

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA
2011. január 26., szerda

Tartalomjegyzék

3/2011. (I. 26.) NEFMI
rendelet

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának
bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet
módosításáról

798

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A nemzeti erőforrás miniszter 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelete az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 94. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 41. § i) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet (a továbbiakban: R.) az e rendelet melléklete szerinti 2. melléklettel egészül ki, ezzel egyidejűleg az R. Mellékletének megjelölése 1. mellékletre módosul.
2. § Az R. 3. §-a a következő (4)–(5) bekezdéssel egészül ki:
„(4) Az e rendelet 1. melléklete szerint – a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatálybalépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.
(5) E rendeletnek – a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel beiktatott – 2. mellékletét első alkalommal a 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.”
3. § Az R. 1. § (1) bekezdésében a „mellékleteként” szövegrész helyébe az „1–2. mellékleteként” szöveg lép.
4. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.
(2) Ez a rendelet a hatálybalépését követő 15. napon veszti hatályát.

Dr. Réthelyi Miklós s. k.,
nemzeti erőforrás miniszter

Melléklet a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelethez

„2. melléklet a 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelethez

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA

I. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A követelmény és tantervi program szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, elősegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történő felkészülést. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.
2. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a művészeti–kulturális műveltség azon elemeit, továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, amelyet minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.
3. A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.
4. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeként kezel.

Alapelvek, célok

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapküldetés. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
2. A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van. A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.

A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. Az alapfokú művészeti oktatás-nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.
A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.
2. A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a szín- és bábművészetben ötvöződnek.
3. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megőrkítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
4. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.
5. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.
6. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja tartalmi szabályozásának értelmezése

A követelmény és a tantervi program

A követelmény és a tantervi program a pedagógiai programokon belül a helyi tantervek és a tantárgyi programok kidolgozásának alapidokumentuma.

A követelmény és a tantervi program művészeti áganként határozza meg a nevelő-oktató munka kötelező közös céljait, tartalmazza a nevelő-oktató munka alapjául szolgáló, az egyes tartalmi szakaszokban teljesítendő fejlesztési feladatokat.

Fejlesztési feladat

A fejlesztési feladatok meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos, a művészeti oktatás folyamata során. A pedagógiai folyamat különböző aspektusaira helyezik a hangsúlyt, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a tananyag felépítését és az egyes évfolyamok követelményeit.

Helyi tanterv

Az a tanterv, melyet egy iskola pedagógiai programjában kitűzött céljainak, alapelveinek megfelelően kiválaszt, vagy összeállít.

A közoktatásról szóló törvény 8/B. §-ának (5) bekezdésében foglaltak alapján az alapfokú művészetoktatási intézményekben folyó nevelő és oktató munka, illetve a helyi tanterv az oktatásért felelős miniszter által – művészeti áganként – kiadott Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épül.

A közoktatásról szóló törvény 45. §-ának (3) bekezdése alapján az alapfokú művészetoktatási intézmény a helyi tantervét az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja alapján készíti el, vagy az ily módon készített tantervek közül választ, és azt építi be helyi tantervként pedagógiai programjába. A helyi tanterv összeállításánál lehetőség van a helyi sajátosságok figyelembe vételével történő tantervfejlesztésre.

Követelmények

A tanulói teljesítmény és továbbhaladás értékelésének alapjául szolgáló kritériumrendszer.

A követelmény és tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulónak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg az évfolyamok végén elvárható követelményszinteket.

Kompetenciák

A művészetoktatás során kialakítandó, megerősítendő és fejlesztendő ismeretek, képességek, attitűdök rendszerének leglényegesebb, alapvető elemei, amelyre a fejlesztési célok irányulnak.

Tananyag

Az oktatás és a tanulás kiválasztott, különböző módon (spirális, lineáris, koncentrikus, egyéb) elrendezett ismeretanyaga. A tananyag komplex rendszert alkot, amely több szempontból is csoportosítható, és amelyben domináns szerepet kap az ismeretanyag gyakorlati alkalmazása.

A kompetencia alapú tananyag egy adott oktatási program része, amely moduláris felépítésű is lehet, tanuló- és tevékenységközpontú, differenciált módszerek alkalmazására épülő, egyéni fejlesztésre is alkalmas eszközrendszer. Homogén és heterogén csoportokban a tanulók személyes, kognitív, szociális és speciális kompetenciáit fejleszti.

Tanszak

Az oktatásszervezéshez kapcsolódó fogalom. A tantárgyaknak a művészeti ág sajátosságai alapján rendezett csoportja.

Tantárgy

A művészeti ágon belül választott tantervi program.

Főtárgy

Az elsődlegesen kiválasztott tantárgy.

Kötelező tantárgy – kötelezően választható tantárgy

A főtárgy ismeretanyagának feldolgozásához szükséges tantárgy.

Választható tantárgy

A főtárgy ismeretanyagát kiegészítő tantárgy.

Óraterv

A jogszabályokba foglalt tanulási idő pedagógiai céloknak megfelelő felosztása tantárgyak és évfolyamok szerint. Az óratervben hagyományosan heti óraszám szerepel. A helyi tanterv az éves órakeretet megtartva didaktikailag indokolt esetben más óraszám felbontást is alkalmazhat.

Tantervi program

Az oktatás tartalmának, kiválasztásának, elrendezésének, feldolgozásának koncepciója. Funkciója az oktatási folyamat tervszerűségének megalapozása, az oktatás alapvető tartalmi egységeinek meghatározása.

Tantervi tananyagtartalom

A tantervi tananyagtartalomnak általában két szintje van. Az első szinten található az a tantervi tartalom, amely részletes felsorolás formájában megadja az adott terület, tantárgy legfontosabb témáit, témaköreit, fogalmait, személyeit, műveit. A második szinten található azokat a tartalmakat, amelyek több téma együttesét, csomópontjait jelentik, összefüggésekre, kulcsfogalmakra helyezik a hangsúlyt, a kultúráközvetítés szempontjából relevánsak.

Taneszköz

Oktatási eszköz, segédeszköz, tanítási és szemléltető eszköz. Az oktatás folyamatában felhasználható, az oktatás céljainak elérését elősegítő tárgy. A taneszközök lehetnek hangszerek, háromdimenziós (tanári demonstrációs eszközök, tanulói munkaeszközök), nyomtatott (tanári és tanulói segédletek), oktatástechnikai taneszközök (anyagok és egyéb eszközök).

Vizsgakövetelmények

Az egyes tanulói teljesítmények és a jogszabályban rögzített normák összehasonlítására alkalmas kritériumrendszer az oktatási rendszer szakaszainak határain. Az alapfokú művészetoktatási intézményeket érintően a jogszabályban rögzített a művészeti alapvizsga és záróvizsga követelménye. E vizsgakövetelmények az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épülnek.

Az alapfokú művészetoktatás követelmény és tantervi program alkalmazásának, és a programfejlesztés gyakorlatának fogalmai

Oktatási program, (pedagógiai rendszer) a helyi tantervben

A tanítás–tanulás megtervezését–megszervezését segítő, dokumentumok, szakmai eszközök rendszere. A pedagógiai rendszer jellegzetes komponensei a következők.

1. Tantervi program: tartalmazza a tantárgy tanításának céljait, fejlesztési feladatait, a követelményeket témákhoz, évfolyamokhoz vagy hosszabb ciklusokhoz rendelve, az értékelés elveit, továbbá kijelöli és az időben elrendezi a tananyagot.
2. Pedagógiai koncepció, mely összefoglalja, elméletileg is megalapozza azokat a pedagógiai elveket, amelyeken a program alapul.
3. Modulleírások: részletes leírást adnak egy–egy téma feldolgozásának menetéről, mindenképp a tanulói tevékenységekről és az ajánlott eszközökről.
4. Eszközi elemek, amelyek lehetővé teszik a tervezett tevékenységek megvalósítását:
 - a) információhordozók: tankönyvek, kották, szövegek, képek, filmek, hanghordozók, makettek, digitális adathordozók stb.,
 - b) feladathordozók: munkafüzetek, feladatlapok stb.,
 - c) a kettő kombinációi: szoftverek stb.
 - d) Minden olyan további eszköz, mely a feladat megoldását, a tevékenység végzését lehetővé teszi. (Pl. hangszerek, egyéb felszerelések.)
5. Értékelési eszközök, amelyek elősegítik a tanulói teljesítmények javítását, növelését, amelyek a tanuló egyéni fejlődését szolgálják.
6. Továbbképzési programok, melyek során felkészítik a pedagógusokat a program alkalmazására és továbbfejlesztésére.
7. Támogatás: tanácsadás és programkarbantartás külső szakértő és az iskolavezetés részéről.
A szóhasználatot differenciáltabbá tehetjük, ha oktatási programnak az (1), (2), (3) és (4) pontban felsorolt komponenseket nevezzük, programcsomagról akkor beszélünk, ha ezek kiegészülnek az (5) ponttal. A pedagógiai rendszer pedig a (6) és (7) pontokat is tartalmazza.

A programfejlesztés szintjei

1. A modulok szintje: a program elemi egysége a modul, azaz a tanítási (tanulási) egység, a pedagógiailag feldolgozott téma.
Itt alapvetően két feladat van: a témák azonosítása (azaz a tananyag kiválasztása) és a témák tanításának megtervezése. Egy modul több variációban készül el aszerint, hogy fiatalabb vagy idősebb tanulóknak szánjuk.
2. Az adatbázis szintje: a modulokhoz eszközi elemeket kell kidolgozni: feladatokat, szemléltető és informatív anyagokat. Ezek azonban professzionális fejlesztés esetén nem kötődhetnek kizárólagosan egyetlen modulhoz, külön adatbázisba szerveződnek, amely háttérként szolgál a legkülönbözőbb modulok számára.
3. A rendszerek szintje: a modulok sorrendje és egymásra épülése természetesen az esetek többségében nem lehet véletlenszerű. A programoknak bejárési utakat kell kínálni (lehetőleg többes számban) a kidolgozott modulokhoz. Bizonyos eszközi elemek szorosan kötődnek ezekhez a bejárési utakhoz. Ilyenek a tankönyvek, az értékelési eszközök, a továbbképzési programok, továbbá a tantervi programok.

II. RÉSZ

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A) KLASSZIKUS ZENE

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott

Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba

Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, csembaló, orgona

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő

Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, egyházzene, improvizáció

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene, improvizáció, zeneismeret, második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző	Alapfok				Továbbképző				
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8	
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2					
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, csembaló, orgona

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével a tanuló más zenei műfajok (népzene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok								
	Előképző	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+3+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, orgona, csembaló

Óraterv 3

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3–4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól 25 perc

Vokális tanszak:

A teljes képzési időben minimum 30 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs, zene-történet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

Kötelező tantárgy: szolfézs és zeneelmélet főtárgynál zongora; zene-történet–zeneirodalom és kamarazene főtárgynál zongora vagy az előzőleg tanult hangszeres tárgy

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, szolfézs, zene-történet–zeneirodalom, zeneelmélet, zeneismeret, improvizáció valamint népzene, jazz-zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2)+6+4 évfolyam: szolfézs

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+4) 2+4 évfolyam: zene-történet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene

Az első (zárójelben levő) számjegy az előtanulmányok, a második számjegy az alapfokú évfolyam, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A zene-történet–zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A kamarazene főtárgyként csak az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

szolfézs kötelező: (2)+4 évfolyam (előképző 1–2) + alapfok 1–4. évfolyam

zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

egyházzene: 2+4 évfolyam, választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

improvizáció: 2+6+4 évfolyam, választható tantárgyként az előképző évfolyamoktól tanulható

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc

kamarazene csoportlétszáma: minimum 2 fő

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció (zongorakiséret): a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás ideje az Ek.1–2. és 1. évfolyamban 5 perc, a továbbiakban minden évfolyamban 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

„B” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs

Kötelező tantárgy: zongora

Választható tantárgy: második hangszer, magánének, kamarazene, zenekar, kórus, improvizáció zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, valamint a népzene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs

Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc

Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc

Választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc

zenekar, kórus minimum 9 fő; improvizáció, kamarazene: 2–8 fő

Korrepetíció: a teljes képzési idő alatt a kötelező hangszerhez szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás egységesen 10 perc (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak)

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zene tanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség.

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás .
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
 Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
 Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom
 Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
 Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
 Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
 Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
 Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom
 Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
 Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
 Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
 Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs
 Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
 Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom
 Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
 Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
 Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs
 Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
 Zenetörténet – zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet – zeneirodalom
 Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
 Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
 Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom–zenetörténet főtárgy („A” tagozat): a tanult hangszer

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy

Gyakorlati vizsga:

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti vizsga:

„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 10 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)

Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgykból a vizsga alóli felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgykból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET FAFŰVÓS TANSZAK

FURULYA

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét,
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és üteműsúlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejevel.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmeseen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.

Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és üteműsúlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzetének mielőbbi pontos begyakorlása.
- Az ismert hangterjedelemben belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok**

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Különböző ritmusértékek, pontozások, üteműlyök, felütés.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
- Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
- A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két-három népdal, kotta nélkül.
- Egy-két könnyű táncjáték kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
- Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
- Régi és új stílusú magyar népdalok.
- A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
- Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
- A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.

Bali J.: Furulyaiskola I.

Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)

Keuning, Hans P.: 30 simple studies

Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises

Anonymus: Allemande (EMB 4303)

Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)

Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)

Anonymus: Rondo (EMB 7888)

Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)

Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

A tü–dű hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.

Dúr skálák gyakorlása.

Rövidebb lélegzetű etűdök.

Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
- Egy népdal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű táncjáték, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- Dúr és moll skálák c^1 – c^3 hangterjedelemben.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
 Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
 Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II., III. (EMB 12002)
 Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
 Keuning, H. P. 20 studies
 Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
 Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
 Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
 Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
 Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
 Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
 Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
 Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.

Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű táncételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.

- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
- „F” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccato-játék nyelvezéssel.
- Dúr és moll skálák c¹-d³ tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Az „F”-alapú furulya használatának gyakorlása.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő-szükségletére.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag

Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises

Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe

Keuning, H. P.: 20 studies

Keuning, H. P.: 10 difficult studies

Keuning, H. P.: 25 studies

Keuning, H. P.: 40 simple studies

Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.

Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab

Sellner, J.: Etűden für Oboe / I., II. (EMB 12002)

Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)

Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránsonáta/4.) (EMB. 14071)

Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)

Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)

Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)

Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel

Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)

Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)

Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

Követelmények

A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.

„F”-alapú furulya használata.

Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.

A fogástáblázat önálló használata.

A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.
- Inégál játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló új tánc típusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
- Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Közl, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)

d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)

Loeillet, J. B.: e-moll szonáta I., II. tétel op. 3/7

Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)

Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták” 6/3. szopránon

Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita – tételek

Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)

Marcello, B.: B-dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel

Marcello, B.: d-moll szonáta op. 2/2

Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.

Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonáta- vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Kromatikus skála.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Közl, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D-dúr (EMB 14071)

Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel

Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)

Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160-3)

Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita – tételek

Bellinzani, P. B.: C-dúr szonáta op. 3/3

Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel

Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel

Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül,
- Egy etűd,
- Két szonáta- vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

- Pontozott ritmusértékek, 8–ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata.
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
- Enharmónia.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
- Az „f” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárás a száj kinyitásával.
- dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
- Az „f” alapú hangszer használatának gyakorlása.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
- Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
 Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe
 Keuning, H. P. 20 studies
 Keuning, H. P. 10 difficult studies
 Keuning, H. P. 25 studies
 Keuning, Hans P. 40 simple studies
 Linde, H. M. Die kleine Übung (Tägliche Studien für ...)
 Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
 Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
 Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
 Bach, J. S.: Menuett I. (EMB 4303)
 Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
 Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta III., II. tétel
 Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Doblinger Musicverlag)
 Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta (6 szopránsonáta/1.)
 Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
 Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13160–3)
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
 A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
 Összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
 Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
 Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
 A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.
- Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
- Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccatók nyelvzárással.
- Az altfurulya használatának gyakorlása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Bach, J. S.: Bourrée I., II. h–moll (Z. 14071)
- Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta I., IV. tétel
- Loeillet, J. B.: C–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
- Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
- Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita – tételek
- Händel, G. Fr.: g–moll szonáta III., IV. tétel
- Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
- Marcello, B.: op. 2/2 d–moll szonáta
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

- Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.
- Altfurulya használata.
- A fogástáblázat önálló használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Két szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

- Egész értéknel hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod–triolák.
- Inégál játék fogalma.
- A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánc típusok.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)

Keuning, H. P. 10 difficult studies

Keuning, H. P. 25 studies

Keuning, H. P. 12 difficult studies

Közl, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce

Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)

Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte

d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)

Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)

Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)

Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10

Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita

Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel

Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)

Marcello, B.: op. 2/7 B–dúr szonáta

Pepusch, J. Chr.: B–dúr „altszonáták” 6/6.

Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel

Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Vivaldi, A.: d–moll szonáta RV 36 I., III. tétel (EMB 14130)

Követelmények

A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.

A trillatáblázat önálló használata.

Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.

Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Két szonáta– vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Az inégál játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- Versenymű, fantázia.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégál játék állandó gyakorlása.
- A t-l d-l összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte

Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels

Sellner, J. Etüden für Oboe VI. (EMB 12002)

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum

Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)

Brüggen, F. 5 etűd

Collette, J. 12 melodikus gyakorlat

Staeps, H. U. Methodische Übungen

Veilhan, J.–C. La flute ? bec baroque

Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte

Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.

Thomas, B. The Baroque solo book

Anonymus: Greensleeves to a Ground

Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)

Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel

Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek

Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta

Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel

Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel

Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)

Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)

Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)

Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Altfurulya szólamok olvasása kóruslejegyzésben.

Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat – felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy teljes szonáta kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
 - rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséssel,
 - legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot, billentést stb.,
 - legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 g^3 -ig (in F),
 - legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában,
 - tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
 - alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
 - törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
 - a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

Ismerje

- az f^1 – g^3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a furulya történetét, rokon hangszereit,
- a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsseptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f^1 – g^3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek:

Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB 14071), J.v.Eyck: Der Fluyten Lust-hof – Variációk (Amadeus), Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára (Hofmeister) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétel, az egyik tétel választható kamaraműből is; Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13542), Veracini: a–moll szonáta (Peters), Lavigne: Rondeau és Tambourin I–II. tétel, Fesch: F–dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- T–l, d–l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte

Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte

Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels

Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI.– (EMB 12002)
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
 Brügggen, F.: 5 etűd
 Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U.: Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C.: La flute ? bec baroque
 Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust–hof I–III.
 Thomas, B.: The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
 Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

Zárlati hemiolák önálló felismerése.

Önálló hangolás.

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
 Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
 Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
 Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brügggen, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Anonymus: Greensleeves to a Ground
 Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
 Fesch, W.: G–dűr szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: I. B–dűr Partita – tételek
 Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dűr szonáta
 Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
 Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
 Telemann, G. Ph.: „kis” C–dűr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
 Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
 Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
 Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények

A t–d, t–r, d–r artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
 Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
 Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
 Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
- A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégál játék állandó gyakorlása.
- A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

- Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brüggem, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Boeke, K. Three exercises for alto recorder
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
 Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
 Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

A (t–) t–r–t–r–t inégál játék önálló alkalmazása.
 Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
 Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
 Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégál játék, valamint a „duplanyelven” hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszereken.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
 Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
 Brüggem, F. 5 etűd
 Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
 Eyck, J. v. Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Thomas, B. The Baroque solo book
 Staeps, H. U. Methodische Übungen
 Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
 Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
 Boeke, K. Three exercises for alto recorder
 Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
 Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
 Marcello, B.: 12 szonáta
 Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
 Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
 Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
 Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
 Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
 Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények

A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelven” hangindítások alkalmazása.
 Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
 Összetett ornamensek.
 Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A túlpontozás, mint zenei elem.
- Összetett ornamensek.
- Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
- A t, d, r, l artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Braun, D.: Szólók

Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.

Händel, G. Fr.: B-dúr szonáta

Händel, G. Fr.: g-moll szonáta

Közl, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce

Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 16160–3)

Marcello, B.: 12 szonáta

Preludes from The Division Flute (1706)

Quantz, J. J. – Nagy Frigyes: 100 Tägliche Übungen für Flöte (szopr.)

Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)

Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta

Telemann, G. Ph.: (kis) f-moll szonáta (TWV 41: f 2)

Valentine, R.: 12 szonáta op. 2

Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5

Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

Követelmények

Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.

A t–d, t–r, d–r artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.

Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.

Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.

Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb tételpár kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
- A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

- Brüggen, Fr.: 5 etűd
 Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
 Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7–11.
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
 Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
 Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
 Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta
 Mancini, Fr.: 12 szonáta
 Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
 Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
 Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
 Telemann, G. Ph.: (kis) C–dúr szonáta (TWV 41: C 2)
 Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
 Vivaldi, A.: RV. 427. D–dúr koncert (szoprán)

Követelmények

- Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
 A (t–) t–r–t–r–t inégal játék önálló alkalmazása.
 Összetett ornamentek.
 Ujjvibrato, rekeszvibrato.
 A barokk szvit tételeinek ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála tercekkel, hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, tételpár kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
 - Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
 - A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
 - A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C– és F–alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.

- A dúr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó fejlesztése, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag

Bach, J. S.: F–dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031
 Bellinzani, P. B.: 12 szonáta
 Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
 Dieupart, Ch.: 6 szvit
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III.
 Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran–Blockfluit
 Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
 Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta
 Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F–dúr, d–moll
 Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
 Sammartini, G.: F–dúr koncert
 Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
 Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
 Staeps, H. U.: Methodische Übungen (szopránra)
 Telemann, G. Ph.: a–moll fantázia
 Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)
 Vivaldi, A.: g–moll szonáta (II Pastor fido 6 szonáta)
 Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
 Vivaldi, A.: D–dúr koncert op. 10 no. 3 (II Gardellino), (piccolo)
 Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
 Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

Követelmények

Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
 Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
 Ritkán előforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
 Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálák tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t-) t-r-t-r-t inégal játék, valamint a t-k t-k, d-g d-g „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármas elrendezésben is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

- Bach, J. S.: C-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1032
 Bach, J. S.: F- (vagy G-)dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1035
 Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
 Castrucci, P.: F-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/5
 Castrucci, P.: C-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/6
 Corelli, A.: Szonáták 1–6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
 D'Hervelois, De Caix: G-dúr szvit (szoprán)
 Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I–III.
 Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
 Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
 Quantz, J. J.: Capricciok
 Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
 Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
 Telemann, G. Ph.: a-moll szvit
 Telemann, G. Ph.: B-dúr fantázia
 Telemann, G. Ph.: d-moll fantázia
 Vivaldi, A.: G-dúr koncert op. 10 no. 6

Követelmények

- Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
 A t-k t-k, d-g d-g „duplanyelves” hangindítások használata, hármas elrendezésben is.
 Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- skálák: b-s mollok kibővített hangterjedelemben tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy korabarokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben,
- a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására,
- a segédfogások önálló megválasztására,
- az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására,
- a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására,
- az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására.

Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.

Rendelkezzék

- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképességgel, lapról olvasási készséggel,
- egyenletes, laza ujjtechnikával,
- zenei képzelőerővel.

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszer történetét és irodalmát,
- f¹–a³–ig (in F) a fogásokat,
- a trilla–, segéd–, piano–, forte– fogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc– és tételtípusok tempóit és karaktereit.

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato–mentes hang képzésére,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- összehangolt ujj– és nyelvtechnikával,
- fürge szimpla–nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 4#, 5b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsseptim–felbontásokkal.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggem: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny).
- Egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

A vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab; Brüggem: 1., Quantz: Solos 1–5. (Baroque Solo Book), Eyck, J. van: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus), G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c–moll (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
- Egy teljes szonáta vagy concerto.

- Egy korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amely lehet kamaramű; Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g–moll szonáta (V.) (EMB 13405, Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, nehézségi szintjén.

A vizsganyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek.

Egy billentyűs hangszer.

Egész alakot visszaadó tükör.

Két vagy több állítható magasságú kottaállvány.

Metronóm.

FUVOLA

A fuvolanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátítása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét,
- zenei memóriát.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása.
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- A 2/4, 4/4 –es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemszűlyök.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
- Gyermekek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)

Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.

A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.

A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.

Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszerismeret.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása.
- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus.
- A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütemszűlyök.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépcsőről–lépcsőre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)

Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)

Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény

A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.

A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikái ismerete.

A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.

Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és üteműlyok.
- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
- A jó gyakorlati módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlati módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)

Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)

Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)

Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)

Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)

Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)

Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára

Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)

Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény

Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.

A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása.

Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála.
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- Egy előadási darab (zongorakísérettel).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése.
- Az enharmónia fogalma.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések.
- A ritmikai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
- A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése.
- Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
- A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
- A helyes tartás állandó ellenőrzése.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
- Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
- Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játék.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)

Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)

Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)

M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)

Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)

Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)

Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)

Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587

Abacadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)

Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)

Klassisches Spielbuch (Peters 12295)

Händel: Menüette (Hofmeister B.144)

Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)

Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)

Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.

Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.

Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat–felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségi szintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Bartók Béla: Este a székeleyknél (Pröhle) (EMB 8317)
 Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
 Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
 Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
 J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.

Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj- és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.

- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
 M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
 M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
 Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
 Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
 3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
 Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 J. Conte: Impromptu (G. Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister–Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
 Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
 Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
 Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
 Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
 Barokk táncétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
 Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
 Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.

- Tudnivalók a vibratoról a zenei kifejezés érdekében.
- A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy a nélkül).
- A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33l. (Pröhle) (EMB 8513)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33l. (Zimmermann ZM 1090)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
 M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA-1019)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F-dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete c^1-h^3 –ig, kromatikusan.
 Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
 Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása.)
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés.
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).

A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.

Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).

A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.

Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
 M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
 M. Moyse: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
 Taffanel: 17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
 Platonov: 30 etűd (ASMP 36)
 Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A-1006)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
 Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
 Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
 Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
 Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
 Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
 Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.

A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1 – a^3 –ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.

- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül).
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkal és variációkkal.
- A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
 Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
 Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
 Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
 Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
 Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
 Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
 Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
 Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
 Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
 Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vígh) (EMB 8741)
 Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény

- Igényes hangindításra való törekvés.
 A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
 Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül.
 Árnyaltabb dinamikai kifejezés.
 Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat.
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
- Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
- Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
- Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségi szintre emelése, további differenciálása.
- Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
 Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
 Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
 Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
 Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
 Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
 M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
 M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
 Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
 Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
 Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
 Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
 J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
 Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
 J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
 Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.

Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.

Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása.

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangterjedelem: c^1-h^3 -ig.
- A felhangrendszer megismertetése.
- Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- Tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
- Modális hangsorok.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).
- A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)

Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)

Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)

Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)

Fuvalamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)

Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)

Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)

J. Conte: Impromptu (G.Billaudot 3433)
 Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
 Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
 Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
 Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
 Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
 Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
 Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
 Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
 Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
 Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
 Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
 Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
 Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.

Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki– és befordítás).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.

- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
 Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33l. (Zimmermann ZM 1090)
 M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Bononcini: Tánccok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
 D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
 Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
 Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
 Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
 Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
 Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
 Quantz: Sonata in F–dur op. 3 no. 6 (Peters 9675)
 Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
 Debussy: A kis néger (EMB 7933)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
 E. Köhler: Válogatott duók (Tóser) (EMB 13780)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Hotteterre: Trio Sonatas I–II. (Musica Rara 1806, 1807)
 Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
 Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmenetekkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Egy különböző karakterű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezze.
- A zenei ízlés, stílus- és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla-skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
 Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 M. Moyses: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
 M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
 M. Moyses: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
 Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
 Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
 Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
 Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
 3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A-1006)
 Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
 Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
 Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
 Boismortier: Sechs Sonaten I-II. (Schott 5056, 5057)
 Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
 Mozart: G-dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
 Mozart: C-dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
 Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Vivaldi: Concerto V. F-dur op. 10 (Schott FTR 83)

Vivaldi: Concerto IV. G–dur op. 10 (Schott 41413)
 Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
 Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvűtések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és szimpla- és duplanyelvvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama**Fuvola főtárgy**

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma**„A” tagozat**

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).
 - Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétéle nehézségi szintjén.
 - Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1–10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén.
 - Egy barokk szonáta tételpár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.
 - Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat**7. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok****Ismeretek**

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korhú díszítésfajták megismerése.
- A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Skálák különböző kötésvariációkkal.

- A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
- Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
 Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
 E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
 Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Flötenetűden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
 Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
 Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
 Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
 Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
 Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
 Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)
 Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638– 12641)
 Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
 Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
 J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
 Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
 Corelli: La Follia (Schott 43236)
 Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
 Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
 Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
 Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény

Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.

Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A bonyolultabb felhangok ismerete.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
- Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
- Hármashangú nyelvütés (tripla staccato).
- A trillázás fejlesztése.
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
- A nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
- Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
- Andersen: 24 etűd fuvalára (Kovács L.) (EMB 8520)
- E. Köhler: Etűdök fuvalára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
- Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
- Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
- Vanhal: G–dúr Sonata (Panton 876)
- Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
- Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
- Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
- Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)
- Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
- Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
- Die zweite Hälfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
- Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
- Rösler – Rosetti: D–dúr fuvalaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
- Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
- A művek lassú tétéleinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus zenei előadásmód.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- A memória szinten tartása.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)
 Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
 J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
 Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
 M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
 Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
 Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)
 Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
 Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
 Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
 Debussy: Syrinx, En bateau (Szabenyi) (EMB 8290)
 Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
 G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
 Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)
 Doppler: Duettino américain (Adorján) 2 flûte+piano (Billaudot G 3104B)
 Jean–Jean: Modern etűdök

Követelmények

- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
 Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.
 Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.
 Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
 Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összegzése.
- Modern zenei effektusok.
- Pergőnyelv.
- Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
- A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszerttechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömet szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
 E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
 E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
 Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
 Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
 Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
 A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
 Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)
 Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
 Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
 F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
 Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
 Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
 Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok” témájára (EMB 13286)
 P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
 Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
 Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
 Devienne: Trio D–dur (Eulenburg 10005)
 E. Bozza: Trois pi?ces (pour 4 fl?tes) (Leduc 25584)
 F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
 Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
 S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)

J. Castérède: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)

J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)

Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)

Láng: Duo (EMB 4532)

Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean-Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségekben.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.
- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
 Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössi) (EMB 12949)
 Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
 Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bärenreiter 2971)
 Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
 Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
 Das Frühbarock (Máriássy) (EMB 13533)
 Das Italienische Barock (Máriássy) (EMB 13534)
 Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
 Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
 Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
 Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
 J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) táncjátékok (EMB 13185)
 Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
 Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
 Corelli: La Follia (Schott 43236)
 Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmann GM 831C)
 Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
 Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
 Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
 Popp – Moniuszko: A fonólányka (PWM 1179)
 Bartók Béla: Három csíkmegyei népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
 Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
 Decsényi János: Szonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény

Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
 A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
 Különböző díszítések stílusos alkalmazása
 A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása
 Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár vagy kamaramű.
- Egy előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Egészhangú skálák és kombinációi.
- Szűkített és bővített hármashangzatok.
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
- Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
- Nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel.
- Laza, könnyed ujjtechnika.
- Az ujjak szinkronizálása.
- Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
- Hármás nyelvütés.
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Társas zenélés különféle együttesekben.
- Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag

- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
 Andersen: 24 etűd fuvalára (Kovács L.) (EMB 8520)
 M. Moyse: Exercices Journalier pour la Flûte (Leduc 16638)
 Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
 Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
 Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
 Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
 Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
 Kuhlau: 12 Capries I–II. (G. Billaudot 1801, 1802)
 Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
 Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
 Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
 Rösler – Rosetti: D–dúr fuvalaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
 Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
 Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
 Jeney Zoltán: Fuvoladuók I–III. (EMB 6562, 6640, 7816)
 J. Haydn: Sechs Duette (UE 18037–38)
 J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
 C. Wanausek: 10 Miniaturen für 4 Flöten (Doblinger 05023)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy barokk szonátatételpár vagy barokk kamaramű,
- Egy előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tempó- és dinamikai jelek bővebb ismerete.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
- Társzművészetek.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (pp, ff).
- A mély regiszter intenzitásának fokozása.
- Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
- A hármás nyelvütés gyorsítása.
- Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
- A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
- Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
- A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
 Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
 M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
 Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
 C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
 J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
 Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
 M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
 Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
 Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
 Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
 Debussy: Syrinx, En bateau (Szabenyi) (EMB 8290)
 Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
 G. Fauré: Pièces Célèbres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
 G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Pièce, Fantaisie op. 79 (Leduc 4229)
 Dávid: Szonáta (EMB 1867)
 Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
 W. Fr. Bach: Sechs Duette I–II. (Breitkopf 5655, 5656)

Követelmény

- A laza, könnyed ujjtechnika.
 Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
 Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
 Érzékeny és igényes intonáció
 Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta tételpár
- Egy XX. századi mű

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A megtanultak összegzése.
- A modern zenei effektusok.
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
- Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátosságai.
- A bartóki zene hangrendszerei.
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszerttechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
- Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
- Üveghangok, él- és réshangok, frullató-módok bővítése.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- Memóriafejlesztés, koncentráció hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Ajánlott tananyag

- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
 E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
 Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.) (EMB 12652)
 Jean-Jean: Modern etűdök (Leduc 24726)
 S. Karg-Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingraber 2240)
 E. Bozza: Quator Études – Arabesques (Leduc 22830)
 Ittész Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
 Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
 Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
 Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi – Nagy) (EMB 4723)
 Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
 F. Mendelssohn-Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
 Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
 P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
 Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
 F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
 P. Tschaikowsky: Danse des Mirlitons from Nut Cracker Suite (4 fl?tes) (Symphony 691–24)
 Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
 S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
 J. Castérède: Flütes en Vacances Quatre Pi?ces pour 3 fl?tes (ad libitum 4 fl?tes) (Leduc 23296)

J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)

Láng: Duo (EMB 4532)

Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény

A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok)

A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.

A tanuló a zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzen

- megfelelő hangszeres technikával
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és -befejezésre,

- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean–Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1–5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi mű; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló–hangszerek.
- Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
- Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
- Teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.

OBOA

Az oboatanítás általános céljai, feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező oboahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az oboa lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- az oboairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait,
- a hangszer részeit, összeállítását, tisztítását,
- a nád szerepét,
- a rokon hangszereket.

Tudatosítsa

- a kis b és e³ közötti hangok ismeretét, gyors olvasását és fogásait, (egy hang többféle fogásának ismeretét és alkalmazását: f-ek, esz-ek).

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező oboahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, tiszta intonáció mellett,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a tanulókat az oboairodalomban előforduló díszítések kivitelezésében.

Fordítson figyelmet

- a megfelelő légzéstechnika, száj-, hangszer-, kéz- és testtartás kialakítására, tudatosítására és automatikussá tételére,
- az önkontroll fejlesztésére,
- biztos és differenciált hangindításra és szép hangbefejezés kialakítására,
- kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő levegővezetéssel a különböző regiszterekben,
- a repetíció gyorsítására a torok és nyelv lazaságának megőrzése mellett,
- a nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőrzésére, tökéletesítésére (ujjgyakorlatok, szekvenciák különböző artikulációval és ritmusképlettel),
- a hallás, a ritmus- és a tempóérzék fejlesztésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,

- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
 - a rendszeres társas muzsikálásra.
- Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A fafúvós hangszerek.
- Az oboa felépítése, részei, a nád szerepe.
- A hangszer összeállítása és tisztántartása.
- A páros és páratlan ütem, ütemszúlyok, egyszerűbb ritmusértékek.
- A játékmód, artikuláció alapfogalmai.
- A szerkezeti, formai tagolás alapfogalmai: motívum, periódus.
- Ismétlőjel, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika alapjai. Rekesz–támasz, test–, hangszer– és szájtartás kialakítása.
- A hangindítás módja, gyakorlása.
- A helyes gyakorlás bevezetése, a memorizálás alapjai.

Ajánlott tananyag

Munia: Oboaiskola (Eötvös József Könyvkiadó)
 Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC (EMB 14059)
 Forrai: Ének az óvodában (EMB 6978)
 Kodály: 333 olvasó gyakorlat (EMB 3741)
 Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
 Markovich: Gradus (előadási darabok furulyára)

Követelmény

Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok olvasása, fogása, megszólaltatása.

4–8 ütemes, a légzés szempontjából jól tagolt gyermekdal vagy népdalanyag, esetleg 8–16 ütemes előadási darab megszólaltatása jó hangindítással, az életkori sajátosságoknak megfelelő tempóban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három gyermekdal, népdal, vagy más dallam kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az oboa felépítése, részei, a nád szerepe.
- A hangszer összeállítása és tisztántartása.
- Alapvető dinamikai és tempójelzések.
- A páros és páratlan ütem, ütemszúlyok, egyszerűbb ritmusértékek, szinkópa, pontozott ritmusok.
- A játékmód, artikuláció alapfogalmai.
- A szerkezeti, formai tagolás alapfogalmai: motívum, periódus.
- Ismétlőjel, da capo, korona, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika alapjai. Rekesz–támasz, test–, hangszer– és szájtartás kialakítása.
- A hangindítás és –befejezés gyakorlása.
- A helyes gyakorlás kialakítása, a memorizálás gyakorlása.

Ajánlott tananyag

Munia: Oboaiskola (Eötvös József Könyvkiadó)

Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC (EMB 14059)

Kodály: 333 olvasó gyakorlat (EMB 3741)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Czidra: Furulyamuzsika (EMB 7888)

Markovich: Gradus (előadási darabok furulyára)

Követelmény

Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok olvasása, fogása, megszólaltatása.

8–16 ütemes, légzés szempontjából jól tagolt gyakorlatok, népdalok, vagy előadási darabok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három gyermekdal, népdal, vagy előadási darab kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok****Hangszeres és zenei ismeretek átadása**

- A hangszer részei, összeállítása, hangolása, tisztítása.
- A nád szerepe.
- A páros és páratlan ütem; ütem súlyok, egyszerű ritmusértékek, szinkópa, pontozott ritmusok.
- A szerkezeti, formai tagolás alapfogalmai: motívum, periódus.
- Ismétlőjel, da capo, korona, prima volta, seconda volta.
- Dinamikai jelek.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzés, rekesz–támasz, test–, hangszer– és szájtartás folyamatos ellenőrzése.
- A ki– és belégzés, a visszakészülés (támasz, száj) kontrollált megoldása.
- Hangindítás–hangbefejezés.
- Az ujjak és a nyelv munkájának összehangolása.
- Tudatos gyakorlás és memorizálás kialakítása.

Ajánlott tananyag

Munia: Oboaiskola (Eötvös József Könyvkiadó)

Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC (EMB 14059)

Kodály: 333 olvasó gyakorlat (EMB 3741)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Czidra: Furulyamuzsika (EMB 7888)

Markovich: Gradus (előadási darabok furulyára)

Követelmény

Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok olvasása, fogása.

Rövid, légzéssel jól tagolható gyakorlatok.

Minimum 16 ütemes előadási darabok eljátszása kotta nélkül, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy gyakorlat,
- Két rövid előadási darab lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangkészlet bővítése, a 3 féle „F” fogás használata.
- A nyolcad alapegységű ütemek. Felütés, súlytalan indítás, átkötés fogalma, alkalmazása.
- A tizenhatod és triola ritmus.
- A tanult művek formai elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika és a befúvás állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
- A hangindítás gyorsítása (repetíció, skálamenet) laza torokkal, kis nyelvmozgással.
- A kéztartás és az ujjak munkájának állandó javítása (laza, mozgékony ujj-játék elérése).
- Hangsorok, hármashangzat–felbontásaik, tercek
- Társas zenélés: előadási darabok zongorakísérettel, könnyű duók.
- A memóriafejlesztés folyamatos feladat, a memorizálandó anyag terjedelmének fokozatos növelésével.

Ajánlott tananyag

Munia: Oboaiskola (Eötvös József Könyvkiadó)

Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC (EMB 14059)

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Pusecsnyikov: Könnyű etűdök

Czidra: Furulyamuzsika (EMB 7888)

Markovich: Gradus (előadási darabok furulyára)

Oboamuzsika kezdőknek (Szeszler) (EMB 6925)

Tanzbüchlein für Blockflöte

Kamarazene kezdőknek (EMB 6915, 8741)

Követelmény

Helyes légzés, befúvás, hangindítás.

Dúr és–moll hangsorok megszólaltatása hármashangzat–felbontással, tercmenetekkel.

16–32 ütem terjedelmű előadási darabok kotta nélkül, értelmes tagolással, tiszta intonációval, törekedve a szép hangra, zongorakísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy gyakorlat,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok formájának és stílusjegyeinek ismerete
- Változó ütem, aszimmetrikus ütemek; alla breve.
- Újabb tempójelzések.
- Könnyebb ékesítések írásmódja, ritmusa (rövid és hosszú előke, parányzó, trilla).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–támasztás, befúvás, hangindítás javítása, törekvés egységes hangszínrre
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- A barokk és klasszikus táncok karakterének megfelelő elválasztott hangok.
- Dúr és–moll skálák hármashangzatok, tercmenetek az artikulációs lehetőségek további bővítésével.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Munia: 33 etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Snieckowsky: Etűdök I–II. kötet (PWM 6205, 5537)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Oboamuzsika kezdőknek (EMB 6925)

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Classical album (oboára) (Boosey and Hawkes UE 19817)

Oboaduók kezdőknek (Szeszler) (EMB 8294)

Kamarazene kezdőknek (EMB 6915, 8741)

Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus I–II. tétel (EMB 6744)

Corelli – Barbirolli: F–dúr concerto

Követelmény

A megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

Dúr és–moll hangsorok, hármashangzat–felbontások, tercmenetek.

Különböző karakterű, mérsékelt tempójú gyakorlatok biztonságos előadása.

Előadási darabok eljátszása szép hangon, tisztán, stílushűen, jól tagoltan, kotta nélkül, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy gyakorlat
- Két különböző jellegű és tempójú előadási darab, vagy tétel lehetőleg kotta nélkül kísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangkészlet további bővítése.
- Ékesítések: paránytrilla, trilla előkével és utókéval, mordent.
- A játszott anyag formai elemzése, moduláció.
- A legfontosabb tempójelzések és zenei kifejezések ismerete.

- Az ütemfajták, hangjegyértékek átfogó ismerete.
- A tanult anyagban szereplő zenei formák ismerete: rondó- és variációs forma, barokk és klasszikus táncok jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A megszerzett technikai készségek folyamatos tökéletesítése (légzés-, nyelv- és manuális technika).
- A hangszer biztos megszólaltatása az alsó és a felső regiszterben is, törekedve a kiegyenlített hangzásra.
- A nyelv- és ujjtechnika összehangolása.
- A legato játék gyorsítása.
- A tenuto és staccato játék gyorsítása egy hangon és skálamenetben.
- Differenciált hangindítás.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése: az egészséges hang és a tiszta intonáció megőrzése mellett.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Munia: 33 etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Degen: 20 etűd

Beekun: 35 etűd

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf 1717)

Snieckowsky: Etűdök I–II. (PWM 6209, 5537)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Corelli – Barbirolli: F–dúr concerto

Händel: Ária és Rondinella (EMB 6925)

Händel: B–dúr concerto no. 2

Geminiani: e–moll szonáta I.– IV. tétel

Követelmény

A megszerzett ismeretek, készségek önálló alkalmazása.

Dúr és–moll hangsorok, hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.

Különböző karakterű és tempójú, többféle ritmikai és technikai feladatot tartalmazó gyakorlatok biztonságos eljátszása.

Barokk szonáta vagy concerto lassú és gyors tételpárja, vagy más, hasonló terjedelmű előadási darab eljátszása kotta nélkül, tiszta intonációval, technikai biztonsággal, értelmes zenei tagolással, kifejezően, szép hangon, dinamikai árnyaltsággal, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor
- Egy hosszabb, közepes tempójú etűd
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy lassú–gyors tételpár, lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ékesítések: paránytrilla, trilla előkével és utókéval, mordent (írasmódjuk, ritmusuk).
- A játszott anyag formai és harmóniai elemzése, hangnemi kitérések értelmezése, moduláció.
- Tempójelzések és zenei kifejezések széleskörű ismerete.

- Bonyolultabb ritmusképletek eljátszása (kvintola, szextola).
- Az ütemfajták, hangjegyértékek átfogó ismerete.
- A tanult anyagban szereplő zenei formák ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A jó légzés–támasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
- A hangszer biztos megszólaltatása az alsó és a felső regiszterben is, törekedve a kiegyenlített hangzásra.
- Tudatos és igényes hangképzés.
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése: $p < f$ –ig, az egészséges hang és a tiszta intonáció megőrzése mellett.
- Az önállóság fejlesztése a gazdaságos, módszeres gyakorlásban.
- Hangsorok megszólaltatása különböző játékmódokban, ritmusvariációkkal, fokról fokra menetekben is.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Munia – Lénárd: 44 válogatott etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Hinke: Schule für die Oboe (skálaetűdök) (Peters 2418)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Degen: 20 etűd

Beekun: 35 etűd

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Snieckowsky: Etűdök I–II. (PWM 6209, 5337)

Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf 1717)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Corelli – Barbirolli: F–dúr concerto

Händel: B–dúr concerto no. 2

Telemann: c–moll szonáta (Breitkopf 4176)

Gárdonyi: Fantázia oboára és zongorára

Cimarosa: Oboaverseny III–IV. tétel

Követelmény

A megszerzett ismeretek, készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása, fogásainak ismerete kromatikusan.

Hangsorok megszólaltatása, hármashangzatok, tercmenetek, fokról fokra oktávmenetek, különböző játékmódok variálásával is.

Lassú és gyors szonáta– vagy koncert–tétel pár vagy más előadási darab igényes előadása lehetőleg kotta nélkül, kísérettel.

Kamarazene, vagy zenekari játék.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy nagyobb állóképességet igénylő etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele, vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A hangterjedelem további bővítése

A tanuló megismertetése

- a tanult művek formai és harmóniai szerkezetével (hangnemi kitérés, moduláció fogalma)
- a barokk és klasszikus zenei stílusok jellemző sajátosságaival
- a különböző díszítések korhű és stílusos megoldásaival

A hangszerkezelés fejlesztése

- A megszerzett ismeretek és készségek karbantartása és továbbfejlesztése.
- A jó légzéstámasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
- Tudatos hangképzés (dinamikai árnyaltság, jó kötés, kiegyenlített hangzás a különböző regiszterekben) a tiszta intonáció igényével.
- Dúr és moll hangsorok megszólaltatása hármashangzatok, hangközmenetekkel és egyéb skálafigurákkal.
- Megfelelő technikai-, és állóképességet igénylő, különböző karakterű etűdök biztonságos eljátszása megfelelő tempóban.
- Igényesebb előadási darabok (gyors és lassú tétel) értelmes, zeneileg kifejező megszólaltatása kotta nélkül, kísérettel.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Munia – Lénárd: 44 válogatott etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Degen: 20 etűd

Beekun: 35 etűd

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Snieckowsky: Etűdök I–II. (PWM 6209, 5537)

Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf 1717)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Albinoni: B–dúr concerto (Kunzelmann GM 341)

Telemann: c–moll szonáta

Vivaldi: C–dúr oboaverseny – (kis C–dúr) – P.V.44–F.VII.no.4.

Cimarosa: Oboaverseny

Gárdonyi: Fantázia oboára és zongorára

Követelmény

A megszerzett ismeretek, készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása, fogásainak ismerete kromatikusan, e³–ig.

Dúr és moll hangsorok megszólaltatása hármashangzatok, tercmenetek, fokról–fokra oktávmenetek, különböző játékmódok variálásával is.

Lassú és gyors szonáta, vagy koncert–tételpár vagy más előadási darab igényes előadása lehetőleg kotta nélkül, kísérettel.

Kamarazene, vagy zenekari játék.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Egy barokk szonáta, vagy koncert–tételpár, vagy egy karakterdarab és egy kamarazenei mű. A kamaramű kivételével a darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

A „B” tagozatra irányítható tanulónak kiemelkedő zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és kitartó szorgalmat is, amely képessé teszi arra, hogy a „B” tagozat minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek megfeleljen.

A „B” tagozat feladatai az ismeretek és a hangszerkezelés fejlesztésében megegyeznek az „A” tagozat megfelelő évfolyamainál leírtakkal. Az etűdök és előadási darabok száma és nehézségi foka a tanuló felkészültségének megfelelően növelhető.

A „B” tagozat különböző évfolyamaiban a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangkészlet folyamatos bővítése.
- A tanult művek formai elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika és a befúvás állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
- A hangindítás gyorsítása (repetíció, skálamenet) laza torokkal, kis nyelvmozgással.
- A kéztartás és az ujjak munkájának állandó javítása (laza, mozgékony ujj-játék elérése).
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok megszólaltatása hármashangzat-felbontással, tercmenettel.
- Társas zenélés: előadási darabok zongorakísérettel, könnyű duók.

Ajánlott tananyag

Munia: Oboaiskola (Eötvös József Könyvkiadó)

Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC (EMB 14059)

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Doemens – Maiwald: Spielbuch I., II. (Schott ED 8163)

Pusecsnyikov: Könnyű etűdök

Czidra: Furulyamuzsika (EMB 7888)

Markovich: Gradus (előadási darabok furulyára)

Oboamuzsika kezdőknek (Szeszler) (EMB 6925)

Tanzbüchlein für Blockflöte

Kamarazene kezdőknek (EMB 6915, 8741)

Követelmény

Helyes légzés, befúvás, hangindítás.

A hangok ismerete, fogása a tanult hangtartományban.

dúr és összhangzatos moll a hangterjedelem teljes kihasználásával, hármashangzat-felbontással, tercmenettel.

Gyakorlatok az ismert hangterjedelem teljes igénybevételével, egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékekkel, éles és nyújtott ritmussal, szinkópával.

16–32 ütem terjedelmű előadási darabok kotta nélkül, egészséges, jó hangon, tiszta intonációra törekedve, zeneileg tagoltan, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy gyakorlat (a megkívánt hangterjedelem kihasználásával),
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem folyamatos bővítése.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok formájának és stílusjegyeinek ismerete.
- Változó ütem, alla breve.
- A bővülő darab–repertoár újabb tempójelzései.
- Könnyebb ékesítések írásmódja, ritmusa.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–támasztás, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése, javítása, törekvés a jó hangminőségre, a kiegyenlített hangzásra, és megfelelő egységes hangszínre, a regiszterváltásoknál megfelelő levegővezetéssel.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- A barokk és klasszikus táncok karakterének megfelelő elválasztott hangok.
- Dúr és–moll skálák, hármashangzatok, tercmenetek az artikulációs lehetőségek további bővítésével, staccato.
- Lapról játék, az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Munia: 33 etűd (Eötvös József könyvkiadó)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Snieckowsky: Etűdök I–II. kötet (PWM 6209, 5537)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Oboamuzsika kezdőknek (EMB 6925)

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Classical album (oboára) Boosey and Hawkes UE 19817

Oboaduók kezdőknek (Szeszler) (EMB 8294)

Kamarazene kezdőknek (EMB 6915, 8741)

Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus I–II. tétel (EMB 6744)

Corelli – Barbirolli: F–dúr concerto

Követelmény

Az eddig megszerzett többirányú ismeretek és készségek helyes alkalmazása, különös tekintettel az alapfunkciókra.

Önálló hangolás.

Jó kottaolvasási készség, a hangok fogásainak ismerete és használatuk C³–ig.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat–felbontással, tercmenetek, az összes artikuláció felhasználásával.

Nagyobb állóképességet igénylő, különböző karakterű etűdök biztonságos eljátszása.

Barokk vagy más stílusú előadási darabok (gyors és lassú tételek) értelmes, zeneileg kifejező megszólaltatása kotta nélkül, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy gyakorlat
- Két különböző jellegű és tempójú előadási darab, vagy tétel kotta nélkül, kísérettel, vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Hangkészlet további bővítése.
- Ékesítések: paránytrilla, trilla előkével és utókével, mordent.
- A játszott anyag formai és harmóniai elemzése.
- A legfontosabb tempójelzések és zenei kifejezések ismerete.
- Az ütemfajták, aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek átfogó ismerete.
- A tanult anyagban szereplő zenei formák ismerete: rondó- és variációs forma, barokk és klasszikus táncok jellegzetességei

A hangszerkezelés fejlesztése

- A megszerzett technikai készségek folyamatos tökéletesítése (légzés-, nyelv- és manuális technika).
- A hangszer biztos megszólaltatása az alsó és a felső regiszterben is, törekedve a kiegyenlített hangzásra.
- A nyelv- és ujjtechnika összehangolása.
- A legato játék gyorsítása.
- A tenuto és staccato játék gyorsítása egy hangon és skálamenetben.
- Differenciált hangindítás.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése: az egészséges hang és a tiszta intonáció megőrzése mellett.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Munia: 33 etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Degen: 20 etűd

Beekun: 35 etűd

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf 171)

Snieckowsky: Etűdök I–II. (PWM 6205, 5537)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Corelli – Barbirolli: F-dúr concerto

Händel: Ária és Rondinella (EMB 6925)

Geminiani: e-moll szonáta I.–IV.

Sosztakovics: Románc

Követelmény

Legyen képes a tanuló a megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazására.

Hangterjedelem bővítése.

Dúr és moll hangsorok, hármashangzatok, tercmenet és egyéb skálafigurációk különböző ritmusvariációkkal és kombinált játékmódokkal is.

Különböző karakterű és tempójú, hosszabb lélegzetű és nagyobb technikai képzettséget kívánó etűdök eljátszása.

Barokk szonáta vagy concerto tételpárjának vagy más különböző karakterű előadási darabnak zeneileg igényes eljátszása kotta nélkül, zongorakísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor
- Egy hosszabb etűd
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár kotta nélkül, zongorakísérettel. Az egyik darabot vagy tételt kamaramű is helyettesítheti.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Hangkészlet további bővítése.
- Ékesítések: paránytrilla, trilla előkével és utókéval, mordent (írasmódjuk, ritmusuk).
- A játszott anyag formai és harmóniai elemzése, hangnemi kitérések értelmezése a moduláció. Bonyolultabb ritmusképletek eljátszása.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek átfogó ismerete.
- A tanult anyagban szereplő zenei formák ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A jó légzéstámasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
- A hangszer biztos megszólaltatása az alsó és a felső regiszterben is, törekedve a kiegyenlített hangzásra.
- Tudatos és igényes hangképzés.
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése: $p < f$ –ig, az egészséges hang és a tiszta intonáció megőrzése mellett.
- Hangsorok különböző ritmusvariációkkal,
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Munia – Lénárd: 44 válogatott etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Hinke: Schule für die Oboe (skálaetűdök) (Peters 2418)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Degen: 20 etűd

Beekun: 35 etűd

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Snieckowsky: Etűdök I–II. (PWM 6209, 5537)

Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf 1717)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre

Corelli – Barbirolli: F–dúr concerto

Händel: B–dúr concerto no.2

Telemann: c–moll szonáta (Breitkopf 4176)

Albinoni: B–dúr concerto (Kunzelmann GM341)

Gárdonyi: Fantázia oboára és zongorára

Követelmény

Hangterjedelem: b–e?–ig.

Kiegyenlített hangzás a szélső regiszterekben is.

Árnyalt dinamika (crescendo – decrescendo) a tiszta intonáció megtartása mellett.

Hangsorok: dúr és összhangzatos moll skálák hármashangzatok, tercmenet és egyéb skálafigurák különböző játékmódok variálásával is.

Szonáta, vagy koncert tételpár vagy más előadási darab biztos és zeneileg igényes előadása kotta nélkül, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor
- Egy nagyobb állóképességet igénylő etűd
- Egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

A hangterjedelem további bővítése

A tanuló megismertetése

- a legegyszerűbb hangszerjavítási módokkal
- a tanult művek formai és harmóniai szerkezetével (hangnemi kitérés, moduláció fogalma)
- a barokk és klasszikus zenei stílusok jellemző sajátosságaival
- a különböző díszítések korhű és stílusos megoldásaival

A hangszerkezelés fejlesztése

- A megszerzett ismeretek és készségek karbantartása és továbbfejlesztése.
- A jó légzés–támasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
- Tudatos hangképzés (dinamikai árnyaltság, jó kötés, kiegyenlített hangzás a különböző regiszterekben) a tiszta intonáció igényével.
- Dúr és moll hangsorok, hármashangzatok, hangközmenetekkel és egyéb skálafigurákkal
- Igényesebb előadási darabok (gyors és lassú tétel) értelmes, zeneileg kifejező megszólaltatása kotta nélkül, kísérettel.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Munia – Lénárd: 44 válogatott etűd (Eötvös József Könyvkiadó)

Hinke: Schule für die Oboe (Peters 2418)

Sellner: Etűdök (EMB 12002)

Beekum: 35 etűd

Pietsch: Schule für die Oboe (Hofmeister 1036)

Snieckowsky: Etűdök I–II. PWM 6209, 5537)

Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf 1717)

Pusecsnyikov: Válogatott etűdök

Albinoni: B–dúr concerto (Kunzelmann GM341)

Telemann: c–moll szonáta (Breitkopf 4176)

Vivaldi: C–dúr oboaverseny – (kis C–dúr) – P.V.44–F.VII.no.4.

Cimarosa: Oboaverseny

Gárdonyi: Fantázia oboára és zongorára

Head: Gavotte, Presto, Elégikus tánc, vagy ennek megfelelő nehézségű előadási darabok

Követelmény

A hangok gyors olvasása, fogásainak ismerete és használata kromatikusan f³-ig.

Hangsorok, hármashangzatok, hangközmenetek különböző játékmódok variálásával is.

Szonáta– vagy koncert (lassú és gyors) tételpár, vagy más karakterdarab igényes előadása kotta nélkül, kísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- az oboázáshoz szükséges hasi légzést és rekeszizommal való támaszt alkalmazni,
- szabályos kéz-, hangszer- és testtartással játszani,
- jó hangindítással, közepes és nagy hangon hosszú hangokat fújni, lekerekített befejezéssel,
- megfelelő gyorsasággal egyenletes legato skálameneteket játszani,
- skálák eljátszására 4 #, 4 b előjegyzésig, b–e³ hangterjedelemben (legato, tenuto és staccato, fokról fokra, tercmenet, hármashangzatok),

Ismerje

- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- az oboázáshoz szükséges hasi légzést és a rekeszizommal történő támasztást megfelelően alkalmazni,
- hosszú (tenuto) és különböző staccato hangokat játszani egy hangot repetálva és skálamenetben b–e³ hangterjedelemben,

Tudjon

- önállóan hangolni,
- a játékát kontrollálva, gazdaságosan gyakorolni.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Oboa főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd; Sellner: Etűdök (EMB 12002), Pusecsnyikov (Musica Rara), Snieczkovsky: Etűdök I. (PWM 6209), Hinke: Skálaetűdök (Peters), Degen (Supraphon), Beekum (HU 3795), Munia: 33 etűd, Munia–Lénárd: 44 válogatott etűd, (Eötvös József Könyvkiadó), valamint a Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf) nehézségi szintjén.
 - Két előadási darab, amelyből az egyik lehet kamaramű is; Corelli–Barbirolli: F–dúr concerto (Boosey&Hawkes), Händel: Ária és Rondinella (EMB 6925), Geminiani: e–moll szonáta, Sosztakovics: Románc nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd; Hinke: Skálaetűdök (Peters), Degen (Supraphon), Pusecsnyikov (Musica Rara), Snieczkovsky I–II. (PWM 6209), Beekum (HU 3795), Munia: 33 etűd, Munia–Lénárd: 44 válogatott etűd, (Eötvös József Könyvkiadó), a Wiedemann: 45 etűd (Breitkopf) nehézségi szintjén.
 - Két előadási darab, amelyből az egyik lehet kamaramű is, pl. egy barokk mű lassú és gyors tétele, vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab; Corelli: Barbirolli: F–dúr concerto, Händel: Ária és Rondinella (EMB 6925), Telemann: c–moll szonáta, Albinoni: B–dúr concerto: II–III. t., Cimarosa: Oboaverseny, Head: Gavotte, Presto, Elégikus tánc, Vivaldi: C–dúr oboaverseny – kis C–dúr P.V. 44–F. VII. no. 4/1. t. (EMB 5659) nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ezért a továbbképző évfolyamok feladatai elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és célját tartalmazzák.

7. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok****Hangszeres és zenei ismeretek átadása****A tanuló ismerje**

- hangszerét,
- a tanult művek formai és harmóniai szerkezetét,
- a barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenei stílusok jellemző sajátosságait,
- a tanult művekben alkalmazott különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazását.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A megszerzett ismeretek, készségek állandó karbantartása és továbbfejlesztése.
- A jó légzés–támasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
- Tudatos és igényes hangképzés (dinamikai árnyaltság, jó kötés kiegyenlített hangzás és egységes hangszín a különböző regiszterekben) a tiszta intonáció igényével.
- A módszeres és gazdaságos gyakorlás fokozott igényének kialakítása.
- A tanuló legyen képes a játszott darabok levegővétellel való önálló tagolására.
- Önálló hangolás.
- A vibrato elsajátítása, lassítása, sűrítése.
- Legyen képes hangszere intonációs hibáinak tudatos módosítására.
- A lapról olvasási készség fejlesztése a kamarazenei és zenekari játékhöz.
- Egyszerűbb díszítések önálló alkalmazása.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Kerényi: 22 etűd

Schmitt: Etűdök I–II. (Universal 7514)

Ferling: 48 etűd (Universal 17514)

Nazarov: 27 etűd

Lamotte: 18 etűd

Luft: 24 etűd (Peters 2963)

Ferling: 18 etűd (Universal 17518)
 Braun: 18 caprice
 Donizetti: Szonáta (Peters 5919)
 Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)
 Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)
 Vivaldi: d–moll concerto
 Vivaldi: a–moll concerto RV 461 (EMB 3769)
 Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)
 Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)
 Cimarosa: Oboaverseny
 Schumann: 3 románc (EMB 1241)
 Bellini: Concertino
 Dubois: Középkori ballada (Leduc 21353)
 Weber: Concertino (Kunzelmann GM910)
 Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
 Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
 Ránki: Don Quijote y Dulcinea (EMB 3490)
 Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal megőrzése.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok az ismert módokon.

Lassú–gyors szonáta, vagy koncert–tételpár, vagy más előadási darab igényes előadása lehetőleg kotta nélkül, kísérettel; kamaramű előadásában való aktív részvétel.

Az évvégi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A tanuló ismerje

- hangszerét,
- a tanult művek formai és harmóniai szerkezetét,
- a barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenei stílusok jellemző sajátosságait,
- a tanult művekben alkalmazott különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazását.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A megszerzett ismeretek, készségek állandó karbantartása és továbbfejlesztése.
- A jó légzés–támasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
- Tudatos és igényes hangképzés (dinamikai árnyaltság, jó kötés kiegyenlített hangzás és egységes hangszín a különböző regiszterekben) a tiszta intonáció igényével.
- A módszeres és gazdaságos gyakorlás fokozott igényének kialakítása.
- A tanuló legyen képes a játszott darabok levegővétellel való önálló tagolására.
- Önálló hangolás.
- A vibrato elsajátítása, lassítása, sűrítése.
- Legyen képes hangszere intonációs hibáinak tudatos módosítására.

- A lapról olvasási készség fejlesztése a kamarazenei és zenekari játékhöz.
- Egyszerűbb díszítések önálló alkalmazása.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Kerényi: 22 etűd
 Schmitt: Etűdök I–II.
 Ferling: 48 etűd (Universal 17514)
 Nazarov: 27 etűd
 Lamotte: 18 etűd
 Luft: 24 etűd (Peters 2963)
 Ferling: 18 etűd (Universal 17518)
 Braun: 18 caprice
 Cimarosa: Oboaverseny
 Schumann: 3 románc (EMB 12841)
 Bellini: Concertino
 Bozza: Conte pastorale (Leduc 21305)
 Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
 Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
 Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
 Ránki: Don Quijote y Dulcinea (EMB 34901)
 Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
 Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)
 Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal fejlesztése.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok az ismert módokon.

Lassú–gyors szonáta, vagy koncert–tételpár, vagy más előadási darab igényes előadása lehetőleg kotta nélkül, kísérettel; kamaramű előadásában való aktív részvétel.

Az évvégi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ütemfajták, ritmusértékek, ritmusképletek átfogó ismerete.
- Díszítések korhű alkalmazása.
- A nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, ujj- és nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Skálázás a korábban megismert módokon; kromatikus skála.
- Rendszeres lapról olvasás.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag:

Kerényi: 22 etűd
 Schmitt: Etűdök I–II. (Universal 7514)
 Ferling: 48 etűd (Universal 17514)
 Nazarov: 27 etűd
 Lamotte: 18 etűd
 Luft: 24 etűd (Peters 2963)
 Ferling: 18 etűd (Universal 17518)
 Braun: 18 caprice
 Paessler: 6 capriccio,
 Donizetti: Szonáta (Peters 5919)
 Nielsen: Románc és Humoreszk
 Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)
 Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)
 Vivaldi: d–moll concerto
 Vivaldi: a–moll concerto RV 461 (EMB 3769, RV536 (EMB 6364)
 Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)
 Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)
 Gaál: Szonatina
 Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)
 Glinka: Ária és Rondó
 Cimarosa: Oboaverseny
 Schumann: 3 románc (EMB 12841)
 Bellini: Concertino
 Bozza: Conte pastorale (Leduc 21353)
 Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
 Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
 Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
 Ránki: Don Quijote y Dulcinea (EMB 3490)
 Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
 Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)
 Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete e³–ig.
 Dúr és moll hangsorok a fent említett módokon
 Egy teljes concerto vagy szonáta, két karakterdarab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ütemfajták, ritmusértékek, ritmusképletek átfogó ismerete.
- Díszítések korhű alkalmazása.
- A nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, ujj- és nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Skálázás a korábban megismert módokon; kromatikus skála.
- Rendszeres lapról olvasás.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag:

Kerényi: 22 etűd
 Schmitt: Etűdök I–II.
 Ferling: 48 etűd (Universal 17514)
 Nazarov: 27 etűd
 Lamotte: 18 etűd
 Luft: 24 etűd (Peters 2963)
 Ferling: 18 etűd (Universal 17518)
 Braun: 18 caprice
 Paessler: 6 capriccio,
 Donizetti: Szonáta (Peters 5915)
 Nielsen: Románc és Humoreszk
 Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)
 Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)
 Vivaldi: d–moll concerto
 Vivaldi: a–moll concerto RV 461 (EMB 3769), RV 531 (EMB 6364)
 Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)
 Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)
 Gaál: Szonatina
 Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)
 Glinka: Ária és Rondó
 Cimarosa: Oboaverseny
 Schumann: 3 románc (EMB 12841)
 Bellini: Concertino
 Bozza: Conte pastorale (Leduc 21305)
 Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
 Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
 Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
 Ránki: Don Quijote y Dulcinea
 Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
 Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)
 Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete e³–ig.
 Dúr és moll hangsorok a fent említett módokon
 Egy teljes concerto vagy szonáta, két karakterdarab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Ütemfajták, ritmusértékek, ritmusképletek átfogó ismerete.
- Díszítések korhű alkalmazása.
- A nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, ujj- és nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig, hármashangzat felbontásokkal, – tercmenetekkel.
- Skálázás a korábban megismert módokon; kromatikus skála.
- Rendszeres lapról olvasás.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag:

Kerényi: 22 etűd

Schmitt: Etűdök I–II.

Ferling: 48 etűd (Universal 17514)

Nazarov: 27 etűd

Lamotte: 18 etűd

Luft: 24 etűd (Peters 2963)

Ferling: 18 etűd (Universal 17514)

Braun: 18 caprice

Donizetti: Szonáta (Peters 5919)

Nielsen: Románc és Humoreszk

Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)

Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)

Vivaldi: d–moll concerto

Vivaldi: a–moll concerto (RV 461 (EMB 3769), RV 536 (EMB 6364))

Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)

Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)

Gaál: Szonatina

Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)

Glinka: Ária és Rondó

Cimarosa: Oboaverseny

Schumann: 3 románc (EMB 12741)

Bellini: Concertino

Dubois: Középkori ballada (Leduc 21353)

Weber: Concertino (Kunzelmann 910)

Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)

Hummel: Bevezetés, Téma és variációk

Ránki: Don Quijote et Dulcinea (EMB 3490)

Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)

Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)

Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete e³-ig.

Dúr és moll hangsorok hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel 5#, 5b-ig.

Egy teljes concerto vagy szonáta, két karakterdarab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése.
- A nádalakítás alapvető tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll hangsorok 6#, 6b előjegyzésig a már ismert menetekkel, ritmus- és artikulációs variációkkal.
- A skálázás tempójának növelése.
- Fokozott dinamikai kontrasztok elérése a kifejezőbb előadásmód érdekében.
- A hangerő és hangszín kiegyenlítése a szélső regiszterek között.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Kerényi: 22 etűd

Schmitt: Etűdök I–II.

Ferling: 48 etűd (Universal 17514)

Nazarov: 27 etűd

Lamotte: 18 etűd

Luft: 24 etűd (Peters 2963)

Ferling: 18 etűd (Universal 17514)

Braun: 18 caprice

Donizetti: Szonáta (Peters 5919)

Nielsen: Románc és Humoreszk

Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)

Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)

Vivaldi: d–moll concerto

Vivaldi: a–moll concerto (RV 461 (EMB 3769), RV 536 (EMB 6364))

Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)

Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)

Gaál: Szonatina

Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)

Glinka: Ária és Rondó

Cimarosa: Oboaverseny

Schumann: 3 románc (EMB 12741)

Bellini: Concertino

Dubois: Középkori ballada (Leduc 21353)

Weber: Concertino (Kunzelmann 910)

Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)

Hummel: Bevezetés, Téma és variációk

Ránki: Don Quijote et Dulcinea (EMB 3490)

Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)

Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)

Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény

Dúr és moll hangsorok 6#, 6b előjegyzésig a ritmus- és artikulációs variációkkal.

Etűdök 5#, 5b előjegyzésig.

Egy teljes szonáta, egy concerto, két egyéb mű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres ismeretek átadása

- A hangterjedelem további bővítése.
- A nádfaragási ismeretek bővítése.
- A hangszerjavítás alapvető tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A biztos és differenciált hangindítás gyakorlása.
- Tökéletes alapfunkciók kialakítása.
- Az összes skála 7#, 7b-ig.
- Újabb skálafigurációk szekvenciákkal.
- Differenciált dinamikai skála kifejlesztése.
- A zenei kifejezőképességre való fokozott törekvés.
- A kottaolvasási készség állandó fejlesztése.
- Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag:

Kerényi: 22 etűd

Schmitt: Etűdök I–II.

Ferling: 48 etűd (Universal 17514)

Nazarov: 27 etűd

Lamotte: 18 etűd

Luft: 24 etűd (Peters 2963)

Ferling: 18 etűd (Universal 17514)

Braun: 18 caprice

Donizetti: Szonáta (Peters 5919)

Nielsen: Románc és Humoreszk

Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)

Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)

Vivaldi: d–moll concerto

Vivaldi: a–moll concerto (RV 461 (EMB 3769), RV 536 (EMB 6364))

Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)

Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)

Gaál: Szonatina

Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)
 Glinka: Ária és Rondó
 Cimarosa: Oboaverseny
 Schumann: 3 románc (EMB 12741)
 Bellini: Concertino
 Dubois: Középkori ballada (Leduc 21353)
 Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
 Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
 Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
 Ránki: Don Quijote et Dulcinea (EMB 3490)
 Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
 Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)
 Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény:

Hangsorok 7#, 7b előjegyzésig.

Etűdök 5#, 5b–ig.

Egy teljes concerto vagy szonáta, két egyéb előadási darab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A nádfaragás gyakorlása.
- A vibrato elsajátítása.
- A duplanyelv.
- Tájékozódás az oboa szóló- és kamarairodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tökéletes alapfunkciók automatikussá tétele.
- A vibrato gyakorlása a tudatos alkalmazásig.
- A dupla staccato elsajátítása.
- Az összes skála b–fisz³ hangterjedelemben a már ismert módokon.
- A technikai és zenei megvalósítás összhangjának továbbfejlesztése.
- Kamarazene vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Ferling: 48 etűd (Universal 17514)

Ferling: 18 etűd (Universal 17514)

Nazarov: 27 etűd

Lamotte: 18 etűd

Luft: 24 etűd (Peters 2963)

Donizetti: Szonáta (Peters 5919)

Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)

Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)

Vivaldi: d–moll concerto

Vivaldi: a–moll concerto (RV 461 (EMB 3769), RV 536 (EMB 6364))
 Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)
 Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)
 Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)
 Glinka: Ária és Rondó
 Schumann: 3 románc (EMB 12741)
 Bellini: Concertino
 Dubois: Középkori ballada (Leduc 21353)
 Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
 Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
 Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
 Ránki: Don Quijote et Dulcinea (EMB 3490)
 Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
 Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)
 Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmény:

Az összes dúr és moll skála.

Két teljes szonáta vagy egy teljes versenymű és egy előadási darab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy hangsor,
- Egy többféle ritmikai vagy technikai feladatot tartalmazó hosszabb etűd,
- Két előadási darab vagy egy barokk mű lassú és gyors tétele vagy egy barokk tétel és egy karakterdarab kísérettel, kotta nélkül. Az egyik darab vagy tétel helyett kamaramű is játszható.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszerét

Legyen képes

- helyes testtartásra, hangszertartásra, a jó légzéstechnika tudatos alkalmazására,
- oldott, természetes hangszerkezelésre,
- tudatos és kontrollált gyakorlásra,
- dinamikailag árnyalt hangképzésre,
- tiszta intonációval, jó kötással és dinamikailag árnyaltan játszani,
- a kéz- és nyelvtechnika összehangolására,
- a fűrges szimplanyelv használatára,
- képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos, zeneileg értelmes, kifejező előadására,
- kamara- és zenekari művek előadásában közreműködni,
- előadási darabokat korhű díszítéssel előadni,
- romantikus műveket vibrato alkalmazásával játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- a sima kötés megvalósítására,
- az összehangolt kéz- és nyelvtechnika tudatos alkalmazására,
- fűrges szimplanyelv és duplanyelv használatára
- technikájának önálló továbbfejlesztésére.

Tudjon

- a hangszerén b–f3 között egyenletes ujjtechnikával játszani,
- lassú tételeket stílusos variációkkal előadni.
- egy etűdöt, valamint egy barokk szonátát vagy koncert–tételpárt, vagy egy karakterdarabot, és egy kamarazenei művet előadni

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Oboa főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab vagy technikai jellegű mű; Ferling: 48 etűd (Hofmeister, Universall), Nazarov: 27 etűd oboára, Lamotte: 18 etűd, Schmidt: I–II., Luft: 24 etűd oboára (Peters), Kerényi Sándor: 22 etűd (Flaccus) oboára nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta, vagy koncert–tételpár, vagy egy karakterdarab és egy kamarazenei mű; Donizetti: Szonáta, Telemann: a–moll szonáta (Leduc), Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf), Vivaldi: d–moll concerto, Vivaldi: a–moll concerto (EMB 7060), Marcello: d–moll concerto, Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467), Gaál: Szonatina, Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I., Nielsen: Románc és Humoreszk, Glinka: Ária és Rondo, Cimarosa: Oboaverseny (Boosey& Hawkes) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab vagy technikai jellegű mű; Ferling: 48 etűd (Hofmeister, Universall), Nazarov: 27 etűd oboára, Lamotte: 18 etűd, Schmidt: I–II., Luft: 24 etűd oboára (Peters), Kerényi Sándor: 22 etűd (Flaccus) Ferling: 18 gyakorlat, Paessler: 6 capriccio, oboára nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta, vagy koncert–tételpár, vagy egy karakterdarab és egy kamarazenei mű; Schumann: 3 románc (EMB 12841), Bellini: Concertino, Dubois: Középkori ballada (Leduc), Bozza: Conte pastorale (Leduc), Haydn: C–dúr oboaverseny (Breitkopf), Weber: Concertino, Hummel: Bevezetés, Téma és variációk, Ránki: Don Quijote et Dulcinea (EMB 3490), Händel: c–moll szonáta (Leduc), Händel: g–moll szonáta (Peters, Leduc), Hindemith: Szonáta nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
 Jó minőségű és állapotú tanulóhangszerek.
 Kész nád (havonta, tanulónként 1 db).
 Jól hangolt zongora.
 Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
 Teljes alakot visszaadó tükör.
 Metronóm.

KLARINÉT

A klarinéttanítás általános célja, feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a klarinét történetét,
- a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.

- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása.
- A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
- A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)

A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”

Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben. Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
- A nád szerepe és beállítása.
- A törzshangok ismeretének bővítése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.
- Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjelek. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás rögzítése.
- A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
- A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Klarinét ABC (Arany – Bakos – Meizl) OPI 1982

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)

A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”

Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam, „A” tagozat****Fejlesztési feladatok****Ismeretek**

- A fafúvós hangszerek ismertetése, külső megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdőknél).
- A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű üteművek, ritmusértékek.
- Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek.
- A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
- A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
- A helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenőrzése.
- A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
- A megadott hangterjedelemben belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok mf dinamikával.
- Dúr hangsor kotta nélkül,
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)

Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Követelmény

Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.: Klarinétozni tanulok I/58; 68., Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.

Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. Mozart: Francia gyermekdal (Klarinétalbum I.–Edition Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- Négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetőleg zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
- Az enharmónia fogalma.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
- A tanult művek formai elemzése a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
- Tartott hangok dinamikával.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
- Hangsorok gyakorlása repetícióval.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
 Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
 Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
 Perényi É: Klarinét–etűdök. (EMB 14300)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
 Pèrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A tanult hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Perényi: Klarinét–etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.

16–32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J. Brahms: Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
- A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
- A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- A regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
- A skálázás tempójának fokozása különböző kötésekkel, repetíció. A belső hallás fejlesztése.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
 Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
 Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 2124)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
 Périer: Le débutant clarinetiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etűdök 26; 32. nehézségi fokán.

Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, paránytrilla.
- Dalforma (ABA), triós forma.
- Tempo I, dal Segno, Vi–de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. táncműsorok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvíl: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
 Pl. F. Schubert: Menuetto, G. Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfűvése, transzponáló jellege stb.).
- A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
- További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
- A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
- Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
- Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) gyakorlása.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvíl: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
 A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
 Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.
 Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.
 Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
 Pl. Beethoven: Sonatine; Ch.Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Kromatikus skálák.
- A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
 Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino (Edition Music-Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Alapfokú évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

A „B” tagozatos tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- Az enharmónia fogalma.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
- A legegyszerűbb díszítések; rövid és hosszú előke; a trilla fogalma.
- A tanult művek formai elemzése, azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
- Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
- Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
- Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete.

Dúr és öszszhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Gyakorlatok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Kovács: Klarinétozni tanulok I/196; 221.; illetve Balassa: Klarinétiskola I/.97. nehézségi fokán.

Előadási darabok kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra – kísérettel. Pl. Mozart: Allegretto (Perényi: Repertoire 28.); Martini: Andantino (The Joy of Clarinet 14 –1967 Yorktown Music Press, Inc.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola.
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése.
- Díszítések: paránytrilla, trilla és utóka.
- A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, szükség esetén javítása, a támasz automatikussá tétele.
- A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével, az egységes hangszín kialakítása.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- Repetíció gyorsítása a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- Dúr, öszszhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felső határáig.
- Hármashangzat-, és tercmenetek, kotta nélkül.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)

Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)

Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)

Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok és hármashangzat-felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben; bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; Kovács: Klarinétozni tanulók II/13., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/21. Perényi: Klarinét-etűdök: 38. nehézségi fokán.

Különböző regiszterekben mozgó előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Türk: Larghetto amoroso; Gluck: Ária (Perényi: Repertoire 29., 34.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét szerepe különböző zenei műfajokban.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A négyeshangzatok fogalma, domináns- és szűkített szeptim-felbontások
- Dalforma (ABA), triós forma, szonátaforma.
- Tempo I, dal Segno, Vi-de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Iskolák, gyakorlatok

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulók II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc 17089)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4905)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hármas- és négyeshangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etűdök megszólaltatása, Perényi: Klarinét-etűdök: 60; 74. nehézségi fokán.

Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása kotta nélkül, kísérettel. Pl. K. Stamitz: Rondo (Klarinétmuzika – EMB Z. 7919); W. A. Mozart: Larghetto (Perényi: Repertoire 33.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- További segédfogások és tisztítófogások.
- Kvintola, szextola, kettős nyújtópont.
- A szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.
- A kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
- Rondóforma, variációs forma.
- Különböző stílusjegyek megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
- A kettős ékesítés (mordent) gyakorlati megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB Z 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
 Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/ 28; 59; 67. Perényi: Klarinét–etűdök: 70; 76. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl.

Glinka: Vocalise; Barat: Szláv dal (Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB Z 14300)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi 2541)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc 24740) Klose: Napi gyakorlatok (15 etűd:1.) (Leduc A.L.06400) nehézségi szintjén
 Versenymű tételek és előadási darabok. Pl. Stamitz: B–dúr klarinétverseny (EMB 8993), Donizetti: Concertino. (Peters 8206), Debussy: Kis néger (EMB 7933); Klose: Fantázia (a Perényi: Repertoire gyűjteményben 45. EMB 14406) nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, (hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.)
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tétel pár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására,
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A tantárgya és időtartama

Klarinét főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 60–tól (EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanulók II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Dancla: Románc (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 44 (EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája – Barokk– EMB 13971) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 86–tól, (EMB 14300) Kovács Béla: Klarinétozni tanulók II.: 36., 46., 59., 75. (EMB 13291); Jean–Jean I: 2. nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina (EMB 8291), Mendelssohn: Dal szöveg nélkül (Berkes: Előadási darabok klarinétra és zongorára II. kötetből a 9–es EMB 13972), Donizetti: Concertino II. tétel (Peters 8206), Kocsár Miklós: Ungaresca (EMB 5991) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
- Hangolás lehetőleg önállóan.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatszerkezetekkel, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- A technikai készségek állandó fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 1329)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kratochvil: 66 etűd
 Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn 457–460)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1.,

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- A megfelelő nád önálló kiválasztása és alakítása.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skálák.
- A tanuló önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
- Hangolás a tanár segítségével nélkül.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játékok.

Ajánlott tananyag

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanuló II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
- Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvíl: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólomának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése
- Különböző díszítések.
- Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
- A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
- Hangolás a tanár segítségével.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezőbb megszólaltatásához.
- Állandó törekvés a tiszta intonációra.
- Önálló nádválasztás és alakítás.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatsfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)

Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)

Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)

Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)

Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)

Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)

Kratochvíl: 66 etűd

Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)

Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)

Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)

Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólóának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Korunk zenéjében előforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
- A helyes vibrato fogalma.
- Kromatikus és egész hangú skála.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A különböző transzpozíciók ismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.
- A vibrato gyakorlása.
- Önálló hangolás.
- A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezőbb hang megvalósítására.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatsfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
- Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
- Társas zenélés, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
 Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
 Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
 Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kratochvíl: 66 etűd

Kröpsch: Etüdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
 Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
 Müller (I.): Etüdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 20 könnyű etüd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
 Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
 Wiedemann: Gyakorlatok VI. (Breitkopf EB 4236)
 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
 Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármás- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála kotta nélkül.

Különböző karakterű etüdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etüd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólomának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etüd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztása és a nád alakítás alapvető módjai.
- A hangszer intonációs problémáinak ismerete és tudatos javítása.
- A klarinét szóló-és kamarazene irodalmának minél átfogóbb ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangolás a tanár segítségével nélkül.
- Nád kiválasztás, nád igazítás.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- A tanuló igényének fejlesztése a tudatos hangképzésre.
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített septim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
 Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult hangterjedelem határain belül.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Etűdök – Jean–Jean: Etűdök I/1–13–ig. Kröpsch: Etűdök I/1–105–ig – nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Stamitz: B–dúr klarinétverseny, Hoffmeister: Esz–dúr szonáta, Mozart: Larghetto nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpar vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatosítása.
- Akusztikus intonáció.
- A különböző transzpozíciók fogalma.
- A leggyakrabban használt díszítések, ékesítések önálló alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
- A nád alakításának legalapvetőbb tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc– és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- A skálázás tempójának növelése.
- Teljes etűdsorozatok elvégzése.
- Az előadás kifejezőerejének fokozása.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
 Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)

Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
 Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök Jean-Jean: Etűdök I. Kröpsch: Etűdök I. nehézségi szintjén

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Krommer: Esz-dúr klarinétverseny, Donizetti: Concertino, Honegger: Szonatina Bartók: Három csíkmegyei népdal nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, kiegészítve kvint hangközeikkel is.
- A nádfaragási ismeretek bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete. Különböző ékesítések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tökéletes alapfunkciók kialakítása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, az előző évben megszokott módon, kiegészítve kvint hangközeikkel is; kotta nélkül.
- Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Különböző ékesítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
- A zenei kifejezőképesség fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
 Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)
 Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
 Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
 Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
 Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L. 17490)
 Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 07233)

Kröpsch: Etűdök I–II. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn. 458)
 Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc– és kvartmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök – Jean–Jean: Etűdök II. 21–33 Kröpsch: Etűdök II. 272 – nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok – Stamitz: Esz–dúr klarinétverseny, Saint–Saëns: Szonáta, Kovács: Hommage – nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Glissando.
- A vibrato helyes kivitelezése.
- Ismerkedés a klarinétcsalád egyéb tagjaival.
- Tájékozottság a klarinét szóló– és kamarairodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
- A vibrato és glissando gyakorlása.
- Az összes dúr és moll skála az előző évben megszokott módon, kotta nélkül.
- Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
- Egészhangú skálák.
- A technikai és zenei megvalósítás összhangjának fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Bach: Csellószvittek (Leduc A. L. 23508)
 Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
 Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)
 Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
 Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
 Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L. 17490)
 Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
 Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
 Kröpsch: Etűdök IV. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilmronn 460)
 Paganini: 17 Caprices (Leduc A. L. 21204)
 Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
 Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Az összes dúr és moll skála hármashangzat-, domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc-, kvart- és kvintmenetekkel.

Etűdök – Jean–Jean: Etűdök II. Kröpsch: Etűdök II. Klosé: Karakterisztikus etűdök – nehézségi szintjén

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok – Weber: Concertino, Poulenc: Szonáta – nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).

A tanuló rendelkezzeik

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- a társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására,
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Klarinét főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc 05963), Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén;
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizzetti: Concertino I–II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaraművek: Pleyel: Duók I–II., Devienne: Concertino 2 klarinéra és zongorára (EMB 8687) Stamitz: Kettősverseny(EMB 6046) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc), Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc), Jean–Jean: Etűdök I.(Leduc) nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz–dúr koncert (Leduc), Weiner: Csúrdöngölő (EMB 8292), Dimler: B–dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33 (Peters); kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I–II. nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák.

Havonta és fejenként egy nád.

Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó.

Teljes alakot visszaadó tükör.

Metronóm.

SZAXOFON

A szaxofontanítás feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a szaxofon történetét,
- a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a szaxofon irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A szaxofontanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonett (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon-tanulmányokhoz.

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
- A szaxofon keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
- A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
- Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
- A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
- A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.
- Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
 Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik-verlag A/847)
 Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
 Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
 Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
 Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény

Helyes test- és hangszertartás.
 Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
 Tiszta intonálás c¹d¹-c²-ig, valamint fisz¹.
 Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi beszámoló anyaga

- Négy gyermek- vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon hangjának megismertetése.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
- Kottaolvasás

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
- A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
- A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
- Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
- A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
 Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik-verlag A/847)
 Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1. (EMB 14289)
 Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)

Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)

Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény

Helyes test- és hangszertartás.

Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.

Tiszta intonálás d^1 – c^2 –ig

Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka

Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermek- vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1 évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon formájának, hangjának és szerkezetének megismertetése.
- A szaxofon keletkezése, fejlődése és sajátosságai.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok c^1 – c^2 –ig (vagy c^3 –ig, esetleg d^3 –ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjeleik, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- A törzshangok olvasása és fogása c^1 –től d^3 –ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
- A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitarított hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
- Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
- A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg.
- A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
- Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
- A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása.
- Duók és zongorakíséretes darabok játszása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)

Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)

Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)

Bumeske: Etüdüök szaxofonra I. (Elite Edit. 350)

Perényi É.&P.: Szaxofon ABC 1 (EMB 14289)

Béres J.: Furulyaiskola I–II. (EMB Z. 5406)

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (in Es)

É.&P. Perényi: Saxophone methode (in Es, in B)

Lilo: Könnyű darabok I. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)

Követelmény

Helyes tartás, légzés, hangképzés.

A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.

Hangterjedelem: c¹–g²–ig.

Népdalok, kisebb előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dallamos moll hangsor megismerés.
- A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
- Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodik.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A legato és tenuto játék fejlesztése.
- A hangterjedelem bővítése c¹–c³–ig (vagy h–e³–ig, esetleg b–f³–ig).
- A crescendo–decrescendo alkalmazása.
- A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
- A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei.
- Dúr és moll skálák.
- Hármashangzatok, tercskálák.
- Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó tanuló közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)

É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)

Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)

Bumcke: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit 350)

Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 1. (EMB 14289)

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)

Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (in Es)

É.&P. Perényi: Saxophone Methode (in Es in B)

Lilo: Könnyű darabok II. (in Es) (Coppelia 266451 0523)

Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)
 Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
 Klarinétmuzsika kezdőknek (Kuszing) (EMB Z. 6851)

Követelmény

Helyes tartás, légzés, hangindítás, befúvás.

Hangterjedelem c^1 – c^3 –ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.

A megadott dúr és moll hangsorok ismerete (a dallamos moll ismerete nem kötelező).

Skálák, lehetőleg kotta nélkül.

Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.

Dinamikai jelek ismerete az évfolyamnak megfelelően.

Tiszta intonáció, muzikális hang.

Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor, kotta nélkül,
- Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az új kromatikus hangok megismertetése.
- Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
- A kromatikus skála bevezetése.
- A segédfogások.
- A tizenhatodok, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Az alla breve fogalma.
- Az alapvető formai ismertek bővítése.
- A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés és befúvás továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
- A légzéstechnika továbbfejlesztése.
- A rekeszizom és a támasztás erősítése.
- Hangterjedelem: h – e^3 (esetleg b – f^3).
- A dinamika és az agogika további bővítése.
- A nyelvtechnika gyakoroltatása.
- Dúr és moll (mindhárom fajta) skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
- A gyors játék fejlesztése.
- Előkéék és egyszerűbb trillák.
- Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig, vagyis a második év nehézségi fokán. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (Edit. Simonffy 028)

É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)

Londeix: Szaxofoniskola II. (Schultz Blasmusik-verlag A/848)

Bumcke: Etűdök szaxofonra II. (Elite Edit. 350)

Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
 É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
 Kraszna L. Szaxofonmuzika (in Es in B) (EMB)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (in Es)
 Előadási darabok I szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/A)
 Előadási darabok II szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/B)
 Händel: Largo (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
 Gluck: Boldog lelkek tánca (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
 Mozart: Ave verum corpus (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
 Brahms: Bölcsődal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
 Csajkovszkij: Szomorú dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
 Schumann: Álmodozás (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
 Lilo: Könnyű darabok III.(in Es) (Coppelia 266451 0523)
 Schubert: Keringő (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
 Chopin: Mazurka (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
 Saint-Saëns: A hattyú (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
 Zsoldos B.: I love blues (in B) (Edit. Simonffy 025)

Követelmény

Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül.

Skálák 2#, 2b előjegyzésig.

Az alapvető dinamikai és agogikai jelek ismerete.

Kisebb előadási darabok előadása kotta nélkül.

Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f³–ig.
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f³–ig), abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
- A stílusismeret elmélyítése.
- Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.

- A staccato játékmód.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
 Londeix: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik-verlag A/849)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB Z 14371)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 2 (EMB Z 14299)
 É.&P. Perényi: Répertoire zeneiskolásoknak – szaxofon szóló (EMB 14449)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
 Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
 Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB Z 14251)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) (Edit. Simonffy 029)
 Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Rimszkij–Korsakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
 Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 016)
 Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
 Massenet: Elégia (in Es in B) (Edit. Simonffy 072–073)
 Mendelssohn: Velencei gondoladal (in Es) (in B) (Edit. Simonffy 072–073)
 Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)
 Kis előadási darabok (Berkes) (EMB Z 2101)

Követelmény

Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
 A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
 Skálák 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzat felbontásokkal, terc-skálák.
 Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
 Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A vibrato.
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f³–ig (esetleg fisz³–ig).
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f³–ig), abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.

- Domináns- és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
- A stílusismeret elmélyítése.
- Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- A helyes ajakvibrato kialakítása.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód fejlesztése.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
 Londinex: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik-verlag A/849)
 Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
 Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
 Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
 Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es)(Edit. Simonffy 029)
 Előadási darabok III szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/C)
 Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Rimszkij–Korsakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
 Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
 Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 025)
 Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
 Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. (Simonffy 072–073)
 Mendelssohn: Velencei gondoladal (Edit. Simonffy 072–073)

Követelmény

- Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
 A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
 Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercskálák.
 Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
 Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A vibrato.
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f³–ig .
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.

A stílusismeret elmélyítése.

Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód fejlesztése.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

J. Harle : Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17770)

Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)

Londeix: Szaxofoniskola IV. (Schultz Blasmusik-verlag A/850)

Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. (Elite Edit. 350)

Mule: 24 könnyű etűd (Leduc AL 20455)

Mule: 53 etűd (Leduc 20 441)

Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)

É.&P. Perényi: 222 Etűd (szaxofonra EMB)

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)

Beekum: Studies (HU 37994)

Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)

Verroust: 24 Études II (Billaudot G.2057 B)

Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)

J. S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19664)

B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., (Simonffy 028)

A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25707)

Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L. (EMB 14251)

Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25708)

Glinka: Vocalise (Simonffy 014)
 Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136)
 Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény

Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
 A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
 Skálák, hármás- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercskálák.
 Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
 Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra a kiemelkedő adottságokkal rendelkező tanulók irányíthatók. A „B” tagozatos oktatás elsődleges feladata, hogy a tanulókat felkészítse a zenei pályára.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A segéd- és tisztítófogások alapvető ismerete és alkalmazásuk.
- A 3/8-os, 6/8-os, ütem és az alla breve.
- Szinkópák, triolák, tizenhatod-menetek, kis és nagy nyújtott és éles ritmus játéka.
- Az alapvető formai ismeretek bővítése (pl. da capo stb.).
- Zenei műszavak ismerete a felhasznált tananyag szerint.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A rekeszlégzés és a helyes szájtartás alkalmazásának tudatosá tétele.
- A gyors játékmóddhoz szükséges laza kéztartás kifejlesztése.
- A hangterjedelem bővítése b-f³-ig.
- Dúr és moll skálák, hármashangzat- és tercmenet különböző frazeálással.
- A hangképzés fejlesztése hangindítások, és különböző tempójú repetíciós gyakorlatok segítségével.
- A regiszterkülönbségek kiegyenlítésére irányuló törekvés megalapozása.
- A dinamikai árnyalóképeség bővítése.
- Lapról olvasás és memóriagyakorlatok.
- Egyszerűbb díszítőelemek alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
 Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB 4194)
 Londeix: Szaxofoniskola I-II (Schultz Blasmusik-verlag A/847)
 Klosé: Méthode Compléte1.(Leduc AL 3186)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Harle: Easy Classisal Studies (Universal)

Bumcke: Etűdők szaxofonra I–II. (Elite Edit. 350)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Előadási darabok altszaxofonra I. II. (Edit. Simonffy 053/A., B)
 Both: Klassische Saxophon–Soli (in Es) (Schott 7331)
 Debussy Album (Universal 17 777)
 Mule: Pièces Classiques Célèbres les Recueil (in Es) I., II. (Leduc AL 25 707/708)
 Franck Pièce II. (in Es) (Leduc AL 19 996)
 Haydn: Andante (in Es) (Kliment 1210)
 Bach: Scherzetto (in B) (Leduc AL 25 141)
 Purcell: Suite (in B) (Musicus)
 Schubert: Suite de Valses (in B) (Leduc AL 25 148)

Követelmény

Helyes légzés, befúvás.

Megbízható kottaolvasás.

Skálák: dúr és moll 1#, 1b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzattal és tercskálával együtt.

Legalább két periódusból álló darabok eljátszása kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 2#, 2b előjegyzésig, kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző stílusú előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus hangsor bevezetése és struktúrájának megismertetése.
- Az 5/4–, 6/4–es és a 9/8–os ütem.
- A tenuto és staccato játékmód.
- Tizenhatodok, bonyolultabb szinkópák és hasonló nehézségű ritmusok.
- Trillák, előkék és utókák használata.
- Négyeshangzatok.
- A tananyagban szereplő darabok stílárís elemzése és a szempontok megvalósítása az előadásban.
- A formai ismeretek elmélyítése (pl. a szonátaforma jellemzői).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése: hangindítások megvalósítása pp dinamikai fokozatnál, a halk játék kifejlesztése, a mély hangok finomítása.
- Megalapozott légzéstechnikával és befúvásmóddal a regiszterkülönbségek lehetséges kiegyenlítése.
- Hosszabb tizenhatod– és rövidebb harmincketted–menetek eljátszása, a gyors és egyenletes játék kívánalmainak megfelelően.
- Dúr és moll skálák, hármas–, négyeshangzat– és tercmenet.
- Lapról olvasás, legalább 3–4 epizódból álló darabok memorizálása.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 Londeix: Szaxofoniskola II–III. (Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850)
 Bumcke: Etűdők szaxofonra III (Elite Edit. 350)
 Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186, AL 6023)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Exercices Journaliers (Leduc AL 20 210)

Blémant: 20 Études Melodiques 1. (Leduc AL 15 801)
 Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
 É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
 Beekum: Studies (HU 37994)
 Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
 Verroust 24 Études II (Billaudot G.2057)
 Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
 Előadási darabok altszaxofonra III. IV. (Edit. Simonffy 053/C/D)
 Válogatott művek szaxofonra és zongorára II. (Edit. Simonffy 072)
 Mule Pièces Classiques Céléb (Leduc AL 25 708)
 Albéniz: Chant d'amour (in Es) (Leduc AL 19 568)
 Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
 Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
 Elgar: Salut d'amour (in Es) (Schott 33 750)
 Mozart: Gavotte Sentimentale (Leduc AL 19 540)
 Szabó S.: Blues in Blue (in Es)(Edit. Simonffy 025)
 Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
 Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
 Go dow Moses (Vincze) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
 Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)

Követelmény

A hangok megfűvéása p dinamikai fokozatnál $e-e^3$ -ig.

Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármás- és négyeshangzatok, tercskálák, az összes hang fogásainak ismerete és alkalmazásuk, $b-f^3$ -ig kromatikusan,

Valamennyi hangsor kotta nélkül.

Tizenhatod-menetek egyenletes eljátszása.

Egy- és kéttagú előkék és utókák alkalmazása, valamint a trillák egyenletes megszólaltatása (kivéve a nehezebbeket).

Triós formájú darabok kotta nélkül történő előadása.

Biztos kottaolvasás, és lapról olvasás legalább az előző tanév anyagnak megfelelő nehézségi fokon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus skálák ismerete.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek. Trillák, előkék és utókák használata.
- Az 5/4-, 6/4-, 9/8-, és a 12/8 -os ütem.
- Az intonációs hibák tudatos korigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül, hármás- és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála.
- A helyes ajakvibrato kialakítása.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)

Giampieri: 16 Studi (Ricordi)

Klosé: 25 Études de Mécanisme (Leduc AL 6403)

Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)

Bumcke: Etüdek szaxofonra III–IV. (Elite Edit. 350)

Londeix: Szaxofoniskola III–IV. (Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850)

É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)

Beekum Studies (HU 3794)

Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)

Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)

Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)

Bach: Badinerie (in Es) (Leduc AL 19 511)

Bach: Sonate (? 4 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 831)

Chopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 19 651)

Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)

Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)

Händel: Sicilienne et Gigue (in Es) (Leduc AL 20 834)

Händel: Sonate (? 4 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 828)

Ibert: L'age d'or (in Es) (Leduc AL 21 654)

Ravel: Pièce en Forme de Habanera

Händel: Sonate (? 1) (in B) (Leduc AL 25 143)

Händel: Sonate en Sol Mineur (LeducAL 25144)

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f³–ig.

Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül, hármás- és négyeshangzat, tercmenet,

A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.

Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 4#, 4b előjegyzésig, kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etüd,
- Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése f³–tól fölfelé, egyéni adottságok szerint.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.

- Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül, hármás- és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)

Giampieri: 16 Studi (Ricordi)

Capelle: 20 Grandes Études 1. (Leduc AL 20 085)

Klosé: 25 Études de Mécanisme (Leduc AL 6403)

Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)

Blémant: 20 Études Melodiques 2. (Leduc AL 15 802)

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)

Londeix: Szaxofoniskola III–IV. (Shultz Blasmusik A/849–A/850)

É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)

Beekun: Studies (HU 3794)

Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)

Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)

Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. (EMB 14299)

Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C)

Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D)

Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. Leduc 19555)

Bozza: Aria (Leduc 19714)

Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f³–ig.

Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármás- és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.

A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.

Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etüd,
- Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése f³–tól fölfele.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.

- Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül: 6#, 6b előjegyzésig, hármás- és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
- A helyes ajakvibrato továbbfejlesztése.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harminckettedmenetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
 M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
 Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
 Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 Giampieri: 16 Studi (Ricordi)
 Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)
 Blémant: 20 Études Melodiques 2. (Leduc AL 15 802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra (EMB)
 Beekun: Studies (HU 3794)
 Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)
 Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Händel: Sicilienne et Gigue (Leduc 20834)
 Pescetti: Presto Hresztomatija 5–6 (Muzika 14103)
 Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. (EMB 14299)
 Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C)
 Rimszkij–Korsakov: Hindu dal (Simonffy 053/D)
 Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. Leduc 19555)
 Bozza: Aria (Leduc 19714)
 Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f³-ig.

Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül, hármás- és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.

A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.

Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szaxofon és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
- a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrató szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4#, 4b előjegyzésig tercekkel, hármashangzattal, szimpla- és duplanyelvvel
- a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Szaxofon főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű; J. Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 50., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z.14371) 158., 178., 182., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 J.v. Beekum: Studies (Harmónia HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz). nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; J.S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19 664), B. Marcello: Adagio (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek – Kraszná L. EMB 14 251), Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136). nehézségi szintjén.

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű

Az előadási darabot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két különböző karakterű etűd vagy egyéb gyakorlat; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 37., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z. 14 371) 192., 194., 201., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15., J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Square Dance (in B), Tarantella (in c), Invention (in f), Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 8. nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk tételpár esetében még egy más stílusú művet is választani kell); G.Fr.Händel: Sicilienne et Gigue (A.Leduc AL 20 834), G.Pescetti: Presto (Hresztomatyija 5–6 Muzika 14 103), F.Mendelssohn: Andante (Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14 299), M. Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C), Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D), Cl.Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. A.Leduc AL 19 555), E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19 714). nehézségi szintjén.

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
- Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny-látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák,
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
- Igényesebb előadási művek megszólaltatása.
- Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
 Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
 Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
 Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
 Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
 BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
 Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
 Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)
 Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
 Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
 Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
 Soproni: Four Pieces for Saxophon (in Es) (EMB 8811)
 Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
 Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
 Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
 Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
 Händel: Sonate en Sol Mineur (in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f³–ig.
 Skálák
 Tiszta intonáció, egészséges hang.
 Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
 Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
- Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák, kromatikus hangsor gyors tempóban.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
- Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
 J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Klosé: Méthode Complète 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
 Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
 Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
 Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
 Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
 Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
 Szabó F.: Etüdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
 Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
 Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
 BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
 Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
 Fauré: Pièce (in Es)(Leduc AL 16 152)
 Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
 Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
 Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
 Soproni: Four Pieces for Saxophon(in Es) (EMB 8811)
 Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
 Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
 Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
 Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
 Händel: Sonate (? . 1) (in B) (Leduc AL 25 143)
 Händel: Sonate en Sol Mineur(in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f³–ig.

Skálák

Tiszta intonáció, egészséges hang.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
- Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
- A vibrato.
- – A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.

Transzponálási alapismeretek.

- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny-látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
- A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok

A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.

Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)

Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)

25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)

15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)

Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)

Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)

Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)

Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)

Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)

A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)

G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (Leduc AL 20835)

Bach: Badinerie(Leduc AL 19511)

Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14103)

Singelée: Solo de concert (Lemoine 26260)

Bozza: Aria (Leduc 19714)

Ravel: Darab Habanera formában (Leduc 17679)

Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f³–ig.

Skálák

Tiszta intonáció, egészséges hang.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint.
- Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
- A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.

A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.

Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)

Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)

Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)

Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)

Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)

Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)

Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)

Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)

Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)

A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)

Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20)

Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20828)

Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19511)

J. B. Singelée: Rondo Op. 63.

Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)

J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.)

A. Chailleux: Andante és Allegro (A. Leduc AL 22177)

E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
 Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)
 Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17679)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f³–ig.
 Skálák 6#, 6b előjegyzésig.
 Tiszta intonáció, egészséges hang.
 Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
 Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

A tanulók csekély hányada, egyéb tanulmányai mellett, a „B” tagozat továbbképző évfolyamain készül későbbi felvételi vizsgára, továbbra is megőrizve a zenei pálya választásának lehetőségét.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése:
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
 Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
 Capelle: 20 Grandes Études 1. 2.(Leduc AL 20085/086)
 Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
 Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20442/443)
 Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
 É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
 Bach: Sonate (? 6 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 832)
 Bozza: Aria (in Es) (Leduc)
 Bozza: Pulcinella (in Es)(Leduc)
 Bernstein: Rhapsody (in Es) (Gerard Billaudot Edit.)

Händel: Sonate (? 6 V1.) (Leduc AL 20 830)
 Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
 Lajtha: Intermezzo (in Es) (Leduc AL 21 438)
 Martin: Ballada (in Es) (Universal)
 Poulenc: Presto (in Es) (Gerard Billaudot Edit.)

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig,
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skála bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése: b–a³–ig, kromatikusan.
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. Század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzatok, tercmenet, kvint- és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
 Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
 Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
 Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
 Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20442/443)
 Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
 Karg-Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. (Zimmermann)

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

9. Évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
 Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
 Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
 Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
 Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20 442/443)
 Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
 Karg–Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. (Zimmermann)
 Bach: Szonáta (Leduc 20831)
 Händel 2. szonáta (Leduc 20829)
 Händel 6. szonáta (Leduc 20830)
 Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal 19075)
 Schumann: Fantáziadarab (Schirmer 45722)
 Singelée: Fantaisie brillante (Lemoine 26260)
 Singelée: Solo de concert (Lemoine 26259)
 Bozza: Scaramouche(Leduc 20299(
 Busser: Aragon (Leduc 21143)
 Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény

Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél-egész skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése: b–b³–ig, kromatikusán.
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas- és négyeshangzatok, tercmenet, kvint- és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
 Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)
 Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
 Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
 Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
 Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
 Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
 Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
 Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
 A. Corelli: Gigue (Muzika 13)
 Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20835)
 G. Fr. Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20828)
 J. S. Bach: Badinerie (A.Leduc AL 19511)
 J. S. Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14 103)
 J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
 Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)
 J. B. Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.)
 A. Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22177)
 E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
 M. Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17679)
 Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény

- Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
 Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
 Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
- Két ellentétes karakterű etűd,
- Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrató sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushú díszítéseinek kottából való lejátszására – a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele stb.).

A tanuló rendelkezzeik

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- hangszerének transzponáló jellegét,
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a szaxofon társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Szaxofon főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, ill. szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M.Mule: 24 könnyű etűd (A.Leduc AL 20 455) 9., 15.; J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 13–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–tól; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A.Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A.Leduc AL 20 402) nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; A.Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G.Fr.Händel: Allegro, Largo et Final (A.Leduc AL 20 835); G.Fr.Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20 828); J.S.Bach: Badinerie (A.Leduc AL 19 511); J.S.Bach: Esz–dúr szonáta (Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103 v. G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.); A.Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22 177); E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19714); M.Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade); nehézségi szintjén

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála, legfeljebb öt előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Két különböző karakterű, megfelelő etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 19–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–tól; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A.Leduc AL 6404) bármelyik etűd; Ferling: 48 etűd (AL 20 402) nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk szonáta vagy versenymű lassú–gyors tétele, és egy romantikus, impresszionista vagy későbbi mű); J.S.Bach: Szonáta (A.Leduc AL 20 831); G.Fr.Händel: 2. szonáta (A.Leduc AL 20 829); G.Fr.Händel: 6. szonáta (A.Leduc AL 20 830); A.Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal Edition UE 19 075); R.Schumann: Fantáziadarab (G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Fantaisie brillante (H.Lemoine 26 260 H.L.); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 259 H.L.); E.Bozza: Scaramouche (A.Leduc AL 20 299); Busser: Aragon (A.Leduc AL 21 143); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade) nehézségi szintjén.

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló).
Fejenként és havonta 1 db nád.
Zongora, vagy pianínó.
Nagyméretű falitükör.
Kottaállvány.
Metronóm.

FAGOTT

A kvintfagott, kvartfagott (fagottino) és a kislefagott, valamint a kiskezes fagottok megjelenésével mód nyílik arra, hogy a fagott tantárgyat – az eddigiekhez képest jóval korábban – ezekkel a hangszerekkel, kezdjük el oktatni. A fagottal kezdődő oktatás esetében ajánlott megvárni, amíg a tanuló eléri azt a fizikai fejlettséget, amely a hangszer tanulásához szükséges.

A fagott-tanítás feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fagott hang elsajátítása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer történetét,
- a fagott társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fagott hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A hangszer részei, össze- és szétszerelése, tisztántartása.
- A nád szerepe, helyes megszólaltatása.
- Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete
- A 2/4, 3/4, 4/4-es ütemek
- A basszuskulcs olvasása a megismert hangterjedelemben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A fagott helyes tartása álló helyzetben, elhelyezése a kézen.
- A kéztartás beállítása, a két kéz ujjainak laza használata, a gyűrűs ujj függetlenítése.
- A szájtartás kialakítása:
- A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
- A helyes befúvás, hangindítás kialakítása.
- A nyelv helyzete és használata alapvető játékmódban.
- A tenuto és legato játék alapjainak lerakása megalapozása.

Javasolt tananyag

Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (transzponálva)

Weissenborn: Fagottiskola I. kötet I–V. fejezet

Waggon Wheels a second book of 26 pieces for cellists with piano accompaniment (Katherine and Hugh Colledge Boosey and Hawkes)

Ralf Müller: Quintfagottschule I. kötet (Edition Molinari, Regensburg ISMN M–50062–012–9)

Christof Peter: Lehr- und Spielbuch für fagottino und fagott 1. kötet (Verlag musica practica, Theilingen CMP 2001/1)

Követelmény

Folyamatos légvezetés néhány ütemen keresztül.

5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.

Gyermekdal nehézségű zenei motívum megformálása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
- Két gyermekdal nehézségű zenei motívum megformálása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A hangszer részei, össze- és szétszerelése, tisztántartása.
- A nád szerepe, helyes megszólaltatása.
- Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete
- A 2/4, 3/4, 4/4-es ütemek
- A basszuskulcs olvasása a megismert hangterjedelemben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kéztartás beállítása, a két kéz ujjainak laza használata, a gyűrűs ujj függetlenítése.
- A szájtartás kialakítása:
- A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
- A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása, fejlesztése
- A nyelv helyzete és használata alapvető játékmódban.
- A tenuto és legato játék megalapozása.

Javasolt tananyag

Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (transzponálva)

Weissenborn: Fagottiskola I. kötet I–V. fejezet

Waggon Wheels a second book of 26 pieces for cellists with piano accompaniment (Katherine and Hugh Colledge Boosey and Hawkes)

Ralf Müller: Quintfagottschule I. kötet (Edition Molinari, Regensburg ISMN M–50062–012–9)

Christof Peter: Lehr- und Spielbuch für fagottino und fagott 1. kötet (Verlag musica practica, Theilingen CMP 2001/1)

Követelmény

Folyamatos légvezetés néhány ütemen keresztül.

5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.

Gyermekdal nehézségű zenei motívum megformálása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
- Két gyermekdal nehézségű zenei motívum megformálása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Olvasás basszuskulcsban, készségi szintű játék a tanult ismert hangterjedelemben.
- A nád szerepe, megszólaltatása.
- Egyenletes tempó-, illetve ritmusérzék kialakítása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete
- A 2/4, 3/4, 4/4 C – es ütemek
- A szinkópa, éles- és nyújtott ritmus ritmusképletek, és a felütés
- Az ismétlőjelek, Prima volta, seconda volta, korona, levegővétel jele, kötőjel, hangsúly jel, módosító jelek, dinamikai jelek
- A szerkezet, és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor,)
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai (tenuto, legato, staccato)
- Hangsorok 1#, 1b előjegyzésig

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés gyakoroltatása, a helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése, fejlesztése
- A szájtartás kialakítása, ill. továbbfejlesztése:
- A szájtartásban az artikuláció (a jól intonált hang érdekében) megkezdése már T5 távolság esetén is;
- A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása; a nyelv helyzete és használata.
- A tenuto és legato játék alapjainak lerakása.
- A staccato játékot előkészítő gyakorlatok bevezetése.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer kialakítása.

Ajánlott tananyag

Népdalok játssza (magyar, ill. más népek dalai)

Hara: Fagottiskola I. kötet

Herpay Ágnes: Szeretek fagottni

Julius Weissenborn: Fagottiskola

Gárdonyi: 2 kis gordonkadarab

Gordonkamuzsika kezdőknek

Ralf Müller: Quintfagottschule 2. kötet (Edition Molinari, Regensburg ISMN M–50062–013–6)

Christof Peter: Lehr–und Spielbuch für fagottino und Fagott 1. kötet (Verlag musica practica, Theilingen CMP 2001/1)

Követelmény

Folyamatos légvezetés: legalább 1/4 periódus terjedelmű zenei anyag megformálása 1 lélegzetvételre.

A hangkészletből adódó egyszerűbb hétfokú hangsor játssza tenuto és legato.

A törzshangok ismerete, olvasása, fogásai.

16 ütemnyi kis előadási darabok elsajátítása zongorakísérettel

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy hangsor, vagy technikai gyakorlat
- 8–16 ütemes előadási darab zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Hangterjedelem: C – c¹–ig.
- Készség szintű játék basszuskulcsban, a tenorkulcs olvasása.
- Ütemtípusok: 3/8,
- Ritmusértékek és szüneteik: az egésztől a tizenhatodig;
- Ritmusképletek: kis nyújtott, kis éles és a triola.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo,
- Alapvető tempójelzések, és dinamikai jelzések (Allegro, Moderato, Andante, forte, piano)
- A dinamika és az intonáció összefüggésének megismertetése
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötés.
- A dúr és moll hangsorok szerkezete és különbségének tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és szájtartás, valamint a légzés készségi szintre fejlesztése.
- A tíz ujj független használata, a bal kéz hüvelykujj helye, használatának újbóli ellenőrzése
- Zenei elválasztás, vagy szünet játssza új levegővétel, illetve új rekesztámasz nélkül.
- Ismerkedés a kitartott hangok befejezésének módjaival.
- Legalább T5 nagyságú kötések gyakorlása.
- Hangszeres állóképesség–fejlesztő gyakorlatok.
- Különböző artikulációk megjelenése.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos fejlesztése.
- Lapról olvasási gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Komarovszky: Fagott etűdök 1.

Góreczky: Fagottiskola I.

D. Holland: Fagottino Schule I.

Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.1

Jacob: 4 forgács

Csáth E.: Előadási darabok gordonkára I. kötet
 Jörg Möhler: Lieder und Vortragsstücke für Fagottino in F (inG) und Klavier
 Felix Holler: Das Wüstenschiff für Fagott(ino) und Klavier
 Christoph Peter: Lehr- und Spebuch für Fagottino und Fagott 2. kötet

Követelmény

A levegővétel tudatos használata a zenei tagolásra, legalább 4 ütem folyamatos eljátszása.
 Készségfejlesztő gyakorlatok, etűdök.
 Több periódus terjedelmű előadási darabok vagy tételek zongorakísérettel.
 Nehezebb népdalcsozor vagy népdalfeldolgozás eljátszása.

Az év végi vizsga anyaga

- Hangsor,
- Egy készségfejlesztő gyakorlat,
- Két előadási darab, zongora kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Zökkenőmentes játék basszuskulcsban,
- Ütemtípusok:6/8,12/8,
- A játszott anyagban előforduló különböző fajtájú ütemtípusok és ritmusértékek.
- A zenei anyagban szereplő stílusjegyek meg- és felismerése.
- A különböző hangközmenetek felépítése.
- Alapvető formai ismeretek.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az ujjak határozott, de laza billentése.
- A hangindítás minőségének differenciálása, kifejező eszközzé tétele.
- A folyamatban, csoportban álló staccato menetek technikájának megtanulása, a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos ellenőrzés melletti gyakoroltatása.
- További dinamikai fokozatok megtanítása (pp, mf, ff), illetve ezek átmenete egymásba (crescendo–decrescendo) egy lélegzetvételre.
- A dinamika és az intonáció gyakorlati alkalmazása.
- Törekvés a regiszterek közti dinamikai különbségek kiegyenlítésére.
- A hangminőség fejlesztése, a hang szép befejezése.
- A skálázás tempójának növelése, ritmus- és kötésvariációk alkalmazása.
- A különböző testhelyzetű (álló, ülő) játékmódok ismertetése, gyakoroltatása.

Ajánlott tananyag

Wybór etiud na fagot 1 (B. Komorowski, W. Osadzin) 1 (Polskie Wydawnictwo Muzyczne)
 Góreczky: Fagottiskola II. kötet
 First Book of Bassoon Solos (Lindon Hilling and Walter Bergmann)
 Das Fagott V. kötet
 Kósa: 4 könnyű fagott darab
 Oromszegi Ottó: Duók
 Jörg Möhler: Music aus der Barockzeit für quintfagott und Klavier

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll hangsorok 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzat–felbontás.
 Etűdök eljátszása – pihenő nélkül –, benne a tanult dinamikai fokozatok alkalmazása.
 Biztos levegővezetés a tanult tananyag szintjén.
 Lassú–gyors tételpár, vagy egy hosszabb előadási darab játszása fejből, zongorakísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála különböző artikulációkkal
- Egy etűd,
- Két előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A tenorkulcs bevezetése.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelemben, 3#, 3b előjegyzésig.
- A kromatikus skála fogalma.
- Ütemtípusok: 5/8, 7/8
- A játszott anyaghoz kapcsolódó formai ismeretek.
- Könnyebb ékesítések írásmódja és ritmusa.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–támasz–artikuláció egységének fejlesztése.
- Különböző staccato játékmódok ismerete.
- Kwart– és kvintkötések gyakorlása artikulációval.
- Oktávkötések gyakoroltatása, a regiszterek kiegyenlítése.
- A hang szép befejezése.
- A skálázás tempójának növelése, ritmus– és törésvariációkkal is.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Hresztomatija: Dalok, duók, etűdök fagottra (közreadja Tyerehin)

Kolasinszky: 3 darab

Farkas: Népdalszonatina

Hughes: 6 könnyű darab

Hara László: Fagottiskola II. (EMB)

Karel Pivonka: Fagottiskola

Komorovszkij–Oszadzin: Válogatott etűdök 1., 2.

Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)

Hara: Fagottmuzsika kezdőknek

Küffner: Duók

Graham Sheen: Two by two (Faber)

Telemann: 6 kánonszonáta

Who's Zoo: Colin Cowles

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b előjegyzésig, az ismert hangterjedelemben, hármashangzat felbontás.
 Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
 Egyszerűbb barokk tételek, vagy karakterdarabok eljátszása.
 Társas zenélés az órán és amennyiben mód van rá, órán kívül különböző összetételű együttesekben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr és egy moll skála, hármashangzattal,
- Két különböző karakterű etűd,
- két előadási darab vagy tételpár kísérettel lehetőleg kotta nélkül

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

Alakuljon ki a tanuló ben a tudatos törekvés az értelmes, tagolt előadásra, legyen zeneileg igényes, feleljen meg az követelményekben megfogalmazottaknak.

A hangszerkezelés fejlesztése

Dúr és összhangzatos moll skálák, az ismert hangterjedelemben

Néhány fontosabb segédfogás megismerése, és alkalmazása.

A légzés–támasz–artikuláció egységének elérésére való igény elmélyítése.

Kiegyenlített, telt hang kialakítása minden regiszterben.

A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Az állóképesség növelése, a tempó emelése a tanuló technikai felkészültségének megfelelően.

A dinamikai változások állandó és karakterisztikus alkalmazása, egyre jobb intonációra való törekvés.

Lapról olvasás fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Hresztomatija: Dalok, duók, etűdök fagottra (közreadja Tyerehin)

Krakamp: 30 karakterisztikus etűd

Oromszegi Ottó: 50 karakteretűd

Das Fagott VI.

Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)

Hara: Fagottmuzsika kezdőknek

Küffner: Duók

Second Book of Bassoon Solos (Faber Music)

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzatok.

Rövidebb periódusnyi zenei anyag dinamikus megformálása egy lélegzetvétellel.

Kamarazenei ismeretek gyakorlati alkalmazása.

A játszott művek, stílusos, hangulatos megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála,
- Két különböző karakterű etűd,
- Egy előadási darab vagy két különböző karakterű tétel zongorakísérettel lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

– Dúr és moll hangsorok különböző dallam– és ritmusvariációkkal, minél változatosabb improvizációs ötlet alapján is.

– Készség szintű játék tenorkulcsban.

– Trilla, előke–, utóka, mordent készség szintű alkalmazása.

– A hangnemi kitérés és moduláció fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer különböző regisztereiben egységes hangszín kialakítása.
- A segédfogások megismerése a tiszta intonáció érdekében.
- A légzés- és hangképzésbeli ismeretek automatizálása.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv és légvezetés kombinációjával.
- A skálázás egyenletes tempó melletti gyorsítása. Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű etűdök játszása.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.
- Dinamikai színskála fejlesztése.
- Az önálló hangolás megtanulása.
- Memóriafejlesztés hosszabb terjedelmű művekkel is.
- A lapról játék az előző tanév anyagának megfelelő nehézségű darabokkal, egyenletes, az eredeti tempóhoz közeli tempóban.
- Rendszeres társas zenélés.
- A vibrato alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.2

Krakamp: Etűdök II. (válogatva)

Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara L.– Nagy O.)

Marcello: e–moll szonáta

A.Vivaldi: d–moll fagottverseny KV. 472 I.–II. tétel

Követelmény

Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.

A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.

Nagyobb lélegzetű, összetettebb feladatokat tartalmazó etűdök játszása, a hangszer teljes terjedelmében.

Különböző stílusú előadási darabok tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga anyaga

- Egy skála,
- Két különböző karakterű etűd,
- Egy előadási darab vagy két különböző karakterű tétel zongorakísérettel lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

A „B” tagozat feladata a tehetséggondozás. A tanuló játéka elsősorban az előadás kifejezőerejében, szuggesztivitásában kell, hogy meghaladja kortársaiét, de fontos szempont az előbbieken kívül a hangminőség igényessége és a hangszerkezelés biztonsága is.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete
- A játszott anyagban előforduló különböző fajtájú ütemtípusok
- Felütés, átkötés.
- A dúr és moll hangsorok különbségén kívül a dallamos moll és a természetes moll közti különbség; a tanult művek formáinak érzékeltetése a tanuló tudásszintjének megfelelően.
- Az enharmónia fogalma

A hangszerkezelés fejlesztése

- A szájtartás kialakítása:
- A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
- A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása, fejlesztése
- A nyelv helyzete és használata alapvető játékmódban.

A hangszerkezelésben mindent a zenei kifejezés, illetve az erre való határozott törekvés és árnyaltabb előadás határoz meg.

Ajánlott tananyag

Komarovszky: Fagott etűdök 1.

Góreczky: Fagottiskola I.

D. Holland: Fagottino Schule I.

Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.1

Jacob: 4 forgács

Csáth E.: Előadási darabok gordonkára I. kötet

Jörg Möhler: Lieder und Vortragsstücke für Fagottino in F (inG) und Klavier

Felix Holler: Das Wüstenschiff für Fagott(ino) und Klavier

Christoph Peter: Lehr- und Spebuch für Fagottino und Fagott 2. kötet

Követelmény

Hangsor 2#, 2b előjegyzésig – dúr és összhangzatos moll skálák.

Két készségfejlesztő gyakorlat pontos és folyamatos eljátszása pihenő nélkül; gyakorlatok negyed, nyolcad értékekkel, éles és nyújtott ritmussal, szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel, a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Hangsor,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab, zongora kísérettel kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Hangsorok különböző dallam- és ritmusvariációkkal, minél változatosabb improvizációs ötlet alapján is.
- Ütemtípusok: váltakozó ütemek.
- Ritmusértékek–ritmusképletek; bonyolultabbak, apróbbak is.
- Ismerkedés a darabban előforduló díszítésekkel

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az ujjak határozott, de laza billentése.
- A hangindítás minőségének differenciálása, kifejező eszközzé tétele.
- A folyamatban, csoportban álló staccato menetek technikájának megtanulása, a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos ellenőrzés melletti gyakoroltatása.
- További dinamikai fokozatok megtanítása (pp, mf, ff), illetve ezek átmenete egymásba (crescendo–decrescendo) egy lélegzetvételre.
- A dinamika és az intonáció gyakorlati alkalmazása.
- Törekvés a regiszterek közti dinamikai különbségek kiegyenlítésére.
- A hangminőség fejlesztése, a hang szép befejezése.
- A skálázás tempójának növelése, ritmus- és kötésvariációk alkalmazása.
- A különböző testhelyzetű (álló, ülő) játékmódok ismertetése, gyakoroltatása (kamarazenében, fúvószenekarban ülni, gyakorolni állva kell).

- Az ajánlott tananyagban szereplő előadási darabok sajátos stílusjegyeinek felismerése, és az ehhez szükséges technikai megoldások részben önálló megtalálása.
- Lapról játék kb. a 2. évfolyam nehézségi szintjén.
- Helyes trillázási technika kialakítása, a trillázás gyakorlásának módjai.
- A dinamikai határok kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Az oktáv váltások finomítása, a levegővezetés differenciálása, játék a hangszínnel is.

Ajánlott tananyag

Wybór etiid na fagot 1 (B. Komorowski, W. Osadzin) 1 (Polskie Wydawnictwo Muzyczne)

Góreczky: Fagottiskola II. kötet

First Book of Bassoon Solos (Lindon Hilling and Walter Bergmann)

Das Fagott V. kötet

Kósa: 4 könnyű fagott darab

Oromszegi Ottó: Duók

Jörg Möhler: Music aus der Barockzeit für quintfagott und Klavier

Követelmény

Hangterjedelem: B–d¹–ig.

Hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, kromatikus skála az ismert hangterjedelemben, vagy töredékében, hármashangzat és felbontása.

Az átlagosnál színvonalasabb megszólaltatással két készségfejlesztő gyakorlat pontos és folyamatos, igényes zenei előadása hosszabb pihenő nélkül.

Kamarazenei darab eljátszása tanórán kívül, vagy fúvós, illetve szimfonikus zenekari szereplés, ha az adott körülmények engedik.

Nagyobb technikai képzettséget igénylő etűdök biztonságos eljátszása a teljes ismert hangterjedelemben, bonyolultabb ütemfajták, ritmusok alkalmazásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr és egy moll skála,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab vagy tételpár zongorakísérettel, kotta nélkül

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Hangsorok különböző dallam- és ritmusvariációkkal.
- A hangnemi kitérés, moduláció fogalma.
- A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
- A díszítés fejlesztése: hosszú- és rövid előke és utóka, mordent, stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-támasz-artikuláció tudatos alkalmazása.
- A fontosabb segédfogások megismerése.
- Önálló hangolásra nevelés.
- A hangszer intonációs hibáinak korrigálására való törekvés.

Ajánlott tananyag

Hresztomatija: Dalok, duók, etűdök fagottra (közreadja Tyerehin)

Kolasinszky: 3 darab

Farkas: Népdalszonatina

Hughes: 6 könnyű darab

Hara László: Fagottiskola II. (EMB)
 Karel Pivonka: Fagottiskola
 Komorovszkij–Osadzin: Válogatott etűdök 1., 2. (PWM)
 Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)
 Hara: Fagottmuzsika kezdőknek
 Küffner: Duók
 Graham Sheen: Two by two (Faber)
 Telemann: 6 kánonszonáta
 Who's Zoo: Colin Cowles

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b előjegyzésig, az ismert hangterjedelemben, hármashangzat felbontás.
 Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
 Barokk tételek, karakterdarabok eljátszása.
 Társas zenélés az órán és amennyiben mód van rá, órán kívül különböző összetételű együttesekben.
 A tanuló törekedjék az önállóságra a darabok gyakorlása során felmerülő problémáknál.
 Alkalmazza az eddig szerzett formai és szerkezeti ismereteket az előadás során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr és egy moll skála,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab vagy tételpár kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Hangsorok különböző dallam- és ritmusvariációkkal, minél változatosabban
- Bevezetés a vibrato használatába.
- Bonyolultabb ékesítések (pl. trilla, kettős ékesítés) írásmódja, ritmusa, előadási módja

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–támasz–artikuláció egységének tudatos alkalmazása.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A laza, könnyed ujjtechnika továbbfejlesztése.
- Etűdök, skálák tempójának gyorsítása.

Ajánlott tananyag

Hresztomatija: Dalok, duók, etűdök fagottra (közreadja Tyerehin)
 Krakamp: 30 karakterisztikus etűd
 Oromszegi Ottó: 50 karakteretűd
 Das Fagott VI.
 Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.)
 Hara: Fagottmuzsika kezdőknek
 Küffner: Duók
 Second Book of Bassoon Solos (Faber Music)

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzatok.
 Rövidebb periódusnyi zenei anyag dinamikus megformálása egy lélegzetvételre.
 Kamarazenei ismeretek gyakorlati alkalmazása.
 A játszott művek, stílusos, hangulatos megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–felbontással,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab vagy tételpár kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A tanuló a különböző stílusjegyeknek megfelelő módon játssza előadási darabjait.
- Tudatosítsa a játszott műben felmerülő valamennyi ismeretet. Ismerje meg a belső összefüggéseket is.
- Kapcsolódjon tanulmánya más művészeti ág megismeréséhez is.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Ismernie kell a főbb segédfogásokat.
- Ismerje meg a hangszer intonációs hibáit és tudja korrigálni azokat.
- Ismerje meg a nád legalapvetőbb tulajdonságait.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.2

Krakamp: Etűdök II. (válogatva)

Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara L.– Nagy O.)

Marcello: e–moll szonáta

A.Vivaldi: d–moll fagottverseny KV. 472 I.–II. tétel

Követelmény

Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.

A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.

Nagyobb lélegzetű, összetettebb feladatokat tartalmazó etűdök játsszása, a hangszer teljes terjedelmében.

Különböző stílusú előadási darabok tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga ajánlotta anyaga

- Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–felbontással,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két előadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fagott és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fagott intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
- a vibráto szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fagottos előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes technikához vezető újgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Weissenborn),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Weissenborn 2. kötet, Pivonka: Ritmikus etűdök, stb.),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Fagott főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Weissenborn: Fagottetűdök kezdőknek op. 8/1. kötet III. fejezet 23. G–dúr, IV. fejezet 1. C–dúr, 2. F–dúr (EMB13685) nehézségi szintjén.
- Két előadási darab, amelyből az egyik lehet kamaramű egyik tétele; Beethoven: Kontratánc/G–dúr, L. Fischer: Pincemester dala, Greccanyinov: Tréfacsináló nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Weissenborn: Fagottetűdök kezdőknek op. 8/1. kötet IV. fejezet 2. F–dúr, op. 8/2. kötet 14. F–dúr, 15. d–moll(EMB13685), Neukirchner: 23 középfokú gyakorlat I., 4. nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű darab vagy tétel-pár, az egyik lehet kamaramű tétel; Farkas F.: Népdalszonatina I–II. tétel (EMB 2458), Telemann: F–dúr szonáta (EMB12196), Weissenborn: Téma és variációk (EMB 12196) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,

- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamokon a tanulók esetében a tanuló szeretné megőrizni a zeneiskolai évfolyamokban elért hangszeres játékának színvonalát, a zenei tevékenység iránti nyitottságát.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Dúr és moll hangsorok 4, legato, staccato, tenuto játékmóddal, a hangszer tanult terjedelmében.
- A ritmusértékek, ritmusképletek ismeretének elmélyítése.
- Korhű díszítések alkalmazása.
- Biztos játék basszuskulcsban, és a tenorkulcs készségi szintű alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–támasz–artikuláció tudatos alkalmazása.
- A hangszer különböző regisztereiben egységes hangszín megvalósítására való törekvés.
- A segédfogások alkalmazása.
- A skálázás egyenletes tempó melletti további gyorsítása.
- Memóriafejlesztés további, hosszabb terjedelmű művekkel.
- A lapról játék készségi szintű alkalmazására való törekvés.
- Rendszeres társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.3

Wenzel Neukirchner: 23 középfokú fagottgyakorlat (EMB)

Emanuele Krakamp: Fagottiskola I. kötet (Hofmeister)

Antonio Vivaldi: d–moll fagottverseny (EMB)

Georg Philipp Telemann: F–dúr szonáta (EMB)

Követelmény

Dúr és moll hangsorok 4 #, 4b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.

A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, a tempójelzéseknek megfelelő tempóban, és karakterrel.

Különböző stílusú előadási darabok tagolt, tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy előadási darab vagy két különböző karakterű tétel zongorakísérettel lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Dúr- és moll hangsorok, skálák, tercek, hármashangzatok a hangszer tanult terjedelmében.
- Kromatikus skála a hangszer teljes terjedelmében, minden regiszterben kiegyenlített hangon.
- A főbb zenei karakterek ismerete (dolce, grazioso, espressivo, risoluto)

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés további ismétlése, bővítése, dinamikai követelményekkel való kibővítése.
- A trillázás fejlesztése, a nehezebb fogások gyakoroltatása.
- A hangminőség további fejlesztése.
- Ismerkedés a kortárs művekkel, előadásmódjával.

Ajánlott tananyag

Carl Jacobi: 6 középfokú fagottgyakorlat (válogatva) (EMB)

Étienne Ozi: 42 etűd (válogatva) (EMB)

Antonio Vivaldi: fagottversenyek

Benedetto Marcello: F–dúr és G–dúr szonáta (EMB)

Mirosnyikov: Scherzo (Suprafon)

Carl Stamitz: F–dúr fagottverseny (Peters)

Eugene Bozza: Burlesque (Leduc)

Követelmény

A befűvási módszer kialakítása a koncertek, ill. a kamarazenélés felkészülésére.

A felkészültségnek megfelelő etűdök hibátlan eljátszása, mind technikai, mind dinamikai és egyéb szempontból.

A képességekhez mért előadási darabok igényes előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy előadási darab vagy két különböző karakterű tétel zongorakísérettel lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Dúr- és moll hangsorok skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer tanult terjedelmében.
- A tempó- és dinamikai jelek ismeretének kibővítése.
- A különböző stílusú művek korhű előadásmódjának továbbfejlesztése.
- A kortárs zeneszerzők, és fagottosok megismerése.
- Kitekintés más műfajokra (jazz, igényes könnyűzene).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Hangképzés nagy dinamikai különbséggel.
- A hangszer teljes terjedelmének könnyed kezelése.

Ajánlott tananyag

Julius Satzenhoffer: Etűdök

Étien Ozi: 42 etűd (EMB)

Eugene Jancourt: Etűdök (Universal,IMC,Accolade)

Conrad Jacobi: Hat középfokú fagottgyakorlat (EMB)

Karel Pivonka: Ritmické etudy pro fagot (Suprafon)
 Antonio Vivaldi: fagottversenyek
 Georg Philipp Telemann: e–moll, f–moll, a–moll szonáta (EMB)
 J. Chr. Bach: B–dúr, Esz–dúr fagottverseny (EMB)
 Franz Danzi: F–dúr fagottverseny – Sikorski, (EMB)
 Petrovics Emil: Passacaglia in blues (EMB)
 Dubrovay László: Cinque pezzi (EMB)
 Bozay Attila: Episodi (EMB)
 Kocsár Miklós: Dialoghi (EMB)

Követelmény

Dúr– és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsseptimek, a hangszer teljes terjedelmében.

A nehezebb ritmusképletekben való jártasság.

Laza, könnyed ujjtechnika.

Rendszeres társas zenélés, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással
- Egy etűd
- Két előadási darab vagy tételpár, zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

Az eddig tanult ismeretek összegzése, a technikai színvonal megszilárdítása.

Az esetlegesen még meglévő hiányosságok kiküszöbölése.

A technikai készségek továbbfejlesztése.

A duplanyelv–technika megismerése.

A társművészetek iránti figyelem elmélyítése.

A zenei ízlés további formálása, a zenei élet iránti érdeklődés felkeltése.

A hangszerkezelés fejlesztése

A hangszertechnikai ismeretek alkalmazása a zenei művek előadása során.

Az improvizációs készség alapjainak alkalmazása a megfelelő művek során.

A lapról olvasási készség olyan szintre fejlesztése, hogy a tanuló a játék során érje el, hogy első látásra el tudja játszani megfelelő nehézségű műveket kottahűen, közel azonos tempóban, mint a tempójelzés.

A társas zenélésben az együttjáték precizitása és az intonáció is legyen biztos.

Ajánlott tananyag

Ludwig Milde: Koncertetűdök (EIMC New York)
 Emanuele Krakamp: Fagottiskola II. kötet (Hofmeister)
 Oromszegi Ottó: 10 modern fagottetűd (EMB)
 Franz Suchanek: Concertino (Suprafon)
 Franz Danzi: F–dúr fagottverseny (Musica Rara)
 Wolfgang Amadeus Mozart: B–dúr fagottverseny
 Hidas Frigyes: Fagottverseny (EMB)
 Maros Rudolf: Fagottverseny (EMB)
 Gabriel Pierné: Concertino (Leduc)

Követelmény

Dúr-és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsseptimék, a hangszer tanult terjedelmében.

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten tudja előadni, kotta- és stílushűen.

Értelmes, tagolt előadásmód kialakítása, a zene folyamatának és összefüggéseinek érzékeltetése, kifejező játékmód elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála, tercekkel, hármashangzat-falbontással,
- Egy etűd,
- Két előadási darab vagy tételpár, zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű tanulmányaik mellett tanulják hangszerüket, egy magasabb szintű zenei képzéssel. meg kívánva őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét,

7. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek ismeretének elmélyítése.
- Korhű díszítések alkalmazása.
- A különböző stílusjegyű darabok értelmes, tagolt, élményszerű előadására való törekvés.
- Dinamikai ismeretek, stílusjegyek alkalmazásának bővítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakított technikai ismeretek, mechanizmusok továbbfejlesztése.
- A nádigazítás alapvető ismeretei.

Ajánlott tananyag

Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.3

Wenzel Neukirchner: 23 középfokú fagottgyakorlat (EMB)

Emanuele Krakamp: Fagottiskola I. kötet válogatva (Hofmeister)

Antonio Vivaldi: d–moll fagottverseny (EMB)

Georg Philipp Telemann: F–dúr szonáta (EMB)

Követelmény

Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, különböző formációk variálása a skálázás során.

A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, a tempójelzéseknek megfelelő tempóban, és karakterrel.

Különböző stílusú előadási darabok értelmes, tagolt, tisztán intonált játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr- és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat-falbontással,
- két különböző etűd,
- Két előadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Dúr-és moll hangsorok skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében, különböző ritmusvariációkkal
- A főbb zenei karakterek ismerete

A hangszerkezelés fejlesztése

- A vibrato gyakorlati megvalósítása.
- A laza, könnyed hangszerkezelés továbbfejlesztése (ujjtechnika, ujjak szinkronizálása)
- A gyors, ugyanakkor halk belégzés fejlesztése.
- A hangminőség további fejlesztése.
- Ismerkedés a kortárs művekkel, előadásmódjával.

Ajánlott tananyag

Carl Jacobi: 6 középfokú fagottgyakorlat (EMB)

Étienne Ozi: 42 etűd (EMB)

Antonio Vivaldi: fagottversenyek

Benedetto Marcello: F–dúr és G–dúr szonáta (EMB)

Mirosnyikov: Scherzo (Suprafon)

Carl Stamitz: F–dúr fagottverseny (Peters)

Eugene Bozza: Burlesque (Leduc)

Követelmény

Dúr-és moll hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében, különböző ritmusvariációkkal.

A helyes tartások, és technikák alkalmazása a szép, telt, kifejező hangszerhangért.

Rendszeres, igényes hangképzés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr- és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat-falbontással,
- két különböző etűd,
- Két előadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A zenei stílusérzék és fantázia fogalma.
- Zenekari művek fagott szólamainak megismerése.
- A vibrato játékmód továbbfejlesztése.
- Egészhangú skála bevezetése.
- A nádigazítás, és a nádkészítés alapjainak megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A technikai készségek továbbfejlesztése, és az előadási darabokban biztos alkalmazása.
- Skálázás a hangszer teljes terjedelmében, egyre gyorsabb tempóban.
- Az egészhangú skála.

Ajánlott tananyag

Julius Satzenhoffer: Etűdök
 Étien Ozi: 42 etűd (EMB)
 Eugene Jancourt: Etűdök (Universal, IMC, Accolade)
 Conrad Jacobi: Hat középfokú fagottgyakorlat (EMB)
 Karel Pivonka: Ritmické etudy pro fagot (Suprafon)
 Antonio Vivaldi: fagottversenyek
 Georg Philipp Telemann: e–moll, f–moll, a–moll szonáta (EMB)
 J. Chr. Bach: B–dúr, Esz–dúr fagottverseny (EMB)
 Franz Danzi: F–dúr fagottverseny – Sikorski, (EMB)
 Petrovics Emil: Passacaglia in blues (EMB)
 Dubrovay László: Cinque pezzi (EMB)
 Bozay Attila: Episodi (EMB)
 Kocsár Miklós: Dialoghi (EMB)

Követelmény

Dúr–és moll hangsorok 7#, 7b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, a hangszer teljes terjedelmében.

A nehezebb ritmusképletekben való jártasság.

Laza, könnyed ujjtechnika.

Rendszeres társas zenélés, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr– és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–fálbontással,
- két különböző etűd,
- Két előadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddigi tanulás során elsajátított technikai és zenei ismeretek komplex alkalmazása.
- A technikai készségek továbbfejlesztése.
- A duplanyelv–technika alkalmazása
- A társzművészetek iránti figyelem elmélyítése.
- A zenei ízlés további formálása, a zenei élet iránti érdeklődés felkeltése.
- Nádkészítési ismeretek.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszerkezelési ismeretek alkalmazása a zenei művek előadása során.
- Társaszenélés során a lapról olvasás, valamint a kottahú játék precíz megszólalására való törekvés.
- Az improvizáció alapelemeinek, önálló díszítések alkalmazásának fejlesztése

Ajánlott tananyag

Ludwig Milde: Koncertetűdök (EIMC New York)
 Emanuele Krakamp: Fagottiskola II. kötet (Hofmeister)
 Oromszegi Ottó: 10 modern fagottetűd (EMB)
 Franz Suchanek: Concertino (Suprafon)
 Franz Danzi: F–dúr fagottverseny (Musica Rara)
 Wolfgang Amadeus Mozart: B–dúr fagottverseny (Peters)

Hidas Frigyes: Fagottverseny (EMB)
 Maros Rudolf: Fagottverseny (EMB)
 Gabriel Pierné: Concertino (Leduc)

Követelmény

Dúr-és moll hangsorok 7#, 7b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, dominánsszeptimek, szűkített szeptimek, a hangszer teljes terjedelmében.

Az állólépcség fejlesztése,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr- és egy moll skála, tercekkel, hármashangzat–falbontással,
- Két különböző etűd,
- Két előadási darab, vagy tételpár, zongorakísérettel, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a nád igazítása stb.).

A tanuló rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- az újabb légzéstechnikákat,
- a fagott társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Neukirchner etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Fagott főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Neukirchner: 23 középfokú gyakorlat (EMB 2218), Weissenborn: 2. kötet etűdjei (EMB 13686) nehézségi szintjén.
- Két előadási darab vagy szonáta tétel-pár, amelyből lehet egy kamaramű; Pécsi J.: Dörmögő Dömötör, Vivaldi: d-moll fagottverseny II–III. tétel (EMB 3771), Milde: Andante, Tarantella nehézségi szintjén; kamaradarabok: Mozart: Könnyű triók KV. 240, 252–oboa, fagott, zongora, Telemann: Kánonszonáták (EMB 5353), Debussy: A kis néger – fúvósötös nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Neukirchner: 23 középfokú etűd (EMB 2218), Weissenborn: Fagottiskola II. kötet (EMB 13686), Jacobi: Hat középfokú gyakorlat (EMB 2217) nehézségi szintjén.
- Egy szonáta, vagy versenymű tétel-pár; Vivaldi: d-moll fagottverseny (EMB 3771), Marcello: e-moll szonáta (EMB 4725), Telemann: f-moll szonáta nehézségi szintjén.
- Egy kamaradarab vagy kamaramű; Mirosnyikov: Scherzo, M. Read: 3 fantasztikus darab, Telemann: Kánonszonáták (EMB 5353), Vivaldi: G-dúr kettősverseny – oboa-fagott, Farkas F.: Régi magyar táncok – fúvósötös nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú és minőségű hangszer (fagott / fagottino / ksfagott).

Havonta és fejenként egy nád.

Legalább két darab szabályozható magasságú kottaállvány.

Egészalakos tükör.

Zongora vagy pianínó.

Metronóm.

RÉZFÚVÓS TANSZAK

TROMBITA

A trombitatanítás feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszerteknikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
- A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.

- A helyes be- és kilégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
- Hangterjedelem az egyvonalas C-től az egyvonalas G-ig.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Gyermekdalok, népdalok

Követelmény

A helyes be- és kilégzés ismerete. Hangterjedelem az C' – G'-ig.

Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.

Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat
- Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A helyes testtartás rögzítése.
- A helyes légzés további tudatosítása.
- Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Gyermekdalok, népdalok

Brodsky: Májusköszöntő

Régi francia dal

Követelmények

Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.

Hangterjedelem a kis h-től az egyvonalas a-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer felépítése, részei.
- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
- Nyújtópont a fél érték mellett.
- Módosítójelek.

- A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.
- Az előforduló hangok fogásai.
- Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.
- Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
- A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Susato: Rondo (Trombitamuzsika)

Gyermekdalok, népdalok

Követelmény

Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.

Hangterjedelem a kis a-tól a kétvonalas c-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

– 2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
- A tizenhatod érték és szünetjele.
- Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
- A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
- A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad-, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint- és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Skálatanulmányok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Fischer: Induló

Cole: Granit

Barnes: A kis géniusz

Barnes: A kis művész

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas d-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8-os, a 6/8-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.

Davidson: Befűjési gyakorlatok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára

Hammerschmied: Csókdal

Susato: Rondo és saltarello

Bogár: Régi magyar táncok

Barnes: A kis virtuóz

Barnes: A kis mester

Charpentier: Prelűd

Kamprath: Három epizód

Scselokov: Mese

Scselokov: Tréfa

Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas e-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
 Davidson: Befűjési gyakorlatok
 Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
 Bach: Ária
 Fitzgerald: Angol szvit
 Telemann: Szvit (1. és 2.)
 Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
 Tornyos: Scherzo
 Tornyos: Változatok
 Scselekov: Ballada
 Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
 A hangterjedelem kibővítése a kis fisz–tól a kétvonalas f–ig.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Egyoktávós skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim–akkord ismerete.
- Az 5/8, 7/8, 9/8–os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamarazenélés előtérbe helyezése.
- A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
- Az ujj- és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
- Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint-, kvart- és nagy terc-kötések összekapcsolásával.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff) különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Peters: Gyakorlatok kezdőknek

Colin: 100 Warm Ups

Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Petits exercises

Clodomir: Etűdök I.

Arban: Trombitaiskola

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientálé

Händel: Hallei szonáta

Händel: B–dúr szonáta

Diabelli: Szonatina

Botti: Románc

Rangers: Velencei karnevál

Tornyos: Szonatina

Tornyos: 3 sárpilisi népdal

Clerisse: Téma és változatok

Telemann: B dūr szvit (FAM)

Követelmény

A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.

A hangterjedelem kialakítása a kis fizs–tól a kétvonalas g–ig.

Dūr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig, terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála első képlete,

– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Egy oktávós skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.

A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.

A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.

A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.

Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Peters: Gyakorlatok

Stamp: Warm Ups+Studies

Collin: Warm Ups, Lip flexibilités

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercises Etűdök I.

Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)

Albinoni: Esz–dūr concerto III–IV. tétel

Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
 Händel: c–moll concerto I. tétel
 Händel: B–dúr szonáta
 Händel: Asz–dúr szonáta
 Telemann: F–dúr szonáta
 Telemann: d–moll szonáta
 Balay: Adante et allegro
 Scselokov: Koncert no. 3
 Hanus: Impromptus
 Thome: Fantázia
 Bogár: Concertino I.
 Bogár: Concertino II.
 Desportes: Introductions
 Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
 Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
 Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
 A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a–ig.
 Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
- A tizenhatod érték és szünetjele.
- Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
- A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
- A testtartásban és hangszer tartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Skálatanulmányok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Fischer: Induló

Cole: Granit
 Barnes: A kis géniusz
 Barnes: A kis művész

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas e-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első három képlete
- Egy gyakorlat,
- Két különböző karakterű előadási darab.

@–

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8-os, a 6/8-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi léggéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.

Davidson: Befújási gyakorlatok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára

Hammerschmied: Csókdal

Susato: Rondo és saltarello

Bogár: Régi magyar táncok

Barnes: A kis virtuóz

Barnes: kis mester

Charpentier: Prelúd

Kamprath: Három epizód

Scselokov: Mese

Scselokov: Tréfa

Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas f-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Kvint- és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc-kötések.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágitása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Davidson: Befújási gyakorlatok

Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok

Bach: Ária

Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)

Albinoni: F–dúr concerto (FAM)

Tornyos: Scherzo

Tornyos: Változatok

Scselekov: Ballada

Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

- Melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszása.
- Újjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása.
- A természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötések.
- A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-tól a kétvonalas g-ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első három képlete,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.

- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
 - A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
 - A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
 - A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
 - A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
 Davidson: Befújási gyakorlatok
 Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
 Bach: Ária
 Fitzgerald: Angol szvit
 Telemann: Szvit (1. és 2.)
 Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
 Tornyos: Scherzo
 Tornyos: Változatok
 Scselekov: Ballada
 Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
 A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-tól a kétvonalas f-ig.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
 A tanuló legyen képes egy barokk szonáta-tételpár (lassú-gyors) és két különböző karakterű előadási darab stílusos eljátszására.
 Egyszerű díszítések és trillák.
 Kvint-, kvart- és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
 A hangterjedelem kialakítása a kis fisz-tól a kétvonalas a-ig.
 Ismerkedés a pedálhangokkal.
 Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
 Terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála négy képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Egy oktávós skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim-akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.

- A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
- Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Peters: Gyakorlatok)

Stamp: Warm Ups+Studies

Collin: Warm Ups, Lip flexibilités

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel

Albinoni: F–dúr concerto I. tétel

Händel: c–moll concerto I. tétel

Händel: B–dúr szonáta

Händel: Asz–dúr szonáta

Telemann: F–dúr szonáta

Telemann: d–moll szonáta

Balay: Adante et allegro

Scselokov: Koncert no. 3

Hanus: Impromptus

Thome: Fantázia

Bogár: Concertino I.

Bogár: Concertino II.

Desportes: Introductions

Hidas: Concerto no. 2, I. tétel

Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.

A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a–ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc–kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.

A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas b–ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.

A másfél oktávós, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála négy képlete
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes test- és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakreggéssel, csak fúvókával, hangszerral,
- az előírt hangterjedelemben belül g^2 -ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
- folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
- skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b -ig.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Ismerje a tanuló

- a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig.

Legyen képes

- az előírt hangterjedelemben belül (b^2 -ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála első képlete.
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–21. (Leduc), nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyo: Szonatina nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávós skála öt képlettel.
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65., IV./1–53. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–29. Leduc, nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel, Albinoni: F–dúr concerto I. tétel, Händel: B–dúr szonáta, Telemann: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
- Egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab; Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén. Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat**7. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok****Hangszeres és zenei ismeretek átadása**

- A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
- A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–ups+studies

Colin: Lip Flexibilities

Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Fekvéstagító skálák

Arban: Trombitaiskola

Előkészítő gyakorlatok a trillához

Tripla nyelv előtanulmányok.

Kromatikus skálák

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Keller: Szonáta

Albinoni: F–dúr Concerto

Esz–dúr Concerto

Barat: Fantázia

Haendel: c–moll Concerto

Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel

Richter: Concerto I. tétel

Cimarosa: Concerto

Követelmény

A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.

Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála három képletben
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangterjedelem bővítése a – lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A játszott darabok alapos ismerete.
- A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
- A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
- Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása – állóképesség javítás

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + studies

Colin: Lip Flexibilities

Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercises Etűdök I.

Purcell: B–dúr szonáta

Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.

Albinoni: g–moll trombitaverseny

Sahov: Scherzo

Bach: Passacaglia

Tartini: Largo és Allegro

Veracini: Concerto

Követelmény

Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel.

Kamaramű szólamának előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 3 képletben
- Egy etűd
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

hangszerek és zenei ismeretek átadása

- a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
- a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
- a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
- skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + studies

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Davidson: Napi gyakorlatok

Arban: Trombitaiskola

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.

Corelli: e–moll Szonáta

Albinoni: C–dúr Concerto

Hidas: Concerto no.2

Bozza: Capriccio

Gedike: Koncertetűd

Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára

Követelmények

Skálák öt képlettel.

Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata.

Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.

A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló közreműködésével

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.
- A zenei kifejezés fejlesztése.
- A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
- Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
- A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + Studies

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
 Davidson: Napi gyakorlatok
 Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
 Arban: Trombitaiskola
 Hummel: Trombitaverseny I. tétel
 Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
 Arutjunjan: Trombitaverseny
 Hindemith: Szonáta I.
 Valentino: Szonáta
 Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
 Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények

A tanuló legyen képes egy versenymű vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.

Egy kamaramű szólamának eljátszására.

Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra. Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül. Skálák öt képlettel másfél oktávos rendszerben. Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok. A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése. A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete. A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups
 Colin: Lip Flexibilities
 Clarke: Technical Studies
 Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
 Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
 Arban: Skálagyakorlatok
 Arban: Trombitaiskola
 Clodomir: Petits exercices Etűdök I.
 Keller: Szonáta
 Albinoni: F–dúr Concerto
 Esz–dúr Concerto
 Barat: Fantázia
 Haendel: c–moll Concerto
 Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
 Richter: Concerto I. tétel
 Cimarosa: Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.

Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszására.

A kromatikus skála biztos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem további bővítése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány tágítása.
- Skálák öt képletben, másfél oktávos rendszerben.
- Díszítés tanulmányok, tripla és dupla nyelv tanulmányok.
- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene, és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Skálagyakorlatok

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Purcell: B–dúr szonáta

Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.

Albinoni: g–moll trombitaverseny

Sahov: Scherzo

Bach: Passacaglia

Tartini: Largo és Allegro

Veracini: Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.

Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A trillák, díszítések biztos és helyes alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta vagy koncert két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

9. évfolyam „B” Tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem növelése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány szélesítése.
- Az állóképesség fejlesztése a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- Skálák öt képletben, a másfél oktávos rendszer szerint.
- Az eddig tanult technikai elemek biztos alkalmazása.
- A zenei formálás tudatos alakítása.
- A dupla nyelv technika elsajátítása alapszinten.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Advanced Daily Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Hármashangzat és négyeshangzat tanulmányok

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.

Corelli: e–moll Szonáta

Albinoni: C–dúr Concerto

Hidas: Concerto no.2

Bozza: Capriccio

Gedike: Koncertetűd

Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára

Charlier: Solo de Concours

Haydn: Trombitaverseny I.–II.–III.

Hummel: Trombitaverseny I.–II.

Telemann: Asz–dúr Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényes darabok ízléses előadására.

Skálák öt képletben.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A tripla és a dupla nyelv alkalmazása.

A játszott előadási darabok alapos ismerete.

Az előadási darabok által megkívánt állóképesség elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk vagy klasszikus szonáta vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
- Az összes dúr és moll skála öt képlettel, az előző években megszokott módon.

- Az önállóság fejlesztése a hangszeres játék minden területén: funkcionális, technikai és zenei szempontok szerint.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe kerülése.
- A trombita szóló, kamara és zenekari irodalmának megismertetése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Etüdök

Tartini: B–dúr Concerto

Enescu: Legenda

Torelli: D–dúr Concerto

Purcell. D–dúr szonáta

Hummel: Trombitaverseny I. tétel

Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel

Arutjunjan: Trombitaverseny

Hindemith: Szonáta I.

Valentino: Szonáta

Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára

Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények

A tanuló legyen képes önállóan megtanulni és előadni a szintjén lévő előadási darabokat.

Ismerje a hangszerkezelés problémáit, és megoldási módjait.

Szép hangon és zeneileg megoldottan adjon elő etüdöket, szóló és kamarazene darabokat.

Biztosan tudja a skálákat, a kromatikus skálát, alapszinten tudja a tripla és a dupla nyelv technikát.

Rendelkezzen a szintjének megfelelő állóképességgel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk vagy klasszikus szonáta, vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló

- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló rendelkezzen megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Ismerje a tanuló

- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dúr és moll skálát a kétoktávós rendszerben, 6 képletben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála öt képlettel.
- Egy etűd; Clodomir: *Petits exercices* (Leduc) 22–70., Clodomir: *Etűdök* (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: *Trombitaiskola* (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is; Albinoni: *Esz- dúr, g-moll, C-dúr concerto*, Barat: *Fantázia* (Leduc), Gedicke: *Koncertetűd*; kamaraművek: Borst: *Trombitaduók* (EMB 6870), Mező Imre: *Variációk* (EMB 4687), Clodomir: *Six petits duo* és *Six duo faciles*, Reschofsky: *Trió* (EMB 6819), Farkas Ferenc: *Régi magyar táncok* nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála másfél oktávon, öt képlettel.
- Egy etűd; Clodomir: *Petits exercices* (Leduc) 22–70., Clodomir: *Etűdök* (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: *Trombitaiskola* (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: *Six duo Faciles*, Scheidt: *Brass: Quintets I–II.*, nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: *Esz-dúr, g-moll, C-dúr concerto*, Corelli: *e-moll szonáta*, Purcell: *B-dúr szonáta*, Vivaldi: *d-moll concerto* nehézségi szintjén.
- Egy más stílusú előadási darab Bozza: *Capricco* (Leduc) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka).

Jól felhangolt zongora (pianínó).

Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány

Metronóm

Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör.

KÜRT

A kürttanítás célja feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf, ff, pp), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A gyakorlatban felmérni a tanuló hangszeres képességét, zenei érzékét.
- Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatya Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.

Helyes test- és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyermekdal,
- Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

2. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Helyesen működő funkciók kialakítása:

- helyes légzés, szájtartás,
- a fúvóka helye az ajkakon,
- testtartás,
- hangszertartás.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatya Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.

Helyes test- és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyermekdal,
- Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Az előképzőben megalapozott funkciók továbbfejlesztése:

- helyes test- és hangszertartás,
- szájtartás, a fúvóka helyének kialakítása,
- a helyes légvezetés megalapozása,

- a nyelvtechnika megalapozása,
 - a manuális technika megalapozása.
- Az intonációs készség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) (Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon.

Portato hangindítás.

Az ujj-, nyelv- és légzésvezetés-technika összehangolása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy hangsor – a meglévő hangterjedelem eljátszása negyed és nyolcad értékekben, nyelvvel és legato,
- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Helyes test- és hangszertartás.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Skálák játszása a meglévő hangterjedelmen belül Dúr és összhangzatos moll
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Felhasználható irodalom

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (válogatva) (IMC New York),

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, (Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy kantiléna kotta nélkül
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll
- Skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála, különböző skálaképletekkel,
- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két gyakorlat (különböző karakterű szemelvények,
- Egy előadási darab vagy tétel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése

- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr, és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála, különböző skálaképletekkel
- Egy kantiléna
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy darab vagy tétel lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

A hangszerkezelés fejlesztése

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés-és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz és d kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal -,darab- ,etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)

Sollár–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Maxim–Alphonse: Etűdők (A.Leduc Paris)
 Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
 Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Különböző hangindítások.
 Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás esz–kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála skálaképletekkel
- Egy kantiléna
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül (kivéve kortárszene(zongorakísérettel)

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés-és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz, d, és c kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4, ((Muzika Moszkva)

Sollar–Usov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdők I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon.
 Különböző hangindítások.
 Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz-és d kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála skálaképletekkel,
- Egy kantiléna,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Helyes test- és hangszertartás.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Dúr, és összhangzatos moll skálák, különböző skálaképletekkel.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Sollár – Uszov: Kürtiskola Hresztomatya Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York),

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatya Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon.

Portato, tenuto hangindítás.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazása a hangszerek játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Kifejező, szép kúrthang kialakítása
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)
 Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
 H.Kling: Kürtiskola IMC New York
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre (I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kürt hangon.
 Különböző hangindítások.
 Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel (az egyik kortárszene legyen), melyeket kotta nélkül (kivéve kortárszene), zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Kifejező szép kürt hang kialakítása
- Kötés-és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz és d kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II
 Szilágyi: Hangpalota
 Poleh: Dal -,darab- ,etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4, (Muzika Moszkva)
 Sollár–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
 H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)
 Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
 Szilágyi–Beleznyay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon.
 Különböző hangindítások.
 Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz–kürtben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel előadni.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz, d, és c kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)

Sollar–Usov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O.Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon.

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Transzponálás esz–és d kürtben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel előadni.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzés technikát, befúvómódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kúrthangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy darab, vagy tétel előadására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak:

- egy skála a tanuló meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben),
- egy kantiléna,
- két etűd,
- egy előadási darab – ajánlott: J.Skroup: B-dúr koncert (rövid kadenciával), L.v.Beethoven: Románc, J.Concone: Téma és variáció, vagy ehhez hasonló nehézségű darab – előadására kotta nélkül

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. (EMB13370) nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. (EMB13370) nehézségi szintjén. Az egyik etűd helyett lehet kamaramű is Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyűjteményéből G.F. Händel: Sándor–ünnep nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; J. Mattheson: Ária, A.J. Varlamov: Orosz népdal, J.A. Hasse: Két tánc, G.F. Händel: Bourrée (Z6902), Mező I: Tánc, F. Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála különböző képletekkel, a meglévő hangterjedelemben.
- Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. (EMB13370) nehézségi szintjén.
- Két etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. (EMB13370) nehézségi szintjén; az egyik etűd helyett lehet kamaramű is.
- Egy előadási darab; L.v. Beethoven: Románc, J. Loeillet: Szonáta, J.S. Kroup: B–dúr koncert, A. Frehse: Andante, Székely: Szonatina II–III. tétel (EMB5990) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbíráruk és szorgalmuk alapján, ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A zeneiskolai osztályokban elért színvonal eredményes megőrzése.
- A zenei műveltség megőrzése, bővítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Dúr és összhangzatos moll skálák játéka különböző képletekben a megfelelő hangterjedelemben belül.

- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
 Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
 Kofron: Etűdök
 Ónozó: Kürtiskola I–II.
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
 Macello: a–moll szonáta
 Grieg: Tavasz
 Mozart: Larghetto
 Schubert: Ave Maria
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 Bach: Air
 Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (esz, d, c).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Nyilvános szereplés félévente egy alkalommal.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
 Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
 Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)

Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi– Beleznay: Előadási darabok kültre I, II.
 Loeillet: Szonáta
 Wagner: Walter dala
 Vlaszov: Melódia
 Händel: Larghetto
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 C. Saint–Saens: A hattyú
 Saint– Saens : Koncert
 Matis: Koncert
 Maxim Alfonz: Eűdök II.
 Franz Strauss: Notturmo
 Dvoral: X. szláv tánc
 Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény
 Játék szép kűrhangon.
 Különbözű hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.

A dinamikai skála határainak kiszélesítése.

A tananyagban előforduló tempójelzések és játékműdök ismerete.

Kifejező szép kűrhang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.

Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)

Társas zenélés.

Zenekari szólamismeret.

Különbözű játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kűrt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Panseron: 20 cantilena

O. Franz: Kűrtiskola (Carl Fischer New York)

Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)

Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)

Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)

Geisler: Kűrtiskola (Hofmeister)

Kofron: Etűdök

Bujanovszkij: Válogatott etűdök

Szilágyi– Beleznay: Előadási darabok kültre I, II.

Bozza: En Irlande
 Mendelssohn: Tavasz dal
 Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 C. Saint–Saens: A hattyú
 O. Franz: Dal szöveg nélkül
 Kofron: Sonatina
 Saint–Saens : Koncert
 Matis: Koncert
 Hidas: Concerto per corno
 Bordogni–Gabler: Canilenák
 Franz Strauss: Koncert
 B.Kroll: Laudatio
 Lorenz: Elegia
 J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény
 Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játéka különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Panzeron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
 Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
 Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Glazunov: Álom

Pergolesi: Siciliana
 Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
 Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
 S. R. Mercadante: Concerto
 O. Franz: Dal szöveg nélkül
 Kofron: Sonatina
 Koetsier. Romance
 Saint– Saens : Koncert
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
 Mozart: Kürtkvintett
 Hidas: Concerto per corno
 Bordogni–Gabler: Cantilenák
 R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
 R. Strauss: Andante
 F. Strauss: Téma és variációk
 Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (minden transzpozíció).

Az év végi vizsgaajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c)
- Társas zenélés.
- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása

- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése
- A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
 Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
 Kofron: Etűdök
 Ónozó: Kürtiskola I–II.
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi–Beleznyay: Előadási darabok kürtre I, II.
 Macello: a–moll szonáta
 Grieg: Tavasz
 Mozart: Larghetto
 Schubert: Ave Maria
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 Bach: Air
 Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kifejező szép kúrthang
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

- a különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- a művek harmóniai és formai elemzése
- a zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- a tanuló a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
 Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)

Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
 Loeillet: Szonáta
 Wagner: Walter dala
 Vlaszov: Melódia
 Händel: Largetto
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 C. Saint–Saens: A hattyú
 Saint–Saens : Koncert
 Matis: Koncert
 Maxim Alfonz: Etűdök II.
 Franz Strauss: Notturmo
 Dvorak: X. szláv tánc
 Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény
 Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játssza különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- A tanulót a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
 Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
 Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
 Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
 Bozza: En Irlande
 Mendelssohn: Tavaszi dal
 Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
 Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
 C. Saint–Saens: A hattyú
 O. Franz: Dal szöveg nélkül
 Kofron: Sonatina
 Saint–Saens : Koncert
 Matis: Koncert
 Hidas: Concerto per corno
 Bordogni–Gabler: Canilénák
 Franz Strauss: Koncert
 B.Kroll: Laudatio
 Lorenz: Elegia
 J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
 - Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
 - Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
 - A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
 - A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
 - Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
 - Kifejező szép kúrthang
 - Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
 - Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)

- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)
- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
 Panseron: 20 cantilena
 O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
 Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
 Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
 Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
 Kofron: Etűdök
 Bujanovszkij: Válogatott etűdök
 Glazunov: Álom
 Pergolesi: Siciliana
 Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
 Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
 S. R. Mercadante: Concerto
 O. Franz: Dal szöveg nélkül
 Kofron: Sonatina
 Koetsier. Romance
 Saint– Saens : Koncert
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
 Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
 Mozart: Kürtkvintett
 Hidas: Concerto per corno
 Bordogni–Gabler: Cantilenák
 R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
 R. Strauss: Andante
 F., Strauss: Téma és variációk
 Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kúrthangon.
 Különböző hangindítások.
 A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
 Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Egy kantiléna,
 Egy gyakorlat,
 Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
- C–g² hangterjedelemben kiegyenlítettten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthangon,
- az előadási darabokat fejből játszani,
- technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
- igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel,
- koncentrálóképeséssel,
- lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- F–c³ között kiegyenlítettten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
- az ajaktrilla megvalósítására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy kantiléna transzponálása Esz–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, ill. versenymű, vagy szonáta lassú és gyors tétele; az egyik előadási darab helyett kamaramű játszható; Schubert: Szerenád, Telemann: Allegretto, Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf), Händel: Ária, Skroup: B–dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álmom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte, Székely: Szonatina (EMB 5990 kötetben), Szervánszky: Kis szvit (EMB 5990 kötetben) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Transzponálás Esz–, vagy D–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/136., II/187. nehézségi szintjén.
- Egy etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; Mozart–kürtduók (Hofmeister), Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok – fúvósötös (EMB 14056) – nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab, vagy 2 különböző karakterű tétel zongorakísérettel; Bogár: Változó felhők, Zempléni: Rapszódia nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, jó minőségű hangszer és tartozék.

Jól felhangolt zongora (pianínó).

Legalább 2 db kottatartó.

Metronóm.

HARSONA–TENORKÜRT–BARITONKÜRT

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt–tanítás szakirányú feladatai

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:

- ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes kartechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a helyes szájartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
- fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,

- csak fúvókával,
- hangszerrel,
- mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A 4/4-es, 2/4-es és 3/4-es ütemek.
- Az előforduló hangok fogásai.
- A helyes test- és hangszerkezelés kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC (ajak- és fúvókagyakorlatok)

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.

Steiner: Bariton ABC

Steiner: Harsona ABC

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–

Előadási darabok gordonkára I,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Gyerekdalok, népdalok

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.

Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A 4/4-es, 2/4-es és 3/4-es ütemek.
- Az előforduló hangok fogásai.
- A helyes test- és hangszer tartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás kialakítása ajakregzés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játék alapjainak elsajátítása ajakregzéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a tanuló képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.

Steiner: Bariton ABC

Steiner: Harsona ABC

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–

Előadási darabok gordonkára I,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.

Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
- Nyújtópont a félkotta mellett.
- A módosítójelek.
- A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.
- Az előforduló hangok fogásai.
- Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
- Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.

- A helyes test- és hangszertartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás fejlesztése ajakregzés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játék alapjainak elsajátítása ajakregzéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Bariton ABC

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner: Bariton ABC-ből válogatva

Perényi Péter: 347 etűd-ből válogatva

Krumpfer: Trompeten schule für anfangen-ből válogatva

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Colin: Modern Method for Trombon

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)

Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Követelmény

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.

Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
- A 3/8-os, 6/8-os, ütem és alla breve.
- Ritmusképlet: a triola és a 6/8-os ütem különböző képletei.
- A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
- Dinamika: a pianótól a fortéig.
- Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.
- Hangterjedelem: G– d¹–ig.
- Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka- és hangképző gyakorlatokon keresztül.
- A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak- és fúvókagyakorlatok)

Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd
 Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
 Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfúvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
 Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
 Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
 Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
 Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kotta nélkül,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és moll hangsor szerkezete.
- A 9/8-os, 12/8-os ütem.
- Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
- A társas zenélés alapjai, két-háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
- A manuális készség továbbfejlesztése.
- A legato játék kifejlesztése, kvart- és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak- és fúvókagyakorlatok)
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd

Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
 Ujfalussy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfúvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
 Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
 Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
 Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
 Lubik: Kantiléna
 Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)
 Clodomier: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I.
 Steiner: Harsona ABC
 Perényi Péter: 347 etűd

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita
 Előadási darabok gordonkára I
 Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Hasse: Két tánc
 Purcell: Szvit

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Lubik: Kantiléna
 Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
 Arban: Skálagyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)
 Clodomir: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I.
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Arban: gyakorlatok válogatva

Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita
 Előadási darabok gordonkára I
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Hasse: Két tánc
 Purcell: Szvit
 Diabelli: Sonatina

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Steiner: Harsona ABC
 Arban: Vollständige schule für trompete – válogatott gyakorlatok
 Lubik: Kantiléna
 Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
 Borst: Skálagyakorlatok trombitára
 Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
 Clodomir: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I–II
 Kopprasch: Technikai etűdök I.
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Makovecz: Válogatott etűdök I.
 Arban: gyakorlatok válogatva
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita–
 Előadási darabok gordonkára I,
 Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Hasse: Két tánc
 Diabelli: Szonatina
 Händel: B–dúr sonata
 Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
 Purcell: Szvit
 Telemann: F–dúr sonata
 Fitzgerald: Angol szvit
 Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga

- Egy skála
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

A tanulók legkorábban az „A” tagozat 2. évfolyam elvégzése után kerülhetnek „B” tagozatra.

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
- A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
- Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
- A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
- Dinamika: a pianótól a fortéig.
- Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok kotta nélkül.
- Hangterjedelem: G– d¹–ig.

- Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka- és hangképző gyakorlatokon keresztül.
- A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd
 Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
 Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfúvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
 Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
 Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
 Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
 Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
 Hangsorok hármashangzat–felbontással a megadott hangterjedelmen belül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kotta nélkül,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és moll hangsor szerkezete.
- A 9/8-os, 12/8-os ütem.
- Ritmusképletek: Az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
- A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.

- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
- A manuális készség továbbfejlesztése.
- A legato játék kifejlesztése, kvart- és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd
 Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
 Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfúvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
 Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
 Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
 Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.
 Kvint- és kvartkötések és összekapcsolásuk nagy és kis terckötésekkel;
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni.
- Hangképzés: a használt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Steiner: Bariton ABC
 Perényi Péter: 347 etűd
 Steiner: Harsona ABC
 Lubik: Kantilénák
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
 Sztán: Repertoire – Trombita,
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
 Steiner: Repertoire – Rézfúvók
 Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
 Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
 Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
 Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
 A természetes kvint-, kvart-, nagy és kis terckötések.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Lubik: Kantiléna
 Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
 Arban: Skálagyakorlatok
 Clodomir: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I.
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Arban: gyakorlatok válogatva
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita
 Előadási darabok gordonkára I
 Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Sugár: Dal és tánc
 Hasse: Két tánc
 Purcell: Szvit
 Diabelli: Sonatina

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
 Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
 A természetes kvint-, kvart-, nagy és kis terckötések.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
 Lubik: Kantiléna

Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
 Borst: Skálagyakorlatok trombitára
 Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
 Clodomir: Petits Exercices.
 Robert Müller: Technische studien I–II
 Kopprasch: Technikai etűdök I.
 Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
 Makovecz: Válogatott etűdök I.
 Arban: gyakorlatok válogatva
 Steiner: Harsona ABC
 Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
 Sztán: Repertoire Trombita–
 Előadási darabok gordonkára I,
 Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
 Steiner: Repertoire Rézfúvók
 Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
 Sugár: Dal és tánc
 Diabelli: Szonatina
 Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
 Telemann: F–dúr sonata
 Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
 Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
 Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
 Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
 A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
 Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzés technikát, befúvásmodot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolokakezelést,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
- ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy szabadon választott skála és hármashangzat–felbontás két oktávon keresztül,
- két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat
- egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).

Legyen képes

- a használt hangterjedelmen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére
- árnyaltabb zenei megformálásra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Harsona–tenorkürt–baritonkürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona

„A” tagozat

- Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
- Egy etűd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat–felbontás, tercmenet).
- Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára (EMB Z 14143) I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) J. S. Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Ária 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc a Repertoire album gordonkára és zongorára c. gyűjteményből (EMB Z 5958), Marcello szonátatételek a 6 szonáta gordonkára és basso continuóra c. kötetből (EMB Z 13547), vagy hasonló nehézségű előadási darabok.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála első képlete.
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávós skála három képlettel.
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) Clodimir: Etűdök I–II. nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114), J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31. G.Giordani: Arietta 33., G.B.Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála első képlete.
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávós skála három képlettel.
- Egy etűd; Steiner: Bariton–ABC (EMB14284) 70–86; Perényi: 347 etűd harsonára (EMB 14452) 130–137. nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
- Díszítések és trillák.
- Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
- Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
- Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés- és intervallumgyakorlatokkal.
- A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamara- és zenekari játék előtérbe helyezése.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Kötésgyakorlatok

Arban: Gyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Etűdök I–II.

Arban: Ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök I

Müller: Technikai gyakorlatok II–III.

Couillaud: 20 etűd

Marcello: Szonáták

Paudert: Berühmte Arien

Kurpiński: Kavatina

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientale

Händel: Hallei szonáta

Telemann: B–dúr szonáta

Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.

Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.

Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Két oktávós skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Lip flexibilites (válogatva)

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Clodomir: Etűdök II.

Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök

Bordogni: Vocalises

Müller: Technikai etűdök III

Blazevich: Etűdök harsonára

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására. Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (pp–ff–ig) az egész hangterjedelemben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.

A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.

A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Stamp: Warm Ups

Colin: Warm Ups

Maggio: Befűvási gyakorlatok

Colin: Skálatanulmányok
 Arban: Skálatanulmányok
 Arban: Famous Method for Trombone
 Colin: Modern Method for Trombone
 Müller: Technikai etűdök III
 Kopprasch: Technikai etűdök I–II
 Bordogni: Vocalises
 Lafosse: Complete Method III
 Couillaud: 20 etűd
 Vobaron: Etűdök I–II.
 Clodomier: Etűdök II–III.
 Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
 Corelli: Szonáták
 Marcello: Szonáták
 Vivaldi: Szonáták
 A trombita- és harsonairodalom szólóművei

Követelmény
 Díszítések.
 Tripla- és/vagy duplanyelv előkészítés.
 Rövid előke, dupla előke.
 Trilla előkével, utókéval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
 – Egy skála,
 – Egy gyakorlat,
 – Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam, „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
 Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
 – Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
 – A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
 – A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
 – A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
 – A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.

Ajánlott tananyag
 Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Slokar: Hangképző gyakorlatok
 Rolf Quinque: ASA method
 Stamp: Warm Ups
 Colin: Warm Ups
 Maggio: Befűvási gyakorlatok
 Colin: Skálatanulmányok
 Arban: Skálatanulmányok
 Arban: Famous Method for Trombone
 Colin: Modern Method for Trombone
 Müller: Technikai etűdök III
 Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises
 Lafosse: Complete Method III
 Couillaud: 20 etűd
 Vobaron: Etűdők I–II.
 Clodomier: Etűdők II–III.
 Makovecz: Válogatott etűdők I–II.
 Corelli: Szonáták
 Marcello: Szonáták
 Vivaldi: Szonáták

Követelmény
 Díszítések.
 Tripla és duplanyelv gyakorlatok.
 Rövid előke, dupla előke.
 Trilla előkével, utókéval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
 – Egy skála
 – Egy gyakorlat,
 – Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
 Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
 – Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
 – Díszítések és trillák.
 – Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
 – Gyors táncjátékok karakterisztikus megoldása.
 – Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
 – Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés- és intervallumgyakorlatokkal.
 – A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
 – Az előforduló tempójelzések ismerete.
 – A kamara- és zenekari játék előtérbe helyezése.
 – Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
 Rolf Quinque: ASA method
 Colin: Kötésgyakorlatok
 Arban: Gyakorlatok
 Arban: Skálatanulmányok
 Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
 Clodomir: Etűdők I–II.
 Arban: Ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok
 Kopprasch: Technikai etűdök I.
 Makovecz: Válogatott etűdők I
 Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
 Couillaud: 20 etűd
 Marcello: Szonáták

Paudert: Berühmte Arien
 Kurpiński: Kavatina
 Baldassari: Szonáta
 Barat: Orientale
 Händel: Hallei szonáta
 Telemann: B–dúr szonáta
 Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.

Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.

Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Egyszerű díszítések és trillák.

Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, terclépések, hármashangzat–felbontások (I–IV–V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétel kotta nélkül,
- Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kétoktávós skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Lip flexibilites (válogatva)

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Clodomir: Etűdök II.

Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott Etűdök

Bordogni: Vocalises

Müller: Technikai etűdök III

Blazevich: Etűdök harsonára

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (pp–ff–ig) az egész hangterjedelemben.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása, a pedálhangoktól a magas regiszterig fokozott figyelemmel a helyes funkciókra és a szép hangra.

A kétotávós ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
- Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelemben keresztül.
- Skálák két oktávós hangterjedelemben.
- Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.
- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
- Technikai virtuozitás és a tenorkulcsban való tájékozódás fejlesztése
- A tanuló eddig megszerzett tudását elsősorban a társas zenélés különböző formációiban (kamara, zenekar) tudja kamatoztatni

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Stamp: Warm Ups

Colin: Warm Ups

Maggio: Befúvási gyakorlatok

Colin: Skálatanulmányok

Arban: Skálatanulmányok

Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone

Müller: Technikai etűdök III

Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises

Lafosse: Complete Method III

Couillaud: 20 etűd

Vobaron: Etűdök I–II.

Clodomir: Etűdök II–III.

Makovecz: Válogatott etűdök I–II.

Clodomir: Etűdök II–III–IV.

Bhöme: Etűdök

Brandt: Etűdök

Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla- és/vagy duplanyelv előkészítés.
Rövid előke, dupla előke.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Technikai virtuozitás
– A tenor- és altkulcsban való tájékozódás

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III–IV.
Böhme: Etűdök
Brandt: Etűdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid előke, dupla előke.

Trilla előkével, utókéval.

Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.

A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen különböző

- díszítéseket,
- trillákat,
- előkéket, tripla- és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszer múltját, irodalmát,
- a kiművelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes

- minden regiszterben kiművelt hang megszólaltatására,
- biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
- jó legato-technikára,
- dupla- és triplanyelv alkalmazására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Harsona–Tenorkürt–Baritonkürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható); Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I. EMB14143: 33–35., 37., 38., 44., 46–50. gyakorlatok nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
- Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
- Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 1–30. nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
- Egy etűd Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 30–53. nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
- Egy más stílusú előadási darab.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
- Egy etűd; Kopprasch: Technikai etűdök I. füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel.
- Két etűd; (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) Kopprasch: Technikai etűdök 7–22. I. füzet (Hofmeister), Perényi: 347 etűd harsonára 250–270 (EMB14452); Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
- Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadasmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Jó minőségű zongora, vagy pianínó.

Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.

Metronóm.

Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA

A tubatanítás célja feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei elképzélések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
- a zenei hallás átfogó fejlesztése,
- zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
- a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari-, kamarazenei- és szóló-irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
- a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
- társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását

- a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
- a szájizomzatot

Előképző évfolyamok

A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet. A hangszeres előképző évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
- Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
- A helyes test- és hangszer tartás kialakítása.
- A helyes szájartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Követelmény

Az ideális tubahang igényének kialakítása.

Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.

A kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A törzshangok olvasása violin- és basszuskulcsban.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.

- Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
- A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
- A helyes test- és hangszertartás kialakítása.
- A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Követelmény

Az ideális tubahang igényének kialakítása.

Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.

A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A 4/4-es, 2/4-es és 3/4-es ütem
- Az előjegyzések ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.
- A jó gyakorlati módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játszása.
- A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
- A helyes test- és hangszertartás kialakítása.
- A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka-gyakorlatokkal.
- A hangindítás megalapozása.
- A nyelvtechnika megalapozása.
- A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
- A nyújtópont alkalmazásának ismerete.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Brodzsky: Régi zene gordonkára (előadási darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény

A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.

A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.

A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.

Hangterjedelem: D–a–ig.

Skála: 2#, 2b előjegyzésig, két variációval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
- A helyes test és hangszer tartás önellenőrzésének kialakítása.
- A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
- A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
- A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
- Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
- A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola (10)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Brodzsky: Régi zene gordonkára (előadási darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény

Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.

Hangterjedelem C–b–ig.

A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.

A végzett tananyagban előforduló tempó-, dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések
- A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
- A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).

- A játékmód további differenciálása.
- A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
- A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
- Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
- A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
- A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
- A manuális technika továbbfejlesztése.
- Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára J.:Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)

Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.

Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.

Hangterjedelem: kontra B–b–ig.

Előadási darabok.

Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
- A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
- Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
- Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo, alla breve, stb.)
- Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
- A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
- A hangterjedelem bővítése kontra B–tól 1vonalas d –ig.
- A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
- A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
- Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
- A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
- Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahú előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval.

Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.

A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála legalább öt képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
- Az előadási darabok formai elemzése.
- A lapról olvasási készség fejlesztése.
- A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékaival).
- A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
- Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
- A hangterjedelem továbbfejlesztése.
- A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
- A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
- A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
- A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
- Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahú betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.

Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
- A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
- A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
- Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
- Hangterjedelem bővítése.
- A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)

Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszsza.

Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.

Magabiztos színpadi fellépés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
- A 3/8, 6/8, –os ütemek.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.
- A helyes test és hangszer tartás önellenőrzésének kialakítása.
- Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
- A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.

- A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
- A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
- A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játéka.

Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban.

Magabiztos színpadi fellépés Az „A” tagozat anyagán túl a skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések
- A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
- A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
- A játékmód további differenciálása.
- A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
- A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
- Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játéka.
- A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
- A hangképzés, hangindítás, légyezetési technika továbbfejlesztése.
- A manuális technika továbbfejlesztése.
- Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára J.: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)

Lebegyev: Tubaiskola (Muzika Moszkva)

Előadási darabok gordonkára 1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Skálák 2#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.

Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.

Hangterjedelem: kontra B–b–ig.

Előadási darabok.

Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
- A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
- Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
- Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo, alla breve, stb.)
- Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).

A hangterjedelem bővítése.

- A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
- A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
- Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
- A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
- Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahú előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval,

Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.

A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

A legato, staccato, játékmód telt, folyamatos, szép tónusú előadása, kottahú tolmácsolása, valamint tercmenetes variáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
- Az előadási darabok formai elemzése.
- A lapról olvasási készség fejlesztése.
- A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
- A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
- Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
- A hangterjedelem továbbfejlesztése.
- A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
- A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
- A legato játékmód tökéletesítése a kötőgyakorlatok növelésével.
- A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
- Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
- A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

A díszítés és a trilla megalapozása, a skálák tempójának fokozása.

A tanuló tudja korrigálni hangszerének intonációs hibáit, valamint hangszerét önállóan behangolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
- A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
- A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
- Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.

- Hangterjedelem bővítése kontra.
- A legato játékmód tökéletesítése a kötőgyakorlatok növelésével.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahú betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)

Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Magabiztos színpadi fellépés.

A díszítés és a trilla játéka ismerete.

Fokozott tempójú skálázás.

A tanuló ismerje saját hangszerének technikai és intonációs hiányosságait, és azt legyen képes korrigálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
- a rokon rézfúvós hangszereket,
- a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
- különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
- a zenei mondanivaló megformálására
- az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
- a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
- a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahú előadására,
- az előadási darabok kotta nélküli játszására,
- a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
- a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
- a hangszer önálló behangolására,
- a hangszer szakszerű karbantartására.
- skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- az tanult anyagban előforduló hangterjedelemben belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tuba főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála legalább három variációval.
 - Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
 - Egy előadási darab; F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála dúr és moll változata, legalább három variációval.
 - Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén.
 - Egy előadási darab; Vivaldi: Tél, Händel: Bourrée, Corelli: Sarabande és Gavotte nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbíráruk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a közties árnyalások tudatos alkalmazása.
- A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
- A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
- Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
- A lapról olvasás fejlesztése.
- Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
- Csoportos együttműködés (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény

A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
- A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
- A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
- Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
- A formáló- és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok****Hangszeres és zenei ismeretek átadása**

- A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
- A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
- Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötőgyakorlatokkal.
- A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
- A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták

Követelmény

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok****Hangszerek és zenei ismeretek átadása**

- Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
- A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
- A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.

Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Lachman: Etüdök (Hofmeister)

J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)

Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)

Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat**7. évfolyam „B” tagozat****Fejlesztési feladatok****Hangszerek és zenei ismeretek átadása**

- A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
- A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
- A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
- Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
- A lapról olvasás fejlesztése.
- Hangszerek játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
- Csoportos együttműködés (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
 Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
 Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény

A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

A tanuló egyéni képességéhez igazodva kiválasztott különböző zenei stílusú, technikailag és zeneileg igényesebb, nehezebb előadási darabok stílusos, karakterisztikus előadása.

A skálagyakorlatok variációkkal bővített előadása.

Művészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
- Az ismert hangterjedelem egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
- A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
- Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
- A formáló- és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
 Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
 Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
 D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
 Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).

Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.

Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Szólisztikus feladatok ellátása kamara-, szimfonikus-, illetve fúvós zenekarban.

Skálatanulmányok játszása fokozottabb tempóban.

A hang megszólaltatásában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének fokozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
- A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
- Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
- A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
- A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Lachman: 10 etűd (Hofmeister)

Gordon Jacob: Szvit tubára

Marcello: Szonáták

Vivaldi: szonáták

Követelmény

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.

A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.

Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

A zenei díszítések eszköztárának bővítése;

A dupla- és triplanyelv megalapozása;

A nehezebb, bonyolultabb ritmusképletek ismerete, elsajátítása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
- A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
- A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
- Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
- A zenei előadásmódok, tempójelzések, zenei műszavak bővebb ismerete;
- A zeneirodalom néhány híres tubaszólójának megismertetése

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Lachman: 10 etűd (Hofmeister)

J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
 Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
 Don Haddad: Szvit tubára Shawnee Press Inc.)
 Marcello: Szonáták
 Vivaldi: Szonáták
 Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.

Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

A zenei díszítések eszköztárának bővítése.

A dupla- és triplanyelv használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr vagy moll skála minimum 4 képlettel (kotta nélkül),
- Két különböző karakterű etűd,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje meg a tanuló

- a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
- a tuba irodalmát,
- a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a tanuló

- a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
- a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
- az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
- a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
- tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
- az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a tanuló

- a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
- a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- helyes test- és hangszertartásra,
- a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
- a tanár útmutatásai alapján a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)
- játékában a hangindítás, hangelválasztás és hangbefejezés a stílus és a zenei karakter megkívánta különböző módjait,
- árnyaltabb artikulációra (portato, sfz, martellato),
- a tananyagban szereplő és előadott művekhez szükséges mértékű virtuozitásra.

Tudjon kontra F és f¹ között

- kiegyenlítően,
- különböző dinamikai árnyalatokkal,
- tiszta intonációval,
- megfelelő nyelvtechnikával játszani.
- ismerje az alapvető díszítéseket (trilla, mordent, előke),
- alapszinten a dupla- és tripla nyelv-technikát,
- ismerje fel alkalmazásának lehetőségét a zenekari, a kamarazenei és a szóló művekben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tuba főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála, legalább 3 képlettel,
- Egy etűd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.
- Két előadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála, legalább 4 képlettel, mely szekvenciát is tartalmaz
- Egy gyakorlat; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291, 297 Kopprasch: I. kötet: (Hofmeister FH6045) 3., 8., gyakorlatok nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele; B. Marcello: F–dúr szonáta, C–dúr szonáta nehézségi szintjén.
- Egy, az előbbtől eltérő stílusú darab; Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
 A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer.
 Jól hangolt zongora.
 Egész alakot visszaadó tükör
 Minimum 2 darab kottaállvány.
 Metronóm

AKKORDIKUS TANSZAK

CIMBALOM

A cimbalomtanítás céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a cimbalom történetét, irodalmát, változatait (pl. hackbrett)
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését
- a cimbalomirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit
- a hangszerkezeléshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatát a zenei elképzelés megvalósításával

Nyújtson gazdag zeneirodalmi ismeretanyagot

- a cimbalom eredeti irodalmából (kortárs zene)
- a népzeneből és népzenei ihletésű művekből
- a zeneirodalom minden korszakának cimbalmon előadható irodalmából

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést
- helyes pedálhasználatot

Fordítson figyelmet

- a tanult művek stílusos előadására
- árnyalt frazeálására, artikulációra
- a különböző ütémódokra
- a díszítések biztos ismeretére és pontos megszólaltatására
- a táncrendek elemeire
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre

Segítse készségfejlesztő gyakorlatokkal az ismeretanyag elsajátítását

- valamennyi dúr és moll skála, kromatikus skála, akkordjáték
- lapról olvasás
- transzponálás

Tanítsa meg a hangolási és a legalapvetőbb hangszer karbantartási feladatokat.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Ismerje meg

- hangszerét, a cimbalmot és megszólaltatási módjait,
- a helyes verőtartást és az ütémódokat,

- a helyes testtartást,
- a kéthangú hangkészlettől eljutva a pentaton, pentachord hangsort,
- a violin- és a basszuskulcsot,
- a 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütemeket,
- a fél, negyed, nyolcad hangjegyértékeket és a megfelelő szüneteket.

A hangszerkezelés fejlesztése

A helyes testtartás, karhasználat, ütéstechika, kézrend megismertetése, kialakítása.

Megfelelő metrumérzék kialakítása.

Kettős ütés játszásának gyakoroltatása.

Ajánlott tananyag

Zenei előképzős könyv

Gerencsér – Szeverényi: Cimbalomiskola

Tarjáni – Falka: Cimbalomiskola I.

Megy a gyűrű vándorútra

Forrai K.: Jár a baba

Kerényi: Gyermekjátékok

– Követelmények

Tudjon játszani és énekelni gyermekdalokat, mondókákat, tudja tapsolni és ismerje ritmusukat.

Tudjon gyermekdalokat hallás után eljátszani.

Tegyen képes játékos improvizációra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy népdal, vagy gyermekdal a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Helyes verőtartás és az ütésmódok.
- Helyes testtartás.
- A pentaton, pentachord hangsor, a dúr hangsor.
- Módosítójelek.
- A violin- és a basszuskulcs.
- A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütemek.
- A fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és a megfelelő szünetek.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A helyes testtartás, karhasználat, ütéstechika, kézrend fejlesztése.

– Megfelelő metrumérzék fejlesztése.

– Egyszerű skálamenetek és kettős ütés játszása.

– Dudakíséret játszása.

– Amennyiben magassága engedi, sajátítsa el a pedálkezelés alapjait.

Ajánlott tananyag

Zenei előképzős könyv

Gerencsér – Szeverényi: Cimbalomiskola

Tarjáni – Falka: Cimbalomiskola I.

Megy a gyűrű vándorútra

Forrai K.: Jár a baba

Kerényi: Gyermekjátékok
Népzenei feldolgozások kezdőknek

Követelmények

Tudjon játszani és énekelni gyermekdalokat, tudja tapsolni és ismerje ritmusukat.

Tudjon gyermekdalokat hallás után eljátszani.

Tegyen képes játékos improvizációra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy népdal, vagy gyermekdal a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Olvasás violín- és basszuskulcsban, legalább két oktáv hangterjedelemben.
- A páros és páratlan metrum ismerete, alkalmazása.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
- A Fisz és B módosított hangok ismerete.
- Hangközök (kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvint és oktáv) ismerete.
- Dallamsorok, motívumok azonosságának felismerése.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai.
- A szerkezet és tagolás alapfogalmai.
- Dinamikai és előadási jelek.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, karhasználat, ütéstechika fejlesztése.
- A pedál használatának bevezetése
- Különböző ütésmódok megismertetése, gyakorlása (legato, staccato, tenuto).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A társas muzsikálás kezdetei, a tanár, vagy zongorakísérő közreműködésével.

Ajánlott tananyag

Gerencsér – Szeverényi: Cimbalomiskola

Tarjáni – Falka: Cimbalomiskola I.

Szöllős B.: Cimbalommuzsika I

Barokk táncok gyermekeknek (Nagy Olivér)

A gyermek Mozart

Bartók:Gyermekeknek I.

Bartók: Mikrokozmosz I.

Weiner: 24 magyar népi tánc

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, karhasználat, ütéstechika.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása.

Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb előadási darabok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal,
- Két könnyű előadási darab kísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Olvasás violín- és a basszuskulcsban, a hangszer teljes terjedelmében.
- Páros és páratlan metrumok érzete.
- Éles és nyújtott ritmus, szinkópa.
- A módosított hangok ismerete.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei 2#, 2b előjegyzésig.
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek megismerése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Azonosság, hasonlóság és különbségek felismerése.
- Régi és új stílusú népdalok formája
- A hallás utáni játék fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfunkciók (testtartás, ütéstechika) ellenőrzése és fejlesztése.
- Különböző ütésmódok fejlesztése, gyakorlása.
- A pedál használatának fejlesztése
- A skálajáték gyakorlása 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban.
- Ismerkedés a díszítésekkel.
- Lapról játék.
- Kamarazenélés.
- Ismerkedés a kortárs zenével.

Ajánlott tananyag

Gerencsér – Szeverényi: Cimbalomiskola

Tarján – Falka: Cimbalomiskola I–II.

Szőllős B.: Cimbalommuzsika I–II.

Erdélyi D.: Cimbalomiskola

Régi táncok gyermekeknek

Könnyű zongoradarabok a XVIII. századból (Hernádi)

A gyermek Mozart

Barokk táncok hegedűre (Nagy O., Sándor F.)

Bartók: Gyermekeknek I.

Bartók: Mikrokozmosz I. II.

Kodály: Gyermektáncok

Papp L.: 9 bagatell

Tizán innen, Dunán túl (150 magyar népdal)

Régi magyar táncok a XVII–XVIII. századból

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, ütéstechika.

A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása.

Dúr és moll skálák 1#, 1b előjegyzésig a hangszer teljes terjedelmében.

Rövidebb etűdök játssza.

Egyszerűbb előadási darabok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két kis előadási darab
- Egy népdal

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerkedés a változó ütemmel.
- Éles és nyújtott ritmus, szinkópa, triola.
- A Fisz, Cisz, Gisz, B, Esz, Ász módosított hangok ismerete.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei 3#, 3b előjegyzésig.
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Biztos lapról olvasás.
- Könnyebb díszítések írásmódja, ritmusa (előke, trilla, mordent).
- Népdaltanulás hallás után.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző ütésmódok fejlesztése, gyakorlása.
- A pedál használatának fejlesztése.
- A skálajáték gyakorlása 3#, 3b előjegyzésig dúrban és mollban.
- Könnyebb díszítések artikulációja.
- Dinamikai árnyalás, crescendo, diminuendo.
- Improvizációs gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Szőllős B.: Cimbalommuzsika I–II.
 Spanyol cimbalomdarabok és menüettek
 Bach: 13 könnyű zongoradarab
 Händel: 16 kis zongoradarab
 Régi zene gordonkára (Brodszky)
 Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach
 Bach: A gyermek Mozart (Hernádi)
 L. Mozart: Duók
 Bartók: Gyermekeknek I. II. III.
 Bartók: Mikrokozmosz I. II. III.
 Kodály: Gyermektáncok
 Papp L.: 9 bagatell
 Tiszán innen, Dunán túl
 111 népi táncdal
 Lajtha: Dunántúli táncok

Követelmények

- Lapról olvasás 3#, 3b előjegyzésig.
- Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig a hangszer teljes terjedelmében.
- Rövidebb etűdök játéka.
- Parlando népdalok és egyszerűbb előadási darabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és díszítések alkalmazásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Különböző metrumok biztos ismerete, a metrikus darabok megoldása.
- A módosított hangok biztos ismerete.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei 4#, 4b előjegyzésig.
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Bonyolultabb ékesítések (kettős ékesítés, trilla) írásmódja, ritmusa.
- Ismerkedés a népi eredetű műzenével (virágénekek, történelmi dalok, verbunkosok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző ütésmódok készségi szintű ismerete, megvalósítása.
- A pedálozási technikák fejlesztése (félpedál, „lebegtetés”)
- A skálajáték gyakorlása 4#, 4b előjegyzésig dúrban és mollban, tercmenet, hármashangzatfelbontások.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítésmódok és az arpeggio játék elsajátításához.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Transzponálás, improvizálás.
- Lapról olvasás.
- Kamarazenélés minél nagyobb mennyiségben.

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola III.

Szóllós B.: Cimbalomzongorazene I–II.

Eredeti barokk és preklasszikus Hackbrett–muzsika (Conti, Chiesa, Monza)

Anonymus szonátái, spanyol, olasz szólódarabok, menüettek – Musikverlag Josef Preißler, München).

Purcell: Zongoradarabok

Couperin: Zongoradarabok

Nagy O.: Barokk táncok

Rameau: 10 zongoradarab

Könnnyű zongoradarabok (Hernádi)

Telemann: Hat duett (blockflöte)

Könnnyű kamarazene fuvolára (Bántai)

Haydn: Hat szonatina

Könnnyű zongoramuzsika (Hernádi)

Könnnyű szonatinák (Hernádi)

Beethoven: Écossaise–ek és német táncok

L. Mozart: Duók

Bartók: Gyermekeknek I. II. III. IV.

Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV.

Bartók – Kodály: Húsz magyar népdal

Ádám J.: Virágim, virágim

Ránki: Fekete szőlő

Lendvay: 24 duó

Szokolay: Játék a hangközökkel

Gyöngyvirág (92 magyar népdal)

Rozmaring (91 magyar népdal)

Kuruc dalok teljes gyűjteménye (Allaga Géza)

Lajtha: Dunántúli táncok és dallamok

Követelmények

Lapról olvasás 4#, 4b előjegyzésig.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig a hangszer teljes terjedelmében, hármashangzatfelbontások.

Különböző ütéstéchnikák alkalmazása.

Pedálózási technika alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Az évfolyamnak megfelelő művek biztos lapról játssza.
- Memóriafejlesztés.
- Az előjegyzések, módosított hangok ismerete
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek, díszítések értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- A barokk és klasszikus zene stílusjegyeinek elemzése, a romantika alapjai
- Friss csárdások esztam kísérete, betűkottáról is.
- Improvizálás, transzponálás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák tercmenetben, hármashangzat-felbontás
- Különböző ütéstéchnikák alkalmazásának felismerése, használata.
- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítésmódok és az arpeggio játék fejlesztéséhez.
- A kézrend lehetőségeinek fejlesztése.
- A pedálhasználat differenciált fejlesztése.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Improvizálás
- Kamarazenélés

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola

Allaga: Válogatott etűdök

Barokk és preklasszikus Hackbrett-irodalom

Francia csembalóművek (Couperin, Rameau, Daquin)

Bartók: Duók

Bartók: Gyermekeknek I. II. III. IV.

Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV.

300 év zongoramuzsikája: Bach-fiúk

300 év zongoramuzsikája: A német későbarokk

300 év zongoramuzsikája: A mediterrán barokk

Telemann: 6 duó

Haydn: „La Roxelane”-variációk
 Beethoven: Bagatellek
 Cimarosa: Szonáták
 Schumann: Jugendalbum
 Grieg: Norvég táncok
 Grieg: Lírai darabok
 Kodály: Epigrammák
 Chopin: Mazurkák
 Chopin: Keringők
 Schubert: Keringők
 Lendvay: 24 duó
 Szokolay: Játék a hangközökkel
 Népdalos füzetekből válogatás
 Az 1848–49-es szabadságharc dalai
 Magyar zenei ereklyék (Allaga, Huber S. feldolgozásai)
 Lajtha: Dunántúli táncok és dallamok

Követelmények

Lapról olvasás.

Dúr és moll skálák a hangszer teljes terjedelmében, tercmenet, hármashangzatfelbontások.

Különböző ütéstéchnikák alkalmazása.

Pedálózási technika differenciált alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Az évfolyamnak megfelelő művek biztos lapról játszása.
- Memóriafejlesztés.
- Az előjegyzések, módosított hangok ismerete
- A dúr és a moll hangsor, terc– szext–menet, hármashangzatfelbontás, futam.
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek, díszítések értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok alkalmazása, megválasztása.
- Skálajáték, terc–, szext–menet, hármashangzatfelbontás, futam fejlesztése.
- Harmonizálást igénylő népdalok játszása.
- Különböző ütésmódok alkalmazásának felismerése, használata.
- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítésmódok és az arpeggio játék fejlesztéséhez.
- A kézrend lehetőségeinek fejlesztése.
- A pedálhasználat differenciált fejlesztése.

- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Improvizálás
- Kamarazenélés

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola
 Allaga: Válogatott etűdök
 Barokk és preklasszikus Hackbrett–irodalom
 Francia csembalóművek (Couperin, Rameau, Daquin)
 Bartók: Duók
 Bartók: Gyermekeknek I. II. III. IV.
 Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV.
 300 év zongoramuzsikája: Bach–fiúk
 300 év zongoramuzsikája: A német későbarokk
 300 év zongoramuzsikája: A mediterrán barokk
 Telemann: 6 duó
 Haydn: „La Roxelane”–variációk
 Beethoven: Bagatellek
 Cimarosa: Szonáták
 Schumann: Jugendalbum
 Grieg: Norvég táncok
 Grieg: Lírai darabok
 Kodály: Epigrammák
 Chopin: Mazurkák
 Chopin: Keringők
 Schubert: Keringők
 Lendvay: 24 duó
 Szokolay: Játék a hangközökkel
 Az 1848–49-es szabadságharc dalai
 Magyar zenei ereklyék (Allaga, Huber S. feldolgozásai)
 Lajtha: Dunántúli táncok és dallamok

Követelmények

Lapról olvasás.

Dúr és moll skálák a hangszer teljes terjedelmében, tercmenet, szextmenet, hármashangzatfelbontások, futam.

Különböző ütésttechnikák alkalmazása.

Pedálózási technika differenciált alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy szonáta– vagy szvit– tétel kísérettel, vagy 1 előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Ismerkedés a változó ütemmel.
- Éles és nyújtott ritmus, szinkópa, triola.
- A módosított hangok ismerete.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Biztos lapról olvasás.
- Könnyebb díszítések írásmódja, ritmusa (előke, trilla, mordent).
- Népdaltanulás hallás után.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző ütémódok fejlesztése, gyakorlása.
- A pedál használatának fejlesztése.
- A skálajáték gyakorlása 3#, 3b előjegyzésig dúrban és mollban.
- Könnyebb díszítések artikulációja.
- Dinamikai árnyalás, crescendo, diminuendo.
- Improvizációs gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Szöllős B.: Cimbalommuzsika I–II.

Spanyol cimbalomdarabok és menüettek

Bach: 13 könnyű zongoradarab

Händel: 16 kis zongoradarab

Régi zene gordonkára (Brodzky)

Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach

A gyermek Mozart (Hernádi)

L. Mozart: Duók

Bartók: Gyermekeknek I. II. III.

Bartók: Mikrokozmosz I. II. III.

Kodály: Gyermektáncok

Papp L.: 9 bagatell

Tizán innen, Dunán túl

111 népi táncdal

Lajtha: Dunántúli táncok

Követelmények

Lapról olvasás 3#, 3b előjegyzésig.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig a hangszer teljes terjedelmében.

Rövidebb etűdök játszása.

Parlando népdalok és egyszerűbb előadási darabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és díszítések alkalmazásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Különböző metrumok biztos ismerete, a metrikus darabok megoldása.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Bonyolultabb ékesítések (kettős ékesítés, trilla) írásmódja, ritmusa.
- Ismerkedés a népi eredetű műzenével (virágénekek, történelmi dalok, verbunkosok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző ütésmódok készségi szintű ismerete, megvalósítása.
- A pedálozási technikák fejlesztése (félpedál, „lebegtetés”)
- A skálajáték gyakorlása 4#, 4b előjegyzésig dúrban és mollban, tercmenet, hármashangzatfelbontások.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítésmódok és az arpeggio játék elsajátításához.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Transzponálás, improvizálás.
- Lapról olvasás.
- Kamarazenélés minél nagyobb mennyiségben.

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola III.

Szöllős B.: Cimbalomzsidó I–II.

Eredeti barokk és preklasszikus Hackbrett–muzsika (Conti, Chiesa, Monza)

Anonymus szonátái, spanyol, olasz szólódarabok, menüettek – Musikverlag Josef Preißler, München).

Purcell: Zongoradarabok

Couperin: Zongoradarabok

Nagy O.: Barokk táncok

Rameau: 10 zongoradarab

Könnnyű zongoradarabok (Hernádi)

Telemann: Hat duett (blockflöte)

Könnnyű kamarazene fuvolára (Bántai)

Haydn: Hat szonatina

Könnnyű zongoramuzsika (Hernádi)

Könnnyű szonatinák (Hernádi)

Beethoven: Écossaise–ek és német táncok

L. Mozart: Duók

Bartók: Gyermeknek I. II. III. IV.

Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV.

Bartók – Kodály: Húsz magyar népdal

Ádám J.: Virágim, virágim

Ránki: Fekete szőlő

Lendvay: 24 duó

Szokolay: Játék a hangközökkel

Gyöngyvirág (92 magyar népdal)

Rozmaring (91 magyar népdal)

Kuruc dalok teljes gyűjteménye (Allaga Géza)

Lajtha: Dunántúli táncok és dallamok

Követelmények

Dúr és moll skálák a hangszer teljes terjedelmében, hármashangzatfelbontások.

Különböző ütésttechnikák alkalmazása.

Pedagógiai technika alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Az évfolyamnak megfelelő művek biztos lapról játsszása.
- Memóriafejlesztés.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek, díszítések értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- A barokk és klasszikus zene stílusjegyeinek elemzése, a romantika alapjai
- Friss csárdások esztam kísérete, betűkottáról is.
- Improvizálás, transzponálás.

- A hangszerkezelés fejlesztése
- Skálák, tercmenetben, hármashangzat–felbontás.
- Különböző ütőmódok alkalmazásának felismerése, használata.
- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítőmódok és az arpeggio játék fejlesztéséhez.
- A kézrend lehetőségeinek fejlesztése.
- A pedálhasználat differenciált fejlesztése.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Improvizálás
- Kamarazenélés

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola

Allaga: Válogatott etűdök

Brada: 30 etűd

Wohlfart: Etűdök

Barokk és preklasszikus Hackbrett–irodalom

Francia csembalóművek (Couperin, Rameau, Daquin)

Bartók: Duók

Bartók: Gyermekeknek I. II. III. IV.

Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV.

300 év zongoramuzsikája: Bach–fiúk

300 év zongoramuzsikája: A német későbarokk

300 év zongoramuzsikája: A mediterrán barokk

Telemann: 6 duó

Haydn: „La Roxelane”–variációk

Beethoven: Bagatellek

Cimarosa: Szonáták

Schumann: Jugendalbum

Grieg: Norvég táncok

Grieg: Lírai darabok

Kodály: Epigrammák
 Chopin: Mazurkák
 Chopin: Keringők
 Schubert: Keringők
 Lendvay: 24 duó
 Az 1848–49-es szabadságharc dalai
 Magyar zenei ereklyék (Allaga, Huber S. feldolgozásai)
 Lajtha: Dunántúli táncok és dallamok

Követelmények

Lapról olvasás.

Dúr és moll skálák a hangszer teljes terjedelmében, tercmenet, hármashangzatfelbontások.

Különböző ütéstéchnikák alkalmazása.

Pedálózási technika differenciált alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy szonáta– vagy szvit– tétel kísérettel, vagy 1 előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása.

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Az évfolyamnak megfelelő művek biztos lapról játszása.
- Memóriafejlesztés.
- A dúr és a moll hangsor, terc– szext–menet, hármashangzatfelbontás, domináns négyeshangzatfelbontás, futam.
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek, díszítések értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok alkalmazása, megválasztása.
- Skálajáték, terc–, szext–menet, hármashangzatfelbontás, domináns négyeshangzatfelbontás, futam fejlesztése.
- Harmonizálást igénylő népdalok játszása.
- Különböző ütésmódok alkalmazásának felismerése, használata.
- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítésmódok és az arpeggio játék fejlesztéséhez.
- A kézrend lehetőségeinek fejlesztése.
- A pedálhasználat differenciált fejlesztése.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Improvizálás.
- Kamarazenélés.

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola

Allaga: Válogatott etűdök

Cramer: Etűdök

Brada: 30 etűd

Wohlfart: Etűdök
 Couperin: Pièces de clavecin I–IV.
 Dandrieu: Madarak párbeszéde, A tyúk
 Corelli: Szonáták
 Rameau: Gavott variációkkal
 300 év zongoramuzsikája: Bach–fiúk
 300 év zongoramuzsikája: A mediterrán barokk
 Ph. E. Bach: Fantáziák
 Ph. E. Bach: Szvitek
 Ph. E. Bach: Szonáták
 Scarlatti: Szonáták
 Francia csembalómuzsika (Couperin, Rameau, D'Andrieau, Daquin)
 Telemann: 6 duó
 Haydn: „La Roxelane”-variációk
 Mozart: Szonáták
 Haydn: Szonáták
 Beethoven: Bagatellek
 Klasszikus szonáták
 Schumann: Jugendalbum
 Grieg: Norvég táncok
 Grieg: Lírai darabok
 Chopin: Mazurkák
 Chopin: Keringők
 Schubert: Keringők
 Muszorszkij: A könnycsepp, Meditáció, Varrónő
 Bartók: Duók
 Bartók: Gyermekeknek I. II. III. IV. V.
 Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV. V.
 Seiber M.: 7 kis tánc
 Szokolay: Játék a hangközökkel
 Láng: Duó
 Lendvay: 24 duó

Követelmények

Lapról olvasás.

Dúr és moll skálák a hangszer teljes terjedelmében, tercmenet, szextmenet, hármashangzatfelbontások, domináns négyeshangzatfelbontás, futam.

Különböző ütésttechnikák alkalmazása.

Pedálózási technika differenciált alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy szonáta– vagy szvit– tétel kísérettel vagy egy előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképességgel
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival
- tudjon dinamikailag árnyalt, kultúrált, kifejező hangot képezni
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges kézrendtechnikával, ütésttechnikával
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére

Ismerje

- a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat
- a cimbalom történetét, rokon hangszereit

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- Egy etűd,
- Egy szonáta- vagy szvit- tétel kísérettel, vagy egy előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Cimbalom

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű; Brada vagy Wohlfart könnyebb etűdjei nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab kísérettel vagy egy szonáta- vagy szvit-tétel kísérettel; Conti, Chiesa, Monza, Scarlatti, Haydn, Mozart, Beethoven és mások könnyebb szonátáinak nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi vagy kortárs mű; Bartók: Este a székelyeknél, Duók, Weiner: 3 magyar népi tánc, Papp: Bagatellek nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy nehezebb etűd; Brada: 30 etűd, vagy Czerny, Wohlfart nehezebb etűdjei nehézségi szintjén.
- Egy Bach-mű, vagy más barokk szerző műve, vagy egy előadási darab; Scarlatti szonáták, Couperin, Rameau, Dandrieu, Daquin darabjai, pl. Szerelmes dal, Olajütők, La Sophie, Gavotte, A kakukk, Madárlakodalom nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi szerző műve vagy egy kortárs mű; Bartók: Szonatina, Duók, Kurtág: 13 duó, Lendvay: 24 duó, nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A művészeti alapvizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- intonáció.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Az évfolyamnak megfelelő művek biztos lapról játszása.
- Memóriafejlesztés.
- A dúr és a moll hangsor, terc– szext–menet, hármashangzatfelbontás, domináns négyeshangzatfelbontás, futam.
- A dinamikai jelek, előadási jelek, tempójelek, díszítések értelmezése, alkalmazása a tanult darabokban.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok alkalmazása, megválasztása.
- Skálajáték, terc-, szext–menet, hármashangzatfelbontás, domináns négyeshangzatfelbontás, futam fejlesztése.
- Harmonizálást igénylő népdalok játszása.
- Különböző ütésmódok alkalmazásának felismerése, használata.
- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Gyakorlatok a tremolo, a díszítésmódok és az arpeggio játék fejlesztéséhez.
- A kézrend lehetőségeinek fejlesztése.
- A pedálhasználat differenciált fejlesztése.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Improvizálás
- Kamarazenélés

Ajánlott tananyag

Allaga: Cimbalomiskola

Allaga: Válogatott etűdök

Cramer: Etűdök

Couperin: Album

Dandrieu: Madarak párbeszéde, A tyúk

Corelli: Szonáták

Rameau: Gavott variációkkal
 300 év zongoramuzsikája: Bach–fiúk
 300 év zongoramuzsikája: A mediterrán barokk
 Ph. E. Bach: Fantáziák
 Ph. E. Bach: Szonáták
 Scarlatti: Szonáták
 Francia csembalómuzsika (Couperin, Rameau, D'Andrieau, Daquin)
 Telemann: 6 duó
 Haydn: „La Roxelane”-variációk
 Haydn: Szonáták
 Beethoven: Bagatellek
 Schumann: Jugendalbum
 Grieg: Norvég táncok
 Grieg: Lírai darabok
 Chopin: Keringők
 Schubert: Keringők
 Bartók: Gyermeknek I. II. III. IV. V.
 Bartók: Mikrokozmosz I. II. III. IV. V.
 Seiber M.: 7 kis tánc
 Szokolay: Játék a hangközökkel
 Láng: Duó
 Lendvay: 24 duó

Követelmények

Lapról olvasás.

Dúr és moll skálák, a hangszer teljes terjedelmében, tercmenet, szextmenet, hármashangzatfelbontások, domináns négyeshangzatfelbontás, futam.

Különböző ütéstéchnikák alkalmazása.

Pedálózási technika differenciált alkalmazása.

Darabok előadása az egyéni képességek függvényében az évfolyam technikai követelményeinek megfelelően.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kamarazenei mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Biztos lapról olvasás.
- Kortárs zenei művek önálló megoldása.
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Nagyobb zenei formák megismerése (variációs forma, szvit, concerto).
- A barokk, klasszikus, romantikus zene műfajainak ismerete, elemzése (az előbbieket, valamint a szonátát).
- Improvizálás, transzponálás.
- A kamarazenélés hangsúlyos szerepe.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák, terc-, szext- és oktávmenetben; hármashangzat-felbontás, futam, harmóniafüzér, négyeshangzatok.
- Különböző ütésmódok alkalmazásának felismerése, használata.

- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Díszítések, tremolo, arpeggio könnyed játszása.
- Önálló kézrend.
- Differenciált pedálhasználat.

Ajánlott tananyag

Allaga: Koncertetűdök
 Barokk és preklasszikus Hackbrett-irodalom
 Bach: Kétszólamú invenciók
 Telemann: 6 duó
 Scarlatti: Szonáták
 Hanon: Gyakorlatok
 Rovelli: Capricen
 Cramer: Etűdök
 Spanyol folia-dallamok
 Vivaldi: C-dúr szonáta (hegedű-oboa)
 Vivaldi: a-moll kétmandolinos concerto
 Vivaldi: d-moll kéthegedűs concerto
 Vivaldi: D-dúr mandolinverseny
 Haydn: „La Roxelane”-variációk
 Beethoven: Bagatellek
 Chopin: Mazurkák
 Schubert: Keringők
 Bartók: Román népi táncok
 Bartók: Szonatina
 Bartók: Duók
 Lendvay: 24 duó
 Stravinsky: Három könnyű darab 2–3. (Waltz, Polka)
 Az 1848–49-es szabadságharc dalai
 Lajtha: Dunántúli táncok és dallamok

Követelmények

Nehezebb etűd eljátszása (Allaga, Dadák, Rovelli, Cramer).

Különböző stílusú, technikailag komolyabb követelményt állító előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Vivaldi: a moll concerto, Bartók: Szonatina, Román népi táncok, Szokolay: Játék a hangközökkel, Stravinsky: Három könnyű darab – Waltz, Polka).

Önálló kézrend kialakítása, érzékeny és differenciált pedálhasználat.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kamarazenei mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése.
- A zenei formák biztos ismerete, elemzése.
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.
- A kortárs zene ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák biztos játéka, terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafűzés, kromatikus skála.
- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok önálló megválasztása, alkalmazása.
- Helyes pedálhasználat.

Ajánlott tananyag

- Allaga: Koncertetűdök
- Allaga: Magyar cimbalomverseny
- Bach: Angol szvitek – tételek
- Händel: Szvitek (zongorára) – tételek
- Couperin: Album
- Dandrieu: Madarak párbeszéde, A tyúk
- Corelli: Szonáták
- Rameau: Gavott variációkkal
- Scarlatti: Szonáták
- Böhm: Perpetuum mobile
- Paganini: 24 capriccio
- Schubert: Keringők
- Muszorszkij: A könnyecsepp, Meditáció, Varrónő
- Debussy: Gyermekekuckó
- Schumann: Gyermekjelenetek
- Seiber M.: 7 kis tánc
- Kurtág: 13 duó
- Szokolay: Játék a hangközökkel
- Láng: Duó
- Lendvay: 24 duó
- Balassa: Divertimento
- Kósa: Divertimento
- Stravinsky: Három könnyű darab 2–3. (Waltz, Polka)
- Stravinsky: Rag–Time

Követelmények

Nehezebb etűd eljátszása (Allaga, Dadák, Rovelli, Cramer).

A különböző stílusokban való jártasságot megmutató művek előadása (Bach: Szonáták és partiták szóló hegedűre – egyes tételek – Scarlatti: Szonáták, Händel-szvitek, Mozart- és Haydn-szonáták, Schumann: Kinderszenen – tételek, Chopin: Keringők, Mazurkák, Liszt-karakterdarabok, Bartók: Duók, Román népi táncok, Lendvay: Hangulatok, Hollós M.: Feltekintés egy csillagra, Szokolay: 4 sirató stb.).

Kamarazenélés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kamarazenei mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Dúr és moll skálák, kromatikus skála.
- A darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése.

- A zenei formák biztos ismerete, elemzése.
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.
- A kortárs zene ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák biztos játszása, terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafűzés, kromatikus skála.
- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok önálló megválasztása, alkalmazása.
- Helyes pedálhasználat.

Ajánlott tananyag

Allaga: Etűdök

Corelli: Hegedűszonáták

Händel: Szvitek

Beethoven: Alla ingherese quasi un capriccio

Chopin: Keringők

Schumann: Gyermekjelenetek

Debussy: Gyermekkuckó

Liszt: Karácsonyfa

Brahms: Magyar táncok

Paganini: 24 capriccio

Debussy: Két arabeszk

Stravinsky: Szerenád A-ban

Joplin: Ragtimes

Borsody: 4 darab cimbalomra és gitárra

Hollós: Feltekintés egy csillagra

Kocsár: Kassák-dalok

Kurtág: Szálkák

Láng: Soliliquium

Lendvay: Dispositioni

Petrovics: Nocturne

Sári: Nyolc duó

Sugár: Tétel

Szokolay: Lamenti

Vajda: Gregorián ének

Vántus: Meditatio

Lajtha: Népzenei monográfiák

Követelmények

Etűd Allaga Hét koncertetűdjéből, vagy az Öt koncertetűdből.

Különböző stílusú, technikailag komoly követelményeket támaztó előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Allaga: Magyar cimbalomverseny, Paganini: 5. caprice, Debussy: Gyermekkuckó 1–1 tétéle, Bartók: 15 magyar parasztdal-ból, Lendvay: Dispositioni II. tétel).

A zenei korszakok stílusjegyeinek biztos ismerete.

Ütésmódok, dinamikai árnyalás önálló megválasztása.

Kortárs művek élményszerű megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kamarazenei mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy XX. századi szerző műve vagy kortárs mű.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanult művek ritmikájának önálló megértése, megoldása.
- Biztos lapról olvasás.
- Kortárs zenei művek önálló megoldása.
- Árnnyalt frazeálás, artikuláció.
- Nagyobb zenei formák megismerése (variációs forma, szvit, concerto).
- A barokk, klasszikus, romantikus zene műfajainak ismerete, elemzése (az előbbieket, valamint a szonátát).
- Improvizálás, transzponálás.
- A kamarazenélés hangsúlyos szerepe.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák terc-, szext- és oktávmenetben; hármashangzat–felbontás, futam, harmóniafüzér, négyeshangzatok.
- Különböző ütéstípusok alkalmazásának felismerése, használata.
- Megfelelő hangszínek alkalmazása a művekben, zenei igényesség.
- Díszítések, tremolo, arpeggio könnyed játszása.
- Önálló kézrend.
- Differenciált pedálhasználat.

Ajánlott tananyag

Allaga: Koncertetűdők

Barokk és preklasszikus Hackbrett–irodalom

Scarlatti: Szonáták

Francia csembalóművek (Couperin, Rameau, Daquin)

Hanon: Gyakorlatok

Rovelli: Capricen

Cramer: Etűdök

Vivaldi: a–moll kétmandolinos concerto

Vivaldi: D–dúr mandolinverseny

Paganini: Capricciók

Cimarosa: Szonáták

Chopin: Mazurkák

Chopin: Keringők

Schubert: Keringők

Prokofjev: Album

Lendvay: 24 duó

Kósa: Divertimento

Szokolay: Játék a hangközökkel

Stravinsky: Három könnyű darab 2–3. (Waltz, Polka)

Követelmények

Nehezebb etűd eljátszása (Allaga, Dadák, Rovelli, Cramer).

Különböző stílusú, technikailag komolyabb követelményt állító előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Vivaldi: a moll concerto, Bartók: Szonatina, Román népi táncok, Szokolay: Játék a hangközökkel, Stravinsky: Három könnyű darab – Waltz, Polka).

Érzékeny hangszerkezelés.

A zenei karakterek stílusos interpretálása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy kortárs szerző műve vagy kamaramű.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése.
- A zenei formák biztos ismerete, elemzése.
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.
- A kortárs zene ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák biztos és virtuóz játszása terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármashangzatok, négyeshangzatok, harmóniafűzés, kromatikus skála.

A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütemmódok önálló megválasztása, alkalmazása.

Helyes pedálhasználat.

Ajánlott tananyag

Allaga: Koncertetűdők

Allaga: Magyar cimbalomverseny

Bach: Szólószonáta-tételek

Händel: Szvitek (zongorára)

Couperin: Pièces de clavecin I–IV.

Dandrieu: Madarak párbeszéde, A tyúk

Rameau: Gavott variációkkal

Scarlatti: Szonáták

Francia csembalómuzsika (Couperin, Rameau, D'Andrieau, Daquin)

Böhm: Perpetuum mobile

Schubert: Keringők

Muszorszkij: A könnyecsepp, Meditáció, Varrónő

Debussy: Gyermekkuckó

Schumann: Gyermekjelenetek

Seiber M.: 7 kis tánc

Kurtág: 13 duó

Szokolay: Játék a hangközökkel

Szokolay: Négy sirató

Láng: Duó

Lendvay: 24 duó

Balassa: Divertimento

Stravinsky: Három könnyű darab 2–3. (Waltz, Polka)

Hollós M: Feltekintés egy csillagra

Követelmények

Nehezebb etűd eljátszása (Allaga, Dadák, Rovelli, Cramer).

A különböző stílusokban való jártasságot megmutató művek előadása (Bach: Szonáták és partiták szóló hegedűre – egyes tételek – Scarlatti: Szonáták, Händel-szvitek, Mozart- és Haydn-szonáták, Schumann:

Kinderszenen – tételek, Chopin: Keringők, Mazurkák, Liszt–karakterdarabok, Bartók: Duók, Román népi táncok, Lendvay: Hangulatok, Hollós M.: Feltekintés egy csillagra, Szokolay: 4 sirató stb.).
Tremoló és arpeggio játék. Kamarazenélés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy kortárs szerző műve vagy kamaramű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból.
- A tanult művek stílusos előadása, elemzése.
- A zenei formák biztos ismerete, elemzése.
- Árnyalt frazeálás, artikuláció.
- Díszítések biztos ismerete, játszása.
- A kortárs zene ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák, terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafűzés, kromatikus skála.
- A tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütésmódok önálló megválasztása, alkalmazása.
- Helyes pedálhasználat.

Ajánlott tananyag

Allaga: Etűdök

Bach: Szonáták (fuvola)

Bach: Francia szvitek

Corelli: Hegedűszonáták

Händel: Szvitek

Beethoven: Alla ingherese quasi un capriccio

Chopin: Noktürnök

Schumann: Gyermekjelenetek

Debussy: Gyermekkuckó

Brahms: Magyar táncok

Paganini: 24 capriccio

Debussy: Két arabeszk

Bartók: Három csíkmegyei népdal

Stravinsky: Szerenád A-ban

Borsody: 4 darab cimbalomra és gitárra

Hollós: Feltekintés egy csillagra

Kocsár: Kassák–dalok

Kurtág: Szálkák

Láng: Soliliquium

Lendvay: Dispositioni

Petrovics: Nocturne

Sári: Nyolc duó

Sugár: Tétel

Követelmények

Etűd Allaga Hét koncertetűdjéből, vagy az Öt koncertetűdből.

Különböző stílusú, technikailag komoly követelményeket támaztó előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Allaga: Magyar cimbalomverseny, Paganini: 5. caprice, Debussy: Gyermekkuckó 1–1 tétéle, Bartók: 15 magyar parasztdal–ból, Lendvay: Dispositioni II. tétel).

A zenei korszakok stílusjegyeinek biztos ismerete.

Ütémódok, dinamikai árnyalás önálló megválasztása.

Kortárs művek élményszerű megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel
- Egy kortárs szerző műve vagy kamaramű

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A darabok biztos lapról olvasása, minden stílusorszakból.
- A művek harmóniai és formai szerkezetének tudatos elemzése.
- A kamarazenélés nagy szerepe.
- A tanult művek önálló elképzelése, megtanulása, megoldása.
- Előadói kvalitások előhívása, fejlesztése.
- Zenei képességek (hallás, ritmusérzék, dinamikai és hangszínérzékenység) fejlesztése.
- A zenei fantázia, emlékezet és előadói készség fejlesztése.
- Az improvizációs készség fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A technikai készség fejlesztése, magasabb fokú technikai biztonság megszerzése. (folyamatos, szép hangú skálázás)
- Természetes, oldott hangszerkezelés.
- A belső hangzásigénynek, a művek stílusának megfelelő ütémódok, kézrendek, pedálozási technika kialakítása.

Ajánlott tananyag

Allaga: Etűdök

Corelli: Hegedűszonáták

Händel: Szvitek

Schumann: Gyermekjelenetek

Debussy: Gyermekkuckó

Brahms: Magyar táncok

Paganini: 24 capriccio

Debussy: Két arabeszk

Stravinsky: Szerenád A–ban

Stravinsky: Rag–Time

Joplin: Ragtimes

Borsody: 4 darab cimbalomra és gitárra

Hollós: Impromptu

Kocsár: Kassák–dalok

Kurtág: Szalkák

Petrovics: Mouvement en Ragtime

Szokolay: Nocturne és capriccio

Vajda: Gregorián ének
 Vajda: All That Music
 Vántus: Meditatio

Követelmények

Etűd Allaga Hét koncertetűdjéből, vagy az Öt koncertetűdből.

Különböző stílusú, technikailag komoly követelményeket támaztó előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Allaga: Magyar cimbalomverseny, Paganini: 5. caprice, Debussy: Gyermekkuckó 1–1 tétele, Bartók: 15 magyar parasztdal-ból, Lendvay: Dispositioni II. tétel).

A zenei korszakok stílusjegyeinek biztos ismerete.

Ütészódok, dinamikai árnyalás önálló megválasztása.

Kortárs művek élményszerű megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szabadon választott előadási darab kísérettel,
- Egy kortárs szerző műve vagy kamaramű.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására
- önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- az új darabok önálló dallami díszítésére
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Ismerje a cimbalom történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét

Rendelkezzék

- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképeséggel, lapról olvasási készséggel
- egyenletes, laza ütészótechnikával, zenei képzelőerővel.

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszer történetét és irodalmát

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre
- megfelelő ütészótechnika alkalmazására
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra

Rendelkezzék

- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel
- megfelelő lapról olvasási készséggel

Tudjon

- pontos ritmusban játszani
- dúr és moll hangsorokat játszani 6#, 6b előjegyzésig, terc-, szext- és oktávmeneteket, futamokat, hármast- és négyeshangzatokat

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Cimbalom főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy barokk szonáta, szvit vagy koncert tételpár; Bach hegedű- és cselló szólószonátái, –szvitjei, Francia szvittek, Angol szvittek; Händel szvittek, Vivaldi és Bach–koncertek nehézségi szintjén.
- Szabadon választott előadási darab; Chopin: Keringők, Mazurkák, Schumann: Gyermekjelenetek, Debussy: Gyermekkuckó, Paganini: 24 capriccio, Liszt–karakterdarabok nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi, illetve kortárs magyar szerző műve; Bartók: Kis szvit, Román kolinda dallamok, 15 magyar parasztdal, 3 Csíkmegyei népdal, Borsody: 4 darab cimbalomra és gitárra, Hollós: Impromptu, Kurtág: Szálkák (EMB 7563), Petrovics: Mouvement en Ragtime (EMB 89361246), Szokolay: Nocturne és capriccio, Vajda: Gregorián ének nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy barokk mű; Bach és Vivaldi koncertek, Bach: Olasz koncert, Händel és Corelli concertók nehézségi szintjén.
- Egy nehezebb előadási darab zongorakísérettel; Paganini: Mózes–fantázia, e–moll szonáta, Brahms: Magyar táncok, Monti: Csárdás, Tartini: Variációk egy Corelli–témára, Massenet: Thais méditation, Chopin, Saint–Saëns, Wieniawski, Albeniz művei nehézségi szintjén.
- Egy mű a XX. századi szerzők szóló- és kamaraműveiből, autentikus népzene vagy népzenei ihletésű műzene; Bartók: Szonatina, Kis szvit, 15 magyar parasztdal; Stravinsky: Rag–Time; Joplin: Ragtimes; Kocsár: Kassák–dalok; Lendvay: Dispositioni; Sári: Nyolc duó; Szokolay: Nocturne és capriccio; Vántus: Meditatio nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, ütéstechika,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Két jó minőségű cimbalom és egy zongora (pianínó), állítható zongoraszék (3 darab).

Legalább 2 pár tartalék verő.

A hangszerek hangolásához hangolókulcs, hangológép.

Szabályozható kottaállványok, legalább 3 darab.

Metronóm.

HARMONIKA

A harmonikatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a harmonika alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét, akusztikai sajátosságait, regisztereit, azok elnevezéseit,
- a hangszer történetét, fajtáit, a rokon billentyűs hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- helyes hangszer-, test-, kar- és kéztartást,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harmonikahangot,
- sokszínű billentéskultúrát,
- kidolgozott légszekrényvezetést,
- a művek karakterének megfelelő regisztrálási képességet,
- gyors és megbízható regiszterváltási készséget,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a két kéz függetlenségét,
- a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dúr és moll skálákat különböző tempókban és billentésmódokkal, párhuzamosan és ellenmozgásban, oktáv, terc, szext és decima távolságban,
- hármashang- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban, a skálához hasonló módokon,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkció hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- légszekrénykezelését,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával.

Tanítsa meg az alapvető karbantartási feladatokat.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A törzshangok olvasása g–kulcsban c^1 – c^2 hangterjedelemben.
- A törzshangok olvasása f–kulcsban c – c^1 hangterjedelemben.

- Egész, fél, negyed, nyolcad érték és szünetjel.
- Az egykórusos regiszterek használata (kezdő tanulóknál előnyös).
- A légszekrény-váltás jelei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A szíjak helyes beállítása.
- A lehetőség szerinti helyes hangszertartás és ülés beállítása.
- A jobb és a bal kéz helyes tartásának beállítása.
- Kitartott hangok játéka azonos hangon, változó hangon.
- Egy levegőre kettő, három, négy legato hang, billentyűn, illetve a balkéz-gombokon, kényelmes hangtartományban.
- Törzshangok a billentyűkön, illetve a balkéz-gombokon.
- Non legato egész és fél ritmusértékű hangok pontos hanghosszúsága.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I.

Követelmény

Pentachord hangterjedelmű gyakorlatok kitartott hangokkal, külön kézzel vagy váltott kézzel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két külön kezes vagy kétkezes gyakorlat, gyermek- vagy népdal.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A törzshangok olvasása g–kulcsban c^1 – g^2 hangterjedelemben.
- A törzshangok olvasása f–kulcsban F– c^1 hangterjedelemben.
- Egész, fél, negyed, nyolcad érték játéka az előző évinél erőteljesebb hangerővel.
- Az alkalmazott regiszterek kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló növekedésének következményeként a szíjak beállításának ellenőrzése.
- A tanuló növekedésének következményeként a helyes hangszertartás és ülés beállítása.
- A jobb és a bal kéz helyes tartásának ismételt beállítása.
- Egy levegőre kettő, három, négy legato hang, billentyűn, illetve a balkéz-gombokon, kényelmes hangtartományban.
- Törzshangok a billentyűkön, illetve a balkéz-gombokon.
- Non legato egész és fél ritmusértékű hangok pontos hanghosszúsága.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I.

Követelmény

Pentachord hangterjedelmű gyakorlatok kitartott hangokkal, külön kézzel vagy váltott kézzel.

Az év végi vizsga anyaga

- Két külön kezes vagy kétkezes gyakorlat, gyermek- vagy népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A harmonika a hangszerek családjában.
- A harmonika részei és sajátosságai.
- A harmonika kezelésének, gondozásának és karbantartásának legalapvetőbb ismeretei.
- A törzshangok olvasása c^1 – g^2 , valamint F – d^1 hangterjedelemben.
- A végzett anyagban szereplő módosított hangok ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad érték és szünetjel.
- A 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
- A bal kéz dúr és moll akkordjainak mechanikus jelzése.
- A tagolás alapfogalmai: ütem, ütemvonal, ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegőváltás jelei.
- A gyakorlatokhoz kapcsolódó tempójelzések.
- Különböző kitarottságú hangok ismerete, legato, tenuto, staccato.
- Egyes–kettes ujjak ujjalátevése.
- Szükség esetén prima volta, seconda volta.
- Az alkalmazott regiszterek kiválasztásának szempontjai.
- Az egykórusos regiszterek használata (kezdő tanulóknál előnyös).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A szíjak helyes beállítása.
- A helyes hangszertartás és ülés beállítása.
- A jobb és a bal kéz helyes tartásának beállítása.
- Gyakorlatok külön kézzel, unisono és kétszólamú játék dó– és la–pentachord hangkészletben.
- Telt mf alaphang kialakítása.
- A légszekrény helyes kezelésének beállítása, egyenes hangindítás, hangzárás.
- Az utolsó hang légszekrényes zárása.
- Előre megtervezett légvezetés.
- A jobb kéz dallamkísérete dúr és moll akkordokkal.
- A tenuto hangok pontos, egyenletes és megtervezett hanghosszúsága különféle ritmusértékek esetén.
- Különböző dinamika: hangos és halk játék.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I.

Követelmény

Jól beállított hangszertartás, kéztartás.

Előre megtervezett légvezetés.

A jobb kéz dallamának kísérete dúr akkordokkal.

Gyakorlatok kitarított hangokkal, váltott kézzel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy kétkezes mű, gyermek– vagy népdal.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–c³–ig.
- A tizenhatod érték és szünetjel, a nyújtópont, triola, szinkópa.
- A bal kéz dominánsseptim–akkordjainak mechanikus jelzése.
- Prima volta, seconda volta, da capo al fine utasítások.
- Dúr skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzatok.
- A jobb kéz dallamának kísérete a bal kéz dúr szext– és dúr kvartszext akkordjaival, vagyis tercváltó és kvintváltó basszuskísérettel.
- A gyakorlatokhoz kapcsolódó újabb tempójelzések; ritenuto.
- Ujjalátévés, hétfokú dallam.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. Azonosság, hasonlóság, különbség felismerése.
- A crescendo, decrescendo jelek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer– és kéztartás további alakítása.
- Az alaptémpók gyorsítása a tanuló készségeivel összhangban.
- A jobb kéz dallamának kísérete dúr, moll, dominánsseptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal.
- Differenciált dinamika: f, mf, p.
- Előre megtervezett légvezetés megnövelt légszekerényutakon.
- A szünet előtti utolsó hang zárása légszekerénnyel.
- A bal kéz egyszerű dallamjátéka kísérő funkciók környezetben.
- A tanult darabok mintegy harmada fejből megtanulandó.
- A különböző artikulációjú szólamok esetén a hangok hosszúságának pontos beállítása.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I.

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök

Követelmény

A jobb kéz ujjalátévés nélküli dallamának kísérete dúr és moll akkordokkal.

Előre megtervezett légvezetés rövidebb légszekerényutakkal.

Telt mf alaphang.

Az utolsó hang légszekerényes zárása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Három gyermekdal vagy népdal.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–e³–ig.
- Kettősfogások jobb kézben.
- Dúr skálák 3#, 3b előjegyzésig; dúr hármashangzatok.
- Összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig; moll hármashangzatok.
- Crescendo – decrescendo.
- A bal kéz hármashangzatainak felismerése kottaképről, a hagyományos lejegyzés megismerése.
- A tanult anyagban szereplő művek formai elemzése, a barokk táncok főbb jellegzetességeinek megismerése.

- A bal kéz módosított hangjainak biztos ismerete.
- A helyes ujjrendkészítés főbb szabályai.
- A 3/8-os, 4/8-os, 6/8-os ütem.
- A harmonika regiszterkapcsolói, a regisztrálás mint formaalkotó elem.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A bal kéz dallamjátékának fokozott fejlesztése.
- A jobb kéz kétszólamú játékának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal.
- Kétszólamú tisztán polifon játék két kézzel.
- Az árnyalt és fokozatos, lépcsők nélküli dinamikai formálás fejlesztése.
- A hosszabb hangok légszokrényes formálása.
- A regisztrálás technikájának fejlesztése.
- Kamarazene az adott lehetőségek szerint.
- Repetíciós technika megvalósítása váltott ujjakkal.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I.

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök.

Bartók K.: Harmonika átiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Követelmény

A jobb kéz ujjalátéveses dallamának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal, valamint dúr szext és kvartszext fordításokkal.

Előre megtervezett légvezetés hosszabb légszokrényutakkal.

Differenciált dinamika.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk táncjáték,
- Két előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési ismeretek

Ismeretek

- Akkordfogások a jobb kézben.
- Dúr és összhangzatos moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon keresztül; dúr és moll hármashangzatok.
- Dalforma (ABA), rondóforma.
- A játszott anyag formai elemzése, a tánc típusok jellegzetességeinek megismerése.
- Az alteráció fogalma.
- A hangszer külső karbantartása: a billentyűk, gombok és a légszokrény tisztítása.
- Páratlan nyolcadszámú ütemfajták.
- Bal kézben kíséret moll akkordok kvartszext fordításaival.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légvezetés állandó fejlesztése.
- A dinamika határainak kiterjesztése f, mf, p, pp.
- A regisztrálás technikájának továbbfejlesztése.
- A rövidebb hangok légszokrényes formálása.
- Basszuskulcsban lejegyzett anyag játéka jobb kézben, a hangmagasságnak megfelelően regisztrálva.
- A skálázás tempójának fokozása, különféle ritmusvariációk.

- Zenei gondolatok légszekerénnyel történő indítása, zárása.
- A sforzato technikai megvalósítása, zenei indokoltsága.
- Kisebb terjedelmű klasszikus szonatinák illetve előadási darabok.
- Kamarazene az adott lehetőségek szerint.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I–II.
 Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök
 Bartók K.: Harmonikaátiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből
 Bartók K.: Harmonika–album
 Lukács D.: Mai magyar szerzők művei harmonikára
 Vas G.: Dallamos basszusétűdök
 Vas G.: Az ifjú harmonikás I.
 Vas G.: Muzsikáló gyermekvilág
 Bogár I.: Szonatina–album

Követelmény

Kétszólamú tisztán polifon játék két kézzel.
 Barokk táncjáték stílusos előadása.
 Basszuskulcsban lejegyzett anyag olvasása jobb kézben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina–tétel,
- Egy előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–a³–ig.
- A dúr és összhangzatos moll skálák, két oktávon keresztül, hármashangzatokkal is.
- Díszítések (trilla, mordent).
- A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- Négyeshangzatok és fordításaik.
- A hangszer belső tisztítása, a jobb és bal kéz mechanika karbantartása.
- Bal kézben kíséret moll akkordok szext fordításaival.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légszekerénytechnikai elemek automatikussá tétele.
- A dinamika határainak kiterjesztése: ff, f, mf, mp, p, pp a tiszta intonáció megtartása mellett.
- A kéztechnikai elemek gyorsítása, elmélyítése, tökéletesítése.
- Hosszabb zenei gondolatok egy légszekerényúttal történő összefogása, tekintettel az ötödik évfolyamban elvárható nagyobb hangszer adta lehetőségekre.
- A hangszínváltók használata.
- Nagyobb terjedelmű klasszikus szonatinák és előadási darabok.
- A futamtechnika és a tempótartási készség fejlesztése.
- Az önálló munka alapjainak lerakása.
- A legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso, parlando stb.) kifejezése.
- Kamarazene lehetőség szerint más hangszerekkel is.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I–II.
Czerny – Bartók K.: Harmoniketűdők
Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok
Bartók K.: Harmonika átíratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből
Bartók K.: Harmonika–album
Lukács D.: Mai magyar szerzők művei harmonikára
Vas G.: Dallamos basszusétűdök
Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.
Vas G.: Muzsikáló gyermekvilág
Bogár I.: Szonatina–album

Követelmény

Differenciált dinamika és artikuláció.
A regiszterkapcsolók stílusos használata.
A légszékélytechnikai elemek stílusos használata.
Előre megtervezett légvezetés hosszabb légszékélyutak esetén is.
A művek zenei igényének megfelelő tempók, tempótartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina–tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák két oktávon keresztül, hármashangzatokkal.
- A tananyagban előforduló összetettebb zenei formák elemzése, felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Ez a tanév az elmúlt tanévek zenei és hangszertechnikai ismereteinek összefoglalására, megérlelésére szolgál.
- Virtuózabb jellegű művek, etűdök tempójának gyorsítása, a futamtechnika fejlesztése, tempótartás készségének fejlesztése.
- Törekvés az önálló munkára.
- Kamarazene, lehetőség szerint más hangszerekkel is, minél változatosabb összeállításban.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola II.
Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdők
Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok
Bartók K.: Harmonika átíratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből
Bartók K.: Harmonika–album
Lukács D.: Mai magyar szerzők művei harmonikára
Vas G.: Dallamos basszusétűdök
Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.
Vas G.: Muzsikáló gyermekvilág
Bogár I.: Szonatina–album
Kardos–Veszprémi: Klasszikus táncok és virtuóz darabok harmonikára I.

Követelmény

Helyes hangszer tartás, kéztartás.

Telt, erőteljes mf alaphang.

Előre megtervezett légvezetés.

A légszékélytechnikai elemek automatikus használata.

A záróhangok légszékélyes zárása.

Differenciált dinamika, valamennyi dinamikai tartomány használata.

A zenei formát visszatükröző légvezetés.

A bal kéz valamennyi funkciójának használata.

Kifejező játékmód, szépen vezetett crescendo, decrescendo ívek.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

A zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmód.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina-tétel,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozat minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

A „B” tagozat elsődleges célja, hogy a hatodik évfolyamos tanuló megfelelő felkészültséggel rendelkezzen ahhoz, hogy sikeres felvételi vizsgát tegyen a zeneművészeti szakközépiskolák harmonika tanszakára.

2. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok****Ismeretek**

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–d³–ig.
- A dúr skálák felépítése, játéka 2#, 2b előjegyzésig, terc- és szextmozgásban, hármashangzat-felbontással, lehetőség szerint két oktávon keresztül.
- Tizenhatod érték és szünetjel, nyújtópont, triola, szinkópa.
- Prima volta, seconda volta, da capo al fine utasítások.
- A bal kéz dominánsseptim-akkordjainak mechanikus jelzése.
- Kíséret bal kézzel, dúr szext- és kvartszextakkordokkal, vagyis tercváltó és kvintváltó basszuskísérettel.
- A gyakorlatokhoz kapcsolódó újabb tempó- és karakterjelzések, ritenuto.
- Ujjalátévés, hatfokú dallam.
- A tanult művek formai és harmóniai elemzése a tanuló életkorának és zenei adottságainak megfelelő szinten. Azonosság, hasonlóság, különbség felismerése.
- A crescendo, decrescendo jelek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer és kéztartás hozzáigazítása a tanuló változó fizikai adottságaihoz.
- Az alaptempók gyorsítása a tanuló készségeivel és a játszott művek karakterével összhangban.
- A jobb kéz dallamának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal, dúr szext- és kvartszextfordítással.
- A bal kézben a dallamjáték alapjainak a lerakása.
- Differenciált dinamika: f, mf, mp, p dinamikák.
- Előre megtervezett légvezetés megnövelt légszékélyutakon.

- A szünet előtti és a legutolsó hang légszekerényes zárása.
- A kezdőhangok légszekerényes indítása.
- A bal kéz egyszerű dallamjátéka kísérő funkciók környezetben.
- A tanult darabok mintegy harmada fejből megtanulandó.
- Különböző artikulációjú hangok esetén a hangok pontos hosszúsága.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök

Követelmény

A jobb kéz ujjalátévéses dallamának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal.

Előre megtervezett légvezetés.

Telt mf alaphang.

A kezdő- és záróhangok légszekerényes indítása, zárása.

A bal kéz egyszerű dallamjátéka kísérő funkciók környezetben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Három gyermekdal vagy népdal.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–f³–ig.

- Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b előjegyzésig, terc- és szextmozgásban, hármashangzat–felbontással, lehetőség szerint két oktávon keresztül.
- A bal kéz hármás- és négyeshangzatainak felismerése kottaképről, a hagyományos lejegyzés megismerése.
- A tanult anyagban szereplő művek formai és harmóniai elemzése, a barokk táncok főbb jellegzetességeinek megismerése.
- A helyes ujjrend készítésének főbb szabályai.
- 3/8-os, 4/8-os, 5/8-os, 6/8-os ütem.
- A harmonika regiszterkapcsolói, a regisztrálás, mint formaalkotó elem.
- A regisztrálás technikájának alapjai.
- Crescendo és decrescendo ívek.
- Kettősfogások jobb kézben.
- Repetíciós technika.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A bal kéz dallamjátékának fokozott fejlesztése.
- A jobb kéz kétszólamú játékának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal, dúr szext- és kvartszext fordításokkal, valamint moll kvartszext fordításokkal.
- Kétszólamú tisztán polifon játék két kézzel.
- Az árnyalt és fokozatos, lépcsők nélküli dinamikai formálás fejlesztése.
- Hosszabb, majd rövidebb hangok légszekerényes formálása.
- A regisztrálás technikájának fejlesztése.
- Repetíciós technika megvalósítása váltott ujjakkal.
- Basszukulcsban lejegyzett anyag játéka jobb kézben, a hangmagasságnak megfelelően regisztrálva.
- Kamarazene az adott lehetőségek szerint.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I.

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök

Bartók K.: Harmonika átiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Követelmény

Kétszólamú tisztán polifon játék két kézzel.

A jobb kéz ujjalátévesés, kétszólamú dallamának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal, dúr szext- és kvartszext fordításokkal, valamint moll kvartszext fordításokkal.

Előre megtervezett, a művek szerkezetét visszatükröző légvezetés hosszabb légszekerényutakkal.

Differenciált dinamika.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk táncjáték,
- Két előadási darab.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–a³–ig.
- Dúr és összhangzatos moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, terc és szextmozgásban, hármashangzat felbontással, lehetőség szerint két oktávon keresztül.
- Dalforma (ABA), rondóforma.
- Az alteráció és a moduláció fogalma.
- Díszítések (trilla, mordent).
- Akkordfogások a jobb kézben.
- A többszólamú játék alapjainak lerakása.
- A hangszer külső karbantartása, a billentyűk, gombok és a légszekerény tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálázás tempójának fokozása, különféle ritmusvariációk.
- A légvezetés állandó tökéletesítése.
- Rövid hangok légszekerényes formálása.
- A dinamika határainak kiterjesztése f, mf, mp, p, pp.
- A regisztrálás technikájának továbbfejlesztése.
- Basszuskulcsban lejegyzett anyag játéka jobb kézben, a hangmagasságnak megfelelően regisztrálva.
- Kisebb terjedelmű klasszikus szonatinák, előadási darabok, kétszólamú barokk táncok játéka.
- Zenei gondolatok légszekerénnyel történő indítása, zárása, kisebb és nagyobb zenei formák esetén is.
- A pergőjáték fejlesztése.
- A sforzato technikai megvalósítása, zenei indokoltsága.
- Egyszerűbb háromszólamú polifon darabok.
- Kamarazene az adott lehetőségek szerint.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola I–II.

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök

Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok

Bartók K.: Harmonika átiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Bartók K.: Harmonika–album

Mai magyar szerzők művei harmonikára

Vas G.: Dallamos basszusetűdők

Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.

Vas G.: Muzsikáló gyermekvilág

Bogár I.: Szonatina–album

Követelmény

Kétszólamú, élénkebb tempójú polifon játék két kézzel.

Lassabb tempójú, egyszerűbb háromszólamú mű.

Barokk táncjáték stílusos előadása.

A jobb kéz élénkebb tempójú, regisztrált, többszólamú játékának kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal, valamint dúr, moll szext– és kvartszext fordításokkal.

Basszuskulcsban lejegyzett anyag olvasása jobb kézben, a megfelelő hangfekvésű regiszterek alkalmazásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina–játék,
- Egy előadási darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, terc–, szext– és ellenmozgásban, hármashangzat–felbontással, két oktáv hangterjedelemben.
- Négyeshangzatok és fordításaik.
- A hangszer belső tisztítása, a jobb és bal kéz mechanika karbantartása.
- Többszólamú játék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légszekerénytechnikai elemek automatikussá tétele.
- A dinamika határainak kiterjesztése ff, f, mf, mp, p, pp, a tiszta intonáció megtartása mellett.
- A kéztechnikai elemek gyorsítása, pontosítása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy légszekerényúttal történő összefogása, tekintettel az ötödik évfolyamban elvárható nagyobb hangszer adta lehetőségekre.
- A regiszterkapcsolók használata a zenei karakter és a hangfekvés függvényében.
- Nagyobb terjedelmű klasszikus szonatinák és előadási darabok.
- Három– és többszólamú polifon művek.
- A futamtechnika fejlesztése, tempótartás.
- Az önálló munka alapjainak lerakása.
- A legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso, parlando stb.) megalapozása és fejlesztése.
- Kamarazene lehetőség szerint más hangszerekkel is.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola II. kötet

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdők

Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok

Bartók K.: Harmonika átiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Bartók K.: Harmonika–album

Lukács D.: Mai magyar szerzők művei harmonikára

Vas Gábor: Dallamos basszusetűdők

Vas Gábor: Az ifjú harmonikás I–II

Szonatina–album

Régi angol orgonazene I–VI. (válogatva)

Egyszerűbb kortárs irodalom

Követelmény

Differenciált dinamika és artikuláció.

A regiszterkapcsolók és a légszékélytechnikai elemek stílusos használata.

Előre megtervezett légvezetés hosszabb légszékélyutak esetén is.

A művek zenei igényének megfelelő tempók, karakterek megvalósítása.

Legalább háromszólamú polifon mű előadása.

Virtuóz, pergőtechnikát igénylő művek előadása. Tempótartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina–tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák, két oktávon keresztül, ellenmozgásban, terc– és szextmozgásban.
- A harmonika basszus oldali elrendezésének fokozott kihasználása a „B” tagozatos tanulók valamennyi évfolyamában, a tanulók zeneelméleti tudásának fejlesztésére, elmélyítésére, a tonika, domináns és szubdomináns funkciók játékának és meghallásának tudatosítására, valamint transzpozíciós feladatokban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A zenei–technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszékélyvezetés, valamint az egyenletesen vezetett crescendo–decrescendo ívek megvalósítása, fejlesztése.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.
- Igényesebb, gyorsabb tempójú két– és háromszólamú művek előadása, ügyelve a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.

Ajánlott tananyag

Czerny – Bartók K.: Harmonikaetűdök

Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok

Bartók K.: Harmonikaátiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Lukács D.: Mai magyar szerzők művei harmonikára

Bogár I.: Szonatina–album

Kardos – Veszprémi: Klasszikus táncok és virtuóz darabok

Régi angol orgonazene I–VI. (válogatva)

A függelékben található művekből válogatva

Egyszerűbb kortárs irodalom

Követelmény

Helyes hangszertartás, kéztartás.

Telt, erőteljes mf alaphang.

Törésmentes légszékélyváltás, előre megtervezett légvezetés.
 A légszékélytechnikai elemek automatikus használata.
 A záróhangok, szünet előtti hangok légszékélyes zárása.
 Differenciált dinamika, valamennyi dinamikai tartomány ízléses használata.
 A zenei formát visszatükröző légvezetés.
 A bal kéz valamennyi funkciójának használata.
 Kifejező játékmód, szépen vezetett crescendo, decrescendo ívek.
 A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.
 Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása.
 Pontos levegőgazdálkodás hosszabb légszékély utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játék mellett is.
 Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszékély technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.
 Legyen képes a tanuló egyszerűbb műveket zeneileg és technikailag önállóan is megoldani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy szabadon választott mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a zeneművek stílusához jól illeszkedő regiszterek, hangszínek kiválasztásának alapvető szempontjait, a regiszterkapcsolók jeleit, a regiszterek oktávfekvéseit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudja

- hangszerét helyesen tartani,
- a légszékély-technikai elemeket automatikusan használni.

Legyen képes

- előre megtervezett légvezetéssel játszani,
- a záróhangokat légszékélyvel zárni,
- differenciált dinamika alkalmazására,
- valamennyi dinamikai tartomány alkalmazására,
- a zenei formát visszatükröző légvezetésre,
- a bal kéz valamennyi funkciójának használatára,
- szépen vezetett crescendo, decrescendo ívek megvalósítására,
- a hangszere regisztrálási lehetőségeit kihasználni,
- zeneműveket fejből is előadni.

Rendelkezzék

- évfolyamának megfelelően kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes mf alaphanggal,
- kifejező játékmóddal,
- a zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal,
- a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- Egy élénk tempójú etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina,
- Egy harmonikadarab kortárs szerzőtől,
- Egy szabadon választott mű.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

Művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Harmonika főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd; Bartók Karola: Harmonikaetűdök (EMB 4673), 54., 59., 67. számú Czerny–etűd nehézségi szintjén.
- Egy barokk mű, egy barokk tánc vagy egy prelúdium; Bartók Karola: Harmonika átíratok (Bach és Händel kisebb zongoraművei) 15., 23., 27. nehézségi szintjén.
- Egy szonatina tétel; Bartók Karola–Bogár István Szonatina–album harmonikára (EMB 5267); Beethoven (EMB 5267 kötetben), Steibelt (EMB 5267 kötetben), Haslinger szonatinája (EMB 5267 kötetben) nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Bartók Karola: Kis előadási darabok harmonikára (EMB 5320), Csajkovszkij: Olasz dal, Bogár István: Bolgár tánc, Bartók Karola: Harmonika–album, Schumann: Tüzes lovas nehézségi szintjén.
- Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játssza mérsékelt tempóban.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Dúr és összhangzatos moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban; hármashangzat–felbontások.
- Egy élénk tempójú etűd; Bartók Karola: Harmonikaetűdök (EMB 4673)/65., 71. számú Czerny–etűd nehézségi szintjén.
- Egy többszólamú barokk mű; Bartók Karola: Harmonika átíratok – Bach és Händel kisebb zongoraművei /28., 30., 31. nehézségi szintjén.
- Egy szonatina vagy egy nehezebb szonatina tétel, Bartók Karola–Bogár István: Szonatina–album harmonikára (EMB 5267); Sugár Rezső (EMB 5267 kötetben), Hajdú Mihály (EMB 5267 kötetben), vagy Bogár István szonatinája (EMB 5267 kötetben), Diabelli (EMB 5267 kötetben), Kuhlau szonatinatételei (EMB 5267) nehézségi szintjén.
- Egy harmonikadarab kortárs szerzőtől; Bogár István: Hat kis darab, Kis szvit, Csajkin: Kis rondó (EMB 5320) nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,

- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák a teljes klaviatúra hangtartományában.
- Hármashangzat bontások.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, a hangszer külső és belső tisztítása.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a hangszer koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsó fokon megszerzett készségek szinten tartása és tökéletesítése.
- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése, a jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekrény vezetés, a pontos légszekrény váltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása, fejlesztése.
- Igényesebb, gyorsabb tempójú két-, illetve háromszólamú művek előadása, ügyelve a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag

Bogár I.: Harmonikaiskola II.

Bogár I.: Szonatina–album

Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.

Vas G.: Muzsikáló gyermekvilág

Bartók K.: Harmonikaetűdök

Bartók K.: Harmonikaátiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Bartók K.: Harmonika–album

Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok a magasabb évfolyamok számára

Lukács D.: Mai magyar szerzők művei harmonikára

Kardos – Veszprémi: Klasszikus táncok és virtuóz darabok harmonikára I–II.

Kardos – Veszprémi: Zeitgenössische Spielmusik für Akkordeon I–III. (Hofmeister)

Dohnányi: Ujjgyakorlatok

Bertini: 45 tanulmány

Trevor: Régi angol orgonazene I–VI. (Oxford)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Hübschmann: 3 Miniaturen für Akkordeon (Hofmeister)

Grudzinski: Szonatina II–III. (lengyel kiadás)

Havlíček: Koncertetűdök (Cseh állami zeneműkiadó)

Telemann: D–dúr fuga (Übungswerk, Hugo Hermann feldolgozása, Hohner)

Weiner L.: Rókatánc
 Gerster: Szvit 3 tételben (Neue Spielmusik für Akk. Heft 1., Hohner)
 H. Luck: 5 Spielstücke und Variationen über ein Kinderlied (Leipzig)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
 D. Scarlatti: Szonáták
 J. S. Bach: 8 kis prelúdium és fuga orgonára
 Hübschmann: Szonatina (Zeitgenössische Spielmusik Heft 5., Hofmeister)
 H. Luck: Alte und neue Spielstücke Heft 2.
 Köhler: Introdution und Tanz (Konzertante Studien für Akk. Leipzig)
 Köhler: Konzertante Akkordeonmusik International (Leipzig)
 Stracina: Svet a Deti
 Harris: Ostinatók
 Grothe: Norvég népdalok
 Ketelbey: Perzsavásár
 Joplin: Ragtime-ok

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal eredményes megőrzése, lehetőség szerinti továbbfejlesztése.

Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszekrényváltás, megtervezett légszekrényvezetés.

A légvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszekrény technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló kamarazenei művekben közreműködni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 10–12 perc időtartamú, lehetőleg különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú klasszikus zenei anyag koncertszerű előadása.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési ismeretek

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák, a teljes klaviatúra hangtartományában, ellenmozgásban is.
- Hármashangzatok, domináns szeptimakkordok és felbontásaik élénkebb tempóban.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete, szokatlan kétkezes ritmikai képletek megismerése.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, a meglazult síp visszaolvasztása.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a hangszer koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsó fokon megszerzett készségek tökéletesítése.
- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése, a jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekrényvezetés, a pontos légszekrényváltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása, fejlesztése.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.

- Igényesebb, gyorsabb tempójú két-, illetve háromszólamú művek előadása, ügyelve a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag

Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.
 Bartók K.: Harmonikaetűdök
 Bartók K.: Harmonikaátiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből
 Bartók K.: Harmonika–album
 Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok a magasabb évfolyamok számára
 Kardos – Veszprémi: Klasszikus táncok és virtuóz darabok harmonikára I–II
 Bertini: 45 tanulmány
 Trevor: Régi angol orgonazene I–VI. (Oxford)
 J.S.Bach: 18 kis prelúdium
 Hübschmann: 3 Miniaturen für Akkordeon (Hofmeister)
 Grudzinski: Szonatina II–III. (lengyel kiadás)
 Havlíček: Koncertetűdök (Cseh állami zeneműkiadó)
 Brehme: Szvit 4 tételben (Trossingen Musik, Hohner)
 Telemann: D–dúr fuga (Übungswerk, Hugo Hermann feldolgozása, Hohner)
 Weiner L.: Rókatánc
 Gerster: Szvit 3 tételben (Neue Spielmusik für Akk. Heft 1., Hohner)
 H.Luck: 5 Spielstücke und Variationen über ein Kinderlied (Leipzig)
 J.S.Bach: Kétszólamú invenciók
 J.S.Bach: 8 kis prelúdium és fuga orgonára
 Hübschmann: Szonatina (Zeitgenössische Spielmusik Heft 5., Hofmeister)
 L.von Knorr: Szvit (Hohner, Trossingen)
 H.Luck: Alte und neue Spielstücke Heft 2.
 Köhler: Introdution und Tanz (Konzertante Studien für Akk. Leipzig)
 Brehme: Herbstelegie und Capriccio (Trossingen, Hohner)
 Hübschmann: Musik für Akkordeon
 Hübschmann: Konzertante Akkordeonmusik International (Leipzig)
 Stracina: Svet a Deti
 Trojan: Tarantella
 Harris: Ostinatók
 Helmesberger: Ball–Szene
 Joplin: Ragtime–ok

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal lehetőség szerinti továbbfejlesztése a tanuló zenei ízlésének figyelembevételével.

Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszékélyváltás, megtervezett légszékélyvezetés.

Pontos levegőgazdálkodás hosszabb légszékélyutak esetén.

A légszékélyvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz– és légszékélytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló kamarazenei művekben való közreműködésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 12–15 perc időtartamú, lehetőleg különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú klasszikus zenei anyag koncertszerű előadása.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák a teljes klaviatúra hangtartományában, ellenmozgásban, és tercmozgásban.
- Hármashangzat, domináns- és szűkített szeptimakkordok és felbontásaik.
- Shake technika.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete, szokatlan kétkezes ritmikai képletek megismerése, időosztásának kiszámolása.
- A nyelvsípok tulajdonságai, a hangmagasság hangerőfüggése mély és magas sípoknál.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, szelepcserre.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a szokatlan felépítésű hangszerek koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése, a jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekerényvezetés, a pontos légszekerényváltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása, fejlesztése.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.
- Igényesebb, gyorsabb tempójú két-, illetve háromszólamú művek előadása, ügyelve a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag

Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.

Vas G.: Muzsikáló gyermekvilág

Vas G.: Harmonikaátiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből

Vas G.: Harmonika-album

Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok a magasabb évfolyamok számára

Kardos – Veszprémi: Klasszikus táncok és virtuóz darabok harmonikára I–II.

Kardos – Veszprémi: Zeitgenössische Spielmusik für Akkordeon I–III. (Hofmeister)

Dohnányi: Ujjgyakorlatok

Bertini: 45 tanulmány

Trevor: Régi angol orgonazene I–VI. (Oxford)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Hübschmann: 3 Miniaturen für Akkordeon (Hofmeister)

Grudzinski: Szonatina II–III. (lengyel kiadás)

Havlíček: Koncertetűdök (Cseh állami zeneműkiadó)

Brehme: Szvit 4 tételben (Trossingen Musik, Hohner)

Telemann: D–dúr fuga (Übungswerk, Hugo Hermann feldolgozása, Hohner)

Weiner L.: Rókatánc

Gerster: Szvit 3 tételben (Neue Spielmusik für Akk. Heft 1., Hohner)

H. Luck: 5 Spielstücke und Variationen über ein Kinderlied (Leipzig)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: 8 kis prelúdium és fuga orgonára

Hübschmann: Szonatina (Zeitgenössische Spielmusik Heft 5., Hofmeister)

L. von Knorr: Szvit (Hohner, Trossingen)

H. Luck: Alte und neue Spielstücke Heft 2.

Köhler: Introdution und Tanz (Konzertante Studien für Akk. Leipzig)

Brehme: Herbstelegie und Capriccio (Trossingen, Hohner)
 Hübschmann: Musik für Akkordeon
 Reinbothe: Konzertante Akkordeonmusik International (Leipzig)
 Stracina: Svet a Deti
 Trojan: Tarantella
 Helmesberger: Ball–Szene
 Mitscha: Szvit
 Joplin: Ragtime–ok

Követelmény

Az előző évfolyamokban elért színvonal lehetőség szerinti továbbfejlesztése a tanuló zenei ízlésének figyelembevételével.

Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszekrény váltás, megtervezett légszekrény vezetés.

Pontos levegőgazdálkodás hosszabb légszekrény utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játék mellett is.

A légvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszekrény technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló egyszerűbb műveket zeneileg, technikailag önállóan megoldani.

Legyen képes kamarazenei művek előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 12–15 perc időtartamú, lehetőleg különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú klasszikus zenei anyag koncertszerű előadása.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, a teljes klaviatúra hangtartományában, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban.
- Hármashangzat, domináns- és szűkített szeptimakkordok és felbontásaik élénkebb tempóban.
- Shake technika élénkebb tempóban és erőteljesebb hangerővel.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete, élénk tempójú biztos játéka.
- A nyelvsípek tulajdonságai, a hangmagasság hangerőfüggése mély és magas sípknál.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, a hangszer hangolásának alapjai.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a különféle gombos és konverteres harmonikák koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése, a jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekrény vezetés, a pontos légszekrény váltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása, fejlesztése.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.
- Igényesebb, gyorsabb tempójú többszólamú művek előadása, ügyelve a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag

- Bogár I.: Harmonikaiskola II.
 Bogár I.: Szonatina–album
 Bogár – Bartók K.: Társas zene 2–3–4 harmonikára
 Vas G.: Az ifjú harmonikás I–II.
 Bartók K.: Harmonikaetűdök
 Bartók K.: Harmonika átiratok Bach és Händel kisebb zongoraműveiből
 Bartók K.: Harmonika–album
 Czerny – Bartók K.: Gyakorlatok a magasabb évfolyamok számára
 Kardos – Veszprémi: Klasszikus táncok és virtuóz darabok harmonikára I–II.
 Kardos – Veszprémi: Zeitgenössische Spielmusik für Akkordeon I–III. (Hofmeister)
 Bertini: 45 tanulmány
 Trevor: Régi angol orgonazene I–VI. (Oxford)
 J. S. Bach: 18 kis prelúdium
 Hübschmann: 3 Miniaturen für Akkordeon (Hofmeister)
 Grudzinski: Szonatina II–III. (lengyel kiadás)
 Havlíček: Koncertetűdök (Cseh állami zeneműkiadó)
 Brehme: Szvit 4 tételben (Trossingen Musik, Hohner)
 Telemann: D–dúr fuga (Übungswerk, Hugo Hermann feldolgozása, Hohner)
 Weiner L.: Rókatánc
 Gerster: Szvit 3 tételben (Neue Spielmusik für Akk. Heft 1., Hohner)
 H. Luck: 5 Spielstücke und Variationen über ein Kinderlied (Leipzig)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
 J. S. Bach: 8 kis prelúdium és fuga orgonára
 Hübschmann: Szonatina (Zeitgenössische Spielmusik Heft 5., Hofmeister)
 L. von Knorr: Szvit (Hohner, Trossingen)
 H. Luck: Alte und neue Spielstücke Heft 2.
 Köhler: Introdution und Tanz (Konzertante Studien für Akk. Leipzig)
 Brehme: Herbstelegie und Capriccio (Trossingen, Hohner)
 Hübschmann: Musik für Akkordeon
 Reinbothe: Konzertante Akkordeonmusik International (Leipzig)
 Stracina: Svet a Deti
 Trojan: Tarantella
 Helmesberger: Ball–Szene
 Mitscha: Szvit
 Ketelbey: Perzsavásár
 Joplin: Ragtime–ok

Követelmény

Az előző évfolyamokban elért színvonal lehetőség szerinti továbbfejlesztése egy harmonikus zenei öszkép kialakítása.

Különböző korok és stílusok előadási darbjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszokrény váltás, megtervezett légszokrény vezetés.

Pontos levegőgazdálkodás hosszabb légszokrény utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játék mellett is.

A légvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz– és légszokrény technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló egyszerűbb műveket zeneileg, technikailag önállóan megoldani.

Legyen képes a tanuló kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 12–15 perc időtartamú, lehetőleg különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú klasszikus zenei anyag koncertszerű előadása.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A harmonika fejlődése az utóbbi évtizedekben különféle hangszer típusok irányába is differenciálódott. A követendő irányokat a nagy nemzetközi harmonikaversenyek eredményei jelölik ki, hiszen a hangszerjátékosok érdeklődése a versenyeken tendenciózus sikereket elért hangszerfajták irányába fordul. A hagyományos „Standard–basszusos” billentyűs harmonikák klasszikus zenei alkalmazása megteremtette a kromatikus balkezes harmonikák kifejlesztése iránti igényt, és ezek a harmonikafélék az 1970–80-as évektől a középfokú harmonikaoktatás alapvető hangszerfajtáivá váltak. Fontos, hogy ezek a hangszerfajtáknak az elsajátítása nem igényel a szokásostól eltérő pedagógiai irodalmat, a hangszer megszólaltatásának technikai, zenei törvényszerűségei (de belső felépítése, sípjai és hangzása is) megegyeznek a hagyományos harmonikák kezelésének szabályaival, viszont e hangszerek a billentyűs harmonikától mintegy másfél oktávval nagyobb hangterjedelme, az akkordban lefogható

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák a teljes klaviatúra hangtartományában a S.B. (Standard Basszus) manuálon.
- Kromatikus skála terc– és szextmozgásban a B.B. (Bariton Basszus) manuálon.
- Hármashangzatok és felbontásaik a teljes klaviatúra hangtartományában.
- Ismerje meg a tanuló a bariton balkezes koncertharmonika zenei és technikai sajátosságait.
- Ismerje meg a tanuló a B.B. manuál használatát.
- Ismerje meg a tanuló a szép hangon való játék alapjait.
- Ismerje a tanuló a játszott művek formai struktúráját.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, a hangszer külső és belső tisztítása.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny–látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a hangszer koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsó fokon megszerzett készségek szinten tartása és tökéletesítése.
- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése, a jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekerény vezetés, a pontos légszekerény váltás.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott irodalom

Dohnányi: Ujjgyakorlatok

Bertini: 45 tanulmány

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok

Szabolcsi Bence: A XVI. és XVII. század magyar tánczenéje

Bach–Bartók: Tizenhárom könnyű kis zongoradarab

Trevor: Régi angol orgonazene

Lukács Dénes: Darabgyűjtemény

T.Lundquist: Allerlei

A.Gröthe: Norvég népdalok

Harris: Accordion Miniatures

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: Duók

Stracina: Svet a Deti

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal eredményes megőrzése, lehetőség szerinti továbbfejlesztése.

Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszekrény-váltás, megtervezett légszekrény-vezetés.

Tudja a légszekrény-kezelés technikai alapjait, tudjon egy zenei gondolatot légszekrényrel indítani, zárni.

Ismerje és legyen képes a legfontosabb zenei karakterek alkalmazására.

Legyen képes dinamikai és karakterváltásokra.

A légvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

Legyen képes a zenei tartalom kifejezésének igényével, a tempo, a karakter és a stílus követelményeinek megfelelően előadni a műveket.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszekrény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló kamarazenei művekben közreműködni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Kis darabok a B.B. manuálon.
- Egy kortárs harmonikadarab a S.B. manuálon.
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési ismeretek

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák, a teljes klaviatúra hangtartományában, ellenmozgásban is a S.B. manuálon
- Dúr skálák B.B. manuálon.
- Hangszerfajta váltása esetén a már elért színvonal mielőbbi elérése, ill. meghaladása.
- Hármashangzatok, domináns szeptimakkordok és felbontásaik élénkebb tempóban.
- Ismerje a tanuló a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos munkáját.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete, szokatlan kétkezes ritmikai képletek megismerése.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, a meglazult síp visszaolvasztása.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a hangszer koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsóbb évfolyamokban megszerzett készségek szinten tartása és tökéletesítése.
- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- Legyen képes a gyors, törésmentes légszekrény-váltásra és megtervezett légszekrény-vezetésre,
- Legyen képes a már tanult légszekrény-technikai elemek gyorsabb alkalmazására.
- A lapról játék fejlesztése, a jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekrény-vezetés, a pontos légszekrény-váltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása, tökéletesítése.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.

- Igényesebb, gyorsabb tempójú két-, illetve háromszólamú művek előadása, ügyelve a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos, érthető megformálásra.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit. Az adott zenei tartalom színes, érzelemgazdag megszólaltatásának igénye irányítsa hangszeres mozgásait.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag

Dohnányi: Ujjgyakorlatok
 Bertini: 45 tanulmány
 Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
 D.Scarlatti: 150 szonáta
 J.S.Bach: Kétszólamú invenciók
 J.S.Bach: Francia szvit tételek
 J.S.Bach: Angol szvit tételek
 Bartók Béla: Duók
 Szabolcsi Bence: A XVI. és XVII. század magyar tánczenéje
 Bach–Bartók: Tizenhárom könnyű kis zongoradarab
 Trevor: Régi angol orgonazene
 Szolotarjov: Gyermekszvittek
 H.Brehme: Szvit
 T.Lundquist: Allerlei
 T.Lundquist: Kétszólamú invenciók
 T.Lundquist: Botany Play
 J.D.Berlin: Szonatina
 A.Gröthe: Norvég népdalok

Követelmény

Az alsóbb évfolyamokban elért színvonal eredményes megőrzése, lehetőség szerinti továbbfejlesztése a tanuló zenei ízlésének figyelembevételével.

Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszekrény-váltás, megtervezett légszekrény-vezetés. Pontos levegőgazdálkodás hosszabb légszekrény-utak esetén.

A légvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszekrény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló egyszerűbb műveket zeneileg, technikailag önállóan megoldani.

Legyen képes kamarazenei művek előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy kétszólamú, élénkebb tempójú barokk mű.
- Egy kortárs harmonikadarab
- Egy szabadon választott mű

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák a teljes klaviatúra hangtartományában, ellenmozgásban, és tercmozgásban a S.B. manuálon
- Összhangzatos moll skálák a B.B. manuálon.

- Hármashangzatok, domináns- és szűkített szeptimakkordok és felbontásaik.
- Ismerje meg a tanuló az önálló munka alapjait.
- Shake technika.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete, szokatlan kétkezes ritmikai képletek megismerése, időosztásának kiszámolása.
- A nyelvsípok tulajdonságai, a hangmagasság hangerőfüggése mély és magas sípoknál.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, szelepcseré.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a szokatlan felépítésű hangszerek koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsóbb évfolyamokban megszerzett készségek szinten tartása és tökéletesítése.
- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése.
- A jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszekerény-vezetés, a pontos légszekerény-váltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása, fejlesztése.
- Legyen képes a már tanult légszekerény-technikai elemek gyorsabb alkalmazására.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.
- Legyen képes a három- illetve négyszólamú művek előadására, a többszólamú művekben a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos érthető megformálásra.
- Legyen a tanulónak igénye a zeneművek ideális megformálása.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag:

Dohnányi: Ujjgyakorlatok
 Bertini: 45 tanulmány
 Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
 D.Scarlatti: 150 szonáta
 J.S.Bach: Kétszólamú invenciók
 J.S.Bach: Francia szvit tételek
 J.S.Bach: Angol szvit tételek
 Trevor: Régi angol orgonazene
 Frescobaldi: Liber organi
 J.D.Berlin: Szonatina
 Bartók Béla: Gyermekeknek
 Bartók Béla: Duók
 J.Matys: Prelúdium és variációk
 Szolotarjov: Gyermekszvittek
 H.Brehme: Szvit
 H.Brehme: Paganiniana
 T.Lundquist: Kétszólamú invenciók
 T.Lundquist: Botany Play
 Haydn: Darabok zenélő órára
 Beethoven: Darabok zenélő órára

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal lehetőség szerinti továbbfejlesztése a tanuló zenei ízlésének figyelembevételével.
 Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Legyen képes törésmentes, pontos légszékélyváltásra, megtervezett légszékélyvezetésre.

Legyen képes pontos levegőgazdálkodásra hosszabb légszékélyutak esetén, differenciált dinamika és kifejező játék mellett is.

A légvezetés tükrözze vissza a zenei formát.

Tudjon a tanuló ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani.

Tudjon nagyobb terjedelmű műveket előadni.

Legyen képes a szubjektív zenei élményét átélten, esztétikailag igényesen kifejezni.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszékélytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló egyszerűbb műveket zeneileg, technikailag önállóan megoldani.

Legyen képes kamarazenei művek előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kétszólamú, élénkebb tempójú barokk mű,
- Egy háromszólamú, kontrapunktikus barokk mű,
- Egy kortárs harmonikadarab,
- Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és összhangzatos moll skálák, két oktávon keresztül, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban a S.B. manuálon.
- Skálák a B.B. manuálon
- Hármashangzat, domináns- és szűkített szeptimakkordok és felbontásaik.
- Shake technika.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete.
- A nyelvsípek tulajdonságai, a hangmagasság hangerőfüggése mély és magas sípknál.
- Alapvető hangszerészeti ismeretek, a meglazult síp visszaolvasztása, szelepcsere, a hangszer külső és belső tisztítása.
- A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások, hangfelvételek stb. segítségével.
- Ismerkedés a hangszer és a különféle hangszertípusok koncertirodalmával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsóbb évfolyamokon megszerzett készségek szinten tartása és tökéletesítése.
- A tanuló önállóságának fejlesztése, a zenei és technikai problémák megoldásának szempontjai.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Skálák, etűdök és virtuóz technikát igénylő darabok tempójának fokozása.
- A lapról játék fejlesztése.
- A jó levegőgazdálkodás, az egyenletes légszékély-vezetés, a pontos légszékély-váltás, valamint az egyenletesen vezetett crescendo és decrescendo ívek megvalósítása hosszú légszékély-utak esetén is.
- A művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjai, a regisztrálási technika fejlesztése.
- Legyen képes a három- illetve négyzólamú művek előadására, a többszólamú művekben a tiszta szólamvezetésre, a pontos tagolásra, a világos érthető megformálásra több tételes változatos karakterű művek esetén is.
- Rendszeres kamarazenélés, lehetőleg más hangszerekkel is.
- Zenekari játék lehetőség szerint.

Ajánlott tananyag

Dohnányi: Ujjgyakorlatok

Bertini: 45 tanulmány

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok

D.Scarlatti: 150 szonáta
 J.S.Bach: Kétszólamú invenciók
 J.S.Bach: Francia szvit tételek
 J.S.Bach: Angol szvit tételek
 J.S.Bach: Tokkáták
 J.S.Bach: Triószonáták
 J.S.Bach: Wohltemperiertes Klavier
 J.S.Bach: Prelúdiók és fűgák
 Trevor: Régi angol orgonazene
 Frescobaldi: Liber organi
 J.D.Berlin: Szonatina
 Bartók Béla: Gyermekeknek
 Bartók Béla: Duók
 J.Matys: Prelúdium és variációk
 V.Trojan: A lerombolt katedrális
 Szolotarjov: Gyermekszvittek
 H.Brehme: Szvit
 H.Brehme: Paganiniana
 T.Lundquist: Kétszólamú invenciók
 T.Lundquist: Botany Play
 W.Jacobi: Koncertrondó
 Haydn: Darabok zenélő órára
 Beethoven: Darabok zenélő órára
 Bogár István: Toccata és fűga

Követelmény

Különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadása lehetőleg kotta nélkül.

Törésmentes, pontos légszkevény-váltás, megtervezett levezetés.

Pontos levegőgazdálkodás hosszabb légszkevény-utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játék mellett is.

Legyen képes a tanuló saját kézalkatának megfelelő, célszerű ujjrendet készíteni.

Legyen képes a tanuló a zeneművek szerkezetét tükröző megtervezett légszkevény-vezetést készíteni.

A regisztrálás lehetőségeinek kihasználása.

Tudja a tanuló a tanult kéz- és légszkevény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Legyen képes a tanuló egyszerűbb műveket zeneileg, technikailag önállóan megoldani.

Legyen képes kamarazenei művekben való közreműködésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy Bach mű,
- Egy barokk szonáta,
- Egy kortárs harmonikadarab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje és legyen képes megfelelően előadni a kortárs külföldi és magyar szerzők harmonikaműveit.

Legyen képes

- a tanult kéz- és légszkevény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani,
- az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának eredményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfejlesztésére,
- pontos levegőgazdálkodásra hosszabb légszkevény-utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játékmód mellett is,

- különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadására,
- egyszerűbb műveket zeneileg és technikailag önállóan megoldani,
- kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes mf alaphanggal,
- kifejező játékmóddal,
- a zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal,
- a hangszer karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- lehetőség szerint a bariton balkezes koncertharmonika zenei és technikai sajátosságait,
- a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos munkáját,
- a „shake” technikát,
- a művek karakterének megfelelő regisztrálás szempontjait,
- a hangszer koncertirodalmát,
- a művek harmóniai, formai szerkezetét, valamint a játszott művek stílusjegyeit.

Legyen képes

- a pontos levegőgazdálkodásra, egyenletes légszekrény-vezetésre, pontos, gyors, törésmentes légszekrény-váltásra, valamint egyenletesen vezetett crescendo, decrescendo ívek megvalósítására,
- két-, három-, illetve négyzólamú művek előadására,
- saját kézzalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni,
- a többzólamú művekben tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra,
- művészi kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani,
- a zeneművek érzelmi tartalmát átélni,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult kéz- és légszekrény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Tudjon

- nagyobb terjedelmű műveket előadni,
- kamarazeneben – lehetőleg más zenekari hangszerekkel – közreműködni,
- műveket önállóan is elsajátítani,
- ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani,
- pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével.

Legyen igénye a zeneművek ideális megformálására.

Rendelkezzék megfelelő alaptónussal.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Harmonika főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú klasszikus zenei anyag; Czerny: G–dúr etűd 74.; G. F. Händel: d–moll Courante; Kabalevskij: Scherzo (EMB 5320 kötetben); Bogár István: Hat kis darab (EMB 14372 kötetben) nehézségi szintjén.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy reneszánsz blokk; Szabolcsi Bence: A XVI. és XVII. sz. magyar tánczenéje c. munkájából, Chorea 20, Alia 43, Tantz 52 nehézségi szintjén.
- Két szonáta vagy toccata; D. Scarlatti, Seixas, Carvalho műveiből, D. Scarlatti: a–moll szonáta, d–moll szonáta, D–dúr szonáta, Seixas: h–moll toccata, Carvalho: g–moll toccata nehézségi szintjén.
- Három szvit–tétel vagy egy fúga; J. S. Bach műveiből, h–moll francia szvitből Allemande, Menuet, Gavotte; c–moll fúga nehézségi szintjén.
- Egy mű a Trevor–kiadású Régi angol orgonazene c. füzetekből, vagy egy Frescobaldi Canzona; John James: a–moll voluntary, Anonymous: Cornet voluntary, Starling Goodwin: Cornet voluntary nehézségi szintjén.
- Két harmonikadarab kortárs szerzők műveiből; W. Jacobi: Rondó, H. Brehme: Szvit, Bogár István: Toccata és fúga, Szolotarjov: Ferraponti kolostor nehézségi szintjén.
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Legalább egy–egy darab 120, 80 és 40 basszusos harmonika a tanteremben, kölcsönhangszerek lehetőség szerinti számban, nagyságban, minőségben.

Metronóm.

Kottaállvány.

Forgatható zongoraszék, vagy különböző magasságú székek a tanulók testalkatának megfelelően.

HÁRFÁ

Az alapfokú művészetoktatás hárfá tantárgyának hangszere a kampós (ír) – hárfá és a pedálos (koncert) hárfá.

A hárfatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hangszer lehetőségeit, saját irodalmát és a hárfán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a hárfairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő pozíciót, test-, és kéztartást, technikát, helyes pengetést, kampó és pedál-kezelést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és takarást,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti irodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására, ápolására.

Előképző évfolyamok

Az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése, a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer felépítése, részei.
- Hallás utáni dalkeresés a hárfán több kezdőhangról.
- Hangsorok a kéthangú hangkészlettől a pentatonon át a pentachordig.
- A negyed és nyolcad érték, és szünetjeleinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes testtartás, kéztartás, az ujjak elhelyezése a húrokon.
- A húr helyes megszólaltatása, a hang képzése.
- Az ujjak mozgásának egymástól való függetlenítése.
- Az ujjrend alapjainak megtanulása.
- A kötésmód elsajátítása.
- Az ujjak előkészítése a húrokon.

Ajánlott tananyag:

D' Vente: „Tiroli-hárfá” iskola

S. Milligan: Fun from the first I. kötet

Bartók: Mikrokozmosz I.

Követelmény

Ujjgyakorlatok, szekvenciák játszása.

Gyermekdalok, népdalok hárfázása egyszerű kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két könnyebb váltott kezes, vagy két kezes (unisono) gyakorlat. Gyermekdalok vagy népdalok.

2. évfolyam**Fejlesztési feladatok****Ismeretek**

- A hangszer felépítése, részei.
- Gyermekdalok és népdalok tanítása a gyermek dalkincsére építve.
- Hallás utáni dalkeresés a hárfán több kezdőhangról.
- A törzshangok fokozatos bemutatása.
- Hangsorok a kéthangú hangkészlettől a pentatonon át a pentachordig.
- A metrum érzetének kialakítása.
- Nyolcad, negyed, fél, egész értékű hangjegy és szünetjel.
- 2/4 és 4/4 ütembeosztás.
- Egyszerű kíséret játszása (pl. dudabasszus)

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes testtartás, kéztartás, az ujjak elhelyezése a húrokon.
- A húr helyes megszólaltatása, a hang képzése.
- Az ujjak mozgásának egymástól való függetlenítése.
- Az ujjrend alapjainak megtanulása.
- A kötésmód elsajátítása.
- Az ujjak előkészítése a húrokon.
- A pengetés fejlesztése, az ujjak egyenletes erőkifejtése.
- A tanult gyermekdalok hangkészletének megfelelő ujjgyakorlatok, szekvenciák tanulása.

Ajánlott tananyag:

D' Vente: „Tiroli-hárfa” iskola

S. Milligan: Fun from the first I. kötet

Bartók: Mikrokozmosz I.

Követelmény

Ujjgyakorlatok, szekvenciák játszása.

Gyermekdalok, népdalok hárfázása egyszerű kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két könnyebb váltott kezes, vagy két kezes (unisono) gyakorlat. Gyermekdalok vagy népdalok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok****Ismeretek**

- A hárfa kialakulásának rövid története.
- A hangszer felépítése és részei.

- A kampós és a pedálos hárfák közti különbség, a kampók és a pedálok szerepe.
- A metrum érzetének kialakítása.
- Nyolcad, negyed, fél, egész értékű hangjegy és szünetjel.
- 2/4 és 4/4 ütembeosztás.
- A tempó elképzelése és tempótartás.
- Előjegyzések és módosítójelek.
- Dó- és lá-pentachord, –pentaton.
- A dúr és a moll skála felépítése.
- Hármashangzat és megfordításai.
- A formai tagolódás felismerése.
- Dinamikai jelek, zenei szakkifejezések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hárfa megfelelő helyzete, ülés a hárfánál, helyes testtartás.
- A törzs, a fej, a vállak, a karok helyzete és működése.
- Kéztartás, a lábak elhelyezése.
- A pengetés fejlesztése, az ujjak egyenletes erő kifejtése.
- Alá- és fölétevés, skálajáték.
- Az akkordjáték alapjainak elsajátítása, húrok pengetése egyszerre két, majd három ujjal, felbontás.
- Ellenmozgás.
- Oktávjáték.

Ajánlott tananyag:

S. Milligan: Fun from the first II. kötet
 Ank van Campen: Tutor for celtic harp I.
 Mcsedelov: Iskola 1–2. osztály
 Fausto Dias: Caderno I.
 Calvo–Manzano: Arpa I.

Követelmény

Rövid terjedelmű, skálamozgást vagy akkordfelbontást tartalmazó etűdök és előadási darabok játsszása Bernard Andres: Marelles nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy gyermekdal,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hárfa felépítése, szerkezete, sajátosságai.
- A hangszer kezelése, rendben tartása.
- A kampók vagy a pedálok használatának fejlesztése.
- Előjegyzések.
- 3/4 és 6/8 ütembeosztás.
- A tizenhatod érték és szünetjel.
- Pontozott ritmusok.
- Triola.
- A dominánsszeptim–akkord és megfordításai.
- Az előforduló jelek, zenei szakkifejezések ismerete, helyes kiejtése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az ujjak mozgásának továbbfejlesztése, egymástól való függetlenítése.
- Törekvés a kiegyenlített hangzásra.
- A hangzásigény fejlesztése.
- Hármashangzat játszása akkordban, felbontásban, futamban.
- Csúszás két húron első és negyedik ujjal.
- Takarás.
- A kezek függetlenítése: dinamika, a dallam kiemelése, éneklő legato játékmód.

Ajánlott tananyag:

Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.

Rollin: Mcsedelov: Iskola 1–2. osztály

Calvo–Manzano: Arpa II.

Zabel: Methode für Harfe

H. Renie: Complete Méthod for Harp

D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique

B. Andres: Les petits pas /12 kis tánc/

Hasselmans: Trois petites pi?ces

Követelmény

Tizenhatod mozgást, pontozott ritmusokat tartalmazó etűd játszása az alábbi sorozatokból:

- Alberti: 12 etűd
- Bernard Andres: Charades
- Nadermann: 15 etűd

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer sajátosságai.
- A pedáltechnika fejlesztése.
- Páros és páratlan ütem.
- Felütés.
- Tizenhatod és harmincketted érték és szünetjel.
- Triola, szinkópa, pontozott ritmusok.
- Tonika, domináns, szubdomináns; a vezetőhang fogalma.
- Könnyebb díszítések és trillák megoldása (ujjazat, váltott kéz).
- A szonátaforma vázlatos ismertetése, szonatina elemzése.
- Zenei szakkifejezések ismerete.
- A lapról olvasás gyakorlása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálajáték fejlesztése.
- Hármás- és négyeshangzat-gyakorlatok, a futamjáték fejlesztése.
- Étouffé.

- Près de la table.
- Glissando.
- Takarás (ujj, tenyér, simító tenyér).

Ajánlott tananyag:

Schuecker: Melodien Album
 Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.
 Calvo–Manzano: Arpa III.
 Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
 Parfenov: Hárfaiskola
 D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
 B. Andres: La Gimblette

Követelmény

Hosszabb terjedelmű, változatosabb ritmusképleteket tartalmazó etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Snoer: Harfenstudien im arpeggierten Stile op. 42
 - Schuëcker: Thema mit Variationen
 - Alberti: 10 études progressives et techniques
- Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer ismertének további fejlesztése.
- Különböző ütembeosztások.
- Kevésbé ismert ritmusképletek elsajátítása.
- A négy fő zenei stílus jellemzői.
- A legfontosabb zenei formák megismertetése.
- Motívum, frázis, periódus, szekvencia.
- Igényesebb frazeálás és artikuláció megkövetelése.
- A művekkel kapcsolatos zenei szakkifejezések, jelzések.
- A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálajáték fejlesztése: differenciáltabb pengetésmód kifejlesztése a regiszterek hangzásbeli különbségeinek megszüntetésére.
- Dominánsseptim, kadencia (akkord, felbontás, futam, arpeggio).
- Üveghang (szimpla, dupla, akkord).
- A trillajáték fejlesztése, enharmonikus hang beiktatása.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
 Grossi: Metodo per arpa
 Vita: Technikai gyakorlatok
 Pozzoli: 50 technikai gyakorlat
 Bochsá/C. Michel: 110 kis gyakorlat
 Parfenov: Hárfaiskola

Schuecker: Melodien Album
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: Automates; Aquatintes

Követelmény

Egy adott technikai feladatot (pl. üveghang, csúszás) feldolgozó, nagyobb terjedelmű etűd játszása az alábbi sorozatokból:

- Bochs: 50 leçons progressives
- Bochs: 40 celebres études pour la harpe op. 318
- Nadermann: 30 Fortschreitende Etüden

Az etűdökhöz hasonló nehézségű, különböző stílusú előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer ismeretének további tökéletesítése.
- Változó ütemek.
- Nehezebb ritmusok önálló feldolgozása és tudatosítása.
- Otthonosság a hangnemekben, moduláció.
- Az eddig megismert zenei korszakok stílusjegyeinek alaposabb ismerete.
- A barokk, klasszikus, romantikus, impresszionista és XX. századi művek formáinak, tempó, dinamikai és egyéb jelzéseinak ismerete.
- A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálajáték fejlesztése, a tempó fokozása.
- Hármás- és négyes- hangzatok, kadencia virtuózabb játszása.
- Modern zenei effektusok megismerése.
- Kamarazenélés a technikai felkészültségnek megfelelő fokon.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 5. osztály
Parfenov: Hárfaiskola
Grossi: Metodo per arpa
Mcsedelov: Ujjgyakorlatok
Bagatti: Esercizi tecnici per arpa
Holy: Technische Studien für Harfe
F. Dias: Válogatás klasszikus darabokból

Követelmény

Mérsékelt tempójú, nehezebb ritmusképleteket tartalmazó, fejlettebb pedáltechnikát igénylő etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Zabel: Schule für Harfe I–IV. kötet
- Nadermann: 24 Praeludium

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanultak további elmélyítése, gazdagítása.
- Fokozottabb igény a stílusos muzsikálásra.
- Ösztönzés a szép hangzás továbbfejlesztésére.
- Értelmes és tudatos formálás.
- A helyes tempó és dinamika megválasztása.
- Az enharmónia fogalma és kivitelezése a hangszeren.
- Önálló ujjrend készítése.
- A legcélravezetőbb gyakorlási módok megtalálása.
- A kottaolvasási készség állandó fejlesztése.
- A társas zene rendszeres művelése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az összes dúr és moll skála.
- Az eddig tanult hármás- és négyeshangzat, kadencia-gyakorlatok technikai tökéletesítése.
- Ujjgyakorlatok a trilla és a pergő játék kifejlesztéséhez.
- A modern zenei effektusok technikai kivitelezésének fejlesztése.
- A pedáltechnika további csiszolása.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 6. osztály

Grossi: Metodo per arpa

Holy: Technische Studien für Harfe

Bagatti: Esercizi tecnici per arpa

F. Dias: Válogatás klasszikus darabokból

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen

Godefroid: Szólódarabjai

Ibert: En baroque le soir

Követelmény

Virtuózabb technikát igénylő (pl. trilla), modern zenei effektusokat is alkalmazó nagyobb terjedelmű etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Nadermann: 18 Etüden für die höhere Ausbildung
- Bochs: 18 études pour harpe

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hárfa felépítése, szerkezete, sajátosságai.
- A hangszer kezelése, rendben tartása.
- A pedálok használatának fejlesztése.
- Előjegyzések, a kvintkör ismerete.
- 3/4 és 6/8 ütembeosztás.
- A tizenhatod érték és szünetjel.
- Pontozott ritmusok.
- Triola.
- Dominánsseptim–akkord és megfordításai.
- Két- és háromtagú formák.
- Előforduló jelek, zenei szakkifejezések ismerete, helyes kiejtése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az ujjak mozgásának továbbfejlesztése, egymástól való függetlenítése.
- Törekvés a kiegyenlített hangzásra.
- A hangzásigény fejlesztése.
- Hármás- és négyeshangzat játszása akkordban, felbontásban, futamban, arpeggióban.
- Csúszás két húron első és negyedik ujjal.
- Takarás.
- A kezek függetlenítése: dinamika, a dallam kiemelése, éneklő legato játék.

Ajánlott tananyag:

Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.

Rollin: Mcsedelov: Iskola 1–2. osztály

Calvo–Manzano: Arpa II.

Zabel: Methode für Harfe

H. Renie: Complete Méthod for Harp

Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat

Holy: Technische Studien für Harfe

D. Burton: Händel album for Harp

D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique

B. Andres: Ribambelle

Követelmény

Akkordfelbontást, arpeggiót, oktávmozgást, csúszást tartalmazó etűdök játssza az alábbi sorozatokból:

- Snoer: Harfenstudien im arpeggierten Stile op. 42
- Schücker: Thema mit Variationen
- Alberti: 10 études progressives et techniques
- B. Andres: Charades

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer sajátosságai.
- A pedáltechnika fejlesztése, modulációk megoldása.
- Páros és páratlan ütem.
- Felütés.
- Tizenhatod és harmincketted érték, szünetjel.
- Triola, szinkópa, pontozott ritmusok.
- Dúr és moll tonalitás.
- Tonika, domináns, szubdomináns; a vezetőhang fogalma.
- Zárlatok felismerése.
- A frazeálás és artikuláció fokozott tudatosítása a darabok értelmes előadása érdekében.
- Könnyebb díszítések és trillák megoldása (ujjazat, váltott kéz).
- A szonátaforma vázlatos ismertetése, szonatina elemzése.
- Zenei szakkifejezések.
- A lapról olvasás gyakorlása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálajáték fejlesztése.
- Hármás- és négyeshangzat-gyakorlatok, a futamjáték fejlesztése.
- Étouffé.
- Près de la table.
- Glissando.
- Takarás (ujj, tenyér, simító tenyér).

Ajánlott tananyag:

Schuecker: Melodien Album
 Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.
 Calvo–Manzano: Arpa III.
 Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
 Parfenov: Hárfaiskola
 Holy: Technische Studien für Harfe
 Bochs/C. Michel: 110 kis gyakorlat
 D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
 B. Andres: La Gimblette, Aquatintes

Követelmény

Nagyobb hangterjedelmű, futamjátékot, étouffét, glissandót tartalmazó etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Bochs: 50 leçons progressives
 - Nadermann: 30 Fortschreitende Etüden
- Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:

- Egy etűd,
- Egy barokk tétel,
- Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer ismertének további fejlesztése.
- Különböző ütembeosztások.
- Kevésbé ismert ritmusképletek elsajátítása.
- A négy fő zenei stílus jellemzői.
- A legfontosabb zenei formák megismertetése.
- Motívum, frázis, periódus, imitáció, szekvencia.
- Frazeálás és artikuláció igényesebb megkövetelése, agogika.
- A művekkel kapcsolatos zenei szakkifejezések, jelzések.
- A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálajáték fejlesztése: differenciáltabb pengetésmód kifejlesztése a regiszterek hangzásbeli különbségeinek megszüntetésére.
- Dominánsseptim, kadencia (akkord, felbontás, futam, arpeggio).
- Üveghang (szimpla, dupla, akkord).
- Hangközcsúszás (a hüvelyk csúszik, a többi vált).
- A trillajáték fejlesztése, enharmonikus hang beiktatása, bisbigliando.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály

Grossi: Metodo per arpa

Pozzoli: 50 technikai gyakorlat

Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat

Holy: Technische Studien für Harfe

Parfenov: Hárfaiskola

Schuecker: Melodien Album

Dussek: Hat Szonatina

D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique

B. Andres: Automates

Bartók/Würtzler Seven pieces for harp

Bach/Etcheverry Pieces

Követelmény

Egy adott technikai feladatot (pl. üveghang, csúszás, trilla, bisbigliando) feldolgozó, nagyobb terjedelmű etűd játszása az alábbi sorozatokból:

- Zabel: Schule für Harfe I–IV. kötet
- Nadermann: 24 Praeludium

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:

- Egy etűd,
- Egy barokk vagy klasszikus tétel,
- Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangszer ismeretének további tökéletesítése.
- Változó ütemek.
- Nehezebb ritmusok önálló feldolgozása és tudatosítása.
- Otthonosság a hangnemekben, moduláció.
- Az eddig megismert zenei korszakok stílusjegyeinek alaposabb ismerete.
- A barokk, klasszikus, romantikus, impresszionista, és XX. századi művek formáinak, tempó-, dinamikai és egyéb jelzéseinek ismerete és megvalósítása.
- A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A skálajáték fejlesztése, a tempó fokozása.
- Hármashang- és négyeshangzat, kadencia virtuózabb játssza.
- Modern zenei effektusok megismerése és azok technikai kivitelezése (pl. pedálgliando, körömgliando stb.).
- Közreműködés kamarazenében a technikai felkészültségnek megfelelő fokon.

Ajánlott tananyag:

Bagatti: Esercizi tecnici per arpa

Mcsedelov: Iskola 5–6. osztály

Grossi: Metodo per arpa

Pozzoli: Studi di media difficulta per arpa

Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat

Holy: Technische Studien für Harfe

Grandjany: Preludes

B. Andres: La Gimblette;

Kodály(Salvi) Children's dances

Tournier: Palettes

Követelmény

Nehezebb ritmusképleteket tartalmazó, pergőbb játékot, fejlettebb pedáltechnikát igénylő etűdök játssza az alábbi sorozatokból:

– Bochsa: 25 Exercice op. 62

– Posse: Sechs kleine Etűden

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:

- Egy etűd,
 - Egy barokk vagy klasszikus tétel,
 - Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játsszani.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanultak további elmélyítése, gazdagítása.
- Önállóságra nevelés.
- Fokozottabb igény a stílusos muzsikálásra.

- Ösztönzés a szép hangzás továbbfejlesztésére.
- Értelmes és tudatos formálás.
- A helyes tempó és dinamika megválasztása.
- Az enharmónia fogalma és kivitelezése a hangszeren.
- Önálló ujjrend készítése.
- A legcélravezetőbb gyakorlási módok megtalálása.
- A kottaolvasási készség állandó fejlesztése.
- A társas zene rendszeres művelése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az összes dúr és moll skála.
- Az eddig tanult hármás- és négyeshangzatok, kadencia-gyakorlatok technikai tökéletesítése.
- Ujjgyakorlatok a trilla és a pergőbb játék kifejlesztéséhez.
- A modern zenei effektusok technikai kivitelezésének fejlesztése.
- A pedáltechnika további csiszolása.

Ajánlott tananyag:

Bagatti: Esercizi tecnici per arpa
 Larivière: Exercices et études pour la harpe op. 9
 Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa
 Salzedo: The Harpist's Daily Dozen
 Salzedo/Würtzler: Conditioning exercises
 B. Andres: Danses d' automne

Követelmény

Virtuózabb technikát igénylő, különféle díszítéseket alkalmazó, igényes szólamvezetést kívánó etűdök és darabok játsszása az alábbi sorozatokból.

- Nadermann: 18 Etüden für die höhere
 - Bochs: Celebres études pour la harpe I. /op. 318
- Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:

- Egy etűd,
- Egy barokk vagy klasszikus tétel,
- Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűd kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva megszólaltatni
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképességgel
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására, a kampók vagy a pedálok biztonságos kezelésére
- legyen jártas vagy az ír hárfá (kampós), vagy a koncert hárfá (duplapedálos) használatában
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangon játszani
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival
- tudjon önállóan hangolni
- felkészültségének szintjén, tudjon kamarazenei együttesben vagy zenekarban közreműködni

Ismerje

- a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a hárfa történetét,
- a hárfa szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni nagyobb lélegzetű művek koncertszerű körülmények között történő bemutatásával.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Hárfa főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd; Nadermann: 15 etűd/5., 6., Bochsa: 40 celebres études pour la harpe op. 318 (Leduc) nehézségi szintjén.
- Egy barokk mű; Bach: Lant prelúdium, Bach: Fantázia B–dúr., Händel: Prelúdium B–dúr nehézségi szintjén.
- Egy szonáta; Dusík: 6 szonatina nehézségi szintjén.
- Egy szabadon választott darab; Durand: Chaconne, Godefrid: Dal szöveg nélkül nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd; Nadermann: 30 fortschreitende Etuden, Heller: Six études, Posse: Sechs kleine Etuden nehézségi szintjén.
- Egy barokk mű; Ph. E. Bach: Solfeggio nehézségi szintjén.
- Egy szonáta; Dusík 6 szonatina nehézségi szintjén.
- Egy szabadon választott darab; Tournier: Lolita a táncosnő, Debussy: A lenhajú lány nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszer tartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,

- állóképesség,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- intonáció.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességük, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Az oktatás célja az egyéni hangszertudás, és a kamarazenei illetve a zenekari játék fejlesztésén át, a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Larivière: Exercices et études pour la harpe op. 9

Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa

B.Andres: Amamorphoses

B. Andres: Epices I.

Dussek: Trois sonates

Händel: Klavierwerke III – suites et pieces

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Bochsá: Celebres études pour la harpe II. /op. 318
- Nadermann: Etudes et Preludes I.

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

- Önálló hangolás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála: minden változatban, választott hangnemben
- Egy etűd
- Két különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is

Az előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.

A különböző XX.–XXI. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.

A hangszerkezelés fejlesztése

Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.

Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Larivière: Exercices et études pour la harpe op. 9

Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa

B. Andres: Epices II.

Händel: Album

Pescetti: Sei sonata per clavicembalo

Reschofsky: Két hárfadarab

Arányi: zólók hárfára

Albeniz: Spanish music for the harp

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Nadermann: Etudes et Preludes II.
- Nadermann: Sept sonates progressives op. 92
- Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
- Önálló hangolás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála, minden változatban választott hangnemben,
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen

Salzedo/Würtzler: Conditioning exercises

Krumpholz: Quatre sonates, op. 12

Watkins: Dance suite

Hasselmans: Album pour la harfe

Rössler: Six harp sonatas op. 2

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Bochs: Celebres études pour la harfe /op. 62
- Labarre: Grande études pour la harfe /op. 30

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

- Önálló hangolás, húrozás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála, minden változatban választott hangnemben,
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások gyakorlása, a pengetés erejének fokozása a tónus növelése a lazaság megtartásával.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen

Salzedo/Würtzler: Conditioning exercises

Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trneczek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai, szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Bochs: Celebres études pour la harpe I. /op. 34
- Godefroid: 20 Melodikus etűd

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

- Önálló hangolás, húrozás

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála, minden változatban választott hangnemben,
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, ezért az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadómód fejlesztése.
- Egyenletes játék, kiegyenlített hangzás, egységes tempó.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.,
- Hosszabb zenei gondolatok önálló technikai megoldása, alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, és feltételezhetően kamaragyüttesben vagy zenekarban is.

Ajánlott tananyag

Larivière: Exercices et études pour la harpe op. 9

Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa

B.Andres: Amamorphoses

B. Andres: Epices I.

Dussek: Trois sonates

Händel: Klavierwerke III – suites et pieces

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Bochsá: Celebres études pour la harpe II. /op. 318
- Nadermann: Etudes et Preludes I.

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

- Önálló hangolás, húrcsere.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontások, akkordok, arpeggiók, futamok, kadencia,
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab,
- Egy kamaramű.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadómód fejlesztése.
A különböző XX.–XXI. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.
- Törekedni a memorizálás biztonságára.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
- Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen

Salzedo/Würtzler: Conditioning exercises

Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trneczek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai, szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:

- Nadermann: Etudes et Preludes II.
- Nadermann: Sept sonates progressives op. 92
- Thomas: Selected studies for the harp

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

- Önálló hangolás, húrozás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontások, akkordok, arpeggiók, futamok, kadencia,
- Egy etűd,
- Két különböző korú, karakterű előadási mű,
- Kamaramű.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
- Tanult művek stílusos, élményszerű előadása, a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
- Hagyományos lejegyzésű és különleges ma született XX.–XXI. századi művekkel kapcsolatos tudnivalók, azok tanári segítséggel való megfejtése és a megoldások alkalmazása a hangszeren.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon. Az előző években tanult skálák, bejátszási gyakorlatok tempójának fokozása.
- Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság.

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen

Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes

Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trneczek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai, szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az az alábbi sorozatokból:

- Bochs: Celebres études pour la harpe /op. 62
- Labarre: Grande études pour la harpe /op. 30
- Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
- Önálló hangolás, húrozás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontások, akkordok, arpeggiók, futamok, kadencia,

- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab / lehetőleg az egyik: XX.– XXI. századi mű/tétel,
- Kamaramű.

Az etűd és a modern mű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
- Ismerje a különböző zenei korok stílusát, a kortárs zene előadási stílusát.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb. önálló, pontos értelmezése.
- Rendelkezzék megfelelő önállósággal, koncentrációs készséggel

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az összes hangszer specifikus technika ismerete, elsajátítása, csendes pedálhasználat
- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott különböző hangindítások gyakorlása, a pengetés erejének fokozása a tónus növelése a lazaság megtartásával.
- Jó lapról olvasási képesség.
- Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen

Salzedo/Würtzler: Conditioning exercises

Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trneczek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai, szóló művei.

Követelmény

Etűdök játssza az alábbi sorozatokból:

- Bochs: Celebres études pour la harpe I. /op. 34
- Godefroid: 20 études mélodiques pour la harpe
- Bach–Grandjany: 12 Etudes for Harp op. 45

Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

- Önálló hangolás, húrozás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontások, akkordok, arpeggiók, futamok, kadencia,
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab (kamaraművek).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a hangszer biztos kezelésére,
- a dallamívek kirajzolására, árnyalt dinamikai megoldásokra, a harmóniaváltások érzékeltetésére.

Ismerje

- hangszere történetét és irodalmát,
- és alkalmazza a tipikus hárfahangzásokat (étouffé, üveghang, pr?s de la table, arpeggio, csúszások, kéz- és pedálglissando stb.).

Legyen képes igényes tónusú, zengő, zajmentes hárfajátékra.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudását koncertszerű körülmények között bemutatni.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Hárfa főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd; Nadermann: 18 Etuden für die höhere Ausbildung, Godefroid: 20 études mélodiques pour la harpe nehézségi szintjén.
- Egy barokk mű; Händel: Chaconne, Pachelbel: Canon nehézségi szintjén.
- Egy szonáta; Parry: Sonata D–dúr, Rössler–Rosetti: Sonata D–dúr nehézségi szintjén.
- Egy szabadon választott darab; Tedeschi: Pattuglia spagnoula op. 31., Hassalmanns: Priere, Verdalle: Sevillana op.27., Farkas: Régi magyar táncok (EMB 8627) nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; J. Bosch: Passacaille for Violin and Harp nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd; Boscha: 50 celebres études pour la harpe op. 34. (Leduc) nehézségi szintjén.
- Egy barokk mű; Händel: Passacaille, (Leduc, Zimmermann) J. S. Bach: C–dúr Andante nehézségi szintjén
- Egy szabadon választott mű; Schuëcker: Mazurka, Debussy: Holdfény, Tournier: Jazz–Band, Maros: Szvít hárfára nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; Debussy: R?verie for Violin and Harp, Mel Bonis: Mélisande pour 2 harpes nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,

- állóképesség,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- intonáció.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Lehetőleg több, jó minőségű hárfa / legalább egy kampós hárfa.

Lehetőleg többféle méretű hárfa, a tanuló természetének megfelelően.

Állítható magasságú szék.

Kottatartók.

Hangolókulcs, tartalék húrok, hangológép.

Metronóm.

GITÁR

Az alapfokú művészetoktatás „klasszikus gitár” tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitár tanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitáriródalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcad) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.

Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.

- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Ostinato és dudabasszus kíséret
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcad) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.

Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.

Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
- Primo–secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis- és nagyszekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel

- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
- Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag

Puskás T.: Gitáriskola

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola I. II.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.

Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.

Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.

Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávós F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola II., III.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.

Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képekönyv

Követelmények

Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.

Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).

Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játsszunk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármashangzások tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola III., IV.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.

Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Követelmények

Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).

Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.

Könnyű táncjáték jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsseptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játsszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyesfogások bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.–V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Reneszánsz, barokk táncjátékok és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.

Terjedelmesebb etűd megtanulása.

Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézgyógyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.

- A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola IV.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Aguado: Etűdök I.

Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.

A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények

Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.

Klasszikus tánc tételek (pld. Sor Walzerek) előadása.

Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávós dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök

Carcassi Etűdök op. 60

Giuliani: Etűdök

Nagy E. – Mosóczy M.:Gitáriskola V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Régi spanyol muzsika

Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
 Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
 Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
 F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
 Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
 Brouwer: Etűdök VI.–X.
 Faragó: Musica Ficta
 Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények

Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
 Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
 Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8-os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kis barré-t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétoktávos G–dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
- Játsszassunk kettős- és hármashangfogásokat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio-játékot.
- A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II.–IV.
 Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
 Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények

Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor).

A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.

Az első fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerű etűdben vagy előadási darabban.

A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávos C–dúr skálát, játszassuk a G–dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókét.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré–t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio–játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratot. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.

Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök I–V.

Követelmények

Barokk és klasszikus táncművek díszítése.

Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávos E–dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Ajánlott tananyag

Nagy E.–Mosóczy M.: Gitáriskola IV.– V.

Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.

Repertoire gitárra (EMB Z.14445)

F. Sor Op. 31.–35.

Puskás: Klasszikus etűdök gitárra

Aguado: Etűdök I.

Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.

Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

Brouwer: Etűdök VI.–X.

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.

Követelmények

Különböző fekvések használata etűdökben.

Klasszikus táncjáték, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket stílushű előadása.

Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas- és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.
- A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag

Aguado: Etűdök
 Carcassi: Etűdök op. 60
 Giuliani: Etűdök
 Nagy E. – Mosóczi M.: Gitáriskola V.
 Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
 Repertoire gitár (Ed. Mus. Z.14445)
 Régi spanyol muzsika
 Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
 Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
 Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
 F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
 Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
 Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
 Brouwer: Etűdök VI.–X.
 Faragó: Musica Ficta

Követelmények

Játsszon a tanuló reneszánsz műveket.

Tudja előadni helyes tempóarányal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.

Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etűdöt is.

Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.

Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée táncételei, könnyű Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
- Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fuga, klasszikus szonáta stb.). Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
- Játsszunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
- Tanítsunk tercskálákat.
- Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
- A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök op. 60, Capricciók
 Giuliani: Etűdök
 Legnani: Capricciók
 Repertoire gitár (Ed. Mus. Z.14445)

Dowland: Táncok és Fantáziák
 Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei
 Bach: Lantművek (Sárközy) könnyebb tételei
 Giuliani: Szonáta op. 15.
 Napoleon Coste: Etűdök, előadási darabok
 Tarrega: Mazurkák, Tango
 A Musica per Chitarra Mertz kötetei
 Könnyű koncertdarabok gitárra (Mosóczi–Nagy)
 Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
 Villa–Lobos: e–moll Prelúd
 Brouwer: Etűdök XI–XV.
 XX. századi magyar szerzők darabjai (pld. Farkas Ferenc)
 Kortárs szerzők (pld. Pavlovits Dávid gitárdarabjai.)

Követelmények

Különböző karakterű, nehezebb barokk táncművek előadása.
 Technikafejlesztés gyors előadási darabokkal, illetve etűdökkel.
 Nehézségi szint: Bach–szvitek/partiták könnyebb táncművei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer–etűdök, Villa–Lobos–prelűdök.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkeznie kell a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképeséggel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjateket valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszecscengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- G–dúr, C–dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E–dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio–gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók – Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

- Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.

- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)

Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncjátéka, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átírtai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)

Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)

Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)

XX. századi / Kortárs zene: Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

„B” tagozat

- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.

- Egy klasszikus etűd; Carcassi: Op. 60./8.–17. etűdök nehézségi szintjén.

- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane

Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.

Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.

Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)

XX. századi / Kortárs zene: Bartók–Szendrey: Gyermeknek–ből 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kovács: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatétélei.

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formában. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Carcassi: Etűdök Op. 60

Sor: Etűdök Op. 29.

Giuliani: Etűdök Op. 48.

Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok

Mudarra és Narvaez fantáziák

Bach: Lantművek tételei

Weiss: Szvit tételek

Sor: Menüettek

Ponce: Prelűdök

Villa-Lobos: Prelűdök

Bartók-Szendrey: Gyermekeknek

Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Sor: Etűdök Op. 29

Coste: Etűdök Op. 38.

Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei.

Diabelli: Szonáták

Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.

Lauro: Vals-ok

Barrios kisebb művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag

Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök

Reneszánsz táncok és fantáziák

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei

Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk

Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai

Villa-Lobos: Choros

Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.
- Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Op. 60

Sor: Etűdök Op.29.

Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok

Losy, Roncalli, Brescianello többtétéles művei

Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei

Ponce: Prelűdök

Brouwer: Etűdök XI–XX.

Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.

Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fuga)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didáctica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Etűdök Op. 60

Sor: Etűdök Op. 29.

Giuliani: Etűdök Op. 48.

Brouwer: Etűdök, előadási darabok

Mudarra és Narvaez fantáziák

Bach: Lantművek tételei

Weiss: Szvit tételek

Sor: Menüettek

Ponce: Prelűdök

Villa-Lobos: Prelűdök

Bartók–Szendrey: Gyermekeknek

Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.

Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Sor: Etűdök Op. 29

Coste: Etűdök Op. 38.

Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok

Weiss: Passacaglia

Diabelli: Szonáták

Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.

Lauro: Vals-ok

Barrios művei.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
- A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra

Scott Tennant: Pumping nylon

Luigi Biscaldi: Esercizi speciali di virtuosismo

Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök

Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.

Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tétélei.

Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.

Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai

Villa-Lobos: Choros

Különböző hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények

A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.

Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.

Többtételes szvit vagy szonáta megtanulására.

Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására.

A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Egy etűd,

– Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B” tagozat (Az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművek, Lantszvittek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén

– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három oktávós dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála

- Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa–Lobos: Etűdök nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű; reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvitek (EMB 13184), csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno–Torroba, Manuel de Falla, Iszaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelűdök, Choros nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.

Félévenként egy húrkészlet.

Metronóm.

ÜTŐ

Az ütőhangszer tanítás feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiból eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat,

Fordítson figyelmet

- a helyes test–, és kéztartás kialakítására,
- pontos tempótartásra,
- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézzrendi megoldásokra,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítására,

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret–formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola 1–2. évfolyamába járó gyermekek számára. Az egyéni foglalkozás mellett célszerű az együttes játékot is elkezdeni.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek, hangszerkezelés, technika.

- Dallamhangszeren 2–3 hang hangkészletű gyermekdalok.
- Ritmushangszereken a negyed érték, a nyolcad pár és a negyed szünet.
- Bevezetés a 4/4-es számolásba.
- A kottaolvasás gyakorlása a fenti ritmusokkal.
- Kamarazene–jellegű együttes játék a szaktanár ötletei alapján.

Ajánlott tananyag

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Követelmény

Ritmussyakorlat

Ritmus–duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Nagyon könnyű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat, vagy duó,
- Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A leggyakrabban használt hangszerek ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad, pontozott fél és negyed érték és a megfelelő szünetek.
- Metrum: páros és páratlan lüktetésű metrumok (4/4 és 12/8 stb.), egyszerű váltakozó ütem.
- Záróvonal, ismétlőjel, f, mf, mp, p dinamika, és crescendo, decrescendo, marcato.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes testtartás.
- „Szimmetrikus” verőfogás.
- Váltott kézzel való játék.
- Három dobon való játék (Technikai gyakorlatok).

- Különböző menzúrájú dallamhangszereken való játék.
- Különböző verők használata.

Ajánlott tananyag

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Követelmény

Ritmusgyakorlat (a tanult anyagból).

Ritmus–duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Nagyon könnyű szólám megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat, vagy duó,
- Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.
- A tizenhatod, a pontozott nyolcad érték és szünet.
- Aszimmetrikus metrumok (5/8, 7/8).
- Dinamika: ff, pp, sf.
- Prima és seconda volta, da capo, dal segno, fermata.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kisdob megfelelő magasságának beállítása.
- Helyes verőfogás.
- Kar és csukló használat.
- Ejtegetés.
- Nyolcados technikai gyakorlatok.
- Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.
- Hangszerek és verők váltása az együttes játékban.
- Egyszerűbb kézzendi problémák ismerete és megoldása.
- Különböző hangszínek előállítása és felismerése a hangszerek különböző verőkkel való megszólaltatása révén.

Ajánlott tananyag

Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Morris Goldenberg: Snare Drum for Beginners

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütős ABC

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
 Zempléni: A triótól az oktettig
 Vigdorovits: Kisdobiskola

Követelmény

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.
 Dallamhangszeren népdal vagy egyszerű előadási darab eljátszása zongorakísérettel vagy együttesben.
 Egyszerű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben (hangszerváltás, verőváltás).
 Mozdáskoordináció: kéz-lábmozgások összehangolása (lábmérőhöz felezés, harmadolás, negyedelés)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.
- A triola (nyolcad- és tizenhatod-triola).
- Hangsorok (dallamhangszeren), 2#, 2b előjegyzésig.
- Azonosságok és hasonlóságok felismerése a tanult darabokban.
- A periódus értelmezése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák alkalmazása.
- A kisdob-tremolo előkészítése.
- Pattintott dupla ütések kisdobon.
- Paradiddle kézrendek.
- Tizenhatodos technikai gyakorlatok.
- Hangsúlyozás.
- Open Stroke Rolls.

Ajánlott tananyag

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.
 Wolfgang Basler: Elementar
 Morris Goldenberg: Snare Drum for Beginners
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel
 Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
 Sejourne-Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
 Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
 Zempléni: Ütős ABC
 Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
 Zempléni: A triótól az oktettig

Követelmény

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.
 Dallamhangszeren megszólaltatott előadási darabok zongorakísérettel vagy együttesben.
 Nehezebb szólamok megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat vagy duó,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Bonyolultabb ritmuskombinációk felismerése és megoldása.
- Harmincketted, „nagy-triola”, alla breve.
- Hangsorok (dallamhangszeren), 4#, 4b előjegyzésig.
- Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten; zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nyitott és zárt ütés.
- Closed Stroke Rolls.
- Előkéek (egyes-, kettes-, hármass-, négyes előke kötve).
- Rövid tremolo, hangsúlyos tremolo, egyenletes tremolo, indítás, lezárás.
- Skála-gyakorlatok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Dallamhangszeren egyszerű kétszólamú játék.
- A vibrafon-pedál kezelése (lehetőség szerint).

Ajánlott tananyag

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel

Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

Előkéket tartalmazó gyakorlatok eljátszása.

Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren.

Nehezebb szólamok eljátszása kamaraegyüttesben.

Rövid rudimental szóló kisdobon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Előkéket, tremolokat tartalmazó kisdob szólógyakorlat vagy duó,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A basszuskulcs ismerete.
- Az „egy ütésben” való gondolkodás elsajátítása.
- Változó tempók alkalmazása.
- Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása dallamhangszeren.
- A játszott anyag formai elemzése.
- Zenehallgatás, hangverseny-látogatás.
- Ismerkedés zeneszerzők életével, munkásságával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tremolo gyakorlati tökéletesítése.
- Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval.
- Hármashangzat-felbontások dallamhangszeren, kiütött tremolo alkalmazása.
- Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.
- Az üstdob kezelése, hangolása.
- Kézrendek az üstdobokon.
- Az üstdob kicsengésének megfelelő időben és módon történő lefogása.
- Üstdobtremolo (kiütött tremolo).

Ajánlott tananyag

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Praktische Schule für kleine Trommel

Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.

Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára

Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig

Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

Tremolós gyakorlatok megszólaltatása.

Hangszerváltások együttesben.

Üstdob-gyakorlatok megszólaltatása.

Az üstdob pontos hangolása, együttesben való alkalmazása.

Tremolós üstdob-gyakorlatok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Előkéket, tremolokat tartalmazó üstdob gyakorlat,
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

5. évfolyam „A” tagozat

Az első négy évfolyam alapozó időszakának elvégzése után, a tanszak speciális státuszából; sokrétűségéből, összetettségéből fakadóan lehetőséget kell biztosítani a tanulóknak a differenciálódásra. Az 5. évfolyamtól vagy a dobolást preferálja a tanuló, (pl. drum set) vagy a dallamhangszereken való játékot (pl. vibrafon, marimba). Ezen a szinten már nem lehet elvárni, hogy valaki a különböző technikai, intonációs és zenei felkészültséget igénylő, több ezer féle ütőhangszer mindegyikén kimagasló teljesítményt nyújtson. Ennek megfelelően kell értelmezni az alábbi követelmények – és a hangszerkezelés meghatározását, tekintettel a jelentős egyéni különbségekre.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Kétszer pontozott ritmusok, kvintola, szeptola.
- A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete.
- A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint.
- Dobszerelés ismerete.
- A „kétszólamú” hangsúly-játék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Drum Set játék:
- Helyes test- és verőtartás.
- Ütésterületek meghatározása.
- Paradiddle kézrendek alkalmazása a dobszerelésen.
- Egyszerűbb függetlenítések.

Ajánlott tananyag

- Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.
 Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
 Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
 Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
 Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
 Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I–IV.
 Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
 Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
 Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
 Zempléni: A triótól az oktettig
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

Játék dobszerelésen:

- hangsúlyok kiosztva,
 - kisdob–nagydobjáték: parallel –, ill. komplementer szólamok
- A szerzett készségeknek megfelelő szintű művek előadása dallamhangszeren.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob–nagydobjáték, vagy hangsúly-játék dobszerelésen kiosztva.
- Egyszerűbb függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.

- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel.
- vagy
- Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren, zongorakísérettel, vagy lehet kamaramű is. (Pl. 2 tétel vagy egy kamaramű és egy zongorakíséretes előadási darab.)
 - Egy kisdob, vagy egy üstdob gyakorlat.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete.
- Hangsorok (dallamhangszeren) 5#, 5b előjegyzésig.
- Tájékozódás az ütőhangszeres irodalomban.
- Alapfokú zenetörténeti ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok.
- A dobszerelés szerepe a könnyűzenében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egyszerűbb 3–4 verős feladatok megoldása dallamhangszeren.
- Egyszerűbb tánczenei alaprítmusok megszólaltatása dobszerelésen.
- Bonyolultabb mozgáskoordinációt igénylő feladatok megoldása (pl. kíséretjáték lábcin–szólammal, szólisztikus játék kétlábas kísérőszólammal)
- Kiütött előkék.

Ajánlott tananyag

Balázs: Három burleszk

Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel

Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis

Sigfrid Fink: Percussion Studio

Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.

Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra

Kósa: Ötös játék

Kósa: Régi zene hangolt ütőhangszerekre

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára

Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.

Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde

Zempléni: A triótól az oktettig

Vivaldi: Four Seasons

Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

A szerzett készségeknek megfelelő nehézségű, hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon).

Dobszerelésen tánczenei- vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. (periodikus tagolás)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dobszerelésen tánczenei-, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.
- Függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
- Egy dallamhangszeres mű, vagy kisdob szólódarab.

vagy

- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon)
- Egy kamaramű, vagy egy zongorakíséretes előadási darab.
- Egy kisdob, vagy egy üstdob gyakorlat.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

A „B” tagozaton tanuló tanulók átlagosnál jobb képességei, és a rendelkezésre álló magasabb óraszám lehetővé teszi számukra a zenei ismeretek megszerzése és hangszerkezelés fejlesztése terén, hogy az „A” tagozatos tanulókhoz képest nagyobb mennyiségű anyagot sajátítsanak el, magasabb szinten.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Bonyolultabb ritmuskombinációk felismerése és megoldása.
- Harmincketted, „nagy-triola”, alla breve.
- Hangsorok (dallamhangszeren), 4#, 4b előjegyzésig.
- Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten; zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nyitott és zárt ütés
- Closed Stroke Roll
- Előkéek (egyes-, kettes-, hármass-, négyes előke kötve).
- Rövid tremolo, hangsúlyos tremolo, egyenletes tremolo, indítás, lezárás.
- Nehezebb skála-gyakorlatok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Különböző hangszer-kombinációk kezelése, gyors hangszerváltások és gyors verőváltások alkalmazása.
- Dallamhangszeren egyszerű kétszólamú játék.
- A vibrafon-pedál kezelése (lehetőség szerint).

Ajánlott tananyag

Balázs: Technikai gyakorlatok I–III.

Wolfgang Basler: Elementar

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel

Vivaldi: Four Seasons

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourant le Monde

Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre

Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

Előkéket tartalmazó gyakorlatok eljátszása.
Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren.
Nehezebb szólamok eljátszása kamaraegyüttesben.
Rövid rudimental szóló kisdobon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Előkéket, tremolokat tartalmazó kisdob szólógyakorlat vagy duó.
- Egy rövid rudimental szóló kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora kísérettel.
- Egy kamaramű.
- Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, tercmenetekkel is.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A basszuskulcs ismerete, olvasása.
- Az „egy ütésben” való gondolkodás elsajátítása.
- Változó tempók alkalmazása.
- Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása dallamhangszeren.
- A játszott anyag formai elemzése.
- Zenehallgatás, hangverseny-látogatás.
- Ismerkedés zeneszerzők életével, munkásságával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tremolo gyakorlati tökéletesítése.
- Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval.
- Hármashangzat-felbontások dallamhangszeren, kiütött tremolo alkalmazása, hangok lefogása.
- Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.
- Árnyalt dinamika alkalmazása.
- Az üstdob kezelése, hangolása.
- Kézrendek az üstdobokon.
- Az üstdob kicsengésének megfelelő időben és módon történő lefogása.
- Üstdobtremoló (kiütött tremoló).

Ajánlott tananyag

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.
Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.
Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek

Zempléni: A triótól az oktettig
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

Tremolós gyakorlatok megszólaltatása.
 Bonyolultabb hangszerváltások együttesben.
 Üstdob-gyakorlatok megszólaltatása (lehetőség szerint 3–4 hangszeren is).
 Az üstdob pontos hangolása, együttesben való alkalmazása.
 Tremolós üstdob-gyakorlatok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy tremolós üstdob-gyakorlat (lehetőség szerint 3–4 hangszeren).
- Számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon. (pl. Wilcoxon 150-ből az 1.–20.)
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora kísérettel.
- Egy kamaramű.

5. évfolyam „B” tagozat

Az első négy évfolyam alapozó időszakának elvégzése után, a tanszak speciális státuszából; sokrétűségéből, összetettségéből fakadóan lehetőséget kell biztosítani a tanulóknak a differenciálódásra. Az 5. évfolyamtól vagy a dobolást preferálja a tanuló, (pl. drum set) vagy a dallamhangszereken való játékot (pl. vibrafon, marimba). Ezen a szinten már nem lehet elvárni, hogy valaki a különböző technikai, intonációs és zenei felkészültséget igénylő, több ezer féle ütőhangszer mindegyikén kimagasló teljesítményt nyújtson. Ennek megfelelően kell értelmezni az alábbi követelmények – és a hangszerkezelés meghatározását, tekintettel a jelentős egyéni különbségekre.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Kétszer pontozott ritmusok, kvintola, szeptola.
- A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete.
- A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint.
- Dobszerelés ismerete.
- A „kétszólamú” hangsúly-játék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Drum Set játék:
- Helyes test- és verőtartás.
- Ütésterületek meghatározása.
- Paradiddle kézrendek alkalmazása a dobszerelésen.
- Egyszerűbb függetlenítések.

Ajánlott tananyag

Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.
 Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
 Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
 Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
 Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára

Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
 Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
 Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
 Zempléni: A triótól az oktettig
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

Játék dobszerelésen:

- hangsúlyok kiosztva
- kisdob–nagydobjáték: paralel –, ill. komplementer szólamok

Kétszólamú játék dallamhangszeren.

A szerzett készségeknek megfelelő szintű művek előadása dallamhangszeren.

Rudimental szóló dobszerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob–nagydobjáték, vagy hangsúly–játék dobszerelésen kiosztva.
 - Egyszerűbb függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
 - Rudimental szóló dobszerelésen.
 - Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora–vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- vagy
- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, zongora kísérettel.
 - Egy kamaramű.
 - Egy tremolós üstdob–gyakorlat (lehetőség szerint 3–4 hangszeren), vagy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon. (pl. Wilcoxon 150–ból a 20.–40.)

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete.
- Hangsorok (dallamhangszeren) 5#, 5b előjegyzésig.
- Tájékozódás az ütőhangszeres irodalomban.
- Alapfokú zenetörténeti ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok.
- A dobszerelés szerepe a könnyűzenében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- 3–4 verős feladatok megoldása dallamhangszeren.
- Egyszerűbb tánczenei alaprítmusok megszólaltatása dobszerelésen.
- Bonyolultabb mozgáskoordinációt igénylő feladatok megoldása (pl. kíséretjáték lábcin–szólammal, szólisztikus játék kétlábás kísérőszólammal)
- Kiütött előkék.

Ajánlott tananyag

Balázs: Három burleszk
 Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre
 Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
 Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
 Sigfrid Fink: Percussion Studio
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.
 Kósa: Ötös játék
 Kósa: Régi zene hangolt ütőhangszerekre
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.
 Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
 Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
 Nagy O: Barokk táncok hegedűre és zongorára I.–II.
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
 Vivaldi: Four Seasons
 Zempléni: A triótól az oktettig
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Követelmény

A szerzett készségeknek megfelelő nehézségű, hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren, kotta nélkül (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon).

Dobszerelésen tánczenei-, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal (periodikus tagolás).

Szólójáték dobszerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dobszerelésen tánczenei-, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal (lehet élő- vagy rögzített zenéhez is).
- Függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
- Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora-vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, tercmenetekkel is (célszerű az előadott darabok hangnemében).

vagy

- Egy Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, zongorakísérettel. (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon.)
- Egy kamaramű.
- Egy Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, tercmenetekkel is (célszerű az előadott darabok hangnemében).
- Egy tremolós üstdob-gyakorlat (lehetőség szerint 3–4 hangszeren).
- Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon (pl. Wilcoxon 150–ból a 30.–50.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- az alapfokú művészetoktatási intézményben használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechikákat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- kottahű játékra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- különböző végtagjainak összehangolt mozgására, illetve függetlenítésére

- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- az üstdob önálló hangolására,
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra
- pontos tempótartásra.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- legyen képes a tanuló hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására
- legyen képes a tudásáról pódiumon is számot adni.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütő főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két dobgyakorlat; Knauer: Kisdobiskola (Hofmeister) 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 48., 69., 127., 145., 173. nehézségi szintjén.
 - Egy dallamhangszeres mű; Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád nehézségi szintjén.
 - Egy kamaramű; Krell–Holzmann: Cake Walk Parádé; Camidge: Sonatina; Gebauer: Duó; Pleyel: Menuetto; Larson: Mexikói szvit; Zempléni L.: Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc, Bartók Béla: Gyermekeknek 1., 2., 3., Mikrokozmosz nehézségi szintjén.
 - Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat; Knauer: Kisdobiskola (Hofmeister) 19., 20., 22., 24. (4/8), 31., 37., II. rész 2., 5., 14.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 67., 75., 108., 150., 153., 146. nehézségi szintjén.
 - Egy skála hármashangzat–felbontással.
 - Egy dallamhangszeres mű; Bach: h–moll szvit/1 tétel; Hacsaturján: Rózsalányok tánca; Rameau: Gavotte; Händel: a–moll menüett (EMB 13379) HWV 602, 603 nehézségi szintjén.
 - Egy kamaramű; J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, Zempléni L.: Üzenetek (EMB 14569) – Hét SMS–tanulmány dobokra/1 tétel; Váray L.: Gukhe/high drum szólam; Balázs O.: Nyolc trió (EMB 6063) 5., 6. nehézségi szintjén.
 - Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról–balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszer–kombinációk kezelése, hangszer– és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,

- változó tempók önállóan és együttesben,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbíráruk és szorgalmuk alapján. Ezt a különbséget a továbbképző osztályokban növelheti a közismereti iskolákban jelentkező eltérő mértékű terheléstől és az iskolán kívüli más elfoglaltság mértékétől függő gyakorlási idő, valamint a zenetanulás eltérő iránya és célja. Vagy az egyéni hangszertudás fejlesztése, vagy a kamarazenei illetve a zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. Ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- Az ütőhangszerek népes családjának minél szélesebb körű ismerete.
- A Drum Set szerepe a zenekarokban.
- A leggyakoribb Drum Set notációk.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes ülés mód és verőtartás megtalálása.
- A laza ütéstechika kialakítása. (A kar, csukló és az ujjak szerepe)
- Nyomott és pattintott előkék alkalmazása (2–3–4-es).
- Double Paradiddle.
- Egykezes hangsúlyvezetés (jobb, – ill. bal kézzel) mint építkezési forma a Drum Set szólójátékban.
- Pedálok használata dobszerelésen.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre

Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis

Steve Davis: Masters of Time

Siegfried Fink: Timpani Suite

Siegfried Fink: Percussion Studio

David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)

Alice Gomez: Raindance

Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.

Korsakov: A dongó

Lányi–Lenkei–Mező: Előadási darabok hegedűre zongora kísérettel I.–II.

David Mancini: Suite for Timpani

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára

Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
 Telemann: Könnyű szonáták
 Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
 Vivaldi: Four Seasons
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
 Zivkovic: Funny Marimba

Követelmény

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányok során szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
 A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása. Kisdob darabok előadása rudimental technikával.
 Egykezes hangsúlyozás dobszerelésen kiosztva, kétlábas ostinato szólammokkal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.)
 - Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
 - Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
 - Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.
- vagy
- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. barokk szonáta, versenymű.)
 - Egy kamaramű.
 - Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.
 - Egy set-up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
 - Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- Újabb és újabb ütőhangszerek megismerése a több ezres kínálatból, megszólaltatásuk módjának megismerése (intonáció).
- Eligazodás az ütőhangszerek irodalmában gyakrabban előforduló különböző notációkban.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az úgynevezett összetett darabok esetén a különböző hangszerek összeállításának megtervezése, bonyolultabb kézrendek alkalmazása.
- 3–4 verővel való játék dallamhangszereken.
- A dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Ritmusjáték három különböző hangszeren (pl. Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum) páros – és páratlan osztásban. (Nesztor: Skálagyakorlatok)
- A Double Stroke Roll és a Press Roll alkalmazása.
- Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll

Ajánlott tananyag

J.S.Bach: 18 kis prelúdium
 Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis

Steve Davis: Masters of Time
 Siegfried Fink: Timpani Suite
 Sigfrid Fink: Percussion Studio
 David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
 Alice Gomez: Raindance
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
 Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.
 David Mancini: Suite for Timpani
 Markovich: Team Work
 Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
 Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
 Nagy O: Barokk táncok fuvolára és zongorára
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
 Telemann: Könnyű szonáták
 Vivaldi: Four Seasons
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
 Zivkovic: Funny Marimba

Követelmény

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
 A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
 Előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
 Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darabok előadása kisdobon.
 Megfelelő hangtónus kialakítása dobszerelésen.
 Komplementer játék három eltérő dinamikájú hangszeren, páros vagy páratlan osztásban, periodikus tagolással. (Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.)
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy
- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. 4 verős Musser-etűdök, versenyművek.)
- Egy kamaramű.
- Egy set-up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős – elsősorban üstdob – szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.

- Latin ütőhangszerek ismerete.
- Polimetria ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- 3–4 timpanis játék technika fejlesztése.
- Stabil tempótartás metronómmal.
- Speciális ütésfajták intonálása latin hangszereken. (Conga, Bongó)
- Poliritmikus függetlenítések dobszerelésen. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3-hoz, stb.)
- A seprűjáték alapjai: speciális ütéstechika.
- Módszeres gyakorlási stratégiák önálló alkalmazása.
- A dobszerelés hangolása.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis

Steve Davis: Masters of Time

Siegfried Fink: Timpani Suite

Siegfried Fink: Percussion Studio

David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)

Alice Gomez: Raindance

Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.

Korsakov: A dongó

David Mancini: Suite for Timpani

Markovich: Team Work

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára

Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.

J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum

Telemann: Könnyű szonáták

Vivaldi: Four Seasons

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Zivkovic: Funny Marimba

Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény

Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.

A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Magabiztos kottaolvasás basszuskulcsban.

Bonyolultabb etűd vagy szólam előadása 3 vagy 4 timpanin.

Autentikus latin ritmusok 2 congán, alapszinten.

Seprűvel való játék dobszerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret illetve szólójáték dobszerelésen, seprűvel is. (Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.)
- Autentikus latin ritmusok 2 congán, ill. szólójáték rögtönzése.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora-vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy

- Egy Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
- Egy kamaramű.
- Egy set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- A bartóki zene hangrendszere, ütőhangszerekre írt műveinek ismerete.
- Ismerkedés a jazz–szel és az értékes könnyűzenével.
- Improvizáció.
- Az előadott zeneművek formai és harmóniai szerkezetének ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Szóló és akkordjáték dallamhangszeren 4 verővel.
- Stabil tempótartás „belső metronóm”-mal.
- Esztétikus cintányér „sound” kidolgozása megfelelő ütéstechnikával.
- A seprűjáték különböző mozgásformáinak (körzés – ütés, húzás – ütés) összehangolása egymással, illetve a nagydob – lábcin szólamokkal.
- Improvizációs készségfejlesztés különböző ütőhangszereken.
- Társas zenélés különböző formációkban: kamarazene, szimfonikus zenekar, fúvószenekar, stb.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis

Steve Davis: Masters of Time

Siegfried Fink: Timpani Suite

Sigfrid Fink: Percussion Studio

David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)

Alice Gomez: Raindance

Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone

Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba

Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel

Eckehard Keune: Kleine Trommel

Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.

Korsakov: A dongó

David Mancini: Suite for Timpani

Markovich: Team Work

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)

Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára

Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.

J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum

Telemann: Könnyű szonáták

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Zivkovic: Funny Marimba

Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
 A tanuló képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
 Négyverős előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása dallamhangszeren.
 Különböző zenekarokban önálló kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen.
 „Ad Libitum” – dobszólo szerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Különböző zenekarokban önállóan kidolgozott kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen, seprűvel.
 - „Ad Libitum” – dobszólo szerelésen.
 - Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
 - Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- vagy:
- Egy négyverős előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
 - Egy kamaramű.
 - Egy set-up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
 - Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük magasabb szinten. Itt nyílik igazán lehetőség arra is, hogy megismertessük a legkorszerűbb játékmódokat, mint pl. a Moeller-féle ütéstehnikát, az ujjmozgások kidolgozását, a kar –, a csukló –, és az ujjak mozdulatainak összehangolását, hogy elsajátítsunk modern gyakorlati metodikákat; pl. playback „minus one”-os felvételekhez, számítógépes zenei programok alkalmazása, hogy megfelelően kiválasztott zenei anyagok hallgatásával elmélyedjünk az improvizációk gyakorlásában, stílusok elemzésében.

7. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok****Ismeretek**

- Az eddig tanult zenei ismeretek rendszerezése, összegzése.
- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Korszerű gyakorlati módok megismerése.
- Az ütőhangszerek népes családjának minél szélesebb körű ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- A leggyakoribb Drum Set notációk.
- A Drum Set szerepe a zenekarokban.
- Sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása az előadásban.
- Különböző, korhú díszítésfajták megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes ülémód és verőtartás megtalálása.
- A laza ütéstehnika kialakítása.
- Ujjmozgások kidolgozása, a kar, a csukló és az ujjak mozdulatainak összehangolása.
- Stabil tempótartás metronómmal.
- Az előkék és a főhang megfelelő arányának megtalálása.
- Nyomott és pattintott előkék alkalmazása (2–3–4-es).
- Egykezes hangsúlyvezetés (jobb-, ill. bal kézzel) mint építkezési forma a Drum Set szólójátékban.
- Pedálhasználat dobszerelésen felemelt és fektetett sarokkal.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Sonate e Partite per violino solo
 Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre
 Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
 Steve Davis: Masters of Time
 Siegfried Fink: Timpani Suite
 Sigfrid Fink: Percussion Studio
 David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
 Alice Gomez: Raindance
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba Vibraphone
 Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Korsakov: A dongó
 David Mancini: Suite for Timpani
 Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for snare Drum
 Telemann: Könnyű szonáták
 Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourant le Monde
 Vivaldi: Four Seasons
 Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
 Zivkovic: Funny Marimba

Követelmény

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányok során szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
 A kiválasztott zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
 Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása minden hangszercsoportban.
 Többféle – nyomott és pattintott – előkéket tartalmazó kisdob darab előadása.
 Egykezes hangsúlyozás dobszerelésen kiosztva, kétlábas ostinato szólamokkal – improvizálva is.
 Kidolgozott pedálgjáték lábcintányéron, felemelt sarokkal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
 - Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
 - Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
 - Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is,
- vagy
- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. barokk szonáta, versenymű.)
 - Egy kamaramű.
 - Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.
 - Egy set–up szólódarab.
 - Üstdob darab 3–4 timpanin.
 - Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó szóló darab előadása kisdobon.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Kitekintés a kortárs zenei irányzatok irányába.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.

- Újabb és újabb ütőhangszerek megismerése a több ezres kínálatból, megszólaltatásuk módjának megismerése (intonáció)
- Eligazodás az ütőhangszerek irodalmában gyakrabban előforduló különböző notációkban.
- A kortárs zene notációs sajátosságai.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- 3–4 verővel való játék dallamhangszereken.
- A vibrafon-pedál, és a hangok verővel történő lefogásának alkalmazása a magas szintű zenei kifejezés szolgálatában.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll alkalmazása.
- Korszerű gyakorlati metódikák elsajátítása: pl. playback „minus one”-os felvételekhez.
- Az úgynevezett összetett darabok esetén a különböző hangszerek összeállításának megtervezése, bonyolultabb kézrendek alkalmazása.
- Aszimmetrikus ütésmagasságok megtalálása a különböző hangszerek hangerejéhez alkalmazkodva.
- Ritmusjáték szerkesztése és improvizálása három különböző hangszeren (pl. Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum) páros – és páratlan osztásban. (Nesztor: Skálagyakorlatok)
- Dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Sonate e Partite per violino solo
 Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
 Steve Davis: Masters of Time
 Siegfried Fink: Timpani Suite
 Siegfried Fink: Percussion Studio
 David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
 Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Korsakov: A dongó
 David Mancini: Suite for Timpani
 Markovich: Team Work
 Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
 Telemann: Könnyű szonáták
 Vivaldi: Four Seasons
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
 Zivkovic: Funny Marimba
 Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
 Magabiztos lapról olvasási készség.
 Előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
 Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darabok előadása kisdobon.
 Megfelelő hangtónus kialakítása dobszerelésen.
 Komplementer játék három eltérő dinamikájú hangszeren, páros és páratlan osztásban, periodikus tagolással, improvizálva is. (Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.)
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- vagy
- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. 4 verős Musser-etűdök, versenyművek.)
- Egy kamaramű.
- Egy set-up szólódarab.
- Üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó szóló darab előadása kisdobon.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Zenei stílusok és improvizációk elemzése megfelelően kiválasztott zenei anyagok meghallgatásával.
- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős – elsősorban üstdob – szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- Latin ütőhangszerek elmélyültebb ismerete, különféle lejegyzések.
- Polimetria ismerete.
- A „relax” és „drive” érzet fogalma és megvalósítása a ritmusjátékban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Moeller-féle ütéstechnika.
- 3–4 timpanis játéktechnika.
- Speciális ütőfajták intonálása latin hangszereken. (Conga, Bongó)
- A dobszerelés hangolása.
- Poliritmikus és polimetrikus függetlenítések dobszerelésén. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3-hoz, 3/8 – 4/4 egy időben, stb.)
- A seprűjáték alapjai: speciális ütéstechnika.
- Módszeres gyakorlási stratégiák önálló alkalmazása.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: Sonate e Partite per violino solo
 Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
 Steve Davis: Masters of Time
 Siegfried Fink: Timpani Suite
 Sigfrid Fink: Percussion Studio
 David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
 Glentworth: Blues for Gilbert
 Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Korsakov: A dongó
 David Mancini: Suite for Timpani
 Markovich: Team Work
 Morleo: Escher Prelude per Vibrafono
 Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
 Telemann: Könnyű szonáták

Vivaldi: Four Seasons

Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Zivkovic: Funny Marimba

Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény

Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.

Magabiztos kottaolvasás basszuskulcsban.

Bonyolultabb etűd vagy szólam előadása 3 vagy 4 timpanin.

Autentikus latin ritmusok 2 congán, alapszinten (esetleg szólójáték).

Seprűvel való játék dobszerelésen.

Poliritmikus – és polimetrikus függetlenítési gyakorlatok dobszerelésen. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3-hoz, 3/8 – 4/4 egy időben, stb.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret illetve szólójáték dobszerelésen, seprűvel is. (Lehet élő- vagy rögzített zenéhez is.)
- Autentikus latin ritmusok 2 congán.
- Szólójáték rögtönzése latin ütőhangszereken.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy
- Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
- Egy kamaramű.
- Egy set-up szólódarab.
- Egy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó szóló darab előadása kisdobon.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- A bartóki zene hangrendszere, ütőhangszerekre írt műveinek ismerete.
- Ismerkedés a jazz-szel és az értékes könnyűzenével.
- Improvizáció.
- Az előadott zeneművek formai és harmóniai szerkezetének ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Szóló- és akkordjáték dallamhangszeren 4 verővel.
- Stabil tempótartás „belső metronóm”-mal.
- Többszörös piano játék megvalósítása.
- Az összes ismert kisdob-tremoló alkalmazása; nyomott, pattintott, számozott.
- Különböző modern technikák ismerete és alkalmazása dobfelszerelésen.
- Esztétikus cintányér „sound” kidolgozása megfelelő ütéstechnikával.
- Swinges, ill. latinos frazeálás.
- A seprűjáték különböző mozgásformáinak (körzés – ütés, húzás – ütés) összehangolása egymással, illetve a nagydob – lábcin szólamokkal.
- Improvizációs készségfejlesztés különböző ütőhangszereken.
- Társas zenélés különböző formációkban: kamarazene, szimfonikus zenekar, fúvószenekar, stb.

Ajánlott tananyag

J.S.Bach: Sonate e Partite per violino solo
 Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
 Steve Davis: Masters of Time
 Siegfried Fink: Timpani Suite
 Sigfrid Fink: Percussion Studio
 David Friedman: Vibraphone Technique (Dampening and Pedaling)
 Morris Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone
 Glentworth: Blues for Gilbert
 Lionel Hampton: Method for Vibraphone, Xylophone, Marimba
 Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel
 Eckehard Keune: Kleine Trommel
 Korsakov: A dongó
 David Mancini: Suite for Timpani
 Markovich: Team Work
 Morleo: Escher Prelude per Vibrafono
 Clair Omar Musser: 120 etűd marimbára
 Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
 J. S. Pratt: 14 Modern Contest Solos for Snare Drum
 Telemann: Könnyű szonáták
 Vivaldi: Four Seasons
 Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos
 Zivkovic: Funny Marimba
 Zivkovic: Trio per Uno

Követelmény

Színvonalas pódiumi szereplés, zenekari – és szólójáték. A választott zenei anyag stílushű, értelmesen tagolt előadása.
 A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.
 Igényes intonáció, magas szintű pedálkezeléssel.
 Négyverős előadási darabok értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása dallamhangszeren.
 Virtuóz szólódarab kisdobon.
 Különböző zenekarokban önálló kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen.
 Seprűvel való játék, különböző stílusokban.
 „Ad Libitum” – dobszólo szerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Különböző zenekarokban önállóan kidolgozott kíséret, ill. szólójáték dobszerelésen, seprűvel, „Ad Libitum” – dobszólo szerelésen.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora- vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy
- Egy négyverős előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
- Egy kamaramű.
- Egy set-up szólódarab.
- Egy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó, virtuóz szóló darab előadása kisdobon.
 (pl. Markovich: Tornado, Stamina, Novotny: Minutes of News)

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
- az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló

- szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,
- nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
- sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
- zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
- értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.
- stílushű előadásmódok alkalmazására kíséret, illetve szóló funkcióban
- poliritmikus, illetve polimetrikus játéokra

Rendelkezzék a tanuló

- megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formáló készséggel,
- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentrációképességgel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes a tanuló

- stílushű előadásmódok alkalmazására zenekarban kíséret-, ill. szóló funkcióban
- poliritmikus, ill. polimetrikus játéokra
- a tanuló legyen képes tudását pódiumon is bemutatni közreműködőként, vagy önálló koncertet adni.

Rendelkezzék

- olyan biztos hangszertudással, előadói készséggel, zenei ismeretekkel, amelyek birtokában zenei pályára is irányítható

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütőhangszerek

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat; Knauer: Kisdobiskola/II. (Hofmeister) rész 16., 18., 35.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Üstdobgyakorlatok (Hofmeister) 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén.
- Egy dallamhangszeres mű; Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyar rondo nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; Bartók Béla: Gyermekeknek, Mikrokozmosz, Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime (Hofmeister) – Percherine, Entertrainer, John O'Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi-rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió (EMB 6063)/1 tétel, Siegfried Fink: Trommeltanz/Junior's beat nehézségi szintjén.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus- és dallamhangszeres műveket is szólaltasson meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

- Dobszerelésen tánczenei-, latin-, swing-, vagy rock kíséret, zárlat improvizációkkal, élő vagy rögzített zenei alapra. (A zenemű formájának megfelelő periodikus tagolással.)

„B” tagozat

- Két kisdobgyakorlat vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat; Knauer: Kisdobiskola/II. (Hofmeister) rész 20., 21., 26., 29., 30.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 83., 97., 138., 147., 158.; Knauer: Üstdobgyakorlatok (Hofmeister): 14., 19., 24., 27., 33., 46.; S. Fink: Kisdobszvit (Zimmermann- Marcia nehézségi szintjén).
- Egy skála hármashangzat-felbontással (4#, 4b-től).
- Egy hosszabb lélegzetű mű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele); J. S. Bach: a-moll partita, Rimszkij-Korszakov: Dongó (Hofmeister), Gounod: Faust/Tánc no.6, Vivaldi: a-moll hegedűverseny, Musser: Etűdök/1 tétel, Bach: Seven chorales/1 korál, Luis Milan: Pavana, Händel: Spanish Royal Marsh, Haydn: Sonata no. 9. Hob XVI/4, W. Kraft: Francia szvit, M. Getano: Multiple Episode, Cserepnin: Szonatina, S. Fink: Etudes in Jazz nehézségi szintjén.
- Zenei anyag lapról játssza mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

- Dobszerelésen bármilyen stílusú leírt, vagy rögtönzött szóló (minimum 32 ütem terjedelemben),

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról-balról),
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszer-kombinációk kezelése, hangszer- és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő méretű és akusztikájú, hangszigetelt tanterem, jól hangolt zongorával (pianínóval).

Hangszerállomány:

- egy pár üstdob,
- 2 xilofon (kétsoros, háromoktávos),
- harangjáték,
- vibrafon,
- marimba vagy basszus metallofon
- 1 nagydob (zenekari), 2 kisdob (húros),
- 5-6 tom-tom, 3-4 bongo,
- 3-4 függesztett réztányér, 1 pár összeüthető réztányér,
- tam-tam vagy/és gong,
- dobfelszerelés,
- „apró” hangszerek: triangulumok, kasztanyett, csörgődobok, claves (több), temple-block-sor, kolompok, fadobok, csörgők, ostor, kereplő stb.,
- lehetőség szerint Orff-hangszergarnitúra (kromatikus dallamhangszerek).

Verők: valamennyi hangszerhez, többféle keménységű, különböző anyagból készült verők.

Megfelelő hangszerállványok, kottatartó (legalább 6 db a kamarázáshoz).

Szerszámok, eszközök a hangszerek javításához, karbantartásához.

Metronóm

Minimális hangszerállomány ütőtanszak indításához:

- 2 dallamhangszer (zenekari méret),
- dobfelszerelés,
- külön húros kisdob,
- „apró” hangszerek (lehetőség szerint).

BILLENTYŰS TANSZAK

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevéését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezőmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:

- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,

- különböző kifejezőmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Lakos Á.: Zongoraiskola

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás–lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülés mód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,

- az ujjalátévés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczai)

Papp L.: Zongora ABC

Papp L.: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekekévek (Sármai, EMB)

Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)

Majkapar: Első lépések

Teőke M.: Egy–mással (Akkord)

Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény

Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.

A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.

Kottaolvasás violin– és basszuskulcsban.

A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két– és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat–felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag

- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
- Bartók: Mikrokozmosz I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
- Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
- Kabalevskij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
- Könnnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczai)
- Papp L.: Zongora ABC
- Papp L.: 27 kis zongoradarab
- Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál
- Teőke M.: Válogatott etűdök I.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
- Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inzelt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
- Majkapar: Első lépések
- Sári J.: Lépésről lépésre
- Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
- Teőke M.: Egy–mással (Akkord)
- Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
- Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:

- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),
- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:

- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiere) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti- és a keringóbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I., III.

Bartók: Mikrokozmosz II.

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Greccsanyinov: Gyermekalbum

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab

Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)

Könnyű szonatinák zongorára

Majkapar: Kis zongoradarabok

W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)

W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)

Schumann: Jugend Album

Teőke M.: Válogatott etűdök III.

Weiner: 20 könnyű zongoradarab

Haydn: Deutsche Tänze

Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczai)

Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)

Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény

Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.

Felszabadult játszóapparátus.

Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előzőek ismételése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)
 J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
 Bartók: Gyermekeknek I–III.
 Bartók: Mikrokozmosz II–III.
 Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
 Csajkovszkij: Jugend Album
 Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
 Greccsanyinov: Gyermekalbum.
 Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
 Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok
 Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
 Kodály: Gyermektáncok
 Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
 Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
 Majkapar: Kis zongoradarabok
 W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
 Schubert: Táncok
 Schumann: Jugend Album
 Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
 Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
 Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
 Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
 Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény

Tudatos memorizálás.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.

Önállóan megtanult művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek III.

Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821

Csajkovszkij: Jugend Album

Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok

Könnnyű szonatina album

Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)

Scarlatti: Klavierbüchlein

Schubert: Táncok (EMB)

Repertoire 3.

Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)

Bizet: Gyermekjátékok

Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Weiner: Lakodalmas

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:

- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármashang- és négyeshangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók

Bartók: Gyermekeknek II–IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV–V.

Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)

Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)

Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Könnnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Majkapar: Variációk

W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Scarlatti: Klavierbüchlein

Scarlatti: Szonáták

Schumann: Jugend Album

Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)

Könnnyű négykezesek Couperin–tól Mozart–ig (Peters)

Meister für die Jugend (Peters)

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Követelmény:

Természetes hangszerkezelés.

Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.

Zenei karakterek megoldása.

Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
- Egy klasszikus szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8-os, 6/8-os ütemek, felütés,
- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két- és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:

- a pódiumképesség megalapozása,
- a kezek függetlenítése magasabb igényvel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
- skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és –megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnomámos, előre nyomott, tompító pedál,
- etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.

Bartók: Mikrokozmosz I–II.

Bartók: Gyermekeknek I.

Borsody L.: Címkék

Bozay A.: Medáliák

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)

Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I–II.

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L.: Első játékok a zongorán

Papp L.: Meseképek

Papp L.: Zongora ABC II.

Régi táncok gyermekeknek

Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)

Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Barátom a zongora

Teőke M.: Válogatott etűdök II.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)

Weiner: Magyar népi muzsika

Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)

Sári J.: Lépésről lépésre

Szőnyi E.: Kis kamarazene

Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:

Folyamatos kottaolvasás.

A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.

A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy karakterdarab,
- Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
- Egy népdal- vagy gyermekdal-feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igénytel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyerekeknek I–III.

Bartók: Mikrokozmosz II–III.

Csajkovszkij: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyöngyszemek

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab

Kadosa P.: Népdalszvit
 Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
 Könnnyű szonatinák zongorára
 Kis zongoradarabok
 Majkpar: Prelúdiók (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
 Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
 Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
 Schumann: Jugend Album
 Teőke M.: Válogatott etűdök
 Weiner: 20 könnyű zongoradarab
 Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
 Beethoven: Deutsche Tänze
 Diabelli: 6 szonatina
 Diabelli: Könnnyű négykezesek
 Haydn: Deutsche Tänze
 Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
 Martin: École de Piano
 Mozart: Kontratáncok
 Mozart: 6 ländlerische Tänze
 Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
 Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
 Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
 Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:

Zongorázás könnyed folyamatossággal.

A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.

Önállóan megtanult darabok.

Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina–tétel,
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.

A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.

Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.

Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:

- skálajáték 2–4 oktávon, kromatikus skála, hármás- és négyeshangzat–felbontás és fordításai, akkord, futam,
- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
- a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek I–II.

Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

Bartók: 10 könnyű zongoradarab

Beethoven: Leichte Klavierstücke

Csajkovszkij: Jugend Album

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821

Greccsanyinov: Gyermekealbum

Hacsaturján: Gyermekealbum I–II.

Kabalevskij: Válogatott zongoradarabok

Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)

Könnyű szonatinák zongorára

Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Majkapar: Kis zongoradarabok

Mozart: Salzburger Tanzbüchlein

Prokofjev: Kindermusik

Schubert: Táncok

Schumann: Jugend Album

Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB)

Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)

Teőke M.: Válogatott etűdök

Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c

Durkó Zs.: Gyermekezene

Kocsár–művek (15 kis zongoradarab)

Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)

Bizet: Négykezesek (Gyermekejátékok)

Diabelli: Négykezes szonatinák

Dvořák: Második szláv tánc

Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)

Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény

Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.

Bach– vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.

A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:

– Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach–mű),

– Egy szonatina–tétel,

– Egy könnyű romantikus darab,

– Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:

- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:

- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsseptim, szűkített septimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)

A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Kis fűgák

Bartók: Gyermekeknek III–IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV–V

Chopin Mazurkák

Couperin: 12 zongoradarab

Czerny: Etűdök op. 821

Czerny – Bertini: Etűdök

Debussy: A kis néger

Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Mozart: 6 bécsi szonáta

Scarlatti: Szonáták

Schubert: Táncok (EMB)

Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)

Ravel: Lúdanyó meséi

Ravel: A Szép és a Szörny

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Weiner: Lakodalmás

Követelmény

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.

Bach– vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.

A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.

Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach–mű),
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddigi ismeretek összefoglalása,
- Új stílus: az impresszionizmus,
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika

- Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
- Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
- Az agogika önálló alkalmazása,
- Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes:

- Hajlékony dallamformálásra,
- Technikájának kiegyenlítetttségét ellenőrizni,
- Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
- A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
- Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)

Bartók: Gyermekeknek IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.

Chopin: Mazurkák

Chopin: Keringők

Czerny – Bertini: Etűdök zongorára

Czerny: A kézügyesség iskolája I.

Hacsaturján: Gyermek album

Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)

Könnnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Mozart: 6 bécsi szonatina

Majkapar: Variációk

Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)

Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)

Debussy: Children's Corner (6056)

Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)

First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)

Sonatinen I–II. (A. Kemenes)

Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Chr. Bach: Duetti

Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)

Csajkovszkij–, Wagner–átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)

Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)

Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

Kottahú zongorázásra való törekvés,

Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.

A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina vagy szonáta tétel,
- Egy romantikus darab,
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahú, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kézzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

Legyen képes

- a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára
- tudatos, önálló gyakorlásra
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék

- biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, könnyebb variáció; Könnnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina–gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmódzás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Multság, 90 Oroszosz 91–92, Kromatikusz invenció IV/97 Notturmo, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit–tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G–dúr Szonáta nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése

- A kifejezőmódok sokszínűségére való törekvés,
- A barokk (német és francia) díszítések játéka,
- A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
- A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fűgák

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D–dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Beethoven: Écossaises

Schubert: Ländler

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze

Debussy: Children's Corner

Dohnányi: Induló

Bartók: Gyermeknek I–IV.

Bartók: Mikrokozmosz V–VI

Bartók: Szonatina

Bartók: Három rondó népi dallamokkal

Kodály: Hét zongoradarab

Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)

Bizet: Gyermekjátékok

Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Debussy: Kis szvit

Kürtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény

Ismerje a főbb harmóniai elemeket.

A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.

A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk szvit ismerete,
- A díszítések stílushű alkalmazása,
- A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
- A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése

- Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
- A gyorsaság fejlesztése,
- Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
- A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Händel: Suiten (Peters)

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D–dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármay)

Schubert: Ländler–ek, écosaise–ek, keringők, menüettek

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze

Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)

Dohnányi: Induló

Bartók: Gyermeknek I–IV.

Bartók: Mikrokozmosz V–VI

Kodály: Hét zongoradarab

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)

Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Debussy: Kis szvit

Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény

A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.

Alkalmazása a zenei stílusokban.

Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
- A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika

- Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
- Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
- Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvittek

Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny

Haydn: Szonáták

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Schumann: Kinderszenen op. 15

Chopin: Keringők

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Brahms: Keringők op. 39

Grieg–művek: Lírikus darabok

Debussy: Preludes I–II.

Rachmaninov: Két fantasztikus tánc

Mikrokozmosz V–VI.

Bartók: Négy sirató ének

Kodály: 7 zongoradarab

Lutosławski: Bukoliki

Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)

Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény

Helyes pedálozás.

A művek értelmes előadása.

A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítása.

A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése

- A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
- A romantikus szólamvezetés,
- Parlando, rubato deklamációja,
- Modális hangsorok ismerete.
- A barokk szvit tételeket,
- Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvit

Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Schumann: Novelletten op. 21

Chopin: Mazurkák

Chopin: Prelűdök

Liszt: Consolations

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Brahms: Keringők op. 39

Debussy: Preludes I–II.

Bartók: Mikrokozmosz V–VI.

Bartók: Kolindák I.

Kodály: 7 zongoradarab

Lutosławski: Bukoliki

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)

Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény

Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.

Érzékeny zenei kíséret kialakítása.

A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.

Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
- Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
- Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika

- Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
- Skálajáték különféle módozatai,
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag

- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Haydn: Szonáták (Urtext , Peters)
- Beethoven: Hat bagatell op. 126
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
- Schubert: Ländler-ek, écosaise-ek, keringők, menüettek
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Schumann: Kinderszenen
- Liszt: Etűdök (Zempléni)
- Chopin: Keringők
- Smetana Zongoradarabok. 1
- Csajkovszkij: Évszakok
- Debussy: Children's Corner
- Dohnányi: Induló
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI
- Bartók: Három rondó népi dallamokkal
- Kodály: Hét zongoradarab
- Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
- Debussy: Kis szvit
- Grieg: Peer Gynt szvit
- Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

- Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
- Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
- Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,
- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A „szép” halk játék technikai megoldása,
- A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
- Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
 J. S. Bach: Francia szvitok
 Haydn: Szonáták (Urtext, Peters)
 Beethoven: Hat bagatell op. 126
 Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
 Schubert: Ländler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
 Mendelssohn: Lieder ohne Worte
 Schumann: Kinderszenen
 Liszt: Etűdök (Zempléni)
 Chopin: Keringők
 Smetana Zongoradarabok. 1
 Csajkovszkij: Évszakok
 Debussy: Children's Corner
 Dohnányi: Induló
 Bartók: Mikrokozmosz V–VI
 Bartók: Három rondó népi dallamokkal
 Kodály: Hét zongoradarab
 Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
 Debussy: Kis szvit
 Grieg: Peer Gynt szvit
 Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
 Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
 A polifon hallás érzékenysége.
 A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
 A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek és hangszerkezelés, technika

- Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
- Játszott művek elemzése,
- Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
- Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Haydn: Szonáták (Urtext, Peters)

Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáta

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)

Schubert: Impromptus

Schumann: Kinderszenen

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák1

Dohnányi: Induló

Bartók: Mikrokozmosz –V–VI

Bartók: Tizennégy bagatell

Bartók: Három csíkmegyei népdal

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Grieg: Peer Gynt szvit

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.

Tudatos, és érzékeny pedál használata.

Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek, hangszerkezelés, technika

- A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
- A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
- Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek
 Haydn: Szonáták (Urtext , Peters)
 Mozart: Szonáták
 Beethoven: Szonáta
 Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
 Schubert: Impromptus
 Schumann: Kinderszenen
 Liszt: Etűdök (Zempléni)
 Chopin: Keringők
 Chopin: Mazurkák1
 Dohnányi: Induló
 Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
 Bartók: Tizennégy bagatell
 Bartók: Három csíkmegyei népdal
 Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
 Grieg: Peer Gynt szvit
 Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.

Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszer múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézzelkészítésű megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,

- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A négy stíusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánc tételek nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonáta-tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit-tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
- Egy klasszikus szonáta-tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Liszt–Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,

- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű zongora vagy pianínó.

2 darab változtatható magasságú zongoraszék, 2 darab különböző magasságú zsámoly.

Metronóm.

CSEMBALÓ

A csembalótanítás célja a XVI–XVIII. századig terjedő időszak egyik legjelentősebb – a későbbiekben elfeledett, de napjainkban újjáélesztett – billentyűs hangszerén való játék alapfokú elsajátítása.

A csembalótanítás feladatai:

- a csembaló megszólaltatásának és optimális kezelésének alapfokú elsajátítása,
- a koronként eltérő hangzásigények, technikai, billentési, artikulációs és ornamentációs elvek megismertetése,
- a koronként változó notáció sajátosságainak felismerése, és a hiteles (faksimile és urtext) kották iránti igény kialakítása,
- a csembaló mechanikájának, szerkezetének, felépítésének és működési elvének megismertetése,
- a teljes csembalóirodalom – beleértve a XX. századi műveket – megismertetése,
- egyfajta elemző, gondolkodó és szabadon alkotó szemlélet kialakítása, amely nélkülözhetetlen a régi zene előadásában,
- a régi zenét értő módon hallgató és művelő amatőrök nevelése.

Az oktatás ismertesse meg a tanulókkal

- a csembaló történetét, a rokon billentyűs hangszereket,
- a csembaló felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a regisztereket,
- a csembalóirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes test-, kar- és kéztartást,
- sokszínű, kidolgozott játékmód-kultúrát,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságban,
- hármashangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző speciális játékmódok elsajátítására, illetve azok megfelelő alkalmazására az adott zenei anyagban
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a continuo-játék készségének kialakítására és feladataira,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására, stílushű előadására
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- zenei hallását, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Tanítsa meg a tanulónak a hangolási és az alapvető karbantartási feladatokat.

Legyen tisztában a leggyakoribb műfajokkal, kompozíciós technikákkal (táncok, polifon-homofon szerkesztés stb.) és azok előadásával.

Tudjon valamennyi hangnemben skálázni három oktávon keresztül, két kézzel, különféle billentésmódokkal (futam, akkord, akkordfelbontás is); tudja a skálákat modern ujjrenddel, de ismerjen meg néhány régi ujjazatot is.

Tudjon akkordokat és több-kevesebb szólamú arpeggiót játszani, egy és két kézzel.

Tegyen szert a korának megfelelő, biztos technikára: a pergő-játék, ugrások (kézkereszteszés), kettősfogások, repetíció, akkordjáték terén.

Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését, a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Előképző évfolyam**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok****Hangszeres és zenei ismeretek**

- a csembaló felépítésének és egyes részeinek megismerése
- a hangszer működési elvének megértése
- a csembaló dinamikai lehetőségeinek megismerése
- különböző billentésmód alkalmazások szükségszerűségének felismerése
- a dúr-moll tonalitás érzékelése
- egyszerű, két- és háromtagú formák felismerése
- hangnemek és hangnemváltozások megfigyelése, tempójelzések értelmezése
- különböző nemzetek zenéjének és azok sajátosságainak megismerése

A hangszerkezelés fejlesztése**Billentés:**

- non legato,
- legato

Artikulációs lehetőségek a tanult művek stílusából kiindulva

Játékformák:

- skála
- trillamozgás és egyszerű ornamensek
- kettősfogás,
- akkordjáték, hangzatfelbontás

Ajánlott tananyag

Ujjgyakorlatok és kisebb etűdök a felsorolt csembalóiskolákból

I. Alghrimm: Manuale – Der Orgel und Cembalotechnik (Doblinger)

Kees Rosenhart: The Amsterdam Harpsichord Tutor (Muziekuitgeverij Saul B. Groen – Amsterdam)

Richard Siegel: Apprendre a Toucher le Clavecin I–II (Heugel – Paris)

Maria Boxall: Cembalo–Schule (Schott 6893)

Michel Corrette: Methode – Courte et facile pour apprendre a toucher de Clavecin (Editions Henry Lemoine – Paris)

J. Krieger, D. G. Türk, H. Purcell, M. Corrette, J. Fr. Dandrieu, D. Speer, Chr. Graupner rövidebb, könnyebb táncai és karakterdarabjai

Bartók Béla: Mikrokozmosz I. – válogatás

Követelmények

A helyes kéz- és testtartás kialakítása.

Különböző billentéssel, transzponálással gyakorolt skálák és ujjgyakorlatok.

A tanév során elvégzendő zenei anyag 10–15 tánc és karakterdarabból álljon.

A tanult műveket értelmesen tagolva, kottahűen, metrum- és ritmushűen, a megismert technikák alkalmazásával kell eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három mű (táncok és karakterdarabok), melyek közül legalább egy művet kotta nélkül kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek

- egyszerű, két- és háromtagú formák felismerése,
- a dúr–moll tonalitás érzékelése,
- T, S, D – vezetőhang – zárlatok felismerése,
- kvintkör,
- hangnemek és hangnemváltozások megfigyelése,
- idegen szavak jelentése és kiejtése,
- artikulációs jelek,
- tempójelzések értelmezése.

A hangszeres készségek fejlesztése

Billentés:

- non legato,
- legato, überlegato,

Artikulációs lehetőségek a tanult művek stílusából kiindulva.

Játékformák:

- skála,
- trillamozgás és egyszerű ornamensek,
- kettősfogás,
- akkordjáték, hangzatfelbontás,
- repetíció: ugyanazon ujjal, ujjváltással.

A kezek függetlenítése:

- mozgó szólam – álló szólam (dallamkíséret),
- polifon zenében – különféle artikulációkkal.

Legyen képes a különböző pontozott ritmusok, valamint a 6/8 és 3/8-os ütembeosztás pontos kivitelezésére.

Ismerkedjen meg különböző nemzetek zenéjével és azok sajátosságaival (pl. német, olasz, francia stb.).

Ajánlott tananyag

J. Ph. Rameau: C–dúr menuett (the BPA 3.old.)
 F. Couperin: La Charoloise (2.ordre)
 Dandrieu: Rondeau (D–dúr) (the BP 55.old.)
 Dandrieu: La petit maitre (D–dúr menuett) (ED 80. old.)
 Petzold: G–dúr menuett (ED 75.old.)
 Petzold: BWV Anh.114
 Petzold: d–moll menuett
 Petzold: BWV Ank. II. 132 (Kön. Bach, 15. old.)
 Pachelbel: Sarabande (fisz–moll) ED
 Händel: Impertinence HWV 494 (IPP, 28. old.)
 Kirnberger: Gigue (D–dúr) IPP,53.old.
 J. Chr. Fr. Bach: Schwabisch (Musik. Neb.–Schott, 6. old.)
 W. Fr. Bach: G–dúr menuett (Bach's Söhne, 3. old.)
 W. A. Mozart: G–dúr menuett K1
 W. A. Mozart: B–dúr menuett K3
 W. A. Mozart: C–dúr menuett K6/III ab
 Frescobaldi: Canzone (IPP,20. old.)
 Corelli: Sarabande e–moll (ED 24. old.)
 Diruta: 12 ricercari–válogatás (IPP, 8–11. old.)
 Purcell: Hornpipe e–moll (Kön., 31. old.)
 Purcell: Rigaudoon in d Z.D227 (43. old.)
 J. Clarke: The Prince of Denmark's March (the PB,16.old.; FCP I/17. old.)
 Alghrimm: Manuale 8–14. old., transzponálva is

Követelmények

A csembaló felépítésének és regiszter elnevezéseinek ismerete.

Az elvégzendő anyag 10–15 mű – arányos felosztásban francia, német, angol és olasz zene (táncok, karakterdarabok, polifon szerkesztésű művek).

Skálák, futamok gyakorlása régi és modern ujjrendekkel.

Egyszerűbb díszítések alkalmazása.

Rövidebb művek értelmesen tagolt, zeneileg kifejező előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző karakterű darab / táncjáték

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek

- A tanuló tudjon tájékozódni különböző stílusú és nemzetiségű darabok között.
- Ismerje a ritkábban előforduló ütembeosztásokat és a hemiolát.
- Legyen képes áttekinteni egyszerűbb darabok formáját, felépítését.
- Ismerje fel az egyszerűbb táncokat (pl. menüett, gavott).
- Legyen tisztában a polifon és homofon szerkesztési móddal, a frázis, periódus, imitáció és szekvencia fogalmával.
- Legyen képes könnyebb darabokat lapról lejátszani.
- Tanuljon meg regisztert és manuált váltani.
- Legyen képes egyszerűbb dallamok díszítésére – megfelelő helyen –, az eddig megismert és használt ornamensekkel

A hangszeres készségek fejlesztése

Billentés:

- legatissimo,
- legato,
- non legato,
- staccato.

Játékformák:

- skála,
- díszítések: trillák (parány), előkék,
- kettősfogás,
- hangzatfelbontás,
- akkord, arpeggio,
- repetíció,
- ugrások.

Kezek függetlenítése:

- több szólam értelmes vezetése ritmus és artikuláció szempontjából,
- kétszólamú játék egy kézzel.

Ajánlott irodalom

- Dandrieu: La Gemissante (FCP I, 40. old.)
 Dandrieu: Gavotte en Rondeau (ED, 60. old.)
 L.Couperin: La Pastourelle (Ferguson–E. French I, 26. old.)
 Dieupart: e–moll menuett (Nr. 27.)
 Bach: C–dúr kis preludium BWV 924
 C. Ph. E. Bach: Solfeggio (Kön. Etüden 92. old.)
 W. Fr. Bach: d–moll menuett (ED, 92. old.)
 J. Pachelbel: C–dúr fuga (IPP, 21. old.)
 G. F. Händel: d–moll sarabande (ED, 23. old.)
 J. Haydn: Menüettek Hob. IX:3, IX:8 – válogatás
 Anon: Courant Fitzwilliam WB II/ 266., (Boxall, 59. old.)
 Bull: Preludium (G)–Boxall, 58.old. eredeti ujjrendekkel
 Purcell: Prelude for the fingering (Purcell–Kön. 5. old.)
 D. Scarlatti: Aria d (II. 32) (The BP 32. old.)
 Zípoli: Verso IV. (The BP 27. old.)
 Bertalotti: Solfeggio Nr.2. (ItoPP. 13. old.)
 Bartók: Mikrokozmosz I. – válogatás
 Alghrimm: Manuale: ujjgyakorlatok, etűdök

Követelmények

Az elvégzendő anyag 10–15 mű, arányos felosztásban egyes nemzetek zenéjéből.

Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával.

Az egyszerűbb díszítések megfelelő módon való alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy mű J. S. Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach kötetből,
- Egy bécsi klasszikus mű,
- Egy francia karakterdarab / egy angol táncjáték / olasz mű.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A szonáta-, rondó- és a variációs forma ismerete és elemzése.
- Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés.
- Hangnemi, harmóniai összefüggések megértése, a T–S–D–T funkciók alkalmazása gyakorlatban.
- Hármashangzatok megfordításai.
- A francia zenére jellemző inegal játék gyakorlása.

A hangszeres készségek fejlesztése

- Billentés:
 - különböző billentési módok megfelelő helyen,
 - különböző billentésmódok alkalmazása lassú és gyors tempóban,
 - a dinamikai árnyalatok billentéstől való függőségének megfigyelése

Játékformák:

- skála,
- díszítések (francia ornamensek – Couperin, Rameau)
- kettősfogás,
- hangzatfelbontás,
- akkord,
- futam,
- repetíció,
- arpeggio (lassan majd fokozatosan gyorsítva).

Ajánlott tananyag

Dieupart: Menuet en Rondeau (The AH Thor 62. old.)

J. B. de Boismortier: La Nanette 15. old.

J. Ph. Rameau: G–dúr/g–moll menuett (ED 84–85. old.)

H. Scheidemann: Balett (The Amsterdam HT, 42. old.)

C. Ph. E. Bach: G–dúr menuett (FCP I/133. old.)

G. F. Händel: d–moll Sarabande (Fav. Piano Classics I., 38. old.)

J. S. Bach: c–moll kis preludium BWV 999

G.A. Benda: D–dúr szonatina (Sonatinen II/128. old.)

J. K. F. Fischer: G–dúr menuett I,II (16. old)

Anon: Galliard (Ferguson: Early English, I/30. old)

A. Scarlatti: Folia (the BP. 29. old.)

Anon (16th cent.) Saltarello del RE (Ferguson: Early It.I/28. old.)

D. Scarlatti: Larghetto (FCP I/91. old.)

Bartók: Mikrokozmosz

Alghrimm: Manuale: etűdök, ujjgyakorlatok

Követelmények

Fokozott önállóság a darabok tanulása során.

Az elvégzendő anyag 10–15 mű, arányos elosztásban az egyes nemzetek zenéjéből.

A tanuló tudjon különbséget tenni a francia és német díszítések között, ismerje azok pontos megnevezését.

Törekedjen a táncételek stílusos, folyamatos előadására, a súlyos–súlytalan ütemrészek megfelelő alkalmazására.

Fordítson fokozott figyelmet a balkéz hanghosszainak és hangsúlyainak árnyalt játékmódjára a basso continuo játék elvárásai szerint.

A polifon zenében törekedjen az érthető, követhető szólamvezetésre.

Legyen képes a könnyed pozícióváltásra, a kezek ügyes alá- és fölétevésére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy polifon mű,
- Egy táncjáték / karakterdarab / szonatina,
- Egy mű Bartók Mikrokosmoszából, vagy más XX. századi szerző műve.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek elmélyítése és fejlesztése.
- Fokozott igény a stílusos muzsikálás, a technikai és elméleti ismeretekkel megalapozott játékra.
- Nagyobb önállóságra való törekvés a zenetanulás minden területén (pl. ujjrendkészítés, dallamok díszítése, artikuláció önálló kidolgozása.)
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességeinek ismerete.

A hangszeres készségek fejlesztése

- Az angol, francia és német zenében használatos leggyakoribb díszítések ismerete.
- Pergő, virtuóz játékmód fejlesztése.
- Könnyed pozícióváltásra való törekvés.
- Az elvégzendő anyag kb. 5–10 mű.

Ajánlott tananyag

- L. Couperin: La Pastourelle (the Amsterdam H T II/27. old.)
- J. Ph. Rameau Tambourin (FCP I/45. old.)
- F. Couperin prelűdök a L'Art de Toucher c. csembalóiskolából
- J. C. F. Fischer a–moll chaconne (FCP I/25. old.)
- J. S. Bach: d–moll kis preludium BWV 926
- C–dúr kétszólamú invenció BWV 772
- G. F. Händel: F–dúr Gigue (VEB–Deutsch 54. old.)
- J. Haydn: G–dúr menuett (FCP I/8–9)
- G. Ph. Telemann: Fantasia in d, TWV 33:2 (FCP I, 30. old)
- Purcell: A new Ground (Kön. 64–65. old)
- W. Croft: 31. A Scotch Air (II. kötet 39. old.)
- D. Cimarosa: Sonata in a (FCP I/20. old.)
- C. Seixas: c–moll toccata (the BP 42. old.)
- Bartók: Mikrokosmosz
- Alghrimm: Manuale: etűdök, ujjgyakorlatok

Követelmények

Legyen képes a tanuló egy kb. 10 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni, játék közben önmagát kontrollálni.

Törekedjen a nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy XVII. századi mű,
- Egy polifon szerkesztésű mű,
- Egy karakterdarab, táncjáték vagy szonáta / szonatina XVIII. századi szerzőtől.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A tanuló tudjon tájékozódni különböző stílusú és nemzetiségű darabok között.
- Ismerje a ritkábban előforduló ütembeosztásokat és a hemiolát.
- Legyen képes áttekinteni egyszerűbb darabok formáját, felépítését.
- Ismerje fel az egyszerűbb táncokat (pl. menüett, gavotte).
- Legyen tisztában a polifon és homofon szerkesztési móddal, a frázis, periódus, imitáció és szekvencia fogalmával.
- Legyen képes könnyebb darabokat lapról lejátszani.
- Tanuljon meg regisztert és manuált váltani.
- Legyen képes egyszerűbb dallamok díszítésére – megfelelő helyen –, az eddig megismert és használt ornamensekkel.

A hangszeres készségek fejlesztése

Billentés:

- *legatissimo*,
- *legato*,
- *non legato*,
- *staccato*.

Játékformák:

- skála,
- díszítések: trillák, előkék,
- kettősfogás,
- hangzatfelbontás
- akkord, arpeggio,
- repetíció,
- ugrások.

Kezek függetlenítése:

- több szólam értelmes vezetése ritmus és artikuláció szempontjából,
- kétszólamú játék egy kézzel.

Tudatosítsa a tanuló a billentés módjától, a hanghossztól és a billentyű elengedésétől függő dinamikai árnyalatokat.

Ajánlott tananyag

- Dandrieu: Les Tourbillons (Kön.:Etüden 33. old)
- Dieupart: Menuet en Rondeau F–dúr (The Amsterd. 62.)
- J. S. Bach: d–moll kis preludium BWV 940
- C. Ph. E. Bach: g–moll Polonaise (the BP 18.old.)
- J. Ch. F. Bach: Solfeggio (Etüden, 57. old.)
- J. Pachelbel: Gavotte mit 2 Variationen (FCP I/14. old.)
- G. Fr. Händel: Aria (Presto) (FCP I/74. old.)
- H. Scheidemann: Ballet (The Amst. HT/II, 42. old.)
- Anon: Praeludium Fitz.V. Book (G–dúr) – (Boxall 60 old.)
- Purcell: Rigadoon in C (Purcell–Kön. 12. old.)
- Zipoli: a–moll Allegro (Etüden 90. old.)
- Bertalotti: Solfeggio n. 3, n. 4 (I topp 14–15. old.)
- Cimarosa: G–dúr Sonata (FCP II, 18.)
- A. Scarlatti: Folia (the BP 29. old.)
- Bartók Béla Mikrokozmosz I, II
- Alghrimm: Manuale: etüdek, ujjgyakorlatok

Követelmények

Az elvégzendő anyag 10–15 mű, arányos felosztásban egyes nemzetek zenéjéből.

Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával.

Az egyszerűbb díszítések megfelelő módon való alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy J. S. Bach kis prelúdium,
- Egy francia karakterdarab,
- Egy angol táncjáték / egy könnyű szonáta vagy szonatina.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A szonáta-, rondó- és a variációs forma ismerete és elemzése.
- Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés.
- Hangnemi, harmóniai összefüggések megértése, a T–S–D–T funkciók alkalmazása gyakorlatban.
- Hármashangzatok megfordításai, négyeshangzatok.
- Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
- A francia zenére jellemző inegal játék gyakorlása

A hangszeres készségek fejlesztése

Billentés:

- különböző billentési módok a megfelelő helyen,
- különböző billentésmódok alkalmazása lassú és gyors tempóban,
- a dinamikai árnyalatok billentéstől való függőségének megfigyelése

Játékformák:

- skála,
- díszítések (francia ornamensek – Couperin, Rameau)
- kettősfogás,
- hangzatfelbontás,
- akkord,
- futam,
- néma ujjváltás
- legatissimo
- repetíció,
- arpeggio (lassan majd fokozatosan gyorsítva).

Ajánlott tananyag

- L. Marchand: d–moll menuet (compl. edition 14. old.)
- J. Ph. Rameau: Tambourin (FCP I 45. old.)
- F. Couperin: Allemande (the BP 47. old.)
- J. K. F. Fischer: a–moll Chaconne (FCP I/25. old.)
- J. S. Bach: d–moll kis prelúdium BWV 926
- W. Fr. Bach–J. S. Bach: g–moll allemande (ED 8. old.)
- G. A. Benda: F–dúr Sonatina (Sonatinen II/112. old.)
- W. A. Mozart: Londoner Skizzenbuch KV15a, 15d; (Könemann – 28, 30. old.)
- J. Barrett: The St. Catherine (Ferguson EE II/58. old.)
- W. Byrd: Jig (The Amsterdam HT, 25. old.)
- H. Purcell: Hornpipe in g (Könemann 32. old.)
- Frescobaldi: Corrente Prima (Fresc. I./84. old.)
- A. Scarlatti: Balletto a–moll (FCP I/24.)

Bartók: Mikrokozmosz
 Bozzay: Medáliák
 Alghrimm: Manuale: etűdök, ujjgyakorlatok

Követelmények

Fokozott önállóság a darabok tanulása során.

Az elvégzendő anyag 10–15 mű, arányos elosztásban az egyes nemzetek zenéjéből.

A tanuló tudjon különbséget tenni a francia és német díszítések között, ismerje azok pontos megnevezését.

Törekedjen a táncételek stílusos, folyamatos előadására, a súlyos–súlytalan ütemrészek megfelelő alkalmazására.

Fordítson fokozott figyelmet a balkéz hanghosszainak és hangsúlyainak árnyalt játékmódjára a basso continuo játék elvárásai szerint.

A polifon zenében törekedjen az érthető, követhető szólamvezetésre.

Legyen képes a könnyed pozícióváltásra, a kezek ügyes alá- és fölétevésére.

Tudjon könnyedén manuált váltani és regisztrálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy francia mű,
- Egy Purcell mű / olasz mű,
- Egy Telemann fantázia / J. S. Bach prelúdium,
- Egy XX. századi zeneszerző műve.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek elmélyítése és fejlesztése.
- Fokozott igény a stílusos muzsikálás, a technikai és elméleti ismeretekkel megalapozott játékra.
- Nagyobb önállóságra való törekvés a zenetanulás minden területén (pl. ujjrendkészítés, dallamok díszítése, artikuláció önálló kidolgozása.)
- Az angol, francia és német zenében használatos leggyakoribb díszítések ismerete.
- Régi ujjrendek ismerete és használata.
- Funkciós hallás fejlesztése.

A hangszeres készségek fejlesztése

Törekedjünk

- a lapról játék fejlesztésére,
- az improvizatív díszítések gyakoroltatására,
- a társas zenélés rendszeres művelésére (akár énekessel, más hangszerrel, vagy négykezes formájában).

Ajánlott tananyag

J. Ph. Rameau: a–moll gavotte (Bärenreiter 12. old.)

Daquin: Le Coucou (FCP I/16. old.)

L. Couperin: Branle de Basque (Ferguson: Early French I/7. old.)

E. J. de le Guerre: Rigaudon I&II d–moll (Ferguson: Early French I/46. old.)

J. Pachelbel: f–moll Chaconne (the BP 56. old.)

Gisbert Steenwick: Serband (The Amst. H. T.22. old.)

J. S. Bach: e–moll kis prelúdium BWV 938

C–dúr kétszólamú invenció BWV 772

J. L. Krebs: Choral – Jesu, meine Freunde (ItoPP 48. old.)

G. Fr. Händel: Fughetta (the BP 24. old.)

Telemann: Courante (the BP 48. old.)

J. Haydn: C–dúr Divertimento (Hob. XVI/8)

Howels Delight: G–dúr (Ferguson: EE I./64. old.)
 H. Purcell: A Ground in Gamut (Kön. 66–67. old.)
 W. Croft: 31. A Scotch Air (Compl. Edit. II. kötet 39. old.)
 D. Cimarosa: Sonata in Es (FCP I/22.)
 G. Frescobaldi: Balletto, Corrente e Passacagli (the BP 75. old.)
 D. Scarlatti: Sonata in d (Gavotte) K64 (FCP I/94. old.)

Követelmények:

A tanuló legyen képes egy kb. 15 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni, játék közben önmagát kontrollálni.

Törekedjen a nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására.

Legyen képes a pergő, virtuóz játékmódra.

A vizsgán egy művet kotta nélkül kell játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XVII. századi mű,
- Egy polifon szerkesztésű mű,
- Egy francia karakterdarab / egy mű a Bach–fiúktól / Haydn szonátatétel,
- Egy Scarlatti / Soler szonáta.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen tisztában a csembalójáték és a zongorázás közti alapvető különbségekkel, és tudatosan alkalmazza is az eltérő játéktechnikát mindkét hangszernél.

Ismerje a csembalón használatos billentésmódokat, különös tekintettel a könnyed, kizárólag ujjtöböl képzett non legatóra és a karsegítés nélküli legatóra.

Ismerje meg – korának megfelelő szinten – a reneszánsz, barokk, valamint a korai klasszikus zenék legfontosabb stílusjegyeit.

Tudjon különbséget tenni különféle nemzetek zenéi között, és ezt alkalmazza az előadásban is.

Legyen tisztában a leggyakoribb díszítésekkel (a korok és nemzetek közti különbségekkel is).

Legyen tisztában a leggyakoribb műfajokkal, kompozíciós technikákkal (táncok, polifon–homofon szerkesztés stb.) és azok előadásával.

Tudjon valamennyi hangnemben skálázni három oktávon keresztül, két kézzel, különféle billentésmódokkal (futam, akkord, akkordfelbontás is); tudja a skálákat modern ujjrenddel, de ismerjen meg néhány régi ujjazatot is.

Tudjon akkordokat és több–kevesebb szólamú arpeggiót játszani, egy és két kézzel.

Tegyen szert a korának megfelelő, biztos technikára: a pergő–játék, ugrások (kézkeresztelés), kettősfogások, repetíció, akkordjáték terén.

Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését, a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- Egy Couperin–rondeau,
- Egy sarabande és egy menüett Rameau–tól,
- Egy gyors Scarlatti–szonáta,
- Egy mű Bach: Clavierbüchlein für W. Fr. Bach című kötetéből,
- Egy Haydn–szonáta.

A Scarlatti–szonátát fejből kell játszani, a többi mű kottából is előadható.

A tanuló legyen tisztában a csembalójáték és a zongorázás közti alapvető különbségekkel, és tudatosan alkalmazza is az eltérő játéktechnikát.

Művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Csembaló főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy XVII. századi mű; G. Frescobaldi: Corrente e Ciaccona; Balletto, Corrente e Passacagli; Corrente, Gagliarda; (Edizioni Suvini Zerboni–Milano); Byrd (EMB 12030 kötetben), Bull (EMB 12030 kötetben), Farnaby (EMB 12030 kötetben) (Fitzwilliam Virginal Book–Dover); J. J. Froberger: Szvitek (Heugel); J. K. F. Fischer: 9 szvit csembalóra (Schott) nehézségi szintjén.
- Egy polifon szerkesztésű mű; J. S. Bach: Kétszólamú invenciók BWV 772–786 (Könemann K110); Kis prelúdiumok BWV 924–930, BWV 933–938 (K 110); W. Fr. Bach: Fúgák, polonézok (Peters); Telemann: Fantáziák (Bärenreiter); Ouverturen (Schott); Könnyű fúgák (Schott); G. Fr. Händel: Einzelne Suiten und Stücke (Bärenreiter) nehézségi szintjén.
- Egy XVIII. századi mű; Fr. Couperin (EMB 4372), J. Ph. Rameau Heugel), J. B. Boismortier (Leuckartian), Daquin, Dandrieu (Early French Keyboard Music); vagy egy szonáta–tétel: J. Chr. Bach (Henle), C. Ph. E. Bach (Könemann), J. Haydn (Könemann), J. A. Benda (Artia Praga) vagy Scarlatti (EMB 7817, EMB 8268, EMB 8480, EMVB 8666), Soler szonáta (Henle) nehézségi szintjén.

A darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy XVII. századi mű; G. Frescobaldi: Corrente e Ciaccona; Balletto, Corrente e Passacagli; Corrente, Gagliarda; Partite sopra Passacagli; Partite sopra Follia; Partite sopra L'aria della Romanesca (Edizioni Suvini Zerboni – Milano); Byrd (EMB 12030 kötetben), Bull (EMB 12030 kötetben), Farnaby (EMB 12030 kötetben). (Fitzwilliam Virginal Book – Dover); H. Purcell: Ground; Chacone (Könemann); J. J. Froberger: Szvitek (Heugel) Pachelbel: Hexachordum Apollinis (Bärenreiter); D. Buxtehude: Szvitek (Breitkopf); nehézségi szintjén.
- Egy polifon szerkesztésű mű; J. S. Bach: Kétszólamú invenciók BWV 772–786 (K 110); Fantasie „duobus subiectis” BWV 917 (Peters); Kis prelúdiumok és fugetták BWV 895, 899, 900, 987/a, 901, 902;(K110) W. Fr. Bach: Fúgák, polonézok (Peters); G. Telemann: Fantáziák (Bärenreiter); Ouverturen (Schott); Könnyű fúgák(Schott); G. Fr. Händel: Einzelne Suiten und Stücke (Bärenreiter) nehézségi szintjén.
- Egy XVIII. századi mű; Fr. Couperin (EMB 43725); J. Ph. Rameau (Heugel); J. B. Boismortier (Leuckartian); Daquin, Dandrieu (Early French Keyboard Music); vagy egy szonáta–tétel, J. Chr. Bach (Henle) C. Ph. E. Bach (Könemann); J. Haydn (Könemann); J. A. Benda (Artia Praga) nehézségi szintjén.
- Egy virtuóz mű; Scarlatti (EMB 7817, EMB 8268, EMB 8480, EMB 8666), Soler szonáta nehézségi szintjén.

A darabokat kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése:

- megfelelés az előírt követelményeknek
- technikai felkészültség
- helyes test- és kéztartás
- helyes ritmus és tempó,
- helyes artikuláció és díszítések alkalmazása
- kifejező, stílusos előadásmód
- memória, jó állóképesség

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző „A” tagozatos tanulók számára a zeneiskola alapképzésében elért színvonal megőrzése és fejlesztése a cél. A hangszeres fejlődés mellett ugyanolyan fontos a zenei műveltség elmélyítése, valamint az örömteli muzsikáláshoz való kedv fenntartása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Az évfolyam zenei anyagának megfelelő játékformák elsajátítása

- A tanuló legyen képes a már megismert stílusokban önállóan is megtanulni egy-egy művet.
- Nagyon fontos a lapról játék fejlesztése, a négykezes játékhoz és kamarazenehez szükséges alkalmazkodás kitapasztalása és kialakítása.

Hangszeres készségek fejlesztése

- skálák külön kézzel különböző díszítésekkel
- ujjgyakorlatok Fr. Couperin L'Art de toucher...c. csembalóiskolájából
- basso continuo játék alapjai: hármashangzatok és fordításai, kadenciák; ehhez gyakorlatok J. B. Christensen 'basso continuo' iskolájából
- non mesure prelude-ök elemzése és játéka

Ajánlott tananyag

- L. Couperin: C-dúr menuett (E. de L'Oiseau-Lyre 27. old)
- Daquin: Rigaudon en Rondeau g-moll /G-dúr (4. old.)
- J. Fr. Dandrieu: Prelude (D) non mesure (54. old.)
- J. Ph. Rameau: e/E Rigaudon (30. old.)
- F. Couperin: Second, Troisième prélude
- J. C. F. Fischer: Prelúdiumok és fűgák (300 év–Korai német, 38. old.)
- J. Pachelbel: Phantasie (300 év, 32. old.)
- G. Böhm: a-moll szvit (EMB, Német zong., 3. old.)
- Anon: Brande champanje (Boxall 62. old.)
- G. Farnaby: A toy (EMB–Angol–16. old.)
- W. Croft: Ground in c (I/10. old.)
- A. de Cabezón: Duo II. (Boxall 69. old.)
- J. P. Sweelinck Malle Sijmon (The Amsterd. II/10. old)

Követelmények

Az elvégzendő anyag 5–10 mű.

A tanuló legyen képes az egyszerűbb non mesuré prelude-ök harmóniai elemzésére, ami az ilyen típusú művek értelmeseen tagolt előadásához elengedhetetlenül fontos.

Legyen képes egyszerű, többnyire alaphelyzetű akkordokból álló írt reneszánsz táncok basso continuo (csak basszus szólamból olvasott) kíséretének eljátszására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy prelude F. Couperin: L'Art de toucher le clavecin kötetből / egy non mesure prelude
- Egy polifon szerkesztésű mű
- Egy szabadon választott mű / kamara

A vizsga anyaga kottából játszható

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Az évfolyam zenei anyagának megfelelő játékformák elsajátítása.
- A tanult ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a zenei anyagban található új előadási utasítások ismerete.
- Az állóképesség növelése.

A hangszeres készségek fejlesztése

Skálák:

- külön kézzel – díszítve,
- historikus ujjrenddel (pl. angol, francia minta szerint)
- ujjgyakorlatok (Hanon), technikailag nehéz helyek Scarlatti szonátáiból
- basso continuo játék alapjai: szextakkordok kettőzése
- ehhez gyakorlatok J. B. Christensen 'basso continuo' iskolájából, ill. Händel continuo példatárából

Ajánlott tananyag

Dieupart: F–dúr Srabande (48. old.)

J. Ph. Rameau: La Villageoise (34. old.)

F. Couprein: Les Baricades Misterieuses (II/16. old.)

E. de la Guerre: Rigaudon I/II (Ferguson I/46. old.)

J. Ch. Fr. Bach: F–dúr menuet (Musikalische Nebenstunden 22. old.)

J. J. Froberger: Suite „Auf die Mayerin” (300 év, Korai német 18. old.)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók – válogatás

W. Byrd: La Volta (Boxall 52. old.)

J. Duphy: C/C Menuets (Heugel, 41. old.)

H. Purcell: Ground in c (Könemann 56. old.)

D. Scarlatti: Szonáták – válogatás

G. B. Pergolesi: Allegretto (EMB, Olasz 40. old.)

Követelmények

A tanuló legyen képes az elsajátított formák gyakorlati alkalmazására.

A megtanult műveket a zenei–érzelmi tartalom kifejezésével adja elő.

Legyen képes a tiszta szólamvezetésre, ismerje a játszott művek harmóniai szerkezetét.

Tudjon az évfolyamának megfelelő szinten könnyebb műveket lapról játszani.

Legyen képes a zárlati harmóniák összekapcsolására (4/3 késleltetés).

Az elvégzendő anyag 5–10 mű.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy francia karakterdarab / egy polifon szerkesztésű mű,
- Egy táncjáték / variációs forma,
- Egy szabadon választott mű/kamara.

A vizsga anyaga kottából játszható

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Az előző évfolyamokban elsajátított játékformák továbbfejlesztése.
- A játszott anyag díszítéseinek megfelelő, stílusos kivitelezése.
- Állóképesség fokozása, igény a hibamentes, folyamatos előadás iránt.
- Pergő, virtuóz játék fejlesztése megfelelő gyakorlatokkal.
- Funkciós hallás fejlesztése.
- Különböző stílusú zenei anyag igényes, elméleti ismeretekkel alátámasztott, kifejező előadása.

A hangszeres készségek fejlesztése

- Egyszerűbb diszsonanciák: terc–kvart akkord, kvint–szext akkord és kapcsolási módozataik
- Gyakorlatok G. Fr. Händel példatárából

Ajánlott tananyag

- F. Couperin: Les Moissonneurs (II. kötet, 8. old.)
 L. Marchand: Gavotte en Rondeau (13. old.)
 J. Ph. Rameau: La Triomphante (Heugel 76. old.)
 J. S. Bach: f–moll szvit BWV 823
 C. Ph. E. Bach: Cantabile (FCP 138. old.)
 W. Fr. Bach: G–dúr szonáta (Kalmus Piano Series I.)
 J. Chr. Fr. Bach: A–dúr menuett (ML Hours 38. old.)
 J. K. F. Fischer: Musikalischer Parnassus – 9 szvit csembalóra, válogatás
 J. J. Froberger. Canzone (300 év, Korai német 15. old.)
 A. Valente: Lo Ballo dell' Intorcias (Boxall 64. old.)
 G. Frescobaldi: Gagliarda prima – quinta
 Corrente prima – sexta (Il Primo Libro...) – válogatás
 Orbán György: Minuti – válogatás
 Bartók Béla: Mikrokozmosz – válogatás (pl. VI/149, 152)
 Petrovics Emil: Négy önarckép álarcban

Követelmények

- A tanuló legyen képes különböző karakterű műveket élményszerűen, stílusosan előadni.
 Ismerje az alapvető forrásmunkák (Couperin, Rameau, C. Ph. E. Bach traktátusainak) legfontosabb megállapításait és kitételeit az előadásmódra vonatkozóan.
 Tegyen szert tapasztalatokra a kamarazenében, aktívan vegyen részt az együttműködésben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy kisebb szvit (Froberger, Purcell, J. K. F. Fischer stb.) / toccata / karakterdarab,
- Egy Scarlattti, Soler vagy Albero szonáta / klasszikus szonátatétel / variációs forma,
- Egy szabadon választott mű / kamara.

A vizsga anyaga kottából játszható.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei anyagban előforduló játékművek tudatos alkalmazása az évfolyamnak megfelelő szinten.
- A tanuló törekedjen a minél nagyobb önállóságra (regisztrálásban, díszítések hozzáadásában).
- A stílushű előadásmód követelményeit igyekezzen igényesen megvalósítani és kifejezésre juttatni.

A hangszeres készségek fejlesztése

- az eddig tanultak gyakorlása és elmélyítése
- gyakorlatok G. Ph. Telemann: Singe–, Spiel– und Generalbaß Übungen c. kottájából

Ajánlott tananyag

- L. Couperin: Prelude non mesuré F–dúr (70. old.)
 Fr. Couperin: Huitième prélude (L'Art...)
 Fr. Couperin: La Prude (Sarabande) (43. old.)
 J. Rameau: a–moll Prélude (non mesuré) (1. old.)
 D'Anglebert: g–moll sarabande (35. old.)
 Duphy: Gavottes (E,e) (99. old)
 J. Titelouze: Ave Maris Stella (Boxall 74.)

- G. Böhm: F–dúr szvit (The B Pian. 82)
 J. Ch. Fr. Bach: A–dúr menuet (ML Hours)
 J. J. Froberger: Canzone
 J. Pachelbel: Arie mit Variationen (300 év, korai német)
 J. S. Bach: Két- és háromszólamú invenciók – válogatás
 C. Ph. E. Bach: Variationen (Fav.P Cl. I/70.old.)
 G. Ph. Telemann: Könnyű fűgák – válogatás
 J. Haydn: Szonáták – válogatás
 Th. Morley: Alman (EMB, Angol z. muzsika, 23. old)
 W. Byrd: Corrauto (ua., 20. old)
 G. Farnaby: The old Spagnoletta (ua. 27. old.)
 G. Frescobaldi: Aria detta balletto (Il libro primo 95. old)
 G. Frescobaldi: Partite sopra Folia
 Soler: Due Sonate (EMB Das Mediterran, 22. old)
 D. Scarlatti: Albergo Szonáták – válogatás

Követelmények

A tanulónak legyen áttekintése a csembaló repertoárjáról, ismerje a legfontosabb zeneszerzőket, előadóművészeket. Legyen jártas a barokk zene formavilágában, ismerje a csembalóirodalom nagy részét képező táncok (szvitek) fejlődéstörténetét.

A tanuló legyen képes különböző karakterű műveket élményszerűen, stílusosan előadni.

Tegyen szert tapasztalatokra a kamarazenében, aktívan vegyen részt az együttemuzsikálásban

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy non mesure prelude / Froberger tombeau / angol virginál darab / Frescobaldi vagy Rossi toccata,
- Egy polifon szerkesztésű mű,
- Egy Scarlatti szonáta / klasszikus szonátatétel / egy francia karakterdarab / mű a gáláns korszakból.

A vizsga anyaga kottából játszható.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Az évfolyam zenei anyagának megfelelő játékformák elsajátítása

- A tanuló legyen képes a már megismert stílusokban önállóan is megtanulni egy–egy művet.
- Nagyon fontos a lapról játék fejlesztése, a négykezes játékhoz és kamarazenéhez szükséges alkalmazkodás kitapasztalása és kialakítása.

Hangszeres készségek fejlesztése

- skálák külön kézzel különböző díszítésekkel
- ujjgyakorlatok Fr. Couperin L'Art de toucher...c. csembalóiskolájából
- basso continuo játék alapjai: hármashangzatok és fordításai, kadenciák
- gyakorlatok J. B. Christensen 'Grundlagen...' című basso continuo' iskolájából
- non mesure prelude-ök elemzése és játéka

Ajánlott tananyag:

- J. Duphy: La Felix (66.old.)
 L. Couperin: 7. non mesure prelude (62.old.L'O.Lyre)
 Daquin: La Mélodieuse (Rondeau) (57. old.)
 J. Ph. Rameu: e/E Rigaudon (30. old.)
 J. Fr. Dandrieu: Prelude (D) non mesure (54. old.)
 Fr. Couperin: Les Baricades Misterieuses (II/16. old.)
 J. Ch. F. Bach: F–dúr menuet (ML Hours 22. old.)
 G. Fr. Händel: Lesson HWV 496 (FCP I/80. old.)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók – válogatás
 J. C. F. Fischer: Prelúdiók és fűgák (300 év–Korai német, 38. old.)
 J. Pachelbel: Phantasie (300 év, 32. old.)
 G. Böhm: a–moll szvit (EMB, Német zong., 3. old.)
 Th. Tallis: Antiphon: Gloria
 G. Farnaby: A Tolye (EMB, Angol... 16. old.)
 H. Purcell: Ground in c (56. old.)
 W. Croft: Sebell (Steiner...41. old.)
 A. de Cabezón: Duo II. (Boxall 69. old.)
 J. P. Sweelinck: Malle Sijmon (The Amsterd. II/10. old.)
 D. Scarlatti: Szonáták – válogatás (javasolt K1, K9, K 25)

Követelmények

Az elvégzendő anyag 5–10 mű.

A tanuló legyen képes az egyszerűbb non mesure prelude–ök harmóniai elemzésére, ami az ilyen típusú művek értelmesebben tagolt előadásához elengedhetetlenül fontos.

Legyen képes egyszerű, többnyire alaphelyzetű akkordokból álló írt reneszánsz táncok basso continuo (csak basszus szólamból olvasott) kíséretének eljátszására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy prelude F. Couperin: L'Art de toucher le clavecin kötetből / egy non mesure prelude,
- Egy polifon szerkesztésű mű,
- Egy szabadon választott mű / kamara.

A vizsga anyaga 1 mű kivételével kottából játszható.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Az évfolyam zenei anyagának megfelelő játékformák elsajátítása.
- A tanult ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a zenei anyagban található új előadási utasítások ismerete.
- Az állóképesség növelése.

A hangszeres készségek fejlesztése

Skálák:

- külön kézzel – díszítve,
- historikus ujjrenddel (pl. angol, francia minta szerint)
- ujjgyakorlatok (Hanon), technikailag nehéz helyek Scarlatti szonátáiból
- basso continuo játék alapjai: szextakkordok kettőzése
- gyakorlatok J. B. Christensen 'basso continuo' iskolájából ill. Händel continuo példatárából

Ajánlott tananyag

- Dieupart: F–dúr Sarabande (48. old.)
 J.Ph.Rameau: Le Livre (101. old.)
 F.Couperin: Les Baricades Misterieuses (II/16. old.)
 F.Couperin: Huitième prelude (L'Art ...)
 E. de la Guerre: Rigaudon I/II (Ferguson I/46. old.)
 D'Anglebert: Sarabande de Vieux Gautier
 J.Duphy: C/C Menuets (41. old.)
 L.Couperin: 8.(A–dúr) non mesuré prelude (62. old. L. O. Lyre)
 J. Ch. Fr. Bach: F–dúr menuet (Musikalische Nebenstunden 22. old.)
 J. J. Froberger: Suite „Auf die Mayerin“ (300 év, Korai német 18. old.)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók – válogatás
 J. S. Bach: f–moll szvit BWV 823
 J. S. Bach: A–dúr szvit BWV 832
 C. Ph. E. Bach: Cantabile (FCP 138. old.)
 W. Fr. Bach: G–dúr szonáta (Kalmus Piano Series I.)
 W. Fr. Bach: 2 fúga (I to PP, 128. old.)
 J. Chr. Fr. Bach: A–dúr menuett (ML Hours 38. old.)
 J. K. F. Fischer: Musikalischer Parnassus – 9 szvit csembalóra, válogatás
 J. J. Froberger: Canzone (300 év, Korai német 15. old.)
 W. Byrd: La Volta (Boxall 52. old.)
 J. Duphy: C/C Menuets (Heugel, 41. old.)
 H. Purcell: Ground in c (Könemann 56. old.)
 Antonio Valente: La Ballo dell' Intoveia (Boxall 64. old.)
 D. Scarlatti: Szonáták – válogatás
 G. B. Pergolesi: Allegretto (EMB, Olasz 40. old.)

Követelmények

- A tanuló legyen képes az elsajátított formák gyakorlati alkalmazására.
 A megtanult műveket a zenei–érzelmi tartalom kifejezésével adja elő.
 Legyen képes a tiszta szólamvezetésre, ismerje a játszott művek harmóniai szerkezetét.
 Tudjon az évfolyamának megfelelő szinten könnyebb műveket lapról játszani.
 Legyen képes a zárlati harmóniák összekapcsolására (4 3 késleltetés).
 Az elvégzendő anyag 5–10 mű.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy francia karakterdarab / egy polifon szerkesztésű mű,
- Egy táncjáték / variációs forma,
- Egy szabadon választott mű / kamara.

A vizsga anyaga egy mű kivételével kottából játszható.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Az előző évfolyamokban elsajátított játékművek továbbfejlesztése.
- A játszott anyag díszítéseinek megfelelő, stílusos kivitelezése.
- Állóképesség fokozása, igény a hibamentes, folyamatos előadás iránt.
- Pergő, virtuóz játék fejlesztése megfelelő gyakorlatokkal.
- Funkciós hallás fejlesztése.
- Különböző stílusú zenei anyag igényes, elméleti ismeretekkel alátámasztott, kifejező előadása.

A hangszeres készségek fejlesztése

- egyszerűbb diszsonanciák: terc–kvart akkord, kvint–szext akkord és kapcsolási módozataik
- ehhez gyakorlatok G. Fr. Händel példatárából

Ajánlott tananyag

- F. Couperin: Les Moissonneurs (II.kötet, 8. old.)
- L. Marchand: Gavotte en Rondeau (13. old.)
- J. Ph. Rameau: La Triomphante (Heugel 76. old.)
- D'Anglebert: g–moll sarabande (35. old.)
- L.Couperin: 12.(F) prelude non mesuré (70. old.)
- Duphy: Gavottes (E,e) (99. old.)
- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók – válogatás
- J. Chr. Fr. Bach: A–dúr menuett (ML Hours 38. old.)
- J. K. F. Fischer Musikalischer Parnassus – 9 szvit csembalóra, válogatás
- G. Böhm: F–dúr szvit (The B Pian. 82. old.)
- G. Ph. Telemann: 6 Ouvertüren – válogatás
- A. Valente: Lo Ballo dell' Intorcias (Boxall 64. old.)
- J. Titelouze: Ave Maris Stella (Boxall 74.)
- G. Frescobaldi: Gagliarda prima – quinta
- Corrente prima – sexta (Il Primo Libro...) –válogatás
- A Soler Due sonate (EMB Des Mediterran 22–25. old)
- Orbán György: Minuti – válogatás
- Bartók Béla: Mikrokozmosz – válogatás (pl. VI/149, 152)
- Petrovics Emil: Négy önarckép álarcban
- Fehér György Miklós Invenciók csembalóra Op.55

Követelmények

A tanuló legyen képes különböző karakterű műveket élményszerűen, stílusosan előadni.

Ismerje az alapvető forrásmunkák (Couperin, Rameau, C. Ph. E. Bach traktátusainak) legfontosabb megállapításait és kitételeit az előadásmódra vonatkozóan.

Tegyen szert tapasztalatokra a kamarazenében, aktívan vegyen részt az együttműködésben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy kisebb szvit (Froberger, Purcell, J. K. F. Fischer stb.) / toccata / karakterdarab,
- Egy Scarlatti, Soler vagy Albero szonáta / klasszikus szonátatétel / variációs forma,
- Egy szabadon választott mű / kamara.

A vizsga anyaga egy mű kivételével kottából játszható.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei anyagban előforduló játékformák tudatos alkalmazása az évfolyamnak megfelelő szinten.
- A tanuló törekedjen a minél nagyobb önállóságra (regisztrálásban, díszítések hozzáadásában).
- A stílushű előadásmód követelményeit igyekezzen igényesen megvalósítani és kifejezésre juttatni.

A hangszeres készségek fejlesztése

- az eddig tanultak gyakorlása és elmélyítése
- gyakorlatok G. Ph. Telemann: Singe-, Spiel- und Generalbaß Übungen c. kottájából

Ajánlott tananyag

- Fr. Couperin: La Prude (Sarabande) (43. old.)
 J. Titelouze: Ave Maris Stella (Boxall 74.)
 Dieupart: h–moll Courante (17) (26. old.)
 L. Marchand: d–moll Chaconne (10. old.)
 J. Dulphy: La Forqery
 Fr. Couprein La Superbe an I Forquerzy
 J. Ph. Rameau: a–moll Gavotte (72. old.)
 J. S. Bach: Francia szvitok – válogatás
 J. S. Bach: 3 kis prelúdium és fughetta BWV 895, 899, 900
 J. G. Benda: dúr versenymű csembalóra és zenekarra
 J. Chr. Bach–W. A. Mozart: D–dúr versenymű csembalóra és zenekarra
 J. Pachelbel: Arie mit Variationen (300 év, korai német)
 C. Ph. E. Bach: Variationen (Fav. P Cl. I/70. old.)
 G. Fr. Händel: g–moll szvit (EMB Német 8. old.)
 J. Haydn: Szonáták – válogatás
 Purcell: Chacone in g (68. old.)
 W. Byrd: Galiarda (EMB–Virg. 6. old)
 M. Peerson: The fall of the leafe (EMB Angol 32.old.)
 W. Croft: Chacone (II/43. old.)
 G. Frescobaldi: Aria detta la Frescobalda (EMB Olasz.7. old.)
 D. Zipoli: h–moll szvit (EMB Olasz.22. old.)
 D. Scarlatti: Szonáták – válogatás

Követelmények

A tanulóknak legyen áttekintése a csembaló repertoárjáról, ismerje a legfontosabb zeneszerzőket, előadóművészeket. Legyen jártas a barokk zene formavilágában, ismerje a csembalóirodalom nagy részét képező táncok (szvitok) fejlődéstörténetét.

Ismétléses formájú előadási darabokban legyen képes kisebb improvizatív variációk megszólaltatására. Tegyen szert tapasztalatokra a kamarazenében, aktívan vegyen részt az együttmuzsikálásban. Stílusosan, folyamatos kontroll mellett legyen képes élményszerű előadásban részesíteni a hallgatókat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy non mesure prelude / Froberger tombeau / angol virginál darab / Frescobaldi vagy Rossi mű,
 - Egy polifon szerkesztésű mű / J. S. Bach Francia szvit–tétel,
 - Egy virtuóz Scarlatti / Rossi / Albero szonáta,
 - Egy francia karakterdarab / klasszikus szonátatétel / mű a gáláns korszakból.
- Az anyag egy mű kivételével kottából is játszható.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**Az „A” tagozat végén**

A tanuló ismerje hangszere irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- a különböző korok műveit biztos technikával, stílushűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
- a művek karakterének megfelelően regisztrálni,
- legyen képes fokozott zenei igényességgel a már megismert stílusokban önállóan is megtanulni és megformálni – repertoárját szélesítendő – új, könnyebb műveket,
- legyen jártas a lapról játékban,
- ismerkedjék meg a basso continuo–játék alapjaival és gyakorlati alkalmazásával,

- ismerje meg a kamarazenélés legfontosabb szempontjait:
- ismerje és kövesse a kamarapartnerek szólamát,
- rugalmasan alkalmazkodjék a többi partnerhez,
- képességei szerint éljen a continuo–szólamban alkalmazható szabadság jogával.

Rendelkezzék

- a művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formáló készséggel,
- fejlett hallási kontrollal,
- a hangszeréhez kapcsolódó stílus– és anyagismerettel

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a csembaló megszólaltatásának valamennyi lehetséges módját (szóló– és continuo–hangszerként egyaránt),
- a hangszer szerkezetét, mechanikáját, valamint kialakulásának történetét és a rokon hangszereket (clavichord, virginál stb.),
- a csembaló irodalmát, a reneszánsz kortól a hangszer fénykorán át napjainkig,
- a régi zene előadásmódjáról szóló alapvető korabeli forrásmunkák (Rameau, Couperin, C. Ph. E. Bach) legfontosabb részeit

Tudjon

- a csembalón kifejezően, virtuózan, és a stílustól függően érzelemgazdagon játszani,
- biztos stílusérzékkel nyúlni valamennyi korszak és nemzet zenéjéhez

Legyen tisztában

- a jó kottaválasztás szükségességével,
- a faksimile kiadványok használatával,
- a notáció koronkénti és szerzőnkénti különbözőségeivel,
- az előadói szabadság jelentőségével,
- valamennyi billentésfajttával (legato, a Bach által tanított befelé húzott ujjas non legato, staccato, Überlegato stb.), és tudja ezeket adott helyen önállóan alkalmazni,
- a különféle szerzőknél leggyakrabban használatos díszítésekkel, azok elnevezésével és kivitelezésével,
- az olyan speciális előadói, korhoz és stílushoz kötött hagyományokkal, mint pl. a francia „inegal”, a szabad „prélude”, illetve „fantasia” vagy a túlpontozás stb.,
- a régi ujjrendek használatával,
- a régi és a ma használatos (egyenletes) hangolásfajták közti alapvető különbségekkel.

Ismerje

- a leggyakoribb kompozíciós technikákat (homofon, polifon szerkesztés, háromtagú, szonáta–rondó– variációs forma stb.),
- a legfontosabb reneszánsz és barokk táncműveket, azok jellegzetességeit és változásait korok szerint,
- a continuo–játék alapvető szabályait, összhangzattani ismeretei nyomán legyen képes azokat egyszerűbb formában alkalmazni.

Legyen képes

- hangológép segítségével hangolni, illetve fül után oktávokat és a két manuált tisztára hangolni,
- hallgatóság előtt – szóló– és kamaraművek előadásával egyaránt – művészi produkciót nyújtani,
- zenekari continuo–játékosként egyszerűbb feladatokat megoldani (pl. Vivaldi–versenyművek, korabeli szimfóniák stb. continuo–szólamai),
- ismétléses formájú előadási darabokban kisebb improvizatív variációk megszólaltatására.

Rendelkezzék

- a művek megtanulásához szükséges önállósággal,
- a gyakorláshoz elegendő kitartással,
- kellő szereplési rutinnal,
- biztos technikával és koncentrálóképeséssel,
- jó ízléssel és ítélőképességgel.

Művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Csembaló főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy XVII. századi mű prelűdje; L. Couperin – Heugel–kiadás, G. Le Roux, Clerambault, H. d'Anglebert, L. Marchand – Fuzeau–kiadás/Editions de L'Oiseau–Lyre), vagy egy mű a Fitzwilliam Virginal Book–ból (Byrd (EMB 12030 kötetben), vagy Frescobaldi (EMB 13577), Rossi Toccata (EMB 13573, EMB 13574) (CEKM), vagy Froberger: Lamento (Bärenreiter), Tombeau (Bärenreiter) nehézségi szintjén.
- Egy polifon szerkesztésű mű; J. S. Bach: Kétszólamú invenciók BWV 772–786, Háromszólamú invenciók BWV 787–801(EMB 6913), f–moll szvit BWV 823 (Peters), a–moll szvit BWV 966 (Peters), Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier–ból BWV 846–869 (EMB 4475, EMB 8015) és BWV 870–893 (EMB 4476, EMB 8016) (ajánlott a Könemann–kiadás) nehézségi szintjén.
- Egy XVIII. századi mű; Scarlatti (EMB 7817, EMB 8268, EMB 8480, EMB 8666), Soler szonáta (Henle), Fr. Couperin (EMB 4372, EMB 5233, EMB 5234) (Zeneműkiadó/Gát), J. Ph. Rameau (EMB 6857 kötetben, EMB 8764 kötetben), J. Chr. Bach (Henle), C. Ph. E. Bach (Könemann), J. Haydn (Könemann), nehézségi szintjén.

Az anyag kottából is játszható.

„B” tagozat

- Egy XVII. századi mű: ütemvonal nélküli prelude; L. Couperin – Heugel–kiadás, G. Le Roux, Clerambault (Max–Eschig), H. d'Anglebert, L. Marchand – Fuzeau–kiadás), vagy egy mű a Fitzwilliam Virginal Book–ból (Byrd (EMB 12030 kötetben), vagy Frescobaldi (EMB 13577, Rossi Toccata (EMB 13573, EMB 13574) (CEKM), vagy Froberger: Lamento (Bärenreiter), Tombeau (Bärenreiter) nehézségi szintjén.
- Egy polifon szerkesztésű mű; J. S. Bach: Kétszólamú invenciók BWV 772–786, Háromszólamú invenciók BWV 787–801(EMB 6913), f–moll szvit BWV 823 (Peters), a–moll szvit BWV 966 (Peters), Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier–ból BWV 846–869 (EMB 4475, EMB 8015), Francia szvit BWV 812–817 (EMB 7190) nehézségi szintjén.
- Egy virtuóz szonáta; Scarlatti (EMB 7817, EMB 8268, EMB 8480, EMB 8666), Soler (Henle), Albero műveiből.
- XVIII. századi mű; Fr. Couperin (Zeneműkiadó/Gát) (EMB 4372, EMB 5233, EMB 5234), J. Ph. Rameau (EMB 6857 kötetben, EMB 8764 kötetben), J. Duphly (Durand), J. Chr. Bach (Henle), C. Ph. E. Bach (Könemann), J. Haydn (Könemann), W. Fr. Bach: Fantáziák (Schott), J. Chr. Fr. Bach (Schott) műveiből.

Az anyag egy mű kivételével kottából is játszható.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
 Legalább egy csembaló (optimális esetben kétmanuális kópia–hangszer), állítható magasságú székkal.
 Hangolókulcs, hangológép, a hangszerekhez szükséges póthúr– és pengetőkészlet,
 Párásító és légtisztító készülék az állandó páratartalom biztosítására.

ORGONA

Az orgonatanulmányok megkezdése előtt legalább 4 év előzetes zongoratanulmány elvégzése javasolt.

Az orgonatanítás célja, feladatai

A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges

- a kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése,
- a két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítéka a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál–pedál összjátékának is,
- a polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,
- a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
- a redőny stílusos használatának elsajátítása,
- a tanuló saját alkatának is megfelelő logikus ujj– és lábrend készítésének elsajátítása.

A tanár ismertesse a tanulókkal

- az orgona történetét, a más hangszercsaládokkal meglévő rokon vonásokat,
- a hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
- az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket,
- az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítsa ki

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes test–, kar–, kéz– és lábtartást,
- sokszínű, kidolgozott játékmód–kultúrát,
- laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
- könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét,
- a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dūr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel, valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban,
- hármast– és négyes hangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálához hasonló módokon,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
- metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Az orgonát tanuló tanulók előképzettsége, életkora és zenei érettsége eltérő, ezért a javasolt zenei anyag csupán a haladás kívánatos szintjét jelöli, csak útmutatást kíván nyújtani a felhasználható művek nehézségi fokáról.

Előképző évfolyam**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok****Hangszeres és zenei ismeretek átadása****Ismerje meg a tanuló**

- a pedáljáték alapjait,
- az orgona–manuáljáték alapjait, módjait,
- a hangszer működésének alapelvét,
- a lábszámozást és a legfontosabb regiszterneveket, hangszíneket.

Hangszerjáték fejlesztése**Sajátítsa el a tanuló**

- a pedáljátékot szabályszerűen: billentés lábheggyel és sarokkal, bokacsukló–gyakorlatok; két, majd három szomszédos hang játszása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből; két szomszédos billentyű és – a különféle hangközök legato játszása váltott lábbal,
- a manuáljáték orgona–módozatait: legato, tenuto, staccato; néma ujjváltás egy, majd több szólamban,
- a hüvelykujj használatát az orgonajátékban,
- a manuál–pedál összjáték alpmódozatait: jobb kéz és pedál, bal kéz és pedál gyakorlatok; könnyebb két kéz és pedál összjáték–gyakorlatok (orgonaiskolák, egyházi népénekek).

Ajánlott tananyag

Zalánffy: Orgonaiskola I. és II. kötet (EMB Z 2043, 2783)

Antalffy: Orgonaiskola I. Kötet

Bach: Nyolc kis prelúdium (EMB Z 3098)

C. Franck: L'Organiste I. és II. kötet könnyebb darabjai

Liszt: Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)

Követelmény

Egyszerűbb manualiter darabok.

Biztonságos pedáljáték (pedálgyakorlatok, pedálskálák).

Két manuál és pedál összjáték–gyakorlat, vagy korálelőjátékok, esetleg egyházi népénekek pedállal.

A tanult műveket kottahűen, metrum– és ritmushűen, a megismert technikák alkalmazásával kell eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy manualiter mű,
- Két pedálgyakorlat, három pedálskála,
- Egy trió-gyakorlat (esetleg korárelőjáték),
- Egy pleno korárelőjáték, vagy prelúdium, vagy egyházi népének.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszerkezelés fejlesztése
- Elhelyezkedés a padon.
- A helyes testtartás és ülés mód.

Pedál

- Billentésnemek: lábhegy és sarok.
- Két, majd három szomszédos hang legato játzsása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből az összes fekvésben (átlendülés lábhegyen és sarkon).
- Bokacsukló-gyakorlatok.
- Két szomszédos billentyű játzsása váltott lábbal („vendég láb”).
- A különféle hangközök játzsása két lábbal, felbontva és együtt is.
- Lábhegy-glissandók.
- Pedálskála C–dúrban egy lábbal (átlendülés).
- Pedálskálák–dúr és–moll hangnemekben két lábbal a Zalánffy orgonaiskola lábrendje szerint.
- Kromatikus skála, néma pedálváltások.

Manuáljáték

- A zongora és orgona manuáljátéka közötti különbség.
- A főbb billentésnemek: legato, tenuto, staccato.
- A néma ujjváltási készség fejlesztése.
- A hüvelykujj használata.
- Előtanulmányok a polifon játékhoz.
- Szünet előtti hangok játzsása.
- Kétféle artikuláció egy kézben (Zalánffy I. kötet).

Összjáték

- Jobb kéz és pedál, bal kéz és pedál, két kéz és pedál.
- A bal kéz függetlenítése a pedáltól.
- Játék két manuálon, ugyanazon fekvésben.
- A trió-játék alapjai.

Ajánlott tananyag

Zalánffy: Orgonaiskola I–II. kötet (EMB Z 2043, 2783)

Antalfy: Orgonaiskola I–II. kötet (szemelvények)

Hermann Keller: Orgonaiskola (Edition Peters EP4517)

Riemann – Ambrust: Technische Studien (Edition Peters) és egyéb használható orgonaiskolák.

Orgonáskönyv I–II. kötet (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Bach: Nyolc kis prelúdium és fuga, (EMB Z 3098)

Bach: Orgelbüchlein – korárelőjátékok Sämtliche Orgelwerke 5. (EMB Z 12931)

Bach: e–moll prelúdium és fuga BWV 533 Sämtliche Orgelwerke 2. (EMB Z 12928)

Bach: c–moll prelúdium és fuga BWV 549 Sämtliche Orgelwerke 1. (EMB Z 1292)

Bach: G–dúr prelúdium BWV 568 Sämtliche Orgelwerke 4. (EMB Z 12930)

Könnyű triók (18. századi orgonatriók, Peters)

Zipoli: Versettók, Pastoral
 C. Franck: L'Organiste I. és II. kötet
 Liszt: Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
 Reger: Korárelőjátékok (Peters EP3980)
 Kodály: Epigrammák (EMB 6086)

Követelmények

Az orgona felépítésének vázlatos ismerete: sípok, levegőellátás, a játszóasztal és berendezései.

A legfontosabb regiszternevek, lábszámozás.

A manuál és a pedál összjátékának megvalósítása egyszerűbb művekben.

Kisebb művek eljátszása tisztán, kottahűen, a metrum és ritmus követelményeit szem előtt tartva, a zenei tartalom kifejezésével.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy régi mester műve,
- Egy barokk mű (J.S.Bach).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Ismerje meg a tanuló

- a különféle stílusokat, a köztük lévő különbséget, a hozzájuk tartozó játékmódokat,
- a leggyakrabban előforduló díszítéseket,
- a regisztrálás alapszabályait.

Sajátítsa el

- a hangszer alapvető kezelését,
- a művek stílusos, folyamatos és igényes előadását,
- a barokk zene artikulációjának értelmes megvalósítását,
- könnyebb művek ujj- és lábrendjének önálló elkészítését.

Ajánlott tananyag

Orgonáskönyv I. és II. kötet (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Buxtehude: Korárelőjátékok

Buxtehude: e–moll ciacona (könnyebb prelúdiumok és fúgák)

Pachelbel: d–moll ciacona (Peters EP3065)

Pachelbel: toccaták, korárelőjátékok

Frescobaldi: Fiori musicali (részletek) (Peters EP4514)

Walther: Korárelőjátékok

Purcell: Voluntary–k

Bach: Nyolc kis prelúdium és fúga (EMB Z 3098)

Bach: Orgelbüchlein – korárelőjátékok Sämtliche Orgelwerke 5. (EMB Z 12931)

Bach: e–moll prelúdium és fúga BWV 533 Sämtliche Orgelwerke 2. (EMB Z 12928)

Bach: G–dúr prelúdium BWV 549 C BWV 549 Sämtliche Orgelwerke 1. (EMB Z 12927)

Bach: c–moll fúga BWV 575 Sämtliche Orgelwerke 4. (EMB Z 12930)

Bach: Triók, triószonáta–tételek (Esz–dúr) Sämtliche Orgelwerke 9. (EMB Z 12935)

Franck: Prelúdium, fúga és variáció (Peters EP3744a)

Reger: könnyebb művek (op. 59, op.129, op. 135/a stb.) (Peters EP3008a/b, EP9442, EP3980)

Kodály: Epigrammák (EMB Z 6086)

Kodály: Prelúdium (Universal UE7941–25)

Kodály: Epigrammák(EMB 6086)

Követelmény

A különféle stílusok, a hozzájuk tartozó játékművek ismerete.

A regisztrálás alapjainak önálló alkalmazása.

Alapvető ujj- és lábrendek készítése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Két, az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező, különböző karakterű mű:

– Egy Bach–prelúdium, vagy trió–jellegű korárelőjáték (szonáta–tétel)

– Egy romantikus vagy újabb mű.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A manuál és pedál összjáték fejlesztése.

– A négyzólamú manuáljáték fejlesztése, a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségek megalapozása.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)

de Grigny: Pange lingua, Ave maris stella (Schott ED1877)

Frescobaldi: Toccata (Peters EP4514)

Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 545 Sämtliche Orgelwerke I. (EMB Z 12927)

Bach: c–moll partita BWV 767 Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)

Bach Triósonáták, Korárelőjátékok Sämtliche Orgelwerke 9. (EMB Z 12935)

Franck: Cantabile (Peters EP3744d)

Franck: Pastoral (Peters EP3744b)

Franck: C–dúr fantázia (Peters EP3744a)

Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)

Liszt: Gebet (Ave Maria) Válogatott orgonaművek 1. (EMB Z 14202)

Liszt: Szent Erzsébet–legenda, Bevezetés Válogatott orgonaművek 1. (EMB Z 14202)

Brahms: Korárelőjátékok (Henle HN400)

Schumann: 3. B–A–C–H–fúga (Peters EP9530)

Kodály: Organoedia (részletek) (Boosey and Hawkes BH3547)

Antalfy: Madonna Válogatott orgonaművek (EMB Z 13122)

Langlais: kisebb művek (Hommage ? Frescobaldi – részletek, Leduc, AL27896)

Langlais: Suite brève – tételek stb.) (Leduc, AL27898)

Dupré: kisebb művek (La tombe de Titelouze op. 38) (Leduc, AL27836)

Követelmények

Tudjon a tanuló különböző karakterű, műveket megformálni és egyéni adottságainak megfelelően, művészi módon előadni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy Bach prelúdium és fúga (fantázia és fúga),

– Egy romantikus, vagy XX. századi mű,

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A manuál és pedál összjáték biztonságának erősítése.
- A koncentráció és állóképesség fejlesztése nagyobb művek tanulásához. A virtuóz játéktechnika alapozása válogatott gyakorlatokkal (orgonaiskolákból).

Ajánlott tananyag

- Buxtehude: C–dúr prelúdium, fuga és ciacona (Peters EP4449)
 Buxtehude: D–dúr prelúdium és fuga (Peters EP4449)
 Frescobaldi: Fiori musicali (válogatva) (Peters EP4514)
 Bach: G–dúr prelúdium és fuga BWV 541 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
 Bach: dór toccata BWV 538 (Peters EP242)
 Bach: G–dúr fuga BWV 577 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
 Bach: C–dúr concerto BWV 595 (Peters EP247)
 Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Korálelőjátékok
 Franck: a–moll choral (Music Sales DP13285)
 Franck: Pièce héroïque (Music Sales DP13285)
 Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
 Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters EP9530)
 Mendelssohn: c–moll prelúdium és fuga (Peters EP1744)
 Brahms: Korálelőjátékok (Henle HN400)
 Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
 Dupré: g–moll prelúdium és fuga (Leduc AL16405)
 Vierne: 24 pièces en style libre I, II Op. 31 (Carus CV18161, CV18162)
 Alain: Litanies (Leduc AL29835)
 Kodály: Organoedia (tétélek) (Boosey and Hawkes BH3547)
 Pókóthy: a–moll prelúdium és fuga (EMB Z 13129)
 Sulyok: Te Deum Két orgonadarab (EMB Z 3275)

Követelmények:

- Legyen képes a tanuló nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására.
 Legyen képes a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni.
 Legyen képes egy kb. 15 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy J.S. Bach előtti mű,
 Egy J.S. Bach–mű,
 Egy romantikus, vagy XX. századi mű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra azokat a tanulókat irányítjuk, akik kimagasló képességűek, zenei pályára készülnek és meg tudnak felelni a zeneileg, technikailag és mennyiségileg magasabb elvárásoknak.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Ismerje meg a tanuló

- a stílusok közötti különbségeket, a hozzájuk tartozó játékmódokat,
- a barokk zenében leggyakrabban előforduló díszítéseket,
- a regisztrálás alapszabályait.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- a tanult művek stílusos, igényes, folyamatos előadására,
- értelmes artikuláció megvalósítására a barokk zenében,
- önálló, saját alkatának megfelelő ujj- és lábrend készítésére.

Ajánlott tananyag

- Zalánffy: Orgonaiskola I–II. kötet (szemelvények) (EMB Z 2043, 2783)
- Buxtehude: C–dúr prelúdium, fuga és ciacona (Peters EP4449)
- Buxtehude: D–dúr prelúdium és fuga (Peters EP4449)
- Buxtehude: e–moll ciacona Alte Meister des Orgelspiels (Peters EP 3065)
- Frescobaldi: Fiori musicali (részletek) (Peters EP4514)
- Bach: C–dúr prelúdium és fuga BWV 531 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
- Bach: e–moll prelúdium és fuga BWV 533 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
- Bach: a–moll fantázia és fuga BWV 561 (Music Sales NOV010009)
- Bach: c–moll fuga BWV 575 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
- Bach: Pastorale BWV 590 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
- Bach: Fantázia in h (imitációs) BWV 563 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
- Bach: Korárelőjátékok
- Bach: Triók, triószonáták (Esz–dúr) Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
- Franck: Cantabile (Peters EP3744d)
- Franck: Pastorale (Peters EP3744b)
- Franck: Prelúdium, fuga és variáció (Peters EP3744a)
- Liszt: Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
- Mendelssohn: c–moll szonáta (Peters EP1744)
- Mendelssohn: G–dúr prelúdium és fuga (Peters EP1744)
- Schumann: 3. B–A–C–H fuga (Peters EP9530)
- Brahms: Korárelőjátékok op. 122 (Henle HN400)
- Kodály: Prelúdium (Universal UE7941)
- Kodály: Epigrammák (EMB Z 6086)
- Kodály: Organoedia (részletek) (Boosey and Hawkes BH3547)
- Antalfy: Esti dal Válogatott orgonaművek (EMB Z 13122)
- Messiaen: Le banquet céleste (Leduc AL22893)
- Vierne: 24 pi?ces en style libre I, II Op. 31 (Carus CV18161, 18162)

Követelmény

- A különféle stílusok, a hozzájuk tartozó játékmódok ismerete.
- A regisztrálás alapjainak önálló alkalmazása.
- Alkatának megfelelő ujj- és lábrendek készítése.
- Természetes, folyamatos játékmód.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy Bach–prelúdium és fuga (toccata, fantázia),
- Egy romantikus, vagy XX. századi mű.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A manuál és pedál összjáték fejlesztése.
- A négy szólamú manuáljáték fejlesztése, a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségek megalapozása.
- Virtuózabb pedáljáték kialakítása

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiók és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
 Böhm: C–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels 1 (Peters EP4301)
 Frescobaldi: Toccata (Peters EP4514)
 Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 545 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: C–dúr concerto BWV 595 (Peters EP247)
 Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Korárelőjátékok
 Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
 Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
 Franck: C–dúr fantázia (Peters EP3744A)
 Franck: Pièce héroïque (Peters EP3744D)
 Mendelssohn: c–moll prelúdium és fúga (Peters EP1744)
 Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters EP9530)
 Brahms: Korárelőjátékok (Henle HN400)
 Reger: D–dúr fúga op. 59 (Peters EP3008A)
 Antalffy: Madonna Válogatott orgonaművek (EMB Z 13122)
 Kodály: Organoedia (tétélek) (Boosey and Hawkes BH3547)
 Pikéthy: a–moll prelúdium és fúga (EMB Z 13129)
 Pikéthy: C–dúr introductio és fúga (EMB Z 12510)
 Maros: Bagatelles Magyar orgonazene 2 (EMB Z 4663)
 Sulyok: Te Deum Két orgonadarab (EMB Z 3275)
 Dupré: La tombe de Titelouze op. 38 (Leduc AL27836)
 Vierne: 24 pi?ces en style libre I, II Op. 31 (Carus CV 18161, 18162)

Követelmények

Tudjon a tanuló különböző karakterű, nagyobb lélegzetű műveket megformálni és egyéni adottságainak megfelelően művészi módon előadni.

Ennek érdekében a tananyagot keresztül fejlődjön a tanuló manuál és pedál összjátéka, négyszólamú manuáljátéka, és alapozza meg a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségeket.

Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
- Egy triószonáta–tétel vagy triós korárelőjáték,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Legyen jártas a tanuló a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudatosan alkalmazza az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).
- Ismerje hangszeres repertoárját és fontosabb zeneszerzőit.
- Tudjon önállóan regisztrálni.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiók és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
 Walther: Partita „Jesu, meine Freude” Breitkopf
 Bach: D–dúr prelúdium és fúga BWV 532 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: G–dúr fantázia BWV 572 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)

Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Korárelőjátékok
 Mozart: f–moll adagio és allegro (Universal UE17165)
 Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga Válogatott orgonaművek 3 (EMB Z 2915)
 Franck: Pièce héroïque (Peters EP3744D)
 Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters) EP1744
 Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters 9530)
 Reger: e–moll prelúdium és fúga op. 69 (Peters EP9442)
 Saint–Saëns: Prelúdium és fúga op. 99, op. 109 (Durand DF00488800, DF00542100)
 Saint–Saëns Fantáziák (Durand DF00502300)
 Kodály: Organoedia (tétélek) (Boosey and Hawkes BH 3547)
 Píkéthy: G–dúr toccata (EMB Z 12511)
 Hidas: Szonáta Magyar orgonazene I (EMB Z 4192)
 Sulyok: Partita (EMB Z 12745)
 Alain: Litanies (Leduc AL29835)
 Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
 Hindemith: Szonáták I,II,III (Schott ED2557, 2558, 3736)

Követelmények

Legyen képes a tanuló nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására.
 Legyen képes a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni.
 Legyen képes egy kb. 30 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
- Egy triószonáta–tétel vagy triós korárelőjáték,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszere múltját, történetét,
- a különböző zenei stílusok jellemző vonásait,
- a díszítések különböző fajtáit,
- a regisztrálás alapvető szabályait,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására,
- könnyebb művek lapról olvasására.

Rendelkezzék

- a művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
- koncentrációképesseggel,
- megfelelő gyakorlási módszerrel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes:

- nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására,
- a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Orgona főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy triós tétel vagy korárelőjáték; Bach triós–korál (EMB 12935), illetve Telemann (Peters) vagy Homilius (Breitkopf) triós szerkezetű darabjainak nehézségi szintjén.
- Egy romantikus mű; Liszt: Gyászóda (Universal), Choral (EMB 14202), Franck: Pastorale, Reger: korárelőjátékok, d–moll toccata nehézségi szintjén.
- XX. századi, illetve kortárs szerzők művei; Kodály: Csendes mise (Boosey & Hawkes), Antalffy: Madonna (EMB 13122), Pikéthý: G–dúr toccata, Hidas: Fantázia (EMB 12588), Koloss: Réflexions, II. partita nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A „B” tagozat

- Egy nagyobb lélegzetű Bach–mű; g–moll fantázia és fuga BWV 542 (EMB 12929 kötetben), Concertók BWV 592–596 (EMB 12936) nehézségi szintjén.
- Egy triószonáta–tétel (lehetőleg gyors tétel); Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935).
- Egy romantikus mű; Mendelssohn: d–moll prelúdium és fuga (Peters), D–dúr szonáta (Peters), Franck: a–moll Choral (Peters), h–moll Choral (Peters), Final (Peters), Liszt: B–A–C–H prelúdium és fuga (EMB 2915 kötetben) nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció; Vierne szimfónia–tételek, Messiaen: Nativité – részletek (Leduc), Antalffy: Változatok néger spirituálékra (EMB 13122 kötetben), Gárdonyi Zsolt: Grand Chúr nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az állóképesség fokozása
- Az összjáték további fejlesztése nagyobb szabású művek technikai problémáinak megoldásához.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: E–dúr prelúdium és fuga (Peters EP4449)
 de Grigny: Veni creator Orgonamise (Schott ED1877)
 Bach D–dúr prelúdium és fuga BWV 532 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: G–dúr prelúdium és fuga BWV 550 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
 Bach Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
 Bach: Nagyobb korárelőjátékok
 Bach: Concertók (válogatva) Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
 Mozart: f–moll adagio és allegro KV 594 (Universal UE17165)
 Franck: a–moll choral (Peters EP3744)
 Liszt: Gebet (Ave Maria) Válogatott orgonaművek 1 (EMB Z 14202)
 Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
 Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
 Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters EP1744)
 Messiaen: Le banquet céleste (Leduc AL22893)
 Kodály: Orgonaedia (Boosey and Hawkes BH3547)

Követelmények

A folyamatos, hibátlan játék biztosítása
 Az orgona játszóapparátusának önálló és biztos használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző karakterű mű.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tudjon a tanuló nagyobb lélegzetű, különböző karakterű műveket kulturáltan, élményszerűen megformálni.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
 Böhm: C–dúr prelúdium és fuga Alte Meister des Orgelspiels 1 (Peters EP4301)
 Bach: h–moll prelúdium és fuga BWV 544 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
 Bach: c–moll prelúdium és fuga BWV 546 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: dór toccata és fuga BWV 538 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Korárelőjátékok
 Liszt: B–A–C–H prelúdium és fuga Válogatott orgonaművek 3 (EMB Z 2915)
 Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters EP9530)
 Mendelssohn: d–moll szonáta (Peters EP1744)
 Boëllmann: Gótikus szvit (PWM 5230050)
 Alain: Litanies (Leduc AL29835)

Pikéthy: G–dúr toccata (EMB Z 12511)

Pikéthy: Idyll (EMB Z 13129)

Sulyok: Partita (EMB Z 12745)

Követelmény:

Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két különböző karakterű mű.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A virtuóz manuál–pedál összjáték fejlesztése a nagyobb és bonyolultabb művek előadásához.
- A művek manuális részének plasztikusabbá tétele zongorán történő gyakorlással.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiók és fúgák, toccaták (Peters EP4449)

Walther: Partita „Jesu, meine Freude” Breitkopf

Walther: h–moll concerto Breitkopf

Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 547 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)

Bach: a–moll prelúdium és fúga BWV 543 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)

Bach: a–moll concerto Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)

Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)

Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)

Bach: Korárelőjátékok

Franck: h–moll choral (Peters EP3744C)

Franck: Final (Peters EP3744B)

Liszt: Weinen, Klagen Válogatott orgonaművek 3. (EMB Z 2915)

Reger: d–moll fantázia és fúga op. 135/b (Peters EP3981)

Messiaen: Pünkösdi mise – Communio, Sortie

Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)

Dupré: g–moll prelúdium és fúga op. 7 (Leduc AL16405)

Követelmény:

A tanuló egyen képes nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására,

Tudja önmagát a játék folyamán kontrollálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző karakterű mű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,
- A romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
- Repertoár ismerete
- Állóképesség megszerzése

Ajánlott tananyag

Buxtehude: fisz–moll prelúdium és fuga (Peters EP4449 vagy EP3065)
 Bruhns: G–dúr prelúdium és fuga Alte Meister des Orgelspiels (Peters EP4301A)
 Bach: F–dúr toccata és fuga BWV 540 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: E–dúr toccata BWV 566 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: g–moll fantázia és fuga BWV 542 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: Passacaglia BWV 582 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: Concertók Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
 Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
 Bach: Koráljátékok
 Mozart: f–moll fantázia (Peters EP2415)
 Händel: orgonaversenyek (Peters)
 Franck: E–dúr choral (Peters EP3744C)

Követelmény:

Ismerje a tanuló hangszere repertoárját, fontosabb zeneszerzőit.

Legyen jártas a barokk zene hangzás- és formavilágában, tudja alkalmazni az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).

Tudjon egy kb. 35–40 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző karakterű mű.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat**5. évfolyam „B” tagozat****Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Fejlessze muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.
- Az állóképesség fokozása és az összjáték további fejlesztése nagyobb szabású művek technikai problémáinak megoldásához.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: E–dúr prelúdium és fuga (Peters EP4449)
 de Grigny: Veni creator Orgonamise (Schott ED1877)
 Bach D–dúr prelúdium és fuga BWV 532 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: G–dúr prelúdium és fuga BWV 550 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
 Bach Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
 Bach: Nagyobb korálelőjátékok
 Bach: Concertók (válogatva) Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
 Mozart: f–moll adagio és allegro KV 594 (Universal UE17165)
 Franck: a–moll choral (Peters EP3744)
 Liszt: Gebet (Ave Maria) Válogatott orgonaművek 1 (EMB Z 14202)
 Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
 Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
 Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters EP1744)
 Messiaen: Le banquet céleste (Leduc AL22893)
 Kodály: Orgonaedia (Boosey and Hawkes BH3547)

Követelmények

A folyamatos, hibátlan játék biztosítása (először a tanulandó művek nehéz részei kerüljenek technikai kidolgozásra).
Az orgona játszóapparátusának önálló és biztos használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű mű.

6. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tudjon a tanuló nagyobb lélegzetű, különböző karakterű műveket kulturáltan, élményszerűen megformálni.
- Harmonizálási és improvizációs készség fejlesztése

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Böhm: C–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels 1 (Peters EP4301)
Bach: h–moll prelúdium és fúga BWV 544 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: c–moll prelúdium és fúga BWV 546 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: dór toccata és fúga BWV 538 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: G–dúr prelúdium és fúga BWV 541 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Korálelőjátékok
Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga Válogatott orgonaművek 3 (EMB Z 2915)
Schumann: B–A–C–H–fúgák (Peters EP9530)
Mendelssohn: d–moll szonáta (Peters EP1744)
Boëllmann: Gótikus szvit (PWM 5230050)
Alain: Litanies (Leduc AL29835)
Pikéthy: G–dúr toccata (EMB Z 12511)
Pikéthy: Idyll (EMB Z 13129)
Sulyok: Partita (EMB Z 12745)

Követelmény:

Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű mű.

7. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok:**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A virtuóz manuál–pedál összjáték fejlesztése a nagyobb és bonyolultabb művek előadásához.
- A művek manuális részének plasztikusabbá tétele zongorán történő gyakorlással.

Ajánlott tananyag

Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Walther: Partita „Jesu, meine Freude” Breitkopf
Walther: h–moll concerto Breitkopf
Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 547 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: a–moll prelúdium és fúga BWV 543 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)

Bach: a–moll concerto Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
 Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
 Bach: Korárelőjátékok
 Franck: h–moll choral (Peters EP3744C)
 Franck: Final (Peters EP3744B)
 Liszt: Weinen, Klagen Válogatott orgonaművek 3. (EMB Z 2915)
 Reger: d–moll fantázia és fuga op. 135/b (Peters EP3981)
 Messiaen: Pünkösdi mise – Communio, Sortie
 Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
 Dupré: g–moll prelúdium és fuga op. 7 (Leduc AL16405)

Követelmény:

A tanuló legyen képes nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására, tudja önmagát a játék folyamán kontrollálni.

Képes legyen önálló harmonizálásra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy különböző karakterű mű.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Repertoár bővítése
- Állóképesség fejlesztése
- Improvizációs készség erősítése
- Díszítések pontos alkalmazása

Ajánlott tananyag

Buxtehude: fis–moll prelúdium és fuga (Peters EP4449 vagy EP3065)
 Bruhns: G–dúr prelúdium és fuga Alte Meister des Orgelspiels (Peters EP4301A)
 Bach: F–dúr toccata és fuga BWV 540 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: E–dúr toccata BWV 566 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
 Bach: g–moll fantázia és fuga BWV 542 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: Passacaglia BWV 582 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
 Bach: Concertók Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
 Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
 Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
 Bach: Koráljátékok
 Mozart: f–moll fantázia (Peters EP2415)
 Händel: orgonaversenyek (Peters)
 Franck: E–dúr choral (Peters EP3744C)

Követelmény:

Ismerje a tanuló hangszere repertoárját, fontosabb zeneszerzőit.

Legyen jártas a barokk zene hangzás- és formavilágában, tudja alkalmazni az ennek megfelelő zenei-technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).

Tudjon egy kb. 35–40 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani.

Legyen képes harmonizálási és improvizációs feladatokra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy különböző karakterű mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszeres irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

- a különböző korok műveit biztos technikával, stílushűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
- a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,
- a művek karakterének megfelelően regisztrálni, valamint a saját alkatának megfelelő ujj- és lábrendeket önállóan készíteni,
- új műveket önállóan megtanulni, repertoárját bővíteni.

Rendelkezzék

- a művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formálókészséggel,
- fejlett hallási kontrollal,
- a hangszeréhez kapcsolódó stílus- és anyagismerettel, megfelelő repertoárral.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a díszítések különböző fajtáit, és azok kivitelezésének eltérő nemzeti hagyományait,
- a regisztrálás részletes szabályait.

Legyen képes

- az adott mű helyes metrikai, ritmikai és regisztrálási megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések precíz alkalmazására.

Rendelkezzék

- a nehezebb művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
- koncentrációképességgel,
- jó lapról olvasási készséggel,
- harmonizálási és improvizációs készséggel

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Orgona főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három különböző karakterű darab (ebből egy triós tétel) előadása a következőkből:

- Egy közepes nehézségű barokk prelúdium és fuga, concerto vagy variációsorozat; Buxtehude: fisz–moll Praeludium (Breitkopf), korálfantáziák (Breitkopf), vagy partita (Breitkopf), Lübeck: E–dúr prelúdium és fuga (Peters), Böhm: d–moll prelúdium és fuga (Breitkopf), Bruhns: (nagy) e–moll Praeludium (Peters), Bach: a–moll prelúdium és fuga BWV 543 (EMB 12928 kötetben), f–moll prelúdium és fuga BWV 534 (EMB 12928 kötetben), concertók BWV 592–596

(EMB 12936), f–moll partita BWV 766 (EMB 12931 kötetben), Walther: h–moll concerto (Breitkopf), Partita „Jesu meine Freude” (Breitkopf) nehézségi szintjén.

- Egy triós tétel; Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935) lehetőleg gyors tétel), vagy triós korálelőjáték Bach: Allein Gott in der Höh sei Ehr BWV 664 (EMB 12932 kötetben), Krebs–triók, Homilius: Christ lag in Todesbanden triós korál nehézségi szintjén.
- Egy romantikus vagy XX. századi kompozíció; Liszt: Orpheus (Leduc), Evocation, Schumann: B–A–C–H–fűgák (Peters), Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters, c–moll szonáta (Peters), Franck: a–moll Choral (Peters), Vierre fantázia–darabok, szimfóniatételek, Messiaen: Le banquet céleste (Leduc), Lisznyai: Szent István fantázia nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

„B” tagozat

A vizsgán a tanulónak négy különböző karakterű előadási darabot kell játszani:

- Egy nagyobb lélegzetű Bach–mű; g–moll fantázia és fűga BWV 542 (EMB 12929 kötetben), Concertók BWV 592–596 (EMB 12936) nehézségi szintjén.
- Egy triószonáta–tétel (lehetőleg gyors tétel); Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935).
- Egy romantikus mű; Mendelssohn: d–moll prelúdium és fűga (Peters), D–dúr szonáta (Peters), Franck: h–moll Choral (Peters), E–dúr Choral (Peters), Final (Peters), Liszt: B–A–C–H prelúdium és fűga (EMB 2915 kötetben) nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció; Vierre szimfónia–tételek, Messiaen: Nativité – részletek (Leduc), Antalffy: Változatok néger spirituálékra (EMB 13122 kötetben), Gárdonyi Zsolt: Grand Chœur nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Orgona és jó minőségű zongora vagy pianínó.

Az orgona jó minőségű, szabványos méretű játszóasztallal rendelkező, legalább 18–20 regiszteres, mechanikus traktúrájú legyen, 2–3 manuállal és pedállal.

VONÓS TANSZAK

HEGEDŰ

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei apperpció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato–technikára, a pergő–technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, versek, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.

Készségfejlesztés

- A hangszerjátékra való felkészítés fázisai, valamint a hangszerre irányuló mozgások gyakorlása
- a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és végtagok térbeli helyzetéről;
- a helyes légzés felismerése, illetve alkalmazása
- a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
- a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.

Hangszer nélkül

- emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
- közelítés – távolítás;
- súlyérzet;
- rotálás, tengelyfogás érzete;
- a hegedű „fészek” megismerése.

A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:

- a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
- a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
- a billentés, húrváltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

Ajánlott tananyag:

Gyermekdalok eljátszása, egyszerűbb népdalok és a Hegedűiskola I. kötetében található egyszerűbb etűdök tanulása.

Kodály: 333 olvasógyakorlat

Forrai: Óvódás énekeskönyv

Dénes – Kállai – Lányi – Mező: Hegedűiskola I.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.

Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Szilvay: Színes húrok I.

Követelmény

A hangszerre irányuló mozgások természetes és jó irányú mozgása

A tanulók figyelme irányuljon a hangszer szép hangon való megszólaltatására, és a tiszta intonációra való törekvésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Kottaolvasási ismeretek fejlesztése
- Egész, fél, negyed, nyolcad, és szünetei ismerete
- Módosítójelek
- Dallamsorok felismerése

Hangszerkezelés fejlesztése, készségfejlesztés

- Helyes testhelyzet, hegedűtartás kialakítása
- Billentő mozgás fejlesztése
- A két kéz helyezkedő műveleteinek fejlesztése
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakítására
- Vonókezelési feladatok, vonóbeosztások tudatosítása

Ajánlott tananyag:

30–40 gyakorlat

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.

Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Dénes–Lányi: Hegedűiskola I. füzet

Követelmény

Tudja a tanuló önállóan elhelyezni a hangszerét és vonóját

Törekedjen a tiszta intonációra

Tudjon kottát olvasni az egyszerűbb gyakorlatoknál

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Keresztmetszet az év során tanult hangszerkezelési és zenei anyagról, egyéni fejlődéstől függően

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok**

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A helyes testhelyzet és a hegedűtartás kialakítása.
- A bal kar és bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, húr váltó és fekvésváltó mozgások, alkar–rotáció).
- A billentő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.
- Intonáció a tanult hangkészletben

A helyes vonótartás (húron és húr fölött), a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík-érzet, – vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Húrváltás külön vonóval és kötve.

- Vonókezelési feladatok: játék egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása. Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.
- A szép hang iránti igény felkeltése – már a pengetés és az első vonó húzási feladatok során.
- Hangsorok egyszerű vonásnemekkel.

Zenei ismeretek

- Kottaolvasás a tananyag hangkészletén belül.
- Metrum, mérőütés, tempó.
- Ütem: 2/4, 4/4, 3/4.
- Hangjegyértékek: az egész, fél, negyed, nyolcad és szüneteik.
- Nyújtópont a fél és a negyed érték mellett.
- Módosítójelek, előjegyzés.
- Hangközök: szekundok, tercek, tiszta kvart, kvint, oktáv ismerete.
- A hármashangzat fogalma.
- Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések.
- Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola I.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.

Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Követelmény

Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket, ha kell, a tanár segítségével korigáljon.

Alakuljon ki a tanuló játékkészsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belül egyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.

Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel, törekedjen a tiszta intonációra.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Haydn: Dalocska, Lully: Dal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű tanulmány,
- Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:

- ejtő – emelő billentés;
- a hűrváltó–készség fejlesztése;
- az ujjak nyújtása, csúsztatása;
- a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
- a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;
- vonókezelési feladatok:
- a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészeken,
- legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato, a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.

A magyar népdalok játékaival kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák, nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato.

Zenei ismeretek

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- A tempó– és dinamikai jelzések ismerete.
- Egyszerű és változó ütemek.
- Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
- Hangközök: szekund, terc, kvint.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola II.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II.

Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Kodály: Biciniumok

Követelmény

Alakuljon ki a tanuló játékkészsége a 4#, 4b előjegyzésű skálák hangkészletén belül.

Ismerje az új ritmusokat.

Legyen képes a détaché, legatót (2, 4, 8 hang kötését) a tanult hangkészleten belül alkalmazni.

Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.

A zeneművek nehézségi szintje pl. Bartók: Betyárnóta, Rameau: Rigaudon, Schubert: Német tánc.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és a helyezkedő-készség fejlesztésére az I. fekvésben
- Játékkészség a II. és III. fekvésben (a közvetítőhang szerepe).
- Kettősfogás-játék: tercek, szextek.
- Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.
- Nagy és kis détaché.
- Martelé a vonó különböző részein.
- A legato fejlesztése, vonáskombinációk.
- Akkordjáték és emelt vonás, a staccato vonások előkészítése.
- A vibrato fejlesztése.
- A hangszer önálló felhangolása.

Zenei ismeretek

- A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
- Szűkített és bővített hangközök.
- A hármashangzat és fordításai.
- A dominánsseptim hangzat.
- Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
- Kvintkör, klasszikus periódus.
- Két- és háromtagú kis formák elemzése.
- Ékesítések: előke, utóka, trilla, paránytrilla és mordent.
- Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola III–IV.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola III.

Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)

Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben

Az ajánlott irodalom jegyzékében található előadási művek.

Kodály: Biciniumok

Pejtsik: Régi kamarazene sorozat: Duók, Triók

Szervánszky: Duók Z. 3083

Mozart: 12 duó K. 487 (válogatva)

Bartók: Duók

Követelmény

A tanuló legyen képes az eddig tanult mozgásformák, vonástípusok folyamatos alkalmazására.

Ismerje a zenei ékesítések egyszerűbb módoszatait: előke, utóka, mordent, trilla.

Törekedjen a tiszta intonációra az első fekvésben (szűkített és bővített hangközök).

A tanuló ismerje az egyszerű fekvésváltásokat (azonos ujjak, üres húr alatti fekvésváltások).

A zeneművek nehézségi szintje pl. Járdányi: Magyar tánc, Stanley: Allegro grazioso, Händel: Gavotte.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd (különböző technikai feladatokkal)

- Két zongorakíséretes mű (lehet koncerttétel, vagy barokk, illetve klasszikus táncmű), lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Az előző években jobb és bal kézzel elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
- 1/2 fekvés, II–III. fekvés, fekvésérzet.
- A vibrato fejlesztése
- Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is.
- A kromatikus játéktechnika fejlesztése.
- Az eddig tanult vonásnemek gyorsítása, alkalmazása összetettebb feladatokban.
- A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése.
- A dobott vonás (spiccato) előkészítése.
- Az akkordjáték és a kettősfogás-játék fejlesztése első fekvésben.
- A hangindítás, a vonós artikuláció fejlesztése, a fontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása (dolce, risoluto, espressivo).

Zenei ismeretek

- A tempó- és a dinamikai jelzések bővebb ismerete.
- Ütem: 5/4, 5/8, változó ütemek.
- A teljes kvintkör.
- A játszott anyag zenei – formai és harmóniai – elemzése a tanár segítségével.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola III–IV.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola IV/A, B.

Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I.

Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, vagy

Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)

Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben

Pleyel: Duók

Szervánszky: Duók Z. 3083

Mozart: Duók K. 487

Bartók: Duók

Hegedűduók kezdőknek (Vígh)

Kamarazene kezdők számára (Máriássy)

Régi kamarazene (sorozat): Duók, Triók

Követelmény

Ismerje a tanuló a 1/2 fekvést, a II. és III. fekvést, az egyszerűbb kettősfogásokat és akkordokat.

Legyen képes a fekvésekben közlekedni (közvetítőhang).

Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni gyorsabb tempóban is.

Legyen képes az emelt vonós és staccato játékmód alkalmazására.

Ismerje a játszott zenei anyagban előforduló szakkifejezéseket.

A zeneművek nehézségi szintje pl. Zathureczky: Gyermeknek, Farkas: Régi magyar táncok, Steibelt: Uno ballo,

Mozart: Andantino.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Két zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene), lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Az eddig tanult fekvésekben való jártasság elmélyítése.
- A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
- Kettősfogás-játék a fekvések alkalmazásával.
- A vibrato fejlesztése (egyenletesség, gyorsaság, folyamatosság).
- Az akkordjáték fejlesztése – játéka könnyebb fekvésváltásokkal is.
- Folyamatos játék dobott vonóval, könnyebb etűdanyagon.
- Az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazása, zeneileg árnyaltabbá tétele, a vonós artikuláció fejlesztése.
- Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon az V. fekvésig.

Zenei ismeretek

- A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
- Szűkített és bővített hármashangzat, szűkített szeptimakkord.
- A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése, a barokk szvit felépítése.
- Klasszikus táncok.
- Romantikus karakterdarabok.
- Variációs forma.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.

Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I–II.

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.

Dancla: Etűdök op. 68

Bloch: Hangsoriskola II–III.

Bartók: Duók

Mozart: Duók K. 487

XX. századi kamarazene-művek

A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.

Négy évszázad könnyű triói Z. 13548

A barokk triószonáta Z. 13549

Követelmény

Ismerje és játssza a dúr és moll hangsorokat (5#, 5b előjegyzésig) két oktávon keresztül az V. fekvésig.

Ismerje a IV. és V. fekvést.

Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására (emelt vonó, dobott vonó, staccato), zeneileg árnyaltabbá tételére, a vonós artikuláció használatára.

Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmes frazeálással játsszon (bal kéz pergőtechnika).

Alkalmazzon folyamatos vibratot az éneklő jellegű műveknél.

Legyen képes az évfolyam anyagánál könnyebb műveket lapról eljátszani.

A játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartók: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menüett

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy zongorakíséretes mű lehetőleg kotta nélkül
- Egy kamaramű (tanárral vagy tanulótársaival).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Tájékozódás és játékkészség a VI., VII. fekvésben és félfekvésben.
- Háromtávós hangsorok akkordfelbontásokkal.

A bal kéz mozgékonyságának sokoldalú fejlesztése:

- trilla, pergőtechnika, fekvésváltás (kettősfogásokkal is);
- természetes üveghangok.

A vibrato fejlesztése minden fekvésben.

Zenei ismeretek

- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.
- Kifejező és stílusos artikuláció.
- A portamento fogalma.
- A XX. századi zene hangzásvilágának ismerete: melodikai, harmóniai sajátosságok, szerkesztési elvek ismerete a játszott művek alapján.

Ajánlott tananyag

Mazas: Études speciales op. 36 I. füzetből válogatva,

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.

Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I–II.

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.

Dancla: Etűdök op. 68

Bloch: Hangsoriskola II–III.

Bartók: Duók

Mozart: Duók K. 487

XX. századi kamarazene–művek

A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.

Négy évszázad könnyű triói Z. 13548

A barokk triószonáta Z. 13549

Követelmény

Rendelkezzék stílustapasztalattal a barokk művek játékában és szerezen jártasságot a bécsi klasszikus és romantikus művek terén.

Legyen kedve az önálló társas muzsikáláshoz, ambíciója új művek felkutatásához, terjessze ki érdeklődését korunk zenéje iránt.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két zongorakíséretes előadási darab, lehetőleg kotta nélkül – az egyik kamarazene is lehet.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, zenei ismeretek

A vibrato kialakítása, árnyaltabb dinamika,

A martelé játékmód fejlettebb, differenciáltabb formái.

A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:

- ejtő – emelő billentés;
- a húrváltó–késztség fejlesztése;
- az ujjak nyújtása, csúsztatása;
- a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
- a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;

Vonókezelési feladatok:

- a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészekben, legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato,
- a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.

A magyar népdalok játékaival kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák. Nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato is, valamint a szinkópa.

Zenei ismeretek

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- A tempó– és dinamikai jelzések ismerete.
- Egyszerű és változó ütemek.
- Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
- Hangközök: szekund, terc, kvint.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola II.; III–IV. II. fejezet: Fekvéstanulmányok

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II.

Schradieck: Ujjgyakorlatok

Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva), vagy

Wohlfahrt: 60 etűd op. 45 (válogatva)

Követelmény

A II. és III. fekvés használata könnyebb hangnemekben. Egyszerűbb fekvésváltások, tanult zenei anyag játéka ujjrendváltozattal.

Önálló hangolás.

Hangsorok, népdalok, klasszikus etűdök és összetettebb zenei anyagok kotta nélküli előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd
- Két zongorakíséretes mű kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A fekvésérzet differenciálása, a fekvésváltás készségének fejlesztése, a II. és III. fekvés elsajátítása.
- A vibrato kialakítása, fejlesztése.
- Trilla, a kromatika intonálása, ujjfüggetlenítés.
- A kettősfogás fejlesztése a II. és III. fekvésben (fekvésváltás nélkül).
- Ismerkedés a IV. fekvéssel és a félfekvéssel.
- Hangsorok, akkordfelbontások két oktávon, a tanult fekvésekben, fekvésváltással is.
- Az eddig tanult vonások fejlesztése a vonó különböző részein, vonáskombinációk.
- Lassú, tartott hangok.
- A staccato játékmód fokozatos fejlesztése.

- Az akkordjáték és az emelt vonás előkészítése, majd alkalmazása.
- Természetes üveghangok.
- Tempótartás, a tempó fokozása.

Zenei ismeretek

- A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
- Szűkített és bővített hangközök.
- A hármashangzat és fordításai.
- A dominánsseptim hangzat.
- Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
- Kvintkör, klasszikus periódus.
- Két- és háromtagú kis formák elemzése.
- Ékesítések: előke, utóka, trilla, paránytrilla és mordent.

Memóriafejlesztés.

- alteráció, hangnemi kitérés, moduláció;
- a főtéma, melléktema fogalma (koncert vagy szonáta játéka kapcsán);
- a klasszikus periódus;

XX. századi stílusjelenségek.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola III–IV.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola IV/A, B (válogatva)

Sándor: Hegedűiskola III.

Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, illetve 40 etűd op. 54 (válogatva)

Kayser: 36 gyakorlat op. 20 I. (a technikailag könnyebb etűdök: 1, 3, 5, 8)

Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben

Az ajánlott irodalom jegyzékében található művek.

Bartók: Duók

Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók

Pleyel: Duók

Szervánszky: Duók (Z. 3083)

Követelmény

Játsszon a tanuló szép és kifejező hangon.

Billentése legyen mozgékony, rendelkezzen tapintási érzékenységgel.

Rendelkezzen intonációs biztonsággal a tanult fekvésekben.

Törekedjen a fekvésváltás vonóvezetéssel való ritmikai összehangoltságára.

Alkalmazza helyesen a közvetítőhangokat a gyakorlásban, a vibratot a zene kifejező megformálása során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű technikai tanulmány – közülük az egyik klasszikus etűd
- Két zongorakíséretes mű kotta nélkül

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanult fekvésekben való játék elmélyítése, a IV–V. fekvés elsajátítása.
- Ismerkedés a VI–VII. fekvéssel (hangsorok, szekvenciális fekvésváltás–gyakorlatok).
- A páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
- A fekvések összekötése I–V. fekvésig.

- Az akkordjáték fejlesztése: egyszerre megszólaltatott háromszólamú akkordok és egyszerű négyzólamú tört akkordok tanulása.
- Hangsorok 5#–5b előjegyzésig, akkordfelbontásokkal, két oktávon.
- A pergőtechnika, trilla, zenei díszítések alkalmazása.
- A vibrato fejlesztése, kifejezésbeli gazdagítása éneklő művek előadásánál.
- Az eddig tanult vonások gyorsítása, karakterbeli gazdagítása.
- A kettősfogás-játék fejlesztése (fekvésváltással kombinálva is).

Zenei ismeretek

- A tempójelzések bővebb ismerete.
- Ütem: 5/4, 5/8, változó ütem.
- A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
- Szűkített és bővített hármashangzatok, szűkített szeptimakkord.
- A rondó- és a szonátaforma főbb jellemzői.
- Alapvető zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto, grazioso, marcato.
- Az egészhangú skála.
- A portamento fogalma.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola III–IV.

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola IV/A, B

Bloch: Hangsoriskola II. Z. 1767

Kayser: 36 etűd op. 20 I–II.

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 I.

Dancla: Etűdök op. 68 (válogatva, pl. 2, 4, 6, 1, 9.)

Az ajánlott irodalom jegyzékében található művek.

Követelmény

Játsszon a tanuló felszabadult hangszerkezeléssel, rendelkezzen karakterérzékeny vonótechnikával.

Zenei igényrel váltson fekvést, igazodjon a játszott mű tempójához és karakteréhez.

Vibratoja legyen folyamatos, alkalmazza mozgalmasabb zenei anyagokon is.

Tudjon könnyebb műveket önállóan megtanulni.

Könnyebb darabokat, valamint zenekari és kamaraművek egyszerűbb szólamait tudja lapról játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű technikai tanulmány – közülük az egyik klasszikus etűd
- Két zongorakíséretes mű kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A játékkészség fejlesztése I–VII. fekvésig.
- Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon.
- A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése.
- Pergőtechnika.
- A fekvésváltás, trilla, vibrato fejlesztése, kettősfogás, természetes és mesterséges üveghang.
- A tanult vonásnemek, vonáskombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása.
- Spiccato játék középtempóban.
- Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Zenei ismeretek

- A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése. – Szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.
- A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyedebb játékmód kialakítása.
- Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok.
- Ismerkedés korunk zenéjével.

Ajánlott tananyag

- Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.
 Kayser: 36 etűd op. 20 II.
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II.
 Dancla: Etűdök op. 68
 Švevík: Fekvésváltások op. 8
 Bloch: Hangsoriskola II–III. Z. 1767–68
 Feigler: 24 gyakorlat I. (a könnyebbek közül válogatva)
 Mazas: Études speciales op. 36, I.
 Régi kamarazene (Pejtsik–Szász): Duók, Triók
 Bartók: Duók
 Lendvay: Duók (Z. 13224)
 Szokolay: Magyar gyermekdalok (két és három hegedűre) (Z. 7254)
 Kiss Zs.: Duók Z. 12565
 Reményi: Duók Z. 13247, (Z. 12567)

Követelmény

- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből (etűdök is).
 Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a tanuló érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben.
 Legyen képes virtuóz jellegű művek előadására
 Az év folyamán több alkalommal szerepeljen hangversenyen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd (közülük az egyik klasszikus etűd),
- Két zongorakíséretes mű – az egyik vagy koncert, vagy szonáta.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A játékkészség fejlesztése I–VII. fekvésig.
- Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon, terc-, szext és oktávskálák két oktávon; az ujjrendi formák bővítése a zenei kifejezés szolgálatában („kúszó ujjrend”, ujjazatos kromatika).
- A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése.
- Pergőtechnika.
- A fekvésváltás, trilla, vibrato fejlesztése, kettősfogás, természetes és mesterséges üveghang.
- A tanult vonásnemek, vonáskombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása.
- Spiccato játék középtempóban.
- Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Zenei ismeretek

- A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése, szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.
- A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyedebb játékmód kialakítása.

- Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok.
- Ismerkedés korunk zenéjével.
- Az elérendő készségi szintet az évfolyam technikai és zenei anyaga jelöli meg.
- Az értőbb, önálló előadáshoz szükséges zenei összefüggések, stílusjegyek, szakkifejezések ismeretének kibővítése.

Ajánlott tananyag

Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI., II. rész

Bloch: Hangsoriskola II–III. Z. 1767–68

Mazas: Études speciales op. 36, I. Études brillantes op. 36 II. (a lehetőségek szerint)

Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (a könnyebbek közül)

Kayser: 36 etűd op. 20, III.

Ševčík: Fekvésváltás op. 8

Ševčík: Trillagyakorlatok op. 7

Követelmény

A tanuló hangszerkezelése legyen perspektivikusan megalapozott.

Legyen képes tudatos helyezkedő–műveletekre a tiszta intonáció érdekében.

A fekvésváltásokat és a vibratot a zenei folyamatokba illesztve, zavartalanul tudja megoldani.

Az alapvonásokat tudja hajlékony, szép hangon játszani.

Tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és Dinamikai árnyalásokkal.

Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Egy koncerttétel vagy egy zongorakíséretes darab (a koncerttétel helyett lehet szonáta I–II. tételt játszani) kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó– és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alap karakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készségi szintjén kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,

- az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- Háromoktávós skála, akkordfelbontásokkal,
- Két szabadon választott etűd,
- Egy versenymű saroktétele,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy egy lassú és egy élénk tempójú előadási darab. A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Hegedű főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma

A” tagozat

- Egy etűd; Dénes: V–VI. Hegedűiskola (EMB 7111), vagy Dancla op. 68 (EMB 7918) 2., 9., 14., vagy Dont op. 38 (EMB 2214, EMB 2215, EMB 2216), vagy Mazas: Études spéciales op. 36. I (EMB 2244) 2., 8., 9. nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel; Beethoven: Menuett (PWM) és Trió (Peters), Rameau: Gavotte (EMB 4535 kötetben), Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel, Seitz: D-dúr koncert (Peters) I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta (EMB 12050 kötetben, EMB 12051 kötetben, EMB 12265 kötetben) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd, a játék technikai biztonságának felmérésére; Dont op. 68/12., 15., Mazas: Études spéciales op. 36. I (EMB 2244) 2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. (EMB 2245) nehézségi szintjén.
- Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére; Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (EMB 2604), a könnyebbek szintjén.
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tétel-pár (lassú-gyors); Boyce: Matelotte (EMB 2751 kötetben), Járdányi: Magyar tánc (EMB 3236). Wieniawski: Kuyawiak (EMB 8001) nehézségi szintjén.
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel; Komarovszkij: A-dúr koncert (Peters) I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel Accolay: a-moll koncert (PWM), Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 (PWM, Music Sales) I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta (EMB 12309) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,

- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A hajlékony hang kialakítása,
- Alapvonások (legato, martele, detache) kidolgozása,
- A fekvésváltás könnye alkalmazása,
- A húr váltó mozgások fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Mazas: Études speciales op. 36, I.

Mazas: Études brillantes op. 36, II.

Feigerl: 24 Etüd

Kayser: Etüdök III.

Block: Hangsoriskola

Vivaldi: G–dúr Koncert

Haydn: D–dúr Koncert no.2.

Komarovszkij: A–dúr Koncert

Händel: E–dúr Szonáta

Corelli: e–moll Szonáta

Haydn: Menüett D–dúr, F–dúr

Vivaldi: Siciliano

Rubinstein: Polka

Követelmény

Legyen képes a tanuló a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy előadási darab (választható koncerttétel, szonáta, vagy kamaramű) lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Jobbkéz mozgásainak fejlesztése (különösen a vonóbeosztással kombinált vonásoknál)
- A tanuló legyen jártas a barokk zene hangzásvilágában

Követelmény

Legyen képes oldott és rugalmas billentésre a magasabb fekvésben is.

A fekvésváltás legyen könnyed és folyamatos

A tanuló tudjon tisztán intonálni a magasabb fekvésben is

Ajánlott tananyag

Mazas: Études speciales op. 36, I.

Mazas: Études brillantes op. 36, II.

Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37

Kayser: 36 etűd op. 20, III.

Vivaldi: e–moll, E–dúr Koncert

Vivaldi: d–moll Kettősverseny

Stamitz: B–dúr Koncert

Händel: g–moll Szonáta

Corelli: A–dúr Szonáta

Mozart: Albumok (Dobszay)

Veracini: Largo (Remekművek sorozat)

Járdányi: Magyar tánc

Bartók: Duók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy etűd,

– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladat

– A korábbiakban elsajátított zenei és technikai eszközök alkalmazási készségének további finomítása

– A bécsi klasszika jellegzetes formáinak megismerése

Ajánlott tananyag

Mazas: Études speciales op. 36, II.

Feigerl: II. Füzet

Block: Skálák

Schradieck: Ujjgyakorlatok

Bach: a–moll Koncert

Mozart: D–dúr (Adelaide) Koncert

Stamik: B–dúr Koncert

Beriot: a–moll Koncert

Tartini: F–dúr Szonáta

Händel: A–dúr Szonáta

Schubert: A méh

Gluck: Melódia (Remekművek sorozat)

Wieniawsky: Legenda

Beethoven: Romanc (F dūr)

Bartók: Szonatina

Vivaldi: d–moll Kettősverseny

Stamitz: B–dúr Koncert

Händel: g–moll Szonáta

Corelli: A–dúr Szonáta

Mozart: Albumok (Dobszay)

Veracini: Largo (Remekművek sorozat)

Járdányi: Magyar tánc

Bartók: Duók

Követelmény

Legyen a tanuló intonációs biztonsága fejlett a magasabb fekvésekben is.

Tudjon hangszerén folyamatosan pergő trillát játszani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei karakterek és a hozzá tartozó virtuózabb vonásfajták játéka,
- Gyorsabb tempójú futamok fejlesztése,
- Hangképzése a zenei kifejezést szolgálja.

Ajánlott tananyag

Mazas: Études brillante II.

Feigerl: Etűdök

Block: Skálák

Schradieck: Ujjgyakorlatok

Bach: E–dúr Koncert

Mozart: G–dúr Koncert

Spoehr: d–moll Koncert

Kabalevszkij: C–dúr Koncert

Tartini: 12 fantázia szólóhegedűre

Locatelli: g–moll Szonáta

Bach: E–dúr Partita

Bruck: Air

Rachmanyivov: Vocalise

Bartók: Szonatina

Bartók: Román népi táncok

Követelmény

Legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.

Tudjon önállóan ujjazatot és vonásnemet változtatni a zenei kifejezés szolgálatában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Billentés alapformáinak tudatos alkalmazása
- Húr és vonóváltás műveleteinek előkészítése, fejlesztése

Ajánlott tananyaga

Mazas: Études speciales op. 36, I. II.

Feigerl: 24 Etüd

Kayser: Etüdök III.

Dont: Etüdök op. 37

Block: Skálaiskola

Vivaldi: a–moll, d–moll Koncert

Haydn: G–dúr Koncert

Viotti: G–dúr Koncert

Händel: g–moll, F–dúr Szonáta

Corelli: e–moll Szonáta

Dancla: Solo I., II

Vivaldi: Siciliano

Farkas: Szonatina

Bartók: Duók

Követelmény

Legyen képes a tiszta intonáció érdekében a balkéz tudatos helyezkedő műveleteire.

Tudjon alapvonásokat hajlékony, szép hangon játszani.

Legyen képes a megfelelő dinamikai váltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy etüd,

– Két előadási darab – koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Oldott és rugalmas billentés kialakítása,

– Könnyed és folyamatos fekvésváltás,

– Ritmikus pergőjáték.

Ajánlott tananyaga

Mazas: Études speciales op. 36, I.

Mazas: Études brillantes op. 36, II.

Feigerl: 24 Etüd

Kayser: Etüdök III.

Dont: Etüdök op. 37

Sevčík: Trilla és fekvésváltás gyakorlat

Flesch: Hangsoriskola

Bach: a–moll E–dúr Koncert

Haydn: G–dúr Koncert

Stamic: B–dúr Koncert

Händel: Szonáták

Tartini: Szonáták

Veracini: Szonáták

Brahms: A–dúr Keringő

Smetana: Hazámról

Gluck: Melódia (Remekművek)

Franceour: Sicilien és Rigaudon

Bartók: Duók

Követelmény

Legyen képes hangszerén az alsó 5 fekvésben oldott és rugalmas billentésre.

Könnyed és folyamatos fekvésváltás.

Ritmikus pergőjáték.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két előadási darab, koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- Kombinált vonások gyorsabb alkalmazása
- Különböző fajta dobott és emelt vonások játéka

Ajánlott tananyag

Kreutzer: 42 Etűd

Roda: 24 Caprices

Dancla: Etűdök op. 73

Sevčik: Trilla és fekvésváltás gyakorlat

Sevčik: Vonótechnika 40 variáció

Flesch: Hangsoriskola

Bach: E–dúr Koncert

Mozart: G–dúr Koncert

Spoehr: d–moll Koncert

Bruch: g–moll Koncert

Tartini: g–moll Szonáta

Veracini: e–moll Szonáta

Bach: Partita

Smetana: Hazámról

Beethoven: Romanc

Kreisler: Schön Rosmaria

Bartók: Duók

Követelmény

A tanuló intonációs biztonsága terjedjen ki a fogólap egész területére.

Tudjon folyamatos pergő trillát játszani.

Legyen képes hangszerén átélni a játszott művek érzelmi tartalmát.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Két előadási darab, koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- Gyors tempójú futamok,
- Kettősfogás-játékok fejlesztése (terc, szext, oktáv),
- Kromatikus skálák.

Ajánlott tananyag
 Kreutzer: 42 Etüd
 Roda: 24 Caprices
 Hubay: Etudes de Violin
 Sevcik: Trilla és fekvésváltás gyakorlat
 Schradieck: Fekvésváltásgyakorlat op.8
 Vivaldi: Négy évszak-ból
 Mozart: D–dúr, A–dúr koncert
 Telemann: 12 Szólófantázia
 Bach: E–dúr Hegedűverseny
 Mozart: G–dúr Hegedűverseny
 Spohr: d–moll Hegedűverseny
 Bruch: g–moll Hegedűverseny
 Tartini: g–moll Szonáta
 Veracini: e–moll Szonáta
 Bach: Partita
 Smetana: Hazámról
 Beethoven: Romanc (F–dúr)
 Kreisler: Preludium és Allegro
 De Falla: Spanyol Tánc

Követelmény

Legyen képes egyéni adottságainak megfelelően művészi szándékú kifejezésre, a gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására.

Hangképzése legyen kifejező és árnyalt a zenei megformálás és hangvétel szuggesztivitásának természetes kialakítására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etüd,
- Két előadási darab, koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.

Legyen képes:

- a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,
- kettősfogás–meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,
- egyenletes futamokat megszólaltatni,
- mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,
- egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- a különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- különböző módon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játékának összehangolására,
- a legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- képzett hallással,
- biztos memóriával,
- koncentrációképeséssel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Hegedű főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

„A” tagozat

- Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta lehetőleg nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd; Mazas: Études brillantes op. 36. II., (EMB 2245) Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (EMB 2604), Kreutzer: 42 gyakorlat (EMB 2560), Rode: 24 Caprices (EMB 2453) /2., 7., 10. nehézségi szintjén.
- Barokk szonáta két tétele; Händel: g–moll (EMB 12309 kötetben), D–dúr (EMB 12309 kötetben), A–dúr szonáta (EMB 12309 kötetben) nehézségi szintjén.
- Egy koncert–tétel, vagy előadási darab; Bach: a–moll (EMB 1600), E–dúr (EMB 1601), Haydn: C–dúr (Peters), Mozart: D–dúr – Adelaide, Beriot: a–moll op. 104 (Peters) koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine (EMB 13745), Fiocco: Allegro (EMB 3558 kötetben), Beethoven: F–dúr románc (EMB 13494), Weiner: Rókatánc (EMB) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, méretű és minőségű hegedű tartozékokkal (vonó, tok, gyanta)

Hangszerenként évente legalább két garnitúra húr.

Megfelelő minőségű zongora vagy pianínó

- Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör
- Legalább 2 darab kottatartó
- Metronóm

BRÁCSA

A képzés különböző fokozatain nyújt lehetőséget a tanulónak a hegedűről brácsára való áttérésre, de – a korábbi gyakorlattól eltérően – az abszolút kezdőnek is biztosítja a brácsatanulás lehetőségét.

A brácsatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a brácsa akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a brácsairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező brácsahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a brácsa- és violinkulcsok folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolásra és a legalapvetőbb hangszer-karbantartásra.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés kialakítása

- A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.

Készségfejlesztés

A hangszerjátékra való felkészítés fázisai

Előkészítő mozgások:

- a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és a végtagok térbeli helyzetéről;
- a helyes légzés felismerése, illetve kialakítása;
- a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
- a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.

A hangszerre irányuló mozgások gyakorlása (hangszer nélkül):

- emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
- közelítés – távolítás;
- súlyérzet;
- rotálás, tengelyfogás érzete;
- a brácsa elhelyezése.

A brácsatartás, vonófogás kialakítása:

- a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
- a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
- a billentés, húrváltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

Ajánlott tananyag

Paksa Katalin: Magyar népzene története (Balassi Kiadó, 1999.)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Szilvay: Színes húrok I.

Garlej–Gonzales: Méthode d'Alto Vol. 1.(Editions Henry Lemoine, Paris)

Alberto Curci: Tecnica fondamentale della viola, Parte Prima (Editoni Curci, Milano)

Dénes–Kállay–Lányi–Mező: Hegedűiskola I. (alt–kulcsban, kvinttel lejjebb)

Sándor–Járdányi–Szervánszky: Hegedűiskola I.

Követelmény

Alakuljon ki jártasság a tanult hangszeres mozgások megítélésében.

A megismert mozgások alkalmazása, szükség esetén tanári segítséggel.

Gyermekdalok: g–a–h–c–d (g–húr); d–e–fisz–g–a (d–húr) hangkészletben.

Játékos ismerkedés az alt–kulccsal.

Törekedjen a szép hangra és a tiszta intonációra. Ezek az első évfolyamba lépés feltételei.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A helyes testhelyzet és hangszertartás kialakítása, a bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, húrváltó mozgások, alkar-rotáció), a billentő mozgások kialakítása (lágú tenyérérzet).
- A fekvésjáték és vibrato előkészítése, ismerkedés a III. fekvéssel.

Intonáció a következő hangkészletekben:

- a-húr: a–h–cisz (c)–d–e
- d-húr: d–e–fisz (f)–g–a
- g-húr: g–a–h (b) c–d
- c-húr: c–d–e (esz)–f–g

- A helyes vonótartás (húron és húr fölött), a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík-érzet, vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Húrváltás külön vonóval és kötve.
 - Az ütemsúly és a vonókezelés összefüggései.
 - Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.
- A szép hang iránti igény felkeltése már a pengetés és az első vonóhúzási feladatok során.

Zenei ismeretek

- Kottaolvasás továbbfejlesztése a tananyag hangkészletén belül alt–kulcsban.
- Metrum, mérőütés, tempó.
- Ütem: 2/4, 4/4, 3/4.
- Hangjegyértékek: az egész, fél, pontozott fél, negyed, nyolcad, triola, tizenhatod és szüneteik.
- Felütés.
- Nyújtópont a fél, a negyed és a nyolcad érték mellett.
- Módosítójelek.
- Előjegyzés.
- Hangközök: szekundok, tercek, tiszta kvart, kvint, szextek, szeptimek, oktáv ismerete.
- A hármashangzat fogalma.
- Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések.
- Memóriafejlesztés.
- Társas zene: egyszerű kétszólamú tanulmányok a tananyagból.
- Dúr és moll tonalitás, a párhuzamos hangnem fogalma.
- Kromatika, kánon.
- Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag

Paksa Katalin: Magyar népzene története (Balassi Kiadó, 1999.)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Garlej–Gonzales: Méthode d'Alto Vol. 1. (Editions Henry Lemoine, Paris)

Alberto Curci: Tecnica fondamentale della viola, Parte Prima (Editioni Curci, Milano)

Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC (alt–kulcsban, kvinttel lejjebb)

Dénes–Kállay–Lányi–Mező: Hegedűiskola I. (alt–kulcsban, kvinttel lejjebb)

Sándor–Járdányi–Szervánszky: Hegedűiskola I. (alt–kulcsban, kvinttel lejjebb)

Követelmény

Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket, ha kell, a tanár segítségével korigáljon.

Alakuljon ki a tanuló játékkészsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belül – egyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.

Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel alt–kulcsban, törekedjen a tiszta intonációra.

Ismerje a dinamikára és tempóra vonatkozó zenei szakkifejezéseket.

Zeneművek nehézségi szintje: Schubert: Altató, Haydn: Dalocska, Rebikov: Dal szöveg nélkül, Mozart: Májusi dal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása.

- A brácsatartás és vonótartás fejlesztése,
- Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére,
- Játékkészség a III. fekvésben,
- A II. fekvés és a félfekvés.

Vonókezelési feladatok:

- a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészekben,
- legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato,
- a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel.
- A magyar népdalok játékával kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák.
- Nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato is, valamint a szinkópa.

Zenei ismeretek

- Új ritmikai elem:
- A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
- A hármashangzat és fordításai.
- A dominánsseptim hangzat.
- Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
- Kvintkör, klasszikus periódus.
- Két- és háromtagú kis formák elemzése.
- Ékesítések: előke, utóka, trilla,
- Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag

Garlej–Gonzales: Méthode d'Alto Vol. 1–2. (Editions Henry Lemoine, Paris)

Alberto Curci: Tecnica fondamentale della viola, Parte Prima – Parte Seconda (Editioni Curci, Milano)

Bezrukov–Oznobisev: Alapfokú technika a brácsajátékban

Wohlfahrt: 60 etűd (Hofmeister)

Kayser: 36 etűd op. 20 I. kötet (Hofmeister)

Delphin Alard: Etűdök brácsára I. (Real Musical, Madrid)

Bruni: 25 gyakorlat

Követelmény

A tanulónak legyen önálló elképzelése, a tanult fekvésekben.

Legyen biztonságos, tiszta intonációja.

Vibratoja legyen szép hangú és tudja azt helyesen alkalmazni a zenei kifejezésekben.

Rendelkezzék biztos helyezkedő képességgel, billentéssel.

A zeneművek nehézségi szintje:

Sosztakovics: Gavott,

Bartók: Kánon,
Farkas Ferenc: Arioso,
Hasse: Két tánc.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és a helyezkedő készség kialakítására.
- Jártasság a IV–V. fekvésben.
- Egyszerűbb fekvésváltások,
- A vibrato fejlesztése,
- Trilla, és ékesítések előkészítése,
- Dúr és moll skálák fekvésekben, fekvésváltással.

Zenei ismeretek

- A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
- A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.
- Klasszikus táncok.
- Romantikus karakterdarabok.
- A rondo, a szonátaforma és a barokk szvit felépítése.
- Alapvető zenei karakterek: grazioso, marcato.

Ajánlott tananyag

Wohlfahrt: 60 etűd (Hofmeister)
Kayser: 36 etűd op. 20 I. kötet (Hofmeister)
Országgh: Brácsaiskola
Sitt: Brácsaiskola
Delphin Alard: Etűdök brácsára II. (Real Musical, Madrid)
Dancla: Etűdök op. 68
Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
Bruni: Etűdök
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 I. kötet
Bartók–Zathureczky: Gyermekeknek
Csajkovszkij: Chanson Triste
Rubinstein: Melodia

Követelmény

A tanuló legyen képes az eddig tanult vonástípusok használatára.
Rendelkezzen intonációs biztonsággal a tanult fekvésekben.
Ismerje az egyszerűbb fekvésváltásokat (azonos ujj, üres húr).
Alkalmazza a vibratot a zene kifejező megformálása során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Ismerje a VI–VII. fekvést is.
- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játéokra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Legyen képes az alapvonásokat gyors tempóban is alkalmazni.
- Legyen képes a kombinált vonások játékára.
- Tudjon háromtávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Ismerkedjen meg a XX. századi és a kortárs irodalom hangzásvilágával.
- Legyen képes elmélyedni a művek zenei, tartalmi elemzésében.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit; hangszeres mozgásait az adott zenei tartalom színes, érzelem gazdag megszólaltatásának igénye irányítsa.
- Legyen képes tudatos, aprólékos és elemző gyakorlásra a tanár útmutatásainak megfelelően.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II. kötet (Hofmeister)

Ország: Brácsaiskola

Sitt: Brácsaiskola

Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)

Dancla: Etűdök op. 68

Palashko: 24 melodikus etűd op. 77

Bruni: Etűdök

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 I. kötet

Bartók: Este a székeleyknél

Weiner: Rókatánc

Mendelssohn: Dal szöveg nélkül

Zelter: Esz–dúr koncert

Leopold Mozart: D–dúr koncert

Wagenseil: Esz–dúr koncert

Romberg: Rondo

Breval: Concertino in A

Barokk és preklasszikus szonáták

Bartha: 25 előadási darab

Követelmény

Rendelkezzen intonációs biztonsággal a tanult fekvésekben.

Ismerje a közvetítőhangok szerepét.

Alkalmazza a vibratot a zene kifejező megformálása során.

Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetett alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat
- Két előadási darab lehetőleg kotta nélkül

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Az „A” tagozat követelményein felül:

- Az alt- és violinkulcs használata.
- A vibrato kialakítása.
- Jártasság a III.– II.– és félfekvésben.
- Egyszerűbb fekvésváltások.
- Kettősfogások fekvésváltás nélkül.
- Hangsorok és hármashangzataik két vagy három oktávon.
- Vonás gyakorlatok: kombinált vonások, martelé, staccato játékmód
- Hangsorok, etűdök és zenei anyagok kotta nélküli előadása.

Ajánlott tananyag

Garlej–Gonzales: Méthode d'Alto Vol. 2. (Editions Henry Lemoine, Paris)

Alberto Curci: Tecnica fondamentale della viola, Parte Seconda (Editioni Curci, Milano)

Bezrukov–Oznobisev: Alapfokú technika a brácsajátékban

Wohlfahrt: 60 etűd (Hofmeister)

Kayser: 36 etűd op. 20 I. kötet (Hofmeister)

Delphin Alard: Etűdök brácsára I. (Real Musical, Madrid)

Bruni: 25 gyakorlat

Követelmény:

A művek jellegéből adódó helyes tempóvétel.

Törekedjen szép hangú, dinamikailag árnyalt előadásra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Az „A” tagozat követelményein felül

- Háromoktávós skálák hangzat felbontásokkal
- Kettősjáték fejlesztése fekvésváltással is
- Lassú tartott hangok játéka
- Vibrato fejlesztése éneklő művek előadásánál
- Staccato, „vetett” vonás, arpeggio

Zenei ismeretek

- Szűkített és bővített hármashangzat, domináns szeptimakkord.
- A rondo, a szonátaforma és a barokk szvit felépítése.
- Alapvető zenei karakterek: grazioso, marcato

Ajánlott tananyag

Bloch: Hangsoriskola

Bloch: Ujjgyakorlatok

Mazas: Etudes speciales op. 36 I. kötet

Dont: Gradus ad Parnassum I–II.

Kayser: Etűdők I–II.
 Delphin Alard: Etűdők II.
 Handoskin: Koncert
 Hubay: Gyermejjelenetek
 Klengel: G–dűr Concertino (cselló–zongora átirat)
 Martini: Concerto D (cselló–zongora átirat)
 Barokk szonáták
 Bartha: 25 előadási darab brácsára

Követelmény

A tanuló szép hangon, törésmentesen váltson fekvést.
 Játsszon gyorsabb mozgású darabokat szép hangon, helyes értelmezéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Ismerje a VI–VII. fekvést is.
- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játéokra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Legyen képes az alapvonásokat gyors tempóban is alkalmazni.
- Legyen képes a kombinált vonások játékára.
- Tudjon háromoktávú skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.
- Ismerje a fekvésváltás különböző módoszatait, törekedjen a fekvésváltás vonóvezetéssel való ritmikai összehangoltságára, helyesen alkalmazza a közvetítő hangokat a gyakorlás folyamán.
- Legyen képes felbontott terc, szext és oktáv meneteket játszani.

Zenei ismeretek

- A klasszikus formák szerkezete játékához vezető játékmód kialakítása
- A barokk formák szerkezete, előadásmódja
- A kortárs pedagógiai művek elemzése tanári segédlettel
- Romantikus karakterdarabok értelmezése
- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Ismerkedjen meg a XX. századi és a kortárs irodalom hangzásvilágával.
- Legyen képes elmélyedni a művek zenei, tartalmi elemzésében.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit; hangszeres mozgásait az adott zenei tartalom színes, érzelem gazdag megszólaltatásának igénye irányítsa.
- Legyen képes tudatos, aprólékos és elemző gyakorlásra a tanár útmutatásainak megfelelően.

Ajánlott tananyag

Dancla: Etűdők op. 68
 Mazas: Etűdők op. 3
 Bruni: 25 gyakorlat
 Ország: Brácsaiskola (a 45–nél magasabb sorszámúak közül)
 Mazas: Etűdők op. 36
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, II–III. kötet
 Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37

Campagnoli: 41 gyakorlat
 Bezrukov–Oznobisev: Alapfokú technika a brácsajátékban (Muzika, Moszkva)
 Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Országgh: Brácsaiskola
 Sitt: Brácsaiskola
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68
 Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
 Bruni: Etűdök
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet
 Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet
 Campagnoli: 41 gyakorlat
 Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.
 Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székeleyeknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Breval: Concertino in A
 Barokk és preklasszikus szonáták
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény

A tanuló hangszerkezelése legyen perspektivikusan megalapozott.

Tudjon önállóan könnyebb kamara, zenekari és szóló műveket megfelelő zenei karakterekkel és dinamikával elsajátítani.

Képes legyen az önálló gyakorlásra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, születési dátumát, a korszakot, amelyben élt és alkotott, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a tanulandó darab vagy mű formáját.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
- az alapvonások, valamint a dallamnak, ritmusnak, dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- Két különböző jellegű gyakorlat,
- Egy versenymű saroktétele,
- Egy lassú és egy gyors tétel egy barokk szonátából.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Brácsa főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Két különböző stílusú zongorakíséretes előadási darab.

- Egy versenymű és egy szonáta saroktétele (barokk szonáta esetén két tétel); versenyművek: Händel: h–moll brácsaverseny I. tétel, Telemann: G–dúr brácsaverseny I–II. tétel, vagy III–IV. tétel, Chr. Bach: c–moll brácsaverseny I. vagy III. tétel; szonáták: Bonporti: Due invenzioni; nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab és 1 kamaramű; előadási darabok: Brácsamuzsika I–III. (EMB); Frescobaldi: Toccata, Wieniawski: Álmodozás; kamaraművek: M. Haydn: Szonáták, Bartók: 44 duó (W. Primrose) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy háromtávos (mélyebb fekvésekből induló) hangsor, akkordfelbontásokkal.
- Két különböző technikai jellegű etűd; Dancla: Etűdök op. 68; Mazas: Etűdök op. 36 I–II. kötet; Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet; Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37; Kaiser: 36 etűd op. 20 III. kötet nehézségi szintjén.
- Egy brácsaverseny–saroktétel; Händel: h–moll brácsaverseny III. tétel, Vanhal: C–dúr brácsaverseny, Zelter: Esz–dúr brácsaverseny nehézségi szintjén.

- Egy zongorakíséretes darab vagy egy szonátatétel, vagy két barokk szonátatétel; Brácsamuzsika I–III. (EMB), Csajkovszkij: Melódia, Marcello: F–dúr szonáta, Corelli: Szonáták (Nagy S.) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

5. évfolyam „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok fő célja, az alapfokon megszerzett felkészültség megtartása mellett, a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játéokra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Legyen képes az alapvonásokat gyors tempóban is alkalmazni.
- Tudjon háromtávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit; hangszeres mozgásait az adott zenei tartalom színes, érzelem gazdag megszólaltatásának igénye irányítsa.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)

Ország: Brácsaiskola

Sitt: Brácsaiskola

Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)

Dancla: Etűdök op. 68

Palashko: 24 melodikus etűd op. 77

Bruni: Etűdök

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet

Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet

Campagnoli: 41 gyakorlat

Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.

Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székeleyknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz-dúr koncert
 Leopold Mozart: D-dúr koncert
 Wagenseil: Esz-dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Breval: Concertino in A
 Barokk és preklasszikus szonáták
 Telemann: G-dúr koncert
 Vivaldi: G-dúr koncert
 Chr. Bach: c-moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül vagy kamaramű.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játékra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Tudjon háromoktávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit; hangszeres mozgásait az adott zenei tartalom színes, érzelem gazdag megszólaltatásának igénye irányítsa.
- Legyen képes tudatos, aprólékos és elemző gyakorlásra a tanár útmutatásainak megfelelően.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Ország: Brácsaiskola
 Sitt: Brácsaiskola
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68
 Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
 Bruni: Etűdök
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet
 Mazas: Etűdök op. 36 I–II. kötet
 Campagnoli: 41 gyakorlat

Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.
 Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székeleyknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Breval: Concertino in A
 Barokk és preklasszikus szonáták
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül vagy kamaramű.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása.

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játéokra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Tudjon háromtávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Legyen képes tudatos, aprólékos és elemző gyakorlásra a tanár útmutatásainak megfelelően.
- Ismerkedjen meg a társas zenélés különböző formáiban alkalmazandó technikákkal.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Országgh: Brácsaiskola
 Sitt: Brácsaiskola
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68
 Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
 Bruni: Etűdök
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet
 Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet
 Campagnoli: 41 gyakorlat

Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.
 Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székeleyknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Breval: Concertino in A
 Barokk és preklasszikus szonáták
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása.

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játéokra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Ismerkedjen meg a XX. századi és a kortárs irodalom hangzásvilágával.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)

Ország: Brácsaiskola

Sitt: Brácsaiskola

Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)

Dancla: Etűdök op. 68

Palashko: 24 melodikus etűd op. 77

Bruni: Etűdök

Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet

Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet

Campagnoli: 41 gyakorlat

Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.

Schradieck: Ujjgyakorlatok

Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székeleyknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Breval: Concertino in A
 Barokk és preklasszikus szonáták
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játéokra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Legyen képes az alapvonásokat gyors tempóban is alkalmazni.
- Tudjon háromoktávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit; hangszeres mozgásait az adott zenei tartalom színes, érzelem gazdag megszólaltatásának igénye irányítsa.

Ajánlott tananyag:

Mazas: Etudes speciales op. 36. I. II.
 Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37.
 Kayser: 36 etűd op. 20. (Hofmeister)
 Kreutzer: 42 etűd (alt–kulcsban)
 Rode: 24 caprices (alt–kulcsban)
 Bruni 25 gyakorlat
 Alard: Etűdök brácsára (Real Musical)
 Ország: Brácsaiskola
 Ševčík: Fekvésváltó gyakorlatok op. 8.

Flesch: Hangsoriskola
 Hoffmeister: 12 etűd
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Telemann: G–dúr koncert
 Telemann: G–dúr kettősverseny
 Vanhal: C–dúr koncert
 Hofmeister: B–dúr és D–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert (in C)
 Haydn: C–dúr gordonkaverseny
 Mozart: Klarinétverseny
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Concerto
 Stamitz: F–dúr, A–dúr és D–dúr koncertek
 Forsyth: Brácsaverseny
 Rolla: Brácsaversenyek
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Ph. E. Bach: Brácsaverseny
 J. S. Bach: Csellószvittek, Hegedű szólószonáták és Partiták
 Telemann: 12 szólófantázia
 Brácsamuzsika I–II–III.
 Hummel: Fantázia
 Csajkovszkij: Évszakok
 Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68

Követelmény

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Egy szonáta–tételpár, vagy koncert saroktétele kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játékra.
 - Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Tudjon háromoktávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Keresse a zenei mondanivaló kifejezésének lehetőségeit; hangszeres mozgásait az adott zenei tartalom színes, érzelem gazdag megszólaltatásának igénye irányítsa.
- Legyen képes tudatos, aprólékos és elemző gyakorlásra a tanár útmutatásainak megfelelően.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Ország: Brácsaiskola

Sitt: Brácsaiskola
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68
 Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
 Bruni: Etűdök
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet
 Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet
 Campagnoli: 41 gyakorlat
 Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.
 Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székelyeknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Brevet: Concertino in A
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Egy előadási darab kotta nélkül,
- Egy koncert saroktéttele kotta nélkül.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játékra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.
- Tudjon háromoktávós skálákat és akkordfelbontásokat futamban tisztán, szép hangon játszani.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Legyen képes tudatos, aprólékos és elemző gyakorlásra a tanár útmutatásainak megfelelően.
- Ismerkedjen meg a társas zenélés különböző formáiban alkalmazandó technikákkal.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Ország: Brácsaiskola

Sitt: Brácsaiskola
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68
 Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
 Bruni: Etűdök
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet
 Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet
 Campagnoli: 41 gyakorlat
 Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.
 Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székelyeknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Brevet: Concertino in A
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Egy előadási darab kotta nélkül,
- Egy koncert saroktételle vagy szonáta tétel kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanuló billentése legyen rugalmas izomzatú, fekvésváltása legyen olyan könnyed és folyamatos, amely képessé teszi őt az egyenletes, ritmikus játékra.
- Legyen biztos helyezkedő képessége, megfelelő billentése a magasabb fekvésekben is.

Zenei ismeretek

- Ismerje a játszott művek harmóniai és formai szerkezetét, ismerje a művek stílusjegyeit.
- Ismerkedjen meg a XX. századi és a kortárs irodalom hangzásvilágával.

Ajánlott tananyag

Kayser: 36 etűd op. 20 II–III. kötet (Hofmeister)
 Sitt: Brácsaiskola
 Delphin Alard: Etűdök brácsára II–III. (Real Musical, Madrid)
 Dancla: Etűdök op. 68

Palashko: 24 melodikus etűd op. 77
 Bruni: Etűdök
 Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet
 Mazas: Etűdök Op. 36 I–II. kötet
 Campagnoli: 41 gyakorlat
 Ševčík: Gyakorlatok op. 1–8.
 Schradieck: Ujjgyakorlatok
 Bloch: Hangsoriskola
 Bartók: Este a székeleyeknél
 Weiner: Rókatánc
 Mendelssohn: Dal szöveg nélkül
 Zelter: Esz–dúr koncert
 Leopold Mozart: D–dúr koncert
 Wagenseil: Esz–dúr koncert
 Romberg: Rondo
 Breval: Concertino in A
 Telemann: G–dúr koncert
 Vivaldi: G–dúr koncert
 Chr. Bach: c–moll koncert
 Maros: Balkán szvit
 Hubay: Mese
 Hubay: A kép előtt

Követelmény:

Őrizze meg játékkészségét és intonációs biztonságát az eddig elsajátított technikai szinten, és fejlessze tovább hangszeres technikáját a megtanulandó zeneművek, illetve zenei stílusok elvárásai szerint.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd,
- Egy előadási darab kotta nélkül (vagy kamaramű),
- Egy koncert saroktétele kotta nélkül.

Követelmény a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat végén

Ismerje a tanuló és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtaikat.

Legyen képes a tanuló

- a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,
- kettősfogás–meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,
- egyenletes futamokat megszólaltatni,
- mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,
- egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezőmódról, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- a különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- különböző módon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játékának összehangolására,

- a legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- képzett hallással,
- biztos memóriával,
- koncentrációképeséssel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Brácsa főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Két különböző stílusú zongorakíséretes előadási darab.

- Egy versenymű és egy szonáta saroktétele (barokk szonáta esetén két tétel); versenyművek: Händel: h–moll brácsaverseny I. tétel, Telemann: G–dúr brácsaverseny I–II. tétel, vagy III–IV. tétel, Chr. Bach: c–moll brácsaverseny I. vagy III. tétel; szonáták: Bonporti: Due invenzioni; nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab és egy kamaramű; előadási darabok: Brácsamuzsika I–III. (EMB); Frescobaldi: Toccata, Wieniawski: Álmodozás; kamaraművek: M. Haydn: Szonáták, Bartók: 44 duó (W. Primrose) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy háromtávos (mélyebb fekvésekből induló) hangsor, akkordfelbontásokkal.
- Két különböző technikai jellegű etűd; Dancla: Etűdök op. 68; Mazas: Etűdök op. 36 I–II. kötet; Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II–III. kötet; Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37; Kayser: 36 etűd op. 20 III. kötet nehézségi szintjén.
- Egy brácsaverseny–saroktétel; Händel: h–moll brácsaverseny III. tétel, Vanhal: C–dúr brácsaverseny, Zelter: Esz–dúr brácsaverseny nehézségi szintjén.
- Egy zongorakíséretes darab, vagy egy szonátatétel, vagy két barokk szonátatétel; Brácsamuzsika I–III. (EMB), Csajkovszkij: Melódia, Marcello: F–dúr szonáta, Corelli: Szonáták (Nagy S.) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű, méretű és minőségű hangszer tartozékokkal (tok, vonó, gyanta).

Hangszerenként évente legalább két garnitúra húrkészlet.

Zongora, vagy pianínó.

Legalább 2 db kottatartó.

Metronóm.

GORDONKA

A gordonkatanítás célja, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a gordonka akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamzámmal valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato–technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Általános követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

A képességek kibontakoztatása és a készségek fejlesztése

A hallás és a ritmusérzék fejlesztése, érzékenység a dinamikai és a hangszínbeli különbségekre.

A kottaolvasás és a lapról játszás fejlesztése.

A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.

A zenei ízlés, a stílusérzék és a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakoztatása.

A céltudatos és gazdaságos gyakorlási módszer kialakítása.

Előképző évfolyamok**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer és a vonó felépítése, részei. A hangszer és a vonó kezelésére vonatkozó jelek.
- Az A-, D-, G- és C-húr hangkészlete az első fekvés szűk fogásmódjában.
- A módosítójelek.
- A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütem.
- A fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és vonófogás kialakítása.
- A bal kéz játéka szűkfogásban egy húron.
- Pizzicato, Détaché vonás. Egyenletes sebességű vonás.
- Vonóbeosztás kétféle ritmusértéken (fél és negyed vagy negyed és nyolcad érték). Két hang kötése.

Ajánlott tananyag

Pejtsik: Gordonka ABC

Gárdián: Gordonkaiskola

Friss: Gordonkaiskola I.

Előadási darabok gordonkára I. (Csáth – Brodsky EMB 2417)

Gordonkamuzsika kezdőknek I.(EMB 6312)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása egy húron.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása egy húron.

2. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
- Nyújtópont a fél- és a negyedérték mellett.
- Húrváltás két szomszédos húron, két hang kötése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egy oktáv terjedelemben két húron való játék kvintváltó népdalokon.
- Később hangsorok és hármashangzatok segítségével egyéb dallamokon.
- Bal kéz legato fejlesztése terclépésekkel.
- Egész- és részvonó használata, a vonóbeosztás alapjainak elsajátítása.

Ajánlott tananyag

Pejtsik: Gordonka ABC

Gárdián: Gordonkaiskola

Friss: Gordonkaiskola I.

Előadási darabok gordonkára I. (Csáth – Brodsky EMB 2417)

Gordonkamuzsika kezdőknek I.(EMB 6312)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása két húron.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer és a vonó felépítése, részei. A hangszer és a vonó kezelésére vonatkozó jelek.
- Az első fekvés szűk fogásmódjának hangkészlete.
- A módosítójelek.
- A dúr hangsor szerkezete, hangközei.
- A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütem.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek. Nyújtópont a fél és negyed érték mellett.
- Dallamsorok, motívumok azonosságának felismerése. A hasonló részletek különbségeinek felismerése. Indítás, befejezés.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és vonófogás kialakítása.
- A bal kéz játéka szűkfogásban egy húron. A bal kéz húr váltása.
- Pizzicato. A détaché vonásmód.
- Egész- és részvonások és ezek egyenletes sebességű összekapcsolása. 2–3–4 hang kötése.
- Egyszerű húr váltás szomszéd húrok között.
- Nyújtópontos ritmus kötve.
- C-dúr hangsor két oktávon, G-dúr, D-dúr és F-dúr hangsor egy oktávon keresztül.
A hangsorok – hármashangzat-felbontásai.

Ajánlott tananyag

Pejtsik: Gordonka ABC

Gárdián: Gordonkaiskola

Friss: Gordonkaiskola I.

Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70 (EMB 12195)

Wojciechowska – Wilkomirski: Gamy i pasaze na violonczele (PWM)

Előadási darabok gordonkára I. (Csáth – Brodsky EMB 2417)

Régi zene gordonkára (Brodsky) (EMB 2452)

Gordonkamuzsika kezdőknek I. (EMB 6312)
 Régi zene 2 és 3 gordonkára (EMB 7222)
 Hajdu: Magyar gyermekdalok (EMB 7014)

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó népdal, népdalfeldolgozás, vagy előadási darab eljátszása szomszédos húrokon, egy oktáv hangterjedelemben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Kétféle ritmusértéket tartalmazó népdal, vagy népdalfeldolgozás
- Egy előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangkészlet bővítése a tágfogásban tanult hangokkal.
- A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei és összehasonlításuk.
- A 2/2-es, 3/8-os és a 6/8-os ütem. A tizenhatod érték és szünetjele. A triola. Nyújtópont nyolcad érték mellett. Kettős nyújtópont. A szinkópa.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. Azonosság, hasonlóság és a különbség felismerése. A periódus két felének kérdés-felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A bal kéz játéka tágfogásban, az előző év anyagának ritmikai, vonókezelési és terjedelmi szintjén. (A kétfajta tágfogás tanításának sorrendjét a tanár dönti el.)
- A vonókezelés fejlesztése szűkfogásos anyagon. 6–8 hang kötése. A portato vonásmód. Az egyszerű húr váltások fejlesztése. Az összetett húr váltás (arpeggio) alapjai. A barokk és a klasszikus táncok karakterének megfelelő, elválasztott hangok játéka.
- A változó sebességű vonás megalapozása (nyújtóponos fél érték és negyed érték, illetve nyújtóponos negyed érték és nyolcad érték külön vonóval). Nyújtóponos nyolcad és tizenhatod kötve.
- A dinamikai árnyalás alapjai (visszhanghatás, záróhangok diminuendója).
- Hangsorok tágfogásban az első fekvésben. Hármashangzat-felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola I–II.
 Gárdián: Gordonkaiskola
 Pejtsik: Gordonkaiskola II.
 Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70 (EMB 12195)
 Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I. (EMB 13409)
 Sevcík – Wilkomirski: Cwiczenia na prawa reke (PWM)
 Sevcík – Feuillard: Schule der Bogentechnik op. 2 (Bosworth)
 Előadási darabok gordonkára II. (Csáth – Brodszky) (EMB 4480)
 Repertoire Album (a Friss–iskola II. darabjai) (EMB 5958)
 Gordonkamuzsika kezdőknek II. (EMB 6748)
 Könnyű előadási darabok (magyar szerzők művei) (EMB 8295)
 Hajdu: Magyar gyermekdalok (EMB 7015)
 Klassische Stücke für den Anfang I–II. (Schott 4918–9)
 Alte Meisterweisen für junge Cellisten I. (Schott 2384)
 Sugár: Téma variációkkal (EMB 1540)
 Gordonkaduók kezdőknek (EMB 8158)
 Papp: 15 kis gordonkaduó (EMB 6722)

Bartók: 18 duo (Universal 12850)
 Bréval: Leichte Stücke I–II. (Schott 6158–9)
 Leichte Cello–Duetto I–II. (Schott 5276–7)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot feldolgozó 8–24 ütemes, szűkfogásos etűd (pl. Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70 kötetből) eljátszása.

Tágfogás (és összekapcsolása szűkfogással) népdal vagy gyermekdal keretében. 16–32 ütemes előadási darab eljátszása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Egy gyermekdal vagy népdal,
- Egy előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az első fekvés teljes hangkészlete, kibővítve a fekvésjátékban megismert hangokkal.
- A változó ütem.
- A könnyebb ékesítések (előke, paránytrilla, mordent) írásmódja és ritmusa.
- A triós forma és a rondóforma.
- A tanult anyagban szereplő barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző évben jobb és bal kézzel külön–külön elsajátított technikai elemek összekapcsolása és fejlesztése.
- A tágfogás fejlesztése. A fekvésjáték alapjai. (Az egyes fekvések tanítási sorrendjét a tanár dönti el.) – Gyakorlatok az egyes fekvésekben. A tanult fekvések összekapcsolása az első fekvéssel, az előző évek anyagának ritmikai, vonókezelési és terjedelmi szintjén. Ujjgyakorlatok a trilla és a pergőjáték megalapozására. A könnyebb ékesítések játéka. A vibrato alapjai. Könnyű kettősfogások első fekvésben.
- Akkordpizzicato. A húr váltás és az arpeggio fejlesztése. Az akkordjáték alapjai. Martelé vonásmód. Összetett ritmusok és a velük kapcsolatos vonóbeosztás.
- Dinamikai árnyalás, crescendo és diminuendo.
- Az első fekvésben játszható valamennyi hangsor, kibővítve a tanult fekvésekben játszható hangsorokkal. Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

- Friss: Gordonkaiskola II–III
 Gárdián: Gordonkaiskola
 Pejtsik: Gordonkaiskola II.
 Somló: Tanulmányok (EMB 2138)
 Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I.
 Grützmacher: 12 Etudes op. 72 (EMB 13872)
 Dotzauer: 113 gyakorlat I. (EMB 13486)
 Baklanova: Dallamos fekvésváltó gyakorlatok (EMB 4606)
 Wilkomirski: Cwiczenia na prawa reke (PWM)
 Klengel: Tägliche Übungen I. (Breitkopf)
 Klengel: Tägliche Übungen II. (Breitkopf)
 Klengel: Technische Studien I. (Breitkopf)
 Bartók: Gyermekeknek (Liebner – Halász) (EMB 2325)
 Gordonkamuzsika kezdőknek III. (EMB 14037)

Alte Meisterweisen für junge Spieler (Schott 983)
 Gárdonyi: Két kis rapszódia EMB 2205
 Offenbach: Sechs Duos op. 49 I–II. (Schott 4646–7)
 Kummer: Sechs Duos op. 156 I. (Hofmeister 30231)
 Vivaldi: Concerto in Do maggiore (EMB 8941)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot feldolgozó tágfogásos etűd (pl. Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70, vagy Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I. kötetből) eljátszása.

Az első fekvés összekapcsolása valamely másik fekvéssel mérsékelt tempójú, könnyű ritmusú gyakorlatokban.

Nagyobb terjedelmű (triós forma, vagy rondó) barokk, vagy klasszikus táncjáték első fekvésben, szűk- és tágfogásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, vagy klasszikus táncjáték zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az első négy fekvés hangkészlete. Az üres húrok oktávja üveghanggal.
- A tenorkulcs.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utóka nélkül és utókaival, kettős ékesítés stb.) írásmódja és ritmusa.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése.
- Egyszerű, egyszólamú művek harmóniavázának felismerése és elemzése a tanár irányításával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző évben jobb és bal kézzel külön-külön elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
- Nagyobb terjedelmű művek az előző év technikai szintjén.
- Játék az első négy fekvésben. A trilla és a pergőjáték fejlesztése. A bonyolultabb ékesítések játéka. A vibrato fejlesztése. A kettősfogás-játék fejlesztése.
- Az arpeggio fejlesztése a bal kéz számára nehézséget nem tartalmazó anyagon. Akkordjáték az első fekvésben. A martelé vonásmód fejlesztése. Összetett vonásnemek.
- A hangindítás és a vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) megszólaltatásának megalapozása.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Hangsorok egy, illetve két oktávon az első négy fekvésben 3#, 3 b előjegyzésig (a fisz-moll kivételével). Hármashangzat-felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola II–III
 Gárdián: Gordonkaiskola
 Pejtsik: Gordonkaiskola II.
 Somló: Tanulmányok (EMB 2138)
 Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I.
 Grützmacher: 12 Etudes op. 72 (EMB 13872)
 Dotzauer: 113 gyakorlat I. (EMB 13486)
 Baklanova: Dallamos fekvésváltó gyakorlatok (EMB 4606)
 Wilkomirski: Cwiczenia na prawa reke (PWM)
 Klengel: Tägliche Übungen I. (Breitkopf)
 Klengel: Tägliche Übungen II. (Breitkopf)
 Klengel: Technische Studien I. (Breitkopf)

Bartók: Gyermekeknek (Liebner – Halász) (EMB 2325)
 Gordonkamuzsika kezdőknek III. (EMB 14037)
 Alte Meisterweisen für junge Spieler (Schott 983)
 Gárdonyi: Két kis rapszódia (EMB 2205)
 Offenbach: Sechs Duos op. 49 I–II. (Schott 4646–7)
 Kummer: Sechs Duos op. 156 I. (Hofmeister 30231)
 Vivaldi: Concerto in Do maggiore (EMB 8941)

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú és fejlettebb vonókezelést igénylő etűd az első fekvésben (pl. Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I., Dotzauer – Klingenberg: 113 gyakorlat I.).

Egyszerű ritmikájú, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. a Lee–iskola, vagy a Kummer–iskola kantilénás etűdjei).

Barokk vagy klasszikus táncétel, vagy romantikus darab stílusos előadása az első négy fekvésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, vagy klasszikus táncétel zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az első négy fekvés hangkészletének tudatos rendszerezése húronként, illetve fekvésenként. Az átmeneti fekvések (V., VI., és VII.) hangkészlete az A– és a D– húron.
- A természetes üveghangok fogáshelye az első öt fekvésben, elemi tudnivalók a felhangsorról.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Az ujjrendkészítés alapelvei. A jellegzetes figurációk harmóniai elemzése, a harmóniahangok, átmenőhangok és váltóhangok megkülönböztetése, a hangnemi kitérések felismerése, az alterált hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tájékozódás és a játék biztonságának fejlesztése az első négy fekvésben.
- A klasszikus zene jellegzetes vonós hangszeres figurációt tartalmazó fekvésváltó szekvenciáinak igényes kidolgozása. Az átmeneti fekvések játékának alapjai. A vibrato mozgás az átmeneti fekvésekben. A kettősfogás–játék fejlesztése.
- Az akkordjáték és az arpeggio fejlesztése. A vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek kifejező megszólaltatása. A könnyebb barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonókezelés kialakítása. A hangszín árnyalása vibratoval és vonókezeléssel.
- Dúr és moll hangsorok két oktávon keresztül 3#,3b előjegyzésig. Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

Pejtsik: Gordonkaiskola II.
 Lee: 40 melodische Etüden op. 31 I. (Schott 966)
 Lee: Melodische und progressive
 Lee: Übungen op. 131 (Schott 979)
 Battanchon: 50 Studien I. (Hofmeister 7198)
 Schulz: Lagenwechsel–Studien (Hofmeister)
 Sevcík–Boyd: Lagenwechsel und Tonleiter–Vorstudien op. 8 (Bosworth)
 Becker: Finger– und Bogen–Übungen (Schott)
 7 Sonatinen (Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert) (EMB 13310)
 Alte Meisterweisen für junge Cellisten II. (Schott 5533)
 Cello & Piano I. (EMB 14636)

Cello & Piano II. (EMB 14637)
 Farkas: Apor Lázár tánca (EMB 2424)
 9 sonate facili del barocco italiano (EMB 14110)
 Brevet: C–dúr szonáta (Schott Cello Bibliothek 21)
 Lanzetti: G–dúr szonáta (Schott CB 103)
 Baretto: 6 divertimentó (Dallam Kiadó)
 9 sonate facili del barocco italiano (EMB 14110)
 Fiorè Három cselló szonáta (EMB 1466)2
 Lee: Sechs Duos op. 60 I. (Hofmeister 30116)
 Dotzauer: 3 Sonaten op. 103 (Peters 7439)
 Offenbach: Sechs Duos op. 50 I–II. (Schott 6105–6)
 Bréval: 3 leichte Sonaten op. 40 (Peters 13054)
 Hook: Hat szonáta (EMB 14405)
 Martini: Concerto in Re maggiore (EMB 13182)

Követelmény

Közepes terjedelmű és mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. Lee op. 31 és op. 131, Dotzauer – Klingenberg I.).

A mélyebb fekvések és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű gyakorlatokon.

Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab, vagy szonáta–tétel eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, vagy klasszikus tételpár zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az átmeneti fekvések (V., VI., és VII.) teljes hangkészlete.
- Az üres húrok oktávján alapuló hüvelykujjas fekvés hangkészlete.
- Az üres húr nélkül játszott hangsorok általános ujjrendje.
- A kromatikus hangsor ujjrendje.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- A gyakorlás célravezető és gazdaságos módszerei.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tájékozódás és a biztonság fejlesztése az első hét fekvésben. Hüvelykujjas játék az üres húrok oktávján alapuló fekvésben.
- A barokk kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások továbbfejlesztése.
- A klasszikus kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások alapjai, könnyű etűdökön és gordonkaduók megfelelő részletein gyakorolva.
- A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon.
- Az önállóság fejlesztése az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.
- Egy–két hangsor a több előjegyzést tartalmazó hangsorok általános ujjrendjével. A kromatikus hangsor.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola IV – V

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB 13487)

Jákó: Hüvelykujjgyakorlatok (EMB 5963)

Kummer: 10 études mélodiques op. 57 (EMB 13873)

Battanchon: 50 Studien II–III. (Hofmeister)

Popper: Népszerű előadási darabok I. (EMB 12943)
 Farkas: Magyar tánc (EMB 2424)
 Marcello: 6 sonate (EMB Urtext 13547)
 De Fesch: 6 sonate Peters 12078 (egyenként a Schott CB-ban is megjelent)
 Boismortier: g-moll szonáta (Schott CB 98)
 Mező: Kilenc kis duett (EMB 5499)
 Hajdu: 4 duó (EMB 13380)
 Kummer: Sechs Duos op. 126 I. (Hofmeister 7365)
 Romberg: 3 Sonaten (Peters 6741)
 Offenbach: 3 Duos (Schott CB 116)
 Marcello: 6 sonate per 2 violoncellie basso continuo I-II. (EMB 13490-1)
 Vivaldi: Concerto in Re maggiore (EMB 13524)

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó etűd (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer I-II., Kummer op. 57) eljátszása.

Barokk szonáta-tételpár (lassú-gyors), vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, illetve klasszikus tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az első fekvés teljes hangkészlete.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei és összehasonlításuk.
- A 2/2-es, 3/8-os, 6/8-os ütem. A tizenhatod érték és szünetjele. A triola. Nyújtópont a nyolcad érték mellett. Kettős nyújtópont. A szinkópa.
- A könnyebb ékesítések (előke, paránytrilla, mordent) írásmódja és ritmusa.
- A triós forma és a rondóforma.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. Azonosság, hasonlóság és a különbség felismerése. A periódus két felének kérdés-felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Mozcékony, folyamatos játék az első fekvésben, a szűk- és a kétféle tágfogásban. Gördülékeny hangsorjáték. Ujjgyakorlatok, a trilla és a pergőjáték megalapozására. A könnyebb ékesítések játéka. A vibrato alapjai. Könnyű kettősfogások első fekvésben.
- A vonókezelés fejlesztése. 6-8 hang kötése. A portato vonás. Az egyszerű hűrváltások fejlesztése. Az összetett hűrváltás (arpeggio) alapjai. A barokk és a klasszikus táncok karakterének megfelelő elválasztott hangok játéka. Változó sebességű vonások (nyújtott ritmus külön vonóval) kiegyenlített hangon, igényes vonóbeosztással.
- Az előadási darabok igényes, dinamikailag is árnyalt megszólaltatása.
- Az első fekvésben játszható valamennyi hangsor. Hármashangzat-felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola I-II.
 Gárdián: Gordonkaiskola
 Pejtsik: Gordonkaiskola II.

Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/l. (EMB 13409)
 Sevcík – Wilkomirski: Cwiczenia na prawa reke (PWM)
 Sevcík – Feuillard: Schule der Bogentechnik op. 2 (Bosworth)
 Előadási darabok gordonkára II. (Csáth – Brodsky) EMB 4480
 Repertoire Album (a Friss-iskola II. darabjai) (EMB 5958)
 Gordonkamuzsika kezdőknek II. (EMB 6748)
 Könnyű előadási darabok (magyar szerzők művei) (EMB 8295)
 Hajdu: Magyar gyermekdalok (EMB 7015)
 Klassische Stücke für den Anfang I–II. (Schott 4918–9)
 Alte Meisterweisen für junge Cellisten I. (Schott 2384)
 Sugár: Téma variációkkal (EMB 1540)
 Gordonkaduók kezdőknek (EMB 8158)
 Papp: 15 kis gordonkaduó (EMB 6722)
 Bartók: 18 duo (Universal 12850)
 Bréval: Leichte Stücke I–II. (Schott 6158–9)
 Leichte Cello–Duetto I–II. (Schott 5276–7)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot feldolgozó tágfogásos etűd (pl. Lee op. 70, vagy Popper op. 76/l. kötetéből) eljátszása.
 Nagyobb terjedelmű (triós forma, vagy rondó) barokk vagy klasszikus tánc szük- és tágfogásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, vagy klasszikus tánc tétel zongorakísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az első négy fekvés hangkészlete. Az üres húrok oktávja üveghanggal.
- A változó ütem.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utóka nélkül és utókaival, kettős ékesítés stb.) írásmódja és ritmusa.
- A játszott anyagban szereplő barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fokozódó terjedelmi követelmények az előző év technikai szintjén.
- A tájékozódás és folyamatos játék fejlesztése az első négy fekvésben. A trilla és a pergőjáték fejlesztése. A bonyolultabb ékesítések játéka. A vibrato fejlesztése. Kettősfogások első fekvésben, tágfogásban is.
- Akkordpizzicato. A húr váltás és az arpeggio fejlesztése a bal kéz számára nehézséget nem tartalmazó anyagon. A martelé vonásmód. Összetett ritmusok és a velük kapcsolatos vonóbeosztás. Összetett vonásnemek.
- A hangindítás és a vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) megszólaltatásának megalapozása.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Hangsorok egy illetve két oktáv hangterjedelemben, az első négy fekvésben 3#, 3b előjegyzésig (a fisz–moll kivételével). Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola II–III
 Gárdián: Gordonkaiskola
 Pejtsik: Gordonkaiskola II.
 Somló: Tanulmányok (EMB 2138)
 Grützmacher: 12 Etudes op. 72 (EMB 13872)

Dotzauer: 113 gyakorlat I. (EMB 13486)
 Baklanova: Dallamos fekvésváltó gyakorlatok (EMB 4606)
 Wilkomirski: Cwiczenia na prawa reke (PWM)
 Klengel: Tägliche Übungen I. (Breitkopf)
 Klengel: Tägliche Übungen II. (Breitkopf)
 Klengel: Technische Studien I. (Breitkopf)
 Bartók: Gyermekeknek (Liebner – Halász) (EMB 2325)
 Gordonkamuzsika kezdőknek III. (EMB 14037)
 Alte Meisterweisen für junge Spieler (Schott 983)
 Gárdonyi: Két kis rapszódia (EMB 2205)
 Offenbach: Sechs Duos op. 49 I–II. (Schott 4646–7)
 Kummer: Sechs Duos op. 156 I. (Hofmeister 30231)
 Vivaldi: Concerto in Do maggiore (EMB 8941)

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú és fejlettebb vonókezelést igénylő etűd az első fekvésben (pl. Popper op. 76/I., Dotzauer – Klingenberg I.).

Egyszerű ritmikájú, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. a Lee–iskola, vagy a Kummer–iskola kantilénás etűdjei).

Barokk vagy klasszikus táncjáték, vagy romantikus darab stílusos előadása az első négy fekvésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, illetve klasszikus táncjáték vagy egy romantikus darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az első négy fekvés hangkészletének tudatos rendszerezése húronként, illetve fekvésenként. Az átmeneti fekvések (V., VI. és VII.) hangkészlete az A– és a D–húron. A természetes üveghangok fogáshelye az első öt fekvésben, elemi tudnivalók a felhangsorról.
- A tenorkulcs.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Az ujjrendkésztés alapelvei.
- A kromatikus hangsor ujjrendje.
- Egyszerű, egyszólamú művek harmóniavázának felismerése és elemzése a tanár irányításával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tájékozódás és a játék biztonságának fejlesztése az első négy fekvésben.
- A klasszikus zene jellegzetes vonós hangszeres figurációt tartalmazó fekvésváltó szekvenciáinak igényes kidolgozása. Az átmeneti fekvések játékának alapjai. Az átmeneti fekvések vibrato mozgása. – A kettősfogás–játék fejlesztése.
- Akkordjáték és egyszerű arpeggiók fekvésváltást is tartalmazó tanulmányokban és darabokban. A vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) kifejező megszólaltatása. A könnyebb barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonókezelés kialakítása.
- A hangszín árnyalása vibratoval és vonókezeléssel.
- Dúr és moll hangsorok két oktávon, 3#, 3b előjegyzésig.
- Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag

Pejtsik: Gordonkaiskola II.
 Lee: 40 melodische Etüden op. 31 I. (Schott 966)
 Lee: Melodische und progressive
 Lee: Übungen op. 131 (Schott 979)
 Battanchon: 50 Studien I. (Hofmeister 7198)
 Schulz: Lagenwechsel–Studien (Hofmeister)
 Sevcík–Boyd: Lagenwechsel und Tonleiter–Vorstudien op. 8 (Bosworth)
 Becker: Finger– und Bogen–Übungen (Schott)
 7 Sonatinen (Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert) (EMB 13310)
 Alte Meisterweisen für junge Cellisten II. (Schott 5533)
 Cello & Piano I. (EMB 14636)
 Cello & Piano II. (EMB 14637)
 Farkas: Apor Lázár tánca (EMB 2424)
 9 sonate facili del barocco italiano (EMB 14110)
 Brevall: C–dúr szonáta (Schott Cello Bibliothek 21)
 Lanzetti: G–dúr szonáta (Schott CB 103)
 Baretta: 6 divertimentó (Dallam Kiadó)
 9 sonate facili del barocco italiano (EMB 14110)
 Fiorè: Három cselló szonáta (EMB 14662)
 Lee: Sechs Duos op. 60 I. (Hofmeister 30116)
 Dotzauer: 3 Sonaten op. 103 (Peters 7439)
 Offenbach: Sechs Duos op. 50 I–II. (Schott 6105–6)
 Bréval: 3 leichte Sonaten op. 40 (Peters 13054)
 Hook: Hat szonáta (EMB 14405)
 Martini: Concerto in Re maggiore (EMB 13182)

Követelmény

Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I.).
 A mélyebb fekvések és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű gyakorlatokon.
 Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab, vagy szonátatétel eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, vagy klasszikus szonátatétel zongorakísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az átmeneti fekvések (V., VI. és VII.) teljes hangkészlete. Az üres húrok oktávján alapuló hüvelykujjas fekvés hangkészlete.
- A hegedűkulcs.
- Az üres húr nélkül játszott hangsorok általános ujjrendje.
- Az üres húrt is tartalmazó kromatikus hangsor ujjrendje.
- A jellegzetes hangszeres figurációk harmóniai elemzése, a harmónia hangok, átmenőhangok és váltóhangok megkülönböztetése, a hangnemi kitérések felismerése az alterált hangokról, a tanár irányításával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tájékozódás és a játék biztonságának fejlesztése az első hét fekvésben. Hüvelykujjas játék az üres húrok oktávján alapuló fekvésben.
- A barokk kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások továbbfejlesztése.
- A klasszikus kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások alapjai, könnyű etűdökön és gordonkaduók megfelelő részletein gyakorolva.
- A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon.
- Az önállóság fejlesztése az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.
- Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon, a mélyebb fekvésű hangsorok három oktávon keresztül. Hármashangzat–felbontások és terclépések. A terc– és a szextskála alapjai (megfelelő fejlettségű kézzel).
- A kromatikus hangsor üres húrral.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola IV – V

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB 13487)

Jákó: Hüvelykujjgyakorlatok (EMB 5963)

Kummer: 10 études mélodiques op. 57 (EMB 13873)

Battanchon: 50 Studien II–III. (Hofmeister)

Popper: Népszerű előadási darabok I. (EMB 12943)

Farkas: Magyar tánc (EMB 2424)

Marcello: 6 sonate (EMB Urtext 13547)

De Fesch: 6 sonate (Peters 12078)

Boismortier: g–moll szonáta (Schott CB 98)

Mező: Kilenc kis duett (EMB 5499)

Hajdu: 4 duó (EMB 13380)

Kummer: Sechs Duos op. 126 I. (Hofmeister 7365)

Romberg: 3 Sonaten (Peters 6741)

Offenbach: 3 Duos (Schott CB 116)

Marcello: 6 sonate per 2 violoncellie basso continuo I–II. (EMB 13490–1)

Vivaldi: Concerto in Re maggiore (EMB 13524)

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó etűd (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I–II., Kummer: 10 melodikus etűd) eljátszása.

Barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors), vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása. Vagy: egy koncert illetve concertino–tétel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A legfontosabb hüvelykujjas fekvések hangkészlete.

Az üres húr nélkül játszható hangsorok általános ujjrendje.

A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.

A gyakorlás célravezető és gazdaságos módszerei.

A hangszerkezelés fejlesztése

A játék biztonságának és mozgékonyságának fejlesztése az első hét fekvésben. A hüvelykujjas játék fejlesztése. A hüvelykujjas fekvés összekapcsolása a mélyebb fekvésekkel. Igényes kettősfogás játék.

Az előző évben elsajátított vonásmódok továbbfejlesztése. A spiccato vonás alapjai.

Barokk és klasszikus művek stílusos előadása.

A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon.

Az önállóság fejlesztése az ujjrend megválasztásában és a gyakorlás módszerességében. Nagyobb terjedelmű művek gyors, megbízható elsajátítása.

Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig három oktávon keresztül. A terc- és a szextskála fejlesztése (megfelelő kézalkat esetén). A kromatikus hangsor üres húr nélkül.

Ajánlott tananyag

Friss: Gordonkaiskola IV – V

Lee: 40 melodische Etüden op. 31 II. (Schott 967)

Franchomme: 12 Etudes op. 35 (EMB 13871)

Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)

Merk: 20 etűd op. 11

Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)

Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)

Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)

Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)

Klengel: Tägliche Übungen III. (Breitkopf)

Kodály: Epigrammák (EMB 1814)

Járdányi: Szonatina (EMB 6528)

Farkas: Népdalszonatina (EMB 2458)

Papp: Négy kis darab (EMB 6111)

Hajdu: Szonatina (EMB 5489)

Vivaldi: 9 sonate (EMB Urtext 13439)

Porpora: F–dúr szonáta (EMB 12052)

Caldara: D–dúr szonáta (EMB 12043)

Kodály – Jákó: 15 duó (és 10 trió) (EMB 7426 és 7710)

Kummer: Sechs Duos op. 156 II. (Hofmeister 30232)

Lee: Sechs Duos op. 60 II. (Hofmeister 30117)

Giordani: Six Duos op. 4 (Schott CB 119)

Vivaldi: Concerto in la minore (EMB 6253)

Porpora: Concerto in la minore (EMB 12802)

Követelmény

Nagyobb technikai felkészültséget kívánó etűd (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I–II., Kummer op. 57, valamint Franchomme op. 35–ből és Merk op. 11–ből a könnyebbek) eljátszása.

Komolyabb követelményeket támasztó barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors) eljátszása (pl. Marcello, Vivaldi).

Egy koncert– illetve concertino–tétel, vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két etűd,
- Egy barokk, vagy preklasszikus tételpár zongorakísérettel, kotta nélkül,
- Egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulcsban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- dúr és moll skálák, hármashangzatok 3 oktávon keresztül, 3 #, 3 b előjegyzésig, tercek és szextek, az alsó fekvésekben kettes kötéssel is,
- két etűd (pl. Dotzauer: Etűdök II.),
- egy preklasszikus szonáta lassú és gyors tétéle,
- egy előadási darab.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gordonka főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd, Somló: Tanulmányok gordonkára (EMB 2138), Lee: 40 melodikus etűd op. 31 (Peters)/I. – /1., 2., 3., 4., 11.; Lee: 40 melodikus etűd op. 31 (Peters), op. 131 – /1., 5., 13. nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű előadási darab; Mező: 4 magyar népdal, Beethoven: Menüett (EMB 14636 kötetben), Mattheson: Ária, G. Marie: La Cinquantain (EMB 13598), Beethoven: Szonatina (EMB 13310 kötetben), Dvořák: Melódia nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt támasztó etűd; a játék mozgékonyságának, és egy kantilénás etűd a zenei kifejezés felmérésére; Dotzauer: Etűdök I (EMB 13486)–II (EMB 13487). – Klingenberg, Lee: 40 melodikus etűd op. 31

(Peters) I–II. –, Lee: 40 etűd op. 31 (Peters) és op. 131–ből –, Kummer Melodikus etűdök op. 57 (Peters) nehézségi szintjén.

- Két különböző karakterű előadási darab; Popper: Gavotte (EMB 12943 kötetben és EMB 12944 kötetben), Mazurka (EMB 13634, vagy EMB 12944 kötetben), Saint–Saëns: A hattyú (EMB 13585), vagy barokk szonáta–tételpár (lassú, gyors): Marcello: e–moll szonáta (EMB 13547 kötetben) I–II. tétel, Marcello: G–dúr szonáta (EMB 13547 kötetben) III–IV. tétel, de Fesch: C–dúr szonáta, d–moll szonáta, Vivaldi: e–moll szonáta (EMB 13439 kötetben) I–II. tétel, Vivaldi: a–moll szonáta (EMB 13439 kötetben) I–II. tétel vagy egy koncerttétel Klengel: C–dúr Concertino nehézségi szintjén.
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok célja az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a hangszer szóló– és kamarazene–irodalmában. Olyan művek, kiadványok és kiadványsorozatok ismerete, amelyek megfelelnek a tanuló képességeinek és hangszer tudásának.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hat zeneiskolai évfolyamban elsajátított készségek fejlesztése.
- A fogásmódok, a bal kéz legato játékmód és a fekvésváltás fejlesztése.
- Nagyobb intervallumú fekvésváltások.
- A legato, détaché és martelé vonás fejlesztése.
- A vonós artikuláció, a helyes hangindítás és a hangképzés fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)

Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)

Merk: 20 etűd op. 11

Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)

Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)

Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)

Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)

Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)

Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944)
 Bartók: Este a székeleyknél (Mező) (EMB 8319)
 Kodály: Adagio (EMB 768)
 Lisznyai: Ősz (EMB 2525)
 Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melódia (EMB 2840)
 Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)
 Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 642)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Brevet Concertino
 Romberg Divertimento
 Romberg Variációk
 Klengel d–moll concertino
 Goltermatt G–dúr koncert
 J. Chr. Bach c–moll koncert

Követelmény

A zeneiskolai évfolyamokban elért színvonal fejlesztése.

Memóriafejlesztés, hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből.

Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a tanuló érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár.

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az átmeneti fekvések (V., VI., VII.) fejlesztése.
- A legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) igényes, kifejező megszólaltatása.
- A barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonásmódok fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)
 Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)
 Merk: 20 etűd op. 11
 Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)
 Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)
 Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)
 Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)
 Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)

Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944)
 Bartók: Este a székeleyknél (Mező) (EMB 8319)
 Kodály: Adagio (EMB 768)
 Lisznyai: Ősz (EMB 2525)
 Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melódia (EMB 2840)
 Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)
 Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Brevet Concertino
 Romberg Divertimento
 Romberg Variációk
 Klengel d–moll concertino
 Goltermatt G–dúr koncert
 J. Chr. Bach c–moll koncert

Követelmény

Tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és dinamikai árnyalásokkal.

A tanult művek stílusos és kifejező eljátszása, amely tükrözi, hogy a tanuló ismeri a játszott mű formai felépítését és harmóniai szerkezetét.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár.

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hüvelykujjas játék fejlesztése.
- A játék mozgékonyságának fejlesztése ujjgyakorlatokkal.
- Összetett vonások.
- A bécsi klasszikus kamarazene basszus szólamainak megszólaltatásához szükséges vonásmódok fejlesztése, könnyű anyagon.
- A hangsorjáték gördülékenységének fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)
 Franck: Capricen op. 7 (Peters 9173)
 Merk: 20 etűd op. 11.
 Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)
 Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)

Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)
 Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)
 Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)
 Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944)
 Bartók: Este a székeleyknél (Mező) (EMB 8319)
 Kodály: Adagio (EMB 768)
 Lisznyai: Ősz (EMB 2525)
 Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melódia (EMB 2840)
 Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 669)
 Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Breval Concertino
 Romberg Divertimento
 Romberg Variációk
 Klengel d–moll concertino
 Goltermatt G–dúr koncert
 J. Chr. Bach c–moll koncert

Követelmény

A hangszeren való biztos tájékozódás, topográfia ismerete mind az átmeneti, mind a hüvelykfekvésben. Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár.

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hüvelykujjas fekvések összekapcsolása mélyebb fekvésekkel.
- A vibrato fejlesztése dolce és espressivo karakterű darabokon.
- A kettősfogásjáték tisztaságának és szép hangzásának fejlesztése.
- A tónus árnyalása, a zenei kifejezés fokozása romantikus műveken.
- Nagyobb önállóság az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás megtervezésében, módszereinek kiválasztásában.

Ajánlott tananyag

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)
 Francomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)
 Merk: 20 etűd op. 11 (többféle kiadás)
 Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)

Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)
 Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)
 Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)
 Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)
 Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944)
 Bartók: Este a székeleyknél (Mező) (EMB 8319)
 Kodály: Adagio (EMB 768)
 Lisznyai: Ősz (EMB 2525)
 Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melódia (EMB 2840)
 Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)
 Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Breval Concertino
 Romberg Divertimento
 Romberg Variációk
 Klengel: d–moll concertino
 Goltermatt G–dúr koncert
 J. Chr. Bach c–moll koncert

Követelmény

Legyen képes a tanuló, a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására. A hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása, a kortárs zene befogadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár.

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos tanulóinak egy része nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarja őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hat zeneiskolai évfolyamban elsajátított technikai ismeretek átisméltése és továbbfejlesztése.
- A szűk- és a tágfekvés, valamint az átmeneti fekvések kivitelezésének ellenőrzése, a helyes kéztartás és intonációs szempontok figyelembe vételével.

- A legato játékmód továbbfejlesztése, hűrváltás 2, 3, 4 húron is.
- Az egyes vonásnemek tökéletesítése, és könnyebb kombinált vonásnemek.
- Vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságának változtatása és helyes alkalmazása.

Zenei készségfejlesztés:

- Legyen képes a tanuló egészséges, salaktalan alaphangon, tudatos hangképzéssel a vonó teljes hosszán játszani.
- Tudja a vonóváltásait zökkenőmentesen megoldani.
- Legyen képes világosan megkülönböztethető forte és piano játékmódra.
- Tudjon kantilénában minden ujjal vibrálni.
- Ismerje és tudja játszani a legato, détaché és martelé vonásokat, és azok kombinációit.

Ajánlott tananyag

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)
 Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)
 Merk: 20 etűd op. 11
 Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)
 Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)
 Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)
 Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)
 Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)
 Popper: Népszerű előadási darabok II. (MB 12944)
 Bartók: Este a székeleyknél (Mező) (EMB 8319)
 Kodály: Adagio (EMB 768)
 Lisznyai: Ősz (EMB 2525)
 Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melódia (EMB 2840)
 Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)
 Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Brevall: Concertino
 Romberg: Divertimento
 Romberg: Variációk
 Klengel: d–moll concertino
 Goltermatt: G–dúr koncert
 J. Chr. Bach: c–moll koncert

Követelmény

Memóriafejlesztés, hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből.

Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a tanuló érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben.

Legyen képes virtuóz jellegű művek előadására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd
- Egy szonáta tételpár
- Egy előadási darab

A vizsgaanyagot az etűd kivételével kotta nélkül kell játszani.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Technikai készségfejlesztés:

- A fekvésváltások topográfiai biztonságának fejlesztése, segédhangok felhasználásával és tudatosításával.
- Akkordjáték 3 és 4 húron, a vonóbeosztás, vonónyomás tanítása a helyes arányok betartásával, a húrsíkok figyelembe vételével, és a jobb kar ívmozgására való törekvéssel.
- Ujjgyakorlatok: az egyenletes pergőtechnikához vezető gyakorlatok, fokozatos gyorsítással.

Zenei készségfejlesztés:

- Tudjon mindkét irányban mérsékelt hosszúságú kitarított hangon egyenletes cresendot és decresendot játszani.
- Ismerje fel, és tudja alkalmazni a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- Tudja alkalmazni egy zenei frázison belül a súlyos és súlytalan hangok arányait, ami később a helyes zenei deklamációhoz vezet.

Ajánlott tananyaga

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)

Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)

Merk: 20 etűd op. 11

Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)

Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)

Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)

Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)

Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)

Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944)

Bartók: Este a székelyeknél (Mező) (EMB 8319)

Kodály: Adagio (EMB 768)

Lisznyai: Ősz (EMB 2525)

Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)

Járdányi: Melódia (EMB 2840)

Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)

Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)

Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)

Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)

Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)

Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)

Corelli: d–moll szonáta

Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)

Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)

Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)

Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)

Breval Concertino

Romberg Divertimento

Romberg Variációk
 Klengel d–moll concertino
 Goltermatt G–dúr koncert
 J. Chr. Bach c–moll koncert

Követelmény

Tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és dinamikai árnyalásokkal.

Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Egy szonáta tételpár vagy 1 előadási darab,
- Egy koncert-tétel, vagy egy előadási darab.

A vizsganyagot etűd kivételével kotta nélkül kell játszani.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Technikai készségfejlesztés:

- A hüvelykujjas játék fejlesztése két szomszédos húrátmenettel.
- A bal kéz játékterületének kiterjesztése az összes fekvésbe.
- Skálák és hármashangzatok 3 oktáv terjedelemben a G húron kezdődő, 4 oktáv terjedelemben a C húron kezdődő hangsorokkal, különböző vonásokkal (detaché, 2, 3, 4, 8 hang legato kötéssel, martelé).
- Trilla gyakorlatok, az ujjak billentési, és különösen felemelési sebességének fokozása, szükség szerinti fekvé tartásának tudatosítása.
- A vibrato továbbfejlesztése.
- Arpeggio (akkordfelbontás) 3 és 4 húron legato és detaché vonásokkal.

Zenei készségfejlesztés:

- Tudjon 3 ill. 4 oktáv terjedelemben mérsékelten gyors tempóban tisztán, egyenletesen skálákat és hármashangzatokat játszani.
- Tudjon kifejezően minden ujjal vibrálni tartalmas hangon, piano és forte dinamikában kantiléna íveket játszani.
- Legyen képes gördülékeny fekvésváltások végrehajtására.
- Ismerje a barokk zene díszítéseinek kivitelezését.
- Tudja alkalmazni a barokk zenében előforduló különböző vonásnemeket.

Ajánlott tananyaga

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)

Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)

Merk: 20 etűd op. 11

Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)

Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)

Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer)

Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)

Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)

Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944)

Bartók: Este a székeleyknél (Mező) (EMB 8319)

Kodály: Adagio (EMB 768)

Lisznyai: Ősz (EMB 2525)

Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melódia (EMB 2840)
 Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)
 Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Brevet: Concertino
 Romberg: Divertimento
 Romberg: Variációk
 Klengel: d–moll concertino
 Goltermann: G–dúr koncert
 J. Chr. Bach: c–moll koncert

Követelmény

Legyen képes a tiszta intonáció érdekében a balkéz tudatos helyezkedő műveleteire.
 Tudjon alapvonásokat hajlékony, szép hangon játszani.
 Legyen képes a megfelelő dinamikai váltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy etűd,
- Egy tétel Bach szólószvitjeiből,
- Egy koncert–tétel, vagy egy szonáta tételpár.

A vizsganyagot etűd kivételével kotta nélkül kell játszani.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Technikai készségfejlesztés:

A staccato vonás alapjainak ismertetése és gyakoroltatása.

A legato és staccato vonás kombinációi egy vonóhosszon belül.

Fekvésváltás gyakorlatok nagy intervallumokban.

A hüvelykujj használatának kiterjesztése alsóbb fekvésekbe és alsóbb húrokra is.

Zenei készségfejlesztés:

Tudjon a tanuló magasabb fekvésekben is tartalmaz hangot képezni. A tanult vonásnemeket a zenei kívánalmaknak megfelelően alkalmazni.

Legyen képes a jobb és bal kar játszómechanizmusának egybehangolására, a ritmikus zenei problémák megoldása érdekében.

Tudja a dinamikai árnyalatokat kiterjeszteni az intenzív pianissimo felé, valamint szükség esetén a risoluto fortissimo hangzásig.

Legyen képes mérsékelt gyors tempóban egyenletes pergő játékra, és a zenei agogikák helyes kivitelezésére.

Ajánlott tananyag

Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487)
 Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173)
 Merk: 20 etűd op. 11
 Popper: 10 mittelschwere grosse Etűden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)
 Cossmann: Violoncello–Studien (Schott)
 Grűtzmacher: Tűgliche Űbungen (Schirmer)
 Starker János: A vonójáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)
 Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292)
 Popper: Népszerű elűadási darabok II. (EMB 12944)
 Bartók: Este a székeleyknél (Mezű) (EMB 8319)
 Kodály: Adagio (EMB 768)
 Lisznyai: Ősz (EMB 2525)
 Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652)
 Járdányi: Melűdia (EMB 2840)
 J.S.Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965)
 Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435)
 Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)
 Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66)
 Grazioli: F–dűr szonáta (Schott CB 31)
 Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48)
 Corelli: d–moll szonáta
 Sammartini: G–dűr szonáta (Schott CB 55)
 Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 6425)
 Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176)
 Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471)
 Brevall: Concertino
 Romberg: Divertimento
 Romberg: Variációk
 Klengel: d–moll concertino
 Goltermann: G–dűr koncert
 J.Chr.Bach: c–moll koncert

Követelmény

Legyen képes a tanuló, a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására.
 Könnyed és folyamatos fekvésváltásra.
 Ritmikus pergűjítékra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy tétel Bach szólószvitjeibűl,
- Egy koncert–tétel vagy szonáta tételpár,
- Egy elűadási darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Követelmények a továbkképzű évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Tudjon a tanuló szép hangon, kifejezűen koncertet, szonátákat, elűadási darabokat eljátszani.

Legyen képes gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuozabb darabok eljátszására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tisztán

- 4 oktáv terjedelemben gyors tempóban egyenletesen skálázni,
- hármashangzatokat, terceket és szexteket játszani,
- p és f dinamikában kantilénaíveket megszólaltatni.

Tudjon

- a magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni,
- kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Legyen képes

- gördülékeny fekvésváltások végrehajtására,
- mérsékelt gyors tempóban egyenletes pergő-játékra,
- zenei agogikák helyes kivitelezésére,
- a jobb és bal kéz könnyed mozgásainak összehangolására,
- a dinamikai árnyalatok megvalósítására,
- a zenei alapkarakterek (dolce, espressivo, risoluto, grazioso) megjelenítésére.

Ismerje

- az abszolút intonáció fogalmát szemben a temperálttal,
- a különböző vonásnemeket és azok kombinációit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gordonka főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár (lassú, gyors), vagy egy versenymű-tétel; Vivaldi: a–moll–szonáta (EMB 13439 kötetben) I–II., Csajkovszkij: Szentimentális keringő, Vivaldi: G–dúr koncert (EMB 6425) I. tétel) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy tétel Bach szólószvitjeiből; (EMB 13965), a G–dúr szólószvit nehézségi szintjén.
- Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy 1 előadási darab; Eccles: g–moll szonáta (Schott), Sammartini: G–dúr szonáta (Schott), Lisznyai: Ősz (EMB 2525), Járdányi: Melódia (EMB 2840) nehézségi szintjén.
- Egy koncert-tétel; Goltermann: G–dúr koncert (Schott), J. Chr. Bach: c–moll koncert (Peters) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,

- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű, minőségű és méretű gordonka, tartozékokkal (finomhangoló, vonó, tok, gyanta).

Évente hangszerenként egy garnitúra húr és egy vonószőrözés.

Jól hangolt zongora (pianínó)

Legalább két darab kottatartó

Különböző magasságú székek, a tanulók testalkatának megfelelően.

Metronóm.

NAGYBŐGŐ

A nagybőgőtanítás célja, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a nagybőgő akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását (külön tekintettel a 4-, illetve az 5-húros nagybőgőkre),
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapjelzőkhez tartozó vonókezelést,
- a nagybőgő-irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező nagybőgőhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,

- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

- Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A helyes testhelyzet és a hangszertartás kialakítása.
- A hangszer és a vonó felépítése, részei.
- A hangszer és a vonó kezelésére vonatkozó jelek.
- A módosítójelek.
- A félfekvés és az I. fekvés hangjai.
- A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es ütem, metrum, mérőütés,
- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
- Memória, az azonosságok és különbözőségek felismerése és megjegyzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és vonófogás kialakítása.
- A karok és kezek alapmozdulatai, a helyes súlyérzet megalapozása.
- A bal kéz játéka fél- vagy I. fekvésben.
- Pizzicato, détaché vonás, egyenletes sebességű vonás.
- Vonóbeosztás kétféle ritmusértéken (fél és negyed vagy negyed és nyolcad érték), két hang legatoja.

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola I. (EMB Z 1811)

Simandl: Nagybőgőiskola I. New Methode I (Carl Fischer) (CF0492)

Streicher: Nagybőgőiskola I.

Pejtsik Á.: Gordonka ABC (1–4. lecke) EMB Z 14177)

Kovács M.: Hat kis darab

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás eljátszása.

Kottaolvasás mérsékelt tempóban, abszolút hangnevekkal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangkészlet minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer és a vonó felépítése, részei.
- A hangszer– és vonókezelés, ezek jelrendszerének megismerése.
- A módosítójelek.

- A félfekvés és az I. fekvés hangjai.
- A fekvésváltás.
- Legato játék
- Egyszerűbb üteművek, ritmusértékek.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszertartás és vonófogás kialakítása.
- A bal kéz játéka a húrokon, hűváltás bal kézzel, haránt-gyakorlatok.
- A pizzicato.
- Vonóvezetés, vonóbeosztás kétféle ritmusértékben, hűváltás.
- Fekvésváltás

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola I. (EMB Z 1811)

Simandl: Nagybőgőiskola I. New Methode I (Carl Fischer CF0492)

Streicher: Nagybőgőiskola I.

Pejtsik Á.: Gordonka ABC (1–4. lecke) EMB Z 14177)

Kovács M.: Hat kis darab

Követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlatok, gyermekdalok vagy népdalfeldolgozások eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal,
- Két etűd,
- Egy zongorakíséretes előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangsorok, hármashangzatok, hangközök,
- A nyújtott és éles ritmus.
- A II., II/III., III. és III/IV. fekvés hangjai.
- Dúr skálák, hármashangzatok, hangközök.
- Dallamsorok, motívumok azonosságának felismerése.
- Indítás, befejezés.
- Természetes dinamika.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Vonóbeosztás: egész- és részvonások, ezek egyenletes sebességű összekapcsolása.
- A bal kézzel történő hűváltás
- A fekvésváltás
- A vibrato alapelveinek kialakítása, gyakorlása

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola I. (EMB Z 1811)

Simandl: Nagybőgőiskola I. New Methode I (Carl Fischer CF0492)

Streicher: Nagybőgőiskola I.

Pejtsik Á.: Gordonka ABC (1–4. lecke) (EMB Z 14177)

Kovács M.: Hat kis darab

Montag: Magyar szerzők művei I. (EMB Z 2130)

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, nehezebb ritmusú etűdök eljátszása.

Többféle ritmusértéket tartalmazó dalok vagy előadási darabok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal,
- Két etűd,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Dúr és moll skálák, hármashangzatok két oktávon.
- IV., V., V/VI. fekvés hangjai.
- A triola, a szinkópa és a kettős nyújtópont.
- A váltakozó ütem.
- A tanult művek formai elemzése.
- Azonosságok, különbségek felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A vonókezelés fejlesztése, különféle vonásnemek.
- Nyújtott és éles ritmus külön vonóval és kötve (változó sebességű vonás).
- A martelé vonás.
- A bal és jobb kéz eddig tanult készségeinek fejlesztése, összehangolása, gyakorlása.
- Dinamikai különbségek árnyalt, igényes megoldása.
- A fekvésváltás– és a vibrato–technika állandó gyakorlása, fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola II. (EMB Z 1884)

Simandl: Nagybőgőiskola I.

Streicher: Nagybőgőiskola III.

52 válogatott etűd nagybőgőre

Simandl: 30 etűd

Slama: 66 etűd (30–ig)

Rakov: Gyűjtemény

Montag: Magyar szerzők művei I–II. (EMB Z 2130, 2721)

Scarlatti: 3 szonáta (Schirmer)

Purcell: Ária

Trumpf: Leichte Spielstücke I–II. (Deutscher Verlag für Musik DV32088, 32089)

Gouffé: Concertino III. tétel

Klasszikus darabok gyűjteménye

Követelmény

Etűdök és előadási darabok eljátszása szép formálással, dinamikai különbségekkel.

Preklasszikus vagy klasszikus szonáta tételpár, illetve előadási darab eljátszása az adott stílusban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Az eddigi fekvések hangkészleteinek ismételése.
- Dúr két oktávon, hármashangzatok. A tenorkulcs.
- VI., VI/VII., VII. fekvés hangjai.
- Könnyebb ékesítések (előke, paránytrilla, mordent) írásmódja és ritmusa.
- Barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.
- Triós forma, rondóforma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években a jobb és bal kézzel külön-külön elsajátított elemek összekapcsolása, állandó csiszolása, fejlesztése.
- A fekvésváltás- és a vibrato-technika fejlesztése.
- A martelé vonás fejlesztése.
- Összetett vonásnemek.
- Egyujjas skálák egy húron.
- A hangindítás és a vonás-artikuláció fejlesztése.
- Fontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso, risoluto) kifejezésének megalapozása.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése.
- Könnyebb zenekari szólamok gyakorlása.

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola II. (EMB Z 1884)

Simandl: Nagybőgőiskola I–II. (Carl Fischer CF–O2941)

Streicher: Nagybőgőiskola III.

52 válogatott etűd nagybőgőre

Bottesini: 125 kis gyakorlat nagybőgőre

Bille–Battioni: 12 válogatott etűd

Simandl: 30 etűd

Rakov: Gyűjtemény

Montag: Etude (EMB Z 4500)

Montag: Magyar szerzők művei I–II. (EMB Z 2130 I)

Scarlatti: 3 szonáta (Schirmer)

Trumpf: Leichte Spielstücke I–II. (Deutscher Verlag für Musik DV32088, 32089)

Capuzzi: Concerto I. tétel (Boosey and Hawkes BHI1300002)

Olasz barokk szonáták (Pejtsik Á.) (EMB Z 14110)

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, nehezebb ritmikájú, fejlettebb vonókezelést kívánó, virtuóz etűdök eljátszása.

Különféle tempójú előadási darabok vagy szonátatétel–párok igényes előadása.

Dinamika, formálás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár vagy egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Dúr és moll skálák, hármashangzatok, kromatikus menetek.
- Triola, szinkópa, értékhosszabbító pont, kettős nyújtópont.
- Indítás, befejezés.
- Dinamikai különbségek alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A vonókezelés, vonóbeosztás fejlesztése, különféle vonásnemek.
- A bal kéz húr váltásának gyakorlása
- A fekvésváltás gyakorlása
- A martelé vonás.
- Nagyobb intervallumú fekvésváltások gyakorlása
- A vibrato–technika fogalma, alapelvei, értelme.

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola II. (EMB Z 1884)

Simandl: Nagybőgőiskola I.

Streicher: Nagybőgőiskola I–II.

Rakov: Gyűjtemény

Kolasinski: 3 darab

Montag: Magyar szerzők művei I. (EMB Z 2130)

Trumpf: Leichte Spielstücke I. (Deutscher Verlag für Musik DV32088)

Klasszikus darabok gyűjteménye

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, nehezebb ritmikájú etűdök eljátszása.

Többféle ritmusértéket tartalmazó dal, illetve előadási darab eljátszása kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy előadási darab vagy koncert–tétel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Skálák két oktávon, hármashangzatok, kromatikus menetek.
- Hangközök, dupla fogás.
- Dúr és moll skálák, hármashangzatok, kromatikus menetek A tenorkulcs.
- Formai elemzések.
- Kamarazenélés

A hangszerkezelés fejlesztése

A vonókezelés fejlesztése.

Nyújtott és éles ritmus megszólaltatása kötve, illetve külön vonóval.

A fekvésváltás– és a vibrato–technika állandó kontrollja, gyakorlása, fejlesztése.
Egyujjas skála (skála egy húron).
Különféle hangsúlyok, zenei kiemelések ismerete, elsajátítása (pl. sf, fz, fp stb.).

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola II. (EMB Z 1884)
Simandl: Nagybőgőiskola I–II.
Streicher: Nagybőgőiskola III.
52 válogatott etűd nagybőgőre
Bille–Battioni: 12 válogatott etűd
Slama: 66 etűd (30–ig)
Bottesini: 125 kis gyakorlat nagybőgőre
Simandl: 30 etűd (Carl Fischer CF–O2941)
Rakov: Gyűjtemény
Montag: Etude(EMB Z 4500)
Trumpf: Leichte Spielstücke II. (Deutscher Verlag für Musik DV32089)
Gouffé: Concertino III. tétel
Dragonetti: Solo in D (Corelli témára)
Vivaldi: C–dúr koncert (EMB Z 8941)
Vivaldi: g–moll kettősverseny II. tétel
Scarlatti: 3 szonáta (Schirmer)
Saint–Saens: Elefánt

Követelmény

Különféle ritmusú és tempójú etűdök eljátszása Preklasszikus vagy klasszikus szonátákból tételpárok.
Előadási darabok és egyszerűbb koncertek eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Skálák, hármashangzatok, A váltakozó ütem.
- A hüvelykujjfogás alapismeretei
- Átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfekvésbe.
- Az I. hüvelykujjfekvés.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A vonókezelés fejlesztése, az eddig tanult ismeretek gyakorlása, fejlesztése.
- Különféle speciális vonások elsajátítása
- A bal és a jobb kéz eddig tanult ismereteinek fejlesztése, összehangolása.
- A fekvésváltás– és a vibrato–technika állandó gyakorlása, fejlesztése.
- Átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfekvésbe.

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola II–III. a, b, c és IV.
Simandl: Nagybőgőiskola I–II.
Streicher: Nagybőgőiskola III.

52 válogatott etűd nagybőgőre
 Bille–Battioni: 12 válogatott etűd
 Bottesini: 125 kis gyakorlat nagybőgőre
 Simandl: 30 etűd
 Trumpf: Leichte Spielstücke II.
 Scarlatti: 3 szonáta
 Eszláry: Duó I.
 Capuzzi: Concert I. tétel
 Dragonetti: Andante
 Galliarde: Szonáta
 Marcello: e–moll és a–moll szonáták

Követelmény

Nehezebb ritmikájú és hosszabb terjedelmű etűdök eljátszása Klasszikus szonáták, előadási darabok
 Az eddig tanult zenekari szólamrészletek ismétlése, gyakorlása, a repertoár bővítése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy egy előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,
- a tanult fekvéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- a hangszer és a vonót helyesen tartani,
- tisztán és pontosan játszani, helyesen fekvést váltani,
- szép hangon, különféle vonásokkal skálázni,
- különféle stílusú és tempójú darabokat eljátszani,
- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus–, tenor– kulcsban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Tudja a tanuló a skálákat hüvelykujjfekvésig bezárólag különféle vonásokkal játszani.

Legyen képes

- megfelelően vonót vezetni és váltani,
- helyesen fekvést váltani,
- többféle artikulációt alkalmazni,

- sokféle dinamikával nagybőgőzni,
- egyszerűbb zenekari szólámrészleteket eljátszani.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak bemutatásával:

- skála 2 oktávon,
- szabadon választott etűd,
- két zongorakíséretes darab/ tétel.

A választott gyakorlatok egymástól eltérő technikai feladatokat tartalmazzanak, a darabok különböző stílusúak legyenek. A darabokat kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Nagybőgő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála, hármashangzat–felbontással, 2 oktávon.
- Egy etűd; Montag L.: Nagybőgőiskola II. (EMB 1884) kötetből 47. old. 21. d–moll etűd, 76. old. 20. G–dúr etűd; Fr. Simandl: 30 etűd (Hofmeister, Music Minus One CD–vel) 3. B–dúr etűd, 8. g–moll etűd, 17. e–moll etűd nehézségi szintjén.
- Preklasszikus szonáta két (lassú és gyors) tétele; B. Marcello: e–moll, a–moll szonáta, Galliar: e–moll szonáta, W. de Fesch: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála, hármashangzat–felbontással, 2 oktávon.
- Két különböző technikai követelményt támasztó etűd; Montag L.: Nagybőgőiskola II. kötetből (EMB 1884) 129. old. 2. e–moll etűd, III/B kötetből (EMB 4430) 32. old. 29. B–dúr etűd; E. Stokch: 32 etűdből 3. e–moll etűd, 7. a–moll etűd; Fr. Simandl: 10 etűd (Hofmeister, Music Minus One CD–vel) 4. b–moll etűd, 10. d–moll etűd nehézségi szintjén.
- Preklasszikus szonáta két tétele, vagy klasszikus versenymű egy tétele; W. de Fesch: d–moll szonáta, B. Marcello: 6 szonáta, Ariosti: Szonáta; W. Pichl: Koncert (Hofmeister), Capuzzi: Koncert (Hofmeister), A. Vivaldi: a–moll koncert nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján. Ezért a továbbképző évfolyamokban elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság a hangszer szóló- és kamarazene-irodalmában.
A zenekari basszus szólamok ismerete a barokk és a bécsi klasszikus zene egyszerűbb műveiben

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek fejlesztése:

- a fekvésváltás, a bal kéz legato játékanak fejlesztése;
- a játék mozgékonyságának fejlesztése ujjgyakorlatokkal;
- a legato, détaché és martelé vonás fejlesztése;
- a húrvtáltás ellenőrzése, fejlesztése;
- a jobb kéz csuklómozgásának fejlesztése;

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c és IV. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola III–IV.

Streicher: Nagybőgőiskola III–IV.

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF–02941)

Slama: 66 etűd (Hofmeister FH3031)

Verrimst: 25 etűd

Bottesini: Nagybőgőiskola (Ricordi ER00247900)

Hrabe: Etűdök I.

Storch: Etűdök I. 32 Etuden (Hofmeister FH6003)

Storch: 25 Etuden (Hofmeister FH6004)

Gárdonyi Z.: Szvít

Beethoven: Kontratánc

Händel: Adagio és Allegro

Trumpf: Leichte Spielstücke II. füzet (Deutscher Verlag für Musik DV32089)

Galliarde: Szonáta

Követelmény

A hangszer szólóirodalmának tanulmányozása során a különféle karakterű darabok, szonáták, koncertek közül válogatva törekedjen a tanuló repertoárja bővítésére.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel, vagy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság a hangszer szóló- és kamarazene-irodalmában.
- A zenekari basszus szólások ismerete a barokk és a bécsi klasszikus zene egyszerűbb műveiben

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek fejlesztése:

- a nehezebb fekvések gyakorlása (nagyobb intervallum): II/III. fekvés, valamint az V/VI., VI/VII., és a VII. fekvés;
- összetett vonások;
- a húrvtásokot segítő „csuklólazítás”;
- a fekvésváltás, a bal kéz legato játékának fejlesztése;
- a játék mozgékonyágának fejlesztése ujjgyakorlatokkal;

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c és IV. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola III–IV.

Streicher: Nagybőgőiskola III–IV.

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF–02941)

Slama: 66 etűd (Hofmeister FH3031)

Verrimst: 25 etűd

Bottesini: Nagybőgőiskola (Ricordi ER00247900)

Hrabe: Etűdök I. (HofmeisterFH6086)

Storch: 32 Etuden (Hofmeister FH6003)

Marcello és Vivaldi szonáták

Gárdonyi Z.: Szvit

Beethoven: Kontratánc

Vas L.: Szólószonáta

Vas L.: Mikrokonzert (Hommage ? Montag)

Trumpf: Leichte Spielstücke II. füzet (Deutscher Verlag für Musik DV32089)

Fesch: F–dúr szonáta

Követelmény

A hangszer szólóirodalmának tanulmányozása során a különféle karakterű darabok, szonáták, koncertek közül válogatva törekedjen a tanuló repertoárja bővítésére.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel, vagy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság a hangszer szóló- és kamarazene-irodalmában.

A zenekari basszus szólások ismerete a barokk és a bécsi klasszikus zene egyszerűbb műveiben

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek fejlesztése:

- összetett vonások;
- a vonás artikuláció, a helyes hangindítás és hangképzés fejlesztése;
- a hűrváltásokat segítő „csuklólazítás”;
- összetett vonásnemek elsajátítása,
- trillák és ritmikailag bonyolultabb díszítések helyes kivitelezése,
- átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfékvésbe,
- a hüvelykujjfékvés ismerete;

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c, IV. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola IV., V.

Streicher: Nagybőgőiskola III., IV.

Bottesini: Nagybőgőiskola (Ricordi ER00247900)

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF–02941)

Slama: 66 etűd (Hofmeister FH3031)

Hrabe: Etűdök I. (Hofmeister FH6086)

Storch: 32 Etűden (Hofmeister FH6003)

Storch: 25 Etűden (Hofmeister FH6004)

Trumpf: Kompendium der Kontrabass Bogentechnik

Flesch: Skalensystem

Scarlatti: 3 szonáta

Fesch: F–dúr és d–moll szonáta (Hofmeister FH2881, FH2003)

Ariosti: Szonáta

Farkas: Népdalszonatina

Eszlár: Szonatina

Eszlár: Rapszódia

Vas L.: Szólószonáta

Trumpf: Leichte Spielstücke II. (Deutscher Verlag für Musik DV32089)

Beethoven: Kontratánc

Händel: Adagio és Allegro

Csajkovszki: Arioso

Capuzzi: Koncert (Hofmeister FH7520)

Követelmény

A hangszer szólóirodalmának tanulmányozása során a különféle karakterű darabok, szonáták, koncertek közül válogatva törekedjen a tanuló repertoárja bővítésére.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel, vagy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság a hangszer szóló- és kamara-irodalmában.
- A zenekari basszus szólamok ismerete a barokk és a bécsi klasszikus zene egyszerűbb műveiben

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek fejlesztése:

- a vonás artikuláció, a helyes hangindítás és hangképzés fejlesztése;
- a fekvésváltás–technika fejlesztése,
- a bal kéz legato játékának továbbfejlesztése,
- a biztos vonóbeosztás elsajátítása és önálló vonások készítése,
- trillák és ritmikailag bonyolultabb díszítések helyes kivitelezése,
- a hüvelykujjfekvés ismerete,
- átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfekvésbe,

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c, IV. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola IV., V.

Streicher: Nagybőgőiskola III., IV.

Bottesini: Nagybőgőiskola (Ricordi ER00247900)

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF–02941)

Slama: 66 etűd (Hofmeister FH3031)

Hrabe: Etűdök I. (Hofmeister FH6086)

Storch: 32 Etuden (Hofmeister FH6003)

Storch: 25 Etuden (Hofmeister FH6004)

Trumpf: Kompendium der Kontrabass Bogentechnik

Flesch: Skalensystem

Scarlatti: 3 szonáta

Fesch: F–dúr és d–moll szonáta (Hofmeister FH2881, FH2003)

Ariosti: Szonáta

Farkas: Népdalszonatina

Eszlár: Szonatina

Eszlár: Rapszódia

Vas L.: Szólószonáta

Trumpf: Leichte Spielstücke II. (Deutscher Verlag für Musik DV32089)

Beethoven: Kontratánc

Händel: Adagio és Allegro

Csajkovszki: Arioso

Capuzzi: Koncert (Hofmeister FH7520)

Pichl: Koncert (Hofmeister FH2013)

Vivaldi: a–moll koncert

Bach: Air és Arioso

Pergolesi: F–dúr szonáta

Követelmény

A hangszer szólóirodalmának tanulmányozása során a különféle karakterű darabok, szonáták, koncertek közül válogatva törekedjen a tanuló repertoárja bővítésére.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel, vagy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A nagybőgő szóló- és kamarazene-irodalmának magasabb szintű elsajátítása.
- Virtuózabb előadási darabok, kamaraművek zenekari szólamrészletek megismerése (pl. Bottesini, Rossini, Beethoven, Brahms, Verdi és mások művei).

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek megőrzése és fejlesztése:

- a bal kéz legato játékanak továbbfejlesztése,
- a biztos vonóbeosztás elsajátítása és önálló vonások készítése,
- a bal és jobb kéz-technika fejlesztését szolgáló diszpozíció gyakorlatok kiválasztása,

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c, IV. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola IV., V.

Streicher: Nagybőgőiskola III., IV.

Bottesini: Nagybőgőiskola (RicordiER00247900)

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF-02941)

Slama: 66 etűd (Hofmeister FH3031)

Hrabe: Etűdök I. (Hofmeister FH6086)

Storch: 32 Etuden (Hofmeister FH6003)

Storch: 25 Etuden (Hofmeister FH6004)

Trumpf: Kompendium der Kontrabass Bogentechnik

Flesch: Skalensystem

Scarlatti: 3 szonáta (Schirmer)

Fesch: F–dúr és d–moll szonáta (Hofmeister FH2881, FH2003)

Ariost: G–dúr, F–dúr szonáta

Händel: Adagio, Allegro

Beethoven: Kontratáncok

Capuzzi: Koncert (Hofmeister FH7520)

Pichl: Koncert (Hofmeister FH2013)

Követelmény

Többféle karakterű, ritmikájú és hosszabb etűdök eljátszása.

A tanuló legyen képes klasszikus szonáták, különböző stílusú és karakterű előadási darabok, koncertek és zenekari szólamrészletek igényes, magas színvonalú eljátszására.

Legyen hasznos tagja kamaracsoportnak vagy zenekarnak.

Ismerje az együttjátszás és az alkalmazkodás követelményeit.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel kotta nélkül,
- Egy előadási darab, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A nagybőgő szóló- és kamarazene-irodalmának magasabb szintű elsajátítása.
- Virtuózabb előadási darabok, kamaraművek zenekari szólamrészletek megismerése

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig tanult elsajátított készségek megőrzése és fejlesztése:

- összetettebb vonásnemek elsajátítása,
- trillák és ritmikailag bonyolultabb díszítések helyes kivitelezése,
- a bal és jobb kéz-technika fejlesztését szolgáló diszpozíció gyakorlatok kiválasztása,
- átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfekvésbe,

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c, IV. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola IV., V.

Streicher: Nagybőgőiskola III., IV.

Bottesini: Nagybőgőiskola (Ricordi ER00247900)

Libon: Etűdök

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF-02941)

Simandl: Koncertetűdök

Slama: 66 etűd (Hofmeister FH3031)

Hrabe: Etűdök I. (Hofmeister FH6086)

Storch: 32 Etuden (Hofmeister FH6003)

Storch: 25 Etuden (Hofmeister FH6004)

Gregora: Etűdök

Trumpf: Kompendium der Kontrabass Bogentechnik

Flesch: Skalensystem

Scarlatti: 3 szonáta

Fesch: F-dúr és d-moll szonáta (Hofmeister FH2881, FH2003)

Gárdonyi: Magyar tánc-fantázia

Pichl: Koncert (HofmeisterFH2013)

Dragonetti: Koncert

Cimador: Concerto

Vas L.: Mikrokoncert

Követelmény

Többféle karakterű, ritmikájú és hosszabb etűdök eljátszása.

A tanuló legyen képes klasszikus szonáták, különböző stílusú és karakterű előadási darabok, koncertek és zenekari szólamrészletek igényes, magas színvonalú eljátszására.

Ismerje az együttjátszás és az alkalmazkodás követelményeit.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel kotta nélkül,
- Egy előadási darab, kotta nélkül.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

A nagybőgő szóló- és kamarazene-irodalmának magasabb szintű elsajátítása.

Virtuózabb előadási darabok, kamaraművek zenekari szólamrészletek megismerése

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek megőrzése és fejlesztése:

- gazdagabb hangszínek és karakterek elsajátítása,
- a hüvelykujjfekvés ismerete,
- átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfekvésbe,
- a főbb természetes üveghangok (flageolettek) ismerete,
- a biztos vonóbeosztás elsajátítása és önálló vonások készítése,
- arpeggió játék

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c, IV., V. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola IV., V., VI.

Streicher: Nagybőgőiskola III., IV., V.

Bottesini: Nagybőgőiskola (Ricordi ER00247900)

Simandl: 30 etűd (Carl Fischer) (CF-02941)

Simandl: Koncertetűdök

Slama: 66 etűd (Hofmeister) (FH3031)

Hrabe: Etűdök I. (Hofmeister) (FH6086)

Storch: 32 Etűden (Hofmeister) (FH6003)

Storch: 25 Etűden (Hofmeister) (FH6004)

Gregora: Etűdök

Scarlatti: 3 szonáta

Fesch: F-dúr és d-moll szonáta (Hofmeister FH2881, FH2003)

Ariosti: Szonáta

Farkas: Népdalszonatina

Eszlár: Szonatina

Eszlár: Rapszódia

Trumpf: Leichte Spielstücke II. (Deutscher Verlag für Musik DV32089)

Csajkovszkij: Szomorú dal

Gárdonyi: Magyar tánc-fantázia

Bottesini: Old Robin Gray

Bottesini: Elégia

Capuzzi: Koncert (Hofmeister FH7520)

Pichl: Koncert (Hofmeister FH2013)

Követelmény

Többféle karakterű, ritmikájú és hosszabb etűdök eljátszása.

A tanuló legyen képes klasszikus szonáták, különböző stílusú és karakterű előadási darabok, koncertek és zenekari szólamrészletek igényes, magas színvonalú eljátszására.

Ismerje az együttjátszás és az alkalmazkodás követelményeit.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két nehezebb, hosszabb etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel kotta nélkül,
- Egy előadási darab, kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerek és zenei ismeretek átadása

- A nagybőgő szóló– és kamarazene–irodalmának magasabb szintű elsajátítása.
- Virtuózabb előadási darabok, kamaraművek zenekari szólamrészletek megismerése

A hangszerkezelés fejlesztése, iránya

Az eddig elsajátított készségek megőrzése és fejlesztése:

- a fekvésváltás–technika fejlesztése,
- a bal kéz legato játékanak továbbfejlesztése,
- összetettebb vonásnemek elsajátítása,
- a biztos vonóbeosztás elsajátítása és önálló vonások készítése,
- trillák és ritmikailag bonyolultabb díszítések helyes kivitelezése,
- a bal és jobb kéz–technika fejlesztését szolgáló diszpozíció gyakorlatok kiválasztása,
- a hüvelykujjfekvés ismerete,
- átmenet az alapfekvésből a hüvelykujjfekvésbe,
- a főbb természetes üveghangok (flageolettek) ismerete,
- gazdagabb hangszínek és karakterek elsajátítása,
- virtuóz vonások, pl. spiccato, saltato stb. elsajátítása,
- a vonókezelés speciális módjai a zenekari játékban: col legno, sul tasto, sul ponticello, Bartók–pizzicato stb.

Ajánlott tananyag

Montag: Nagybőgőiskola III. a, b, c, IV., V. (EMB Z 2411, 4430, 4469, 7071)

Simandl: Nagybőgőiskola IV., V., VI.

Streicher: Nagybőgőiskola III., IV., V.

Hrabe: Etűdök I. (Hofmeister FH6086)

Storch: 32 Etuden (Hofmeister FH6003)

Storch: 25 Etuden (Hofmeister FH6004)

Gregora: Etűdök

Farkas: Népdalszonatina

Sperger: Szonáta

Vas L.: Szólószonáta

Trumpf: Leichte Spielstücke II.

Csajkovszkij: Szomorú dal

Dvořák: Melódia

Dragonetti: Andante és rondó

Dragonetti: 12 keringő

Saint–Saëns: A hattyú

Rubinstein: Melódia

Bottesini: Elégia

Koussevitzky: Szomorú dal

Fauré: Álom után

Rachmaninov: Vocalise

Dragonetti: Koncert

Cimador: Concerto

Hoffmeister: Koncert

Dittersdorf: Koncert

Vas L.: Mikrokoncert

Követelmény

Többféle karakterű, ritmikájú és hosszabb etűdök eljátszása.

A tanuló legyen képes klasszikus szonáták, különböző stílusú és karakterű előadási darabok, koncertek és zenekari szólamrészletek igényes, magas színvonalú eljátszására.

Ismerje az együttjátszás és az alkalmazkodás követelményeit.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála különböző vonásokkal és hármashangzatok,
- Két nehezebb, hosszabb etűd,
- Egy szonáta tételpár, vagy koncerttétel kotta nélkül,
- Egy előadási darab, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló a VII. alapfekvés mellett a hüvelykujjfekvéseket.

Tudjon szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tisztán és pontosan játszani,
- az alapvonások sokrétű alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- természetes, oldott hangszerkezésre,
- folyamatosan, szép hangon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játszóméchanizmusának összehangolására,
- gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására,
- virtuóz darabok eljátszására.

Rendelkezzék

- igényes és fejlett hallással,
- precíz ritmusérzéssel,
- koncentrálóképeséssel,
- biztos memóriával, jó lapról olvasási készséggel.

Ismerje a nagybőgő múltját, irodalmát.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Nagybőgő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy hosszabb terjedelmű, nehezebb technikai feladatot tartalmazó etűd; Montag L.: Nagybőgőiskola III.a kötet (EMB 2411) 16. oldal 12. etűd, Fr. Simandl: Nagybőgőiskola IV., V., VI., Fr. Simandl: 10 etűd / 3. D–dúr, 4. b–moll etűd, E. Storch: 32 etűd (Hofmeister) /2. Asz–dúr, 7. a–moll etűd nehézségi szintjén.

- Preklasszikus szonáta, vagy klasszikus versenymű egy tétele zongorakísérettel; B. Marcello: 6 szonáta/a–moll, e–moll; W. de Fesch: d–moll, F–dúr szonáta; Ariosti: G–dúr, F–dúr szonáta, illetve Capuzzi: Koncert (Hofmeister), W. Pichl: Koncert, A. Vivaldi: a–moll koncert nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Magyar szerzők művei gordonra és zongorára II. kötet (EMB 2721) /Bach: Air, Arioso, A. Rubinstein: Melódia nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy hosszabb terjedelmű, nehezebb technikai feladatot és változatos ritmikát tartalmazó etűd; Montag L.: Nagybőgőiskola III.a kötet (EMB 2411) 23. oldal 16. etűd, III.b kötet (EMB 4430) 68. oldal 9. etűd, Fr. Simandl: 9 etűd (Hofmeister) 1., 2. etűd, Fr. Simandl: Koncert–etűd, E. Storch: 32 etűd (Hofmeister) 8. G–dúr, 13. F–dúr etűd, J. Hrábe: Etűdök (Hofmeister) nehézségi szintjén.
- Preklasszikus szonáta, vagy klasszikus versenymű két tétele; Eccles: g–moll szonáta, Corelli: d–moll szonáta, W. de Fesch: F–dúr (Hofmeister), d–moll szonáta, illetve Hoffmeister: Koncert, (Hofmeister) W. Pichl: Koncert (Hofmeister), K. Dittersdorf: E–dúr koncert (Schott) nehézségi szintjén.
- Egy előadás darab; Bottesini: Elégia, Saint–Saëns: A hattyú, Koussevitzky: Szomorú dal, Miniatur keringő nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, méretű, minőségű, jól beállított hangszer, tartozékokkal együtt (vonó, tok).

Évente, hangszerenként egy garnitúra húr és egy vonószőrőzés.

Jól hangolt zongora vagy pianínó.

Legalább két darab kottatartó.

Metronóm.

VOKÁLIS TANSZAK

MAGÁNÉNEK

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének-tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata

- adjon helyes alapot a tanulók hanggi adottságai és zenei képességei optimális kifejtéséhez,
- felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
- nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse a tanulókkal

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
- a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- helyes légzési módot,
- tiszta intonációs képességet,
- a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
- érthető és szép szövegmondást,
- helyes hangeszemélyt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.

Összetett, azaz mélylégzés.

A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.

Követelmény

A magyar népdalok stílusos éneklése.

4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
- Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlegzés, énekes légzés fogalmai).
- A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
- A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés sz, s hangzókkal).
- A helyes artikuláció.
- A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
- Magán- és mássalhangzók.
- A helyes állajtás gyakorlása.
- Beszédtechnikai gyakorlatok.
- A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
- Tiszta intonáció.
- A rezonancia fejlesztésének megkezdése m, n, ny, ng hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsolatosan is.
- A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag

Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)

Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)

Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)

Ránki: Fekete szőlő (EMB)

Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)

Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)

Szép a páva (EMB)

Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)

Kerényi: Százszínű csokor (EMB)

Magyar népzene (lemezantológia)

Schola cantorum I–XI.

Régi magyar dalok gitárkíséréssel I–III. (EMB)

Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)

Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)

Váginé: Dalgyűjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)

Molnár J.: Eufonetika

Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)

Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)

Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény

Könnyed, laza testtartás.
A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
- Egy műdal.

A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Lágú és pontos hangindítás.
- A laza szájnyitás, állajtás begyakorlása.
- A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
- A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
- A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
- Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
- Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
- A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag

Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:

Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)

Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)

Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény

Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állajtás, lágú hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népdal,
- Két különböző stílusú dal.

A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
- Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
- A rezonancia tudatos alkalmazása.
- A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
- A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
- Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag

Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei

Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)

Vaccari: Metodo pratico (Peters)

Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)

Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Követelmény

A levegő egyenletes áramoltatása.

Legato éneklés.

Szövegkiejtés továbbfejlesztése.

Zenei és szöveghangsúlyok.

Rezonancia fejlesztése.

Hangterjedelem növelése.

Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
 - Egy barokk vagy klasszikus dal,
 - Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hang befejezésének gyakorlása.
- Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
- Díszítések, trilla-előkészítő gyakorlatok.
- A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
- Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)

Kodály: Énekszó (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
A vokálisok színbeli kiegyenlítése
Staccato éneklés
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy magyar népdalfeldolgozás,
 - Egy barokk vagy klasszikus dal,
 - Egy romantikus dal,
 - Egy XX. századi magyar mű.
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A rezonancia tökéletesítése.
- A hangszín és hangerő egysége.
- Díszítések, trilla.
- A recitativo éneklés képességének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).

Ajánlott tananyag

Az eddigi kötetek, továbbá:
Händel-áriák
Kodály: Négy dal (EMB)
Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
Különbéle kiadásban megjelent áriaalbumok

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése
A rezonanciák továbbfejlesztése
Az önálló gyakorlás kialakítása
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
A recitativo éneklés
A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi magyar mű,
 - Egy romantikus dal,
 - Egy szabadon választott dal,
 - Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).
- A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag

R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei

További opera– és oratórium–albumok

Követelmény

Az ajánlott anyag elvégzése.

Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.

Az éneklés teljes önkontrollja.

Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.

A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,
- Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
- Egy XX. századi mű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Lágyság és pontos hangindítás.
- A laza szájnnyitás, állajtás begyakorlása.
- A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
- A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zönggyakorlatokkal.
- A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
- Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
- Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
- A beszédhibák javítása.
- A zenei és a szövegahangsúly megvalósításának technikai eszközei.
- A zenei memória fejlesztése.

Követelmény

A zenei memória fejlesztése.

A rezonancia fejlesztésének alapjai.

Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.

Laza állajtás, lágyság hangindítás.

Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.

Barokk és klasszikus stílus ismerete.

Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Ajánlott tananyag

Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:

Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)

Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)

Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy népdal,

– Két különböző stílusú műdal,

– Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora–) kísérettel ellátott mű.

A műveket kotta nélkül, a műdalokat zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok****Készségfejlesztés**

– A légzőkapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.

– Egyszerűbb díszítő elemek, trilla–előkészítő gyakorlatok.

– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.

– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).

– A rezonancia tudatos alkalmazása.

– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.

– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.

– Hosszabb frázisok éneklése.

– Technikai gyakorlatok az „A” tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag

Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei

Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei

Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)

Vaccai: Metodo prattico (Peters)

Lütgen: Kehlertigkeiten (Peters)

Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Gluck: Lieder

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)

Váginé: Dalgyűjtemény II–III. (Tankönyvkiadó)

Kodály: Énekszó

Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény

A hangterjedelem növelése.

A rezonancia tudatos alkalmazása.

A levegő egyenletes áramoltatása.

Legato éneklés.

Szövegkiejtés továbbfejlesztése.

Zenei és szöveghangsúlyok.

Rezonancia fejlesztése.
 Hangterjedelem növelése.
 Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mű,
- Egy könnyű barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
- Egy szabadon választott mű,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A hang befejezésének gyakorlása.
- Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
- A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
- Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb díszítési gyakorlatok.
- A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.
- A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
- Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
- Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcantando egyszerűbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
- A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)

Kodály: Énekszó (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)

Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevskij, Prokofjev, Grieg, Dvořák, Britten dalkötetei

Händel-áriák (Peters)

Ária-albumok (EMB, Peters)

Követelmény

A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.

Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.

Az ajánlott anyag elvégzése.

Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.

A vokálisok színbeli kiegyenlítése.

Staccato éneklés.

A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.

Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi mű,
- Egy barokk vagy klasszikus dal,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,

- Egy szabadon választott opera– vagy oratórium–ária,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsga anyagából legalább két művet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- A rezonancia tökéletesítése.
- A hangszín és hangerő egysége.
- Díszítések, trilla.
- Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
- Az állóképesség, fizikai terhelhetőség fokozása.
- A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
- Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag

Kodály: A magyar népzene I–XI. (nehezebb darabok) (EMB)

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Liszt–dalkötetek (EMB)

Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger művei

Követelmény

Díszítések, trillák, könnyebb futamok.

Az állóképesség fokozása.

A rezonanciák továbbfejlesztése.

Az önálló gyakorlás kialakítása.

A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.

A recitativo éneklés.

A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy XX. századi mű,
- Egy oratórium– vagy kantátaária,
- Egy romantikus vagy későromantikus dal,
- Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
- Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

- Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- A teljes zenei (éves) anyag főlényes technikájú éneklése.
- Bonyolultabb koloratúra–gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
- A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
- A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag

Az eddigi kötetek, továbbá:

Kodály: Öt dal (EMB)

Kodály: Megkésett melódiák

Bartók: Öt dal op. 15, op.16

Az ifjú Bartók (EMB)

Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai

Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai

Oratórium- és kantáta-kötetek

Kortárs magyar, fiatal szerzők (esetleg még kiadatlan) művei

Követelmény

A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.

A hangterjedelem teljes kiépítése.

Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.

Az éneklés teljes önkontrollja.

Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.

A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy különböző stílusú mű,

– Egy ária,

– Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramű), zongorakísérettel kell előadni.

A vizsganyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,

– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,

– a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

– a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,

– könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmi szerinti hangot adni,

– tisztán intonálni,

– hangfajának hangterjedelmén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,

– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,

– érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,

– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,

– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,

– zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,

– helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

- megfelelő zenei memóriával, koncentráció- és állóképességgel,
- jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- koloratúra-gyakorlatok, és díszítő elemek,
- a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto énekítés biztonságos alkalmazása,
- a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- Egy népdal vagy népdalfeldolgozás
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
- Egy romantikus dal.

A művészeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama**Magánének főtárgy**

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma**„A” tagozat**

- Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II. (EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjén.
- Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókendv (EMB 2110 kötetben), Könnyzáró (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.

A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B” tagozat

- Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV (EMB 2909), V (EMB 3118), VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.
- Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbaveszett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472), Énekiskola III (EMB 12288), Csajkovszkij: Dalok (Peters) és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.

- Egy XX. századi szerző dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.

A műveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- szép, érthető szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól felhangolt zongora vagy pianínó.

Metronóm.

Teljes alakot visszaadó tükör.

ZENEISMERET TANSZAK

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság

- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszerstanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrums és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.

- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjegyekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.

- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkországi (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.

- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmososztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- $A^5A^{5v}A^{Av}$, illetve $A^5B^5A B$ sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikái, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.

- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemszúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II. (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.

- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok. Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyné: Zongoraiskola II.
 Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag
 Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.

- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás–zárás.
- Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Períódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillelő II.–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Győrffi István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkíséretetek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balettrészletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.

- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséretes rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.

- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetei
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Györfly István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
 Romantikus dalok, karakterdarabok.
 A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
 Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
 Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
 Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.
 Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
 Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
 Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.

Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.

Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
- ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsseptim–hangzat felépítését.

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.

Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.

Ismerje a funkciós vonzást.

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négy soros, 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamatá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum

- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszerstanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzélemviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készettséssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel,
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.

- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséret, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékkországi (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékokban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjelek, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.

- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2. (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemszűz, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Períódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
 Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
 Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
 Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos kórusműveiből.
 Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
 Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
 Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
 Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
 Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
 Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs, illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.

- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok. Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pillelőnc I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyné: Zongoraiskola II.
 Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.
 – Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzei szemelvények alapján.
 – Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
 – A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciók művek alapján.
 – A magyar népdalok élményszerű előadása.

- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás–zárás.
- Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.

- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százzsínű csokor

Sulyok Gizella: Pillelő II.–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Győrffi István: Dallamírási feladatok
 Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
 Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
 Dalkíséreték II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
 Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).
 Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
 Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
 Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
 A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
 Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
 Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
 Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
 Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
 Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
 Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
 Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.

- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközők éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközők megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciók rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciók jelző basszus hangok.
- Funkciók kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciók főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetei
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
 Romantikus dalok, karakterdarabok.
 A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
 Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény

Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás–diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.

- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.

- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
 Agócsy László: Zenei olvasókönyv
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Péter József: 165 kánon
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
 Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
 Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
 A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
 Romantikus opera részletek.
 A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
 Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
 Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
 Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.
 Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.
 Ismerje a szűkített septim–hangzat felépítését.
 Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
 Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
 Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.
 Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
 Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.
 Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépitkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: 27 egyeneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából

Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.

Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Györfly István: Dallamírási feladatok

Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(Pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska)

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottairás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísézőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísézőszólammal vagy hangszerkísérettel. Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzenei król

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei- olvasás írás gyakorlófüzetei
 Péter József: 165 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Bárdos Lajos: Európa peremén
 Németh- Nógrádi- Puster: Szolfézs antológia
 Kerényi M. György: Százszínű csokor
 Sulyok Gizella: Pillelátás II.–III.
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
 Györfly István: Dallamdiktálás
 Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
 Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.

- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülőek emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, si, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközők rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközők éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsseptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközők, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).

- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének–hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél– és egész–zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei
 Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Győrffy István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.
 Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.
 A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
 Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.
 Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.
 Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.
 Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.
 Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.
 Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
 Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
 Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.
 Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,
 Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkkel,
 Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.
 Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.
 Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.

- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az $V^2 - I^6$ kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).

- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
 Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Schubert dalok
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim- és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel,
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsseptim- és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalításban, tonalításon kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- A autentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncételei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.

Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.

Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.

Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.

Magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Szónyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermeknek

Bartók Béla: 27 egyeneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkció zene harmónia- és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából

Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)

Gyórfy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II–III. kötet.

Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek
- Szvit, korál, kantáta–, passió–, oratórium–, versenymű–, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**„A” tagozat**

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is. Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

- ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe.

A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutatthatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négy soros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tizszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe.

A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutatthatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon előadni öt népdalt,
- ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”- tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatelejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkció basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit,
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helyállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo- és tredécima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
 A középkor világi zenéje.
 A mise állandó részeinek megfigyelése.
 A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
 Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Ismerje a kvintkört.

Tudjon könnyű egy- vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.

Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnembváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

C. V. Palisca: Barokk zene.

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.

J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Győrffy István: Korál elemzések

Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.

Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).

Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.

Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.

- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban. (tanári közreműködéssel).
- A tercron fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:

- Periódus-előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkciós forma- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben.
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.

Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Frank Oszkár: Schubert-dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyzeneműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
 A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
 Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
 Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
 Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánszeptim fordításait.
 Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
 Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
 Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.

- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint).
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szönyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
 Kroó György: Miért szép századunk operája?
 Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
 M. de Falla: Háromszögletű kalap,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára
 Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
 A. Schönberg: Egy varsói menekült.
 Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző móduszokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármas hangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy– és két szólamban.
- Két– és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C–kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
 Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
 Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
 Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
 (Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).
 Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
 Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
 Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni.
 Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
 Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
 Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
 Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
 Tudjon szopránkulcsban olvasni.
 Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.
 Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsseptim–fordítások, szeptimhangzatok megfordításának elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit–tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szömbelépések, ellentéma. Hangnembváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmi, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészek lejegyzése.
- Barokk hangköz– és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fúga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach–szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fűgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.

J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.

A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).

Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.

Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkkel.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsseptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercron hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.

- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzáratok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,

scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann, F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szónyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Frank Oszkár: Schubert-dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
 B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.

Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy– és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.

- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzathúzózatokban. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok megjegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
 C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang–késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

– a kvintkört,

– a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

– az egészhangú skálát,

– az akusztikus hangsort,

- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsseptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az arany metszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlati képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakísérettel előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.
Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
Tudja a hármás– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.
Tudjon lejegyezni
– barokk kétszólamú idézetet,
– bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
– könnyű XX. századi dallamot.
Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.
Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelező tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyag–részeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak.

Célok és feladatok

- a tanulók zenei műveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
- Az eddig tanult zenei ismeretek stiláris összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zeneművekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
- A zenei ismeretek, készségek fokozatos bővítése, a zenét „értve figyelő” tevékenység kialakítása.

Feladatai:

A zenei élményanyaggyűjtés.

A zenei nyitottság kialakítása.

A tudatos zenehallgatásra nevelés.

Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.

A zeneművek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.

A muzsikálási– éneklési kedv állandó „ébredés tartása”: a zeneművek énekelhető részleteinek aktív megszólaltatásával.

A népzene és műzene kapcsolatának bemutatása.

Zenetörténeti tájékozottság.

A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.

A főbb zenei stílusok jellemző előadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.

Különböző előadói gyakorlatok megfigyeltetése.

A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erősítő szemléletének megalapozása.

A hangszerstanulás segítése.

A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.

A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.

A tanuló személyiségének gazdagítása a zene művelésének, befogadásának örömeivel.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretanyag átadása

- A zenei alpműveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
- A zenei élményanyag bővítése.
- Nevelés a tudatos zenehallgatásra.
- A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetű formáinak megismerése.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zeneművészetébe.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret megalapozása művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- Az énekelt és meghallgatott művek témáinak memorizálása kottakép illetve hallás alapján.
- A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.
- A periódus belső és külső bővülésének megfigyelése.
- A funkciók váltakozásának megfigyelése, éneklése.
- Az eddigi funkciók tapasztalatok bővítése, elmélyítése és alkalmazása.
- A kísérőszólamok funkciók hangjainak változatos, árnyaltabb használata.
- Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekbe.
- Állárlat.
- Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- A szonátaforma tematikus anyagának megfigyelése, felismerése.
- A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.
- A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.
- A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.
- A szimfóniatételek rendezési elvei.
- Az opera zenei részei (felépítése).
- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.
- Tercrokonság.

- Műdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közreműködésével).
- Kánonok, két- vagy többszólamú vokális művek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).
- A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.
- A klasszikus formák ismétlődő rendszerezése, tematikus anyagainak megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés

- A csoport képességei szerint:
dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,
dallamhoz ritmus-, ritmushoz dallam-osztinató,
funkciójelző basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- A kvintkör ismerete.
- Hangközök, hangzatok.
- Hangnemi rokonságok.
- Opusz.
- Alteráció és vezetőhang.
- Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
- Coda. Attacca.
- Rondó. Téma. Epizód.
- A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
- A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
- A verbunkos.
- A romantikus opera.
- A szimfonikus költemény.
- Tercrokonság.
- Verbunkos.
- Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Tájékozódás a zenetörténeti és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag

Klasszikus művek: J. Haydn, W. A. Mozart, L. v. Beethoven szimfonikus és hangszeres művei. Dalok. Operák.

Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.

Egy Mozart-opera megismerése.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsősorban F.Schubert művészetéből).

Klasszikus vagy romantikus versenymű feldolgozása.

A magyar műzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc művei alapján).

Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom

Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató

Szönyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Németh –Nógrádi –Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László – Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Agócsy László: Szolfézs középfok

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 romantikus egyneműkar
 Ádám Jenő: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekből)
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága – Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: A romantikus zene műhelyitkai (sorozat):
 Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája
 Ch. Rosen: A klasszikus stílus
 S. Hughes: Mozart operakalauz
 Kárpáti J. – Kroó Gy: Mozart operái
 Szabolcsi Bence: A zene története
 Dobák Pál: A romantikus zene története
 Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II: (kottás)
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 zenei témát emlékezetből.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymű, szimfonikus költemény).

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzők, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb műveit.

Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzők nevét és a művek címét.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.
- Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
- A barokk zene alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. század zenéjével– elsősorban magyar szerzők műveivel.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
- A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítás a művek elemzése alapján.
- Barokk harmóniamenetek.
- A polifónia.

- Barokk műformák megismertetése.
- Színpadi betétdalok, kórustételek.
- A barokk opera.
- A versenymű felépítése.
- A szvit táncetételei.
- A prelúdium és fuga.
- Az oratórium.
- A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus
- A XX. század komponálási technikái.
- Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
- Reihe.
- A többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott zeneművek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusművek, kantáta-részletek hangszerkísérettel, kánonok, két- és többszólamú művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Néhány XX. századi mű(műrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés

- Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus- ritmushoz dallam- osztinató.
- Dallamokhoz funkciójelző kísérszólam.
- A funkciójelző basszusok árnyaltabb alkalmazása.
- A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
- Hangközök, hangsorok 7#, 7b előjegyzésig,
- Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
- Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
- A különböző zenei történelmi korok stílusjegyei és műfajai.
- Tájékozódás időrendben.
- Gregorián zene.
- Madrigál, motetta, mise.
- Versenymű. Kantáta, oratórium, passió.
- Szvit. Barokk táncetételek.
- Preludium, fuga.
- Concertálás, concerto, concerto grosso.
- Cembalo, Fortepiano. Continuo.
- A XX. századi zenekar hangszerei.
- Folklorizmus, neoklasszicizmus.
- Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
- Arany metszés.
- Tempó- és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Ajánlott tananyag

Gregorián dallamok és reneszánsz kórusművek.

A barokk zene jellegzetes műfajai.

XX. századi hangszeres, zenekari és vokális művek elsősorban a magyar zeneművészetből.

Az alábbi művek, műfajok feldolgozása ajánlott:

J. S. Bach: a–moll hegedűverseny,
 J. S. Bach: Kantáta részletek, passio részletek,
 J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.
 G. F. Händel: oratóriumrészletek.
 H. Purcell: Dido és Aeneas – részletek.
 Olasz és francia barokk szerzők művei.
 Bartók Béla: Concerto,
 Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231,
 B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
 Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
 Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
 Agócsy László: Szolfézs középfok (I–IV)
 Pécsi Géza: Kulcs a muzikához könyv és CD lemezsorozat
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 N. Harnoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)
 Szabolcsi Bence: A zenetörténete
 Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
 Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Kroó György: Bartók kalauz
 Kroó György: Bartók színpadi művei
 Breuer János: Kodály kalauz
 Eősze László: Kodály Zoltán
 Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
 J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
 Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
 A zenehallgatási anyag partitúrái és szövegek könyvek.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 témát emlékezetből énekelni vagy hangszeren megszólaltatni.
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiából műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. művét jellegzetes témák alapján felismerni.
 Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit
 – a gregorián dallamokat,
 – a reneszánsz kórusműveket,
 – a barokk szvitet,
 – a preludiumot és fűgát,
 – az oratóriumot.
 Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.
 Ismerje a zenetörténeti korokat és időrendi sorrendjüket.
 Tudja az ismertebb zeneszerzőket, zeneműveket a megfelelő zenetörténeti korba helyezni.
 Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzők nevét és a művek címét.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat,
- a tanult ritmuselemeket és –képleteket, az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat.
- a dallamhangok szerepét (főhang, átmenőhang, váltóhang, késleltetés) – tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje

- a hangközöket;
- a hangközfordítás elvét;
- a hármashangzatokat és fordításaikat;
- a dúr– és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatokat;
- a fő– és mellékhármashangzatokat;
- a dominánsseptim– és a szűkített septimhangzatot (4#, 4b előjegyzésig);
- a hangzatok fűzésének elveit, első lépéseit – (I– IV– V fok).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4 #, 4 b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt– és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat,
- a funkciók,
- az alterációk szerepét,
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort.

Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit:

- a reneszánsz kórusműveket és táncokat,
- a barokk zene (concerto grosso, versenymű, szvit, prelúdium és fuga, oratórium, kantáta, opera),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
- a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát,
- Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
- napjaink kiváló zeneszerzőinek egy–egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4–5 kérdés) pld.

- A hangnemi rokonságok felsorolása,
- Hármashangzat–fordítások felismerése kottaképről,
- Zárletelemzés kottakép alapján,
- Adott műrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése W.A.Mozart : C–dúr szonatina II. tétel első nyolc ütem (fő– és átmenőhangok), L.v.Beethoven: Német tánc (C–dúr) első nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyűjtemény, Régi táncok gyermekeknek

2. Egy nagyobb lélegzetű bécsi klasszikus forma (szonáta forma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése.

3. Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások rendezése korok szerint

Felsorolás elsősorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társművészeti alkotás köréből.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

Öt műzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal. Saját hangszerkíséret nem kötelező.)

A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.

A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.

A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus- és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyag bővítése a zenei alapműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

- A modális hangsorok teljeskörű megismerése– éneklés, felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
- Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
- Polifonikus etűdök éneklése. Homofón és könnyű imitációs részletek feldolgozása.
- Kánonok éneklése.
- Kánonokból partitúra készítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
- Rövid ritmus– és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
- Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.
- A harmóniai elemzés alapjai: fokszámok, jelzések. Számozott basszus.
- Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
- Mixturák éneklése.
- A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai műfajokban.
- Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
- Egy–egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
- Rövid zenei részletek lejegyzése.

2. témakör Táncok a zenében

- Az előző években megismert táncok jellemzőinek átisméltése.
- Az ismeretek bővítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
- Olvasás, zenei írás, memorizálás elsősorban a barokk táncok köréből.
- Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C. Debussy, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Joplin műveiből).
- A harmóniak szerepének megfigyelése.

- Hangszerek, hangszercsoportok hangszínének megismerése. „Komoly zene” – „könnyű zene” – jazzművészet.
- A meghallgatott zeneművek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).
- Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- orgánium énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
- hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
- gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
- homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
- népének és harmonizációja (a choral J.S.Bach művészetében)
- fúgaszerkesztés, imitáció (dux–comes) művek J. S. Bachtól Kodály Zoltán művészetéig,
- duett, tercett, kvartett H.Purcelltől G.Verdi–ig
- kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon–tól a XX. századi kánonokig,
- kórusművek a reneszánsztól napjainkig

2.a) témakör Táncok a zenében

- Műzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett, sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
- A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J.Haydn, W.A.Mozart, Sz.Prokofjev).
- A romantikus kisformák (F.Chopin).
- A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódiai, Erkel Ferenc operái),
- A jazz elemei, ragtime, cake–walk (C.Deussy, I.Sztravinszkij művei)

b) szvit és rondó

- Barokk szvittek (J.S.Bach, G. F.Händel, F.Couperin),
- Bécsi klasszikus rondótételek, rondók,
- Rondók, szvittek a romantikából és a XX.sz. zenéjéből (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I.Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)

Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő–romantika és XX. század I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Németh–Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.

Agócsy László Bach olvasókönyv

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

H. Brown: A reneszánsz zenéje

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár

J.S.Bach: Négyszólamú korálok

Győrfi István: Korálemzések

Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája

Dobszay László: A magyar dal könyve

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II. (kottás)
 Kroó György: A hét zeneműve
 Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
 Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzőit a különböző zenei korokban.
 Tudjon énekléssel illetve éneklő társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyű, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika köréből.
 Ismerjen a meghallgatott művekből 5–10 jellegzetes témát.
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Ismerje a klasszikus zeneművészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit, tudja zenei korokba helyezni.
 Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.
 Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).
 Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag–készségfejlesztés

- A zenei műveltség bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

A mise és requiem

- Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
- A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
- A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.
- A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
- A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
- A reneszánsz művek harmóniáinak és záratainak megfigyelése, megszólaltatása.

- Korabeli kottakép, C–kulcsok bemutatása.
- A mise állandó részei.
- Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
- A requiem fogalma. Új misetételek.
- A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezőkészség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stílári és történelmi háttére.
- A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különböző művekben.
- A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése, az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- A barokk variációk.
- A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
- A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlődő rendszerezése (a szonáta-, a variációs-, a rondó- és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
- A variálás megismerése– variációs lehetőségek (ritmikai, dallami, harmónia).
- Maggiore, minore).
- A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
- A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése– (történelmi áttekintése).
- A kamarazene és néhány műfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zeneművek alapján).
- A kvartettek, kvintettek előadói apparátusa– felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
- A romantikus karakterdarabok zenei kifejező eszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
- Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemző ritmusainak kiemelése, hangoztatása – különleges hangsorok megfigyelése
- Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
- Témák megszólaltatása.
- A klasszikus zene, a „könnyű” zene és jazz kapcsolata.
- Klasszikus témák feldolgozásai e műfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

a) A mise és requiem

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- Gregorián misék
- A Dies irae dallam és feldolgozásai (H.Berlioz, Liszt Ferenc, L.Dallapicolla)
- A cantus firmus szerepe (részletek G.Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G.P.Palesztrina műveiből)
- Misék: J. S. Bach: h–moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W.A.Mozart, F.Schubert, Liszt Ferenc, I.Sztravinszkij műveiből részletek,
- Requiemek: W.A.Mozart, H.Berlioz, G.Verdi, J.Brahms, I.Sztravinszkij, B.Britten,
- Ligeti György kompozícióiból részletek.

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei műformák, kisformák egy-egy hangszerirodalmában és a kamarazene körében.

Hangszeres művek:

- Orgonaművek: fuga, preludium, toccata, fantázia, passacaglia (elsősorban J.S. Bach művei),
- zongora darabok a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven szonáták,

- az etűd, prelűd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F.Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzők művei alapján),
- a XX. sz. szóló zongorairodalma (C.Deussy, Bartók Béla, A.Schönberg, A.Webern, Kurtág György művei).

Kamarazene

- a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W.A.Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D–dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B–dúr zongoratrió, gordonka–zongora szonáta, Esz–dúr oktett, F.Schubert A–dúr zongoraötös, d–moll vonósnégyes, J.Brahms Á–dúr hegedű–zongora szonáta–válogatva),
- a XX. századból (néhány mű vagy részlet kiválasztása O.Respighi: Dór kvartett, I.Sztravinszkij: A katona története (szvit), C.Deussy: Fekete–fehér (2 zongorára), M.Ravel: a–moll zongorahármas, D.Milhaud: Brazíliera (2 zongorára), Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György: Nyolc duó hegedűre és cimbalomra).

Dobszay László: A hangok világa VI.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh–Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Króó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig

Gonda János: Jazz

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt–tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei művek köréből stílusosan megszólaltatni.

Ismerje a meghallgatott zeneművek egy–egy jellegzetes témáját.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni műveket.

Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei elemzési képesség kimunkálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés

- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korbá helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

- Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzőinek ismételése.
- Az anthem ismertetése.
- Az oratórikus művek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitativo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplői, dramaturgiája.
- A művek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
- Az előadói apparátusok a különféle zenei korokban.
- A kifejező eszközök gazdagodása a zenetörténeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

- A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
- A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
- A versenyművek kialakulása. A hangszerek fejlődése, új hangszerek megjelenése.
- A concerto grosso és a versenyművek közötti különbség megfigyelése.
- Versenyművek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismételése)
- A versenyművek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.
- A műfaj új lehetőségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia–concerto).
- A hangrendszerek, harmóniák kiemelése a meghallgatott zeneművek elemzése során.
- A művek egy–egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- Ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Jellemző harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- Harmóniai elemzés – (a csoport képességeitől függően).

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag :

- A barokk kor kiemelkedő alkotásai (J.S.Bach . Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagen... vagy Wachet auf...; G.F.Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis – c. művekből részletek.
- A bécsi klasszikus kor oratorikus művei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W.A.Mozart: Exsultate, Jubilate, L.van Beethoven: Karfantázia)
- Romantikus alkotások (F.Mendelssohn: Éliás, G.Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),
- XX. századi alkotások (A.Schönberg: Egy varsói menekült, I.Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia, A.Honegger: Johanna a máglyán, C.Orff: Carmina burana, K. Pendrecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc:Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezső: Hósi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5 témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A concerto, concerto grosso, versenymű, sinfonia concertante műfajok jellemzői;
- A.Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflöteverseny), J.S.Bach (Brandenburgi verseny, cembaloverseny, a–moll hegedűverseny), G.F. Händel (F–dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny), J. Haydn (Esz–dúr trombitaverseny, C–dúr gordonkaverseny), W.A.Mozart (Esz–dúr Sinfonia concertante, Á–dúr klarinétverseny, d–moll zongoraverseny, Á–dúr hegedűverseny, D–dúr fuvolaverseny) L.van Beethoven (Esz dúr zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny)
- R.Schumann (a–moll zongoraverseny), F.Chopin (e–moll zongoraverseny), Liszt Ferenc (Esz–dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P.I.Csajkovszkij (b–moll zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny), A.Dvořák: h–moll gordonkaverseny, M.Ravel (G–dúr zongoraverseny), I.Sztravinszkij („Baseli Concerto”), G.Gershwin (Kék rapszódia), Sz.Prokofjev (Szimfónia–concerto), D.Sosztakovics (a–moll hegedűverseny), A.Hacsaturján (Zongoraverseny), Dohnányi Ernő (Változatok egy gyermekdalra), Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfa-verseny), Kurtág György (Brácsaverseny) műveiből.

Agócsy László: Szolfézs középfok III–IV

Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Szönyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Króó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.

Tudjon két áriát (ária-részletet), két korált énekléssel, éneklőtársakkal megszólaltatni.

Tudjon idézni a megismert művekből 8–10 témát.

Ismerjen fel jellegzetes témák alapján néhány zeneművet.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszeit, harmóniai fordulatait.

Tudja a megismert zeneszerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése.
- A készségek további elmélyítése. Az ismeretek bővítése.
- Rendszerező ismétlés.
- A zenei elemzési képesség kibontakoztatása.
- A zenei kifejezőképesség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag–képességfejlesztés

- A zenei készségek fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A megismert műfajok áttekintő ismétlése.

3. témakör: Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

a) dal, dalciklus,

b) opera, zenedráma, balett

- A trubadurok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
- A dal műfajának kialakulása.
- A barokk és klasszikus dal zenei jellemzői.
- A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
- A kíséző szólam dramaturgiai jelentősége.
- A romantikus dallamszövés és harmóniák megfigyelése.
- Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
- Dalciklus– dramaturgiai összefüggések bemutatása.
- A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül – megfigyelés, éneklés.
- Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.

- A dalok szövege, prozódíája.(Utalás az irodalmi alkotásokra).
- A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.
- A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzők alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegező ismételése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.

- Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.

- A különböző népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
- A ritmus, dallam megfigyelése – szimmetria, aszimmetria.
- A XX. századi balett. A szereplők jellemzése zenei témákkal.
- A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari műfajok

- Az alapfokon tanult szonáta-, rondó- és variációs forma ismételése.
- A szonátarondó. A scherzo tétel.
- A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
- A stílári és formai jellemzők összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
- Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
- A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX századi zenekari művek effektusainak megfigyelése.

- Visszautalás a klasszicizmusra– a neoklasszicizmus.
- A szimfonikus költemények zenei szerkezete.
- A programzene. Az irodalmi, képzőművészeti alkotások megjelenése a zeneművészetben.
- Humor a zenében.
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

c) dal, dalciklus,

d) opera, zenedráma, balett

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok

- A XIII. századi trubadur és minnesänger mődaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trov?rek, minnesangerek művészlere (Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).
- A klasszicizmus dalirodalma (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven dalok válogatva)
- A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsősorban F.Schubert, R.Schumann ciklikus alkotásai).
- A XX. sz. dalirodalma G.Mahler, M.Ravel, B.Britten, A.Schönberg, W.Williams, Farkas Ferenc művei alapján.
- A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál műveiben .

opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig

C.Monteverdi, H.Purcell, W.Gluck, W.A.Mozart, L.van Beethoven, G.Verdi, R.Wagner, P.I.Csajkovszkij, I.Sztravinszkij, G.Gershwin, A.Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari műfajok

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A szimfónia J.Haydn-tól napjainkig (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven, F.Schubert, R.Schumann, F.Mendelssohn, Liszt Ferenc, A.Dvořák, P.I.Csajkovszkij, G.Mahler, P.Hindemith, A.Honegger, Sz.Prokofjev, D.Sosztakovics művei.
- A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); – irodalmi ihletésű (Liszt Ferenc, R.Strauss); – tájleíró jellegű (B.Smetana, A.Borodin, J.Sibelius); – mese ihletésű (Sz.Prokofjev)
- Zenekari művek a XX. századból (C.Debussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Tánctsvit)

Dobszay László: A hangok világa IV–V–VI. kötet.

Agócsy László: Szolfézs középfok IV.

Nógrádi – Németh – Puster: Szolfézs antológia

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Kodály Zoltán– Vargyas L: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Króó György szerk. Miért szép századunk zenéje?

Króó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Balassa– Gál: Operakalauz (kottás)

Balettek könyve

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.

Tudjon három–három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan előadni.

Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszeren megszólaltatni).

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje fel a zeneműveket a jellegzetes témák alapján.

Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszeit, harmóniai fordulatait, stílári jellemzőit.

Tudja a megismert zeneszerzők munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.

Tudja a szerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított
- Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),
- a tanult ritmuselemeket és – képleteket,
- a dallamhangok szerepét – tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, előlegezés).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait. Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos főbb hangrendszereket.

Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhető szeptimhangzatokat, a dominánsseptim hangzat fordításait.

Ismerje a hangzatok fűzésének elveit,

- a zárlattípusokat,
- a funkciók,
- az alterációk szerepét,
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján,
- a tercrokonság fogalmát,
- a tonalitások különféle típusait,
- a zenei szerkesztésmódokat.

Ismerje a főbb zenetörténeti korok stílárjait jellemzőit, a stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellegzetességeit.

Ismerje a

- középkor gregorián zene, mise,
- a reneszánsz kórusművek és hangszeres zene,
- a barokk zene (concerto grosso, versenyművek, szvit, prelúdium és fuga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres műfajok),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi műfajok),
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.

Legyen ismerete a XX. századi zene egészéről, kiemelkedő alkotó egyéniségeiről, műalkotásairól, irányzatairól,

- a népzenei és műzenei hagyományokhoz való viszonyáról.

Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait – valamint napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy művét.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.

- a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen képes

- az elsajátított zenei fogalmakat szakszerűen használni,
- zenei megfigyeléseit rendszerezni,
- zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,
- a zenei alkotások és a társművészetek kapcsolatait felismerni.

Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama**Zeneismeret**

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma**Írásbeli vizsga****1. Bécsi klasszikus mű elemzése hallás és kottakép alapján**

A tanuló a mű kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma – a kottán a mű szerzője és címe ne legyen feltüntetve.)

Feladatok:

- A zenei korszak megjelölése – esetleg a szerző megnevezése.
- A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.
- A műben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása.
- A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése – zárások elemzése.

2. Teszt kérdések zenei ismeretekből (5–6 kérdés) pld.

- Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeiből legalább hármat!
- Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!
- Soroljon fel XX. századi skála–formációkat!
- Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások egymáshoz rendezése.
- Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.
- Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. bolero, mazurka, verbunkos stb.)

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga**1. Memoriter anyag előadása**

- Öt műzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) előadása szóló énekléssel, illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal.
- A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
- A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

- A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.
- A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus- és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése**Az írásbeli vizsga értékelése**

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
 Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
 Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
 A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

- rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
- az emberi zene eredetihipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;

- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.);
- az ősi hangszerek.

Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtai, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trovérek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolyfónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.

Művészetsmeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

- Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:

- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- Monteverdi – opera és madrigál;
- Schütz – német egyházi zene a 17. században;
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
- Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
- Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program-versenyművei: Négy évszak stb.);
- Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
- Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fuga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:

- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formátípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;
- hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fuga, korárelőjáték, passacaglia), zenekari szvittek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:

- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvittek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.

Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

1. Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.

Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis- és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.

(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
- a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.

A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílárís, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:

- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
- vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stílárís egységén belül az egyes mesterek műveinek stílárís vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.

Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.

Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960

Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje:

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionális, népiesség stb.) a 19. században;

- természeti élmények a romantikus zenében;
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);

Új műfajok:

- a romantikus „karakterdarab”,
- a dal 19. századi virágzása,
- a programszimfónia, szimfonikus költemény;

A történelmi szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újralfelfedezése);

Nemzeti stílusok kialakulása:

- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika;
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:

- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;

A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;

Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;

Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;

Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom;

Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák);

Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;

Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;

Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;

Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;

Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.

Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.

Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Fischer-Dieskau, Dietrich: A Schubert-dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.

Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert-dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.

- Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
 Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
 Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
 Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:

- a 19. századi olasz opera;
- jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
- Verdi és Puccini művészete;
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-konceptió: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében;
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókoruk, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag

- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
 Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
 Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
 Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
 Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életművének megismerése.

Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művészete:

- életpályáik ismertetése;
- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:

– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:

- Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
- a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
- John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
- a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.

Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.

Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.

Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.

Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.

Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.

White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.

White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma**Írásbeli vizsga**

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stílári jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánium típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
- A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése**Az írásbeli vizsga értékelése**

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet–tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.

Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló – függetlenül tanulása céljától – a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.

A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően – a „tudatos utánnzésra késztetve”, a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokon (pl. 13–14 évesen) „stílustiszta” kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetőség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák” érzékeltetése, a két „megállás” közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészzárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlődését

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,

- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehesen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet–tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképeséget,
- a tanuló szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve – az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
- segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a funkciós zenei hallás kialakítása,
- a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása,
- a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása.

Ajánlott tananyag

Felhangok, felhangsor.

Hármashangzatok:

- felépítésük (alaphang – terchang – kvinthang),
- elhelyezkedésük a skálában,
- skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.

Hármashangzat–fordítások (alap – szext – kvartszext).

Négyszólamúság:

- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alaphang–kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.

Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):

- autentikus (I–IV, V–I),
- plagális (I–V, IV–I),
- összetett autentikus (I–IV–V–I),
- kibővített összetett (I–V–I–IV–V–I).

Zárlati domináns: I⁶₄ (V, V⁷, V⁸⁷)

Alapfogalmak:

- hang, zörej,
- motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.

A zenei mondat.

A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).

Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).

A két- és háromtagúság főbb változatai.

Követelmény

Tudjon a tanuló a négy szólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
- Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag

- a mellékhármasok,
- a dominánszeptim (D⁷);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokron, kadenciális féllépés).

- A mellékhármasok funkciói.
- Az V–VI. és a VI–V. fok kötései.
- Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:

- autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
- plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánszeptim:

- teljes D⁷ (oldás I-re vagy VI-ra),
- hiányos D⁷ (S funkció után).

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).

A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény

Tudjon a tanuló egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciószere harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- felhallás után a tanult zenei formákat,
- felhallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatókat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatókat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatókat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga

- Mintapélda zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

A továbbképző osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok

- A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach–invenciók és –fúgák alapján) megismerése, feldolgozása.
- A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

- alaphármasok szext és kvart–szext fordításai dúrban–mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik
- négyes hangzatok (II7, V7)
- a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fuga) stb.
- a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánium, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fuga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D.Scarlatti, J.S.Bach, G.F.Händel művein keresztül

Követelmény

Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudjon a tanuló kottából modális harmóniakat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a diatonikus összhangzattan,
- egy–egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag

- négyeshangzatok és fordításaik, szeptim szekvenciák,
- szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
- a szűkített IV. fokú szeptim
- a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
- mellékdomináns: I⁷, II⁷
- hangnemi kitérés, moduláció, +1, –1 kivítkör, a váltódomináns
- a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
- a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei, mondat, periódus (előtag–utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Ajánlott tananyag

- további alterációk a szubdominánsokon (bó – terckvart, bő – szext, bő – kvintszept,) a bő kvintes akkordok és vonzataik
- mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
- modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
- a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.
- Az eddig tanult zenei anyag készségi szintű alkalmazása

Ajánlott tananyag

- a nónakkordok
- a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
- késleltetések, alterációk szokatlan módjai
- a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
- az eddig tanult zenei anyag készségi szintű alkalmazása
- a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. (EMB Z. 60095/1–2.)

Dobszay L.: A hangok világa V–VI. (EMB Z. 6458–6459)

Dobszay L.: Mozart–album hegedűsöknek (EMB Z. 4726, 5946)

Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)

Gárdonyi Z.: Elemző formatan (EMB Z. 3995)

Keszler L.: Összhangzattan (EMB Z. 1184)

Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zeneműkiadó Bp. 1954.)

Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. (Zeneműkiadó Bp. (Hármas-, négyeshangzatok) 1956.)

Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)

Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMB Z. 1082)

Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája (EMB Z. 1104)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciók zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

A tanuló ismerje meg

- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach–invenciók és –fűgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy–egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes

- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja

- alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga

- Minta példa zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangolt zongora,

Tábla (ötvonalas és sima),

Jó minőségű audio- és videoberendezés,

EGYHÁZZENE

Az egyházzene komplex tantárgy, mely több műveltségterületet – Bibliaismeret, Liturgikus ismeretek, Népének, Gregorián, Egyházzene–irodalom és zenei ismeretek – foglal magába.

A program célja az európai egyházzene megismertetése, illetve olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása, amelyek felkészítik a tanulót egy liturgikus alkalmon, vagy egyházzenei hangversenyen való részvételre, szélesítik látókörét, bővítik zenei ismereteit.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bevezetés az egyházzenebe, a gregorián, a középkor, reneszánsz és kora-barokk egyházi zene vázlatos története az egyházzene-irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének-történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag

Gregorián:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtai, liturgiában betöltött szerepe.

Egyházzene-irodalom:

- szolmizáció keletkezése,
- a többszólamúság kezdeti formái,
- Ars Antiqua (13. század),
- a reneszánsz zenéje: a reneszánsz kezdetei: az Ars Nova művészete (14. század), Németalföld művészete (15. század), a klasszikus vokálpolyfónia (16. század),
- barokk stílus kialakulása, jellemzői (17. század)

Liturgikus ismeretek:

- a liturgia alapvető formái, annak elemei,
- az egyházi év felépítése, szerkezete, a főbb ünnepek,
- a mise felépítése,
- a protestáns istentiszteletek,
- a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályai.

Népének:

- Az egyházzene-irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Követelmény

- Az egyházzene-irodalom alapvető fogalmainak ismerete,
- 4 népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül,
- Az egyházi év saját felekezet szerinti felépítésének ismerete,
- Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az egyházzene történetéből az érett barokk, a klasszika, a romantika, a XX. század és a kortárs korszakok vázlatos története az egyházzene-irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének-történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag

Egyházzene-irodalom:

- Bach és Händel művészete (kitekintés néhány kortárs szerzőre),
- a bécsi klasszika egyházzenei jelentősége,
- a romantika zenéje,

- ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival,
- kortárs zene.

Liturgikus ismeretek:

- a liturgikus öltözékek,
- a liturgikus színek,
- a zsoltosma imaórái.

Népelek:

- Az egyházzene–irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. (Editio Musica, 1993.)

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? (Zeneműkiadó, 1981.)

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. (Zeneműkiadó, 1987.)

Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. (Gemini, 1992.)

Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. (Zeneműkiadó, 1979.)

Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)

Palisca, Claude V.: Barokk zene. (Zeneműkiadó, 1976.)

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. (Zeneműkiadó, 1977.)

Dobák Pál: A romantikus zene története. (Tankönyvkiadó, 1983.)

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)

Fábián Imre: A huszadik század zenéje. (Gondolat, 1966.)

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. (Gondolat, 1967.)

Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. (Gondolat, 1974.)

Várnai Péter: Oratóriumok könyve. (Zeneműkiadó, 1972.)

Követelmény

Az egyházzene–irodalom alapvető fogalmainak ismerete.

Négy népelek elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül.

A liturgikus öltözékeinek, színeinek ismerete.

Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje:

- a liturgia alapvető formáit, annak elemeit
- az egyházi év felépítését, szerkezetét, a főbb ünnepeket, a liturgikus színeket
- a liturgikus öltözékeket
- a mise felépítését
- a zsoltosma imaóráit
- a protestáns istentiszteleteket
- a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályait
- a történelmi egyházak által meghatározott, ún. műveltségi népelekanyagot
- az énekeskönyvben szereplő gregorián tételeket, illetve párhuzamokat
- népelekeket,
- a kvadrát kottát olvasni, az alapvető neumákat
- az egyházzene történetéből a gregorián, reneszánsz és barokk történetét

Továbbképző évfolyamok

Javasolt az elvégzett anyag elmélyítése érdekében egyházzenei hangversenyek, liturgikus alkalmak látogatása, valamint a körzetben található iskolák működő egyházzene csoportjaival közös órák szervezése. A Bibliismeret és Liturgikus ismeretek óráira szakemberek (pap, lelkész, hittan tanár) meghívása lehet indokolt.

A továbbképző négy évfolyama során a tanuló kottából ismerje a műveltségi anyagból az alább felsorolt énekeket. Egyéb felekezet esetében a tanár mérlegelje saját ismeretei alapján a népének követelményeket.

Népénekek:

Evangélikus: 40, 42, 44, 47, 52, 54, 57, 58, 72, 76, 80, 96, 101, 108, 109, 113, 115, 116, 121, 131, 132, 136, 150, 151, 152, 157, 158, 161, 185, 188, 189, 198, 200, 208, 213, 215, 222, 229, 231, 232, 233, 235, 254, 255, 260, 263, 266, 274, 276, 279, 280, 286, 291, 308, 331, 336, 337, 346, 357, 359, 361, 365, 369, 371, 378, 379, 388, 389, 402, 405, 412, 417, 422, 423, 431, 443, 493, 503, 512.

Katolikus: 3, 6, 7, 22, 25, 26, 28, 30, 37, 41, 43, 54, 59, 63, 67, 82, 98, 100, 105, 126, 128, 142, 149, 157, 161, 162, 165, 168, 169, 189, 190, 219, 221, 222, 224, 226, 234, 287, 352, 358.

Református: 6, 8, 23, 25, 32, 33, 34, 38, 40, 42, 47, 50, 65, 66, 68, 77, 80, 84, 89, 90, 96, 99, 105, 130, 134, 135, 138, 150, 151, 161, 165, 167, 171, 174, 185, 192, 205, 215, 217, 220, 225, 226, 234, 241, 251, 254, 255, 256, 263, 265, 272, 274, 276, 294, 296, 299, 301, 303, 312, 315, 316, 318, 326, 329, 337, 341, 342, 343, 345, 370, 373, 380, 390, 434, 447, 459, 475, 483, 485, 500, 503, 511, 512.

B. Műveltségi anyag:

Evangélikus: 40, 57, 131, 150, 161, 188, 200, 254, 291, 361.

Katolikus: 6, 8, 28, 41, 67, 100, 105, 130, 190, 191.

Református: 42, 68, 90, 150, 161, 225, 254, 256, 286, 380.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A gregorián és a középkori egyházzene 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Zsoltártónusok,
- egyszerűbb gregorián misetételek (Missa Mundi),
- a gregorián hangjegyzés vázlatos története,
- a gregorián ének műfajai,
- zsidó liturgikus dallamok,
- bizánci énekek,
- homofónia és polifónia, vokális és instrumentális zene fogalma,
- a középkori többszólamúság egyszerűbb darabjai,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
- a felekezetek alapvető istentiszteleti anyaga,
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv) és könnyű gregorián tételek kvadrát kottából,
- népének történet – az évfolyami egyházzene-irodalom anyag korszakához kapcsolódóan.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. (Editio Musica, 1993.)

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? (Zeneműkiadó, 1981.)

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. (Zeneműkiadó, 1987.)

- Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. (Gemini, 1992.)
- Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. (Zeneműkiadó, 1979.)
- Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)
- Palisca, Claude V.: Barokk zene. (Zeneműkiadó, 1976.)
- Fank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében. A szerző magánkiadása. Budapest 1996.
- Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. (Zeneműkiadó)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A reneszánsz és kora–barokk egyházzene, a 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Recitált Magnificat (magyar nyelven, tetszés szerinti zsolnártónuson),
- egyházi műfajok: mise, motetta,
- kétszólamú reneszánsz és kora–barokk vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
- a kereszténység története a Reformációig,
- a keresztény/keresztény liturgia alapvető elemei,
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona liturgikus funkciója.

Dobszay László: A zsolozsma

Barsi Balázs: A liturgikus év

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)

Dobszay László: A magyar egyházzene–történet forrásai

Szendrei Janka: A himnusz

Dobszay László: Latin–magyar himnárium

Papp Anette: A graduál–antifónák középkori kapcsolatai

Dobszay László: A római mise énekrendje

Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába

Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei

Szendrei Janka: Az alleluja

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Az érett barokk és klasszikus korszak egyházzenejének 3. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- A graduál műfaja,
- kétszólamú érett barokk és klasszikus vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- kánonok és quodlibetek éneklése,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
- a kereszténység története a Reformációtól,
- az istentiszteleten, misén kívüli egyéb szertartások liturgiáinak jellemzői,
- a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene-irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona fő részei.

Dobszay László: A zsolozsma

Barsi Balázs: A liturgikus év

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)

Dobszay László: A magyar egyházzene-történet forrásai

Szendrei Janka: A himnusz

Dobszay László: Latin-magyar himnárium

Papp Anette: A graduál-antifónák középkori kapcsolatai

Dobszay László: A római mise énekrendje

Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába

Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei

Szendrei Janka: Az alleluja

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra az éves anyagból

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantikus, XX. századi és kortárs egyházzenejének 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Az egyház jelképei,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
- kétszólamú romantikus, XX. századi, kortárs vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,

- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona felépítésére és ápolására vonatkozó alapvető tudnivalók.

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Dobszay László: Responsoria de Psalmista

Szendrei Janka: A Verbum caro responzóriumtípus

O. Lassus: (Közl.: Soós András) Nyolc Magnificat

J. J. Fux: (Közl.: Soós András) Ádventi Offertoriumok

A. Lotti: (Közl.: Soós András) Mise-tételek

B. Resinarius: (Közl.: Soós András) Responzóriumok

(Közl.: Soós András) Polifón vesperás–zsoltárok és antifonák a Rhau-gyűjteményből

G. Dufay: (Közl.: Szendrei Janka) 15 himnusz

(Közl.: Soós András) Középkori angol carolok

G. P. Palestrina: (Közl.: Soós András) Himnuszok

(Közl.: Mezei János) Korai polifónia I. –

Cl. Goudimel: (Közl.: Bódiss Tamás) Négyszólamú zsoltárok I–II.

J. H. Schein: (Közl.: Dobszay László) 18 karácsonyi korál

(Közl.: Soós András) Kétszólamú reneszánsz kórustételek

(Közl.: Dobszay L. és Mezei J.) Bicinia sacra

T. L. de Victoria: (Közl. Kovács A.) Motetták

J. H. Schein: (Közl. Dobszay László) Korálok az egész évre

G. J. Werner: (Közl.: Dobszay Ágnes) Polifon himnuszok

(Közl.: Dobszay László) Vademecum. Egyházzeneszkek útikönyve

(Közl.: Kamp S. és Kovács A.) Romantikus egyházi kórusművek – Liszt és Reger

G. P. da Palestrina (Közl.: Kovács A.) Húsz motetta

A magyar népének népzenei felvételeken (Közl.: Dobszay László és Németh István)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:

Az alapfok követelményein túl:

A tanuló tudja:

- a zsoltártónusokat
- az egyszerűbb gregorián misetégeket (Missa Mundit)
- az egyházzene történetének legfontosabb stílusait
- az orgona fő részeit és liturgikus funkcióját

A tanuló tudjon:

- zongorán, orgonán népéneket kísélni
- a szkóla, illetve énekkar tagjaként nyilvánosan szerepelni,

A tanuló ismerje:

- a keresztény/keresztyén a liturgia alapvető elemeit
- a felekezetek énekpertoár fő műfajait
- a felekezetek alapvető istentiszteleti énekanyagot
- az egyház jelképeit
- a kereszténység történetének jelentősebb fordulópontjait évszámmal
- egyéb szertartások liturgiáinak jellemzőit
- a hazai énekeskönyvek tartalmát és használatát
- az alapfokon meghatározott népénekeket,
- a népének történetet vázlatosan

- a gregorián ének műfajait
- a gregorián hangjegyzírás vázlatos történetét

A tanuló tudjon:

- egy zsidó liturgikus éneket
- három rövid gregorián tételt latinul
- három magyar graduál–dallamot
- lapról olvasni az Éneklő Egyház, az Evangélikus, illetve Református Énekeskönyv dallamaiból
- lapról olvasni könnyű gregorián tételeket kvadrát kottából
- az instrumentális és vokális egyházi zene legjellegzetesebb műfajait
- két könnyű egyházzenei művet énekes, illetve hangszeres együttesben előadni
- további három egyházzenei művet elemezni
- az egyházzene történetének legfontosabb stílusait (klasszika, romantika, XX. század, kortárs)
- tanórai keretben zongorán, orgonán népéneket kísélni, illetve saját hangszerén közreműködni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangzó zongora (pianó), zongoraszék.

Megfelelő méretű ötvonalas tábla, írásvetítő, projektor, vetítővászon.

A zenehallgatáshoz, elemzéshez, az egyes zeneművek részletkiemeléséhez szükséges Hi-Fi-berendezés.

A követelmények elsajátításához szükséges bemutató anyag, CD-k, DVD-k, kották, szakkönyvek.

IMPROVIZÁCIÓ

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnaliság ad különös izgalmat; a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására, csiszolására nyílik lehetőség.

A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre készítet és kialakítja a gyors reagáló készséget.

Az improvizáció tantárgy feladatai:

- az improvizációs készség kialakításának és fejlesztésének módszeres megvalósítása, kiegészítve kompozíciós feladatokkal, esetleg vizuális – és egyéb – analógiákkal, különös tekintettel az interdiszciplináris kapcsolatokra,
- az improvizációnak a zeneművek interpretációs feladataival párhuzamosan és azokkal összhangban – kölcsönhatás formájában – szerepet kell kapnia a képzés teljes folyamatában,
- a zenei nyelv spontán, önálló elsajátításának és alkalmazásának segítése,
- a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,
- bizonyos általános képességek (memória, önkontroll, döntési készség, szuggesztivitás) fejlesztése,
- a zenei szerkesztés (összhangzattan, ellenponttan, formatan stb. elemeinek) zeneművekben való felismerése és kreatív alkalmazása,
- tájékozódás a különböző zenei stílusokban, az egyes stílusok mélyebb ismerete és a stílusokban való önálló rögtönzőkészség megszerzése,
- az interpretációs készség fejlesztése,
- a zenei fantázia és a zenei érzékenység fejlesztése,
- a zenei kreativitás és általában a kreatív gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Zenei elem: hang (erő, idő, magasság, szín).
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet.
- Ismerkedés a hangokkal (természeti hangok, emberi hangok, tárgyak-, hangszerek hangjai).
- Ismerkedés a hangkeltő eszközökkel és a hangszerekkel.
- Hangzáskarakterek, hangkarakterek, – hangképzés, artikuláció – („pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások: egymástól elválasztott hangok, egymással összekötött hangok, hosszan szóló hangcsoportok).
- Ismerkedés az ABC-s hangokkal (törzshangok, oktávok)
- Hangok a hangszeren.

Ritmika

- A hangok és a szünetek értéke.
- Egyenletes – nem egyenletes.
- Páros – páratlan metrum.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Választható improvizációs feladatok

- Egyszerű improvizációk a hangok különböző megszólaltatási lehetőségeire építve, kapcsolatban az erővel, idővel, magassággal és hangszínnel – ellentétek, átmenetek – fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Hangok és szünetek kapcsolata.
- „Pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások és ezek különböző kombinációi.
- Különböző hangulatok, történések stb. hangzásai.
- Improvizáció egy adott hangmagasságon – ellentétek, átmenetek.
- Improvizáció meghatározott metrumú ritmussorra, a hangok szabadon választhatók.
- Kötött és kötetlen formák.
- Párbeszéd a fentiekre építve (tanár és tanuló, tanuló és tanuló játéka).
- Szóló–tutti játékok.

Kompozíciós feladatok

- Egyszerű ritmuskompozíció írása, megadott értékek, megadott szünetek használata, megadott metrum és ütemszám.

Ajánlott tananyag

Sáry László: Társasjáték

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai – Zongoraiskola I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illetve

Apagyai Mária: Zongorálom

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

- a törzshangok hangszeren történő megszólaltatása a hangok tulajdonságai alapján;
- a legegyszerűbb hang- és szünetértékek ismerete és alkalmazása; a 2/4-es, ütem felismerése és alkalmazása.

A tanuló legyen képes zenei eszközökkel ellentéteket, átmeneteket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Egy improvizáció,
- Egy megírt és előadott ritmuskompozíció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előképző 1. évfolyam anyagának összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet.
- Ismerkedés a hangokkal, a hangkeltő eszközökkel és a hangszerekkel.
- Hangzáskarakterek, hangkarakterek – hangképzés, artikuláció.
- Kottaolvasás, kottairás (vonallrendszer, kulcsok).
- Kottairás: a hagyományos és a mai zene notációjára.
- Hangközök.
- Bichord, trichord, tetrachord, pentachord.
- Pentatónia.
- Kromatikus hangsor (különböző szelvények).
- Egészhangú skála (különböző szelvények).
- Felhangok.

Ritmika

- A hangok és a szünetek értéke.
- Egyenletes – nem egyenletes.
- Páros – páratlan metrum.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységek (2+2 ütemek).

Választható improvizációs feladatok

- Egyszerű improvizációk a hangok különböző megszólaltatási lehetőségeire építve, kapcsolatban az erővel, idővel, magassággal és hangszínnel – ellentétek, átmenetek – fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- A hangszer megszólaltatási lehetőségeinek széles skálája.
- Hangok és szünetek kapcsolata.
- „Pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások és ezek különböző kombinációi.
- Különböző hangulatok, történések stb. hangzásai.
- Improvizáció egy adott hangmagasságon – ellentétek, átmenetek, meghatározott hangközzel, 2 – 3 – 4 – 5 egymás melletti hangra építve, pentatonon improvizációk, kromatikus hangsor néhány hangjával, egészhangú hangsorral (vagy néhány hangjával).
- Felhangjáték improvizáció.
- Improvizációk meghatározott értékű hangokkal (páros, páratlan metrumban).
- Meghatározott metrumú ritmussorra történő improvizáció, a hangok szabadon választhatók.
- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységekből álló improvizáció.
- Négyesoros improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló–tutti játékok.

Kompozíciós feladatok

- Egyszerű ritmuskompozíció írása, megadott értékek, megadott szünetek használata, megadott metrum és ütemszám.
- Egy, vagy néhány hangból álló kompozíció.

Ajánlott tananyag

Sáry László: Társasjáték

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai – Zongoraiskola I.

A hangszeres, illetve szolfézsórakon tanult bármely mű, például Kurtág György: Játékok I. kötet, Sári József: Bicinien (két hegedűre), Gonda János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

A törzshangok és oktávok ismerete, egyszólamú kottairás violín- vagy basszusukulcsban; az egész-, fél-, negyed-, nyolcadhang és szünetértékek ismerete és alkalmazása;

A 2/4-es, 3/4-es, ütemek felismerése és alkalmazása.

A tanuló legyen képes zenei eszközökkel ellentéteket, átmeneteket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- A tanult anyaghoz kapcsolódó improvizáció;
- Egy megírt és előadott ritmuskompozíció, vagy néhány hangra épített egyszólamú kompozíció.

Alapfokú évfolyamok**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok****Zenei ismeretek**

- Az előkészítő évfolyamok anyagának összefoglalása, kiegészítése és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép.
- Kottaolvasás, kottairás (vonalszám, kulcsok, módosítójelek).
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.
- Bichord, trichord, tetrachord, pentachord.
- Pentatónia.
- Variációk, variáns.
- Dallamépítkezés (lépés, ugrás, hangismétlés). Legato – staccato játékmód.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Felhangok.
- Dallam-kíséret-viszonyok (orgonapont, dudakíséret, ostinato, kettősfogás, akkord).
- Dallam – dallam viszonyok (unisono, párhuzam, ellenmozgás, tükörkép).

Ritmika

- Átkötött hang.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységek (2+2 ütemek, kérdés-válasz-viszonyok).
- Nyolcütemes periódus (4+4 ütemes tagolódás).

Választható improvizációs feladatok

- Hangszerbemutató improvizáció (a hangszereken létrehozható hangok és hangzások széles skálán történő megszólaltatása).
- Hangzások és színek a hangszereken.
- Különböző hangzások egymáshoz való viszonyítása.
- Adott hang más–más környezetben.
- Improvizáció meghatározott hangközzel, meghatározott metrumban, meghatározott ütemszámmal, vagy szabadon.
- Egyszólamú játék (legato, staccato, vagy legato és staccato) 2, 3 vagy 4 egymás melletti hanggal.
- Pentachord (dúr vagy moll) dallamok páros (páratlan) metrumban, meghatározott ütemszámmal, egy szólamban vagy egyszerű többszólamú szerkesztésben. (Egy tanuló játéka, vagy tanár és tanuló játéka).
- Pentaton improvizáció.
- Improvizáció néhány hangos motívumra építve, figyelve a motívum– és ritmusvariálás különböző lehetőségeire és az adott motívum más–más hangon való megjelenésére (transzponálás).
- Improvizációk egy kiválasztott zenei elvre és annak variációira építve.
- Unisono improvizációk – párhuzamos szerkesztésű improvizációk (megadott vagy szabadon választott hangkészlet).
- Tükörkép–improvizációk (ritmus–tükörképek, dallam–tükörképek; megadott vagy szabadon választott hangkészlet).
- Improvizációk meghatározott ritmikai problémára építve.
- Improvizációk kétszólamú ritmussorra építve. A hangkészlet szabadon választható.
- Improvizációk négyütemes egységekre építve, 2+2 ütem, kérdés–válasz viszony. (A tanár kérdez, a tanuló válaszol vagy fordítva.)
- Improvizációk nyolcütemes egységekre építve, 4+4 ütem, kérdés–válasz viszony.
- Négyesoros dallam improvizációk.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, legalább egyszólamú szerkesztésben, violin– vagy basszusuklcsban.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz I. kötet

Kurtág György: Játékok I. kötet

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

Papp Lajos: 27 kis zongoradarab

Sári József: Bicinien

Sári József: Lépésről lépésre...

Sári József: Sul Tasto

Gonda János: A rögtönzés világa I. kötet

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

kottaolvasás–kottairás violin– és/vagy basszusuklcsban;

módosítójelek ismerete és alkalmazása;

A tanuló legyen képes zenei eszközökkel variánsokat, párhuzamokat, tükörképeket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző jellegű improvizáció;
- Egy megírt és előadott kompozíció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évfolyamok anyagának összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, ismétlés, visszatérés.
- Ritmusvariációk.
- Dúr és moll hármashangzatok felépítése.
- Tonika, domináns, szubdomináns jelentése. Vezetőhang, szeptimhang.

Ritmus improvizáció, pontozott ritmusok

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Az ismétlés és visszatérés szerepe a zenei formaépítkezésben.
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évfolyamok improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció egy hangközzel (megadható: metrum, ütemszám).
- Egyszólamú etüd-improvizáció (T–D, I–V) funkciókra építve, csak a hármashangzatok hangjainak használatával, különböző metrumokban. Improvizációk megadott ritmikai problémákra építve (pl. legyen benne triola stb.).
- Improvizáció kétszólamú ritmussorra építve. A hangkészlet szabadon választható.
- Improvizáció néhány hangos motívumra építve, ritmusvariálás és transzponálás lehetőségeivel. – Kétütemes egységekből álló ritmus-, vagy egyszerű dallam improvizáció az ismétlésre vagy a visszatérésre építve. (A kétütemes egységeket betűvel jelölve: AA BB CC stb., vagy ABACAD stb.)
- Improvizációk a mai zenére jellemző hangkészletekkel (pl. kromatika, egészhangú hangsor, a modellek valamelyike, pl. 1:5 modell stb.)
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Improvizációk kromatikus hangkészlettel

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, legalább egyszólamú szerkesztésben, violín- vagy basszusukulcsban.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II. kötet

Kurtág György: Játékok I–II. kötet

Tarka–barka (Teőke Mariann)

Sári József: Bicinien

Sári József: Sul Tasto

Sári József: Die Neun Zwerge
 Gonda János: A rögtönzés világa I.
 Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
 A dúr és az összhangzatos moll hangsor ismerete 2#, 2b előjegyzésig.
 V–I fokok a kíséretben.
 Kromatika, egészhangú hangsor,
 Pontozott ritmusok és egyszerű szinkópák felismerése és alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző jellegű improvizáció;
- Egy megírt és előadott egyszerű kompozíció.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, ismétlés, visszatérés, variáns, variáció.
- Kvintkör, előjegyzések. Dúr és moll hangsorok felépítése, kapcsolata.
- Tonika, domináns, szubdomináns. Vezetőhang, szeptimhang. I, IV, V. fokok egyszerű akkordokban.
- Hangközök, alap hármashangzatok (négyféle), dúr, moll hármashangzatok fordításai.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Kéttagú forma.

Artikuláció:

- hangpár és staccato különböző kapcsolási lehetőségei;
- tenuto és legato különböző kapcsolási lehetőségei.

Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció meghatározott hangközökre építve.
- Hármashangzat–improvizációk (különböző hangulati szempontok, karakterek megadhatók).
- Hangpár–improvizációk.
- Improvizációk hangpár és staccato különböző kapcsolataira, különböző artikulációs lehetőségekre. (bármilyen hangkészlettel).
- Egyszólamú etűd improvizáció funkciókra építve, csak a hármashangzat hangjait használva.
- Improvizáció adott hármashangzattal és a hangzat váltóhangjainak alkalmazásával.
- Modell improvizáció a hangszer adottságaihoz mérten.
- Különböző technikai problémákat segítő improvizációk, bármilyen hangkészlettel (pl. gyors pergőjáték, trilla stb.).
- Ritmus improvizáció: triola, felütés.
- Improvizációk dúr jellegű blues–sémával, egyszerű tritonus kísérettel.
- Kétszólamú improvizációk.
- Improvizációk a mai zenére jellemző hangkészletekkel (különböző tempók, karakterek).

- Improvizáció adott motívumra építve.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra egyszólamú szerkesztésben, vagy egyszerű kétszólamúsággal.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–III. kötet

Kurtág György: Játékok I., II., IV. kötet

Hunyadi Zsuzsanna: A didergő király

Károlyi Pál: Négy etűd

Papp Lajos: Első játékok a zongorán

Sári József: Die Neun Zwerge

Sári József: Kilenc miniatúr

Kocsár Miklós: 15 zongoradarab (Tarka–barka)

Kocsár Miklós: Nyolc könnyű karakterdarab gitárra

Takács Jenő: Sounds and Colours

Samuel Adler: Gradus I. (New York Oxford University Press, 1971. Printed in USA)

Jaroslav Vodrážka: Die Orgel improvisation (Editio Supraphon Praha, 1988.)

Gonda János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

Az eddig tanult hang- és szünetérték ismerete, használata. Az eddig tanult hangközök ismerete.

A dúr és az összhangzatos moll hangsorok ismerete

A rendezőelvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Egy funkcióra épülő és egy mai hangzású improvizáció;
- Egy megírt és előadott egyszerű kompozíció.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek összefoglalása és szerves folytatása.

- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés.
- Dúr és moll hangsorok felépítése, kapcsolata. Vezetőhang, szeptimhang.
- Tonika, domináns, szubdomináns. I–IV–I, I–V–I, I–IV–V–I fokok kapcsolása.
- Egyszerű összhangzattani alapismeretek.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításaik.
- Szekvencia, kánon.
- Pentaton blues hangsor.
- Háromtagú formák.
- Kvintkör.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Két- és háromtagú formák.
- Négyesoros dallamépítkezés (népdalszerkezet)

Artikuláció:

- hangpár és staccato különböző kapcsolási lehetőségei;
- tenuto és legato különböző kapcsolási lehetőségei.
- Ornamentika.
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációjára.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása. Improvizáció meghatározott hangközökre építve.
- Hármashangzat-improvizációk.
- Improvizáció adott hármashangzattal és a hangzat váltóhangjainak (átmenőhangjainak) alkalmazásával.
- Egyszólamú dallam improvizáció meghatározott hangnemben (dúr vagy moll).
- Dallam improvizáció szekvenciákkal.
- Kétszólamú improvizáció imitációkra építve.
- Egyszerű kánon-improvizációk (ritmus, dallam).
- Improvizáció T–D–D–T funkciókra (keringő, klasszikus, lassú barokk).
- Improvizáció a jazz S–D–T (II–V–I) funkciós sémájával (két- és négyütemes egységek, különböző hangnemekben).
- Kétszólamú etűd improvizáció T–T–D–T, T–D–D–T, T–S–D–T funkciókra építve, a dallamban váltó- és átmenőhangok.
- Kétszólamú improvizáció, komplementer lehetőségek, hangpár, staccato alkalmazásával, bármely hang használható.
- Kétszólamú improvizáció, komplementer lehetőségek, hangpár, staccato alkalmazásával, T–D–D–T funkciókra építve.
- Hangpár, staccato improvizáció T–D–D–T, T–D–D–T, T–D–D–T funkciókra építve. A négyütemes egységeket ismételni, a középső egységet más hangnemben játszani – ismétlés, visszatérés.
- Improvizációk különböző artikulációs lehetőségekre építve.
- Egyszólamú improvizáció valamelyik modális hangsorra építve.
- Improvizáció egyszerű, nem modulatorikus jazz–standardek harmóniasoraira.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk, elsősorban egyszerű klasszikus stílusú darabokhoz, klasszikus menüettekhez.
- Párbeszéd a fentiekre építve.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, egyszólamú szerkesztésben, vagy egyszerű kétszólamúsággal.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz III–IV. kötet

Károlyi Pál: Négy etűd

Kurtág György: Játékok II–IV. kötet

Durkó Zsolt: Törpék és óriások

Hunyadi Zsuzsanna: A didergő király

Sári József: Hat epigramma

Sári József: Nyolc könnyű karakterdarab gitárra
 Sári József: 6 Paragramma
 Sári József: Zeitmühle
 Samuel Adler: Gradus II.
 Jaroslav Vodrážka: Die Orgel improvisation
 Klasszikus stílusú zenedarabok, pl. Haydn–táncok, Mozart–menüettek
 Kocsár Miklós: Hang–köz–játékok
 Kocsár Miklós: 15 zongoradarab (Tarka–barka)
 Gonda János: A rögtönzés világa II. és III. (első rész)
 Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
 Az eddig tanult hang és szünet értékek használata
 Páros és páratlan metrum
 Egyszerű funkciók alapismeretek
 A rendezőelvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Egy funkciókra épülő és egy mai hangzású improvizáció;
- Három funkcióra épülő, esetleg jazz–jellegű improvizáció;
- Egy megírt és előadott kompozíció.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés, szimmetria, aszimmetria.
- Variáció.
- Hangközök, hármashangzatok, és azok váltóhangjai, négyeshangzatok.
- Dúr és moll hangsorok.
- Összhangzattani alapismeretek; alteráció, moduláció.
- Modális hangsorok.
- Kromatikus hangsor, egészhangú hangsor, modellek.
- Blues hangsor
- Dodekatónia.
- Minimal zene.
- Homofónia, polifónia.
- Szekvencia, imitáció, kánon.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.
- A jazz swinges, lüktető ritmikája; beat – off beat gyakorlatok.
- Változó metrumok.
- Ornamentika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Két– és háromtagú formák.
- A háromtagú blues forma A1–A1–B

Stílus

- Kortárs zene, jazz, 20. századi stílusok, romantikus, klasszikus, barokk zene.
- Népdalfeldolgozások.
- Kottaírás: régi zene, mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció különböző hangközökre építve (különböző karakterek).
- Hármashangzat–improvizációk váltóhangokkal. Négyeshangzat–improvizációk.
- Etüdimprovizációk különböző technikai problémákra építve.
- Szimmetriák és aszimmetriák létrehozása különböző zenei eszközökkel.
- 20. századi szerzők műveihez kapcsolódó improvizációk (Bartók, Kodály, Kurtág, Sári József, Debussy, Ravel, Szkrjabin, Webern, Sztravinszkij, Lutoslawski, Messiaen stb.). Improvizáció egészhangú hangsorral.
- Klasszikus stílusú művekhez kapcsolódó improvizációk (Haydn, Mozart stb.).
- Klasszikus menüett–improvizációk.
- Barokk stílusú művekhez kapcsolódó improvizációk (Bach, Händel, Couperin stb.).
- Barokk menüett–improvizációk.
- Egyszólamú dallam improvizáció megadott hangnemben, meghatározott hangnemkiteréssel.
- Keringő–improvizáció (Schubert–keringők elemzése).
- Romantikus improvizáció
- Improvizáció adott témára.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Népdal improvizációk és variációk.
- Improvizációk a dúr és moll jellegű, 12 ütemes blues–sémára, a két– és négyütemes, dúr és moll jellegű, II–V–I alapú funkciós sémára,
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló – tutti improvizációk, kamarafarmában.
- Saját, szabad stílusú improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, egyszólamú, többszólamú szerkesztésben.

Ajánlott tananyag

A hangszeres és szolfézsórákon tanult kortárs zenei művek, pl.:

Kurtág György: Játékok II–V. kötet

Sári József: Hat epigramma

Sári József: Variazioni Immaginarie

Sári József: 6 Paragramma

Sári József: Zeitmühle

Sári József: Ghiribizzi

20. századi szerzők művei, romantikus, klasszikus és barokk darabok, Bartók és Kodály népdalfeldolgozásai

Gonda János: A rögtönzés világa II. és III. (első rész)

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

- Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
- A stílusokban való eligazodás, és egyszerű zenei gondolatok létrehozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Két különböző stílusú kompozíció.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés, szimmetria, aszimmetria.
- Variáció.
- Hangközök, hármas-, négyes-, ötöshangzatok és fordításaik.
- Dúr és moll hangsorok.
- Összhangzattani ismeretek; alteráció, moduláció. (Moll szubdomináns, váltódomináns, nápolyi akkord).
- Modális hangnemek, néhány harmónia.
- Kromatikus hangsor, egészhangú hangsor, modellek.
- Akusztikus hangsor.
- Pentaton és összetett blues-hangsorok.
- Homofónia, polifónia.
- Szekvencia, imitáció, kánon.
- Váltóhang és átmenőhang

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.
- Változó metrumok.
- Ornamentika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Kortárs zene, jazz, 20. századi stílusok, romantikus, klasszikus, barokk, reneszánsz zene.
- Népdal improvizációk és variációk.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció különböző hangközökre építve.
- Hármas-, négyes-, ötöshangzat improvizációk.
- Etűdimprovizációk különböző technikai és artikulációs problémára építve.
- Szimmetriák és aszimmetriák létrehozása különböző zenei eszközökkel.
- Improvizációk a 20. század különböző stílusaihoz kapcsolódva.
- Romantikus stílusú improvizáció.
- Klasszikus stílusú improvizáció.
- Barokk stílusú improvizáció.
- Reneszánsz stílusú improvizáció.
- Improvizáció adott témára.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Népdal-improvizációk és –variációk.
- Improvizációk egyszerű jazz-standardek harmóniasoraira, valamint a dúr és moll jellegű 12 ütemes blues funkciók sémájára.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló – tutti improvizációk.
- Saját, szabad stílusú improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult, különböző stílusú művek, például:

Sári József: Pillanatképek

Sári József: Könnyű Trió

Kurtág György: Átiratok

Palestrina, Pierre de la Rue, Ockeghem, Dufay művei

Gonda János: A rögtönzés világa II. és III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

Mindenfajta hangérték, szünetérték, metrum ismerete, használata.

Minden hangköz ismerete.

A dúr és a moll hangsorok ismerete.

Eligazodás a stílusokban és egyszerű zenei gondolatok létrehozása.

Rendező elvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Két különböző stílusú kompozíció.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló

- ismerje a zene alapelemeit és ezek tulajdonságait,
- ismerje a legfontosabb zenei szerkesztési módokat,
- sajátítsa el a különböző képzési szintek zenei ismeretanyagát, amelyet a szolfézs és a hangszeres tantárgyakkal szinkronban tanul,
- ismerje mindazokat a hangszertechnikai problémákat, amelyek nélkülözhetetlenek a meggyőző és hiteles zenei megnyilatkozáshoz,
- ismerje az egyes zenei stílusok lényegét, a jazz- és a népzene sajátos nyelvezetének alapjait,
- legyen képes a közös improvizációkban egymásra figyelve, kreatív módon részt venni,
- ismerje a régi és a mai kottaírás különböző lehetőségeit,
- az ismeretek birtokában – a hétköznapi beszédhez hasonlóan – tudjon önállóan zenei gondolatokat megfogalmazni, törekedve az érzékeny, kifejező zenei megszólaltatásra,
- legyen képes felfedezni zenei tanulmányain keresztül a világban lévő összefüggéseket és törvényszerűségeket, gazdagítva ez által saját személyiségét.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Hangközők, hármashangzatok és fordításaik.
- Dúr és moll hangsorok.
- Összhangzattani ismeretek.

- Kromatikus hangsor,
- Homofónia,

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Változó metrumok.
- Klasszikus ornamentika – korhű, stílusos alkalmazás.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Reneszánsz
- Klasszikus
- Kottairás: A hagyományos és mai zene notációja

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Hangközök és hármashangzatok.
- Klasszikus táncok.
- Reneszánsz.
- Dúr és moll jellegű blues-témák, jazz standardek, ezekre való improvizációk.
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Egy saját stílusú kompozíció.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításaik.
- Dúr- és moll hangsorok
- Összhangzattani alapismeretek
- Akusztikus hangsor
- Polifónia
- Barokk díszítés és notáció
- Romantikus felütések, díszítések

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Poliritmika, polimetrika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Barokk, klasszikus, romantikus és impresszionista stílus

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Hangközök: –egy hangköz, – több hangköz,
- Hármashangzatok: – egy hármashangzat, – több hármashangzat
- Négyes hangzatok.
- Romantikus karakterek (táncok, fantázia stb.)
- Alterált akkordok
- Barokk stílusú improvizációk (ária, fantázia, menüett, koráll, imitáció, Chaconne)
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- Két különböző stílusú improvizáció;
- Egy saját stílusú kompozíció.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Négyes-, ötös hangzatok és fordításuk
- népdal és kísérete
- Bartóki modellek
- Dodekatónia, dodekafónia
- Minimál zene
- Modális hangsorok

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Poliritmika, polimetrika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Kortárs zene, 20. századi stílusok, jazz, népzene.
- Népdal–improvizációk– és variációk.

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Azonos hangközökből álló hangköztornyok.
- Négyes–, ötös hangzatok, harmóniák egyszerű jazzes átalakítása.
- A 20. század különböző stílusaihoz kapcsolódó feladatok (minimál zene, dodekafónia, impresszionizmus stb.)
- Népdal improvizációk és feladatok
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;
- egy saját stílusú kompozíció.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Cadencia

– A szerkezeti elemek átfogó ismerete

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- A stílusok összefoglalása, a stílusjegyek összehasonlítása

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Etűd–improvizáció (egyes technikai– és artikulációs problémák feldolgozása)
- Improvizáció adott ritmusra, adott témára, adott stílusban
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

– két különböző stílusú improvizáció;

– egy saját stílusú kompozíció.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló az alapfok követelményeire építve legyen képes életkorának megfelelő szintű, sajátos zenei megnyilatkozásra és igényes interpretálásra.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű zongora (vagy 2 zongora).

Hangszerek a tanulók létszámának megfelelő mennyiségben.

CD–DVD lejátszó, magnetofon, esetleg videokamera és lejátszó, elsősorban a tanulók órai munkájának, illetve bemutatóinak elemzéséhez, értékeléséhez.

KAMARAZENE TANSZAK**KAMARAZENE**

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzikusokat.

A kamarazenei műveléshez nélkülözhetetlen figyelemmeljes és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas művelés által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaragyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene-oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaragyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

- Tájékoztatósi pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi–de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd–, illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása,
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata,
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa,
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konzonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fuga.

- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncművelek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be–, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a diszsonancia–konzonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniakban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- diszsonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be-, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be- és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatárolni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a diszsonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elűzés” esetén – partitúrából játszva – visszatárolni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX.sz.–i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.,
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra.
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály

A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsganyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.

Hangológép.

Metronóm.

ZENEKAR

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy – az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával – érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.

Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségéből.

Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.

Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.

Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások feladatai

A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.

A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.

A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.

A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális–horizontális) fejlesztése.

Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.

Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő – a zenekari ülésből adódó – helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszer-összeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.

A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségi megszólaltatásának, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének.

A „klasszikus” összeállítások (vonós-, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A megjelölt fejlesztési követelményeket elsősorban a közös zenekari játék kialakítására és fejlesztésére jellemző ismeretek és készségek szerint három csoportra bontva (összevont évfolyamok) soroljuk fel.

Kezdő	1–2. évfolyam	(–14 éves korig)
Középhaladó	3–4. évfolyam	(12–18 éves kor)
Haladó	2–6. évfolyam	(16–22 éves kor)

Kezdő csoport

Fejlesztési feladatok

- A helyes zenekari ülés kialakítása.
- Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
- Hosszú és rövid hangok.
- A szólamon belüli frazeálás betartása.
- Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
- Tempóvétel, tempótartás.
- Dinamikai folyamatok kialakítása.
- A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)

Barnes: Kis virtuóz

Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)

Csajkovszkij: Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)

Czidra: XVII. századi magyar táncok

Gyermekdalok (Apáthy feld.)

Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)

Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)

Purcell: Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)

Susato: Pavane

Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig – Berlin)

Watz: Acht Bläzersetze alter Meister (Rundel)

Watz: Premier (Rundel)

Vonószenekar

Decsényi: Kati dalai ((EMB Z. 8279)

Decsényi: Népdal (EMB 12362)

Zempléni: Zenés utazás (YFE 002)

Vivaldi: C–dúr csellóverseny (EMB Z. 12048, Z. 12049/szólamok)

Vivaldi: d–moll concerto (EMB Z. 6538, Z. 6539/szólamok)

Renaissance és barokk táncok, kórusok, korálok

Gitáregyüttesek

Gitárduók kezdők számára (Mosóczy M.) „Kezdők muzsikája” (EMB 8805)

44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene” (EMB 8819)

Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Peppel Amsterdam Nr. 873)

Követelmény

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésből adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 10–12 perces nyilvános bemutató.

Középhaladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata
- A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
- Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.
- A tempóvétel és –tartás differenciálódása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola II–III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)

J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)

Balázs: Gyermekrajzok (EMB)

Balázs: Négy kép (EMB)

Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)

Bizet – Scsedrin: „Carmen”

Cser: Csongrádi dalok

Händel: Largo (Rundel)

Händel: Lascia ch'io piango

Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)

Lully: Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)

Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)

Susato: Renaissance suite (Rundel)

Purcell: Trombitaszó és ária (Boosey & Hawkes)

Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)

Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig – Berlin)

Vonószenekar

J. S. Bach: Bauern–Kantate (Parasztkantáta) (Peters 11693)

Bartók: Erdélyi táncok (Darvas feldolg.) (EMB Z. 4329)

Beethoven: 12 kontratánc (Breitkopf B. 253)

Csajkovszkij – Weiner: Chanson triste (EMB Z. 3202)

Farkas F.: Musica Serena (EMB Z. 12615)

Farkas F.: Négy tánc a Vietórisz–kódexből (EMB Z. 5834)

Händel – Maros: Kis szvit (EMB Z. 3105)

Mozart: Sinfonietta (EMB Z. 2409)
 Rózsavölgyi: Első magyar társastánc (Doblinger D. 11316, 11317/szólamok)
 Sugár: Rondó zongorára és ifjúsági zenekarra (EMB Z. 1784)

Gítáregyüttesek

Hume, T.: Két trió (EMB 13721)
 Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8564)
 Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8900)

Követelmény

A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 15–30 perces nyilvános hangverseny.

Haladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Albinoni: Adagio (Molenaar)
 J. S. Bach: Prelúdium és fuga, B–dúr (Warner Bros New York)
 J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)
 J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)
 Bartók: Este a székelyeknél (Kliment)
 Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
 Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)
 Balázs: Musica piccola (EMB)
 Balázs: Előjáték (EMB)
 Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
 Debussy: A kis néger
 Debussy: Kis szvit
 Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)
 Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
 Hidas: Capriccio (EMB)
 Hidas: Vidám zene (EMB)
 Hidas: Concertino
 Hidas: Szvit (EMB)
 Hidas: Fantázia és fuga (EMB)
 Hidas: Népdal szvit III. (EMB)
 Händel: Tűzijáték szvit (különbéle tételek más–más feldolgozása)
 Händel: Vízi zene (különbéle tételek más–más feldolgozása)
 Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
 Kodály: Intermezzo a Hány–szvitből (Népművelési Intézet)
 Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
 Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
 Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
 Zempléni: Változatok egy Stravinsky–téma nyomán (kézirat)

Vonószeneke

Albinoni: Sonata ? Cinque (Boosey & Hawkes B&H 17393, 11663/szólamok)
 J. S. Bach: Andante (Rózsavölgyi 6103, 6104)
 Bartók: Két román tánc op. 5 (Rózsavölgyi 6376)
 Corelli: Karácsonyi concerto grosso (Peters 11351)
 Händel: Concerto grosso op. 6 no. 8 (Peters 938 HW 30)
 Händel: Vízizene (Dvfm 4207)

Gitáregyüttesek

Domeniceni, C.: 4 darab 4 gitárra (Edition margaux em. 4005)
 Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
 Joplin, S.: Ragtime – Két darab két gitárra (Fodor F.) „Musica per chitarra” (EMB 12496)

Követelmény

Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

- Év végi meghallgatás: 25–40 perces nyilvános hangverseny

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje meg

- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt-játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és –tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy–zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

Továbbá

A tanuló legyen képes

- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Az együttes működéséhez szükséges hangszerek

A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio- és videofelvevő és –lejátszó.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknak az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.

A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok

- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése,
- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyzólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása,
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására,
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása,
- kiegyenlítetttség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín-kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kultúrált énekkari hangzás megteremtése.

Követelmény

A kórus

- tudjon a kórusvezetővel együttműködni
- a dallamot a vezényléssel kapott instrukciónak megfelelően formálni
- tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni
- szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag

Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk

Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035

Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)

Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.

Bárdos Lajos: Vegyeskarok
 B. Horváth Andrea: Ünnepejünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)
 Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.
 Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
 Csányi László: Gyermekkarosok kótáskönyve
 Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)
 Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Gastoldi: 3 balletti
 Kánonyűjtemények: 25 angol kánon
 Bárdos: 77 kánon
 Haydn: Kánonok
 Mozart: 30 kánon
 Péter József: 165 kánon
 Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
 Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
 Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
 Kodály Zoltán: Vegyeskarok
 Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
 Mozart: 6 noktürn
 Nádasdy Kálmán: Társas énekek
 Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
 Szőnyi E.: Biciniumok

Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

- fegyelmzetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
- „vezénylésre” énekelni.

A tanuló ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

- helyes légzéstechnikával,
- tiszta intonációval,
- pontos ritmusban,
- érthető szövegmondással,
- helyes tempó- és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.

Rendelkezzék

- jó kottaolvasási készséggel,
- zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszíneivel alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.

Ötvonalas tábla.

Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audióvizuális eszközök.

Metronóm, hangvilla, kottaállvány.

Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

B) NÉPZENE

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ NÉPZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE, FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.

Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző–rögtönzőképesség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.

Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.

Az oktatási folyamat – kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket – megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait. Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.

A népzene – és hagyományos közegében tanulásának folyamata is – alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazene, a hangszeres–énekes együttműködésnek kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremt a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő

Fúvós tanszak tantárgyai: népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató

Pengetős tanszak tantárgyai: citera, tamburák, koboz

Akkordikus tanszak tantárgyai: népi cimbalom, népi harmonika

Ütős tanszak tantárgyai: népi ritmushangszerek

Vokális tanszak: népi ének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs kötelező, szolfézs

Kamarazene tanszak tantárgyai: népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társaszenét), népi zenekar

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*, népzenei ismeretek

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz**, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar.

Választható tantárgy: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, vagy a klasszikus zene, jazz–zene, elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai

Korrepetíció (népi hangszeres, vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

** A néprajz kötelezően választható tantárgyként csak az alapfok 5. évfolyamtól tanulható.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, népi cimbalom, koboz, népi harmonika, népi ének,

(2)+6 évfolyam: népi ritmushangszerek,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámait figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, illetve művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig

Csoportos tantárgy: minimum 2x 45 perc

zenekar: minimum 9 fő; kamarazene: 2–8 fő

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – az alapfok 2. évfolyamától javasolt

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora

Választható tantárgyak: népzenei ismeretek, néprajz, második hangszer, népi ének

Korrepetíció (népi hangszeres vagy zongora kíséret): a hangszeres és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+1)+5+4 évfolyam: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, tekerő, népi furulyák, duda, népi klarinét/tárogató, citera, tamburák, koboz, népi cimbalom, népi harmonika, népi ének

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: minimum 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: minimum 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Választható tantárgy: a képzés teljes idejében 1 tantárgy

Egyéni tantárgy minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x 45 perc

A korrepetíció ideje: A teljes képzési időben minimum 10 perc

Zeneismeret és kamarazene tanszakok – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: népzenei ismeretek, néprajz, kamarazene

Kötelező tantárgy: népi hangszeres, vagy vokális tantárgy

Kötelezően választható tantárgy: zongora kötelező, második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs

Választható tantárgy: második hangszer, népi ének, kamarazene, zenekar, valamint a klasszikus zene, jazz-zene, elektroakusztikus-zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(1)	(1)	1	1	1	1	1	1
Kötelezően választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2)+6 évfolyam: népzenei ismeretek,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok évfolyamainak számát jelenti.

Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok					
	Alapfok		Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+4)+2+4 évfolyam: kamarazene, néprajz

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A néprajz és kamarazene tantárgyak főtárgyként vagy kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton – minimum 2x45 perc

Kötelező tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc

Választható tantárgy:

Egyéni tantárgy: minimum 1x45 perc

Csoportos tantárgy: minimum 1x45 perc

A NÉPZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a népzeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Alapfokú művészetoktatás keretében folytatott népzenei tanulmányokhoz előképzettség nem szükséges. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Szakmai kompetencia:

- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység – különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtaira).
- fogékonyság a hangszín és a dinamika különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység, stílusérzék, esztétikai érzékenység.
- A megfigyelőkészség a hallás utáni memorizálás fejlesztése.

- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és kifejlesztése, segítséggel eljutva az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfűzerek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez.
- A hangszer- és énektechnikai készségek megszerzése, fejlesztése.
- A variációképző rögtönzőképesség kialakítása, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia:

- Az érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, nyitottság. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításának megalapozásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

Társas kompetencia

- Az együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánc kíséret, tánccház).

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra, értő zenehallgatásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása, az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A zene logikájának, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátjaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a zene történetének, népköltészetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságainak, a velünk együtt élő népek hagyományának, a népzene kutatás történetének, a népzene jelentős előadó-egyénségeinek megismertetése.
- Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, a kortárs zene, a régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt.
- A tanulók zenei ízlésének formálása.
- Fogékonyság a művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a korábban gyűjtött vagy még élő népzenei anyag segítségével a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására.
- Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása, aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, tánccházakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak.

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: népzenei ismeretek, illetve néprajz

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 45 perc.

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, szolfézs, vagy népzenei ismeretek, vagy néprajz

Népzenei ismeretek, néprajz főtárgy: néprajz, illetve népzenei ismeretek

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

A szóbeli vizsga időtartama minimum 15 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy

Néprajz, Népzenei ismeretek főtárgy: kötelező hangszer

A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: főtárgy,

A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

1. Az elméleti írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Néprajz főtárgy „A” tagozat: néprajz

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. Az elméleti szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének, kamarazene főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy néprajz

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

Néprajz főtárgy "A" tagozat: néprajz

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi hangszer, népi ének főtárgy „A” tagozat: főtárgy

Kamarazene főtárgy „A” tagozat: főtárgy

Néprajz főtárgy „A” tagozat: kötelező hangszer

Népi hangszer, népi ének főtárgy „B” tagozat: főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama minimum 10 perc.

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgykból a vizsga alóli felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztállyal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgykból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VONÓS ÉS TEKERŐ TANSZAK

NÉPI HEGEDŰ

A népi hegedűtanítás feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal

- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Ismertesse meg

- a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
- a különböző tájegységek jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
- a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,
- azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,
- a magyar népzeneire jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
- a prímás szerep feladatait,
- a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló formaérzékét, zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét) és zenei kifejezőkészségét.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
- A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
- A magyar népzeneben jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes-, nyújtott- és élés ritmus valamint a szinkópa).
- Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény

A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.

Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gyermekjátékok, táncok.
- Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
- Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, bűgattyú, kerepelő, kann, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
- Ritmusképzés rezgőhúrral.

A böggő (cselló) megszólaltatása

- Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- Mozcás kísérese pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.

- A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
- Hangsúlyozás vonóval.
- Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása

- A hangszer tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
- Hangsúlyozás.
- Egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedű megszólaltatása

- A hangszer és a vonó tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
- A dallamok játéka együttessel.
- Az „együtt hangzás” megérzése és megértése.
- Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

Követelmény

A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.

Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.

Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
- Együtt játék – zenekarban.
- Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népzene – hangszeres népzene. Általános tájékozódás a magyar népzene világában.
- Gyermekdalok hallás utáni elsajátítása énekelve és hangszeren játszva, különböző kezdőhangokról is.
- Ugrós, illetve kanásztánc típusú dallamok énekelve és hangszeren játszva (dunántúli ugrós, dus, szatmári oláhos, cigánytánc stb.).
- Legényes típusú dallamok (széki sűrű tempó, mezőségi sűrű magyar stb.).
- Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételtől az évfolyam nehézségi fokának megfelelően.

Követelmény

Alapvető dallamismeret és tájékozottság a magyar népzeneben.

A hangszer és vonó tartásának elsajátítása, a hangszeren való alapvető tájékozódás kialakítása.

A hangképzés, vonókezelés, intonáció kialakítása és fejlesztése.

A tanult dallamok folyamatos fűzészerű játéka zenei nyelvjárások szerint.
A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Széki sűrű tempó, dunántúli ugrósok, kanásztáncok

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
- Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
- Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
- Közép-erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).

Követelmény

Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.

A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.

A különböző karakterű táncok, tánc típusok stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
- Széki csárdás

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
- A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
- A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás”, rejtett ritmusok stb.).
- A ritmus értelmezése a népzeneben (hangsúly és ritmus összefüggése).
- A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban. A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex” vonóindítás).

Követelmény

A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.

A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
- Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
- A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékanak újraértelmezése az aszimmetria – törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
- Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégál” játék).
- Díszítés a magyar népzeneben – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
- Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

Követelmény

Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.

A széki csárdás és magyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételtől, a tananyag nehézségi fokán.

Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve táncgyományunkban, történeti vonatkozásai.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatók stb.
- Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
- A széki lassú dallamok díszítmódja.
- Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezősegi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
- Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzeneben a széki, mezősegi és a kalotaszegi zenén keresztül.

Követelmény

A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.

A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam előadása több változatban is.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

A széki táncrend tánc típusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve táncgyományunkban, történeti vonatkozásai.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszüti ritka magyar, korcsos, szökös).
- A mezőségi aszimmetrikus tánc típusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
- Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökös, sebes csárdás)
- A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény

A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve táncgyományunkban, történeti vonatkozásai.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökös és sebes csárdás.
- Magyarpalatkai menyasszonykísérő.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
- Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
- Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
- Közép-erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).
- Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételtől, az évfolyam nehézségi fokának megfelelően.

Követelmény

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.

A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.

A különböző karakterű táncok, tánc típusok stílusos előadása.

A tanult táncok, tánc típusok helye zenei-, illetve táncgyományunkban, történeti vonatkozásai.

A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
- Széki csárdás

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult dallamanyag gyarapítása (ugrós – kanásztánc, legényes, verbunk, szimmetrikus lassú és friss csárdás, közép–erdélyi csárdás).
- A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
- A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
- A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás”, rejtett ritmusok stb.).
- A ritmus értelmezése a népzeneben (hangsúly és ritmus összefüggése).
- A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban.
- A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex” vonóindítás).

Követelmény

A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.

A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételtől, a tananyag nehézségi fokán.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzó anyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
- Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
- A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékmódjának újraértelmezése az aszimmetria törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
- Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal” játék).
- Díszítés a magyar népzeneben – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
- Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

Követelmény

Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.

A széki csárdás és magyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételtől, a tananyag nehézségi fokán.

Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgató, stb.
- Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
- A széki lassú dallamok díszítésmódja.
- Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezőszegi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
- Az aszimmetria és a díszítmények ritmikai értelmezése, lejegyzésük módjai.
- Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzeneben a széki, mezőszegi és a kalotaszegi zenén keresztül.
- A dallamismeret bővítése új dallamokkal, valamint a korábbiak változataival.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból

Követelmény

A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.

A széki táncrend folyamatos játéka, egy-egy dallam előadása több változatban is.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

A széki táncrend tánc típusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásai.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

A „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezőszegi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszüti ritka magyar, korcsos, szökös).
- A mezőszegi aszimmetrikus tánc típusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
- Dallamlejegyzés a tanult anyagból.
- Mezőszegi táncfolyamat (lassú csárdás, szökös, sebes csárdás)
- A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény

A mezőszegi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.

Néhány alkalomhoz kötődő hangszeres dallam ismerete.

Másik hegedűvel való együttjáték.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.

Az önálló tanulást segítő lejegyzések készítése hangfelvételtől

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

A korábban tanultak továbbfejlesztése, a dallamismeret bővítése új dallamokkal, valamint új változatokkal.

A tananyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásai.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mezőszegi korcsos, lassú csárdás, szökös és sebes csárdás.
- Magyarpalatkai menyasszonykísérő.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése).

A tanuló legyen képes

- népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
- hallás után zenét tanulni,
- népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.

Rendelkezzék

- az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
- kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképeség, stílusérzék, fantázia),
- a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.

Ismerje

- a népzene hagyományos előadásmódját „A” tagozatának szintjén.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szóló hegedűn, együttesel illetve táncot kísérve,
- céltudatosan gyakorolni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző táncípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek zenei és táncgyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi hegedű főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)

Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a tánchoz alkalmazkodó tempójú játéka.)

„B” tagozat

Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)

Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, maroszeiki forgató.)

Palatkai ritka és sűrű magyar, lassúcsárdás és szökös

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

A „B” tagozatos tanuló követelménye a végzett anyag mennyiségében is, de főként a hangszeres játék hangminőségében, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A mezőségi zene díszítményei.
- Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
- A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökös, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).

Követelmény

Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve kell megszólaltatni.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve táncművészetünkben, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mezőségi táncrend.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kalotaszegi táncrend. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
- Székelyföld zenéje. A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
- Hangszeres táncczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény

A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal tarkított játéka.

18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.

Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei-, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Székelyföldi táncrend.
- 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
- Hangszeres keservesek. A pakulár nóta.
- A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
- A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
- Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak-kelet-, Észak- és Nyugat-Magyarországon előforduló formái.
- A rubato-hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
- Régi és új stílus a hangszeres népzeneben.

Követelmény

Egy-egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezősegi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.

Pakulár nóta kísérettel.

Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.

Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
- A gyimesi zene kísérőhangszere – a gardon.
- Moldvai zene. A moldvai táncok, táncélet.
- A moldvai hangszeres hagyomány.
- A moldvai zene különböző rétegei.
- A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyűjtése.

- Az európai népek vonószenesi hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
- Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
- Együttesvezetés – primás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény

A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.

A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.

Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból

Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.

Az együttesvezetői készség bemutatása.

Gyimesi dallamok kísérete gardonon.

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei-, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Önálló gyűjtőmunka.

A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen (tánc házban, hangversenyen stb.)

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A mezőszegi (magyarpalatkai, vajdakamarási, választói stb.) dallamismeret gyarapítása.
- A mezőszegi zene díszítményei.
- Mezőszegi lassú.
- A hangsúlyozás jellegzetességeinek és különleges formáinak elemzése a mezőszegi zenében.
- Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőszegi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
- A mezőszegi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökös, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).

Követelmény

Mezőszegi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve, rögtönzésekkel gazdagítva kell megszólaltatni.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.

Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mezőszegi táncrend.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kalotaszegi zene. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
- Kalotaszegi hajnali, szapora és verbunk.
- Az új anyag mellett a korábban tanult legényes és lassú csárdás dallamismeret gyarapítása.

- Kalotaszegi táncrend.
- Székelyföld zenéje.
- A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
- Székelyföld egy tájegységének táncrendje.
- Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény

A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal, rögtönzésekkel tarkított játéka.

18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása (életre keltése).

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.

Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei-, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Székelyföldi táncrend.
- 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Rubato dallamok.
- A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
- Hangszeres keservesek.
- A dallamok játékmódja, díszítményei.
- A rubato dallamok kísérete.
- A dallamok lejegyezhetősége.
- Különböző dialektusok jellemző dallamai.
- A pakulár nóta.
- A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
- A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
- Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak-kelet-, Észak- és Nyugat-Magyarországon előforduló formái.
- A rubato-hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
- Régi és új stílus a hangszeres népzeneben.

Követelmény

Egy-egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezősegi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.

Pakulár nóta kísérettel.

Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.

Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.

Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásaik.

Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimesi zene.
- A gyimesi táncok és táncélet.
- A gyimesi táncdallamok különböző rétegei.
- A gyimesi zene kísérőhangszere – a gardon.
- Moldvai zene.
- A moldvai táncok, táncélet.
- A moldvai hangszeres hagyomány.
- A moldvai zene különböző rétegei.
- A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyűjtése.
- Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
- Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
- A tanult táncrendek játéka.
- Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény

A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.

Az eddig tanult táncrendek bármelyikének stílusos, rögtönzésekkel, dallamváltozatokkal gazdagított játéka.

A szomszéd népek, valamint az európai népek zenéjéből válogatott szemelvények megszólaltatása.

A dallamismeret és hangszeres technikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.

Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból

Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.

Az együttesvezetői készség bemutatása.

Gyimesi dallamok kísérete gardonon.

Az anyagban szereplő táncok, tánc típusok helye zenei-, illetve tánc hagyományunkban, történeti vonatkozásai.

Önálló gyűjtőmunka.

A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen, tánc házban és hangversenyen.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait,
- a különböző népzenei tájegységek jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
- a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer-együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállításait és ezek hangzását,
- népzeneink múltját,
- hangszere múltját, elterjedését a magyar népzeneben,
- alapfokon a népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes

- dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,
- legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a magyar népi vonós zene történetét,
- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzeneinkre jellemző módjait,
- alapfokon a népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit,
- a cigánység szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony

- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék

- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes

- céltudatosan gyakorolni,
- képes szólistaként együttesét irányítani (primás szerep),
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni

- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi hegedű főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)

Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktető, maroszekei forgató.)

Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökös.)

„B” tagozat

Gömöri táncok (Hallgató, verbunk, lassú és friss csárdás.)

Palatkai zene. (Katonakísérő, akasztós, lassú csárdás, szökös és sebes csárdás.)

Gyimesi zene. (Keserves, lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirülője.)

Erdélyi román táncok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,

- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül

Hanglemez

A bogyziszlói zenekar. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18095 (Budapest 1984) Hungaroton

Este a Gyimesbe' jártam/Zerkula János. szerk. Halmos Béla SLPX 18130 (Budapest 1987) Hungaroton

Északmezőségi magyar népzene I–IV. szerk. Halmos Béla LPX 18107–11 (Budapest 1985) Hungaroton

Gyimesi népzene/Halmágyi Mihály. szerk. Jánosi András SLPX 18145 (Budapest 1988) Hungaroton

Hungarian Folk Music Qualiton LPX 1187 (Budapest 1964)

Lajtha László: Széki gyűjtés. szerk. Sebő Ferenc LPX 18092–94 (Budapest 1985) Hungaroton

Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47 (Budapest 1980) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (Budapest 1972–1982) Hungaroton:

1. LPX 10095–98–

2. LPX 18001–04

3. LPX 18050–53

Magyar népzene (bukovinai székelyek Magyarországon) Hungaroton SLPX 18131 (1988)

Magyar népzene Bartók Béla fonográffelvételeiből. szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton

Magyar népzene Kodály Zoltán fonográf-felvételeiből. szerk. Tari Lujza LPX 18075–76 (Budapest 1983) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:

I. Tánczene. szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16

II. Észak. szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28

III. Dunántúl. szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42

IV. Alföld. szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63

V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet

Magyarországi román népzene. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18077 (Budapest 1983) Hungaroton

Szatmári bandák. szerk. Hans Hurgig–Vavrinecz András SLPO 18154 (Budapest 1991) Hungaroton

CD- lemezek

Elveszett éden ED–CD 009–10 (Budapest 1996) Etnofon

Halmágyi Mihály Classic HCD 18145 Hungaroton

Magyarpalatka Classic HCD 18216–17 Hungaroton

Magyarpalatkai népzene/Kodoba Béla és bandája BSM 9503 (1995) BaSys Music

Kazetta

Magyar Népzenei Antológia: V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95)

MTA Zenetudományi Intézet

Béres vagyok béres – Fejér megyei népzene/ Pesovár Ferenc könyvének melléklete (Székesfehérvár) István Király

Múzeum

Könyvek, tanulmányok

Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzene (Budapest 1936) Somló

Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924) Rózsavölgyi

Bartók Béla: Népzene és a szomszéd népek zenéje (Budapest 1934) Somló

Bartók Béla: Rumanian Folk Music I, II, III. (Hága 1967) The Hague

Donington, R.: A barokk zene előadásmódja (Budapest 1978) Zeneműkiadó

- Draskóczy Lídia: Moldvai csángó hegedűs dallamok Bákó környékéről (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
- Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei ismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó
- Jánosi A.: A barokk zene előadásmódjának élő hagyománya Magyarországon – tanulmány (Budapest 1996)
- Jánosi A.: A magyar népzene előadásmódja – előkészületben
- Kobzos Kiss Tamás: Hegedű és kobza (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
- Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1973) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok (Budapest 1962) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Kőröspataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Szépenyerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László összegyűjtött írásai (Budapest 1992) Akadémiai Kiadó
- Martin György: A magyar tánc típusok. A magyar tánc típusok zenekísérete (Budapest 1966)
- Martin György: A néptánc és népi tánczene kapcsolata (Budapest 1965–66) Tánc tudományi tanulmányok
- Martin György: Az erdélyi dialektus táncai (Budapest 1972) NPI
- Martin György: Magyar táncdialektusok (Budapest 1965, 1966) NPI
- Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) MTA Zenetudományi Intézet
- Pesovár Ernő: A magyar tánc történet évszázadai (Budapest 1972) NPI
- Pesovár Ernő: A magyar tánczene története (Budapest 1966)
- Pesovár Ferenc: Béres vagyok béres (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum
- Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983) István Király Múzeum
- Pesovár Ferenc: Szép napunk támadt (Székesfehérvár 1991) István Könyvkiadó
- Sárosi Bálint: Cigányzene (Budapest 1971) Gondolat Könyvkiadó
- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
- Szalay Zoltán: Felcsíki hangszeres tánczene (Csíkszereda 1996) Alutus kiadó
- A Magyar Művelődési Intézet (korábban NPI, OKK) kiadványai
- Népzenei füzetek kazettával / A Magyar Művelődési Intézet kiadványai, szerk.: Eredics Gábor
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: Széki fértáncok
- Ökrös Csaba: Hegedűgyakorlatok
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene
- Vavrincez András: Vajdaszentiványi népzene I.
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene
- Virágvölgyi Márta: Bonchidai népzene
- Virágvölgyi Márta: Gyimesi népzene I, II.
- Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek
- Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II.
- Virágvölgyi Márta – Vavrincez András: Szatmári népzene I, II.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű, és méretű hangszerek tartozékokkal (vonó, tok, gyanta).

Audió–vizuális felvevő és lejátszó berendezés (magnetofon, CD, DVD)

A követelmények teljesítéséhez szükséges népzenei gyűjtések, lemezek kottakiadványok, zenei szakkönyvek.

NÉPI BRÁCSA

A brácsatanítás feladatai

A népi brácsa főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni mind a (klasszikus) 4–húros, mind a (főképpen erdélyi) 3–húros brácsán.

A népi brácsa oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű és népi bőgő/cselló oktatási tervéhez igazodik.

A tanuló ismerje meg

- hangszere hangolását, felépítését, részeit,
- a vonós hangszer család többi tagját,
- a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a különböző tájegységek jellemző tánc típusait, táncait,
- a tánc házi gyakorlatban legnépszerűbb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
- a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
- a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különféle fajtáin (funkciós rend, harmóniák, szekvenciák stb.),
- hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikusként egyéniségeket, zenészcsaládokat.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását,
- helyes test-, hangszer- és kéztartást a hagyományokhoz igazodva,
- rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásmenek, ujjrendek elsajátítására,
- a lapról olvasási készség, a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mintegy 10–15 dallam, mondóka megismerése.
- Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
- A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
- A magyar népzeneben jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes-, nyújtott- és élés ritmus valamint a szinkópa).
- Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény

A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.

Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gyermekjátékok, táncok.
- Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
- Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, bűgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
- Ritmusképzés rezgőhúrral.

A bőgő (cselló) megszólaltatása

- Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- Mozgás kísérése pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.
- A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
- Hangsúlyozás vonóval.
- Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása

- A hangszer tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- A húrrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
- Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedű megszólaltatása

- A hangszer és a vonó tartása.
 - Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
 - Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
 - A dallamok játéka együttesel.
 - Az együtthangzás megérzése és megértése.
 - Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttesel.
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
 - Sajatítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
 - Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Követelmény

A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.

Sajatítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.

Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
- Együtt játék – zenekarban.
- Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél–dunántúli tánczene kísérete „A” hangnemben (ugrós–kanásztánc és lassú csárdás)
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, lassú, csárdás, sűrű tempó)
 - A hangszerrel való ismerkedés, a hangszer részei.
 - Hangszertartás, vonótartás.
 - Alapakkordok, egyszerűbb harmóniaváltások elsajátítása (mintegy 8–10 dūr–moll akkord).
 - Hangképzés, vonóindítás – hangindítás (pl. pontszerű indítás, lendületből való „szalasztott” vonóindítás, előkés indítás).
 - Három húr egyszerre történő megszólaltatása.
 - Tiszta intonálás, akkordfogás.
 - Vonásnemek, szimmetrikus illetve aszimmetrikus ritmizálással.
 - Esztam, lassú– és gyors dúvő kísérek.
 - Lezárók, indítások (ugrós).
 - Átmenetek a táncrenden belül (pl. dudálás – ugrós, ugrós – csárdás, lassú – csárdás).
 - Fogástáblázat elkészítése egyszerű, majd bonyolultabb akkordokkal.
 - Legyen képes a megfelelő dinamikai, ritmikai váltásokra.
 - Törekedjen a megtanult tánczenék jó tempóban, lehetőleg kotta nélkül való játékára.
 - Ismerje a játszott dallamok formai felépítését, hangnemét és harmóniáit.
 - Tanulja meg a dallamokat énekelni is.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza

A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.

Lajtha László: Széki gyűjtés

Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza

Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény

Megfelelő testtartás, hangszertartás, vonótartás.

Az alapakkordok ismerete.

Esztam, lassú– és gyors dúvő kísérek.

Tiszta intonálás, akkordfogás.

Tudja a dallamokat énekelni is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
- Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél–dunántúli tánczene kísérete „A” hangnemben (ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás),
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sűrű és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)
 - Tudja és alkalmazza a „kontrán” egyenletes ritmusban, mérsékelt és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
 - Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dúvő.
 - Vonóindítás, vonóváltás, különféle hangsúlyozási módok.
 - Kezdetben tudatos, később ösztönös alkalmazkodási reflex kialakítása a primás játékához.
 - Hallás utáni dallamtanulás.
 - Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
 - „Szalasztott” vonóindítás és hangsúlyozás.
 - Az „előke” tudatos alkalmazása.
 - A primás hangsúlyozásának és a különböző táncstílusok tempóinak pontos ismerete.
 - Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza

A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.

Lajtha László: Széki gyűjtés

Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza

Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény

Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.

Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dúvő.

Különféle hangsúlyozási módok használata.

Énekes dallamok szövegének ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A” és „D” hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)

2. Rábaközi tánczene kísérete „A” hangnemben (dus, lassú és friss csárdás)
- Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
 - A cimbalommal együtt történő játékmód elsajátítása. A cimbalom, brácsa, bőgő felállású együttesekben a három hangszer szerepköre, egymással való dallami, harmóniai és ritmikai kapcsolata a játék során.
 - Akkordkészlet bővítése: szeptim- és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.
 - Egy dallam harmóniavázán alapuló legalább három–négyféle „akkordozás” elsajátítása és variálása (improvizáció).
 - Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
 - Vonózási variációk.
 - Tempótartás, a primás játékaival való együttműködés.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) – brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres primások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2

Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2

Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény

Funkciós harmonizálási készsége.

Szeptim- és szűkített akkordok.

Variált akkordmenetek játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás

– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Marosszéki (Vajdaszentivány és Magyarpéterlaka) tánczene kísérete (verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás), elsősorban „D” hangnemben

2. Magyarpalatki tánczene kísérete (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökös, sűrű csárdás, korcsos)

– Harmonizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.

– Ritmusvariációk.

– Vonásnemek elemző összehasonlítása.

– Dúros harmonizálás és ennek helyi jellegzetességei.

– Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.

- Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály, Kodoba Lőrinc.
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
- Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéje – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015

Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024

Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032

Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–112–2

Mezőségi magyar népzene – Magyarpalatkai dupla CD (1992) Hungaroton

Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)

BaSys – Music

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008

Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021

Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2

Követelmény

A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.

Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.

Vonásvariációk ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szokós, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)

- Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
- Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: – Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály.
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
- A táncos és a zenekar viszonya: tempók, kiállások.

2. Szatmári tánczene kísérete „A” hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos)

- Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus” brácsán, valamint akkordösszefűzések („menetek”) elsajátítása, szólamvezetés.
- Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
- Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játékában.
- A szatmárköritói, kisari és a tiszakóródi zenekarok játékstílus.
- Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
- Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virág völgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)

BaSys – Music

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéséből 1.) FECD 008

Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjtéséből 3.) FECD 021

Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurgig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01

Követelmény

Belső hangsúlyozás és aszimmetria alkalmazása.

A brácsászás és kontrázás közötti különbség ismerete.

Improvizálás, saját variációk kidolgozása a stílus keretein belül.

Énekes dallamok megtanulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)

– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Szatmári tánczene kísérete „D” hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, oláhos)

– „Klasszikus” négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek „A–D” hangnemekben, a szatmárököritői, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.

– Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.

– Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.

– A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.

– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

2. Kükküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, féloláhos, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzeneje

– A Kükküllő–menti dallamkincs és a táncok megismerése.

– Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló”) kontrajátékában.

– A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbece, Magyarlapád).

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virág völgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurgig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01

A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012

Ádamosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980-ban (Fekete Antal gyűjtéséből 5.) FECD 025

Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2

Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
 Szászcsávás Band 3. – Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
 Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-110-2

Követelmény

Bonyolultabb akkordmenetek játéka.
 Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
 Dallamkövetés a hallgató dallamok kíséretében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 2-2 dallam Küküllő menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-dunántúli tánczene kísérete „A” hangnemben (ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás),
 2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sűrű és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)
 - Tudja és alkalmazza a „kontrán” egyenletes ritmusban, mérsékelten és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
 - Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dúvő.
 - Vonóindítás, vonóváltás, különféle hangsúlyozási módok.
 - Kezdetben tudatos, később ösztönös alkalmazkodási reflex kialakítása a primás játékához.
 - Hallás utáni dallamtanulás.
 - Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
 - „Szalasztott” vonóindítás és hangsúlyozás.
 - Az „előke” tudatos alkalmazása.
 - A primás hangsúlyozásának és a különböző tánc típusok tempóinak pontos ismerete.
- Kalotaszegi tánczene kísérete „A” hangnemben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)
- Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
 - Akkordkészlet bővítése: szeptim- és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok.
 - Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
- Vonózásbeli variációk.
- Tempótartás, a primás játékkal való együttműködés.
 - Megfelelő zenekari összjáték.
 - A tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulása.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvolgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) – brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres primások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2

Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2

Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény

Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.

Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.

Különbféle hangsúlyozási módok használata.

Énekes dallamok szövegének ismerete.

Szeptim– és szűkített akkordok, váltóakkordok alkalmazása.

Tempótartás, megfelelő zenekari összjáték.

Variációk a vonózásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 2–2 dallam kalotaszegi verbunk és legényes

– Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A”, „D”, „G” és „B” hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)

2. Rábaközi tánczene kísérete „A” és „D” hangnemben (verbunk, dus, lassú és friss csárdás)

Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).

– A cimbalommal együtt történő játékmód elsajátítása. A cimbalom, brácsa, bőgő felállású együttesekben a három hangszer szerepköre, egymással való dallami, harmóniai és ritmikai kapcsolata a játék során.

– Akkordkészlet bővítése: szeptim– és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.

– Egy dallam harmóniavázán alapuló legalább három–négyféle „akkordozás” elsajátítása és variálása (improvizáció).

– Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.

– Vonózási variációk.

– Tempótartás, a primás játékkal való együttműködés.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) – brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzó anyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres primások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
 Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
 Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény

A funkciós harmonizálás magasabb fokú készsége.
 Szeptim- és szűkített akkordok stílushelyes használata.
 A stílus keretein belül ötletesen variált akkordmenetek játéka.
 A dallamok és közjátékok magabiztos kíséréte.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2-2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
- Kalotaszegi táncok 7-8 percben

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Marosszéki (Vajdaszentivány és Magyarpéterlaka) tánczene kíséréte (verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás), elsősorban „D” hangnemben
2. Magyarpalatkai tánczene kíséréte (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos)
 - Harmonizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.
 - Ritmusvariációk.
 - Vonásnemek elemző összehasonlítása.
 - Dúros harmonizálás és ennek helyi jellegzetességei.
 - Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
 - Kiemelkedő brácsás egyéniségek játéksztílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: – Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály, Kodoba Lőrinc.
 - Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
3. Galga-mente népzeneje „A-D” hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)
 - Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus” brácsán, valamint akkordösszefűzések („menetek”) elsajátítása, szólamvezetés.
 - Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása, brácsázás és kontrázás közötti különbség.
 - Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
 - Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéje – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112-116

Marosszéki Muzsika – Vavrincz András gyűjtéseiből HHCD 014- 015

Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024

Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032

Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-112-2

Mezőségi magyar népzene – Magyarpalatkai dupla CD (1992) Hungaroton

Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)

BaSys – Music

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
 Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
 Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
 Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Követelmény

A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.
 Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.
 Vonásvariációk ismerete.
 Akkordfelbontások, szólamvezetés elsajátítása négyhúros brácsán.
 Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
 A dallamok és kőzjátékok magabiztos kísérete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7–8 percben.
- 2 dallam Galga menti mars

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)
 - Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
 - Kiemelkedő brácsás egyéniségek játéktílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: – Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály.
 - Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
 - A táncos és a zenekar viszonya: tempók, kiállítások.
2. Szatmári tánczene kísérete „A” hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos)
 - Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus” brácsán, valamint akkordösszefűzések („menetek”) elsajátítása, szólamvezetés.
 - Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
 - Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játékában.
 - A szatmárökörítói, kisari és a tizsakóródi zenekarok játéktílus.
 - Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
3. Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
 - Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
 - Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
 Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
 Árendás Péter – Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Hangzóanyagok:
 Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archivum 1.) FA–058–2
 Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
 Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995)
 BaSys – Music
 Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
 Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
 Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurgig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01

Követelmény

Belső hangsúlyozás és aszimmetria a primás játékához igazodva.
A brácsázás és kontrázás közötti különbség elemző ismerete.
Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
Énekes dallamok megtanulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)
- Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Szatmári tánczene kísérete „D” hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, oláhos)
 - „Klasszikus” négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek „A–D” hangnemekben, a szatmárökörítói, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.
 - Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.
 - Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
 - A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
2. Küküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, féloláhos, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzeneje
 - A Küküllő–menti dallamkincs és a táncok megismerése.
 - Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló”) kontrajátékában.
 - A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbece, Magyarlapád).
3. Gömör népzeneje „A–D” hangnemekben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
 - Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálósai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
 - Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
 - Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
 - Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurgig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01

A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012

Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025

Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2

Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán

Szászcsávás Band 3. – Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán

Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2

Követelmény

Bonyolultabb akkordmenetek játéka.

Vonás- és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.

Dallamkövetés a hallgató dallamok kíséretében.

A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.

Játék hegedűkontrával és brácsával.

Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

A dallamok és kőzjátékok magabiztos kísérete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam Küküllő menti lassú, szökő, szegényes, pontozó
- Gömri hallgató és verbunk

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat,
- hangszer felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
- a háromhúros kontra és a négyhúros brácsa fogásait, jellegzetes akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre,
- az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására,
- a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,

Rendelkezzék

- biztos tempótartással, ritmusérzéssel,
- periódusérzéssel,
- biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,
- lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni együttesel, illetve táncot kísérve,
- a teljes tánczenei folyamat kíséretére a primás játék alapján (tempóváltás, típusváltás stb.),
- énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
- önálló zenekari számok összeállítására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi brácsa főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma**„A” tagozat**

Dél-dunántúli táncok (3–3 dallam ugrós, lassú– és friss csárdás)

Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)

Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökös és sűrű csárdás)

„B” tagozat

Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)

Szatmári táncok (verbunk, 3–3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)

Kalotaszegi táncok (3–3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszer tartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszer tudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gömör népzeneje „D” hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
- Stílusos játékmód, elsősorban az alsókállosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag

Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.

Együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.

A zenekari hangzás arányai iránti érzékenység.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
- Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)

Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.

- Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés.

Ajánlott tananyag

Könyvek, füzetek:

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Árendás Péter – Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:

Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2

Követelmény

Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.

Brácsa és más kísérohanszerek (pl. cimbalom) együttműködése a zenekarban.

A zenekari hangzás arányai.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
- A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
- A bánffyhunyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

Vasas Samu – Salamon Anikó: Kalotaszegi ünnepek – Gondolat, 1986.

Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres primások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2

Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény

Rubato dallamok stílusos kísérete.

Tiszta intonáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kalotaszegi román táncok
- Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Galga–mente népzeneje „A–D” hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)

Ajánlott tananyag

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Követelmény

Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.

Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.

Tiszta intonáció.

Tempótartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Galga menti táncok 7–8 percben

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gömör népzeneje „D” hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
- Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Ördögösfüzes népzeneje (lakodalmi zene, cigánytánc, lassú és sűrű csárdás, ritka magyar, sűrű fogásolás, verbunk)
- Stílusos játékmód elsajátítása Mezei Ferenc zenekarának játéka alapján.
- Mezőségi lakodalmi szokások megismerése.
- Vonókezelés, speciális ritmusok és jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag

Nagy Zsolt – Havasréti Pál: Ördögösfüzesi népzene brácsa–bögő melléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Ördögösfüzes – Mezőségi magyar népzene (Kallós Archivum) FA–081–2 Nagy Zsolt – Havasréti Pál: Ördögösfüzesi népzene CD–melléklete – Hagyományok Háza

Követelmény

Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
 Speciális ritmusok játéka.
 Magas fokú együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.
 A zenekari hangzás arányai iránti fokozott érzékenység.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gömői táncok 7–8 percben
- 2–2 dallam ördöngösfüzesi lakodalmi zene és cigánytánc

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
- Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
- Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.
- Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
- Vonókezelés.
- Mezőföld népzeneje „D” és „G” hangnemekben (ugrós, eszközös táncok, lassú és friss csárdás)

Ajánlott tananyag

Béres vagyok, béres. Fejér megyei népzene Pesovár Ferenc gyűjtéséből – Alba Regia Egyesület
 Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

Követelmény

Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
 Brácsa és más dallamhangszerek (pl. tambura) együttműködése a zenekarban.
 A zenekari hangzás kiértelt arányai.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- Bonchidai magyar táncok 7–8 percben
- Mezőföldi táncok 7–8 percben

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
- A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
- A bánffyhungyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.
- Szilágyság magyar népzeneje (figurázó, csárdás és ugralós)

Ajánlott tananyag

Almási István: Szilágysági Magyar népzene – Kriterion könyvkiadó, 1979.
 Szilágynagyfalu–Szilágybagos – Új Pátria 5. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–105–2

Követelmény

Rubato dallamok stílusos kísérete.
 Élénk tempójú táncdallamok kísérete.

Önállóság a harmonizálás terén.
Tiszta intonáció.
Tempótartás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben
– Szilágysági csárdás és ugrálás

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Galga–mente népzeneje „A–D” hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)
– Kürt népzeneje (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)

Ajánlott tananyag
Agócs Gergely – Gombai Tamás: Kürti bandák – Hagyományok Háza

Követelmény
Tiszta intonáció.
Tempótartás.
Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.
Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.
Önállóság a tánczenei folyamat felépítésében.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Galga menti táncok 7–8 percben
– Kürti táncok 7–8 percben

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállításait és ezek hangzását,
– népzeneink múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzeneben,
– alapfokon a népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.
Legyen képes
– tánczenei folyamatban a dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének szabályait,
– dallam– és típusváltás azonnali felismerésére,
– zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a magyar népi vonós zene történetét,
- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, a ritmus és a forma jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzeneinkre jellemző módjait,
- a cigányság szerepét a magyar vonószenesi hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenesi hagyományát.

Legyen fogékony

- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék

- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes

- céltudatosan gyakorolni,
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni

- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi brácsa főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)

Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)

Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezősegi keserves vagy szatmári hallgató)

„B” tagozat

Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)

Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)

Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2–2 dallam de–a lungu, purtata vagy invirtita)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.

Megfelelő számú és minőségű hangszer.

A szükséges hang- és videofelvételek, könyvek, kották.

Kétkazettás magnó, CD lejátszó, video-készülék, DVD lejátszó, TV készülék.

Kottatartók.

Metronóm.

NÉPI BÖGŐ/CSELLÓ

A bögő/cselló tanításának céljai, feladatai

A népi bögő/cselló főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát-medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni – az egyes tájegységeken kialakult tradícióknak megfelelően – 3 húros (bélhúros) nagybögőn; 4 húros (fémhúros) nagybögőn, illetve csellón.

A népi bögő oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű oktatási tervéhez igazodik és párhuzamosan halad a népi brácsa tantervével.

A tanuló ismerje meg

- hangszerei felépítését, részeit, hangolását,
- a vonós hangszer család többi tagját,
- hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket,
- a Kárpát-medence jellemző magyar és nemzetiségi tánc típusait, táncait,
- a különféle tánc kiséretekben alkalmazandó ritmusképletekhez szükséges egyszerű és összetett vonásnemeket, pengetési módokat,
- a tánc házi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
- a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
- a szükséges zeneelméleti fogalmaknak (funkciós rend, harmóniák, basszusmenetek stb.) az egyéb kísérőhangszerekkel (kontra, brácsa, cimbalom) együtt történő gyakorlati alkalmazását a nagybögőn, illetve csellón.

Alakítson ki

- természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb-és balkéz mozgást,
- a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test-, hangszer- és kéztartást,
- a vele együtt muzsikáló kísérőhangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek és a pengetett játék elsajátítására,
- a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
- a rendszeres zenekari muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
- A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
- A magyar népzeneben jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes-, nyújtott- és élés ritmus valamint a szinkópa).
- Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény

A tanuló ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.

Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gyermekjátékok, táncok.
- Ének és ritmikus mozgás – ritmuskíséréssel (10–15 dallam, illetve mondóka).
- Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, bűgattyú, kereplő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
- Ritmusképzés rezgőhúrral.

A bőgő (cselló) megszólaltatása

- Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- Mozdás kísérése pengetéssel.
- A húr megrezgetése vonóval.
- A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
- Hangsúlyozás vonóval.
- Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozdás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása

- A hangszer tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
- A húr együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
- Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
- Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
- Mozdás kísérése különjátszott hangokkal.

A hegedű megszólaltatása

- A hangszer és a vonó tartása.
- Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).

- A dallamok játéka együttessel.
- Az „együtt hangzás” megérzése és megértése.
- Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

Követelmény

A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.

Sajátítsa el a vonós hangszereken történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.

Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
- Együttes játék – zenekarban, ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Dél–Dunántúl: ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás „A” hangnemben
- Szék: lassú, csárdás, porka, verbunk
- Ismerje és tudja alkalmazni a tánc kíséretben is a tanult (hangsúllyal kezdődő, illetve hangsúlyosan végződő) alapvonásokat.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény böngő melléklete – Hagyományok Háza

Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza

A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza

Lajtha László – Széki gyűjtés: Böngő melléklet Konkoly Elemér lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogyszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.

Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény

Legyen képes

- a basszus funkciók alkalmazására az évfolyam szintjének megfelelően,
- tudatosan előkészíteni és végrehajtani a húr- és vonóváltó műveleteket,
- tudatos hangképzésre, hangszerkezelésre,
- tempótartásra, ritmizálásra, hangsúlyozásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- az adott tánc típus és annak tempója ismeretében a megtanult dalokat kísérni,
- felismerni a játszott dallamok szerkezetét,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
- Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés
- Ismerje és tudja alkalmazni a tánc kíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus dúvó vonásokat.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza

Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza

A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza

Lajtha László – Széki gyűjtés: Bögőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogyszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.

Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény

Legyen képes

- a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,
- aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és dúvózva is (széki lassú, illetve négyes esetében),
- a különböző tánc típusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
- a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka–hétlépés, sűrű–ritka tempó),
- teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A” hangnemben
- Rábaköz: dus, lassú és friss csárdás „A” hangnemben
- Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően a népzeneben használatos zárt fekvéseknek (1–4, illetve 2–4) megfelelően.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza

Mester L. – Árendás P. – Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza

Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
 Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
 Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény

Legyen képes

- a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
- bizonyos tánckíséretnek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökület megtartása mellett
- a friss csárdások gyors tempójának megtartására,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2-2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
- Kalotaszegi táncok 7-8 percben

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D” hangnemben
 - Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökös, sűrű csárdás, korcsos
 - Ismerje a különböző tánc típusok tempóit, a műfaji váltásokat a primás játékához igazodva magabiztosan hajtsa végre
 - Tudja az alap- és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.
 - Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C”) húron történő játékmódban is.
- Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz-fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges állóképességgel.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvolgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
 Árendás P. – Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa-böngő melléklete – Hagyományok Háza
 Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény böngő melléklete – Hagyományok Háza
 Hangzóanyagok:
 Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014- 015
 Péterlaci bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024
 Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032
 Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-112-2
 Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
 Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
 Báré-Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-103-2

Követelmény

Legyen képes

- a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló-korcsos szökös-sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
- a különböző vonások és pengetések variációira,
- hallás utáni dallamtanulásra és a kotta nélküli kíséretre,
- a tanult tánc típusokat megfelelő hangnemben kísérni és lezárni,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak elsajátítására és énekes előadó zenekari kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökös, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
- Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos „A” hangnemben
- Ismerje a funkció harmonizálást, a kíséretszólam jellemző fordulatait az új stílusú zenekarok játékában.
- Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően, a klasszikus zenei gyakorlatban használatos nyitott fekvések alkalmazásával.
- Alkalmazza tudatosan, a többi kísérőhangszerrel együttműködve a harmóniafügéseknél megfelelő basszusmeneteket.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvolgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény böngő melléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008

Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984-ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021

Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjtéséből) FA–103–2

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrincz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Követelmény

Legyen képes

- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző tánc típusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánc típus és a dialektus követelményeinek megfelelően a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kíséreni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
- Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D” hangnemben

Küküllő menti magyar táncok : lassú, székely verbunk, féloláhos, szökő, szegényes, pontozó

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvolgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény böngő melléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116
 Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
 A magyarbecsei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012
 Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
 Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2
 Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
 Szászcsávás Band 3.– Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
 Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2

Követelmény

Legyen képes

- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás és kotta utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző táncstílusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a táncstílus és a dialektus követelményeinek megfelelően, a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

2–2 dallam Küküllő–menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés

Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus dúvó vonásokat.

Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A” hangnemben

Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően a népzeneben használatos zárt fekvéseknek (1–4, illetve 2–4) megfelelően.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvolgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény böngő melléklete – Hagyományok Háza

Mester L. – Árendás P. – Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza

Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres primások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
 Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2
 Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2
 Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény

Legyen képes

- a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,
- aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és dúvózva is (széki lassú, illetve négyes esetében),
- a különböző tánc típusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
- a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka–hétlépés, sűrű–ritka tempo),
- teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
- tánc kíséretnek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Széki táncok 7–8 percben.

2–2 dallam kalotaszegi verbunk és legényes

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A”, „G” és „B” hangnemben
- Rábaköz: verbunk, dus, lassú és friss csárdás „A” és „D” hangnemben
- Tudjon kísérni más, az adott tájegységen szokásos hangnemekben is.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza

Mester L. – Árendás P. – Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza

Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA-075-2

Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-101-2

Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA-113-2

Követelmény

Legyen képes

- a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
- bizonyos tánc kíséretnek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- a friss csárdások gyors tempójának megtartására,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kalotaszegi táncok 7–8 percben
- 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D” hangnemben

Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökös, sűrű csárdás, korcsos

Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A” hangnemben

Ismerje a különböző táncstílusok tempóit, a műfaji váltásokat a primás játékához igazodva magabiztosan hajtsa végre

Tudja az alap- és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.

Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C”) húron történő játékmódban is.

Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz-fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges állóképességgel.

Fejlessze balkéz-technikáját a III. fekvésig terjedően a klasszikus zenében használatos nyitott fekvéseknek megfelelően.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Árendás P. – Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa–bögő melléklete – Hagyományok Háza

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögőmelléklete – Hagyományok Háza

Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015

Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024

Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032

Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–112–2

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008

Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021

Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2

Követelmény

Legyen képes

- a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló–korcsos szökös–sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
- a különböző vonások és pengetések variációira,
- hallás utáni dallamtanulásra és a kotta nélküli kíséretre,
- a tanult táncstílusokat megfelelő hangnemben kísérni és lezárni,
- bizonyos tánc kíséretnek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei löktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak elsajátítására és énekes előadó zenekari kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökös, sűrű csárdás
- Marosszéki táncok 7–8 percben.
- 2 dallam Galga menti mars

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
- Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos „A” hangnemben
- Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
- Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita
- Ismerje a funkciók harmonizálást, a kíséretszólam jellemző fordulatait az új stílusú zenekarok játékában.
- Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően, a klasszikus zenei gyakorlatban használatos nyitott fekvések alkalmazásával.
- Alkalmazza tudatosan, a többi kísérőhangszerrel együttműködve a harmóniafügéseknak megfelelő basszusmeneteket.

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza

Árendás P. – Havasréti Pál.: Bonchidai Népzene I. brácsa-bőgő melléklet – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszűben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008

Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021

Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrincz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Követelmény

Legyen képes

- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző tánc típusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánc típus és a dialektus követelményeinek megfelelően a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kíséreni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- bizonyos tánckíséretnek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
- Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.
- 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D” hangnemben
- Küküllő menti magyar táncok : lassú, székely verbunk, féloláhos, szökő, szegényes, pontozó
- Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D” hangnemben

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virág völgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
 Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116

Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012

Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025

Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2

Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán

Szászcsávás Band 3.– Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán

Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2

Varsányi Ildikó: Gömöri népzene – Hagyományok Háza

Követelmény

Legyen képes

- önálló gyakorlásra, tanulásra,
- hallás és kotta utáni dallamtanulásra,
- a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
- a különböző táncstílusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
- a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a táncstílus és a dialektus követelményeinek megfelelően, a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kíséreni,
- parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
- bizonyos tánc kíséretetek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam Küküllő–menti lassú, szökő, szegényes, pontozó
- Gömöri hallgató és verbunk

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszerei felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
- a három– és négyhúros bőgő, illetve cselló népzeneiben használatos balkéz–fekvéseit, dialektusonként jellemző basszusmeneteit.
- a népzeneinkben használatos vonófajták kezelését, az egyszerű és összetett vonásnemeket, illetve a különböző pengetés fajtákat.
- a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.

Legyen képes

- természetes, hosszú időtávon is oldott hangszerkezelésre, biztos és dinamikus hangképzésre vonóval és pengetve egyaránt,
- az egyszerű, illetve összetett vonások alkalmazására,
- a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására.

Rendelkezzék

- biztos tempótartással, ritmusérzéssel,
- periódusérzéssel,
- lapról olvasási készséggel,
- biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni zenekari produkcióként illetve táncot kísérvé,
- teljes tánczenei folyamatok kíséretére a primás játékát (tempóváltásait, tánc típus-váltásait stb.) követve, az egyéb kísérőhangszerekkel ritmikailag és harmóniailag együttműködve,
- énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
- önálló zenekari produkciók összeállítására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi bőgő/cselló főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Dél-dunántúli táncok (3–3 dallam: ugrós, lassú- és friss csárdás)

Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás)

Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökös és sűrű csárdás)

„B” tagozat

Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű- és ritka tempó, lassú és csárdás), lehetőség szerint csellón

Kalotaszegi táncok (3–3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)

Szatmári táncok (verbunk, 3–3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D” hangnemben

Ajánlott tananyag

Varsányi Ildikó: Gömöri népzene – Hagyományok Háza

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökötés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény böngő melléklete – Hagyományok Háza

Árendás P. – Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa–böngő melléklet – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökötés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
- Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres primások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2

Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2

Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökötés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összejátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kalotaszegi román táncok
- Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A” hangnemben

Ajánlott tananyag

Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökötés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összejátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Galga menti táncok 7–8 percben

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Repertoárbővítés: Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás
- Ördögösfüzes: cigánytánc, lassú és sűrű csárdás, ritka magyar, sűrű fogásolás, verbunk

Ajánlott tananyag

Nagy Zsolt – Havasréti Pál: Ördögösfüzesi népzene brácsa–bögő melléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Ördögösfüzes – Mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum) FA–081–2

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökötés megtartása mellett,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Gömöri táncok 7–8 percben
- 2–2 dallam ördögösfüzesi cigánytánc és ritka magyar

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

Repertoárbővítés:

1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
 2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita
- Mezőföld: ugrós és eszközös táncok, lassú és friss csárdás „G” hangnemben

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bögmelléklete – Hagyományok Háza

Árendás P. – Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa–bögő melléklet – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lökötés megtartása mellett,
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Bonchidai magyar és román táncok 7–7 percben
- Mezőföldi táncok 7percben

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Repertoárbővítés:
- Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok
- Szilágység: figurázó, csárdás és ugrálás

Ajánlott tananyag

A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:

Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116

A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Méréban (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038

Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2

Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2

Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Szilágynagyfalu–Szilágybagos – Új Pátria 5. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–105–2

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei löktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Kalotaszegi román táncok
- Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben
- Szilágysági csárdás és ugrálás

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés

- Repertoárbővítés:
- Galga–mente: mars, lassú csárdás, bukós „A” hangnemben
- Kürt: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás

Ajánlott tananyag

Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Agócs Gergely – Gombai Tamás: Kürti bandák – Hagyományok Háza

Követelmény

Legyen képes

- bizonyos tánckísérek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei löktetés megtartása mellett
- megfelelő zenekari összjátékra,
- a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Galga menti táncok 7–8 percben
- Kürti táncok 7–8 percben

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereseket, hangszer-együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállításait és ezek hangzását,
- népzeneink múltját,
- hangszeres múltját, elterjedését a magyar népzeneben,
- vázlatosan a hazai népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, hagyományörző előadóit.

Legyen képes

- tánczenei folyamatban a különböző dallamok kíséretének összekötésére, ismerje a kíséretszólam fűzésének szabályait,
- dallam- és típusváltás azonnali felismerésére,
- zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a magyar népi vonós zene történetét,
- a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus és a forma jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzeneinkre jellemző módjait,
- a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Legyen fogékony

- más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék

- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Legyen képes

- céltudatosan gyakorolni,
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

Tudjon számot adni

- választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi bőgő/cselló főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)

Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)

Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőszéki keserves vagy szatmári hallgató)

„B” tagozat

Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktető)

Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú- és friss csárdás)

Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2–2 dallam de–a lungu, purtata vagy invirtita)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.

Megfelelő számú, jó minőségű, bélhúrokkal felszerelt bőgő és fémhúros cselló.

MP3-as és CD játszó, video-, illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

Hangzó zenei és videó/DVD példatár.

Metronóm.

TEKERŐ

A tekerőtanítás feladatai

A tekerő tanterv alapvetően a magyar paraszti hagyományra épít. Ennek megfelelően a törzssanyag túlnyomórészt a tekerő ismert elterjedési területéről származik (Csongrád és Bács–Kiskun megye egésze, valamint Pest és Jász–Nagykun–Szolnok megye déli része). Az e területről származó dallamkincs alkotja hangszerünk magyar zenei anyanyelvét. Ennek tanításában–tanulásában az eredeti gyűjtések, hang- és videofelvételek játsszák a főszerepet. Ezen túlmenően a tanuló kapjon átfogó képet a magyar népzene egészéről, a hangszeres zene–tánc–népszokások–hagyományok összefüggésrendszeréről.

A program célja továbbá, hogy a tananyagon keresztül megvilágítsa e hangszer szerepét az európai műveltség fejlődésében. Ennek megfelelően lehetőséget biztosít a régi zenében, európai népzeneben, klasszikus zenében történő elmélyedésre is.

A program eredményes megvalósításának alapfeltétele, hogy az oktatás magyar rendszerű tekerőn történjen. A magyar hangszerek ugyanis több, nagyon fontos alkatrészben eltérnek más instrumentumoktól: a klaviatúra alapvetően más, a recsegőszerkezet egyedi, a kottaház szélesebb, a kerék és a hajtókar átmérője jóval kisebb.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, különös tekintettel az Alföld, még inkább a Dél–Alföld hagyományára,
- a hangszer adottságaiból következő zenei kifejezőmódokat,
- a hangszer működési elvét, beállításának módszereit, a karbantartás napi gyakorlatát,
- a tekerő sokszínűségét, történelmi múltját és jelenét, népi, történelmi, klasszikus és modern zenei hagyományát,
- a hangszer szakirodalmát, a hozzáférhető zenei felvételeket, gyűjtéseket.

Fejlessze a tanuló

- hallását, ritmusérzékét,
- zenei memóriáját, fantáziáját,
- játéktechnikáját, stílusérzékét,
- a kottaolvasás és írás készségét,
- a magyar nyelvvel is összefüggő hangsúlyérzékét,
- az improvizációs készséget, a zenei folyamatokban való gondolkodás képességét.

Előképítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény

A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, túlnyomórészt a tekerő magyarországi elterjedési területéről. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát.

A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kíséni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskísérettel.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

A gyermek különböző játékos gyakorlatok segítségével ismerkedjen meg a tekerő használatával:

- énekét kísérje egyenletesen forgatott tekerővel, amelybe csak egy húr van beakasztva (végig lehet próbálni mindhárom húrral)
- igyekezzen megszólaltatni ritmikusan, egyenletesen a recsegést
- énekét kísérje egyenletes recsegéssel (esetleg tanári segítséggel).

Követelmény

A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, túlnyomórészt a tekerő magyarországi elterjedési területéről. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát.

A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kíséni.

Tudja a tekerő különböző funkcióit (kísérőhúrok, egyenletes recsegés) külön-külön használni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskísérettel, tekerő egyenletes hajtásával.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Gyermekdalok, szokásdallamok, jeles napok dalai, dudanóta típusú dél-alföldi csárdásdallamok.

A tanuló sajátítsa el

- a hangszer helyes tartását ülő helyzetben,
- a hajtókar megfelelő tartását, indítását, egyenletes, szünetmentes forgatását,
- a balkéz helyes tartását a kottaháztetőn,
- a szép zenei hang megformálásához szükséges billentéstechnikát.

Követelmény

Legyen képes

- egyenletesen, mérsékelt tempóban, szépen formált hangokkal az alapidallamokat játszani,
- tempótartásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- fekvésváltásokat megvalósítani C¹ – G¹ és G¹ – C² közti hangtartományban,
- a négyujjas játéktechnika alkalmazására,
- negyedek mérsékelt tempójú recsegésére dallamhoz kötötten vagy anélkül.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi oláhosok és lassú csárdások.

2. Hajdútáncok: XVIII. századi tánczenék a régi stílusú ugrós–legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan felövezni, megfelelő tartással ülni,
- a recsegőt a kívánt tempó szerint önállóan beállítani,
- megfelelő billentéstechnikával szépen formált hangokat képezni,
- a dallamokat egyszerű leváltó–hangokkal díszíteni,
- a négyujjas ujjrendet alkalmazni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kíséni,
- a tá, és esetleg ti–ti ritmusképletek alkalmazására recsegésben,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi lassú csárdás, friss csárdás, duda játékmód és hallgató.

2. Magyar történeti zene, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- a kereket önállóan begyantázni,
- a recsegőt korrigálni erős tempóváltás esetén (lassú – friss csárdás),
- a leváltó-hangok és belső,
- a tekerő teljes klaviatúráján való tájékozódásra,
- a tá, ti-ti, ritmusképleteket recsegni,
- a sorzáró „tá-ti-ti ti-ti tá szün”, vagy a „tij-ri-ri ti-ti tá szün” formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- ismerje a duda-játékmódot, a parlando-rubato előadásmód sajátosságait,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.

Tudjon több tekerővel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi tánczene (Szentés).

2. Kanásztáncok, dudánóták, ugrósok (népzenei dialektusok szerint), szokásdallamok, esetleg európai tekerőmuzsika (népzene).

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét segítséggel behangolni,
- a 3 és 4 ujjas játéktechnikát alkalmazni
- különböző leváltó-hangokkal, kötésekkel a dallam belső hangsúlyozására,
- egyszerű körülírásokat, trillákat, sorzárlatokat alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni,
- a recsegésben a tá, ti-ti, tij-ri-ri módusok,
- a szinkópa használatára.

Tudjon

- 3/4-es és 6/8-os dallamokat helyesen hangsúlyozni, recsegés nélkül,
- más hangszerekkel együtt zenélni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző karakterű összeállítás.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi tánczene (Csongrád).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerén tanári segítséggel a zászlókat behangolni, a húrokat vattázni, a kereket gyantázni,
- a recsegés dallamon belüli építkezését megvalósítani (Negyedekből sűrűsödő nyolcados–tizenhatodos mozgás, majd sorzárlat... stb),
- a három és négyujjas játékmód alkalmazására,
- szinkópás dallamépítésre a Dél-alföldi stíluson belül,
- üres dallamhúrra lezárni (G⁰),
- más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi zene (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- különböző ujjrendeket megfelelően alkalmazni,
- akkordfölbontásokra, skálákra,
- a dallamhúr első (A₀) és negyedik fokán (D₁) lezárni,
- az esztam hangsúlyú recsegést megvalósítani,
- a sorkezdő nyolcad felütés recsegéseket alkalmazni,
- a Dél-alföldre jellemző díszítéstechnikákat szabadon alkalmazni

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből egy zenekarral.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi oláhosok és lassú csárdások.
2. Dél-alföldi lassú csárdás.
3. Hajdútáncok: XVIII. századi tánczenék a régi stílusú ugrós–legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan felővezni, megfelelő tartással ülni,
- a recsegőt a kívánt tempó szerint önállóan beállítani,
- megfelelő billentéstechnikával szépen formált hangokat képezni,
- a dallamokat üres húrra képzett és fogott billentyűs leváltó–hangokkal díszíteni,
- a négyujjas ujjrendet alkalmazni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kísérrni,
- a tá, és esetleg ti–ti és sorvégi tá–szün ritmusképletek alkalmazására recsegésben,
- a bal és jobb kéz ritmikai függetlenítésére,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi lassú csárdás, friss csárdás, duda játékmód és hallgató.
2. Magyar történeti zene, szokásdallamok.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét behangolni a tanár által megadott alaphangra (recsegőhúr),
- a kereket önállóan begyantázni,
- a recsegőt korrigálni erős tempóváltás esetén (lassú – friss csárdás),
- a leváltó–hangok és belső leváltó–hangok helyes alkalmazására,
- körülírásokra, egyszerű trillákra, szekvenciákra,
- a tekerő teljes klaviatúráján való tájékozódásra,
- a tá, ti–ti, tij–ri–ri ritmusképleteket recsegni,
- a sorzáró „tá–ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „tij–ri–ri ti–ti tá szün” formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- ismerje a duda–játékmódot, a parlando–rubato előadásmód sajátosságait,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.

Tudjon több tekerővel együtt muzsikálni

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi tánczene (Szentés).

2. Kanásztáncok, dudanóták, ugrósok (népzenei dialektusok szerint), szokásdallamok, esetleg európai tekerőmuzika (népzene).

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan behangolni,
- a húrokat fölvertázní,
- a 3 és 4 ujjas játéktechnikát alkalmazni
- különböző leváltó–hangokkal, kötésekkel a dallam belső hangsúlyozására,
- egyszerű körülírásokat, tartott váltóhangos hosszú trillákat, sorzárlatokat alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni, és azokat koordinálni,
- a recsegésben a ti–ri–ri ti–ti tá szűn sorzárlat stílusos alkalmazására összefűgűő tánczenei folyamatban,
- a szinkópa használatára.

Tudjon

- 3/4–es és 6/8–os dallamokat helyesen hangsúlyozni, recsegés nélkül,
- énekest kísérni,
- más hangszerekkel együtt zenélni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két–három különböző karakterű összeállítás

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél–alföldi tánczene (Csongrád).

2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerén a zászlókat behangolni, a húrokat vertázní, a kereket gyantázní,
- a recsegés dallamon belűli építkezését megvalósítani (Negyedekből sűrűsűdű nyolcados–tizenhatodos mozgás, majd sorzárlat stb.),
- a sorzárlat utolsó negyedén hangsúlyt adni (hosszú recsegés),
- a három és négyujjas játékmód alkalmazására,
- rövid trillákból álló és szinkópás dallamépítésre a Dél–alföldi stíluson belűl,
- akkordfelbontásokra, skálákra,
- speciális hangolású hangszeren játszani (kvart–, oktávhangolás),
- űres dallamhűrra lezárni (G⁰),
- más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni, néptáncosokat zenével kísérni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi zene (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel).
2. Regionális népzene (A helyi környezet – település, megye, tájegység, dialektusterület népzenei anyaga).
3. Egyházi népénekek, szokásdallamok, komolyzenei művek.
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
 - a klaviatúrán tisztán intonálni,
 - különböző ujjrendeket megfelelően alkalmazni,
 - rövid kromatikus menetekre, akkordfölbontásokra, skálákra,
 - a dallamhúr első (A0) és negyedik fokán (D1) lezárni,
 - a „ri–ri ti” és a négy tizenhatodos recsegés megszólaltatására,
 - az esztamhangsúlyú recsegést megvalósítani,
 - a sorkezdő nyolcad és tizenhatod felütés recsegéseket alkalmazni,
 - a Dél-alföld jellemző díszítéstechnikáit szabadon alkalmazni
- Ismerje és alkalmazza néhány adatközlő egyéni játékmódját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből egy zenekarral.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- hangszere történetét, változatait, elterjedtségét Magyarországon és más országokban,
- a magyar tekerő hagyományos repertoárját és játékstílusát,
- hangszere irodalmát, hangfelvételeit, a jelentősebb magyar adatközlőket.

A tanuló legyen képes

- hangszerét behangolni,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos előadására,
- közepes nehézségű dallami és ritmikai zenei problémák megoldására (leváltóhangok alkalmazása, lezárások, trillák, recsegési modulusok, recsegések dallamon belüli építkezése),
- a díszítőmotívumok megfelelő alkalmazására.

A tanuló rendelkezzen

- megfelelő zenei memóriával,
- jó hallással, koncentrációképességgel,
- kottaolvasási rutinnal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama**Tekerő főtárgy**

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma**„A” tagozat**

Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzikája.

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők a magyar tekerőre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok.

„B” tagozat

Három műsorszám bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, egy pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, vagy Európa más népeinek tekerőmuzikája.

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses).

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei).

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó, – technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél-alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).

2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény**Legyen képes**

- tisztán intonálni,
- aszimmetria megvalósítására dallamban,
- tartott váltóhangos hosszú trillákra,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

3 különböző összeállításból álló koncert program, és a hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában.

8. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag****Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése**

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény**Legyen képes**

- az ismert dallamanyagot összefüggő tánczenei folyamatba rendezni,
- egyszerű akkordfelbontásokat, skálákat játszani,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

9. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag****Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése**

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény**Legyen képes**

- egyszerűbb ritmus–aszimmetria megvalósítására,
- stílusfüggő ujjrendek megkülönböztetésére,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).

2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

Követelmény

Legyen képes

- önálló hangszerkezelésre, beállításra, karbantartásra,
- különböző stílusoknak megfelelő játéktechnika megválasztására, tánczenei folyamat, koncert program összeállítására,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).

2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény

Legyen képes

- tisztán intonálni,
- aszimmetria megvalósítására dallamban,
- tartott váltóhangos hosszú trillákra,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).

2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.

3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény**Legyen képes**

- az ismert dallamanyagot összefüggő tánczenei folyamatba rendezni,
- egyszerű akkordfelbontásokat, skálákat játszani,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

9. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag****Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése**

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény**Legyen képes**

- egyszerűbb ritmus–aszimmetria megvalósítására,
- stílusfüggő ujjrendek megkülönböztetésére,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Négy különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

10. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag****Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése**

1. Dél–alföldi zene (adatközlői stílusjegyekkel).
2. Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok, európai tekerőzene, rövid karakterdarabok a tekerő klasszikus zeneirodalmából.
3. A tanár és a tanuló által közösen választott témakör: népzene, történeti zene vagy klasszikus zene.

Követelmény**Legyen képes**

- önálló hangszerkezelésre, beállításra, karbantartásra,
- különböző stílusoknak megfelelő játéktechnika megválasztására, tánczenei folyamat, koncert program összeállítására,
- különbséget tenni a tekerő hagyományos magyar játéktechnikája illetve más tájegységek, műfajok előadásmódja között.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző összeállításból álló koncert program. A hangszer jellegéből, illetve a választott éves tananyag jellegéből adódóan a beszámoltatás történhet egyéni, zenekari vagy kamarazenei formában is.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a dél-alföldi tekerőzene stílusjegyeit és repertoárját,
- a magyar történeti zene tekerőn játszható repertoárját,
- az európai népek tekerőzenéjét és a hangszer klasszikus zeneirodalmát.

A tanuló legyen képes

- hangszerét karbantartani, behúrozni, rajta egyszerűbb javításokat elvégezni,
- repertoárjának és technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- egyszerűbb akkordfelbontásokat, skálákat, tartott váltóhangos hosszú trillákat játszani,
- aszimmetrikus dallamelemeket és ritmusokat játszani,
- tánczenei folyamatot, koncertprogramot önállóan összeállítani.

A tanuló rendelkezék

- a tekerő hagyományos előadói gyakorlatára épülő rögtönzőkészséggel.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tekerő főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Négy összeállítás bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más népeinek tekerőmuzikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. századi angol tekerő duók)

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, ahonnan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalú, Bokros, Szentés, Fábiansebestyén)

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

„B” tagozat

Négy összeállítás bemutatása, amelyből kettő a Középső Tisza mente dallamanyagából áll, másik kettő pedig Magyarország más tájegységeihez kötődik, esetleg historikus zene, Európa más népeinek tekerőmuzikája, vagy a tekerő klasszikus zeneirodalmának reprezentánsa (például XVIII. századi angol tekerő duók)

A műsorszámok között legyen olyan összeállítás, amely bemutatja a Középső Tisza mente tánczenéjét (oláhos, csárdás, frisses), és reprezentálja azoknak a településeknek a dallamanyagát, ahonnan megbízható minőségű hangfelvétel áll rendelkezésre (például Tiszaújfalú, Bokros, Szentés, Fábiansebestyén)

Ez utóbbiban legyenek felismerhetők bizonyos adatközlőkre jellemző alapvető dallamalkotási és ritmikai sajátosságok (például Bársony Mihály, Balla István vagy Szenyéri Dániel stílusjegyei)

A négy műsorszám közül legalább egy zenekari összeállítás legyen (pl. tekerő–klarinét, tekerő–duda, két tekerő, vonós zenekar stb.)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,

- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű, jó minőségű, magyar rendszerű tekerő, bélhúrral felszerelve

Kottatartó

Metronóm

Lejátszásra és felvételre alkalmas audio-vizuális eszközök

A követelmények teljesítéséhez szükséges könyvek, kották, CD-k.

FÚVÓS TANSZAK

NÉPI FURULYA

A furulyatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszer család történeti múltját,
- a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
- a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.

Fejlessze

- a tanuló hallását,
- a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőképességét, zenei emlékezetét,
- képességét dallamok rögtönző összefűzésére, táncételek és ciklusok kialakítására,
- önálló lényegfelismerő képességét,
- a táncosokkal, illetve az énekesekkel való zenei kommunikációképességét.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befúvást módokat,
- test-, hangszer- és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag

Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza 2003.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag

Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza, 2003.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Udvarhelyszéki dallamok.
- A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
- A hetedik hang módosítása félfedéssel.
- Az ajakkal segített felhangos fúvástechnika kialakítása.
- Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
- A csárdásdallamok ütemeinek belső hangsúlyai.

Ajánlott tananyag

Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult székelyföldi dallamokat stílusosan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban, egyszerűen díszítve, variáltan eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy–egy rubato, lassú és sebes csárdás dallam Udvarhely székéből.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Csíki székely dallamok.
- A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
- A hetedik hang módosítása villa fogással.
- Triolás ritmusok a forgató dallamokban.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok.
- Közös muzsikálás másik furulyával, gardonnal.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel

Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy–egy felcsíki keserves, lassú és sebes csárdás, féloláhos, verbunk dallam gardonkísérettel is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimesi dallamok.
- A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
- Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
- Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998

Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény

Legyen képes

- a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltn, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy-egy gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallam eljátszása gardonkísérettel is

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
- Több furulya együttes játéka.
- Énekkíséret furulyával.
- Az énekes-nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998

Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum) Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.

Semleges hangsorú furulyák ismerete.

A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két-két palóc giusto és rubato dallam eljátszása.
- Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
- A mezőségi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
- Tilinkójáték.
- Variáció és díszítés a széki és moldvai dialektus szabályai szerint.
- Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
- Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél-Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet

Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás

Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza

Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek

Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)

Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezőségi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.

Legyen képes

- a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltnan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
- önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Széki lassú csárdás, magyar.
- Moldvai táncdallamok.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Csíki székely keservek és táncdallamok: cepres, féloláhos, „Gábor Ignácé”, „székely csárdás”, párnástánc, medvés, „örömanya tánca”, „gólya”, verbunk, „marosszéki” Ambrus János, Balog Áron népzenei felvételeiből.
- Variálás és díszítés a csíki székely dialektus szabályai szerint.
- A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
- A hetedik hang módosítása villafogással.
- Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok.
- Közös muzsikálás másik furulyával, gardonnal.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel

Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Összeállítás a tanult felcsíki népzeneiből: keserves, lassú és sebes csárdás, féloláhos, verbunk dallamok gardonkísérettel.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A dunántúli dialektus dallamai (parlando rubato előadású lírai dalok, ugrós táncdallamok, lassú és friss csárdás dallamok) a kistájak figyelembe vételével:

- Somogy: Kelec József, Sándor László
 - Tolna: Máté István
 - Zala: Badacsonyi Lajos, Bíró István
 - Baranya: Német Vince
- népzenei felvételei alapján.

A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimesi keserves és táncdallamok: lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirülője, féloláhos medvés, héjszák, „juhait kereső pásztor” Tímár Viktor, Tímár János, Karácsony Lázár, Bács Péter, Hermán György népzenei felvételeiből.
- Gyimesi dallamok, variálás és díszítés a gyimesi dialektus szabályai szerint.
- A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
- Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.
- Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
- Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény

Legyen képes

- a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban énekelni és eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallamok eljátszása gardonkísérettel is

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján:

- Heves: Pozsik István
- Gömör: Fodor József
- Nógrád: Bertók Mihály, Koós József, Melo József.

Semleges hangsorú furulyák ismerete.

Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.

A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.

A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.

Több furulya együttes játéka.

Énekkíséret furulyával.

Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998

Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját. Semleges hangsorú furulyák ismerete.

A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga

- Palóc giusto és rubato dallamok eljátszása.
- Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A széki furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája Székely Ferenc népzenei felvételei alapján:
- A mezősegi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
- A moldvai furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján: Csobán György, Gusa Pál, Hodorog András, Tálász András.
- Variáció és díszítés a mezősegi és moldvai dialektus szabályai szerint.
- A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
- Tilinkójáték.
- Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
- Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.

Ajánlott tananyag

Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás

Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza

Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek

Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)

Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. Szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezősegi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.

Legyen képes

- a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltnan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
- önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Széki lassú csárdás, magyar.
- Moldvai táncdallamok.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,

- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől,
- énekes dallamok megformálására hangszerein az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
- énekkíséretre,
- más hangszerekkel való együttes játékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedű, cimbalom),
- népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén,
- a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.

Rendelkezzék

- az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőképességgel,
- zenei emlékezőtehetséggel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus és hangsúlyozási képességgel, formaérzéssel,
- a táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével,
- olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
- a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.

Ismerje

- hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
- hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szólabán és hangszeres–énekes együttesben színpadon is,
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánc hagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Udvarhelyszéki és csíki dallamok (csárdás, „marosszéki”, verbunk).

Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)

Gyimesi táncok.

„B” tagozat

Székelyföldi dallamok és táncok (keserves, lassú és sebes csárdás, marosszéki).

Somogyi és zalai dallamok (lassú és friss csárdás, ugrós).

Gyimesi táncok és más dallamok.

Moldvai dallamok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Székelyföld furulyazenéje. Továbbképzés az 1–2. évfolyamon tanult dallamokra építve.
- Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).
- A forgatós táncok dallamvilága.
- Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis-dialektusok szabályai szerint.

Ajánlott tananyag

Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bartók Nyárád–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes

- a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
- elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyimesi keservesek és táncdallamok (lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák)
- Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok (forgatós, verbunk, féloláhos)
- Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéje.
- Önálló tanulás, parlando és rubato pásztorjáték lejegyzése.
- Hangmódosítás villa fogásokkal.
- A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
- A flóta.

Ajánlott tananyag

Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza

Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998

Flóta felvételek

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes:

- hangmódosításra villa fogásokkal.
- önálló tanulásra, parlando és rubato pásztorjáték lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Nógrádi pásztorjáték és táncdallamok flótán.
- Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Kükküllő-vidék furulyazenéje.
- A 2. – 3. átfújás kombinálása.
- A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.
- Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán.
- A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
- A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag

Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.

Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések

Kükküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben)

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél-Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív dunántúli dudu és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a Kükküllő-vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes a 2 – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Küküllő vidéki párostáncok, pontozók, keservesek, román táncok.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Észak–mezőségi furulyazene dallamkincse, formavilága, technikája.

A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.

Ritka és sűrű legényesek.

Ajánlott tananyag

Magyarorszáti, visai, ördögösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)

Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.:

Eredics Gábor

Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás

Követelmény

Legyen képes elsajátítani

- az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
- a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Észak–mezőségi lírai dalok és táncdallamok

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Székelyföld furulyazenéjének további megismerése András József, Elekes Albert, Faludi Áron, Józsa Lajos népzenei felvételei alapján.

- Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.

- A forgatós táncok dallamvilága.

- Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).

Ajánlott tananyag

Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bartók Nyárád–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.:

Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes

- a tanult gyergyói dallamokat stílusosan, díszítve, variáltnan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani,
- a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltnan, a tánc típusoknak megfelelő tempóban eljátszani,
- elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit,
- elsajátítani a gyimesi ikerfurulya játék jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyimesi keservesek és táncdallamok: lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák
- Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok: forgató, verbunk, féloláhos
- Hangszerjáték gardonkisérettel.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Tiszántúli furulyazenéje Kádár Ferenc, Rab István, Bagoly József, Koszta József népzenei felvételei alapján: parlando rubato előadásmódú lírai dalok, lassú és friss csárdás, oláhos.
- Szilágyság furulyazenéje Birtalan József népzenei felvételei alapján: parlando rubato előadásmódú lírai dalok, táncdallamok: tövisháti csárdás, verbunk, lassú és friss csárdás.
- Nógrádi pásztornóták Pál István népzenei felvételeiből.
- Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
- Hangmódosítás villa fogásokkal.
- A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
- A flóta.

Ajánlott tananyag

Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza

Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pástor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998

Flóta felvételek

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el eredeti felvételek alapján

- Tiszántúli, Szilágyság furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
- pásztornótákat és táncdallamokat Pál István repertoárjából flótán.

Legyen képes:

- hangmódosításra villa fogásokkal.
- önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
- Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Küküllő–vidék furulyazenéje Szántó Ferenc népzenei felvételei alapján: parlando rubato előadásmódú lírai dalok, székely verbunk, csárdás, féloláhos, szökö.
- A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.
- Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
- A 2 – 3. átfújás kombinálása.
- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán: Jankovics Imre, Káplár János, Német Vince, Bíró István népzenei felvételei alapján.
- A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
- A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag

Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.

Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések

Küküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben)

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési

Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el és stílusosan, díszítve, variáltan szólaltassa meg a Küküllő–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes a 2 – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Küküllő vidéki lírai dalok, különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok, román táncok.

10. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Bukovinai keservesek és táncdallamok: silladri, ruszászka, a karácsonyi betlehemes pásztoránca Antal András, Flekszon Pál, Pál Antal népzenei felvételei alapján.

– Észak–mezőségi furulyazenében szerzett tudás elmélyítése Csete Árpád, Bálint Ferenc népzenei felvételei alapján: dallamkincs, formavilág, technika.

– A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.

– Ritka és sűrű legényesek.

Ajánlott tananyag

Magyarszováti, visai, ördögösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)

Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. Szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás

Követelmény

Legyen képes elsajátítani

– a bukovinai furulyajáték dallamkincsét, formavilágát, technikáját.

– az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.

– a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Bukovinai keserves és táncdallamok

– Magyarszováti, visai, ördögösfüzesi dallamok

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén**

A tanuló ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos előadókét megközelítő szinten önállóan összeállított dallamfűzért játszani minden jellemző tájegység anyagából szólisztikusan és más hangszerekkel együtt.

A tanuló legyen képes

- minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
- más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- hangszerere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban,
- a hangszer szerepét a történeti zenében,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- hangszerere elterjedtségét a Földön.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi furulya főtárgy („A” „B” tagozat)

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Dunántúli dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)

Udvarhelyszéki és csíki táncok és más dallamok. (csárdás, marosszéki, verbunk, keserves.)

Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, féloláhos, verbunk, keserves.)

„B” tagozat

Palóc dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)

Széki dallamok. (lassú, csárdás, magyar)

Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, féloláhos, verbunk, keserves, „juhait kereső pásztor”.)

Moldvai dallamok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,

- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszerek – hatlyukú furulya C alaphangú, erdélyi, semleges hangsorú dunántúli és palóc változatai, ikerfurulya, tilinkó, flóta és hosszúfurulya.

Kottatartó

Metronóm,

Hangzó zenei és videó/DVD példatár,

MP3-as és CD játészó, video-, illetve DVD lejátszó–felvevő készülék,

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

DUDA

A dudatanítás szakirányú feladatai

A kontraszpos magyar duda bolhalyukas és bolhalyuk nélküli altípusai játékmódjainak megtanítása egyidejűleg a népi furulya játékának megismertetésével.

A dudát fenntartó népzenei dialektusok, zenei formakultúrájának, dallamkincsének, zenei gondolkodásmódjának megtanítása, díszítésmódjainak, a dudán, illetve furulyán játszott énekes, illetve táncdallamainak és tánc típusainak részletes megismertetése.

A magyar nyelvterület többi – a dudát már nem használó – dialektusának áttekintő ismerete, különös figyelemmel a népi furulyára és hangszeres tánczenére.

A duda magyar és európai történeti múltjának, előadói hagyományának, más népek kultúrájában elfoglalt szerepének ismertetése.

Fejlessze

- a tanuló hallását, a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, stílusérzékét, rögtönző képességét, motívikus zenei gondolkodását, formaérzékét, zenei emlékezetét,
- képességét dallamok rögtönző összetűzésére, tánc tételek és ciklusok kialakítására,
- a táncossal és énekessel való zenei kommunikációra, önálló lényegfelismerésre.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, helyes test-, kéz- és hangszertartást,
- egyenletes erősségű játékot, pontos tempótartást.

A tanuló ismerje meg

- hangszere felépítését, részeit, hangolását, karbantartását,
- a hangszerjáték általános és speciális jellegzetességeit (pontos intonálás, variálás, díszítés, apráják, a bolhaluk használata, „rikkantás”, kontrajáték stb.).

Előkészítő évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test- és hangszertartás, légzés kialakítása.
- Egyszerű népdalok, ütempáros játékdalok és szokásdallamok eljátszása furulyán.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel

Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél-Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult dudanótákat tempótartással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Dél-dunántúli dallamok eljátszása furulyán.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Dél-dunántúli népdalok éneklése és elfurulyázása.

Ajánlott tananyag

Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél-Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult dél-dunántúli népdalokat tempótartással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Dél-dunántúli dallamok eljátszása furulyán.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.

– Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).

– Variálás és díszítés a Dél-dunántúli dialektus szabályai szerint.

– Intonálás dudán.

– Egyszerű apráják dudán.

Ajánlott tananyag

Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes

- hatlyukú furulyán a tanult dél–dunántúli dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- megszólaltatni a dudát, egyszerű aprójákat játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli ugrósok, dudanóták eljátszása furulyán, egyszerű, de stílusos díszítéssel, variálással.
- Egyszerű dudacifrák eljátszása dudán.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A palóc furulyajáték.
- Semleges hangsorú furulyák.
- Dudanóták furulyán.
- Intonálás dudán.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontraszิป zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Egyszerű dallamok, cifrák játéka dudán.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- a tanult palóc dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- dudán a tanult egyszerű dallamokat játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egyszerű dallamok, dudacifrák dudán.
- Palóc dudanóták és rubato pásztorjáték furulyán, stílusos előadásban.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dudautánzó furulyajáték.
- A dallam záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontraszิป zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Bonyolultabb dallamok és közjátékok, egyszerűbb díszítések dudán, a palóc dialektus szabályai szerint.
- A bolhalyuk használata.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudás és furulyafelvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes

- a dudautánzó furulya játék elsajátítására.
- dudán bonyolultabb dallamokat és közzjátékokat, egyszerűbb díszítésekkel eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dudanóták stílusos, dudautánzó eljátszása furulyán.
- Egyszerűen, de stílusosan díszített dudajáték.

4. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk mindkét hangszeren.
- A dallamhangokat szétválasztó kontrajáték dudán.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka – hangzó anyaggal (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek. (Pátria lemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztorjáték, csárdás és kanasztánc dallamok furulyán, dudautánzó előadásban.
- Dudanóták és rubato pásztorjáték dudán, a dallamhangokat elválasztó kontrajátékkal.

5. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A törzshangok elválasztása zárt technikával.
- Az oktávlyuk használata „rikkantásra”.
- Bonyolultabb dudacifrák.
- Önálló tanulás, egyszerű lejegyzések.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív palóc dуда–felvételek. (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Magyar dudások CD

Követelmény**Legyen képes**

- fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- önálló tanulásra és egyszerűbb lejegyzésekre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, régi és új stílusú táncdallamok dudán.

6. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag****Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése**

- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán és dudán.
- A dallamhangokat elválasztó kontrajáték dudán.
- Önálló tanulás felvételről, lejegyzés készítése.
- Furulyás dallamok értelmezése dudán.
- Tánc és ének kísérete.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar dudások CD

Archív dunántúli dudu és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény**Legyen képes**

- folyamatosan fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- ének- és tánc kíséretre,
- a dunántúli dialektus dallamait furulyán és dudán is stílusosan, díszítve eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, ugrósok, csárdás dallamok, dudánóták dudán a Dél–dunántúli játékmódban.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag****Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése**

A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján:

- Heves: Pozsik István
- Gömör: Fodor József
- Nógrád: Bertók Mihály, Koós József, Melo József.

Semleges hangsorú furulyák.

Dudanóták furulyán.

Intonálás dudán.

Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.

A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.

Egyszerű dallamok, cifrák játéka dudán.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudu és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- a tanult palóc dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- dudán a tanult egyszerű dallamokat eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egyszerű dallamok, dudacifrák dudán.
- Palóc dudánóták és rubato pásztorjátékok furulyán, stílusos előadásban.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dudautánzó furulyajáték.
- A dallam záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- Hangok elválasztása értelmező előkéekkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Bonyolultabb dallamok és közjátékok, egyszerűbb díszítések dudán, a palóc dialektus szabályai szerint.
- A bolhalyuk használata.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudu és furulyafelvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes

- a dudautánzó furulya játék elsajátítására,
- dudán bonyolultabb dallamokat és közjátékokat, egyszerűbb díszítésekkel eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dudánóták stílusos, dudautánzó eljátszása furulyán.
- Egyszerűen, de stílusosan díszített dudajáték.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Palóc dudajáték: Szikora János, Vrebóka István, Bertók Mihály, Koós József, Kukucska Ernő, Lapáti – Antal, Lukács Péter, Zsíros Péter, Pál István.
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk mindkét hangszeren.
- A dallamhangokat szétválasztó kontrajáték dudán.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka – hangzó anyaggal (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek. (Pátria lemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)

Követelmény

Legyen képes

- fejleszteni hangszerjátékát, repertoárját a tanév előírásai szerint.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, csárdás és kanasztánc dallamok furulyán, dudautánzó előadásban.
- Dudanóták és rubato pásztornóták dudán, a dallamhangokat elválasztó kontrajátékkal.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Repertoárfejlesztés.
- A törzshangok elválasztása zárt technikával.
- Az oktávlyuk használata „rikkantásra”.
- Bonyolultabb dudacifrák.
- Önálló tanulás, egyszerű lejegyzések.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Archív palóc dуда–felvételek. (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Magyar dudások CD

Követelmény

Legyen képes

- fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- önálló tanulásra és egyszerűbb lejegyzésekre.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon és táncházban is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, régi és új stílusú táncdallamok dudán.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli dialektus furulya dallamai (parlando rubato előadású lírai dalok, ugrós táncdallamok, lassú és friss csárdás dallamok) a kistájak figyelembe vételével:
- Somogy: Kelec József, Sándor László,
- Tolna: Máté István.
- Zala: Badacsonyi Lajos, Bíró István.
- Baranya: Német Vince népzenei felvételei alapján.

A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja dudán:

- Pusztasomorja: Sós Antal,
- Berzence: Jankovics Imre,
- Tótújfalu: Gvadányi Pál felvételei alapján.

A dallamhangokat elválasztó kontrajáték dudán.

Önálló tanulás felvételtől, lejegyzés készítése.

Furulyás dallamok értelmezése dudán.

Tánc és ének kísérete.

Ajánlott tananyag

Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar dudások CD

Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Követelmény

Legyen képes

- folyamatosan fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- ének- és tánckíséretre,
- a dunántúli dialektus dallamait furulyán és dudán is stílusosan, díszítve eljátszani,
- repertoárját önállóan is fejleszteni,
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres-énekes együttesben, táncegyüttes kíséretként színpadon és tánc házban is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato pásztornóták, ugrósok, csárdás dallamok, dudánóták dudán a Dél–dunántúli játékmódban.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- hangszerét önállóan behangolni,
- a hang és hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől,
- énekes dallamok megformálására hangszerén az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
- népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása révén,
- táncrendek eljátszására.

A tanuló rendelkezék

- az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönző képességgel, zenei emlékezőtehetséggel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus- és hangsúlyozási képességgel, formaérzéssel,
- a táncossal és énekesrel való zenei kommunikáció képességével,
- olyan szintű kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulásakor segít.

Ismerje

- hangszerere múltját, fajtáit, illetve változatait a magyar nyelvterület fontosabb vidékein.

Tudjon

- stílusosan díszített dudanótákat és aprójákat játszani, ismerje a kontrajáték szabályait, tudja használni az oktávlyukat, megfelelően el tudja választani a dallam törzshangjait, tudjon táncot és éneket kísélni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szóloban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is,
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánc hagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Duda főtárgy („A” „B” tagozat)

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Nógrádi dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Dunántúli dallamok és táncok (ugrós, lassú és friss csárdás).

„B” tagozat

- Palóc dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Csallóközi és szigetközi dudazene.
- Dunántúli táncok és más dallamok.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,

- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Hont megyei dudastílus.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- A zoboralji magyar dudazene.
- Önálló dallamtanulás, lejegyzés készítése.
- Együttes játék hegedűvel.

Ajánlott tananyag

Archív felvételek Szikora János és Seres Imre honti, valamint Elgyütt József nyitrai dudásokról.

Felvételek Bihari János zserei hegedűs duda–prímkontrázó hegedüléséről.

Kazettán megjelent szlovák dudafelvételek.

Román és szlovák hangszeres népzenei tartalmazó lemezek, kazetták.

Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a zoboralji és Hont megyei dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hont és Nyitra megyei dudajáték.
- Hangszerjáték hegedűssel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szigetközi és csallóközi dudazene.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- Ismerkedés a szlovák dudazenével.

Ajánlott tananyag

Tanai Péter: Sós Antal és dudái – tanulmány lejegyzésekkel

Archív felvételek Sós Antal szigetközi dudástól, valamint csallóközi dudásoktól

Szlovák dudás felvételek

ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a szigetközi és csallóközi dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Szigetközi dudanóták.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Moldvai csángó dudazene.
- Ujjrend a bolhalyuk nélküli dudán (a kontrát a gyűrűsujj kezeli).
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
- Ismerkedés a moldvai csángó furulyazene dуда vonatkozású dallamaival.

Ajánlott tananyag

Moldvai csángó dudafelvételek.

Moldvai csángómagyar furulyás dallamok. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1995)

Szeretóm a táncba. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1997) Etnofon

ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet

„Gaide su gaide” – szerb és horvát dudazene a Dráva mentéről (Kazetta, szerk. Szabó Zoltán)

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a moldvai csángó dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Moldvai magyar dudadallamok.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Jankovics Imre somogyi dudás ujjrendje, dallamai.
- Hosszúfurulyás dallamok értelmezése dudán.
- A háromsípós sípszár.
- Történeti dallamok értelmezése, eljátszása dudán.

Ajánlott tananyag

Jankovics Imre somogyi dudás felvételei (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Történeti zenénk gyűjteményes kiadványai

Felhasználhatók még az Óbudai Népzenei Iskola már megjelent, illetve a későbbiekben megjelenő módszertani kiadványai, hang- és videofelvételei.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a somogyi dudastílust.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél–dunántúli dallamok.
- XVI–XVIII. századi dallamaink dudán.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Hont megyei dudastílus.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- A zoboralji magyar és a környező szlovák dudazene.
- Önálló dallamtanulás, lejegyzés készítése.
- Együttes játék hegedűvel.

Ajánlott tananyag

Archív felvételek Szikora János és Seres Imre honti, valamint Elgyütt József nyitrai dudásokról.

Felvételek Bihari János zserei hegedűs duda–prímkontrázó hegedüléséről.

Kazettán megjelent szlovák dudafelvételek.

Román és szlovák hangszeres népzenei tartalmazó lemezek, kazetták.

Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a zoboralji és Hont megyei dudastílust.

Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéretet, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hont és Nyitra megyei dudajáték.
- Szlovák és román dudadallamok.
- Hangszerjáték hegedűssel.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szigetközi és csallóközi dudazene.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudánóták értelmezése dudán.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- Ismerkedés a szlovák dudazenével.

Ajánlott tananyag

Tanai Péter: Sós Antal és dudái – tanulmány lejegyzésekkel

Archív felvételek Sós Antal szigetközi dudástól, valamint, csallóközi dudásoktól

Szlovák dudás felvételek

ifj. Csoóri Sándor: Dudánóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet

Magyar dudások CD

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a szigetközi és csallóközi dudastílust.

Legyen képes a tanult dialektusból dallamfűzéseket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.

Legyen képes a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szigetközi dudanóták.
- Nyitra környéki szlovák dudazene.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a moldvai csángó furulyazene duda vonatkozású dallamaival furulyás adatközlők népzenei felvételeinek segítségével: Hodorog András, Csobán György, Gusa Pál.
- Moldvai csángó dudazene.
- Ujjrend a bolhalyuk nélküli dudán (a kontrát a gyűrűsujj kezeli).
- Ismerkedés a sokác gaidával.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.

Ajánlott tananyag

Moldvai csángó dudafelvételek.

Moldvai csángómagyar furulyás dallamok. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1995)

Szeretóm a táncba. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1997) Etnofon

ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet

„Gaide su gaide” – szerb és horvát dudazene a Dráva mentéről (Kazetta, szerk. Szabó Zoltán)

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a moldvai csángó dudastílust.

Legyen képes a tanult dialektusból dallamfűzéseket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.

Legyen képes szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Moldvai magyar dudadallamok.
- Délszláv dudadallamok.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Egy önállóan kiválasztott hangszerjátékos repertoárjának, előadásmódjának részletes megismerése.
- Hosszúfurulyás dallamok értelmezése dudán.
- A háromsípós sípszár.
- Történeti dallamok értelmezése, eljátszása dudán.

Ajánlott tananyag

Jankovics Imre somogyi dudás felvételei (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)

Történeti zenénk gyűjteményes kiadványai

Felhasználhatók még az Óbudai Népzenei Iskola már megjelent, illetve a későbbiekben megjelenő módszertani kiadványai, hang- és videofelvételei.

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a somogyi dudastílust.

Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.

Sajátítsa el a történeti dallamok értelmezésének módszerét.

Legyen képes olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dél-dunántúli dallamok.
- XVI–XVIII. századi dallamaink dudán.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
- más hangszereken vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a magyar népzenei dialektusokban,
- a hangszer szerepét a történeti zenében,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- hangszere elterjedtségét a Földön.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a kifejezésmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Duda főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Nógrádi dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.
- Dunántúli dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)

„B” tagozat

Palóc dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)

Csallóközi és szigetközi dudazene

Moldvai dudazene.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszerartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és mennyiségű hangszer „A” hangolású, kontrasípos, egybordós magyar duda, valamint bolhalyuk nélküli duda, sokác gaida, háromsípós sípszár.

Metronóm.

Hangzó zenei és videó/DVD példatár.

MP3-as és CD játszó, video- illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

NÉPI KLARINÉT / TÁROGATÓ

A klarinét/tárogató tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népzeneben használatos klarinétfajták és a tárogató történetét, az európai kultúrában és a Kárpát–medence népzenei világában elfoglalt helyüket és szerepüket,
- a hangszerek kezelését, fúvás- és játéktechnikáját,
- a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek zenei formáit, műfajait és tánc kíséret-típusait,
- az egyes tájegységek jellemző stílusjegyeit,
- a hagyományos népzenei előadás gondolkodásmódját,
- a Kárpát–medence népzenejének alapvető jellemzőit.

Fejlessze

- zenei hallását, dallam- és harmóniaérzékét,
- ritmus- és hangsúlyérzékét,
- zenei emlékezetét,
- lapról olvasási készségét,
- intonációs és dinamikai érzékenységét,
- motivikus és strófikus gondolkodásmódját,

- képességét motívumok és dallamok rögtönzött összefűzésére, tánczenei folyamatok önálló megvalósítására, népzenei darabok koncertszerű előadására,
- kamarazenei alkalmazkodóképességét és kommunikációját.

Alakítsa ki

- a fejlett légzéstechnikát,
- a kiegyenlített tónusú, hangszínekben telt klarinéthangot,
- a biztonságos hangindítást és lezárást,
- az egyenletes ujjtechnikáját.

A tárogató tantárgy választható, nem kötelező.

Előképző évfolyamok

Az előképzőt furulyatanítással kezdjük, még akkor is, ha már nem kisiskolás korú a jelentkező. Ezzel nemcsak az esetleges testi–fizikai korlátokhoz alkalmazkodunk, hanem a néphagyomány gyakorlatát is követjük. Lehetőleg pásztorfurulyát használjunk, mert ezzel kezdetből fogva a stílushűség irányába tereljük a tanulókat. Az előképző tananyagánál a népzenei ág furulya tanterve a kötelező.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag

A furulya előkészítő dallamanyagából kis hangterjedelmű és G–re transzponált mixolíd hangsorú dallamok.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

Előnyt jelenthet, ha a tanuló korábban Böhm vagy esetleg német rendszerű klarinéton tanult, de tudnunk kell, hogy a stílusos játékmód elsajátításához, bizonyos tájegységek zenéjéhez, érdemes gyűrűk nélküli, ún. „csöcsös” vagy parasztklarinétot használni.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes szájtartás és hangszerfogás elsajátításának alapozása.
- Hangindítás – tartott hangok játéka.
- A nyelv és az ujjak mozgásának szinkronizálása.
- A klarinét alsó regiszterének törzshangjai kis G–től G¹–ig.
- Staccato és legato játékmód.

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás alapjainak elsajátítása.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

Gyermekdalok, ugrós dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt gyermekdal.
- Öt ugrós dallam.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dunántúli táncdallamok.
- Fúvástechnika fejlesztése.
- Tiszta intonálás az alsó regiszterben.
- Az alsóregiszter törzshangjai E–től A¹–ig.
- Dór és mixolíd skálák.
- Éles és nyújtott ritmus, szinkópa.

Ajánlott tananyag

Bogyiszlói népzene – Dubai János klarinétos (Budapest) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult népdalokat tiszta intonálással, tempótartással eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Tíz dunántúli ugrós dallam előadása, díszítés nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dunántúli csárdás dallamok.
- Lapról olvasás (1#, 1b).
- Regiszterváltás, átfújás.
- Hangterjedelem G²–ig.
- Skálák (1#, 1b).

Ajánlott tananyag

Pór Ferenc (Ozora) AP 5492 (Budapest) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult dunántúli táncdallamokat tiszta intonálással, tempótartással, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt ugrós dallam összefűzve.
- Öt lassú csárdás dallam.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Dél-alföldi táncdallamok.
- 2#-, 2b-s hangnemek.
- Hangterjedelem C³–ig.
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

Tari Rókus, Kovács Márton – Csongrád–Bokros (Bartha Z. Ágoston és Berán István gyűjtése – NSZH)

Követelmény

Legyen képes a tanult dél-alföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt Dél-alföldi oláhos, öt lassú csárdás, öt friss csárdás dallam.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szatmári táncdallamok.
- Díszítésmódok.
- Variánsok, motívumfűzések.
- Táncfolyamat gyakorlása zenekarban.

Ajánlott tananyag

Szatmári bandák. szerk. Hans Hurlig – Vavrinecz András SLPX 18154 (Budapest 1991) Hungaroton

Györtelek (Budapest 1955) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I-II. (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics G.

Tárogató: Tóth István – Nyíradony EDCCD-009-10 (Budapest 1996) Etnofon

Követelmény

Legyen képes a tanult szatmári táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szatmári magyar verbunk, lassú és friss csárdás.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi táncok.
- Aszimmetrikus ütemek, ritmusok.
- Hangnem–modulációk.
- Oktáv–váltás.
- Zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Homoródabásfalvi zenekar (Majláth Géza) (Budapest 1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Makfalva (Lőrincz Sándor) Ft 625 sz. film (Budapest 1968) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult székelyföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Székelyföldi táncok 7–8 percben

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. B tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Bogyiszlói népzene Dubai János népzenei anyagából

Fúvástechnika fejlesztése.

Tiszta intonálás az alsó regiszterben.

Az alsóregiszter törzshangjai E-től A'-ig.

Dór és mixolíd skálák.

Éles és nyújtott ritmus, szinkópa.

Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

Bogyiszlói népzene – Dubai János klarinétos (Budapest) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény

Legyen képes a tanult népdalokat tiszta intonálással, tempótartással eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Öt dunántúli ugrós dallam összefűzött előadása, díszítés nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Pór Ferenc ozorai hangszerjátékos népzenei anyaga.
- Lapról való hangszerjáték (1#, 1b).
- Regiszterváltás, átfújás.
- Hangterjedelem G²–ig.
- Skálák (1#, 1b).
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

Pór Ferenc (Ozora) AP 5492 (Budapest) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

Legyen képes a tanult dunántúli táncdallamokat tiszta intonálással, tempótartással, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Ugrósok, lassú és friss csárdás dallamok összefűzve, egyszerűen díszített előadásban.

4. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Tari Rókus, Kovács Márton dél–alföldi hangszerjátékosok népzenei anyaga.
- 2#–, 2b–s hangnemek.
- Hangterjedelem C²–ig.
- Dallamfűzések.

Ajánlott tananyag

Tari Rókus, Kovács Márton – Csongrád–Bokros (Bartha Z. Ágoston és Berán István gyűjtése – NSZH)

Követelmény

Legyen képes a tanult dél–alföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, összefűzve is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Dél–alföldi oláhos, lassú csárdás, friss csárdás dallamok összefűzése 7–8 percben.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szatmári táncdallamok.
- Tóth István nyíradonyi hangszerjátékos anyaga.
- Díszítésmódok.
- Variánsok, motívumfűzések.
- Dallamfűzések.
- Táncfolyamat gyakorlása zenekarban.

Ajánlott tananyag

Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig – Vavrinecz András SLPX 18154 (Budapest 1991) Hungaroton

Győrtelek (Budapest 1955) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I-II. (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Tárogató: Tóth István – Nyíradony EDCD-009-10 (Budapest 1996) Etnofon

Követelmény

Legyen képes

- a tanult szatmári táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban,
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Palando előadású pásztordalok eljátszása.
- Különböző tempójú szatmári táncok 7–8 percben

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Majláth Géza, homoródabásfalvi hangszerjátékos és a makfalvai Lőrincz Sándor népzenei anyaga.
- A klarinét használata a történeti dallamok játékában.
- Aszimmetrikus ütemek, ritmusok.
- Hangnem–modulációk.
- Oktáv–váltás.
- Zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Homoródabásfalvi zenekar (Majláth Géza) (Budapest1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Makfalva (Lőrincz Sándor) Ft 625 sz. film (Budapest 1968) MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény

Legyen képes

- a tanult székelyföldi táncdallamokat a tanév technikai előírásai szerint, díszítve, variálva, összefűzve is eljátszani zenekari felállásban.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Különböző lüktetésű és tempójú székelyföldi táncok 7–8 percben a tanév során megismert adatközlők anyagából.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek tánc típusait, a hangszeres játék fő stílusjegyeit, díszítésmódjait,
- az egyes tájegységek harmonizálási szokásait.

Legyen képes

- tiszta intonációra,
- biztos hangindításra,
- zökkenőmentes regiszterváltásra (legatoval is),
- hangszeres kamarazenélésre.

Rendelkezzék

- fejlett ujjtechnikával,
- biztos légzéstechnikával,
- tartós kondícióval,

Ismerje

- a klarinét, mint transzponáló hangszer lehetőségeit és problémáit,
- a népzenei felvételek lelőhelyeit,
- az egyes tájegységek jelentős adatközlőit,
- a népzenei mozgalom eseményeit, fórumait, előadóit.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- tudásáról számot adni szólabán és hangszeres–énekes együttesben színpadon is.
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje

- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánc hagyományára táj, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánc történeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi klarinét/tárogató főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Két összeállítás bemutatása, amely tartalmazzon parlando rubato, lassú és friss csárdás, egyszerű díszítéssel játszott dallamokat két népzenei dialektus anyagából.

„B” tagozat

A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a vizsgázó egyet választ
A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Dél – Dunántúl jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Dél–Alföld jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A palócok jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A Székelyföld jellemző tánc típusainak hangszeres kísérete.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban és szólóban is eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani.
- repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.
- népzenei lejegyzéseket használni.
- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánckíséretben is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az alföldi népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani.
- repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.
- népzenei lejegyzéseket használni.
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánckíséretben is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítás bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az északi népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani.
- hallás után repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.
- népzenei lejegyzéseket használni és készíteni.
- a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánckíséretben is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az erdélyi népzenei dialektus jellemző népdaltípusainak átfogó ismerete és játéka.
- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Ajánlott tananyag

Hangzó felvételek a MTA Zenetudományi Intézet Multimédiás adatbázisából: www.zti.hu

Követelmény

Legyen képes

- a tanult népzenei dialektus anyagát stílushűen, variálva, differenciált hangszerjátékkal, élményszerűen, zenekarban is eljátszani.
- repertoárját önállóan is bővíteni a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánckíséretben is.

Legyen képes

- a tanár útmutatásai alapján a népzenei archívumok anyagából önállóan is bővíteni repertoárját. Népzenei lejegyzéseket használni és készíteni.
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék és hangszerkíséret zenekarral a tanult népzenei dialektus anyagából.
- Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása a tanult népzenei dialektus anyagából.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Legyen képes

- Böhm-rendszerű klarinéton írott „E”-ig „paraszt”-klarinéton (és fakultatív tárogatón) H’-ig kiegyenlített hangzásra,
- díszített játékmód megvalósítására,
- friss csárdás tempó előadására,
- a hagyományra épülő rögtönző és variáló képességgel.

Szerezzen gyakorlatot

- népzenei darabok önálló előadásában,
- hangszeres együttessel a tánckíséretben is.

Legyen képes

- hallás után önállóan bővíteni repertoárját,
- népzenei lejegyzéseket használni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi klarinét/tárogató főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a vizsgázó egyet választ. Az összeállítások tartalmazzanak többféle lüktetésű és tempójú, a dialektusoknak megfelelő díszítésekkel játszott dallamokat.

A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

„B” tagozat

Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása, a megismert adatközlők anyagából.

Egy vonószekarral kísért szatmári összeállítás bemutatása.

Az összeállítások tartalmazzanak többféle lüktetésű és tempójú, a dialektusoknak megfelelő díszítésekkel játszott dallamokat.

A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszerek Esz-, D-, C-, B-, A-klarinétok.

Fejenként és havonta egy nád.

Kottatartó, Metronóm.

Hangzó zenei és videó/DVD példatár.

MP3-as és CD játsszó, video- illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

PENGETŐS TANSZAK**CITERA**

A citeratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszertől idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archív forrásokból is ismert adaptációkat),
- a citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („bourdon”) hangszereket,
- a hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét,
- a citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit,
- a játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki

- a rendszeres napi munka szükségességét, megismertette a tanulókkal a céltudatos gyakorlás módszereit,
- a könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal- és jobbkez-játékot.

Fordítson figyelmet

- a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekjátékdalok éneklése ritmuskísérettel (tapssal, dobbal, dobbantással stb.).
- Egyszerűbb magyar népi hangszerek megismertetése és a tanári bemutatót követő megszólaltatása (cserépdob, tikfa, köcsögduda, doromb, nádmirliton, madársíp, körtemuzsika).
- A hangszer hangzásának és a rajta való játék megfigyeltetése tanári bemutatóval.
- A hangszerjáték közben a testtartás, a hangszertartás, a két kéz tartásának megfigyeltetése.
- Kényelmes testtartással elhelyezkedés a hangszer előtt.

Jobb kéz

- A pengető fogásának kialakítása
- A pengetés helyének behatárolása
- Az íves pengetés gyakorlása; a pengetés erejének, a pengetőmozdulat hosszának meghatározása
- Ritmusgyakorlatok végzése a hangszer üres húrjain a basszuhúroktól kiindulva, negyed értékek pengetésével kezdve, nyolcadpárokkal folytatva, lassú tempóban
- Az egyenletes negyed értékek és nyolcadpárok pengetését ezek variálása követi

Bal kéz

- A dallamjátész bal kéz tartásának beállítása
- Az ujjak elnevezése, számozása
- A dallamhangok helye a fogólapon
- A húrlenyomás gyakorlásának fázisai: 1) húrlenyomás hüvelykujjal G¹–F¹–E¹ hangokon (külön-külön); 2) húrlenyomás mutatóujjal F¹–E¹–D¹ hangokon (összekapcsolva az 1. fázissal); 3) húrlenyomás középső ujjal F¹–E¹–D¹–C¹ hangokon (összekapcsolva az 1. és 2. fázissal)
- Ujjcsúsztatás gyakorlása hüvelyk- és középső ujjakkal

Gyermekdalok éneklése majd hangszeren való megszólaltatása (szó–mi / szó–lá–szó / mi–ré–dó / szó–lá–szó–mi / mi–ré–dó / szó–mi–dó / szó–fá–mi–ré–dó / lá–szó–fá–mi–ré–dó) hangkészlettel.

Az első érintősor fogalma, fogástáblázat alkalmazása.

A citera első hat törzshangjának ismerete C¹–től A¹–ig, azok szolmizációs és abc–s nevekkkel való éneklése.

A tanuló a tanult dalokat legyen képes szolmizálni.

Ismerje a negyed érték, a fél érték, a nyolcadpár, a negyed szünet fogalmát.

Sajátítsa el a kottából való daltanulást.

A tanuló ismerje a citera főbb részeinek elnevezést.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Követelmény

A helyes pengetési irányok elsajátítása.

Egyenletes negyed értékek és nyolcadpárok pengetésével kis hangterjedelmű gyermekdalok lejátszása íves pengetésmóddal.

A tanuló legyen képes helyes ujjrend kialakítására, a dallamjátész ujjak könnyed váltogatására, a hüvelyk- és a középső ujj csúsztatására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Gyermekdalok éneklése a citera üres húrjainak hozzápengetésével:

- egyszerű ritmus osztinató kíséret,
- a dal ritmusának hozzápengtetése az énekelt dalhoz,
- egyszerű ritmuskíséret hozzápengtetése az énekelt dalhoz)

Gyermekdalok játéka citerán lassú egyenletes tempóban.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Az első előképző osztályban elsajátított technika továbbfejlesztése.

Jobb kéz

- A pengető szabályos fogásának kialakítása
- Egyenletes negyed, nyolcad pengetés – kezdetben csak üres húrokon a le-föl (befelé–kifelé) pengetés szabályai szerint.
- Az íves pengetésmód gyakorlása
- Halk játék – a kísérehúrok dallamhúrokhoz legközelebb eső részének megpengetésével (2–3 húr)
- Finom pengetés gyakorlása
- Középerős játék – a kísérehúrokon a basszuhúrokat is érintő pengetéssel (4–5 kísérehúr)

Bal kéz

- A természetes bal kéztartás kialakítása (játék közben a csukló és a kézfej helyzete maradjon változatlan, ne törje be és ne forgassa a kézfejét a tanuló)
- A bal kéz négy ujjának alkalmazása dallamjáték során, előre megtervezett ujjrend szerint
- A negyedik ujj használatát előzzék meg olyan gyakorlatok, amelyekben az F' hangról lefelé lépegetve negyedik ujjal érijük el a C' hangot. Hasonló gyakorlatokat végezzen a tanuló G'–ről és A'–ről is
- A második érintősor Esz' hangjának lenyomása 2. ujjal, skálaszerű gyakorlással (G'–F'–Esz'–D'–C')
- A dó–pentachord és dó–hexachord hangsorú gyermekdalok játéka kibővül kisterces, lá–pentachord hangsorú gyermekdalok játékaival

A citera hat törzshangjának ismerete C'–től A'–ig, valamint az második érintősor Esz' hangjának ismerete, szolmizációs és abc–s nevekkkel való éneklése.

A tanuló sajátítsa el a kottából való daltanulást, a fogástáblázat igénybevételét.

Ismerje az alsó hangtartomány kifejezést.

Ismerje és tudja megnevezni a hangszer fő részeit: nagyfej, kisfej, tőke, fedőlap, oldallap, fogólap, dallam–, kíséror–, kisfejhúr.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkzettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Követelmény

Egyenletes pengetéssel gyermekdalok játéka

Négy ujj használata a húrlenyomás során

A tanuló legyen képes a helyes ujjrend kialakítására, a dallamjátszó ujjak könnyed váltogatására.

A második érintősoron található Esz' módosított hang második ujjal történő lenyomására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyermekdalok (dó–pentachord, dó–hexachord és lá–pentachord hangsor) éneklése és citerán való megszólaltatása.
- Saját, vagy másik tanuló énekének kísérete citerán.
- Gyermekdalok játéka citerán lassú és középgyors tempóban.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az előképzőben elsajátított játéktechnika továbbfejlesztése.

Jobb kéz:

- Egyenletes negyed, nyolcad pengetés – kezdetben csak üres húrokon a le–föl (befelé–kifelé) pengetés szabályai szerint
- Az íves pengetésmód mellett az egyenes vonalú pengetés gyakorlása
- A tanuló tudja bependíteni a dallamba az utolsó kisfej C” hangját
- Halk és középérs pengetés gyakorlása
- A hangszer hangszínének változtatása a pengetés helyének megváltoztatásával

Bal kéz:

- A természetes bal kéz tartás kialakítása technikai gyakorlatokkal
- A négy ujjas játék gyakorlása
- A helyes ujjrend kialakítása
- A hüvelykujj csúsztatása
- A dó–pentachord, dó–hexachord és lá–pentachord hangsorú gyermekdalok kibővülnek a C” hanggal a kisfejhúr bependítésével

Gyermekdalok énekelve és citerán az alsó hangtartományban.

A csoportos citerázás alapjai, egyszerre történő pengetés, dallamindítás, dallamzárás.

Gyermekdalok összefűzése (2–3 gyermekdal folyamatos játszása).

A tanuló tudja szolmizálni, kottából olvasni és abc–s nevekkal megnevezni a tanult C–lá és C–dó pentachord hangsorú gyermekdalok hangjait.

Az alsó hangtartomány, 2/4–es ütem, negyed érték, nyolcadpár, negyed szünet fogalmának ismerete.

Ismerje a hangszer múltját, a hangszer szerkezetét, főbb típusait.

Ajánlott tananyag

Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény

Mérsékelt tempóban egyenletes negyed– és nyolcadmozgás.

A pengetés irányainak biztos tudása.

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.

Technikai gyakorlatok az alsó hangtartományban (C’–A’–ig) 4 ujjal.

A kapkodós játék alapjainak elsajátítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Gyermekdal–fűzés, csoportos citerázás (2–3 tanuló egyszerre játssza ugyanazt a dalt).
- Gyermekdalok megszólaltatása citerán énekléssel is (saját vagy más tanuló énekével).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

- Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetések váltogatása a tanult dallamokon.
- A kapkodós játék alapjainak gyakorlása: 1) a tanult dallamok negyed értékű szüneteinek kitöltése C” kisfejhúr bependítésével; 2) negyed értékű dallamhangok színesítése C” kisfejhúr bependítésével (a negyed értékek nyolcadokra bontásával).

Bal kéz

- Az alsó hangtartomány bővülése a C' hang alatti hangokkal
- Alsó hangtartomány bővítése felfelé a G' A' B' C” D” hangokkal
- A felső- és az alsó hangtartomány összekapcsolása

Gyermekdalok és régi stílusú népdalok játéka csak citerán, illetve éneket kísérvé.

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.

Alsó- és felső hangtartomány fogalmának ismerete.

Dó–pentachord, dó–hexachord, lá–pentachord, lá–pentaton, dór–hangsor ismerete.

Ajánlott tananyag

Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés tudatos alkalmazása.

A sorvégi szünet kitöltése a C”–re hangolt kisfejhúr bependítésével.

Biztos hangtartomány váltás.

4 ujjal történő játék, a megfelelő ujjrend kialakítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három–négy dalból álló dalcsokor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
- Legalább egy dalcsokor megszólaltatása saját éneket kísérvé (a tanuló hangfekvésének megfelelően hangolt citerán).

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

- Esztam kíséret
- Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás
- Ritmusgyakorlatok a négy tizenhatodos egyenletes pengetés kialakítására
- Az eddig alkalmazott „normál” negyed- és nyolcadpár pengetés váltogatása a sűrű pengetéssel

Bal kéz

- Biztos hangtartományváltás (felülről lefelé)
- Új módosított hang, az Asz' fogásának gyakorlása, megfelelő ujjrend kialakításával: 1) a 2. ujj csúsztatása B'-ről Asz'-ra; 2) Ugyanez a lépés a 2. és a 3. ujj váltásával

Régi és új stílusú népdalok; lá–pentaton, kétrendszerű lá–pentaton, dór, természetes moll hangsorú dallamok játéka.

Dallamdíszítés négy tizenhatodos ritmusaprózással

Esztam kíséret.

Ritmusaprózás (tizenhatodokra bontás) sűrű pengetéssel a hangszer dallamhúrjain.

A kottából való és hallás utáni daltanulás kialakítása.

A kétrendszerű lá–pentaton értelmezése.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. kötete (1973, Budapest) Akadémiai Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (1977) Zeneműkiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény

Esztam kíséret – a felfelé irányuló pengetések hangsúlyozása.

Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás.

Biztos hangtartomány váltás.

Helyes, önálló ujjrend kialakítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- 3–4 különböző karakterű dalból álló dalcsokor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
- Dunántúli ugrós dallamok esztam kísérettel.
- Dalcsokor tizenhatodos ritmusaprózással.

4. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

- A tizenhatodos ritmusaprózás, ti–tiri és tiri–ti ritmusok pengetésmódjának gyakorlása
- A tremoló játék alapjai; csak dallamhúrokon, kitartott hangok sűrű pergetése
- Az esztam kíséret továbbfejlesztése
- Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés váltogatása

Bal kéz

- Dunántúli terc
- Fríges zárású dallamok
- A biztos balkéztétel technikájának fejlesztése, az újabb hangsorok skálaszerű gyakorlásával

Dél–dunántúli ugrós és kanásztánc dallamok

Dunántúli terces dallamok

Fríges zárású dallamok

Fríg hangsor, fríges zárlat

Esztam kíséret, ugrós tánc, dunántúli terc

Tizenhatodos ritmusaprózás

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I–II. (CD) (Budapest, 2004–2005) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton

Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény

A tizenhatodos ritmusaprózás megvalósítása.

A pergetés (tremolo) önálló alkalmazása.

Egyszerű esztam kíséret megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három egyénileg összeállított dalszöveg megszólaltatása énekléssel és csak hangszeren játszva.

– Csoportos citerázás (3–4 fő).

– Egy összeállítás esztam kíséret alkalmazásával a Dél–Dunántúl dallamaiból.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A tremoló játék fejlesztése; 1) felütésből indított pergetés; 2) hangsúlyos pengetésből indított pergetés; 3) felfelé irányuló pendítésből indított pergetés.

– Dallamdíszítés 1) nyolcadoló, kapkodós játékkal; 2) ritmusaprózással – a tizenhatodos aprózás sűrű pengetéseinek váltakozása a normál pengetésekkel egy dallamon belül.

– Sűrű esztam kíséret elsajátítása.

– Lépegetős játék gyakorlása.

– Szinkópa ritmus le–föl–föl irányú pengetése.

– Negyed értékű dallamhangok nyolcadra csökkentése, diminuálása

– Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok

– Szlavóniai dallamok

– Felvidéki dudánóták

– Kanásztánc fogalma.

- Bővített szekund.
- Szinkópa ritmus.
- Diminuálás.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
 Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
 Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
 Hangzóanyag
 Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
 Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
 Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
 Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton
 Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
 Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény

Pergetéssel való dallamdíszítés.
 Nyolcadolós kapkodós díszítés.
 Tizenhatodos aprózással történő díszítés.
 Sűrű esztam kíséret elsajátítása.
 Szinkópa ritmus pontos játéka.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három egyénileg összeállított dalcsozor énekkel és citerával, eredeti felvételek alapján:
- Dél–Dunántúl
- Szlavónia
- csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
 A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
 A bal kéz virtuóz játékának fejlesztése.
 A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó-, felső váltóhangos, körülírasos díszítés).
 Sűrű esztam kíséret technikájának fejlesztése.
 A tremoló játék tökéletesítése.
 A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.
 Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján.
 A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon.
 Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok
 Észak–magyarországi és dunántúli dudánóták
 Alföldi régi- és új stílusú, csárdás tempójú dallamok
 Alsó-, felső váltóhangos, körülírasos díszítés
 Nyújtott- és éles ritmus

Ajánlott tananyag

- Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
 Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
 Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
 Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
 Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
 Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet

Hangzóanyag

- Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
 Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
 Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
 Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
 Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
 Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
 Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény

- Sűrű esztam kíséret alkalmazása.
 Tremoló játéktechnika alkalmazása.
 Dallamdíszítés tizenhatod értékű dallamhangokkal.
 A szinkópa ritmus többféle pengetés módjának ismerete, alkalmazása.
 Az autentikus citerajáték szerint a pontozott és fél értékek bontott játéka.
 A tanuló legyen képes igényesen megformálni az előadandó dallamokat; legyen tisztában a különböző zenei tájegységek dallamdíszítéseivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán, saját vagy mások énekét kísérve:
- Dunántúl,
- Alföld,
- csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt (sűrű esztam alkalmazásával)

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „ B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

- Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetések váltogatása a tanult dallamokon.
- A kapkodós játék alapjainak gyakorlása: 1) a tanult dallamok negyed értékű szüneteinek kitöltése C" kislejtő bependítésével; 2) negyed értékű dallamhangok színesítése C" kislejtő bependítésével (a negyed értékek nyolcadokra bontásával).

Bal kéz

- Az alsó hangtartomány bővülése a C' hang alatti hangokkal
- Alsó hangtartomány bővítése felfelé a G' A' B' C" D" hangokkal
- A felső- és az alsó hangtartomány összekapcsolása

Gyermekdalok és régi stílusú népdalok játéka csak citerán, illetve éneket kísérvé.

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.

Alsó- és felső hangtartomány fogalmának ismerete.

Dó-pentachord, dó-hexachord, lá-pentachord, lá-pentaton, dór-hangsor ismerete.

Ajánlott tananyag

Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének-zene tankönyvéből.

Követelmény

Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés tudatos alkalmazása.

A sorvégi szünet kitöltése a C"-re hangolt kislejtő bependítésével.

Biztos hangtartomány váltás.

4 ujjal történő játék, a megfelelő ujjrend kialakítása.

A kislejtők dallamszínesítő funkciójának kialakítása, a kapkodós játék gyakorlása.

Legyen képes a tanuló dinamikai változtatásra egy-egy tanult dallam játéka során.

Ismerje meg a lá-pentaton hangsort és tudjon dallampéldákat játszani.

Ismerje a hangtartomány-váltás szabályait, alakítson ki önálló, szabályos ujjrendet.

Legyen képes saját – vagy másik tanuló – énekével együtt játszani, tudjon más hangszerrel (furulya, tekerő, tambura) együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- 3–4 dalból álló dalcsozor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
- Legalább egy dalcsozor megszólaltatása saját éneket kísérvé (a tanuló hangfekvésének megfelelően hangolt citerán).

3. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

- Esztam kíséret
- Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás
- Ritmusgyakorlatok a négy tizenhatodos egyenletes pengetés kialakítására
- Az eddig alkalmazott „normál” negyed- és nyolcadpár pengetés váltogatása a sűrű pengetéssel

Bal kéz

- Biztos hangtartomány váltás (felülről lefelé)
- Új módosított hang, az Asz' fogásának gyakorlása, megfelelő ujjrend kialakításával: 1) a 2. ujj csúsztatása B'-ről Asz'-ra; 2) Ugyanez a lépés a 2. és a 3. ujj váltásával

Régi és új stílusú népdalok; lá–pentaton, kétrendszerű lá–pentaton, dór, természetes moll hangsorú dallamok játéka.

Dallamdíszítés négy tizenhatodos ritmusaprózással

Esztam kíséret.

Ritmusaprózás (tizenhatodokra bontás) sűrű pengetéssel a hangszer dallamhúrjain.

A kottából való és hallás utáni daltanulás kialakítása.

A kétrendszerű lá–pentaton értelmezése.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. kötete (1973, Budapest) Akadémiai Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (1977) Zeneműkiadó

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény

Esztam kíséret – a felfelé irányuló pengetések hangsúlyozása.

Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás.

Biztos hangtartomány váltás.

Helyes, önálló ujjrend kialakítása.

Az esztam kíséret alkalmazása

A normál és a sűrű pengetés váltogatása egy dallamon belül (negyed–, nyolcad– és tizenhatod értékeken)

Ti–tiri és tiri–ti ritmusaprózás alkalmazása már tanult dallamokon

Tudjon a tanuló az esztam kíséretből a dallamsorok végén visszaváltani a lefelé történő hangsúlyos pengetésre

Ismerje a dunántúli terc fogalmát és tudjon játszani dallamokat ilyen hangokkal

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három–négy különböző karakterű dalból álló dalcsozor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.

– Dunántúli ugrós dallamok esztam kísérettel.

– Dalcsozor tizenhatodos ritmusaprózással.

4. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz

– A tizenhatodos ritmusaprózás, ti–tiri és tiri–ti ritmusok pengetésmódjának gyakorlása

– A tremoló játék alapjai; csak dallamhúrokon, kitarított hangok sűrű pergetése

– Az esztam kíséret továbbfejlesztése

– Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés váltogatása

Bal kéz

– Dunántúli terc

– Fríges zárású dallamok

– A biztos balkéjzjáték technikájának fejlesztése, az újabb hangsorok skálaszerű gyakorlásával

Dél–dunántúli ugrós és kanásztánc dallamok

Dunántúli terces dallamok

Fríges zárású dallamok

Fríg hangsor, fríges zárlat.

Esztam kíséret, ugrós tánc, dunántúli terc.

Tizenhatodos ritmusaprózás

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I–II. (CD) (Budapest, 2004–2005) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton

Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény

A tizenhatodos ritmusaprózás megvalósítása.

A pergetés (tremolo) önálló alkalmazása.

Egyszerű esztam kíséret megvalósítása.

A tanuló alkalmazzon sűrű pengetéssel esztam kíséretet

Fejlessze a tremoló játék technikáját korábban tanult dallamok hosszabb értékű dallamhangjain

Alkalmazza a felfelé irányuló pendítésből indított pergetést

Fejlessze a díszítő játéktechnikát nyolcadoló, kapkodós pengetéssel

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három egyénileg összeállított dalcsozor megszólaltatása énekléssel és csak hangszeren játszva.

– Csoportos citerázás (3–4 fő).

– Egy összeállítás esztam kíséret alkalmazásával a Dél–Dunántúl dallamaiból.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A tremoló játék fejlesztése; 1) felütésből indított pergetés; 2) hangsúlyos pengetésből indított pergetés; 3) felfelé irányuló pendítésből indított pergetés.

– Dallamdíszítés 1) nyolcadoló, kapkodós játékkal; 2) ritmusaprózással – a tizenhatodos aprózás sűrű pengetéseinek váltakozása a normál pengetésekkel egy dallamon belül.

– Sűrű esztam kíséret elsajátítása.

– Lépegetős játék gyakorlása.

– Szinkópa ritmus le–föl–föl irányú pengetése.

– Negyed értékű dallamhangok nyolcadra csökkentése, diminuálása

– Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok

– Szlavóniai dallamok

- Felvidéki dudánóták
- Kanásztánc fogalma.
- Bővített szekund.
- Szinkópa ritmus.
- Diminuálás.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
 Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
 Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
 Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
 Hangzóanyag
 Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
 Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
 Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
 Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton
 Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
 Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény

Pergetéssel való dallamdíszítés.
 Nyolcadolós kapkodós díszítés.
 Tizenhatodos aprózással történő díszítés.
 Sűrű esztam kíséret elsajátítása.
 Szinkópa ritmus pontos játéka.
 A tremoló játék tökéletesítése
 A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó-, felső váltóhangos, körülírasos díszítés)
 A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása
 Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján
 A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három egyénileg összeállított dalcsozor énekkel és citerával. eredeti felvételek alapján:
- Dél-Dunántúl,
- Szlavónia,
- csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
- A bal kéz virtuóz játékanak fejlesztése.
- A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó-, felső váltóhangos, körülírasos díszítés).
- Sűrű esztam kíséret technikájának fejlesztése.
- A tremoló játék tökéletesítése.
- A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.
- Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján.

- A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon.
- Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok
- Észak–magyarországi és dunántúli dudanóták
- Alföldi régi– és új stílusú, csárdás tempójú dallamok
- Alsó–, felső váltóhangos, körülírással díszítés
- Nyújtott– és éles ritmus

Ajánlott tananyag

- Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
- Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
- Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
- Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
- Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalú, 1978)
- Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
- Hangzóanyag
- Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
- Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
- Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
- Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
- Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény

- Sűrű esztam kíséret alkalmazása.
- Tremoló játéktechnika alkalmazása.
- Dallamdíszítés tizenhatod értékű dallamhangokkal.
- A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.
- Az autentikus citerajáték szerint a pontozott és fél értékek bontott játéka.
- A tanuló legyen képes igényesen megformálni az előadandó dallamokat; legyen tisztában a különböző zenei tájegységek dallamdíszítéseivel.
- Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval
- Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód
- Húrlefogás – húrtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játéknál)
- Kis nyújtott–, kis éles–, triolás nyújtott– és triolás éles ritmus pengetése
- A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán, saját vagy mások énekét kísérve:
- Dunántúl,
- Alföld,
- csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt (sűrű esztam alkalmazásával)

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer kialakulásának történetét és a népzenei dialektusokat,
- a citerazene hangzóanyagát és kottában rögzített irodalmát, valamint az általános népzenei gyűjteményeket, szakkönyveket,
- hangszer felépítését, karbantartását (húrcsere) és hangolását.

Legyen képes

- a hangszernek megfelelő népzene stílushű és improvizatív előadására,
- a pontozott ritmusok autentikus, bontott megszólaltatására,
- a helyes tempó- és ritmustartásra,
- transzponálni a hangszerének megfelelően,
- szólóban és zenekarban saját vagy más énekét kísélni,

Ismerje

- a citerazene különböző tájegységeinek általános stílusjegyeit, a citerán leggyakrabban játszott dallamokat,
- ismerje a kiemelkedő adatközlők játékát,
- ismerje a bourdon-kíséretes zene jellemzőit,
- a „kapkodós” játéktípus, a pergetés, a váltogatott lassú és sűrű pengetés, a húrlefogás, a nyomóval történő játék, a parlando rubato játékmód alapjait.
- a hangszeren való hagyományos hangsúlyozást,

Rendelkezzék

- tiszta hangképzéssel hangszerén,
- biztos zenei memóriával,
- megfelelő technikával, stílusismerettel, előadói készséggel,
- szereplési (színpadi) gyakorlattal.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje és alkalmazza

- a tánczene általános kísérettípusait
- a diatonikus hangszert és az azon való játékmódot
- az oktávnyi vagy annál szélesebb glisszandós díszítést
- a kapkodós játékmódot
- a húrtompításos játék sajátosságait

Tudjon különbséget tenni

- az énekelt népdal és a tánczenei kíséret között

Legyen képes

- a parlando–rubato dalok előadására
- kamarazenére más népi hangszerekkel

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Citera főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három összeállítás bemutatása, amely tartalmazzon csárdás, ugrós, friss, nyomóval, egyszerű díszítéssel játszott dallamokat.

„B” tagozat

A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság választ hármat.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszer tudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
- A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
- Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések játszása.
- Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.
- Biztonságos 4 ujjal történő játék.
- Húrlefogás alkalmazása csárdás dallamok tánckíséréte során.
- Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval.
- Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód.
- Húrlefogás – húrtompítás a kíséző húrokon (csárdás táncdallamok játékánál).
- Kis nyújtott-, kis éles-, triolás nyújtott- és triolás éles ritmus pengetése.
- A parlando-rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása.
- Válogatás régi és új stílusú dallampéldákból: 1. Dél-Alföld; 2. Közép-Alföld; 3. kötetlen ritmusú dallamok az alföldi területekről

Ajánlott tananyag

- Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
- Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
- Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
- Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
- Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
- Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
- Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
- Hangzóanyag
- Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
- Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
- Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
- Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
- Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
- Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény

- A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
- Alkalmazza a húrlefogást lassú dúvó kíséretű dallamokon.
- Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
- Ismerje az eredeti játékmódokat.
- Alakuljon ki a magas technikai színvonalú játékkultúra.
- Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
- A hüvelykujjas nyomótechnika alkalmazása
- Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval
- Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód
- Húrlefogás – hürtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játékánál)
- Kis nyújtott-, kis éles-, triolás nyújtott- és triolás éles ritmus pengetése
- A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve,
- Alföld (új stílusú dalok nyomóval, glisszandó díszítéssel),
- Alföld (kötetlen ritmusú dallamok),
- Észak–Magyarország (Borsod / Heves / Nógrád / Pest m.).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
 - A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
 - A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
 - Hangsúlytalan előlék, tizenhatod ritmusú díszítések és dallamok játéka.
 - Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.

- Biztonságos 4 ujjal történő játék.
- Gyorsdúvó kíséret eredetileg vonószenekear által előadott dallamok játszása alapján.
- Húrlefogás megfelelő alkalmazása tánckíséret játéka során.
- Új stílusú dallamok sorvégi díszítéstípusainak ismerete, alkalmazása.
- Dél–alföldi, közép–alföldi tájegység dallamai; az erdélyi dialektus énekes dallamainak hangszeres megszólaltatása

Ajánlott tananyag

- Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
- Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
- Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
- Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
- Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
- Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
- Virágvölgyi Márta – Vavrincez András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Hangzóanyag
- Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
- Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
- Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
- Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
- Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
- Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
- Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrincez András (Budapest 1995) Hungaroton

Követelmény

- A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
- Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
- Alkalmazza a húrlefogást lassú dúvó és esztam kíséretű dallamokon.
- Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
- Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
- Ismerje az eredet játékmódokat.
- Alakuljon ki magas színvonalú játékkultúra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- _ Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérvé:
- Közép–Alföld (új stílusú dallamok sorzáró, körülírasos díszítéssel),
 - Erdély (énekes dallamok díszített előadása citerán),
 - Dél–Alföld (lassú–, gyors– és friss csárdás folyamat).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- Sorzáró és az azt megelőző ütem hagyományos díszítéseinek megszólaltatása eredeti felvételek tanulmányozása alapján (Alföld, Észak–Magyarország).

- A gyorsdúvó kíséret gyakorlása és alkalmazása erdélyi táncdallamokon.
- Dél-, közép-, kelet-, észak-alföldi tájegységek dallamai.
- Erdélyi táncdallamok (Szilágyság, Maros-mente, Küküllő-mente, Kalotaszeg, Gyimes).

Ajánlott tananyag

- Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
- Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai- és Balassi Kiadó
- Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
- Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
- Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
- Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
- Virágvölgyi Márta – Vavrincez András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczeneje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány
- Hangzóanyag
- Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
- Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
- Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
- Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
- Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
- Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
- Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (Püspökladány, 2008)
- Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrincez András (Budapest, 1995) Hungaroton

Követelmény

- A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
- Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
- Alkalmazza a húrfogást lassú dúvó és esztam, valamint gyorsdúvó kíséretű dallamokon.
- Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
- Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdiszítéseiével.
- Ismerje az eredeti játékmódokat.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
- Hortobágy
- Szatmár
- Erdély

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
 - A triolás pengetésmód alkalmazása
 - Aszimmetrikus ritmizálás

- Páratlan nyolcadú énekes dallamok játéka
- A leggyakoribb tánc kíséret típusok ismerete és alkalmazása
- Dél–dunántúli, kelet–alföldi, felvidéki, székelyföldi, gyimesi és moldvai tájegységek dallamai.

Ajánlott tananyag

- Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
- Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
- Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
- Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
- Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
- Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
- Virágvölgyi Márta – Vavrincez András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány
- Domokos Pál Péter – Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–II–III. (Budapest, 1956/61/91) Zeneműkiadó
- Balogh Sándor: Moldvai hangszeres dallamok (Budapest, 2001) Etnofon
- Seres András – Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest, 1991) Héttorony Könyvkiadó
- #### Hangzóanyag
- Magyar Citerás Antológia I–II–III–IV. (CD) (Budapest, 2004–2009) Flaccus Kiadó
- Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
- Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
- Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
- Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
- Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
- Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrincez András (Budapest, 1995) Hungaroton
- Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (CD) (Püspökladány, 2008)
- Szeretóm a táncba – moldvai csángómagyar népzene (CD) (Budapest, 1997) Etnofon
- Moldvai hangszeres dallamok – sültűn, kobzon, hegedűn (CD) (Budapest, 2001) Etnofon
- Serény magyaros (CD) (Budapest, 2002) Etnofon

Követelmény

- A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
- Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
- Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam, valamint gyorsdűvő kíséretű dallamokon.
- Ismerje és tudja játszani valamennyi citerán használatos hangsort.
- Legyen képes megformálni az előadott dallamokat.
- Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
- Ismerje az eredeti játékmódokat.
- Alakuljon ki a magas színvonalú játékkultúra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán az alábbi tájegységek dallamaiból válogatva:
- Dél–Dunántúl vagy Kelet–Alföld vagy Felvidék,
- Mezőség vagy Székelyföld /vagy Gyimes,
- Moldva.

A három összeállításból 1 csoportos előadásban, lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
- A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
- Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések játszása.
- Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.
- Biztonságos 4 ujjal történő játék.
- Húrlefogás alkalmazása csárdás dallamok tánc kísérete során.
- Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval.
- Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód.
- Húrlefogás – húrtompítás a kísérelő húrokon (csárdás táncdallamok játéknál).
- Kis nyújtott-, kis éles-, triolás nyújtott- és triolás éles ritmus pengetése.
- A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása.
- Válogatás régi és új stílusú dallampéldákból: 1. Dél–Alföld; 2. Közép–Alföld; 3. kötetlen ritmusú dallamok az alföldi területekről

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai- és Balassi Kiadó

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó

Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)

Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó

Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)

Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)

Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet

Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton

Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)

Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény

A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.

Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő kíséretű dallamokon.

Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.

Ismerje az eredeti játékmódokat.

Alakuljon ki a magas technikai színvonalú játékkultúra.

Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.

A hüvelykujjas nyomótechnika alkalmazása

Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval

Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód
 Húrlefogás – húrtozpítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játéknál)
 Kis nyújtott-, kis éles-, triolás nyújtott- és triolás éles ritmus pengetése
 A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása
 Dallamdíszítés; előkék, utókák
 Az erdélyi dialektus énekes dallamainak hangszeres megszólaltatása
 Új stílusú dallamok sorvégi díszítéstípusainak ismerete, alkalmazása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve,
- Alföld (új stílusú dalok nyomóval, glisszandó díszítéssel),
- Alföld (kötetlen ritmusú dallamok),
- Észak–Magyarország (Borsod / Heves / Nógrád / Pest m.).

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
- A bal kéz virtuóz játéknak továbbfejlesztése.
- Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések és dallamok játéka.
- Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.
- Biztonságos 4 ujjal történő játék.
- Gyorsdúvó kíséret eredetileg vonószekerek által előadott dallamok játszása alapján.
- Húrlefogás megfelelő alkalmazása tánc kíséret játéka során.
- Új stílusú dallamok sorvégi díszítéstípusainak ismerete, alkalmazása.
- Dél–alföldi, közép–alföldi tájegység dallamai; az erdélyi dialektus énekes dallamainak hangszeres megszólaltatása

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetek (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó

Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó

Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)

Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)

Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet

Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza

Virágvölgyi Márta – Vavrincez András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton

Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)

Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrincez András (Budapest 1995) Hungaroton

Követelmény

A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.

Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.

Alkalmazza a húrlefogást lassú dúvó és esztam kíséretű dallamokon.

Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.

Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.

Ismerje az eredet játékmódokat.

Alakuljon ki magas színvonalú játékkultúra.

Hagyományos citerás díszítések; előkék, utókák, alsó-, felső váltóhangok, nagyobb távolságokat kitöltő futamok játéka

Sorzáró és az azt megelőző ütem hagyományos díszítéseinek megszólaltatása eredeti felvételek tanulmányozása alapján (Alföld, Észak-Magyarország)

A gyorsdúvó kíséret gyakorlása és alkalmazása erdélyi táncdallamokon

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
- Közép-Alföld (új stílusú dallamok sorzáró, körülírással díszítéssel),
- Erdély (énekes dallamok díszített előadása citerán),
- Dél-Alföld (lassú-, gyors- és friss csárdás folyamat).

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- Sorzáró és az azt megelőző ütem hagyományos díszítéseinek megszólaltatása eredeti felvételek tanulmányozása alapján (Alföld, Észak-Magyarország).
- A gyorsdúvó kíséret gyakorlása és alkalmazása erdélyi táncdallamokon.
- Dél-, közép-, kelet-, észak-alföldi tájegységek dallamai.
- Erdélyi táncdallamok (Szilágyság, Maros-mente, Küküllő-mente, Kalotaszeg, Gyimes).

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetek (Budapest, 1973–1997) Akadémiai- és Balassi Kiadó

Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó

Bencze Lászlóné: Szívaványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)

Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)

Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet

Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza

Virágvölgyi Márta – Vavrincez András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány

Hangzóanyag

Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó

Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola

Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton

Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)

Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
 Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (Püspökladány, 2008)
 Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrincz András (Budapest, 1995) Hungaroton

Követelmény

A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
 Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
 Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam, valamint gyorsdűvő kíséretű dallamokon.
 Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
 Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdiszítéseiével.
 Ismerje az eredeti játékmódokat.
 A triolás pengetésmód alkalmazása
 A leggyakoribb tánckíséret típusok ismerete és alkalmazása
 Aszimmetrikus ritmizálás

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
- Hortobágy,
- Szatmár,
- Erdély.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- A triolás pengetésmód alkalmazása
- Aszimmetrikus ritmizálás
- Páratlan nyolcadú énekes dallamok játéka
- A leggyakoribb tánckíséret típusok ismerete és alkalmazása
- Dél–dunántúli, kelet–alföldi, felvidéki, székelyföldi, gyimesi és moldvai tájegységek dallamai.

Ajánlott tananyag

Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
 Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
 Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
 Bencze Lászlóné: Szívaványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
 Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe... (Püspökladány, 1974)
 Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
 Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
 Virágvölgyi Márta – Vavrincz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
 Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczeneje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány
 Domokos Pál Péter – Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–II–III. (Budapest, 1956/61/91) Zeneműkiadó
 Balogh Sándor: Moldvai hangszeres dallamok (Budapest, 2001) Etnofon
 Seres András – Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest, 1991) Héttorony Könyvkiadó
 Hangzóanyag
 Magyar Citerás Antológia I–II–III–IV. (CD) (Budapest, 2004–2009) Flaccus Kiadó
 Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
 Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton

Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
 Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
 Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
 Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
 Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
 Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrincz András (Budapest, 1995) Hungaroton
 Sárreíti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (CD) (Püspökladány, 2008)
 Szeretóm a táncba – moldvai csángómagyar népzene (CD) (Budapest, 1997) Etnofon
 Moldvai hangszeres dallamok – sültün, kobzon, hegedűn (CD) (Budapest, 2001) Etnofon
 Serény magyaros (CD) (Budapest, 2002) Etnofon

Követelmény

A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
 Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
 Alkalmazza a húrfogást lassú dúvó és esztam, valamint gyorsdúvó kíséretű dallamokon.
 Ismerje és tudja játszani valamennyi citerán használatos hangsort.
 Legyen képes megformálni az előadott dallamokat.
 Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
 Ismerje az eredeti játékmódokat.
 Alakuljon ki a magas színvonalú játékkultúra.
 Az eredetihez hű, stílusos előadás
 A gyimesi lassú magyaros aszimmetrikus ritmizálása
 Váltakozó ütemű dallamok játéka
 Többféle hangolású citera használata
 Triolás lüktetésű és 7/8-os moldvai táncdallamok játéka

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három népzenei összeállítás előadása citerán az alábbi tájegységek dallamaiból válogatva:
- Dél–Dunántúl vagy Kelet–Alföld vagy Felvidék,
- Mezőség vagy Székelyföld /vagy Gyimes,
- Moldva.

A három összeállításból 1 csoportos előadásban, lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a citerán használatos valamennyi hangsort,
- a tánc típusok jellegzetes karaktereit és dallamtípusait,
- a citerával történő tánc kíséret technikai jellegzetességeit.

Legyen képes

- igényesen megformálni az általa előadott dallamokat a dialektusok díszítésmódjainak, játékmódjainak felhasználásával,
- más hangszerekkel együtt játszani (kamarazene),
- önállóan összeállításokat készíteni a dialektusterületek dallamaiból.

Tudjon

- hangsúlytalan előkéket, tizenhatod ritmusú díszítéseket és dallamokat játszani, tremolózni a dallam megfelelő hangjain
- hangszerén a dallamokat stílusosan, ritmusbontással és variációkkal díszíteni,

A tanuló mutasson példát az alsóbb évfolyamok tanulóinak precíz, pontos, stílusos játékával, biztos hangszerkezelésével.

Tudja behangolni hangszerét tanára segítségével.

Vegyen részt szólistaként vagy zenekari tagként a citerazene fórumain (találkozók, versenyek, előadások, fesztiválok, lemez pályázatok, táborok, stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló tudja önállóan behangolni hangszerét

Rendelkezzék szereplési (színpadi) gyakorlattal

Tudjon játszani valamennyi dialektusterületről egy–egy jellemző énekes–, valamint tánczenei összeállítást

Legyen képes több különböző karakterű összeállítás folyamatos játékára, virtuóz előadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Citera főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása, amely tartalmazza legalább egy adatközlő anyagát.

– Egy énekkíséretes összeállítás.

– Egy hangszerkíséret bemutatása.

Az összeállítások tartalmazzanak parlando, csárdás (dűvő), ugrós, friss, nyomóval, 16–odos mozgású dallamokat.

„B” tagozat

A vizsgázó nyolc összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a vizsgázó egyet választ.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű C, D, és A hangolású prím és normál citerák. Minden hangszerhez póthúr-készlet, megfelelő hangolókulcs és két–három darab pengető.

Megfelelő mennyiségű és minőségű kotta, hangzóanyag, videofelvétel.

Hangfelvétellel, lejátszásra illetve másolásra alkalmas magnetofon, CD lejátszó, lemezjátszó, fejhallgató, videó és TV készülék.

A hangszerek elhelyezéséhez szükséges két-három asztal, hat-nyolc darab szék.

TAMBURÁK

Az alapfokú tamburaoktatás – figyelembe véve a hangszer hagyományos használatát – magába foglalja a prímtambura, valamint a basszprím és a tamburakontra (E kontra) ismeretanyagának tanítását.

A tambura bőgő oktatási terve a vonós bőgő oktatási tervéhez igazodik.

A tamburafélék oktatási terve kvart hangolású, E alapú hangszerekre készült.

A tamburatanítás feladatai

Tudatosítsa

- a tervszerű és rendszeres munka szükségességét,
- a gyakorlás módszereit.

A tanuló ismerje meg

- a hangszercsalád és hangszere kialakulásának történetét,
- a tamburajáték hagyományos területeit és ezek zenei jellemzőit.

Sajátítsa el

- a könnyed pengetést és laza pergetést,
- a laza billentést, amelyből kialakul a gyors, virtuóz dallamvezetés.

Ismerje meg

- azokat a modális harmóniakat, illetve harmóniafűzéseket, amelyek a népi hangszerelésre jellemzőek,
- az együtt zenélés alapkövetelményeit,
- a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályait.

Váljon nyitottá

- más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt. A tamburazene tanulásával a tanuló nem csak a magyar, hanem más európai népek (délsláv, bolgár, török stb.) zenéjével is megismerkedhet, széleskörűen gazdagítva zenei műveltségét.

PRÍMTAMBURA

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, tamburán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva, egy majd két húron, első fekvésben, az üres húrok gyakori használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, húrlefogással, pengető tartással, egy pengetési irány alkalmazásával.
- A hangszer hangolásának, a törzshangok helyének megismerése.
- A hangsúlyos és hangsúlytalan pendítés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megfigyelése és megkülönböztetése.
- Kötött és elválasztott dallamhangok alkalmazása.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer-iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek- és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Helyes test-, hangszer- és kéztartás.

Gyermekdalok, népdalok éneklése, tamburán való megszólaltatása a tanult technikai szinten.

A hangszer hangolásának, a törzshangok helyének ismerete.

A hangsúlyos és hangsúlytalan pendítés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megkülönböztetése.

Kötött és elválasztott dallamhangok alkalmazása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével, kíséretével.

2. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, tamburán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva, egy majd két húron, első fekvésben, az üres húrok gyakori használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, húrlefogással, pengető tartással, kétféle pengetési irány alkalmazásával.
- További követelmény a hangszer hangolásának, a törzshangok helyének, a hangsúlyos és hangsúlytalan pendítés, a pengetési irányokhoz, ujjrendhez kötődő speciális jelzések ismerete, a páros és páratlan lüktetés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megkülönböztetése.
- Kötött és elválasztott dallamhangok alkalmazása.
- Improvizatív játék motivikus zenei egységekkel, dallamsorokkal, periódusokkal.
- Hangközök, köztük a kis és nagy szekund, G és D alapú hangsorok ismerete, játéka.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer-iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek- és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Helyes test-, hangszer- és kéztartás, húrlefogás, pengető tartás.

A tanult gyermekdalok, népdalok éneklése, tamburán való megszólaltatása az évfolyam technikai szintjén.

A pengetési irányokhoz, ujjrendhez kötődő speciális jelzések ismerete.

A páros és páratlan lüktetés.

Hangközök, G és D alapú hangsorok ismerete, játéka.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével, kíséretével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, tamburán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva, két húron, első–második fekvésben, az üres húrok gyakori használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, szabályos pengető fogással, húrlefogással, kétféle pengetési irány alkalmazásával.
- A hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés, kötött és elválasztott dallamhangok, az ujjrend helyes alkalmazása, a páros és páratlan lüktetés, az egész, fél, negyed, nyolcad hangérték és szünet értékek megkülönböztetése.
- Hangközök, A és E alapú hangsorok ismerete, helyes ujjrenddel történő játéka.
- A törzshangok olvasása c1–g2 hangterjedelemben, kötött (legato), és elválasztott (staccato, tenuto) dallamhangok, hangcsoportok megszólaltatása
- Hangos és halk játék.
- Tetraton, dó- és la–pentachord hangkészletben szabad variációk, akár önálló dallamsorok, periódusok improvizálása, motívumok, dallamok azonosságának és különbségének felismerése.

Ajánlott tananyag

Szendrődi Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer-iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének gyermek– és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Megfelelő testtartás, hangszer tartás, kéztartás, pengető fogás.

Szabályos húrlefogás, kétféle pengetési irány alkalmazása.

Egyszólamú dallam játék pengetve.

Legato, törésmentes dallamvezetés.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három – négy különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével, kíséretével.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kis-, és közepes hangterjedelmű népdalok, ill. hangszeres dallamok hallás utáni, és kottából történő megtanulása, megszólaltatása egyszerűbb variációkkal, azonosság, hasonlóság, különbség felismerésével, különböző kezdőhangokról indítva, a használatba vett hangtartomány fokozatos bővítésével, fekvésjáték használatával, helyes test-, hangszer- és kéztartással, szabályos pengető fogással, húrlefogással, kétféle pengetési irány alkalmazásával, a negyed hangértékek hármassal történő kitérésével.
- Gyakorlatok aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatásához hangsúlyok, belső hangsúly, alkalmazásával.
- Tizenhatod hangérték és szünet, triola, szinkópa, valamint az esztam kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1–d² közötti hangterjedelemben. Formai ismeretek megalapozása.

- Dó–pentachord, dó–hexachord, lá–pentachord, lá–pentaton hangsorok ismerete, hangnemek tudatosítása, dúr skálák felépítése, játéka 2#, 2b előjegyzésig.
- Együtt játék a tanárral, másik tamburás tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer–iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor
 Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
 A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének gyermek– és népdalanyaga.
 Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Szabályos húrlefogás.
 Kétféle pengetési irány alkalmazása.
 Egyszólamú dallamjáték, fekvésben, hármass pergetés alkalmazásával.
 Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjátékban.
 A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló illetve brácsastambura közreműködésével.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közepes hangterjedelmű hangszerek táncdallamok, ill. népdalok megtanulása a szokott módon, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, variációkkal, a harmadik és negyedik fekvés igénybevételével, kvint transzpozíciók használatával.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú dúvő kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1– e³ közötti hangterjedelemben.
- Kromatikus fríg hangkészletben önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Tercmenetek játéka.
- Módosított hangok használata.
- Dúr skálák felépítése, játéka 3#, 3b, összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, a húrútváltások, fekvésútváltások könnyed technikai kivitelezésével.
- Negyed értékeken hármass és ötös pergetés alkalmazása.
- Váltohangos díszítések.
- Az helyes ujjazat szerepének tudatosítása.
- Dúr, moll hármashangzatok ismerete.
- Halkítás – erősítés, árnyalt dinamika, helyes hangsúlyozás használata.
- A hangszín változtatás pengetés technikai ismerete, a kettőzött húron való játék meghatározó szerepének tudatosítása a népzene stílusos megszólaltatásában.
- Együtt játék a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, harmonika, dob stb.) tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret– és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor
 A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének népdalanyaga.
 Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

Dallamjáték fekvésben, hármas és ötös pergetés alkalmazásával.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.

Díszítések, terc menetek a dallamjátékban.

A gyors esztam és dúvó kísérettípus, az aszimmetrikus ritmusképletek ismerete.

Árnyalt dinamika.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei–, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben, az ötödik és hatodik fekvés igénybevételével, kvint transzpozíciók használatával, az üres húrok segítségével megszólaltatható bourdon többszólamúság lehetőségének kihasználásával.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú–, és a gyors dúvó kísérettípus ismerete, a tánc típusok formai elemzése.
- Dominánsseptim akkordok, dúr és moll akkordok fordításainak ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján.
- Az alteráció fogalma.
- A formai ismeretek bővítése.
- Skálajáték egy húron. Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
- Egyszerűbb akkordfogások.
- Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.
- Hangszer specifikus díszítések a kettőzött húron.
- Játék biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánc kísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulókkal, hangszeres népzenei együttesel (pl. tamburazenekarral, vonós, cimbalmos együttes).

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez–, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Követelmény

Dallamjáték bourdon kíséret alkalmazásával.

Díszítések a kettőzött húron.

A gyors esztam a lassú és gyors dúvő egyenletes megszólaltatása.

Dinamika stílusos alkalmazása, játék a forte dinamikai tartomány használatával.

Tempótartás szóló és kísérő szerepkörben.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A játéktechnika tökéletesítése révén gyors tempójú hangszeres táncdallamok, megszólaltatása stílusos diatonikus és kromatikus körülírásokkal, futamokkal, triolás, a kettőzött húron szekundos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando–robato dallamok megformálása érzékeny artikulációval, folyamatos pergetéssel, magas hangfekvéseket érintve.
- A formai ismeretek bővítése, a tánc típusok ismerete, kíséret önálló harmonizálásának, akkordmenetek felismerésének előkészítése, a moduláció fogalma, felismerése, négyeshangzatok alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 5#, 5b előjegyzésig, a húr és fekvésváltások könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Akkordfogások bővítése.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval, az optimális hangszín megtartásával az oktáv váltások során is.
- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1–a3–ig.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, népdalkörrel, hangszeres népzenei együttessel (vonós–cimbalmos együttes, vegyes összetételű zenekar stb.) tamburazenekarral.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Archiv hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok, kazetták (magyar, szerb, horvát, dalmát, bosnyák stb.)

Követelmény

Parlando–rubato dallamjáték pergetve.

Díszítések a kettőzött húron.

A tánc típusok ismerete.

Dinamika, artikuláció stílusos alkalmazása.

Tiszta intonáció valamennyi dinamikai tartományban.

Játék élénk tempóban, magas hangfekvéseket érintve.
Hosszabb játékfolyamatban is biztos tempótartás.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A futamtechnika, díszítéstechnika fejlesztése, tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományörzés indítékainak feltárása.
- Kromatikus skálák.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két-két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Szendrői Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Helyes hangszertartás, kéztartás, pengető fogás.

A tánc típusok, kísérettípusok, az aszimmetrikus ritmusok ismerete.

Tiszta intonáció, törésmentes dallamvezetés.

A tanult hangszeres játéktechnikai elemek természetes, könnyed alkalmazása.

Hosszabb játékfolyamat teljesítése a zenei karaktereknek megfelelő előadásmóddal, biztos tempótartás.

A dinamika lehetőségek kihasználása a stílus adta kereteken belül.

Kamaraegyüttesi, zenekari közreműködés változatos módokon.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

BASSZPRÍMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a basszprímtambura és a – vele rokon zenei funkciót betöltő – csellótambura tanterv azonos a prímtambura tantervével. A prímtamburától részlegesen eltérő zenekari szerepük indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer hangolásának ismerete, a basszprímtambura helyes tartása, a pengetés–technika transzferálása a megváltozott menzurális viszonyok kapcsán.
- Basszprím szólamok párhuzamos mozgással és ellenmozgással, heterofon dallam és terc párhuzam, improvizatív és rögzült motívumokból építkező obligát szólam.

Követelmény

Dallamjáték fekvésben.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.

Dallam és terc szólam ismerete.

A basszprímszólam rögzült motívumainak ismerete, használata.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A basszprímtambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
- Hangképet, hangzást, diszsonancia–konszonancia váltakozását meghatározó szólamának stíluskeretei.

Követelmény

A basszprímszólam rögzült motívumainak használata.

A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.

A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím játékban.

A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közelítés – távolodás a prímszólam vonzásában, a harmóniamenet determinációjában.
- A terc–karakterű (tercszönyeg, tercfelhő), a kvinterősítő, a dallamot segítő basszprímszólam.
- A dallam leegyszerűsödése, augmentáltálódása, vagy dúsítása, diminúciója a basszprímszólamokban.
- A sorvégi átvezető frázisok, nyugóhangok, ritmikailag kiegészítő motívumok stilisztikai jelentősége.

Követelmény

Dallam és terc szólam, a harmóniamenet ismerete.
A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.
A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A basszprím, mint szólóhangszer, mint terc–tambura.
- A basszprím szólam zenekari összetételtől függő determinációi.
- Az improvizált harmadik szólam (harmad szólam) szerepe a déli szláv tamburazenekari hagyományban.

Követelmény

Dallamismeret.
A harmonizáció ismerete.
A zenekari hangzásba való érzékeny illeszkedés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

BRÁCSTAMBURA

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a brácstambura tanterv azonos a prímtambura tantervével. A prímtamburától eltérő zenekari szerepe – akkordikus és ritmikai kísérő funkciója – indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer hangolásának ismerete, a brácstambura helyes tartása, a pengetés– pergetés technika transzferálása. Alkalmazkodás a megváltozott menzurális viszonyokhoz.
 - Kíséret dúr és moll, valamint dominánsseptim akkordokkal.
 - A kvint transzpozíciók készség szintű megvalósítása.
 - Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
 - A gyors esztam és a lassú dűvő kísérettípus ismerete.
 - A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
 - A ritmikailag pontos brácstambura játék megalapozása, a gyors és pontos harmóniaváltás előkészítése.
- E–dúr, e–moll, A–dúr, a–moll, D–dúr, C–dúr, Cisz–dúr, Cisz–moll, f–moll, g–moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- Húrlefogás hüvelykujjal.

Követelmény

Az esztam, gyors esztam és dűvő kísérettípus ismerete.
Egyszólamú dallam kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal.
Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjáték kíséretében.
Árnyalt dinamika, pontos ritmika.

Szokásos akkordmenetek, kíséreti sémák memorizálása.

A D–dúr akkord biztos, hagyományos fogása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A brácstambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
- Tonalitást, hangképet, hangzást, kísérettípust meghatározó szólamának stíluskeretei.
- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok harmonizálása és kísérete a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú-, és a gyors dúvó kísérettípus ismerete, a tánctípusok formai elemzése.
- Kíséret dūr és moll, valamint dominánsseptim alap akkordokkal, és fordításaikkal.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- F–dūr, G–dūr, B–dūr, H–dūr, h–moll, c–moll, d–moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- A ritmikailag pontos brácstambura játék, a gyors és pontos harmóniaváltás gyakorlása.

Követelmény

Az gyors esztam a lassú és gyors dúvó kísérettípus ismerete.

Pontos, gyors harmóniaváltás.

Szokásostól eltérő akkordmenetek.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bourdon–kíséret brácstamburán.
 - Hiányos akkordok használatának lehetőségei.
 - A brácstambura szerepe s sorvégi záratok ritmikai kiegészítő motívumok megszólaltatásában.
 - Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando–rubato dallamok kíséretének technikai előkészítése.
 - A formai ismeretek bővítése.
 - A tánctípusok ismerete.
 - Kíséret az eddig tanult akkordokkal.
 - A akkordmenetek önálló kialakításának, felismerésének előkészítése.
 - A moduláció fogalma, felismerése.
 - Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval.
- A tonalitásérzék fejlesztése.
 - Hosszabb játékfolyamat teljesítése E, A, C, D, G, dūr– és moll hármás és négyeshangzatok megszólaltatásával, biztos tempótartással, koncerten és tánckísérő funkcióban.

Követelmény

Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
Dinamikai lehetőségek stílusos kihasználása.
Parlando– rubato dallamok kísérete folyamatos pergetéssel.
Biztos tempótartás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés, harmonizálás).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományörzés indítékainak feltárása.
- Automatizmusok kialakítása a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás, ismert, vagy ismeretlen dallam rögtönzött kíséretének megvalósítása területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a harmonizálás területén.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással változatos kamarazenei összeállításokban.

Követelmény

Automatizmusok a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás terén.
Rögtönzött kíséret megszólaltatása.
Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
Önálló harmonizálás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

PRÍMTAMBURA**2. évfolyam „B” tagozat****Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kis-, és közepes hangterjedelmű népdalok, ill. hangszeres dallamok hallás utáni, és kottából történő megtanulása, megszólaltatása egyszerűbb variációkkal, azonosság, hasonlóság, különbség felismerésével, különböző kezdőhangokról indítva, a használatba vett hangtartomány fokozatos bővítésével, fekvésjáték használatával, helyes

test-, hangszer- és kéztartással, szabályos pengető fogással, húrlefogással, kétféle pengetési irány alkalmazásával, a negyed hangértékek hármassal történő kiegészítésével.

- Gyakorlatok aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatásához hangsúlyok, belső hangsúly, alkalmazásával. Tizenhatod hangérték és szünet, triola, szinkópa, valamint az esztam kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1– d² közötti hangterjedelemben. Formai ismeretek megalapozása.
- Dó–pentachord, dó–hexachord, lá–pentachord, lá–pentaton hangsorok ismerete, hangnemek tudatosítása, dúr skálák felépítése, játéka 2#, 2b előjegyzésig.
- Együtt játék a tanárral, másik tamburás tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárjai, előkészítő és hangszer-iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének gyermek-, és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Helyes test-, hangszer- és kéztartás.

Szabályos húrlefogás.

Kétféle pengetési irány alkalmazása.

Egyszólamú dallamjáték, fekvésben, hármassal alkalmazásával.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjátékban.

A negyed hangértékek hármassal történő kiegészítése.

Az esztam kísérettípus ismerete.

A zenei kreativitás megnyilvánulása: variációk.

Hat és hétfokú hangkészletben szabad variációk, önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.

A kottából történő tanulás bevezetése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő gyermekdal, népdal, egyszerűbb táncdallam előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló illetve brácsastambura közreműködésével.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közepes hangterjedelmű hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megtanulása a szokott módon, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, variációkkal, a harmadik és negyedik fekvés igénybevétele, kvint transzpozíciók használatával.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú dúvó kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása c1–e³ közötti hangterjedelemben. Kromatikus fríg hangkészletben önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Tercmenetek játéka.
- Módosított hangok használata.
- Dúr skálák felépítése, játéka 3#, 3b, összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, a húrújtások, fekvésújtások könnyed technikai kivitelezésével. Negyed értékeken hármassal és ötös pergetés alkalmazása.
- Váltóhangos díszítések.
- Az helyes ujjazat szerepének tudatosítása.
- Dúr, moll hármashangzatok ismerete.
- Halkítás – erősítés, árnyalt dinamika, helyes hangsúlyozás használata.

- A hangszín változtatás pengetés technikai ismerete, a kettőzött húron való játék meghatározó szerepének tudatosítása a népzene stílusos megszólaltatásában.
- Együtt játék a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, harmonika, dob, stb.) tanulóval.

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének népdalanyaga.

Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando-rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

Dallamjáték fekvésben, hármas és ötös pergetés alkalmazásával.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.

Díszítések, terc menetek a dallamjátékban.

A gyors esztam és dűvő kísérettípus, az aszimmetrikus ritmusképletek ismerete.

Árnyalt dinamika.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben, az ötödik és hatodik fekvés igénybevételével, kvint transzpozíciók használatával, az üres húrok segítségével megszólaltatható bourdon többszólamúság lehetőségének kihasználásával.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával. A gyors esztam, a lassú-, és a gyors dűvő kísérettípus ismerete, a táncstílusok formai elemzése.
- Dominánsszeptim akkordok, dúr és moll akkordok fordításainak ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján.
- Az alteráció fogalma.
- A formai ismeretek bővítése.
- Skálajáték egy húron. Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
- Egyszerűbb akkordfogások.
- Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.
- Hangszer specifikus díszítések a kettőzött húron.
- Játék biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, népi brácsa, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, hangszeres népzenei együttesrel (pl. tamburazenekarral, vonós, cimbalmos együttes).

Ajánlott tananyag

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Bogyzslói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Követelmény

Dallamjáték bourdon kíséret alkalmazásával.

Díszítések a kettőzött húron.

Skálajáték egy húron. Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.

Egyszerűbb akkordfogások.

Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.

A gyors eszta a lassú és gyors dúvó egyenletes megszólaltatása.

Dinamika stílusos alkalmazása, játék a forte dinamikai tartomány használatával.

Tempótartás szóló és kísérő szerepkörben.

Az alteráció fogalmának ismerete.

A formai ismeretek bővítése.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A játéktechnika tökéletesítése révén gyors tempójú hangszeres táncdallamok, megszólaltatása stílusos diatonikus és kromatikus körülírásokkal, futamokkal, triolás, a kettőzött húron szekundos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.

– Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando–rubato dallamok megformálása érzékeny artikulációval, folyamatos pergetéssel, magas hangfekvéseket érintve.

– A formai ismeretek folyamatos bővítése, a tánc típusok ismerete, kíséret önálló harmonizálásának, akkordmenetek felismerésének előkészítése, a moduláció fogalma, felismerése, négyeshangzatok alkalmazása.

– Dúr és moll skálák játéka 5#, 5b előjegyzésig, a húr és fekvésváltások könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.

– Akkordfogások bővítése.

– Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval, az optimális hangszín megtartásával az oktáv váltások során is.

– A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1 – a^3 –ig.

Hosszabb játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánc kíséző funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, furulya, duda, harmonika, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, népdalkörrel, hangszeres népzenei együttesel (vonós–cimbalmos együttes, vegyes összetételű zenekar stb.) tamburazenekarral.

Ajánlott tananyag

Szendrői Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágölgyi Márta: Bogyiszlói népzene)

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Összetett ritmikájú magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó népzenei dallamtár, eredeti hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok, kazetták (magyar, szerb, horvát, dalmát, bosnyák stb.)

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Húr és fekvésváltások könnyed technikai kivitelezéssel.

Parlando–rubato dallamjáték pergetve.

Díszítések a kettőzött húron.

A tánc típusok ismerete.

Dinamika, artikuláció stílusos alkalmazása.

Tiszta intonáció valamennyi dinamikai tartományban.

Játék élénk tempóban, magas hangfekvéseket érintve.

Hosszabb játékfolyamatban is biztos tempótartás.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

A moduláció fogalma, felismerése

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés).

– A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.

– A futamtechnika, díszítéstechnika fejlesztése, tempók érzékeny beállítása. Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományörzés indítékainak feltárása.

– Kromatikus skálák.

– Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két–két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.

– Automatizmusok kialakítása különösen a húr váltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.

– Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.

– Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Szendrői Ferenc: Tamburaiskola I. (előkészületben)

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerekhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)
 Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)
 Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.
 Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.
 Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
 Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Helyes hangszertartás, kéztartás, pengető fogás.
 A táncstílusok, kísérettípusok, az aszimmetrikus ritmusok ismerete.
 Tiszta intonáció, törésmentes dallamvezetés.
 A tanult hangszeres játéktechnikai elemek természetes, könnyed alkalmazása.
 Hosszabb játékfolyamat teljesítése a zenei karaktereknek megfelelő előadásmóddal, biztos tempótartás.
 A dinamika lehetőségek kihasználása a stílus adta kereteken belül.
 Kamaraegyüttes, zenekari közreműködés változatos módokon.
 A zenei kreativitás megnyilvánulása.
 A hangszernek megfelelő népi dallamok stílushű előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

BASSZPRÍMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a basszprímtambura és a – vele rokon zenei funkciót betöltő – csellótambura tanterv azonos a prímtambura tantervével. A prímtamburától részleges eltérő zenekari szerepük indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer hangolásának ismerete, a basszprímtambura helyes tartása, a pengetés–technika transzferálása a megváltozott menzurális viszonyok kapcsán.
- Basszprím szólamok párhuzamos mozgással és ellenmozgással, heterofon dallam és tercparhuzam, improvizatív és rögzült motívumokból építkező obligát szólam.

Követelmény

A hangszer hangolásának, helyes tartásának, a pengetés–technikájának ismerete.
 Dallamjáték fekvésben.
 Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása.
 Dallam és terc szólam ismerete.
 A basszprím szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.
 Együttműködés a prímtamburával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A basszprímtambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.

Hangképet, hangzást, diszszonancia–konszonancia váltakozását meghatározó szólamának stíluskeretei.

Követelmény

A basszprímszólam rögzült motívumainak használata.

A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.

A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím játékban.

A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.

A együttműködés, nyitottság, empátia a zenekari játékban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Közelítés – távolodás a prím szólam vonzásában, a harmóniamenet determinációjában.

– A terc–karakterű (tercszönyeg, tercfelhő), a kvinterősítő, a dallamot segítő basszprímszólam.

– A dallam leegyszerűsödése, augmentálódása, vagy dúsítása, diminúciója a basszprímszólamokban.

– A sorvégi átvezető frázisok, nyugvóhangok, ritmikai kiegészítő motívumok stilisztikai jelentősége.

Követelmény

Dallam és terc szólam, a harmóniamenet ismerete.

A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.

A stílusismeret és a zenei ízlés megalapozottsága.

A repertoár folyamatos bővítése.

A magyar népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A basszprím, mint szólóhangszer, mint terc–tambura.

– A basszprímszólam zenekari összetételtől függő determinációi.

– Az improvizált harmadik szólam (harmad szólam) szerepe a déli szláv tamburazenekari hagyományban.

Követelmény

Dallamismeret.

A harmonizáció ismerete.

A zenekari hangzás hiányzó, érzékeny hangjainak megtalálása.

A repertoár folyamatos bővítése.

A nemzetiségi népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

BRÁCSTAMBURA

A követelmények és a tanítás szakirányú feladatainak tekintetében a brácstambura tanterv azonos a prímstambura tantervével. A prímstamburától eltérő zenekari szerepe – akkordikus és ritmikai kíséző funkciója – indokolja a 3. évfolyamtól az alábbi kiegészítéseket, hangsúly áthelyezéseket.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer hangolásának ismerete, a brácstambura helyes tartása, a pengetés– pergetés technika transzferálása. Alkalmazkodás a megváltozott menzurális viszonyokhoz.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsseptim akkordokkal.
- A kvint transzpozíciók készség szintű megvalósítása. Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú dűvő kísérettípus ismerete.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- A ritmikailag pontos brácstambura játék megalapozása, a gyors és pontos harmóniaváltás előkészítése.
- E–dúr, e–moll, A–dúr, a–moll, D–dúr, C–dúr, Cisz–dúr, Cisz–moll, f–moll, g–moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- Húrlefogás hüvelykujjal.

Követelmény

Az esztam, gyors esztam és dűvő kísérettípus ismerete.

Egyszólamú dallam kísérete dúr, moll és dominánsseptim akkordokkal.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjáték kíséretében.

Árnyalt dinamika, pontos ritmika.

Szokásos akkordmenetek, kíséreti sémák memorizálása.

A tanult akkordok biztos intonálása.

A repertoár folyamatos bővítése.

A magyar népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal stílusos előadása, a tanár, illetve felsőbb évfolyamos tanuló közreműködésével.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A brácstambura vertikális pozíciója a tamburazenekari szólambeosztásban.
- Tonalitást, hangképet, hangzást, kísérettípust meghatározó szólamának stíluskeretei.
- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok harmonizálása és kísérete a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok kísérete, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú-, és a gyors dűvő kísérettípus ismerete, a tánc típusok formai elemzése.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsseptim alap akkordokkal, és fordításaikkal.

- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
 - F–dúr, G–dúr, B–dúr, H–dúr, h–moll, c–moll, d–moll akkordok lefogásának gyakorlása.
- A ritmikailag pontos bráctambura játék, a gyors és pontos harmóniaváltás gyakorlása.

Követelmény

- Az gyors esztam a lassú és gyors dúvő kísérettípus ismerete.
 Aszimmetrikus ritmusú táncdallamok kísérete.
 Pontos, gyors harmóniaváltás.
 Szokásostól eltérő akkordmenetek.
 A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
 A tanult táncművek formai elemzése.
 A zenei kreativitás megnyilvánulása.
 A repertoár folyamatos bővítése.
 A nemzetiségi népzenei anyag eredeti felvételekből való megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy önállóan összeállított táncműzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Bourdon–kíséret bráctamburán.
- Hiányos akkordok használatának lehetőségei.
- A bráctambura szerepe s sorvégi zárlatok ritmikailag kiegészítő motívumok megszólaltatásában.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando–rubato dallamok kísérete.
- Kíséret az eddig tanult akkordokkal.
- A akkordmenetek önálló kialakításának, felismerésének előkészítése.
- A moduláció fogalma, felismerése.
- Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval.
- A tonalitás érzékének fejlesztése.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése E, A, C, D, G, dūr– és moll hármast és négyeshangzatok megszólaltatásával, biztos tempótartással, koncerten és táncműzéri funkcióban.

Követelmény

- Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.
 Dinamikai lehetőségek stílusos kihasználása.
 Parlando– rubato dallamok kísérete folyamatos pergetéssel.
 Biztos tempótartás.
 Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
 A moduláció fogalma, felismerése.
 A formai ismeretek bővítése.
 A tanult táncművek ismerete.
 Szabad kíséret az eddig tanult akkordokkal zenekari felállásban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három hosszabb népzenei darab és egy táncműzér, táncműzéri funkcióban.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés, harmonizálás).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományörzés indítékainak feltárása.
- Automatizmusok kialakítása a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás, ismert, vagy ismeretlen dallam rögtönzött kíséretének megvalósítása területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a harmonizálás területén.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással változatos kamarazenei összeállításokban.

Követelmény

Automatizmusok a helyes hangszertartás, kéztartás, tempótartás, gyors akkordváltás terén.

Rögtönzött kíséret megszólaltatása.

Aszimmetrikus ritmusképletek ismerete, használata.

Önálló harmonizálás.

Zenei, előadói élményt keltő játék biztos tempótartással változatos kamarazenei összeállításokban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a közép-európai tamburafélék kialakulásának történetét, típusait és zenei dialektusait,
- a tamburazene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.

Legyen képes

- laza pengetésre, kiegyensúlyozott pergetésre,
- könnyed és magabiztos hangszerkezelésre,
- különféle hangsorokat egy oktáv terjedelemben tisztán és pergőn játszani,
- a használatos hangzatok és harmóniák lefogására,
- a hangszernek megfelelő népi dallamok stílushű előadására,
- kontrajáték esetén a tempótartásra és gyors harmóniaváltásokra,
- tájékozódni a teljes fogólap fekvéslehetőségeiben,
- szóló és kísérő szerepkört ellátni különféle hangszeres együttesekben,
- zenekarral énekszólistát kísélni,
- zenekarral táncot kísélni.

Rendelkezzék

- stílusismerettel,
- képzelőerővel,
- magas szintű technikával,
- előadói készséggel, tapasztalattal,
- korának megfelelő önállósággal a zenei anyag kiválasztásában és a megszólaltatás színvonalában.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak bemutatásával:

- egy élénk tempójú táncdallam,
- egy mérsékelt tempójú táncdallam,
- egy párlandó, rubato népzenei dallam,
- egy szabadon választott népzenei darab,
- egy kamaradarab, kísérő belső szólam feladatkörét ellátva.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tambura főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal
- Egy parlando, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus–szólammal
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal,
- Egy parlando, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus–szólammal,
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- jobb- és balkéz-technika,
- technikai felkészültség,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

PRÍMTAMBURA

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- A biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlati módszerek alkalmazása.
- A népzenei hagyomány elemzése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrvtások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogramok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért technikai és zenei színvonal fejlődése.

Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.

Hatékony hallás utáni tanulás.

Színgazdag játék.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

8. évfolyam A tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- A népzenei hagyomány elemzése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húr váltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan–, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempó tartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihámér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogramok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

A hangszerkezelés folyamatos fejlődése.

Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.

Hatékony és eredményes önálló gyakorlási módszerek alkalmazása.

Hatékony hallás utáni tanulás eredeti felvételekről, biztos kottaolvasási készség.

Saját lejegyzések készítése.

Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

Differenciált, mennyiségileg is számottevő dallamismeret.

Meggyőző zenei–, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Virtuóz játéktechnika kialakítása.

- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húr váltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt. A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogramok a Bánáttól 1912 / Szerb zenei Hagományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

A biztos hangszertechnika folyamatos kialakulása.

A pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika fejlesztése.

Hatékony és eredményes önálló gyakorlati módszer elsajátítása.

Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.

Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

Tudatos repertoárbővítés.

Önálló zenei elemzés, értelmezés.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

A hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igénye.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése. Hatékony és eredményes gyakorlati módszerek alkalmazása.
Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.

- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogramok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika.

Telt, erőteljes hang, kifejező játékmód

Önállóság a zenei tevékenység minden területén: gyakorlás, repertoár bővítés, tanulás, előadás szerkesztése.

Szingazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

A magyar és nemzetiségi népzenei hagyománynak a hangszer irodalmán túlmutató, elmélyült ismerete.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

BASSZPRÍMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprím szólamban.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal megőrzése.

Dallam és terc szólam, a harmóniamenet ismerete.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.
- A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.

Követelmény

A hangszertechnikai és zenei szint folyamatos fejlődése.

A basszprím és csellótambura szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.

Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.

Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.

Szín gazdag játék.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprímszólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.
- A basszprím és csellótambura szólam, mint a zenei alkotóerő megnyilvánulása.

Követelmény

A hangszertechnikai és zenei szint folyamatos fejlődése.

A basszprím és csellótambura szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.

Szín gazdag játék, differenciált dinamika.

A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím és csellótambura játékban.

Az önálló zenei tevékenység megnyilvánulása a gyakorlás és önálló tanulás terén.

Biztos kottaolvasási készség.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó, variált, improvizatív hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése. A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprím szólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.
- A basszprím és csellótambura szólam, mint a zenei alkotóerő megnyilvánulása.

Követelmény

Virtuóz hangszerjáték.

A basszprím és csellótambura szólam rögzült motívumainak ismerete, használata.

Biztos kottaolvasási és lejegyzési készség.

Szín gazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

A magyar és nemzetiségi népzenei hagyománynak a hangszer irodalmán túlmutató, elmélyült ismerete.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás improvizatív megnyilvánulása a basszprím és csellótambura játékban.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

PRÍMTAMBURA

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság a erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória.
- Gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Dúr és moll skálák játéka, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a hűrváltások, fekvésváltások területén.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal fejlődése.

Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.

Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.

Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.

Folyamatosan, önállóan is bővített dallamismeret.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

8. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, önálló tanulmányozása.
- A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan–, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogrammok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek csiszolása.

Önálló zenei tevékenység a gyakorlásban és tanulásban.

Biztos kottaolvasási és írási készség.

Szingazdag játék, differenciált dinamika.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése. Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása. A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húr váltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Szingazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérelő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogramok a Bánáttól 1912 / Szerb zenei Hagyományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika kialakítása

Önállóság a gyakorlásban, a tanulásban, az iskolán kívül zenei tevékenységek szervezésében.

Szingazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

Mennyiségileg is számottevő dallam- és stílusismeret.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Vokálisan-, vagy más hangszereken megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése. Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása. Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két – két és 1/2 oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a húrváltások, fekvésváltások az ujjazat, a pengetés és pergetéstechnika, a helyes hangszertartás, pengetőfogás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszereken megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempó tartással szóló és kíséző szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Vujicsics Tihamér: A magyarországi délszlávok zenei hagyományai (Budapest 1978)

Horvát népzenei hagyományok Magyarországon II. CD (Vujicsics Egyesület 2004)

Fonogramok a Bánátból 1912 / Szerb zenei Hagományok I. CD-ROM (Vujicsics Egyesület, Eredics Gábor 2004)

Magyar vagy valamely déli szláv kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. más etnikumhoz kötődő, tamburán előadható, élénkebb tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenatudományi Intézet, Hagományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.

Biztos tempó tartás szóló és kíséző szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar és nemzetiségi népzenei dialektusokon belül.

Vokálisan-, vagy más hangszereken megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának folyamatos megismerése.

A népzenei hagyomány tanult tájegységeinek, műfajainak, dallamtípusainak elemzése.

Tudatos, elkötelezett hagyományörzés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

BASSZPRÍMTAMBURA (ÉS CSELLÓTAMBURA)

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Basszprímtamburák munkamegosztása.
- A csellótambura szólam megjelenése, hangképet, hangzást, basszprím szólamot meghatározó hangfekvése.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprím szólamban.

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal fejlődése.
Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.
Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.
Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.
Folyamatosan, önállóan is bővített dallamismeret.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprím szólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.

Követelmény

Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek csiszolása.
Önálló zenei tevékenység a gyakorlásban és tanulásban.
Biztos kottaolvasási és írási készség.
Színgazdag játék, differenciált dinamika.
Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.
A zenei kreativitás megnyilvánulása.
A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- Az akkordikus szólam, zengő kvartok, kvintek a basszprím szólamban.
- A kettőzött húr adta lehetőségek kihasználása a dallamdíszítés terén.
- A sematikus szólam, a tévelygő, invenció nélküli szólam, a stílusismeret nélküli szólam.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika kialakítása

Önállóság a gyakorlásban, a tanulásban, az iskolán kívül zenei tevékenységek szervezésében.

Szingazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

Mennyiségileg is számottevő dallam- és stílusismeret.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A virtuozitás lehetőségei, stíluskeretei a tamburazenekari hagyományban.
- Kamarazenei lehetőségek a basszprím és csellótamburán.
- A basszprím és csellótambura szólam, mint a zenei alkotóerő megnyilvánulása.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.

Biztos tempótartás szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar és nemzetiségi népzenei dialektusokon belül.

Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának folyamatos megismerése.

A népzenei hagyomány tanult tájegységeinek, műfajainak, dallamtípusainak elemzése.

Tudatos, elkötelezett hagyományőrzés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás, különböző karakterű dallamokból táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje és legyen képes megfelelően előadni 10–15 perc időtartamú, különböző népzenei dialektusokból, karakterekből, esetleg szomszédnépi hagyományból válogatott programját.

Legyen képes

- a tanult jobb- és balkéz-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani,
- az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának eredményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfejlesztésére,
- differenciált dinamika és kifejező játékmód alkalmazására,
- különböző dialektusok, tájegységek dallamainak stílusos, ízléses, igényes előadására,
- egyszerűbb népzenei darabokat zeneileg és technikailag önállóan megoldani,
- kamarazenei feladatkörben közreműködni.

Rendelkezzék

- kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes hanggal,
- kifejező játékmóddal,
- stílusismerettel,
- a hangszer karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak aktív, pontos munkáját,
- a hangszer szélesebb irodalmát,
- a darabok harmóniai, formai szerkezetét, stílusjegyeit.

Legyen képes

- az egyenletesen vezetett dinamikai ívek megvalósítására,
- saját kézzalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni,
- a tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra,
- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult játéktechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Tudjon

- nagyobb terjedelmű zenei folyamatokat előadni,
- kamarazeneben – a hagyományban előforduló hangszerekkel – közreműködni,
- repertoár darabokat önállóan is elsajátítani,
- ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani,
- egyrészt pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével, másrészt ismert, vagy hallott dallamhoz megfelelő kíséretet rögtönözni.

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama**Tambura főtárgy**

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma**„A” tagozat**

- Különböző stílusú, karakterű, tempójú népzenei dallamok.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

„B” tagozat

- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal,
- Egy párlandó, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus–szólammal,
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.
- Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű prím-, basszprím-, brácstambura és lehetőleg tamburabőgő alkalmas minőségben.

Felvételre és lejátszásra alkalmas audio–vizuális eszközök

A követelmények teljesítéséhez szükséges könyvek, kották, CD–k.

Metronóm.

Kottaállvány.

KOBOZ**A koboztanítás feladatai**

Ismertesse meg

- a koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát,
- a hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését,
- a hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat.

Alakítson ki

- helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást,
- könnyed, természetes, összehangolt bal- és jobbkez-játékot,
- biztos intonációt, ritmusos játékot,
- rögtönzési készséget,
- képességet a szólisztikus játékra és a kíséretre.

Fordítson figyelmet

- a zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- az önálló kíséretszerkesztés megtanulására,
- a társas muzsikálásra,
- rendszeres gyakorlásra, kitartó, céltudatos munkára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a pengetős hangszerekkel.
- Moldvai dalok, táncdallamok éneklése, hallgatása.
- A koboz helyes tartása, pengetési módjai.
- Egyszerű ritmusgyakorlatok egy–egy húron ujjal, illetve pengetővel (mondókák, egyszerű dalok kísérete egy–majd két húron).

Követelmény

Sajátítsa el a hangképzés, hangsúlyozás, ritmusjáték alapjait.

Legyen képes hangok és egyszerű dallamok intonálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy mondóka kísérete üres kvinttel
- Egyszerű dallam eljátszása, vagy énekkíséret

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a pengetős hangszerekkel.
- Moldvai dalok, táncdallamok éneklése, hallgatása.
- A koboz helyes tartása, pengetési módjai.
- Egyszerű ritmusgyakorlatok egy–egy húron ujjal, illetve pengetővel (mondókák, egyszerű dalok kísérete egy–majd két húron).
- A legegyszerűbb akkordok megtanulása.

Követelmény

A tanuló ismerje a magyar népzene pengetős hangszereit (koboz, citera, tambura).

Sajátítsa el a hangképzés, hangsúlyozás, ritmusjáték alapjait.

Legyen képes hangok és egyszerű dallamok intonálására.

Állítson elő néhány kettőshangzást, egyszerű akkordot.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három egyszerű moldvai dallam eljátszása, vagy énekkíséret

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer helyes tartásának megtanítása.
- A pengető fogása, a kétféle pengetési irány gyakorlása.
- A hangok helye a fogólapon a szolmizációs skálának megfelelően.

Követelmény

Ismerje a tanuló

- a hangszer történetét, alkalmazásának módjait, hangolását.
- a hangszer és a pengető helyes tartását, illetve fogását.

Legyen képes

- tisztán intonálva egyszerű skálagyakorlatokat elvégezni (mozgó dó–val), szolmizációs hangokkal énekelve az ajánlott hangkészleten belül (C – H).
- az egyszerűbb pengetési módokat kivitelezni (negyed, nyolcad ritmusban).
- néhány kettőshangzás megszólaltatására.
- alapvető akkordokat tisztán megszólaltatni, ezekkel éneket kísélni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három egyszerűbb dallam szólóban
- Egy énekelt dallam vagy szöveges mondóka egyszerű kísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes intonáció kialakítása.
- A kétirányú pengetés egyenletességének kimunkálása.

Követelmény

A tanuló ismerje a megszólaltatható hangok szolmizációs és ABC–s neveit.

Legyen képes

- egyenletes, ritmikus dallamjátékra.
- egy oktáv hangterjedelmű modális skálák (dór, eol, mixolid) eljátszására a ritmusos játék és helyes intonáció követelményeit szem előtt tartva.
- „dúvő”– és „esztam” játékokra a főbb akkordokkal.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két egyszerű moldvai táncdallam,
- Két énekkíséret.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az akkordkészlet bővítése.
- További pengetési technikák gyakorlása.

Követelmény

Gyakran előforduló modális skálák gyakorlása.

Transzponálás.

A tizenhatodos mozgás nyugodt tempóban történő végrehajtása (pl. hajdútánc–jellegű daraboknál).

Gyorsabb akkordváltások végrehajtása.

Tremolo játék.

Kéthúros dallamjáték fekvésváltás nélkül.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy közepes nehézségi fokú táncdallam
- Két moldvai ének kísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az aszimmetrikus kíséreti formákhoz szükséges technikák elsajátítása és értelmezése.

Követelmény

Gyakran előforduló skálák gyakorlása.

Transzponálás.

Aszimmetrikus illetve vagy bonyolultabb ritmusú kísérek, ill. dallamok megszólaltatása (pl. kecskés, kettős).

Egyszerűbb moldvai csángó dallamok előadása szólóban.

Kéthúros dallamjáték fekvésváltással.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három táncdallam vagy kobozzal kísért ének
- Két furulyán vagy hegedűn játszott táncdallam kísérete.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A parlando kíséret megvalósításához szükséges pengetési technika elsajátítása.
- Az akkordkészlet kiterjesztése.

Követelmény

A moldvai zenében gyakori skálák – modális, nagyterces fríg, akusztikus, harmonikus és melodikus moll, bő kvartos mixolid és dór, kalindra, stb – gyakorlása másfél oktáv hangterjedelemben.

Gyors tempójú és aszimmetrikus (váltakozó, páratlan ritmusú, szinkópás lüktetésű darabok) szólisztikus megszólaltatása.

Ugyanilyen jellegű énekelt, vagy hangszeren játszott művek igényes kísérete.

Parlando ének (keserves, ballada) kísérete (triolás pengetés).

Alap harmóniafűzések transzponálása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három nehezebb dallam szólisztikus előadása
- Két ballada vagy hangszeres dallam kísérete.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszerkezelési biztonság fejlesztése.
- Körülíró díszítés.

Követelmény

Régi magyar táncok.

Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben.

Összetettebb harmóniafűzések transzponálása.

Magas technikai színvonalú darabok előadása.

Zenekari játék, a főbb moldvai csángó hangszeres táncdallamok kíséretének ismerete.

Körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazása.

Gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítása.

A hangszerkezelés önálló fejlesztésének készsége.

A kifejező előadásmódra való törekvés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három virtuóz szólisztikus táncdallam bemutatása,
- Három énekelt vagy hangszeres dallam kísérete.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes intonáció kialakítása.
- A két irányú pengetés egyenletességének kimunkálása.

Követelmény

A tanuló ismerje a megszólaltatható hangok szolmizációs és ábc-s neveit.

Legyen képes

- egyenletes, ritmikus dallamjátékra.
- egy oktáv hangterjedelmű modális skálák (dór, eol, mixolid) eljátszására a ritmusos játék és helyes intonáció követelményeit szem előtt tartva.
- „dűvő”- és „esztam” játékokra a főbb akkordokkal.
- tizenhatodokat tartalmazó dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt egyszerű moldvai táncdallam,
- Két énekkíséret.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az akkordkészlet bővítése.
- További pengetési technikák gyakorlása.

Követelmény

Gyakran előforduló modális skálák gyakorlása.

Tranzponálás.

A tizenhatodos mozgás nyugodt tempóban történő végrehajtása (pl. hajdútánc-jellegű daraboknál).

Gyorsabb akkordváltások végrehajtása.

Tremolo játék.

Kéthúros dallamjáték fekvésváltás nélkül.

Bővített akkordkészlet.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt közepes nehézségi fokú táncdallam,
- Két moldvai ének kísérettel.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az aszimmetrikus kíséreti formákhoz szükséges technikák elsajátítása és értelmezése.

Követelmény

Gyakran előforduló skálák gyakorlása.

Tranzponálás.

Aszimmetrikus illetve vagy bonyolultabb ritmusú kíséretetek, ill. dallamok megszólaltatása (pl. kecskés, kettős).

Egyszerűbb moldvai csángó dallamok előadása szólóban.

Kéthúros dallamjáték fekvésváltással.

Önálló kíséretszerkesztés egyszerű harmóniákkal.

Gyors tempójú, egyenletes futamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két táncdallam vagy kobozzal kísért ének.
- Két furulyán vagy hegedűn játszott táncdallam kísérete.
- Két szólisztikus táncdallam.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A parlando kíséret megvalósításához szükséges pengetési technika elsajátítása.
- Az akkordkészlet kiterjesztése.

Követelmény

A moldvai zenében gyakori skálák – modális, nagyterces fríg, akusztikus, harmonikus és melodikus moll, bő kvartos mixolid és dór, kalindra, stb – gyakorlása másfél oktáv hangterjedelemben.

Gyors tempójú és aszimmetrikus (váltakozó, páratlan ritmusú, szinkópás lüktetésű darabok) szólisztikus megszólaltatása.

Ugyanilyen jellegű énekelt, vagy hangszeren játszott művek igényes kísérete.

Parlando ének (keserves, ballada) kísérete (triolás pengetés).

Alap harmóniafűzések transzponálása.

Hangzó- és videóanyagok önálló feldolgozása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két nehezebb dallam szólisztikus előadása,
- Két ballada
- Két hangszeres dallam kísérete.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Régi magyar, középkori táncdallamokból készített összeállítás bemutatása.
- Román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása.
- A hangszerkezelési biztonság fejlesztése.
- Körülíró díszítés.

Követelmény

Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben Összetettebb harmóniafűzések transzponálása.

Magas technikai színvonalú darabok előadása.

Zenekari játék, a főbb moldvai csángó hangszeres táncdallamok kíséretének ismerete.

Körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazása.

Gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítása.

A hangszerkezelés önálló fejlesztésének készsége.

A kifejező előadásmódra való törekvés.

Hangzó- és videó anyagok önálló feldolgozása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt virtuóz szólisztikus táncdallam bemutatása,
- Öt énekelt vagy hangszeres dallam kísérete

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer múltját, jelenkori használatát,
- azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.

Legyen képes

- természetes, stílusos hangszerkezelésre,
- ismerje a szóló- és kísérőjáték általánosan előforduló technikáit
- a tiszta intonációra szóló-, illetve akkordjáték esetén,
- hangszerét önállóan behangolni,
- a jobb- és balkéz-játék összehangolására,

Rendelkezzék

- a stílusos játékhoz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadókészséggel és stílusismerettel,
- megfelelő kottaolvasási és harmóniaszerkesztési tudással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- a kíséret begyakorolt és improvizatív technikáinak megvalósítására,
- különleges kifejezőeszközök használatára.
- a táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetési technikák és ritmizációk alkalmazására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Koboz főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Öt táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása

Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása

Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B” tagozat

Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete

Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása

Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása

Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfokú képzésben elsajátított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- Különleges kifejezőeszközök megtanítása (előké, vibrato, staccato).
- Parlando jellegű keleti (arab, török) dallamok.
- Duó-játék átiratok felhasználásával.

Követelmény

Parlando darabok stílusos megszólaltatása.

Zenekari játék.

Akkordkíséret dallamkiemeléssel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben, ritmusvariációkkal
- Három parlando dallam (magyar vagy keleti)
- Zenekari játék.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A cimbalomszerű játékmód elsajátítása, (virtuóz húrvtások).
- Ismerkedés a román cobzajátékkal.
- Improvizáció a társas muzsikálás során.
- Középkori és reneszánsz művek megszólaltatása a hangszeren.
- Duó-játék.

Követelmény

Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkísérek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék.
- Hangszerkíséret zenekarral.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény

Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkísérek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény

Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkísérek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfokú képzésben elsajátított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
- Különleges kifejezőeszközök megtanítása (előké, vibrato, staccato).
- Parlando jellegű keleti (arab, török) dallamok.
- Duó-játék átíratok felhasználásával.

Követelmény

Parlando darabok stílusos megszólaltatása.

Zenekari játék.

Akkordkíséret dallamkiemeléssel.

Hangzó- és videóanyagok önálló feldolgozása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben, ritmusvariációkkal
- Öt parlando dallam
- Zenekari játék szólisztikus elemekkel

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A cimbalomszerű játékmód elsajátítása, (virtuóz hűrváltások).
- Ismerkedés a román cobzajátékkal.
- Improvizáció a társas muzsikálás során.
- Középkori és reneszánsz művek megszólaltatása a hangszeren.
- Duó-játék.

Követelmény

Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkísérek, stb.) megszólaltatása.

Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások elkészítése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral
- Két, önállóan feldolgozott hangszeres összeállítás bemutatása

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
- Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény

Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretetek, stb.) megszólaltatása.

Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások elkészítése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral
- Három önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások bemutatása

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.

Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény

Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.

Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretetek, stb.) megszólaltatása.

Önállóan feldolgozott hangszeres összeállítások elkészítése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Virtuóz szólisztikus játék
- Hangszerkíséret zenekarral
- Öt önállóan feldolgozott énekes–hangszeres összeállítás bemutatása

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszerének a moldvai magyar népzenei kívüli felhasználási területeit.

Legyen képes

- magas technikai szintű hangszerkezelésre,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére, eredetileg más hangszereken játszott dallamok adaptálására, önálló kíséretszerkesztésre,
- improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,

- zenekari játékra, minden jellegzetes moldvai csángó hangszeres táncdallam kíséretének ismeretével,
- körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazására,

Rendelkezzék

- a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel,
- igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrációképesseggel, szereplési rutinnal,
- az önálló munkához szükséges hangzóanyag-értelmezési, lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
- gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítására

Rendelkezzék

- az önálló munkához szükséges lapról olvasási készséggel.
- igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrációképesseggel, szereplési rutinnal, a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Koboz főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Öt táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása

Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása

Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B” tagozat

Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete

Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása

Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása

Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,

- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és mennyiségű hangszer

Lejátszásra, felvételre és másolásra is alkalmas audió–vizuális eszközök.

A követelmények elsajátításához elegendő hangzó anyag, kotta.

AKKORDIKUS TANSZAK

NÉPI CIMBALOM

A cimbalomtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a cimbalom történetét, irodalmát, változatait,
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését,
- a cimbalomirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit a népzeneben és a klasszikus zenében,
- a hangszerkezeléshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatát a zenei elképzelés megvalósításával,
- a népzene főbb stílusrétegeit, az egyes tájegységek zeneileg jellemző vonásait, a cimbalomjáték főbb stílusjegyeit, játéktechnikai módjait,
- a hangszer kezeléshez, a magasrendű zenei kifejezéshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatait a zenei elképzelés megvalósításához,
- a népzene és műzene közötti hasonlóságokat és különbségeket,
- a lejegyzési módokat,
- a különböző stílusrétegeket, a stílusokon belüli népdalokat és táncdallamokat, a táncok kísérőzenei szerkezetét, felépítését, stílushű előadásmódját.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes pedálhasználatot (amennyiben a tanuló saját hangszerrel rendelkezik).

Fordítson figyelmet

- a tanult művek stílusos előadására,
- árnyalt frazeálásra, artikulációra,
- a különböző ütémódokra,
- a díszítések biztos ismeretére és pontos megszólaltatására,
- a táncrendek elemeire,
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre,
- magyar népzene harmonizálására.

Segítse készségfejlesztő gyakorlatokkal az ismeretanyagok elsajátítását:

- valamennyi dúr és moll skála, kromatikus skála, akkordjáték,
- lapról olvasás,
- transzponálás,
- néptánc- és népzene kíséret rögtönzése.

Tanítsa meg a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokat.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a hangszerrel játékos formában. Nagyon egyszerű gyermekdalok (Süss fel nap, Szólj síp, szólj, Fecskét látok stb.) megszólaltatása. Ritmusjátékok, rögtönzéses játékok. A tanár cimbalomjátékának „kísérete” tapssal, vagy más ritmushangszerrel, később ugyanez „egyhangos” kísérettel a cimbalmon.

Követelmény

Gyermekjáték dalok cimbalmozása, éneklése, tapssal való kísérete.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy gyermekjáték fűzér

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Gyermekjátékdalok a gyermek tehetségéhez mérten, hosszabb–rövidebb ritmusjáték tapssal, majd cimbalmon.

Rögtönzési képesség fejlesztése játékosan.

Rövid játékdallamok (részletek) hallás utáni játszása.

Követelmény

Gyermekjáték dallamok cimbalmozása, éneklése.

Adott ritmusképletre, adott hangkészlettel való rögtönzés (pl. tá tá titi tá ismétlődő ritmusra rögtönzés c–d–é–f hangkészlettel)

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy gyermekjáték fűzér
- Egy ritmusrögtönzés megadott hangkészlettel

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer megszólaltatása helyes verőtartással és testtartással. (Kisnövésű gyermekeknél álló helyzetben.)
- Adott ritmusok tapsolása, kopogása és hangszeren való megszólaltatása.
- Adott ritmusra való rögtönzés a hangszeren.
- A gyermek által már ismert gyermekdalok játszása (egyre nagyobb hangterjedelemmel).
- Skálák.
- Egyszerűbb dunántúli dallamok cimbalmozása.
- Egyszerű moldvai énekes dallamok cimbalmozása.
- A cimbalom magyarországi története röviden.

Követelmény

Ismert gyermekdalok, dunántúli ugrósok egyszerűsített dallama, moldvai énekes dallamok, 4 ütemes, egyszerű ritmusú és dallamú „példa” (pl. még nem ismert gyermekjátékdallam) hallás utáni „visszhangozása”.

C–dúr és a–moll, skála és hármashangzat felbontás két oktáv terjedelemben.

Dúr és moll hangzatok hallás utáni megkülönböztetése.

Az egyik kéz egyenletes mérőütése mellett, a másik kéz nyolcad és tizenhatod ütése váltott kézzel, lassú tempóban. Amennyiben magassága már elegendő, kezdje el megtanulni a pedál kezelését. Legyen képes játékos formában rögtönözni is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Dunántúli ugrós dallamok előadása zenekari kísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Tendl Pál legegyszerűbb darabjaiból néhány
- Néhány kőrispataki dallam egyszerűsítve Lajtha László gyűjtéséből
- Dunántúli ugrósok mérsékelten díszítve
- Néhány darab Bartók Gyermekeknek I. kötetéből (egyszólamú)
- Skálák, hangzatfelbontások
- A cimbalom „őstörténete” röviden
- Lajtha László soproni gyűjtésének megismerése, hallgatása.
- Tremolójáték megismerése
- Különböző ütésmódok: legato, staccato használata
- Pedál differenciáltabb használata

Követelmény

Legalább három egyszerű Tendl–dallam és egyszerűsített kísérete, 3 kőrispataki dallam, 5 ugrós dallam (egyszerűsített kísérete is), C–dúr (a–moll), G–dúr skálák és hármashangzat–felbontások két oktáv terjedelemben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy dunántúli ugrós dallam
- Két kőrispataki dallam zenekarral.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyergyócsomafalvi dallamok.
- Kőrispataki dallamok.
- Néhány darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből.
- Egyszerű dunántúli dallamok és kíséretük.
- Skálák, hármashangzatok, tremolójáték.
- Skálajáték sebességének tehetség szerinti fokozása.

Követelmény

Marosszéki dallamok Oláh József cimbalmos dallamaiból
Egyszerű kőrispataki dallamok Lajtha László gyűjtéséből.
Dunántúli dallamok (ugrós, csárdás).
Skálák, hármashangzatok: 3#, 3b két oktáv terjedelemben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Összeállítás a dunántúli ugrósokból és csárdásokból zenekari kísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- További dunántúli dallamok és egyszerű kíséretük.
- Moldvai táncdallamok és egyszerű kíséretük.
- Néhány darab Tendl Pál soproni cimbalmos dallamaiból.
- Kőrispataki dallamok Lajtha László gyűjtéséből.
- Néhány dallam Bartók Gyermekeknek II. kötetből
- Skálák, hármashangzatok, tremolójáték, kromatika.
- Oktávmenet.
- Pedáltechnika fejlesztése.

Követelmény

Dunántúli dallamok: ugrósok, csárdások.

Moldvai táncdallamok.

Legalább 2 darab Tendl Pál közepes nehézségű dallamaiból.

Legalább 2 darab a kőrispataki dallamokból.

Legalább egy darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből (ha lehetőség van rá, két cimbalommal).

Skálák, hármashangzatok: 3#, 3b három oktáv terjedelemben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Kőrispataki dallamok: erdélyes, lassú, csárdás, cigánycsárdás vonószekari kísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Felsőszőlvi dallamok vagy további kőrispataki dallamok.
- Mezőföldi táncdallamok egyszerű kísérete.
- Bonchidai dallamok.
- Skálák, hármashangzatok, hármashangzat–felbontás, négyeshangzatok.
- Különböző ütőmódok fejlesztése.

Követelmény

Felsőszőlvi dallamok Paradica János játéka alapján vagy 4–5 kőrispataki dallam.

Mezőföldi dallamok kísérete Paraszt Badi József primás és zenekara játéka alapján.

Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgató Cankó Károly játéka alapján (dallamjáték és kíséret).

Skálák, hármashangzatok: 4#, 4b

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Bonchidai táncok

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Szatmári táncdallamok kísérete.
- További felsőszőlvi dallamok.
- Egy Allaga etüd.
- Egy darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből.

- Skálák, hármashangzatok, négyeshangzatok 4#, 4b, négyeshangzatok, hármashangzat–felbontás, harmóniafűzés.
- Különböző ütésmódok fejlesztése.
- Hármashangzat–felbontás.
- Harmóniafűzés.

Követelmény

Magyar verbunk és csárdás dallamok valamelyik szatmári zenekartól.

További felsősófalvi dallamok Paradica János játéka alapján.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Skálák eljátszása, a hozzá tartozó hármashangzat felbontással
- Felsősófalvi dallamok Paradica János játéka alapján
- Egy egyszerűbb népdal népzeneileg hiteles megharmonizálása

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Tendl Pál legegyszerűbb darabjaiból néhány.
- Néhány kőrispataki dallam egyszerűsítve Lajtha László gyűjtéséből.
- Dunántúli ugrósok mérsékelten díszítve.
- Néhány darab Bartók Gyermekeknek I. kötetéből (egyszólamú).
- Skálák, hangzatfelbontások.
- A cimbalom „őstörténete” röviden.
- Lajtha László soproni gyűjtésének megismerése, hallgatása.
- Tremolójáték megismerése.
- Különböző ütésmódok: legato, staccato használata.
- Pedál differenciáltabb használata.

Követelmény

Legalább három egyszerű Tendl–dallam és egyszerűsített kísérete, kőrispataki dallamok, ugrós dallamok. (egyszerűsített kísérete is), C–dúr (a–moll), G–dúr skálák és hármashangzat–felbontások két oktáv terjedelemben.

A skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy skála variációkkal
- Öt dunántúli ugrós dallam
- Három kőrispataki dallam zenekarral

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyergyócsomafalvi dallamok.
- Legalább 3 darab a Bartók gyermekeknek II. kötetből.
- Moldvai táncdallamok.
- Egyszerű rábaközi dallamok és kíséretük.
- Skálák, hármashangzatok, tremolójáték.
- A népzenei díszítésmódok.
- A népzenei dallamok egyszerű elemzése.
- Lajtha László kőrispataki gyűjtésének megismerése (hangzóanyag).
- Skálajáték sebességének fokozása.
- Dinamikai különbségek gyakorlása.
- Díszítések gyakorlása.

Követelmény

Marosszéki dallamok Oláh József gyergyócsomafalvi cimbalmos dallamaiból.

Moldvai táncdallamok egyszerű kísérettel.

Rábaközi dus dallamok (egyszerűen, kevés díszítéssel).

Skálák, hármashangzatok: 3#, 3b három oktáv terjedelemben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Összeállítás rábaközi dus dallamokból, olyan módon, hogy mind a „dallamjátész”, mind pedig a „kísérő” szerepkör előtérbe kerülhessen.

Mivel ezen a szinten a gyermekek még nem rendelkeznek elég technikai tudással ahhoz, hogy a rábaközi cimbalmosok kíséretét tökéletesen megvalósítsák, a tanárral közösen kidolgozott egyszerűsített – de a népzene szempontjából hiteles – kíséretet játsszon a tanuló.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Néhány további dunántúli (pl. mezőföldi) dallam.
- Moldvai táncdallamok.
- Tendl Pál soproni cimbalmos dallamaiból.
- Felsőszőlői dallamok Paradica János cimbalmos játéka alapján.
- Néhány dallam Bartók Gyermekeknek II. kötetből.
- Székelyföldi cimbalmos gyűjtések megismerése (hangzóanyag).
- Skálák, hármashangzatok, tremolójáték, kromatika.
- Oktávmenet, négyes–hangzat futam.
- Kromatikus skála gyakorlása.
- Pedáltechnika fejlesztése.

Követelmény

Dunántúli dallamok: ugrósok, csárdások.

Moldvai táncdallamok.

Legalább 3 darab Tendl Pál dallamaiból.

Legalább 3 darab a felsőszőlői dallamokból.

Legalább egy darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből (ha lehetőség van rá, két cimbalommal).

Skálák, hármashangzatok: 4#, 4b.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Felsőszőlvi táncdallamok Paradica János cimbalmos játéka alapján

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Felső – marosmenti dallamok.
- Szatmári dallamok kísérete.
- Bonchidai dallamok.
- Néhány Allaga–etűd.
- Egy barokk vagy klasszikus mű.
- Skálák, hármashangzatok, négyeshangzatok, hármashangzat–felbontás, harmóniaűzés.
- Különböző ütésmódok fejlesztése.

Követelmény

Felső–marosmenti forduló, csárdás, korcsos dallam Lakatos Gábor (alsóbölkényi) cimbalmos játéka alapján.

Szatmári verbunk és lassú és friss csárdás kísérete.

Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgató Cankó Károly játéka alapján (dallamjáték és kíséret).

Skálák, hármashangzatok

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Bonchidai táncok zenekari kísérettel.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Marossárpataki dallamok
- További bonchidai csárdások.
- További szatmári táncdallamok kísérete.
- Néhány Allaga–etűd.
- Egy barokk vagy klasszikus mű.
- Skálák, hármashangzatok, négyeshangzatok.

Követelmény

Korcsos és csárdás Virág Géza mezőgalambodi cimbalmos játéka alapján.

Magyar verbunk és csárdás dallamok valamelyik szatmári zenekartól.

Egy Allaga–etűd.

Egy barokk vagy klasszikus mű.

Skálák, hármashangzatok

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Skálák eljárása, a hozzá tartozó hármashangzat felbontással.
- Egy népdal megharmonizálása a népzene szempontjából hiteles módon.
- Egy Allaga–etűd.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- helyes hangképzéssel megszólaltatni hangszerét,
- biztos tempótartással eljátszani darabjait,
- a jobb- és balkéz összehangolt játékára,
- megfelelő ütemmódok alkalmazására,
- a tanult népzenei darabok hiteles, tagolt előadására, a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes értelmezésével,
- a cimbalom teljes hangkészletét kihasználva adott harmónia–menetek, skálák megszólaltatására 4#, 4b előjegyzésig,
- egyszerű népdal rögtönzésszerű megharmonizálására,
- hallás után– eredeti felvételtől– kielégítő szinten megtanulni egyszerűbb zenei anyagot,
- önálló összeállításokat készíteni hangszeres anyagából.

Rendelkezzék

- az ezekhez szükséges hangszertechnikai tudással,
- megfelelő összpontosítási képességgel,
- kielégítő kottaolvasási képességgel,
- alapszintű magyar népzene–elméleti ismeretekkel.

Ismerje

- hangszerének felépítését, történetét,
- a cimbalomnak a magyar népzeneben betöltött szerepét, feladatait.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes a cimbalom teljes hangkészletét kihasználva adott harmónia–menetek, skálák megszólaltatására tagozaton 7#, 7b–ig),

Tudjon stílusosan előadni

- népzenei feldolgozást Bartók Béla műveiből (pl. Bartók: Gyermekeknek),
- Allaga–etűdöt,
- tudjon népdalt harmonizálni,
- ismerje a főbb népzenei stílusrétegeket,
- ismerje a cimbalomjáték főbb technikai módját.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi cimbalom főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Skálák eljátszása, a hozzá tartozó hármashangzat felbontással:

(A vizsgáztató választ a népzeneben gyakran használt dúr és moll skálák közül kettőt).

Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl. Bartók: Gyermekeknek I., II.).

Egy egyszerűbb népdal a népzene szempontjából hiteles megharmonizálása.

Bonchidai Csárdás, Ritka– és sűrű magyar, Román forgatós dallamok zenekarral (kísérő szerep).

Tendl Pál soproni, vagy Paradica János felsősófalvi cimbalmos dallamaiból összeállítás (legalább 5 dallam) zenekarral (szólista szerep).

„B” tagozat

Biztos skálajáték 7#, 7b előjegyzésig, hármashangzat felbontással. (A vizsgáztató véletlenszerűen kiválaszt két–három skálát).

Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl. Bartók: Gyermeknek I., II.).

Egy népdal megharmonizálása a népzene szempontjából hiteles módon.

Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgatós dallamok zenekarral (kísérő szerep).

Egy Allaga–etűd.

Tendl Pál soproni, vagy Virág Géza mezőgalambodi cimbalmos dallamaiból összeállítás (legalább 5 dallam) zenekarral (szólista szerep).

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb– és balkéz–technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli és moldvai dialektus terület dallamai.
- Rugalmas ütésmódok fejlesztése (ejtegetés, tremolo).
- Hármashangzat–felbontások gyakorlása.
- Harmóniafűzés.

Követelmény

Dunántúli ugrósok, dusok, lassú és friss csárdások, kanásztáncok, eszközös táncok a mezőföldi és sárközi zenekarok játéka alapján.

Moldvai énekes és táncdallamok kísérete.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Moldvai összeállítás (pl. hegedű–cimbalom esetleg énekessel).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az erdélyi dialektus terület dallamai: székelyföldi és mezőségi táncdallamok.
- Biztos hangszerkezelés, virtuóz skálajáték gyakorlása.

Követelmény

Felső–marosmenti forduló, csárdás, korcsos dallam Lakatos Gábor (alsóbölkényi) cimbalmos játéka alapján.
Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgató Cankó Károly játéka alapján.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Bonchidai táncok.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az alföldi és felföldi dialektusterület: a szatmári zenekarok dallamai.
- Palócföld (pl. Kartal) és/vagy Gömör (pl. Alsókálósai) tánczenéje.
- Hangközláncok.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A repetíció sebességének növelése.

Követelmény

A jánki, tiszakóródi, kisari, rozsályi, szatmárökörítói zenekarok dallamaiból válogatva: verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás dallam.

Verbunk, csárdás és friss csárdás dallam a kartali és/vagy az alsókálósai zenekar játéka alapján.

Biztos hangszeres technika.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Galgamenti és gömöri táncrend

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből.
- Allaga–etűd.
- Tendl Pál soproni cimbalmos darabjai.
- Magyarpéterlaki dallamok.

Követelmény

Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl.: Bartók: Gyermekeknek III.,IV.).

Egy közepes nehézségű Allaga–etűd.

Legalább 4 „nehezebb” Tendl–dallam.

Legalább 4 magyarpéterleki dallam Szép József játéka alapján.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl.: Bartók: Gyermeknek III., IV., Este a székelyeknél)
- Szatmári lassú és friss csárdás dallamok zenekarral (kísérő szerep)
- Tendl Pál soproni cimbalmos „nehezebb” darabjai vagy Szép József magyarpéterlaci cimbalmos korcsos vagy sebes dallamaiból összeállítás zenekarral

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dunántúli és moldvai dialektus terület dallamai.
- Bonchidai táncdallamok.
- Rugalmas ütémódok fejlesztése (ejtegetés, tremolo).
- Hármashangzat–felbontások gyakorlása.
- Harmóniafűzés.
- Rögtönzési készség fejlesztése.

Követelmény

Dunántúli ugrósok, dusok, lassú és friss csárdások, kanásztáncok, eszközös táncok a mezőföldi, sárközi és rábaközi zenekarok játéka alapján.

Moldvai énekes és táncdallamok kísérete.

Bonchidai ritka és sűrű csárdás, ritka és sűrű magyar, román forgató Cankó Károly játéka alapján.

Dúr, moll skálák biztos ismerete 7#, 7 b, modális skálák, pentaton hangsorok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Bonchidai táncok

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi cimbalmos–egyéniségek játékának megismerése, elemzése és összehasonlítása I.: kőrispataki és felsősófalvi cimbalmosok.
- A szatmári zenekarok dallamkincse.
- Biztos hangszeres technika, virtuóz skála és akkord-játék.
- Hangközmenetek.

Követelmény

Erdélyes”, forgató, marosszéki, szöktető, cigánycsárdás, verbunk dallamok a kőrispataki Gábor Gyula, Kristóf Vencel és a felsősófalvi Paradica János játéka alapján.

A jánki, tizsakóródi, kisari, rozsályi, szatmárökörítői zenekarok dallamaiból: verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Szatmári táncrend

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Székelyföldi cimbalmos–egyéniségek játékának megismerése, elemzése és összehasonlítása
- Felsőmarosmenti és marosszéki cimbalmosok.
- Hangzatpárok.
- Hangközláncok.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A repetíció sebességének növelése.

Követelmény

Verbunk, forduló, csárdás, korcsos és cigánycsárdás dallamok Virág Géza (Mezőgalambod), Toni Árpád, vagy Bóné Sándor (Vajdaszentivány), Buta (Szép) József (Magyarpéterlaka) játéka alapján.

Biztos hangszeres technika

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Székelyföldi tánrend egy cimbalmos egyéniség játéka alapján (forduló, csárdás, korcsos, cigánycsárdás)

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből.
- Allaga–etűd.
- Barokk vagy klasszikus mű.
- Tendl Pál soproni cimbalmos darabjai.
- Magyarpéterlaki dallamok.
- Gömöri dallamok.

Követelmény

Népzenei feldolgozások Bartók Béla műveiből (pl.: Bartók: Gyermekeknek III., IV.).

Egy közepes nehézségű Allaga–etűd.

Egy barokk vagy klasszikus mű.

Legalább 4 „nehezebb” Tendl–dallam.

Legalább 4 magyarpéterleki dallam Szép József játéka alapján.

Gömöri lassú és friss csárdások Máté Gyula cimbalmos játéka alapján.

.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy közepes nehézségű Allaga–etűd.
- Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl.: 15 magyar parasztdal, Szonatina, Három csíkmezei népdal).
- Rögtönzött zenekari előadás gömöri, (és/vagy) szatmári lassú és friss csárdás dallamokból (kísérő szerep).
- A rögtönzött zenekari előadás azt jelenti, hogy a dallamokat nem egyeztetik előre a hegedűssel (prímás), hanem a cimbalmos az évek alatt kialakult dallam– és stílusismeretere támaszkodva rögtönzésszerűen kíséri, amely megfelel a hagyományos népzenei gyakorlatnak.
- Tendl Pál soproni cimbalmos „nehezebb” darabjaiból vagy Szép József magyarpéterleki cimbalmos korcsos és/vagy sebes dallamaiból összeállítás (5 dallam) zenekarral (szólista szerep).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a tanult tájegységek sajátosságait a cimbalomjáték tekintetében (kísérési mód, hangszer összeállítás),
- a tanult népzenei darabok eredeti, gyűjtött anyagát, előadóművészeit, zenekarait,
- középfokon a magyar népzene–elméletet,
- a magyar népzene történetét,
- hangszerének szerepét a történeti zenében.

Legyen kitekintése

- a népzenei ihletésű darabokra és a cimbalmos zeneirodalomra,
- a szomszéd népek zenei hagyományára, különösen a cimbalom terén,
- a rokon népek cimbalmos muzsikáira.

Legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- zenei anyagát és technikai tudását önállóan fejleszteni,
- helyes kézrend és pedálozási technika megválasztására,
- kottából és hallás után játszani,
- biztosan transzponálni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- magas szintű zenekari játéokra mind „prímási”, mind „kísérő” szerepben,
- tiszta, stílusos kifejező erejű, dinamikailag árnyalt, kidolgozott, hiteles hangszerjátéokra,
- a népzenei dialektusok sajátosságait figyelembe vevő rögtönzésre,
- dallam lejegyzésre,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,

Alkalmas legyen népzenei gyűjtésre mind elméleti, mind gyakorlati szempontból.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi cimbalom főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (Bartók: Gyermeknek III., I.V, Este a székelyeknél.)
- Gömöri lassú és friss csárdás dallamok zenekarral (kísérő szerep)
- Egy közepes nehézségű Allaga–etűd
- Összeállítás Tendli Pál soproni vagy Szép József magyarpéterlaki cimbalmos korcsos és/vagy sebes dallamaiból zenekarral (szólísta szerep)

„B” tagozat

- Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből. (15 magyar parasztdal, Szonatina, Három csíkmegyei népdal.)
- Rögtönzött zenekari előadás gömöri lassú és friss csárdás dallamokból (kísérő szerep)

- Két közepes nehézségű Allaga-etűd
- Összeállítás Tendl Pál soproni, vagy Szép József magyarpéterlaki cimbalmos korcsos és/vagy sebes dallamaiból zenekarral (szólista szerep)

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó, – technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű hangszer (Schunda, Bohák).

Szabályozható magasságú szék.

Kottatartó.

Metronóm.

Hangzó zenei és videó/DVD példatár.

MP3-as és CD játszó, video-, illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.

Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

NÉPI HARMONIKA

A népi harmonika tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a harmonika alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét, akusztikai sajátosságait,
- a hangszer történetét, fajtáit, a néphagyományban betöltött szerepét,
- a hangszer alkalmazásának területeit, lehetőségeit a Közép-európai (szomszédnépi) és a magyar dialektusterületek vonatkozásában egyaránt.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést
- helyes hangszer-, test-, kar- és kéztartást,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harmonikahangot,
- sokszínű billentéskultúrát,
- kidolgozott légszekrény-vezetést,
- a szóló és kísérfunkciónak, valamint különböző etnikai karaktereknek megfelelő regisztrálási képességet,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a két kéz függetlenségét,
- a gyors harmóniaváltás és stílusos dallamdíszítés képességét.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hármashang- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban, a skálákhoz hasonló módokon,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, díszítésmódokat,
- speciális ujjrendeket.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség és a hallás utáni tanulás párhuzamos fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a zeneileg igényes, stílushelyes kidolgozásra,
- a rendszeres társas muzsikálásra, koncertek és tánccházak formájában is.

Fejlessze a tanuló

- zenei hallását, a melodikus és a funkcióshallást,
- metrum- és ritmusérzékét, periódusérzékét, az egyenletes tempótartást, az aszimmetrikus, páratlan ritmusképletek terén is,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét etűdszerű ujjgyakorlatok alkalmazásával,
- légszereknykezelését,
- muzikalitását a stílusos dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával.

Tanítsa meg az alapvető karbantartási feladatokat.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, majd harmonikával történő megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva a diatonikus billentyűtartomány, illetőleg a basszusgombok használatával.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárjai, előkészítő és hangszeriskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének-zene tankönyvének gyermek-, és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, egy vagy két kézzel előadható gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Megfelelő testtartás, hangszertartás, kéztartás.

Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, harmonikán való megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három különböző karakterű táncdallam, egyszerű és egyszerű basszus kísérettel történő előadása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, harmonikán való megszólaltatása, különböző kezdőhangokról indítva a diatonikus billentyűtartomány és a basszusgombok használatával.
- A légzésváltáshoz kötődő speciális jelzések, a hangszínek, a páros és páratlan lüktetés megkülönböztetése, a törzshangok olvasása g–kulcsban c¹–g², f–kulcsban F–c¹ hangterjedelemben, hangpárok, kötött és elválasztott dallamhangok, hangsúlyok alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer–iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének gyermek–, és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, egy vagy két kézzel előadható gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Megfelelő testtartás, hangszerartás, kéztartás.

Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, harmonikán való megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal egyszólamú és egyszerű basszus kísérettel történő előadása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, kis hangterjedelmű népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése, harmonikán való megszólaltatása.
- A törzshangok olvasása c¹–g², F–d¹ hangterjedelemben, hangpárok, kötött (legato), és elválasztott (staccato, tenuto) dallamhangok, hangcsoportok megszólaltatása.

Hangos és halk játék.

- Tetraton, dó– és la–pentachord hangkészletben szabad variációk, akár önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Gyakorlatok váltott kézzel.
- Kíséret dúr akkordokkal

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer–iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének gyermek–, és népdalanyaga.

Más, tetszőleges kis ambitusu, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, egy vagy két kézzel előadható gyermekdal, népdal, mérsékelt tempójú táncdallam.

Követelmény

Megfelelő testtartás, hangszerartás, kéztartás.

Váltott kézzel megszólaltatott dallamok, gyakorlatok.

Egyszólamú dallam kísérete dúr akkordokkal.
Legato, törésmentes dallamvezetés, légvezetés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- A tanult anyagból 4 különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal egyszólamú és akkordikus basszuskíséréttel történő előadása.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kis-, és közepes hangterjedelmű népdalok, ill. hangszeres dallamok, hallás utáni, és kottából történő megtanulása, megszólaltatása egyszerűbb díszítésekkel, variációkkal, azonosság, hasonlóság, különbség felismerésével, különböző kezdőhangokról indítva a diatonikus billentyűtartomány kromatikus bővülésének fokozottabb használatával.
- Gyakorlatok aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatásához hangsúlyok, belső hangsúly, alkalmazásával.
- Tizenhatod hangérték és szünet, triola, szinkópa, valamint az esztam kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása C–d³ közötti hangterjedelemben.
- Hat és hétfokú hangkészletben szabad variációk, önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Kíséret dúr és dominánsszeptim akkordokkal, terc és kvint basszussal.
- Egyszerűbb dúr akkordmenetek felismerése hallás útján.
- Dúr skálák felépítése, játéka 2#,2b előjegyzésig az ujjalátetés stabilizálásával.
- Együttes játék a tanárral, másik harmonikás tanulóval.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárjai, hangszer–iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvének népdalanyaga.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, két kézzel előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

Az esztam kísérettípus ismerete.

Egyszólamú dallam kísérete dúr és dominánsszeptim akkordokkal.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjátékban, kíséretben.

Nonlegato, staccato játék.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal akkordikus basszuskíséréttel történő stílusos előadása.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közepes hangterjedelmű hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megtanulása a szokott módon, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, variációkkal, kvint transzpozíciók használatával.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával. A gyors esztam és a lassú dúvó kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása C–e³ közötti hangterjedelemben.

- Kromatikus fríg hangkészletben önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
 - Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal, terc és kvintbasszussal.
 - Dallamos basszusmenetek játéka.
- Módosított hangok használata a basszus gombokon.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
 - Dúr skálák felépítése, játéka 3#, 3b, összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, az ujjalátévés könnyed technikai kivitelezésével.
 - Repetíciós technika megvalósítása azonos és váltott ujjakkal.
 - Triolás, váltóhangos, repetíciós díszítések.
 - Az helyes ujjazat szerepének tudatosítása.
 - Dúr, moll hármashangzatok,
 - Kétszólamú tercelő játék a jobb kézben.
 - Halkítás – erősítés, árnyalt dinamika használata.
 - A regisztrálás szerepének tudatosítása a népzene stílusos megszólaltatásában, a regiszterváltás kivitelezésének fejlesztése.
 - Együttjáték a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, tambura dob, stb.) tanulóval.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének népdalanyaga.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. bármely etnikumhoz kötődő, két kézzel előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

A gyors esztam és dűvő kísérettípus ismerete.

Ujjalátévéses dallam kísérete dúr és moll akkordokkal.

Díszítések, terc menetek a dallamjátékban.

Árnyalt dinamika.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Négy különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal akkordikus basszuskísérettel történő stílusos előadása.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei–, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával. A gyors esztam, a lassú–, és a gyors dűvő kísérettípus ismerete, a tánc típusok formai elemzése.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal, moll akkordok kvartszext fordításaival.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- Az alteráció fogalma.

- A formai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll skálák játéka 4#, 4b előjegyzésig, az ujjalátévés könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban.
- Akkordfogások jobb kézzel.
- Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.
- Játék biztos tempótartással szóló és kíséző szerepkörben, koncerten és tánckíséző funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, furulya, duda, tambura, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, hangszeres népzenei együttesrel (pl. vonós, cimbalmos együttes).

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I–II.

Vas Gábor: Dallamos basszusetűdők harmonikára

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Vavrincez András: Vajdaszentiványi népzene I.

Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Követelmény

Akkordfogások jobb kézzel.

Tempótartás szóló és kíséző szerepkörben.

Stílusos díszítéstechnika a dallamjátékban.

A lassú és gyors dúvő egyenletes megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A játéktechnika (billentés, futam-, és légszekerény-technika) tökéletesítése révén gyors tempójú hangszeres táncdallamok, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando rubato dallamok megformálása érzékeny artikulációval.
- A formai ismeretek bővítése.
- A tánc típusok ismerete.
- Kíséret az eddig tanult akkordokkal, valamint moll akkordok kvartszext és szext fordításaival.
- A akkordmenetek önálló kialakításának, felismerésének előkészítése.
- A moduláció fogalma, felismerése.
- Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 5#, 5b előjegyzésig, az ujjalátévés könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Akkordfogások jobb kézzel.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval, a nagyobb hangszer lehetőségeinek felismerése, kihasználása a regisztráció területén is.
- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–a3–ig.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kíséző szerepkörben, koncerten és tánckíséző funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, trombita, furulya, duda, tambura, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, népdalkörrel, hangszeres népzenei együttesrel (vonós–cimbalmos együttes, tamburazenekar, fúvószenekar, stb.) harmonika–zenekarral.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I–II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Vavrinecz András: Vajdaszentiványi népzene I.

Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok, kazetták (pl. Székelyföld, Felső– Maros–mente, Sóvidék, valamint kisebbségi anyagok)

Követelmény

Tiszta intonáció valamennyi dinamikai tartományban.

Transzpozíció, moduláció ismerete, alkalmazása.

Hosszabb játékfolyamatban is biztos tempótartás.

Regisztráció alkalmazása.

Kamaraegyüttesi, zenekari közreműködés.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Három hosszabb népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés).
- A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.
- A futamtechnika fejlesztése, tempók érzékeny beállítása.
- Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományörzés indítékainak feltárása.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással. Automatizmusok kialakítása különösen a légvezetés, a záró hangok légszekrényes zárása, a helyes hangszer tartás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek, Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II., Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek – brácsa, bőgő melléklet)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Helyes hangszertartás, kéztartás.

Törésmentes dallamvezetés, légvezetés, a légszekrény–technikai elemek automatizmusa.

A kísérettípusok ismerete.

Stílusos díszítések és artikuláció a dallamjátékban.

Tiszta intonáció, differenciált dinamika.

A tanult hangszeres játéktechnikai elemek természetes, könnyed alkalmazása.

Hosszabb játékfolyamat teljesítése a zenei karaktereknek megfelelő előadásmóddal, biztos tempó tartás.

Regisztrálási lehetőségek kihasználása a stílus adta kereteken belül.

Kamaraegyüttesi, zenekari közreműködés változatos módokon.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kis-, és közepes hangterjedelmű népdalok, ill. hangszeres dallamok, hallás utáni, és kottából történő megtanulása, megszólaltatása egyszerűbb díszítésekkel, variációkkal, azonosság, hasonlóság, különbség felismerésével, különböző kezdőhangokról indítva a diatonikus billentyűtartomány kromatikus bővülésének fokozottabb használatával.
- Gyakorlatok aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatásához hangsúlyok, belső hangsúly, alkalmazásával.
- Tizenhatod hangérték és szünet, triola, szinkópa, valamint az esztam kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása C–d³ közötti hangterjedelemben.
- Hat és hétfokú hangkészletben szabad variációk, önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.
- Kíséret dúr és dominánsszeptim akkordokkal, terc és kvint basszussal.
- Egyszerűbb dúr akkordmenetek felismerése hallás útján.
- Dúr skálák felépítése, játéka 2#, 2b előjegyzésig az ujjalátévés stabilizálásával.
- Együttjáték a tanárral, másik harmonikás tanulóval.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, hangzó melléklettel (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének népdalanyaga.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez kötődő, két kézzel előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

Az esztam kísérettípus ismerete.

Egyszólamú dallam kísérete dúr és dominánsszeptim akkordokkal.

Hangsúlyok, belső hangsúlyok alkalmazása dallamjátékban, kíséretben.

Nonlegato, staccato játék.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző karakterű, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal akkordikus basszus kísérettel történő stílusos előadása.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Közepes hangterjedelmű hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megtanulása a szokott módon, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, variációkkal, kvint transzpozíciók használatával.
- Aszimmetrikus ritmusú (5/8, 7/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam és a lassú dűvő kísérettípus ismerete.
- A hangok olvasása C–e³ közötti hangterjedelemben.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsseptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal, terc és kvintbasszussal.
- Dallamos basszusmenetek játéka.
- Módosított hangok használata a basszus gombokon.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- Dúr skálák felépítése, játéka 3#, 3b, összhangzatos moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, az ujjalátévés könnyed technikai kivitelezésével.
- Repetíciós technika megvalósítása azonos és váltott ujjakkal.
- Triolás, váltóhangos, repetíciós díszítések.
- Az helyes ujjazat szerepének tudatosítása.
- Dúr, moll hármashangzatok,
- Kétszólamú tercelő játék a jobb kézben.
- Halkítás – erősítés, árnyalt dinamika használata.
- A regisztrálás szerepének tudatosítása a népzene stílusos megszólaltatásában, a regiszterváltás kivitelezésének fejlesztése.
- Együttjáték a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, tambura dob, stb.) tanulóval.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor

A tanulók általános iskolai ének–zene tankönyvének népdalanyaga.

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Más, tetszőleges hétfokú, egyszerű ritmikájú magyar vagy valamely kisebbséghez, szomszédnéphez –, ill. bármely etnikumhoz kötődő, két kézzel előadható, mérsékelt tempójú népi táncdallamok, parlando–rubato népdalok hangszeres változatai.

Követelmény

A gyors esztam és dűvő kísérettípus ismerete.

Aszimmetrikus ritmusú táncdallamok megszólaltatása.

Kromatikus fríg hangkészletben önálló dallamsorok, periódusok improvizálása.

Módosított hangok használata a basszus gombokon.

Kíséret dominánsseptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal, terc és kvintbasszussal.

Ujjalátévéses dallam kísérete dúr és moll akkordokkal.

Díszítések, terc menetek a dallamjátékban.

Árnyalt dinamika.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Öt különböző karakterű, köztük aszimmetrikus ritmusú, egymáshoz illeszkedő táncdallam és parlando, rubato népdal akkordikus basszuskíséréssel történő stílusos előadása.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok, ill. népdalok megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 9/8) táncdallamok megszólaltatása, finom belső hangsúlyok alkalmazásával.
- A gyors esztam, a lassú-, és a gyors dúvő kísérettípus ismerete, a tánc típusok formai elemzése.
- Kíséret dúr és moll, valamint dominánsszeptim akkordokkal, dúr szext és kvartszext fordításokkal, moll akkordok kvartszext fordításaival.
- A tanult akkordmenetek felismerése kottaképről, hagyományos lejegyzésről, hallás útján is.
- Dúr és moll skálák játéka 4#, 4b előjegyzésig, az ujjalátévés könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban.
- Akkordfogások jobb kézzel.
- Játék biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánc kíséző funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, furulya, dudu, tambura, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, hangszeres népzenei együttesrel (pl. vonós, cimbalmos együttes).

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I–II.

Vas Gábor: Dallamos basszusetűdők harmonikára

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Vavrincez András: Vajdaszentiványi népzene I.

Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Követelmény

Akkordfogások jobb kézzel.

Kíséret dúr szext és kvartszext fordításokkal, moll akkordok kvartszext fordításaival is.

Élénkebb tempójú hangszeres táncdallamok megszólaltatása stílusos díszítésekkel.

Tempótartás szóló és kísérő szerepkörben.

A lassú és gyors dúvő egyenletes megszólaltatása.

Játék f, mf, p, pp dinamikai tartományokban.

Stílusos díszítéstechnika a dallamjátékban.

A formai ismeretek bővítése.

Az alteráció fogalma.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három igényes népzenei darab és egy táncrend, táncfűzér.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A játéktechnika (billentés, futam-, és légszekerény–technika) tökéletesítése révén gyors tempójú hangszeres táncdallamok, megszólaltatása stílusos díszítésekkel, a népzenei-, előadói gyakorlatban használatos hangnemekben.
- Aszimmetrikus ritmusú (7/8, 11/8) táncdallamok, parlando–rubato dallamok megformálása érzékeny artikulációval.
- Kíséret az eddig tanult akkordokkal, valamint moll akkordok kvartszext és szext fordításaival.
- Az akkordmenetek önálló kialakításának, felismerésének előkészítése.
- Négyeshangzatok és fordításaik alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 5#, 5b előjegyzésig, az ujjalátévés könnyed technikai kivitelezésével, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Akkordfogások jobb kézzel.
- Játék ff, f, mf, p, pp dinamikai tartományokban, tiszta intonációval, a nagyobb hangszer lehetőségeinek felismerése, kihasználása a regisztráció területén is.
- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan C–a³–ig.
- Hosszabb játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, koncerten és tánckísérő funkcióban a tanárral, más tanszakos (ének, hegedű, klarinét, trombita, furulya, duda, tambura, cimbalom, dob, stb.) tanulóval, népdalkörrel, hangszeres népzenei együttesel (vonós–cimbalmos együttes, tamburazenekar, fúvószenekar, stb.) harmonika–zenekarral.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola I–II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Vavrincez András: Vajdaszentiványi népzene I.

Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archiv hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok, kazetták (pl. Székelyföld, Felső–Maros–mente, Sóvidék, valamint kisebbségi anyagok)

Követelmény

Tiszta intonáció valamennyi dinamikai tartományban.

Transzpozíció, moduláció ismerete, alkalmazása.

Hosszabb játékfolyamatban is biztos tempótartás.

Regisztráció alkalmazása.

Kamaraegyüttesi, zenekari közreműködés.

A moduláció fogalma, felismerése.

A formai ismeretek bővítése.

A tánc típusok ismerete.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Három hosszabb népzenei darab és két táncrend, táncfűzér.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított játéktechnikai zenei ismeretek összefoglalása, az önálló ismeretbővítés, tanulás motivációjának kialakítása (dallamtanulás, lejegyzés).
- A futamtechnika fejlesztése, tempók érzékeny beállítása.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással. Automatizmusok kialakítása különösen a légvezetés, a záró hangok légszekrényes zárása, a helyes hangszertartás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Zenei, előadói élményt keltő játékfolyamat teljesítése biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, előkészítő és hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor (Pl. Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek, Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II., Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek – brácsa, bőgő melléklet)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Helyes hangszertartás, kéztartás.

Törésmentes dallamvezetés, légvezetés, a légszekrény-technikai elemek automatizmusa.

A kísérettípusok ismerete.

Stílusos díszítések és artikuláció a dallamjátékban.

Tiszta intonáció, differenciált dinamika.

A tanult hangszeres játéktechnikai elemek természetes, könnyed alkalmazása.

Hosszabb játékfolyamat teljesítése a zenei karaktereknek megfelelő előadásmóddal, biztos tempótartás.

Regisztrálási lehetőségek kihasználása a stílus adta kereteken belül.

Kamaraegyüttes, zenekari közreműködés változatos módokon.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Népzenei folyamatok elemzése, a hagyományőrzés indítékainak feltárása.

A hatékony és eredményes gyakorlás módszereinek tudatosítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Hosszabb népzenei összeállítás és egy táncrend, táncfűzér.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- hangszer repertoárját, előadói tradícióit, elterjedtségét a magyar, és a Kárpát-medence népeinek zenei hagyományában,
- a különböző etnikai karakterekhez és stílusokhoz jól illeszkedő díszítésmódokat, a regiszterek, hangszínek kiválasztásának alapvető szempontjait,

- a tanult népzenei anyagban előforduló tempó- és egyéb előadási jeleket, a hangszeréhez kötődő illetve a népzenei gyakorlatban alkalmazott akkordjelzések jelentését,
- hangszere jelentősebb hagyományőrző népi előadóit.

Tudja

- hangszerét helyesen tartani,
- a légszekrény-technikai elemeket automatikusan használni.

Legyen képes

- előre megtervezett légvezetéssel játszani,
- differenciált dinamika alkalmazására,
- valamennyi dinamikai tartomány alkalmazására,
- a zenei formát visszatükröző légvezetésre,
- a bal kéz néphagyományban használatos funkcióinak alkalmazására,
- a hangszere regisztrálási lehetőségeit kihasználni,
- fejből előadni darabjait.

Rendelkezzék

- évfolyamának megfelelően kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes hanggal,
- kifejező játékmóddal,
- az adott zenedarab stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal,
- a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak népzenei koncerten, táncházban történő bemutatásával:

- egy élénk tempójú táncdallam,
- egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal,
- egy parlando, rubato népzenei dallam,
- egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus–szólammal,
- egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi harmonika főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal
- Egy párlendő, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus–szólammal
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.

„B” tagozat

- Egy élénk tempójú táncdallam,
- Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és szext dallammozgásokkal,

- Egy párlandó, rubato népzenei dallam,
- Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus–szólammal,
- Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- díszítések megvalósítása,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig.
- Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás iránt.
- A jó megfigyelőképesség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempó tartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső-Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az alapfok évfolyamaiban elért színvonal továbbfejlesztése.

Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.

Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.

Szingazdag játék, differenciált dinamika.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

8. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
- Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés, a helyes hangszertartás, kéztartás területén.
- Szingazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás, a differenciált dinamika.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet -, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső-Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az elért technikai és zenei színvonal továbbfejlesztése.

Az önálló zenei tevékenység belső feltételeinek kialakulása.

Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.

Hatékony hallás utáni tanulás.

Szingazdag játék.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.

Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés, a záró hangok légszekrényes zárása, a helyes hangszertartás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan–, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső–Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az elért technikai és zenei színvonal továbbfejlesztése.

Az önálló zenei tevékenység kialakulása.

Önállóság megszerzése a regisztráció területén is.

Eredményes gyakorlási módszer elsajátítása.

Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.

Saját lejegyzések készítése.

Színgazdag játék, differenciált dinamika.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.

Meggyőző zenei–, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való tudatos kapcsolódás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos izlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással. Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés, a záró hangok légszekerényes zárása, a helyes hangszertartás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső–Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Az elért technikai és zenei színvonal következetes továbbfejlesztése, önállóan is.

Az önálló zenei tevékenység.

Eredményes önálló gyakorlási módszer elsajátítása.

Hatékony hallás utáni tanulás, biztos kottaolvasási készség.

Színgazdag játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

Nyitott, empatikus kamarazenélés.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig.
- Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérelő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kísérelő-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső-Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

A „B” tagozaton az alapfok évfolyamaiban elért technikai szint továbbfejlesztése.

Eredményes, hatékony gyakorlási módszer elsajátítása.

Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség fejlődése.

Színgazdag játék, differenciált dinamika.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

Biztos tempótartás szóló és kísérelő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, önálló tanulmányozása.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban.
- Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés, a helyes hangszer-tartás, kéztartás területén.

- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás, a differenciált dinamika.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső-Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika kialakítása.

Meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Színgazdag játék, differenciált dinamika.

Eredményes, hatékony gyakorlási módszer elsajátítása.

Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség fejlődése.

Biztos tempótartás szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar népzenei dialektusokon belül.

Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással.
- Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés, a záró hangok légszekerényes zárása, a helyes hangszertartás, kéztartás területén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a regisztráció területén is.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszinkultúra iránt.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer–iskola kiadványai, kíséret–, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső–Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika fejlesztése.

Meggyőző zenei–, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

A zenei kreativitás megnyilvánulása.

Szín gazdag játék, differenciált dinamika.

Eredményes, hatékony gyakorlási módszer.

Biztos hallás utáni tanulás, a kottaolvasási készség folyamatos fejlődése.

Biztos tempótartás szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar és nemzetiségi népzenei dialektusokon belül.

Vokálisan–, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.

Önállóság megszerzése a regisztráció területén is.

Saját lejegyzések készítése.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának folyamatos megismerése.

A népzenei hagyomány tanult tájegységeinek, műfajainak, dallamtípusainak elemzése.

Tudatos, elkötelezett hagyományörzés.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint két kamarazenei közreműködés.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A zenei műveltség elmélyítése, hangfelvételek, kottakiadványok, elméleti szakirodalom önálló tanulmányozása. A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.
- Az eddig elsajátított játéktechnikai, zenei ismeretek összefoglalása, szintet tartása, csiszolása.
- Az önállóság, a biztos ízlés, a muzikalitás erősítése.
- Hatékony és eredményes gyakorlási módszerek alkalmazása.
- Virtuóz játéktechnika kialakítása.
- A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.
- Dúr és moll skálák játéka 6#, 6b előjegyzésig, két oktávon élénk tempóban, hármashangzat felbontással. Automatizmusok kialakítása különösen a díszítések, valamint a légvezetés, a záró hangok légszekrényes zárása, a helyes hangszertartás, kéztartás területén.

Szín gazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval, önállóság megszerzése a regisztráció területén is.

Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés a tiszta, világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.

- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése. Vokálisan–, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

- Mennyiségileg is számottevő dallamismeret.
- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Ajánlott tananyag

Bogár István: Harmonikaiskola II.

A Népzenei Füzetek sorozat népi hangszerhez kapcsolódó példatárai, hangszer-iskola kiadványai, kíséret-, és hangzó mellékletei (Budapest 1992–98) Magyar Művelődési Intézet –, szerk.: Eredics Gábor

Erdélyi, moldvai, Felső-Garam menti, sárosi felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Bármilyen más, a helyei és területi etnikai sajátosságokhoz valamint a tanuló érdeklődéséhez, tudásszintjéhez igazodó harmonikaiskola, népzenei dallamtár, hangzó anyag.

Archív hangfelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)

Gyűjtéseket közreadó CD kiadványok.

Követelmény

Virtuóz játéktechnika fejlesztése.

Megújuló zenei kreativitás.

Színvonalas játék, differenciált dinamika, fejlett hangszínkultúra.

Eredményes, hatékony, önálló, gyakorlási módszer.

Biztos hallás utáni tanulás eredeti felvételekről is

Kottaolvasási, transzponálási készség.

Saját lejegyzések készítése.

Mennyiségileg is számottevő dallamismeret a magyar és nemzetiségi népzenei dialektusokon belül.

Vokálisan-, vagy más hangszeren megszólaló népzenei dallamok önálló adaptációja.

A hangszer más műfajokhoz kötődő irodalmának megismerése.

A népzenei hagyomány elemzése, a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos, belső igényének felkeltése.

Tudatos, elkötelezett hagyományörzés.

A kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában meggyőző zenei-, előadói élményt nyújtó hangszerjáték.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Önállóan megszerkesztett hosszabb népzenei összeállítás különböző karakterű dallamokból és táncfűzér előadása, valamint kamarazenei közreműködés.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje és legyen képes megfelelően előadni 10–15 perc időtartamú, különböző népzenei dialektusokból, karakterekből, esetleg szomszédnépi hagyományból válogatott programját.

Legyen képes

- a tanult kéz- és légszokrény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani,
- az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának eredményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfejlesztésére,
- pontos levegőgazdálkodásra hosszabb légszokrény-utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játékmód mellett is,
- különböző dialektusok, tájegységek dallamainak stílusos, izléses, igényes előadására,
- egyszerűbb népzenei darabokat zeneileg és technikailag önállóan megoldani,
- kamarazenei feladatkörben közreműködni.

Rendelkezzék

- kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes hanggal,

- kifejező játékmóddal,
- stílusismerettel,
- a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod mozgású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos munkáját,
- a darabok karakterének megfelelő regisztrálás szempontjait,
- a hangszer szélesebb irodalmát,
- a darabok harmóniai, formai szerkezetét, stílusjegyeit.

Legyen képes

- a pontos levegőgazdálkodásra, egyenletes légszokrény-vezetésre, pontos, gyors, törésmentes légszokrény-váltásra, valamint egyenletesen vezetett dinamikai ívek megvalósítására,
- két-, illetve többszólamú darabok előadására,
- saját kézalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni,
- a többszólamú művekben tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra,
- a kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult kéz- és légszokrény-technikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Tudjon

- nagyobb terjedelmű zenei folyamatokat előadni,
- kamarazenében – a hagyományban előforduló hangszerekkel – közreműködni,
- repertoárdarabokat önállóan is elsajátítani,
- ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani,
- egyrészt pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével, másrészt ismert, vagy hallott dallamhoz megfelelő kíséretet rögtönözni

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi harmonika főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Különböző stílusú, karakterű, valamint tempójú népzenei.

Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

„B” tagozat

Egy élénk tempójú táncdallam,

Egy mérsékelt tempójú táncdallam terc és sext dallammozgásokkal,

Egy párlandó, rubato népzenei dallam,

Egy szabadon választott népzenei darab, igényes basszus-szólammal,

Egy kamaradarab, kísérő feladatkörben.
Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- díszítések megvalósítása,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egy-egy darab 40, 80, és 120 basszusos harmonika, megfelelő minőségben.

Kétkazettás magnetofon, CD-játszó, videó készülék, felvételek sokszorosítására és órai meghallgatására.

A követelmények elsajátításához elegendő mennyiségű, kotta, CD.

Metronóm.

Kottaállvány.

ÜTŐ TANSZAK

NÉPI RITMUSHANGSZEREK

A népi ritmushangszerek tanításának szakirányú feladatai

A tanuló ismerje meg

- a népi ritmushangszerek helyét a magyar népi hangszerek osztályozásában,
- a népi ritmushangszerek szerepét a magyar népzeneben, néptáncban és népszokásokban,
- a népi ritmushangszerek készítését, felépítését, részeit, hangolását,
- a népi ritmushangszerek múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein,
- a Kárpát-medence jellemző magyar és nemzetiségi tánc típusait, táncait,
- a különféle tánc kísérekben alkalmazandó egyszerű és összetett ritmusképleteket,
- a tánc házi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
- a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
- az egyéb kísérőhangszerek (kontra, brácsa, cimbalom) szerepét.

Alakítson ki

- természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb-és balkéz mozgást,
- a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test-, hangszer- és kéztartást,
- a vele együtt muzsikáló hangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet

- céltudatos egyéni gyakorlási módszerének kialakítására,
- a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
- a rendszeres zenekari muzsikálásra.

Tanulja meg a legalapvetőbb hangszerkészítési- és karbantartási feladatokat.

Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény

A gyermek ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, szokásdallammal, jeles napok dalaival. Túlnyomórészt magyar nyelvterület népdalaival, de a Gyimes-völgye és Csík megye, valamint Moldva területéről is válasszunk gyermekdalokat. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát. A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kíséni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskíséréssel.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Mondókák, gyermekjáték dallamok, szokásdallamok, főként az alapfok első néhány évfolyamának dallamai.

Követelmény

A tanuló ismerkedjen meg minél több, az életkorának megfelelő népdallal, szokásdallammal, jeles napok dalaival. Túlnyomórészt magyar nyelvterület népdalaival, de Gyimes-völgyéből és Csík megye, valamint Moldva területéről is válasszunk gyermekdalokat. Ezek segítségével ismerje meg a ritmus, dallam, mozgás és az anyanyelv kapcsolatát. A megtanult dallamokat tudja énekelve, táncolva, játszva előadni, azokat tapssal, dobogással, ritmushangszerekkel kíséni.

Tudja a dob vagy az ütőgardon különböző funkcióit (zenei egy, és az esztam fogalmait) külön-külön használni (a két kéz szerepének használatát).

A tanuló különböző játékos gyakorlatok segítségével ismerkedjen meg a dob illetve az ütőgardon használatával (regősbot, köcsögduda, kanna, taps, illetve egyéb ritmuskeltő dobogással kézzel és lábbal is):

- énekét kíséje egyenletes mérő ütéssel
- igyekezzen megszólaltatni ritmikai sorzárlatokat, szüneteket
- énekét kíséje a dal szövegével egyező ritmussal (esetleg tanári segítséggel)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Mondókák, gyermekdalok, szokásdallamok, táncdallamok ritmuskíséréssel, dob vagy az ütőgardon kíséréssel.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyermekdalok, szokásdallamok, jeles napok dalai, csárdásdallamok
- Gyimes–völgyéből és Moldva területéről

A tanuló sajátítsa el

- a hangszer helyes tartását ülő és álló helyzetben,
- a pálca vagy ütő megfelelő tartását, indítását,
- a balkéz és a jobbkez helyes tartását,
- a szép zenei hang megformálásához szükséges ütéstechnikát,
- a dob behangolását.

Követelmény

Legyen képes

- egyenletesen, mérsékelt tempóban, szépen formált hangokkal az alapdallamokat kíséni,
- tempótartásra,
- hallás utáni dallamtanulásra,
- negyedek és nyolcadok mérsékelt tempójú megvalósítására dallamhoz kötötten vagy anélkül.
- a dallam főhangsúlyainak megvalósítására,
- a megtanult dallamokat akár hosszabb zenei folyamatba is illesztve kotta nélkül eljátszani,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző karakterű összeállítás.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi lassú csárdások, kerekas, medvés, hétlépés, régi héjsza
- Moldvai népzene: magyaros, öves, kezes, gergelytánc, erdélyes, virágtánc, bolgáros, oroszos, stica, polka, sirba, ruca, sirba studencilor, drumui dracului stb.

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan felvenni, megfelelő tartással ülni, illetve állni,
- megfelelő ütéstechnikával szépen formált hangokkal ritmizálni,
- hangszerjátékát énekkel színesíteni, énekét hangszerrel kíséni,
- a tá, és esetleg ti–ti és sorvégi tá–szün ritmusképletek alkalmazására,
- a bal és jobb kéz ritmikai függetlenítésére,
- tempóváltásokat megvalósítani hosszabb zenei folyamatban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű összeállítás.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi verbunk, sebes magyaros és csárdás, héjsza, alunelu
- Moldvai népzene (kecskés, festeres, kettős, gergelytánc, magyaros, öves, kezes, virágtánc, bolgáros, oroszos, stica, polka, sirba, ruca, sirba studencilor,)
- Magyar történeti zene, szokásdallamok
- Csík megyei lassú csárdás

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét behangolni a tanár által megadott alaphangra (hegedűhöz, furulyához),
- a hangsúlyok és belső (soroközötti) hangsúlyok dallamalkotó szerepének felismerésére és alkalmazására,
- a dallam értelmezésére, egyszerű ritmus variációkra,
- a dob és az ütőgardon teljes játszófelületén való tájékozódásra,
- a zenei periódus felismerésére,
- a sorzáró „ti–ti ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti tá szün” formula következetes alkalmazására csárdásokban,
- hosszabb tánczenei folyamatot megfelelő tempóváltással előadni.

Tudjon hegedűvel vagy furulyával együtt muzsikálni, és különbséget tenni a népzene és a régizene (írott zenei hagyomány) előadásmódja között.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző jellegű összeállítás.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi tánczene (Gyimesközéplak) lassú és sebes magyaros
- Csík megyei (Csikszentdomokos) verbunk, magyarországi, cepper
- XVIII. századi magyar tánczenék a régi stílusú ugrós–legényes típuscsaládhoz kapcsolódva, szokásdallamok, illetve jeles napok dalai
- Moldvai népzene (kettős, kecskés)

Követelmény

A tanuló legyen képes

- hangszerét önállóan segítséggel behangolni,
- a húrokat karbantartani, kezelni,
- a különböző ütéstechnikát megkülönböztetni, alkalmazni
- különböző a dallamokra jellemző belső hangsúlyozására,
- egyszerű sorzárlatokat stílusosan alkalmazni,
- a bal és jobb kéz mozgásait függetleníteni, és azokat koordinálni,
- a „ti–ti ti–ti ti–ti tá szün”, vagy a „ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti ti–ti tá szün” módusok sorzárlat stílusos alkalmazására összefüggő tánczenei folyamatban,
- a szinkópa használatára.

Tudjon

- énekest kísérni,
- hegedűvel, furulyával és más hangszerekkel együtt zenélni,
- néptáncosokat zenével kísérni.

Ismerje a különbséget a hagyományos gyimesi és csíki játékmód, ütőgardon kísértében alkalmazott stílusjegyei között.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző jellegű összeállítás hangszerrel, vagy énekkel.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi tánczene (Gyimesközéplek) Rákóczi mars, lakodalmi mars, sánta németes, sormagyar, medvés, régi héjsza, öreges héjsza, korobjászka, kerekes, tisztí héjsza, legényes, csúfos, ruszka, féloláhos–héjsza, alunyelu, hosszúhavasi, háromsírülős, egytoppantós, háromtoppantós, hétlépés, balánkai,
- Csík megyei tánczene (Csíkszentdomokos) Lassú csárdás, magyarországi, cepper, féloláhos, kezes, zsuka, orosz zsuka, medvés, héjsza, verbunk, lakodalmi mars
- Moldvai népzene
- Más népzenei dialektusok dallamai, historikus dallamok, szokásdallamok

Követelmény

A tanuló legyen képes vonós hangszerekkel, kobozzal, lanttal, tamburafélékkel, furulyákkal, más hangszerekkel, énekesekkel együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző összeállítás, ebből legalább egy kamarazenei formában.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Gyimes–völgyi zene: lassú magyaros, sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója, kettős sírülője, féloláhos, verbunk, csúfos, féloláhos–héjsza, legényes–héjsza, tisztí–héjsza, sánta németes és csoszogtatós, talján porka és a sebes, moldvai és a porkája, zsidós, gólya, kerekes, keservesek, (egyszerű adatközlői stílusjegyekkel)
- Csík megyei tánczene (Csíkszentdomokos) Lassú csárdás, sebes csárdás, magyarországi, cepper, féloláhos, kezes, zsuka, orosz zsuka, medvés, héjsza, lassú németes, Rákóczi mars, zsidós, verbunk, lakodalmi mars,
- Regionális népzene (A helyi környezet – település, megye, tájegység, dialektusterület népzenei anyaga)
- Moldvai tánczene: kettős (de doi), nyelu (mielu), leu, szerba (sirba), sirba stidentilor, floricsika, ruszászka, öves, banumarocsini, keresel (cáráselu), bulgáros (bulgareasca), kecskés, csárdás, festeres, korobjászka, románca, ördög útján (drumui dracului), batuta tiganesca, pakulár (juhos), briul, pingvin, hojna (hoina), botosánka, gergelytánc, zdrabuleánka, ráca, serény magyaros, öreg magyaros, vert kezes, román kezes, musama, buheiest, polka, batuta, djampara)
- Más népzenei dialektusok dallamainak kísérete, történeti dallamok, szokásdallamok

Követelmény

A tanuló legyen képes

- a Gyimes–völgyi és moldvai zenére jellemző díszítéstechnikákat, ritmusképleteket szabadon alkalmazni,
- az aszimmetria megvalósítására,
- a sorkezdő nyolcad és tizenhatod felütés ritmusokat alkalmazni,
- 3/4–es és 6/8–os dallamokat helyesen hangsúlyozni,
- hangszerét beállítani, tisztán behangolni,
- tisztán intonálni,
- az esztamhangsúlyú ritmizálást megvalósítani,

- stílusos improvizálásra, a dallami díszítések válogatására,
- az ütőgardon alapritmusokat stílusosan variálni, illetve a moldvai tánczene alapritmusait alkalmazni, dobon elsajátítani,
- a sorzáró ritmusformulák alkalmazására, az ütőgardon alapritmusainak stílusos elsajátítására (a hagyománynak megfelelően variálni), a tanult táncrendek megfelelő kísérésére,
- felismerni a moldvai, csíki és a gyimesi ritmizálás hasonlóságait illetve különbözőségeit,
- az aszimmetrikus kíséretre ütőgardonon (magyarországi, lassú magyaros, szegényes)
- a szinkópás ritmusok lekövetésére ütőgardonon (ettős jártatója és sírülője)

zenekari darabok összeállítására, hangszerelésre.

A tanuló tudja és ismerje a különböző tánc típusokat és azok neveit.

Ismerje és alkalmazza néhány adatközlő egyéni játékmódját.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző összeállítás, melyből egy zenekarral hangozzék el.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül

Eredeti hangszeres felvételek a Zenetudományi Intézet népzene gyűjteményéből készült kazetták, videofelvételek

Rajeczky Benjamin moldvai gyűjtése

Gyimesi csángók táncai – Kallós Zoltán, dr. Martin György Szakmai Ház (ma már a Hagyományok Háza) gyűjtéseiből összeállított kazetta, Budapest

Felcsíki hangszeres népzene (MC) – Csíkszentdomokosi zenekar (1991. március 21.) Szerkesztette: Szalay Zoltán;

Magyarországi Román Népzene 1984. SLPX 18077 Budapest, szerk.: Sebő Ferenc

Sárosi Bálint: Magyar népi hangszerek (Budapest 1973)

Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:

- I. Tánczene. Szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16
- II. Észak. Szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
- III. Dunántúl. Szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42
- IV. Alföld. Szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
- V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95)

VII. Moldva és Bukovina népzeneje 1–4. MTA Zenetudományi Intézet

Magyar Népzene 1–3. szerk. Rajeczky Benjamin LPX 10095–98, LPX 180001–04, LPX 18050–53 (Budapest 1969–72) Hungaroton

Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47 (Budapest 1980) Hungaroton

Magyar Népzene Bartók Béla fonográf-felvételeiből. Szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton

Moldvai hangszeres dallamok (Etnofon)

Moldvai hegedűs tánczene – Mandache Aurél (Etnofon)

Legedi László István, Hodorog András és Bálint Erzsébet megjelent CD lemezei:

Szeretők e táncba, Csobános, Serény magyaros,

Virágos sorozat: Zeneműkiadó

- Rozmaring – 91 magyar népdal (Budapest 1952)
- Gyöngyvirág – 92 magyar népdal (Budapest 1952)
- Viola – 93 magyar népdal (Budapest 1953)
- Rózsa – 94 magyar népdal (Budapest 1953)
- Tulipán – 95 magyar népdal (Budapest 1953)
- Muskátli – 97 magyar népdal (Budapest 1954)
- Nefelejcs – 98 magyar népdal (Budapest 1954)
- Százszorszép – 100 magyar népdal (Budapest 1957)
- Szép a huszár – Katonadalok gyűjteménye (Budapest 1954)

Szabolcsi Bence: A magyar zenetörténet kézikönyve (Budapest 1947)

Szabolcsi Bence: A magyar zene évszázadai I. (Budapest 1959)

Százas sorozat: Zeneműkiadó

- 100 népi játékdal (Budapest 1944)
- 101 magyar népdal (Budapest 1929)
- Madárka – 102 magyar népdal (Budapest 1935)

- 103 magyar népdal (Budapest 1937)
- 104 magyar katonadal (Budapest 1942)
- Dunántúli daloskönyv – 107 magyar népdal (Budapest 1947)
- 108 délvidéki népdal (Budapest 1943)
- 111 népi táncdal (Budapest 1949)
- Tiszán innen Dunán túl – 150 magyar népdal (Budapest 1951)
- Pálóczi Horváth Ádám: Ötödfélszáz énekek (Budapest 1953) Zeneműkiadó
- Régi Magyar Dallamok Tára (Budapest) Akadémiai Kiadó
- Csomasz Tóth Kálmán: A XVI. század magyar dallamai (Budapest 1958)
- Papp Géza: A XVII. század énekelt dallamai (Budapest 1970)
- Sárosi Bálint: A hangszeres magyar népzene (Budapest 1996) Püski Kiadó
- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet (2. átdolgozott kiadás Planétás Kiadó)
- Musicalia Danubiana – az MTA Zenetudományi Intézet sorozata:
- 5. Tabulatura Vietoris saeculi XVII. (1984)
- 7. Hungarian Dances 1784–1810 (1986)
- 14. Codex Caioni saeculi XVII. (1994)
- Magyar Népzene Tára
- Gyermekdalok (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó
- Jeles napok (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó
- A–B Lakodalom (Budapest 1955) Akadémiai Kiadó
- Párosítók (Budapest 1959) Akadémiai Kiadó
- Siratók (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
- Népdaltípusok I. (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó
- Népdaltípusok II. (Budapest 1987) Akadémiai Kiadó
- A–B Népdaltípusok III. (Budapest 1992) Balassi Kiadó
- Népdaltípusok IV. (Budapest 1995) Balassi Kiadó
- Népdaltípusok v. (Budapest 1997) Balassi Kiadó
- Martin György: Magyar tánc típusok és táncdialektusok (Budapest, 1996)
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. (Budapest, 1961) Zeneműkiadó
- Kálmány Lajos: Történeti énekek és katonadalok (Budapest, 1952)
- Kerényi György: Jeles napok dalai (Budapest 1963)
- Kerényi György: Magyar énekes népszokások (Budapest 1982) Zeneműkiadó
- Kiss Áron: Magyar gyermekjáték–gyűjtemény (Reprint: Budapest 1984)
- Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1937) Zeneműkiadó
- Online népzenei archívum a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet: www.zti.hu

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a népi ritmushangszerek felépítését, részeit,
- a népzeneinkben használatos népi ritmushangszerek megszólaltatási módjait,
- a népzene előadásmódjának a népi ritmushangszerekre vonatkozó jellegzetességeit, ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus és dinamika jellemző módjait, valamint a zenei improvizációnak népzeneinkre jellemző módjait,
- magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományban,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait,
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket,
- a népi ritmushangszerek múltját, elterjedését a magyar népzeneben, népszokásokban,
- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- vázlatosan a hazai népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit.

A tanuló legyen képes

- természetes, hosszú időtávon is oldott hangszerkezelésre, biztos és dinamikus játékmódra,
- az egyszerű, illetve összetett ritmuskíséret alkalmazására,
- a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
- az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, dinamika tudatos alkalmazására,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására, kíséretére,
- tudásáról számot adni zenekari produkcióként illetve táncot kísérve,
- teljes tánczenei folyamatok kíséretére a primás játékát (tempóváltásait, tánc típus–váltásait stb.) követve, az egyéb kísérőhangszerekkel ritmikailag és harmóniailag együttműködve,
- énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
- önálló zenekari produkciók összeállítására.
- zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

Rendelkezzék

- biztos tempótartással, ritmusérzéssel,
- periódusérzéssel,
- lapról olvasási készséggel
- biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi ritmushangszerek főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Gyimesi táncdallamok rögtönzött kísérete ütőgardonnal.

Moldvai táncdallamok rögtönzött kísérete dobbal.

Improvizált tánckíséret szabadon választott idiofon hangszerezen.

Szabadon választott énekes népszokás ritmushangszerrel való kísérete.

A vizsgán közreműködhetnek a népzenei tanszakok tanárai és tanulói.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- technikai felkészültség,
- jobb– és balkéz–technika.
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, jó minőségű, népi ritmushangszer (ütőgardon, kétfenekű dob, regősbot, köcsögduda, és egyéb ritmuskeltő hangszer)

Felvevő és lejátszó audio–vizuális berendezések

A követelmények teljesítéséhez szükséges hangzó anyag, szakkönyv és kotta.

VOKÁLIS TANSZAK

NÉPI ÉNEK

A népi ének tanításának szakirányú feladata

Ismertesse meg a tanulókat

- az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését,
- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével,
- a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan

- az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín),
- a tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét,
- az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét,
- a népdalok memorizálási képességét,
- az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma-, dallam- és tempóérzékét,
- a különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét,
- a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.

Törekedjen a korosztályi jellemzők, az egyéni adottságok, készségek és képességek, habitus, érzelmi beállítódás figyelembe vételére az egyes tanulók fejlesztési programjának kialakításában.

Ismertesse meg a tanulókat a vokális anyag hangszeres és táncbeli vonatkozásaival, a gyakorlatban is.

Teremtse alkalmat – a hangzó felvételek hallgatása mellett – a még élő adatközlőkkel való élményt adó találkozásokra, az adott tájegységre történő kirándulás vagy táborozás formájában is.

Vegye figyelembe a repertoár kialakításánál, hogy a vokális népzenei hagyományban olyan emberi érzések, viszonyok tükröződnek és nyernek kifejezést, melyek a tanulók későbbi önálló, felnőtt életében családi, baráti körben a legkülönbözőbb hétköznapi és ünnepi helyzetekben aktivizálódhatnak, kerülhetnek használatba: pl. gyermeknevelés, karácsonyi ünnep, baráti mulatság.

Biztassa a tanulókat a tanultak további használatára és önálló repertoárbővítésre a tanulmányok befejezése után is, a hangzó és irodalmi források megismertetésével.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A magyar nyelvterület szabadon választott területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése segítségével, a tanuló természetes, helyes testtartásának (testtartás, légzés, artikuláció) kialakítása.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.

Sajátítson el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A magyar nyelvterület különböző területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése.

A tanuló természetes, helyes testtartásának, légzésének, artikulációjának kialakítása, fejlesztése.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.

Sajátítson el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A helyes testtartás, légzés kialakítása
- A tiszta intonáció, differenciált ritmizálás fejlesztése
- Bemelegítő skálagyakorlatok
- Érthető, kifejező szövegmondás, artikuláció fejlesztése
- Dunántúl jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

A dunántúli dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő – népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallam
- Egy táncdallam
- Egy lírai dal

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Légzésfejlesztés
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
- A kifejező szövegmondás fejlesztése
- A bartóki II. népzenei dialektus, Észak jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Az északi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallam
- Egy karikázó–fűzér
- Egy ballada vagy lírai dal

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Légzésfejlesztés
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
- A váltóhangok kiegyenlítése
- A hangterjedelem növelése
- A kifejező szövegmondás fejlesztése
- Az Alföld népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása a – kistájak anyagának figyelembe vételével.

Követelmény

Az alföldi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dalcsoor táncdallamokból
- Egy parlando–rubato dal vagy egy ballada
- Egy népszokás dallam

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A légzéskapacitásra irányuló gyakorlatok
- A hangterjedelem növelése

- A váltóhangok kiegyenlítése
- A könnyebb díszítési gyakorlatok
- A tiszta intonáció, a kifejező előadás és a jó szövegmondás fejlesztése
- Az Erdély népzenei dialektusból Székelyföld és Bukovina legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Székelyföld és Bukovina vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílusúően, érzelmileg kifejezően adja elő

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy lakodalmi összeállítás
- Egy táncdallamokból álló összeállítás
- Egy ballada vagy lírai dal

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A hangterjedelem továbbfejlesztése
- Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével
- Nehezebb díszítési gyakorlatok,
- A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemző díszítések felismerése és megszólaltatása.
- Az Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezőség legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélte, kifejező módon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás
- Egy különböző karakterű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás
- Egy hosszabb lélegzetű parlando–rubato dal.
- Egy ballada.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

Az előző években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:

- légzés,
- hangterjedelem,
- a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
- kifejező szövegmondás,
- a tanult tájegységekre jellemző díszítések.

Moldva legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény

Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,

a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás
- Egy díszített parlando–rubato dal
- Egy klasszikus ballada
- Egy táncdallamokból álló összeállítás

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és énekes adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Légzésfejlesztés
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
- A kifejező szövegmondás fejlesztése
- A bartóki II. népzenei dialektus, Észak jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban is.

Követelmény

Az északi dialektus kistájainak jellemző vokális népzenei anyaga: Csallóköz, Zoborvidék, Palócföld.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- gyermekjátékdalok,
- különböző szövegtípusú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás
- Egy karikázó–fűzér
- Egy ballada vagy lírai dal

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekétség fejlesztése

- Légzésfejlesztés
- Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
- A váltóhangok kiegyenlítése
- A hangterjedelem növelése
- A kifejező szövegmondás fejlesztése
- Az Alföld népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban, hangszerkísérettel is.

Követelmény

Az alföldi dialektus kistájainak jellemző vokális népzenei anyaga: Szatmár, Hajdúság és Nyírség, Nagyunság, Körösök vidéke, Jászság, Kiskunság, Kalocsai Sárköz, Bácskai Duna mente.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- gyermekjátékdalok,
- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílusúen, érzelmileg kifejezően adja elő

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen:

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dalszokor különböző tempójú táncdallamokból
- Egy pásztordal vagy egy ballada
- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekétség fejlesztése

- A légzőkapacitásra irányuló gyakorlatok
- A hangterjedelem növelése
- A váltóhangok kiegyenlítése
- A könnyebb díszítési gyakorlatok
- A tiszta intonáció, a kifejező előadás és a jó szövegmondás fejlesztése
- Az Erdély népzenei dialektusából Székelyföld és Bukovina legjellegzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemző hangszerkísérettel is.

Követelmény

Az erdélyi dialektusból Székelyföld kistájainak (Maros–Küküllő vidéke, Udvarhely szék, Csík, Gyimes) és Bukovina (beleértve a Magyarországra telepített és a jelenlegi Szerbiában élő bukovinai székelyeket) jellemző vokális népzenei anyaga.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- különböző szövegtípusú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílusúően, érzelmileg kifejezően adja elő

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen:

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy lakodalmi összeállítás
- Egy táncdallamokból álló összeállítás
- Egy ballada vagy keserves

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekéhszség fejlesztése

- A hangterjedelem továbbfejlesztése
- Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével
- Nehezebb díszítési gyakorlatok,
- A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemző díszítések felismerése és megszólaltatása.
- Az Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezőség legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átél, élményszerű előadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemző hangszerkíséréssel is.

Követelmény

Az erdélyi dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség jeles énekes adatközlőinek népzenei felvételei alapján:

Szilágyság: Hoffner Jánosné Szabó Katalin, Lukács Andrásné Nagy Anna (Kárásztelek).

Kalotaszeg: Ambrus Sándorné Márton Kata, (Sárvásár), Péntek Jánosné Szabó Ilona (Körösfő), Gergely András „Zsüke” (Türe) és mások.

Mezőség: Balla Ferencné Szász Etelka (Feketelak), Eke Péterné Simon Mari „Csutkó” (Buza), Pap Mártonné Filep Mária, Szabó Varga György, Csorba János, Kis Sándor „Kicsi”(Szék) és mások.

A feldolgozás az alábbi tematikai rendben történjen:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átél, kifejező módon.

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen:

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy népszokás dallamokból álló összeállítás
- Egy különböző karakterű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás
- Egy hosszabb lélegzetű parlando rubato dal.
- Egy ballada.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

Az előző években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:

- légzés,
- hangterjedelem,
- a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
- kifejező szövegmondás,
- a tanult tájegységekre jellemző díszítések.

Moldva legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése, elsajátítása és átélt, élményszerű előadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemző hangszerkísérettel is.

Követelmény

Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően, beleértve a Magyarországra települt moldvai csángók népzenejét is:

- különböző témájú lírai dalok,
- balladák,
- különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
- táncszók,
- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon a dialektusra jellemző hangszerkísérettel is.

A népdalok válogatása a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően történjen:

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás
- Egy díszített parlando rubato népdal
- Egy klasszikus ballada
- Egy táncdallamokból álló összeállítás

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- az emberi hang sajátosságait, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor,
- a magyar népdalok alapvető stílusjegyeit, az öt magyar népzenei dialektus fő jellemzőit és a népdalok díszítési és variációs lehetőségeit,
- a legjelentősebb hagyományőrző népi énekeseket.

Tudjon

- helyesen lélegezni,
- tisztán intonálni,
- kezdőhangokat önállóan megtalálni,
- hangfajának megfelelő terjedelemben törésmentesen énekelni,
- érthető szövegmondással énekelni,
- életkorának, képességének, egyéniségének megfelelő módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes a tanuló az „A” tagozatra építve gyarapítani technikai eszközeit a tanult népzenei stílusok, műfajok, valamint dialektusok autentikus megszólaltatása érdekében. Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejező módon.

Tudjon

– önállóan beéneklő gyakorlatokat végezni,

Rendelkezzék

– a szükséges kottaolvasási, lejegyző képességgel, memóriával és összpontosító képességgel,

– jó előadói képességgel, önállósággal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi ének főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy gyerekjátékdalokból vagy párosító dalokból álló népdalcsozor,
 - Egy jeles napi szokásdalokból álló összeállítás,
 - Egy pásztor– vagy rabének,
 - Egy klasszikus ballada a Dunántúlról vagy az Alföldről,
 - Egy különböző lüktetésű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.
- Az előadásban közreműködhetnek hangszeres tanulók.

„B” tagozat

- Egy lakodalmi szokásdalokból álló összeállítás,
- Egy keserves,
- Egy klasszikus ballada,
- Egy szabadon választott népdal összeállítás.
- Egy karikázó dallamokból álló összeállítás csoportos énekszóval
- Egy hangszerkíséretes táncdalciklus.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- szép, érthető szövegmondás
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- népzenei hitelesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlati idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; így az egyéni énektudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei együttes muzsikálás fejlesztése kerülhet előtérbe.

A továbbképző anyagának megtervezésekor egyéni programokat alakítsunk ki, hogy összefoglaljuk, elmélyítsük a népzenei dialektusok, stílusok és műfajok eddig tanult anyagát, új nézőpontból is.

A továbbképző lehetőséget teremt arra, hogy megismertessük azokat a tájegységeket, illetve műfajokat, amelyekkel nem volt módunk foglalkozni az alapfokú tanulmányok ideje alatt: pl. egyházi népelemek, történeti énekek, hangszerutánzó dallamok stb.

A továbbképző osztályaiban a tananyagot a tanuló alapfokon elvégzett anyaga, egyéni adottságai, érdeklődése figyelembe vételével állítsuk össze.

Az iskola adottságaitól függően a továbbképzőben teremtsünk lehetőséget a népdalok stílusos hangszerkíséretes megszólaltatására.

Ösztönözzük a tanulókat énekes–hangszeres együttesek alakítására, a kamarazene tantárgy keretein kívül is.

A tanuló képes legyen az eddigiekre építve tovább gyarapítani tudását a népzenei dialektusok eredeti megszólaltatása érdekében. Az eddig tanultakra építve fejlesszük tovább a tanuló készségeit (hangterjedelem, kifejező szövegmondás, a dialektusokra jellemző hangvétel és díszítési módok). A tanultakat tudatosan alkalmazva énekeljen tisztán, szép szövegmondással, kifejező módon.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciók kötöttségei: a lakodalomhoz kötődő szokásdallamok Zoborvidéken.
- Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: sárközi, rábaközi táncok.
- Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti).
- Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Szentlászló.
- Egy műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. katonadalok, egyházi népelemek stb.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciók kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
 - Az alföldi dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: Szatmár, Dél–alföld.
 - Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Keczan Irén, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária és mások.
 - Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos.
- Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai.
- Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri táncok.
- Egy zóborvidéki énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttő Mónika és mások.
- Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zóborvidék, Barslédec, Bogács, Bag, Fedémes.
- Egy népdal- vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. keserves, jajnóták.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsoport előadása.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, guzsalyas dalok.
- Az erdélyi dialektus különböző táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, kalotaszegi, csíki, marosszéki) valamint a moldvai csángók táncainak énekelt dallamai.
- Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné János Anna, Lőrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsé) énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
- Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarszovát, Ördöngösfüzes.
- Egy népdal- vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. ballada, dudanóta és dudautánzás.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat**7. évfolyam „B” tagozat**

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciók kötöttségei: a lakodalomhoz kötődő szokásdallamok Zoborvidéken, Mezőségen.
- A dunántúli dialektusterület különböző táncainak énekelt dallamai: sárközi, rábaközi, somogyi, mezőföldi táncok.
- Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti), Csirke István (Somogyaszaló), Gyöke Illésné Kántor Mária és mások.
- Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Törökkoppány, Szenna, Szentlászló, Vitnyéd stb.
- Egy műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. katonadalok, egyházi népénekek, karácsonyi kántálók, névnapköszöntők stb.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciók kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, párosítók, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
- Az alföldi dialektusterületek különböző táncainak énekelt dallamai: Szatmár, Dél-alföld. Bácska, Jászság.
- Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Kecán Irén és testvérei, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária, Sivák Barna és családja, Vlasity Károlyné Zélity Klára és mások.
- Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos, Nagyecsed, Bátmonostor.
- Egy műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok, történeti énekek.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

9. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai, pünkösdi szokásdallamok.
- Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri, galga–menti táncok.
- Egy zaborvidéki (pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttő Mónika) vagy egy palóc énekes egyéniség (pl. Holecz Istvánné Kanyó Margit, Bajzáth Ferencné Szabó Malvin, Koós József, Tóth Istvánné Kovács Julianna) tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
- Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zaborvidék, Hont, Áj, Barslédéc, Bogács, Bag, Fedémes, Tura.
- Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. keserves, jajnóták, betyárdalok, 48–as dalok.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatahoz mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban:

légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

10. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok – Tananyag**

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

- A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, guzsalyas dalok.

Az erdélyi dialektus különböző táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, palatkai, csíki, marosszéki) valamint a moldvai csángók táncainak énekelt dallamai.

- Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné János Anna, Lőrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsé, Miklós Györgyné Szályka Rózsa, Simon Ferenc Józsefné Fazakas Ilona) vagy bukovinai (pl. Gáspár Simon Antal, Molnár Ambrus, Kovács Julianna) énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
- Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarszovát, Ördögösfüzes, Udvarhely szék, Nádas–mente.

- Egy népdal- vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. ballada, dudanáta és dudautánzás, bordalok, mulatónóták.

Követelmény

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzőkapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.

Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban az „A” és „B” tagozaton minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsozor előadása.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Multimédiás adatbázisok: www.zti.hu

- Publikált népzenei felvételek: a Magyarországon megjelent eredeti felvételeket tartalmazó hangzó kiadványok felvételei
- Bartók-rend
- Kallós Zoltán gyűjtései

Népdalközlések

Ág Tibor: Édesanyám rózsafája (Bratislava 1974) Madách Kiadó

Ágh Tibor: Vétessék ki szóló szívem. Szlovákiai magyar népballadák. (Budapest 1979) Gondolat kiadó

Ágh Tibor: Ki népei, vári vagytok? Válogatás a szlovákiai magyar tájak hagyományából. (Komárom–Dunaszerdahely 1966) Madách Kiadó

Albert Ernő–Faragó József: Háromszéki népballadák (Bukarest 1973) Kriterion Kiadó

Almási István: Futásfalvi népdalok (Sepsiszentgyörgy 1973)

Almási István: Szilágysági magyar népzene (Bukarest 1979) Kriterion Kiadó

Almási István: Kocsis Lajos századeleji gyűjtése (Bukarest 1980) Kriterion

Almási István–Olasz Katalin: Magyargyerőmonostori népköltészet (Bukarest 1969) Kriterion Kiadó

Balogh Dezső: Szilágysági népdalcsozor (Zilah 1973)

Bandi Dezső: Tiszta búzából. Nyárádköszvényesi népdalok (Marosvásárhely 1970)

Bandi Dezső: A falu nótája. Marosmagyarói népdalok (Marosvásárhely 1970)

Bandi Dezső: Szerelem, szerelem. Backamadarasi népdalok. (Marosvásárhely 1970)

Barsi Ernő: Daloló Rábaköz (Győr 1970)

Barsi Ernő: Daloló Szigetköz. (Győr 1971) Hazafias Népfrent

Barsi Ernő: Daloló Rábaköz II. (Csorna–Győr 1983)

Barsi Ernő: Az alsóóri Lisztné Ferber Mária és dalkincse (Győr 1992)

Barsi Ernő: A zene egy sályi pásztor életében (Budapest 1994) Akadémiai Kiadó

Barsi Ernő: Megérett, megérett Écs hegyén a szőlő (Győr 1995)

Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924)

Bartók Béla: Népzene és a szomszéd népek népzeneje – Népszerű Zenefüzetek 3. (Budapest 1934)

Bartók Béla: Rumanian Folk Music II. Ed. B. Suchoff. The Hague, (Hága 1967)

Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey. Ed. Saygun, Adnan. (Budapest 1976) Akadémiai Kiadó

Magyar népdalok. Egyetemes Gyűjtemény I. Közreadja: Kovács Sándor és Sebő Ferenc (Budapest 1991)

Bartók Béla–Kodály Zoltán: Erdélyi magyarság. Népdalok (Budapest 1923)

Bencze Lászlóné–Szűcs Sándor: A ladányi torony tetejébe... Hortobágyi és Sárreiti népdalok (Püspökladány 1974)

Bencze Lászlóné – Szűcs Sándor: Bihari népdalgyűjtés (Berettyóújfalú 1978)

Benczédi Huba: Kézdiszentléleki népdalok (Sepsiszentgyörgy 1970)

Bereczky János: Ó, szép fényes hajnalcsillag. Magyar népi karácsonyi énekek. (Budapest 1983)

Bereczky János – Domokos Mária – Paksa Katalin: Magyar–román kapcsolatok Bartók román gyűjtésében. In: Népzene és zenetörténet IV. Szerk.: Vargyas Lajos. (Budapest 1982)

Bereczky János – Domokos Mária – Olsvai Imre – Paksa Katalin – Szalay Olga: Kodály népdalfeldolgozásainak dallam- és szövegforrásai. In: Népzene és zenetörténet IV. Szerk.: Vargyas Lajos. (Budapest 1982) Zeneműkiadó

- Békefi Antal: Vasi népdalok (Szombathely 1976)
- Békefi Antal: Bakonyi népdalok (Veszprém 1977)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
- Borsai Ilona – Hajdu Gyula – Igaz Mária: Magyar népi gyermekjátékok. Ének–zene szakköri füzetek 2. Szerkesztette: Keszler Mária (Budapest 1983)
- Borsai Ilona – Nagy Miklós: Eger környéki népdalok (Budapest 1981)
- Bura László: Szatmári népballadák (Bukarest 1978) Kriterion Kiadó
- Burány Béla: Hej, széna, széna. 120 vajdasági magyar gyermekjátékdal (Zenta 1973)
- Burány Béla: Hallottátok-e hírét? Pásztordalok, rabénekek, balladák. (Szabadka 1977)
- Burány Béla – Fábri Jenő – Tripolszky Géza: Száraz kútgém, üres válú. Juhásznóták, betyárdalok, balladák Zentán és vidékén (Zenta 1966)
- Burány Béla – Fábri Jenő – Tripolszky Géza: Kék szivárvány koszorúzza az eget. 142 népdal Zentán és vidékén (Zenta 1969)
- Burány Béla–Fábri Jenő–Tripolszky Géza–Bodor Géza: Rukkolnak a szép zentai legények. 99 katonadal zentán és vidékén (Zenta 1971)
- C. Nagy Béla–Sztareczky Zoltán: A cekeházi Sivák család népdalművészete (Miskolc 1972)
- Cserey József: Kalocsai kertek alatt. 150 népdal (Kalocsa 1976)
- Dancs Lajos: Gilicemadár. 100 népdal Szabolcs–Szatmárból (Nyíregyháza 1976)
- Dancs Lajos: Édesanyám rózsafája. Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Nyíregyháza 1993)
- Dobszay László: A magyar dal könyve (Budapest 1984) Zeneműkiadó
- Dobszay László – Szendrey Janka: A magyar népdaltípusok katalógusa – stílusok szerint rendezve – I. (Budapest 1988) MTA Zenetudományi Intézet
- Domokos Pál Péter: Rezeda. 96 csángómagyar dal (Budapest 1953)
- Domokos Pál Péter: „...édes Hazámnak akartam szolgálni...” (Budapest 1979) Zeneműkiadó
- Domokos Pál Péter–Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–III. (Budapest 1956, 1961, 1991) Zeneműkiadó
- Dömötör Tekla: Naptári ünnepek (Budapest 1964)
- Együd Árpád: Somogyi népköltészet. Somogy néprajza I. Szerk.: Bakay Kornél, Zenei szerk.: Olsvai Imre (Kaposvár 1975)
- Erdélyi Zsuzsanna: Hegyet hágék, lőtöt lépék. Archaikus népi imádságok (Budapest 1976)
- Fajcsák Attila: Rózsa nyílik. Ötven felnémeti népdal (Eger 1983)
- Fajcsák Attila: Ködellik a Mátra. 90 népdal Heves megyéből (Eger 1983)
- Fasang Árpád: Bartók Béla Békés megyei gyűjtései. 260 népdal. (Sarkad 1981)
- Fehér Zoltán – Fehér Anikó: Bátya népzeneje (Kecskemét 1993)
- Gulyás Éva–Szabó László: Túl a Tiszán, a szendrei határban... Népballadák és históriás énekek Szolnok megyéből (Szolnok 1975)
- Gy. Körmendi Mária: Elindultunk idegenbe. Amerikai magyar munkásdalok. (Budapest 1965)
- Hintalan László–Lázár Katalin: Gyermekjátékok. Hévizgyörk. (Szentendre 1980)
- Horváth Károly: Egy hernyéki parasztember dalkincse (Zalaegerszeg 1980)
- Imets Dénes: Repülj, madár, repülj... Menasági népdalok és népballadák (Csikszereda 1970)
- Jagamas János: Magyaró népzeneje (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó
- Jagamas János – Faragó József: Moldvai csángó népdalok és népballadák (Bukarest 1953) Kriterion Kiadó
- Jagamas János – Faragó József: Romániai magyar népdalok (Bukarest 1974) Kriterion Kiadó
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. (Budapest 1961) Zeneműkiadó
- Kallós Zoltán: Balladák könyve (Budapest 1973) Európa Kiadó
- Kallós Zoltán: Új guzsalyam mellett (Bukarest 1973) Kriterion Kiadó
- Kallós Zoltán: Gyimesvölgyi keservesek. In: Néprajzi Közlemények V. 3–51. (Budapest 1960)
- Kallós Zoltán – Martin György: Tegnap a Gyimesben jártam... (Budapest 1989) Európa Kiadó
- Kerényi György: Magyar énekes népszokások (Budapest 1982) Zeneműkiadó
- Kiss Lajos: Lakodalmas dalok (Budapest 1980) Zeneműkiadó
- Kiss Lajos: Horgosi népdalok (Zenta 1974)
- Kiss Lajos: Gombos és Doroszló népzeneje (Újvidék 1982) Hungarológiai Kutatási Intézet
- Kiss Lajos: Lőrincréve népzeneje. Karsai Zsigmond dalai. (Budapest 1982) Zeneműkiadó
- Kiss Lajos – Bodor Anikó: Az aldunai székelyek népdalai (Újvidék 1984)
- Kiss Lajos – Bodor Anikó: A szlavóniai szigetmagyarság népdalai (Újvidék 1990) Hungarológiai Kutatási Intézet

- Kodály Zoltán: Kelemen Kómvies balladája. Visszatekintés II. 76–78. (Budapest 1926)
- Kodály Zoltán: A magyar népzene. A példatárat szerkesztette: Vargyas Lajos (Budapest 1971) Zeneműkiadó
- Kusztos Piroska–Csörtán Márton: Szovátai zöld erdőben. Szovátai népdalok (Marosvásárhely 1971)
- Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Szépkényerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Kőröspataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Sopronmegyei virrasztó énekek (Budapest 1966) Zeneműkiadó
- Lajos Árpád: Borsodi népdalok (Miskolc 1955)
- Lampert Vera: Bartók népdalfeldolgozásainak forrásjegyzéke. (Budapest 1980) Zeneműkiadó
- Lázár Katalin: Tápiómenti népdalok. In: Tápiómente néprajza. Szerk.: Ikvai Sándor. (Szentendre 1985)
- Lázár Katalin: Bagi népdalok. In: Bag. Néprajzi tanulmányok II (Aszód 1988)
- Maczkó Mária – Rónai Lajos: Rózsát ültettem a gyalogútra... Galga menti népdalok (Aszód 1990)
- Magyar Népzene Tára. szerk. Bartók Béla – Kodály Zoltán,
- I. Gyermejátékok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó
 - II. Jeles napok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó
 - III. Lakodalom. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos (Budapest 1955–56) Akadémiai Kiadó
 - IV. Párosítók. Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest) Akadémiai Kiadó
 - V. Siratók. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos és Rajeczky Benjamin (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
 - VI. Népdaltípusok 1. Sajtó alá rendezte Járdányi Pál és Olsvai Imre (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
 - VII. Népdaltípusok 2. Járdányi Pál rendszerében szerkesztette: Olsvai Imre (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó
 - VIII. Népdaltípusok 3. Sajtó alá rendezte: Vargyas Lajos. (Budapest 1992) Balassi Kiadó
 - IX. Népdaltípusok 4. Sajtó alá rendezte: Domokos Mária. (Budapest 1995) Balassi Kiadó
- Nagy Miklós: Szállj el, fecskemadár Hevesen keresztül... 101 ballada és balladaszerű dal Eger környékéről Egy bükkszéki palóc asszony népdaljai (Budapest–Eger 1987)
- Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele. Észak–mezőségi népdalok (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
- Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet
- Nyéki Sándor: Daloló Balaton I–II. 88 Balaton vidéki népdal. (Budapest 1976) Zeneműkiadó
- Nyéki Sándor: Balatoni népdalok (Veszprém 1982) Veszprém megyei Tanács
- Olsvai Imre–Köncöl Ferenc: 88 Tolna megyei népdal (Szekszárd 1974)
- Olsvai Imre – Várnai Ferenc: Dráva szélén lakom. 77 ormánsági népdal (Budapest 1982)
- Olsvai Imre – Várnai Ferenc: Széles víz a Duna (Pécs 1989)
- Paksa Katalin: A szögedi nemzet zenéje. In Bálint Sándor: A szögedi nemzet III. A Móra Ferenc Múzeum évkönyve 1978/79–2. 575–905 (Szeged 1980)
- Paksa Katalin: Régi baranyai népdalok (Pécs 1988)
- Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) Falvy Zoltán
- Paksa Katalin–Németh István: Magyar Népzenei Antológia. Alföld. (Budapest 1994) Falvy Zoltán
- Pesovár Ferenc: Béres vagyok, béres... Fejér megyei népzene. (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum közleményei
- Pozsony Ferenc: Álomvíz martján. Fekete–ügy vidéki magyar népballadák (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó
- Ráduly János: Kibédi népballadák (Bukarest 1975) Kriterion kiadó
- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet (illetve a második átdolgozott kiadás 2 CD melléklettel (Budapest 1997) Planétás Kiadó
- Seres András: Barcasági magyar népköltészet és népszokások. (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó
- Seres András–Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest 1991) Héttorony Kiadó
- Szalay Olga: Barnucz Mihályné nyírségi parasztasszony népdaljai. Szakdolgozat (1980) MTA Zenetudományi Intézet
- Szegő Júlia – Rajeczky Benjamin – Tari Lujza: Ismeretlen moldvai nótafák (Budapest 1988) Európa Kiadó
- Szendrei Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: XVI–XVII. századi dallamaink a népi emlékezetben I–II. (Budapest 1979) Zeneműkiadó
- Szomjas–Schiffert György: Népdal, népzene. In Kecel története és néprajza 951–1019. (Kecel 1984)
- Szomjas–Schiffert György: Hej! Cserényem előtt ... Kiskunhalas népdaljai (Kiskunhalas 1994)
- Sztareczky Zoltán: Kékedi népdalok (Miskolc 1959)
- Tary László: Heves megyei népdalok (Eger 1959)
- Tóth Ferenc: Topolya és környéke népballadái (Újvidék 1981)
- Újváry Zoltán: Gömöri népdalok és népballadák (Miskolc 1977)

- Vajda József: Hallottad–e hírét Zalaegerszegnek...333 zalai népdal. (Zalaegerszeg 1978)
- Vargyas Lajos: Áj falu zenei anyaga I–III. (Budapest 1961–1963)
- Vargyas Lajos: Régi népdalok Kiskunhalasról (Budapest 1954)
- Vargyas Lajos: A magyar népballada és Európa I–II (Budapest 1976) Zeneműkiadó
- Vargyas Lajos: Balladaskönyv (Budapest 1979) Zeneműkiadó
- Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje (Budapest 1981) Zeneműkiadó
- Várnay Ferenc: Csele vize elfolyik a Dunába. Félszáz szebényi népdal (Véménd 1974)
- Várnay Ferenc: Mohácsi népdalok Schneider Lajos gyűjtéséből (Mohács 1971)
- Várnay Ferenc: Erre alá a Baranya szélén. 50 népdal Berze Nagy János gyűjtéséből (Pécs 1979)
- Várnay Ferenc: A mohácsi malomgátba reng a nád (Pécs 1981)
- Várnay Ferenc: Hadikfalvi székely népdalok (Pécs 1983)
- Várnay Ferenc: Szentlőrincen kiöntött a kanális (Szentlőrinc 1989)
- Várnay Ferenc: Nagyhetény, de be van kerítve. 70 hosszúhetényi népdal (Pécs 1991)
- Veress Sándor: Moldvai gyűjtés. Szerk.: Berlász Melinda és Szalay Olga. (Budapest 1989) Múzsák Kiadó
- Vikár László – Bereczki, Gábor: Cheremis Folksongs (Budapest 1971) Zeneműkiadó
- Vikár László – Bereczki Gábor: Chuvash Folksongs (Budapest 1979) Zeneműkiadó
- Vikár László – Bereczki Gábor: Votyak Folksongs (Budapest 1989) Zeneműkiadó
- Vikár László–Szj Enikő: Erdők éneke. Finnugor népek 100 népdala (Budapest 1985) Zeneműkiadó

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Legyen képes a tanuló

- az „A” tagozatra építve tovább gyarapítani technikai eszközeit,
- tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejező módon énekelni,
- önállóan és tudatosan alkalmazni a tanultakat,
- olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Ismerje a tanuló a magyar népzene minden dialektusterületét az „A” tagozaton elvárható mélységben és dallam mennyiségben.

Tudjon mindegyik dialektusból önállóan dalfüzért szerkeszteni és azt előadni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes a tanuló

- eddigi tudásának technikai szintjét emelni,
- állóképességét, terhelhetőségét növelni,
- önálló gyakorlati és előadói programot tervezni,
- az öt népzenei dialektus bármelyikéből stílushű népdal összeállítást készíteni és előadni,
- az egyes földrajzi területekre, illetve népcsoportokra jellemző hangszerkísérettel dalsokrot szerkeszteni és előadni,
- meggyőző művészi produkciót nyújtani,
- megfelelő színpadi rutinnal kisebb együttest (pl. énekegyüttes) az előadás folyamán irányítani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Népi ének főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása,

Egy hangszerkíséretes összeállítás bemutatása.

„B” tagozat

A vizsgázó öt összeállításból álló műsort készít, öt népzenei dialektusból a tanult anyag alapján, maximum 25 percben.

A vizsgán közreműködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- szép, érthető szövegmondás
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- népzenei hitelesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör.

Jól hangolt és karbantartott zongora.

Kottaállvány.

Hangtár, mely rendelkezik a népzenei, néprajzi irodalom hang- és videó felvételeivel.

Felvételre és lejátszásra megfelelő minőségben képes audiovizuális eszközök.

ZENEISMERET TANSZAK

NÉPZENEI ISMERETEK

A népzenei ismeretek tantárgy tanításának célja, hogy a népi hangszert és éneket tanuló tanulók számára olyan elméleti és gyakorlati ismereteket közvetítsen, melyek leírják, elemzik, összefüggéseiben megvilágítják a népzene működésének törvényszerűségeit, ezzel szolgálva a tanulók hangszeres–énekes fejlődését.

Az előképző évfolyamok célja, hogy fejlődjön ritmus- és térérzéke, intonációs készsége, értelmi képessége, emlékezőtehetsége, erősödjön szabálytudata, közösségi magatartása, az anyanyelv ismerete, a népzene szeretete. A tanulók életkoruknak megfelelően ismerjék meg és éljék át a jeles napokhoz, ünnepekhez, a munkaalkalmakhoz, a gazdasági évhez kötődő népszokásokat.

Érezzék át a hétköznapi és ünnepek váltakozását, cselekvő módon vegyenek részt a szokások eljátszásában.

Készítsenek az ünnepekhez tartozó hagyományos tantárgyakat, tantárgyi kellékeket.

Éljék át a közösségi együttlétek hagyományos alkalmait, és ismerjék meg közösségteremtő és hagyományőrző szerepét.

Váljon fogékonyá a népszokások, népi játékok zenei anyagának elsajátításával a népzene befogadására.

Az alapfok évfolyamain

Foglalja össze, ismétlje át az előképző évfolyamaiban tanult zenei alapismereteket.

Fejlessze a tanuló

- általános zenei képességeit: hallását, ritmusérzékét, intonációs képességét, zenei emlékezetét,
- a zenei írás–olvasást, különös tekintettel a népzenei műfaj sajátosságaira,
- zenei gondolatvilágát, stílusérzékét, zenei ízlését, általános esztétikai érzékét.

Ismertesse meg

- a magyar népzene történeti rétegeit,
- a magyar népzene stílusait, műfajait,
- népzenei dialektusokat,
- a változatképződés szerepét, tényezőit és törvényszerűségeit,
- a vokális és hangszeres népzene jellemzőit,
- a népi hangszerek osztályozását, kialakulását, történetét, formai és szerkezeti jellemzőit, elterjedtségét,
- a magyar népzeneben jellemző hangszeres együtteseket,
- a népzene és néptánc kapcsolatát,
- az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz és a jeles napokhoz kötődő népszokásokat,
- a népzene szerepét a hagyományos paraszti kultúrában, valamint megőrzésének, használatának lehetőségeit a jelenkorban.

Ösztönözze a tanulót

- önálló munkára,
- népzenei koncertek, egyéb rendezvények látogatására, azokon való szereplésre,
- a népzenei hagyomány ápolására, értékeinek megőrzésére és továbbadására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- Mondókák, gyerekjátékok és népszokás dallamok éneklése, eljátszása.
- A ritmusértékek nevének, jelének és gyakorlónevének elsajátítása. Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.
- Hangmagasság–megfigyelés. Magas és mély képzet kialakítása.
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy és a vonalrendszer megismerése.
- A relatív szolmizáció bevezetése.

Követelmény

Mondókák, gyerekjátékok és népszokás dallamok élményszerű éneklése, eljátszása.

Ismerje fel

- kottáról a tanuló a negyed, nyolcad, fél, egész ritmusértékeket és szünet– jeleiket,
- a szinkópa ritmust
- a szolmizációs hangok kézjeleit, valamint a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren,
- a kis és nagy szekund fogalmát
- a G– és F–kulcs hangjait.

Tudja

- alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütemekben.
- a hiányos ritmust kiegészíteni 2/4–ben.
- érzékelni a tanuló az egyenletes lüktetést
- önállóan dalt kezdeni
- dallamfordulatokat visszaénekelni, és rövid motívumokat memorizálni, belső hallással elképzelni
- a ritmikai és dallami elemeket írásban összekapcsolni.

Legyen képes

- a ritmusmotívumokat folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- Mondókák, gyerekjátékok, népszokás dallamok, népdalok éneklése, eljátszása.
- A tiszta, kifejező éneklés készségének kialakítása csoportosan és egyénenként.
- Az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának érzékelése, megfigyelése, megszólaltatása gyakorlónevekkel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Motívumok éneklése, olvasása, felismerése belső énekléssel, kirakása a vonalrendszeren.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Követelmény

Mondókák, gyerekjátékok, népszokás dallamok, népdalok élményszerű éneklése, eljátszása.

A „belső” lüktetés kialakítása.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus összekapcsolása.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A hangok szolmizációs neve, kézjele. Elhelyezés a vonalrendszeren.

Zeneileg pontos éneklés csoportosan és egyénenként is.

A zenei írás–olvasás bevezetése a csoport képességeitől és a tanulók életkorától függően.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- ütempáros népzenei dallamok, régi és új stílusú népdalok
 - az őszi és tavaszi jeles napokhoz fűződő népszokásdallamok
- az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A népzene gyűjtés célja, módszerei, jeles népzene gyűjtők
- A határozott kötődésű dallamok hordozó–alkalmi: az emberélet fordulói, a naptári ünnepek, bizonyos munkák, tevékenységek általános jellemzői. Az őszi és tavaszi népszokások tartalma, a hozzájuk fűződő hiedelmek, szokások.
- A vokális népzene szöveg műfajainak megfigyelése, megismerése
- A magyar népi hangszerek öt fő csoportja, a csoportok jellemzői, alcsoportjai. Az idiophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmi, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások.

Zenei írás–olvasás

- Könnyebb gyermekdalok szolmizációs hangokkal való leírása.
- Ütempáros népdalok éneklése kottakép alapján.

Zenehallgatás

A tanult

- ütempáros népzenei anyag,
 - népszokás dallamok,
 - népi hangszerek
- eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani.

Ismerjék vázlatosan a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket, illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag:

- régi és új stílusú népdalok,
 - a téli jeles napokhoz fűződő népszokásdallamok
- az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva:

Elméleti ismeretek:

- A magyar népzenei dialektusterületek és az egyes területek jellemző kistájai, néprajzi csoportjai vokális és hangszeres népzenejének bemutatása jellemző dallampéldákkal.
- A hangszeres népzenei hagyomány: funkciók, alkalmak, műfajok, zenei vonások.
- A membranophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások vázlatos leírása.
- A téli népszokások tartalma, a hozzájuk fűződő hiedelmek, szokások.

Zenei írás–olvasás

Egyszerűbb régi és új stílusú népdalok lejegyzése hallás után, illetve éneklése kottakép alapján.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
 - népszokás dallamok,
 - népi hangszerek
- eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék vázlatosan:

- a magyar népzenei dialektusterületeket dallampéldákkal.
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani.
- a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket, illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag:

- régi és új stílusú népdalok,
 - a nyári népszokásokhoz fűződő népdalok
- az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek:

- A népdalok zenei jegyeinek megfigyelése, a népdalelemzés szempontjai.
- A magyar népzene stílusainak, átfogó ismerete, zenei vonásainak ismerete jellemző dallampéldákkal
- A kötetlen (ütemáros és recitatív) szerkezetek zenei jellemzői, dallampéldákkal
- Az aerophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások vázlatos leírása.
- A nyári népszokások tartalma, a hozzájuk fűződő hiedelmek, szokások.

Zenei írás–olvasás

Díszítés nélküli egyszerűbb, régi és új stílusú népdalok lejegyzése hallás után, valamint azok kottaképről éneklése.

Zenehallgatás

A tanult

- régi stílusú magyar népdalok,
 - népszokás dallamok,
 - népi hangszerek
- eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék vázlatosan

- a magyar népzene stílusainak zenei vonásait jellemző dallampéldákkal
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani
- a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket, illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag:

- régi és új stílusú népdalok,
 - az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő szokásdallamok
- az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva:

Elméleti ismeretek

- A régi stílus stílusrétegeinek áttekintő ismerete, zenei vonásainak ismerete, jellemző dallampéldákkal
- Az énekes előadásmód elemei és jellemzői.
- A chordophon magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek, szokások vázlatos leírása.
- Az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő népszokások áttekintő ismerete. A születéstől a házasságig terjedő szokások jellemző dallampéldákkal.
- A népballada fogalma, előadásának jellemzői, fő csoportjai és jellemzőik.

Zenei írás–olvasás

Egyszerűen díszített régi és új stílusú népdalok lejegyzése hallás után és kottakép alapján való éneklése.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
- népszokás dallamok,
- népi hangszerek eredeti felvételeken.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése szöveggel és szolmizálva, kotta nélkül.

Ismerjék vázlatosan

- a régi stílus stílusrétegeit, azok zenei vonásait, jellemző dallampéldákkal,
- a tanult magyar népi hangszerek alkotórészeit, fajtáit, hozzá fűződő szokásokat, hiedelmeket, illetve ismerjék fel azokat külsejük és hangzásuk alapján,
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és tudjanak 5 dallampéldát énekelni, és eljátszani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag:

- régi és új stílusú népdalok,
- az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő szokásdallamok

az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva:

Ismeretanyag

Elméleti ismeretek

- Az új stílus zenei vonásainak áttekintő ismerete, jellemző dallampéldákkal.
- A vokális népzene lírai szövegtípusainak megfigyelése, megismerése.
- A hangszeres előadásmód elemei és jellemzői.
- A magyar néptáncok zenei anyaga az öt népzenei dialektusban, a legfontosabb kistájak megismertetésével.
- Az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz kötődő népszokások áttekintő ismerete. A házasságtól a temetésig.

Zenei írás–olvasás

- Autentikus népzenei felvételtől szöveges népdal egy versszakának, és egyszerű hangszeres dallam lejegyzése.
- Régi stílusú népdalok megfigyelése és elemzése (sorszerkezet, hangsor, kadenciaképlet, ambitus, dallamvonal, ritmika, metrum, előadásmód, műfaj, földrajzi besorolás).

- A magyar népzében jellemző hangsorok, ritmikák, metrumok megfigyelése, felismerése, megszólaltatása.
- Egyszerűen díszített régi és új stílusú népdalok kottakép alapján való éneklése.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
 - népszokás dallamok,
 - népi hangszeres tánczene
- eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése kotta nélkül, stílushűen, átéléssel.

Ismerjék vázlatosan

- az új stílusú népdalok zenei vonásait, jellemző dallampéldákkal,
- a magyar néptáncok kíséretének legfontosabb zenei anyagát, jellemző dallampéldákkal
- a tanult népszokások tartalmát, a hozzájuk fűződő hiedelmeket, szokásokat, és tudjanak 5 dallampéldát énekelni illetve eljátszani

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

Dallamanyag:

- régi és új stílusú népdalok, az öt magyar népzenei dialektus anyagából válogatva.

Elméleti ismeretek

- A magyar népzene és zenetörténet összefüggéseinek áttekintő ismerete.
- A hagyomány változása; változatképződés, a folklorizmus és folklorizáció jelenségei a népzében.
- A magyar népzene függőleges tagozódása egy falun belül.
- A magyar népzenei előadás jeles énekes és hangszeres egyéniségei.
- A dallam és szöveg kapcsolata, a dallam és hangszer kapcsolata.
- A vokális magyar népzenei előadásmód, hangvétel, díszítés.

Zenei írás–olvasás

- Régi és új stílusú népdalok megfigyelése, lejegyzése és elemzése (sorszerkezet, hangsor, kadenciaképlet, ambitus, dallamvonal, ritmika, metrum, előadásmód, műfaj, földrajzi besorolás).
- A magyar népzében jellemző hangsorok, ritmikák, metrumok megfigyelése, felismerése, leírása és megszólaltatása, kapcsolatuk a magyar népzenei stílusokkal.
- Díszített népdalok éneklése kottakép alapján.

Zenehallgatás

A tanult

- népdalok,
 - népszokás dallamok,
 - népi hangszeres tánczene
- eredeti felvételeken való bemutatása.

Követelmény

A tanult népdalok éneklése kotta nélkül, stílushűen, átéléssel.

Ismerjék vázlatosan

- A magyar népzene és zenetörténet összefüggéseit.
- A folklorizmus és folklorizáció jelenségeit a népzeneben.
- A magyar népzenei előadás jeles énekes és hangszeres egyéniségeit.
- A vokális népzenei előadásmód jellemzőit.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a magyar népzene fogalmát, történeti fejlődését,
- népzenei stílusait, műfajait, földrajzi dialektusait,
- a népzene és más folklórműfajok kapcsolatát,
- a népzene és a műzene összefüggéseit,
- a magyar népi hangszerek osztályozását, történetét, jellemzőit, elterjedtségét, az állandó és alkalmi hangszeregyütteseket
- a magyar népzenei kutatás történetét, legjelentősebb gyűjtőit és kutatóit, a legfontosabb kézikönyveket és publikált népzenei felvételeket, az önképzés lehetséges autentikus forrásait.

Legyen képes

- hallás után népdal, illetve egyszerűbb hangszeres népzene lejegyzésére, illetve kottakép alapján való leéneklésére, azok formai és tartalmi elemzésére,
- a tanult népzenei anyagból 100 népdal átélt, kifejező népdal eléneklésére kotta nélkül.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A Népzenei ismeretek, mint főtárgy:

Gyakorlati vizsga: írásbeli és szóbeli vizsga

A Népzenei ismeretek, mint kötelezően választható tantárgy:

Gyakorlati vizsga: írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Népzenei ismeretek

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 2x45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

A Népzenei ismeretek, mint főtárgy:

Írásbeli vizsga:

- Egy vokális dallam lejegyzése autentikus felvételtől szöveggel együtt.
- Egy hangszeres dallam lejegyzése autentikus felvételtől.
- Egy, a magyar népzene tanult témaköreiből összeállított, húsz kérdésből álló feladatsor megoldása.

Szóbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 20 kérdésből álló tételsorból húzott kérdés kifejtése.
- A tanult anyagból a tanár által kijelölt 100 népdalból kiválasztott 2 népdal eléneklése és elemzése.

A Népzenei ismeretek, mint kötelezően választható tantárgy:

Írásbeli vizsga:

- Egy vokális dallam lejegyzése autentikus felvételtől szöveggel együtt.
- Egy, a magyar népzene tanult témaköreiből összeállított, tíz kérdésből álló feladatsor megoldása

Szóbeli vizsga

- A tanult témakörökből összeállított 10 kérdésből álló tételsorból húzott kérdés kifejtése.
- A tanult anyagból a tanár által kijelölt 50 népdalból kiválasztott 2 népdal eléneklése és elemzése, a népdalok stíluskörbe sorolásával, származási helyének felismerésével.

Az írásbeli vizsga értékelése

- feladatsor: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás: információtartalom, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak, helyes szövegleírás.

A szóbeli vizsga értékelése

- stílushű, átélt előadásmód a népdalok éneklésében,
- általános népzenei ismeretek helyes alkalmazása a népdalok elemzésben (hangsor, metrum, ritmus, kadencia, ambitus, szerkezet, előadásmód, stílus, stílusréteg),
- a népzenei szakkifejezések ismerete,
- népzene-történeti tájékozottság,
- népzenei stílusismeret,
- a felelet logikus felépítése, szerkesztettsége, tartalmi helyessége, pontosság;
- önálló, folyamatos előadás.

Ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Magyar Néprajzi Lexikon: www.mek.oszk.hu/02100/02115/html

Magyar Néprajz kötetei: www.mek.oszk.hu/02100/02152/html

Dömötör Tekla: A népszokások költészete (Budapest 1974) Akadémiai Kiadó

Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei alapismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó

Magyar népdalok. Egyetemes Gyűjtemény I–II. Közreadja: Kovács Sándor és Sebő Ferenc (Budapest 1991, 2008.)

Magyar Népzene Tára. Szerk. Bartók Béla – Kodály Zoltán,

- I. Gyermekjátékok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó
- II. Jeles napok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó
- III. Lakodalom. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos (Budapest 1955–56) Akadémiai Kiadó
- IV. Párosítók. Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest) Akadémiai Kiadó
- V. Siratók. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos és Rajeczky Benjamin (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
- VI. Népdaltípusok 1. Sajtó alá rendezte Járdányi Pál és Olsvai Imre (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó
- VII. Népdaltípusok 2. Járdányi Pál rendszerében szerkesztette: Olsvai Imre (Budapest 1981) Akadémiai Kiadó
- VIII. Népdaltípusok 3. Sajtó alá rendezte: Vargyas Lajos. (Budapest 1992) Balassi Kiadó
- IX. Népdaltípusok 4. Sajtó alá rendezte: Domokos Mária. (Budapest 1995) Balassi Kiadó
- X. Népdaltípusok 5. Sajtó alá rendezte: Paksa Katalin. (Budapest 1997) Balassi Kiadó

Paksa Katalin: Magyar népzene-történet. (Budapest, 2008.) Balassi Kiadó

Sárosi Bálint: Hangszerek a magyar néphagyományban (Budapest) Planétás kiadó

Sárosi Bálint: Hangszeres magyar népzenei hagyomány (Budapest) Balassi kiadó

Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest, 2009.) Hagyományok Háza

Vargyas Lajos: A magyarság népzeneje. (Budapest, 2002.) Planétás Kiadó

Hangfelvételek

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Multimédiás adatbázisok: www.zti.hu

Publikált népzenei felvételek: a Magyarországon megjelent eredeti felvételeket tartalmazó hangzó kiadványok felvételei

- Bartók-rend
- Kallós Zoltán gyűjtései

- Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. Budapest, Hagyományok Háza
- Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. Budapest, Hagyományok Háza
- Magyar Hangszeres Népzene Szerk.: Sárosi Bálint LPX 18045–47 (Budapest 1980) Hungaroton
- Magyar Népzene 1–3. Szerk.: Rajeczky Benjamin LPX 10095–98, LPX 180001–04, LPX 18050–53 (Budapest 1969–72) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton
- I. Tánczene. Szerk.: Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16
 - II. Észak. Szerk.: Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
 - III. Dunántúl. Szerk.: Olsvai Imre LPX 18138–42
 - IV. Alföld. Szerk.: Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
 - V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) Szerk.: Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
 - VII Moldva, Bukovina Szerk.: Domokos Mária, Németh István – HCD 18264–67
- Videofelvételek
- A téli ünnepkör hagyományából (Budapest 1954–55) Néprajzi Múzeum
- Asszonyfarsang Mátraalmáson (Budapest 1967) Néprajzi Múzeum
- Busójárás Mohácson (Budapest 1955) Néprajzi Múzeum
- Csobánolás – A bukovinai székelyek betlehemes játéka Tevelen (Budapest 1948) Néprajzi Múzeum
- Hónapsoroló I–II. (Budapest) Televideo
- Húsvéti népzene, megvirágozott a diófa, bakanóták (Budapest) Televideo
- Játékok, játékfüzetek (Budapest) Magyar Művelődési Intézet
- Leányok megéneklése karácsony estéjén (Budapest 1978) Néprajzi Múzeum
- Mohai farsang (Budapest 1967) Néprajzi Múzeum
- Népi játék (Budapest 1995) Néprajzi Múzeum
- A magyar tekerő (Budapest 1978) Néprajzi Múzeum
- Hónapsoroló I–II. (Budapest) Televideo
- Lucázás Fejér megyében (Budapest 1971) Néprajzi Múzeum
- Muzsikáló szerszámok (Budapest) Televideo
- Népművészeti értékeink, Gyurkó Pál kanászkürtje (Budapest) Televideo
- Örökség I., Dudanóta (Budapest) Televideo
- Aratás, hordás Istenmezején (Budapest 1956) Néprajzi Múzeum
- Gyúrói pünkösddőlés (Budapest 1951) Néprajzi Múzeum
- Hónapsoroló I–II. (Budapest) Televideo
- Muzsikáló szerszámok (Budapest) Televideo
- Nádsíp és kolomp készítése (Budapest 1965) Néprajzi Múzeum
- Pünkösddőlés – Galgamácsa (Budapest 1948) Néprajzi Múzeum

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A követelmények elsajátításához szükséges szakirodalom, kotta, hangzó anyag

Audiovizuális lejátszó berendezés.

Kottatartók.

Metronóm.

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézs tanítás – a hangszer tanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszerstanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.

- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséret, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Jár a baba
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékkországi (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.

- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskísérek.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.

- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2. (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmracsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozottnegyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütem súlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.

- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkal 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Péter József: 165 kánon
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
 Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
 Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
 Gyermeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
 Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
 Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
 Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
 Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
 Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
 Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
 – A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
 – Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
 – A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
 – Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
 – Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
 – A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az edigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncművek ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA³A^{5v}A, A³BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncművek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncművelet a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
 Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
 Lázárné Nagy Andrea: Margaréta
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
 Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
 Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
 Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
 Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pillelőcs I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyiné: Zongoraiskola II.
 Fantóné – Komjáthyiné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár – Zemlényi László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérvék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon
 Bárdos Lajos: Európa peremén
 Bárdos Lajos: Írások népzeneiről
 Kerényi M. György: Százszínű csokor
 Sulyok Gizella: Pillelét II.–III.
 Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
 Győrffi István: Dallamírási feladatok
 Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
 Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
 Dalkíséreték II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
 Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).
 Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
 Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
 Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
 A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
 Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
 Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
 Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
 Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
 Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
 Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
 Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
 – A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
 – Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
 – A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
 – Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
 – A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

– Átkötés, pontozás gyakorlása.
 – Harminckettedek.
 – Alla breve további gyakorlása.
 – A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.

- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkal; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetei
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Györfly István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.

A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.

Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.

Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.

Legyen áttekinthető képessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2 –es ütemekben.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
- ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsseptim-hangzat felépítését.

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.

Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.

Ismerje a funkciós vonzást.

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni..

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es löktetésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négysoros, 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamatá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszerstanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.

- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékerszág (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskíséretetek.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.

- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozottnegyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.

- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különböző kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólások megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különböző hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütem súly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
 Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
 Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
 Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
 Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
 Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
 Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
 Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
 Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
 Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
 Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.

- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az edigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszervezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.

- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A³BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncművek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések, valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok. Néhány táncművet a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek, valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I–II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Péter József: 165 kánon
 Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
 Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
 Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
 Brukner Adrienn: Énekelni jó!
 Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
 Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
 Komjáthyné: Zongoraiskola II.
 Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
 Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
 Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
 Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
 Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
 Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
 Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
 Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
 Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
 Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
 Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
 Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
 Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkíséréssel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négy szólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II.–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffi István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkíséreték II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balettrészletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkal; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.

- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciók rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciók jelző basszus hangok.
- Funkciók kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérvék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciók főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetei
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Györfly István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
 Romantikus dalok, karakterdarabok.
 A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
 Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény

Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás–diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.

- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
 Agócsy László: Zenei olvasókönyv
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Péter József: 165 kánon
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
 Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
 Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
 A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)
 Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
 Romantikus opera részletek.
 A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.

Ismerje a szűkített septim–hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórismus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismételése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
 Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Bartók Béla: Mikrokozmosz
 Bartók Béla: Gyermekeknek
 Bartók Béla: 27 egyneműkar
 Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
 Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
 Agócsy László: Bach olvasókönyv
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
 Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
 Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
 Nógrádi László – P. Vesztroczki Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kíséréssel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése .

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottaírás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Németh– Nógrádi– Puster: Szolfézs antológia

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II.–III.

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
 Györfly István: Dallamdiktálás
 Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülők emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.

- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsseptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének-hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.

- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfördítések, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél– és egész–zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Győrfy István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.
 Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkal és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.

Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkal,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.

- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az V2 – I6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus-szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Záratok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár-képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Gyórfy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsseptim- és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.

- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításai gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsseptim- és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- Aautentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncételei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.

- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
 Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.
 Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
 Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
 Magyar népdalok.
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
 Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
 Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Bartók Béla: Mikrokozmosz
 Bartók Béla: Gyermekeknek
 Bartók Béla: 27 egyenműkar
 Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
 Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába
 Agócsy László: Bach olvasókönyv
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
 Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
 Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
 Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek
- Szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkal a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköréit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciójelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

- ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon előadni öt népdalt,
- ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”- tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatelejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzon egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo- és tredécima.
- A modális hangsorok megismerése. a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szónyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.

A középkor világi zenéje.

A mise állandó részeinek megfigyelése.

A korabarrokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.

Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Ismerje a kvintkört.

Tudjon könnyű egy- vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.

Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.

- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába
 Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 C. V. Palisca: Barokk zene.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
 Nagy Olivér: Partitúraolvasás
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Bertalotti: 56 solfeggio
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
 J. S. Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
 Györfly István: Korál elemzések
 Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.

Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).

Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.

Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban. (tanári közreműködéssel).
- A tercokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkció forma- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.

- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzáratok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.

Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar

Póczonyi Mária: Romantikus harmóniak

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),

F. Schubert (dalok, szimfóniák),

F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),

J. Brahms (dalok, versenyművek),

F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszodiák, szimfonikus költemények),

R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),

M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),

A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

- Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
- Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
- Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
- Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsseptim fordításait.
- Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
- Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az aranymetszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.

- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből; az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szónyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármasi Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekek kuckója, Noktürnök,

M. de Falla: Háromszögletű kalap,

Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,

Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára

Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,

A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,

C. Orff: Carmina Burana,

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,

I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története

B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,

A. Schönberg: Egy varsói menekült.

Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.

- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy- és két szólamban.
- Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C- kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenei történet- sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenei története

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.

Ismerje a kvinttkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).

Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.

Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.

Tudjon szopránkulcsban olvasni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.

Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekinthetőség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chivetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsszeptim-fordítások, szeptimhangzatok megfordításainak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach-korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniak, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szömbelépések, ellentéma. Hangnembváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach–szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.
 J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.

A barokk koncertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).

Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, 2 művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.

Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.

– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.

– A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.

– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.

– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.

– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkkel.

– A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.

– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.

– A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.

– A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.

– Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.

– Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.

– Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.

- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercrokon hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzáratok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,
scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann,

F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet- sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
 Frank Oszkár: Chopin
 Frank Oszkár: Liszt
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Simonné Sárnási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyenműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
 B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
 Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.
 Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.
 Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
 Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.

- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzathűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmi.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok megjegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi, a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij, az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij, a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: Kórusművek
 Párkai István: Modern kórusetűdök
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
 Kroó György: Miért szép századunk operája?
 Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Lendvai Ernő: Bartók stílusa
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Frank Oszkár: Debussy harmóniák
 Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

C. Debussy: Gyermekkkuckó, Noktürnök,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
 Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
 Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
 Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.
 Ismerje a könnyebb XX. századi skála– és akkordformációkat.
 Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
 Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.
 Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang–késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

- a kvintkört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításai valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsseptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe–t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az arany metszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlati képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

NÉPRAJZ

A néprajz tanítás célja, hogy összefüggéseiben ismertesse meg a tanulókat a hagyományos paraszti életmóddal, annak változó kulturális jelenségeivel és belső törvényeivel.

A néprajz tanítás feladatai

Tárja fel a tanulók előtt a magyar népi kultúra

- kialakulásának folyamatát, történeti fejlődését,
- a kultúra más területeivel való kapcsolatát,
- helyét Eurázsia kultúrájában,
- táji–történeti tagolódását,
- tantárgyi, szellemi és társadalmi emlékeit, tényeit és összefüggéseit,
- a rokon népek és a Kárpát–medence népeinek az együttélés során létrejött kulturális kölcsönhatását, kapcsolatát.

Kiemelten foglalkozzon a családi, helyi és regionális hagyományok meg- és felismerésével, erősítve ezzel a szülőföldhöz kötődésen keresztül a nemzeti és kulturális identitást.

Mutassa be a magyar néprajztudomány szakágazatait, társtudományait, intézményeit, főbb kézikönyveit.

Ösztönözze a tanulót a néprajzi gyűjtés lehetőségeinek megismertetésével az önálló gyűjtő- és feldolgozó munkára.

Alakítsa ki az önálló tájékozódás, problémamegoldás, véleményalkotás igényét és képességét.

Szoktassa a tanulókat a rendszeres ön- és továbbképzésre (múzeumlátogatás, a szakirodalom figyelemmel kísérése stb.).

Segítse elő más népek kulturális értékeinek megértését és befogadását.

Alapvető követelmény, hogy a népi kultúra fent leírt tényeit és összefüggéseit a tanított korosztálynak megfelelő, élményszerű és gyakorlatban átélhető formában közvetítse.

Néprajz főtárgynál a tananyagot szélesebb szakirodalom bevonásával, önálló gyűjtő munkával, minél több forrás elemző bevonásával, mélyebben, részletesebben kell megismertetni úgy, hogy a hangsúly a források ismeretén alapuló, tárgyi tudásra épülő gondolkodásmódon: az összefüggések felismerésén, értelmezésén legyen.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- A kultúra fogalma és tagozódása
- A magyar népi kultúra történeti gyökerei és fejlődése
- A hagyományos paraszti életmód és változásai
- Népek – nemzetek – nemzetiségek
- A magyar nép táji, történeti tagolódása
- Dunántúl (általános néprajzi jellemzők)
- Felföld (általános néprajzi jellemzők)
- Alföld (általános néprajzi jellemzők)
- Erdély (általános néprajzi jellemzők)
- Moldva (általános néprajzi jellemzők)
- A helyi néprajzi sajátosságok
- A magyar népszokások rendszere. Népi kalendárium. Őszi népszokások
- Látogatás a helyi múzeumban

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a kultúra, benne a népi kultúra fogalmát és tagozódását.
- a hagyományos paraszti életmód elemeit.

- a magyar nép táji, történeti tagolódását.
- a helyi néprajzi sajátosságokat.
- a magyar népszokások rendszerét, az őszi népszokásokat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- A néprajzi gyűjtőmunka formái, a gyűjtések feldolgozása, felhasználási lehetőségei.
- Néprajzi forráselemzés
- Településrendszer, építkezés, lakberendezés
- A paraszti gazdálkodás rendszere
- A magyar kézművesség története. A népi kismesterségek
- A népművészet fogalma, korszakai, területei
- A textil (szövés, hímzés, lakástextilek, öltözködés)
- A magyar népviseletek
- Látogatás a Néprajzi Múzeumban
- Tavaszi és nyári népszokások
- A Dunántúl legjelentősebb kistájai és népcsoportjai: Kisalföld, Bakony vidéke, Mezőföld, Sárköz, Somogy, Őrség, Göcsej, Hetés, Zala, Ormánság, az Ausztriában, Szlovéniában és Horvátországban élő magyar népcsoportok.
- A magyarországi németek népi kultúrája

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a néprajzi gyűjtőmunka lehetőségeit.
- a magyar népi településrendszer, építkezés, lakberendezés jellemzőit.
- a paraszti gazdálkodás rendszerét.
- a népi kismesterségeket.
- a népművészet fogalmát, korszakait, területeit.
- a népi textilművészetet és a magyar népviseleteket.
- a tavaszi és nyári népszokásokat.
- a Dunántúl népi kultúráját, beleértve a szlavóniai magyarokat.
- a magyarországi németek népi kultúráját.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a magyar népi kultúra nagytájjait és népcsoportjait,
- a folklór, a népművészet fogalmát, részterületeit,
- a hagyományos paraszti életmód gazdasági, társadalmi tényezőit, változásának törvényszerűségeit,
- a magyar népi településrendszer, építkezés, lakberendezés jellemzőit,
- a népi kismesterségeket,
- a magyar népviseletek általános vonásait, a Dunántúl jellemző kistájainak népviseletét,
- a tavaszi, nyári és őszi népszokásokat,
- a néprajzi, ezen belül a népzenei gyűjtőmunka lehetőségeit, a gyűjtések feldolgozásának, felhasználásának módjait és lehetőségeit.

A művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

Gyakorlati vizsga: írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga:

- A tanult témakörökből összeállított 10 kérdésből álló feladatsor megoldása.
- Három kijelölt témából szabadon választott kérdés kifejtése.

A szóbeli vizsga

A tanult témakörökből összeállított 2x10 kérdésből álló tételsorból húzott 2 kérdés kifejtése.

- egy a folklór témaköréből,
- egy a tárgyi vagy társadalmi néprajz témaköréből származzon.

Az írásbeli vizsga értékelése

- feladatsor: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás: információtartalom; felépítés; helyesírás.

A szóbeli vizsga értékelése

- logikus felépítés, szerkesztettség, tartalmi helyesség, pontosság;
- általános néprajzi tájékozottság, a szakkifejezések ismerete;
- önálló, folyamatos előadás.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- A magyar nép fejlődéstörténete; helye Euráziában, beilleszkedése a közép–kelet–európai régióba, együttélése a szomszédos népekkel
- A magyar parasztság kialakulása és sorsa a XX. századig
- A paraszti társadalom szerkezete és tagozódása (család, rokonság, nemek és korcsoportok)
- A társadalomba való beilleszkedés családi és intézményes formái
- Társas munkák és összejövetelek
- Népszokások: téli népszokások
- Látogatás a helyi múzeumban
- A népi táplálkozás: nyersanyagok és feldolgozásuk, eszközök, étkek, italok, étkezési alkalmak és szokások
- A Felföld legjelentősebb kistájai és népcsoportjai: Csallóköz, Mátyusföld, Zoborvidék, palócok a határon innen és túl
- A magyarországi szlovákok népi kultúrája
- Forráselemzés

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a paraszti társadalom szerkezetét és tagozódását.
- társas munkák és összejövetelek alkalmait.
- az őszi és téli népszokásokat.

- a népi táplálkozás jellemzőit.
- a Felföld népi kultúráját.
- a magyarországi szlovákok népi kultúráját.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- Tájak, stílusok szerepe a népművészetben
- A magyar fazekasság: technológiák, formavilág, táji tagolódás, használat, terjesztés
- A paraszti kereskedelem színterei, a vásárok.
- Látogatás a helyi múzeumban
- A folklór: fogalma, kutatástörténete, részterületei
- Népköltészeti műfajok a magyar néphagyományban
- Népköltészet és műköltészet kapcsolata, kölcsönhatása
- A magyarországi délszláv népek népi kultúrája
- Az Alföld legjelentősebb tájai és népcsoportjai: Kiskunság, Nagyikunság, Jászság, Szatmár, Nyírség, Hajdúság, Körösök vidéke, Dél–Alföld, valamint az Ukrajnában, Romániában és Szerbiában élő magyar népcsoportok
- Néprajzi forráselemzés

Követelmény

Vázlatosan ismerje

- a tájak, stílusok szerepét a népművészetben.
- a magyar fazekasságot.
- a folklór fogalmát, kutatástörténetét, részterületeit.
- a népköltészeti műfajokat a magyar néphagyományban.
- a népköltészet és műköltészet kapcsolatát.
- az Alföld tájegységeinek népi kultúráját.
- a magyarországi délszlávok népi kultúráját

Hasznosítsa ismereteit saját népzenei munkájában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Elméleti ismeretek

- Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokások (keresztelő, lakodalom, temetés)
- Szimbólumok a népművészetben
- Faművesség
- A magyar népi hiedelemvilág és vallásosság
- A magyar nép táncélete
- Erdély legfontosabb kistájai és népcsoportjai: Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség, Küküllő– vidék, Székelyföld, a gyimesi csángók, a bukovinai székelyek.
- A magyarországi románok népi kultúrája
- Néprajzi forráselemzés

Követelmény**Vázlatosan ismerje**

- az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásokat (pl. keresztelő, lakodalom, temetés).
- a magyar népi hiedelemvilág és vallásosság jellemzőit.
- a magyar nép táncéletét.
- Erdély tájegységeinek népi kultúráját.
- a magyarországi románok népi kultúráját.

Hasznosítsa ismereteit saját népzenei munkájában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam**Fejlesztési feladatok****Elméleti ismeretek**

- Egyén és közösség szerepe a népi kultúrában, a népművészetben
- A magyar néprajz tárgyköre, kutatási ágazatai, társtudományai, összefüggései.
- A néprajzi gyűjtések rögzítésének, archiválásának, rendszerezésének lehetőségeit.
- A magyar néprajztudomány intézményei, folyóiratai, főbb kézikönyvei.
- Látogatás a Magyar Néprajzi Múzeumban.
- A magyar néprajzi kutatás forrásai.
- A népi természetszemlélet
- Népi gyógyászat
- Moldva és a szórványok
- A magyarországi cigányok népi kultúrája
- Néprajzi forráselemzés

Követelmény**Vázlatosan ismerje**

- a magyar néprajz kutatási ágazatait.
- a magyar néprajztudomány intézményeit, folyóiratait, főbb kézikönyveit.
- a magyar néprajzi kutatás forrásait.
- a népi természetszemlélet és népi gyógyászat jellemzőit.
- a moldvai magyarok népi kultúráját.
- a magyarországi cigányok népi kultúráját.
- a néprajzi gyűjtések formáit; a gyűjtések rögzítésének, archiválásának, rendszerezésének, feldolgozásának, felhasználási lehetőségeit.

Hasznosítsa ismereteit saját népzenei munkájában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények az továbbképző évfolyamainak elvégzése után**A tanuló áttekintően ismerje**

- a magyar nép fejlődéstörténetét, helyét Eurázsia, ezen belül a Kárpát–medence népeinek körében,
- a magyar parasztság kialakulását és történetét napjainkig,
- a hagyományos paraszti életmód gazdasági, társadalmi tényezőit, változásának törvényszerűségeit,
- a magyar népi kultúra dialektusait, kistájait és népcsoportjait,
- a folklór fogalmát, részterületeit,
- a népművészet fogalmát, részterületeit,

- a népzenenek a népi kultúrában elfoglalt helyét és szerepét,
- a néprajztudomány történetét, önállósult szakágazatait, intézményeit,
- a néprajzi gyűjtés és kutatás nagy egyéniségeinek munkásságát,
- a folklorizmus és folklorizáció jelenségét

Legyen képes

- önállóan tájékozódni az érintett témakörök néprajzi szakirodalmában.

Ismerje

- a néprajzi, ezen belül a népzenei gyűjtőmunka formáit, a gyűjtések rögzítésének, rendszerezésének, feldolgozásának, felhasználásának módjait és lehetőségeit.

A művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

Gyakorlati vizsga: írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga:

- A tanult témakörökből összeállított 20 kérdésből álló feladatsor megoldása.
- Három kijelölt témából szabadon választott kérdés kifejtése.

A szóbeli vizsga

A tanult témakörökből összeállított 2x20 kérdésből álló tételsorból húzott 2 kérdés kifejtése, melyek közül

- egy a folklór témaköréből,
- egy a tárgyi vagy társadalmi néprajz témaköréből származzon.

Az írásbeli vizsga értékelése

- feladatsor: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás: információtartalom, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya; felépítés; helyesírás.

A szóbeli vizsga értékelése

- a vizsga követelményeinek való megfelelés
- logikus felépítés, szerkesztettség, tartalmi helyesség, pontosság
- általános néprajzi tájékozottság, a szakkifejezések ismerete
- önálló, folyamatos előadás

Ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Magyar Néprajzi Lexikon: www.mek.oszk.hu/02100/02115/html

Magyar Néprajz kötetei: www.mek.oszk.hu/02100/02152/html

A magyar folklór (Szerk.: Voigt Vilmos). Budapest, 1998.

Balassa Iván – Ortutay Gyula: Magyar Néprajz. Budapest, 1979.

Bihari Anna – Pócs Éva: Képes magyar néprajz. Budapest, 1985.

Fél Edit – Hofer Tamás – K.Csilléry Klára: A magyar népművészet. Budapest, 1969.

Kis magyar néprajz a Rádióban. (Szerk.: Jávorka Kata, Küllös Imola, Tátrai Zsuzsanna), Budapest, 1978.

Kósa László: Néphagyományunk évszázadai. Budapest, 1976.

Kósa László: A magyar néprajz tudománytörténete. Budapest, 1989.

Kósa László – Filep Antal: A magyar nép táji-történeti tagolódása. Budapest, 1978.

Kósa László – Szemerényi Ágnes: Apáról fiúra Budapest, 1973.

A felsorolt szakirodalom további ajánlásokat tartalmaz az egyes témák részletes tanulmányozásához.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű audio – vizuális berendezés (DVD, CD, video – lejátszó, televízió, vagy számítógép és projektor)

A tananyagban szereplő néprajzi témaköröket sokoldalúan bemutató néprajzi szakirodalom, beleértve a kép –és hangfelvételeket is, valamint földrajzi, történelmi és néprajzi térképek.

KAMARAZENE TANSZAK

NÉPI KAMARAZENE

A népzene tanításában a kamarazenének kiemelt jelentősége van, hiszen a népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játékának, a hangszeres – énekes együttlétszervezésnek, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánc kíséret, táncpár).

A kamarazene hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömeikre, akár koncerteken, táncpárokon, ünnepeken való közreműködés formájában.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2–7 fő közötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.

A népi kamarazene tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókat

- a hangszeres és énekes népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam-, ritmus- és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra.
- az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.
- a népi variációs, rögtönzészzerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival.
- a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjával, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.

Tegye lehetővé

- a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit.
- hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen.
- hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd- és rokonnépek népzenejének befogadásával, megtanulásával.

Ösztönözze a tanulókat

- népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására.
- a népzenei hagyomány elemző megismerésére.
- a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására.
- a táncpárokon való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.

Készítse fel a tanulókat

- a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
- a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.

Fordítson figyelmet

- az egymás játéka, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.

Járuljon hozzá

- a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttműködő hangszerek összeállításától. Ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttműködésben is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népi kamarazenélés hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Lassítás, gyorsítás jelzése.
- A kamaragyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása.
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás,).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- Memorizálás képessége.
- A belső hallás fejlesztése.
- Intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése.
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.

- Meggyőző zenei-, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be- illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- be- és leinteni,
- a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
- A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfűzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani-gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni.
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- szükség esetén önállóan hangolni,
- önállóan, tisztán intonálni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga is jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába újból bekapcsolódni,
- szólamát magas szintű hangszertudással, stílusérzékkel megszólaltatni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
- állandóan figyelemmel kísérni az együttes összjátékát,
- saját szólamát önállóan megtanulni és kigyakorolni akár kotta, akár hangzóanyag alapján,
- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképeséssel, alkalmazkodóképességgel,
- a játszott népzenei anyagra vonatkozó sokrétű ismerettel,
- kottaolvasási, illetve hangzóanyag feldolgozási készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség.
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségi szinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat.
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 20 perc

A vizsga tartalma

Koncertszerű 30 perces előadás. Anyagát az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájainak népzenei anyagából, a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően kell kiválasztani. Tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat, táncfűzéreket, táncrendet.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)
- népzenei stílushűség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audio- és video felvevő és lejátszó berendezések.

NÉPI ZENEKAR

A népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van több hangszer együttes játékának, a hangszeres – énekes együttmuzsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérfunkció, ének-, tánc kíséret, tánc ház).

Az együttmuzsikálás hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi

a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömeikre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.

A zenekar tantárgy alá tartozik a 8 fő fölötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.

A néphagyományban, a hagyományos összetételű zenekari formációknál ilyen létszámú együttmuzsikálás csak alkalomszerűen szólal meg. Az együttléklésben azonban ez tekinthető a legáltalánosabb formának: a gyermekjátékok, karikázók, a jeles napokhoz kapcsolódó szokásdalok, a multságok, lakodalmak, a vallásgyakorlás alkalmain, a temetés, virrasztás, a katonaság, a közös munkák és a spontán összeverődések (pl. pincszer) alkalmával a kötetlen, szabad kezdeményezésen alapuló éneklés a természetes. A folklórmozgalmakban számos új jelenség, forma segíti a népzene nagyobb létszámú használatát. A kialakuló énekegyüttesek, népdalkörök, citerazenekarok előadásában népdal összeállításokat hallhatunk. Rendkívül fontos azonban a népzenei rögtönzés és variálás készségeinek kialakítása és gyakorlása, melyhez lehetőséget teremt a zenekari forma is.

A népi zenekar tanításának feladatai

Ismertesse meg a tanulókat

- a hangszeres és énekes népzene közösségi formáival, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam-, ritmus- és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra.
- az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.
- a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival.
- a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.

Tegye lehetővé

- a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit.
- hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen.
- hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd- és rokonnépek népzenejének befogadásával, megtanulásával.

Ösztönözze a tanulókat

- népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására.
- a népzenei hagyomány elemző megismerésére.
- a hagyományörzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására.
- a táncházakban való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.

Készítse fel a tanulókat

- a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
- a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.

Fordítson figyelmet

- az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.

Járuljon hozzá

- a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.

Fejlesztési feladatok

A népi zenekar oktatásában az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttmuzsikáló hangszerek

összeállításától. Ezért minden zenekarra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttmuzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népzene hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.

A népzeneben a kamarazene és a nagyobb létszámú zenekaroknak nincs eltérő, különálló repertoárja. A létszám nem a zenei anyag kiválasztásában, hanem az előadásmódban játszik elsősorban szerepet.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel. A képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Lassítás, gyorsítás jelzése.
- A zenekar elhelyezkedésének szempontjai.
- Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
- A saját hangszer és a kamarapartnernek hangszerének hangolása.
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját és a zenekari tagok hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás.).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A diszsonancia–konzonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- Memorizálás képessége.
- A belső hallás fejlesztése.
- Intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése.
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
- Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
- Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
- A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
- Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos zenekari összeállításokban.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- be– és leinteni,
- a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
- A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfűzér, táncrend előadása.

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a zenekar vezetőjének jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni.
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- a zenekarban szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kíséreni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- saját szólamán belül önállóan intonálni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfűzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a zenekar játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat.
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájakból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására
- stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló legyen képes

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audiovizuális felvevő és lejátszó berendezések.

C) JAZZ–ZENE

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ JAZZ–ZENE OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó jazz–zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók jazz–zenei képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes jazz kultúra, a hazai (jazz – zenei) hagyományok, az európai műveltség, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a jazz zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és a műfajhoz kapcsolódó speciális zenei tevékenységek tudatosítására.

A jazzoktatás a jazz műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, mely hatékonyan erősíti a személyes és szakmai kompetenciákat.

A jazzképzés megkezdése előtt legalább két évfolyam klasszikus előképzés ajánlott a választott hangszeren, de jobb, ha a tanuló a teljes alapfokot elvégzi a klasszikus zenei műfajban.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Fafúvós tanszak tantárgyai: jazz–fuvola, jazz–szaxofon

Rézfúvós tanszak tantárgyai: jazz–trombita, jazz–harsona

Billentyűs tanszak tantárgyai: jazz–zongora, zongora melléktárgy

Vonós tanszak tantárgyai: jazz–hegedű, jazz–bőgő

Pengetős tanszak tantárgyai: jazz–gitár, jazz–basszusgitár

Ütős tanszak tantárgya: jazz–dob

Vokális tanszak tantárgya: jazz–ének.

Zeneismeret tanszak tantárgyai: jazz–szolfézs, jazz–irodalom, jazz–elmélet

Kamarazene tanszak tantárgya: zenekari gyakorlat

Óraterv

Tantárgya	Évfolyamok					
	Alapfok					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

Főtárgy (egyéni): hangszeres és vokális tanszakok tantárgyai

Kötelező tantárgy (csoportos): jazz–szolfézs és jazz–irodalom az 1. és 2. alapfokú évfolyamon, jazz–elmélet 3–6. évfolyamban, zenekari gyakorlat 3–6. évfolyamban.

Választható tantárgy: zongora a 3–6. évfolyamban, második hangszer, jazz–ének, zenekari gyakorlat, valamint a klasszikus – zene, a népzene, az elektroakusztikus–zene tantervi programjainak tantárgyai.

A képzés évfolyamainak száma:

6 évfolyam: a hangszeres és vokális tantárgyaknál – a „B” tagozat a harmadik évfolyamtól ajánlott

4 évfolyam: jazz–elmélet, zenekari gyakorlat, zongora melléktárgy

2 évfolyam: jazz–szolfézs, jazz–irodalom

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x 30 perc egyéni, „B” tagozaton minimum 2 x 45 perc egyéni.

Kötelező tantárgy: minimum 1+1 x 45 perc (csoportos)

Választható tantárgy:

Csoportos foglalkozás: minimum 1 x 45 perc (Zenekari gyakorlat a minimum 2 fő).

Egyéni foglalkozás: minimum 1 x 30 perc

A jazz–zene oktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más zenei műfajok (klasszikus zene, népzene, elektroakusztikus–zene) valamint más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A JAZZ–ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a jazz–zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a jazztanuláshoz szükséges kompetenciákat. Zenei előtanulmány ajánlott.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység.
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.

– Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- A jazz– és általános zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A jazz– és klasszikus zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a jazz történetének, stílusainak és a jazzirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetség gondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A jazz–zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga vizsga tantárgyak

Az alapvizsga írásbeli szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és jazz-ének főtárgy „A” és „B” tagozat: jazz-elmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és jazz-ének főtárgy „A” és „B” tagozat: jazz-elmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és jazz-ének főtárgy „A” és „B” tagozat: főtárgy

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak és jazz-ének

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

FAFŰVÓS TANSZAK

JAZZ–FUVOLA

A jazz–fuvola szak elkezdése előtt ajánlott több évfolyam elvégzése a klasszikus fuvola szakon, mert a jazz–zenei anyagot csak biztonságos hangszertudás (hangképzés, technika) birtokában érdemes elkezdni.

A jazz–fuvola tanítás feladata

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a helyes hangképzést;
- a jazz–fuvolázás kiemelkedő muzsikusait.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető technikákat;
- tiszta intonációt;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező fuvola hangot.

Fordítson különös figyelmet

- a stílusos és igen ritmikus szóló játékra;
- az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre;
- más hangszerrel való együtt játékra;
- a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
- a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel

- az öt- és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira,
- a jazz alapvető akkordkészletére;
- a dúr és moll bluesokra;

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek átadása

- A fuvola hangjának, szerkezetének megismertetése.
- A fuvola összeszerelése, tokba helyezése megfelelő módon, a hangszer karbantartása.
- A fuvolacsaldó bemutatása.
- A rekeszlégzés fogalmának tisztázása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangsor c1–c3-ig, módosított hangok (fisz, cisz, gisz, bé, esz).
- Előjegyzés. A kereszt, bé, és feloldójel. Egész, fél, negyed, nyolcad érték és szünetjelek.
- A pont fogalma. Nyújtott és éles ritmus, szinkópa. A különböző jelzések elhelyezkedése a kottában.
- Hangközök.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

A helyes hangképzés gyakorlása

- Rekeszlégzés gyakorlása először hangszer nélkül, majd hangszerrel.
- Helyes hangindítás; a nyelv elhelyezkedésének tisztázása; az ajkak elhelyezkedése befúvászor.
- A helyes, szájon történő levegővétel elsajátítása.
- Kitartott hangok gyakorlása lebegésmentességre törekvéssel.
- Tiszta intonációra való törekvés megfelelő gyakorlatokkal.
- Törekvés a helyes test- és kéztartásra.
- A helyes gyakorlási módszer kialakításának megkezdése.
- Dúr és összhangzatos moll skálák 1#, 1b előjegyzésig.
- Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes darabok.

Improvizációs készség fejlesztése

- a periódus-érzet kialakítása.
- Dinamikai különbségek megformálása.
- Hangulat kifejezése hangszeres játékkal.

Ajánlott tananyag

Bántai–Sipos: Fuvola ABC

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I.

Bántai–Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I.

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak

Bántai–Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára

Bántai–Kovács: Kis előadási darabok

Követelmények

A hangszer helyes összeszerelése, karbantartása.

Helyes levegővétel, hangindítás. Viszonylag tiszta intonáció.

Az ismert hangok és alapvető ritmusképletek biztonságos olvasása kottából.

Legyen tisztában a legalapvetőbb zenei fogalmakkal.

A tanuló legyen képes nagyon egyszerű dallamot memorizálni.

Dúr–moll skálák ismerete 1#–, 1b–ig.

Tudjon zongorával és másik hangszerrel együttműködni.

Legyen képes nagyon egyszerű dallamot kitalálni és azt eljátszani.

Legyen képes egy adott hangot hallás után a hangszerén megtalálni és visszajátszani.

Egyszerű etűdök, duók és előadási darabok előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül (ennek karaktere lehetőleg különbözzön az etűdétől).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az enharmónia fogalmának tisztázása.
- A transzponálás fogalma.
- A háromféle moll ismerete, különbségeinek megértése és játéka.
- A metrum ismeretének bővítése: 3/8–ad, 6/8–ad és alla breve, váltakozó ütem.
- Tizenhatod érték és triola.
- A formai–szerkezeti alapfogalmak tisztázása.
- A zenei alapfogalmak bővítése (tempójelzés, dinamika, zenei kifejezések).
- Zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes tartás, légzés, befúvás, hangindítás tökéletesítése.
- Tiszta, stabil intonációra törekvés minden regiszterben.
- Az alsó hangok stabil megszólaltatására való törekvés.
- Önálló hangolás gyakorlása.
- A hangok ismerete c1–től a3–ig, a kromatikus hangokat is beleértve.
- Staccato, legato, tenuto játékmód fejlesztése.
- Dinamikailag árnyalt előadásmódra törekvés.
- A levegőbeosztás gyakorlása, tudatosítása.
- Dúr és moll skálák 3#–, 3b–ig terc–skálával, hármashangzat–futammal és –bontással.
- A helyes gyakorlási módszer kialakítása.

Improvizációs készség fejlesztése

- Folytassuk az egyszerű, szabad improvizáció, kérdezz–felelek séma gyakorlását, még mindig kíséret nélkül, de lehetőleg tempóban.
- Bővítsük a hangterjedelmet az improvizáció során használt hangok esetében is. Próbáljunk korlátokat szabni az improvizációban – egy adott skála vagy skálatörredék, egy hármashangzat, megadott ritmusok.
- Hallásfejlesztő gyakorlatoknál játszunk elő hangközöket, kérjük a ritmus pontos visszajátzását.
- Próbálkozhatunk egy nagyon egyszerű akkord (hármashangzat, alap négyeshangzat) lejátszásával a zongorán, és a tanuló szabadon, ritmikai kötöttségek nélkül keresse meg a szerinte odaillő hangokat, majd a tanuló képességeihez mérten, próbáljuk meg a tempóban kísérést és játékot.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I.

Bántai–Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I.

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak

Bántai–Kovács: Kis előadási darabok

Bántai–Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára

Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára I.

Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II.

Csupor László: Fuvoladuók kezdőknek

Bántai–Kovács: Fuvolamuzsika kezdők számára I.

Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn – Flute, vol. 1.

Követelmények

Helyes tartás, levegővétel, légzés, befúvás és hangindítás.

Viszonylag stabil hang c1–a3–ig.

Dúr és moll skálák ismerete 3#, 3b–ig.

Lapról olvasás a szintnek megfelelően.

Zenei alapfogalmak ismerete a szintnek megfelelően.

A tanuló legyen képes

- a hangszeret piano, mezzoforte és forte dinamikával megszólaltatni;
- a staccato, tenuto, marcato, legato játék bemutatására;
- egy közepes tempójú frázis egy levegővel való eljátszására;
- egy legalább négyesoros etűd vagy darab memorizálására;
- 2–2 ütemes kérdés–felelet játékban „választ adni, kérdezni”,
- a nagyon egyszerű (hang vagy ritmus) megkötéseket betartva önálló zenei mondatot előadni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül (ennek karaktere lehetőleg különbözzön az etűdétől)

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alapra építése.
- Alapvető jazz akkordok ismerete, jelölései: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6)
- A dúr és moll skála hangjaira épülő négyeshangzatok elméleti szinten.
- Modális hangsorok ismerete elméleti szinten.
- A pentaton skála ismerete.
- A blues skála ismerete.
- A triolás–szvinges frazeálás megismertetése, gyakorlása.
- Legalapvetőbb jazz ritmusok frazeálása.
- A periódus fogalma.
- A horizontáció fogalma.
- Az alapvető funkciók fogalma.
- A legegyszerűbb sztenderd–forma (téma–improvizáció–téma) ismerete.
- A jazz sztenderdek általános lejegyzésének ismerete
- A memorizálás fejlesztése.
- A segédfogások.
- A transzkripció elkezdése. Egyszerű dallamrészletek vagy egyszerű sztenderd témák lekottázása.
- Zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- A légzéstechnika fejlesztése.
- Az alsó és felső regiszter hangjainak stabil, tisztán intonált megszólaltatása, törekvés a regiszterek kiegyenlítésére.
- A hangindítások finomítása.
- A gyors játék fejlesztése.
- A lapról olvasás gyakorlása.
- Hangterjedelem c1–c3–ig.
- Kromatikus skála egész hangterjedelemben.
- Folytassuk a klasszikus etűdök gyakorlását, melyek a bonyolultabb ritmikai elemek megismerését, a technika és a lapról olvasási készség fejlesztését, valamint a zenei alapfogalmak bővítését szolgálják.

- Skálák 5#, 5b-ig jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, esetleg egyszerűbb szekvenciákkal kibővítve.
- A jazzes frazeálás gyakorlása.
- Jazz etűdök tanulása.
- Előadási darabok (klasszikus és jazz). A jazz előadási darab alatt a megkomponált (vagy téma–megkomponált szóló–téma), általában ritmus–szekció kísérettel (minus one), CD–vel kiadott, jazzes stílusú darab értendő.
- Egyszerű sztenderd témák kísérettel.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.

Improvizációs készség fejlesztése

- kötött improvizáció bevezetése.
- a megtanult jazzakkordok, illetve skálák használata rögtönözésnél kíséret nélkül és kísérettel is (egy harmónia) tempóban.
- egy adott skálára játszott egyszerű harmóniasor (például pentaton vagy blues skála)
- a horizontáció elmélet

Ajánlott tananyag

Klasszikus etűdök és darabok:

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II.

Bántai–Kovács. Válogatott etűdök fuvolára II.

Platonov : Thirty Studies For Flute

Marcel Moyse: De La Sonorite

Bántai–Kovács: Fuvolamuzsika kezdők számára II.

Kedvelt előadási darabok fuvolára és zongorára (1998 Kanyó András)

Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn – Flute – vol. 2.

Mel Bay's Complete Jazz flute Book

James Rae: Progressive Jazz Studies – Flute – Easy Level

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.

Jamey Aebersold: Major and Minor Vol. 24.

Take The Lead – Swing – Flute Real Book

Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)

Követelmények

Jól intonált, megfelelően képzett, viszonylag kiegyenlített hang.

A hangok ismerete c1–től c4–ig

Dúr és moll skálák ismerete 5#–ig, 5b–ig, jazzes frazírozással.

A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alapra építése.

Alapvető jazz akkordok: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6) és jelöléseinek ismerete.

A tanuló legyen képes

- közepes nehézségű etűdöket gyorsabb tempóban is eljátszani;
- a különböző artikulációt igénylő (staccato, tenuto, marcato) etűdök/darabok előadására nagyobb tempóban is;
- közepes nehézségű darab előadására kísérettel;
- egyszerű frázisokat jazzes frazírozással előadni (nyolcadok szvinges–triolás frazírozással, szinkópa, egyszerű motívumok, egyszerű sztenderd témák);
- nagyon egyszerű akkordsorból álló kíséretre az akkord hangjaival vagy egy megadott skálával rögtönözni;
- előadni egy egyszerű jazz kompozíciót téma – improvizáció – téma formában;
- kísérettel, egyszerű (akkordhangokból álló, vagy egy adott skálával történő) improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szabadon választott skála kotta nélkül
- Jazz etűd
- Jazz kompozíció téma – improvizáció – téma formában a követelményeknek megfelelően, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése, ezek jelölései: félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7)
- A dúr skála hangjaira épülő négyeshangzatok
- A dúr fokaira épülő modális hangsorok ismerete, játéka
- Az alapvető harmóniai funkciók érzékeltetése a rögtönzés során
- A moduláció
- II–V–I-es harmóniasor dúrban és mollban
- A triolás–szvinges frazeálás gyakorlása mellett ismerkedés a nyolcados latin és jazz–rock st ílusban használatos frazírozással
- A jazz ritmusok frazeálásának továbbfejlesztése
- Témák előadása
- A blues séma
- A memorizálás fejlesztése
- Transzkripciók
- Zenehallgatás

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése
- A légzéstechnika továbbfejlesztése
- A regiszterek kiegyenlítése
- A hangindítások finomítása
- A duplanyelv technika
- A szvinges frazeálás gyakorlása
- A vibrató képzése
- A gyors játék fejlesztése
- A lapról olvasás gyakorlása
- Kromatikus skála egész hangterjedelemben
- Szekvenciák egész hangterjedelemben
- a bonyolultabb ritmikai elemek megismerése,
- a technika és a lapról olvasási készség fejlesztését,
- a zenei alapfogalmak bővítését szolgálják.
- Dúr és moll skálák 7#, 7b jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, egyszerűbb szekvenciákkal kibővítve.
- Jazz etűdök tanulása
- Egyszerű transzkripciók játéka felvétellel, zongora vagy minus one kísérettel.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.

Improvizációs készség fejlesztése

- a motívum elindítása bármely akkordhangról, majd a különböző akkordok összefűzése.
- V–I-es, majd II–V–I-es harmóniasor a különböző funkcióit legjobban kifejező hangok és motívumokat megtalálása
- Improvizáció különböző modális skálák különböző fokokon álló harmóniáira.
- Az akkordok összekötése, motívumok formálása.
- A téma – improvizáció – téma forma gyakorlása.
- Egyszerű modulációt tartalmazó harmóniasor választása.

Ajánlott tananyag

Klasszikus etűdök és darabok:

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II.

Bántai–Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II.

Marcel Moyse: De La Sonorite
 Marcel Moyse: 100 Etudes Faciles et Progressives
 Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára II.
 Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn – Flute – vol. 3
 James Rae: Progressive Jazz Studies – Easy Level – Flute
 James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Jamey Aebersold: Major and Minor Vol. 24.
 Take the Lead – Swing
 Take the Lead – Jazz (Faber Music)
 Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)
 Real Book

Követelmények

Stabil, kiegyenlített, jól intonált hang
 Skálák 7#–ig, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás)
 Kromatikus skála egész hangterjedelemben
 A tanult jazzakkordok ismerete, játéka
 A legegyszerűbb akkordokhoz köthető modális skálák ismerete, játéka (II m7 – dór, V7 – mixolyd, I maj7 – dúr)
 Egyszerű jazz etűd stílusos játéka
 Egyszerű sztenderd téma stílusos előadása kísérettel
 Improvizáció II–V–I–es, illetve egyszerű harmóniamenetre a funkciók, esetleges modulációk követésével.
 Improvizáció blues sémára
 Egyszerű téma vagy transzkripciórészlet előadása felvétellel, zongora vagy minus one kísérettel.
 Egy egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadása stílusos frazírozással, funkció-, illetve moduláció–követő improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szabadon választott skála kotta nélkül
- Jazz etűd
- Jazz kompozíció téma – improvizáció – téma formában a követelményeknek megfelelően, kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése (9, 11, 13 és sus akkordok)
- Az alteráció fogalma elméletben
- A dúr és moll (összhangzatos és melodikus) skála hangjaira épülő négyeshangzatok
- Az összhangzatos és melodikus moll moduszai
- Modális hangsorok alkalmazásának bővítése
- A triolás–szvinges frazeálás fejlesztése
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése
- A I–VI–II–V–I–es és III–VI–II–V–I–es turnback–ek.
- A memorizálás fejlesztése
- Egyszerű transzkripciók elkészítése és elemzése
- Zenehallgatás

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése, gyakorlatok beillesztése a rutinba.
- Skálák 7#–ig, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás), kiegészítve dúr és moll II–V–I–es harmóniamenet játékkal (akkordbontás nyolcadosan, fűzéssel, pl.: egy ütem moll 7, egy ütem domináns szeptim, két ütem dúr major, zárás az ötödik ütem első hangja)

- Turnback–ek akkordbontással, fűzéssel.
- A hangszerkezelésben eddig tanultak továbbfejlesztése.
- Jazz etűdök játéka.
- Transzkripciók játéka felvétellel, illetve a nem fuvola–transzkripció esetében, ha a regiszterbeli eltérés zavaró, zongora vagy minus one kísérettel.
- Sztenderdek

Improvizációs készség fejlesztése

- az eddig tanult akkordok, skálák biztonságos alkalmazása.
- A rögtönzés során a változatosabb ritmika alkalmazására.
- Játsszuk több hangnemben a dúr, moll II–V–I–es harmóniasort, valamint turnback–eket.
- két hang összekötésének különböző lehetőségei (átmenőhang, kromatika).
- a különböző skálákban rejlő motivikus lehetőségeket (pentaton–szekvencia, blues–motívumok)
- motívumfejlesztő gyakorlatok.
- az alap négyeshangzat feletti hangok bevezetése (9, 11, 13).
- különböző tempójú és stílusú (szving, latin, rock) sztenderdek.
- fent említett eszközöket együttesen is alkalmazása a rögtönzésben.

Ajánlott tananyag

James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
 Lennie Niehaus: Concepts In Jazz – for saxophone and other instruments
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Take the Lead – Swing (Faber Music)
 Take the Lead – Jazz (Faber Music)
 Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Flute
 Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm – Flute (Advance Music)
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Real Book

Követelmények

Jól képzett, kiegyenlített hang
 Skálák 7#–ig, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás)
 Kromatikus skála c1–c4–ig
 A tanult jazz akkordok ismerete, játéka
 A tananyagban szereplő akkordokhoz tartozó modális skálák ismerete, játéka
 Improvizáció dúr és moll II–V–I–es, illetve egyszerű harmóniamenetre a funkciók, esetleges modulációk követésével különböző tempóban
 Improvizáció turnback–ekre
 Egyszerű transzkripció előadása felvétellel vagy kísérettel.
 Egyszerű sztenderdek vagy sztenderd jellegű kompozíciók előadása stílusos frazírozással, funkció–, illetve modulációkövető improvizációval, többféle tempóban és stílusban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szabadon választott skála kotta nélkül
- Jazz etűd vagy egyszerű transzkripció felvétellel vagy kísérettel
- Sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció téma – improvizáció – téma formában a követelményeknek megfelelően, kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az alteráció fogalma elméletben és gyakorlatban (legegyszerűbb alterációk: 9b, 5+, 11#)
- A dúr, összhangzatos és melodikus moll fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és játéka
- Modális hangsorok, móduszok alkalmazásának bővítése
- Improvizáció dúr és moll II–V–I–es harmóniasorra különböző hangnemekben
- Improvizáció turnback–ekre különböző hangnemekben
- A mellékdomináns és váltódomináns fogalma
- A turnbackek (D7–es) alterációi
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése
- A szving, latin és jazz–rock stílusú kompozíciók frazírozásának különbségei
- A memorizálás fejlesztése
- Egyszerű transzkripciók készítése, elemzése
- Zenehallgatás

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése
- Skálák 7#–ig, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás), kiegészítve dúr és moll II–V–I–es harmóniamenet játékkal (akkordbontás nyolcadosan, fűzéssel)
- I–VI–II–V–I–es harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben
- Turnbackek különböző hangnemekben használva a mellék–, illetve váltódominánsokat
- Szekvenciák különböző hangnemekben
- Modális skálák játéka azonos alaphangról
- Jazz etűdök
- Transzkripciók játéka felvétellel együtt
- Sztenderdek

Improvizációs készség fejlesztése

- a turnback–ek gyakorlása, a mellék– és váltódominánsokkal is több hangnemben
- az legegyszerűbb (9b, 5+, 11#) alterációkat is, valamint az ezeket magukba foglaló legjellegzetesebb motívumok használata.
- patternek (harmóniasémát kifejező egyszerű motívum), gyakorlása és használata az improvizáció során.
- saját motívumok, komponálása beillesztése a megfelelő helyre az improvizáció során.

Ajánlott tananyag

- James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
- Lennie Niehaus: Concepts In Jazz – for saxophone and other instruments
- Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
- Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
- Take the Lead – Swing (Faber Music)
- Take the Lead – Jazz (Faber Music)
- Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Flute
- Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
- Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.
- Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
- Jamey Aebersold: Maiden Voyage Vol. 54.
- Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm (Advance Music)
- Real Book

Követelmények

Stabil, jól intonált, tiszta hang a hangszer klasszikus (c1–c4) hangterjedelmében.

Skálák 7#-ig, 7b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás, II–V–I).

A tanuló legyen képes

Modális skálákat eljátszani azonos alaphangról

Alapvető jazz akkordokat dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6), félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7) lejátszani azonos alaphangról,

Rögtönözni dúr és moll II–V–I-es sémára

Improvizálni turnbackekre a mellék- és váltódominánsokat is használva

Használni a legegyszerűbb alterációkat az improvizáció során

Közepes nehézségű jazz etűdöt előadni

Közepes nehézségű transzkripciót lejátszani felvétellel

Egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadására stílusos frazírozással, különböző stílusú alapra, közepes tempóban motivikus, moduláció követő improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Szabadon választott skála kotta nélkül

– Jazz etűd vagy egyszerű transzkripció felvétellel vagy kísérettel

– Két eltérő karakterű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció téma – improvizáció – téma formában a követelményeknek megfelelően, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat**3. évfolyam „B” tagozat****Fejlesztési feladatok****Zenei ismeretek fejlesztése**

- A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alapra építése.
- Alapvető jazz akkordok ismerete, jelölései: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6)
- A dúr és moll skála hangjaira épülő négyeshangzatok elméleti szinten.
- Modális hangsorok ismerete elméleti szinten.
- A blues skála ismerete.
- A triolás–szvinges frazeálás megismertetése, gyakorlása.
- Legalapvetőbb jazz ritmusok frazeálása.
- A horizontáció fogalma.
- A legegyszerűbb sztenderd–forma (téma–improvizáció–téma) ismerete.
- A jazz sztenderdek általános lejegyzésének ismerete (Real Book)
- transzkripció számonkérése, először az egyszerű témakét, majd lehet olyan transzkripció–részletekkel folytatni, amikben a legegyszerűbb jazz ritmusok fordulnak elő. Erre kiválóan alkalmasak a J. Snidero: Jazz Conception kiadvány legelső darabjai.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alsó és felső regiszter hangjainak stabil, tisztán intonált megszólaltatása, törekvés a regiszterek kiegyenlítése.
- A hangindítások finomítása.
- A gyors játék fejlesztése.
- A lapról olvasás gyakorlása.
- Kromatikus skála egész hangterjedelemben.
- Folytassuk a klasszikus etűdök gyakorlását, melyek a bonyolultabb ritmikai elemek megismerését, a technika és a lapról olvasási készség fejlesztését, valamint a zenei alapfogalmak bővítését szolgálják.
- A jazzes frazeálás gyakorlása.

- Jazz etűdök tanulása.
- Előadási darabok (klasszikus és jazz). A jazz előadási darab alatt a megkomponált (vagy téma–megkomponált szólo–téma), általában ritmus–szekció kísérettel (minus one), CD–vel kiadott, jazzes stílusú darab értendő.
- Egyszerű sztenderd témák kísérettel.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba A hangszerkezelés fejlesztése
- A hangterjedelem bővítése a3–ig.
- Skálák 5#–ig, 5b–ig jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, egyszerűbb szekvenciákkal.
- A kromatikus skála egyenletesen, egész hangterjedelemben. Egyszerű kromatikus szekvenciák.

Improvizációs készség fejlesztése

Akkordhangokból álló improvizáció során az akkordhangok tetszőleges sorrendben való játéka, akkordhangok összekötése diatonikus hangokkal, skálák esetében motívumalkotás. II–V–I–es sémánál az akkordok és akkordskálák kijátszása.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II.

Bántai–Kovács. Válogatott etűdök fuvolára II.

Platonov : Thirty Studies For Flute

Marcel Moyse: De La Sonorite

Bántai–Kovács: Fuvolamuzsika kezdők számára II.

Kedvelt előadási darabok fuvolára és zongorára (1998 Kanyó András)

Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn – Flute – vol. 2.

Mel Bay's Complete Jazz flute Book

James Rae: Progressive Jazz Studies – Flute – Easy Level

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.

Jamey Aebersold: Major and Minor Vol. 24.

Take The Lead – Swing – Flute Real Book

Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance MusicAz „A” tagozat anyagán kívül:

Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Flute

Követelmények

Jól intonált, megfelelően képzett, viszonylag kiegyenlített hang.

Dúr és moll skálák ismerete 5#–ig, 5b–ig, jazzes frazírozással.

A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alapra építése.

Alapvető jazz akkordok: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6) és jelöléseinek ismerete.

Biztonságos periódusérzet. Motívumalkotás

A tanuló legyen képes

- közepes nehézségű etűdöket gyorsabb tempóban is eljátszani;
- a különböző artikulációt igénylő (staccato, tenuto, marcato) etűdök/darabok előadására nagyobb tempóban is;
- közepes nehézségű darab előadására kísérettel;
- egyszerű frázisokat jazzes frazírozással előadni (nyolcadok szvinges–triolás frazírozással, szinkópa, egyszerű motívumok, egyszerű sztenderd témák);
- egyszerű téma előadására stílusos frazírozással, kísérettel;
- nagyon egyszerű akkordsorból álló kíséretre az akkord hangjaival vagy egy megadott skálával rögtönözni;
- előadni egy egyszerű jazz kompozíciót téma – improvizáció – téma formában;
- kísérettel, egyszerű (akkordhangokból álló, vagy egy adott skálával történő) improvizációval.
- hangszer segítségével egy egyszerű témát önállóan lekottázni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála maximum 5#, 5b előjegyzésig, melyet a vizsgabizottság választ
- Egy jazz etűd
- Egy téma vagy nagyon egyszerű transzkripció kísérettel
- Egy jazz kompozíció téma – improvizáció – téma formában a követelményeknek megfelelően, kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése, ezek jelölései: félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7)
- A dúr skála hangjaira épülő négyeshangzatok
- A dúr fokaira épülő modális hangsorok ismerete, játéka
- Az alapvető harmóniai funkciók érzékeltetése a rögtönzés során
- A moduláció
- II–V–I-es harmóniasor dúrban és mollban
- A triolás–szvinges frazeálás gyakorlása mellett ismerkedés a nyolcados latin és jazz–rock stílusban használatos frazírozással
- A jazz ritmusok frazeálásának továbbfejlesztése
- Témák előadása
- A blues séma
- A memorizálás fejlesztése
- Transzkripciók
- Zenehallgatás
- a szving, latin, jazz–rock stílusú sztenderdek előadásmódbeli különbségeire, elsősorban a témafrazeálás és ritmika terén.
- Transzkripciók számonkérése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése
- A légzéstechnika továbbfejlesztése
- A regiszterek kiegyenlítése
- A hangindítások finomítása
- A duplanyelv technika
- A szvinges frazeálás gyakorlása
- A vibráto képzése
- A gyors játék fejlesztése
- A lapról olvasás gyakorlása
- Kromatikus skála egész hangterjedelemben
- Szekvenciák egész hangterjedelemben
- Dúr és moll skálák 7#–ig, 7b–ig jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, egyszerűbb szekvenciákkal kibővítve.
- Egyszerű transzkripciók játéka felvétellel, illetve nem fuvola–transzkripció esetében, ha a regiszterbeli eltérés zavaró, zongora vagy minus one kísérettel.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.
- Az „eszköztár” (skálák, akkordok) használatának rutinná alakítására.
- Különböző szekvenciák (terc, hármashangzat, pár hangos motívum) félhangos eltolására.

Improvizációs készség fejlesztése

- egyszerű szekvenciából álló kíséret gyakorlása közepes tempóban.
- Adott patternek játéka egyszerű szekvenciális alapa különböző stílusú (szving, latin, jazz–rock) stílusban.
- többféle skála kapcsolása egy akkordhoz (pl. domináns szeptim – mixolyd, pentaton, blues), és alkalmazzuk a gyakorlatban is.
- Motivikus gondolkodást fejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II.

Bántai–Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II.

Marcel Moyse: De La Sonorite
 Marcel Moyse: 100 Etudes Faciles et Progressives
 Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára II.
 Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn – Flute – vol. 3
 James Rae: Progressive Jazz Studies – Easy Level – Flute
 James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Jamey Aebersold: Major and Minor Vol. 24.
 Take the Lead – Swing
 Take the Lead – Jazz (Faber Music)
 Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)
 Real Book
 Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.

Követelmények

- Stabil, kiegyenlített, jól intonált hang
- Kromatikus skála egész hangterjedelemben
- A tanult jazzakkordok ismerete, játéka
- A legegyszerűbb akkordokhoz köthető modális skálák ismerete, játéka (II m7 – dór, V7 – mixolyd, I maj7 – dúr)
- Egyszerű jazz etűd stílusos játéka
- Egyszerű sztenderd téma stílusos előadása kísérettel
- Improvizáció II–V–I-es, illetve egyszerű harmóniamenetre a funkciók, esetleges modulációk követésével.
- Improvizáció blues sémára
- Egyszerű téma vagy transzkripciórészlet előadása felvétellel, zongora vagy minus one kísérettel.
- Egy egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadása stílusos frazírozással, funkció-, illetve moduláció–követő improvizációval.
- Alapskálák és akkordok játéka egyszerű szekvenciából álló kísérettel.
- Improvizáció a dúr és moll II–V–I-es sémára alap az akkordok/skálák hangjaival.
- Egyszerű transzkripció előadása felvétellel.
- Egyszerű improvizáció különböző stílusú alagra. A tanuló legyen képes hangszere segítségével egy egyszerű szólót vagy szólórészletet önállóan lekottázni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 7#, 7b előjegyzésig, melyet a vizsgabizottság választ
- Egy, a dúr skála valamely fokára épülő modális skála, melyet a vizsgabizottság választ
- Rögtönzés dúr, moll II–V–I-es sémára 2#, 2b-ig, melyet a vizsgabizottság választ
- Egy transzkripció
- Két eltérő karakterű (eltérő stílus, metrum, tempó) sztenderd egyszerű improvizációval

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése (9, 11, 13 és sus akkordok)
- Az alteráció fogalma elméletben
- A dúr és moll (összhangzatos és melodikus) skála hangjaira épülő négyeshangzatok
- Az összhangzatos és melodikus moll modulusai
- Modális hangsorok alkalmazásának bővítése
- A triolás–szvinges frazeálás fejlesztése
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése
- A I–VI–II–V–I-es és III–VI–II–V–I-es turnback-ek.
- A memorizálás fejlesztése

- Egyszerű transzkripciók elkészítése és elemzése
- Zenehallgatás
- Az összhangzatos és melodikus moll moduszainak, valamint az új akkordtípusok gyakorlása.
- Klasszikus etűdök gyakorlás, bonyolultabb ritmikai elemek megismerése,
- Lapról olvasási készség fejlesztése

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése, gyakorlatok beillesztése a rutinba.
- Skálák 7#-ig, 7b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás), kiegészítve dúr és moll II–V–I-es harmóniamenet játékaival (akkordbontás nyolcadosan, fűzéssel, pl.: egy ütem moll 7, egy ütem domináns szeptim, két ütem dúr major, zárás az ötödik ütem első hangja)
- Turnback-ek akkordbontással, fűzéssel.
- A hangszerkezelésben eddig tanultak továbbfejlesztése.
- Jazz etűdök játéka.
- Transzkripciók játéka felvétellel, illetve a nem fuvola-transzkripció esetében, ha a regiszterbeli eltérés zavaró, zongora vagy minus one kísérettel.
- Sztenderdek
- A hangképző és technikai gyakorlatok során elsajátított tudás megjelenítésére az improvizáció során

Improvizációs készség fejlesztése

- az eddig tanult akkordok, skálák biztonságos használata, a harmóniaváltásokban, a harmóniamenet követésében.
- minél változatosabb ritmika alkalmazása,
- a dúr, moll II–V–I-es harmóniasort, valamint turnback-eket gyakorlása több hangnemben.
- két hang összekötésének különböző lehetőségei (átmenőhang, kromatika).
- a különböző skálákban rejlő motivikus lehetőségek beillesztése az improvizációba.
- motívumfejlesztő gyakorlatok.
- különböző tempójú és stílusú (szving, latin, rock) sztenderdek.
- balladák stílusos előadásmódjának gyakorlása. A hangsúly a téma előadásán legyen, improvizációként például lehet témavariációt játszani.
- a I–VI–II–V–I-es szekvencia gyakorlása.

Ajánlott tananyag

Eördögh János: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok fuvolára I.
 Jamey Aebersold: Turnarounds, cycles & II/V/Is Vol. 16.
 James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
 Lennie Niehaus: Concepts In Jazz – for saxophone and other instruments
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Take the Lead – Swing (Faber Music)
 Take the Lead – Jazz (Faber Music)
 Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Flute
 Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm – Flute (Advance Music)
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Real Book

Követelmények

Kromatikus skála c1–c4-ig

A tanult jazz akkordok ismerete, játéka

A tananyagban szereplő akkordokhoz tartozó modális skálák ismerete, játéka

Improvizáció dúr és moll II–V–I-es, illetve egyszerű harmóniamenetre a funkciók, esetleges modulációk követésével különböző tempóban

Improvizáció turnback-ekre

Egyszerű transzkripció elkészítése.

Közepes nehézségű transzkripció játéka (példa: J. Snidero: Jazz Conception – Rose).

Egyszerű improvizáció szekvenciális kíséretre (pl.: V–I).

Az új elméleti anyag biztonságos használata a rögtönzés során.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 7#, 7b előjegyzésig, melyet a vizsgabizottság választ.
- A dúr fokaira épülő modális skálák, melyekből a vizsgabizottság választ.
- Az összhangzatos és melodikus moll moduszai.
- Rögtönzés dúr, moll II–V–I-es sémára 4#, 4b-ig, melyet a vizsgabizottság választ ki
- Egy transzkripció felvétellel
- Két eltérő karakterű sztenderd improvizációval, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az alteráció fogalma elméletben és gyakorlatban (legegyszerűbb alterációk: 9b, 5+, 11#)
- A dúr, összhangzatos és melodikus moll fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és játéka
- Modális hangsorok, móduszok alkalmazásának bővítése
- Improvizáció dúr és moll II–V–I-es harmóniasorra különböző hangnemekben
- Improvizáció turnback-ekre különböző hangnemekben
- A mellékdomináns és váltódomináns fogalma
- A turnbackek (D7-es) alterációi
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése
- A szving, latin és jazz-rock stílusú kompozíciók frazírozásának különbségei
- A memorizálás fejlesztése
- Egyszerű transzkripciók készítése, elemzése
- Zenehallgatás

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése
- Skálák 7#-ig, 7b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás), kiegészítve dúr és moll II–V–I-es harmóniamenet játékkal (akkordbontás nyolcadosan, fűzéssel)
- a technikát fejlesztő etűdök gyakorlását
- az effektek használatában rejlő lehetőségeket (glissando, felhangok, „pergő nyelv”, dupla nyelv).
- I–VI–II–V–I-es harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben
- Turnbackek különböző hangnemekben használva a mellék-, illetve váltódominánsokat
- Szekvenciák különböző hangnemekben
- Modális skálák játéka azonos alaphangról
- Jazz etűdök
- Transzkripciók játéka felvétellel együtt
- Sztenderdek

Improvizációs készség fejlesztése

- az elsajátított elméleti és technikai tudás minél biztonságosabb és felszabadultabb használata .
 - a turnback-ek bővítése mellék- és váltódominánssokkal több hangnemben.
 - a legegyszerűbb (9b, 5+, 11#) alterációk legjellegzetesebb motívumok használata improvizációban.
 - patternek (harmóniasémát kifejező egyszerű motívum), gyakorolása és használata az improvizáció során.
 - saját motívumok, komponálása beillesztése a megfelelő helyre az improvizáció során.
- Törekedjünk az eddig megszerzett tudás rutinná alakítására.

Ajánlott tananyag

James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
 Lennie Niehaus: Concepts In Jazz – for saxophone and other instruments
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Take the Lead – Swing (Faber Music)
 Take the Lead – Jazz (Faber Music)
 Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Flute
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.
 Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol. 3.
 Jamey Aebersold: Maiden Voyage Vol. 54.
 Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm (Advance Music)
 Eördögh János: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok fuvolára I.
 Jamey Aebersold: Turnarounds, cycles & II/V/Is Vol. 16.
 Charlie Parker: Omnibook (Atlantic Music Corporation – hangzó változat)
 All That Jazz–Solos for Jazz Flute (Carl Fischer).

Követelmények

Stabil, jól intonált, tiszta hang a hangszer klasszikus (c1–c4) hangterjedelmében.
 Skálák 7#, 7b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás, II–V–I).
 A tanuló legyen képes
 Modális skálákat eljátszani azonos alaphangról
 Alapvető jazz akkordokat dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6), félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7) lejátszani azonos alaphangról,
 Rögtönözni dúr és moll II–V–I-es sémára
 Improvizálni turnbackekre a mellék- és váltódominánsokat is használva
 Improvizáció nagyobb tempóban is
 Használni a legegyszerűbb alterációkat az improvizáció során
 Közepes nehézségű jazz etűdöt előadni
 Közepes nehézségű transzkripciót lejátszani felvétellel
 közepes nehézségű transzkripció lekottázása
 Egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadására stílusos frazírozással, különböző stílusú alapra, közepes tempóban motivikus, moduláció követő improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr és moll skálák c1–től c4–ig, jazzes frazírozással, hármashangzat–futam és –bontás
- Az összhangzatos és melodikus moll móduszai
- Egy transzkripció előadása felvétellel: lehet a tanuló által leírt transzkripció, vagy használható bármely, a fuvola hangterjedelmének megfelelő hangszeres transzkripciókat tartalmazó kotta, amennyiben annak nehézségi foka megfelel a következő kiadványokban található példakének pl.: (Jim Snidero: Jazz Conception – Flute, Charlie Parker: Omnibook – hangzó, All That Jazz – Solos for Jazz Flute).
- Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (pl. II–V–I) kadenciális harmóniasorra
- Két különböző karakterű jazz sztenderd előadása rögtönzéssel
- A transzkripció kivételével minden kotta nélkül játszandó

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló ismerje

- a fuvola sajátosságait;

- a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós – improvizációs sémák főbb formáit;
- a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;
- néhány dúr és moll bluest;

Rendelkezzen megfelelő repertoárral: 5–10 különböző karakterű jazz sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;

Legyen képes 2–3 szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani;

Ismerje az alapvető jazz akkordokat: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6), félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7).

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. A tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz-fuvola főtárgy ("A" és „B” tagozaton)

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr és moll skálák legalább c1–a3 hangterjedelemben, jazzes frazírozással.
- Hármashangzat–futam és –bontás.
- Alapvető jazz akkordok négyeshangzat futam és bontás formában.
- Egy jazz etűd, vagy egyszerű transzkripció (transzkripció esetében kísérettel vagy felvétellel) előadása (lehet használni bármely, a fuvola hangterjedelmének megfelelő hangszeres etűdöket, transzkripciókat tartalmazó kottát).
- Két különböző karakterű jazz sztenderd előadása rögtönzéssel.

„B” tagozat

- Dúr és moll skálák c1–c4 hangterjedelemben, jazzes frazírozással, hármashangzat–futam és bontás.
- Alapvető jazz akkordok négyeshangzat–futam és –bontás formában.
- Egy transzkripció előadása felvétellel együtt (Jim Snidero: Jazz Conception – Flute (Advance Music) Flute, Charlie Parker – Omnibook, All That Jazz Solos for Jazz Flute (Carl Fischer ATJ307) nehézségi szintjén).
- Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (pl. II–V–I) kadenciális harmóniasorra.
- Két különböző karakterű jazz sztenderd előadása rögtönzéssel.

A transzkripció kivételével, mindkét tagozaton, minden kotta nélkül játszandó.

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangszerkezelés, tiszta intonáció
- Artikulációk és díszítések alkalmazása
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód

- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és mennyiségű hangszerek

Megfelelően hangolt zongora vagy elektromos zongora

Nagyméretű falitükör

Kottaállvány

Metronom

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

JAZZ–SZAXOFON

A jazz–szaxofon tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a szaxofon történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a helyes hangképzést;
- a jazz–szaxofonozás kiemelkedő muzikusait.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető technikákat;
- tiszta intonációt;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező szaxofon hangot.

Fordítson különös figyelmet

- a stílusos és igen ritmikus szóló játékra;
- az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre;
- más hangszerrel való együtt játékra;
- a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
- a megfelelő tempó és dinamika kialakítására;

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel

- az öt- és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra;
- a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
- a dúr és moll bluesok játéka;
- a II–V–I funkciós–improvizációs séma differenciált gyakorlására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A szaxofon hangjának, szerkezetének megismertetése.
- A szaxofon összeszerelése, tokba helyezése megfelelő módon, a hangszer karbantartása.
- A nád helyes felhelyezése, kiválasztása, tárolása.
- A nyakló helyes használata.
- A szaxofoncsalád bemutatása.

- A rekeszlégzés fogalmának tisztázása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangsor c1–c3–ig, módosított hangok (fisz, cisz, gisz, bé, esz).
- Előjegyzés. A kereszt, bé és feloldójel.
- Egész, fél, negyed, nyolcad érték és szünetjeleik.
- A pont fogalma. Nyújtott és éles ritmus, szinkópa.
- A különböző jelzések elhelyezkedése a kottában.
- Legalapvetőbb tempó- és dinamikai jelzések.
- Violinkulcs, ismétlőjel, korona, záróvonal. 4/4-es és 3/4-es ütembeosztás.
- Hangközök.
- A dúr és moll skála. A vezetőhang fogalma.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

A helyes hangképzés gyakorlása

- Rekeszlégzés gyakorlása először hangszer nélkül, majd hangszerrel.
- A helyes hangindítás, a nyelv elhelyezkedésének tisztázása.
- A fogak helye a fúvókán.
- Az ajkak elhelyezkedése a fúvókán.
- A helyes, szájon keresztül történő levegővétel elsajátítása.
- Kitartott hangok gyakorlása, törekedve a lebegésmentességre.
- Tiszta intonációra való törekvés megfelelő gyakorlatokkal.
- A helyes gyakorlási módszer kialakítása.
- Törekvés a helyes test- és kéztartásra.
- Dúr és összhangzatos moll skálák 1#, 1b előjegyzésig.
- Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes darabok.

Improvizációs készség fejlesztése

Már pár hang ismerete után lehet egyszerű improvizációs gyakorlatokat játszani

- Kérdés–felelet játék, ami a periódusérzet kialakítására is használható.
- Dinamikai különbségek megformálása.
- Egyszerű hallásfejlesztés rövid frázis eljátszásával, majd annak visszakérdezésével.
- Hangulat kifejezése hangszeres játékkal.
- Használhatjuk a befűjást hallásfejlesztésre (hosszú, kitartott hangok visszajátszása, kitartott hang dinamikai változásának visszajátszása).

Ajánlott tananyag

Perényi: Szaxofon–ABC vol. 1.

Perényi: 222 etűd szaxofonra

Saxophone Duos for Beginners

Michel Mériot : 25 Études Faciles Progressives et Variées

Guy Lacour: 56 études récréatives pour saxophone

Door Peter Wastall: Learn As You Play Saxofon

80 Graded Studies for Saxophone – Book One

Michiel Oldenkamp – Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn vol. 1.

Eb hangolás

Bb hangolás

Solymosi–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára I.

The Really Easy Sax Book

First Repertoire for Alto Saxophone Pirces

Követelmények

A hangszer helyes összeszerelése, karbantartása.

Helyes levegővétel, hangindítás. Viszonylag tiszta intonáció legalább az egyvonalas regiszterben.

Az ismert hangok és alapvető ritmusképletek biztonságos olvasása kottából.
 Legyen tisztában a legalapvetőbb zenei fogalmakkal.
 A tanuló legyen képes nagyon egyszerű dallamot memorizálni.
 A törzshangsor ismerete c1–c3-ig, valamint a következő módosított hangok: fisz, cisz, gisz, bé, „automata” bé.
 Dúr–moll skálák ismerete 1#, 1b-ig.
 Legyen képes közepes tempóban két ütemet egy levegőre eljátszani.
 Tudjon zongorával és másik hangszerrel együttműködni.
 Legyen képes nagyon egyszerű dallamot kitalálni és azt eljátszani.
 Legyen képes egy adott hangot hallás után a hangszerén megtalálni és visszajátszani.
 Egyszerű etűdök, duók és előadási darabok előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül (ennek karaktere lehetőleg különbözzön az etűdétől).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az enharmónia fogalmának tisztázása.
- A transzponálás fogalma.
- A háromféle moll ismerete, különbségeik megértése és játéka.
- A metrumismeret bővítése: 3/8, 6/8 és alla breve, váltakozó ütem.
- Tizenhatod érték és triola.
- A formai–szerkezeti alapfogalmak tisztázása.
- A zenei alapfogalmak bővítése (tempójelzés, dinamika, zenei kifejezések).
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes tartás, légzés, befúvás, hangindítás tökéletesítése.
- Tiszta, stabil intonációra törekvés az egy- és kétvonalas regiszterben.
- Önálló hangolás gyakorlása.
- A szaxofon klasszikus hangterjedelmének (kis b–f#3-ig) ismerete a kromatikus hangokat is beleértve.
- Staccato, legato, tenuto játékmód fejlesztése.
- Dinamikailag árnyalt előadásmódra törekvés.
- A levegőbeosztás gyakorlása, tudatosítása.
- Dúr és moll skálák 3#, 3b-ig terc–skálával, hármashangzat futammal és bontással.
- A helyes gyakorlási módszer kialakítása.

Improvizációs készség fejlesztése

- Folytassuk az egyszerű, szabad improvizációt, a kérdezz–felelek séma gyakorlását, még mindig kíséret nélkül, de lehetőleg tempóban.
- Bővítsük a hangterjedelmet az improvizáció során használt hangok esetében is. Próbáljunk korlátokat szabni az improvizációban – egy adott skála vagy skálatörredék, egy hármashangzat, megadott ritmusok.
- Hallásfejlesztő gyakorlatoknál játszunk elő hangközöket, kérjük a ritmus pontos visszajátszását.
- Próbálkozhatunk egy nagyon egyszerű akkord (hármashangzat, alap négyeshangzat) lejátszásával a zongorán, és a tanuló szabadon, ritmikai kötöttségek nélkül keresse meg a szerinte odaillő hangokat, majd a tanuló képességeihez mérten, próbáljuk meg a tempóban kísérést és játékot.

Ajánlott tananyag

Perényi: Szaxofon–ABC vol.1
 Perényi: 222 etűd szaxofonra
 Michel Mériot : 25 Études Faciles Progressives et Variées
 Guy Lacour: 56 études récréatives pour saxophone
 Door Peter Wastall: Learn As You Play Saxofon
 Saxophone Music
 80 Graded Studies for Saxophone – Book One
 Michiel Oldenkapm, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn vol. 1
 Eb hangolás
 Bb hangolás
 Michiel Oldenkapm, Jaap Kastelein: Eb hangolás
 Bb hangolás
 Solymos–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára II.
 Solymosi–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára III.
 Solostücke für den Unterricht
 First Repertoire Pieces for Alto Saxophone

Követelmény

Helyes tartás, levegővétel, légzés, befúvás és hangindítás.
 Viszonylag stabil hang, tiszta intonáció legalább c1–c3–ig.
 Dúr és moll skálák ismerete 2#, 2b–ig.
 Zenei alapfogalmak ismerete a szintnek megfelelően.
 A tanuló legyen képes

- a hangszeret piano, mezzoforte és forte dinamikával megszólaltatni;
- a staccato, tenuto, marcato, legato játék bemutatására;
- egy közepes tempójú frázis egy levegővel való eljátszására;
- egy legalább négyesoros etűd vagy darab memorizálására;
- 2–2 ütemes kérdés–felelet játékban „választ adni, kérdezni”;
- nagyon egyszerű (hang vagy ritmus) megkötések betartva önálló zenei mondatot előadni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab kotta nélkül (ennek karaktere lehetőleg különbözzön az etűdétől).

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alapra építése.
- Alapvető jazz akkordok ismerete, jelölései: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6)
- A dúr és moll skála hangjaira épülő négyeshangzatok elméleti szinten.
- Modális hangsorok ismerete elméleti szinten.
- A pentaton skála ismerete.
- A blues skála ismerete.
- A triolás–szvinges frazeálás megismertetése, gyakorlása.
- Legalapvetőbb jazz ritmusok frazeálása.
- A horizontáció fogalma.
- Az alapvető funkciók fogalma.
- A legegyszerűbb sztenderd–forma (téma – improvizáció–téma) ismerete.

- A jazz–sztenderdek általános lejegyzésének ismerete.
- A memorizálás fejlesztése.
- A transzkripció elkezdése: egyszerű dallamrészletek vagy egyszerű sztenderd témák lekottázása.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- Amennyiben a tanuló eddig a kezdő fúvókáját használta, a fejlődés érdekében mindenképp időszerű egy nagyobb nyílású, jobb minőségű fúvóka beszerzése szaktanári segítséggel.
- A légzéstechnika fejlesztése.
- Az alsó és felső regiszter hangjainak stabil, tisztán intonált megszólaltatása, törekvés a regiszterek kiegyenlítésére.
- A hangindítások finomítása.
- A jazzes frazeálás gyakorlása.
- A vibrató képzése.
- A gyors játék fejlesztése.
- A lapról olvasás gyakorlása.
- Kromatikusskála az alap hangterjedelemben (kisb – f#^{'''}).
- Folytassuk a klasszikus etűdök gyakorlását, melyek a bonyolultabb ritmikai elemek megismerését, a – technika és a lapról olvasási készség fejlesztését, valamint a zenei alapfogalmak bővítését szolgálják.
- Skálák 4#, 4b-ig jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, esetleg egyszerűbb szekvenciákkal kibővítve.
- Jazz etűdök tanulása.
- Előadási darabok (klasszikus és jazz). A jazz előadási darabok alatt a megkomponált (vagy téma–megkomponált szülő–téma), általában ritmus–szekció kísérettel (minus one), CD–vel kiadott, jazzes stílusú darabok értendők.
- Egyszerű sztenderd témák kísérettel.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.

Improvizációs készség fejlesztése

- kötött improvizáció bevezetése.
- a megtanult jazzakkordok, illetve skálák használata rögtönözésnél kíséret nélkül és kísérettel is (egy harmónia) tempóban.
- egy adott skálára játszott egyszerű harmóniasor (például pentaton vagy blues skála)
- a horizontáció elmélete.

Ajánlott tananyag

Perényi: Szaxofon ABC 2

222 etűd szaxofonra

80 Graded Studies for Saxophone – Book Two

Repertoire for music schools

H. Voxman and W.M. Gower: Advanced Method for Saxophone vol. 1.

Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn vol. 3

Eb hangolás

Bb hangolás

Solymosi–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára IV.

Solostücke für den Unterricht

First Repertoire Pieces for Alto Saxophone

Mel Bay's Complete Jazz Sax Book

James Rae: Progressive Jazz Studies – Easy Level

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol.1.

Jamey Aebersold: Major and Minor Vol.24.

Take The Lead – Szving (Faber Music)

Real Book

Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)

Követelmények

Jól intonált, megfelelően képzett, viszonylag kiegyenlített hang.

Dúr és moll skálák ismerete 4#, 4b-ig, jazzes frazírozással.

Alapvető jazz akkordok dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), 7moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6) és jelöléseinek ismerete.

A tanuló legyen képes

- a különböző artikulációt (staccato, tenuto, marcato) igénylő etűdök és darabok előadására gyorsabb tempóban is;
- közepes nehézségű darab előadására kísérettel;
- egyszerű téma előadására stílusos frazírozással, kísérettel;
- egyszerű jazz kompozíciót előadni téma–improvizáció–téma formában, kísérettel, egyszerű (akkordhangokból álló, vagy egy adott skálával történő) improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szabadon választott skála kotta nélkül
- Jazz etűd
- Jazz kompozíció téma–improvizáció–téma formában a minimális követelménynek megfelelően, kotta nélkül

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése, ezek jelölései: félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), – bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7).
- A dúr fokaira épülő modális hangsorok ismerete, játéka.
- Az ismert akkordokhoz tartozó modális skálák.
- Az alapvető harmóniai funkciók érzékeltetése a rögtönzés során.
- A moduláció.
- II–V–I-es harmóniasor dúrban és mollban.
- A triolás–szvinges frazeálás gyakorlása.
- A jazz ritmusok frazeálásának továbbfejlesztése.
- A blues séma
- Transzkripciók.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- A regiszterek kiegyenlítése.
- A hangindítások finomítása.
- A jazzes frazeálás gyakorlása.
- A gyors játék fejlesztése.
- Kromatikus skála kis bé – fisz3–ig
- Szekvenciák kis bé – fisz3–ig
- Jazz etűdök tanulása.
- Egyszerű transzkripciók játéka felvétellel együtt.

Improvizációs készség fejlesztése

- a motívum elindítása bármely akkordhangról, majd a különböző akkordok összefűzése.
- V–I-es, majd II–V–I-es harmóniasor a különböző funkcióit legjobban kifejező hangok és motívumokat megtalálása
- Az akkordok összekötése, diatonikus akkordhangokkal motívumok formálása.
- A téma – improvizáció – téma forma gyakorlása.
- Egyszerű modulációt tartalmazó harmóniasor választása.

Ajánlott tananyag

Perényi: Szaxofon ABC 2
 Perényi: 222 etűd szaxofonra
 80 Graded Studies for Saxophone – Book Two
 Repertoire for music schools
 H. Voxman and W.M. Gower: Advanced Method for Saxophone vol. 1.
 Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn vol. 3
 Eb hangolás
 Bb hangolás
 Solymosi–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára IV.
 Solostücke für den Unterricht
 First Repertoire Pieces for Alto Saxophone
 Mel Bay's Complete Jazz Sax Book
 James Rae: Progressive Jazz Studies – Easy Level
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol.1.
 Jamey Aebersold: Major and Minor Vol.24.
 Take The Lead – Szving (Faber Music)
 Real Book
 Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)

Követelmények

Stabil, kiegyenlített, jól intonált hang.
 A tanult jazz akkordok ismerete, játéka.
 A legegyszerűbb akkordokhoz köthető modális skálák ismerete, játéka (II m7 –dór, V 7–mixolyd, I maj7–dúr).
 Egyszerű jazz etűd stílusos játéka.
 Egyszerű sztenderd téma stílusos előadása kísérettel.
 Egyszerű téma– vagy transzkripció–részlet előadása felvétellel.
 Egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadása stílusos frazírozással, funkció–, illetve modulációkövető improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Szabadon választott skála kotta nélkül
- Jazz etűd
- Jazz kompozíció téma–improvizáció–téma formában a minimális követelménynek megfelelően, kotta nélkül

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése (9, 11, 13 és sus akkordok).
- A dúr és moll (összhangzatos és melodikus) skála hangjaira épülő négyeshangzatok.
- Modális hangsorok alkalmazásának bővítése.
- A triolás–szvinges frazeálás fejlesztése.
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- A I–VIII–V–I–es és III–VI–II–V–I–es turnback–ek
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése, felhangos gyakorlatok beillesztése a rutinba.
- Skálák 6#, 6b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás).
- Dúr és moll II–V–I–es harmóniamenet játéka akkordbontással, fűzéssel.
- Turnbackek akkordbontással, fűzéssel.

- A hangszerkezelésben eddig tanultak továbbfejlesztése.
- Transzkripciók játéka felvétellel együtt.
- Sztenderdek
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.

Improvizációs készség fejlesztése

- az eddig tanult akkordok, skálák biztonságos alkalmazása.
- A rögtönzés során a változatosabb ritmika alkalmazására.
- a különböző skálákban rejlő motivikus lehetőségeket (pentaton–szekvencia, blues–motívumok)
- motívumfejlesztő gyakorlatok.
- az alap négyeshangzat feletti hangok bevezetése (9, 11, 13).
- különböző tempójú és stílusú (szving, latin, rock) sztenderdek.

Ajánlott tananyag

James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level

Lennie Niehaus: Basic Jazz Conception for Saxophone – Vol. 2.

Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás No. 14720, Bb hangolás No. 14721

Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm (Advance Music)

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol.1.

Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol.2.

Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol.3.

Bossa Novas by Antonio Carlos Jobim

Easy Jazz Duets for Alto 2 Saxophones

Take The Lead – Szving (Faber Music) Eb hangolásra: Bb hangolásra

Take the Lead – Jazz (Faber Music) Bb hangolásra

Real Book

Követelmények

Jól képzett, kiegyenlített hang.

Skálák 6#, 6b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás).

A tanult jazz akkordok ismerete, játéka.

Improvizáció dúr és moll II–V–I-es, illetve egyszerű harmóniamenetekre a funkciók, esetleges modulációk követésével különböző tempókban.

Egyszerű transzkripciók előadása felvétellel vagy kísérettel.

Egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadása stílusos frazírozással, funkció-, illetve modulációkövető improvizációval, többféle tempóban és stílusban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül
- Egy jazz etűd vagy egyszerű transzkripció felvétellel
- Egy sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció téma–improvizáció–téma formában a minimális követelménynek megfelelően, kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az alteráció fogalma elméletben és gyakorlatban (legegyszerűbb alterációk 9b, 5+, 11#)
- A dúr, összhangzatos és melodikus moll fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és játéka.
- Modális hangsorok, móduszok alkalmazásának bővítése.
- Improvizáció dúr és moll II–V–I-es harmóniasorra különböző hangnemekben.
- Improvizáció turnback–ekre különböző hangnemekben.

- A turnback–ek (Dom7–es) alterációi.
- Egyszerű transzkripciók készítése, elemzése.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- Dúr és moll II–V–I harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben.
- I–VI–II–V–I–es harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben.
- Turnback–ek különböző hangnemekben használva a Dom7–es alterációkat.
- Szekvenciák különböző hangnemekben
- Jazz etűdök.
- Transzkripciók játéka felvétellel együtt.

Improvizációs készség fejlesztése

- a turnback–ek gyakorlásal, a mellék– és váltódominánsokkal is több hangnemben
- a legegyszerűbb (9b, 5+, 11#) alterációkat is, valamint az ezeket magukba foglaló legjellegzetesebb motívumok használatát.
- patternek (harmóniasémát kifejező egyszerű motívum), gyakorlása és használata az improvizáció során.
- saját motívumok, komponálása beillesztése a megfelelő helyre az improvizáció során.

Ajánlott tananyag

Lennie Niehaus: Basic Jazz Conception for Saxophone – Vol. 2.)

Lennie Niehaus: Concepts In Jazz

Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás, Bb hangolás

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.

Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.

Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol.3.

Jamey Aebersold: Maiden Voyage Vol.54.

Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm (Advance Music)

Take The Lead – Szving (Faber Music) Eb hangolásra; Bb hangolásra

Take the Lead – Jaz z (Faber Music) Bb hangolásra:

Real Book

Követelmények

Skálák 7#, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás).

A tanuló legyen képes

- modális skálákat lejátszani azonos alaphangról;
- alapvető jazz akkordokat – dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), – dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6), félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7) lejátszani azonos alaphangról;
- rögtönözni dúr és moll II–V–I–es sémára;
- rögtönözni különböző turnbackek–re;
- közepes nehézségű jazz etűdöt előadni;
- közepes nehézségű transzkripciót lejátszani felvétellel;
- egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadására stílusos frazírozással, különböző stílusú alapra, közepes tempóban motívikus, moduláció követő improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Jazz etűd vagy egyszerű transzkripció felvétellel,
- Két eltérő karakterű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció téma–improvizáció–téma formában a minimális követelményeknek megfelelően, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alapra építése.
- Alapvető jazz akkordok ismerete, jelölései: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6)
- A dúr és moll skála hangjaira épülő négyeshangzatok elméleti szinten.
- Modális hangsorok ismerete elméleti szinten.
- A pentaton skála ismerete.
- A blues skála ismerete.
- A triolás–szvinges frazeálás megismertetése, gyakorlása.
- Legalapvetőbb jazz ritmusok frazeálása.
- A periódus fogalma.
- A horizontáció fogalma.
- Az alapvető funkciók fogalma.
- A legegyszerűbb sztenderd–forma (téma – improvizáció–téma) ismerete.
- A jazz–sztenderdek általános lejegyzésének ismerete.
- A memorizálás fejlesztése.
- A segédfogások.
- A transzkripció elkezdése: egyszerű dallamrészletek vagy egyszerű sztenderd témák lekottázása.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- Amennyiben a tanuló eddig a kezdő fúvókáját használta, a fejlődés érdekében mindenképp időszerű egy nagyobb nyílású, jobb minőségű fúvóka beszerzése szaktanári segédlettel.
- A légzéstechnika fejlesztése.
- Az alsó és felső regiszter hangjainak stabil, tisztán intonált megszólaltatása, törekvés a regiszterek kiegyenlítésére.
- A hangindítások finomítása.
- A jazzes frazeálás gyakorlása.
- A vibráto képzése.
- A gyors játék fejlesztése.
- A lapról olvasás gyakorlása.
- Kromatikus skála az alap hangterjedelemben (kisb – f#^{'''}).
- Folytassuk a klasszikus etűdök gyakorlását, melyek a bonyolultabb ritmikai elemek megismerését, a – technika és a lapról olvasási készség fejlesztését, valamint a zenei alapfogalmak bővítését szolgálják.
- Skálák 5#, 5b-ig jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, esetleg egyszerűbb szekvenciákkal kibővítve.
- Jazz etűdök tanulása.
- Előadási darabok (klasszikus és jazz). A jazz előadási darabok alatt a megkomponált (vagy téma–megkomponált szóló–téma), általában ritmus–szekció kísérettel (minus one), CD–vel kiadott, jazzes stílusú darabok értendők.
- Egyszerű sztenderd témák kísérettel.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.

Improvizációs készség fejlesztése

- kötött improvizáció bevezetése.
- a megtanult jazzakkordok, illetve skálák használata rögtönözésnél kíséret nélkül és kísérettel is (egy harmónia) tempóban.
- egy adott skálára játszott egyszerű harmóniasor (például pentaton vagy blues skála)
- a horizontáció elmélete.

Ajánlott tananyag

Perényi: Szaxofon ABC 2

Perényi: 222 etűd szaxofonra

80 Graded Studies for Saxophone – Book Two

Repertoire for music schools

H. Voxman and WM. Gower: Advanced Method for Saxophone vol. 1.

Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn vol. 3

Eb hangolás

Bb hangolás

Solymosi–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára IV.

Solostücke für den Unterricht

First Repertoire Pieces for Alto Saxophone

Mel Bay's Complete Jazz Sax Book

James Rae: Progressive Jazz Studies – Easy Level

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol.1.

Jamey Aebersold: Major and Minor Vol.24.

Take The Lead – Szving (Faber Music)

Real Book

Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)

Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás

Követelmények

Jól intonált, megfelelően képzett, viszonylag kiegyenlített hang.

Dúr és moll skálák ismerete 5#, 5b-ig, jazzes frazírozással.

A különböző hármashangzatok ismerete, azonos alakra építése.

Alapvető jazz akkordok dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), 7moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6) és jelöléseinek ismerete.

A tanuló legyen képes

- közepes nehézségű etűdöket gyorsabb tempóban is eljátszani;
- a különböző artikulációt (staccato, tenuto, marcato) igénylő etűdök és darabok előadására gyorsabb tempóban is;
- közepes nehézségű darab előadására kísérettel;
- egyszerű frázisokat jazzes frazírozással előadni (nyolcadok szvinges–triolás frazírozással, szinkópa, – egyszerű motívumok, egyszerű sztenderd témák);
- egyszerű téma előadására stílusos frazírozással, kísérettel;
- nagyon egyszerű akkordsorból álló kíséretre az akkord hangjaival vagy egy megadott skálával rögtönözni;
- egyszerű jazz kompozíciót előadni téma–improvizáció–téma formában, kísérettel, egyszerű (akkordhangokból álló, vagy egy adott skálával történő) improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála maximum 5#, 5b előjegyzésig, melyet a vizsgabizottság választ ki,
- egy jazz etűd,
- egy téma vagy nagyon egyszerű transzkripció kísérettel,
- egy jazz kompozíció téma–improvizáció–téma formában, a minimális követelménynek megfelelően, kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése, ezek jelölései: félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), – bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7).
- A dúr skála hangjaira épülő négyeshangzatok.
- A dúr fokaira épülő modális hangsorok ismerete, játéka.

- Az ismert akkordokhoz tartozó modális skálák.
- Az alapvető harmóniai funkciók érzékeltetése a rögtönzés során.
- A moduláció.
- II–V–I-es harmóniasor dúrban és mollban.
- A triolás–szvinges frazeálás gyakorlása.
- Latin és jazz–rock stílusú témák előadása.
- A jazz ritmusok frazeálásának továbbfejlesztése.
- A memorizálás fejlesztése.
- A blues séma
- Transzkripciók.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- A légzéstechnika továbbfejlesztése.
- A regiszterek kiegyenlítése.
- A hangindítások finomítása.
- A jazzes frazeálás gyakorlása.
- A vibrató képzése.
- A gyors játék fejlesztése.
- A lapról olvasás gyakorlása.
- Kromatikus skála kis bé – fisz3–ig
- Szekvenciák kis bé – fisz3–ig
- Folytassuk a klasszikus etűdök gyakorlását, melyek a bonyolultabb ritmikai elemek megismerését, a technika és a lapról olvasási készség fejlesztését, valamint a zenei alapfogalmak bővítését szolgálják.

Dúr és moll skálák 7#, 7b–ig jazzes frazírozással, akkordfutammal és akkordbontással, egyszerűbb szekvenciákkal kibővítve.

- Jazz etűdök tanulása.
- Egyszerű transzkripciók játéka felvétellel együtt.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba.

Improvizációs készség fejlesztése

- a motívum elindítása bármely akkordhangról, majd a különböző akkordok összefűzése.
- V–I–es, majd II–V–I–es harmóniasor a különböző funkcióit legjobban kifejező hangok és motívumokat megtalálása
- Improvizáció különböző modális skálák különböző fokokon álló harmóniáira.
- Adott patternek játéka egyszerű szekvenciális alagra.
- Az akkordok összekötése, diatonikus akkordhangokkal motívumok formálása.
- A téma – improvizáció – téma forma gyakorlása.
- Egyszerű modulációt tartalmazó harmóniasor választása.

Ajánlott tananyag

Perényi: Szaxofon ABC 2

Perényi: 222 etűd szaxofonra

80 Graded Studies for Saxophone – Book Two

Repertoire for music schools

H. Voxman and W.M. Gower: Advanced Method for Saxophone vol. 1.

Michiel Oldenkamp, Jaap Kastelein: Look, Listen & Learn vol. 3

Eb hangolás

Bb hangolás

Solymosi–Bodnár: Előadási darabok altszaxofonra és zongorára IV.

Solostücke für den Unterricht

First Repertoire Pieces for Alto Saxophone

Mel Bay's Complete Jazz Sax Book

James Rae: Progressive Jazz Studies – Easy Level
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol.1.
 Jamey Aebersold: Major and Minor Vol.24.
 Take The Lead – Szving (Faber Music)
 Real Book
 Jim Snidero: Easy Jazz Conception (Advance Music)
 Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol.2.

Követelmények

Stabil, kiegyenlített, jól intonált hang.

Skálák 7#, 7b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás).

Kromatikus skála kis bé – fisz3-ig

A tanult jazz akkordok ismerete, játéka.

A legegyszerűbb akkordokhoz köthető modális skálák ismerete, játéka (II m7 –dór, V 7–mixolyd, I maj7–dúr).

Egyszerű jazz etűd stílusos játéka.

Egyszerű sztenderd téma stílusos előadása kísérettel.

Improvizáció II–V–I–es, illetve egyszerű harmóniamenetekre a funkciók, esetleges modulációk követésével.

Improvizáció blues sémára.

Egyszerű téma– vagy transzkripció–részlet előadása felvétellel.

Egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadása stílusos frazírozással, funkció-, illetve modulációkövető improvizációval.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 7#, 7b előjegyzésig,
- Egy, a dúr skála valamely fokára épülő modális skála,
- Rögtönzés dúr, moll II–V–I–es sémára 2#, 2b-ig, melyet a vizsgabizottság választ,
- Egy transzkripció,
- Két eltérő karakterű (eltérő stílus, metrum, tempó) sztenderd egyszerű improvizációval.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A jazz akkordok ismeretének bővítése (9, 11, 13 és sus akkordok).
- Az alteráció fogalma elméletben.
- A dúr és moll (összhangzatos és melodikus) skála hangjaira épülő négyeshangzatok.
- A összhangzatos és melodikus moll móduszai.
- Modális hangsorok alkalmazásának bővítése.
- A triolás–szvinges frazeálás fejlesztése.
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- A I–VI–II–V–I–és III–VI–II–V–I–es turnback-ek
- A memorizálás fejlesztése.
- Egyszerű transzkripciók elkészítése és elemzése.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése, felhangos gyakorlatok beillesztése a rutinba.
- Skálák 7#, 7b-ig jazzes frazírozással (futam és bontás).
- Dúr és moll II–V–I–es harmóniamenet játéka akkordbontással, fűzéssel.
- Turnbackek akkordbontással, fűzéssel.
- A hangszerkezelésben eddig tanultak továbbfejlesztése.
- Jazz etűdök játéka.

- Transzkripciók játéka felvétellel együtt.
- Sztenderdek
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba

Improvizációs készség fejlesztése

- az eddig tanult akkordok, skálák biztonságos alkalmazása.
- A rögtönzés során a változatosabb ritmika alkalmazására.
- Játsszuk több hangnemben a dúr, moll II–V–I-es harmóniasort, valamint turnback–eket.
- két hang összekötésének különböző lehetőségei (átmenőhang, kromatika).
- a különböző skálákban rejlő motivikus lehetőségeket (pentaton–szekvencia, blues–motívumok)
- motívumfejlesztő gyakorlatok.
- az alap négyeshangzat feletti hangok bevezetése (9, 11, 13).
- különböző tempójú és stílusú (szving, latin, rock) sztenderdek.
- fent említett eszközöket együttesen is alkalmazása a rögtönzés

Ajánlott tananyag

James Rae: Progressive Jazz Studies – Intermediate Level
 Lennie Niehaus: Basic Jazz Conception for Saxophone – Vol. 2.
 Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás No. 14720, Bb hangolás No. 14721
 Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm (Advance Music)
 Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol.1.
 Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol.2.
 Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol.3.
 Bossa Novas by Antonio Carlos Jobim
 Easy Jazz Duets for Alto 2 Saxophones
 Take The Lead – Szving (Faber Music) Eb hangolásra: Bb hangolásra
 Take the Lead – Jazz (Faber Music) Bb hangolásra
 Real Book
 Jamey Aebersold: Tunarounds, Cycles & II/V/Is Vol. 16.
 Lennie Niehaus: Concepts In Jazz

Követelmények

Jól képzett, kiegyenlített hang.
 Skálák 7#, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás).
 Kromatikus skála kis bé–fis3–ig.
 A tanult jazz akkordok ismerete, játéka.
 A tananyagban szereplő akkordokhoz tartozó modális skálák ismerete, játéka.
 Improvizáció dúr és moll II–V–I–es, illetve egyszerű harmóniamenetekre a funkciók, esetleges modulációk követésével különböző tempókban.
 Egyszerű transzkripciók előadása felvétellel vagy kísérettel.
 Improvizáció turnback–ekre.
 Egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadása stílusos frazírozással, funkció–, illetve modulációkövető improvizációval, többféle tempóban és stílusban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 7#, 7b előjegyzésig, melyet a vizsgabizottság választ.
- A dúr fokaira épülő modális skálák, melyekből a vizsgabizottság választ.
- Az összhangzatos és melodikus moll módusai.
- Rögtönzés dúr, moll II–V–I–es sémára 4#, 4b–ig, melyet a vizsgabizottság választ.
- Egy transzkripció felvétellel.
- Két eltérő karakterű sztenderd improvizációval, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az alteráció fogalma elméletben és gyakorlatban (legegyszerűbb alterációk 9b, 5+, 11#)
- A dúr, összhangzatos és melodikus moll fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és játéka.
- Modális hangsorok, móduszok alkalmazásának bővítése.
- Improvizáció dúr és moll II–V–I–es harmóniasorra különböző hangnemekben.
- Improvizáció turnback–ekre különböző hangnemekben.
- A turnback–ek (Dom7–es) alterációi.
- A jazz ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- A szving, latin és jazz–rock stílusú kompozíciók frazírozásának különbségei.
- A memorizálás fejlesztése.
- Egyszerű transzkripciók készítése, elemzése.
- Zenehallgatás.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése.
- Skálák 7#, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás).
- Dúr és moll II–V–I harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben.
- I–VI–II–V–I–es harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben.
- Turnback–ek különböző hangnemekben használva a Dom7–es alterációkat.
- Szekvenciák különböző hangnemekben
- Modális skálák játéka azonos alaphangról.
- Jazz etűdök.
- Transzkripciók játéka felvétellel együtt.
- Sztenderdek.
- A tanultak folyamatos beépítése a napi gyakorlási rutinba

Improvizációs készség fejlesztése

- a turnback–ek gyakorlással, a mellék– és váltódominánsokkal is több hangnemben
- az legegyszerűbb (9b, 5+, 11#) alterációkat is, valamint az ezeket magukba foglaló legjellegzetesebb motívumok használata.
- patternek (harmóniasémát kifejező egyszerű motívum), gyakorlása és használata az improvizáció során.
- saját motívumok, komponálása beillesztése a megfelelő helyre az improvizáció során.

Ajánlott tananyag

Lennie Niehaus: Basic Jazz Conception for Saxophone – Vol. 2.)

Lennie Niehaus: Concepts In Jazz

Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás, Bb hangolás

Jamey Aebersold: How To Play Jazz and Improvise – Vol. 1.

Jamey Aebersold: Nothing But Blues – Vol. 2.

Jamey Aebersold: The II–V7–I progression, a New Approach to Jazz Improvisation Vol.3.

Jamey Aebersold: Maiden Voyage Vol.54.

Fred Lipsius: Reading Key Jazz Rhythm (Advance Music)

Take The Lead – Szving (Faber Music) Eb hangolásra; Bb hangolásra

Take the Lead – Jaz z (Faber Music) Bb hangolásra:

Real Book

Jamey Aebersold: Tunarounds, Cycles & II/V/Is Vol. 16.

Lennie Niehaus: Advanced Jazz Conception for Saxophone

Charlie Parker: Omnibook

Dexter Gordon: Jazz Saxophone Solos

Paul Desmond: Sztenderd Time

All That Jazz – solos for jazz alto sax

All That Jazz – solos for jazz tenor sax

Követelmények

Stabil, jól intonált, tiszta hang a hangszer klasszikus (kis b–f#3) hangterjedelmében.

Skálák 7#, 7b–ig jazzes frazírozással (futam és bontás).

Dúr és moll II–V–I harmóniasor akkordbontásos fűzése különböző hangnemekben.

A tanuló legyen képes

– modális skálákat eljátszani azonos alaphangról;

alapvető jazz akkordokat – dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), – dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6), félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7) lejátszani azonos alaphangról;

– rögtönözni dúr és moll II–V–I-es sémára;

– rögtönözni különböző turnbackek-re;

– használni a legegyszerűbb alterációkat az improvizáció során;

– közepes nehézségű jazz etűdöt előadni;

– közepes nehézségű transzkripciót lejátszani felvétellel;

– egyszerű sztenderd vagy sztenderd jellegű kompozíció előadására stílusos frazírozással, különböző stílusú alapra, közepes tempóban motivikus, moduláció követő improvizációval

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Dúr és moll skálák kis bé–fis3 hangterjedelemben, jazzes frazírozással, hármashangzat – futam és –bontás.

– Az összhangzatos és melodikus moll móduszai.

– Egy transzkripció előadása felvétellel, lehet a tanuló által leírt.

Transzkripció, vagy használható bármely, a szaxofon hangterjedelmének megfelelő hangszeres transzkripciókat tartalmazó kotta, amennyiben annak nehézségi foka megfelel a következő kiadványokban található példakénak (pl.: Jim Snidero – Jazz Conception, Charlie Parker – Omnibook).

– Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (pl. II–V–I) kadenciális harmóniasorra.

– Két különböző karakterű jazz sztenderd előadása rögtönzéssel.

A transzkripció kivételével minden kotta nélkül játszandó.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

– ismerje a szaxofon sajátosságait;

– ismerje a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós improvizációs sémák főbb formáit;

– ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;

– ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;

– rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;

– ismerjen néhány dúr és moll bluest;

– legyen képes 2–3 szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani.

Alapvető jazz akkordok ismerete: dúr major szeptim (C maj7), domináns szeptim (C7), dúr szext (C6), moll major szeptim (Cm maj7), moll szeptim (Cm7), moll szext (Cm6), félszűkített (Cm7b5), szűkített szeptim (Co7), bővített szeptim (C+7), bővített major szeptim (C+maj7).

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. A tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz–saxofon főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr és moll skálák kis bé – fisz3 hangterjedelemben, jazzes frazírozással, hármashangzat–futam és –bontás; alapvető jazz akkordok négyeshangzat–futam és –bontás formában.
- Egy jazz etűd vagy egyszerű transzkripció – transzkripció esetében felvétellel – előadása; Lennie Niehaus: Basic Jazz Conception for Saxophone (Try Publishing Company), Jim Snidero: Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás No. 14720, Bb hangolás No. 14721 nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű jazz sztenderd előadása rögtönzéssel, kotta nélkül.

„B” tagozat

- Dúr és moll skálák kis bé – fisz3 hangterjedelemben, jazzes frazírozással; hármashangzat–futam és –bontás; alapvető jazz akkordok négyeshangzat–futam és –bontás formában.
- Modális skálák; az összhangzatos és melodikus moll módusai.
- Egy transzkripció előadása felvétellel együtt; Jim Snidero – Jazz Conception (Advance Music) – Eb hangolás No. 14720, Bb hangolás No. 14721, Charlie Parker – Omnibook (Atlantic Music Corporation), Dexter Gordon: Jazz Saxophone Solos (Hal Leonard), Paul Desmond: Sztenderd Time (Hal Leonard), All That Jazz – solos for jazz alto sax (Carl Fischer ATJ304), All That Jazz – solos for jazz tenor sax (Carl Fischer ATJ302) nehézségi szintjén.
- Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (pl. II–V–I) kadenciális harmóniasorra.
- Két különböző karakterű jazz sztenderd előadása rögtönzéssel.

A transzkripció kivételével, mindkét tagozaton, minden kotta nélkül játszandó.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- hangszerkezelés, tiszta intonáció
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- zenei memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és állapotú hangszerek, tartozékokkal (nád, fúvóka)

Rendszeresen hangolt zongora, vagy elektromos zongora.

Nagyméretű falitűkör.

Legalább egy darab állítható kottaállvány.

Metronom.

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

RÉZFÚVÓS TANSZAK

JAZZ–TROMBITA

A tantárgy elsajátításához nélkülözhetetlen a rendszeres zenehallgatás és a zene szeretete. Feladata a tanulóban felkelteni az érdeklődést a minőségi zene iránt, a képzés során és a meghallgatott felvételek által megismertetni tanulóval jazz-re jellemző gondolkodásmódot.

A jazz–trombita tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a trombita történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
- a hangszer akusztikai sajátosságait;
- a jazz–trombitálás kiemelkedő muzsikusait.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges megfelelő légzéstechnikát;
- tiszta intonációt;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező trombita hangot.

Fordítson különös figyelmet

- a stílusos és igen ritmikus szóló játékra;
 - az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
 - a virtuóz játéktechnikára való törekvésre;
 - a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
- a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel

- az öt- és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra;
- a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
- az egyszerű blues-sémák elsajátítására;
- a II–V–I funkciós-improvizációs séma differenciált gyakorlására;

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

A hangszer megismertetése.

- Helyes testtartás és hangszerfogás (álló és ülve is).
- Helyes szájtartás.
- Helyes légzés.
- Brúzóolás.
- Fúvóka helyzete.
- Fúvóka megszólaltatása.
- Hangszer megszólaltatása.
- Hangmagasság változtatása fúvókával.
- Képességtől függően a c' vagy a g' kiinduláskénti biztos megszólaltatása (a hangok ill. hangnemek mindig írottan értendő).
- Hangindítás (t-vel és levegővel).
- Ütem, ütemmutató, tempó, hangnem.
- Egészhang, félhang, negyed, nyolcad fogalma
- Kötés (legato játékmód).
- Képességekhez mért dallamok illetve etűdök játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerű, játékos rögtönzések kérdés–felelet formában

Követelmény

Helyes test- és szájtartás

Helyes légzés

Stabil hangindítás (egyvonalas C és egyvonalas G)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két egyszerű dallam illetve etűd játéka

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- C–dúr és a–moll skála (melodikus és összhangzatos mindig külön)
- Tizenhatod
- Szinkópa, triola
- Kromatikus skála
- Képességekhez mért dallamok illetve etűdök játéka

Improvizációs készség fejlesztése

- tempóban való rögtönzés, diatonikusan, atonálisan

Követelmény

Tempóban való játék

Egyszerű diatonikus rögtönzés (C–dúr és a–moll)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- C–dúr skála
- Két etűd

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Képességekhez mért etűdök játéka
- A, D, E, G, B (magyar H), F#, C és F lá pentatonok
- F–dúr, d–moll, G–dúr, e–moll, Bb–dúr és g–moll skálák
- Triolás lüktetés, szvinges frazeálás

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés dúr és moll hármashangzatokra akkordhangokkal két ütemes periódusokban,
- Rögtönzés négyeshangzatokra akkordhangokkal,
- Rögtönzés négyeshangzatokra pentakkorddal,

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Easy Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

Minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Dúr, mol és petaton hangsorok ismerete

Triolás lüktetés, szvinges frazeálás

Rögtönzés dúr és moll hármashangzatokra akkordhangokkal két ütemes periódusokban

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két dallam, illetve etűd játéka.
- Egy dúr és egy moll skála a tanult anyagból.
- Swinges rögtönzés egy harmóniára a rá illő pentakkorddal.
- Egy pentaton játéka a tanult anyagból.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Képességekhez mért etűdök játéka
- C#, G#, Bb, és Eb lá pentatonok
- D–dúr, B (magyar h)–moll, Eb–dúr, c–moll, A–dúr, F#–moll, Ab–dúr és f–moll skálák
- Jazz sztenderdek,

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés moll7 akkordra pentatonnal.
- Rögtönzés moll7 akkordra dór skálával.
- Rögtönzés maj7 akkordra ión skálával.
- Rögtönzés dom7 akkordra mixolid skálával.
- Dmi7–g7–cmaj7 –re rögtönzés először alaphangokkal, később felfejlesztve egészen a diatonikus hétfokú hangsorokig.
- Horizontálás.

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Easy Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Jazz sztenderdek,

Rögtönzés moll7 akkordra modális hangsorhan.

Horizontálás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd és egy sztenderd játéka.
- Egy dúr és egy moll skála a tanult anyagból.
- Rögtönzés egy adott négyeshangzatra a rá illő diatonikus skálával.
- Egy pentaton játéka.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Képességekhez mért etűdök játéka
- E–dúr, C#–moll, Db–dúr, Bb–moll, B(magyar H)–dúr és G#–moll, Gb/F#–dúr, Eb/D#–moll skálák,

- Jazz sztenderdek,
- Transzkripció,

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés II mi7–V dom7–Imaj7 –re 1#–1b–ig,
- Rögtönzés egyszerű jazz sztenderdekre,

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Easy Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

15 Easy Jazz, Blues & Funk Etudes (Bb trumpet or clarinet) – Bob Mintzer

minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Hangsorok 5#, 5b–ig

Transzkripció,

Rögtönzés egyszerű jazz sztenderdekre,

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd.
- Egy sztenderd játéka egyszerű rögtönzéssel.
- Egy dúr és egy moll skála.
- Rögtönzés II mi7–v dom7–Imaj7 –re 1#, 1b–ig.
- Egy pentaton játéka.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Képességekhez mért etűdök játéka
- Distanciaskálák,
- C, G és D blues skálák
- Jazz sztenderdek
- Transzkripciók

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés II mi7–V dom7–Imaj7–re 3#, 3b–ig,
- Rögtönzés egyszerű jazz sztenderdekre,
- C, G blues és D–moll blues,

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Intermediate Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

12 Contemporary Jazz Etudes (Bb) – Bob Mintzer

minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Distanciaskálák ismerete

C, G és D blues skálák

Rögtönzés jazz sztenderdekre

Transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr skála és annak fokaira épülő négyeshangzatok szekvenciális és akkordbontásos játéka (7# – 7b)
- Jazz etűd előadása (felhasználható big band lead is)
- Jazz–standard stílusos előadása rögtönzéssel
- Transzkripció felvétellel uniszónó játéka

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Etűdök,
- Összes lá és dó pentaton
- F–dúr, D–moll, G–dúr, E–moll, Bb–dúr, G–moll D–dúr, B(magyar H)–moll,
- Eb–dúr, C–moll skálák
- Triolás lüktetés, szvinges frazeálás

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés dúr és moll hármashangzatokra akkordhangokkal két ütemes periódusokban.
- Rögtönzés négyeshangzatokra akkordhangokkal.
- Rögtönzés moll7 akkordra pentatonnal.
- Rögtönzés moll7 akkordra dór skálával.
- Rögtönzés négyeshangzatokra pentakkorddal.

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Easy Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Összes lá és dó pentaton

Triolás lüktetés, szvinges frazeálás

Rögtönzés moll7 akkordra modális skálával

Rögtönzés négyeshangzatokra pentakkorddal.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd játéka,
- Egy dúr és egy moll skála a tanult anyagból,
- Szvinges rögtönzés egy harmóniára akkordhanggal és pentakkorddal,
- Egy pentaton játéka a tanult anyagból,

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Etűdök
- A–dúr, F#–moll, Ab–dúr, F–moll, E–dúr, C#–moll, Db–dúr, Bb–moll, B(magyar H)–dúr, G#–moll, Gb/F#–dúr és Eb/D#–moll skálák
- C blues skála
- Jazz sztenderdek

- Transzkripciók
- Improvizációs készség fejlesztése
- Rögtönzés maj7 akkordra ión skálával
- Rögtönzés dom7 akkordra mixolid skálával
- Rögtönzés lmi7–Vdom7–lmaj7 –re 1#, 1b–ig
- Horizontálás
- C blues
- Rögtönzés egyszerű jazz sztenderdekre

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Easy Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

15 Easy Jazz, Blues & Funk Etudes (Bb trumpet or clarinet) – Bob Mintzer

minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Skálák akkordbontással

Jazz sztenderdek ismerete

Transzkripciók készítése

Horizontálás

C blues

Rögtönzés egyszerű jazz sztenderdekre

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy sztenderd játéka egyszerű rögtönzéssel
- Egy dúr és egy moll skála a tanult anyagból
- Rögtönzés egy adott négyeshangzatra a rá illő diatonikus skálával
- Egy transzkripció

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Etűdök,
- Jazz sztenderdek,
- Transzkripciók,
- Skálák fejlesztése további képletekkel,
- Distanciaskálák,

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés lmi7–Vdom7–lmaj7 –re 3#, 3b–ig,
- Rögtönzés egyszerű jazz sztenderdekre,

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo

Intermediate Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero

12 Contemporary Jazz Etudes (Bb) – Bob Mintzer

minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Skálák szekvenciális négyeshangzattal, akkordbontással

Etűdök,
 Jazz sztenderdek játssza
 Transzkripciók írása
 Distanciaskálák ismerete
 Rögtönzés IImi7–Vdom7–Imaj7 –re 3#, 3b–ig,

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy sztenderd játéka egyszerű rögtönzéssel,
- Egy dúr és egy moll skála,
- Rögtönzés IImi7–vdom7–Imaj7 –re 1#, 1b–ig,
- Egy pentaton játéka,

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Etűdök,
- Distanciaskálák,
- C, g és d blues skálák,
- Jazz sztenderdek,
- Transzkripciók,

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzés IImi7–Vdom7–Imaj7–re minden hangnemben,
- Rögtönzés Ildim7b5–Vdom7b9–Imoll harmóniakra 1#, 1b–ig
- Rögtönzés jazz sztenderdekre,
- C, G blues és D–moll blues,

Ajánlott tananyag

Reading Jazz – Jacques Rizzo
 Intermediate Jazz Conception for Trumpet – Jim Snidero
 12 Contemporary Jazz Etudes (Bb) – Bob Mintzer
 Minus one felvételek – Jamey Aebersold

Követelmény

Skála négyeshangzattal, akkordbontással
 Rögtönzés jazz sztenderdekre,
 Rögtönzés Blues sémára
 Transzkripció készítés és játssza felvétellel unisono

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- skála és annak fokaira épülő négyeshangzatok szekvenciális és akkordbontásos játéka (3# – 3b)
- Jazz etűd előadása (felhasználható big band lead is)
- Diatonikus rögtönzés különböző állóharmóniakra (mi7, dom7, maj7)
- IImi7 – v7 – Imaj7 fordulatra rögtönzés 3#, 3b–ig
- Blues sémára rögtönzés hangzó bb és f dúrban, c–mollban
- Két különböző tempójú jazz–standard stílusos előadása rögtönzéssel
- Transzkripció felvétellel uniszónó játéka

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a trombita sajátosságait;
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat, a II-V-I-es funkciós-improvizációs sémák főbb formáit;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz standard játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;
- ismerjen néhány dúr és moll blues;
- legyen képes 2–3 szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani;

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz-trombita főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr skála és annak fokaira épülő négyeshangzatok szekvenciális és akkordbontásos játék (3# – 3b).
- Jazz etűd előadása (felhasználható big band lead is).
- Jazz-standard stílusos előadása rögtönzéssel.
- Transzkripció felvétellel unisono játék.

„B” tagozat

- Egy skála és annak fokaira épülő négyeshangzatok szekvenciális és akkordbontásos játék (4# – 4b).
- Jazz etűd előadása (felhasználható big band lead is).
- Rögtönzés: Diatonikus rögtönzés különböző állóharmoníákra (mi7, dom7, maj7), vagy – IImi7 – V7 – Imaj7 fordulatra rögtönzés 3#, 3b-ig, vagy – Blues sémára rögtönzés hangzó Bb és F dúrban, C-mollban.
- Két különböző tempójú jazz-standard stílusos előadása rögtönzéssel.
- Transzkripció felvétellel unisono játék.

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek,
- Technikai felkészültség,
- Hangszerkezelés, tiszta intonáció
- Artikulációk és díszítések alkalmazása,
- Helyes ritmus és tempó,
- Előadásmód,
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- Zenei memória,

- Alkalmazkodóképesség,
- Állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
 Megfelelő minőségű és állapotú tanulóhangszerek, fúvókák.
 Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora.
 Nagyméretű falitükör.
 Legalább egy darab állítható kottaállvány.
 Metronom.
 Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

JAZZ–HARSONA

A jazz–harsona tanítás feladatai
 Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
- a különböző technikák jellegzetes játékmódját és variációs lehetőségeit;
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait;
- a jazz–harsonázás kiemelkedő művészeit.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait;
- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene iránti nyitottságot;
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát;
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
- a rendszeres munka igényét;
- az önálló gondolkodás igényét;
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát;
- könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges megfelelő légzéstechnikát;
- tiszta intonációt;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező harsona hangot.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Rekeszlégzés elsajátítása először hangszer nélkül, majd hangszerrel.
- A helyes, szájon történő levegővétel elsajátítása.
- Ajakregzés gyakorlása fúvóka nélkül, majd fúvókával.
- Helyes hangszertartás.
- A helyes hangindítás, a nyelv elhelyezkedése, az ajkak elhelyezkedése a fúvókán.
- Hangképzés gyakorlása.
- Kitartott hangok gyakorlása, lebegésmentességre törekvéssel.

- Tiszta intonációra való törekvés.
- A tanuló képességének, hangterjedelmének függvényében dúr skála játéka
- Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes darabok.

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerű improvizációs gyakorlatok játéka a periódus-érzet kialakítására.
- Egyszerű hallásfejlesztés rövid egy-, kettő- vagy négyütemes frázis eljátszásával, majd annak visszakérdezésével.
- Hangulat kifejezése hangszeres játékkal.

Ajánlott tananyag

Matthias Rupprecht: Bariton iskola

Steiner Ferenc: Harsona iskola

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

Követelmények

Megfelelő légzésfunkciók

Lebegésmentes hang megszólaltatása

A helyes hangindítás.

Egyszerű gyakorlatok, zongorakíséretes darabok.

Egyszerű improvizációs gyakorlatok periódus jelleggel.

Hangulat kifejezése hangszeres játékkal.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két etűd
- Két előadási darab
- Önálló, szabad rögtönzés kettő vagy négyütemes frázisokban adott hangokkal

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Rekeszlégzés gyakorlása tökéletesítése

- Ajakrezgés gyakorlása

- Hangképzés gyakorlása

- A tanuló hangterjedelmének bővítése dúr és moll skála, terc skála (G, D, Eb, a, g, c)

- Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes előadási darabok

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerű, szabad improvizáció, kérdezz-felelek séma gyakorlása, fejlesztése kötött ritmusokkal, hangrendszerrel, skálatörédekkel egy-, kettő- és négyütemes frázisokban.

- Egyszerű dallamok egyenletes nyolcados játéka.

- Zenehallgatás, korai jazz zenekarok stílus jegyeinek megismerése.

Ajánlott tananyag

Matthias Rupprecht – Bariton iskola

Steiner Ferenc – Harsona iskola

Hall Crook – Ready, Aim, Improvise!

Követelmények

A tanuló hangterjedelmének bővítése, dúr és moll skála, terc skála

Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes előadási darabok

Egyszerű, szabad improvizáció, kérdezz-felelek séma, kötött ritmusokkal, kettő- és négyütemes frázisokban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Két etűd
- Két előadási darab
- Önálló, szabad rögtönzés kettő és négyütemes frázisokban a vizsgán megadott szempontok szerint (kötött ritmus és hangrendszer).

Minden feladat kotta nélkül játszandó.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

Hangszer technika (légzés, hangszín, hangterjedelem) folyamatos fejlesztése, tökéletesítése.

Dúr és moll skálák játéka 3#-ig, és 3b-ig, modális skálák, terc skálák ismerete és játéka teljes hangterjedelemben a diák képességeinek megfelelően. Minden gyakorlat lassú egyenletes nyolcados lökületésben.

Egyszerű nyolcados lökületésnél, a hangsúly játéka különböző helyekre (beat-re vagy off beat-re) eső hangoknál.

Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes előadási darabok

Improvizációs készség fejlesztése

Improvizáció fejlesztése adott hangrendszerekkel, skálatöréddel egy-két akkordot tartalmazó négy-, nyolcütemes frázisokban.

Egyszerű dallamok egyenletes nyolcados és off beat-es játéka.

Egyszerű jazz-téma megtanulása, a téma ritmusának változtatása.

Zenehallgatás, különböző jazz zenekarok stílusjegyeinek megismerése.

Ajánlott tananyag

Steiner Ferenc: Harsona iskola

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I.

Müller: Technikai gyakorlatok

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmények

Dúr és moll skálák 3#, 3b-ig, terc skálák a tanult hangterjedelemben

Egyszerű nyolcados lökületés, különböző hangsúlyozása (beat-re vagy off beat-re).

Etűdök, duók, egyszerű zongorakíséretes előadási darabok

Egy-két akkordot tartalmazó négy-, nyolcütemes improvizáció.

Egyszerű dallamok egyenletes nyolcados és off beat-es játéka.

Egyszerű jazz-téma ritmusának változtatása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
 - Két etűd
 - Két előadási darab
 - Egy-két harmóniára épülő dallam játéka és variációja, téma – improvizáció – téma formában.
- Minden feladat kotta nélkül játszandó.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

Hangszer technika (légzés, hangszín, hangterjedelem) folyamatos fejlesztése, tökéletesítése.

Segédfekvések ismerete, használata.

A lapról olvasás gyakorlása. Dúr és moll skálák 4#, 4b-ig.

Pentaton és blues skálák ismerete, játéka 2#, 2b-ig.

A dúr skála fokaira épülő hármas és négyes hangzatok ismerete, játéka. A skálagyakorlatok játéka mérsékelt egyenletes tempóban.

A triolás szvinges lüktetés elsajátítása.

Egyszerű szving etűdök és témák stílusos játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

Melodikus dallamvezetésű improvizáció gyakorlása modális skálákkal, harmónia hangok melodikus fűzésével, II-V-I-es kadenciális-sorra négy ütemes frázisokban.

Egyszerű témák, dallamok szvinges játéka.

Blues téma és improvizáció játéka.

Egyszerű blues szólo lejegyzése, megtanulása. Zenehallgatás.

Ajánlott tananyag

Steiner Ferenc: Harsona iskola

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I.

Müller: Technikai gyakorlatok

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmények

Segédfekvések ismerete, használata.

A dúr skála fokaira épülő hármas és négyes hangzatok ismerete.

Egyszerű szving etűdök és témák stílusos játéka.

Melodikus dallamvezetésű improvizáció modális skálákkal, harmónia hangok melodikus fűzésével, II-V-I-es kadenciális-sorra négy ütemes frázisokban.

Egyszerű témák, dallamok szvinges játéka.

Blues téma és improvizáció játéka.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála

– Két etűd

– Két előadási darab

– Egyszerű jazz sztenderdek játéka, téma – improvizáció – téma formában.

Minden feladat kotta nélkül játszandó.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

– Hangszertechnika (légzés, hangszín, hangterjedelem) folyamatos fejlesztése, tökéletesítése.

– A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.

– Dúr és moll skálák 5#–5b-ig. Pentaton és blues skálák 3#–3b-ig.

– A dúr skálák fokaira épülő hármas és négyes hangzatok ismerete, játéka. A skálagyakorlatok játéka mérsékelt egyenletes tempóban nyolcados és szvinges lüktetésben.

– A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése. Különböző stílusú és tempójú jazz-témák megtanulása, stílusos játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizáció gyakorlása, melodikus dallamvezetés modális skálákkal, harmónia hangokkal III–VI–II–V–I-es kadenciális sorra.
- Stílusos rögtönzés, latin, szving témák harmónia soraira az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával.
- Blues téma és improvizáció játéka több hangnemben.
- Hangszeres szóló lejegyzése, megtanulása.
- Zenehallgatás, különböző stílusú jazz felvételek megismerése.

Ajánlott tananyag

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I–II.

Müller: Technikai gyakorlatok

Charles Collin: Rhythms

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

J. J. Johnson: Transcribed Solos

Jazz Trombone: Transcribed by John Robert Brown

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmények

Dúr és moll skálák 5#–5b–ig. Pentaton és blues skálák 3#–3b–ig.

A dúr skálák fokaira épülő hármas és négyes hangzatok ismerete, játéka.

Különböző stílusú és tempójú jazz-témák megtanulása, stílusos játéka.

Stílusos rögtönzés, latin, szving témák harmónia soraira az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával.

Blues téma és improvizáció játéka több hangnemben.

Hangszeres szóló lejegyzése, megtanulása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
 - Két etűd
 - Két jazz sztenderdek téma
 - Transzkripció játéka, felvétellel.
 - Egyszerű jazz sztenderdek játéka, téma – improvizáció – téma formában.
- Minden feladat kotta nélkül játszandó a transzkripció kivételével.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hangszer technika (légzés, hangterjedelem) folyamatos fejlesztése, tökéletesítése, könnyed, flexibilis játékmód elérése.
- A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játéka 6#, 6b–ig a teljes játszott hangterjedelemben. Pentaton és blues skálák ismerete, játéka 6#, 6b–ig.
- A dúr és moll skálák fokaira épülő hármas- és négyeshangzatok ismerete, játéka. A skálagyakorlatok gyorsabb játéka szvinges löktetésben, az egyenletes tempó függvényében. A különböző löktetésű (triolás, nyolcados) sztenderdek stílusos, pontos játéka.
- A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- Különböző stílusú és tempójú jazz-témák megtanulása, stílusos játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizáció gyakorlása moll II–V–I–es kadenciális sorra modális skálákkal és harmónia hangokkal.
- Stílusos rögtönzés a különböző stílusú jazz–sztenderdeknél az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával, gyorsabb tempóban.
- Blues téma és improvizáció játéka különböző hangnemekben.
- Hangszeres szóló lejegyzése, megtanulása.
- Zenehallgatás különböző stílusú jazz–harsonások megismerése.

Ajánlott tananyag

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I–II.

Müller: Technikai gyakorlatok

Charles Collin: Rhythms

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

J.J. Johnson: Transcribed Solos

Jazz Trombone: Transcribed by John Robert Brown

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmények

Dúr és összhangzatos moll, pentaton és blues skálák játéka 6#, 6b–ig a teljes játszott hangterjedelemben.

A különböző lüktetésű (triolás, nyolcados) sztenderdek stílusos, pontos játéka.

Stílusos rögtönzés a különböző stílusú jazz–sztenderdeknél az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával, gyorsabb tempóban.

Blues téma és improvizáció játéka különböző hangnemekben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála
- Két etűd
- Két jazz sztenderdek téma
- Transzkripció játéka, felvétellel.
- Közepes nehézségű jazz sztenderdek játéka, téma – improvizáció – téma formában.

Minden feladat kotta nélkül játszandó a transzkripció kivételével. A darabok különböző stílusúak és tempójúak legyenek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hangszertechnikára (légzés, hangszín, hangterjedelem) fokozottabb figyelem és tökéletesítés. A hangszeres játék biztonságának növelése.
- A dúrskála fokaira épülő hármast- és négyeshangzatok ismerete és játéka teljes hangterjedelemben a diák képességeinek megfelelően.
- Pentaton és blues skálák ismerete, játéka 2#, 2b–ig.
- A triolás szvinges lüktetés elsajátítása. Egyszerű szving etűdök és témák stílusos játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

- Melodikus dallamvezetésű improvizáció gyakorlása, játéka modális skálákkal, harmónia hangok –melodikus fűzésével, II–V–I–es kadenciális sorra négy ütemes frázisokban.
- Egyszerű témák, dallamok szvinges játéka.
- Blues téma és improvizáció játéka.
- Egyszerű blues szóló lejegyzése, megtanulása.

Ajánlott tananyag

Steiner Ferenc – Harsona iskola
 Kopprasch: I. kötetből
 Müller: Technikai gyakorlatok
 Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!
 Aebersold

Követelmények

A dúrskála fokaira épülő hármás- és négyeshangzatok ismerete és játéka teljes használt hangterjedelemben
 Pentaton és blues skálák ismerete, játéka 2#, 2b-ig.
 A triolás szvinges lüktetés elsajátítása.
 Egyszerű témák, dallamok szvinges játéka.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála amit a vizsgabizottság választ maximum 3#, 3b-ig
 - Két etűd
 - Két jazz sztenderdek
 - Egy transzkripció előadása felvétellel
 - Egyszerű jazz-téma játéka téma – improvizáció – téma formában.
- Minden feladat kotta nélkül játszandó, kivéve a transzkripciót. A darabok különböző jellegűek legyenek.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hangszer technika (légzés, hangszín, hangterjedelem) folyamatos fejlesztése, tökéletesítése.
- A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- Dúr és moll skálák 5#, 5b-ig .
- A dúr skála fokaira épülő modális skálák ismerete, játéka.
- Pentaton és blues skálák 3#,-3b-ig. A skála gyakorlatok játéka mérsékelt egyenletes tempóban nyolcados és szvinges lüktetésben.
- A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának tökéletesítése.
- Különböző stílusú és tempójú jazz témák megtanulása, stílusos játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

- Melodikus dallamvezetés modális skálákkal, harmónia hangokkal III–VI–II–V–I-es kadenciális sorra.
- Stílusos rögtönzés, latin, szving, jazz-rock témák harmóniasoraira az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával.
- Blues-téma és improvizáció játéka több hangnemben. Minden gyakorlatot lassan végezzünk.
- Hangszeres szóló lejegyzése, megtanulása.
- Zenehallgatás, különböző stílusú jazz-felvételek megismerése.

Ajánlott tananyag

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I–II.
 Müller: Technikai gyakorlatok
 Charles Collin: Rhythms
 Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!
 J. J. Johnson: Transcribed Solos
 Jazz Trombone: Transcribed by John Robert Brown
 Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmény

Pentaton és blues skálák 3#, 3b-ig, Dúr és moll skálák 5#, 5b-ig .

A dúr skála fokaira épülő modális skálák ismerete, játéka.

Stílusos rögtönzés, latin, szving, jazz-rock témák harmóniasoraira az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával.

Blues-téma és improvizáció játéka több hangnemben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála amit a vizsgabizottság választ 4#, 4b-ig
- Két etűd
- Két jazz sztenderdek téma
- Transzkripció játéka, felvétellel.
- Egyszerű jazz sztenderdek játéka, téma – improvizáció – téma formában.
- Minden feladat kotta nélkül játszandó a transzkripció kivételével.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hangszer technika folyamatos fejlesztése, tökéletesítése.
- Könnyed, flexibilis játékmód elérése. A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játéka 6#, 6b-ig, valamint a dúr skála fokaira épülő modális skálák 6#–6b-ig, a moll skála fokaira épülő modális skálák 3#, 3b-ig a teljes játszott hangterjedelemben.
- Pentaton és blues skálák ismerete, játéka 6#, 6b-ig.
- A dúr és moll skálák fokaira épülő hármas és négyes hangzatok játéka. A skálagyakorlatok gyorsabb játéka szvinges lüktetésben, az egyenletes tempó függvényében. A különböző lüktetésű (triolás, nyolcados) sztenderdek stílusos, pontos játéka.
- A jazz-ritmusok frazeálásának, olvasásának továbbfejlesztése.
- Különböző stílusú és tempójú jazz-témák és szólók megtanulása, stílusos játéka.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizáció gyakorlása moll II–V–I-es kadenciális sorra modális skálákkal és harmónia hangokkal.
- Stílusos rögtönzés a különböző stílusú jazz sztenderdeknel az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával, gyorsabb tempóban.
- Blues-téma és improvizáció játéka különböző hangnemekben.
- Zenehallgatás: különböző stílusú jazz-harmonások megismerése.
- Hangszeres szóló lejegyzése, megtanulása.

Ajánlott tananyag

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I–II.

Müller: Technikai gyakorlatok

Charles Collin: Rhythms

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

J. J. Johnson: Transcribed Solos

Jazz Trombone: Transcribed by John Robert Brown

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmények

- Modális skálák 3#, 3b-ig, Dúr és összhangzatos moll skálák 6#, 6b-ig, a teljes játszott hangterjedelemben.
- Pentaton és blues skálák ismerete, játéka 6#, 6b-ig.
- A dúr és moll skálák fokaira épülő hármas és négyes hangzatok.
- Különböző stílusú és tempójú jazz-témák és szólók megtanulása, stílusos játéka.

- Stílusos rögtönzés a különböző stílusú jazz sztenderdeknél az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával, gyorsabb tempóban.
- Blues-téma és improvizáció játéka különböző hangnemekben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála, amit a vizsgabizottság választ 5#, 5b-ig
- Két etűd
- Két jazz sztenderdek téma
- Transzkripció játéka felvétellel.
- Közepes nehézségű jazz-sztenderd játéka téma – improvizáció – téma formában.

Minden feladat kotta nélkül játszandó a transzkripció kivételével. A darabok különböző stílusúak és tempójúak legyenek.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hangszer technika folyamatos fejlesztése, tökéletesítése.
- Könnyed, flexibilis játékmód elérése.
- Különböző skálagyakorlatokkal még biztosabb hangszerkezelés elérése.
- Repertoár bővítése, különböző stílusú, tempójú és metrumú jazz-sztenderdek megismerése, játéka.
- Kotta-olvasás gyakorlása.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizáció gyakorlása az eddig tanult elemek felhasználásával.
- rhythm changes harmóniasor megismerése és játéka Bb dúrban.
- Blues-téma és improvizáció játéka különböző hangnemekben és tempóban.
- Hangszeres szólók lejegyzése, megtanulása.

Ajánlott tananyag

Kopprasch: 60 válogatott gyakorlat I-II.

Müller: Technikai gyakorlatok

Charles Collin: Rhythms

Hall Crook: Ready, Aim, Improvise!

J. J. Johnson: Transcribed Solos

Jazz Trombone: Transcribed by John Robert Brown

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz

Követelmények

Stílusos rögtönzés a különböző stílusú jazz sztenderdeknél az eddig tanult improvizációs elemek alkalmazásával, gyorsabb tempóban.

Rhythm changes harmóniasor játéka.

Blues-téma és improvizáció játéka különböző hangnemekben és tempóban.

Hangszeres szólók lejegyzése, megtanulása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- skálák 6# 6b-ig, teljes játszott hangterjedelemben.
- Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (II-V-I) kadenciális harmóniasorra.
- Transzkripció előadása felvétellel, vagy kísérettel a tanuló által leírt transzkripciót, illetve transzkripciókat tartalmazó kiadványt is lehet használni.
- Dúr blues (F, Bb, C és G tonalitásban) és rhythm changes játéka téma – rögtönzött improvizáció – téma formában
- Két különböző tempójú és stílusú jazz-sztenderdek bemutatása (téma – önálló improvizáció – téma formában)

Minden feladat kotta nélkül játszandó a transzkripció kivételével. A darabok különböző stílusúak és tempójúak legyenek

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a harsona sajátosságait;
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós-improvizációs sémák főbb formáit;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz sztenderdek játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;
- ismerjen néhány dúr és moll blues-t;
- képes legyen 2–3 szót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

jazz-harsona főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr és moll skálák játéka 7#, 7b-ig, a használt hangterjedelemben
- Egy jazz-etűd vagy transzkripció előadása, transzkripció esetében kísérettel (J. J. Johnson: Transcribed Solos, Jazz Trombone – Transcribed by John Robert Brown), lehet más transzkripciót, vagy jazz-etűdöket tartalmazó kiadványt is használni.
- Két különböző tempójú jazz-sztenderd bemutatása (téma – önálló improvizáció – téma formában), kotta nélkül

„B” tagozat

- skálák játéka 7#, 7b-ig, legalább a nagy E-től a Bb1-ig terjedő hangterjedelemben
- Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (II–V–I) kadenciális harmóniasorra
- Transzkripció előadása felvétellel, vagy kísérettel a tanuló által leírt transzkripciót, illetve transzkripciókat tartalmazó kiadványt is lehet használni.
- Dúr blues (F, Bb, C és G tonalitásban) és rhythm changes játéka téma – rögtönzött improvizáció – téma formában
- Két különböző tempójú és stílusú jazz-sztenderd bemutatása (téma – önálló improvizáció téma formában)

A transzkripció kivételével minden kotta nélkül játszandó

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangszerkezelés, tiszta intonáció

- Artikulációk és díszítések alkalmazása
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és állapotú hangszerek

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora

Nagyméretű falitükör

Legalább egy darab állítható kottaállvány

Metronóm

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

BILLENYTYŰS TANSZAK

JAZZ–ZONGORA

A jazz–zongora tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
- a különböző technikák jellegzetes játékmódját és variációs lehetőségeit;
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait;
- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene iránti nyitottságot,;
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát;
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
- a rendszeres munka igényét;
- az önálló gondolkodás igényét;
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Ösztönözze a tanulót

- az igényes munkára;
- a jazz és a kortárs zenei koncertek látogatására;
- az érzelmi nyitottságra, toleranciára.

Adjon teret a tanuló

- fantáziájának kibontakozására;
- a kreativitás megnyilvánulására;
- az improvizációs készség kibontására.

Irányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulásra;
- a továbbképző folytatására;
- a zenei életbe való bekapcsolódására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Dúr, összhangzatos és melodikus moll skála fokaira épülő hármashangzatok és fordításaik
- Legkisebb mozgás elve
- Moll szeptim, domináns szeptim, dúrmajor
- II–V–I
- Háromhangos akkord–felrakás (1, 3, 7. alaphang a basszusban, terc, szeptim a dallam és a basszus között a lehető legkisebb mozgás elve alapján kötve)
- Modális skálák
- Kvintkör
- Blues (dúr, moll)
- Skála és harmónia kapcsolata, dallam és harmónia kapcsolata
- Egyszerű jazzben használatos formák, szerkezetek. (AABA, ABAC, Blues stb.)
- A jazz alapvető frazeálásának megismerése. Szinkópálás, off–beat.
- Swing stílus alapjai
- Helyes gyakorlás megtanítása

Hangszerkezelés fejlesztése

- Megfelelő legato, non–legato, staccato játékmód kialakítása
- Skálajáték 2–4 oktávon keresztül, modális skálák is.
- Legegyszerűbb kadenciák I–V–I, I–IV–I, I–IV–V–I, mindhárom megfordításban, négy szólamban
- II–V–I kadenciák játszása háromhangos akkord–felrakással minden hangnemben
- Hármás–, négyeshangzat futamok

Improvizációs készség fejlesztése

- Adott ritmussal való rögtönzés megadott ütemhosszúságban.
- Adott hangközökkel és ritmusértékekkel való rögtönzés.
- Azonos alaphangra épülő modális skálákkal való szabad improvizáció különös tekintettel az azonos jellegű skálák változásaira. (eolból dór, dórból fríg stb.) Bal kézben orgonapontos basszusok vagy tiszta kvintek és ezekre kérdés–felelet a különböző skálákkal.
- Énekeltesük a tanult négyeshangzatokat és modális skálákat.

Ajánlott tananyag

Jamey Abersold: How to Play and Improvise Jazz

Oscar Peterson: Highlights Jazz Piano, Jazz Piano for the young Pianist

Chick Corea. Children's song

Gonda János: A rögtönzés világa

Mark Levin: Jazz Piano Book

Követelmények

Modális skálák

Kvintkör

Skála és harmónia kapcsolata, dallam és harmónia kapcsolata

Egyszerű jazzben használatos formák, szerkezetek. (AABA, ABAC, Blues stb.)

A jazz alapvető frazeálásának megismerése. Szinkópálás, off-beat.

Swing stílus alapjai

Skálajáték 2–4 oktávon keresztül, modális skálák is.

Legegyszerűbb kadenciák I–V–I, I–IV–I, I–IV–V–I, mindhárom megfordításban, négy szólamban

II–V–I kadenciák játszása háromhangos akkord-felrakással minden hangnemben

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd, melyben a tanult mozgásformák hallhatóak.
- Egy dúr és egy moll blues témájának bemutatása 3 hangos akkord-felrakással.
- Egy 32 ütemes szabad improvizáció modális skálákra és hangnemekre építve.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A dúr, összhangzatos és melodikus moll skála fokaira épülő négyeshangzatok.
- Háromhangos akkordfelrakás az összes négyeshangzattal
- Melódia átírása, jazzes frazeálása
- Frázis, motívum fogalma
- A szerves építkezést elősegítő zenei elvek (fejlesztés, variálás, kontrasztálás, szekvencia, csúcspont előkészítése) bevezetése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
- Portamento, marcato kézjáték
- Kromatikus skála gyakorlatok
- Gördítő gyakorlatok (szext és oktávtremolo)
- Vibrato gyakorlatok és kettősfogás-skálák
- Triolás, tizenhatodos ritmusgyakorlatok
- Egyszerűbb transzkripciók előadása

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerűbb témák leírása neves előadóktól és játszásuk felvétellel együtt. Amennyiben a tanuló még nem képes önállóan leírni a hallott témát, akkor használhatunk mások által vagy a tanár által leírt anyagot. A lényeg a felvétellel való pontos, frazeálásában, ritmikájában azonos előadás.
- Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat) és modális skálával. Adott kettő, négy ütemes ritmusképletekkel, bal kézben terc–septim kísérettel.
- Téma írása bluesra adott hangokkal és skálákkal.
- Az átírt téma éneklése, saját kísérettel. (Éneklésnél nem a szép hangképzésre hanem a tisztaságra és a pontos ritmikára törekedjünk!)
- Egyszerű motívumok kapcsolása. Egy vagy több megadott motívum–maggal való építkezés.
- Rövid szóló írása adott harmóniasorra.
- Szabad improvizáció gyakorlása. Hangulatok, indulatok, karakterek keresése, eljátszása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

Jamey Abersold: How to Play and Improvise Jazz

Joey DeFrancesco: Concepts for Improvisation

Oscar Peterson: Highlights Jazz Piano, Jazz Piano for the young Pianist

Chick Corea. Children's song

Gonda János: A rögtönzés világa

Mark Levin: Jazz Piano Book

Követelmények

- Háromhangos akkordfelrakás az összes négyeshangzattal
- Melódia átírása, jazzes frazeálása
- Egyszerűbb transzkripciók előadása
- Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat) és modális skálával.
- Rövid szóló írása adott harmóniasorra.
- Szabad improvizáció.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző stílusú sztenderd témájának előadása 3 hangos akkord-felrakással.
- Blues téma, rövid improvizáció játszása, terc-szeptim balkéz kísérettel.
- Kétkézes transzkripció előadása.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Sus és fríg akkord.
- Bud Powell voicing.
- Egyszerű kadenciális formák
- Blues skála
- Moll modulusok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
- Szeptim futam, oktáv
- Kéz-vibrato (gyors staccato-repeticio)
- Trillák, tremolo
- Egyszerűbb transzkripciók előadása
- Páratlan ritmusú (3/4, 5/4, 6/4, 7/4) ritmusgyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

- Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális skálával (skálákkal), bal kézben Bud Powell-voicing kísérettel. Szándékos a modális skála egyes és többes száma. Először csak egy (pl. F-blues – f dór) skálát játszassunk és csak lassan vezessük be a többit.
- Harmóniasorok átírása sus és fríg akkordok használatával. Egy sztenderd harmóniasorára 3–5 különböző variáció készítése.
- Minden tanult sztenderdre készíteni 2 és 3 hangos Bud Powell voicingot. A sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorokra is.
- Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.
- Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.
- Szabad improvizáció gyakorlása. Kisebb, nem zenei történetek elmesélése zenei eszközökkel.

Ajánlott tananyag

- Mark Levin: Jazz Piano Book
- Gonda János: A rögtönzés világa
- Bill Evans: The Artistry Of Bill Evans, Piano Solos
- The Bud Powell Collection
- Bud Powell Classics
- Joey DeFrancesco: Concepts for Improvisation

Követelmények

Egyszerű kadenciális formák

Blues skála

Szeptim futam, oktáv

Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális bal kézben

2 és 3 hangos Bud Powell voicing készítése.

Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.

Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.

Szabad improvizáció gyakorlása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott sztenderd témájának előadása 3 hangos akkord–felrakással, sus és fríg akkordok használatával.
- Blues téma, rövid improvizáció játszása Bud Powell–voicingsal.
- Kétkezes transzkripció előadása.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Kibővített harmóniák, összetett jazz–akkordok. Ezek 5–6 szólamú kétkezes megfogása.
- Négyszólamú balkéz harmóniák.
- A balkéz harmóniákból képzett négyszólamú harmóniák kíséretre. „Drop two”
- Diatonikus váltóhangok
- Horizontálás egyszerűbb harmóniasorokkal.

Hangszerkezelés fejlesztése

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- "Drop two" gyakorlatok négyeshangzatokkal és négyszólamú balkéz harmóniákkal.
- Kétkezes transzkripciók
- Váltakozó metrumú (3/4–4/4–3/4, 4/4–5/4 stb.) ritmusgyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

- 2–4 ütemes ritmus patternekkel való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatonikus váltóhangokkal (a négyeshangzat hangjait körülírva) egyszerűbb jazzben használatos harmóniasorokra és bluesra. Minus–one–ra és önállóan Bud Powell voicing és négyszólamú balkéz harmónia kísérettel.
- Az előzőleg sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorok harmóniáit kibővíteni összetett jazz–akkordokká.
- Akkordbontásos (kibővített harmóniák, balkéz harmóniák) rögtönzési gyakorlatok.
- A tanult darabok kétkezes kísérete.
- Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.

Ajánlott tananyag

Mark Levin: Jazz Piano Book

Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist

Bill Evans: Plays

Bill Evans Fake Book

Dave Brubeck: Deluxe Piano Album

Jack Reilly: The Harmony of Bill Evans

Michel Petrucciani: Ten Transcription

Követelmények

Négyszólamú balkéz harmóniak.

A balkéz harmóniakból képzett négyszólamú harmóniak kíséretre. „Drop two”

Diatonikus váltóhangok

Kétkezes transzkripciók

2–4 ütemes ritmus patternekkal való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatonikus váltóhangokkal.

Akkordbontásos (kibővített harmóniak, balkéz harmóniak) rögtönzési gyakorlatok.

A tanult darabok kétkezes kísérete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző stílusú sztenderd témájának előadása kibővített harmóniákkal. Az egyik darabban egy-két periódus improvizáció a tanult módokon, Bud Powell voicing és négyszólamú balkéz harmóniákkal kísérve.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
- Be–bop skálák
- 5–6 szólamú kétkezes kísérek
- Stride, boogie–woogie stílus megismerése

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Gyakorlatok 5–6 szólamú szűkfevű akkordokkal
- Kétkezes transzkripciók
- Be–bop skála gyakorlatok
- Stride és boogie–woogie darabok játszása

Improvizációs készség fejlesztése

- Rhythm Changes játéka. Rögtönzés harmónia hangokkal, váltóhangokkal és blues skálával. Bal kézben Bud Powell voicing és balkéz harmónia.
- Felvételtől leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
- A leírt szőlókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
- Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Ajánlott tananyag

Mark Levin: Jazz Piano Book

Gonda János: A rögtönzés világa

Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist

Michel Petrucciani: Ten Transcription

Tony Genge: The Jazz Piano Solos of Red Garland

Követelmények

Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,

Be–bop skálák

Kétkezes transzkripciók

Stride és boogie–woogie darabok játszása

Felvételtől leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.

Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző stílusú sztenderd előadása a tanult eszközök használatával. Intro – téma – improvizáció – téma – coda szerkezettel.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Öt és hatszólamú block akkordok
- So What akkord
- Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
- Pentaton skálák
- Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok megismerése

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
- Pentaton skálagyakorlatok
- Összetett jazz–akkordok fordításainak játéka szűkfevésben és drop two felrakásban
- Kétkezes transzkripciók
- Különböző montuno patternek játéka
- „Sztetizátoros” legato játék gyakorlása

Improvizációs készség fejlesztése

- Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
- Önálló szóló írása adott darabra, majd a szóló játéka block–akkordokkal. Szűkfevésben és drop two felrakással.
- Modális és álló harmóniás sztenderdekre improvizálás pentaton skálákkal és modális skálákkal.
- Felvételtől leírt szólók játéka, felvétellel együtt és önállóan.
- A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
- Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Ajánlott tananyag

Mark Levin: Jazz Piano Book

Gonda János: A rögtönzés világa

Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist

Tony Genge: The Jazz Piano Solos of Red Garland

Bill Dobbins: The Chick Corea Classics

Mccooy Tyner: The McCoy Tyner Collection

Ramon Ricker: Pentatonic Scales for Jazz Improvisation

Követelmények

Öt és hatszólamú block akkordok

So What akkord

Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.

Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok megismerése

Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.

Önálló szóló írása adott darabra, a szóló játéka block–akkordokkal, szűkfevésben és drop two felrakással.

A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.

- Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két önállóan a tanult módszerekkel kidolgozott sztenderd, improvizációval.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Sus és fríg akkord.
- Bud Powell voicing.
- Egyszerű kadenciális formák
- Blues skála
- Moll modulusok
- Kibővített harmóniak, összetett jazz–akkordok, ezek 5–6 szólamú kétkezes megfogása.
- Diatonikus váltóhangok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
- Szeptim futam, oktáv
- Kéz–vibrato (gyors staccato–repeticio)
- Trillák, tremolo
- Egyszerűbb transzkripciók előadása
- Páratlan ritmusú (3/4, 5/4, 6/4, 7/4) ritmusgyakorlatok
- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
- Váltakozó metrumú (3/4–4/4–3/4, 4/4–5/4 stb.)ritmusgyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

- Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális skálával (skálákkal), bal kézben Bud Powell–voicing kísérettel.
- Harmóniasorok átírása sus és fríg akkordok használatával. Egy sztenderd harmóniasorára 3–5 különböző variáció készítése.
- Minden tanult sztenderdre készíteni 2 és 3 hangos Bud Powell voicingot. A sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorokra is.
- Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.
- Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.
- Szabad improvizáció gyakorlása.
- 2–4 ütemes ritmus patternekkal való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatonikus váltóhangokkal (a négyeshangzat hangjait körülírva) egyszerűbb jazzben használatos harmóniasorokra és bluesra. Minus–one–ra és önállóan Bud Powell voicing és négyszólamú balkéz harmónia kísérettel.
- Az előzőleg sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorok harmóniáit kibővíteni összetett jazz–akkordokká.

Ajánlott tananyag

- Mark Levin: Jazz Piano Book,
- Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist
- Bill Evans: Plays,
- Bill Evans Fake Book,
- Dave Brubeck: Deluxe Piano Album
- Jack Reilly: The Harmony of Bill Evans,
- Michel Petrucciani: Ten Transcription

Követelmények

Egyszerű kadenciális formák

Blues skála

Szeptim futam, oktáv

Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális bal kézben

2 és 3 hangos Bud Powell voicing készítése.

Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.

Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.

Szabad improvizáció gyakorlása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző stílusú sztenderd témájának előadása kibővített harmóniákkal. Az egyik darabban egy-két periódus improvizáció a tanult módokon, Bud Powell voicing kísérettel.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Kibővített harmóniák, összetett jazz–akkordok. Ezek 5–6 szólamú kétkezes megfogása.
- Négyzólamú balkéz harmóniák.
- A balkéz harmóniákból képzett négyzólamú harmóniák kíséretre. „Drop two”
- Diatonikus váltóhangok
- Horizontálás egyszerűbb harmóniasorokkal.
- Tritónuszos behelyettesítés
- Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
- Be–bop skálák

Hangszerkezelés fejlesztése

- az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- "Drop two" gyakorlatok négyeshangzatokkal és négyzólamú balkéz harmóniákkal.
- Kétkezes transzkripciók
- Váltakozó metrumú (3/4–4/4–3/4, 4/4–5/4 stb.) ritmusgyakorlatok
- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
- Gyakorlatok 5–6 szólamú szűkfekvésű akkordokkal
- Be–bop skála gyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

- 2–4 ütemes ritmus patternekkal való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatonikus váltóhangokkal (a négyeshangzat hangjait körülírva) egyszerűbb jazzben használatos harmóniasorokra és bluesra. Minus–one–ra és önállóan Bud Powell voicing és négyzólamú balkéz harmónia kísérettel.
- Az előzőleg sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorok harmóniáit kibővíteni összetett jazz–akkordokká.
- A tanult darabok kétkezes kísérete.
- A sus és fríg akkordokkal előzőleg átharmonizált sorok tritónuszos behelyettesítéseinek eljátszása.
- Rhythm Changes játéka. Rögtönzés harmónia hangokkal, váltóhangokkal és blues skálával. Bal kézben Bud Powell voicing és balkéz harmónia.
- Felvételtől leírt szólók játsszása, felvétellel együtt és önállóan.

Ajánlott tananyag

Mark Levin: Jazz Piano Book

Gonda János: A rögtönzés világa

Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist
 Michel Petrucciani: Ten Transcriptions
 Tony Genge: The Jazz Piano Solos of Red Garland

Követelmények

- Négyszólamú balkéz harmóniák.
- A balkéz harmóniákból képzett négyszólamú harmóniák kíséretre. „Drop two”
- Diatonikus váltóhangok
- Kétkezes transzkripciók
- 2–4 ütemes ritmus patternekkel való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatonikus váltóhangokkal.
- Akkordbontásos (kibővített harmóniák, balkéz harmóniák) rögtönzési gyakorlatok.
- A tanult darabok kétkezes kísérete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző stílusú sztenderd előadása a tanult eszközök használatával. Intro – téma – improvizáció – téma – coda szerkezettel.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
- Be–bop skálák
- 5–6 szólamú kétkezes kíséret
- Stride, boogie–woogie stílus megismerése
- Öt és hatszólamú block–akkordok
- So What–akkord
- Kvart–akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
- Pentaton skálák

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Gyakorlatok 5–6 szólamú szűkfekvésű akkordokkal
- Kétkezes transzkripciók
- Be–bop skála gyakorlatok
- Stride és boogie–woogie darabok játssza
- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
- Pentaton skálagyakorlatok
- Összetett jazz–akkordok fordításainak játéka szűkfekvésben és drop two felrakásban.

Improvizációs készség fejlesztése

- Rhythm Changes játéka. Rögtönzés harmónia hangokkal, váltóhangokkal és blues skálával. Bal kézben Bud Powell voicing és balkéz harmónia.
- Felvételtől leírt szólók játssza, felvétellel együtt és önállóan.
- A leírt szőlókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
- Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.
- Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
- Önálló szóló írása adott darabra, majd a szóló játssza block–akkordokkal. Szűkfekvésben és drop two felrakással.

Ajánlott tananyag

Mark Levin: Jazz Piano Book
 Gonda János: A rögtönzés világa
 Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist
 Tony Genge: The Jazz Piano Solos of Red Garland
 Bill Dobbins: The Chick Corea Classics
 McCoy Tyner: The McCoy Tyner Collection
 Ramon Ricker: Pentatonic Scales for Jazz Improvisation

Követelmények

Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
 Be-bop skálák
 Kétkezes transzkripciók
 Stride és boogie-woogie darabok játszása
 Felvételtől leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
 Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két önállóan a tanult módszerekkel kidolgozott sztenderd, improvizációval.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Öt és hatszólamú block akkordok
- So What akkord
- Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
- Pentaton skálák
- Salsa és latin jazz, jazz-rock stílusok megismerése
- "Upper structures"
- Alterált pentaton skálák

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
- Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
- Pentaton skálagyakorlatok
- Összetett jazz-akkordok fordításainak játéka szűkfevésben és drop two felrakásban
- Kétkezes transzkripciók
- Különböző montuno patternek játszása
- "Szingetizátoros" legato játék gyakorlása
- Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
- Alterált pentaton skála gyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

- Sztenderd témák eljátszása So What- és kvart-akkordok használatával.
- Önálló szóló írása adott darabra, majd a szóló játszása block-akkordokkal. Szűkfevésben és drop two felrakással.
- Modális és álló harmóniás sztenderdekre improvizálás pentaton skálákkal és modális skálákkal.
- Felvételtől leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
- Upper structures harmóniák bontásával való rögtönzés egyszerűbb harmóniasorokra, turn back patternekre.
- Alterált pentaton skálákkal improvizáció bluesra.
- Önálló szóló írása az adott skálák felhasználásával.

- A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
- Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Ajánlott tananyag

Mark Levin: Jazz Piano Book
 Gonda János: A rögtönzés világa
 Bill Dobbins: The Contemporary Jazz Pianist
 Tony Genge: The Jazz Piano Solos of Red Garland
 Bill Dobbins: The Chick Corea Classics
 McCoy Tyner: The McCoy Tyner Collection
 Ramon Ricker: Pentatonic Scales for Jazz Improvisation

Követelmények

Öt és hatszólamú block akkordok
 So What akkord
 Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
 Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok megismerése
 Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
 Önálló szóló írása adott darabra, a szóló játszása block–akkordokkal, szűkfekvésben és drop two felrakással.
 A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
 Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két önállóan a tanult módszerekkel kidolgozott jazz–sztenderd, improvizációval.
- Egy kétkezes transzkripció előadása.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a harmónia megfogások főbb formáit;
- ismerje a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I–es funkciós–improvizációs sémák főbb formáit;
- ismerje a különböző kísérési módokat;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz–sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kísérési formákkal, egyszerű improvizáció;
- ismerjen néhány dúr és moll bluest;
- képes legyen 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel unisono eljátszani.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz–zongora főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 15 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása (Pl. Peterson –Etud, C.Corea –Children's Song 6–20).
- Két különböző tempójú közismert jazz sztenderd előadása: téma– önálló improvizáció–kíséret.
- Öt sztenderdből álló repertoárból a vizsgabizottság által kiválasztott darab előadása egyszerű kísérettel és improvizációval.

A darabokat az etűd kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása (Pl. Bill Evans – The 70's solo piano, The Artistry Of Bil Evans, Petrucciani – ten transcriptions, Defrancesco Book, Oscar Peterson – Jazz piano solo).
- Rögtönzés a vizgán megadott kadenciális (II–V–I), vagy blues harmóniasorra.
- Tíz sztenderdből álló repertoárból a vizsgabizottság által kiválasztott darab előadása egyszerű kísérettel és improvizációval.

Az előadási darabokat az etűd kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek,
- Technikai felkészültség,
- Hangszerhasználat, billentés
- Helyes ritmus és tempó,
- Előadásmód,
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- Zenei memória,
- Alkalmazkodóképesség,
- Állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Rendszeresen hangolt zongora, lehetőség szerint két zongora.

Digitális zongora és/vagy egy minimum 51 billentyűs billentésérzékeny szintetizátor.

Metronom.

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

ZONGORA MELLÉKTÁRGY

Zongora melléktárgy a harmadik évfolyamtól „B” tagozaton tanuló tanulóknak ajánlott. A zongoratanulást a modern jazz improvizáció teszi elsősorban szükségessé. Elengedhetetlen, hogy a tanuló megismerkedjen a zenének olyan elemeivel és összefüggéseivel, amilyen például a harmonizáció, akkordfűzés, dallam és harmónia kapcsolata, többszólamúság, kíséret stb.

Mielőtt tehát a tanuló a jazz standard harmóniasorára rögtönözni kezdene, alaposan meg kell ismernie a darab harmóniai struktúráját, elemeznie kell azt tonális–funkciós szempontból.

A jazz–zongora melléktárgy tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
- a különböző technikák jellegzetes játékmódját és variációs lehetőségeit;

- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait;
- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
- a rendszeres munka igényét;

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Kulcsok megismerése.
- Hangközök, hármashangzatok
- Modális skálák
- Pentaton skálák

Hangszerkezelés fejlesztése

- Ismerkedés a hangszerrel. Felépítése, mechanizmusa stb.
- Helyes ülés, kéztartás
- Kezek nevelése a helyes mozgásirányokra, ritmikai önállóságra
- A skálajáték bevezetése pentachordokkal és pentatonokkal.
- Játéktér megnövelése ujj alátevés nélkül.
- Hangközök, hármashangzatok játéka.

Ajánlott tananyag

Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist

Követelmények

Hangközök, hármashangzatok

Modális skálák

Pentaton skálák

A skálajáték bevezetése pentachordokkal és pentatonokkal.

Hangközök, hármashangzatok játéka.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy darab Bartók: Mikrokozmosz vagy
- Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist füzetből a gyerek tudásszintjének megfelelően.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Négyeshangzatok és fordításaik
- Tonika, domináns, szubdomináns fogalma

- Harmónia és skála kapcsolata
- Enharmonikus hangok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Kezek függetlenítésének fejlesztése.
- Dúr, moll skála és modális skálák
- Kettősfogás, hármashangzat bontás
- Etűdjáték a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist

Chick Corea: Children Song

Követelmények

Négyeshangzatok és fordításaik
Dúr, moll skála és modális skálák
Kettősfogás, hármashangzat bontás
Etűdjáték a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy darab Bartók: Mikrokozmosz II., Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist vagy Chick Corea: Children Song füzetből a tanuló tudásszintjének megfelelően.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Háromhangos akkordfelrakás
- Bud Powell voicing
- Moll modulusok
- Dúr és moll blues.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Etűdjáték a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- A polifon játék tovább fejlesztése
- Skálajáték kibővítése a tanult elemekkel.
- Pedálhasználat.
- I–IV–V–I, I–V–IV–I, II–V–I, III–VI–II–V kadenciák játéka C, G, D, F, Bb, Esz dúrban.
- Hangnemileg egyszerűbb standardek játéka háromhangos akkord felrakással
- Blues téma játszása bud powell voicing kísérettel

Ajánlott tananyag

Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist

Chick Corea: Children Song

Mark Levin: Jazz Piano Book

Követelmények

Bud Powell voicing
Moll modulusok
Dúr és moll blues.
I–IV–V–I, I–V–IV–I, II–V–I, III–VI–II–V kadenciák játéka C, G, D, F, Bb, Esz dúrban.

Hangnemileg egyszerűbb standardek játéka háromhangos akkord felrakással
Blues téma játszása bud powell voicing kísérettel

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy darab Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist vagy Chick Corea: Children Song füzetből a gyerek tudásszintjének megfelelően.
- Egy standard előadása a tanult módszerekkel.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Összetett jazzakkordok
- Összetett jazzakkordok és a moll modulusok kapcsolata
- Turn-back patternek
- Balkéz harmóniák.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Etűdjáték a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Skálajáték több oktávon keresztül két kézzel
- Összetett jazzakkordok és fordításaik játéka szűkfekvésben.
- Egyszerűbb standardek játéka téma – balkézharmónia megoldással.

Ajánlott tananyag

Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist
Chick Corea: Children Song
Mark Levin: Jazz Piano Book

Követelmények

Összetett jazzakkordok

Turn-back patternek

Etűdjáték a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Skálajáték több oktávon keresztül két kézzel

Összetett jazzakkordok és fordításaik játéka szűkfekvésben.

Egyszerűbb standardek játéka téma – balkézharmónia megoldással.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy darab Oscar Peterson: Jazz Piano for the young Pianist vagy Chick Corea: Children Song füzetből a gyerek tudásszintjének megfelelően.
- Egy standard előadása a tanult módszerekkel.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora.

Metronom.

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

VONÓS TANSZAK

JAZZ–HEGEDŰ

A jazz–hegedű tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
- a különböző technikák jellegzetes játékmódját és variációs lehetőségeit;
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait;
- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene iránti nyitottságot;
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát;
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
- a rendszeres munka igényét;
- az önálló gondolkodás igényét;
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A teljes kvintkör
- A dúr, összhangzatos moll és melodikus moll skálák fokaira épülő hármashangzatok
- A tempó és dinamikai jelek bővebb ismerete. Az amerikai és európai kottákban használt jelzések hasonlóságának és különbségének megismerése.
- Modális skálák
- Harmónia és skála kapcsolata
- Szving stílus alapjai
- Helyes gyakorlási módszer kialakítás
- A klasszikus hegedűtanulmányok alatt elsajátított hegedűjáték és a jazz hegedülés közötti hasonlóságok, különbségek megismerése.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult hangsorok (G, D, A, E és ezek moll hangsorai, az azonos alaphangról induló moll skálák is.) két oktávon oda–vissza. Üres húrok használatával egyenletesség, folyamatosság fejlesztése.
- I, III. fekvés elsajátítása.
- Klasszikus etűdök egyszerű ujjgyakorlatok bővítése. A tanult nyolcad mozgású etűdöket játsszuk külön vonóval először nyújtott ritmusban és külön vonóval felfelé kezdve is.
- Dúr és moll hármashangzatok bontásainak gyakorlása két oktávon.
- A jazz–hegedüléshez szükséges vonókezelés és vonóbeosztás (hosszú és rövid vonózás technika, megismerése).

- A western, szving vonózás, hangkötés: egész–nyolcad–nyolcad hangértékek megszólaltatása külön vonóval, a váltakozó hangsúlyozás bevezetése a jobb kéz mutatóujja segítségével.
- A hangszer lehetőségei és sajátosságai a jazzben. (A hegedű jazzes megszólaltatásához szükséges lágyabb, levegősebb, laza vonózás kialakítása, vibrató nélküli hangok használata.)
- Tiszta, intonált hangkép kialakítása két oktávon.
- Vonó megállításának gyakorlása szinkópás lüktetésnél, mélyen fektetett vonóval.

Improvizációs készség fejlesztése

- Rögtönzési gyakorlatok adott ritmussal, harmóniahangokkal.
 - A blues és a szving egyszerű harmóniáinak, frazeálási lehetőségeinek bevezetése.
- Szvinges (2–4-es) lüktetés kialakítása ritmusgyakorlatokkal, egyszerű jazz–sztenderdek segítségével és II–V–I kadenciák segítségével.
- Egyszerű frazeálás, a rögtönzés kialakításához szükséges patternek megismerése.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings

David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)

Követelmények

Az amerikai és európai kottákban használt jelzések hasonlóságának és különbségének megismerése.

Modális skálák

Harmónia és skála kapcsolata

Szving stílus alapjai

Dúr és moll hármashangzatok bontásai két oktávon.

A western, szving vonózás, hangkötés

Rögtönzési gyakorlatok adott ritmussal, harmóniahangokkal.

A blues és a szving egyszerű harmóniáinak, frazeálás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott és egy kijelölt skála három oktávon.
- Egy szabadon választott és egy kijelölt jazz etűd
- Egy egyszerű blues vagy jazz–sztenderd előadása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika használatával, egyszerű improvizációval.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A dúr, összhangzatos moll és a melodikus moll skálák fokaira épülő négyeshangzatok
- Dúr, moll blues
- Pentaton skálák és modulusaik
- Blues skála
- Bonyolultabb metrumok, 3/4, 5/8, 6/8–ad bevezetése
- Melódia átírása, anticipáció fogalma
- Frázis, motívum kapcsolata az improvizációban
- A portamento fogalma

Hangszerkezelés fejlesztése

- A jazz–hegedüléshez szükséges vonókezelés fejlesztése. (Vonóval, váltakozó ritmizálással).
- Az eddig tanult hangsorok bővítése (F, B, b, és ezek párhuzamos moll skálái és az azonos alaphangról induló moll skálák két oktávon)
- II., IV, V. fekvés megismerése.

- Mélyen befektetett vonózás, a jobb kéz mutatóujjal való hangsúlyozás fejlesztése.
- A „staccato” vonózás bevezetése
- A „pizzicato” játékmód bevezetése. Jobb és bal kézzel is.
- A különböző vibrátók megismerése.
- A vonózásban, mint a fúvós hangszereknél, levegő vétel van, ezért a tanulóban ki kell alakítani az off beat–re induló, megakasztott vonókezelést, ami elősegíti a dallamívek, rögtönzött motívumok összekötését.
- Tiszta, intonált hangkép fejlesztése három oktávon.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok fejlesztése a harmóniák és a skálák énekeltetésével, ritmusképletek tapsolásával.
- Triolás, tizenhatodos ritmusgyakorlatok. Ritmusok tapsolása, játszása pengetve és vonóval.
- Jazz–darabok elemzése, transzkripció gyakorlatok bevezetése.
- A jazz–hegedülésben használatos frazírozás, a rögtönzés fejlesztése adott ritmusban, megadott ütemhosszúságban egyszerűbb kadenciákra.
- A blues és a szving egyszerű harmóniáinak, frazeálási lehetőségeinek fejlesztése.
- Egyszerűbb dallamok, improvizációk, motívumok leírása, elemzése.
- Jazzes lüktetés, a vonóval való ritmizálás, hangsúlyozás fejlesztése.
- Rögtönzési gyakorlatok bluesra. Adott ritmus blues skálával. Kérdés – felelet.
- Zongorakísérettel való előadás bevezetése.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings

David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)

Követelmények

A jazz–hegedüléshez szükséges vonókezelés fejlesztése.

A különböző vibrátók.

Jazz–darabok elemzése, transzkripció gyakorlatok.

A blues és a szving egyszerű harmóniáinak, frazeálási lehetőségeinek fejlesztése.

Egyszerűbb dallamok, improvizációk, motívumok leírása, elemzése.

Rögtönzési gyakorlatok bluesra. Adott ritmus blues skálával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott és két kijelölt skála két oktávon.
- Egy szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Két különböző tempójú egyszerű blues vagy jazz–sztenderd bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika használatával, egyszerű improvizációval, zongora kísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Moll moduszok
- Jazz–ben használt szerkesztési elvek megismerése
- Jazzban használatos zenei formák megismerése (AABA, ABAC stb.)
- Sus és fríg akkord fogalma

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult hangsorok bővítése három oktávon, ezek tempójának gyorsítása.
- A páros és a páratlan metrumok összekötése.
- Azonos alapról induló modális skálák fejlesztése.
- Skálák és hármashangzatok, négyeshangzatok bontásainak gyakorlása a tanult jazzes vonásokkal.

- Természetes üveghangok.
- A jazz–hegedüléshez szükséges vonókezelés fejlesztése (Vonóval, váltakozó ritmizálással).
- A „pizzicato” játékmód fejlesztése, különös tekintettel a bal kézre.
- Tiszta, intonált hangkép kialakítása három oktávon.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok harmóniahangokkal és moll moduszokkal.
- Hosszabb ritmus–patternekkal való improvizálás.
- A tanár által kijelölt jazz–darabok elemzésének folytatása, transzkripciós gyakorlatok.
- A blues és a szving egyszerű harmóniáinak, frazeálási lehetőségeinek fejlesztése.
- Egyszerűbb dallamok, improvizációk, motívumok leírása, elemzése.
- A „levegő vétel”–es, megakasztott vonókezelés fejlesztése, a dallamívek, rögtönzött motívumok összekötésének gyakorlása.
- Zongorakísérettel való előadás fejlesztése.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings
 David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)
 Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin
 Alice Kay Kanack: Improvisation for Children
 Fred Lipsius with Evan Price: Reading Key Jazz Rhythms

Követelmények

A páros és a páratlan metrumok összekötése.
 Azonos alapról induló modális skálák fejlesztése.
 Improvizációs gyakorlatok harmóniahangokkal és moll moduszokkal.
 Hosszabb ritmus–patternekkal való improvizálás.
 Egyszerűbb dallamok, improvizációk, motívumok leírása, elemzése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott és két kijelölt skála három oktávon.
- Egy szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Két különböző tempójú egyszerű blues vagy jazz–sztenderd bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika használatával, egyszerű improvizációval, zongora kísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Összetett jazz–akkordok (69, 79, 11, 13 stb.)
- Összetett jazz–akkordok és a modális skálák, moll moduszok kapcsolata.
- Diatonikus váltóhangok.
- Horizontálás egyszerűbb sztenderdekkel.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Azonos alapról induló modálisok gyakorlása.
- Skálák és hármashangzatok, négyeshangzatok bontásainak folytatása.
- Felhangok, üveghangok fejlesztése.
- A „pizzicato” játékmód fejlesztése.
- A kettős fogású, duplahangok bevezetése (terc skálák G, C, D, A, és ezek moll hangsorai) „pizzicato” módban.
- A skálák, üres húr nélkül való gyakorlása, a második és harmadik fekvésből indulva.
- Tiszta, intonált hangkép kialakítása az összes fekvésben.

Improvizációs készség fejlesztése

- A blues és a szving harmóniáinak, dallamíveinek frazeálási lehetőségeinek bevezetése.
- Improvizációs gyakorlatok diatonikus váltóhangokkal.
- Rögtönzés az összetett jazz–akkordok hangjaival egyszerűbb, jazzben használatos kadenciákra.
- Dallamok, improvizációk, motívumok leírása, elemzése.
- A tanuló önállóan írt, egyszerű harmónia sorainak, saját improvizációs motívumainak fejlesztése.
- Jazzes, szvingelő lüktetés fejlesztése, jazz–sztenderdek repertoárszerű kialakítása.
- Zongorakísérettel való előadás.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings

David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)

Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin

Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin

Craig Duncan: Fiddling Chord Book

Követelmények

Összetett jazz–akkordok (69, 79, 11, 13 stb.)

Diatonikus váltóhangok.

Horizontálás egyszerűbb sztenderdekkel.

A blues és a szving harmóniáinak, dallamíveinek frazeálási lehetőségeinek megismerése.

Improvizációs gyakorlatok diatonikus váltóhangokkal.

Rögtönzés az összetett jazz–akkordok hangjaival egyszerűbb, jazzben használatos kadenciákra.

Dallamok, improvizációk, motívumok leírása, elemzése.

Jazzes, szvingelő lüktetés fejlesztése, jazz–sztenderdek repertoárszerű kialakítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon.
- Egy szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Két különböző tempójú blues vagy jazz–sztenderd bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika használatával, egyszerű improvizációval, zongora kísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Rhythm changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
- Be–bop skálák
- Alterált dominánsok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Bonyolultabb, páros és páratlan metrumok, variált ritmizációk összekötésének fejlesztése.
- Etűd játék a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- A quart, quint kettős fogású skálák megszólaltatása „pizzicato” módban
- A quart, quint skálák bevezetése „arco” módban.
- Hangközök lejátszása pengetve, illetve vonóval „kiséret” céllal.
- Tiszta, intonált, biztonságos hegedülés kialakítása négy oktávon.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok be–bop skálákkal.
- Rhythm changes gyakorlatok. Harmónia hangos improvizáció. Diatonikus váltóhangokkal rögtönzés.
- Szóló írása adott harmóniasorra a tanult eszközökkel.

- Dallamok, improvizációk, motívumok, transzkripciók leírása, elemzésének fejlesztése.
- A tanuló önállóan írt, egyszerű harmónia sorainak, saját improvizációs motívumainak fejlesztése.
- Zongorakísérettel való előadás.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings
 David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)
 Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin
 Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin
 Craig Duncan: Fiddling Chord Book
 Julie Lyonn Lieberman: Improvising Violin
 Didier Lockwood: Cordes et ame Improvisation, method for jazz violin

Követelmények

Rhythm changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
 Alterált dominánsok
 Improvizációs gyakorlatok be–bop skálákkal.
 Rhythm changes gyakorlatok.
 Harmónia hangos improvizáció.
 Diatonikus váltóhangokkal rögtönzés.
 A tanuló önállóan improvizációs motívumainak fejlesztése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon.
- Két szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Három különböző tempójú blues vagy jazz–sztenderd bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika használatával, egyszerű improvizációval, zongora kísérettel.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Modális jazz megismerése
- Kvart akkordok
- Pentaton skálák használata a modális jazzben.
- Salsa és latin jazzben a hegedű használata, szerepe.
- Hegedű szerepe a jazz–rockban.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Pentaton skálagyakorlatok, minden moduszban és kromatikusan.
- Kvart skálák gyakorlása.
- Trilla, pergőtechnika fejlesztése.
- Vibrató fejlesztése minden fekvésben.
- Akkordok kettőshanggal (pengetve vagy vonóval) való megszólaltatásának fejlesztése „kíséret” céllal.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok álló harmóniakra pentaton skálákkal és modális skálákkal.
- Váltakozó metrumú ritmus patternekkal való improvizálás.
- Dallamok, improvizációk, motívumok, transzkripciók leírása, elemzésének fejlesztése.
- A tanuló önállóan írt, egyszerű harmónia sorainak, saját improvizációs motívumainak fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin
 Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin
 Craig Duncan: Fiddling Chord Book
 Julie Lyonn Lieberman: Improvising Violin
 Julie Lyonn Lieberman: Rockin' Out With Blues Fiddle
 Sam Bardfeld: Salsa Violin: How to Play Salsa, Charanga and Latin Jazz Violin
 Didier Lockwood: Cordes et ame Improvisation, method for jazz violin

Követelmények

Modális jazz megismerése
 Pentaton skálák használata a modális jazzben.
 Salsa és latin jazzben a hegedű használata, szerepe.
 Pentaton skálagyakorlatok, minden moduszban és kromatikusan.
 Improvizációs gyakorlatok álló harmóniakra pentaton skálákkal és modális skálákkal.
 Váltakozó metrumú ritmus patternekkal való improvizálás.
 Dallamok, improvizációk, motívumok, transzkripciók leírása, elemzésének fejlesztése.
 A tanuló önállóan írt, saját improvizációs motívumainak fejlesztése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon.
- Két szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Három különböző tempójú blues vagy jazz–sztenderd bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika használatával, egyszerű improvizációval, zongora kísérettel, esetleg a tanszak más hangszeres tanulóival duó, trió formációban.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat**3. évfolyam „B” tagozat****Fejlesztési feladatok****Zenei ismeretek fejlesztése**

- Moll moduszok.
- Jazz–ben használt szerkesztési elvek megismerése.
- Jazzban használatos zenei formák megismerése (AABA, ABAC stb.).
- Sus és fríg akkord fogalma.
- Összetett jazz–akkordok (69, 79, 11, 13 stb.)
- Összetett jazz–akkordok és a modális skálák, moll moduszok kapcsolata.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig tanult hangsorok bővítése három oktávon, ezek tempójának gyorsítása.
- A páros és a páratlan metrumok összekötése.
- Azonos alapról induló modális skálák fejlesztése.
- Skálák és hármashangzatok, négyeshangzatok bontásainak gyakorlása a tanult jazzes vonásokkal.
- Természetes üveghangok.
- Azonos alapról induló modálisok gyakorlása.
- Skálák és hármashangzatok, négyeshangzatok bontásainak folytatása.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok harmóniahangokkal és moll moduszokkal.
- Hosszabb ritmus patternekkal való improvizálás.
- A blues és a szving harmóniáinak, dallamíveinek frazeálási lehetőségeinek bevezetése.

- Improvizációs gyakorlatok diatonikus váltóhangokkal.
- Rögtönzés az összetett jazz–akkordok hangjaival, egyszerűbb jazzben használatos kadenciákra.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings
 David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)
 Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin
 Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin
 Craig Duncan: Fiddling Chord Book

Követelmények

Jazz-ben használt zenei formák, szerkesztési elvek megismerése.
 Azonos alapról induló modális skálák.
 Improvizációs gyakorlatok harmóniahangokkal és moll moduszokkal.
 Hosszabb ritmus patternekkkel való improvizálás.
 Improvizációs gyakorlatok diatonikus váltóhangokkal.
 Rögtönzés az összetett jazz–akkordok hangjaival, egyszerűbb jazzben használatos kadenciákra.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon.
- Két szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Négy különböző tempójú blues vagy jazz–sztenderd (kettőt a tanár választ ki) bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika alkalmazásával (téma, improvizáció, téma) formában, zongora kísérettel.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Diatonikus váltóhangok
- Horizontálás egyszerűbb sztenderdekkel
- Rhythm changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi
- Be–bop skálák
- Blues átharmonizálása

Hangszerkezelés fejlesztése

- A „pizzicato” játékmód fejlesztése.
- A kettős fogású, duplahangok bevezetése (terc skálák G, C, D, A, és ezek moll hangsorai) „pizzicato” módban.
- A skálák, üres húr nélkül való gyakorlása, a második és harmadik fekvésből indulva.
- Bonyolultabb, páros és páratlan metrumok, variált ritmizációk összekötésének fejlesztése.
- Etűd játék a tanult zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- A quart, quint kettős fogású skálák megszólaltatása „pizzicato” módban
- A quart, quint skálák bevezetése „arco” módban.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok be–bop skálákkal.
- Rhythm changes és blues gyakorlatok. Harmónia hangos improvizáció. Diatonikus váltóhangokkal rögtönzés.
- A tanuló önállóan írt, egyszerű harmóniasorainak, saját improvizációs motívumainak fejlesztése.
- Jazzes, szvingelő lüktetés fejlesztése, jazz–sztenderdek repertoárszerű kialakítása.
- Zongorakísérettel való előadás.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings

David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)
 Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin
 Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin
 Craig Duncan: Fiddling Chord Book
 Julie Lyonn Lieberman: Improvising Violin
 Didier Lockwood: Cordes et ame Improvisation, method for jazz violin

Követelmények

Horizontálás egyszerűbb sztenderdekkel
 Be-bop skálák
 Improvizációs gyakorlatok be-bop skálákkal.
 Rhythm changes és blues gyakorlatok.
 Rögtönzés diatonikus váltóhangokkal.
 Jazz-sztenderdek repertoárszerű kialakítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon.
- Két szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.
- Négy különböző tempójú blues vagy jazz-sztenderd (kettőt a tanár választ ki) bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika alkalmazásával (téma, improvizáció, téma) formában, zongora kísérettel.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Alterált dominánsok;
- Modális jazz megismerése;
- Kvart akkordok;
- Pentaton skálák használata a modális jazzben.

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hangközök lejátszása pengetve, illetve vonóval „kíséret” céllal.
- Pentaton skálagyakorlatok, minden moduszban és kromatikusan.
- Kvart skálák gyakorlása.
- Trilla, pergőtechnika fejlesztése.
- Vibrato fejlesztése minden fekvésben.
- Akkordok kettőshanggal (pengetve vagy vonóval) való megszólaltatásának fejlesztése „kíséret” céllal.

Improvizációs készség fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok álló harmóniakra pentaton skálákkal és modális skálákkal.
- Váltakozó metrumú ritmus patternekkal való improvizálás.
- Önálló transzkripciók írása. A leírt szólókból kiírt és megtanult motívumokkal saját szóló írása, szerkesztése.

Ajánlott tananyag

David N. Baker: A New and Innovative System for Learning to Improvise for Strings
 David N. Baker: Stringed Instruments Improvisation, Vol. I (Violin and Viola) and Vol. II Cello and Bass)
 Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin
 Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin
 Craig Duncan: Fiddling Chord Book
 Julie Lyonn Lieberman: Improvising Violin
 Didier Lockwood: Cordes et ame Improvisation, method for jazz violin

Követelmények

Modális jazz megismerése;

Pentaton skálák használata a modális jazzben.

Improvizációs gyakorlatok álló harmóniakra pentaton skálákkal és modális skálákkal.

Váltakozó metrumú ritmus patternekkkel való improvizálás.

Önálló transzkripciók írása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon.

– Két szabadon választott és két kijelölt jazz etűd.

– Négy különböző tempójú blues vagy jazz–sztenderd (kettőt a tanár választ ki) bemutatása a tanult zenei ismeretek és játéktechnika alkalmazásával (téma, improvizáció, téma) formában, zongora kísérettel.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

– Salsa és latin jazzben a hegedű használata, szerepe.

– Hegedű szerepe a jazz–rockban.

– A tritónuszos behelyettesítés használata.

– Harmóniasorok átharmonizálása.

– Alterált pentaton skálák

– Distancia skálák

Hangszerkezelés fejlesztése

– Arpeggio vonózás, akkord törés fejlesztése

– Felhangok használata a frázisok végén.

– Alterált pentaton skálagyakorlatok.

– Distancia skálagyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

– Improvizációs gyakorlatok bluesra alterált pentaton skálákkal.

– A tanult módszerekkel átharmonizált harmóniasorokra adott eszközökkel (harmónia hangok, diatonikus és kromatikus váltóhangok) önálló szóló írása és játszása.

– Három a négyben – négy a háromban érzet kialakítását szolgáló gyakorlatok. Adott ritmusképletekkel való rögtönzések.

Ajánlott tananyag

Matt Glaser and Stephane Grappelli: Jazz Violin

Matt Glaser and Joe Viola: Jazz Chord Studies for Violin

Craig Duncan: Fiddling Chord Book

Julie Lyonn Lieberman: Improvising Violin

Didier Lockwood: Cordes et ame Improvisation,method for jazz violin

Julie Lyonn Lieberman: ckin' Out With Blues Fiddle Salsa Violin: How to Play Salsa,

Sam Bardfeld: Charanga and Latin Jazz Violin

Didier Lockwood: Cordes et ame Improvisation,method for jazz violin

Követelmények

– A tritónuszos behelyettesítés használata.

– Harmóniasorok átharmonizálása.

– Distancia skálák ismerete

– Felhangok használata a frázisok végén.

- Improvizációs gyakorlatok bluesra alterált pentaton skálákkal.
- Átharmonizált harmóniasorok önálló írása és játszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szabadon választott és két kijelölt skála négy oktávon (a skálák játszása oda-vissza értendő).
- Három skála kettősfogással „pizzicato” és „arco” módban.
- Két szabadon választott és két kijelölt jazz etűd vagy rövidebb előadási darab.
- Négy különböző tempójú és hangulatú blues vagy jazz–sztenderd,(lehet közöttük a tanuló saját szerzeménye, amennyiben annak színvonala megfelel a tanzak követelményeinek, kettőt a tanár választ ki.) előadása a tanultak felhasználásával (bevezetés, téma, improvizáció, téma, befejezés) formában a tanzakokból összeállított formációban (pl.: zongora, gitár, dob, basszus, hegedű duók, triók, quartettek) jazzkoncertszerű előadás módban.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a hegedű fekvéseit, játékmódjait;
- ismerje a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I–es funkciós improvizációs sémák főbb formáit;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz–sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;
- ismerjen néhány dúr és moll blues;
- legyen képes 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónóban eljátszani;

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz–hegedű főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 15 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr és moll skálák 7#, 7b–ig a hegedű „klasszikus” hangterjedelmében
- Egy jazz–etűd vagy transzkripció előadása (transzkripció esetében kísérettel) – Ramon Ricker: Pentatonic scales for jazz improvisation nehézségi szintjén.
- két különböző tempójú jazz–sztenderd bemutatása (téma–önálló improvizáció–téma formában) kotta nélkül

„B” tagozat

- Dúr és moll skálák 7#, 7b–ig legalább a hegedű „klasszikus” hangterjedelmében
- Modális skálák
- Rögtönzés a vizsgán megadott egyszerű (pl. II–V–I) kadenciális harmóniasorra,

- Transzkripció előadása felvétellel, vagy kísérettel, (Realbook) nehézségi szintjén
 - Egy dúr blues (kadenciális), moll blues, Rhythm changes téma – rögtönzött improvizáció – téma formában, a háromból a vizsgabizottság választ
 - Két különböző tempójú jazz–sztenderd bemutatása (téma – önálló improvizáció – téma formában)
- A transzkripció kivételével minden kotta nélkül játszandó

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangszerhasználat, vonókezelés
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora.

Nagyméretű falitükör.

Legalább egy darab állítható kottaállvány.

Metronóm.

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

JAZZ–BŐGŐ

A jazzbőgő tanulását – a hangszer adottságai miatt – csak a megfelelő testi fejlettség elérésével, más hangszerekhez képest viszonylag későn lehet elkezdni.

Az egyéb hangszeres előtanulmány nem feltétel, de ajánlott.

A jazzbőgő–tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a nagybőgő történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését, az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását;
- a jazz–bőgőzés kiemelkedő muzikusait.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető pengetési technikákat;
- megfelelő jobb– és balkéz–technikát;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező basszusgitár hangot.

Fordítson különös figyelmet

- a hangindításra, tónusra;
- a stílusos és igen ritmikus kíséző játéokra;
- az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre;
- a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
- a megfelelő kíséző figurák (groove–ok) tanulására;
- a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

- Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel
- az öt- és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra;
 - a különböző ritmikai függetlenítési gyakorlatokra;
 - a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
 - a dúr és moll bluesok kíséretére, az egyszerű blues-sémák elsajátítására;
 - az akkordfűzések egyszerű basszusvezetésére;
 - a II–V–I funkciós-improvizációs séma differenciált gyakorlására;
 - a különböző fogások, gyors figurák, basszusmenetek tudatosítására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer részeinek ismertetése.
- Test- és hangszertartás.

Jobbkéz-technika fejlesztése

- I. pizzicato mód.
- Üres húr-gyakorlatok, illetve húr-váltás-variációk.

Balkéz-technika fejlesztése:

- Előgyakorlatok az ujjak könnyed, de erőteljes használatához, erőteljes, laza lefogás, „kopogós” legato játék, szabályos balkar- és kéztartás.
- Helyes ujjtávolság (kis szekund az 1., 2., és 2., 4., nagy szekund az 1., 4. ujj között).
- A két kéz összehangolása: a fél fekvés majd I. fekvés – a fekvésváltás gyakorlása, beidegzése, majd fekvésenként ennek fokozatos folytatása a II. fekvésig.

Improvizációs készség fejlesztése

- Alapvető jazzakkordok.
- Ritmikai alapelvek – two beat, four beat, fill in, különböző metrumokban.
- A kísérés improvizációjának elmélete, majd alapvető, egyszerű gyakorlati alkalmazása.
- Egyszerű basszusok alkalmazása akkordjelzések alapján.
- Tradicionális blues, különböző hangnemekbe transzponálva
- Harmóniabontások (hármás- és négyeshangzatok)

Ajánlott tananyag

Montág Lajos: Bőgőiskola I.

Franz Simandl: Kontrabass Schule I–II.

William Curtis: A modern method for string bass (üreshúr-variációk, fél és 1. fekvés stb., a 34. oldalig)

Bob Haggart: Bass Method

Oscar Petiford – Eric Moseholm: Jazz Bass Facing (etűdök a kvintkörön át, szekvenciák, kromatika)

Ed Friedland : Bass Method 1.

U.ő.: Building Walking bass lines

Rufus Reid: The Evolving bassist (üreshúr-gyakorlatok)

Jamey Aebersold: Nothin' but blues (Vol. 2.) – a hangzó anyag alkalmazása egyszerű basszusok játékszával, az akkordjelzések alapján.

A továbbiakban valamennyi hangszeriskola szabadon használható a tanár megítélése szerint, a javasolt darabok mellett.

Követelmények

Az összes dúr és moll skála, kromatikus skála lassú tempóban a 2. fekvésig, az I. pizzicato móddal.

Gyakorlatok, etűdök, pizzicato játékkal.
 Tradicionális blues és transzpozíciói (technikai, harmóniabontásai és periódusgyakorlat).
 Jazzakkordok ismerete és bontásai.
 Egyszerű basszusok alkalmazása akkordjelzések alapján.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr és moll skálák játéka II. fekvésig
- Hármás és négyeshangzatok bontása
- Egy moll és egy dúr blues kísérete

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Hangszerkezelés fejlesztése

Jobbkéz–technika fejlesztése

- II. pizzicato mód (egyujjas – külön a mutató, illetve középső ujjal) a gyorsabb technika számára.
- Kisebb–nagyobb ujjfelület használata.

Balkéz–technika fejlesztése

- Továbbfejlesztés a IV. fekvésig a korábbi szempontok szerint.
- További kéz– és ujjerosító gyakorlatok, a kar holsúlyának kihasználása.
- Fekvésváltás, húrsváltás, intervallumok növekvő sorrendben.
- Skálák, kromatikus skálák, hármashangzatok, etűdök, gyakorlatok a fentiek elsajátítására.

Improvizációs készség fejlesztése

- A kísérés improvizációjának további tanulmányozása, gyakorlása (a korábbi szempontok szerint).
- Harmóniabontások, szekvenciák a IV. fekvésig.
- Basszusvezetés: egyszerű basszusok alkalmazása, vezetése.
- Kromatikus, dupla kromatikus, domináns, diatonikus vezetések.
- Basszusvezetés harmóniabontással. (Egy– és két ütemes hosszúságban.)
- Különböző dúr és moll blues–sémák.
- Egyszerű periódusgyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Montág Lajos: Bőgőiskola II.

Franz Simandl: Kontrabass Schule III.

William Curtis: A modern method for string bass

Bob Haggart: Bass Method

Oscar Petiford – Eric Moseholm: Jazz Bass Facing

Rufus Reid: The Evolving bassist

John Fischer: Anleitung zur improvisation für bass (Jazz–Studio)

Ed Friedland: Building walking bass lines

Követelmények

Az összes dúr és moll skála, kromatikus skála, a 4. fekvésig I. illetve II. pizzicato móddal váltakozva, több tempóban.
 Gyakorlatok, etűdök pizzicato játékkal.
 Harmóniaszekvenciák a kvintkörön át két– és egytaktusos bontással (kottából improvizálva).
 Basszusvezetés egyszerű és harmóniabontásos alapon.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Db–, D–, Eb–, E–moll fejből, ujjrenddel, továbbá kromatikus skálák a IV. fekvésig.
- Két gyakorlat, etűdök pizzicato játékmóddal.

- Harmóniaszekvenciák (egy- és kétütemes hosszúságban).
- Blues-sémák, patternek, turnbackek egyszerű és harmóniabontásos basszusvezetéssel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

Jobbkéz-technika fejlesztése

- III. pizzicato mód (váltott ujjas, azaz a mutató- és a középső ujj felváltva játszik).
- Az ujjak helyezése, támasztás az alsó húrra (kivéve az E-húron való játéknál).
- Húrváltás – ujjrendi szempontok.
- A háromféle pizzicato mód váltott alkalmazása különböző tempókban.
- A jobb kéz tónus- és ritmuskészségének további fejlesztése (Rufus Reid: Üreshúr-variációk).

Balkéz technika fejlesztése

- Továbbfejlesztés a VI. fekvésig a korábbi szempontok szerint.
- A szabályos balkéz-tartás állandó ellenőrzése, a „kopogós” technika fejlesztése.
- Legato fekvés- és húrváltás.
- Dúr és moll skálák
- Hármashangzatok kis és nagy felbontása.
- Harmónia- és dallam-szekvenciák.
- Modális skálák, gyakorlatok.
- Egyhúros skálák.
- Funkciós fogalmak.
- Hangköz-skálák (terc, kvart, kvint stb.)
- Ügyességi, fekvésváltási gyakorlatok.
- Kottaolvasás – a lapról olvasás fejlesztése.
- Tempó, ritmus, frazírozás, függetlenítés, dinamika gyakorlása skálák, etűdök, darabok segítségével.

Improvizációs készség fejlesztése

- A kísérés improvizációjának további tanulmányozása, gyakorlása a korábbi és újabb szempontok és módok szerint.
- Basszusvezetés – walking bass egyszerű basszusok alkalmazásával (alap, kvint, esetleg terc), harmóniabontással (harmóniahangokkal, illetve a harmónia teljes bontásával), diatónikus skálahangokkal (átmenő-, váltóhangok, előzés stb.), kromatikával, blues-hangokkal (kromatikus átmenőhang, felső, alsó váltóhang stb)
- Kadenciális gyakorlatok: IIm7-V7-maj7 (vagy 6); II7-V7-Imaj7 (vagy 6); IVm7-V7-Imaj7 (6); IVmaj7 (6)-V7-Imaj7 (6);

IIm7b5-V7b9-Immaj7 (6); IIm7b5-V7b9-Imaj7 (6) stb.

- Patternek és turnbackek: VI-II-V-I; IIII-VI-II-V-I; III-bIII-II-bII-I; I-VIIIm7b5-III7-VI; I-Vm7-I7-IV stb.

A szólo improvizáció alapjainak megismerése, a dallami gondolkodás fejlesztése.

Improvizációs elmélet, gyakorlat:

- egy adott hanggal való rögtönzés
- adott hangközzel való rögtönzés
- a pentaton dallamvilág bevezetése,
- a négyütemes periódusban való gondolkodás fejlesztése, a kontrasztelv bevezetése.
- blues-forma, periódustagolás
- blues-hangok, blues-skála

Ajánlott tananyag

William Curtis: A modern method for string bass

Bob Haggart: Bass Method

Rufus Reid: The Evolving bassist

John Fischer: Anleitung zur improvisation für bass (Jazz–Studio)
 Jamey Aebersold: The II – V – I Progression (Vol. 3.) – valamint a sorozat többi kötete.
 Chuck Sher: The improvisor's bass method
 Ed Friedland : Bass Improvization
 Mike Richmond: Modern walking bass technique
 Ray Brown: Bass method (hangköz–skálák)

Követelmények

Az összes skála és hármashangzatok helyes ujjrenddel való biztos tudása a VI. fekvésig,
 Hangköz–skálák.
 Kísérés és szóló improvizáció (blues) a fentiek szerint.
 Ed Friedland : Bass Improvization 3 – 10. gyak.
 Modern walking bass technique (F–dúr) „A” gyakorlat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két oktávos hármashangzatbontások (kis és nagy felbontás) bemutatása helyes ujjrenddel.
- Skálák – a háromféle pizzicato móddal.
- Hangköz–skálák legalább egy hangnemben két oktávon keresztül.
- Egy blues (Blue Monk , Straight no chaser, stb.) téma, kíséret, szóló előadása.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Továbbfejlesztés a VII. fekvésig a korábbi szempontok szerint.
- Egészhangú skálák.
- Fél–egész skála.
- "Ritmusvariációs" kromatikus skála.
- Tempó tartási, függetlenítési gyakorlat egy, majd két oktávon belül (duola–triolaváltás oktávos, majd együtemes periodikával – fél, szimpla, dupla, tripla stb. tempókban gyorsítva, majd lassítva.
- Pontozott ritmus és szinkópa kettős értelmezése és gyakorlata, átkötött hang.
- Frazírozás – alapgyakorlatok skálák, etűdök által, szimmetrikus, majd aszimmetrikus hangsúlygyakorlatok.
- Speciális basszus alaprítmikák, ritmusképletek (szving, afro–amerikai, latin, rock stb).

Improvizációs készség fejlesztése

- Az előző évi anyag továbbfejlesztése.
- Stílus tanulmányok: kísérés, szóló, combo. Kiemelkedő muzikusok játékának megfigyelése, tanulmányozása.
- A hallgatott anyag lejegyzése, utánjátszása a jazz improvizációs nyelvezetének elsajátítása érdekében.
- Repertoár–tanulás és bővítés – jazz–sztenderdek, bluesok.

Ajánlott tananyag

Ed Friedland : Bass Improvization
 Modern walking bass technique
 Berkes B. stílus tanulmánya
 Rufus Reid: The Evolving bassist
 John Goldsby: Jazz Bass Book
 Chuck Sher: The improvisor's bass method
 Ed Friedland: Bass Improvization
 Mike Richmond: Modern walking bass technique

Követelmények

Skálák, hármashangzatok, harmóniabontások nagyobb tempókban.

Gyakorlatok, etűdök.

Ritmusvariációs skála, hangköz-skálák.

Kísérés és szóló improvizáció a megadott szempontok szerint.

.Pettiford – E.Moseholm-iskola: az összes etűd, darab.

John Goldsby: Jazz Bass Book – dom7 blues etűd

Berkes B. stílus tanulmánya Kozma: Autumn leaves című dalára (téma és improvizációs minta).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– John Goldsby: Jazz Bass Book – dom7 blues etűd

– Autumn leaves

– Egy szabadon választott jazzdarab előadása (formai, technikai, stilisztikai kidolgozottsággal)

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

Hüvelykujj-fekvések elsajátítása C-ig. Szűk- és tágfekvés gyakorlása skálák, harmóniabontások, szekvenciák, etűdök segítségével. Hangközök növekvő, csökkenő nagyságban, haránt-, illetve hosszanti irányban, legato, staccato, tremolo, repetíció, glissando, tompítás – dempfelés, kötések (két, három vagy több hanggal), balkéz-pizzicato, arpeggio, dupla-, triplafogások, akkordok, üveghangok.

Improvizációs készség fejlesztése

– Stílus tanulmányok: kísérés, szóló, combo, big band játék.

– Melodikus bass line alkotása – nem alaphangindítással.

– A walking bass ritmikai dúsítása: skippek, ghost skippek, szinkópált ritmusok,

– Húzott-kötött hangok, balkéz elpengetések, triolák.

– A vertikális és horizontális improvizáció.

– Latin, afro-kubán ritmusok.

– Repertoár tanulás és bővítés – jazz-sztenderdek, bluesok.

Ajánlott tananyag

J. Aebersold: The Bass tradition

Mike Richmond: Modern walking bass technique

Ed Friedland: Expending walking bass lines

John Goldsby: Jazz Bass Book

Ed Friedland: Bass Improvization

O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book

Chuck Sher: The improvisor's bass method

Követelmények

Skálák, harmóniak bontása nagyobb tempókban.

Walking bass-játék ritmikai és melódiai bővítéssel.

Paul Chambers: Blue spring – transzkripció

Mike Richmond: Modern walking bass technique (A-tól E-ig – F-dúr)

Ed Friedland: Expending walking bass lines

John Goldsby: Jazz Bass Book (64–70. fejezet)

Ed Friedland: Bass Improvization (14. track-ig)

O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (2–4. gyakorlat)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– C-dúr skála két oktávon keresztül.

– Hármashangzatok és hangköz-skálák.

– Paul Chambers: Blue spring – transzkripció

- John Goldsby: Jazz Bass Book – Autumn leaves (kíséret, szóló)
- Alterált dom7 blues etűd
- O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (4. gyakorlat)
- Két különböző stílusú (szving, latin) darab előadása (téma, kíséret, szóló)

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hüvelykujj-fekvések elsajátítása (G-ig)
- Legato, staccato, tremolo, repetíció, glissando, tompítás – dempfelés, kötések (két, három vagy több hanggal), balkéz–pizzicato, arpeggio, dupla-, triplafogások, akkordok, üveghangok.

Improvizációs készség fejlesztése

- Klasszikus trió játék.
- Duó játék – ellenpontozás, ellenmozgások alkalmazása.
- A tempó és harmónia érzékeltetése (kettősfogások, akkordok, stb.) szóló játék közben.
- Intro és coda szerkesztése.
- Latin ritmusvariációk
- Tizenhatodos lüktetés (jazz–rock, funky stb.)
- Gridék tanulmányozása és alkalmazása.
- Modális improvizáció.
- Szólójáték, parafrázis.

Ajánlott tananyag

O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book.
 Mike Richmond: Modern walking bass technique
 Ed Friedland: Expending walking bass lines
 John Goldsby: Jazz Bass Book
 Ed Friedland: Bass Improvization
 J. Aebersold: Bass Tradition
 Chuck Sher: The improvizor's bass method

Követelmények

Trió és duó (szóló) játék.
 O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (5–10. gyakorlat)
 Mike Richmond: Modern walking bass technique (F gyakorlat – F–dúr)
 Ed Friedland: Expending walking bass lines
 John Goldsby: Jazz Bass Book (71–72. fejezet)
 Ed Friedland: Bass Improvization (39. track–ig)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- G–dúr skála három oktávon keresztül.
- Egy szabadon választott sztenderd bemutatása szólóban (intro, téma, szóló, coda)
- O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (6. gyakorlat)
- John Goldsby : Jazz Bass Book – Perdido vagy So what szóló
- Két különböző stílusú (szving, latin) darab előadása (téma, kíséret, szóló)

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Jobbkéz–technika: III. pizzicato mód (váltott ujjas – a mutató– és a középsőujj váltva).
- Húrváltás – ujjrendi szempontok.
- A háromféle pizzicato mód váltott alkalmazása különböző tempókban.
- A jobb kéz tónus– és ritmuskészségének további fejlesztése (Rufus Reid: Üreshúr–variációk).
- Balkéz–technika: továbbfejlesztés a VII. fekvésig a korábbi szempontok szerint.
- A szabályos balkéz–tartás állandó ellenőrzése, a „kopogós” technika fejlesztése.
- Legato fekvés– és húrváltás.
- Dúr és moll skálák.
- Hármashangzatok kis és nagy felbontása.
- Harmónia– és dallam–szekvenciák.
- Modális skálák, gyakorlatok.
- Egyhúros skálák.
- Egészhangú skálák.
- Fél–egész skála.
- Hangköz–skálák (terc, kvart, kvint stb.)
- Ügyességi, fekvésváltási gyakorlatok.
- Kottaolvasás – a lapról olvasás fejlesztése.
- Tempó, ritmus, frazírozás, függetlenítés, dinamika gyakorlása, skálák, etűdök, darabok segítségével.
- Pontozott ritmus és szinkópa kettős értelmezése és gyakorlata, átkötött hang.
- Frazírozás – alapgyakorlatok, skálák, etűdök által, szimmetrikus, majd aszimmetrikus hangsúlygyakorlatok.

Improvizációs készség fejlesztése

- A kísérés improvizációjának további tanulmányozása, gyakorlása a korábbi és újabb szempontok és módok szerint.
- Basszusvezetés – walking bass egyszerű basszusok alkalmazásával (alap, kvint, esetleg terc), harmóniabontással (harmóniahangokkal, illetve a harmónia teljes bontásával), diatonikus skálahangokkal (átmenő–, váltóhangok, előzés stb.), kromatikával, blues–hangokkal (kromatikus átmenőhang, felső, alsó váltóhang stb.), ellenponttal, ritmikai differenciálással (díszítő, színező elemek).
- Mindezek külön–külön, majd együttesen az eddig tanult sémákkal, valamint az egyszerűbb funkciós sorokról fokozatosan áttérve a bonyolultabbakra, jazz–sztenderdek játsszása.
- Kadenciális gyakorlatok: IIIm7–V7–Imaj7 (vagy 6); II7–V7–Imaj7 (vagy 6); IVm7–V7–Imaj7 (6); IVmaj7 (6)–V7–Imaj7 (6); IIIm7b5–V7b9–Immaj7 (6); IIIm7b5–V7b9–Imaj7 (6) stb.
- Patternek és turnbackek: VI–II–V–I; III–VI–II–V–I; III–bIII–II–bII–I; I–VIIIm7b5–III7–VI; I–Vm7–I7–IV stb.
- Speciális basszusmenetek, alapritmusok, ostinatók megismerése, elsajátítása.
- Hallásgyakorlatok a harmónia–, funkció– és periódusérzék fejlesztésére.
- A szóól improvizáció alapjainak megismerése, a dallami gondolkodás fejlesztése.

Improvizációs elmélet, gyakorlat:

- egy adott hanggal való rögtönzés;
- adott hangközzel való rögtönzés;
- a pentaton dallamvilág bevezetése;
- a négyütemes periódusban való gondolkodás fejlesztése, a kontrasztelv bevezetése;
- blues–forma, periódustagolás;
- blues–hangok, blues–skála;
- kadenciális gyakorlatok;
- ritmus, frazírozás, függetlenítés, súlykérdések, a szünet szerepe, a dinamika alkalmazása, ritmikai képletek eltolásos gyakorlata;
- patternek, turnbackek, majd sztenderdek, repertoár gyűjtése.

Ajánlott tananyag

William Curtis: A modern method for string bass

Bob Haggart: Bass Method

Rufus Reid: The Evolving bassist

John Fischer: Anleitung zur improvisation für bass (Jazz–Studio)

Jamey Aebersold: The II – V – I Progression (Vol. 3.) – valamint a sorozat többi beszerezhető kötete.

Jamey Aebersold Music minus one sorozatának valamennyi beszerezhető kötete, elsősorban az 1–3 kötet.

Chuck Sher: The improvisor's bass method

Ed Friedland: Bass Improvization

Mike Richmond: Modern walking bass technique

Ray Brown: Bass method (hangköz–skálák)

Követelmények

Az összes skála és hármashangzat helyes ujjrenddel való biztos tudása a VII. fekvésig.

Hangköz–skálák.

Kísérés és szóló improvizáció (blues) a fentiek szerint.

Latin ritmus–ostinatók és – variációk.

Ed Friedland: Bass Improvization 3–10. gyakorlat

Modern walking bass technique (F–dúr) ("A–C" gyakorlat)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két oktávos hármashangzatbontások (kis és nagy felbontás) bemutatása helyes ujjrenddel.
- Skálák – a háromféle pizzicato móddal.
- Hangköz–skálák legalább egy hangnemben két oktávon keresztül.
- Egy dúr és egy moll blues (téma, kíséret, szóló előadása)

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző évi szempontok szerinti továbbfejlesztés.
- Hüvelykujjfekvések elsajátítása (C–ig) szűk– és tágfekvés gyakorlása, skálák, harmóniabontások, szekvenciák, etűdök segítségével.
- Hangközök növekvő, csökkenő nagyságban, haránt–, illetve hosszanti irányban.
- "Ritmusvariációs" kromatikus skála.
- Tempó tartási, függetlenítési gyakorlat egy, majd két oktávon belül (duola–triolaváltás oktávos, majd együtemes periodikával – fél, szimpla, dupla, tripla stb. tempókban gyorsítva, majd lassítva).
- Speciális basszus alapritmikák, ritmusképletek (szving, afro–amerikai, latin, rock).

Improvizációs készség fejlesztése

- Az előző évi anyag továbbfejlesztése.
- Stílustanulmányok: kísérés, szóló, combo.
- Kiemelkedő muzsikuskok játékának megfigyelése, tanulmányozása.
- A hallgatott anyag lejegyzése, utánjátszása a jazz improvizációs nyelvezetének elsajátítása érdekében.
- Repertoár tanulás és bővítés – jazz–sztenderdek, bluesok.

Ajánlott tananyag

Lásd a III. évfolyam felhasználható anyagát

Berkes B. stílustanulmánya

Rufus Reid: The Evolving bassist

John Godsby: Jazz Bass Book

Chuck Sher: The improvisor's bass method

Ed Friedland: Bass Improvization
 Mike Richmond: Modern walking bass technique

Követelmények

Skálák, hármashangzatok, harmóniabontások nagyobb tempókban.
 Hüvelyk-fekvéses skálák, gyakorlatok, etűdök.
 Ritmusvariációs skála, hangköz-skálák.
 Kísérés és szóló improvizáció a megadott szempontok szerint.
 John Goldsby: Jazz Bass Book (dom7 blues etűd)
 Berkes B. stílus tanulmánya Kozma: Autumn leaves (téma és improvizációs minta).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- C–dúr skála két oktávon keresztül (hármashangzataik és hangköz-skáláik).
- John Goldsby: Jazz Bass Book – dom7 blues etűd, Autumn leaves.
- Egy szabadon választott jazzdarab szólisztikus előadása (formai, technikai, stilisztikai kidolgozottsággal).

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Hüvelykujj– fekvések elsajátítása (G–ig).
- Legato, staccato, tremolo, repetíció, glissando, tompítás, dempfelés, kötések (két, három vagy több hanggal).
- Balkéz–pizzicato
- Arpeggio, dupla–, triplafogások, akkordok, üveghangok.

Improvizációs készség fejlesztése

- Stílus tanulmányok: kísérés, szóló, combo, big band–játék.
- Melodikus bass line alkotása – nem alaphang indítással.
- A walking bass ritmikái dúsítása: skippek, ghost skippek, szinkópált ritmusok, húzott–kötött hangok, balkéz elpengetések, triolák.
- A vertikális és horizontális improvizáció.
- Latin, afro–kubán ritmusok.
- A hallgatott anyag lejegyzése, utánjátszása a jazz improvizációs nyelvezetének elsajátítása érdekében.
- Alterált skálák és akkordok.

Ajánlott tananyag

J. Aebersold: The Bass tradition
 Mike Richmond: Modern walking bass technique
 Ed Friedland: Expending walking bass lines
 John Goldsby: Jazz Bass Book
 Ed Friedland: Bass Improvization
 O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book
 Chuck Sher: The improvizor's bass method

Követelmények

Skálák, harmóniak bontása nagyobb tempókban.
 Walking bass–játék ritmikái és melódiai bővítéssel.
 10 számos repertoár
 Paul Chambers: Blue spring – transzkripció
 Mike Richmond: Modern walking bass technique (A–tól E–ig – F–dúr)
 Ed Friedland: Expending walking bass lines
 John Goldsby: Jazz Bass Book (64–70. fejezet)

Ed Friedland : Bass Improvization (14. track-ig)
O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (2–6. gyakorlat)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- C–dúr skála két oktávon keresztül, vagy G–dúr három oktávon keresztül, hármashangzataik és hangköz–skáláik.
- Paul Chambers: Blue spring – transzkripció
- John Goldsby: Jazz Bass Book – Autumn leaves (kíséret, szóló)
- Alterált dom7 blues etűd
- O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (6. gyakorlat)
- Három különböző stílusú (szving, latin, ballada) darab előadása (téma, kíséret, szóló)

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszerkezelés fejlesztése

- Legato, staccato, tremolo, repetíció, glissando
- Tompítás – dempfelés, kötések (két, három vagy több hanggal), balkéz–pizzicato
- Arpeggio, dupla–, triplafogások, akkordok, üveghangok

Improvizációs készség fejlesztése

- Klasszikus trió játék
- Duó játék – ellenpontozás, ellenmozgások alkalmazása
- A tempó és harmónia egyedüli érzékeltetése (kettősfogások, akkordok, stb.)
- Intro és coda szerkesztése
- Latin ritmus–ostinatók
- Aszimmetrikus metrumok (3/4; 5/4; 7/8; 9/8 stb.)
- Tizenhatodos lüktetés (jazz–rock, funky stb.)
- Gridek tanulmányozása és alkalmazása
- Modális improvizáció
- Szólójáték, parafrázis

Ajánlott tananyag

O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book.
Mike Richmond: Modern walking bass technique
Ed Friedland: Expending walking bass lines
John Goldsby: Jazz Bass Book
Ed Friedland: Bass Improvization
J. Aebersold: Bass Tradition
Chuck Sher: The improvizor's bass method

Követelmények

Trió és duó és szóló játék

15 számú repertoár

O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book (5–10. gyakorlat)
Mike Richmond: Modern walking bass technique (F gyakorlat – F–dúr)
Ed Friedland: Expending walking bass lines
John Goldsby: Jazz Bass Book (71–72. fejezet)
Ed Friedland: Bass Improvization (39. track-ig)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott sztenderd bemutatása szólóban (intro, téma, szóló, coda)
- O. Stagnaro – C. Sher: The latin bass book – 6.gyakorlat

- John Goldsby: Jazz Bass Book – Perdido, So what vagy All the things you are szóló
- Három különböző stílusú (szving, latin, páratlan) darab előadása (téma, kíséret, szóló)

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a harmóniamenetes kísérés főbb formáit;
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós-improvizációs séma főbb formáit;
- ismerje a jellegzetes basszusmeneteket és basszus alaprítmikákat;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz-sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció);
- ismerjen néhány dúr és moll blueset (különböző kíséresi módok, egyszerű improvizáció);
- képes legyen 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónóban eljátszani.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. A tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz-basszusgitár főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr és moll skálák a VI. fekvésig
- Hármashangzatok kis és nagy bontása (VI. fekvés)
- Négyeshangzat bontások
- Modális skálák
- Blues kíséret egyszerű hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
- Két különböző lüktetésű (szving, latin) jazz-sztenderd előadása (téma, kíséret)
- Transzkripció: szabadon választott jazz-sztenderd kíséret

„B” tagozat

- Dúr és moll skálák a VII. fekvésig
- Hármashangzatok kis és nagy bontása (VII. fekvés)
- Négyeshangzat bontások
- Modális skálák
- Blues kíséret (szving, 6/8-os) bármilyen hangnemekben.
- Kísérés a II–V–I funkciós–kadenciális sémára
- Három különböző lüktetésű (szving, latin, ballada stb.) jazz-sztenderd előadása (téma, kíséret, szóló)
- Transzkripció: szabadon választott jazz-sztenderd kíséret és szóló

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Helyes jobb- és balkéz-technika
- Helyes vonókezelés
- Tiszta intonáció
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és mennyiségű Esz–menzúrák bőgő és tartozékok

Mp3 és CD lejátszó berendezés, valamint akusztikus vagy húr pick-up, basszuserősítő és hangfal

Music minus one-típusú felvételek

PENGETŐS TANSZAK**JAZZ-GITÁR**

A jazzgitár-tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a jazzgitár történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését, az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását;
- a jazz-gitározás kiemelkedő muzsikusait;
- alakítson ki könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető pengetési technikákat;
- megfelelő jobb- és balkéz-technikát;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező gitár hangot.

Fordítson különös figyelmet

- a stílusos és igen ritmikus kíséror és szóló játékra;
- az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
- a harmóniák megszólaltatásának technikai elemeire;
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre;
- a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
- a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel

- az öt- és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra;
- a különböző ritmikai függetlenítési gyakorlatokra;
- a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
- a dúr és moll bluesok kíséretére, az egyszerű blues-sémák elsajátítására;
- a II–V–I funkció-improvizációs séma differenciált gyakorlására;
- a különböző fogások, gyors figurák, basszusmenetek tudatosítására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- Hangszerteknikai alapelemek elsajátítása (a megfelelő testtartás, bal és jobbkez–technika kialakítása, ezek szinkronizálása, ujjrendek, különböző pengetés típusok, akkordfogások stb.).
- Az elektromos gitár megszólaltatási jellegzetességei, az erősítő berendezés használata, a megfelelő pengetőhasználat.
- A zenei alapvetések (hangok, hangközök, tempó, ritmus) olvasása és hangszeres megszólaltatása.
- Etűdök és egyszerű előadási darabok játéka az első fekvésben.
- Megfelelő legato játéktechnika kialakítása.
- Alapvető akkordkészlet megismerése (hármashangzatok és fordításaik) és fogástechnikája az első fekvésben.
- Helyes gyakorlási metódus kialakítása.

Improvizációs készség fejlesztése

- Az egyenletes játék, a negyedes lüktetés megfelelő biztonságú kialakítása.
- Rögtönzési alapgyakorlatok adott hangközökkel és adott ritmusértékekkel (szekund, terc, kvart, kvint hangközökkel, egész, fél, negyed, nyolcad értékű hangokkal, majd pontozott és triolás ritmusban is).
- Zenei memóriafejlesztés (egy–, kettő–, illetve négyütemes egyszerű dallamok visszajátszása)

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre I.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I.

Pozsonyi: Jazzgitár–iskola

Real Book

Követelmények

A zenei alapvetések (hangok, hangközök, tempó, ritmus) olvasása és hangszeres megszólaltatása.

Megfelelő legato játéktechnika kialakítása.

Alapvető akkordkészlet megismerése (hármashangzatok és fordításaik) és fogástechnikája az első fekvésben.

Az egyenletes játék, a negyedes lüktetés megfelelő biztonságú kialakítása.

Rögtönzési alapgyakorlatok adott hangközökkel és adott ritmusértékekkel (szekund, terc, kvart, kvint hangközökkel, egész, fél, negyed, nyolcad értékű hangokkal, majd pontozott és triolás ritmusban is).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd a Walter Götze–féle gitáriskola első kötetéből (illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból)
- A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete
- Önálló rögtönzés a tanult hangközökkel és ritmikai paraméterekkel a vizsgán megadott szempontok alapján

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- Skálajáték fekvésekben váltott pengetéssel, folyamatos egyenletes ritmusban
- A pentaton skálák megismerése, játéktechnikája különböző fekvésekben.
- Hármashangzatok és fordításaik a teljes fogólapon az első fekvésű alapakkordok szimmetrikus mozgatása segítségével.
- Egyszerű akkordok kíséretszerű játéka és ezek váltása egyenletes tempóban.

Improvizációs készség fejlesztése

- A közös játék alapjainak lerakása, a szóló és kíséret – skála és harmónia fogalma, viszonya.
- Egyszerű pentaton, illetve kis hangterjedelmű diatonikus dallamokkal való rögtönzés akkordkísérettel.
- A jól sikerült rögtönzések lejegyzése, transzponálása más hangnemekbe.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I.

Pozsonyi: Jazzgitár–iskola

Real Book

Követelmények

A pentaton skálák megismerése, játéktechnikája különböző fekvésekben.

Hármashangzatok és fordításaik a teljes fogólapon az első fekvésű alapakkordok szimmetrikus mozgatása segítségével.

Egyszerű akkordok kíséretszerű játéka és ezek váltása egyenletes tempóban.

A közös játék alapjainak lerakása, a szóló és kíséret – skála és harmónia fogalma, viszonya.

Egyszerű pentaton, illetve kis hangterjedelmű diatonikus dallamokkal való rögtönzés akkordkísérettel.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd a Walter Götze–féle gitáriskola második kötetéből, vagy a William Leavitt–féle gitáriskola első kötetéből (különös tekintettel a duettekre), illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
- A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete.
- Egyszerű improvizáció adott tonalitású pentaton, vagy diatón hangrendszerben kísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- Dúr és moll skálák játéka a teljes fogólapon egyenletes, váltott pengetéssel, különböző fekvésekben.
- Tonális etűdök fekvésváltásos technikával, különböző ujjrendi megoldásokkal.
- A négyeshangzat fogalma.
- A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, alapvető megszólaltatása a gitáron akkordikus és arpeggio jelleggel.
- Egyszerű kadenciális formák harmóniai megoldásai a jazzben leggyakoribb három szeptimakkord (m7, dom7, maj7) használatával, egyenletes negyedes kísérettel.

Improvizációs készség fejlesztése

- Diatonikus improvizációs gyakorlatok különböző fekvésekben, adott tempóban.
- Felhívás–válasz jellegű motívumok rögtönzése pentaton, blues skála, illetve diatón hangkészletből.
- A zenei periódusérzék fejlesztése kétharmóniás, két- és négyütemes váltásban történő kíséretre, önálló dallamalkotással (Cmaj7 – Cmaj7 – Ebmaj7 – Ebmaj7).
- Ritmikai gyakorlatok, adott ritmusképlettel történő egyszerű dallami rögtönzések.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I–II.

Joe Pass: On Guitar

Pozsonyi: Jazzgitár–iskola

Real Book

Követelmények

Tonális etűdök fekvésváltásos technikával, különböző ujjrendi megoldásokkal.

Egyszerű kadenciális formák harmóniai megoldásai a jazzben leggyakoribb három szeptimakkord (m7, dom7, maj7) használatával, egyenletes negyedek kísérettel.

Diatonikus improvizációs gyakorlatok különböző fekvésekben, adott tempóban.

A zenei periódusérzék fejlesztése kétharmóniás, két- és négyütemes váltásban történő kíséretre, önálló dallamalkotással (Cmaj7 – Cmaj7 – Ebmaj7 – Ebmaj7).

Ritmikai gyakorlatok, adott ritmusképlettel történő egyszerű dallami rögtönzések.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd a Walter Götze-féle gitáriskola második kötetéből, vagy a William Leavitt-féle gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
- A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete.
- Egyszerű improvizáció egy- vagy kétharmóniás kíséretre pentaton vagy diatón hangrendszerben.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- Etűdök fekvésben
- A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, fordításai a gitáron, ezek játéka akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon
- A harmóniák megszólaltatásának technikai elemei
- A dúr skála fokaira épülő modális skálák, ezek játéka különböző fekvésekben
- Egyszerű kadenciális formák, patternek harmóniai megoldásai a jazzben leggyakoribb három szeptimakkord (m7, dom7, maj7) használatával különböző fekvésekben és hangnemekben egyenletes negyedek kísérettel
- A jazz ritmikai alapvetéseinek és frazírozási technikájának alkalmazása az önálló játékban

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerű kadenciális zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével.
- Önálló komponálási gyakorlatok egyszerű harmóniamenetre, különböző ritmikai elemekkel.
- Egyszerű blues-játék pentaton, diatonikus, illetve blues skála használatával.
- A jazz ritmikai elemeinek tudatos használata, a szvinges játékmód kialakítása.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I–II.

Joe Pass: On Guitar

The Frank Gambale Technique Book I–II.

Real Book

Követelmények

A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, fordításai a gitáron, ezek játéka akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon

A jazz ritmikai alapvetéseinek és frazírozási technikájának alkalmazása az önálló játékban

Egyszerű kadenciális zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével.

Önálló komponálási gyakorlatok egyszerű harmóniamenetre, különböző ritmikai elemekkel.

Egyszerű blues-játék pentaton, diatonikus, illetve blues skála használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának második kötetéből, vagy a William Leavitt-féle gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
- A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete.
- Egyszerű improvizáció adott kadenciális zárlatra.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

Etűdök fekvésben

- Az összhangzatos és melodikus moll skála és fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, fordításai a gitáron, ezek játéka akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon.
- A harmóniak megszólaltatásának technikai elemei.
- Az összhangzatos és melodikus moll skála fokairól indított modális skálák, ezek játéka különböző fekvésekben.
- A technikai elemek kibővítése: hammer-on, pull off, sweep, tapping és egyéb megszólaltatási lehetőségek a gitárjátékban.
- A latin jazz ritmikai elemeihez és a páratlan metrumokhoz kapcsolódó technikai gyakorlatok.
- Egyszerű improvizáció leírása, elemzése, játéka az eredeti felvétellel uniszónóban.

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerű kadenciális zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével dúr és moll hangnemben egyaránt.
- Rögtönzésgyakorlatok adott egyszerű harmóniamenetre, különböző ritmikai elemekkel.
- Egyszerű sztenderd akkordmenetének tonális elemzése (horizontálás), majd erre önálló rögtönzés.
- Egyszerű sztenderd bemutatása akkord-dallam játékkal, a tanult négyeshangzatok felhasználásával.
- Repertoár bővítés, a jazz különböző stílusaiából vett sztenderdekkel.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II–III.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I–II.

Joe Pass: On Guitar

The Frank Gambale Technique Book I–II.

Real Book

Követelmények

Az összhangzatos és melodikus moll skála fokairól indított modális skálák, ezek játéka különböző fekvésekben.

A technikai elemek kibővítése: hammer-on, pull off, sweep, tapping és egyéb megszólaltatási lehetőségek a gitárjátékban.

A latin jazz ritmikai elemeihez és a páratlan metrumokhoz kapcsolódó technikai gyakorlatok.

Egyszerű kadenciális zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével dúr és moll hangnemben egyaránt.

Egyszerű sztenderd akkordmenetének tonális elemzése (horizontálás), majd erre önálló rögtönzés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának harmadik kötetéből, vagy a William Leavitt-féle gitáriskola második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
- A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete, valamint rögtönzés az adott darabra.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- Etűdök, előadási darabok
- Az akkordállomány kiterjesztése Joe Pass: Chords című anyaga alapján
- Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája
- A skálajáték kiterjesztése, beleértve a modális skálákat is a gitár teljes hangterjedelmének megfelelően, folyamatos váltott pengetéssel, különbözően pozicionált fekvésváltásokkal.
- Transzkripció, és annak unisono játéka az eredeti felvétellel
- Repertoár bővítés a jazz különböző korszakaiból és stílusaiából

Improvizációs készség fejlesztése

- Az alteráció bevezetése, alterált hangok a törzsakkordban, alterált színező hangok, a modális skálák használata alterált akkordok dallami kifejezésére
- Horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre
- A tanult sztenderdek transzponálása, témajátéka, kísérete, valamint rögtönzés az adott mű kiemelt harmóniasorára
- A blues-játék kadenciális lépésekkel való kibővítése és gyakorlati alkalmazása különböző dúr és moll blues témákra

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II–III.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I–III.

Joe pass: The Guitar Style

Joe Pass: On Guitar

Joe Pass: Solos

The Frank Gambale Technique Book I–II.

Real Book

Charlie Parker: Omnibook

Követelmények

Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája

A skálajáték kiterjesztése, beleértve a modális skálákat is a gitár teljes hangterjedelmének megfelelően, folyamatos váltott pengetéssel, különbözően pozicionált fekvésváltásokkal.

Transzkripció, és annak unisono játéka az eredeti felvétellel

Az alteráció bevezetése, alterált hangok a törzsakkordban, alterált színező hangok, a modális skálák használata alterált akkordok dallami kifejezésére

Horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre

A blues-játék kadenciális lépésekkel való kibővítése és gyakorlati alkalmazása különböző dúr és moll blues témákra

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának harmadik kötetéből, vagy a William Leavitt-féle gitáriskola második kötetéből, illetve a Joe Pass életműből vagy ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból
- Egy szabadon választott jazz-sztenderd bemutatása akkordszóval
- A tanév során tanult két sztenderd előadása téma, kíséret, valamint rögtönzés az adott darabra.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.

- A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, fordításai, megszólaltatása a gitáron akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon.
- Egyszerű kadenciális formák harmóniai megoldásai a jazzben leggyakoribb három szeptimakkord (m7, dom7, maj7) használatával különböző fekvésekben, egyenletes negyedes kísérettel.

Improvizációs készség fejlesztése

- A funkciós gondolkodás bevezetése.
- A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok funkcionális csoportosítása.
- A dúr skála fokaira épülő modális skálák megismerése és használata.
- Skála és harmónia összefüggései.
- A fő kadenciális lépések harmóniai és dallami kifejezése.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II.

William Leavitt: A Modern Method For Guitar I–II.

Joe Pass: On Guitar

The Frank Gambale Technique Book I.

Real Book

Követelmények

A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, fordításai, megszólaltatása a gitáron akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon.

Egyszerű kadenciális formák harmóniai megoldásai a jazzben leggyakoribb három szeptimakkord (m7, dom7, maj7) használatával különböző fekvésekben, egyenletes negyedes kísérettel.

A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok funkcionális csoportosítása.

A dúr skála fokaira épülő modális skálák megismerése és használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának második kötetéből, vagy a William Leavitt–féle gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
 - A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete.
- Egyszerű improvizáció adott kadenciális záratra.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.

Az összhangzatos moll skála fokaira épülő négyeshangzatok felépítése, fordításai a gitáron, ezek játéka akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon.

Az összhangzatos moll skála fokairól indított modális skálák megismerése, játéka a teljes fogólapon.

Improvizációs készség fejlesztése

Egyszerű kadenciális moll–zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével.

Önálló komponálási gyakorlatok adott egyszerűbb, közismert sztenderd témákra, előbb etűd–szerűen, nyolcados jelleggel, majd különböző ritmikai elemekkel is gazdagítva.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II–III.

William G. Leavitt: A Modern Method For Guitar I–II.

Joe Pass :On Guitar

The Frank Gambale Technique Book I–II.
Real Book

Követelmények

Az összhangzatos moll skála fokairól indított modális skálák ismerete, játéka a teljes fogólapon.

Egyszerű kadenciális moll–zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével.

Önálló komponálási gyakorlatok adott egyszerűbb, közismert sztenderd témákra, előbb etűd–szerűen, nyolcados jelleggel, majd különböző ritmikai elemekkel is gazdagítva.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának második vagy harmadik kötetéből, vagy a William G. Leavitt–féle gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
- A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete, valamint az adott darabra önállóan komponált variációk bemutatása.
- Egyszerű improvizáció adott hangnemű dúr és moll zárlatra.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
- Az akkordállomány kiterjesztése Joe Pass: Chords című anyaga alapján.
- Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája.
- Transzkripció, és annak unisono játéka az eredeti felvétellel.

Improvizációs készség fejlesztése

- Az alteráció bevezetése, alterált hangok a törzsakkordban, alterált színező hangok, a modális skálák használata alterált akkordok dallami kifejezésére.
- Horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre.
- A blues–játék kadenciális lépésekkel való kibővítése.

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II–III.

William G. Leavitt: A Modern Method For Guitar I–II.

Joe Pass: Chords

Joe Pass: On Guitar

The Frank Gambale Technique Book I–II.

Real Book

Követelmények

A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.

Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája.

Transzkripció, és annak unisono játéka az eredeti felvétellel.

Az alteráció bevezetése, alterált hangok a törzsakkordban, alterált színező hangok, a modális skálák használata alterált akkordok dallami kifejezésére.

Horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának második vagy harmadik kötetéből, vagy a William G. Leavitt–féle gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.

- A tanév során tanult sztenderdek valamelyikének témajátéka és kísérete, valamint az adott előadási darabra önálló rögtönzés bemutatása.
- Téma harmonizáció bemutatása akkord–dallamos játékkal.
- Transzkripció bemutatása unisono az eredeti felvétellel.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszer és játéktechnika fejlesztése

- Az akkordállomány kiterjesztése Joe Pass: Chords című anyaga alapján
- Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája
- A skálajáték kiterjesztése, beleértve a modális skálákat is a gitár teljes hangterjedelmének megfelelően, folyamatos váltott pengetéssel, különbözően pozicionált fekvésváltásokkal.
- Transzkripció, és annak unisono játéka az eredeti felvétellel
- Repertoár bővítés a jazz különböző korszakaiból és stílusából
- A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése
- Alterált skálák, skálagyakorlatok, distancia skálák (egészhangú skála, fél–egész, egész–fél skála)
- Akkordfűzési gyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése

- Alterált skálák használata tipikus turnaround harmóniamenetekre különböző hangnemekben
- Harmónia fűzési gyakorlatok
- Zenei memóriafejlesztő gyakorlatok
- Horizontációs és improvizációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre
- Blues–játék különböző hangnemekben és harmonizációval

Ajánlott tananyag

Walter Götze: Solo Studien für Plektrum und Konzert Gitarre II–III.

William G. Leavitt: A Modern Method For Guitar I–III.

Joe Pass: Chords

Joe Pass: Guitar Style

Joe Pass: On Guitar

Joe Pass: Solos

The Frank Gambale Technique Book I–II.

Charlie Parker: Omnibook

Real Book

Követelmények

A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése

Akkordfűzési gyakorlatok

Alterált skálák használata tipikus turnaround harmóniamenetekre különböző hangnemekben

Harmónia fűzési gyakorlatok

Blues–játék különböző hangnemekben és harmonizációval

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának második vagy harmadik kötetéből, vagy a William G. Leavitt–féle gitáriskola második vagy harmadik kötetéből, illetve a Joe Pass életműből vagy ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
- Rögtönzés a beszámolón adott kadenciális harmóniasorra.
- Egy szabadon választott jazz–sztenderd témájának bemutatása akkordszólóval.
- Két különböző tempójú közismert jazz–sztenderd előadása: téma – önálló – improvizáció – kíséret.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a harmóniamenetes kísérés főbb formáit;
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós-improvizációs séma főbb formáit;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz-sztenderd játéka kotta nélkül, (különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció);
- ismerjen néhány dúr és moll blueset (különböző kíséresi módok, egyszerű improvizáció);
- képes legyen 2–3 leírt szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Jazz-gitár főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 15 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása; Pozsonyi: Gitáriskola, Walter Götze-féle gitáriskola II–III., W. G. Leavitt: Modern Method for Guitar Berklee Series I–II., Joe Pass: The Guitar Style nehézségi szintjén.
 - Egy szabadon választott jazz-sztenderd bemutatása akkordszóval.
 - Két különböző tempójú közismert jazz-sztenderd előadása: téma – önálló improvizáció – kíséret.
- Az előadási darabokat – az etűd kivételével – lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása; Pozsonyi: Gitáriskola, Walter Götze-féle gitáriskola II–III.; W. G. Leavitt: Modern Method for Guitar Berklee Series I.–II., W. G. Leavitt: Melodic Rhythms for Guitar, Joe Pass: Modern Method of Jazz Guitar, Joe Pass: The Guitar Style, Joe Pass: Solos nehézségi szintjén.
 - Rögtönzés a vizsgán megadott kadenciális harmóniasorra, patternre.
 - Egy szabadon választott jazz-sztenderd bemutatása akkordszóval.
 - Két különböző tempójú közismert jazz-sztenderd előadása: téma – önálló improvizáció – kíséret.
- Az előadási darabokat – az etűd kivételével – kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangszerkezelés, megfelelő pengetés
- Harmonizálás
- Artikulációk és díszítések alkalmazása
- Helyes ritmus és tempó

- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű hangszer

Legalább egy darab állítható kottaállvány

Gitár erősítő

Metronóm

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

JAZZ–BASSZUSGITÁR

Az alapfokú basszusgitár tanterv legfontosabb feladata az, hogy egy teljesen kezdő tanuló is a hatodik osztály végére megfelelő technikai felkészültségre, stílusismeretre, improvizációs készségre tegyen szert. Mivel minden tanuló eltérő képességgel rendelkezik, ezt különböző nehézségű és típusú feladatokkal lehet elérni.

Mivel a basszusgitárnak nincs klasszikus megfelelője, az ajánlott két évfolyamos előképzés más hangszeren is történhet

A basszusgitár–tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a basszusgitár történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
- a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését, az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását;
- a jazz–basszusgitározás kiemelkedő muzikusait;

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető pengetési technikákat;
- megfelelő jobb– és balkéz–technikát;
- dinamikailag árnyalt, telt és kifejező basszusgitár hangot.

Fordítson különös figyelmet

- a stílusos és igen ritmikus kíséző játékra;
- az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
- a virtuóz játéktechnikára való törekvésre;
- a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
- a megfelelő kíséző figurák (groove-ok) tanulására;
- a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel

- az öt– és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra;
- a különböző ritmikai függetlenítési gyakorlatokra;
- a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
- a dúr és moll bluesok kíséretére, az egyszerű blues–sémák elsajátítására;
- az akkordfűzések egyszerű basszusvezetésére;
- a II–V–I funkció–improvizációs séma differenciált gyakorlására;
- a különböző fogások, gyors figurák, basszusmenetek tudatosítására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Ritmusgyakorlatok segítségével a ritmusértékek megtanulása
- A dúr és moll skálák ismerete
- Hármashangzatok ismerete.
- Blues kíséreték (I–IV–V)

Hangszerkezelés fejlesztése

- A basszusgitár felépítése, hangolása, helyes tartása, megszólaltatása. Az erősítő berendezés kezelése, a megfelelő hangzás beállítása.
- Jobbkéz–technika: a hangszer megszólaltatása – üreshúr–gyakorlatok, húr váltás variációk.
- Alapvető pengetési technika, egy, illetve két ujjal, először üres húrokon.
- Balkéz–technika: az üreshúr–gyakorlatokban a többi húr tompításának technikája, majd az első pozíció kéztartásának elsajátítása (négyujjas technika).
- A két kéz összehangolása skálák segítségével.
- Egyszerűbb groove-ok játéka tetszőleges felvétellel.

Ajánlott tananyag

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player (I.)

Követelmények

- Az első pozíciónak megfelelő kéztartás elsajátítása.
- Alapvető pengetési technika kialakítása.
- Blues kíséreték (I–IV–V)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr és moll skálák játéka egy oktávon bármely fekvésben.
- Hármashangzatok játéka alaphelyzetben.
- I–IV–V–ös blues kíséret egyszerűbb hangnemekben (C, F, Bb, G)

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Hármashangzatok kis és nagy bontásokban.
- Négyeshangzatok ismerete.
- Lapról olvasás gyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése

- A jobb kéz tónus- és ritmuskészségének továbbfejlesztése fekvésváltási és haránt–gyakorlatok segítségével. A váltott ujjas pengetés fejlesztése ritmusvibrató gyakorlatokkal.
- Skálák 2 oktávon, különböző skálagyakorlatok, pentatonok.
- Blues ismerete jazzben használt harmóniákkal egyszerűbb hangnemekben (C, F, Bb, G)
- Transzkripció készítése blues kíséretre, egyszerűbb számok groove–jairól.
- Bossa nova kíséret ismerete, játéka sztenderdek segítségével.
- Egyszerűbb groove-ok játéka tetszőleges felvétellel.

Ajánlott tananyag

Rufus Reid: The Evolving Bassist
 Jaco Pastorius: Modern Electric Bass
 Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player (I.)

Követelmények

Hármashangzatok bontása, a blues ismerete jazzben használt harmóniákkal. Jobb kéz kéz tónus- és ritmuskészségének továbbfejlesztése

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr és moll skálák 2 oktávon, tetszőleges skálagyakorlat
- Négyeshangzat bontások alaphelyzetben.
- Tetszőleges jazz, blues játéka (téma, kíséret)
- Tetszőleges bossa nova játéka (téma, kíséret)

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Hármashangzatok és négyeshangzatok kis és nagy bontása.
- Négyeshangzatok egy-, illetve kétütemes bontása a kvartkör irányában.
- Dúr és moll skála különböző fokaira épülő skálák ismerete és gyakorlása.
- Lapról olvasás gyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése

- A két kéz technikájának továbbfejlesztése az előző évi szempontok alapján a gyorsabb tempó, az intenzívebb löktetés és a markánsabb tónus igényével
- Szving kíséret ismerete. Először 1–3-as kíséret, majd walking bass játék.
- Basszusvezetési technikák ismerete
- Egyszerű basszusok alkalmazásával
- Harmóniabontásokkal
- Kromatikus hangokkal
- Ezek gyakorlata sztenderdek segítségével
- Transzkripció készítése különböző stílusú kíséretekről (bossa nova, szving).
- Sztenderd témák ismerete, játéka
- Különböző stílusokban a téma frazírozása (szvinges, nyolcados)
- Egyszerűbb groove-ok játéka tetszőleges felvétellel.

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines
 Rufus Reid: The Evolving Bassist
 Jaco Pastorius: Modern Electric Bass
 John Patitucci: Electric Bass
 Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player (I.)
 Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (I–III, valamint a többi beszerezhető kötet – music minus one jellegű kiadvány)
 Real Book (kifejezetten jazz-sztenderdeket tartalmazó gyűjtemény ajánlott).

Követelmények

Transzkripció készítése különböző stílusú kíséretekről. A két kéz technikai továbbfejlesztése

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálagyakorlatok
- Hármás- és négyeshangzat bontások
- Tetszőleges transzkripció walking bass kíséretre, bossa nova kíséretre
- Tetszőleges sztenderd játéka téma, kíséret

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A dúr és moll skála különböző fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és gyakorlása.
- Egész-fél, fél-egész skála ismerete. Ezekre skálagyakorlatok.
- A kísérés improvizációjának elmélete, majd gyakorlati alkalmazása.
- Lapról olvasás gyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése

- Basszusvezetés: egyszerű akkordok fűzése harmóniabontással két-, négy-, nyolc- és tizenkét ütemes hosszúságban, adott akkordjelzések alapján.
- Basszusvezetés a pentaton és a diatonikus hangrendszer felhasználásával, majd pedig harmóniabontásos alapon.
- Bonyolultabb sztenderd-ek, bebop számok témáinak játéka.
- Pentaton és blues-skálákkal való rögtönzésgyakorlatok.
- Improvizációs skálák ismerete, gyakorlása egyszerűbb sztenderd-ek segítségével.
- Transzkripció készítése egyszerűbb szólókról
- A „slap-technika” bevezetése és gyakorlása, előbb üres húrokon.
- Balladajáték.
- Repertoár bővítése különböző tempójú és stílusú sztenderd-ek ismeretével.

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

John Patitucci: Electric Bass

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player (I.)

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (I–III, valamint a többi beszerezhető kötet – music minus one jellegű kiadvány)

Real Book (kifejezetten jazz-sztenderdeket tartalmazó gyűjtemény ajánlott).

Követelmények

Transzkripció készítése egyszerűbb szólókról, pentaton és blues-skálákkal való rögtönzésgyakorlatok. Basszusvezetés 8 ütemes hosszúságban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálagyakorlatok
- Harmóniabontások bemutatása
- Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete (lehetőleg Charlie Parker)
- Transzkripció játéka tetszőleges felvétellel
- Moll blues kíséret

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Modern blues kör ismerete, játéka
- Lapról olvasás gyakorlása
- Az összetett jazzakkordok ismerete és alkalmazása (alterációk, per-akkordok).

Hangszerkezelés fejlesztése

- Egyszerű, nem modulatorikus sztenderdek elsajátítása – a walking bass játék fejlesztése.
- Basszusvezetés: egyszerű akkordok fűzése harmóniabontással két-, négy-, nyolc- és tizenkét ütemes hosszúságban, adott akkordjelzések alapján. Kadenciális rögtönzésgyakorlatok.
- Hangfelvételtől leírt transzkripciók (kíséret és szóló) elemzése és a felvétellel való uniszónó játéka. Önálló szólók komponálása.
- Repertoár bővítése különböző tempójú és stílusú sztenderdek ismeretével.
- Slap technika gyakorlása oktató anyagok segítségével.
- Groove-ok gyakorlása felvétellel, oktató anyagokkal különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

John Patitucci: Electric Bass

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet) Tony Oppenheim: Slap it

Chuck Sher: The Improviser's Bass Method

Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player

Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények

Egyszerű sztenderdek elsajátítása. Basszusvezetés: egyszerű akkordok fűzése harmóniabontással. Slap technika.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálagyakorlatok
- Modern blues kíséret
- Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete, megírt szólóval
- Slap technikai gyakorlat bemutatása
- Felvétellel leírt groove bemutatása

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Négyeshangzatok egy-, illetve kétütemes bontása a kvartkör irányában.
- Kadenciális rögtönzésgyakorlatok
- Dúr, az összhangzatos és a melodikus moll skála fokaira épülő diatonikus szeptimakkordok ismerete és gyakorlása.
- Harmóniai patternek gyűjtése, memorizálása és alkalmazása
- Rögtönzésgyakorlatok.
- Lapról olvasás gyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése

- Az előző évfolyamok technikai anyagának továbbfejlesztése.
- Üveghangok megszólaltatása. Dupla fogások.

- Gyors figurák, basszusmenetek fejlesztése és tudatosítása.
- Poliritmikus, aszimmetrikus hangsúly-gyakorlatok.
- Slap technika gyakorlása oktató anyagok segítségével, transzkripció készítése
- Repertoár bővítése különböző tempójú és stílusú sztenderdek ismeretével.

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

John Patitucci: Electric Bass

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet) Tony Oppenheim: Slap it

Chuck Sher: The Improviser's Bass Method

Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player

Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények

Kadenciák rögtönzése. Slap technika. Technika fejlesztése (üveghangok, dupla fogások)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr és moll skálák 2 oktávon
- Hármashangzatok kis és nagy bontása
- Négyeshangzat bontások
- Egyszerűbb groove-ok előadása szabadon választott felvétellel.
- Blues kíséret (szving, 6/8-os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
- Két különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz-sztenderd előadása (téma, kíséret)
- Transzkripció: szabadon választott jazz-sztenderd kíséret

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Hármashangzatok és négyeshangzatok kis és nagy bontása.
- Négyeshangzatok egy-, illetve kétütemes bontása a kvarttkör irányában.
- Dúr és moll skála különböző fokaira épülő skálák ismerete és gyakorlása.
- Lapról olvasás gyakorlása
- Diatonikus improvizációs gyakorlatok
- Rögtönzés pentaton skála hangkészletéből
- Egyszerűbb dallamalkotás, ezek kigyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése

- Periódus érzék fejlesztése egy- vagy kétharmóniás kísérettel
- Improvizációs készségfejlesztés
- Transzkripció készítése

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

John Patitucci: Electric Bass

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet) Tony Oppenheim: Slap it

Chuck Sher: The Improviser's Bass Method
 Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player
 Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények

Rögtönzés pentatón skála hangkészletből. Egy vagy két harmóniás kíséret egy periódusnyi hangterjedelemben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálagyakorlatok
- Hármashang- és négyeshangzat bontások
- Tetszőleges transzkripció walking bass kíséretre, bossa nova kíséretre
- Tetszőleges sztenderd játéka (téma, kíséret)
- Szóló improvizáció egy, vagy kétharmóniás kíséretre
- Improvizációs készségfejlesztés

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A dúr és moll skála különböző fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és gyakorlása.
- Egész–fél, fél–egész skála ismerete. Ezekre skálagyakorlatok.
- A kíséret improvizációjának elmélete, majd gyakorlati alkalmazása.
- Lapról olvasás gyakorlása
- rögtönzés blues skála hangkészletéből
- egyszerű kadenciális zárlatokra pattern gyakorlatok
- diatonikus improvizációs gyakorlatok minden hangnemben

Hangszerkezelés fejlesztése

- A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
- Technikai gyakorlat: Charlie Parker: Omnibook
- Improvizációs készségfejlesztés: a kromatika használata, gyakorlatok kromatikus körülírásokra oktatóanyagok segítségével

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines
 Rufus Reid: The Evolving Bassist
 Jaco Pastorius: Modern Electric Bass
 John Patitucci: Electric Bass
 Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet) Tony Oppenheim: Slap it
 Chuck Sher: The Improviser's Bass Method
 Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player
 Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények

Rögtönzés a blues skála készletéből.

Hangminőség iránti igény, és ehhez megfelelő technikai készség.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálagyakorlatok
- Modern blues kíséret
- Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete, megírt szólóval
- Slap technikai gyakorlat bemutatása
- Felvétellel leírt groove bemutatás

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Modern blues kör ismerete, játéka
- Lapról olvasás gyakorlása
- Az összetett jazzakkordok ismerete és alkalmazása (alterációk, per–akkordok).
- Improvizációs készségfejlesztés
- Latin alaprítmusokkal való ismerkedés, ezek gyakorlása megfelelő oktatóanyagokkal
- Gyakorlatok különböző hangrendszerekből történő átmenetekre egyszerű sztenderdek akkordmenetének tonális elemzése (horizontálás), ezekre önálló rögtönzés.

Hangszerkezelés fejlesztése

- A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
- Technikai gyakorlat: Charlie Parker: Omnibook
- Sztenderdek transzponálási gyakorlata
- Gyakorlatok kadenciális zárlatokra, önálló dallamalkotás, rögtönzés
- Transzkripció készítése blues szólóról

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

John Patitucci: Electric Bass

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet) Tony Oppenheim: Slap it

Chuck Sher: The Improviser's Bass Method

Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player

Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények

Transzkripció készítése blues szólóról.

Latin alaprítmusok ismerete.

Technikai állóképesség

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálagyakorlatok
- Modern blues kíséret
- Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete, megírt szólóval
- Slap technikai gyakorlat bemutatása
- Leírt groove bemutatása felvétellel
- Egy blues szóló transzkripciójának eljátszása felvétellel

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Négyeshangzatok egy-, illetve kétütemes bontása a kvartkör irányában.
- Kadenciális rögtönzésgyakorlatok
- Dúr, az összhangzatos és a melodikus moll skála fokaira épülő diatonikus szeptimakkordok ismerete és gyakorlása.
- Harmóniai patternek gyűjtése, memorizálása és alkalmazása
- Rögtönzésgyakorlatok.
- Lapról olvasás gyakorlása

- Alteráció bevezetése
- Fél–egész, egész–fél skála
- Alterált skálák használata turnaround harmóniamenetekre
- Latin alapritmusokkal való ismerkedés, ezek gyakorlása megfelelő oktatóanyagokkal

Hangszerkezelés fejlesztése

- Sztenderdek transzponálási gyakorlata
- A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
- Technikai gyakorlat: Charlie Parker: Omnibook
- Improvizációs készségfejlesztés: horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre

Ajánlott tananyag

Ed Friedland: Building Walking Bass Lines

Rufus Reid: The Evolving Bassist

Jaco Pastorius: Modern Electric Bass

John Patitucci: Electric Bass

Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet) Tony Oppenheim: Slap it

Chuck Sher: The Improviser's Bass Method

Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player

Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények

Horizontációs gyakorlat.

Alterált skálák használata turnaround harmóniamenetekre.

Improvizáció egyszerű sztenderdekre.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dúr és moll skálák 2 oktávon
- Hármashangzatok kis és nagy bontása
- Négyeshangzat bontások
- Modális skálák
- Egyszerűbb groove-ok előadása szabadon választott felvétellel.
- Blues kíséret (szving, 6/8-os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
- Két különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása (téma, kíséret, szóló)
- Transzkripció: szabadon választott jazz–sztenderd kíséret és szóló

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- ismerje a harmóniamenetes kíséret főbb formáit;
- ismerje a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós improvizációs séma főbb formáit;
- ismerje a jellegzetes basszusmeneteket és basszus alapritmikákat;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral (5–10 különböző karakterű jazz sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kíséreti formákkal, egyszerű improvizáció);
- ismerjen néhány dúr és moll bluest (különböző kíséreti módok, egyszerű improvizáció);
- képes legyen 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. A tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből

A vizsga tantárgyai és időtartama

jazz–basszusgitár főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Dúr és moll skálák 2 oktávon
- Hármashangzatok kis és nagy bontása
- Négyeshangzat bontások
- Egyszerűbb groove-ok előadása szabadon választott felvétellel.
- Blues kíséret (szving, 6/8-os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
- 2 különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása (téma, kíséret)
- Transzkripció: szabadon választott jazz–sztenderd kíséret

„B” tagozat

- Dúr és moll skálák 2 oktávon
- Hármashangzatok kis és nagy bontása
- Négyeshangzat bontások
- Modális skálák
- Egyszerűbb groove-ok előadása szabadon választott felvétellel.
- Blues kíséret (szving, 6/8-os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
- 2 különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása (téma, kíséret, szóló)
- Transzkripció: szabadon választott jazz–sztenderd kíséret és szóló

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangszerkezelés
- Artikulációk és díszítések alkalmazása
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Legalább egy darab állítható kottaállvány

Basszusgitár erősítő

Metronóm

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

ÜTŐ TANSZAK

JAZZ–DOB

A tantárgy oktatásának célja, hogy a jazz mint önálló zenei nyelv eszközeinek, szabályainak megismerésével, hangszerkezelési és technikai eszközeivel, a tanult zenei ismeretek során előforduló különböző játékmódok, mozgásformák megismerésével, improvizációs készségfejlesztéssel a dob természetes kezelését, gyakorlatban való alkalmazását elérje.

A jazz–dob tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
- a különböző technikák jellegzetes játékmódját és variációs lehetőségeit;
- a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló

- technikai adottságait;
- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene iránti nyitottságot;
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát;
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
- a rendszeres munka igényét;
- az önálló gondolkodás igényét;
- az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Ösztönözze a tanulót

- az igényes munkára;
- a jazz és a kortárs zenei koncertek látogatására;
- az érzelmi nyitottságra, toleranciára.

Adjon teret a tanuló

- fantáziájának kibontakozására;
- a kreativitás megnyilvánulására;
- az improvizációs készség kibontására.

Irányítsa a tanulót

- szakirányú továbbtanulásra;
- a továbbképző folytatására;
- a zenei életbe való bekapcsolódásra.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Verőfogás, kéztartás, testtartás
- Ütéstechnika: csuklómozgás (teljes ütés, leütés, felütés, kicsi ütés)
- Csuklómozgással dinamikai és hangsúlyozási gyakorlatok
- Alap kisdob gyakorlatok (egész, fél, negyed, nyolcad, triola és tizenhatod)
- Alap kézrend gyakorlatok: váltott, dupla, single paradiddle
- A jazz tányérjáték mozgása és ritmizálása
- Alap jazz-kíséret: ride– pergő, ride– lábdob függetlenítése (negyedhangokkal)
- Lábtechnika: fektetett és emelt sarok
- Tamokon való mozgások (egyenes és körirányú)

Improvizációs készség fejlesztése

- A kisdobgyakorlatokban található motívumokkal való improvizáció, kettő és négyütemes válaszolgatás
- Memória fejlesztés (kétütemes motívum visszadobolása)
- Jazz-kíséret improvizációja (negyedhangokkal) zenei alapra
- Improvizáció tamokon

Ajánlott tananyag

Dave Vose: The Reading Drummer (vagy hasonló kisdob kotta)

Ted Reed: Syncopation

Gary Chaffee: Rhythm & Meter Patterns

Uó.: Sticking Patterns

Nesztor Iván: Ritmusjáték és jazzdobolás

Követelmények

Biztos, jó megütés, szép hangzás a dobokon.

Széles dinamikai játék.

Hallható különbség a hangsúlyos és hangsúlytalan hangok játékánál.

Szvingesen lüktető tányérjáték.

Egyszerűs dinamikájú és összerendezett ritmizálású jazz-kíséret.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob gyakorlat
- Hangsúlyozási gyakorlat
- Jazz-kíséret gyakorlat

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Ütéstechnika: ujjmozgás (francia és német fogás)
- Kisdobgyakorlatok: 3/8, 6/8, 9/8, 12/8-os metrumok
- Tremoló és előke gyakorlatok
- Gyakorlatok Ted Reed Syncopation kottája alapján
- Nyolcadosan és trioláson az alapidallam
- Pergőn hangsúlyozva
- Tamokon a hangsúlyok szétszétva

- Kisdob– nagydob szétosztásban
- Jazz–kíséretben a dallam először pergőn, majd nagydobon
- Rock–kíséretben a lábdob játssza a dallamot (egy és kétütemenként).

Improvizációs készség fejlesztése

- A szinkópa motívumokkal két– és négyütemes válaszoltság.
- Két– és négyütem visszajátszása (memóriafejlesztés).
- Dobokon a szinkópa ritmusokkal improvizálni.
- Jazz–kíséret improvizáció zenei alapra.
- Rock–kíséret improvizáció zenei alapra.

Ajánlott tananyag

Dave Vose: The Reading Drummer (vagy hasonló kisdob kotta)

Ted Reed: Syncopation

Steve Davis: The Ultimate Play Along For Jazz Drummers

Gary Chaffee: Technique Patterns

Nesztor Iván: Ritmusjáték És Jazzdobolás

Követelmények

Az ujjmozgás automatizálódjon

Magabiztos kottaolvasás elsajátítása

A kíséret egységes dinamikával szólaljon meg, és ritmikailag összerendezett legyen.

A söprűzésnél a két kéz játéka összerendezett legyen.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat
- Szinkópák hangsúlyozva tamokon
- Nyolc ütemes jazz–kíséret
- 2–3 egy ütemes rock kíséret

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Ütéstechnika: Moeller–technika négyes, hármas és kettes ütésekkel
- Kisdob gyakorlatok: sextola és harmincketted
- Rudiments gyakorlatok
- Szinkópa gyakorlatok roll technikával.
- Jazz–kíséret: kisdob–nagydob szinkópa–szétosztásban
- Rock–kíséret: tizenhatodos lábdob osztással
- Latin–kíséret: bossa nova
- Söprűzési alapok (körirányú és egyenes vonalú)

Improvizációs készség fejlesztése

- Rudiments gyakorlatokkal improvizálni
- Szinkópás jazz–kíséretet improvizálni zenei alapra
- Tizenhatodos rock–kíséret zenei alapra
- Bossa nova kíséret zenei alapra

Ajánlott tananyag

Dave Vose: The Reading Drummer (vagy hasonló kisdob kotta)

Ted Reed: Syncopation

Joe Morello: Master Studies
 Alan Dawson: The Drummer's Complete Vocabulary
 Steve Davis: The Ultimate Play Along For Jazz Drummers
 Fred Dinkins: It's About Time
 Nesztor Iván: Ritmusjáték És Jazzdobolás

Követelmények

A Moeller–technika harmonikus mozgássá alakuljon.
 A rudimenteket elnevezésük szerint kell tudni játszani.
 A jazz–kíséret egységes dinamikájú és összerendezett ritmizálású legyen.
 A rock kíséreteket többféle cinkisérettel kell tudni játszani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob gyakorlat
- Jazz–kíséret zenei alapra
- Rock kíséret zenei alapra
- Bossa nova kíséret zenei alapra

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Ütéstechnika: a csukló az ujjak és a Moeller–mozgások összeharmonizálása
- Kisdob gyakorlat: rudimental ritual
- Jazz–kíséret a szinkópa ritmusokat a lábcin játssza
- Jazz–kíséret szünetes triolák kisdobon, majd nagydobon
- Rock–kíséret tempó tartási gyakorlatok
- Sorvégi díszítések
- Latin kíséret: szamba alapok
- Szólózás: két– és négyütemes gyakorlatok
- Söprűzés: jobb kéz szinkópa dallam, bal kéz kör illetve egyenes vonalú mozgás

Impovizációs készségfejlesztés

- Jazz–kíséret lábcinnel szinkópa ritmizációt improvizálni
- Jazz–kíséret szünetes triolákkal improvizálni
- Rock–kíséret tempó–tartás zenei alapra
- Rock–kíséret díszítési gyakorlat zenére
- Szambát zenei alapra játszani

Ajánlott tananyag

Joe Morello: Master Studies
 Alan Dawson: The Drummer's Complete Vocabulary
 Nesztor Iván: Ritmusjáték és Jazzdobolás

Követelmények

A rudimental rituale–t egy tempóban megállás nélkül kell játszani
 A lábcin függetlenítés dinamikailag és ritmikailag összerendezett legyen

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy oldal a rudimental rituale–ból
- Egy jazz–kíséret zenei alapra
- Egy rock–kíséret zenei alapra
- Szamba–játék zenei alapra

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Push pull technika
- Rudiments szólók
- Jazz-kíséret: a szünet és teljes triolák kisdob– nagydob osztásban
- Jazz-kíséret: transzkripciók játéka
- Rock kíséret: a lineáris játékmód
- Latin kíséret: 6/8 afro–cuban, songo, rumba

Improvizációs készség fejlesztése

- 4, 8 és 12 ütemes szólózás zenei alapra
- Rudiments szólók motívumaival való improvizáció kisdob majd nagydob felszereléseken
- Jazz-kíséret triolás improvizáció zenei alapra
- Rock-kíséret lineáris kíséret motívumok zenei alapra
- Latin-kísérek zenei alapra

Ajánlott tananyag

Charley Wilcoxon: Modern Rudimental Swing Solos

Gary Chaffee: Time Functioning Patterns

Steve Daves: Masters of Time

Kim Plainfield: Advanced Concepts

Steve Houghton: Essential Styles 1–2

Nesztor Iván: Ritmusjáték és Jazzdobolás

Követelmények

Kíséret és szóló transzkripciók készítése szabadon választott zenékről

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy rudiments szóló
- Egy transzkripció játéka zenei alapra
- 2–3 egy vagy kétütemes lineáris kíséret
- Egy választott latin kíséret

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Rudiments szólók
- Jazz-kíséret: transzkripciók játéka
- 3/4– es kíséret és szólózás
- Up tempo gyakorlatok ütővel és seprűvel
- Latin-kíséret: Mozambique, Guaguanco, Mambo
- Szólózás: 4, 8, 12 és 16 ütemes transzkripciók játéka

Improvizáció és készségfejlesztés

- Rudiments szóló motívumaival való improvizáció kisdobon, majd dobfelszerelésen
- Transzkripciók játéka zenei alapra
- Up tempo kíséret zenei alapra
- Latin kísérek zenei alapra
- 4, 8, 12 és 16 ütemes improvizáció zenei alapra

Ajánlott tananyag

Charley Wilcoxon: Modern Rudimental Swing Solos
 Steve Davis: Masters of Time
 Steve Houghton: Essential Styles 1–2
 Steve Davis: The Ultimate Play Along For Jazz Drummers
 Colin Bailey: Drum Solos
 Nesztor Iván: Ritmusjáték és Jazzdobolás

Követelmények

Kíséreték és szóló transzkripciók készítése szabadon választott zenékről

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy rudiments szóló
- Egy transzkripció zenei alapra
- Egy latin kíséret zenei alapra
- 4, 8, 12 és 16 ütemes szóló kottából majd improvizálva zenei alapra

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat**3. évfolyam „B” tagozat****Fejlesztési feladatok****Zenei ismeretek fejlesztése**

- Ütéstechnika: Moeller–technika négyes, hármas és kettes ütésekkel
- Kisdob gyakorlatok: sextola és harmincketted
- Rudiments gyakorlatok
- Szinkópa gyakorlatok roll technikával.
- Jazz–kíséret: kisdob–nagydob szinkópa–szétosztásban
- Rock–kíséret: tizenhatodos lábdob osztással
- Latin–kíséret: bossa nova
- Söprűzési alapok (körirányú és egyenes vonalú)

Nyolcadok 3, 5 és 7-es elosztása

- váltott kézzel hangsúlyozva;
- kézrendekkel hangsúlyozva;
- kisdob– nagydob elosztása;
- teljes dobfelszerelésen elosztva.

Improvizációs készség fejlesztése

- 3, 5 és 7-es osztásokkal teljes dobfelszerelésen
- improvizálni zenei alapra
- osztásokat variálva improvizálni zenei alapra

Ajánlott tananyag

Gary Chaffee: Sticking Patterns

Követelmény

4, 8, 12 és 16 ütemes nyolcados szólók komponálása
 Különböző ütéstechnikák

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob gyakorlat
- Jazz–kíséret zenei alapra

- Rock kíséret zenei alapra
- Bossa nova kíséret zenei alapra
- 5, 12 vagy 16 ütemes nyolcados improvizáció az osztásokkal

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Ütéstechnika: a csukló az ujjak és a Moeller–mozgások összeharmonizálása
- Kisdob gyakorlat: rudimental ritual
- Jazz–kíséret a szinkópa ritmusokat a lábcin játssza
- Jazz–kíséret szünetes triolák kisdobon, majd nagydobon
- Rock–kíséret tempó tartási gyakorlatok
- Sorvégi díszítések
- Latin kíséret: szamba alapok
- Szólózás: két- és négyütemes gyakorlatok
- Söprűzés: jobb kéz szinkópa dallam, bal kéz kör illetve egyenes vonalú mozgás

A triolák 4, 5 és 7–es elosztása

- váltott kézzel hangsúlyozva;
- kézrendekkel hangsúlyozva;
- kisdob– nagydob elosztásba;
- teljes dobfelszerelésen elosztva.

Improvizációs készség fejlesztése

A 4, 5 és 7–es osztásokkal teljes dobfelszerelésen

- improvizálni zenei alapra
- az osztásokat variálva improvizálni zenei alapra

Ajánlott tananyag

Gary Chaffee: Sticking Patterns

Követelmények

4, 8, 12 és 16 ütemes szólók komponálása
Különbéle kíséretetek (jazz, latin, szamba, rock)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy oldal a rudimental rituale–ból
- Egy jazz–kíséret zenei alapra
- Egy rock–kíséret zenei alapra
- Szamba–játék zenei alapra
- 5, 12 vagy 16 ütemes triolás improvizáció az osztásokkal

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Push pull technika
- Rudiments szólók
- Jazz–kíséret: a szünet és teljes triolák kisdob– nagydob osztásban
- Jazz–kíséret: transzkripciók játéka
- Rock kíséret: a lineáris játékmód
- Latin kíséret: 6/8 afro–cuban, songo, rumba

Zenei ismeretek fejlesztése

A tizenhatodik 3, 5 és 7-es elosztása

- váltott kézzel hangsúlyozva;
- kézrendekkel hangsúlyozva;
- kisdob–nagydob elosztása;
- teljes dobfelszerelésen elosztva.

Improvizációs készség fejlesztése

A 3, 5 és 7-es osztásokkal teljes dobfelszerelésen

- improvizálni zenei alagra;
- az osztásokat variálva improvizálni zenei alagra.

Ajánlott tananyag

Gary Chaffee: Sticking Patterns

Követelmény

4, 8, 12 és 16 ütemes tizenhatodos szólók komponálása.

Teljes dobfelszerelésen elosztott játék, rudiments szólók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy rudiments szóló
- Egy transzkripció játéka zenei alagra
- 2–3 egy vagy kétütemes lineáris kíséret
- Egy választott latin kíséret
- 5, 12 vagy 16 ütemes tizenhatodos improvizáció az osztásokkal

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Rudiments szólók
- A rudimental ritual–t memorizálva játszani
- Arrange gyakorlatok: kísérettel és szólózással
- Jazz–kíséret: transzkripciók játéka
- 3/4– es kíséret és szólózás
- Jazz–kíséret 5/4– ben
- Up tempo gyakorlatok ütővel és seprűvel
- Latin–kíséret: Mozambique, Guaguanco, Mambo
- Szólózás 5/4– ben
- Szólózás: 4, 8, 12 és 16 ütemes transzkripciók játéka
- Szabad szóló–szerkesztés

Improvizáció és készségfejlesztés

Arrange gyakorlatok zenei alagra: kísérettel és szólózással

- 5/4–es kíséret zenei alagra
- 5/4–es szólózás zenei alagra

Ajánlott tananyag

Steve Houghton: Essential Styles 1–2

Steve Houghton: The Drumset Soloist

Követelmények

4, 8, 12 és 16 ütemes arrange–gyakorlatok komponálása és játéka

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- kisdobon egy–két oldal a rudimental rituale–ból fejből játszva, majd utána hasonló motívumokkal improvizálni
- jazz–kíséret zenei alapra kottából és erre improvizálni
- latin kíséret zenei alapra kottából és erre improvizálni
- egy szabad dobszóló

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a különböző stílusok legfőbb jellemzőit;
- ismerje a gyakoribb blues–sémákat, a jazzben használt zenei formákat, szerkezeteket;
- ismerje a különböző kíséresi módokat;
- ismerje a különböző arrange dobolás jellegzetességeit;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz standard játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;
- ismerjen néhány dúr és moll blues;
- képes legyen 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani;

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Jazz–dob főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Kisdobon egy rudiments gyakorlat (Pl. C. Wilcoxin: Rudimental Swing Solos)
- Egy–egy szving és latin (samba, bossa nova) kíséret zenei alapra (Pl. Steve Houghton: Essential Styles, John Riley: The Art of bop drumming).
- 4, 8, 12 és 16 ütemes szólók kottából majd improvizálva zenei alapra (Pl. S. Houghton: The Drumset Soloist, Terry O'Mahoney: Motivik Drumset Soloing).

„B” tagozat

- Kisdobon 1–2 oldal a Rudimental Ritual–ból (folyamatosan játszva) majd az adott motívumokkal improvizálni.(Alan Dawson: The Drummer's complete Vocabulary)
- Szving és latin stílusban leírt majd szabad kíséret zenei alapra (Pl. S. Davis: Masters of Time).
- Különböző stílusú leírt és szabad szólók zenei alapra (Pl. Colin Bailey: Drum Solos, S. Houghton: The Drumset Soloist).
- Egy szabad dobszóló (különböző stílusok, tempók, és metrum modulációk).

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangszerhasználat
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Legalább egy dob felszerelés (pergő, lábdob, oldal tam, két felső tam, lábcin, kíséző tányérok)

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora

Legalább egy darab állítható kottaállvány

Hangolókulcs

Metronóm

Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

VOKÁLIS TANSZAK

JAZZ-ÉNEK

Alapvető feladat a hangképzésben részt vevő apparátus anatómiai felépítésének ismertetése, a hangképzés fiziológiájának tudatosítása, a hallás és a zenei memória fejlesztése, valamint a helyes, célravezető gyakorlás (önfigyelem, önfegyelem) elsajátítása.

Fontos a jazz különböző stílusainak ismerete, a stílusjegyek használata, a jazz-történet és napjaink jelentős énekes egyéniségeinek bemutatása. Az előadói attitűd és a művészi előadásmód mibenlétének megfogalmazása.

A jazz-ének tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a helyes légzést;
- a helyes hangindítást, a hangképzést, az intonációt, az artikulációt, a rezonanciát;
- a stílusos frazeálást (tempó, ritmus, dallam, szöveg megformálás);
- a helyes kiejtést.

Fordítson különös figyelmet

- a különböző stílusú, tempójú (szving, bossa nova, páratlan, blues, stb.) jazz-sztenderdekből – álló repertoár kialakítására;
- egyszerű témavariációk éneklésére (ún. extra-éneklés).

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel

- hármashangzatok (Dúr, moll, szűkített, Bővített) és fordításaik éneklésére;
- a leggyakoribb négyeshangzatok (m7, moll major, D7, dúr major, m7b5) éneklésére;
- diatonikus rögtönzés egyszerű harmónia fordulatokra (pl. II–V–I, I–VI–II–V–I);
- rögtönzés blues sémára;
- rögtönzés a tanult témák körére;
- transzkripciók éneklésére a felvétellel együtt.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- A helyes légzés kialakítása a rekeszizom és a bordaközi izmok szerepének tisztázásával
- A levegő – hang összefüggésének és a hangszalagok működésének tudatosítása
- A hang fiziológiájának ismertetése (hangmagasság, hangerő, hangszín). E területek fejlesztését célozzák meg a légző-, fonáció-, artikuláció- és rezonancia-gyakorlatok.

Intonációs gyakorlatok.

- A vázizomzat feszültségmentesítése, az egész testtartás oldása.
- Az előadási darabok kiválasztásánál mindig figyelembe kell venni a tanuló hangterjedelmét, hangfekvését és technikai felkészültségét.

Improvizációs készség fejlesztése

- Egyszerű dallamgyakorlatok – hangközök éneklése adott hangra, majd a tanuló által választott hangmagasságban egyszerű dallamvariációk éneklése.
- Ritmusgyakorlatok, függetlenítési gyakorlatok – lábbal negyedek, majd felek, és kézzel vagy scatt-szöveggel nyolcadok ütése/éneklése először beatekrekre, majd off beatekrekre, mindig változtatva a hangsúlyokon.

Témavariációk.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

Követelmények

- Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia
- Tiszta intonáció
- Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése
- Jazzes frazeálás, stílusos témaéneklés
- Témavariáció

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz-sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- Az ún. rekeszlégzés automatizálása.
- A hangképzés és rezonancia tudatosítása.
- Hangmagasság, hangerő, hangszín tudatos használata.
- Légző-, fonáció-, artikuláció- és rezonancia gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A vázizomzat feszültségmentesítése, az egész testtartás oldása.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembe vevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- A hallás és improvizációs készség fejlesztése egyszerű dallam- és ritmusgyakorlatokkal (pl. a triolás lüktetés tudatosítása: lábbal negyedek, tapssal vagy scatt-szótagokkal triolák, majd „lyukas” triolák váltakozó hangsúlyozással. A dallamvariációknál lassan építkezzünk, először két hanggal improvizáljunk, majd hárommal, négyvel stb., kezdetben felfelé, majd lefelé építkezve.).
- Stílusos témaéneklés témavariációval.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája
 Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.
 Jazz Fake Book
 New Real Book – Volume I.
 New Real Book – Volume II.
 New Real Book – Volume III.
 Michelle Weir: Jazz Singers Handbook

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia
 Tiszta intonáció
 Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése
 Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés
 Témavariáció

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz-sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- Az ún. rekeszlégzés automatizálása.
- A hangképzés és rezonancia tudatosítása.
- Hangmagasság, hangerő, hangszín tudatos használata.
- Légző-, fonáció-, artikuláció- és rezonancia gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A vázizomzat feszültség mentesítése, az egész testtartás oldása.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembe vevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- A hallás és improvizációs készség fejlesztése egyszerű intonációs gyakorlatokkal valamint dallam- és ritmusgyakorlatokkal.
- Stílusos témaéneklés, témavariációval.
- Hármashangzatok és fordításaik éneklése (dúr, moll, szűkített, bővített, alaphangról, majd tercről és kvintről, skálaszerűen kromatikusan felfelé énekelve, a biztosabb és tudatosabb gondolkodás érdekében jó gyakorlat, ha felfelé és visszafelé is más-más harmóniát bontogatunk, ez a módszer a későbbiekben is használható), dallamfűzés.
- Egyszerű transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája
 Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.
 Jazz Fake Book

New Real Book – Volume I.
 New Real Book – Volume II.
 New Real Book – Volume III.
 Michelle Weir: Jazz Singers Handbook
 Michelle Weir: Vocal Improvisation
 Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Követelmények
 Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia
 Tiszta intonáció
 Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése
 Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés
 Témavariáció
 Hármashangzatok és fordításaik éneklése, dallamfűzés
 Egyszerű transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Hangképzés, énektechnika fejlesztése
- A hangképzés és rezonancia tudatosítása.
 - Légző–, fonáció–, artikuláció– és rezonancia–gyakorlatok.
 - Intonációs gyakorlatok.
 - A vázizomzat feszültségmentesítése, az egész testtartás oldása.
 - A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembevevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- Dallam– és ritmusgyakorlatok.
- Stílusos témaéneklés, témavariációval.
- Hármashang-, és négyeshangzatok (alaphelyzetben és fordításaikban is) éneklése, az előző években tanultak tudatosítása, elmélyítése, folyamatos gyakorlása, dallamvariációk.
- Egyszerű transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája
 Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.
 Jazz Fake Book
 New Real Book – Volume I.
 New Real Book – Volume II.
 New Real Book – Volume III.
 Michelle Weir: Jazz Singers Handbook
 Michelle Weir: Vocal Improvisation
 Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble
 Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists
 Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Hármashangzatok, négyeshangzatok éneklése, dallamfűzés

Egyszerű transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz-sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.

– Transzkripció előadása (kotta használható).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

– Légző-, fonáció-, artikuláció- és rezonancia-gyakorlatok.

– Intonációs gyakorlatok.

– A vázizomzat feszültségmentesítése, az egész testtartás oldása.

– A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembevevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

– Dallam- és ritmusgyakorlatok.

– Stílusos témaéneklés, témavariációval.

– Hármashang-, és négyeshangzatok, pentaton skálák éneklése, dallamfűzés.

– Egyszerű harmónia vázra rögtönzés (pl. II–V–I, I–VI–II–V–I).

– Transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

Michelle Weir: Jazz Singers Handbook

Michelle Weir: Vocal Improvisation

Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists

Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Jay Clayton: Jazz Vocal Practice Series Vol. I., Vol. II.

Kirby Shaw: Vocal Jazz Style

Chet Baker: Greatest Scat Solos

Bob Stoloff: Scat! Vocal Improvisation

Jim Snidero: Jazz Conception for Scat Vocals

Steve Zegree: The Complete Guide To Teaching Vocal Jazz

Charlie Parker: Omnibook

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Hármashangzatok, négyeshangzatok, pentaton skálák éneklése, dallamfűzés

Rögtönzés II–V–I–re, I–VI–II–V–I–re

Transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- Légző–, fonáció–, artikuláció– és rezonancia gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembe vevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- Dallam– és ritmusgyakorlatok.
- Stílusos témaéneklés, témavariációval.
- Hármashangzatok, négyeshangzatok, pentaton és modális skálák éneklése.
- A funkciók elmélyítése.
- Skálák éneklése II–V–I–es, és más egyszerű kadenciákra.
- Diatonikus skálagyakorlatok: adott skála hangjaira épülő hármashangzatok éneklése (először alaphangról, majd tercről, kvintről, szeptimről).
- Rögtönzés egyszerű harmónia vázra.
- Transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

Michelle Weir: Vocal Improvisation

Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists

Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Jay Clayton: Jazz Vocal Practice Series Vol. I., Vol. II.

Kirby Shaw: Vocal Jazz Style

Chet Baker: Greatest Scat Solos

Bob Stoloff: Scat! Vocal Improvisation

Jim Snidero: Jazz Conception for Scat Vocals

Steve Zegree: The Complete Guide To Teaching Vocal Jazz

Charlie Parker: Omnibook

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Harmóniak, modális skálák éneklése, dallamfűzés

Rögtönzés egyszerű harmónia vázra
Transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).
- Rögtönzés adott harmóniasorra.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- Az úgynevezett rekeszlégzés automatizálása.
- A hangképzés és rezonancia tudatos használata.
- Hangmagasság, hangerő, hangszín tudatos használata.
- Légző-, fonáció-, artikuláció- és rezonancia-gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A vázizomzat feszültség mentesítése, az egész testtartás oldása.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembevevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- Dallam- és ritmusgyakorlatok.
- Stílusos témaéneklés témavariációval.
- Hármashangzatok és fordításaik, négyeshangzatok (m7, moll major, D7, dúr major, m7b5) alaphelyzetben való éneklése (alaphangról felfelé, majd szeptimhangról lefelé kromatikusan skálaszerűen, majd különböző egymástól távollévő hangmagasságokban), dallamfűzés.
- Az elsajátított harmóniák éneklése II–V–I-es, vagy más egyszerű kadenciára, először egy hangnemben, majd modulálva mindig más hangnemben.
- A harmóniák éneklésén túl, adott kadenciákra szabad improvizáció.
- Transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

New Real Book – Volume I.

New Real Book – Volume II.

New Real Book – Volume III.

Michelle Weir: Jazz Singers Handbook

Michelle Weir: Vocal Improvisation

Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists

Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálás, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Hármashangzatok és fordításaik, négyeshangzatok éneklése, dallamfűzés

Rögtönzés II–V–I–re

Egyszerű transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).
- II – V – I – re rögtönzés.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- A hangképzés és rezonancia tudatosítása.
- Légző–, fonáció–, artikuláció– és rezonancia–gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A vázizomzat feszültségmentesítése, az egész testtartás oldása.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembevevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- Dallam– és ritmusgyakorlatok
- Stílusos témaéneklés, témavariációval.
- Harmóniak (hármashangzatok, négyeshangzatok) és pentaton skálák éneklése.
- Már megírt II–V–I–es gyakorlatok megtanulása.
- Transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

Michelle Weir: Jazz Singers Handbook

Michelle Weir: Vocal Improvisation

Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists

Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Jay Clayton: Jazz Vocal Practice Series Vol. I., Vol. II.

Kirby Shaw: Vocal Jazz Style

Chet Baker: Greatest Scat Solos

Bob Stoloff: Scat! Vocal Improvisation

Jim Snidero: Jazz Conception for Scat Vocals

Steve Zegree: The Complete Guide To Teaching Vocal Jazz

Charlie Parker: Omnibook

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Hármashangzatok, négyeshangzatok, pentaton skálák éneklése, dallamfűzés

Rögtönzés II–V–I–re Egyszerű transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).
- Rögtönzés adott harmóniafordulatokra.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- Légző–, fonáció–, artikuláció– és rezonancia–gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembevevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- Dallam– és ritmusgyakorlatok.
- Stílusos témaéneklés, témavariációval.
- Harmóniak és modális skálák éneklése, ezek gyakoroltatása
- A funkciók elmélyítése, valamint tudatosítása annak, hogy a tanult harmóniakra milyen skálát énekelhetünk.
- Skálák éneklése II–V–I–es, és más egyszerű kadenciákra
- Diatonikus skálagyakorlatok: adott skála hangjaira épülő hármashangzatok éneklése (először alaphangról, majd tercről, kvintről, szeptimről).
- Egyszerűbb, majd bonyolultabb (moduláló) harmóniamenetű sztenderd hangzatainak éneklése
- Egy adott sztenderd horizontális kidolgozása, majd a tanult skálákkal történő éneklése.
- A tanult témák harmóniakörére improvizáció
- Transzkripciók.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

Michelle Weir: Vocal Improvisation

Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists

Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Jay Clayton: Jazz Vocal Practice Series Vol. I., Vol. II.

Kirby Shaw: Vocal Jazz Style

Chet Baker: Greatest Scat Solos

Bob Stoloff: Scat! Vocal Improvisation

Jim Snidero: Jazz Conception for Scat Vocals

Steve Zegree: The Complete Guide To Teaching Vocal Jazz

Charlie Parker: Omnibook

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Harmóniák, modális skálák éneklése, dallamfűzés
 Rögtönzés a tanult témák harmóniakörére
 Transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – improvizáció – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangképzés, énektechnika fejlesztése

- Légző–, fonáció–, artikuláció– és rezonancia–gyakorlatok.
- Intonációs gyakorlatok.
- A hangterjedelmet, hangfekvést és technikai felkészültséget figyelembevevő darabválasztás.

Improvizációs készség fejlesztése

- Dallam– és ritmusgyakorlatok.
- Stílusos témaéneklés témavariációval.
- Harmóniák, a pentaton, a modális, az összhangzatos és melodikus moll moduszainak éneklése, a skálákra épülő négyeshangzatok éneklése.
- A blues skála és a blues–kör harmóniáinak éneklése és ezek gyakorlása blues–körre (pl. a tanárral négyezve).
- Transzkripciók.
- A tanult témák harmóniakörére és blues–körre improvizáció.

Ajánlott tananyag

Kerényi Miklós György: Az éneklés művészete és pedagógiája

Kerényi Miklós György – Kerényiné Kéri Margit: Énekiskola I.– II.

Jazz Fake Book

Michelle Weir: Vocal Improvisation

Paris Rutherford: The Vocal Jazz Ensemble

Denis DiBlasio: Guide for Jazz and Scat Vocalists

Jamey Aebersold: Jazz Ear Training

Jay Clayton: Jazz Vocal Practice Series Vol. I., Vol. II.

Kirby Shaw: Vocal Jazz Style

Chet Baker: Greatest Scat Solos

Bob Stoloff: Scat! Vocal Improvisation

Jim Snidero: Jazz Conception for Scat Vocals

Steve Zegree: The Complete Guide To Teaching Vocal Jazz

Charlie Parker: Omnibook

Követelmények

Helyes légzés, testtartás, hangszalagfunkció, rezonancia

Tiszta intonáció

Az előadási darabok szövegének értése, helyes kiejtése

Jazzes frazeálású, stílusos témaéneklés

Témavariáció

Harmóniák, pentatonok, modális skálák éneklése, dallamfűzés

Rögtönzés blues körre

A tanult témák harmóniakörére scat–improvizáció

Transzkripciók

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) jazz–sztenderd előadása téma – extra – scat – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható).
- Improvizáció blues körre (a blues téma lehet a három dal egyike).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló

- ismerje a helyes légzést, testtartást, hangképzés–technikát;
- ismerje a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I-es funkciós–improvizációs séma főbb formáit;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral (5–10 különböző karakterű jazz sztenderd éneklése kotta nélkül, egyszerű scat–improvizáció);
- ismerjen néhány dúr és moll blues-t;
- képes legyen 2–3 leírt szót az eredeti hangfelvétellel unuszónóban elénekelni.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

jazz–ének főtárgy

„A” tagozaton minimum 10 perc;

„B” tagozaton minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

„A” tagozat

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) közismert jazz–sztenderd előadása téma – extra – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható, pl. Jim Snidero: Jazz conception, de lehet bármely hangszeres transzkripciókat tartalmazó kotta, pl. Charlie Parker: Omnibook).
- Repertoár (20 sztenderd kotta nélküli ismerete).

„B” tagozat

- Három különböző tempójú (páratlan, ballada, latin, szving stb.) közismert jazz–sztenderd előadása téma – extra – improvizáció – téma kidolgozásban, kotta nélkül.
- Transzkripció előadása (kotta használható, pl. Jim Snidero: Jazz conception, de lehet bármely hangszeres transzkripciókat tartalmazó kotta, pl. Charlie Parker: Omnibook).
- Rögtönzés a vizsgán megadott kadenciális harmóniasorra, patternre, blues–körre.
- Repertoár (30 sztenderd kotta nélküli ismerete).

A vizsga értékelése

- Megfelelés az előírt követelményeknek
- Technikai felkészültség
- Hangképzés, tiszta intonáció
- Helyes ritmus és tempó
- Előadásmód
- A zenei stílus és az előírások megvalósítása
- Zenei memória
- Alkalmazkodóképesség
- Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora.

Nagyméretű falitükör.

Legalább egy darab állítható kottaállvány.

Korszerű hangfelelvevő és lejátszó berendezés

Metronóm.

ZENEISMERET TANSZAK

JAZZ–SZOLFÉZS

A jazz–szolfézs egyik fontos feladata megértetni a tanulókkal, hogy a tantárgy, a jazz alapvetően improvizatív műfaj. Az improvizáció többek között egy adott zenei témára, hangulatra való rögtönzés. Leginkább a beszédhez hasonlíthatjuk; mielőtt kimondunk egy mondatot előtte átgondoljuk. Így van ez a zenében is, illetve ez a cél az improvizációban is.

Zenei gondolataink nem szavakban fogalmazódnak meg, hanem hangokban, ritmusokban, harmóniákban. A cél, hogy a magunkban hallott zenei gondolatokat felismerjük, hangszerünkön megformáljuk, előadjuk.

A jazz–szolfézs tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait;
- a jazz és a klasszikus zene közötti formai, harmóniai, dallami és ritmikai különbségeket;
- a jazz ritmikai és dallam–frazírozási világát.

Fejlessze a tanuló

- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene iránti nyitottságot;
- a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát;
- a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
- a rendszeres munka igényét;
- az önálló gondolkodás igényét.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Afrikai népdalok, afro–amerikai darabok (munkadalok, balladák, spirituálék, folklór–bluesok).
- Egyszerű 4, 8, 12 ütemes, hangnemi kitérés nélküli témák. Periódusgyakorlatok.
- Szemelvények a hangszerkíséretes afrikai és afro–amerikai népdalirodalomból.
- Dominánsseptim az I., IV. és V. fokon.
- Egyszerűbb népdalok, blues témák éneklése zongorakísérettel.
- Visszhangjáték 2, 4 ütemes ritmusokkal és dallamokkal.
- Felhívás–válasz gyakorlatok 2, 4 ütemes pentaton motívumokkal és ritmusokkal.
- Egy adott motívum vagy témafej improvizatív folytatása, kiegészítése.
- Megadott fél periódus rögtönzése.

Formaérvék fejlesztése

- Arányok, szimmetriák megfigyelése a népzenei anyagban, hallás után. 8, 12, 16 ütemes témák.
- Bluesforma, formai és funkciós struktúra, 12 ütemes blues–periódus.

Ritmusérvék fejlesztése

- Az énekelt és meghallgatott zenei anyagból adódó ritmikai problémák.
- Egyszerű aszimmetrikus ritmusok és metrumok bevezetése.
- A triola gyakorlása két lüktetés ellenében.
- Egy adott ritmus szvinges hangsúlyozása és frazírozása.
- Egy adott ritmus alternatíváinak rögtönzése.

Hallás fejlesztése

- Az S D T zárlat; a három funkció előfordulási helyei a bluesban.
- 12 ütemes blues témák és a hozzá tartozó basszusmenetek szétválasztása külön–külön és együtt, szolmizálva.
- Pentaton skálák és azok moduszai ritmusokhoz kötve, frazírozva, külön kiemelve a lá– és dó–pentaton sorokat.
- Blues–hangok, mint a díszítés elemei.

Zenei olvasás fejlesztése

- Megegyezik a klasszikus szolfézs anyagával.

Zenei írás fejlesztése

- A zenei anyagnak megfelelő, egyszerű, egyszólamú motívumok (blues–témák, afro–amerikai dalok stb.) lejegyzése hallás után.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa

Mark Levin: Jazz Theory

Követelmények

2–3 afrikai vagy afro–amerikai népdal éneklése.

2–3 egyszerű – inkább folklór, mint jazz jellegű – bluestéma éneklése.

Dallam– és ritmusírás a megfelelő zenei anyag szintjén.

Lapról éneklés frazírozással.

A tanult periódusok biztos felismerése.

Rögtönzésgyakorlatok; felhívás–válasz, dallamkiegészítés, –folytatás. A lá– és dó–pentatónia biztos ismerete, éneklése, írása; a két moduson alapuló rögtönzésgyakorlatok.

Zenei szakkifejezések, az ismeretanyaghoz kapcsolódva.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egyszerű 8, 12 ütemes dallam lejegyzése hallás után.
- Egyszerű 8 ütemes ritmus lejegyzése.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Sztenderdek elsajátítása; előbb egyszerűbb, nem modulatorikus darabok, majd bonyolultabb szerkezetű jazz–sztenderdek. Egyszerű aszimmetrikus ritmusok bevezetése.
- Ismerkedés a jazz irodalmával: a tanítás anyagául részben felhasználhatók közismert témák.
- A dúr skála fokaira épülő diatonikus négyeshangzatok; maj7, m7, dom7, m7b5.

Formaérvék fejlesztése

- Arányok, szimmetriák megfigyelése a népzenei anyagban, hallás után.
- 8, 12, 16 ütemes periódusok elemzése kottából is.
- Ismertebb sztenderdek formai elemzése hallás után.

Ritmusérvék fejlesztése

- Az énekelt és meghallgatott zenei anyagból adódó ritmikai problémák.
- Egyszerű aszimmetrikus ritmusok és metrumok gyakorlása, 3/4, 6/8; ezeknek megfelelő periódusgyakorlatok.
- A szving és szvinges frazírozás; hangsúlygyakorlatok, frazírozási gyakorlatok, a beates lüktetés és az off beat–es hangsúlyozás kapcsolata. Egy adott ritmus szvinges hangsúlyozása és frazírozása.

Hallás fejlesztése

- A tonális és funkciós érvék fejlesztése. S – D – T zárlat és D – S – T zárlat; kadenciális gyakorlatok.
- Valamennyi hangköz szolmizált és betűneves éneklése föl– és lefelé. Dúrban a skála fokaira épülő hármások alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim. Mindennek éneklése szolmizálva és betűnevekkel, meghallgatása zongoráról.
- Kétszólamú éneklés; basszusmenet és téma. Felhívás–válasz gyakorlatok, Dallamfolytatásos és kiegészítéses improvizációs gyakorlatok. Visszhangjáték ritmusokkal, dallamokkal az osztály képességei szerint.
- Megadott fél vagy egész periódushoz fél vagy egész periódus rögtönzése.

Zenei olvasás fejlesztése

A zenei anyagnak megfelelően.

Zenei írás fejlesztése

- Egyszerű blues hangos blues–témák vagy motívumok lejegyzése hallás után.
- Egyszerű kétszólamú írás: basszusmenet és egyszólamú téma.
- Könnyű kétszólamú téma leírása hallás után.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa

Mark Levin: Jazz Theory

Követelmények

2–3 blues–téma éneklése

3–4 egyszerű jazz–sztenderd éneklése

Dallam– és ritmusírás a megfelelő zenei anyag szintjén.

Lapról éneklés (rövidebb dalok, blues–témák stb.) frazírozással.

A sztenderd– és a blues–periódusok biztos felismerése.

Zenei anyag lejegyzése felvételtől.

Diktálás minden órán.

Ismeretlen dallam néma áttekintése után, emlékezetből való újraéneklése. Vázlatos lejegyzés egyszeri hallás után, pontos lejegyzés négy-ötszöri hallás után, frazírozási jelekkel ellátva.

Egyszerűbb ritmus leírása részekre tagoltan, többszöri hallás után,

Zenei szakkifejezések, az ismeretanyaghoz kapcsolódóan.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egyszerű 8, 12 ütemes dallam lejegyzése hallás után.
- Egyszerű 12 ütemes ritmus lejegyzése.
- Hármás, négyeshangzatok hallás utáni felismerése
- Modális skálák hallás utáni felismerése

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
- a jazz és a klasszikus zene közötti formai, harmóniai, dallami és ritmikai különbségeket;
- a jazz ritmikai és dallam frazírozási világát;
- a modális skálákat;
- a pentaton skálákat és moduszaikat;
- jazzben használt periódusokat és formai szerkezeteket;
- a dúr skála fokaira épülő hármás- és négyeshangzatokat.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora

Metronóm

CD lejátszó, esetleg egy lemezjátszó készülék, és egy ötvonalas tábla

A közös elemzésekhez, horizontáláshoz és transzkripcióhoz a jazzirodalom tanításánál használt lemez-, kazettatár és CD-tár.

JAZZ–IRODALOM

A tantárgy általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a jazz eredetét;
- fejlődéstörténetét;
- főbb stílusait;
- meghatározó előadóit, együtteseit;
- a jazzben használatos fontosabb zenei szakkifejezéseket.

A képzés végén legyen képes

- egy jazz kompozíció formai és szerkezeti elemzésére;
- egy hangfelvétel stílusbeli meghatározására.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek átadása

Az afrikai népzeneről a swing-korszakig

- Néhány afrikai néger folklór-felvétel bemutatása.
- Afro-amerikai kultúra, afro-amerikai zene. Munkadalok, balladák, vallásos zenei formák, folklór-bluesok. Ragtime.

- A blues kialakulása, country blues.
- Archaikus jazz, New Orleans története. Indulózene – fúvóegyüttesek.
- A blues további fejlődése, hatása a jazz későbbi stílusaira – rhythm & blues, soul, funk, rap.
- Joe King Olivér, Jelly Roll Morton és Louis Armstrong. (Armstrong pályája 1928-ig.)
- Chicagói jazz – dixieland.
- Átmenet a swing-korszakba, a fúvóskórusok megjelenése.
- Korai néger big band jazz – Fletcher Henderson.
- A harmincas évek néger big bandjei.
- Fehér swingzene – Bix Beiderbecke, Tommy Dorsey, Benny Goodman.
- Duke Ellington munkássága.
- Kansas City Jazz – Count Basie, Lester Young.
- A korszak kiemelkedő szólistái és kiségyüttesei – Art Tatum, Lionel Hampton, Coleman Hawkins, Billie Holiday, Benny Goodman (kiségyüttesei), Lester Young (modern törekvések).
- Progresszív jazz; új irányzatok a nagyzenekari jazzben – Stan Kenton.

Ajánlott tananyag

Pernye András: A jazz
 LeRoi Jones: A blues népe
 Paul Oliver: A blues története
 Duke Ellington: Mindenem a muzsika
 Róbert Goffin: Armstrong
 Michael Jacobs: Fejezetek a jazz történetéből
 Kerekes György: Jazzportrék
 Carl Wodiek: Charlie Parker
 Lewis Porter: John Coltrane
 Miles. Önéletrajz
 Guinness. Jazz–zenészek lexikona
 Gonda János: Mi a jazz?
 Simon Géza Gábor: Magyar jazzlemezek
 Turi Gábor: Azt mondom: jazz

Követelmények

A tanévben bemutatott zenei illusztrációk stílusának, a legmeghatározóbb felvételek előadójának felismerése, ezek elemzése, a fontosabb stílusjegyek kiemelése.

A tanult stílusok korszakok – archaikus jazz, New Orleans-i jazz, chicagói jazz, korai swing stílus, big band jazz a swing-korszakban, kiségyüttesek a swing-korszakban, irányzatok és ismerete. A híres együttesekkel és szólistákkal kapcsolatos néhány igen fontos adat ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Az év anyagából összefoglaló kérdések, hangzó zene alapján felismerése a tanultaknak. A vizsga írásbeli, vagy szóbeli formában történhet.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek átadása

A jazz modern korszaka. A bebop-tól napjainkig

- A bebop stílus – Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Thelonious Monk
- Cool jazz – Lennie Tristano, Lee Konitz, Miles Davis 1949–50, Gerry Mulligan
- West coast jazz
- Klasszicista jazz
- Dave Brubeck

- Modern Jazz Quartet
- Hard bop – Art Blakey, Horace Silver
- Miles Davis 1955–69
- John Coltrane 1965–ig
- Charlie Mingus
- Avantgárd jazz, free jazz: Ornette Coleman, Cecil Taylor, John Coltrane (1965–67), Art Ensemble of – Chicago,
- Elektronikus jazz, jazz–rock fusion: Miles Davis, Weather Report, Herbie Hancock, Chick Corea, Pat – Metheny
- Klasszicista törekvések: Keith Jarrett, Chick Corea, Brad Mehldau
- Európai jazz: Django Reinhard, Stephan Grapelli, Jan Garbarek, John Surman, Zbigniew Namysłowski, Jiri Stivin stb.
- Magyar jazz

Ajánlott tananyag

- Pernye András: A jazz
- LeRoi Jones: A blues népe
- Paul Oliver: A blues története
- Duke Ellington: Mindenem a muzsika
- Róbert Goffin: Armstrong
- Michael Jacobs: Fejezetek a jazz történetéből
- Kerekes György: Jazzportrék
- Carl Wodiek: Charlie Parker
- Lewis Porter: John Coltrane
- Miles. Önéletrajz
- Guinness. Jazz–zenészek lexikona
- Gonda János: Mi a jazz?
- Simon Géza Gábor: Magyar jazzlemezek
- Turi Gábor: Azt mondom: jazz
- The Smithsonian Collection of Classic Jazz (külön melléklettel, a lemezeken szereplő felvételek elemzésével – Smithsonian Institution, Washington D. C.)
- Gonda János: A populáris zene antológiája (3 hangkazetta 150 felvételrészlettel – tanári segédkönyv a felvételek forrásanyagával és elemzésével)
- Gonda János: Dzsesszencia
- A jazz története (12 részes amerikai sorozat)

Követelmények

A tanévben bemutatott zenei illusztrációk stílusának, a legmeghatározóbb felvételek előadójának felismerése, ezek elemzése, a fontosabb stílusjegyek kiemelése.

A tanult stíluskorszakok – modern jazz kezdete: bebop, cool, klasszicista jazz, jazz–rock – irányzatok ismerete. A híres együttesekkel és szólistákkal kapcsolatos néhány igen fontos adat ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Az év anyagából összefoglaló kérdések, hangzó zene alapján felismerése a tanultaknak. A vizsga írásbeli, vagy szóbeli formában történhet

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló

- ismerje a tanult stíluskorszakokat, irányzatokat;
- ismerje a tanult zenei formákat;
- ismerje a jelentős együtteseket és szólistákat és a velük kapcsolatos fontosabb adatokat.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egy jó minőségű magnetofon és szükség szerint egy hagyományos lemezjátszó és CD berendezés – sztereó lehallgatási lehetőséggel

Videó-, és DVD lejátszó.

JAZZ-ELMÉLET

A jazz-elmélet a jazz oktatás harmadik évfolyamától belépő elméleti tantárgy, amely az első két évfolyamban oktatott jazz-szolfézs elvégzését feltételezi, illetve elvárja. A tantárgy céljai és feladatai hasonlóak a jazz-szolfézs tantárgyéval.

A jazz-elmélet tanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

- a jazz sajátos dallami, harmóniai, ritmikai és formai jelenségeit;
- a jazz kapcsolatát más zenei műfajokkal;
- a rögtönzés belső rendezőelveit;
- a moduláló jazz-sztenderdeket;
- a blues-akkordsorokat, kadenciális akkordsorokat;
- a jazz akkordok fordításait.

Fejlessze a tanuló

- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Vertikális és lineáris koncepció a jazzben.
- Pentatónia az afro-amerikai folklórban, a klasszikus jazzben és a mai stílusokban.
- Diatonikus hangrendszerek; dúr, összhangzatos és melodikus moll.
- A pentatónia és diatónia közti áthidalások; a jazz intonációs sajátosságai: blues-hang, dirty tones stb.
- A diatonikus hangrendszer modulusai – modális skálák, ezek szerepe a jazzben.
- Tonalitás és funkció; fő- és mellékfunkciók a klasszikus zenében és a jazzben.
- A blues mint funkciós váz; bluesforma, blues-periódus.
- Dúr és moll hangsorok 3# és 3b előjegyzésig.
- II–V–I

Akkordtan fejlesztése

- A diatonikus skálák fokaira épülő akkordok – a diatonikus akkordkészlet bevezetése.
- A jazz alap akkordállománya: a jazzben gyakran használatos négyeshangzatok.
- A jazz akkordjelzés-rendje, az akkordjelzések különböző formái, típusai. Szeptim-akkordok jelzés-lehetőségei.

A rögtönzés belső rendezőelvei

- Naturális előadásmód a népzeneben: improvizatív jelleg, ösztönös variálás és rögtönzés a folklórban.
- Az improvizáció fejlődéstörténete; a variatív és improvizatív formák a klasszikus zenében, rögtönzés az afro-amerikai folklórban és a jazz különböző korszakaiban.
- Kadenciális, diatonikus, patternek.

- A jazzimprovizáció másfajta – nem harmóniai – kötöttségei: periódus, motivikus organizáció, tonális centrum, tematikus kapcsolódások, tempó, metrum stb.

Jazz–standardek tonális–funkciós elemzése, a horizontáció bevezetése

- A tonális–funkciós elemzés szükségszerűsége.
- A modulatorikus sztenderdek hangnemváltásai.
- A harmóniak összevonásának technikája – tonális tömbök.
- Egyes akkordok megfelelő skáláinak kikeresése, az improvizációs skálák alkalmazása a gyakorlatban.
- Horizontáció a gyakorlatban: a felvételek közös elemzése, a sztenderdek harmóniameneteinek törvényszerűségei.

A formaérvék fejlesztése

- Blues– és sztenderdformák, ezek elemzése

Ritmusérvék fejlesztése

- Ritmusdiktálás (pl. egy dallam vagy téma ritmusa).

Hallás fejlesztése

- A diatonikus skálák fokaira épülő hármások éneklése, felismerése, leírása.
- Skálák éneklése írása többszöri hallás után.

Zenei olvasás fejlesztése

- Könnyebb szving–gyakorlatok lapról olvasva.
- Háromszólamú akkordsorok olvasása hangzókkal.

Zenei írás fejlesztése

- Egyszerű témák írása.
- Kiegészítő gyakorlatok írásban, az osztály képzettségétől függően.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz–improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A tanév során bevezetett jazzelméleti alapfogalmak ismerete; e fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A különböző hangrendszerek, skálák, modusok ismerete. Valamennyi tanult harmónia ismerete, írásban való szerkesztése.

Improvizációs játékelvek, a belső kötöttségek ismerete.

Horizontációs készség: egyszerűbb sztenderd jellemző harmóniai részleteinek (II–V–I) horizontálása.

Egyszerűbb ritmikai gyakorlatok, jazz–sztenderdek.

Dallam– és ritmusírás a megfelelő zenei anyag szintjén.

Egy–két jazzdarab meghallgatása és formai elemzése.

Zenei szakkifejezések az ismeretanyaghoz kapcsolódóan.

A jazzelmélet–órán tanult anyag feldolgozása a gyakorlatban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Ismeretlen téma vagy dallam lejegyzése, a hangnem, ütemszám és szerkezet megállapítása után.
- Lapról éneklés, az adott zenei anyag alapján.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az akkordjelzések rendszerek újabb fajtái. A jazz–szextakkordok jelzés–lehetőségei.
- A szerkezetileg állandó összetett jazzakkordok (dúr és moll 69, 76, b10) bevezetése.
- A törzsakkordok és az összetett jazzakkordok funkciós jellege.
- Improvizációs rendezőelvek a modern jazzben; harmóniasoron és funkciós vázon alapuló rögtönzéstechika.
- Alterált és kromatikus patternek.
- A jazz–improvizáció másfajta – nem harmóniai – kötöttségei: periódus, motivikus organizáció, tonális centrum, tematikus kapcsolódások, tempó, metrum stb.
- A modulatorikus sztenderdek hangnemváltásai.
- Egyes akkordok megfelelő skáláinak kikeresése, az improvizációs skálák alkalmazása a gyakorlatban.
- Horizontáció a gyakorlatban: a felvételek közös elemzése, a sztenderdek harmóniameneteinek törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangsorok 7# és 7b előjegyzésig.
- Moll II–V–I, harmóniai patternek (turnback).

A formaérvék fejlesztése

- Formai elemzések; szimmetrikus és aszimmetrikus formák. Jellegzetes formák részletes elemzése.
- Speciális blues– és sztenderdformák.

Ritmusérvék fejlesztése

- Többszólamú ritmusok játsszása, függetlenítési gyakorlatok.
- Frazírozási gyakorlatok.
- Ritmusdiktálás (pl. egy dallam vagy téma ritmusa).

Hallás fejlesztése

- Egyszerűbb jazzakkordok éneklése, leírása.
- A diatonikus skálák fokaira épülő hármasok és négyesek, ezek éneklése, leírása.
- Könnyebb funkciós elemzések az egyszerűbb sztenderdekben hallás után.
- Skálák éneklése és írása többszöri hallás után.

Zenei olvasás fejlesztése

- Könnyebb szving–gyakorlatok lapról olvasva.
- Háromszólamú akkordsorok olvasása hangzókkal.

Zenei írás fejlesztése

- Egyszerű témák írása.
- Kiegészítő gyakorlatok írásban, az osztály képzettségétől függően.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz–improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A tanév során bevezetett jazzelméleti alapfogalmak ismerete; e fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A különböző hangrendszerek, skálák, moduszok alapos tudása a gyakorlatban is (felismerés hallás után a tanuló fő hangszerén, és írásban való szerkesztés).

Valamennyi tanult harmónia (hármások, négyesek, jazz–szextakkordok, összetett jazzakkordok) felismerése és írásban való szerkesztése.

Improvizációs játékelvek, a belső kötöttségek ismerete. Horizontációs készség: egy – a vizsgán vagy összefoglalón kijelölt – egyszerűbb sztenderd horizontálása.

Egyszerűbb ritmikai gyakorlatok.

Az eddigieknél bonyolultabb formájú és kidolgozású jazzdarabok, jazz–sztenderdek.

12 ütemes dúr blues–téma éneklése.

3–4 jazz–darab meghallgatása és formai elemzése.

Lapról éneklés, az adott zenei anyag alapján.

Zenei szakkifejezések, az ismeretanyaghoz kapcsolódóan.

A jazzelmélet–órán tanult anyag feldolgozása a gyakorlatban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Ismeretlen dallam lejegyzése, a hangnem, ütemszám és szerkezet megállapítása után.
- Jazz–sztenderd elemzése formai és harmóniai szempontból.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Nem állandó szerkezetű összetett jazzakkordok
- Törzsakkordok és harmonikus felépítmény
- Az akkordok színező hangjai: diatonikus akkordok diatonikus, színező hangjai
- Az akkordok felrakási lehetőségei: szűk fekvés
- A legfontosabb négyeshangzatok, jazz–szextakkordok és összetett akkordok megfordításai
- Az akkordkötési elvek érvényesülése a jazz gyakorlatában
- A tercépítkezésű harmóniak teljes állományának áttekintése
- Egyszerűbb harmonizációjú sztenderdek horizontálása
- A jazz–melodika kialakulása
- A különböző jazz–stílusok dallamvilága
- A különböző korszakok improvizációs stílusainak elemzése dallami szempontból
- Formai lehetőségek a különböző jazz–stílusokban
- Klasszikus jazz–témák, jazz–sztenderdek
- Egyszerűbb előadási formaszémák elemzése
- A beat, a jazz alaplüktetés–értéke
- A pulzálás szerepe a jazzritmikában
- A beat kettes és hármas osztása, hangsúlyozási technika, szinkópák
- A beat és off beat viszonya a jazzritmikában: a ritmusélmény meghatározó szerepe
- Off beat és szinkópa, off beat és frazírozás
- A jazzfrázírozás főbb sajátosságai
- Az európai lejegyzési rendszer és a jazz ritmikája közötti ellentétek
- Hullámváz és lebegés a pulzálásban: a drive és a relax fogalma a jazz–előadásban.
- Alaplüktetés és double time.
- Páros és páratlan ütemnemek
- A jazz jellegzetes tempói

A formaérzék fejlesztése

- Egyszerűbb formák elemzése.

A ritmusérzék fejlesztése

- Egy külön kiemelt hangszer ritmusának leírása.
- Memóriafejlesztő ritmusképletek, visszhangjáték.

Hallás fejlesztése

- A tercépítkezésű négyeshangzatok éneklése, írása
- Skálák éneklése és írása hallás után
- Akkordfordítások meghallgatása

Olvasás fejlesztése

- Egyszerűbb szving–gyakorlatok lapról olvasása
- Négyzólamú akkordsorok olvasása hangzókkal

Zenei írás fejlesztése

- A tanult harmóniák és skálák írása
- Egyszerűbb sztenderd–témák lejegyzése

Kollektív improvizáció fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok egy adott négyütemes harmóniasorra énekelve.
- Felelgetős ritmus–improvizáció.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz–improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A III. évfolyam tananyagában szereplő jazzelméleti alapfogalmak alapos ismerete. A fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A tanult jazzakkordok ismerete, írásban való szerkesztése.

A jazzritmika alapvető jelenségeinek ismerete.

Egyszerűbb harmonizációjú sztenderd horizontálása.

Differenciáltabb ritmikai gyakorlatok.

Egyszerűbb jazz–sztenderdek felvételről.

A jazz akkordfordítási technikájának alapjai.

A tercépítkezésű négyeshangzat–készlet, ezek fordításai.

A jazz négyeshangzat–állománya, fordítás–technikája.

A tanuló biztosan ismerje fel az egyszerű, tipikus periódusokat és formai szerkezeteket.

Le tudja írni öt–hat ismétlés után jazzes dallamotívumokat.

Ismerje fel a jazz alap–akkordállományát, a hármas– és négyeshangzat–készletet, az összes tanult skálát.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Ismeretlen dallam lejegyzése, a hangnem, ütemmutató és szerkezet megállapítása után.
- Mintegy 3–4 sztenderd téma. Dallam és ritmus leírása, lapról olvasása a zenei anyagnak megfelelően.

4. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok****Zenei ismeretek fejlesztése**

- A nóna, undecima és tredecima akkordok rendszerezése a diatonikus hangrendszerben
- Törzsakkordok és harmonikus felépítmény.
- Az akkordok színező hangjai: diatonikus akkordok alterált színező hangjai; alterált akkordok színező hangjai.
- Az akkordok felrakási lehetőségei: tág fekvés.

- Bizonyos akkordhangok kihagyása, mások duplázása (eltérő regiszterben), idegen hangok beépülése az akkordba: a jazz akkordfordítási technikája.
- Az akkordkötési elvek érvényesülése a jazz gyakorlatában.
- A hagyományos blokkakkord–szerkesztés elvei.
- A nem tercépítkezésű harmóniak és szerkezeti lehetőségek bevezetése: kvart– és szekundmodellek, szerkezetileg összetett hangzatok.
- Az improvizációs skálaállomány kiterjesztése: distancia–skálák, speciális skálamodellek (1–2, 2–1).
- Moll II–V–I. A különböző moll jellegű improvizációs skálák alkalmazása a gyakorlatban.
- Modern kompozíciók formai elemzése.
- Egyszerűbb arrangement–ok elemzése.
- Aszimmetrikus hangsúlyok, átkötött hangok, szinkópák.
- Poliritmika: bonyolultabb ritmusképletek és újabb lüktetésérték (8/8) bevezetése.
- Bonyolultabb metrumok, aszimmetrikus struktúrák, polimetria a jazzben.
- A transzkripció jelentősége.
- Az elemzés főbb szempontjai: ritmus, melódia, harmóniai készlet, tonalitás, modulatorikus folyamatok, improvizációs skálarendszer, frazírozás, a ritmus–szekcióval való összhang stb.
- Új skálák és skálamodellek mind a 12 hangról.
- A jazz alapvető akkordállománya, fordítás–technikája.

A formaérzék fejlesztése

- Speciális formák elemzése és formai vázak szerkesztése

A ritmusérzék fejlesztése

- Többszólamú, szólamonként eltérő ritmusú motívumok ritmusának leírása
- Memóriafejlesztő ritmusképletek, visszhangjáték

Hallás fejlesztése

- A teljes négyeshangzat–készlet éneklése, írása
- A leggyakoribb alterált akkordok meghallgatása
- Skálák éneklése és írása hallás után
- Akkordfordítások meghallgatása
- Distancia–skálák és speciális skálamodellek meghallása
- Moll blues–akkordsorok éneklése négy szólamban

Zenei olvasás fejlesztése

- Nehezebb szving–gyakorlatok lapról olvasása
- Négyszólamú akkordsorok olvasása hangzókkal

Zenei írás fejlesztése

- A tanult harmóniak és skálák írása
- Sztenderd–témák lejegyzése, funkciójelző basszussal.

Kollektív improvizáció fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok egy adott harmóniasorra énekelve.
- Egyszerű ritmus–improvizációs gyakorlatok (adott ritmus motívum továbbfejlesztése, folytatása, felhívás–válasz).

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz–improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A III. és IV. évfolyam tananyagában szereplő jazzelméleti alapfogalmak alapos ismerete, a fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A jazz teljes akkordállománya ismerete, írásban való szerkesztése.

Az alap–akkordállomány hallás utáni felismerése.

A fontosabb alterációs lehetőségek ismerete.

A jazzritmika alapvető jelenségeinek ismerete.

Bonyolultabb jazz–sztenderdek felvételről; a teljes négyeshangzat–készlet.

Jazz–szextakkordok, összetett akkordok, ezek fordításai.

A jazz gyakorlatában sűrűn előforduló alterációk és alterált hangzatok.

Új skálák és skálamodellek.

Mintegy 5–6 sztenderd–téma, funkciói, funkciójelző hangjai.

A tanuló tudjon leírni nyolc–tíz hallás után legalább 8 ütemes, egyszerű dallam– és ritmusmotívumokat.

Ismerje fel a jazz alap–akkordállományát, a hármas– és négyeshangzat–készletet, az összes tanult skálát.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Ismeretlen dallam lejegyzése, a hangnem, ütemszám és szerkezet megállapítása után.
- Egy modern jazzkompozíció önálló elemzése, horizontálása.
- Egy–két, a vizsgára készített transzkripció önálló elemzése
- Dallam és ritmus lapról olvasása a zenei anyagnak megfelelően.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

1. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Vertikális és lineáris koncepció a jazzben.
 - Pentatónia az afro–amerikai folklórban, a klasszikus jazzben és a mai stílusokban.
 - Diatonikus hangrendszerek; dúr, összhangzatos és melodikus moll.
 - A pentatónia és diatónia közti áthidalások; a jazz intonációs sajátosságai: blues–hang, dirty tones stb.
 - A diatonikus hangrendszer modulusai – modális skálák, ezek szerepe a jazzben.
 - Tonalitás és funkció; fő– és mellékfunkciók a klasszikus zenében és a jazzben.
 - A blues mint funkciós váz; bluesforma, blues–periódus.
 - A diatonikus skálák fokaira épülő akkordok – a diatonikus akkordkészlet bevezetése.
 - A jazz alap akkordállománya: a jazzben gyakran használatos négyeshangzatok.
 - A jazz akkordjelzés rendje, az akkordjelzések különböző formái, típusai.
 - A szeptimakkordok jelzés–lehetőségei.
 - Naturális előadásmód a népzeneben: improvizatív jelleg, ösztönös variálás és rögtönzés a folklórban.
 - Az improvizáció fejlődéstörténete; a variatív és improvizatív formák a klasszikus zenében, rögtönzés – az afro–amerikai folklórban és a jazz különböző korszakaiban.
 - Kadenciális, diatonikus patternek.
 - A tonális–funkciós elemzés szükségszerűsége.
 - A harmóniak összevonásának technikája – tonális tömbök.
 - Horizontáció a gyakorlatban: a felvételek közös elemzése, a sztenderdek harmóniameneteinek törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangsorok 7# és 7b előjegyzésig.

A formaérvék fejlesztése

- Blues– és sztenderdformák, ezek elemzése

Ritmusérvék fejlesztése

- Adott dallamhoz ritmusrögtönzés. Ritmusdiktálás (pl. egy dallam vagy téma ritmusa).

Hallás fejlesztése

- A diatonikus skálák fokaira épülő hármások és ezek éneklése, játszása, leírása.
- Könnyebb funkciós elemzések az egyszerűbb sztenderdekben, hallás után.
- Skálák éneklése és írása többszöri hallás után.

Zenei olvasás fejlesztése

- Könnyebb szving-gyakorlatok lapról olvasva.
- Háromszólamú akkordsorok olvasása hangzókkal.

Zenei írás fejlesztése

- Egyszerű témák írása.

Kollektív improvizáció fejlesztése

- Visszhangjáték dallamokkal, adott harmóniasorra.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz-improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A tanév során bevezetett jazzelméleti alapfogalmak ismerete; e fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A különböző hangrendszerek, skálák, moduszok alapos tudása a gyakorlatban is (felismerés hallás után, a tanuló fő hangszerén és írásban való szerkesztés).

Improvizációs játékelvek, a belső kötöttségek ismerete. Horizontációs készség: egy – a vizsgán vagy összefoglalón kijelölt – egyszerűbb sztenderd jellemző harmónia-részleteinek (II–V–I) horizontálása.

Egyszerűbb ritmikai gyakorlatok. Jazz-sztenderdek.

12 ütemes bluestéma éneklése

3–4 jazz-darab meghallgatása és formai elemzése.

Ismeretlen téma vagy dallam lejegyzése, a hangnem, ütemmutató és szerkezet megállapítása után.

Zenei szakkifejezések, az ismeretanyaghoz kapcsolódóan.

- A jazzelmélet órán tanult anyag feldolgozása a gyakorlatban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Lapról éneklés az adott zenei anyag alapján.
- Dallam- és ritmusírás a megfelelő zenei anyag szintjén
- Valamennyi tanult harmónia (hármások, négyesek) felismerése, kiéneklése bontva és írásban való szerkesztése.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Az akkordjelzéses rendszerek újabb fajtái. A jazz-szextakkordok jelzés lehetőségei.
- A szerkezetileg állandó összetett jazzakkordok (dúr és moll 69, 76, b10) bevezetése.
- A törzsakkordok és az összetett jazzakkordok funkciós jellege.
- Improvizációs rendezőelvek a modern jazzben; harmóniasoron és funkciós vázon alapuló rögtönzéstechika.
- Alterált és kromatikus patternek.
- A jazzimprovizáció másfajta – nem harmóniai kötöttségei: periódus, motivikus organizáció, tonális centrum, tematikus kapcsolódások, tempó, metrum stb.

- A modulatorikus sztenderdek hangnemváltásai.
- Egyes akkordok megfelelő skáláinak kikeresése, az improvizációs skálák alkalmazása a gyakorlatban.
- Horizontáció a gyakorlatban: a felvételek közös elemzése, a sztenderdek harmóniameneteinek törvényszerűségei.
- A dúr, az összhangzatos és a melodikus moll fokaira épülő hármások és négyesek.
- Moll II–V–I, harmóniai patternek (turnback)
- Hármás- és négyeshangzatok a diatonikus skálák fokain (a moll skálák fokain is).

A formaérzék fejlesztése

- Formai elemzések; szimmetrikus és aszimmetrikus formák
- Jellegzetes formák részletes elemzése
- Speciális blues- és sztenderdformák

Ritmusérzék fejlesztése

- Adott dallamhoz ritmuskomponálás vagy –rögtönzés
- Többszólamú ritmusok játszása, függetlenítési gyakorlatok
- Frazírozási gyakorlatok
- Ritmusdiktálás (pl. egy dallam vagy téma ritmusa)

Hallás fejlesztése

- Egyszerűbb jazzakkordok éneklése játszása, leírása.
- A diatonikus skálák fokaira épülő hármások és négyesek, ezek éneklése, játszása, leírása.
- Egyszerű hangnemi kitéréses témák éneklése.
- Könnyebb funkciók elemzések az egyszerűbb sztenderdekben, hallás után.
- Skálák éneklése és írása többszöri hallás után.

Zenei olvasás fejlesztése

- Könnyebb szving-gyakorlatok lapról olvasva.
- Három-négyzólamú akkordsorok olvasása hangzókkal.

Zenei írás fejlesztése

- Egyszerű hangnemi kitéréses témák írása.
- Kiegészítő gyakorlatok írásban, az osztály képzettségétől függően.

Kollektív improvizáció fejlesztése

- Változatos improvizációs gyakorlatok egy adott témára vagy harmóniasorra.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz-improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A tanév során bevezetett jazzelméleti alapfogalmak ismerete; e fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A különböző hangrendszerek, skálák, moduszok alapos tudása a gyakorlatban is (felismerés hallás után, a tanuló fő hangszerén és írásban való szerkesztés).

Valamennyi tanult harmónia (hármások, négyesek, jazz-szextakkordok, összetett jazzakkordok) felismerése, kiéneklése bontva és írásban való szerkesztése.

Improvizációs játékelvek, a belső kötöttségek alapos ismerete.

Differenciáltabb ritmikai gyakorlatok.

Az eddigieknél bonyolultabb formájú és kidolgozású jazz-darabok. Jazz-sztenderdek.

12 ütemes moll blues-téma éneklése.
 Változatos improvizációs készség fejlesztése.
 6–8 jazzdarab meghallgatása és formai elemzése.
 Ismeretlen téma vagy dallam lejegyzése, a hangnem, ütemmutató és szerkezet megállapítása után.
 Zenei szakkifejezések, az ismeretanyaghoz kapcsolódóan.
 A jazzelmélet órán tanult anyag feldolgozása a gyakorlatban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Lapról éneklés, az adott zenei anyag alapján.
- Dallam- és ritmusírás a megfelelő zenei anyag szintjén.
- Egy – a vizsgán vagy összefoglalón kijelölt – egyszerűbb modulatorikus sztenderd horizontálása.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- Nem állandó szerkezetű összetett jazzakkordok.
- Törzsakkordok és harmonikus felépítmény.
- Az akkordok színező hangjai: diatonikus akkordok diatonikus, színező hangjai.
- Az akkordok felrakási lehetőségei: szűk fekvés.
- A legfontosabb négyeshangzatok, jazz-szextakkordok és összetett akkordok megfordításai.
- Az akkordkötési elvek érvényesülése a jazz gyakorlatában.
- A hagyományos blokkakkord-szerkesztés elvei.
- A tercépítkezésű harmóniak teljes állományának áttekintése.
- Egyszerűbb harmonizációjú sztenderdek horizontálása.
- A különböző jazz-stílusok dallamvilága.
- A különböző korszakok improvizációs stílusainak elemzése dallami szempontból.
- Formai lehetőségek a különböző jazz-stílusokban.
- Klasszikus jazz-témák, jazz-sztenderdek formai elemzése.
- Egyszerűbb előadási formszémák elemzése.
- A beat, a jazz alapüktetés-értéke.
- A pulzálás szerepe a jazzritmikában.
- A beat kettes és hármas osztása, hangsúlyozási technika, szinkópák.
- A beat és off beat viszonya a jazzritmikában: a ritmusélmény meghatározó szerepe. Off beat és szinkópa, off beat és frazírozás. A jazzfrázirozás főbb sajátosságai.
- Az európai lejegyzési rendszer és a jazz ritmikája közötti ellentétek.
- Hullámozás és lebegés a pulzálásban: a drive és a relax fogalma a jazzelő-adásban.
- Alapüktetés és double time.
- Páros és páratlan ütemnemek. A jazz jellegzetes tempói.

A formaérvék fejlesztése

- Egyszerűbb formák elemzése.

A ritmusérvék fejlesztése

- Egy külön kiemelt hangszer ritmusának leírása.
- Memóriafejlesztő ritmusképletek, visszhangjáték.

Hallás fejlesztése

A tercépítkezésű négyeshangzat-készlet éneklése, írása.

- Skálák éneklése és írása hallás után.
- Akkordfordítások meghallgatása, éneklése.
- Blues-akkordsorok éneklése.

Zenei olvasás fejlesztése

- Egyszerűbb szving-gyakorlatok lapról olvasása.
- Négyzólamú akkordsorok olvasása hangzókkal.

Zenei írás fejlesztése

- A tanult harmóniak és skálák írása.
- Sztenderd-témák lejegyzése basszussal.

Kollektív improvizáció fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok egy adott 4 ütemes harmóniasorra, hangzókkal énekelve.
- Felelgetős ritmusimprovizáció.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz-improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A III. évfolyam tananyagában szereplő jazzelméleti alapfogalmak alapos ismerete. A fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A tanult jazzakkordok ismerete, írásban való szerkesztése.

A jazz-ritmika alapvető jelenségeinek ismerete.

Differenciáltabb ritmikai gyakorlatok.

Egyszerűbb jazz-sztenderdek felvételről.

A jazz akkordfordítási technikájának alapjai.

A tercépítkezésű négyeshangzat-készlet és fordításai.

Új skálák

Mintegy 5–6 sztenderd-téma, azok funkciói, funkciójelző hangjai. Dallam és ritmus leírása, lapról olvasása a zenei anyagnak megfelelően.

A tanuló biztosan ismerje fel a periódusokat és formai szerkezeteket.

Ismerje fel a jazz alap-akkordállományát, a hármas- és négyeshangzat-készletet, a klasszikus fordításokat, az összes tanult skálát.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Improvizáljon hangzókkal énekelve adott blues-harmóniasorra.
- Leírni nyolc-tízszeri hallás után, egy 12 ütemes témát.
- Egyszerűbb harmonizációjú sztenderd horizontálása.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek fejlesztése

- A nóna, undecima és tredecima akkordok rendszerezése a diatonikus hangrendszerben.
- Törzsakkordok és harmonikus felépítmény.
- Az akkordok színező hangjai: diatonikus akkordok alterált színező hangjai; alterált akkordok színező hangjai.
- Az akkordok felrakási lehetőségei: tág fekvés.
- Bizonyos akkordhangok kihagyása, mások duplázása (eltérő regiszterben), idegen hangok beépülése az akkordba: a jazz akkordfordítási technikája.
- Az akkordkötési elvek érvényesülése a jazz gyakorlatában.

- A modern blokkakkord–szerkesztés elvei.
- A nem tercépítkezésű harmóniak és szerkezeti lehetőségek bevezetése: kvart– és szekundmodellek, szerkezetileg összetett hangzatok.
- Az improvizációs skálaállomány kiterjesztése: distancia–skálák, speciális skálamodellek (1–2, 1–3, 1–4, 1–5), tengelyelvű skálák, különböző típusú diatonikus skálaszelvények kombinációi.
- Bonyolultabb harmonizációjú sztenderdek horizontálása.
- A moll horizontáció problémái: a különböző moll jellegű improvizációs skálák alkalmazása a gyakorlatban.
- Modern kompozíciók formai elemzése.
- Egyszerűbb arrangement–ok elemzése.
- Aszimmetrikus hangsúlyok, átkötött hangok, szinkópák.
- Poliritmika: bonyolultabb ritmusképletek és újabb lüktetésérték (8/8) bevezetése.
- Bonyolultabb metrumok, aszimmetrikus struktúrák, polimetria a jazzben.
- A transzkripció jelentősége.
- Az elemzés főbb szempontjai: ritmus, melodika, harmóniai készlet, tonalitás, modulatorikus folyamatok, improvizációs skála-rendszer, frazírozás, a ritmus–szekcióval való összhang stb.

A formaérvék fejlesztése

- Speciális formák elemzése és formai vázak szerkesztése.

A ritmusérvék fejlesztése

- Többszólamú, szólamonként eltérő ritmusú motívumok ritmusának leírása. Memóriafejlesztő ritmusképletek, visszhangjáték.

Hallás fejlesztése

- A teljes négyeshangzat–készlet éneklése, írása.
- A leggyakoribb alterált akkordok felismerése, éneklése, írása.
- Skálák éneklése és írása hallás után.
- Akkordfordítások meghallgatása, éneklése négy szólamban.
- Distancia–skálák és speciális skálamodellek meghallása, éneklése.
- Moll blues–akkordsorok éneklése négy szólamban.

Zenei olvasás fejlesztése

- Nehezebb szving–gyakorlatok lapról olvasása.
- Négyzólamú akkordsorok olvasása hangzókkal.

Zenei írás fejlesztése

- A tanult harmóniak és skálák írása.
- Sztenderd–témák lejegyzése, funkciójelző basszussal.

Kollektív improvizáció fejlesztése

- Improvizációs gyakorlatok egy adott, legalább 12 ütemes harmóniasorra, hangzókkal énekelve.
- Témakomponálás egy adott harmóniasorra. (Közös értékelés.)
- Ritmuskomponálás több szólamban.

Ajánlott tananyag

Gonda János: A rögtönzés világa II – A jazz–improvizáció elmélete és gyakorlata

Mark Levine: Jazz Theory

Lendvai Ernő: Bartók és Kodály harmóniavilága

John Mehegan: Jazz Improvisation I–IV.

Jerry Coker: Improvising Jazz

Jerry Coker: The Jazz Idiom

Követelmények

A III. és IV. évfolyam tananyagában szereplő jazzelméleti alapfogalmak alapos ismerete. A fogalmak gyakorlati példákkal való illusztrálása.

A jazz teljes akkordállományának ismerete, írásban való szerkesztése.

A fontosabb alterációs lehetőségek ismerete.

A jazzritmika alapvető jelenségeinek ismerete.

A teljes négyeshangzat–készlet.

Jazz–szextakkordok, összetett akkordok, ezek fordításai.

A jazz gyakorlatában sűrűn előforduló alterációk és alterált hangzatok.

Új skálák és skálamodellek.

1–2 saját kompozíció; blues és sztenderd jellegű téma adott harmóniasorra.

Mintegy 8–10 sztenderd téma, azok funkciói, funkciójelző hangjai.

Dallam és ritmus komponálása, leírása, lapról olvasása a zenei anyagnak megfelelően.

A tanuló improvizáljon hangzókkal énekelve adott moll blues–harmóniasorra. Tudjon leírni nyolc–tízszeri hallás után hangnemi kitéréses, legalább 12 ütemes témákat.

Ismerje fel a jazz alap–akkordállományát, a hármas– és négyeshangzat–készletet, a klasszikus fordításokat, az összes tanult skálát

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy bonyolultabb harmonizációjú sztenderd vagy modern jazzkompozíció önálló elemzése, horizontálása.
- Egy–két, vizsgára készített transzkripció önálló elemzése; a transzkripciót a tanuló készítse.
- Az alap–akkordállomány hallás utáni felismerése.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**„A” tagozaton**

A tanuló ismerje

- a jazzelmélet anyagában szereplő valamennyi alapfogalmat;
- a jazz teljes akkordállományát;
- a legfontosabb alterációs lehetőségeket;
- a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;

Legyen képes egy bonyolultabb harmonizációjú jazz–szentderd vagy modern jazz kompozíció önálló elemzésére; ismerjen néhány dúr és moll bluest.

„B” tagozaton

Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. A tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga írásbeli, és/vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga feladatait az iskola választhatja ki illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgyai és időtartama

jazz–elmélet kötelező tantárgy

„A” tagozaton minimum 45 perc;

„B” tagozaton minimum 45 perc.

A vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga

„A” tagozat

- Teszt, ami 10–15 egyszerű, általános zenei, jazz–zenei kifejezésekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- Hármashangzatok és fordításaik felismerése.
- A jazzben gyakran használt modális skálák felismerése négyszeri lejátszás alapján.
- A jazz nemzetközi akkordjelzési gyakorlatának megfelelően megadott 10 különböző jazzakkord szűkfekvéses kibontása az ötvonalas rendszerben.
- 4 ütemes, tonális, közepes nehézségű, megadott kezdőhangú dallam leírása hallás után, nyolcszori eljátszás alapján, előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot.
- 4 ütemes, közepes nehézségű jazzes ritmus leírása hallás után, nyolcszori eljátszás alapján.

„B” tagozat

- Teszt, ami 10–15 egyszerű, általános zenei, jazz–zenei kifejezésekkel és alapvető, jazztörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- Hármashangzatok és fordításaik, alaphelyzetű négyeshangzatok felismerése, hallás utáni leírása violinkulcsban, megadott basszushangra.
- A jazzben gyakran használt modális skálák felismerése négyszeri lejátszás alapján.
- A jazz nemzetközi akkordjelzési gyakorlatának megfelelően megadott 10 különböző jazzakkord szűkfekvéses kibontása az ötvonalas rendszerben.
- 4 ütemes, egyszerűen moduláló, közepes nehézségű dallam leírása hallás után, nyolcszori eljátszás alapján, előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot
- 4 ütemes, közepes nehézségű jazzes ritmus leírása hallás után, nyolcszori eljátszás alapján.

A szóbeli vizsga

„A” tagozat

- 10–15 egyszerű, általános zenei, jazz–zenei kifejezésekkel, fogalmakkal kapcsolatos kérdés
- Oktávon belüli hangköz felismerése négyszeri eljátszás alapján.
- Hármashangzatok és fordításaik felismerése.
- A jazzben gyakran használt modális skálák felismerése négyszeri lejátszás alapján.
- A jazzben használatos négyeshangzatok hangstruktúráinak kibontása.
- 4 ütemes, közepes nehézségű jazzes ritmus visszatapsolása nyolcszori eljátszás alapján.

„B” tagozat

- 10–15 egyszerű, általános zenei, jazz–zenei kifejezésekkel, fogalmakkal és alapvető jazztörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- Oktávon belüli hangköz felismerése négyszeri eljátszás alapján.
- Hármashangzatok és fordításaik, alaphelyzetű négyeshangzatok felismerése.
- A jazzben gyakran használt modális skálák felismerése négyszeri lejátszás alapján.
- A jazzben használatos összetett akkordok (ötös és hatoshangzatok) hangstruktúráinak kibontása.
- 4 ütemes, közepes nehézségű jazzes ritmus visszatapsolása nyolcszori eljátszás alapján.

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,

- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora.

Metronom.

CD lejátszó, lemezjátszó készülék, egy ötvonalas tábla.

A közös elemzésekhez, horizontáláshoz és transzkripcióhoz a jazzirodalom tanításánál használt lemez- és kazettatár- és CD-tár.

JAZZ-ZENEKARI GYAKORLAT

A jazz-kombó tantárgy hivatott betölteni a kamarazenei gyakorlat szerepét a jazzoktatásban. A jazz műfajra ez a legjellemzőbb megnyilatkozási forma, így rendkívül fontos, hogy az egyéni felkészültség mellett a jazz mint kamarazene művelése, megfelelő hangsúlyt kapjon az oktatás során. Ezért 3. évfolyamtól mindenkinek kötelező tárgy.

A jazz-zenei gyakorlat tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait, stílusait;
- a különböző zenei stílusok jellegzetes játékmódját;
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait;
- az együttes zenekari játékot.

Fejlessze a tanulók

- technikai adottságait;
- hallását;
- zenei memóriáját;
- muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
- előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ritmusszekció játékanak fejlesztése

- Együttjátás alapjainak megteremtése: tempó tartása, dob-basszus lüktetés összehangolása.
- Zongora, gitár játékanak a lábcin-re (hi-hat) hangolása.
- Egyszerű szvinges lüktetés, shuffle (triolás groove), egyszerű bossa nova.

Improvizáció, közös játék fejlesztése

- Álló harmóniakra való szabad ritmikai improvizáció pentatonokkal (lá, és dó pentatonok), diatonikus skálákkal (pl.: Fm7, G7, Ebmaj.)
- Az első élmények fontosak, lehet 8 – 8 ütemes váltásokkal kérdezz-felelek formában elkezdni, majd sűríteni 4–4 ütemesre. Lehet két szóló hangszerrel, de lehet úgy is, hogy mindenki sorra kerül, körbe jár a 8, ill. 4 ütem.
- Egy adott hangot is megjelölhetünk, amivel mindenki elkezd a 8 ütem variációját.
(pl.: Fm7, lá pentaton improvizáció esetén Bb, C hang.)
- Egy adott ritmusképlet is lehet a 8 ütemes variációk indító ötlete, lehetőleg egy ütem hosszúságú. Ezt fúzi mindenki tovább a maradék ütemekben.
- 2–3 akkordos gyakorlatokra szabad ritmikai és dallami ötletek játéka pentatonokkal
(pl.: 8 ütem Gm7 // 8 ütem Cm7 (azonos alapú lá-pentaton improvizáció)
- 8 ütem Gm7 // 8 ütem Fm7 (azonos alapú lá-pentaton improvizáció)
- 8 ütem F7 // 8 ütem Es7 (azonos alapú dó- vagy a kvintről induló lá-pentaton improvizáció)

- Diatonikus skálával egyszerű improvizációk turnaround-okra. Kezdetben lehet egy akkord 2 ütem is. – Szabályok nélkül, szabadon, lehetőleg a harmóniai ívek dallami lekövetésére koncentráljunk. Később gyakoroljuk ezt is párokban felhívás-válasz jelleggel, betartva a 4 ill. 8 ütemes periódust. (pl.: II–V–I–VI; I–VI–II–V.)
- Gyakoroljuk a fentiek variációit szvingre, bossa novára, shuffle-ra. Amennyiben a periódus tartása nehézségekbe ütközik, alakítsuk úgy az improvizációt, hogy egy tanuló csak a páratlan vagy páros ütemekben játsszon (pl.: 1–3–5–7; 2–4–6–8).

Ajánlott tananyag

Jamey Aebersold Vol. 1. How to play and improvise jazz

Jamey Aebersold Vol. 24. Major and minor

Követelmények

Egy-hármas, triolás szving érzet. Egyszerű bossa nova lüktetés.

Periódus tartása, nyolc ütemes zenei mondatok létrehozása

Stílusos, egyszerű, főleg ritmikai alapú szólók játéka egyszerű harmóniamenetekre pentatonokkal, skálákkal.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző karakterű jazz-sztenderd előadása a tanult módszerekkel

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ritmusszekció játékanak fejlesztése

- Nehezebb szving, latin kombó gyakorlatok közös gyakorlása különböző stílusokban, előbb előre megszerkesztett iskolákból, csak ritmusszekcióval, majd fúvósokkal, szólistákkal.
- Voicing akkordok használata, fűzése a kíséretben.
- Periódusok, sorok jelzése a dobon, AABA forma zenei lekövetése a ritmusszekcióban.
- Kombó arrangement-ok játéka meghangszerelt kombó kottákból.

Improvizáció, közös játék fejlesztése

- Jazz-ritmika gyakorlása, tudatosítása.
- Egyszerű improvizációs gyakorlatok (3. évf.) előre megadott ritmusban, vagy motívumindító ritmusképlettel.
- Felütések, triolák, elnyelt hangok.
- A dallam ívének dinamikai lekövetése.
- Alapvető frazeálási jelek elsajátítása, egyszerű kombó arrangement-ok játéka a ritmusszekcióval. A frazeálási jelek szigorú betartása, zenekari dinamika.
- A 12 ütemes blues egyszerű fajtáinak megismerése, gyakorlása.
- Improvizáció akkordhangokkal.
- Azonos akkordok gyakorlása (pl.: Cm7–Dm7–Em7) egyszerű harmóniamenetekre. Az akkord különböző fokairól indított saját dallamok
- Skálahorizontációk játéka egyszerű sztenderdekre.
- 4–6 számból álló repertoár kialakítása év közben

Ajánlott tananyag

Jamey Aebersold Vol. 1. How to play and improvise jazz

Jamey Aebersold Vol. 2. Vol 42. (Blues)

Jamey Aebersold Vol. 24. Major and minor

Jamey Aebersold Vol. 30. Rhythm Section Workout

Kendor Jazz Combo Serie

Real Book

Követelmények

Legalább egy kombó arrangement játéka fúvósokkal. Stílusos kíséret, hangsúlyok játéka, periódus érzékeltetése
Szóló játéka néhány akkordos sztenderdekre skálák, harmóniahangok segítségével.

A periódus tartása, dinamika, frazeálás használata játék közben

Néhány egyszerű standard rendszeres gyakorlása, memorizálása

Javasolt repertoár számok:

Tune up

Afro blue (egyharmóniás improvizációval javasolt)

Take the „A” train

Watermelon man

All blues

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű jazz–sztenderd előadása a tanult módszerekkel

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ritmus szekció játékanak fejlesztése

- Hangszerelések kottából való játékanak gyakorlása, képességének kialakítása
- Egyszerű ritmikai hangszerelések készítése (pl.: bevezetés, lezárás) a ritmusszekciónak.
- transzkripció vagy saját ötlet alapján.
- Lejegyzési készség fejlesztése.
- Dinamikai, frazírozási készség fejlesztése
- Latin zenei stílusok ismeretének bővítése, szving játéka különböző tempókban
- Ritmikai ötletek átvétele játék közben
- Komplet arrangement-ok játéka

Improvizáció, közös játék fejlesztése

- A tanulók kis zenekarokba való beosztása
- Dinamikai és frazeálási eszközök használata szóló játéka közben
- Összefüggő szólók játéka sztenderdekre skálák, akkordhangok segítségével.
- Az alsó kromatikus, és felső diatonikus váltóhangok gyakorlása akkordokra,
- egyszerű harmóniamenetekre.
- 4–8 számból álló repertoár kialakítása évközben

Ajánlott tananyag

Jamey Aebersold Vol. 3. The II–V–I Progression

Jamey Aebersold Vol. 30. Rhythm Section Workout

Kendor Jazz Combo Serie

Követelmények

Javasolt repertoár számok

Straight no chaiser

Cantaloup Island

In a Sentimental mood

I can't give you anything but love

Song for my fater

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű jazz–sztenderd előadása a tanult módszerekkel

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ritmus szekció játéka fejlesztése

- Kombó transzkripciók készítése egyszerű, követhető felvételek alapján
- Stílusos kíséret játéka a különböző jazz műfajokban
- Arrangement-ok játéka, szólisták kísérete dinamikai érzékenységgel
- 9-, 9+, 5-, 5+ alterációk tudatos használata, egyeztetve a szólistákkal
- Balladajáték triolás lüktetéssel

Improvizáció, közös játék fejlesztése

- Improvizáció diatonikus skálákkal, akkordokkal és váltóhangokkal
- Összhangzatos és melodikus moll behelyettesítések domináns szeptimek esetén

Ajánlott tananyag

Jamey Aebersold Vol. 16. Turnarounds, Cycles & II-V7

Kendor Jazz Combo Serie

Real Book

New Real Book

Követelmények

Egyszerű sztenderdek stílusos előadása, zenekari arrangement-ok játéka

Javasolt repertoár

Autumn Leaves

St. Thomas

I'm beginning to see the light

Footprints

How Insensitive

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű jazz-sztenderd előadása a tanult módszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton

A tanuló

- ismerje a különböző stílusok jellegzetes stílusjegyeit;
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, egyszerűbb blues-harmonizációkat;
- ismerje a különböző kíséresi módokat;
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
- ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait;
- rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz-sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kíséresi formákkal, egyszerű improvizáció;
- ismerjen néhány dúr és moll blueset;
- ismerje a jazzben használatos gyakori szerkezeteket, formákat.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Rendszeresen hangolt zongora vagy elektromos zongora

Gitár, basszusgitár kombó erősítő

Minimum 4 csatornás keverő erősítővel és két hangfal

Dob felszerelés (lábcin, pergő, lábdob, felsőtam, állótam, két kísérő cintányér)

Minimum 4 darab kottatartó
 Mikrofon állvány
 Ének mikrofon, hozzávaló kábel
 Minimum 4 darab legalább 1,5 méteres jack–jack kábel
 Metronóm
 Hangológép
 Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

D) ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE

I. Fejezet

AZ ALAPFOKÚ ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmas az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására a digitális technika modern eszközeivel.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Billentyűs tanszak tantárgyai: klasszikus szintetizátor, szintetizátor–keyboard, számítógépes zene

Zeneismeret tanszak tantárgyai: hangszínszolfézs, szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet

Kamarazene tanszak tantárgya: kamarazene

Hangszeres tantárgyak – egyéni képzés

„A” tagozat

Főtárgy: klasszikus szintetizátor, szintetizátor–keyboard, számítógépes zene

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező *

Kötelezően választható tantárgy: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, zeneismeret, kamarazene, második hangszer, magánének

Választható tantárgy: hangszínszolfézs, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, második hangszer, magánének, valamint a klasszikus zene, népzene, jazz–zene tantervi programjainak tantárgyai

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óraterv 1.

Tantárgy	évfolyamok											
	előképző		alapfok						továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai:

(2)+6+4 évfolyam: klasszikus szintetizátor, szintetizátor–keyboard,

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy					2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra:	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai:

(2+2)+4+4 évfolyam: számítógépes zene

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc

Kötelezően választható tantárgy: 5 – 10. évfolyamig

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum. 2x45 perc

(kamarazene: 2– 8 fő)

Választható tantárgy:

Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

(kamarazene: 2– 8 fő)

„B” tagozat

Főtárgy: szintetizátor–keyboard, számítógépes zene

Kötelező tantárgy: alapfokú évfolyamokon szolfézs, továbbképző évfolyamokon szolfézs, vagy zeneelmélet

Kötelezően választható tantárgy: zongora

Választható tantárgy: hangszínszolfézs, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, második hangszer, magánének, valamint a klasszikus zene, népzene, jazz–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	évfolyamok											
	előképző		alapfok						továbbképző			
	(1)	2	(1)	(2)	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+2)+4+4 évfolyam: szintetizátor–keyboard,

„B” tagozatra a tanulót a szintetizátor–keyboard főtárgynál az alapfok harmadik évfolyamától javasolt irányítani.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy		1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(2)	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma:

(2+1)+3+4 évfolyam: számítógépes zene

„B” tagozatra a tanulót a számítógépes zene esetében második évfolyamtól javasolt irányítani.

Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „B” tagozaton a 12. évfolyam végéig 2x45 perc

Kötelezően választható tantárgy:
 Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
 Választható tantárgy: a képzés teljes idejében
 Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
 Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc
 (kamarazene: 2– 8 fő)

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia

- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társzművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetség gondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok főtárgy („A” tagozat): szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok főtárgy („B” tagozat): szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok főtárgy („A” tagozat): szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy („B” tagozat): szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok főtárgy „A” és „B” tagozat: főtárgy

Záróvizsga tantárgyai

Az záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat: főtárgy

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak

A gyakorlati vizsga időtartama

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

Gyakorlati vizsga**Elméleti tantárgyak**

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgykból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgykból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

BILLENTYŰS TANSZAK**KLASSZIKUS SZINTETIZÁTOR****A program célja:**

- alakítsa ki a különböző billentéstechnikájú billentyűs hangszerek – akusztikus zongora, digitális zongora, szintetizátor – játéktechnikai és zenei alapjait,
- fejlessze a tanuló zenei képességeit a szintetizátor és a hozzá tartozó digitális eszközök segítségével,
- alapozza meg a klasszikus és kortárs zenei műveltséget a digitális és számítástechnikai eszközök segítségével,
- fejlessze a hangszínek iránti fogékonyságot és a hallást a különböző előadásmódok finomabb megkülönböztetéséhez.

A program feladata:

- adjon áttekintést a zenetörténet billentyűs irodalmáról, és ne zárkózzon el a jazz- és tánczene kiemelkedő alkotásaitól sem,
- foglalkozzon a szintetizátorra írott eredeti művekkel és átíratokkal, alakítsa ki az ezek interpretálásához szükséges játéktechnikai és stílusbeli jártasságot,
- ismertesse meg a hangszer technikai sajátosságait, hangtechnikai alapelveit,
- teremtsen meg már az alsóbb évfolyamokon is az aktív kamarazenélés, zenekari játék lehetőségét,
- alakítsa ki jó improvizációs készséget, ösztönözze a tanulót zenei fantáziájának kiélésére,
- készítsen fel a számítógépes zenei alkalmazások kreatív használatára,
- adjon lehetőséget a későbbi szintetizátor előadóművészi, illetve zeneszerzői pályára való felkészülésre.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő évfolyam az előképzős tanulók számára nyújthat lehetőséget arra, hogy elkezdhessék hangszeres tanulmányaikat, és életkori sajátosságaiknak megfelelő előkészítést biztosítson a további hangszeres évfolyamok elvégzéséhez

Fejlesztési feladatok

- Karos ejtegetés
- Karos staccato
- Legato játék
- Az ujjak kéztőből való, önálló mozgása
- A hüvelyk- és a kisujj megfelelő tartása
- Ismerkedés a hangszerrel
- A klaviatúra, a hangok elhelyezkedése
- A szintetizátor és a zongora összehasonlítása
- A hangszer ki- és bekapcsolása, a hangszínváltó gombok használata
- A játszott dallamok, dalocskák megszólaltatása különböző hangszíneken
- Az első félévben hallás utáni játék, a második félévben a legegyszerűbb kottaképek játéka
- Az alapvető metrumérzék kialakítása
- Játék a hagyományos zongoratechnikáktól eltérő gesztusokkal (tenyeres, alkaros stb.)
- Környezetünk hangszíneinek megismertetése

Ajánlott tananyag

Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek I.

Józsefné – Szmrecsányi: Zenei előképző

Füzesi Zsuzsa: Daloskönyv

Követelmény

Játsszon a tanuló megfelelő kéztartással.

Tudjon játszani hallás után, illetve kottakép alapján egyszerű bi-, tri-, tetra-és pentachord (-ton) hangkészletű dallamokat, egy kézzel.

Legyen képes egyszerű hangszínváltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két egyszerű gyermekdal, népdal, vagy más dallam lejátszása lehetőleg kotta nélkül

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Karos staccato
- Legato játék
- Az ujjak kéztőből való, önálló mozgása
- A hüvelyk- és a kisujj megfelelő tartása
- A szintetizátor és a zongora összehasonlítása
- A hangszínváltó gombok használata
- A játszott dallamok, dalocskák megszólaltatása különböző hangszíneken
- Az alapvető metrumérzék kialakítása, fejlesztése
- Játék a hagyományos zongoratechnikáktól eltérő gesztusokkal (tenyeres, alkaros stb.)
- Környezetünk hangszíneinek megismertetése

Ajánlott tananyag

Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek I.
 Józsefné – Szmrecsányi: Zenei előképző
 Füzesi Zsuzsa: Daloskönyv

Követelmény

Játsszon a tanuló megfelelő kéztartással.

Tudjon játszani hallás után, illetve kottakép alapján egyszerű bi-, tri-, tetra-és pentachord (-ton) hangkészletű dallamokat egy kézzel, két kézzel.

Legyen képes egyszerű hangszínváltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két egyszerű gyermekdal, népdal, vagy más dallam lejátszása lehetőleg kotta nélkül

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

A klasszikus szintetizátor tanítási anyaga általában a zongora szak anyagához igazodik, hiszen a hangszer annak édes gyermeke. A játéktechnikai követelmények valamelyest enyhébbek, tekintettel arra, hogy a speciális hangszerismeret anyagát is el kell sajátítania a tanulónak.

Fejlesztési feladatok

- Érintésvédelmi ismeretek
- Ismerkedés a hangszerrel
- A klaviatúra, a hangok elhelyezkedése
- A szintetizátor és a zongora összehasonlítása
- A hangszer ki- és bekapcsolása, a hangszínváltó gombok használata
- A glissando-kerék, a modulációs-kerék és a billentyű-utánnnyomás megismertetése
- Játék a hagyományos zongoratechnikáktól eltérő gesztusokkal
- Környezetünk hangszíneinek megismertetése
- Kétkézes játék ellenmozgással és párhuzamos mozgással
- Fekete billentyűs skálajáték külön kézzel, egy-két oktáv terjedelemben
- Az első félévben javarészt hallás utáni játék, a második félévben egyszerűbb kottaképek játéka
- A játszott dallamok, dalocskák megszólaltatása különböző hangszíneken
- Egyszerű ritmikai improvizációk
- A kérdés-felelet formai technika
- Kérdés-felelet improvizációk
- Kottaolvasás rögzített ritmus-patternek (osztinátók) segítségével

Ajánlott tananyag

Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek I–II.
 Józsefné – Szmrecsányi: Zenei előképző
 Hernádiné – Inzelt – Fantóné – Komjáthyne – Máthéné: Zongoraiskola I.
 Bartók: Mikrokozmosz I.
 Füzesi Zsuzsa: Daloskönyv; Eszterlánc
 A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei
 ROLAND PIANO ISM– Skills Book I.

Követelmény

Játsszon a tanuló megfelelő kéztartással.

Tudjon játszani hallás után, illetve kottakép alapján egyszerű bi-, tri-, tetra-és pentachord (illetve –ton) hangkészletű dallamokat egy, illetve két kézzel.

Legyen képes önálló hangszínváltásokra, egyszerű ritmikai és kérdés–felelet improvizációkra.

Tudjon rögzített kísérettel együtt játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két egyszerű gyermekdal, népdal, vagy más dallam lejátszása

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A különböző akusztikus hangszerek hangzásának, játékmódjának megismerése
- Hangszintézis– kezdeti elemeinek elsajátítása
- A két kéz függetlenítésének folytatása ritmikai és dinamikai síkon
- A karos ejtegetés, karos staccato és legato játék biztonságossá tétele
- Kétkezes játék bonyolultabb kísérőszólamokkal
- Előre rögzített (programozott) ostinatókra ritmus-, illetve dallamrögtönzések
- A II–V–I–es skálajáték előkészítése (harmóniakíséretes skálajáték)
- A tizenhatod értékű hangok és a velük alkotott ritmuscsoportok
- A ritmusképletek – szinkópa, éles és nyújtott ritmus – transzpozíciói (augmentálása, diminuálása)
- Kottaolvasás negyed és fél mérőkkel – a mérőket a szintetizátoron beállított ütőhangszerekkel szólaltatjuk meg
- Játék lapról olvasó oktató szoftverrel
- Előre rögzített kísérekkel kamarazenélés
- Nehezebb ritmikai improvizációk és egyszerűbb dallami figurációk gyakorlása
- Hosszabb kérdés–felelet improvizációk (esetleg 2 tanulóval, egymásnak adva a dallamokat)
- Egyszerű hangszerelési gyakorlatok

Hangszerismeret

- A Display kezelése
- A kurzormozgató billentyűk használata
- A numerikus gombok használata
- Az Up–Down, a Page (lapozó) és egyéb speciális gombok használata
- Hangbankok kezelése – GM – hangkészlet
- MIDI összeköttetés, a MIDI és a DIN csatlakozó összevetése
- Érintésvédelmi kérdések, elektromos veszélyek

Ajánlott tananyag

Aszalós Tünde: Zongorázó gyermek I–III.

Hernádiné – Inzelt – Fantóné – Komjáthyiné – Máthéné: Zongoraiskola I–II.

Bartók: Mikrokozmosz I.

Teőke: Válogatott etűdök I.

A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:

Gonda János: A rögtönzés világa I.

ROLAND PIANO ISM – Skills Book I.

Követelmény

Tudjon a tanuló biztonságosan játszani egyszerű kétkezes darabokat. Legyen képes előre rögzített szólamokkal – pl. ROLAND ISM – együtt játszani, illetve egyszerű két–három hangszeres kamarazenélésben részt venni. Tudjon negyed és fél mérővel jó tempóban kottát olvasni. Tudjon adott dallamra ritmikus és egyszerűbb dallam improvizációkat készíteni.

Ismerje hangszer alapvető technikai sajátosságait, tudja kezelni a technikai képzésről szóló részben megadott funkciókat.
Tudjon javaslatot tenni egyszerű darabok hangszerelésére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- két szóló- és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hangszintézis–elemek használatának bővítése
- Hangszercsoportok hangbeállításainak, és azok játékmodorának, játékstílusának megismerése
- A II–V–I–es skálajáték rendszeres gyakorlása
- Az éneklő legato játék és a staccato technika tökéletesítése alkalmas hangszínek, hangzások segítségével
- Kettősfogasok, hangzatbontás
- Gyakorlás digitális és akusztikus zongorán
- Ismerkedés a klasszikus táncok világával
- A háromtagú forma
- Előre rögzített kísérettel kamara
- A tanult darabok rögzítése és elemzése szekvenszer segítségével
- Könnyű kamaraátiratok készítése
- Improvizációs játékok a háromtagú formával
- Szintetizátorzene–szerzőktől egy–egy mű elemzése
- Játék lapról olvasó oktató szoftverrel

Hangszerismeret

- A Mód–választó gombok, a single–dual, a mono–poli funkciók és azok használata (a használt szintetizátor adottságaihoz alkalmazkodva)
- A Program, Edit Program, Combi, Edit Combi funkciók (hang, hangszerkesztés, kombináció, kombináció szerkesztés)
- A hangkeltés, az oszcillátor
- Az EG–burkológörbe fogalma
- A transzponálás, a billentyűzet transzponálhatósága
- MIDI kapcsolatok (IN, OUT, THROUGH), OMNI ON mód
- A billentyűs hangszercsoport hangszereinek áttekintése
- A szintetizátor története: a korai szintetizátorok (lehetőleg zenehallgatással egybekötve)

Ajánlott tananyag

Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek II–III.

Hernádiné – Inzelt – Fantóné – Komjáthy – Máthéné: Zongoraiskola II.

Bartók: Mikrokozmosz II.

Bartók: Gyermeknek I.

Teőke: Válogatott etűdök II.

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi – Komjáthy)

A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:

ROLAND ISM – Skills Book II.

Burgmüller: Easy and progressive studies for the Piano

Gonda János: A rögtönzés világa I.

Követelmény

A tanuló legyen képes az ajánlott anyag szintjének megfelelő darabok technikailag és zeneileg helyes előadására, az egyéni adottságok figyelembe vételével.

Billentéstechnikája, érzékenysége fejlődjen tovább. Tudja előadni darabját más billentyűs hangszereken is. Tudjon MIDI-s hangszereket összekötni.

Kamarazenélésére legyen jellemző a társakra való megfelelő odafigyelés. A hangszintézis alapjainak megismerésével tudjon a preset hangszínekből kiindulva egyszerű editálásokat elvégezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szóló- és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- „Klasszikus” szintetizátorzene–szerzők műveinek interpretálása
- A hangszintézis használt elemeinek bővítése
- A gyors (kiszórt) staccato gyakorlása pengetős hangzások utánzásának segítségével
- Hangzatbontások, hangzatfogások
- Polifon szerkesztésű zenék megfelelő frazeálása
- A pedálok használata
- A billentyű–utánnyomás (aftertouch) használata
- Barokk és klasszikus táncok előadása
- A jellegzetes barokk hangzások – csembaló, orgona, klavikord – tanulmányozása
- Bonyolult ritmusanyagok tanulmányozása komputergrafikus megjelenítéssel
- A II–V–I-es skála folytatása C–, B–, Asz–, Fisz– és E–dúríg
- A II–V–I-es skála fordított kezes gyakorlása (jobb kézzel harmóniák, bal kézzel skála)
- A kamaraórák keretén belül az ajánlott anyag nehézségi fokához igazodó kamaradarabok előadása
- Az előadott művek rendszeres átvitele akusztikus, illetve digitális zongorára
- Improvizációs gyakorlatok patternek segítségével
- A kottaolvasó készség fejlesztése oktató szoftver segítségével

Hangszerismeret

- Az ADSR görbék tanulmányozása és szerkesztése a burkológörbéről szerzett ismeretek felhasználásával
- A hangkeltő rendszer hangerő burkológörbe (ADSR) szerkesztése
- A GLOBAL (az egész hangszerre vonatkozó) beállítások áttekintése, klaviatúra–megosztás
- A vonós hangszercsoport hangszereinek áttekintése, azok megfelelő használata
- MIDI–vezérlés, MIDI–csatornák, OMNI Off mód
- A szintetizátor története: a 60–as, 70–es évek hangszerei
- A szintetizátorok megszólaltatására hivatott hangtechnikai rendszerek általános áttekintése

Ajánlott tananyag

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok

Bartók: Gyermekeknek I–II.

Bartók: Mikrokozmosz III.

Bach: 18 kis zongoradarab

Régi táncok zongorára

Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek III. (kamaraanyagként is)

A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:

ROLAND ISM – Skills Book II.

ROLAND ISM – Mozart

P. Wedgwood: It's never too late to play Piano I.

Burgmüller: Easy and progressive studies for the Piano

Gonda János: A rögtönzés világa I.

MIDI szakirodalom:

Pl. Sík – Gerényi: MIDI alapozás – MIDI protokoll

Bajusz – Bors: A PC-k hangja

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia

Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása, és könnyebb műveik kamaracsoportos előadása

Követelmény

A tanuló tudja az ajánlott anyag szintjének megfelelő barokk és bécsi klasszikus műveket technikailag és zeneileg helyesen interpretálni, egyéni adottságait is figyelembe véve.

Billentéstechnikája és billentésérzékenysége érje el azt a szintet, hogy az év során egy-egy művet helyesen meg tudjon szólaltatni akusztikus és digitális zongorán is.

A hangszintézisben legyen képes a hangerő – ADSR különböző beállításával új hangok létrehozására.

Kamarazenélésben tudja az alá- és fölérendelt viszonyokat pontosan követni, előadásában adjon helyes polifonikus dallamvezetést. Tudjon dallamokat utánnomámos billentéssel is megformálni. Legyen képes szintetizátorok között OMNI Off módban MIDI kapcsolatokat teremteni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szóló- és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Ismerkedés a komputer és keyboard lehetőségeivel, használatával
- Hangzatbontás futamszerűen
- Négyeshangzat-fogások
- Több szólam tiszta, értelmes vezetése
- Újabb pedálfunkciók elsajátítása
- Ritmus- és dallamszerkesztés komputergrafikus úton
- Skálák más harmónia-patternekre
- Szintetizátorzene-szerzők eredeti műveinek és átiratainak elemzése, megszólaltatása, szükség esetén áthangszerelése
- A kamarazenei munka kibővül tánc- és jazz-zenei produkciókkal
- Összetettebb művek önálló hangszerelése
- A játszott és készített művek elemzése számítógépes megjelenítés segítségével
- Improvizációs gyakorlatok patternek segítségével
- Rendszeres gyakorlás és előadás digitális és akusztikus zongorán

Hangszerismeret

- A szűrők
- A hangkeltő rendszer szűrőjének szerkesztése
- A hangmagasság-burkológörbe (Pitch EG)
- Új COMBI hangzások szerkesztése, létrehozása
- A fúvós hangszercsoport áttekintése, azok megfelelő, stílusos használata
- A MIDI interface
- A szintetizátor története: a digitális szintetizátorok
- A hangtechnikai rendszer elemei: az erősítő és a hangfal

Ajánlott tananyag

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok

Bach: 18 kis prelúdium

Könnyű szonatinák (Hernádi)

Schumann: Jugend Album

Csajkovszkij: Jugend Album

Schubert: Keringők
 Bartók: Gyermekeknek II–III.
 Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
 A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:
 A „Régi kamarazene” sorozat kötetei
 Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
 ROLAND ISM sorozat: Mozart, Beethoven
 Matt Denis: Blues for beginners
 Gonda János: A rögtönzés világa I.
 Kovács Gábor: Keyboard iskola I–II.
 Planki – Endl: Keyboard iskola I–IV.
 Hegedűs Sándor: Gyermekvarázs
 Kulcsár Zoltán: Harmónia- és ritmusiskola
 Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon

Követelmény

A tanuló tudja az ajánlott anyag szintjének megfelelő barokk és bécsi klasszikus műveket, a könnyebb bécsi szonatinákat, szonátákat valamint romantikus műveket stílushűen előadni. Ezek digitális és akusztikus zongorán való megszólaltatása se okozzon gondot.

A kamarazenélés területén mozogjon otthonosan a bonyolultabb barokk polifónia világában, játsszon klasszikus táncokat, könnyebb romantikus műveket, és igény esetén ismerkedjen meg a tánc- és jazz-zenei elemekkel a kamarazenélés során.

Legyen képes a komputeres megjelenítés segítségével műveket elemezni, editálni, s ezeket az ismereteket a saját darabok írásánál felhasználni. Legyen képes a MIDI technikát a kamarazenében alkalmazni, szekvenszerrel MIDI-kapcsolatot teremteni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két szóló- és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén. Az egyik szólódarab akusztikus hangszereken kerüljön előadásra.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az összes játék- és billentésforma tudatos alkalmazása
- A futam és a repetíció tempójának gyorsítása
- A barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zene stílusos előadása
- A rondó- és a variációs forma tanulmányozása
- Skálajáték más harmónia patternekre
- A komputeres alkalmazások köre kibővül a ritmus- és dallamszerkesztésen túl a kottagrafikai szerkesztésekkel
- A MIDI-alkalmazások áttekintése, MIDI-protokoll
- A tanuló próbálkozzék önálló darab írásával tanári segítség nélkül
- A játszott művek további gyakorlása a digitális társhangszereken, illetve akusztikus zongorán
- Ismert szintetizátorzene-szerzők műveinek elemzése, megszólaltatása, szükség esetén áthangszerelése
- A jelentős szintetizátorzene-szerzők műveinek igényes előadásban való megszólaltatása
- Az előadások a XX. századi zenére koncentrálnak ebben az évben

Hangszerismeret

- A beépített effektprocesszor működési jellemzői, paraméterezése
- Az ütős és a szintetikus hangszercsoport hangszereinek áttekintése, stílusos használata
- A szintetizátor története: a szintetizátorok fejlődési tendenciái
- A hangtechnikai rendszer elemei: a keverőpult, a mikrofon és a kábelek

Javasolt tananyag

Czerny: A kézügyesség iskolája
 Bach: 18 kis prelúdium
 Könnnyű szonatinák (Hernádi)
 Csajkovszkij: Jugend Album
 Schubert: Keringők
 Bartók: Gyermekeknek III–IV.
 Bartók: Mikrokozmosz III–IV. (V.)
 Hacsaturján: Gyermekalbum II.
 Prokofjev: Kindermusik Könnnyű variációk zongorára
 A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei
 Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
 ROLAND ISM sorozat: Operák
 Dániel Capeletti: The Complete Piano 1–3.
 Kovács Gábor: Keyboard iskola I–II.
 Planki – Endl: Keyboard iskola I–IV.
 Hegedűs Sándor: Gyermekvarázs
 Kulcsár Zoltán: Harmónia és ritmusiskola
 Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
 Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét
 Gonda János: A rögtönzés világa I.
 MIDI–szakirodalom

Követelmény

A tanuló tudja megszólaltatni a műveket az ajánlott anyag szintjén mind a négy klasszikus stílusban, jó előadásban. Lehetőség szerint rendelkezék ismeretekkel a jazz– és tánczenei stílusok játékaról is. A kamarazenélésben legyen képes érett produkció nyújtására. Érje el azt a szintet, hogy a továbbiakban bármilyen szintetizátor–zenekarban örömmel és jól tudjon zenélni.

Tudjon kisebb volumenű saját művet létrehozni, rendelkezék a zeneszerzés területén olyan alapismeretekkel, hogy ilyen tanulmányokat folytathasson a későbbiek során.

Rendelkezék a szintetizátorok hangképzésében olyan jártassággal, hogy legyen képes a játszandó művekhez saját maga a leginkább odaillő új hangokat és hangzásokat létrehozni.

Tudja használni a számítógépes zenei alkalmazásokat. Legyen képes felmérni, hogy valamely hangszer milyen MIDI–információk fogadására, illetve küldésére, valamint hangszerkesztésre, editálásra képes.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két szóló– és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén. Az egyik szólódarab akusztikus hangszereken kerüljön előadásra.

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) billentyűs hangszerek kialakulását, fejlődéstörténetét, főbb szerkezeti elemeit, azok működését,
- az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) eszközökre írt klasszikus és kortárs irodalmat, a meghatározó előadók munkásságát,
- az analóg és digitális hangkeltő–berendezések közötti különbségeket,
- a hangszintézissel kapcsolatos alapvető tudnivalókat,
- a számítógép felhasználási lehetőségeit a zene területén.

Legyen képes

- a maga és környezete örömeire muzsikálni választott hangszerén,
- klasszikus és kortárs zeneműveket akusztikus és digitális zongorán, illetve szintetizátoron megfelelő szinten megszólaltatni,

- szintetizátorokkal és más hangszerekkel együtt zenélni (kamara- és zenekari produkcióban egyaránt),
- a szintetizátor funkciót készségi szinten kezelni,
- a hangszintézis-ismeretek felhasználásával önállóan hangszíneket, hangzásokat létrehozni,
- a tanult művekből önállóan egyszerűbb átiratokat (kamaraátiratokat is), hangszereléseket készíteni,
- kisebb kompozíciókat önállóan megalkotni,
- a hangszer megszólaltatásához szükséges hangtechnikai eszközöket (erősítő, hangfal, mikrofon stb.) összeállítani, alapfokon kezelni.

Rendelkezők

- a program anyagának megfelelő billentyűs készségekkel az elektronikus zenei területen szükséges és elvárható előadókészséggel,
- a kortárs zene olvasásához és interpretálásához szükséges alapvető elméleti ismeretekkel,
- a korszerű képzettség alapjául szolgáló kreativitással,
- a későbbi amatőr zenéléshez szükséges jártassággal a hangtechnika területén,
- a zenei alkalmazásoknak megfelelő jártassággal a számítástechnika területén.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Klasszikus szintetizátor főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgán a tanulónak három művet – köztük legalább egyet akusztikus hangszeren – kell előadnia egyénileg és kamarapartnerekkel

- két előadási darab különböző klasszikus stílusból választva (Bach: 18 kis zongoradarab, „Könnyű szonatinák” (Hernádi), Bartók: Mikrokozmosz III kötet, Bartók: Gyermekeknek II–III nehézségi szintjén)
- egy 3–4 szólamú kamarazenei mű (Bartók–Weiner: 10 darab a Gyermekeknek, Bach: Wohltemperiertes Klavier I–II kötetének kamara átiratai nehézségi szintjén).

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- kontrollerek használata,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- alkalmazkodóképesség,

Továbbképző évfolyamok

A továbbképző évfolyamokon a legfontosabb szempont a tanuló zeneközelségben tartása. Az előző években minden lényeges játék- és hangszertechnikai ismeretet elsajátított, így ez a négy év szabadabban követheti az esztétikai szempontokat. Működik az intenzívebb kamarazenei és zenekari lehetőségekre, és itt kell elérnie a zeneiskolának azt, hogy a zenélés életre szóló alapszükségletté váljon számára.

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Számítógépes zenei alkalmazások
- Hangképek használata
- Hangképek játékmódja
- Arpeggiator használata
- Szabad improvizáció

Ajánlott tananyag

Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei

Csajkovszkij: Jugend Album

Bach: 18 kis prelúdium

Bartók: Mikrokozmosz III–IV. (V.)

Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)

Gonda János: A rögtönzés világa III.

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon

Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény

- Legyen képes a kiválasztott hangkép tulajdonságainak megfelelő játéktechnikára
- Legyen képes hangképekkel improvizációkra
- Legyen képes az arpeggiator használatára
- Legyen képes szekvencer-programban dolgozni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Improvizáció számítógép közreműködésével,
- Egy darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor adottságait.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Számítógépes zenei alkalmazások, kottagrafikus program, szekvencer program
- Rögzített anyag felvétele, lejátszása
- Arpeggiator kombinálása hangszínmódosításokkal,
- Komplex improvizáció

Ajánlott tananyag

Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei

Csajkovszkij: Jugend Album

Bach: 18 kis prelúdium

Bartók: Mikrokozmosz III–IV. (V.)

Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)

Gonda János: A rögtönzés világa III.

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon

Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény

Legyen képes hangképekkel önálló improvizációra
Tudjon játék közben rögzített hanganyagot használni
Legyen képes az arpeggiator használatára
Ismerjen meg számítógépes zenei alkalmazásokat jártassági szinten,
Legyen képes a szintetizátor, az audiorendszer és a számítógép összekapcsolására,
Legyen képes szekvencer-programban felvételt készíteni a szintetizátoron történő feljátszással

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Önálló improvizáció,
- Egy darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor adottságait.

9. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- Számítógépes zenei alkalmazások ismereteinek bővítése
- Mintavétel, a minta hangszínné alakítása
- Hangforrások keverése számítógépen
- Önálló szintetizátor zenemű alkotás a hangszer lehetőségeinek kiaknázásával

Ajánlott tananyag

Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei

Bajusz – Bors: A PC-k hangja

Gonda János: A rögtönzés világa III.

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia

Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)

Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény

Legyen képes a számítógépen szerkeszteni a szintetizátor hangszíneit
Legyen képes mintavételre
Legyen képes kombinálni szekvencer programban a hangkártya és a szintetizátor hangszíneit
Legyen képes önálló alkotását a szintetizátor lehetőségeinek kiaknázásával előadni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Önálló improvizáció,
- Egy önálló darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor és szekvencer adottságait.

10. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- Számítógépes zenei alkalmazások ismereteinek bővítése,
- Önálló hangszínek létrehozása, tárolása,
- Hangforrások keverése számítógépen, MIDI, wav, hangfontok,
- Önálló szintetizátor zenemű alkotás a hangszer lehetőségeinek kiaknázásával.

Ajánlott tananyag

Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei

Bajusz – Bors: A PC-k hangja

Gonda János: A rögtönzés világa III.

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia

Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)

Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény

Legyen képes a számítógépen önállóan szerkeszteni a szintetizátor hangszíneit

Legyen képes önálló hangszíneket létrehozni

Legyen képes kombinálni szekvencer programban a hangkártya és a szintetizátor hangszíneit

Legyen képes önálló alkotását a szintetizátor és a számítógép lehetőségeinek kiaknázásával előadni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Önálló improvizáció,

– Egy önálló darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor és szekvencer adottságait.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az alapfok végére megfogalmazott követelményeken felül:

- a tanuló játéktechnikai készsége érje el azt a szintet, hogy legyen képes az ajánlott anyagnak megfelelő nehézségű művek előadására – az egyéni alkati sajátosságok figyelembevételével,
- a tanuló előadói készsége tükrözze az életkorából adódó érettebb, elmélyültebb és átéltebb minőséget,
- a hangszer értő használatához tartozó számítógépes zenei, hangtechnikai, elektrotechnikai és hangszintézis–elméleti ismeretek kerüljenek tudatosabb alkalmazásra a közismereti iskolákban szerzett fizikai ismeretek felhasználása révén,
- a tanuló legyen képes önállóan elektroakusztikus zeneműveket létrehozni.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Klasszikus szintetizátor főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgán a tanulónak három művet – köztük legalább egyet akusztikus hangszeren – kell előadnia egyénileg és kamarapartnerekkel

- két előadási darab különböző klasszikus stílusból választva (Bach: Két- ill. háromszólamú invenciók Chopin: Mazurkák Bartók: Mikrokozmosz V., Bartók: Gyermeknek III–IV nehézségi szintjén)
- egy 3–4 szólamú kamarazenei mű (Vivaldi: 4 évszak tételek szintjén), Ravel-, Muszorgszkij-, Grieg-, Debussy-átiratait, vagy eredeti szintetizátorzenék Jan Michael Jarre, Vangelis, Presser Gábor feldolgozását).

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,

- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Közepes méretű helyiség megfelelő világítással és szellőzéssel, jó hangszigeteléssel és érintésvédelmi megfontolásokból alacsony páratartalommal.

Egy szintetizátor, ami képes élőben módosítani hangszíneit, azokat lehet nagymértékben szerkeszteni, tárolni. Több controller beavatkozást tesz lehetővé. Ha a szintetizátor nem kalapácsmechanikás billentyűzettel van ellátva, szükséges egy digitális vagy egy akusztikus zongora (vagy pianínó). A hagyományos szintetizátornak 5–7 oktávosnak, dinamikus billentésűnek, és MIDI-csatlakozásokkal rendelkezőnek kell lennie.

Szükség van hozzájuk hangszerállványra, és a zongorás termekben megszokott állítható zongoraszékre.

A teremben hangkárttyával és/vagy MIDI-interface-szel rendelkező computer, nyomtató; a számítógép a használt szoftverek futtatásához maradéktalanul szükséges paraméterekkel rendelkeznek.

A hangszerek megszólaltatását végző, a Hi-Fi szabványnak eleget tevő erősítő-keverő-effektprocesszor-hangfal rendszer és az ehhez kapcsolódó – lehetőleg digitális – felvevő egység, nemcsak az órai munkához, hanem a koncertekhez is.

Koncertszerű használat esetén a koncertterem méretétől függően legalább 2x200–400 W teljesítményű rendszer szükséges!

SZINETIZÁTOR–KEYBOARD

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a tanulókat az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,
- alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,
- adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,
- a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc- és jazz-zenei összefüggések logikájára,
- ismertesse meg a főbb tánc- és jazz-zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,
- biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI-berendezések zenei alkalmazási területén is használható,
- adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait,
- a hangszer–felépítési sajátosságait,
- a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.

Alakítson ki

- könnyed klaviatúra- és funkciókezelést,
- önálló hangszín- és ritmuskezelést,
- kielégítő improvizációs készséget,
- megfelelő játéktechnikai biztonságot.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor működési elvének megismertetése.
- Tájékozódás a billentyűzeten
- Elemi ritmusképletek ismerete
- Az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
- A violin– és basszuskulcs.
- Különböző hangértékek és szünetjelek.
- A kézfüggetlenítés előkészítése,
- Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
- A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)

Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyiné – Máthéné: Zongoraiskola I.

Bartók Béla: Mikrokozmosz I.

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Követelmény

Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.

Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Tájékozódás a billentyűzeten
- Elemi ritmusképletek ismerete
- A violin– és basszuskulcs.
- Különböző hangértékek és szünetjelek.
- A non legato, legato játék alapjai,
- A kézfüggetlenítés előkészítése,
- Különböző kifejezőmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában,
- Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
- A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)

Hernádiné – Inzelt – Fantóné – Komjáthyne – Máthéné: Zongoraiskola I.

Bartók Béla: Mikrokozmosz I.

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Követelmény

Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.

Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat**1. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok**

- Ismerkedés a hangszerrel.
- A szintetizátor működési elvének megismertetése.
- A violín– és basszusukulcs.
- Különböző hangértékek és szünetjelek.
- A helyes kéztartás és billentéstechnika megismertetése,
- A hangközök megismertetése félhangszámolási rendszerben.
- A dúr és moll hármashangzatok fogalma, lejátszásuk minden hangról.
- A jobb és bal kéz együttes játéka.
- A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)

Hernádiné – Inzelt – Fantóné – Komjáthyne – Máthéné: Zongoraiskola I.

Bartók Béla: Mikrokozmosz I.

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L.: Zongora ABC

Követelmény

Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- A szintetizátor – keyboard alapfunkcióinak önálló kezelése.
- A dúr hármashangzat fordításainak megismertetése, tánc– és klasszikus zenei jelölése, használata a gyakorlatban egy kiválasztott zenemű alapján.
- A pontozott hangértékek megismertetése és begyakorlása.
- Klasszikus zenei gyakorlatok a két kéz függetlenítésére.

- A szűkített hármashangzat fogalma, begyakorlása
- Skálák gyakorlása 2#, 2b előjegyzésig

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I. (Gorsium GBT, Tác)
 Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I–II.
 Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
 Barótk Béla: Gyermekeknek I.

Követelmény

A dúr és moll hármashangzatok biztos alkalmazása bal kézben a jobb kéz egyidejű játékával.
 A kar és az ujjak egysége, együttműködése hangközfelbontással, hangzatfelbontással, skálamenettel, helyes ujjrenddel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel
- Egy klasszikus mű előadása zongorán.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismerje meg a szintetizátor–keyboard használatának bővebb lehetőségeit:
- A MIDI fogalma.
- A hetes harmóniak használata és begyakorlása.
- A tenuto és staccato játék begyakorlása.
- Skálák egyenletes játszása 4#, 4b előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3–4 oktávon keresztül.
- A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása.
- A bővített (+aug.) fogalma, alteráció.
- A suspend fogalma.
- A bővített és sus gyakorlati megvalósítása.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I–II. (Gorsium GBT, Tác)
 Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
 Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
 Bartók Béla: Gyermekeknek I–II.
 J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetből:
 F–dúr andante BWV Anh. 131
 D–moll menüett BWV Anh. 132
 G–dúr menüett BWV Anh. 116
 C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)

Követelmény

Tudjon a tanuló dúr hármashangzat–megfordításokat játszani bal kézben, és tudja transzponálni azokat.
 Tudjon tenuto és staccato játszani.
 Ismerje gyakorlatban az éneklő legato játékot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző ritmusú tánczenei szám előadása, amelyben szerepelnek hetes, szűkített és bővített harmóniak;
- Egy klasszikus mű előadása zongorán.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismerete és kezelése.
- A skálák előjegyzéseinek ismerete 7#, 7b előjegyzésig.
- Alap 7–9–11–13–as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból.
- A díszítő hatos fogalma, szerepe.
- Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
- A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
- Skálák gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)

Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

Kulcsár Zoltán: Harmónia- és ritmusiskola

A gyermek Mozart (Hernádi)

C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyiné)

Követelmény

A dúr négyes–hangzat megfordításainak biztos alkalmazása a bal kézben.

Tudjon a tanuló jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.

Olyan tánczenei anyag használata, amely lehetőséget ad a bal kéz ritmuskíséret önálló eljátszására is, arranger kíséret nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy különböző ritmusú tánczenei szám, hetes, bővített, szűkített hármás- és négyes–hangzat megfordításokkal egyszerű bal kéz kísérettel arranger használata nélkül;
- Két klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
- A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
- A funkcióelmélet megismertetése.
- A modális hangsorok megismertetése.
- A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
- A beat, rock, slow és swing stílusú darabok játszása arrangerrel és arranger kíséret nélkül szintetizátoron, digitális zongorán, illetve klasszikus zongorán
- Egyszerűbb darabok transzponálása.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)

Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon

J. S. Bach: 18 kis prelúdium,

Könnyű szonatinák (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok

Dohnányi E.: A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására

Lehotka Gábor: Gorsium orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény

Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállítások (fill in), hangszínváltások stb. alkalmazása a szintetizátoron – keyboardon előadott számok lejátszása közben.

Biztos kíséret bal kézzel, helyes súlypontok használata az arranger nélküli játszásnál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy különböző ritmusú tánc-, illetve jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel;
- Két klasszikus darab a javasolt anyagból.

6. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

- A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI-t is.
- A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
- A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyes–hangzatok ismerete és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
- Beat, rock, slow, swing, beguine, rumba, bossa–nova, samba, cha–cha stílusú számok játszása arranger kísérettel, illetve arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.

Felhasználható irodalom

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV.(Gorsium GBT, Tác)

Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvencia–szöveg, rögtönzés keyboardon

Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)

C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Szendy Á.)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Schumann: Jugend–album

Schubert: Keringők

Csajkovszkij: Jugend–album

Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.

Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
- Két szabadon választott előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat**3. évfolyam „B” tagozat****Technikaképzés és elméleti ismeretek**

- A tanuló ismerje meg a szintetizátor–keyboard használatának bővebb lehetőségeit;
- A MIDI fogalma.

- A hetes harmóniak használata és begyakorlása.
- A tenuto és staccato játék begyakorlása.
- Skálák egyenletes játszása 4#, 4b előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3–4 oktávon keresztül.
- A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása,.
- A bővített (+aug.) fogalma, alteráció.
- A suspend fogalma.
- A bővített és sus gyakorlati megvalósítása egy–két tánczenei szám alapján.
- Legkevesebb két tánczenei szám megtanulása arranger kíséret nélkül, bal kéz ritmusbontással, kísérettel.
- A tanult tananyag rendszeres ismétlése.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I–II. (Gorsium GBT, Tác)

Kulcsár Zoltán: Harmónia- és ritmusiskola

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.

Bartók Béla: Gyermekeknek I–II.

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetből:

F–dúr andante BWV Anh. 131

D–moll menüett BWV Anh. 132

G–dúr menüett BWV Anh. 116

C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyiné)

Követelmény

Tudjon a tanuló dúr hármashangzat–megfordításokat játszani bal kézben, és tudja transzponálni azokat.

Tudjon tenuto és staccato játszani.

Ismerje gyakorlatban az éneklő legato játékot.

Tudja alkalmazni a tanult alterált akkordokat.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy különböző ritmusú tánczenei szám előadása, amelyben szerepelnek hetes, szűkített, bővített és suspend harmóniak
- Egy klasszikus mű és egy technikai gyakorlat előadása zongorán.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismerete és kezelése.
- A skálák előjegyzéseinek ismerete 7#, 7b előjegyzésig.
- Alap 7–9–11–13–as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból.
- A díszítő hatos fogalma, szerepe.
- Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
- A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
- Skálák gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel. A tanult anyag rendszeres ismétlése.
- Olyan tánczenei anyag használata, amely lehetőséget ad a bal kéz ritmuskíséret önálló eljátszására is, arranger kíséret nélkül.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)

Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

Kulcsár Zoltán: Harmónia- és ritmusiskola

A gyermek Mozart (Hernádi)

C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyiné)

Bartók Béla: Mikrokozmosz IV., Gyermekeknek III.

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Követelmény

A dúr négyes–hangzat megfordításainak biztos alkalmazása a bal kézben.

Tudjon a tanuló jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.

Önállóan tudja alkalmazni a 9–11–13–as akkordok bontását két kézzel a dallamhang alatt.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánczenei szám, hetes, bővített, szűkített hármas– és négyes–hangzat megfordításokkal egyszerű bal kéz kísérettel, arranger használata nélkül;
- Az arranger kísérettel előadott darabokban tudjon önállóan különböző hangszíneket váltani.
- Két klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
- A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
- A funkcióelmélet megismertetése.
- A modális hangsorok megismertetése.
- A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
- A beat, rock, slow és swing stílusú darabok játsszása arrangerrel és arranger kíséret nélkül szintetizátoron, digitális zongorán, illetve klasszikus zongorán/pianínón.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva minimum 20 tánczenei szám megtanulása, lehetőleg minél több stílusban.
- Egyszerűbb darabok transzponálása.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)

Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon

J. S. Bach: 18 kis prelúdium,

Könnyű szonatinák (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok zongorára

Dohnányi E.: A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Kétszólamú invenciók (F–dúr, a–moll)

Lehotka Gábor: Gorsium orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény

Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállások (fill in), hangszínváltások stb. alkalmazása a szintetizátoron – keyboardon előadott számok lejátszása közben.

Biztos kíséret bal kézzel, helyes súlypontok használata az arranger nélküli játszásnál.

Legyen képes a hangszerek és zenei eszközök MIDI funkcióinak kezelésére, a funkcióelmélet gyakorlati alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc–, illetve jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, melyből kettőt tudjon transzponálni egyszerűbb hangnemekbe;
- Az arranger kísérettel előadott darabok esetében legyen képes a szintetizátor funkcióinak önálló kezelésére (pl. fill-in, intro, ending, hangszínváltás, stb.)
- Két klasszikus darab a javasolt anyagból.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI-t is.
- A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
- A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyes–hangzatok ismerete és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
- Beat, rock, slow, swing, beguine, rumba, bossa–nova, samba, cha–cha stílusú számok játszása arranger kísérettel, illetve arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám tudása különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)

Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvencia–szöveg, rögtönzés keyboardon

Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)

C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Szendy Á.)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium

Schumann: Jugend–album

Schubert: Keringők

Csajkovszkij: Jugend–album

J. S. Bach: Kétszólamú invenció, Háromszólamú invenciók

Chopin: Keringők, Mazurkák

Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)

Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.
képes az egyszerűbb könnyű– és jazz–zenei ritmusok bontására zongorán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
- Két szabadon választott klasszikus előadási darab.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon–polifon szintetizátorok, zenei számítógépes programok),
- a tánc– és jazz–zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,
- a legelemibb érintésvédelmi szabályokat,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyag kottahű előadására,
- más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,
- repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézben tartására,

- a szintetizátor–keyboard funkcióinak kezelésére,
- az előadott művek önálló hangszín– és ritmuskezelésére,
- megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék

- megfelelő előadókészséggel, ritmus– és periódusérzéssel,
- jó zenei hallással,
- művészi előadókészséggel, kreativitással,
- vizuális, koncentráló– és memorizáló képességgel,
- a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- szélesebb körben a különböző szintetizátorok működési elvét, programozását,
- a klasszikus zeneszerzők munkásságát.

Legyen képes

- repertoárjának nagy részét kotta nélkül is eljátszani,
- repertoárjának egy részét transzponálni,
- repertoárjának egy részét improvizálni,
- összetettebb harmóniavezetésű darabokat játszani.

Rendelkezzék önálló harmóniaszerkesztési készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szintetizátor–keybord főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Harminc jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusu számot előad arranger kísérettel, nehézségi foka elérni legalább az alábbiakat: Beat (She), slow (Dream a little dream of Me), swing (All of Me), bossa–nova (Fly Me to the Moon), begin (More), cha–ca (Pireus gyermekei), rhumba (Cseresznyevirág), samba (Quando Quando), slow rock (What a wonderful World), waltz (Moon River), ragtime (Alexander’s Ragtime Band), charleston (Yes, Sir).
- Két jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
- Két klasszikus előadási darab zongorán, amelyek nehézségi foka eléri az alábbi műveket: Bach: 18 kis zongoradarab – megfelelő nehézségű darabjai, könnyű szonatinák megfelelő tételei, Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

„B” tagozat

- Negyven jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusu számot előad arranger kísérettel, nehézségi foka elérni legalább az alábbiakat: Beat (She), slow (Blue Moon), swing (Somebody Loves Me), bossa–nova (Fly Me To The Moon), begin (Orfeo Negro), cha–ca (Pireus gyermekei), rhumba (Cseresznyevirág), samba (Brasil), slow rock (Moonlight Serenade), waltz (Moon River), ragtime (Alexander’s Ragtime Band), charleston (Yes, Sir)
- Két jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
- Két klasszikus előadási darab zongorán, amelyek nehézségi foka eléri az alábbi műveket: Bach: 18 kis zongoradarab – megfelelő nehézségű darabjai, könnyű szonatinák megfelelő tételei, Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat**7. évfolyam „A” tagozat****Fejlesztési feladatok**

- A szintetizátor–keyboard funkcióinak bővebb ismerete, MIDI-s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
- Az összes #-es és b-s dúr és moll skála ismerete.
- A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak ismerete.
- Alterált akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- A tánczenében használatos egyszerűbb stílusok (beat, rumba, slow rock) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva harmincöt–negyven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc- és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
- Két szabadon választott előadási darab.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor–keyboard funkcióinak alkalmazása, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
- A stúdiótechnikában használatos eszközök ismerete, az alapvető munkavédelmi előírások megismerése.
- A modális hangsorok, a pentaton skála és a felhangsor ismerete.
- A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: harmóniafűzések, moll subdomináns, nápolyi szext.
- A tánc– és jazz– zenében használatos akkordtípusok ismerete a 13–as harmóniáig.
- Hiányos akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- A tánczenében használatos stílusok (cha–cha, beguine, slow) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- A zenekari játék sajátosságainak ismerete.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva negyven–negyvenöt tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
 Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
 Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
 Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
 Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
 Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
 C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
 Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
 Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
 Chopin: Keringők, mazurkák
 Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
 Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
 Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
- Két szabadon választott előadási darab.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A MIDI–s sequencer és audio editáló számítógépes alkalmazások használata.
- A stúdiótechnikában és az előadásokon alkalmazott eszközök ismerete, a keverőpult, hangsugárzók, kábelek és mikrofonok ismerete, az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
- Az összhangzatos és dallamos moll skálák modusainak ismerete.
- A bartóki tengelyrendszer alap összefüggéseinek ismerete.
- Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
- A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: zárlettípusok, váltó dominánsok, moll domináns.

- A tánczenében használatos stílusok (bossa-nova, swing, rock 'n roll) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva negyvenöt–ötven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
 Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
 Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
 Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
 Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
 Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
 C. Czerny: A közégyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
 J. S. Bach: Két- és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
 Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
 Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
 Chopin: Keringők, mazurkák
 Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
 Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
 Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
 Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc- és jazz-zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
- Két szabadon választott előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor–keyboard hangszer múltjának, fejlődési szakaszainak, felépítési sajátosságainak ismerete.
- Az audio felvételekhez használt berendezések ismerete, az alkalmazás során gyakrabban előforduló fájlformátumok ismerete.
- A stúdió- és a színpadtechnikában alkalmazott eszközök ismerete, a az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
- Az improvizációs skálák (egészhangú, fél-egész, stb.) ismerete.
- A bartóki tengelyrendszer alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
- A tánc- és jazz-zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: tonális kitérők, wamp, harmóniák oldási lehetőségei.
- A zeneművek formai sajátosságainak felismerése.
- Egyszerűbb tánczenei darabok transzponálása és harmonizálása.
- A tánczenében használatos stílusok alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva ötven–hatvan tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
 Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
 Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
 Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)

Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
 Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
 C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
 J. S. Bach: Két- és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
 Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
 Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
 Chopin: Keringők, mazurkák
 Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
 Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
 Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, ismerje és alkalmazza a funkcióelmélet szabályait.
 Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc- és jazz-zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
- Két szabadon választott előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor–keyboard funkcióinak bővebb ismerete, MIDI-s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
- Az összes #-es és b-s dúr és moll skála ismerete.
- A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak ismerete.
- Alterált akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- A tánczenében használatos egyszerűbb stílusok (beat, rumba, slow rock) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva harmincöt–negyven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
 Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
 Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
 Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
 Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
 Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
 C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
 J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
 Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
 Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
 Chopin: Keringők, mazurkák

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

A sequencer vagy MIDI editáló szoftverrel ellátott számítógép gyakorlati alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc- és jazz-zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel improvizálva;
- Két szabadon választott klasszikus darab.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor–keyboard funkcióinak alkalmazása, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
- A stúdiótechnikában használatos eszközök ismerete, az alapvető munkavédelmi előírások megismerése.
- A modális hangsorok, a pentaton skála és a felhangsor ismerete.
- A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- A tánc- és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: harmóniafűzések, moll subdomináns, nápolyi szext.
- A tánc- és jazz– zenében használatos akkordtípusok ismerete a 13–as harmóniáig.
- Hiányos akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- A tánczenében használatos stílusok (cha–cha, beguine, slow) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- A zenekari játék sajátosságainak ismerete.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva negyven–negyvenöt tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

Legyen képes tudatosan alkalmazni a tanult modális hangsorokat az improvizáció során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc- és jazz-zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel improvizálva, a tanult modális hangsorok alkalmazásával;
- Két szabadon választott előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A MIDI–s sequencer és audio editáló számítógépes alkalmazások használata.
- A stúdiótechnikában és az előadásokon alkalmazott eszközök ismerete, a keverőpult, hangsugárzók, kábelek és mikrofonok ismerete, az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.

- Az összhangzatos és dallamos moll skálák modusainak ismerete.
- A bartóki tengelyrendszer alap összefüggéseinek ismerete.
- Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
- A tánc- és jazz-zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: zárattípusok, váltó dominánsok, moll domináns.
- A tánczenében használatos stílusok (bossa-nova, swing, rock 'n roll) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva negyvenöt–ötven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztyer Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Két- és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
- Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
- Ismerje a stúdiótechnikában jellemzően alkalmazott eszközöket és azok kezelését.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Öt különböző ritmusú tánc- és jazz-zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
- Két szabadon választott előadási darab.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A szintetizátor–keyboard hangszer múltjának, fejlődési szakaszainak, felépítési sajátosságainak ismerete.
- Az audio felvételekhez használt berendezések ismerete, az alkalmazás során gyakrabban előforduló fájlformátumok ismerete.
- A stúdió- és a színpadtechnikában alkalmazott eszközök ismerete, a az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
- A szerzői jogok ismerete.
- Az improvizációs skálák (egészhangú, fél-egész, stb.) ismerete.
- A bartóki tengelyrendszer alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
- Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
- A tánc- és jazz-zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: tonális kitérők, wamp, harmóniák oldási lehetőségei.
- A zeneművek formai sajátosságainak felismerése.
- Egyszerűbb tánczenei darabok transzponálása és harmonizálása.
- A tánczenében használatos stílusok alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva ötven–hatvan tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
 Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
 Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
 Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
 Dr. Keszler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
 Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
 C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
 J. S. Bach: Két- és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
 Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
 Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
 Chopin: Keringők, mazurkák
 Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
 Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
 Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, ismerje és alkalmazza a funkcióelmélet szabályait.
 Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
 Legyen képes önálló wamp szerkesztésére és alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- öt különböző ritmusú tánc- és jazz-zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
- két szabadon választott előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje:

- A harmóniák alterációs lehetőségeit
- A funkcióelmélet szabályait
- Az improvizációs skálákat
- A harmóniák leütési szabályzatait a zongora- és szintetizátor-keyboard játék vonatkozásában
- A számítógépes editáló- és sequencer programok működését
- A stúdiótechnikában alkalmazott eszközök használati módját

Legyen képes:

- A funkcióelmélet szabályait a gyakorlati játék során alkalmazni
- Mint tánc-, jazz- és zenei darabokat improvizálni az általánosan elfogadott akkordsorok alapján
- A természetes, oldott hangszerkezésre
- Technikájának önálló továbbfejlesztésére
- Követni és elsajátítani az újonnan megjelenő digitális eszközök és editáló programok működési ismereteit

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Rendelkezzék:

- Művészi zenei kifejezőképességgel
- Technikai előadói kreativitással
- Magas szintű kontroláló és koncentráló képességgel
- A zenekari játékhoz szükséges ismeretekkel
- A hangszerhez kapcsolódó széleskörű repertoárral, amely átöleli a tánczene különböző műfajait

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szintetizátor–keybord főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozaton:

- Ötven jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusút előad arranger kísérettel, amelyek nehézségi foka megfelel az alábbiaknak: slow (Smoke Gets In Your Eyes, Deep Purple), swing (I Can't Give You, Autumn Leaves), bossa–nova (The Girl From Ipanema, Wave).
- Négy jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
- Két klasszikus előadási darab zongorán; Bach: Kétszólamú invenciók, Bartók: Mikrokozmosz III–IV, Czerny: Etüdök op. 721., Schubert: Táncok (EMB), Chopin: Mazurkák nehézségi szintjén.

„B” tagozaton:

- Hatvan jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusút előad arranger kísérettel, amelyek nehézségi foka megfelel az alábbiaknak: slow (Misty, Stardust, Laura, Georgia On My Mind), swing (Lullaby Of Birdland, Yesterdays, How High The Moon, Take The „A” Train), bossa–nova (Blue Bossa), stb.
- Négy jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő,
- Két klasszikus előadási darab zongorán; Bach: Kétszólamú invenciók, Bartók: Mikrokozmosz III–IV, Czerny: Etüdök op. 721., Schubert: Táncok (EMB), Chopin: Mazurkák nehézségi szintjén

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő méretű, szellőztethető, lehetőleg hangszigetelt, alacsony páratartalmú helyiség, amelyben az elektromos hangszerek használatához az érintésvédelmi feltételek adottak.

Olyan szintetizátor–keyboard, amelynek dinamikus billentése van, minimum öt oktávós, és adottak rajta a főbb ritmusszekciók. A szintetizátor–keyboard rendelkezze MIDI–rendszerrel, lehessen bővíteni RAM kártyáról vagy, floppy–lemezről (Roland G70, Yamaha Tyros 3), USB eszközről (pl. pendrive).

Állítható hangszerállvány, egy állítható magasságú szék.

Jó minőségű zongora vagy pianínó, esetleg súlyozott billentésű digitális zongora.

Mozgatható stúdió, ahol megtalálhatók az alapfelszereltséghez tartozó berendezések: erősítő–berendezés, egy keverőpult és az erősítési technikához kapcsolódó effektek, processzorok, stb., amit a nyilvános előadásokon is lehet használni.

SZÁMÍTÓGÉPES ZENE

A XX. század második felében az informatikai robbanás, az elektronikus hangkeltő eszközök és számítógépek fejlődése nagy hatással volt a zenére is.

Ez a technika megfelelő szakmai irányítás mellett képessé teszi a tanulókat új alkalmazások, új területek, lehetőségek és azok zenei következményeinek megismerésére.

Az elektroakusztikus technika rendkívül gyorsan fejlődik, ezért elsősorban nem az eszközökből és programokból kell kiindulni, hanem abból az új szemléletből, amit ez a technika lehetővé tesz. A számítógép és a szintetizátor olyan, jórészt felfedezetlen és felfedezésre váró eszköz, amely segít a zene mélyebb és szélesebb rétegeinek megértésében, valamint a korábbi ismeretekhez képest kitágítja a hangok és zenei folyamatok előállításának módját és ezek érzékelését.

A tantárgy tanulásának különös jelentősége a zene belsővé válásának felgyorsulása. Sajátossága: a hagyományos és új hangszínekkel kapcsolatos alkotói hozzáállás, a zenefelfogás nagyobb komplexitása.

A számítógépes zenét főtárgyként 2 év alapfokú hangszeres tanulmány után ajánlott elkezdni. A zongorajáték nem követelmény, de ajánlott.

A program célja

- komplexen gondolkodó, önálló zenei megnyilatkozásra képes személyiség fejlesztése, aki zeneelméleti téren is megfelelő alapképzettséggel rendelkezik
- a tanuló zenei képességeinek fejlesztése a számítógépes zenei eszközök segítségével
- teremtsen lehetőséget a művészetek közötti együttműködésre a számítógép segítségével
- helyezzen hangsúlyt a képességek fejlesztésére, a lexikális tudás kizárólagos elsajátítása mellett
- legyen a tanulónak átfogó, élményszerű képe a zene szerkezetéről, a művek formájáról
- rendszeresen foglalkozzon a tanuló komponálással, improvizációval
- erősítse a kortárs zene iránti nyitottságot
- az új számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök figyelemmel kísérése és használatának önálló elsajátítása
- alapvető akusztikai és az elektroakusztikai ismeretek elsajátítása

A program feladata:

- fejlessze fokozatosan zenehallgatással, kreatív kompozíciós és improvizatív feladatokkal a zenei fantáziát
- nyújtson ismereteket a zeneelmélet alapvető szabályairól, a zenei formákról, a zene szerkezeti elemeiről
- ismertesse a hangszerelés alapvető szempontjait, tudnivalóit
- adjon ismereteket a számítógépes zeneszerzés és hangelőállítás különböző területeiről
- ismertesse a szintetizátorok, a mintavevők és effektprocesszorok felépítését és működését
- kiemelten foglalkozzon a számítógép segítségével írott művek megismertetésével és elemzésével
- nyújtson ismereteket az elektroakusztikus darabok előadásának feladatairól
- ismertesse az alapvető akusztikai és elektroakusztikai törvényszerűségeket

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- játékos ismerkedés a hangszínekkel (különböző hangszíneű zenei, zajszerű hangok)
- a szintetizátor hangszínállománya, egyszerű változtatások létrehozása adott hangszíneken
- kreatív játékok, improvizációs gyakorlatok a billentyűzet és a kontrollkerék használatával
- a MIDI szekvencer: felvétel, visszajátszás, grafikus szerkesztés
- kottagrafikus program
- számítógépes alpműveletek

Műelemzés:

- egyszerű formák,

Improvizáció:

- egyszerű ritmusok variált visszajátszása
- egyszerű dallam variált visszajátszása vagy éneklése
- improvizált párbeszéd (kérdés–válasz)
- improvizáció hármashangzatra

Komponálás:

- motívum, frázis írása

Hangszerelés:

- hangszerismeret
- egyszerűbb dallamok, ritmusok átírása különböző hangszerekre

Ajánlott tananyag

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei

Baráth Zoltán: Számítógépes zene 1–2. <http://ffzami.hu>

Kárpáti Tünde: Szemelvények és feladatlapok (számítógépes zene 1–2)

Apagyi Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció I.

Gárdonyi: Elemző formátan 1963

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger–Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmény:

- Ismerje meg az érintésvédelmi szabályokat
- ismerje meg a kottagrafikus program funkcióit
- ismerje a MIDI szekvencer legalapvetőbb funkcióit
- ismerje a szintetizátor/hangkártya leglényegesebb hangszínállományát
- tudja osztályozni a szintetizátor hangszíneit a legalapvetőbb szempontok szerint
- ismerjen fel formai elemeket: motívum, frázis,
- legyen képes egyszerű kompozíció önálló megírására (motívum, frázis)

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: rövid improvizáció tanári közreműködéssel;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): rövid, egyszerű kompozíció.

2. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Szintetizátor– és számítógépes zenei ismeretek:

- a szintetizátor teljes hangszínállománya, egyszerű változtatások létrehozása adott hangszíneken
- kreatív játékok, improvizációs gyakorlatok a billentyűzet és a kontrollkerék használatával
- a MIDI szekvencer: felvétel, visszajátszás, grafikus szerkesztés
- kottagrafikus program alaplételei

Műelemzés:

- egyszerű formák, formai elemek elemzése különböző stíluskörökben

Improvizáció:

- improvizált párbeszéd (kérdés–válasz)
- improvizáció hármashangzatra
- metrum által meghatározott improvizáció

Komponálás:

- motívum, frázis, ritmikai és dallamperiódus írása

Hangszerelés:

- hangszerismeret
- egyszerűbb dallamok, ritmusok átírása különböző hangszerekre kottagrafikus programban

Ajánlott tananyag

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei

Baráth Zoltán: Számítógépes zene 1–2. <http://ffzami.hu>

Kárpáti Tünde: Szemelvények és feladatlapok (számítógépes zene 1–2)

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció I.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmény:

- ismerje a MIDI szekvencer funkcióit
- ismerje a szintetizátor/hangkártya hangszínállományát
- tudja osztályozni a szintetizátor hangszíneit a legalapvetőbb szempontok szerint
- ismerjen fel formai elemeket: motívum, frázis, periódus (kottából és hallás után)
- legyen képes improvizálni metrumban, megadott formai egységben (kérdés–válasz, variált visszajátszás)
- legyen képes egyszerű kompozíció önálló megírására (motívum, frázis, periódus)

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: rövid improvizáció tanári közreműködéssel;
- írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő rövid, egyszerű dallam megharmonizálása, vagy harmóniasorra dallamírás.

3. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- hangfelvétel, hangedítálás, transzpozíció
- hangtani alapok (felharmonikusok, amplitúdó–burkológörbe)
- a szintetizátor hangszíneinek szerkesztése
- szekvencer önálló kezelése
- egy kiválasztott számítógépes zenei program elsajátítása
- MIDI kapcsolatok (MIDI csatornák, csatlakozások)

Műelemzés:

- kánon, imitáció,
- variáció

Improvizáció:

- bonyolultabb ritmusok variált visszajátszása
- egyszólamú improvizáció megadott ritmusképletekre
- improvizáció egyszerű harmóniavázra (funkciós basszus)

Komponálás:

- egyszerű forma,
- ritmuskánon szerkesztése
- dallamhoz második szólamot szerkeszteni
- konzonancia–diszsonancia
- variáció

Hangszerelés:

- hangszerelés tetszőleges kamaraegyüttesre (számítógépes, szintetizátoros ellenőrzéssel)

Zeneelmélet:

- a legfontosabb klasszikus összhangzattani szabályok alkalmazása (vezetőhang, diszszonancia kezelés stb.)

Ajánlott tananyag

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Baráth Zoltán: Számítógépes zene 1–2. <http://ffzami.hu>

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció II.

Gárdonyi Elemző formatan 1963

Gárdonyi Elemző formatan 1979

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmény:

- legyen képes hangkártyára audio felvételt készíteni, és azt szerkeszteni
- ismerjen fel kottakép és hallás után nagyobb formai egységeket
- legyen képes improvizálni megadott ritmusképletre,
- legyen képes olyan önálló kompozícióra, amely nagyobb formai egységeket tükröz,
- legyen képes önálló kompozícióját tetszőleges kamaraegyüttesre meghangszerelni

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: improvizáció megadott ritmusképletre szequencer közreműködéssel;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő rövid, egyszerű dallam megharmonizálása, vagy egyszerű harmóniasorra dallamírás.

4. évfolyam „A” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- hangfelvétel, hangedítálás, transzpozíció
- mintavétel
- hangtani alapok (felharmonikusok, amplitúdó–burkológörbe)
- a spektrum elkülönített oktávsvávjainak felismerése
- a szintetizátor hangszíneinek szerkesztése
- szekvencer önálló kezelése
- egy kiválasztott számítógépes zenei program elsajátítása
- MIDI kapcsolatok (MIDI csatornák, csatlakozások)

Műelemzés:

- kánon, imitáció, dalforma a különböző stílus körökben
- két- és háromtagú forma, variáció

Improvizáció:

- bonyolultabb ritmusok variált visszajátszása
- egyszólamú improvizáció megadott ritmusképletekre
- dallam- és ritmus improvizáció megadott skálák alapján
- improvizáció egyszerű harmóniavázra (funkciós basszus)

Komponálás:

- egyszerű forma, dalforma (pl. 4 soros népdalszerkezet)
- ritmuskánon szerkesztése
- dallamhoz második szólamot szerkeszteni

- egy harmóniavázhoz dallamot szerkeszteni (funkciós basszus)
- konsonancia–diszsonancia
- variáció

Hangszerelés:

- hangszerek írás– és hangzásmódja és a hozzá tartozó transzpozíciók
- hangszerelés tetszőleges kamaraegyüttesre (számítógépes, szintetizátoros ellenőrzéssel)

Zeneelmélet:

- a legfontosabb klasszikus összhangzattani szabályok alkalmazása (vezetőhang, diszsonanciakezelés, tilos párhuzamok, kettőzések, stb.)

Ajánlott tananyag

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Baráth Zoltán: Számítógépes zene 1–2. <http://ffzami.hu>

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció II.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Gárdonyi Elemző formatan 1979

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger–Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: Zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmény:

- tudjon kezelni felhasználói szinten egy számítógépes zenei programot
- legyen képes a szintetizátoron saját hangszínt szerkeszteni
- ismerjen fel kottakép és hallás után nagyobb formai egységeket
- legyen képes improvizálni megadott ritmusképletre, meghatározott harmóniavázra
- legyen képes olyan önálló kompozícióra, amely nagyobb formai egységeket tükröz, tartalmazza a többszólamú szerkesztés több elemét (párhuzamos, ellentétes mozgás)
- legyen képes önálló kompozícióját tetszőleges kamaraegyüttesre meghangszerelni
- legyen képes alkalmazni az összhangzattan legalapvetőbb szabályait

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: improvizáció szequencer kísérettel, saját hangszínnel, megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő rövid, egyszerű dallam megharmonizálása, vagy egyszerű harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Szintetizátor– és számítógépes zenei ismeretek:

- a szintetizátor teljes hangszínállománya, egyszerű változtatások létrehozása adott hangszíneken
- kreatív játékok, improvizációs gyakorlatok a billentyűzet és a kontrollkerék használatával
- a MIDI szekvencer: felvétel, visszajátszás, grafikus szerkesztés
- számítógépes alapműveletek

Műelemzés:

- egyszerű formák, formai elemek elemzése különböző stíluskörökben

Improvizáció:

- improvizált párbeszéd (kérdés–válasz)
- improvizáció hármashangzatra
- metrum által meghatározott improvizáció

Komponálás:

- motívum, frázis, ritmikai és dallamperiódus írása

Hangszerelés:

- hangszerismeret
- egyszerűbb dallamok, ritmusok átírása különböző hangszerekre

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Baráth Zoltán: Számítógépes zene 3–4

Apagyi Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció II.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Gárdonyi Elemző formatan 1979

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger–Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmények:

- legyen képes hangkártyára audio felvételt készíteni, és azt szerkeszteni
- ismerjen fel kottakép és hallás után nagyobb formai egységeket
- legyen képes improvizálni megadott ritmusképletre,
- legyen képes olyan önálló kompozícióra, amely nagyobb formai egységeket tükröz,
- legyen képes önálló kompozícióját tetszőleges kamaraegyüttesre meghangszerelni

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: improvizáció megadott ritmusképletre szequencer közreműködéssel;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő rövid, egyszerű dallam megharmonizálása, vagy egyszerű harmóniasorra dallamírás.

3. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- hangfelvétel, hangeditálás, transzpozíció
- hangtani alapok (felharmonikusok, amplitúdó–burkológörbe)
- a szintetizátor hangszíneinek szerkesztése
- szekvencer önálló kezelése
- egy kiválasztott számítógépes zenei program elsajátítása
- MIDI kapcsolatok (MIDI csatornák, csatlakozások)
- egy interaktív zenei program ismerete
- számítógépes és elektroakusztikus zenei alkotások hangosítási feladatai

Műelemzés:

- kánon, imitáció,
- variáció
- elektroakusztikus és számítógépes zenei kompozíciók sajátosságai

Improvizáció:

- bonyolultabb ritmusok variált visszajátszása
- egyszólamú improvizáció megadott ritmusképletekre
- improvizáció egyszerű harmóniavázra (funkciós basszus)

Komponálás:

- egyszerű forma,
- ritmuskánon szerkesztése
- dallamhoz második szólamot szerkeszteni
- konzonancia–diszszonancia
- variáció

Hangszerelés:

- hangszerelés tetszőleges kamaraegyüttesre (számítógépes, szintetizátoros ellenőrzéssel)

Zeneelmélet:

- a legfontosabb klasszikus összhangzattani szabályok részletesebb ismerete alkalmazása (vezetőhang, diszszonanciakezelés stb.)
- a klasszikus összhangzattani szabályok részletesebb ismerete és alkalmazása

Műelemzés:

- elektroakusztikus és számítógépes zenei kompozíciók sajátosságai

Zeneelmélet:**Ajánlott tananyag:**

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Baráth Zoltán: Számítógépes zene 3–4

Apagyí Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció II.

Gárdonyi Elemző formatan 1963

Gárdonyi Elemző formatan 1979

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger–Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmények:

- tudjon kezelni felhasználói szinten egy számítógépes zenei programot
- legyen képes a szintetizátoron saját hangszínt szerkeszteni
- ismerjen fel kottakép és hallás után nagyobb formai egységeket
- legyen képes improvizálni megadott ritmusképletre, meghatározott harmóniavázra
- legyen képes olyan önálló kompozícióra, amely nagyobb formai egységeket tükröz, tartalmazza a többszólamú szerkesztés több elemét (párhuzamos, ellentétes mozgás)
- legyen képes önálló kompozícióját tetszőleges kamaraegyüttesre meghangszerelni
- legyen képes alkalmazni az összhangzattan legalapvetőbb szabályait

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: improvizáció szequencer kísérettel, saját hangszínnel, megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő rövid, egyszerű dallam megharmonizálása, vagy egyszerű harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

4. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok**

Szintetizátor– és számítógépes zenei ismeretek:

- hangfelvétel, hangedítálás, transzpozíció
- mintavétel
- hangtani alapok (felharmonikusok, amplitúdó–burkológörbe)
- a spektrum elkülönített oktávsvámainak felismerése
- a szintetizátor hangszíneinek szerkesztése
- szekvencer önálló kezelése
- egy kiválasztott számítógépes zenei program elsajátítása
- MIDI kapcsolatok (MIDI csatornák, csatlakozások)
- multimédiás ismeretek (szinkronizálás)
- egy interaktív zenei program ismerete
- számítógépes és elektroakusztikus zenei alkotások hangosítási feladatai

Műelemzés:

- kánon, imitáció, dalforma a különböző stílus körökben

- két- és háromtagú forma , variáció
- elektroakusztikus és számítógépes zenei kompozíciók sajátosságai

Improvizáció:

- bonyolultabb ritmusok variált visszajátszása
- egyszólamú improvizáció megadott ritmusképletekre
- dallam- és ritmusimprovizáció megadott skálák alapján
- improvizáció egyszerű harmóniavázra (funkciós basszus)

Komponálás:

- egyszerű forma, dalforma (pl. 4 soros népdalszerkezet)
- ritmuskánon szerkesztése
- dallamhoz második szólamot szerkeszteni
- egy harmóniavázhoz dallamot szerkeszteni (funkciós basszus)
- konsonancia–disszonancia
- variáció

Hangszerelés:

- hangszerek írás- és hangzásmódja és a hozzá tartozó transzpozíciók
- hangszerelés tetszőleges kamaraegyüttesre (számítógépes, szintetizátoros ellenőrzéssel)

Zeneelmélet:

- a klasszikus összhangzattani szabályok részletesebb ismerete és alkalmazása (vezetőhang, disszonancia kezelés, tilos párhuzamok, kettőzések, stb.)

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formátan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formátan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger–Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Követelmény:

- tudjon saját hangszínt készíteni különböző szintézisteknikákkal
- legyen képes a digitális és elektroakusztikus eszközöket összekapcsolni és beállítani
- legyen képes különböző mozgásformákban improvizálni (ellentét, tükörkép, párhuzam)
- legyen képes egyszerű polifon szerkesztésű részletek megkomponálására
- legyen képes kompozícióját nagyobb együttesre meghangszerelni
- ismerjen autentikus és plagális zárlatokat, szekvenciákat

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: improvizáció szeptember kísérettel, saját hangszínnel, megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő dallam megharmonizálása, vagy harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje:

- az elektroakusztikus és számítógépes zene kialakulásának történetét
- a klasszikus és elektroakusztikus zeneirodalom kiemelkedőbb alkotásait és szerzőit, de ne zárkózzék el a jazz és tánczene értékes alkotásaitól sem

- a számítógépes zenei alkalmazásokat és digitális zenei eszközöket, valamint ezek alapfokú kezelését
- a legfontosabb hangszintézis technikákat

Legyen képes:

- olyan szintű zenei megnyilatkozásokra, amely tükrözi, hogy felismeri és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei programok és digitális eszközök segítségével
- önképzéssel továbbfejlődni
- számítógép és digitális eszközök segítségével különféle hangzásokat létrehozni
- önálló zenei alkotásokat létrehozni
- zenei felvételek készítésére, szerkesztésére
- multimédiás programok együttes kezelésére
- elektroakusztikus zenei művek hangosítására, térbeli projekcióra
- interaktív MIDI programokat felhasználó számítógépes zenei darabok megszólaltatására

Rendelkezzék:

- a hangszínek iránti fogékonysággal, kifinomult, az új hangzásokra nyitott hallással
- a feladatoknak megfelelő zeneelméleti, formatani, hangszerelési ismeretekkel
- ismeretekkel az improvizáció és komponálás témaköreiből
- megfelelő szintű általános számítógépes ismeretekkel
- az elektroakusztikus produkciók létrehozásához és előadásához szükséges hangtechnikai ismeretekkel

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje:

- az elektroakusztikus és számítógépes zene aktuális irodalmát

Legyen képes:

- multimédiás programok együttes kezelésére
- interaktív MIDI programokat felhasználó számítógépes zenei darabok megszólaltatására
- elektroakusztikus zenei művek hangosítására, térbeli projekciójára

Rendelkezzék:

- ismeretekkel a koncertszervezés és a szerzői jogok területén

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Számítógépes zene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” – tagozaton: Legalább 10 perces koncertszerű műsor,

- Gyakorlati feladat: improvizáció szequencer kísérettel, saját hangszínnel, megadott motívumra és harmóniasorra;
- "Írásbeli" feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő rövid, egyszerű dallam megharmonizálása, vagy egyszerű harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása, meghallgatása.

A használt kottaanyag mutassa be a kottagrafikus program kezelésében való jártasságot.

„B” –tagozaton: Legalább 15 perces koncertszerű műsor,

- Gyakorlati feladat: improvizáció szequencer kísérettel, saját hangszínnel, megadott motívumra és harmóniasorra;
- "Írásbeli" feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő dallam megharmonizálása, vagy harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

A használt kottaanyag mutassa be a kottagrafikus program kezelésében való jártasságot.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- a tanult anyag sokszínű alkalmazása
- technikai felkészültség,
- speciális technikai elemek alkalmazása különböző eszközökkel
- különböző eszköz kombinációk kezelése
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- alkalmazkodóképesség,

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló hangszínek készítése
- kottagrafikus program
- hangkeverés számítógépes kártyán
- a hangok létrehozásának különböző módszerei

Műelemzés:

- rondóforma
- polifon műfajok: invenció

Improvizáció:

- Különböző mozgásformák (ellentétes, tükörkép, párhuzamos)

Komponálás:

- egyszerű polifon szerkesztések
- dallamkánon különféle stílusokban

Hangszerelés:

- vonós együttes,

Zeneelmélet:

- autentikus, plagális zárlatok
- szekvencia

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formatan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- tudjon saját hangszínt készíteni különböző szintézistechnikákkal
- legyen képes a digitális és elektroakusztikus eszközöket összekapcsolni és beállítani
- legyen képes különböző mozgásformákban improvizálni (ellentét, tükörkép, párhuzam)
- legyen képes egyszerű polifon szerkesztésű részletek megkomponálására
- legyen képes kompozícióját nagyobb együttesre meghangszerelni
- ismerjen autentikus és plagális zárlatokat, szekvenciákat

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: improvizáció szekvencer kísérettel, saját hangszínnel, megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): a tanév szintjének megfelelő dallam megharmonizálása, vagy harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló hangszínek készítése
- kottagrafikus program
- hangkeverés számítógépes kártyán
- a hangok létrehozásának különböző módszerei

Műelemzés:

- rondóforma
- polifón műfajok: invenció, fuga

Improvizáció:

- Különböző mozgásformák (ellentétes, tükörkép, párhuzamos)

Komponálás:

- egyszerű polifon szerkesztések
- dallamkánon különféle stílusokban
- egyszerű dallam megharmonizálása

Hangszerelés:

- vonós együttes, fúvós együttes

Zeneelmélet:

- egyszerűbb jazz-akkordok
- autentikus, plagális zárlatok
- szekvencia

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyi Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formátan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formátan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- tudjon saját hangszínt készíteni különböző szintézistechnikákkal
- legyen képes számítógép segítségével hangszíneket elemezni
- legyen képes a digitális és elektroakusztikus eszközöket összekapcsolni és beállítani
- legyen képes különböző mozgásformákban improvizálni (ellentét, tükörkép, párhuzam)
- legyen képes egyszerű polifon szerkesztésű részletek megkomponálására
- legyen képes egyszerű dallamot megharmonizálni
- ismerjen autentikus és plagális zárlatokat, szekvenciákat, egyszerűbb jazz–akkordokat

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: a tanév szintjének megfelelő improvizáció megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): összetett dallam megharmonizálása, vagy bonyolultabb harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor– és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló etűdök készítése az eddig tanult programokkal és technikákkal

Műelemzés:

- összetett formák (pl. szabad formák)

Improvizáció:

- improvizáció összetett harmóniavázra

Komponálás:

- saját darabok írása

Hangszerelés:

- kamarazenekar és nagyzenekar összeállítása
- a hangszerek partitúra szerinti írásmódja

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formatan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger–Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymers, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- legyen képes az eddig tanult programokkal és technikákkal önálló etűdök elkészítésére
- legyen képes összetett harmóniák alkalmazásával improvizálni
- Legyen képes olyan szintű kreatív megnyilvánulásokra, hogy felismerni és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök segítségével
- legyen képes elektroakusztikus zenei alkotást létrehozni.

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: a tanév szintjének megfelelő improvizáció megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): összetett dallam megharmonizálása, vagy bonyolultabb harmóniasorra dallamírás, meghangszerelése megadott hangszerekre, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló etűdök készítése az eddig tanult programokkal és technikákkal

Műelemzés:

- összetett formák (pl. szonáta, szonátarondó, szabad formák)

Improvizáció:

- improvizáció összetett harmóniavázra
- az improvizáció szerepe különböző kultúrákban és stílusokban

Komponálás:

- saját darabok írása

Hangszerelés:

- kamarazenekar és nagyzenekar összeállítása
- a hangszerek partitúra szerinti írásmódja
- különböző korok egyszerűbb fölrakásainak elemzése

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formatan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj.

Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana

Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew

Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- legyen képes az eddig tanult programokkal és technikákkal önálló etűdök elkészítésére
- legyen képes összetett harmóniák alkalmazásával improvizálni
- ismerje az improvizáció szerepét a különböző kultúrákban
- ismerjen műveket a zene minden területéről és korszakából, és ezeket tudja formai szempontból elemezni
- Legyen képes olyan szintű kreatív megnyilvánulásokra, hogy felismerni és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök segítségével
- legyen képes saját elektroakusztikus zenei alkotást létrehozni.

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: szabad improvizáció hangképekkel; bemutatandó feladat: önálló elektroakusztikus zenei szerzemény lejátszása, amely tartalmaz kevert elemeket (önálló hangfontok/hangszínek, MIDI, Wav, stb)
- "Írásbeli" feladat: a tanulmányok alatt készült legjobb darabok digitális eszközzel történő bemutatása.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló hangszínek készítése
- kottagrafikus program
- hangkeverés számítógépes kártyán
- a hangok létrehozásának különböző módszerei

Műelemzés:

- rondóforma
- polifon műfajok: invenció, fuga

Improvizáció:

- Különböző mozgásformák (ellentétes, tükörkép, párhuzamos)

Komponálás:

- egyszerű polifon szerkesztések
- dallamkánon különféle stílusokban
- egyszerű dallam megharmonizálása

Hangszerelés:

- vonós együttes, fúvós együttes

Zeneelmélet:

- egyszerűbb jazz-akkordok
- autentikus, plagális zárlatok
- szekvencia

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formatan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- tudjon saját hangszínt készíteni különböző szintézisteknikákkal
- legyen képes számítógép segítségével hangszíneket elemezni
- legyen képes a digitális és elektroakusztikus eszközöket összekapcsolni és beállítani
- legyen képes különböző mozgásformákban improvizálni (ellentét, tükörkép, párhuzam)
- legyen képes egyszerű polifon szerkesztésű részletek megkomponálására
- legyen képes egyszerű dallamot megharmonizálni
- ismerjen autentikus és plagális zárlatokat, szekvenciákat, egyszerűbb jazz-akkordokat

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: a tanév szintjének megfelelő improvizáció megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): összetett dallam megharmonizálása, vagy bonyolultabb harmóniasorra dallamírás, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló etűdök készítése az eddig tanult programokkal és technikákkal

Műelemzés:

- összetett formák (pl. szabad formák)

Improvizáció:

- improvizáció összetett harmóniavázra

Komponálás:

- saját darabok írása

Hangszerelés:

- kamarazenekar és nagyzenekar összeállítása
- a hangszerek partitúra szerinti írásmódja

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyai Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formatan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- legyen képes az eddig tanult programokkal és technikákkal önálló etűdök elkészítésére
- legyen képes összetett harmóniak alkalmazásával improvizálni
- Legyen képes olyan szintű kreatív megnyilvánulásokra, hogy felismerni és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök segítségével
- legyen képes meghatározott paraméterek alapján elektroakusztikus zenei alkotást létrehozni.

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: a tanév szintjének megfelelő improvizáció megadott motívumra és harmóniasorra;
- Írásbeli feladat (kottagrafikus programban rögzítve, kinyomtatva): összetett dallam megharmonizálása, vagy bonyolultabb harmóniasorra dallamírás, meghangszerelése megadott hangszerekre, a tanév írásbeli feladatainak kinyomtatása és bemutatása.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok:

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló etűdök készítése az eddig tanult programokkal és technikákkal

Műelemzés:

- összetett formák (pl. szonáta, szonátarondó, szabad formák)

Improvizáció:

- improvizáció összetett harmóniavázra
- az improvizáció szerepe különböző kultúrákban és stílusokban

Komponálás:

- saját darabok írása

Hangszerelés:

- kamarazenekar és nagyzenekar összeállítása
- a hangszerek partitúra szerinti írásmódja
- különböző korok egyszerűbb fölrakásainak elemzése

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyí Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formatan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formatan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- legyen képes az eddig tanult programokkal és technikákkal önálló etűdök elkészítésére
- legyen képes összetett harmóniák alkalmazásával improvizálni
- ismerje az improvizáció szerepét a különböző kultúrákban
- ismerjen műveket a zene minden területéről és korszakából, és ezeket tudja formai szempontból elemezni
- Legyen képes olyan szintű kreatív megnyilvánulásokra, hogy felismerni és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök segítségével
- legyen képes önálló elektroakusztikus zenei alkotást létrehozni.

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- Gyakorlati feladat: szabad improvizáció hangképekkel; bemutató feladat: önálló elektroakusztikus zenei szerzemény lejátszása, amely tartalmaz kevert elemeket (önálló hangfontok/hangszínek, MIDI, Wav, stb)

8. évfolyam „B” tagozat**Fejlesztési feladatok:**

Szintetizátor- és számítógépes zenei ismeretek:

- önálló etűdök készítése az eddig tanult programokkal és technikákkal

Műelemzés:

- összetett formák (pl. szonáta, szonátarondó, szabad formák)

Improvizáció:

- improvizáció összetett harmóniavázra
- az improvizáció szerepe különböző kultúrákban és stílusokban

Komponálás:

- saját, elektroakusztikus darabok írása

Hangszerelés:

- kamarazenekar és nagyzenekar összeállítása
- a hangszerek partitúra szerinti írásmódja
- különböző korok egyszerűbb fölrakásainak elemzése

Ajánlott tananyag:

A használt zenei programok, elektroakusztikus eszközök kézikönyvei.

Apagyi Mária: Improvizáció (mintatanterv)

Gonda János: Improvizáció III.

Gárdonyi: Elemző formátan 1963

Schönberg: A zeneszerzés alapjai 1973

Gárdonyi Elemző formátan 1979

Frank Oszkár: Formák műfajok a barokk és klasszikus zenében. 1966

A zene könyve (Zeneműkiadó 1983)

Ulrich Michels: SH Atlasz Zene (Spinger-Verlag Budapest 1994)

Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: zenei lexikon (Zeneműkiadó Vállalat 1965)

Az elektroakusztikus kortárszene kiemelkedő zeneszerzőinek: Kurtág György, Ludger Brümmer; Shintaro Imai; ifj. Kurtág György, Szigetvári Andrea, Todor Todoroff, Stevie Wishart, Georg Hajdu, Johannes Kretz, Kai Niggemann, Ivana Ognjanović, Siska Ádám, Anne La Berge, Karlheinz Essl, Sergi Jordá, Marek Choloniewski, Iain Armstrong, Andrew Gerzso, Jennifer Hymer, David Moss, Pedro Rebelo szerzeményei.

Követelmények:

- legyen képes az eddig tanult programokkal és technikákkal önálló etűdök elkészítésére
- legyen képes összetett harmóniak alkalmazásával improvizálni
- ismerje az improvizáció szerepét a különböző kultúrákban
- ismerjen műveket a zene minden területéről és korszakából, és ezeket tudja formai szempontból elemezni
- Legyen képes olyan szintű kreatív megnyilvánulásokra, hogy felismerni és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök segítségével
- legyen képes saját elektroakusztikus zenei alkotást létrehozni.

Év végi beszámoló ajánlott anyaga:

- A tanulmányok alatt létrejött jelentős kompozíciók digitálisan rögzített anyagának bemutatása.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén (az alapfok végére megfogalmazott követelményeken felül)

- a számítógépes zenei, hangtechnikai, elektrotechnikai és hangszintézis–elméleti ismeretek kerüljenek tudatosabb alkalmazásra a közismereti iskolákban szerzett fizikai ismeretek felhasználása révén
- a tanuló kompozíciós készsége tükrözze az életkorból adódó érettebb, elmélyültebb és átéltebb minőséget

A tanuló ismerje:

- az elektroakusztikus és számítógépes zenében használatos szerkesztési technikákat
- a digitális hangfelvevő rendszerek felhasználói szintű kezelését
- a legegyszerűbb homofon és polifon szerkesztési technikákat
- a harmonizálás alapvető tudnivalóit

Legyen képes:

- önállóan készített audió felvételeit, mintavett hangjait kompozícióiban felhasználni
- felhasználói szinten kezelni egy kottagrafikus programot
- improvizációt is tartalmazó zeneműveit koncertkörülmények között előadni
- bonyolultabb dallamot megharmonizálni
- önképzéssel továbbfejlődni

Rendelkezzék:

- ismeretekkel a zenei hangulatfestés eszközeiről

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- ismeretei és képességei legyenek mélyebbek az „A” tagozat követelményeinél
- legyen képes a szakirányú továbbtanulásra

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Számítógépes zene főtárgy

„A” tagozat: minimum 20 perc

„B” tagozat: minimum 30 perc

A vizsga tartalma

„A”- tagozat:

Koncertszerű műsor legalább 20 perc időtartamban, benne:

- szabad improvizáció hangképekkel;
- önálló elektroakusztikus zenei szerzemény lejátszása, amely tartalmaz kevert elemeket (önálló hangfontok/hangszínek, MIDI, Wav, stb)

A koncerten használt kottaanyag tükrözze a kottagrafikus programkezelésében való jártasságot.

„B”- tagozat:

Koncertszerű műsor legalább 30 perc időtartamban, benne:

- szabad improvizáció hangképekkel;
- önálló elektroakusztikus zenei szerzemény lejátszása, amely tartalmaz kevert elemeket (önálló hangfontok/hangszínek, MIDI, Wav, stb)

A „B”-tagozatosok vizsgája tükrözze az elvárható magasabb szintet.

A koncerten használt kottaanyag tükrözze a kottagrafikus programkezelésében való jártasságot.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- a tanult anyag sokszínű alkalmazása
- technikai felkészültség,
- speciális technikai elemek alkalmazása különböző eszközökkel
- különböző eszköz kombinációk kezelése
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tantárgy oktatásához közepes méretű helyiség szükséges, amely a feladatoknak megfelelő akusztikával rendelkezik.

Eszközállomány:

A program megvalósításához olyan számítógép szükséges, ami alkalmas a használt szoftverek maradéktalan futtatására. Ajánlott 5 évesnél fiatalabb szoftvereket használni. A szoftverek a következők: kottagrafikus program, szekvencer program, audiószerkesztő program, hangfonszerkesztő program.

Az otthoni feladatok bemutatásához szükséges digitális hordozó (pendrive stb., INTERNET)

Különösen ajánljuk a Macintosh számítógépeket, hiszen a kreatív zenei programok nagy része ezen a rendszeren fut, és az Internet hozzáférést is.

A szintetizátor hangszintézis rendszere legyen szerkeszthető, tegyen lehetővé minél kreatívabb átalakításokat. Billentyűzete legyen dinamikaérzékeny.

Nélkülözhetetlen a hangszerek megszólaltatását végző, a Hi-Fi szabványnak eleget tevő erősítő – keverő – hangfal rendszer, és az ehhez kapcsolódó – lehetőleg digitális – felvevő egység, nemcsak az órai munkához, hanem a koncertekhez is. Koncertszerű használat esetén a koncertterem méretétől függően legalább 2x200–400 W teljesítményű rendszer szükséges!

ZENEISMERET TANSZAK

HANGSZÍNSZOLFÉZS

A hangfelvételek világa teljesen új műfajt teremtett, amelynek saját technikai és esztétikai követelményei vannak. Megjelenik a fonográfiai mű fogalma, ami olyan hangkonstrukciókat jelöl, amelyek kizárólag a hangfelvétel berendezések segítségével jöhetnek létre.

A hangtechnikai eszközök és a számítógépek megjelenésével új elektronikus és digitális hangszerek terjedtek el századunkban, amelyek használata a hangszín szerepét teljesen megváltoztatja.

A hangmagasságokból, időtartamokból, intenzitásértékekből való építkezéssel túllépve a hangszín mint szervező paraméter kerül előtérbe. A számítógépes hangszintézis tetszés szerinti hangstruktúrák kidolgozását teszi lehetővé. Segítségével digitálisan rögzíthetőek és szabadon manipulálhatóak ismert akusztikus hangzások is.

A hangszínnek, mint fogalomnak a definiálása elég nehézkes. A hangszín, amely sok paraméterből áll, leginkább azon keresztül definiálható, ami nem: se nem hangmagasság, se nem hosszúság, se nem hangosság. Hagyományosan – a hangmagassággal és a metrummal ellentétben – nem alkot skálát. Milyensége nem csak egy paraméter változásától függ (mint a hangmagasság esetében pl. az alaphangfrekvencia), hanem több dimenzió együttes változásának eredménye. Hangzásfizikai struktúrája és az érzékelt hang közötti „pszihoakusztikai” kapcsolat rendkívül komplex, ezért nem létezik általánosan érvényes teória, amely szerint a fizikai paraméterekből egyértelműen kiszámítható lenne, mit fogunk hallani.

Már a hagyományos, akusztikus hangszereken előadott zenét is túlnyomórészt felvételekről hallgatjuk. Az informatikai és kommunikációs robbanás, a digitális felvételi technikák széles körű elterjedése a zenével való foglalkozás, a zenehallgatás és létrehozás teljesen új feltételeit és valóságát hozták létre. A környezetünkben szinte folyamatosan jelen lévő háttérzene, hangeffektusok (áruházakban, TV-ben, rádióban) nagy része szintetikus hangszereken készül. Az elektronikus hangkeltő eszközök esetében azonban fennáll a veszély, hogy a létrejövő hangok leegyszerűsítettek, uniformizáltakká válnak, elszegényesítve hallási érzékenységünket.

Rendeteg az „olcsó”, a fület romboló hangzásokkal működő elektronikus hangszer.

Csak akkor tudjuk pozitívan befolyásolni a különböző médiákon keresztül önzöld zenék és hangzások minőségét, ha a kifinomult hangszínhallás is hozzátartozik modern zenei kultúránkhoz.

A hangszínszolfézs tanításának célja:

- a tantárgy sajátos eszközeivel hozzájárulni a főtárgyi tanulmányok elmélyítéséhez, a tanuló szakmai ismereteinek bővítéséhez, képességeinek, készségeinek, kritikai érzékének fejlesztéséhez,
- fejleszteni a tanulók hallási képességeit a hangszínerzékelés területén,
- megismertetni a tanulókat napjaink és a közelmúlt zenéjének sokszínű hangzásvilágával,
- megismertetni a tanulókat a legfontosabb hangzási tulajdonságokkal (hangszín, hangmagasság, hangzási felület, térbeli megjelenés),
- szempontokat adni a hangjelenségek sokaságában való eligazodáshoz,
- segíteni a tanulókat újszerű zenei tartalmak befogadásában, felkelteni a kortárs zene iránti érdeklődést,
- olyan zenei gondolkodás kialakítása, amely a XX. századi zenehallgatási körülményeket figyelembe veszi, és segíti a tanulót a hangzásjelenségek megítélésében az elektroakusztikus hangkeltés és hangvisszaadás valamennyi területén.

A hangszínszolfézs tanításának feladatai

- Szembesíteni a tanulókat hangjelenségek sokaságával zenei és egyéb példákon keresztül,
- megismertetni a tanulókkal a legátfogóbb hangzási tulajdonságokat (hangszín, hangmagasság, hangerő stb.), szempontokat adni a hangjelenségek osztályozásához,
- fejleszteni a tanulók hangszínek, hangminőségek iránti érzékenységét és hangszínmemóriáját,
- gyakoroltatni különféle hangjelenségek különféle szempontok szerinti osztályba sorolását,
- megismertetni a tanulókkal a hangok legfontosabb fizikai tulajdonságait, szemléletesen bemutatni, hogy a fizikai és a hangzási sajátosságok között összefüggés van,
- alkalmat teremteni hangzási térélmények megtapasztalására, térben folyó hangzási történések jellemzésére, osztályozására,
- ismereteket adni hangfelvételek készítésének alapvető zenei, esztétikai követelményeiről,
- módot adni, hogy az elsajátítandó tudnivalók minél több zenei élményhez kapcsolódhassanak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hallásképzés

- környezetünk hangszíneinek megfigyelése és megkülönböztetése
- akusztikus hangszerek hangszíneinek megfigyelése és megkülönböztetése
- zörejszerű hangok, zenei hangok közti különbségek és azonosságok megfigyelése megkülönböztetése
- a beszéd magánhangzói és mássalhangzói
- az énekhang

Vonós, fafúvós, rézfúvós, vonós, ütő hangszerek hangszíne

Zenehallgatás

- ütőhangszerekre írott zeneművek hallgatása
- klasszikus zenei felvételek összehasonlítása:
- szóló vonós hangszer
- szóló fafúvós hangszer
- szóló zongora

Kreatív gyakorlatok

- hangszínváltoztatással működő hangszerek, megszólaltatása
- hangszínek lerajzolása
- hangulatok és hangszínek megfeleltetése
- magánhangzó játékok – felharmonikusuk kihangsúlyozása
- csoportos gyakorlatok magánhangzókra és mássalhangzókra

Ajánlott tananyag

Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok

a Zeneakadémia és a Janus Pannonius Egyetem hangszínkutatói példatára szintetizátorok, szoftverek kézikönyvei

Követelmény

A tanuló tudjon különbséget tenni zörejszerű és zenei hangok között.

Ismerje az akusztikus hangszerek és az emberi hang hangszíneit.

Hangfelvételtől ismerje fel kisebb együttesek hangszer-összeállítását

Év végi vizsga ajánlott anyag – felmérés írásban és szóban:

- A hangszínek alapvető tulajdonságainak felismerése hallás alapján,
- A zenei hang és zörej megkülönböztetése hallás alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hallásképzés

- hangszínek memorizálása
- egymáshoz közel álló hangszínek megkülönböztetése
- dinamikai különbségek felismerése
- az időben változatlan és változó hangzások
- folytonos hangzás, szaggatott hangzás
- pontszerű hangzás, vonalszerű hangzás, folszerű hangzás

Zenehallgatás

- hangszínváltoztatással működő hangszerek (pl. ütőhangszerek, doromb, didgeridoo, shakuhachi) hangjának megfigyelése
- elektronikus hangzások megfigyelése
- akusztikus és elektronikus hangzások összehasonlítása
- popzenei felvételek újszerű hangzásainak megfigyelése
- rövid, egyszerű elektroakusztikus zenei művek hangkészletének megfigyelése

Kreatív gyakorlatok

- hangszínváltoztatással működő hangszerek készítése, megszólaltatása
- hangszínek lerajzolása
- hangulatok hangszínmegfelelőinek megszólaltatása
- magánhangzó játékok – felharmonikusuk kihangsúlyozása
- mássalhangzó játékok (pl. sz–s–zs átváltozásai, ritmus-képletek k–ra, t–re, c–re b–re)
- csoportos improvizáció hangszínváltoztatással működő hangszerekkel
- csoportos improvizáció magánhangzókra és mássalhangzókra

Ajánlott tananyag

Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok

a Zeneakadémia és a Janus Pannonius Egyetem hangszínkutatói példatára szintetizátorok, szoftverek kézikönyvei

Követelmény

Tudjon megkülönböztetni akusztikus hangzásokat elektronikus megfelelőitől.

Legyen képes felismerni és megnevezni különböző típusú hangzásokat (pl. pontszerű, vonalszerű).

Legyen képes hangszínekkel zenei frázisokat improvizálni.

Legyen képes azonos, szólóhangszerre írott zeneműről készült hangfelvételek között különbséget tenni, és a hallott különbségeket megnevezni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga – felmérés írásban és szóban:

- Hallás alapján szintetizált vagy akusztikus hangszín felismerése,
- Hallás alapján nevezze meg a hallott hangszín alapvető tulajdonságait.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Akusztikai alapismeretek

- a hang alapvető paraméterei: a frekvencia, és az amplitúdó
- a hang hullámformája (rezgésképe)
- hangjelenségek rezgésképének elemzése

Hallásképzés

- szinuszhullámok hangmagasságértékeinek felismerése (Hz)
- a legegyszerűbb harmonikus spektrumok (páros összetevőjű, páratlan összetevőjű stb.) felismerése
- hanghosszak felismerése

Zenehallgatás

- klasszikus zenei felvételek összehasonlítása
- kamaraegyüttes
- szimfonikus zenekar

Kreatív gyakorlatok

- csoportos improvizáció hangszínváltoztatással működő akusztikus hangszerekkel
- mintavételezés
- elektronikus és mintavett hangzások megszólaltatása, manipulálása

Ajánlott tananyag

Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok

a Zeneakadémia és a Janus Pannonius Egyetem hangszínkutatási példatára szintetizátorok, szoftverek kézikönyvei

Követelmény

A tanuló ismerje a hangjelenségek alapvető fizikai paramétereit, a frekvenciát, az amplitúdót és a spektrum összetevőit.

Legyen képes a hangjelenségeket fizikai jellemzőik szerint osztályozni (harmonikus hangzások, inharmonikus hangzások, zajok). Legyen képes a hang alapvető fizikai paraméterváltozásaihoz hozzárendelni a megfelelő hangszínváltozásokat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga – felmérés írásban és szóban:

- Hallás alapján nevezze meg a hallott hangszín fizikai paramétereit, osztályozza azokat.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Akusztikai alapismeretek

- a szonogram
- hangjelenségek frekvenciaspektrumának elemzése
- a szinuszhullám, a harmonikus hang, az inharmonikus hang és a zaj
- az amplitúdó burkológörbe
- pszichoakusztikai paradoxonok

Hallásképzés

- integrált hangzás, differenciált hangzás
- térkitöltő hangzás, közeli hangzás, távoli hangzás
- síma felületű hangzás, érdes felületű hangzás
- spektrumsávok középfrekvenciájának és sávszélességének felismerése
- felfutási és lecsengési idők felismerése
- impulzusok követési sebességének meghatározása
- időben változó spektrummozgások megfigyelése
- a tér paramétereinek megfigyelése

Zenehallgatás

- popzenei hangfelvételek megfigyelése, a '60-as, 70-es, '80-as, '90-es évek hangzásvilágának összehasonlítása
- elektronikus hangzások elemzése, kategorizálása
- elektroakusztikus zenei művek hangkészletének elemzése, kategorizálása

Kreatív gyakorlatok

- zenei játékok akusztikus és elektronikus hangok egyidejű használatával

Ajánlott tananyag

Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok

a Zeneakadémia és a Janus Pannonius Egyetem hangszínkutatási példatára szintetizátorok, szoftverek kézikönyvei

Követelmény

Ismerje fel hallás után az alapvető hangszínosztályokat.

Legyen képes azonos, zenekarra írott zeneműről készült hangfelvételek között különbséget tenni, s a hallott különbségeket megnevezni.

Tudjon különféle karakterű hangzásokat jellemezni, ismérveik alapján a megfelelő osztályokba besorolni.

Legyen képes közhasználatú hangszíneket, hangkaraktereket hangforrásuk szerint megnevezni.

Legyen képes hangjelenségek rezgőképét és frekvenciaspektrumát elemezni.

Ismerje legalább 5 elektroakusztikus zenei mű hangkészletét.

Ismerjen legalább 3 instrumentális szintézist alkalmazó zeneművet.

Legyen képes megszerzett ismeretei alapján zeneműveket elemezni.

Év végi vizsga ajánlott anyaga – felmérés írásban és szóban:

- Hallás alapján elemezzen egy elektroakusztikus zenei művet.

Követelmények a program elvégzése után**A tanuló ismerje**

- a legáltalánosabb hangzási tulajdonságokat (hangszín, hangmagasság, hangzaserősség, hangzási felület, térbeli megjelenés),
- a hangjelenségek alapvető fizikai paramétereit (frekvencia, amplitúdó, spektrum),
- a fizikai paraméterek és a hangzási sajátságok közti alapvető összefüggéseket,
- a hangjelenségek osztályozását fizikai jellemzőik szerint.

A tanuló ismerje fel hallás után az alábbi alapvető hangszínosztályokat:

- harmonikus hangzások, enharmonikus hangzások, zajok,
- gyors felfutású hangok, lassú felfutású hangok, kitartott hangok, impulzusszerű, rövid hangok, gyors lecsengésű hangok, lassú lecsengésű hangok,
- statikus hangzások, az időben változó spektrumú hangzások,
- pontszerű hangzások, a teret kitöltő hangzások, közeli hangzások, távoli hangzások.

Legyen képes

- felismerni és memorizálni különböző hangszíneket,
- különféle karakterű hangzásokat jellemezni, ismérveik alapján a megfelelő osztályokba besorolni,
- rezgésjelenségek fizikai adatai alapján hangminőségre következtetni,
- hangjelenségek hangzási sajátságai alapján fizikai jellemzőkre következtetni,
- a hang fizikai paraméterváltozásaihoz hozzárendelni a megfelelő hangszínváltozásokat,
- megszerzett ismeretei alapján zeneműveket elemezni.

Rendelkezzék

- a számítógépes zene új hangzásaira is nyitott, sokoldalúan kiművelt hallással,
- megfelelő jártassággal a kortárs zeneirodalomban felhasznált, új hangzások területén,
- hangfelvételek minőségének megítéléséhez szükséges kritikai érzékkel.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tantárgyat tágas, lehetőleg hangszigetelt tanteremben oktassuk, ahol a gyermekek szabadon tudnak mozogni, felfedezni hangzó környezetüket.

Ütőhangszerek, népi és „egzotikus” hangkeltő eszközök.

Audiólejátszó, erősítő, 2 hangfal, 2 db nagy érzékenységű kondenzátor mikrofon, számítógép, szintetizátor, mintavevő és effektprocesszor.

A számítógépnek alkalmasnak kell lennie hangelemző és –editáló, valamint MIDI–vezérlő programok futtatására.

A szintetizátor esetében kritérium, hogy hangszínei szerkeszthetőek, változtathatóak legyenek.

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!” (Kodály Zoltán)

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmosztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok – zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.

- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
 Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
 Rokon népek dalai
 Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
 József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Jár a baba
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékokország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.
 Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.
 Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
 A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
 A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
 A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszer tanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrums és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmosztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2. (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
 A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
 Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
 Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
 Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
 Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
 Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
 Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
 Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
 Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
 Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
 Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
 Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése, a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmososztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.

- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A³A^{5v}AAv, illetve A⁵B⁵A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólások megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütem súly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.

- Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Períódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidoné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)

Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécé-s nevekkal mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkal, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.

- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncművek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok. Néhány táncművet a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokoszmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Sulyok Gizella: Pillelőcs I. és II. kötet.

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)

Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai

Komjáthyné: Zongoraiskola II.

Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).

Szemelvények Bartók Béla Gyermeknek és Mikrokoszmosz című műveiből.

Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

Barokk táncok (hangszeres táncok, zenekari tételek).

Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.

- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–A_v).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.

- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneinkről

Kerényi M. György: Százzsínű csokor

Sulyok Gizella: Pillelő II.–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffi István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfordítás elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsseptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérvék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskísérek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfördítés elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
 Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetek
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Györfly István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
 Romantikus dalok, karakterdarabok.
 A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
 Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
 Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
 Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
 Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.
 Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
 Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
 Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.
 Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
 Legyen áttekinthetősége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.
 Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
 Ismerje a
 – pentaton hangsorokat.
 – tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
 – ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

- tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsszeptim–hangzat felépítését.

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.

Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.

Ismerje a funkciós vonzást.

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat–ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz, hangzat ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négysoros, 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekkléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat – dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
3. feladat – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
 Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
 Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
 A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és látja, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmosztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok – zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.

- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
 Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
 Rokon népek dalai
 Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)
 Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
 József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Jár a baba
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.
 Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.
 Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
 A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
 A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
 A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszer tanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek, női, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2. (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
 P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
 Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
 Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
 Forrai Katalin: Ének az óvodában
 Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
 Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
 J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
 Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Weöres Sándor: Magyar etűdök
 Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
 Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
 Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
 Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
 Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
 Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
 Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
 Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
 A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
 Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
 Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
 Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
 Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
 Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
 Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
 Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
 Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
 Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
 Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
 Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérvék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A⁵A^{5v}AAv, illetve A⁵B5A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottairás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A külféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dur és moll (eol).

- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)

Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese- és karakterdarabok.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.

Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagban belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólamozásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés nevekkkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérvék fejlesztése

- AA⁵A^{5v}A, AA⁵BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncművek ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA⁵A^{5v}A, A⁵BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a–a_v).

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozdás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk táncművek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok. Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)

Lázárné Nagy Andrea: Margaréta

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)

Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai

Komjáthyné: Zongoraiskola II.

Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).

Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.

Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

Barokk táncok (hangszeres táncok, zenekari tételek).

Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és izlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus felépítése. Nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólabban.
- Igen könnyű funkciós kísérszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérorhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Bárdos Lajos: Írások népzeneiről

Kerényi M. György: Százzsínű csokor

Sulyok Gizella: Pilleánc II–III.

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györfői István: Dallamírási feladatok

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból

Dalkísérek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint

F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Balettrészletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.

Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).

Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.

Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín – hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéres típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
 Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
 Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
 Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
 Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
 Virágos sorozat népdalfüzetei
 Péter József: 165 kánon
 W. A. Mozart: 30 kánon
 Bárdos Lajos: 70 kánon
 Molnár Antal: Klasszikus kánonok
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
 Romantikus dalok, karakterdarabok.
 A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
 Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény

Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsseptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás – diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).

- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinátó ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szönyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
 Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből).

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei).

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsseptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsseptim–akkordot.

Ismerje a szűkített septim–hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése, a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar koncertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.

- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű, concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: 27 egyenműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából

Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.

Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Györfly István: Dallamírási feladatok

Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.

Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.

Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.

Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.

- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsseptim hangzat megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottaírás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísézőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazene, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.

- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzeneiről

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei- olvasás írás gyakorlófüzetei

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillétánc II-III.

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györfly István: Dallamdiktálás

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4-8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4-8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszertanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülő emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szí, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore – minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.

- A dominánsseptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kíséző szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének-hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.

- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.

Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkal és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.

Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkal,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az $V^2 - I^6$ kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az ázárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus-szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. ázárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, elsősorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szönyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Györfy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtól a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim- és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel,
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsseptim- és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- A autentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncételei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.

Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.

Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.

Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.

Magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: 27 egy-neműkar

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
 Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába
 Agócsy László: Bach olvasókönyv
 Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
 Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
 Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
 Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
 Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
 Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)
 Gyórfy István: Dallamírási feladatok
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
 Nógrádi László – P. Vesztróczy Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Reneszánsz kórusművek.
- Szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei).
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
 - a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat,
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni

- ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

A művészeti alapkivizsgálás követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan.

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan.

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése, illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgáló

– tudjon előadni öt népdalt,

– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit,

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”-tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközők megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatlajegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt.

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciósbasszussal.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

– tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,

– ismerje azok legfontosabb jellemzőit,

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező),

– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.

– Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása,

– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközők, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),

– zenetörténeti tájékozottság,

– stílusismeret,

– formai ismeretek,

– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alapháromhangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo- és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
 Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium
 Lassus: 24 kétszólamú motetta
 Simonné Sárnási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
 Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
 Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
 Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szabolcsi Bence: Zenetörténet
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
 A középkor világi zenéje.
 A mise állandó részeinek megfigyelése.
 A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
 Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
 Ismerje a kvintkört.
 Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
 Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
 Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.

- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnembváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok – műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

C. V. Palisca: Barokk zene

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Bertalotti: 56 solfeggio
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
 J. S. Bach: Négyzólamú korálfeldolgozások
 Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
 Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
 Győrffy István: Korál elemzések
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái: Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.

Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).

Tudja a barokk concertálás, imitáció, fuga, tonális és reális válasz fogalmát.

Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányában is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismételése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismételése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.

- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniakban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban (tanári közreműködéssel).
- A tercokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei).

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alszószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkció forma- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben.
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.

Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszeres szólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
 Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Forrai Miklós: Duettek I–II.
 Forrai Miklós: Ezer év kórusa
 Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
 Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
 Frank Oszkár: Chopin
 Frank Oszkár: Liszt
 Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
 Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
 Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
 Nógrádi László – Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Agócsy László: Szállj szép énekeszó – 16 egyeneműkar
 Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
 Györfly István: Dallamírási feladatok
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
 F. Schubert (dalok, szimfóniák),
 F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
 J. Brahms (dalok, versenyművek),
 F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),
 R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
 M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
 A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
 Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
 Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
 Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
 Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsseptim fordításait.
 Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
 Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
 Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszámú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszámú énekgyakolataira és Bartók Béla Mikrokosmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint).
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;

az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
 Bartók Béla: Kórusművek
 Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
 Kodály Zoltán: Kórusművek
 Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 Párkai István: Modern kórusetűdök
 Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
 Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
 Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
 Frank Oszkár: Debussy harmóniák
 Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
 Lendvai Ernő: Bartók stílusa
 Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
 Kroó György: Miért szép századunk operája?
 Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Várnai Péter: Oratóriumok könyve
 A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
 M. de Falla: Háromszögletű kalap,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára
 Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
 A. Schönberg: Egy varsói menekült.
 Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.

Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja-dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkal, építés, felismerése kottakép alapján.
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármas hangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy- és két szólamban.
- Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C–kulcsok.
- Módsz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből.)

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV–XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.

Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).

Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.

Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.

Tudjon szopránkulcsban olvasni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.

Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chivetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsseptim–fordítások, septimhangzatok megfordításainak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniak, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit–tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szömbelépések, ellentéma. Hangnembváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
- Barokk hangköz– és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fúga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach–szvit feldolgozása.
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: A–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.

- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Györfly István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.

J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.

A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).

Egy barokk versenymű (J. S. Bach: A–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.

Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismételése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó-váltással, majd ábécés nevekkel.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismételése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó-váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérőszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsseptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercron hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.

- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzárlatok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,
scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann, F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyeneműkar

Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),

F. Schubert (dalok, szimfóniák),

F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),

J. Brahms (dalok, versenyművek),

F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények),

R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),

M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),

B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.

Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.

– Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.

– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.

– Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– Énekelhető egy– és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokosmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).

– Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.

– Énekelhető szemelvények a XX. század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.)

– Dalok éneklése saját zongorakísérettel.

– Könnyű kórusművek megszólaltatása.

– XX. századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása.

– A tenorkulcs bevezetése.

– Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.

– Moduláció távolabbi hangnemekbe.

– Lebegő tonalitás, atonalitás.

- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok megjegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,

a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,

az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten

valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Kiegészítőanyag: J. S. Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusetűdök

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
 A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
 Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
 Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
 Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
 A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
 C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
 Kodály Zoltán: Galántai táncok,
 Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
 A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
 C. Orff: Carmina Burana,
 Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
 I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
 B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang–késleltetés stb.).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

– a kvintkört,

– a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

– az egészhangú skálát,

– az akusztikus hangsort,

– a modellskálákat.

- a hármashangzatok és fordításai valamint a négyeshangzatok felépítését,
- a dominánsseptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján,
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társzművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlati képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt mūdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakísérettel előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban C-kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármas- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A” tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A” tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
 2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése**Az írásbeli vizsga értékelése**

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása,
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek. Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelező tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyagrészeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak.

Célok és feladatok

- a tanulók zenei műveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
- Az eddig tanult zenei ismeretek stiláris összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zeneművekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
- A zenei ismeretek, készségek fokozatos bővítése, a zenét „értve figyelő” tevékenység kialakítása.

Feladatai:

A zenei élményanyaggyűjtés.

A zenei nyitottság kialakítása.

A tudatos zenehallgatásra nevelés.

Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.

A zeneművek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.

A muzsikálási– éneklési kedv állandó „ébredés”: a zeneművek énekelhető részleteinek aktív megszólaltatásával.

A népzene és műzene kapcsolatának bemutatása.

Zenetörténeti tájékozottság.

A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.

A főbb zenei stílusok jellemző előadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.

Különböző előadói gyakorlatok megfigyeltetése.

A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erősítő szemléletének megalapozása.

A hangszertanulás segítése.

A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.

A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.

A tanuló személyiségének gazdagítása a zene művelésének, befogadásának örömeivel.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretanyag átadása

- A zenei alpműveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
- A zenei élményanyag bővítése.
- Nevelés a tudatos zenehallgatásra.
- A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetű formáinak megismerése.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zeneművészetébe.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret megalapozása művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- Az énekelt és meghallgatott művek témáinak memorizálása kottakép, illetve hallás alapján.
- A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.
- A periódus belső és külső bővülésének megfigyelése.
- A funkciók váltakozásának megfigyelése, éneklése.

- Az eddigi funkciók tapasztalatok bővítése, elmélyítése és alkalmazása.
- A kísérőszólamok funkciók hangjainak változatos, árnyaltabb használata.
- Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekben.
- Álzárlat.
- Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- A szonátaforma tematikus anyagainak megfigyelése, felismerése.
- A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.
- A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.
- A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.
- A szimfóniatételek rendezési elvei.
- Az opera zenei részei (felépítése).
- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.
- Tercrokonság.

- Műdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közreműködésével).
- Kánonok, két- vagy többszólamú vokális művek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).
- A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.
- A klasszikus formák ismétlődő rendszerezése, tematikus anyagainak megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés

- A csoport képességei szerint:
dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,
dallamhoz ritmus-, ritmushoz dallam-osztinató,
funkciójelző basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- A kvintkör ismerete.
- Hangközök, hangzatok.
- Hangnemi rokonságok.
- Opusz.
- Alteráció és vezetőhang.
- Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
- Coda. Attacca.
- Rondó. Téma. Epizód.
- A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
- A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
- A verbunkos.
- A romantikus opera.
- A szimfonikus költemény.
- Tercrokonság.
- Verbunkos.
- Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Tájékozódás a zenetörténelmi és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag

Klasszikus művek: J. Haydn, W. A. Mozart, L. v. Beethoven szimfonikus és hangszeres művei. Dalok. Operák.
Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.
Egy Mozart-opera megismerése.

A klasszikus stílushoz közel álló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsősorban F. Schubert művészetéből).
Klasszikus vagy romantikus versenymű feldolgozása.
A magyar műzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc művei alapján).

Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom

Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László – Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Agócsy László: Szolfézs középfok
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 romantikus egyneműkar
Ádám Jenő: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekből)
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága – Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelyitkai (sorozat)
Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája
Ch. Rosen: A klasszikus stílus
S. Hughes: Mozart operakalauz
Kárpáti J. – Kroó Gy.: Mozart operái
Szabolcsi Bence: A zene története
Dobák Pál: A romantikus zene története
Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II. (kottás)
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 zenei témát emlékezetből.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymű, szimfonikus költemény).
Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzők, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb műveit.
Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzők nevét és a művek címét.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.
- Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
- A barokk zene alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. század zenéjével– elsősorban magyar szerzők műveivel.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
- A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítás a művek elemzése alapján.
- Barokk harmóniamenetek.
- A polifónia.
- Barokk műformák megismertetése.
- Színpadi betétdalok, kórustételek.
- A barokk opera.
- A versenymű felépítése.
- A szvit táncsképei.
- A prelúdium és fúga.
- Az oratórium.
- A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus.
- A XX. század komponálási technikái.
- Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
- Reihe.
- A többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott zeneművek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusművek, kantáta–részletek hangszerkísérettel, kánonok, két– és többszólamú művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Néhány XX. századi mű (műrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés

- Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus–ritmushoz dallam–osztinató.
- Dallamokhoz funkciójelző kísérszólam.
- A funkciójelző basszusok árnyaltabb alkalmazása.
- A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
- Hangközök, hangsorok 7#, 7b előjegyzésig.
- Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
- Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
- A különböző zenetörténeti korok stílusjegyei és műfajai.
- Tájékozódás időrendben.

- Gregorián zene.
- Madrigál, motetta, mise.
- Versenymű. Kantáta, oratórium, passió.
- Szvit. Barokk táncjátékok.
- Preludium, fuga.
- Concertálás, concerto, concerto grosso.
- Cembalo, Fortepiano. Continuo.
- A XX. századi zenekar hangszerei.
- Folklorizmus, neoklasszicizmus.
- Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
- Aranyfűzés.
- Tempó- és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Gregorián dallamok és reneszánsz kórusművek.

A barokk zene jellegzetes műfajai.

XX. századi hangszeres, zenekari és vokális művek elsősorban a magyar zeneművészetből.

Az alábbi művek, műfajok feldolgozása ajánlott:

J. S. Bach: A–moll hegedűverseny,

J. S. Bach: Kantáta részletek, passió részletek,

J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.

G. F. Händel: oratóriumrészletek.

H. Purcell: Dido és Aeneas – részletek.

Olasz és francia barokk szerzők művei.

Bartók Béla: Concerto.

Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus.

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231.

B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok (I–IV.)

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

N. Harnoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)

Szabolcsi Bence: A zenetörténete

Króó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Króó György szerk. Miért szép századunk zenéje?

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Króó György: Bartók kalauz

Króó György: Bartók színpadi művei

Breuer János Kodály kalauz

Eősze László: Kodály Zoltán

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

J. H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig

Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)

A zenehallgatási anyag partitúrái és szövegkönyvek.

Követelmény

Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 témát emlékezetből énekelni vagy hangszeren megszólaltatni. Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. művét jellegzetes témák alapján felismerni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit

- a gregorián dallamokat,
- a reneszánsz kórusműveket,
- a barokk szvitet,
- a preludiumot és fűgát,
- az oratóriumot.

Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.

Ismerje a zenetörténeti korokat és időrendi sorrendjüket.

Tudja az ismertebb zeneszerzőket, zeneműveket a megfelelő zenetörténeti korba helyezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzők nevét és a művek címét.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat,
- a tanult ritmuselemeket és –képleteket, az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat.
- a dallamhangok szerepét (főhang, átmenőhang, váltóhang, késleltetés) – tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje

- a hangközöket;
- a hangközfördítés elvét.
- a hármashangzatokat és fordításaikat;
- a dúr- és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatokat,
- a fő- és mellékhármashangzatokat,
- a dominánsseptim- és a szűkített septimhangzatot (4#, 4b előjegyzésig),
- a hangzatok fűzésének elveit, első lépéseit – (I–IV–V fok).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4 #, 4 b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.
- a funkciók,
- az alterációk szerepét.
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort.

Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit:

- a reneszánsz kórusműveket és táncokat,
- a barokk zene (concerto grosso, versenymű, szvit, prelúdium és fuga, oratórium, kantáta, opera),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
- a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát,
- Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
- napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4–5 kérdés) pld.

- A hangnemi rokonságok felsorolása,
- Hármashangzat–fordítások felismerése kottaképről,
- Zárletelemzés kottakép alapján,
- Adott műrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése W.A. Mozart: C–dúr szonatina II. tétel első nyolc ütem (fő– és átmenőhangok), L.v. Beethoven: Német tánc (C–dúr) első nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyűjtemény, Régi táncok gyermekeknek

2. Egy nagyobb lélegzetű bécsi klasszikus forma (szonáta forma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése

3. Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások rendezése korok szerint

Felsorolás elsősorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társművészeti alkotás köréből.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

Öt műzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal. (saját hangszerkíséret nem kötelező.)

A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.

A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.

A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus- és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyag bővítése a zenei alpműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag – készségfejlesztés

- A zeneirodalom-ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

- A modális hangsorok teljeskörű megismerése – éneklés, felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
- Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
- Polifonikus etűdök éneklése. Homofón és könnyű imitációs részletek feldolgozása.
- Kánonok éneklése.
- Kánonokból partitúra készítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
- Rövid ritmus- és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
- Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.

- A harmóniai elemzés alapjai: fokszámok, jelzések. Számozott basszus.
- Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
- Mixturák éneklése.
- A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai műfajokban.
- Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
- Egy-egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
- Rövid zenei részletek lejegyzése.

2. témakör Táncok a zenében

- Az előző években megismert táncok jellemzőinek átisméltése.
- Az ismeretek bővítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
- Olvasás, zenei írás, memorizálás elsősorban a barokk táncok köréből.
- Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C. Debussy, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Joplin műveiből).
- A harmóniak szerepének megfigyelése.
- Hangszerek, hangszercsoportok hangszínének megismerése. „Komoly zene” – „könnyű zene” – jazzművészet.
- A meghallgatott zeneművek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).
- Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társművészetekkel

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- orgánium énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
- hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
- gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
- homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
- népének és harmonizációja (a choral J.S. Bach művészetében)
- fúgaszerkesztés, imitáció (dux–comes) művek J. S. Bachtól Kodály Zoltán művészetéig,
- duett, tercett, kvartett H. Purcelltól G. Verdi-ig
- kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon-tól a XX. századi kánonokig,
- kórusművek a reneszánsztól napjainkig

2.a) témakör Táncok a zenében

- Műzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett, sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
- A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J. Haydn, W.A. Mozart, Sz. Prokofjev).
- A romantikus kisformák (F. Chopin).
- A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódiai, Erkel Ferenc operái),
- A jazz elemei, ragtime, cake-walk (C. Debussy, I. Sztravinszkij művei)

b) szvit és rondó

- Barokk szvit (J.S. Bach, G. F. Händel, F. Couperin),
- Bécsi klasszikus rondókételek, rondók,
- Rondók, szvit a romantikából és a XX. sz. zenéjéből (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)

Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és a XX. század I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
 Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
 Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
 Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.
 Agócsy László Bach olvasókönyv
 Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek
 Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
 H. Brown: A reneszánsz zenéje
 Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár
 J.S. Bach: Négyszólamú korálok
 Gyórfi István: Korálemzések
 Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája
 Dobszay László: A magyar dal könyve
 Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
 Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
 Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II.(kottás)
 Kroó György: A hét zeneműve
 Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzőit a különböző zenei korokban.

Tudjon énekléssel illetve éneklő társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyű, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika köréből.

Ismerjen a meghallgatott művekből 5–10 jellegzetes témát.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje a klasszikus zeneművészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit, tudja zenei korokba helyezni.

Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.

Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Élményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség bővítéséhez.

– A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.

– A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.

– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés

– A zenei műveltség bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.

– A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.

- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

A mise és requiem

- Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
- A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
- A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.
- A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
- A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
- A reneszánsz művek harmóniáinak és záratainak megfigyelése, megszólaltatása.
- Korabeli kottakép, C–kulcsok bemutatása.
- A mise állandó részei.
- Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
- A requiem fogalma. Új misetételek.
- A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezőképesség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stílári és történelmi háttere.
- A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különböző művekben.
- A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése, az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- A barokk variációk.
- A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
- A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlődő rendszerezése (a szonáta-, a variációs-, a rondó- és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
- A variálás megismerése – variációs lehetőségek (ritmikai, dallami, harmónia).
- Maggiore, minore.
- A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
- A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése (történeti áttekintése).
- A kamarazene és néhány műfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zeneművek alapján).
- A kvartettek, kvintettek előadói apparátusa – felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
- A romantikus karakterdarabok zenei kifejező eszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
- Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemző ritmusainak kiemelése, hangoztatása – különleges hangsorok megfigyelése
- Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
- Témák megszólaltatása.
- A klasszikus zene, a „könnyű” zene és jazz kapcsolata.
- Klasszikus témák feldolgozásai e műfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társzművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társzművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban I.

a) A mise és requiem

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- Gregorián misék
- A Dies irae dallam és feldolgozásai (H. Berlioz, Liszt Ferenc, L. Dallapicolla)
- A cantus firmus szerepe (részletek G. Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G.P. Palestrina műveiből)
- Misék: J. S. Bach: h–moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W.A. Mozart, F. Schubert, Liszt Ferenc, I. Sztravinszkij műveiből részletek,
- Requiemek: W.A. Mozart, H. Berlioz, G. Verdi, J. Brahms, I. Sztravinszkij, B. Britten,
- Ligeti György kompozícióiból részletek.

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban

- Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei műformák, kisformák egy-egy hangszerirodalmában és a kamarazene körében.

Hangszeres művek:

- Orgonaművek: fuga, preludium, toccata, fantázia, passacaglia (elsősorban J.S. Bach művei),
- zongora darabok a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven szonáták),
- az etűd, prelűd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F. Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzők művei alapján),
- a XX. sz. szóló zongorairodalma (C. Debussy, Bartók Béla, A. Schönberg, A. Webern, Kurtág György művei).

Kamarazene

- a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W.A. Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D–dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B–dúr zongoratrió, gordonka–zongora szonáta, Esz–dúr oktett, F. Schubert A–dúr zongoraötös, d–moll vonósnégyes, J. Brahms Á–dúr hegedű–zongora szonáta – válogatva),
- a XX. századból (néhány mű vagy részlet kiválasztása O. Respighi: Dór kvartett, I. Sztravinszkij: A katona története (szvit), C. Debussy: Fekete–fehér (2 zongorára), M. Ravel: a–moll zongorahármas, D. Milhaud: Brazíliera (2 zongorára), Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György: Nyolc duó hegedűre és cimbalomra).

Dobszay László: A hangok világa VI.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és a XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)

Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
 J. H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
 Gonda János: Jazz

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
 Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt-tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei művek köréből stílusosan megszólaltatni.
 Ismerje a meghallgatott zeneművek egy-egy jellegzetes témáját.
 Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
 Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni műveket.
 Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
 Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).
 Tudjon néhány társzművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alpműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőképesség és izlés formálása.
- A zenei elemzési képesség kimunkálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– képességfejlesztés

- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

- Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzőinek ismételése.
- Az anthem ismertetése.
- Az oratórikus művek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitativo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplői, dramaturgiája.
- A művek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
- Az előadói apparátusok a különféle zenei korokban.
- A kifejező eszközök gazdagodása a zenetörténeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

- A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
- A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
- A versenyművek kialakulása. A hangszerek fejlődése, új hangszerek megjelenése.

- A concerto grosso és a versenyművek közötti különbség megfigyelése.
- Versenyművek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismételése)
- A versenyművek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.
- A műfaj új lehetőségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia–concerto).
- A hangrendszerek, harmóniak kiemelése a meghallgatott zeneművek elemzése során.
- A művek egy–egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- Ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Jellemző harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- Harmóniai elemzés (a csoport képességeitől függően).

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban II.

Oratórium, passió, kantáta (anthem)

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A barokk kor kiemelkedő alkotásai (J.S. Bach: Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagen... vagy Wachet auf...; G.F. Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis c. művekből részletek.
- A bécsi klasszikus kor oratorikus művei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W.A. Mozart: Exsultate, Jubilate, L. van Beethoven: Karfantázia)
- Romantikus alkotások (F. Mendelssohn: Éliás, G. Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),
- XX. századi alkotások (A. Schönberg: Egy varsói menekült, I. Sztavinszkij: Zsoltárszimfónia, A. Honegger: Johanna a máglyán, C. Orff: Carmina burana, K. Pendrecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc: Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezső: Hősi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5 témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A concerto, concerto grosso, versenymű, sinfonia concertante műfajok jellemzői;
- A. Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflöteverseny), J.S. Bach (Brandenburgi verseny, cembalo-verseny, a–moll hegedűverseny), G.F. Händel (F–dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny), J. Haydn (Esz–dúr trombitaverseny, C–dúr gordonkaverseny), W.A. Mozart (Esz–dúr Sinfonia concertante, Á–dúr klarinétverseny, d–moll zongoraverseny, Á–dúr hegedűverseny, D–dúr fuvolaverseny) L. van Beethoven (Esz–dúr zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny)
- R. Schumann (a–moll zongoraverseny), F. Chopin (e–moll zongoraverseny), Liszt Ferenc (Esz–dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P.I. Csajkovszkij (b–moll zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny), A. Dvořák: h–moll gordonkaverseny,
- M. Ravel (G–dúr zongoraverseny), I. Sztavinszkij („Baseli Concerto”), G. Gershwin (Kék rapszódia), Sz. Prokofjev (Szimfónia–concerto), D. Sosztakovics (a–moll hegedűverseny), A. Hacsaturján (Zongoraverseny), Dohnányi Ernő (Változatok egy gyermekdalra), Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfa-verseny), Kurtág György (Brácsaverseny) műveiből.

Agócsy László: Szolfézs középfok III–IV.

Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Orfeusz Hangzó zenei történet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenei történet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenei történet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenei történet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenei történet 5. Romantika II.

3. témakör: Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

a) dal, dalciklus,

b) opera, zenedráma, balett

- A trubadurok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
- A dal műfajának kialakulása.
- A barokk és klasszikus dal zenei jellemzői.
- A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
- A kísérő szólam dramaturgiai jelentősége.
- A romantikus dallamszövés és harmóniák megfigyelése.
- Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
- Dalciklus– dramaturgiai összefüggések bemutatása.
- A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül – megfigyelés, éneklés.
- Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.

- A dalok szövege, prozódiaja. (Utalás az irodalmi alkotásokra).
- A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.
- A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzők alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegező ismételése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.

- Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.

- A különböző népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
- A ritmus, dallam megfigyelése – szimmetria, aszimmetria.
- A XX. századi balett. A szereplők jellemzése zenei témákkal.
- A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari műfajok

- Az alapfokon tanult szonáta–, rondó– és variációs forma ismételése.
- A szonátarondó. A scherzo tétel.
- A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
- A stílári és formai jellemzők összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
- Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
- A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX. századi zenekari művek effektusainak megfigyelése.

- Visszautalás a klasszicizmusra – a neoklasszicizmus.
- A szimfonikus költemények zenei szerkezete.
- A programzene. Az irodalmi, képzőművészeti alkotások megjelenése a zeneművészetben.
- Humor a zenében.
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társművészetekkel:

- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. Vokális műfajok a zeneirodalomban III.

c) dal, dalciklus,

d) opera, zenedráma, balett

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok

- A XIII. századi trubadur és minnesänger műdaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trouvèrek, minnesängerek művészete (Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).
- A klasszicizmus dalirodalma (J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven dalok válogatva)
- A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsősorban F. Schubert, R. Schumann ciklikus alkotásai).
- A XX. sz. dalirodalma G. Mahler, M. Ravel, B. Britten, A. Schönberg, W. Williams, Farkas Ferenc művei alapján.
- A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál műveiben.

opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig

C. Monteverdi, H. Purcell, W. Gluck, W.A. Mozart, L. van Beethoven, G. Verdi, R. Wagner, P.I. Csajkovszkij, I. Sztravinszkij, G. Gershwin, A. Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari műfajok

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A szimfónia J. Haydn-tól napjainkig (J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven, F. Schubert, R. Schumann, F. Mendelssohn, Liszt Ferenc, A. Dvořak, P.I. Csajkovszkij, G. Mahler, P. Hindemith, A. Honegger, Sz. Prokofjev, D. Sosztakovics művei).
- A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); – irodalmi ihletésű (Liszt Ferenc, R. Strauss); – tájleíró jellegű (B. Smetana, A. Borodin, J. Sibelius); – mese ihletésű (Sz. Prokofjev)
- Zenekari művek a XX. századból (C. Debussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Táncszvit)

Dobszay László: A hangok világa IV–V–VI. kötet.

Agócsy László: Szolfézs középfok IV.

Nógrádi – Németh – Puster: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetek

Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz

Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk

Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika

Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és a XX. század

Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai

Kodály Zoltán – Vargyas L.: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Tóth Dénes: Hangversenykalauz

Szabolcsi Bence: A zene története

Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?

Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat

Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)

Balettek könyve

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.

Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.

Tudjon három–három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan előadni.

Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszeren megszólaltatni).

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.

Ismerje fel a zeneműveket a jellegzetes témák alapján.

Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait, stiláris jellemzőit.

Tudja a megismert zeneszerzők munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.

Tudja a szerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.

Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettségét (a fontosabb évszámokkal).

Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított.
- Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló

- a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),
- a tanult ritmuselemeket és –képleteket.
- a dallamhangok szerepét – tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, előlegezés).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait.

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Ismerje

- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos főbb hangrendszereket.

Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhető szeptimhangzatokat, a dominánsseptim hangzat fordításait.

Ismerje a hangzatok fűzésének elveit,

- a zárlattípusokat,
- a funkciók,
- az alterációk szerepét.
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján.
- a tercrokonság fogalmát,
- a tonalitások különféle típusait,
- a zenei szerkesztésmódokat.

Ismerje a főbb zenetörténelmi korok stiláris jellemzőit, a stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellegzetességeit.

Ismerje a

- középkor gregorián zene, mise
- a reneszánsz kórusművek és hangszeres zene,
- a barokk zene (concerto grosso, versenyművek, szvit, prelúdium és fuga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres műfajok),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi műfajok)
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.

Legyen ismerete a XX. századi zene egészéről, kiemelkedő alkotó egyéniségeiről, műalkotásairól, irányzatairól,

– a népzenei és műzenei hagyományokhoz való viszonyáról.

Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait – valamint napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy művét.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.

- a zenetörténelmi, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen képes

- az elsajátított zenei fogalmakat szakszerűen használni,
- zenei megfigyeléseit rendszerezni,
- zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,
- a zenei alkotások és a társművészetek kapcsolatait felismerni.

Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Bécsi klasszikus mű elemzése hallás és kottakép alapján

A tanuló a mű kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma – a kottán a mű szerzője és címe ne legyen feltüntetve.)

Feladatok:

- A zenei korszak megjelölése– esetleg a szerző megnevezése,
- A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.
- A műben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása,
- A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése– zárások elemzése.

2. Teszt kérdések zenei ismeretekből (5–6 kérdés) pld.

- Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeiből legalább hármat!
- Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!
- Soroljon fel XX. századi skála–formációkat!
- Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások egymáshoz rendezése.
- Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.
- Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. bolero, mazurka, verbunkos stb.)

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

- Öt műzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal.
- A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
- A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

- A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.
- A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

- rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
- az emberi zene eredetihipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.);
- az ősi hangszerek.

Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtai, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèrek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolyfónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Szöke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.

Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:

- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- Monteverdi – opera és madrigál;
- Schütz – német egyházi zene a 17. században;
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
- Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
- Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program-versenyművei: Négy évszak stb.);
- Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
- Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fuga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:

- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formátípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;
- hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fuga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvittek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:

- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvittek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
 Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
 Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében. Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit. Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket. Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

1. Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A.) Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fuga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetisége, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.

Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis- és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.
(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
- a mannheimi-iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.

A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílárís, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck-i „operareform”);
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összesség:

- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
- vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stílárís egységén belül az egyes mesterek műveinek stílárís vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

- Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
 Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
 Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
 Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
 Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje:

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;

- természeti élmények a romantikus zenében;
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);

Új műfajok:

- a romantikus „karakterdarab”,
 - a dal 19. századi virágzása,
 - a programszimfónia, szimfonikus költemény;
- A történelmi szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);

Nemzeti stílusok kialakulása:

- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika;
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:

- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;

A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;

Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;

Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;

Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében;

Szentivánéji álom;

Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák);
 Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
 Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
 Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
 Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
 Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
 Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
 Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
 Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
 Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
 Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
 Fischer-Dieskau, Dietrich: A Schubert-dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
 Frank Oszkár: A romantikus zene műhelyitkai. Schubert-dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
 Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
 Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
 Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
 Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
 Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:

- a 19. századi olasz opera;
- jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
- Verdi és Puccini művésze;
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-konceptió: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében;
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,

- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.

Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.

Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.

Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életművének megismerése.

Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művészete:

- életpályáik ismertetése;
- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:

- Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:

- Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
- a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sály László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
- John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
- a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal-zene, posztmodern, computer-zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

- Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
 Fábíán Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
 Kókai Rezső – Fábíán Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
 Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
 Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
 Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
 Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
 Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
 Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
 Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
 White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
 White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
 Szöllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében. Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit. Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket. Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma**Írásbeli vizsga**

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánium típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.

- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
- A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány–szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
- A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet-tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.

Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló – függetlenül tanulása céljától – a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.

A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően – a „tudatos utánzásra készítve”, a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokon (pl. 13–14 évesen) „stílustiszta” kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetőség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák” érzékeltetése, a két „megállás” közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészszárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlődését

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképeséget,
- a tanuló szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve – az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
- segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a funkciós zenei hallás kialakítása,
- a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása
- a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása

Ajánlott tananyag

Felhangok, felhangsor.

Hármashangzatok:

- felépítésük (alaphang – terchang – kvinthang),
- elhelyezkedésük a skálában,
- skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.

Hármashangzat–fordítások (alap – szext – kvartszext).

Négyszólamúság:

- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alaphang–kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.

Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):

- autentikus (I–IV, V–I),
- plagális (I–V, IV–I),
- összetett autentikus (I–IV–V–I),
- kibővített összetett (I–V–I–IV–V–I).

Zárlati domináns: I_4^6 (V, V⁷, V⁸⁷)

Alapfogalmak:

- hang, zörej,
- motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.

A zenei mondat.

A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).

Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).

A két– és háromtagúság főbb változatai.

Követelmény

Tudjon a tanuló a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás továbbfejlesztése.
- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
- Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag

- a mellékhármasok,
- a dominánsszeptim (D⁷);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercron, kadenciális féllépés).

- A mellékhármasok funkciói.
- Az V–VI. és a VI–V. fok kötése.
- Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:

- autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
- plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:

- teljes D⁷ (oldás I–re vagy VI–ra),
- hiányos D⁷ (S funkció után).

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).

A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény

Tudjon a tanuló egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma**Írásbeli vizsga**

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga

- Mintapélda zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

Továbbképző évfolyamok**3. évfolyam**

A továbbképző osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok

- A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach–invenciók és –fúgák alapján) megismerése, feldolgozása.
- A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

- alaphármasok szext és kvart–szext fordításai dúrban–mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik
- négyes hangzatok (II7, V7)
- a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fuga) stb.
- a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánum, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fuga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D. Scarlatti, J.S. Bach, G.F. Händel művein keresztül

Követelmény

Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudjon a tanuló kottából modális harmóniákat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a diatonikus összhangzattan,
- egy–egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag

- négyeshangzatok és fordításai, szeptim szekvenciák,
- szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
- a szűkített IV. fokú szeptim
- a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
- mellékdomináns: I⁷, II⁷
- hangnemi kitérés, moduláció, +1, –1 kivítkör, a váltódomináns
- a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
- a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei mondat, periódus (előtag–utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül.

Ajánlott tananyag

- további alterációk a szubdominánsokon (bő – terckvart, bő – szext, bő – kvintszext,) a bő kvintes akkordok és vonzataik
- mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
- modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
- a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.
- Az eddig tanult zenei anyag készségi szintű alkalmazása.

Ajánlott tananyag

- a nónakkordok
- a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
- késleltetések, alterációk szokatlan módjai
- a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
- az eddig tanult zenei anyag készségi szintű alkalmazása
- a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

- Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. (EMB Z. 60095/1–2.)
- Dobszay L.: A hangok világa V–VI. (EMB Z. 6458–6459)
- Dobszay L.: Mozart–album hegedűsöknek (EMB Z. 4726, 5946)
- Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)
- Gárdonyi Z.: Elemző formatan (EMB Z. 3995)
- Keszler L.: Összhangzattan (EMB Z. 1184)
- Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zeneműkiadó Bp. 1954.)
- Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. (Zeneműkiadó Bp. (Hármas–, négyeshangzatok) 1956.)
- Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)
- A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)
- Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMB Z. 1082)
- Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája (EMB Z. 1104)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4#, 4b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A tanuló ismerje meg

- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach–invenciók és –fűgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy–egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes

- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja

- alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga

- minta példa zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangolt zongora,

Tábla (ötvonalas és sima),

Jó minőségű audio- és videoberendezés,

KAMARAZENE TANSZAK

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene/társasének-tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzikusokat.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.

Készítse fel a tanulókat amatőr kamaragyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres/vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaragyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

- Tájékoztató pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi–de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konzonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fuga.
- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncművelek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- Intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,

- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatérni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a disszonancia–konzonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniakban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tégelekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,

- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatérni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszülyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség.
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kíséreni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a diszszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX. sz.–i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok.

Hangológép.

Metronóm.

III. Rész

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

A) BALETT TANSZAK

*I. FEJEZET***AZ ALAPFOKÚ BALETTOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI**

Az alapfokú balett oktatás tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A klasszikus balett, tanulása erős koncentrációt, fegyelmezett, tudatos munkát igényel. Tanítása fiatal korban kezdődik, hiszen a test ekkor még laza; az izmok alakíthatóak, az ízületek tágíthatóak.

A klasszikus balett tantárgy mellett megismerkedhetnek a néptánc, a történelmi társastánc, a társastánc és a moderntánc táncnyelvével. E tantárgyak részben szorosan kapcsolódnak a balett oktatáshoz, részben kiegészítik, feloldják a kötött, nagy fegyelmet igénylő munkát. Oktatásuk célja, hogy kiegészítsék a tanulók ismereteit, közös mozgásélményt nyújtsanak, fejlesszék a testi ügyességet. Egy komplex oktatás keretében, a különböző táncművészeti ágak megismertetésével lehetőséget teremtenek a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:

Balett előkészítő gimnasztika (1–2. előképző évfolyamon)

Klasszikus balett (1–6. alapfokú évfolyamon és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Balett előkészítő gimnasztika (1–2. alapfokú évfolyamon)

Balett elmélet (3–6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy az összevont osztályokban:

Balett elmélet,

Tánc történet

Kötelezően választható tantárgy:

Egy, a klasszikus balettől eltérő táncnyelv az alábbiak közül

Néptánc (3–6. alapfokú évfolyamon), vagy

Történelmi társastánc (3–6. alapfokú évfolyamon), vagy

Társastánc (7–8. továbbképző évfolyamon), vagy

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon), vagy

Graham–technika (7–8. továbbképző évfolyamon)

Választható tantárgyak:

Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)

Kreatív gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon)

Néptánc (3–6. alapfokú évfolyamon)

Történelmi társastánc (3–6. alapfokú évfolyamon)

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon)

Társastánc (7–8. továbbképző évfolyamon)

Graham–technika (7–8. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2-3	2-3	2-3	2-3	3	3	3	3
Kötelező tantárgy			2	2	1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1	1	1	1	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A BALETTOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetencia területek a mozgáskultúra megalapozására és fejlesztésére

Szakmai kompetenciák

Fejlessze a tanuló tánchoz szükséges képességeit, izomzatát, mozgáskultúráját, ritmusérzékét, koordinációs készségét, dinamikai különbségek iránti érzékét, rugalmasságát, hajlékonyságát, a különböző tánc technikák iránti érzékenységét. Ezzel párhuzamosan a technikai adottságok, a fizikai állóképesség, a tér-, forma- és stílusérzék, fantázia, előadói készség, improvizációs készség, a táncmemória fejlesztése is szükséges

Személyes kompetenciák:

Érzelmi intelligencia, művészi kifejezőkészség, szorgalom, önismeret, koncentráció, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom, testi-lelki harmónia, magabiztos fellépés

Társas kompetenciák

Együttműködés képessége, közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség, azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas táncolásban

Módszerkompetenciák

Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése

A táncstílusok, a tánc történet megismertetése

A tánc tanulásán keresztül a tanuló fejleszti akarátát, ízlését, személyiségét, alkalmazkodóképességét, a tánc iránti szeretetét, az interpretáláshoz szükséges önfegyelmét, az önkontrollt és annak tudatos használatát, a rendszeres munka igényét, a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát, a gondolkodás szükségességének tudatát, a művészetek iránti nyitottságot, érzékenységet

Ösztönözze a tanulót az igényes munkára, a színházi táncesemények látogatására, alkalmi eseményeken való szereplésre, az érzelmi nyitottságra, az egészséges életmódra, külső megjelenésének – testtartás, ápoltság, öltözködés – igényességére

Irányítsa a tehetséges tanulót szakirányú továbbtanulásra, a továbbképző folytatására, az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Klasszikus balett

Balett elmélet

Művészeti záróvizsga

Klasszikus balett

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor számára az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET BALETT TANSZAK

BALETTELŐKÉSZÍTŐ GIMNASZTIKA

A balettelőkészítő gimnasztika célja, hogy az előképzős tanulók testét a helyes testtartás elsajátításával, izomfejlesztő és erősítő gyakorlatokkal tegye alkalmassá a balettktatás megkezdésére. Lelkileg és fizikailag egyaránt hangolja rá a nehéz, figyelmes munkára, készítse fel az izmokat a nehezedő gyakorlatok elvégzésére. A gimnasztikus alapkövetelményű mozgásanyag a legmegfelelőbb a balettktatás előkészítésére. Egyszerű mozgásformáiból adódóan, tananyaga az életkor és az érettség szempontjából arányosan alakítható. Felkészíti a tanulót testileg és szellemileg az egészséges, fegyelmezett, harmonikusan képzett, kifinomult mozgások elsajátítására. A gimnasztikai gyakorlatok széles skálája lehetővé teszi az izomerő fejlesztését, az állóképesség növelését, az ízületek flexibilitását, a koordinált plasztikus mozgáskészséget, ami segíti a balett speciális követelményeinek elsajátítását. Ez a mozgásrendszer az egész mozgatórendszerre ható nyújtó és erősítő mozgások összessége, amely olyan alapkoordinációs képességeket fejleszt, amik harmonikusan alakítják a tanuló szervezetét, elősegítik a mozgásérzékelés fejlődését, valamint ismereteket közvetítenek a mozgás, tér, idő és dinamika összetevőiről.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes testtartás, a különböző járás és futásformák, az álló, ülő, térdelő és fekvő helyzetek, a kartartások és karvezetések megismertetése. Az izomzat erősítése, a különböző izomcsoportok nyújtása
- A tanuló tágságának és hajlékonyságának, állóképességének, egyensúlyérzékének, rugalmasságának, ízületi mozgékonyosságának, koordinált mozgásának, kintartásának ritmusérzékének fejlesztése. A tudatos testhasználat, fegyelmezett és céltudatos hozzáállás, megfelelő önértékelés, térben való tájékozódás képességének kialakítása

Tananyag:

Bemelegítő gyakorlatok

- Különböző járás- és futásformák

Gyakorlatok középben, állásban

Lábfegy gyakorlatok

- Féltaip – spicc
- Lábcúsztatás előre és zárás parallel pozícióban
- Lábfelhúzás parallel–passé helyzetben

Nyújtó gyakorlatok

- Guggolásban rugózás,
- Zárt állásban hátul összefogott kézzel előrehajlás
- Terpezállásban törzsdöntés előre

Gyakorlatok ülőhelyzetben

Nyújtott ülésben

- Lábfegy gyakorlatok
- Nyújtó gyakorlatok
- Hát- és törzserősítő gyakorlatok
- Oldalizmok nyújtása
- Csípő–váll kontrollálása

Hajlított ülésben

- Hasizom erősítő gyakorlatok
- Gerinc hajlékonyságát elősegítő gyakorlatok

Terpeszülésben

- Nyújtás

Gyakorlatok térdelésben

- Rüszt fejlesztés
- Combizom erősítés
- Derékhajlítás
- Grand battement előkészítés

Gyakorlatok fekvő helyzetben

- Háton fekvésben
- Hasizom fejlesztés
- Combizom erősítés
- Gerinc hajlékonyságának fejlesztése
- Nyújtás

Hason fekvésben

- Hátizom gyakorlatok

Nyújtások

- Béka
- Híd
- Haránt spárgák
- Angol spárga

Ugrások

- Allegro előkészítésére
- Ugrás 2 lábra érkezve – ugrás 1 lábra érkezve

Kargyakorlatok

- Kartartások
- Karvezetések
- Helyes kézfej és ujjtartás

Követelmények

A tanuló ismerje a helyes testtartást, a különböző járás és futásformákat, álló, ülő, térdelő és fekvőhelyzeteket, a kartartásokat és a karvezetéseket

A tanuló legyen képes a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására tanár segítségével

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az en dehors járásformák, a ritmizált járás- és futásformák megismertetése. A középgyakorlatok és az ugrások kifordítása en dehors helyzetbe
- A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatok

- Járás csipőre tett kézzel, lefeszített spiccel, egyszerű ritmus tapsolása járással együtt
- Féltalpon járás karvezetésekkel
- Járás kifelé fordított lábakkal, később ritmizált járás
- Járás nyújtott térdrel, törzshajlítással és döntéssel kombinálva
- Futás térdemeléssel, sarokemeléssel
- Szökdelés páros lábbal, guggolásban
- Oldal chassé
- Előre chassé

Gyakorlatok középén

- Spicc, féltalp en dehors I. pozícióban, II. pozícióban karhasználattal
- Lábcsúsztatás előre és oldalra en dehors helyzetben
- Terpeszállás kifelé fordított lábbal: törzshajlítás, előre törzsdöntés

Gyakorlatok ülő helyzetben

Nyújtott ülésben

- Lábfej és nyújtó gyakorlatok

Hajlított ülésben

Hasizom erősítő gyakorlatok

- „Z”-ülésben
- Láblendítés Z ülésből oldal irányba, oldalt alkartámaszra érkező és vissza kiinduló helyzetbe

Keresztező ülésben

- Derék – váll elfordítás

Terpeszülésben

- Nyújtás

Gyakorlatok térdelő helyzetben

- Rüszt fejlesztése
- Nyújtó és erősítő gyakorlatok

Gyakorlatok fekvő helyzetben

Hason fekvésben

- Lábemelés hátra váltott lábbal
- Páros lábemelés hátra
- Páros lábemelés hátra – vízszintes olló spiccben – flexben

Háton fekvésben

- Hasizom erősítő és nyújtógyakorlatok

Előre irányú tágitás

- Nyújtott lábbal függőleges olló mozdulatok – vízszintes olló spiccben – flexben (hasizom)
- Grand battement jeté előre – zárás, felüléssel

Ugrások

- En dehors I. pozíció demi pliébe érkezés
- En dehors II. pozícióba érkezés

Kargyakorlatok

- I.–II.–III. kartartások

Követelmények

A tanuló ismerje a járásformákat en deors helyzetben, a ritmizált járás- és futásformákat, a középgyakorlatokat en deors helyzetben, az ugrásokat en deors helyzetben

A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kombinációs készség fejlesztése a járás- és futásformákban, valamint a középgyakorlatokban. A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
- A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatok körben

- Féltalpon járás kifelé fordított lábbal, karvezetésekkel
- Ruganyozó futás
- Guggoló támaszból jobb láb kilépés előre harántterpeszbe, törzshajlítás előre
- Felugrás két lábról egy lábra majd a felhúzott láb előre kinyújtásával összeugrás két lábra, majd ellenkezőleg
- Chassé előre kombinációk.

Gyakorlatok középen

- Lábfejgyakorlatok,
- Lábnyújtások,
- Passé helyzetek parallelben

Gyakorlatok ülő helyzetben:

Nyújtott ülésben

- Csípőemelés, lábkivezetés oldalra
- Lábemelés előre spicben, majd flexben en deors helyzetben

Hajlított ülésben

- Hasizom erősítő gyakorlatok

„Z-ülésben

- Attitude és arabesque helyzet előkészítés

Keresztező ülésben

- Nyújtás

Gyakorlatok térdelő helyzetben

- Combizom és hajlékonyság
- Nyújtó és erősítő gyakorlatok

Terpeszülésben

- Nyújtás

Gyakorlatok fekvő helyzetben

Hason fekvésben

- Hátizom gyakorlatok

Háton fekvésben

- Developpé előkészítés
- Fondu előkészítés
- Grand battement jeté előkészítés

Követelmények

A tanuló ismerje a járásformák kombinációit en dehors helyzetben, a ritmizált járás- és futásformákat, a középgyakorlatok kombinációit en dehors helyzetben, az ugrásokat en tournant helyzetben

A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kombinációs készség fejlesztése a járás és futásformákban, az összetett törzs és lábgyakorlatokban
- A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének fejlesztése
- A tudatos testhasználat, a koordinációs képesség, a megfelelő önértékelés elősegítése
- A térben való tájékozódás, a dinamikai érzék, a fizikai képességek, és az egymás iránt érzett kölcsönös bizalom növelése

Tananyag

Gyakorlatok körben

- Járásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
- Futásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
- Szökdelések variációi, két lábról egy lábra, két lábról két lábra, egy lábról két lábra
- Előre láblendítéssel járás
- Láblendítés hátra, törzshajlítással előre, kéz érintéssel a talajon

Gyakorlatok rúdnál

- Demi plié paralel helyzetben és I. pozícióban
- Lábkivezetés előre majd oldalra
- Csípővel kidőlés a rúdtól jobbra, majd vissza tengelybe, a láb elenged, megtart, majd zár.
- Rúddal szemben I pozíció, jobb láb passé, jobb kézzel térdfogás és lábkihúzás hátra, majd elenged, megtart, kinyújt és zár

Középgyakorlatok

Álló gyakorlatok

Ülő gyakorlatok

- A tanult gyakorlatok kombinálása karhasználattal nyújtott és terpeszülésben

Páros nyújtó és erősítő gyakorlatok

- Egymással szemben nyújtott ülés, talpak összeillesztenek és kézfogás, egymást felváltva húzzák
- Terpeszülés egymással szemben, vállfogás, váltva húzzák egymást előre
- Nyújtott ülés háttal egymásnak. Egyik tanuló megfogja a másik csuklóját magas tartásban, és előre hajol úgy, hogy a társát magára húzza
- Egyik tanuló háton fekszik, a másik terpeszállásban a feje fölött. A fekvő lábat emel, az álló visszalöki a lábát úgy, hogy a fekvő ellent tart
- Egyik tanuló hason fekszik, karok oldalsó középtartásban, a másik a bokáját fogja. A fekvő kiemelkedik mellkas emelésbe majd vissza

Ugrások

- Szökdelés, zárt állásban negyed fordulatokkal, majd félfordulatokkal, később egész fordulattal

Követelmények

A tanuló ismerje a járásformák és futásformák kombinációját, az összetett törzs és lábgyakorlatokat, a különböző helyzetekben végzett gyakorlatok kötését, a párosan végzett erősítő és nyújtógyakorlatokat, az ugrásokat egy lábon. A tanuló legyen képes tudatos testhasználatra, fegyelmezett, céltudatos hozzáállásra, megfelelő önértékelésre, térben való tájékozódásra, egymás iránt érzett kölcsönös bizalomra, az előírt tananyagot pontosan, plasztikusan, a zenével összhangban, csoportosan bemutatni.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

CD lejátszó

Erősítő, hangfalak

Zenei CD-k

Balettszőnyeg

Balettrudak

KLASSZIKUS BALETT

A klasszikus balett tanításának célja, hogy e zárt rendszerbe foglalt mozdulatnyelv segítségével a tanuló képes legyen a szép, harmonikus, koordinált mozgásra. Ez az évszázadokon keresztül csiszolódott tánctechnika erős koncentrációt és fegyelmezett, tudatos munkát igényel. A tananyag a Vaganova–metodika alapján készült, melynek legfontosabb szempontjai: az életkori sajátosságok figyelembevétele az izmok megmunkálásában és az ésszerű fokozatosság elve a terhelésben.

A balettképzés tantervi programja lehetővé teszi a tanulók képességeinek kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanuló személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotótevékenységek és művészetek iránt. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, a kulturális és általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Alapfokú évfolyamok**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- A helyes testtartás kialakítása, a rúdfogás technikájának megismertetése, a lábhelyzetek: I., II., III., V. pozíciók és a karpozíciók: I., II., III. pozíciók gyakoroltatása
- A tanuló testtudatának, önismeretének, ritmusérzékének, alapvető koordinációs készségének fejlesztése, a zenével való összhangjának növelése a gyakorlatok kivitelezése alatt

Tananyag**Rúdgyakorlat**

- Pozíció váltás rúddal szemben és rúd mellett
- Demi plié I., II., V. pozíciókban
- Battement tendu I. pozícióban rúddal szemben
- Battement tendu I. pozícióban rúd mellett
- Battement tendu passé par terre
- Battement tendu jeté I. pozícióban rúddal szemben oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
- Demi rond en dehors és en dedans rúddal szemben, rúdnak háttal és rúd mellett

- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Plié soutenu I. pozícióból rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
- Relevé lent 45° rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
- Sur le cou–de–pied helyzetek: alacsony, rendkívüli passé
- Relevé I., II. pozícióban rúddal szemben
- Hajlások rúddal szemben hátra

Középgyakorlat

- Pozícióváltás.
- Demi plié I., II., V. pozícióban
- Battement tendu en face I. pozícióból előre, oldalra és hátra
- Karpozíciók: előkészítő karhelyzet, I., II., III. karpozíció
- Port de bras–k: 1/2 és I. port de bras.

Allegro

- Temps levé saute I., II.
- Petit échappé I. pozícióból II. pozícióba ugorva rúddal szemben és közepen
- Galopp–lépés
- Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre haladva féltalpon

Követelmények

A tanuló ismerje a megfelelő rúdfogás technikáját, a kar és lábpozíciókat, a helyes testtartást a gyakorlatok kivitelezése során

A tanuló legyen képes testének tudatos használatára, a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az V. pozíció pontos zárása a battement gyakorlatokban
- A belső combizom erősítése
- A tanuló önismeretének, egyensúlyérzékének fejlesztése
- Önmagával szemben támasztott igényének növelése az eredmények hatékony elérésére
- A zenével való összhang fontosságának kiemelése

Tananyag

Rúdgyakorlat

- Grand plié I. II. V. pozíciókban
- Battement tendu V. pozícióban
- Battement tendu jeté rúd mellett
- Rond de jambe par terre demi plié–vel
- Fondu 45°–on rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
- Átfont sur le cou–de–pied III. pozícióból indítva
- Frappé spiccel érintve a földet előre, oldalra, hátra
- Relevé lent 45° fölé
- Grand battement jeté rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
- Relevé V. pozícióban
- Dőlés előre rúdnak háttal állva
- Hajlás oldalra rúddal szemben állva

Középgyakorlat

- Battement tendu V. pozícióban
- Battement tendu passé par terre

- Demi rond lábujjhegygel földet érintve en dehors és en dedans
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Plié soutenu
- Relevé I., II. pozícióban
- II. Port de bras

Allegro

- Temps levé sauté V. pozícióban
- Petit échappé V. pozícióban
- Petit changement de piéd
- Sissonne simple rúddal szemben
- Assamble rúddal szemben állva oldalra
- Pas marché lépések

Követelmények

A tanuló ismerje a grand és demi pliéék, battement-ok dinamikai különbségét, az alapvető ugrásokat

A tanuló legyen képes a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportosan, a zenével összhangban

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A dinamikai különbségek pontos technikai kivitelezése a battement gyakorlatokban
- A különböző lábmagasságok rögzítése
- A csípő, sarok és váll koordinációja a pózokban
- A fej és karkísérek elsajátítása
- A művészi kifejezőképességnek, esztétikai érzéknek, memóriának, és a koncentrációs képességnek fejlesztése

Tananyag

Rúdgyakorlat

- IV. pozíció megtanítása
- Battement tendu demi plié-vel
- Battement tendu jeté demi plié-vel
- Battement tendu jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Preparáció a rond de jambe par terre-hez
- Fondu 45°-on rúd mellett
- Soutenu 45°-on előre, oldalra, hátra
- Frappé 35°-on előre, oldalra, hátra
- Double frappé 35°-on, előre, oldalra, hátra
- Petits battements sur le cou-de-pied
- Relevé lent 90°-on előre, oldalra, hátra
- Developpé 90°-on előre, oldalra, hátra
- Grand battement jeté előre, oldalra, hátra
- Hajlások rúd mellett
- Félfordulat V. pozícióból V. pozícióba rúd felé és rúdtól elfordulva
- Balance féltalpon I., II., IV., V. pozícióban állva
- Pas de bourrée lábváltással rúddal szemben en dehors és en dedans

Középgyakorlat

- Grand plié I., II. pozícióban
- Battement tendu demi plié-vel
- Battement tendu marché

- Battement tendu jeté
- Battement tendu jeté demi plié–vel
- Rond de jambe par terre demi plié–vel
- Relevé lent 45°–on
- Frappé lábujjhegyel érintve a földet
- Pózok lábujjhegyel érintve a földet, nagy kartartással croisé, effacée előre, hátra, valamint I., II., III. arabesque–ben
- Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans
- III. Port de bras

Allegro

- Petit echappé egy lábra érkező
- Assemblé oldalra
- Glissade oldalra
- Sissonne simple en face
- Changement 1/4 és 1/2 fordulattal
- Pas chassé előre és oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a különböző rúd– és középgyakorlatok plié–s formáit, legyen képes a lábmagasságok – 35 fok, 45 fok, 90 fok – látható megkülönböztetésére, ismerje az I., II., III. arabesque pózokat

A tanuló legyen képes a súlyláb, és a szabadláb használatának megkülönböztetésére, a lábmagasságok – 35 fok, 45 fok, 90 fok – pontos kivitelezésére, egyszerű kombinációk csoportos előadására a tanult lépésekből

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A súlyláb izomzatának fejlesztése egyes gyakorlatok féltalpra emelésével
- A csípő, a sarok és a váll koordinációja az écarté póznál
- Az egyensúly érzék fejlesztése a balance helyzetben és a tour preparációknál
- A tanuló tér és formaérzékének, az önálló tudatos munkára való képességének fejlesztése
- A csoportos munkában való együttműködés magatartásformájának kialakítása

Tananyag

Rúdgyakorlat

- Demi plié és grand plié IV. pozícióban
- Battement double–tendu előre, oldalra, hátra, nyújtott lábbal és demi–plié–vel
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté–developpé előre, oldalra, hátra
- Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel
- Double fondu 45°–on talpon
- Demi rond 45°–on talpon en dehors és en dedans
- Grand ronde 45°–on talpon en dehors és en dedans
- Frappé és double frappé féltalpon
- Előkészítő a rond de jambe en l' air–hez
- Developpé passé, en face
- Petits battement sur le cou–de–pied féltalpon
- Attitude helyzetek
- Relevé egy lábon
- Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou–de–pied–ben tartott szabadlábbal

Középgyakorlat

- Grand plié IV. és V. pozícióban
- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement double–tendu oldalra, nyújtott lábbal és demi–plié–vel
- Battement tendu jeté pointé
- Battement tendu jeté marché
- Fondu 45°–on en face
- Soutenu 45°–on en face
- Frappé 35°–on en face
- Double frappé 35°–on en face
- Relevé lent 45°–on pózokban
- Relevé lent 90°–on en face
- Developpé 90°–on en face
- Écarté előre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
- Temps lié par terre hajlással
- Pas de bourré en dehors
- 3/4 fordulat V. pozícióból V. pozícióba

Tour-ok

- Preparáció a tour sur le cou–de–pied–hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
- Tour sur place

Allegro

- Temps levé sauté volé V. pozícióban előre haladva
- Petit jeté oldalra, rúddal szemben
- Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
- Double assemblé oldalra
- Sissonne fermé 45°–on oldalra
- Pas de chat (olasz forma)

Követelmények

A tanuló ismerje a nagypózok használatát középben, elsősorban a battement–oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatok technikáját rúdnál és középben.

A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek féltalpra emelésére, a 1/4 és 1/2 fordulatos ugrások bemutatására, a gyakorlatok tempóinak gyorsítására, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportos formában

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A forgások technikájának fejlesztése
- A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
- A combizom erősítése, az ugrások magasságának növelése
- A tanuló fizikai állóképességének fejlesztése, igényének növelése a feladatok pontos kivitelezésére
- A művészi kifejezés iránti nyitottság és az esztétikai–művészeti tudatosság fejlesztése

Tananyag

Rúdgyakorlat

- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
- Double fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel

- Soutenu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Demi rond 45°-on féltalpon
- Grand ronde 45°-on féltalpon
- Rond de jambe en l' air talpon
- Fouetté talpon 1/2 fordulattal
- Relevé lent pózokban
- Developpé pózokban
- Grand battement jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Mély hajlások előre és hátra
- Balance lábujjhegyen, 45°-on tartott szabadlábbal

Középgyakorlat

- Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
- Battement double–tendu előre és hátra, nyújtott lábbal és demi plié–vel
- Battement tendu jeté en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté–developpé előre, oldalra, hátra
- Grand rond de jambe par terre
- Fondu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Soutenu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Relevé lent 90°-on talpon, pózokban
- Developpé 90°-on talpon, pózokban
- Grand battement jeté
- Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
- Pas bourrée en dedans
- IV. port de bras

Tour-ok

- Egy tour sur le cou–de–pied II., IV., V. pozícióból
- Tour pas de bourrée diagonálban
- Tour chainé diagonálban

Allegro

- Changement egy fordulattal
- Assemblé előre és hátra
- Glissade előre és hátra
- Petit jeté oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat.

A tanuló legyen képes egy tour sur le cou de pied kivitelezésére, en tournant ugrásokra, ebben az évben előírt gyakorlatokat 45 fokon lévő szabad lábbal féltalpon bemutatni a rúdnál, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására, csoportos formában.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az első öt évfolyamban elsajátított tananyag elmélyítése
- A törzs, a fej, a végtagok harmonikus, koordinált mozgásának fejlesztése, az izomzat teherbíró képességének és az ízületek mozgáshatárának fokozása
- A mozgás szépítése, a kivitelezés tökéletesítése
- A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése

Tananyag

- Az első öt év tananyagának összegzése
- A gyakorlatok pontos technikai kivitelezése
- Nagy pózok a rúdnál
- Kis és nagy pózok a középgyakorlatokban
- Helyben forgások és diagonál tour-ok
- Az ugrások en tournant formái
- Az alapfokú művészeti vizsga anyaga

Követelmények

A tanuló ismerje az előző évek lépésanyagát, az alapfokú művészeti vizsga anyagát.

A tanuló legyen képes a gyakorlatok koordinált kivitelezésére összhangban a zenével, a térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportosan, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az alapfokú művészeti vizsga teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- A kar- és lábpozíciókat
- A klasszikus balett alapelemeit
- A tanult tananyag szakkifejezéseit
- A szakkifejezések jelentését
- A színpad törvényszerűségeit
- Az alapfokú művészeti vizsga anyagát

A tanuló legyen képes

- A tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére
- A kombinációk használatára
- A zene és a tánc összhangjára
- A zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodásra
- A térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására
- A táncos partnerkapcsolat kialakítására
- A csoportos munkában való fegyelmezett együttműködésre
- Az alapfokú művészeti vizsga teljesítésére, a továbbképző évfolyamainak elvégzésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és elméleti vizsgából áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Klasszikus balett 45 perc

A vizsga tartalma

Rúdgyakorlatok

- Technikailag emelkedő nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követő gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battement jeté gyakorlatok)

Középgyakorlatok

- Különböző dinamikájú, a tananyagban előírt elemekből álló gyakorlatok, gyakorlatsorok közepén (battement tendu, jeté, fondu, adagio, grand battement jeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)

Allegro

- Kis ugrások egyszerű kombinációk formájában (temps levé sauté, petit changement, petit échappé, assemblé, petit jeté, sissonne simple, glissade alkalmazásával)

Nagy ugrás (sissonne fermée)**Tourok**

Forgások közepén és diagonálban (egy tour sur le cou–de–pied II. IV. V. pozícióból, tour sur place közepén, tour pas de bourrée diagonálban) választhatóan

A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése

A vizsga értékelése

- A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
- Technikai biztonság
- Koordinált, esztétikus előadásmód
- A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése
- Fegyelmezett együttműködés a csoportos munkában

Továbbképző évfolyamok**7. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- A tér beosztása a pózok használatánál a rúdgyakorlatokban
- A forgások technikájának tökéletesítése, a battírozás előkészítése, IV. arabesque elsajátítása
- A tanuló kreativitásának fejlesztése
- A már elsajátított tudás alkalmazása az új ismeretekben
- Igényének növelése a feladatok művészi kivitelezésére
- Fokozni a művészi kifejezés iránti nyitottságát, és az esztétikai–művészeti tudatosságot

Tananyag**Rúdgyakorlat**

- Battement double–tendu nyújtott lábbal és demi–plié–vel pózokban
- Battement tendu jeté–developpé pózokban
- Battement tendu jeté enveloppé
- Fondu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Fondu 45°–on tombé–val
- Soutenu 45°–on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Fouetté 45°–on rúd felé és rúdtól elfordulva
- Frappé ritmizálva
- Rond de jambe en l’ar féltalpon
- Relevé lent lábujjhegyre emelkedéssel
- Passé développé lábujjhegyre emelkedéssel
- Petits battements ritmizálva
- Battement pour batterie
- Développé ballotté 45°–on
- Allongé pózok
- Grand battement jeté développé–val
- Coupé–piqué V. pozícióban talpon és féltalpon
- Balance passé helyzetben

Középgyakorlat

- Battement tendu en tournant 1/2 fordulattal
- Battement tendu jeté en tournant 1/2 fordulattal

- Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel előre, oldalra, hátra
- Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel előre, oldalra, hátra
- Frappé talpon demi pliével
- Grand battement jeté pózokban
- Grand battement jeté marché
- Pas de bourrée en tournant 3/4 fordulattal
- IV. arabesque lábujjhegygel a földet érintve
- V. port de bras
- VI. port de bras
- Pas failli előre és hátra

Tour-ok

- Tour sur le cou-de-pied IV. pozícióból 2 fordulattal
- Tour posé en dehors, en dedans
- Tour tire-bouchon 1 fordulattal
- Tour piqué diagonálban

Allegro

- Échappé 1 fordulattal
- Temps levé sauté 1 lábon
- Assemblé pózokban
- Glissade pózokban
- Petit jeté pózokban
- Sissonne fermé 45°-on pózokban
- Sissonne ouverte 45°
- Sissonne tombé előre, hátra, oldalra
- Ballonné 45°-on oldalra helyben, és coupé-val
- Échappé battu rúddal szemben

Követelmények

A tanuló ismerje a rúdgyakorlatokat (soutenu, fondu) pózokban és féltalpon, 45 fokon végzett szabad lábbal, adagio elemeket féltalpra emelkedéssel a rúdnál, IV. arabesque pózt lábujjhegygel a földet érintve, V., VI. port de bras-t, az ugrásokat pózokban (assemble, glissade, sissonne fermé), tour piqué-t diagonálban.

A tanuló legyen képes a tour sur le cou-de-pied bemutatására II., IV., V. pozícióból, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadására csoportosan.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A súlyláb izomzatának erősítése plié-relevés gyakorlatok alkalmazásával rúdnál, és középen
- A grand tourok technikájának megismertetése
- Az entrechat battu-k előkészítése
- A tour lent szabályainak tudatos alkalmazása
- A tanuló súlyláb izomerejének fejlesztése speciális gyakorlatokkal
- A tanuló belső motivációjának növelése, önállóságának, fejlődés igényének kialakítása

Tananyag

Rúdgyakorlat

- Battement tendu en cercle
- Battement tendu jeté en cercle
- Battement tendu jeté enveloppé
- Fondu 90°-on talpon

- Double fondu 90°-on talpon
- Frappé plié–relevé–vel
- Double frappé plié–relevé–vel
- Rond de jambe en l’air plié–ben befejezve
- Relevé lent plié–relevé–vel
- Developpé plié–relevé–vel
- Developpé passé féltalpon
- Developpé ballotte 90°-on
- Demi rond 90°-on talpon
- Grand rond 90°-on talpon
- Fouetté 90°-on
- Grand battement jeté passé par terre
- Grand battement jeté developpé–val, talpon pózokban

Középgyakorlat

- Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Fouetté 45°-on talpon
- Relevé lent 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel.
- Passé developpé 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Tour lent nagy pózokban, kivéve IV. arabesque
- IV. arabesque 45°-ra megemelt lábbal
- Grand battement jeté pointé–val
- Pas de bourrée dessus–dessous

Tour-ok

- Tour sur le cou–de–pied 1 fordulattal rúd mellett V. pozícióból indítva
- Tour tire–bouchon 2 fordulattal
- Grand tour 1 fordulattal éffacée attitude–ben tartott lábbal
- Tour posé en suite

Allegro

- Ballonné 45°-on haladva pózokban
- Échappé battu
- Pas de chat 45°-on hátra (orosz forma)
- Temps lié sauté
- Sissonne fermé 90°-on oldalra
- Sissonne fermé 90°-on pózokban

Követelmények

A tanuló ismerje az év anyagából a plié–relevével végzett gyakorlatokat, a 90 fokon végzett demi és grand rondokat talpon, tour lent nagypózokban, tour pose–t en suite.

A tanuló legyen képes a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra és szerepvállalásra, a tananyagból összeállított, összetett kombinációk előadására csoportos formában.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grand fouetté, a grand allegro-k, magasságának növelése
- A balance helyzetek nagy pózokban való elsajátítása
- A tanuló kombinációs készségének, mozgás memóriájának fejlesztése
- A tánc-technikai biztonság erősítése, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság, fogékonyság kialakítása

Tananyag

Rúdgyakorlat

- Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Double fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Soutenu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
- Frappé posé-val
- Double frappé posé-val
- Rond de jambe en l'air 45°-on plié-relevé-vel
- Demi rond 90°-on féltalpon
- Grand rond 90°-on féltalpon
- Grand battement jeté pointé-vel
- Balance féltalpon nagy pózokban

Középgyakorlat

- Fondu 90°-on talpon en face és pózokban
- Soutenu 90°-on talpon en face és pózokban
- Relevé lent 90°-on plié-relevé-vel
- Developpé 90°-on plié-relevé-vel
- IV. arabesque 90°-on
- Grand fouetté a la seconde-ből I. arabesque-be fordulva
- Temps lié par terre 45°-on talpon
- Pas de bourrée dessus-dessous en tournant

Tour-ok

- Grand tour 1 fordulattal I. arabesque-ben és a la secondban
- Tour tire-bouchon 2 fordulattal diagonálban chassé indítással

Allegro

- Entrechat quatre
- Royal
- Jeté coupé-val 45°-on croisé-ban és effacée-ban előre haladva
- Grand assemblé
- Pas failli előre haladva
- Contre temps
- Jeté entrelacé.

Követelmények

A tanuló ismerje rúdnál az előírt tananyag mozdulatait féltalpon, fouetté-kat 90 fokon tartott szabad lábbal, temps lié par terre-t hajlással és 45 fokon, grand tour-t egy fordulattal I. arabesque-ből, entrechat-kat: quatre royal, grand allegro-kat: assemble, pas failli, entrelacé.

A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános műveltség más területeire, a szakkifejezések, fogalmak megismerésére és gyakorlati alkalmazására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadására, csoportos formában.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc színpadi követelményeinek megfelelő magatartás, előadásmód, tánctechnikai minőség fejlesztése
- A záróvizsga anyagának gyakorlása
- A tanuló előadóművészi készségeinek fejlesztése

Tananyag

Rúdgyakorlat

- Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Double fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
- Soutenu 90°-on féltalpon pózokban
- Frappé posé-val 1/2 fordulattal
- Double frappé posé-val 1/2 fordulattal
- Demi rond 90°-on plié-relevé-vel
- Grand rond 90°-on plié-relevé-vel
- Grand battement jeté balancoire

Középgyakorlat

- Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel en face és pózokban
- Soutenu 90°-on féltalpon en face és pózokban
- Grand fouetté 1/2 fordulattal
- Temps lié par terre en tournent 1 fordulattal
- Temps lié par terre 90°-on talpon
- Grand battement jeté developpé-val en face és pózokban

Tour-ok

- Tour degagé diagonálban
- Pas emboité diagonálban

Allegro

- Grand jeté
- Grand assemblé en tournant
- Grand fouetté 1/2 fordulattal
- Pas couru

Spicc

Ajánlott gyakorlatok:

- Relevé-k I., II., V. pozícióban
- Échappé en face
- Glissade előre, oldalra, hátra
- Temps lie
- Assamble soutenu
- Pas de bourrée lábváltással en dehors és en dedans
- Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre és hátra haladva
- Pas de bourrée suivi V. pozícióban diagonálban és en tournant
- Tour pas de bourrée

Követelmények

A tanuló ismerje rúdnál az előírt tananyag mozdulatait féltalpon, plié–relevé–s gyakorlatokat, tour degagé–t, pas emboité–t diagonálban, a grand allegro–kat: grand jeté, grand assamblé, grand fouetté

A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános műveltség más területeire, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejező előadásmódra, a kombinációk szólisztikus előadására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadása csoportosan

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**A tanuló ismerje**

A tanult tananyagot, szakkifejezéseket, fogalmakat, a lépések helyes kivitelezésének szempontjait, a tudásszintjének megfelelő bonyolultabb kombinációkat és azok szabályait, az alapvető zenei jellemzőket, a művészeti záróvizsga anyagát.

A tanuló legyen képes

A balett gyakorlatainak harmonikus, koordinált bemutatására, a zene és a tánc összhangjának megvalósítására, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejező előadásmódra, az élmények és érzések kreatív kifejezésére, művészi önkifejezésre, a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra, a táncok színvonalas teljesítésére, színpadi megjelenítésére, a megszerzett ismeretanyag beépítésére az általános műveltség más területein, az előadások elemzésére, saját nézőpont kialakítására, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az egészséges életvitelre, kapcsolatépítésre hazai és nemzetközi vonatkozásban.

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Klasszikus balett

45–50 perc

A vizsga tartalma**Rúdgyakorlatok**

– Technikailag emelkedő nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követő gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battement jeté gyakorlatok)

Középgyakorlatok

– Különböző dinamikájú, a tananyagban előírt elemekből álló gyakorlatok, gyakorlatsorok közepén (battement tendu, jeté, fondu, adagio, grand battement jeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)

Allegro

– Kis ugrások egyszerű kombinációk formájában

– Nagy ugrások

Tourok

– Forgások közepén és diagonálban

A vizsga értékelése

– A gyakorlatok, gyakorlatsorok pontos bemutatása

– Technikai biztonság

– Koordinált, esztétikus előadásmód

– A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése

– Fegyelmezett együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Balett rudak

Zongora, vagy gyorsításra, lassításra alkalmas hangtechnikai eszköz

Kották

Erősítő, hangfalak

CD-lejátszó, Videó – televízió – képfelvevő, DVD lejátszó

Kézikönyvár: szakirodalom, kiadványok, újságok

CD-k, kazetták, DVD-k, videokazetták

Jelmezek, dresszek, fellépő ruhák

BALETT ELMÉLET

A balett elmélet tanítása a tanult tananyaghoz kapcsolódik. A klasszikus balett szabályait 1661-ben a francia Táncakadémia foglalta rendszerbe. Ez idő óta a klasszikus balett terminológia nyelve a francia. A balett elmélet oktatás célja, hogy a tanuló a francia szakkifejezéseket értse és az ahhoz kapcsolódó gyakorlatokat be tudja mutatni

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló nyelvi képességének, memóriájának, koncentrációs képességének fejlesztése

Tananyag

Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése

- I., II., IV., V. pozíciók
- Demi plié
- Grand plié
- Battement tendu
- Battement tendu jeté
- Battement tendu jeté pointé
- Rond de jambe par terre
- Fondu
- Soutenu
- Frappé
- Double frappé
- Relevé lent
- Developpé
- Grand battement jeté
- Pas de bourrée
- Sur le cou-de-pied helyzetek
- Passé helyzet
- Croisé póz nagy kartartással előre és hátra
- Éffacée póz nagy kartartással előre és hátra
- I., II., III. arabesque.
- Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans.
- I., II., III. Port de bras.

Allegro

- Sauté
- Petit echappé
- Assemblé oldalra.
- Glissade oldalra
- Sissonne simple en face
- Changement
- Pas chassé előre és oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a rúd- és középgyakorlatok különböző elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat 35 fok, 45 fok, 90 fok, a croisé és effacéé pózokat és az I., II., III. arabesque pózokat

A tanuló legyen képes felismerni a különböző gyakorlatokat, azokat megnevezni és a nevük alapján azokat csoportos formában bemutatni.

4. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A tanuló idegen nyelvi kompetenciájának, memóriájának fejlesztése
- Az önálló, tudatos munka kialakítása

Tananyag

Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése

- Demi plié és grand plié IV. pozícióban
- Battement double–tendu nyújtott lábbal és demi–plié–vel
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté–developpé
- Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Fondu 45°–on féltalpra emelkedéssel
- Double fondu 45°–on talpon
- Demi rond 45°–on talpon
- Grand ronde 45°–on talpon
- En dehors és en dedans jelentése
- Frappé és double frappé féltalpon.
- Előkészítő a rond de jambe en l' air–hez
- Developpé passé,
- Petits battement sur le cou–de–pied
- Attitude helyzetek
- Relevé egy lábon
- Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou–de–pied–ben tartott szabadlábbal
- Écarté előre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
- Temps lié par terre hajlással
- Pas de bourré en dehors

Tour–ok

- Preparáció a tour sur le cou–de–pied–hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
- Tour sur place

Allegro

- Temps levé sauté volé V. pozícióban előre haladva
- Petit jeté oldalra, rúddal szemben
- Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal

- Double assemblé oldalra
- Sissonne fermé 45°-on oldalra
- Pas de chat – olasz forma

Követelmények

A tanuló ismerje a nagy pózok használatát rúdnál, elsősorban a battement-oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatokat rúdnál és középen

A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Nyelvi és táncmemória fejlesztése
- Az esztétikai–művészeti tudatosság és a fizikai állóképesség növelése

Tananyag

Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése

- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
- Double fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Soutenu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Demi rond 45°-on féltalpon
- Grand ronde 45°-on féltalpon
- Rond de jambe en l'air talpon
- Fouetté talpon 1/2 fordulattal
- Relevé lent pózokban
- Developpé pózokban
- Grand battement jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Mély hajlások előre és hátra
- Balance lábujjhegyen 45°-on tartott szabadlábbal

Középgyakorlat

- Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
- Fondu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Soutenu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
- Relevé lent 90°-on talpon, pózokban
- Developpé 90°-on talpon, pózokban
- Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
- Pas bourrée en dedans
- IV. port de bras

Tour-ok

- Egy tour sur le cou-de-pied II., IV., V. pozícióból
- Tour pas de bourrée diagonálban
- Tour chaîné diagonálban

Allegro

- Changement egy fordulattal
- Assemblé előre és hátra
- Glissade előre és hátra
- Petit jeté oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat

A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására

6. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése
- Az alap és összekötő lépések megkülönböztetése
- A dinamikai különbségek felismerése
- Az ugrás csoportok megkülönböztetése
- A francia nevek memorizálása
- A kiejtés tökéletesítése

Tananyag

- Az előző három év tananyagának összegzése
- A gyakorlatok neveinek memorizálása
- A helyes kiejtés rögzítése
- Nagy pózok szabályai a rúdnál
- Kis és nagy pózok szabályai a középgyakorlatokban
- Összekötő lépések
- A tour preparációk formái
- A diagonál forgások fajtái
- Az ugrások csoportjai és elnevezései
- Az alapfokú művészeti vizsga anyaga

Követelmények

A tanuló ismerje az előző évek lépésanyagát, az alapfokú művészeti vizsga anyagát

A tanuló legyen képes megkülönböztetni az alaplépéseket az összekötő lépésektől, ismerje fel a gyakorlatok közötti dinamikai különbségeket, a forgások helyben és diagonálban végzett formáit, az alapvető ugrások csoportjait, a kar- és lábpozíciókat, valamint a tanult pózokat

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a rúd- és középgyakorlatok különböző elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat, a croisé és effacé pózokat, és az I., II., III. arabesque pózokat. A nagy pózok használatát rúdnál és középen. A battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult ugrásokat és forgásokat

A tanuló legyen képes felismerni a különböző gyakorlatokat, azokat megnevezni, a gyakorlatok neve alapján azokat csoportos formában bemutatni

A művészeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga szóbeli és gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Balet elmélet 5 perc

Balet gyakorlat 40 perc

A vizsga tartalma

A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése szóban és gyakorlatban.

Rúdgyakorlatok

- A gyakorlatok neve, preparációja, kiinduló lábhelyzete
- A lábmagasságok megkülönböztetése
- Dinamikai jellemzők
- A pózok szabályai a rúdnál

Középgyakorlatok

- A battement-ok en tournant formái
- Kis és nagy pózok szabályai
- I. II. III. IV. port de bras

Allegro

- Az ugrások csoportjai és elnevezésük
- Az en tournant szabályai
- A nagy ugrások jellemzői

Tour-ok

- Tour preparációk II. IV. és V. pozícióban
- A diagonál tourok elnevezései

A vizsga értékelése

- A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
- A szabályok ismerete
- A helyes kiejtés

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Balett rudak

Zongora, vagy gyorsításra, lassításra alkalmas hangtechnikai eszköz

Kották

Zenei Cd-k, CD lejátszó

Klasszikus balett DVD-k, DVD lejátszó

Erősítő, hangfalak

Videó – televízió – képfelvevő

Videokazetták

TÁNCTÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes táncművészet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A táncművészet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.

- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése. A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése. A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag

A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, művészi mozgás, a művészi mozgás nyelve

Az őskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok

Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján

A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása

A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a művészetek fejlődésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei

A barokk kor általános jellemzői és az udvari balett kialakulása

Noverre és a cselekményes balett

A romantika alapelvei, a kor jelentős prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo Taglioni) kiemelkedő művek

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése. A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése. A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag

Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet–Európában

Marius Petipa munkássága

Jelentős orosz művészegyüttesek: Gyagilev–balett

Az amerikai modern tánc kialakulása és hatása az európai tánc kultúrára

Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus művészetében

A magyar mozdulatművészet kialakulása, jelentős képviselők munkássága

Jelentős táncműhelyek (Szeged, Pécs, Győr) munkássága, alkotói, jelentősebb műveik

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi táncművészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét
Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedőbb alkotóit, műveit

A tanuló legyen képes

A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a műélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejező mozgás szolgálatába állítani
Gondolatait megfelelő szókinccsel szabatosan elmondani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli részekből áll:

A vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet

30–40 perces írásbeli

5–8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

- Választható témakörök:
- Az őskor táncművészete
- A középkor jellemző táncformái
- A reneszánsz és barokk kor táncélete
- A romantika
- A reformkor táncélete
- A XX. század táncélete
- Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

A tananyag tartalom elsajátításának mértéke

Az összefüggések ismerete

A szakmai kommunikáció fejlettsége

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
 Videólejátszó vagy DVD-lejátszó
 Televízió
 Magnetofon
 Diavetítő
 CD-lejátszó
 Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes műfaját tartalmazó videokazettán)
 Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)
 Kézi könyvtár (tánc történeti kötetek, kiadványok, újságok)
 Hangtár – CD, magnókazetta (tánc történethez kapcsolódó zenei anyagok)

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfelelt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömeinek megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfelelt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező-készségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formálátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentráció-készség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Ismerkedő táncok
 Ábrázoló táncok
 Csoportos táncok
 Ünnepi táncok
 Izom puzzle/testtudati táncok
 Kitalálós játékok
 Ábrázoló és csoportjátékok
 Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték-fajtákat.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár- és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképesség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

Energia levezető, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában

Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)

Alapvető gyakorlattípusok használata:

Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása

Másolás–tükrözés: szinkronicitás, kánonforma,

Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatalanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása

Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok

Zenei táncjátékok

Bizalmi játékok

Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok

Koncentrálás és kitalálás játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.

A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékköröm megélése

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az óvodából hozott játékműveltség felmérése és a játékbátorság fejlesztése
- A szabálytudat a közösségi érzés tudatos kialakítása, a szocializációs folyamatok elősegítése
- A mozgáskészség, a kommunikációs képesség, fejlesztése, a szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Alapvető mozdulattípusok gyakoroltatása (járás, futás, ugrás)

Az ugrás technikai előkészítése

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedés és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések a helyi, vagy régió szerinti, néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékok

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, az alakzatokba rendeződésre, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A szabálytudat kialakítása, a játékműveltség, játékbátorság, a kommunikációs készségek fejlesztése
- Variációs tevékenységekkel az improvizációs készség kialakítása, élmény és játékközpontúságon keresztül a közösségi érzés elmélyítése, a szocializációs folyamatok elősegítése

Tananyag

Alapvető mozdulattípusok gyakoroltatása (járás, futás, ugrás)

Az ugrás technikai előkészítése, ugrás típusok

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedés és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–főnt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések a helyi, vagy régió szerinti, néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékok

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket, az alakzatokat, a játékszabályokat. A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, az alakzatokba rendeződésre, a játéktevékenységre.

NEPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs képességét, kezdeményező képességét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közösségi tevékenységhez szükséges alkalmazkodó képesség, a közösségi érzés kialakítása
- A ritmus-, térérzék, a mozgáskoordináció, a kommunikációs képességek fejlesztése, aktív szerepvállalás ösztönzése, elősegítése
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása

Tananyag

Énekes–táncos népi gyermekjátékok (szerepjátékok, párválasztó játékok)

A Dunai Táncdialektus ugrós táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros formái)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Improvizáció

A választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok

Követelmények

A tanuló ismerje a játéktípusok különböző változatait, szövegét, cselekményét és szabályait, a választott táncanyag alapelemeit, jellegzetes mozdulatait, a tánchoz kapcsolódó népdalokat, az összeállított táncfolyamatokat

A tanuló legyen képes a tanult táncok csoportos improvizatív bemutatására, a közösségen belüli aktív tevékenységre és szerepvállalásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elsajátított játékműveltség elmélyítése, a közösségi tevékenységhez szükséges alkalmazkodó képesség fejlesztése, az alapvető mozdulattípusok tudatos használata, a választott táncanyag néprajzi környezetének megismertetése

- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak, viselkedésmódok, illemszabályok megismertetése a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlekezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Dunai Táncdialektus ugrós táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag bővítése (szóló, eszközös–ugrós)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Improvizáció

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánc típusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a választott táncanyag alapelemeit, alapvető mozdulatait, a szóló forma táncos lehetőségeit, a tánc néprajzi földrajzi környezetét, a tánchoz kapcsolódó népdalokat, az összeállított táncfolyamatokat, koreográfiát

A tanuló legyen képes a tanult táncok csoportos páros és szóló bemutatására, a magabiztos eszközhasználatra, a táncos improvizációra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc típusok fogalmának kialakítása, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai jellemzőinek felismertetése és alkalmazása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A körtáncok technikai előkészítése
- Az egyes tánc tételek funkciójának, a csárdás ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A tánc szerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlekezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Dunai táncdialektus vagy a Tiszai táncdialektus karikázói közül választott, a helyi tantervben meghatározott karikázó A Tiszai táncdialektus verbunk és csárdás táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánc típusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak, régi és új stílusú táncok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a verbunk és csárdás alapvető elemeit, a jellegzetes összekapaszkodási módokat, a tartás–ellentartás szerepét, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai összetevőit

A tanuló legyen képes a tánc közbeni éneklésre, a körtartásra, a páros viszony kialakítására, a táncos improvizációra, a táncfolyamatok bemutatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyes táncrészletek funkciójának, a csárdás ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A forgás és forgatás technikájának fejlesztése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

A Tiszai táncdialektus verbunk és csárdás táncai közül választott a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)

Az Erdélyi Táncdialektus területéről az alábbi táncok közül választott, a helyi tantervben meghatározott tánc: széki négyes és csárdás, vagy a szilágysági táncok, vagy moldvai táncok

Koreográfia, vagy táncetűd összeállítása

Zenei ismeretek: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, a tánczene jellemzői, jellegzetes zenekarok, hangszerek

Táncfolklorisztika: a választott táncanyag földrajzi elhelyezkedése, a tánc típusok jellemzői, a tánc funkciói, táncalkalmak, régi és új stílusú táncok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Követelmények

A tanuló ismerje a verbunk és csárdás alapvető elemeit, a jellegzetes összekapaszkodási módokat, a tartás–ellentartás szerepét, a tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai összetevőit, a körtáncokat

A tanuló legyen képes a tánc közbeni éneklésre, a körtartásra, a páros viszony kialakítására, a táncos improvizációra, a táncfolyamatok bemutatására, a forgások, forgatások egyensúlyának, dinamikájának megvalósítására

JAZZ-TECHNIKA

Nélkülözhetetlen az új táncstílusok ismerete. A klasszikus balett szigorú kötöttségei mellett fontos megismertetni a tanulókat a test használatának újabb lehetőségeivel, az izolációval, a lazítás–feszítés módozataival. Ezen technikák összessége fejleszti a tanuló stílusérzékét, a test izomfunkcióinak széles skálán történő alkalmazását és nyitottságát az újabb tánctechnikák iránt

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testrészek izolált mozgásai
- A jazz–technika alapjainak, alappozícióinak, kartartásainak, alaplépéseinek megismertetése
- A tanuló koordinációs képességének fejlesztése
- A klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadásának elősegítése

Tananyag

Izolációs tréning

- A kiinduló helyzet parallel II. pozíció.

Hajlítások, hajlások

- A nyaki szakasz hajlítása és nyújtása előre, oldalra, hátra koordinálva demi plie–vel, majd szaggatott irányú fejkörzés demi plie–vel és nyújtással koordinálva
- Vállizületek mozgatása előre, hátra koordinálva demi plie–vel és nyújtással, majd körzése előre illetve hátra indítva.
- Nyaki–, háti szakasz vállizületekkel együttes hajlítása és nyújtása előre, oldalra és hátra koordinálva demi plie–vel
- Szaggatott törzskörzés koordinálva demi plie–vel és nyújtással.
- Nyaki, háti, deréki szakasz hajlítása és nyújtása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott törzskörzés koordinálva demi plie–vel és nyújtással.

Döntések

- Csípőizületből törzsdöntés és visszaemelés előre, oldalra, hátra koordinálva térdnyújtással és demi plie–vel, majd körzés szaggatottan térdek nyújtva.

Fordítások

- Nyaki szakasz fordítása oldalra
- Nyaki, háti és deréki szakasz fordítása oldalra majd vissza, koordinálva demi plie–vel és nyújtással, karok II. pozícióban, kézfej flex–tartásban
- Törzsdöntésben előre, törzsfordítás oldalra, jobbra, illetve balra koordinálva demi plie–vel, és nyújtással, karok II. pozícióban, kézfej flex–tartásban
- Hátra dőlésben törzsfordítás jobbra és balra grand plie–ben, karok II. pozícióban, kézfej flex–tartásban

Tolások

- Nyaki szakasz tolása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott körzés
- Csípő tolása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott körzéssel
- Csípő tolása előre, oldalra, hátra demi plie–ben, majd szaggatott körzéssel

Törzsgyakorlatok kombinációi

- Törzshajlítások és döntések kombinációi koordinálva demi plie–vel és nyújtással előre, hátra, oldalra karhasználatl
- Contraction–release törzsfordítással kombinálva karhasználatl demi plie és nyújtással, egyenes tartásban, előre döntésben és homorításban a release helyzetben

- Törzshullámok melyben szerepel az összes tanult helyzet, előre, hátra és oldalra karhasználattal
- Battement tendu és jeté parallel I. pozícióban, kombinálva jazz port de bras–val
- Demi és grand plié parallel és en dehors pozíciókban, jazz port de bras–val
- Grand battement jeté jazz port de bras–val

Lépések

- Előre–hátra, jobbra–balra illetve négyszögben, kar koordinációkkal és különböző tempóban gyakorolva
- Merenge
- Swing
- Afró
- Funki
- Boogi walk egy csípőkörrel majd két csípőkörrel
- Lebegő funki

Jazz kartartások és port de bras–k

Ugrás

- Soutte parallel I. pozícióban jazz–port de bras–val, majd negyed, fél és egész fordulattal.

Követelmények

A tanuló ismerje a jazz–technika alapjait, alappozícióit, kartartásait, testrészeinek izolált mozgását, az alap jazz lépéseket

A tanuló legyen képes a koordinált izolált mozgásra, a parallel és en dehors helyzetek használatára, a tudatos testhasználatra, amit a jazz–technika megkövetel

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A testrészek izolált mozgásai
- A jazz–technika alapjainak, alappozícióinak, kartartásainak, alaplépéseinek megismertetése
- A tanuló koordinációs készségének fejlesztése
- A klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadásának elősegítése

Tananyag

Izolációs tréning

- A tréning tananyaga megegyezik az előző évben tanultakkal. A különbség a technikai kivitelezésben és a stílusos előadásmódban látható.

Törzsgyakorlatok kombinációi

- Törzshajlítások és döntések kombinációi koordinálva demi plie–vel és nyújtással előre, hátra, oldalra karhasználattal
- Contraction–release törzsfordítással kombinálva karhasználattal demi plie és nyújtással, egyenes tartásban, előre döntésben és homorításban a release helyzetben
- Törzshullámok melyben szerepel az összes tanult helyzet, előre, hátra és oldalra karhasználattal
- Battement tendu és jeté parallel I. pozícióban, és en dehors I. pozícióban, kombinálva jazz port de bras–val
- Demi és grand plié parallel és en dehors pozíciókban, jazz port de bras–val
- Grand battement jeté jazz port de bras–val

Lépések

- Előre–hátra, jobbra–balra illetve négyszögben, kar koordinációkkal és különböző tempóban gyakorolva
- Merenge
- Swing
- Afró
- Funki

- Boogi walk egy csípőkörrel majd két csípőkörrel
- Lebegő funki
- Chassé-k diagonálban

Jazz kartartások és port de bras-k

Ugrás

- Sauté parallel I. pozícióban jazz-port de bras-val, majd negyed, fél és egész fordulattal.

Követelmények

A tanuló ismerje a jazz-technika alapjait, alappozícióit, kartartásait, testrészeinek izolált mozgását, az alap jazzlépéseket

A tanuló legyen képes a koordinált izolált mozgásra, a parallel és en dehors helyzetek használatára, a tudatos testhasználatra, amit a jazz-technika megkövetel

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testrészek izolációja
- A gyakorlatokon belül alkalmazott kar, láb és törzs koordinációja
- A tanuló stílusérzékének, előadó képességének fejlesztése
- A tanuló technikai sokoldalúságának növelése

Tananyag

Középgyakorlatok

- Plie gyakorlat: jazz port de bras-val, sarokemelés vállizolációval, II. I. IV. V. pozícióban
- Battement tendu és jeté gyakorlatok: csípőízületből lábfordítások parallel helyzetből en dehors helyzetbe hangsúlyos váltásokkal, előre, oldalra és hátra,
- Grand battement jeté gyakorlatok: előre és oldalra, váltva hajlítva és nyújtva relevé-vel, majd hajlított, és nyújtott lábbal
- Mellkas tolások: oldalra, előre és hátra port de bras-val, contraction-ból indított hátrahajlással

Fekvő gyakorlatok

- Háton fekvésben, homorítás és contraction
- Hajlított lábhúzások parallelben kifelé és befelé
- Nyújtott lábhúzások spiccben és flex-ben, előre
- Felülés contraction-val és mellkas emeléssel, előre törzshajlítás belenyújtással döntésbe és törzsfordítás karnyitással harmadikból második karpozícióba
- Lábemelés a fej mögé a talajra, boka visszafeszítése, flex helyzetben saroktolások hátra, majd visszagördülés fekvésbe
- Felülés contraction-val, hajlított lábemeléssel, törzs- és lábnyújtás lebegőülésbe, majd contraction és hanyattfekvés, páros lábemelés előre, majd leengedés (3x)

Ülő gyakorlatok

- Terpeszülésben döntés és hajlítás belenyújtással előre, oldalra

Lépések

- Triplet
- Lépésvariációk izolációs port de bras-val
- Jazz pas de bourée, majd forgással

Követelmények

A tanuló ismerje a technika speciális gyakorlatainak mozgásanyagát, a technikára jellemző harmonikus, esztétikus, stílusjegyeket

A tanuló legyen képes az elsajátított technika gyakorlatokban történő alkalmazására, a stílusos előadásmódra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A testrészek izolációja
- A gyakorlatokon belül alkalmazott kar, láb és törzs koordinációja
- A tanuló stílusérzékének, előadó képességének fejlesztése
- A tanuló technikai sokoldalúságának növelése

Tananyag

Középgyakorlatok

- Plié gyakorlat: jazz port de bras–val, sarokemelés vállizolációval, II. I. IV. V. pozícióban
- Törzsgyakorlatok époulement helyzetekben: törzsfordítás, törzsdöntések és hajlások kombinációi különböző irányokban port de bras–val
- Battement tendu és jeté gyakorlatok: csípőízületből lábfordítások parallel helyzetből en dehors helyzetbe hangsúlyos váltásokkal, előre, oldalra és hátra, doubl tendu–vel, utána jeté plié–vel, sur le cou–de–pied–ből indítva. A végén passé–k, relevé–vel
- Grand battement jeté gyakorlatok: előre és oldalra, váltva hajlítva és nyújtva relevé–vel, majd hajlított, és nyújtott lábbal
- Mellkas tolások: oldalra, előre és hátra port de bras–val, contraction–ból indított hátrahajlással

Fekvő gyakorlatok

- Háton fekvésben, homorítás és contraction
- Hajlított láb húzások parallelben kifelé és befelé
- Nyújtott láb húzások spiccben és flex–ben, előre
- Felülés contraction–val és mellkas emeléssel, előre törzshajlítás belenyújtással döntésbe és törzsfordítás karnyitással harmadikból második karpozícióba
- Lábak hajlítva terpeszben a talajon bokafogás. Csípő emelésben rugózás majd leereszkedés contraction–val csigolyánként majd csípőemelést fejtetőig, utoljára kéztámasszal a vállknál hídba feltol, térdnyújtás súlypontáthelyezéssel a karokra
- Lábemelés a fej mögé a talajra, boka visszafeszítése, flex helyzetben saroktolások hátra, majd visszagördülés fekvésbe
- Felülés contraction–val, hajlított lábemeléssel, törzs– és lábnyújtás lebegőülésbe, majd contraction és hanyattfekvés, páros lábemelés előre, majd leengedés (3x)

Ülő gyakorlatok

- Terpeszülésben döntés és hajlítás belenyújtással előre, oldalra

Lépések

- Triplet
- Lépésvariációk izolációs port de bras–val
- Jazz pas de bourée, majd forgással
- A tananyagra épülő lépéskombinációk

Tour–ok

- Parallel helyzetben láb váltással és a nélkül
- Parallel helyzetben pliében
- Chainé

Követelmények

A tanuló ismerje a technika speciális gyakorlatainak mozgásanyagát, a technikára jellemző harmonikus, esztétikus, stílusjegyeket

A tanuló legyen képes az elsajátított technika gyakorlatokban történő alkalmazására, a stílusos előadásmódra

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Zenei Cd-k

Jazz-tánc DVD-k

GRAHAM-TECHNIKA

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvvel, dinamikai elvekkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a tánckultúra fejlesztés világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.

A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése. A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat. Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stílári jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése. A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

Alapelemek, alapsorozatok

Talajon végzett gyakorlatok:

- Bounces: a törzset és a medenceízületeket fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások
- Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába
- Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról fölemelkedés és az oda-vissza ereszkedés technikáját
- Contraction-release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja

Álló helyzetben végzett gyakorlatok

- Brush: a lábfő, boka, térd bemelegítése
- Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése
- Plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva

Térben haladó gyakorlatok

- Walk – diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
- Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
- Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva

Az év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stílári szempontból helyes végrehajtására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése. A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánc technikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat. Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stílári jellemzőinek, a Graham–technika speciális térhasználatának felismertetése. A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése

Tananyag

Talajon végzett gyakorlatok: bounce, breathing, spiral, contraction–release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel

- Spirál IV. pozícióban, fold – a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont–indítású „contraction–release” és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra

Álló középgyakorlatok: a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével

- Brush, plié, plié–contraction–release, a lábak combtöből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában
- Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel

Térben haladó gyakorlatok:

- Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat
- Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
- Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális–haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spiral elv alapjain
- Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction–release”, valamint a „spiral” elemeinek alkalmazása az ugrások közben

Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stílári szempontból helyes végrehajtására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC

A tantárgy célja a tanulókat megismertetni a XVI–XIX. századig terjedő időszak – a reneszánsz és barokk korszakok – valamint a XIX. század báli táncainak korabeli anyagával, az adott korszakok szokásaival és illemtanával

A történelmi társastáncok célja, hogy előmozdítsa a tanulók mozgáskultúrájának, ezen belül koordinációs képességének, tér és formaérzékének, fizikai állóképességének fejlődését, továbbá a tanulók koncentrációképességének, zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának, improvizációs készségének fejlesztését

Emellett alapozza meg és fejlessze a tanulók stílusismeretét, ízlését, magatartásának és társas kapcsolatainak kulturáltságát, társaival való együttműködési képességét. Járuljon hozzá a tanulók előadói készségének, művészi kifejező készségének sokirányú fejlődéséhez

Tágabb értelemben a tanuló váljon nyitottabbá az egyéb művészeti ágak irányába, fejlődjön komplex korszemlélete és legyen képes a tanultakat az iskolai tananyagba sokoldalúan visszakapcsolni

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által. A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló improvizációs készségének fejlesztése

Tananyag

XVI. századi reneszánsz társastáncok

Reneszánsz stíluselemek: testtartás, lábfejek helyzete, kéztartások, lépéstechnika, meghajlások

Francia reneszánsz körtáncok alaptípusai – Branle double, Branle simple, Branle gay, Branle de Bourgogne

Lépés és mozdulatanyag: double, simple, petit saut, pied en l'air, reprise, branle, capriole, révérence

A koreográfiák körben vagy láncban előadva. Díszítés improvizáció

A szabálytalan branle; Branle coupé Branle coupé Charlotte, Branle coupé Aridan

Zenei anyagmemorizálás, koreográfiatanulás

Táncos játékok

A tréfás, utánzó branle; Branle morgué, Branle des Chevaux, Branle des Lavandieres, Branle des Pois, Branle de la Montarde

Zenei anyagmemorizálás, koreográfiatanulás, improvizatív gesztus lehetőségek

Páros táncok

Lépő tánc: Pavane

Lépés anyag: simple, double előre és hátra, conversion, fleuret

Különböző térforma lehetőségek, koreográfiatanulás

Ugrós tánc: Gaillarde

Lépésanyag: Cinq pas: grue, saut majeur, posture, cadence

Pas raccourci: révérence passagiere

Improvizált csoportos forma: Gaillarde lyonnaise

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos kivitelezésére, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése, az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül. A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló improvizációs készségének és stílusérzékének fejlesztése

Tananyag

Barokk báli táncok

Barokk stíluselemek: testtartás, lábfejek kifelé forgatottsága, pozíciók, lépéstechnika, plié, élevé, port des bras

Előkészítő etüdök 3/4-es és 4/4-es barokk zenékre

Lépés anyag: demy coupé, pas de bourrée

Etüd 4/4-ben

Menüett

Lépés anyag: pas de menuet előre, hátra, és oldal irányokba, chassé, révérence

Menüett etüd 3/4-es zenére

Contredance français; Menuet

R. A. Feuillet: La Bergère, Menuet du Chevalier

Báli menüett szóló párra P. Rameau alapján

Koreográfia

Angol country dances

Lépések, figurák: slipping step, double, set, turn, siding, arms, meet, lead

J. Playford: Gathering peascods, Sellenger's Round, Parsons farewell

Ismétlő anyag

Reneszánsz társastáncok

Gaillarde

Egyéb mozdulatelemek: ruade, croisé.

Cinq pas variációk: croisé, pieds joints

Egyéb variációk: fleuret, onze pas

Koreográfia, szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos bemutatására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejező készségének fejlesztése

Tananyag

XIX. századi társastáncok

Polka

Alaplépések: polkalépés előre, oldalra, hátra, polkalépés 1/2 fordulattal szólóban és párban, Kreuzpolka

Koreográfia

Walzer

Alaplépések: walzer előre, walzer 1/2 fordulattal szólóban és párban, Valse–Mignon

Koreográfia

Francia négyes

Alaplépések: pas marché, pas élevé, pas chassé, chassé–formák, pas balancé, pas galop

Francia négyes választott tétélei

Ismétlő anyag

Barokk báli táncok

Báli menüett szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejező készségének fejlesztése

Tananyag

Polonaise

Alaplépések: pas polonaise előre, hátra haladva

Koreográfia

Körmagyar

Lépések: Andalgó, bokázók, tétovázó, vágás, lejtő, verbunkos, magányforgó, kettős forgó, toppantó, villám, kisharang, toborzó, urak magánya, friss, vitorlaforgás

Koreográfia a Szöllösi–féle körtánc alapján

Ismétlő anyag

Korszakonként egy–egy koreográfia

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a reneszánsz és barokk korszakok, valamint a XIX. század történelmi társastáncainak elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentéseit, tudja a tanult báli társastáncanyagot a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni

A tanuló legyen tisztában a tanult történelmi társastáncok stílusjegyeivel, legyen képes az elsajátított koreográfiák stílusos és kifejező előadására, zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való precíz, fegyelmezett együttműködésre

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Történelmi társastánczenéket tartalmazó CD-k, történelmi társastánc DVD-k, történelmi társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, korabeli tánckönyvek magyar nyelvű kiadásai, viselettörténeti könyvek

TÁRSASTÁNC

A társastánc tantárgy célja, hogy megismertesse a tanulóval a világtáncokat, a kor szokásait, magatartásformáit. Nyitottá, érdeklődővé tegye a tanulót a táncművek, művészeti alkotások iránt, melynek váljon értő közönségévé

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése a modern társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint az illemszabályok megismertetése által
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül. A táncartás, a vezetés és követés szabályainak elsajátítása, a közlekedés a táncparketten
- A világtáncok kezdő figuráinak, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejező készségének fejlesztése

Tananyag

Alaplépések és táncok

Angolkeringő

Bécsi keringő

Foxtrott

Tangó

Blues

Rumba

Cha-cha-cha

Szamba

Jive

Paso doble

Követelmények

A tanuló ismerje a világtáncok kezdő figuráit, a kor szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A tanuló legyen képes táncos alkalmakkor a tanultak alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A világtáncok haladó figuráinak megismertetése, az improvizációs készség fejlesztése

A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül

A tánctartás, a vezetés és követés szabályainak elsajátítása, a közlekedés a táncparketten

A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által

A tanuló ízlésének, alkalmazkodó készségének, kombinációs készségének fejlesztése

Tananyag

Alaplépések és táncok

Angolkeringő

Foxtrott

Tangó

Rumba

Cha-cha-cha

Jive

Rock and roll

Követelmények

A tanuló ismerje a világtáncok kezdő és haladó figuráit, a tanult kombinációkat

Legyen képes a tanuló a világtáncok alapjainak kombinálására a két év anyagából, táncos alkalmakkor a tanultak alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, világtánc zenéket tartalmazó CD-k, társastánc DVD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközeinek értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése

A hagyományos népi játékmód ismerete

Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez

A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése

A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése

Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés

Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés

A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése

A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése

A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása

A másság elfogadásának képessége

Az önálló döntéshozatal képessége

Kezdeményezőkézség, egyéni feladat– és szerepvállalás

A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

A szabálytudat kialakítása

A csoportnorma kialakítása

A segítő életmódra nevelés, a szociális érzékenység fejlesztése

A közösségi szemlélet kialakítása
 A környezet megóvásának fontossága
 Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
 Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
 Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
 Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
 A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
 A hatékony önálló tanulásra nevelés
 Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
 A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
 Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni
 A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása
 A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga
 Néptánc
 Folklorismeret
 Művészeti záróvizsga
 Néptánc
 Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

II. FEJEZET

NÉPTÁNC TANSZAK

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfelelt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékköröm megélése

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

A játékműveltség felmérése

A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése

Az alapvető mozdulattípusok

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedés és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség fejlesztése
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése

Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játéktudás bővítése

Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes löktetés, zenéhez való igazodás, negyed és nyolcados löktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párvalasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanérvázó bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérező képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték-ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményező-készség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőlkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok

Énekes-táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es lüktetés

Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidőzésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
- Ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékméret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
- A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya

Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánc típus főbb jellemzői

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományörzés: a saját tánc régió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játéksmeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör- és páros táncok előkészítése

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,

Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánc típus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus

Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugróst, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kísérőmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlekezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A Dunai–dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulatípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táncípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttese, a dúvó és az esztam kíséret jellemzői, táncípusok és kíséretmódok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a táncípusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A tájegységek táncjaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit

A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat

A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat

A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során

A színpadi törvényszerűségeket.

A koreográfiai folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását

A táncalkalmaknak megfelelő magatartás- és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes

Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására

A megszerzett ismeretekről beszélni

A térben történő eligazodásra, a zenei lökületrendszerhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat

A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is

A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra

A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra

A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra

Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc

Csoportban 5–10 perc

Egyénekenként illetve párban: 2–3 perc

A vizsga tartalma

Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénekenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése

- Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
- Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánc típusonként
- A táncételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint

- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnoták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók

Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncjai, táncművészete, táncalkalmak, a táncrend, a tánc háza szerepe, az adatközlők megismerése

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncjai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncgyománját is

Követelmények

A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészekon
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A táncművelet funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, táncra való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése

A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével

Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táncművelés anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, táncchagyományok, szokások

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncchagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

9. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészekben
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás- és ugrókészség fejlesztése
- A táncművelés funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, táncra való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

– Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése

– A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével

– Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő táncművelés anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, táncagyományok, szokások

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes táncművelek funkciójának megismertetése
- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
- Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
- A vizsgahelyzetre való felkészítés
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat: az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: a Kárpát-medence táncai, táncművelés

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A táncdialektusok és tájegységek, táncművelet és táncrendek fogalmát és összefüggéseit

A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban

A tanult koreográfiákat

A tanuló legyen képes

A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánc típusnak megfelelően

A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc, 8–10 perc

A vizsga tartalma

- A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
- A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál
- Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
- A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket

A vizsga értékelése

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jósló praktikák a gyermek születése előtt
- Komatál hagyománya
- Keresztelő
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
- Az anya avatása
- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékkalmai és táncalkalmai

- A munkavégzéshez kötődő játékkalmai (libalegeltetés, kalákamunkák)
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
- A tánc tanulása
- Gyermeklakodalmak (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
- A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepei gyermekszemmel

- Szent Miklós napja
- Jézus születésének története
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
- Szent Balázs napja, Balázsjárás
- Szent Gergely napja, Gergelyjárás
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
- Pütkösdí királynéjárás

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék- és táncalkalmainak

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom

- Munkavégzés a serdülő korban
- Legényavatás, leányavatás
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok szinterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

Legények és lányok játék- és táncalkalmi

- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bállok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban

- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
- Pütkösdí királyválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt- és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai

- Paraszti munka, munkaszervezés
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
- Előjelek, jóslások, hiedelmek
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
- Virrasztás, temetés, siratás
- A halotti tor
- Fejfák, keresztek
- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házások táncalkalmai

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házások bálja, batyusbál)
- Asszonyok multságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak multságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt- és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
- A tananyagban meghatározott régi- és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

Táncfolklorisztika

A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok

- Középkori táncagyomány, lánc- és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a táncművészetben

Eszközös pásztortáncok

- Kanásztánc, páasztortánc
- Pásztortoló, cigánybotoló

Ugrós-legényes tánc típus

- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós-forgató páros táncok

- Reneszánsz táncagyomány, forgós-forgató páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor táncművésze, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk

- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás

- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármás csárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői

- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények

A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánc típusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét

A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes

A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér-idő összefüggéseinek felismerésére

A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására

Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben

A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni

Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Folklórismeret

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök

Jeles napok

Munkavégző ünnepek

Az emberélet fordulói

Táncdialektusok

A régi és új táncreteg tánctípusai

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
- Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok

Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

TÁNC TÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
- Más népek tánc hagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót

Tananyag

Tánc történeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc

Az óskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok

Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra

A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok

A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája

A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei

A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága

A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében

A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”

A romantika hatása Európa táncéletére

A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Körmagyar

A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
- A tánc ház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése

Tananyag

Tánc történeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája

A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére

A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói

A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték

Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese – Honvéd Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László)

A táncművészet kialakulása, hatása a mai táncművészetre

A koreográfusnemzedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben

A művész- és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében

A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncművészet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a táncművészet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

Az egyetemes táncművészet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncművészet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes:

Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a táncművészet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Táncművészet

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5–10 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított táncművészet témakörökből áll

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza

– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:

Az őskor táncművészete

A középkor jellemző táncformái

A reneszánsz és barokk kor táncélete

A romantika

A reformkor táncélete
 A XX. század táncélete
 Gyöngyösbokréta mozgalom
 Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
 Hazánk jeles alkotói és műveik
 A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése
 Írásbeli vizsga
 – A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
 – Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga
 – A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
 – Az összefüggések ismerete
 – A szakmai kommunikáció fejlettsége
 Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
 1 db tábla vagy flipchart
 Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
 A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
 Tánc történeti kézikönyvek, lexikonok
 Tánc történeti videó és/vagy DVD filmek

NÉPZENEI ALAPISMERETEK

A népzenei alapismeretek az alapfokú és továbbképző évfolyamokon választható tantárgy. Tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer-együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések felismerését. Nyújtson bővebb ismereteket a vokális népzene jellemzőiről, segítse elő a népi éneklési technika elsajátítását. A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése

- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése
- Az éneklés közösségi élményének, örömeinek felfedezése, megélése

Tananyag

Negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

D–r–m dallamagú népi játék dallamok, népdalok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos megszólaltatása

Népi hangszerek: idiofon hangszerek

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A népi éneklési technika kialakítása
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt
- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése
- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése
- A közösségi éneklés élményének, örömeinek felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

A dudaritmus

A kanásztánc ritmus

5–6 hangterjedelmű dallamok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása

Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja

Népi hangszerek: duda

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak, megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás technikájának megvalósítása
- A hangterjedelem növelése, a magabiztos dalkezdés megvalósítása
- Az intonációs készség és a zenei hallás, hangszín fejlesztése
- A hangképzési technika és a megfelelő légzéstechnika elsajátítása
- A népi éneklési technika fejlesztése
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es zenei lüktetés

A hangterjedelem növelés oktáv terjedelemig

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos, egyéni megszólaltatása

Népi hangszerek: tekerő, klarinét

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszerek jellemzőit

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belüli éneklésre, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás szabályainak tudatosítása
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika és a megfelelő hangszín kialakítása, a hangterjedelem növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es lüktetés

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül

A giusto előadásmód

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

Népi hangszerek: hegedű, brácsa, bőgő

A dallamhangszerek, kísérő hangszerek, játékmód

Az esztam és dúvó kíséret

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, a giusto előadásmód jellemzőit, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen túl énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei egységek érzékelésének elősegítése, zenei zárlatok és félzárlatok felismertetése
- A giusto és a parlando, rubato előadásmód jellegzetes vonásainak megismerése és alkalmazása
- A kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek vizsgálata
- A fokozatos tempónövelés, tempóváltás tudatos alkalmazása
- A népdalcsozor szerkesztési elveinek megismertetése
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika, megfelelő légzéstechnika kialakítása, a hangterjedelem és az éneklési kedv növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A periódus, zárlat, félzárlat

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

Népi hangszerek: cimbalom, citera, tambura

A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódus fogalmát, a giusto előadásmódot, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére és azonosítására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek megismertetése
- A dallam díszítéstechnika fejlesztése
- Az ismeretek szintetizálásának elősegítése
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek feltárása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A szinkópa

Az aszimmetrikus zenei lüktetés

Az 5/8-os lüktetésrend

A periódus, a pontszerkezet

A parlando, rubato és a giusto előadásmód
 Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
 A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
 A hangszerek, hangszer-együttesek, zenekari felállások tájegységek szerint
 A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint
 Zenefelismerés

Követelmények

A tanuló ismerje az emberi hang sajátosságait a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódust, a különböző előadásmódokat, a hangszereket, a kíséretmódokat
 A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére, azonosítására. Az eddig tanult ismeretek összegzésére, a tananyag összefüggéseinek felismerésére.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- Az aszimmetrikus zenei lüktetés felismerése, jellemzőinek azonosítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése. A népzenei kiadványok népszerűsítése
- A stílusismeret, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A „jaj-nóták” jellemzői
 Az aszimmetrikus lüktetés
 Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika
 Táncszók, csujogatások
 Az periódus és a tánc összefüggései
 A sánta dúvó kíséret
 Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
 Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők

Követelmények

A tanult népdalok szöveg és dallamismerete, csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatása, díszítése, a táncszók ismerete, gyakorlati alkalmazása
 A tanuló legyen képes a „jaj-nóták” felismerésére, éneklésre, a jellegzetes erdélyi hangszerek, a táncdallamok és tánc típus és kíséretmódok felismerésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A tánc közbeni éneklés és csujogatas készségszintű ismeretének kialakítása
- A szólóéneklés közönség előtti megvalósítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben

Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika

Táncszók, csujogatasok tájegységnek megfelelően

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)

A siratók és keservek jellemzői

Táji dialektusokra jellemző hangszertársulások

Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, a díszítéseket, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását

A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és táncstílus felismerésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc közbeni énekléstechnikájának fejlesztése
- Egyéni előadói képességek fejlesztése
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben

Táncszók, csujogatasok tájegységnek megfelelően

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)

Jellegzetes hangszerek: moldvai furulya, dob, koboz, doromb, hangszer-együttesek: hegedű, koboz, dob

Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, díszítését, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását

A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a zenekísérettel együtt énekelni, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus felismerésére és azonosítására, a csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatásra

10. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A vokális és instrumentális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek, a díszítési módoknak, a hangszeres népzene jellemzőinek képességfejlesztése
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek felismertetése
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése

Tananyag

A vokális és instrumentális népzene jellemzőinek összefoglalása, rendszerezése

A tanult népdalok ismétlése, gyakorlása

A tanult éneklési technikák gyakorlása

Hangszerfelismerés

Tánczene felismerés (tájegység, típus)

Az adatközlők életútja

Neves gyűjtők: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Kallós Zoltán

Követelmények

A tanuló ismerje a néptánc tantárgyon belül választott és a helyi tantervben meghatározott táncokhoz kötődő népdalokat, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, az adott tájegység jellemző hangszereit, hangszer-együtteseit, zenekari felállításait, a periódus fogalmát, jellemzőit és összefüggéseit a táncokkal, a „jaj-nóta”, sirató és keserves fogalmát, ismert adatközlők, gyűjtők életútját

A tanuló legyen képes a tanult népdalok memoriter éneklésére önállóan, a tanult díszítési technikák alkalmazására, alkalmazkodni a csoport hangszínéhez, hangmagasságához, a tanult hangszerek, kíséretmódok felismerésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla, vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Népzenei kézikönyvek, lexikonok, kották

Népzenei hangfelvételek, videó és/vagy DVD filmek

TÁNCJELÍRÁS-OLVASÁS

A képzés járuljon hozzá a mozdulatok tudatos időbeli, (ritmikai) térbeli, (plasztikai) erőfokbeli (dinamikai) elemzéséhez, a testtudat, a mozgáskoordináció kialakításához, a magyar néptánc táncjelírással közölt folyamatainak megismeréséhez, egyszerű motívumok, motívumsorok lejegyzéséhez.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika), összefüggéseinek feltárása
- A mozdulattípusok három leggyakoribb fajtája (lépés, ugrás, gesztusok) valamint a helyzetípusok fogalmának értelmezése
- A mozdulatok elemzésének módjának, a táncjelírás alapfogalmainak (vonalrendszer, irányok) rögzítése, a tanult mozdulat- és helyzetípusok jelölési rendszerének megismertetése
- A mozdulatanalizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér-, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

A tánc tagolódása: fázis, motívum, motívumfűzés

A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika) és azok összefüggései

A táncjelírás alapfogalmai (vonalrendszer, irányok) és alkalmazásuk

A mozdulat típusai (lépés, súlyt hordó láb mozgása, gesztus, ugrás) és jelölése

A helyzet típusai (testpozíció–állás, súlytalan testrészek mozdulatlansága, szünet a testben, térben, helyen) és jelölésük

A táncjelírásban használt kiegészítő jelek (távolság csökkentés, növelés, földhöz közeli lábmozdulatok, kis térdhajlítás, feszítés, a lábfej részei, dinamikai jelek, pozíciójelek, forgatás jele) és alkalmazásuk

Követelmények

A tanuló ismerje a mozdulatelemzés alaptényezőit, a tanult mozdulat és helyzetípusokat, a táncjelírás vonalrendszerét és jeleit

A tanuló legyen képes a frontirányok felismerésére és helyes használatára, a gesztusirányok egzakt módon való meghatározására, a motívumok ritmusának pontos eltapcsolására, a motívumokban szereplő mozdulattípusok felismerésére, az egyszerű motívumok, folyamatok pontos leolvasására és előadására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A további mozdulattípusok: forgások, forgatások, keringés fogalmának, jelrendszerének értelmezése
- A mozdulatelemzéshez szükséges kiegészítő fogalmak: páros viszony, fogások, táncos–eszköz viszonyának rögzítése
- A mozdulatelemzésnél tanultak lejegyzése táncjelírással
- A mozdulatanalizáló és szintetizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

A mozdulat további típusai (forgás, forgatás, keringés) jelölése és olvasása

Kiegészítő fogalmak (páros viszony, fogások, táncos–eszköz viszonya) jelölése és olvasása

Táncjelírásnál használt kiegészítő jelek (testrészek, ízületek) jelölése és olvasása

Követelmények

A tanuló ismerje a helyzet- és mozdulattípusokat és azok jelölését a vonalrendszerben

A tanuló legyen képes a különböző táncípusok motívumainak helyes leolvasására, stílusos előadására, a csapásoló és eszközös motívumok pontos interpretálására, egy motívumsor leolvasására, folyamatos előadására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla, vagy flipchart
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Kézikönyvek, lexikonok

C) TÁRSASTÁNC TANSZAK

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ TÁRSASTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására.

Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése. A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból. Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társastáncokba. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.

A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.

A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy:

Gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon)

Társastánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak:

Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)

Társastánc-történet (5–6. alapfokú évfolyamon, 9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy – az összevont osztályokban:

Viselkedéskultúra,

Társastánc-történet

Választható tantárgyak:

Társastánc gimnasztika (1–2. előképző évfolyamon, 1–3. alapfokú évfolyamon)

Történelmi társastánc (6. alapfokú évfolyamon, 7–8. továbbképző évfolyamon)

Társastánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3-4	3-4	2-3	3-4	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy					1		1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1	1	1			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A TÁRSASTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén

Szakmai kompetenciák

A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése

A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete

A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése

A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképeség) fejlesztése

A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása

Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása

A táncok történeti háttérének ismerete

A historikus táncok ismerete

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A tánc iránti szeretetet mélyítése

Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása

A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése

Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése

A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés

Társas kompetenciák

A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása

A táncos partnerkapcsolat kialakítása

Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés

A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése

A környezet megóvásának fontossága

Az egymás megsegítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása

Módszerkompetenciák

A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés

A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés)

Művészi önkifejezés fejlesztése

Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel

A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban

Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása

Tehetséggondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga: társastánc, társastánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánc történet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET

TÁRSASTÁNC TANSZAK

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánc tanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly-, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
- A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
- Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
- A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.

Tananyag

Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat)

A helyes testtartás megtanítása

Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással)

Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet)

Az irányok, térformák tudatos használata

Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok)

Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacsa fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss...)

Követelmények

A tanuló ismerje a 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es játékos táncokat, gyermektáncokat

A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése
- A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás)
- A megismerő- és befogadóképeség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése
- Tér-, forma-, stílus- és ritmusérzék fejlesztése

Tananyag

Alapfogalmak tudatos alkalmazása

A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat)

Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták)

Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások)

Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha-cha-cha, Boogie-woogie, Polka, Csárdás...)

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat

A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek, a táncok zenéit tartalmazó CD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutják el a tanulót az egyre magasabb szintű tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzélemvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása
- Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése
- A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőképeség, az improvizációs készség fejlesztése

Tananyag

A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi

A páros tánc szabályai (táncartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten)

A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)

Követelmények

A tanuló ismerje a világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása
- A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása
- A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése
- A partnerek közötti kommunikáció javítása

Tananyag

A standard és a latin táncartás

A ritmusok, ritmikák

Táncirányok (Alignment)

Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)

Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései

A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései

A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései

A Cha–cha–cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései

A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései

A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes láb munkát, a lépések irányait, a táncirányokat

A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A standard és a latin–amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etüdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása
- A mozgáskoordináció, mozgásélekezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása
- A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése

Tananyag

A latin táncokban használt akciók (Action Used)

A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)

Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései

A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései

A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései

A Cha-cha-cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései

A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései

A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációkat és etűdöket

A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos-táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására

4. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése
- A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása
- A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása
- Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás

Tananyag

A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)

A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)

A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései

Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái

A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái

A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái

A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései

A Cha-cha-cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái

A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái

A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái

A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést

A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban
- A tanuló előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása
- Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása
- A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése

Tananyag

Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma

A Bécsi keringő Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái

A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái

Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái

A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái

A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái

A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései

A Cha-cha-cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái

A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái

A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái

A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogos alapfigurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát

A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése
 - A koncentrációképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése
- A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése

Tananyag

A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája

Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái

A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái

A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái

A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései

A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái

A Cha-cha-cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái

A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái

A Samba Travelling voltas, Criss cross, Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái

A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A világtáncok kezdő- és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit

A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét

A táncparkett szabályait

A tanuló legyen képes

A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására

Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre. A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására

A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására

A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni

A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra

Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre

Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Társastánc főtárgy, 20–25 perc

A vizsga tartalma

- A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll
- A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánc tartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin-amerikai (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése

- a standard táncok és a latin-amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térégyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.
- A stílusérzék, előadói készség, koncentrációképesség fejlesztése.
- Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.
- Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag

A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek

Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései

A Tangó Promenade link, Four step haladólépései

A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései

A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései

A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái

A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései

A Cha-cha-cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései

A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései

A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései

A standard és latin táncok stílusjegyei

Követelmények

A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.
- A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag

Szakkifejezések, fogalmak

A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája

Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései

A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései

A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések

A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései

A Cha-cha-cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései

A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései

A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései

A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései

A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat
A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.
- A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.
- A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.
- A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag

Improvizációs szabályok

A Bécsi keringő Contra check haladó figurája

Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései

A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései

A Quickstep Six quick run, Zig-zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák

A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig-zag from PP haladó figurái

A Cha-cha-cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései

A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései

A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopated chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései

A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái

A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit
A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése
- Egyéni táncstílus kialakítása
- Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése
- Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása

Tananyag

Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái

A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái

A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Topsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái

A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái

A Cha-cha-cha Aida, Opening out from reverse top, Slip-close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Rumba Continuous hip twist, Continuous circular hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái

A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái

A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái

A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái

Követelmények

A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket

A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése utána

A tanuló ismerje

A standard és latin-amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket

A szakkifejezéseket, fogalmakat

A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét

A táncok karakterének megfelelő előadásmódot

A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot

A tanuló legyen képes

A standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására

A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására

A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására

A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre

Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására

Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni

A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekvédelemre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére

Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc, főtárgy 25–30 perc

A vizsga tartalma

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin-amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése

– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

– A latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

– Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

A vizsga értékelése

- a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
- a zene és a tánc összhangjának betartása
- a technikai biztonság
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód
- a térégyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz.

Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai.

Társastánczenéket tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k.

A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó.

Fellépő ruhák (standard– és latin–amerikai ruhák).

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit

Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása
- A kezdeményezőképeség és a kreativitás fejlesztése
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása

Tananyag

Viselkedésünk alapjai

Viselkedés táncos alkalmakkor

Az étkezés illeme

Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága

Nők és férfiak (fiúk és lányok)

Művelődés, szórakozás

Az ajándékozás illeme

Utazás, közlekedés

Kapcsolattartás távolról

Nemzeti sajátosságok

Amit még illik tudni

Követelmények

A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát

A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések-feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti hátterét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló táncelméleti, tánc történeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása

Tananyag

A társastánc művészi és közhasznú formái
A társasági táncélet alkalmi, eseményei
A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
A standard és latin-amerikai táncok kialakulása, történeti háttere

Követelmények

A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait
A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analízis értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag

A XIX. század társastánc élete (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői
Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük
A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése

Követelmények

A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelvét
A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)

A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit

A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit

A tanuló legyen képes

A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti háttéréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről

- A társasági élet alkalmait.
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.

A vizsga értékelése

- A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
- A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A standard táncok, a latinamerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánckönyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncélettel, a színpadi táncművészettel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD–k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA

A társastánc gimnasztika oktatás elsődleges célja, hogy a tanuló a speciális társastáncformák és táncok elsajátításához megfelelő erőnlétben, izomzata gondosan előkészített és bemelegített állapotban legyen. Alapvető cél a sérülések elkerülése, a testtartási hibák javítása, a koordináció és a ritmikai készség fejlesztése

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes, tudatosan kontrollált légzéstechnika és testtartás megtanulása és alkalmazása, a koordinációs készséget fejlesztő gyakorlatok és motívumok elsajátítása, tudatos alkalmazása és kivitelezése

Tananyag

A kontrollált légzéstechnika elsajátítása

A mozdulat iránya

A mozdulat magassága és mélysége

A mozdulat ritmusa

Követelmények

A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát, az alaptartást és annak kontrollját, a mozdulatok sajátosságait, tájékozódást a térben

A tanuló legyen képes a kontrollált légzésre és mozgásra, eligazodni a térben – színpadi térformákban – és zenei interpretációkra koordinált mozgáskombinációk kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgás esztétikai törvényszerűségeinek megismerése és tudatos alkalmazása a gyakorlatokban, az akusztikus és vizuális képességek, ritmikai készségek és koordinációs képességek fejlesztése

Tananyag

A karok, törzs, lábak izomzatának erősítése

Az egyensúlyi helyzet tudatos kialakítása

A táncelőkészítő gimnasztikai gyakorlatok összeállítása etűd formában

Követelmények

A tanuló ismerje a test izomzatának erősítését, az egyensúlyi helyzeteket, gyakorlatokat és etűdöket. A tanult mozgásformák önálló, plasztikus végrehajtását, a szakkifejezések tudatos használatát és ismeretét.

A tanuló legyen képes testének tudatos kontrolljára, izomzatának és testrészeinek erősítésére és bemelegítésére, egyensúlyi helyzetek kialakítására és tudatos alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladat

- A természetes mozgásfajták megismerése, a mozgáskészségen alapuló mozgásérzék tudatosítása, a ritmika, az izomerő tudatos használata, az egyéni improvizáció fejlesztése

Tananyag

Az előképző gyakorlatainak egymás utáni folyamatos összekapcsolása

A mozgás esztétikai törvényszerűségei

Lábgyakorlatok

Nyakgyakorlatok

Törzsgyakorlatok

Kargyakorlatok

Követelmények

A tanuló ismerje a mozgás esztétikai törvényszerűségeit, a láb-, nyak-, törzs- és kargyakorlatokat, a tanult mozgásformák tudatos és plasztikus végrehajtását. Legyen kreatív, gondolatait tudja kifejezni nem csak verbális, hanem nonverbális kifejezési eszközök segítségével is.

A tanuló legyen képes testének és testrészeinek esztétikus használatára, mozdulatainak és tánckombinációinak tudatos értelmezésére és kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló tudatos izomhasználata, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismerete, kombinációs gyakorlatok, etűdök önálló összeállítása, a mozgásfolyamatok kontrollja

Tananyag

Lábgyakorlatok álló helyzetben

Törzsgyakorlatok (fekvésben, rúd mellett)

Hasizomgyakorlatok

Kargyakorlatok

Kombinációs gyakorlatok

Követelmények

A tanuló ismerje álló és fekvő helyzetben a láb- és törzsgyakorlatokat, a hasizomgyakorlatokat és kombinációkat.

A tanuló legyen képes az esztétikus mozdulatok, erősítő és bemelegítő sorozatok kivitelezésére, az izomerősítő gyakorlatok valamint kombinációk helyes és tudatos bemutatására, művészi kifejezésére, interpretálására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az etüdkészítés szabályainak megismerése.
- Az izolált testmozgások, kar – lábgyakorlatok elsajátítása.
- Önálló kombináció és etüdkészítés.

Tananyag

Karhajlítás, nyújtás, feszítés

Kézfej, ujjak tudatos használata

Lábgyakorlatok – alsó lábszár, felső lábszár függetlenített mozgásai, lábujjgyakorlatok

Törzsívek

Testhullám

Követelmények

A tanuló ismerje a hajlítást, feszítést, nyújtást, a kar- és lábgyakorlatokat, a test izolációt, a tudatos testhasználatot

A tanuló legyen képes a testrészek izolációjára, önálló etüd készítésére, a zenei frázisok és lüktetések felismerésére, a gyakorlatok egységeinek megkülönböztetésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A gimnasztikai gyakorlatokat bemutató tankönyv, CD-k a ritmikus mozgáshoz, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó)

TÖRTÉNELMI TÁRSASTÁNC

A tantárgy célja

A tanulókat megismertetni a XVI–XIX. századig terjedő időszak – a reneszánsz és barokk korszakok, valamint a XIX. század – béli táncainak korabeli anyagával, az adott korszakok szokásaival és illemtanával.

A történelmi társastáncok célja, hogy előmozdítsa a tanulók mozgáskultúrájának, ezen belül koordinációs képességének, tér és formaérzékének, fizikai állóképességének fejlődését, továbbá a tanulók koncentráció képességének, zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának, improvizációs készségének fejlesztését.

Emellett alapozza meg és fejlessze a tanulók stílusismeretét, ízlését, magatartásának és társas kapcsolatainak kulturáltságát, társaival való együttműködési képességét. Járuljon hozzá a tanulók előadói készségének, művészi kifejező képességének sokirányú fejlődéséhez.

Tágabb értelemben a tanuló váljon nyitottabbá az egyéb művészeti ágak irányába, fejlődjön komplex korszemlélete és legyen képes a tanultakat az iskolai tananyagba sokoldalúan visszakapcsolni.

Alapfokú évfolyamok

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által.
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül.
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentéseinek megismertetése.

- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által.
- A tanuló improvizációs készségének, stílusérzékének fejlesztése.

Tananyag

XVI. századi reneszánsz társastáncok

Reneszánsz stíluselemek: testtartás, lábfejek helyzete, kéztartások, lépéstechnika, meghajlások

Francia reneszánsz körtáncok alaptípusai

- Branle double, Branle simple, Branle gay, Branle de Bourgogne

Lépés és mozdulategyag: double, simple, petit saut, pied en l' air, reprise, branle, Capriole, révérence

A koreográfiák körben vagy láncban előadva. Díszítés improvizáció

A szabálytalan branle;

- Branle coupé, Branle coupé, Charlotte, Branle coupé Aridan

Zenei anyag–memorizálás, koreográfiatanulás

Táncos játékok

A tréfás, utánzó branle;

- Branle morgué, Branle des Chevaux, Branle des Lavandieres, Branle des Pois, Branle de la Montarde

Zenei anyag–memorizálás, koreográfiatanulás, improvizatív gesztus lehetőségek

Páros táncok

Lépő tánc: Pavane

Lépésanyag: simple, double előre és hátra, conversion, fleuret

Különböző térforma lehetőségek, koreográfiatanulás

Ugrós tánc: Gaillarde

Lépésanyag: Cinq pas: grue, saut majeur, posture, cadence

Egyéb mozdulatelemek: ruade, croisé

Cinq pas variációk: „croisé”, „pieds joints”

Pas raccourci: révérence passagiere

Egyéb variációk: fleuret, onze pas

Különböző lépéskötés lehetőségek, improvizáció

Improvizált csoportos forma: Gaillarde lyonnaise

Koreográfia szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos bemutatására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése, valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által.
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagokon keresztül.
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentésének megismertetése.
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által.
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének fejlesztése.

Tananyag

Barokk báli táncok

Barokk stíluselemek: testtartás, lábfejek kifelé forgatottsága, pozíciók, lépéstechnika, plié, élevé, port des bras

Előkészítő etűdök 3/4-es és 4/4-es barokk zenékre

Lépés anyag: demy coupé, pas de bourrée

Etűd 4/4-ben

Menüett

Lépés anyag: pas de menuet előre, hátra, és oldal irányokba, chassé, révérence

Menüett etűd 3/4-es zenére

Contredance français;

– Menuet, R. A. Feuillet: La Bergere, Menuet du Chevalier

Báli menüett szóló párra P. Rameau alapján

Figurák: révérence, bevezetés, „Z”, „malom” jobb kézzel, „malom” bal kézzel, két kezet nyújt

Koreográfia

Angol country dances

Lépések, figurák: slipping, step, double, set, turn, siding, arms, meet, lead

– J. Playford: Gathering peascods, Sellenger’s Round, Parsons farewell

Ismétlő anyag

Reneszánsz társastáncok

Gaillarde koreográfia szóló párra

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok pontos, stílusos, kifejező bemutatására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló ismereteinek bővítése az adott történelmi társastáncanyag megfelelő korszakba való elhelyezése valamint a korabeli szokások és illemszabályok megismertetése által.
- A tanuló mozgáskultúrájának, ritmusérzékének, zenei és koreográfiai memóriájának fejlesztése az adott mozdulat- és lépésanyagon keresztül.
- A tanult történelmi társastáncok elnevezéseinek, az alkalmazott szakkifejezéseknek, azok jelentésének megismertetése.
- A tanuló tér és formaérzékének, társaival való együttműködési képességének fejlesztése a koreográfiák által.
- A tanuló stílusérzékének, előadói készségének, művészi kifejezőképességének fejlesztése.

Tananyag

Polonaise

Alaplépések: pas polonaise előre, hátra haladva.

Koreográfia

Francia négyes

Alaplépések: pas marché, pas élevé, pas chassé, chassé-formák, pas balancé, pas galop

Francia négyes kiválasztott tételei

Körmagyar

Lépések: Andalgó, bokázók, tétovázó, vágás, lejtő, verbunkos, magányforgó, kettős forgó, toppantó, villám, kisharang, toborzó, urak magánya, friss, vitorlaforgás

Koreográfia a Szöllősi-féle „körtáncz” alapján

Ismétlő anyag

Korszakonként egy-egy koreográfia

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult történelmi társastáncok elnevezéseit, az alkalmazott szakkifejezéseket, azok jelentését, tudja a megfelelő történelmi korszakba elhelyezni a tanult történelmi társastáncanyagot

A tanuló legyen képes a tanult báli táncok stílusos és kifejező előadására, a zene és tánc összhangjának betartására, a csoportmunkában, a térforma kialakításban való fegyelmezett együttműködésre

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Történelmi társastánczenéket tartalmazó CD-k, történelmi társastánc leírásokat tartalmazó könyvek, korabeli táncművek magyar nyelvű kiadásai, viselettörténeti könyvek, történelmi társastánc DVD-k, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC TÖRTÉNET

A társastánc történet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XX–XXI. század tánc történetének kiemelkedő hazai- és nemzetközi képviselőit, az európai társastáncélet fejlődését, a kor hazai alkotóműhelyeit és a formációs társastáncok kialakulását, aktív közreműködőként vegyen részt táncművek, koreográfiák elemzésében.

Továbbképző évfolyamok**9. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.
- A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése.

Tananyag

Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)

A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig

Követelmények

A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését

A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóinak és produkcióinak a felismerésére, tudatos értelmezésére

10. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.
- Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása.

Tananyag

A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.

A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik.

Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.

Követelmények

A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket. Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit. A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit

A tanuló legyen képes

A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc történet, 10 perc

A vizsga tartalma

- A társasági élet alkalmi
- A XX–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói
- A formációs társastáncok kialakulásának története

A vizsga értékelése

- a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
- a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete,
- a formációs társastáncok kialakulásának története.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok, kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD-k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

D) MODERNTÁNC TANSZAK

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ MODERNTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánckultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individuummal rendelkező ember. A testi, szellemi valamint lelki folyamatokra épülő mozgás megnyilvánulási formái elősegítik az emberi kapcsolatok kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetőségének megélését

A moderntánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkező, társas kapcsolatokban jártas embert. Nyitott és értő közönséget nevel, miközben biztosítja a hivatásos pályaorientációt

A technikai képzés elősegíti az oktatási folyamatban résztvevők számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag spirális elrendeződése lehetővé teszi az összevont osztályokban történő oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:

Berczik–technika (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Kreatív gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Limón–technika (5–6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy: az összevont osztályokban:

Tánc történet

Limón–technika

Választható tantárgyak:

Kreatív gyerektánc (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Berczik–technika (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon)

Kontakt improvizáció (5–6. alapfokú évfolyamon)

Lábán–technika (7–8. továbbképző évfolyamon)

Repertoár (7–10. továbbképző évfolyamon)

Graham–technika (9–10. továbbképző évfolyamon)

Improvizáció és kompozíció (9–10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	1	1	3	3	3–4	3–4	3–4	3–4	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy	1	1	1	1			1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy					1–2	1–2			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A MODERNTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a moderntánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése

A tér, idő, energia rendszereinek, törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása

Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése

A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerűségeinek megismertetése

Tudatos előadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az előképzettségnek megfelelően

A táncművészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése

A művészetek és társművészetek megismerése iránti igény kialakítása

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése

A zenei ízlésformálás

A tudatos és rendszeres munkára nevelés

Nyitottságra és művészi alázatra nevelés

Folyamatos ismeretbővítés valamint analízis és szintetizáló tudás kialakítása

A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása

A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása

A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása

Társas kompetenciák

A csoport és a csoportnorma kialakítása

A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme

A szabálytudat kialakítása

A közösség tagjainak elfogadása és a közösségi szemlélet kialakítása

A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése

Az egészséges életmódra nevelés

A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása

A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák

A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése

A testtudat kialakítása

A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása

Az ok-okozati összefüggések megértése

A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása

A tehetséggondozás és pályorientáció

Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga

Jazz–technika

Limón–technika

Művészeti záróvizsga

Jazz–technika

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

II. FEJEZET

BERCZIK-TECHNIKA

A Berczik-technika olyan – értékes zenékre, azokkal teljes harmóniában végrehajtott és az esztétikai törvényszerűségeknek megfelelő – gimnasztikai alapú mozgásanyag és tánctехnikai mozgásformák összessége, amely magában foglalja a szükséges és egészséges természetes mozgásfajtákat. Ízlés, jellem és személyiségformáló ereje a pozitív érzelmek felkeltésével kreativitásra, alkotásra, logikus gondolkodásra nevel

Olyan izomérezékelést fejleszt ki, amely később megfelelő önkontrollt biztosít és fokozott plaszticitáshoz vezet, egyben elősegíti a formaérezék és formalátás kialakulását is. Ismereteket ad át a tér, az idő és az erő összetevőiről és a mozgással való kapcsolatukról

A zene és a mozgás összhangja, a zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodás külön hangsúlyt kap. A profilaxis, az alkatalakítás és a rekreáció módszere is. A képzés által olyan előkészítést kap a test, amelyre később bármely más tánctехnika is ráépíthető

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérezék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kezűgyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Alapgyakorlatok

Járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben

A természetes járás, mint a mozgásformák változatainak alapja (Lábvezetés, testsúlyáthelyezés, törzs-, kar kísérő kilengései)

A természetes testtartás, mint a testkidolgozás mozgásanyagának alapja, a helyes tartás kialakítása, tudatosítása, az eltérések korrekciója

Alapjárás, lábujjon-, sarkon-, külső talpélen, hajlított térdel-, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, futás térd/sarokemeléssel

Alaptartás, pihenőtartás állásban, ülésben

Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikus kivitelezésben

Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben: a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben történő átmozgatása, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal kombinálva

Törzsdöntés, törzsdőlés, rész- és teljes törzshajlítás

Ülésmódok

Kar-, kéz- és ujjgyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan

A lapocka és felkar, az alkar, a kézfej és az ujjak az anatómiai lehetőségek szerint végrehajtható mindenirányú foglalkoztatása: emelés, fordítás, körzés, hajlítás, nyújtás, távolítás, összezárás, takarás, a gyakorlatok segítése, az előadásmód finomítása

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben

A talp, a lábfej, az ujjak, az alsó lábszár, a felső lábszár izmainak megfelelő erősítése, a természetes tartás, a helyes járás kialakítása, a deformációk megelőzése, kiküszöbölése: átgördülés, körzés, behúzás–nyújtás, távolítás, hajlítás, emelés, körzés, fordítás

Szökdelő gyakorlatok, lendületvételek

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs és táncos feladatok

Népi játékok és néptánc egyszerű lépéseinek és dallamainak felhasználásával végzett gyakorlatok

Improvizáció, szabadtánc: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása a tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével a zene által keltett gondolatok táncban történő kifejezése

Etűd: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása érdekében a tanár által készített etűd elsajátítása

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható: simlabda, fél–karika, 2 db ritmusbot (kiegészítő lehet a korong, a dob a négy évfolyamon végig)

Ismerkedés a mozgás esztétikai tényezőivel

Tér: a testrészek egyidejű egymáshoz való viszonya a térben

Mozdulatplasztika: a mozdulat iránya (a relatív fő front, konkrét irányskála), magassági foka, hajlítási szöge

A mozgásfolyamat rendezettsége, a mozdulatok egymáshoz való viszonya: a moduláció, a térrajz

Idő: a mozdulatok egyidejű időbelisége, a mozdulat ritmikája: metrum, ritmus, tempó és összhangja

A mozgásfolyamat egymásutánosságának időbeli rendje. motívum, mondat, periódus

Erő: a mozdulatrészek egyidejű egymáshoz való viszonya az erőadagolás szempontjából

A feszülő skála erőváltozatai: vezetett, ellenálló, fékezett, hangsúlyozott, rögzítő

A lazító skála erőváltozatai: ernyesztés, rázás, ejtés, esés

Ezek kombinációja: lendítés, ruganyozás

A mozgásfolyamat egymásutánosságának erőbeli rendje, hangsúlyelhelyezések, erősítés–gyengítés

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit a korosztályának megfelelő szinten

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, együttes, egyidejű összehangolására valamint az alap motorikus mozgásokra előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén. Határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek korosztályi szintnek megfelelő, tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására, társas együttlétre, mások elfogadására, fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.

- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben, alapjáras, lábujjon, sarkon, külső talpélen, hajlított térdrel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjáras, passzé járás, hintajáras, futás párhuzamos és terpesztett térd emeléssel, sarokemeléssel

Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal szimmetrikusan

Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben, térdelésben

A fekvő- és ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása térdelésben és rövid ideig állásban, neheztett változatban

A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával

Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan: lapocka és felkar, alkar, kézfej és ujjak

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, rúdnál: talp, lábfej, ujjak, alsó lábszár, felső lábszár

Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs, táncos feladatok a magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció-szabadtánc: a test önálló „gondolatainak”, érzéseinek a külső szemlélő által észlelhető kifejezése az addig tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével

Etűdkészítés: a tanár által készített etűd elsajátítása és diktálásra bemutatása, önálló etűdkészítés számolásra, rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható: műanyag labda, kiskarika, egy-két kisszalag, bot (kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kezűgyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben, hintalépés előre–hátra, hármaslépés, táncos alapjáras, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térdel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjáras, passzjáras, hintajáras, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, alap tánclépések

Az alsó végtag gyakorlatai rúdnál

Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikusan

Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban. A térdelő-, fekvő-, ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása állásban, nehezített és kombinált formákban, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc–egységekben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával

Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban

Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás–előkészítő gyakorlatok, egyszerűbb ugrások

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs, táncos feladatok

A magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció–szabadtánc–etüdkészítés: számolásra szólóban, párban, rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban, majd párban

Önálló feladatként csoportos etüd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére: 1–2 perces, az életkornak megfelelő zenére való saját koreográfiák

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható, itt: műanyag labda, karika, 3 m-es szalag, bot (Kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kéz ügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.
- Önállóság, saját etűd-összeállítás bemutatásának képessége.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben: hintalépés előre–hátra, hármaslépés, szökkenő hármás, táncos alapjárással, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térdrel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárással, passzjárással, hintajárással, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, sasszé, alap táncleépések

Az alsó végtag és a törzs gyakorlatai rúdnál

Középgyakorlatok: fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, aszimmetrikusan is

Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, támaszban, állásban. A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc–egységekben, kombinációkban, variációkkal, a nehézségi szint, a tempó fokozódásával, változó dinamikával.

Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben és állásban szimmetrikusan és aszimmetrikusan

Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban, elmozdulásban

Diagonál gyakorlatok 1–4 fős csoportokban

Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás–előkészítő gyakorlatok, ugrások összekötő lépésekkel

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs, táncos feladatok

A magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció–szabadtánc–etűdkészítés: rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban, majd párban, csoportos etűd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére, 1–2 perces, az életkornak megfelelő zenére való önálló koreográfiák

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban és az etűdökben

Tanévenként egy fő szer választható: műanyag labda, 1 vagy 2 karika, 3–5 m-es szalag, bot (Kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra

és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő ritmushangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tantárgyhoz használt, évfolyamonként választható eszközök: similabda, fél-karika, ritmusbot, műanyag labda 2–3 méretben, műanyag karika 2–3 méretben, kisszalag, 3–4 m-es szalag, kendő/fátyol, tornabot, korong, dob, ugrókötél vagy más eszközök az iskola helyi tanterve szerint

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfelelt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömeinek megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfelelt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezőkétségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formálátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentrációkétség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Ismerkedő táncok

Ábrázoló táncok

Csoportos táncok

Ünnepi táncok

Izom puzzle/testtudati táncok

Kitalálós játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték-fajtákat.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár- és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképesség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

Energia levezető, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában

Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)

Alapvető gyakorlattípusok használata:

Vezetés-követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása

Másolás-tükrözés: szinkronicitás, kánonforma

Kontraszt variációk: mozgás-mozdulatalanság, kicsi-nagy mozgások, gyors-lassú mozgások tudatosítása

Akció-reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok

Zenei táncjátékok

Bizalmi játékok

Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok

Koncentrálós és kitalálós játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés-követés, másolás-tükrözés, kontrasztvariációk, akció-reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.

A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
- A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
- Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
- Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történő megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
- A mozgásmemória fejlesztése
- A problémák felismertetése előre és utólag
- A tér-, ritmika-, dinamika az életkornak megfelelő szintű alapelemek használata
- A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag

Energia kiegyenlítő, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

Alapmozgásformák: döntések, dölések, esések, gurulások párban és egyénileg

Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez

Térben haladás változatai, két- és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése

Többszereplős térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést

Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával

2/4-es, 3/4-es, 4/4-es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása

Hangok, szavak, énekhang játékos használata

A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fő irányokban

Az érzékszervek adta világ felfedezése

A belső kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése

Követelmények:

A tanuló ismerje az alapmozgás formákat.

A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetőségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
- A koordinációs készség fejlesztése
- A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
- A zenei szövegek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag

Energia összehangoló játékok

Bemelegítő, állóképesség javító, erősítő játékos gyakorlatok

Koncentráció képességet javító feladatok

A csont-, izom- és szalagrendszer feltérképezése, lehetőségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása

Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenziós irányok használata

Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorrá való rögzítése

Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtető–farokcsont, ülőcsont–sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás illetve forgatás)

Zenei ritmusok, szerkezetek analizálása, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés

Etűdök készítése egyénileg és kiscsoportban

Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás

Mozgáselemzés, stíloselemzés

Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje saját testének lehetőségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvető alkotórészeit.

A tanuló legyen képes egy egyszerűbb zenemű szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

JAZZ-TECHNIKA

A jazz-technika a klasszikus balett, az afrikai és latin-amerikai táncok hagyományaira épülő színpadi táncforma. Jellemzői az izoláció és koordináció, az éles ritmikai és dinamikai kontrasztok, törekvés a könnyed, közérthető, expresszív előadásmódra

Az oktatási folyamat célja, hogy a tanulók, a táncpedagógus irányításával tudatosan koordinált, plasztikus, egészséges testet fejlesszenek. A tanulók képessé válnak a művészi munkára, melyben az izolációs technika által magas szintre fejlődik koordinációs készségük és létrejön a dinamikai különbségekre épülő tudatos, harmonikus mozgás

Az egyes évfolyamok számára összeállított tréningek a testi képességek, a fizikai erő és a koncentrációs készség fejlesztését szolgálják. A képzés során képesség szintjéről jártasság szintjére fejlesztik az izolációs technikát. Tudatosítják a testközpont használatát, a kontrakciót és release-t. A tanulók megismerik és biztonságosan alkalmazzák a jazz-technika általános és stílári jegyeit

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes testtartás megismertetése és kialakítása, a központ helyének, valamint fontosságának megéreztetése.
- A jazz technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- Az en dehors és a parallel lábtartás helyzetek begyakorlása balett és jazz karpozíciókat alkalmazva.
- Az alapgyakorlatok megismertetése, az alaptechnikai elemek alkalmazása.
- A jazz-technikára jellemző izolációs képesség kialakítása.
- A testrészek mozgáslehetőségeinek felismertetése, megtapasztalása.
- A térben való mozgás lehetőségeinek előkészítése.
- A térhasználati képesség, készség kialakítása.
- Az alap szakkifejezések megismertetése és értő alkalmazása.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása
Először földön, majd folyamatosan építkezve álló helyzetben, kapcsolódva az előző években tanultakhoz

Erősítő és nyújtó gyakorlatok az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Jazz karpozíciók és karvezetések

Klasszikus balett karpozíciók I., II., III.

Lábhelyzetek és pozícióváltások I., II., VI. pozícióban

Port de bras szögletes karpozíciókkal

Demi plié I., II., VI. pozícióban

Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva folyamatos átmenetekkel

Battement tendu parallel és en dehors lábfejgyakorlatba ágyazva

Passé parallel és en dehors pozíciókban

Degagé II. pozícióban parallel és en dehors pozíciókban

Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban

Flat back

Developpé először földön, majd álló helyzetben

Enveloppé először földön, majd álló helyzetben

Grand battement először földön, majd álló helyzetben

Izolációs gyakorlatok: a fej és váll izolálása kettő majd négy irányba a középponton mindig áthaladva

Térbeosztás: térirányok

Összekötő lépések:

Chaissé, Keresztlépés (pas croisé)

Jazzfutás csúsztatott lábbal, karral

Ugrások:

Két lábról–két lábra

Két lábról–egy lábra

Egy lábról–egy lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és lábpozíciókat valamint a technika szakkifejezéseit

A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére, a biztonságos térhasználatra, a tanult mozgásanyagból összeállított tréning sor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazása.
- A pozíciók és tempóváltások hangsúlyos alkalmazása.
- Az új tréning elsajátítása, a koncentrációs idő intervallumának bővítése.
- A testrészek sokszínű mozgáslehetőségeinek kihasználása, bővülő mozgásrepertoár létrehozása.
- A forgások előkészítése alapozó forgás előkészítő gyakorlatokkal.
- A térben való elmozdulás lehetőségének bővítése a szintek és irányok kombinációja által.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználásával

Erősítő és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Demi plié, battement tendu parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal

Port de bras IV. pozíció grand plié

Passé parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
 Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban
 Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva karral
 Twist előkészítő második pozícióból karral
 Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban kar használatával
 Flat back. Developpé álló helyzetben
 Enveloppé álló helyzetben
 Rand battement álló helyzetben
 Izoláció: A fej és váll izolálása, egy-egy testrészrel négy irányba, ritmizálva, a középponton áthaladva és a körívek mentén
 Térbeosztás: térirányok, fönt–lent helyzetek
 Összekötő lépések irányváltásokkal:
 Féltalpon és féltalpról lassan legördülve
 Pas de bourrée
 Triplet
 Forgás előkészítő gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
 Ugrások:
 Két lábról–két lábra
 Két lábról–egy lábra
 Egy lábról–két lábra
 Egy lábról–egy lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit
 A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, az izolációs technika értő alkalmazására, a tanult mozgásanyagból összeállított tréning sor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazásával, hosszabb időtartalmú tréning sorok által.

Az izolációs gyakorlatok pontos, ritmizált formában történő alkalmazása.

Az előkészített forgáselemek készség szinten történő alkalmazása gyakorlatokba építve.

A szintváltások, dinamikai váltások biztonságos alkalmazása helyben és térben elmozdulva. A testtudat kialakításának megalapozása.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal

Port de bras gyakorlat

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal

Developpé, enveloppé

Attitude

Adagio

Grand battement

Térben elmozduló grand–battement.

Twist

Hinge

Arch

Izoláció: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – legalább kettő egy idejű alkalmazásával – alapirányokba a síkok mentén, a centrumon mindig áthaladva és ritmizálva

Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel féltalpon, pliében és féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Croisé–ból change

Triplet

Pivot

Tombé

Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva

Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs és kar használattal

Két lábról – két lábra

Két lábról – egy lábra

Egy lábról – két lábra

Egy lábról – egy lábra

Egyik lábról a másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit

A tanuló legyen képes az izolációs technika pontos, tudatos alkalmazására a tréning során elsajátított gyakorlatokon belül. A gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásrepertoár bővítése.
- A mozgásminőség javítása és a technikára jellemző stiláris jegyek tisztázása.
- A tréning kombinatív gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- Az izolációs technika komplex formában történő alkalmazása.
- A biztos forgástechnika kialakítása a helyben és térben való elmozdulás lehetőségeinek figyelembevételével.
- A tér és idő, magasság–mélység és a dinamikai váltások biztonságos alkalmazása a kombinációkban.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása

Erősítő és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal

Port de bras gyakorlat

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal

Developpé, enveloppé

Attitude

Adagio

Grand battement

Térben elmozduló grand–battement

Tilt

Twist

Hinge

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – legalább kettő egy idejű alkalmazásával – alap irányokba, a síkok mentén, a köríveken is áthaladva és ritmizálva

Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül féltalpon, pliében

Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Change

Triplet

Pivot

Tombé

Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva

Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

Két lábról – két lábra

Két lábról – egy lábra

Egy lábról – két lábra

Egy lábról – egy lábra

Egyik lábról – másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit

A tanuló legyen képes az jazz–technikára jellemző izolációs képesség elsajátítására, a stílári jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A tanult technika mozgásanyagát, rendszerét, szaknyelvét és főbb stílusalkotó elemeit

A tanuló legyen képes

Az elsajátított anyagot biztonsággal alkalmazni a jazz–technika stílusára és összetevőire jellemző előadásmód során. Testi adottságait és azokból adódó erősségeit–gyengéit elfogadni és tudatosan használni. Rendelkezzen a technika végrehajtásához szükséges izomerővel, lazassággal, gyakorlati biztonsággal és stílusosan alkalmazza a technika elemeit

Legyen képes a tréning sor és a tananyag mozgáselemeiből építkező önálló vagy csoportos etűd, kombináció harmonikus bemutatására és színpadi formában történő előadására

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Jazz–technika

35–40 perc

A vizsga tartalma

A jazz–technika vizsga anyaga előre kijelölt és a szaktanár által összeállított gyakorlatokból, gyakorlatsorokból, térben elmozduló lépés, forgás és ugráskombinációkból és néhány perces tánc kombinációkból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.

Témakörök

Parallel és en–dehors pozíciók

Balett és jazz karpozíciók

Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release

A jazztánc által használt speciális mozgáselemek: twist, flat–back, tilt, hinge, tour, tombe, pas de bourre, chassé, pivot

Izoláció: minimum két testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkája

Ötféle ugrásfajta

A jazz–technika által használt balett technikai elemek: plié, tendu, battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté használata a jazz tánc sajátosságainak megfelelően

A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum 1,5 perces kombináció bemutatása

A vizsga értékelése

A bemutatott tananyag pontos ismerete

A gyakorlatok technikai biztonsága

A jazz–technika sajátosságainak stílusos bemutatása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.
- A tudatosság megélése a megértés, megézés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
- A jazz–technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzés technika megismertetése és állandó fejlesztése.
- A tanult mozgásanyag készség szinten történő elsajátítása.
- A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
- A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
- A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva

Port de bras gyakorlat. Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal. Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal

Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva

Attitude parallel és en dehors

Grand battement parallel és en dehors pozíciókban

Térben elmozduló grand battement

Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air

Tilt

Twist

Hinge

Arche

Balance és offbalance helyzetek

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében, piqué, plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – pas croisé

Triplet

Pivot

Tombé

Soutenu

Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban

Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid, improvizációs részt is

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.
- A tudatosság megélése a megértés, megérzés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
- A jazz-technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.
- A tanult mozgásanyag készsége szinten történő elsajátítása.
- A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
- A koordinációs készség, a ritmusérzés, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
- A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor, melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva

Port de bras gyakorlat

Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)

Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)

Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva

Attitude parallel és en dehors

Grand battement parallel és en dehors pozíciókban

Térben elmozduló grand battement

Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air

Tilt

Twist

Hinge

Arch

Balance és offbalance helyzetek

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében, piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – as croisé

Triple

Pivot

Tombé

Soutenu

Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban

Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bővítése és tovább mélyítése.
- A meglévő mozgásanyag ismeret szintjén történő elsajátítása.
- A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.
- A jazz–technikára jellemző izolációs–, forgás– és ugrástechnika valamint az improvizációs készség fejlesztése.
- A szimmetrikus izolált mozgásformák mellett az aszimmetrikus izolált mozgás fejlesztése.
- A tudatosság, a dinamikus mozgásminőség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor, melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetőségére építve

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az előző évek teljes lépésanyagát

Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemző törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra

Az ok–okozati összefüggések megértetése, a dinamikai váltások alkalmazása

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében

Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – pas croisé

Triplet

Pivot

Tombé

Soutenu

Glissade

Pas couru

Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használatával és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal. Összetett forgás gyakorlatok kombinálva grand battement–nal vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással

Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával

A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelő előadásmódra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bővítése és tovább mélyítése.
- A meglévő mozgásanyag jártasság szintjén történő elsajátítása.
- A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.
- A jazz–technikára jellemző izolációs–, forgás– és ugrástechnika valamint az improvizációs készség fejlesztése, az aszimmetrikus izolált mozgás, a tudatosság, a dinamikus mozgásminőség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása.

Tananyag

Bemelegítő gyakorlatsor, az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetőségére építve

Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

Középgyakorlatok:

A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az előző évek teljes lépésanyagát

Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemző törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra

Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

Féltalpon, pliében

Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

Pas de bourrée

Pas de bourrée en tournant

Keresztlépés – pas croisé

Triplet

Pivot

Tombé

Soutenu

Glissade

Pas couru

Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva

A stílusra jellemző törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal Összetett forgásgyakorlatok kombinálva grand battement–nal, vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással

Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal

A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi egyszerű akrobatikus elemekkel kombinálva

Két lábról – két lábra – sauté

Két lábról – egy lábra – sissone

Egy lábról – két lábra – assemblé

Egy lábról – egy lábra – sauté

Egyik lábról – a másik lábra – jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelő előadásmódra a különböző jazz kombinációkban is

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje és alkalmazza biztonsággal

A tanult technika mozgásanyagát, szaknyelvét, kifejezési formáit, stiláris jegyeit. Ismerje a zene és a tánc összhangját segítő és kifejező ritmikai váltásokat: gyorsítások, lassítások, folyamatok, megállítások. A tanuló ismerje és folyamatosan fejlessze testi adottságait és ellensúlyozza azokból adódó hátrányait. Ismerje a technika táncosokra vonatkozó módszertanát, lássa és alkalmazza az ok-okozati összefüggéseket, valamint ennek ismeretében legyen képes az önfejlesztésre

A tanuló legyen képes

A magas szintű igényes technikai kivitelezésre, rendelkezzen a táncművészethez szükséges munkamorállal, a technika végrehajtásához szükséges izomerővel és lazasággal. Biztonsággal tudja bemutatni az elsajátított anyagot, miközben a stiláris sajátosságait alkalmazza. Legyen képes belső motíváltású, tudatos munkavégzésre, a harmonikus, esztétikus mozgásra. A technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos etűdök, bonyolult kombinációk, koreográfiák előadására. Legyen képes felvállalni jó teljesítményét és hibáit, alkotóként beépülni a művészi alkotófolyamatba, miközben vállalja félelmeit, érzéseit, érzeteit

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Jazz–technika

35–40 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a szaktanár által összeállított és meghirdetett témakörökből áll, melynek ismeretéről a tanulók egyénileg, párosan vagy csoportos formában adnak számot

Témakörök

Parallel és en–dehors pozíciók

Balett és jazz karpozíciók

Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release használata

A jazz–technika által használt speciális mozgáselemek: twist, flat back, tilt, hinge, tours, tombe, pas de bourré, chassé, pivot

A testsúlyáthelyezések különböző formái

Izoláció minimum három testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkájával

Forgások helyben és térben elmozdulva

Térben elmozduló gyakorlat szintváltásokkal és irányváltásokkal

Ötféle ugrásfajta

A jazz–technika által használt balett technikai elemek – plié, tendu battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté – használata a jazz–technika sajátosságainak megfelelően

A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum három 1,5 perces kombináció bemutatása, melyek tartalmazznak rövid improvizációs részt is

A vizsga értékelése

A bemutatott tananyag pontos ismerete

A gyakorlatok tudatos alkalmazása

A jazz–technika sajátosságainak bemutatása

A művészi előadásmód

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek, elektronikus hanglejátszó eszközök az iskola helyi tanterve szerint

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

Kézi dob és dobverő

LIMÓN–TECHNIKA

A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltő mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erőt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult érzékenységet

A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képező és a többi modern tánctechnikától eltérő alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerű ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
- A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
- A gravitáció használatának elősegítése.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A Limón–technika nyelvezetének megismertetése.

Tananyag

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:

A gerinc izolált mozgásai

Légző gyakorlatok

Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő-, térd-, bokaízületek) izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása

Ülésben végzett gyakorlatok:

Folyamatos gerincgördülések előre, oldalra, vég helyzetben kitartással, elnyújtással

Gurulások, kar támasz helyzetekkel

Láb pozíciók (előkészítő, első, második pozíció) elsajátítása

Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetőségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával

A gerincoszlop szakaszainak egymást követő mozgata folyamatos gördülések által először előre, majd oldalirányban is

Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával

Gerincgördülések, vezetések különböző lábpozíciókban végrehajtva

Talajon végzett haladó gyakorlatok

A karok súlyátvevő szerepének megismerése

A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása

A testközpont ereje lendületekben

Folyamatos gurulások fekvésben, ülőhelyzetekben

Ülésből fekvésbe érkezések lendületekkel

Kéz és lábtámasz helyzetek

Álló középgyakorlatok

Alaptartás helyzete

Kar, törzs és láb alap pozíciók

Kar és láb izolált mozgásai

Plié, parallel és en dehors pozíciókban függőleges nyugalomban lévő törzs munkával

Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs- és karlendítéssel

A gerinc szakaszainak mozgata gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve

Törzsnyújtás, zuhanások, suspension

Lábfő, boka, ízületek artikulációi

Diagonális–haladó gyakorlatok

Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása

Kis ugrások előrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs egyszerűbb koordinációját, a gravitáció mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etűd bemutatására

Alapfokú évfolyamok

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminőségek bővítése.
- A Limón–technika gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
- A gravitáció használatának vizsgálata.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A technikára jellemző összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etűdökben.
- A Limón–technikára jellemző előadásmód kialakításának elősegítése.

Tananyag

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok

A gerinc izolált mozgásai

Légző gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva

Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése

Mellkas emelés fekvőhelyzetből vállig, fejtetőig, majd ülésig

Ülésben végzett gyakorlatok

Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése

A különböző alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követő mozgatásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) előre, oldalirányban, spirális helyzetekben

Törzszuhanások előre és oldalirányokba

Talajon végzett haladó gyakorlatok

Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel

Ülésből, középhelyzetekből fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel

Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások

Álló középgyakorlatok

Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok

Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyeinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)

A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve

Törzsnyújtás, zuhanások és körkörös irányok különböző lábpozíciókban

Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban

Egyszerű tendu gyakorlatok, kar– és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan

Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve

Egyszerű támadások különböző térirányokba

Támadások karejtéssel
Diagonális–haladó gyakorlatok
Siklás előre, oldalra, hátra haladással, kar– és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
Kis ugrások előrehaladással, ritmikai változtatásokkal
Láblengetések előrehaladással
Egyik lábról a másikra történő átugrások
Etűdökkel, rövid koreográfiák
Egyszerű talajon végzett etűdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
Etűdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetőségeit, a gravitáció, mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyőző előadására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A Limón–technika alapjait képező és a többi moderntánc–technikáktól eltérő alapmozgás elveket, a technika jellemző gyakorlatait és térhasználatát

A tanuló legyen képes

Finom, koordinált mozgásra, a megfelelő súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelő alkalmazására ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyőző előadására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Limón–technika

Csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:

A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerű majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces etűd kis csoportokban történő bemutatása

A vizsga értékelése

A vizsga értékelésének szempontjai:

A bemutatott tananyag ismeretének minősége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje

A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága

A Limón–technika stílusának megfelelő előadásmód minősége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek.

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.

TÁNC TÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánc kultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a tánc műfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése
- A tánc műfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag

A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, művészi mozgás, a művészi mozgás nyelvezete

Az őskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok

Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján

A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása

A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a művészetek fejlődésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei

A barokk kor általános jellemzői és az udvari balett kialakulása

Noverre és a cselekményes balett

A romantika alapelvei, a kor jelentős primabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo Taglioni) kiemelkedő művek

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése.
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
- A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése.

Tananyag

Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet-Európában

Marius Petipa munkássága

Jelentős orosz művészegyüttesek: Gyagilev–balett

Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánc kultúrára

Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus művészetében

A magyar mozdulatművészet kialakulása, jelentős képviselők munkássága

Jelentős táncműhelyek (Szeged, Pécs, Győr) munkássága, alkotói, jelentősebb műveik

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi táncművészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét

Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedőbb alkotóit, műveit

A tanuló legyen képes

A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a műélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejező mozgás szolgálatába állítani

Gondolatait megfelelő szókinccsel szabatosan elmondani

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli részekből áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet

30–40 perces írásbeli

5–8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást illetve értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:

Az őskor táncművészete

A középkor jellemző táncformái

A reneszánsz és barokk kor táncélete

A romantika

A reformkor táncélete

A XX. század táncélete

Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon

A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

A tananyagtartalom elsajátításának mértéke

Az összefüggések ismerete

A szakmai kommunikáció fejlettsége

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Videólejátszó vagy DVD-lejátszó

Televízió

Magnetofon

Diavetítő

CD-lejátszó

Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes műfaját tartalmazó videokazettán)

Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)

Kézi könyvtár (tánc történeti kötetek, kiadványok, újságok)

Hangtár – CD, magnókazetta (tánc történethez kapcsolódó zenei anyagok)

KONTAKT IMPROVIZÁCIÓ

A kontakt improvizáció spontán fizikai dialógusok sora, amelyek a mozdulatlanságtól az erőteljes, energikus mozdulatokig terjednek. A tánc a két mozgásban lévő test közötti kommunikáción alapul, valamint a táncosok mozgását irányító fizikai törvényekhez való közös viszonyulásukon, úgymint a gravitáció, a lendület, a tehetetlenség, a súrlódás. Ahhoz, hogy ezeket az élményeket átélhessük, a test megtanulja az izom többlet-feszültségeit felszabadítani és a mozgás természetes folyamának teret engedni egy bizonyos minőségű akaratlagosság elhagyásával. A gyakorlatok tartalmazzák a gurulást, esést, a fejjel lefelé levést, a fizikai kapcsolat pontjának követését, a súly megtámasztását és átadását. A mozgásanyag a befelé figyelést és a mozgás folyamata iránti nyitottságot tükrözi. A mozdulatok forrása az a kreatív mozgatóerő, amit az egyensúlyi helyzetekből való kibillenés, a dezorientáltság idéz elő. Általános a duett-forma, de többen is táncolhatják egyszerre. A kontakt improvizáció eltér a többi tánctechnikától, célja a spontán kialakult helyzetekre adott egyedi válasz megtalálásának támogatása

A kontakt improvizáció célja, hogy a tanuló megismerje és megtapasztalja e táncforma technikai elemeit és tanulmányozza az érintésből adódó információk fogadását és adását, megfigyelje a test reflexeinek működését. Célja az egyéni mozgásszótár, az improvizációs készség, az érintés nélkül és érintésen keresztül történő kommunikáció, a figyelem, a váratlan helyzetek megoldási képességének, a belső mozgások érzékelésének fejlesztése. A kreatív kompozíciós készség fejlesztése. A tanuló a különböző területekről jövő információk megszerzésével képes lesz testének tudatosabb használatára, az improvizációkban mozgásainak, reflexeinek és döntéseinek megfigyelésére. A technikai elemek gyakorlásával „izom emlékezet” alakul ki, amely emlékezet képessé teszi a tanulót testének leggazdaságosabb és legmegfelelőbb használatára

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelem fenntartásának, a tanuló testismeretének, a mozgás gömbszerű térérzékelésének, improvizációs készségének, verbális és non verbális kommunikációjának és kreativitásának fejlesztése.
- A belső történések megfigyeltetésének képességfejlesztése.
- A puha izomtónusú és a gördülékeny talajra érkezés kialakítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- A saját test megtapasztalásának ösztönzése a társ viszonylatában.
- Duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés megfelelő használatának kialakítása.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások az adott pillanatban megfelelő kiválasztásának fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának fejlesztésével a figyelem belső irányításának elsajátítása.
- Csoportos játékokon keresztül a kapcsolatteremtés fejlesztése, a felszabadult mozgás ösztönzése, a figyelem megosztásának elősegítése és a váratlan helyzetekre való felkészülés vizsgálata.
- Az átélt fizikális élmény verbális megfogalmazásának elősegítése, ösztönzése.

Tananyag

Egyéni mozgásfelfedező feladatok

- Mozgások különböző testrészek indításával
- A testközpont mint motor felfedezése
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A gerinc mozgásaink megismerése, mozgások alacsony, közép és magas szinteken
- Tér, idő, dinamikai játékok

Test tudatossági feladatok

- Az elengedés és feszítés állapotai
- A különböző izomtónusok használata
- Aktív/passzív szerepek
- Információ adása és vétele érintéssel
- Az érintés minőségei
- Nyak, váll–kar, csípő–láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
- Ízületek izolálása végtagmozgatással
- Végtagok súlyérzékelése aktív, passzív szerepekkel
- A légzés megfigyelése, a légző mozgás szabadsága
- Gyakorlatok képek használatával: olvadás, gyökerezés/ellebegés

A talajon végzett gyakorlatok

- Gurulások különböző testrészek indításával (medence, kézfej, lábfej, fej, spirál, banán, vállon át előre/hátra)
- Tolások, kúszások, mászások, gördülés
- Támaszok. Fekvésben végrehajtott partner munkák

A partner munka

- Súlyérzékelési feladatok talajon, aktív/passzív szerepek
- Egyszerű figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerep feladatok
- Impulzusadással improvizációba vezetés

A táncforma alaptechnikai elemei

- Gurulások: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel
- Dőlések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban; párban – talajra vitel nélkül; csoportban
- Csúszások: egyénileg – talajon, falon; párban – társon: fekvő-, közép- és álló helyzetekben
- Mászások: egyénileg (kéz és lábtámaszok); párban társon: fekvő-, közép- és álló helyzetekben
- Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
- Húzások: párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
- A kontakt „gördülő pontja”: Egyénileg talajon, labdával, falnál, párban állásban (csak karok és a hát használatával)
- Emelések: test központra
- Statikus helyzetekben, földre vitellel
- Ugrások, elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása (álló- és támaszhelyzetekbe); párban – medence és válltámasszal, központra érkezések
- Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással
- Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások
- Asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
- Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok
- Vezetett és szabad improvizációk
- Egyéni, páros improvizációk
- Páros gyakorlatokból felfedező improvizációk
- Fej–fej, hát–hát, tenyér–tenyér, talp–talp érintéssel
- Strukturált improvizáció

Az érzékeléses feladatok

- Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
- Periférikus látás megfigyelése
- Tapintás, hallás, nyomásérzékelés

Csoportos játékok

- Térjátékok
- Dinamikai játékok
- Ügyességi játékok
- Figyelemvezetési játékok, labdával, tapssal

Visszajelzés és verbalitás

- Adott feladat vagy improvizáció utáni visszajelzés
- Óra végi megosztás
- Párban vagy csoportban
- A tanár vezetésével vagy anélkül

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés különböző minőségeit

A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelemfenntartás képességének, testismeretnek, a mozgásszótárnak, a gömbszerű térérzékelésnek, a döntéshozatali képességnek, a kreativitásnak, az improvizációs készségnek, a verbális és nonverbális kommunikációnak a fejlesztése.
- Az elengedés/engedés érzet további fejlesztése, differenciálása, finomítása.
- Az izomtónus differenciált használatának fejlesztése, a figyelem hosszabb időn át való fenntartásának kialakítása.
- A gravitáció testre gyakorolt hatásának megismertetése, használatának megtapasztalása.
- A biztonságos súlyadás/átvétel kialakítása.
- Magasabb helyekről (lendületekből) a puha izomtónusú és gördülékeny talajra érkezés elsajátítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- Szóló, duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés és a dezorientáció használatának további fejlesztése.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások kiválasztásának fejlesztése az adott pillanatnak megfelelően.
- A döntési képesség fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának további fejlesztése, a figyelem belső irányításának tudatosítása.
- A verbális kifejezés fejlesztése véleményformálás nélkül.

Tananyag

Egyéni mozgásfelfedező feladatok

- Mozgások különböző testrészek indításával
- Belső és külső tereket felfedező táncok
- A testközpont, mint motor használata
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A testközpont és a periféria kapcsolata
- A gerinc mozgásaink felfedezése kéztámasz helyzetekben, átjárhatóság az alacsony, közép és magas szinteken történő mozgások között
- Tér, idő, dinamikai játékok

Test tudatossági munka

- Az előző év anyagának ismételése
- Nyak, váll–kar, csípő–láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
- Végtagok súlyérzékelése, passzív szerepből aktívvá válás
- Ízületek szabad mozgásai végtagmozgatással
- Gyakorlatok képek használatával: fejfonál, hálók, természeti képek
- Autentikus mozgás, a partner tanúja a csukott szemmel mozgó társ táncának

A talajon végzett gyakorlatok

- Gurulások: ismétlések különböző testrészek indításával
- Tolások, kúszások, mászások, gördülések: ismétlések és a mozgások kombinálása, improvizációba vezetése
- Támaszok, gyors és dinamikus átmenetek
- Fekvésben végrehajtott partner munkák

Partner munka

- Súlyérzékelési feladatok középhelyzetekben
- Összetett figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerepek váltakozása, majd egybeolvadása
- Impulzusadás, ellenállás, kiegészítés, hozzáadás, ellensúlyozás

Technikai elemek

- Gurulások: ismétlések: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel, érintő kísérettel, ellenállással
- Dőlések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban, haladással; párban – talajra vitel nélkül és talajra vitellel, hármas csoportokban, minden irányba, 6 fős csoportban, emelésekbe, elkapásokba, improvizációval
- Csúszások: párban – társon: fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, a társ követésével, földre vitellel, súlyadással befejezve
- Mászások: egyénileg – kéz és láb támaszok, párban – társon: fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, csoportban, földre vitellel
- Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben; párban fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben
- Húzások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben, csoportban, eltérő dinamikai végrehajtások
- A kontakt „gördülő pontja”: egyénileg talajon, párban állásban az egész testfelület használatával, szintváltásokkal
- Emelések: testközpontra, felgurítások statikus és dinamikus helyzetekben, dőlésből hátra vételek támaszba érkezéssel
- Ugrások és elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása álló- és támasz helyzetekbe, gurulásban, párban – előre, oldalra, hátra ugrások – medence támasszal, központra érkezéssel, statikus és dinamikus helyzetekben
- Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással, kipörgetéssel, dinamikus helyzetben forgással
- Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások, asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
- Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok

Vezetett és szabad improvizációk

- Egyéni, páros és csoportos improvizációk
- Páros és kis csoportos gyakorlatokból felfedező improvizációk
- Strukturált improvizáció
- Improvizáció képekkel
- A tanár vezetésével vagy anélkül

Érzékelési feladatok

- Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
- A periférikus látás használata
- A látás, nézés mozgásirányító szerepe
- Tapintás, hallás, nyomásérzékelés, energia, erő, inercia

Csoportos játékok

- Térjátékok
- Dinamikai játékok
- Páros és csoportos szerepjátékok
- Figyelemvezetési játékok labdával

Visszajelzés és verbalitás

- Adott feladat vagy improvizáció után
- Óra végén
- Párban
- Csoportban
- Tanári vezetéssel vagy tanári vezetés nélkül

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés mélységeit és azok információtartalmát, a tér gömbszerű használatát, a döntéshozáshoz szükséges fizikális készenléti állapotot

A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, az érintésen keresztül kommunikálni, engedni a táncot történni, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a kontakt improvizáció mozgásnyelvét, alap technikai elemeit, a puha izomtónus használatát, a súly, az érintés, a környezettel és partnerekkel kialakított kontaktus törvényszerűségeit.

A tanuló legyen képes a technikai ismereteit a szabad táncban (duett, trió) előhívni és alkalmazni, döntést hozni és kreatívan megoldani a váratlan helyzeteket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Kontakt improvizáció, csoportban 40–50 perc

A vizsga tartalma:

- A szaktanár által összeállított kontakt improvizáció technikai alapgyakorlatok csoportos bemutatása tantermi körülmények között.
- Improvizációs feladatok bemutatása szóló és duett formákban.
- 3–4 perces adott szabályokon alapuló és/vagy szabad kontakt improvizáció duett bemutatása tantermi körülmények között.

A vizsga értékelése

- A Kontakt improvizáció elveinek és alaptechnikáinak gyakorlati ismerete – mértéke, mennyisége és minősége.
- A tananyag által szerzett ismeretek alkalmazásának minősége.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

LÁBÁN-TECHNIKA

A Lábán-technika – korábbi elterjedt nevén „Európai modern” technika – Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Nem stílus, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus, adott tanulóra tudatosan szerkesztett gyakorlat és mozdulatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése, a tér- és az erőtan adott évi követelményeinek elsajátítása, tudatos használata és verbalizálása

A helyi tanterv és a pedagógus szabadsága az oktatási forma meghatározása, mely lehet másolás alapú, melyben rögzített gyakorlatsorok rendszeres ismétlése történik, improvizáció alapú, ahol a tér és erő princípiumok határozzák meg az improvizáció gyakorlatokat és vegyes típusú, amely a fent említett két forma elegye. Amennyiben a tanulók alkalmasak rá, kompozíciós feladatokat is tartalmazhat az óra

Aktív erő-befektetésű mozgások, melyekben mind a könnyű mind az erős erőfajta megjelenik; passzív erő-befektetésű mozgások, melyekben mind a gyenge mind a nehéz erőfajta megjelenik

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc alkotóelemeinek Lábán által rendszerezett, megfelelő szintű megismerése és tudatosítása, kiegészítve, megerősítve a tanszak más évfolyamain megismert tánctechnikák megértését
- A testtel és az idővel, mint táncalkotó elemekkel kapcsolatos ismereteket bővítése
- Testtudat, ritmus/idő érzék
- A mozgáslehetőség bővítése, az időben – mint mértékegységben – történő gondolkodás kialakítása
- A tempó különbségek megtapasztalásának elősegítése

Tananyag

A tér alsó szintjén végzett gyakorlatok:

A központból, perifériából (lábujj, kézujj, fejtető), és midlimb-ből (könyök, térd) indított mozdulatok; bodyhalf: (testfél) – jobb–bal oldal, alsó–felső test tudatos, totális használata; diagonális kapcsolat tudatosítása; egyéb, a csoport igényeinek megfelelő testkapcsolat felhasználása

A tér középső szintjén végzett gyakorlatok:

Izolációs gyakorlatok – lábfej, lábujjak, térd, csípő, felsőtest, fej, kar, kézujjak, alsó test: sarok–ülőcsont kapcsolat variációi a gravitáció, mint nehezítő tényező bevonásával; felsőtest: fejtető, farkcsont kapcsolatának mozdulatokban való feltérképezése; felsőtest: hát–kézujjak kapcsolatának megtartása különböző kar és testhelyzetekben

Koordinációt fejlesztő gyakorlatok: bodyhalf (testfél), diagonális kapcsolatok felhasználásával

A gyakorlatok folyamatos nehezítése, a térben való haladás fokozatos bevezetése

A tér felső szintjén végzett gyakorlatok:

Testkapcsolatok, koordinációk és izolációk alkalmazása; ugrások; emelések

Az idő, mint variációs elem:

A gyakorlatok metruma 2/4, 3/4, 4/4, 5/4 illetve ettől eltérő szabályszerű illetve szabálytalan beosztású is lehet

Az improvizáció, mint módszer használata

Mint egy–egy rögzített gyakorlatsor variációja

Verbalitásfejlesztés:

A tanulók fizikai síkon megélt tapasztalatainak szavakba öntése: egyénileg, csoportos megbeszélés során, írásos formában

Követelmények

A tanuló ismerje a Lábán Rudolf által meghatározott testkapcsolatokat, mozdulatindítási lehetőségeket, a ritmikai előjegyzések gyakorlati megkülönböztetését, használatát, a különböző tempókat

A tanuló legyen képes a különböző testrészek tudatos izolációjára, totális mozgásra, az izolált testrészek tudatos koordinációjára, ritmus képletek mozgásban való pontos visszaadására, metrum–tartásra

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A térismeret rendszerezése, az erőhasználat, mint táncalkotó elem tudatosítása
- A testtudat, ritmus/idő érzék, tértudat fejlesztése
- A saját testen kívüli világ rendszerezése
- Önmagára, kis és nagycsoportra való figyelés; izomkontroll, optimális izomhasználat; koncentrációs készség fejlesztése

Tananyag

A 27 ténirány Lábán Rudolf meghatározása szerint:

6 egy dimenziális irány: mély, magas, jobb, bal, előre, hátra

12 két dimenziális irány: bal magas, jobb magas, bal mély, jobb mély, elől magas, elől mély, hátul magas, hátul mély, jobb elől, bal elől, jobb hátul, bal hátul, háromdimenziós irányok jobb elől magas, jobb elől mély, bal elől magas, bal elől mély, jobb hátul magas, jobb hátul mély, bal hátul magas, bal hátul mély

A 27. irány a táncoló maga

Szagittális tengely és sík, vertikális tengely és sík valamint horizontális tengely és sík

Térben alkotott formák, egyénileg – kocka, mozgásgömb és csoportosan: térrajzok például shapeflow segítségével

Az alap szakkifejezések elméletben és gyakorlatban

Totális mozgás: az izolált mozgás ellentéte, teljes test vagy teljes testrész együttmozgását jelöli

Bodyhalf: testfél, a test vertikális középvonalától számított teljes jobb oldalát vagy teljes baloldalát jelöli

A test köldöknél elhelyezkedő horizontális vonal által elválasztott felső testet illetve alsó testet is jelölheti

Midlimb: végtag közép, a lábnál a térdet, a karnál a könyököt jelöli

Követelmények

A tanuló ismerje az erőtant és a minőségiant mind elméletben mind gyakorlatban: az egy-, a két- és háromdimenziós irányokat, a 3 alaptengelyt és síkot, a 3 alapvető szintet, a mozgásgömb fogalmát, az aktív és passzív erőhasználatot

A tanuló legyen képes megkülönböztetni a 27 irányt, mozogjon tudatosan az oktaéderben és a kockában. Az izomhasználat tudatos befolyásolása a gravitáció ellenében, összetett minőségű mozdulatok kivitelezése

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

GRAHAM-TECHNIKA

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvvel, dinamikai elvekkkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a táncművészet világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.

A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

Továbbképző évfolyamok**9. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánc technikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stílári jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

Alapelemek, alapsorozatok

Talajon végzett gyakorlatok:

Bounces: a törzset és a medenceízületeket fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások

Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába

Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról fölemelkedés és az oda–vissza ereszkedés technikáját

Contraction–release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja

Álló helyzetben végzett gyakorlatok

Brush: a lábfő, boka, térd bemelegítése

Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése

Plié–contraction–release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva

Térben haladó gyakorlatok

Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat

Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással

Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva

Az év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánc technikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham–technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése.

Tananyag

Talajon végzett gyakorlatok: bounce, breathing, spiral, contraction–release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel

Spirál IV. pozícióban, fold – a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont–indítású „contraction–release” és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra

Álló középgyakorlatok: a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével

Brush, plié, plié–contraction–release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában

Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel

Térben haladó gyakorlatok,

Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat

Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással

Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális–haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spirál elv alapján

Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction–release”, valamint a „spirál” elemeinek alkalmazása az ugrások közben

Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatokat, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stílusi szempontból helyes végrehajtására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

REPERTOÁR

A tanulók megismerkednek, és részletesen elemzik a hazai és nemzetközi modern tánc repertoárt. Létrehozzák saját egyéni alkotásaikból álló mozgás nyelvüket. Kialakul egyfajta önálló gondolkodásmód és egyéni véleményalkotási képesség a táncművek, koreográfiák elemzése során.

A tanulók lehetőséget kapnak az egyéni és csoportos megnyilvánulásokra, önálló alkotások létrehozására és bemutatására. Felmérhetik, és tudatosan fejleszthetik tanulási képességeiket, stílusérzéküket.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé a modern órákon tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására.
- Alakítsa ki a csoport kooperációját, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét.

Tananyag

A megismert táncstílusokra, mozgásanyagra építve a szaktanár által kiválasztott, betanított vagy felújított művek előadása. A tananyagban tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket

Követelmények

A tanuló ismerje a tanulás szempontjait, folyamatát, az előadott mű lépésanyagát, stílusát

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására. Alakítsa ki a csoport kooperációt, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét. Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére

Tananyag

A megismert táncstílusok mozgásanyagára építve a szaktanár illetve a tanulók által létrehozott művek előadása. A tananyagban tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket. Megismerkednek a modern repertoár jellegzetes műveivel, és a szaktanár vezetésével elemzik. Ezekből ihletet meríthetnek és az adott koreográfiához hasonló, rövid műveket készítenek. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az eddig elsajátított koreográfiák lépésanyagát

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására
- Alakítsa ki a tanulóban az önálló tanulás és önfejlesztés képességét
- Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére

Tananyag

Megismerkednek a modern repertoár hazai és nemzetközi műveivel. A szaktanár irányításával előre kiválasztott és meghatározott részletek önálló betanulása. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az adott koreográfiák pontos lépésanyagát és rendelkezzen az adott darabhoz tartozó alapismeretekkel

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen az önálló tanulás képességével, művészi alázattal és együttműködési képességgel

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák létrehozására és minőségi előadására
- Alakítsa ki a tanulóban az önálló tanulás, az önfejlesztés és a csoporttal való együttműködés, együttgondolkodás képességét
- Motiválja a tanulót az eddig elsajátított koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére és az önálló véleményalkotásra

Tananyag

Megismerkednek az aktuális modern repertoár hazai és nemzetközi műveivel

A modern repertoárból a szaktanár és a tanuló közös feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Az eddig megismert, elsajátított és feldolgozott mozgásrepertoár felhasználásával a tanulók létrehozhatnak rövid önálló koreográfiákat, műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az adott koreográfiák pontos lépésanyagát és rendelkezzen az adott darabhoz tartozó alapismeretekkel

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, az önfejlesztésre és a tanult tánc tudatos művészi előadására. A tanuló rendelkezzen az önálló gondolkodás, művészi alázat és az együttműködés képességével

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

IMPROVIZÁCIÓ ÉS KOMPOZÍCIÓ

Az improvizáció elnevezésű tantárgy Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Ez a struktúra nem stílus, táncnyelv, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus adott tanulóira tudatosan szerkesztett gyakorlatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése

Az improvizáció, mint táncforma alkalmazása elősegíti a tanuló egyedi mozgásszótárának bővítését. A képzés célja, hogy a tanuló képes legyen a tánc alkotóelemeinek megismerésére, tudatos alkalmazására

A Lábán módszer a mozgás egyetemes szabályszerűségeire, lehetőségeire mutat rá, fejlesztve ezzel a már előző évfolyamokban megismert moderntánc-technikák megértését, tudatosabb kivitelezését

A kompozíció az improvizáció rendszere mentén integrálja a különböző művészeti ágak kompozíció elméleteiben felhalmozott tudást. A tantárgy a tanuló saját mozgásmemóriáját, struktúrafelismerő illetve alkotóképességét, kommunikációs eszközeit fejleszti, valamint megalapozza a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben aktív alkotóvá váljon egy koreográfus mellett vagy önállóan is

Továbbképző évfolyamok**9. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- Kreativitásfejlesztés
- Az integrált gondolkodásmód: érzelmi-szellemi-fizikai önvaló összekapcsolása
- Testtudat fejlesztés: a test és az idegrendszer, izom, csont és szalagrendszer közötti kapcsolat tudatosítása
- Az érzelmek verbalizálásának elősegítése
- Az érzelmek mozdulati absztrahálásának elősegítése
- A struktúrában való gondolkodás képességének fejlesztése

Tananyag

A test, a tudat és az érzelmek kapcsolatán alapuló egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok

Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk

Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét

Zártkörű improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében
 Hazai és külföldi, példaértékű előadások megtekintése és elemzése
 Kortárs alkotókkal való eszmecsere

Követelmények

A tanuló ismerje az anatómia alapjait mind elméletben mind gyakorlatban. A tanuló képes legyen kifinomult idegrendszerrel tanúskodó egyéni jegyeket viselő mozgás-improvizációs folyamatokat létrehozni
 A tanuló legyen képes önállóan és kisebb csoportokban is – felismerhető rendszeren alapuló – rövid mozgásetűdők alkotására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A tér, mint absztrakció felismerése
- A tér, mint eszközzel való játék fejlesztése (távolságok, irányok, formák, képzőművészeti eszközök alkalmazása)
- A tér szerkeszthetőségének felismerése (2 és 3 dimenziós művek példája alapján)
- A tér, mint színpadi eszköz feltérképezése (díszlet, színpadi szabályok, perspektíva)
- A téridő kapcsolat élményének megtapasztalása
- Az idő, mint absztrakció felismerése
- Az idő szerkeszthetőségének felismerése (zenei struktúrák, előadás struktúrák, irodalmi struktúrák)
- Az idő, mint színpadi eszköz feltérképezése (színpadi idő, film idő, real time)
- Az idő, mint eszközzel való játék fejlesztése

Tananyag

A tér és az idő témájában adott egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok
 Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk
 Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét
 Alkotói rendszerek ismertetése
 Alkotói rendszerek másolása
 Új alkotói rendszerek létrehozása
 Zártkörű és nézők számára is nyitott improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében.
 Zártkörű és nézők számára is nyitott kompozíciók bemutatása a visszajelzés (negatív és pozitív kritikák) megtapasztalása érdekében

Követelmények

A tanuló ismerje a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályait, a társművészetek szerkesztési modelljeit, egyéni, kiemelkedő megoldásait
 A tanuló legyen képes a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályainak újraértelmezésére, a régi modelleket új kontextusba helyezni
 A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
 Kísérő hangszerek
 Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
 Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével a tanuló más tanszak valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A KORTÁRSTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a kortárstánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése

A tér, idő, energia rendszereinek, törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása

Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése

A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerűségeinek megismertetése

Tudatos előadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az előképzettségnek megfelelően

A táncművészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése

Egészségmegőrzés, testi higiénia, egészséges életmód iránti igény kialakítása

A kortárművészetek és társművészetek megismerése iránti igény kialakítása

A komplex előadó–művészeti gondolkodásmód kialakítása

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése

A zenei ízlésformálás

A tudatos és rendszeres munkára nevelés

Fejlődőképesség

Nyitottságra nevelés

Elhivatottságra való igény kialakítása

Folyamatos ismeretbővítés valamint analízis és szintetizáló tudás kialakítása

A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása

A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása

A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása

Önreflexió és önálló véleményalkotás

A kritikai gondolkodás fejlesztése

Társas kompetenciák

A csoport és a csoportnorma kialakítása

A kooperáció valamint együttműködési képesség fejlesztése

A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme

A szabálytudat kialakítása

A konfliktusmegoldó készség fejlesztése

Az empátikus készség fejlesztése, a társak felé való bizalom kialakítása

A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése
 Az egészséges életmódra nevelés
 A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása
 A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák

A helyzetfelismerés fejlesztése, a figyelemmegosztás képességének kialakítása
 A flexibilitás, kezdeményezőkézség, kreativitás képességének fejlesztése
 A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése
 A testtudat kialakítása
 A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
 Az ok-okozati összefüggések megértése
 A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
 A tehetséggondozás és pályaorientáció
 Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
 Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
 Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni
 A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírátható legyen a tanuló felkészültsége és tudása
 A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga
 Kortárástánc
 Limón–technika vagy Kontakt improvizáció

Művészeti záróvizsga

Kortárástánc
 Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztállyal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

II. FEJEZET

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömeinek megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező-készségének, önismeretének fejlesztéséhez

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formálátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentráció-készség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Ismerkedő táncok

Ábrázoló táncok

Csoportos táncok

Ünnepi táncok

Izom puzzle/testtudati táncok

Kitalálós játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték-fajtákat

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár- és csoportválasztásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképeség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

Energia levezető, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában

Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)

Alapvető gyakorlattípusok használata:

Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása

Másolás–tükrözés: szinkronitás, kánonforma

Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatalanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása

Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok

Zenei táncjátékok

Bizalmi játékok

Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok

Koncentráló és kitaláló játékok

Ábrázoló és csoportjátékok

Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat

A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
- A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
- Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
- Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történő megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
- A mozgásmemória fejlesztése
- A problémák felismertetése előre és utólag
- A tér-, ritmika-, dinamika: az életkornak megfelelő szintű alapelemek használata
- A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag

Energia kiegyenlítő, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

Alapmozgásformák: döntések, dölések, esések, gurulások párban és egyénileg

Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez

Térben haladás változatai, két- és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése

Többszereplős térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést

Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával

2/4-, 3/4-, 4/4-es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása

Hangok, szavak, énekhang játékos használata

A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fő irányokban

Az érzékszervek adta világ felfedezése

A belső kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése

Követelmények:

A tanuló ismerje az alapmozgás formákat

A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetőségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
- A koordinációs készség fejlesztése
- A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
- A zenei szövegek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag

Energia összehangoló játékok

Bemelegítő, állóképesség javító, erősítő játékos gyakorlatok

Koncentráció képességet javító feladatok

A csont-, izom- és szalagrendszer feltérképezése, lehetőségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása

Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenziós irányok használata

Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorra való rögzítése

Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtető-farokcsont, ülőcsont-sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás illetve forgatás)

Zenei ritmusok, szerkezetek analízise, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés

Etűdök készítése egyénileg és kiscsoportban

Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyra való mozdulati reflektálás

Mozgáselemzés, stíluselemzés

Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje saját testének lehetőségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvető alkotórészeit

A tanuló legyen képes egy egyszerűbb zenemű szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

KORTÁRSTÁNC

A Kortárstánc elnevezés egy összetett és átfogó technikát jelöl, amely épít a 20. században kialakult különböző technika és stílus rendszerekre, úgymint Graham-, Limón- és Cunningham-technika, ezen kívül beépíti mozgásanyagába és szemléletébe a „Release” (ellazulás) technika, az improvizáció és kontakt improvizáció elveit, gondolatait, szempontrendszeit és gyakorlatait. Alapgondolata a test természetes irányvonalainak használata, a gazdaságos energiahasználat, a széles és választékos mozgásrepertoár és a test mozgáslehetőségeinek kiaknázása. Sajátossága, hogy dinamikusan változik és képviseli az adott kor táncnyelvezetének irányvonalait, kapcsolatban van a kortárs művészet egyéb területeivel és fejlődésében teret ad egyéni gondolatoknak, irányoknak

A Kortárstánc képzés célja, hogy a tanulók felfedezzék a test természetes és sajátos mozgáslehetőségét és ezeken keresztül testismeretre és testtudatra tegyenek szert. Célja, hogy tágítsa a fizikai mozgásos képességek határait, ösztönözze az önálló gondolkodást és munkavégzést, elősegítse a kreativitás fejlődését, alakítsa ki és fejlessze a tanulóban a tánc és az egészséges életmód kapcsolatán alapuló életvitelt. Célja, hogy a tanulók megélik a társművészetekkel kapcsolatos kreatív alkotó folyamatot, megtalálják a tánckifejezés egyéni útjait

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testismeretének fejlesztése, saját mozgás szótárának megismertetése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgások megismertetése.
- A lábfej és a bokaízület mozgásfelfedezésének ösztönzése.
- A gerincoszlop mozgási lehetőségeinek felismertetése.
- Az együttműködésre, kooperációra való készség fejlesztése páros, kiscsoportos, csoportos együttműködés során.
- A divergens gondolkodás fejlesztése

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok, játékok

- Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Csoportos játékok

Mozgásfelfedező gyakorlatok

- A lábfej és bokaízület mozgásai a talajon és álló helyzetben
- A gerinc mozgásai
- Légző gyakorlatok
- A talajszinten történő mozgáslehetőségek

Figyelem vezetési gyakorlatok

- Mozgás és légzés kapcsolata
- Csoportos figyelem – járás, futás, állás váltakozása
- A tér alapvető irányjaiban végzett gyakorlatok

Egyszerű gyakorlatsorok, mozgásminták

- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
- Formák és azok átmenetei
- Azonos oldali testrészekkel végzett mozgások
- Állásban végzett törzs, kar és láb gyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás)
- Testrészek vezetésére épülő gyakorlatok
- Haladásos és mozgásszint váltással egyszerű sorok
- Egyszerű szökdelések és ugrások

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Egyéni formák kialakítása és azok mozgásos összekapcsolása

Improvizációs feladatok

- A zene ritmikájának, érzetének követésével szabad mozgások
- Érzékszervi mozgásos feladatok
- Egyéni formák
- Utánzás, tükrözés

Követelmények

A tanuló ismerje a természetes mozgásokat és azok végrehajtási módjait, a lábfej, a bokaízület és a gerincoszlop felépítését, a kapcsolatteremtés és együttműködés lehetőségeit, a kortárstánc adott évfolyamának mozgásos anyagát. A tanuló legyen képes az együttműködésre páros és kiscsoportos feladatokban, a tananyag pontos bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelő kreatív feladatok elvégzésére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testismeretének fejlesztése, saját mozgás szótárának további megismertetése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgások megismertetésének bővítése, a kreatív gondolkodás ösztönzése.
- A divergens gondolkodás fejlesztése
- A láb mozgásainak megismertetése, a szökdelésekhez és az ugrásokhoz szükséges alapképességek fejlesztése.
- A biztonságos talajra érkezés elősegítése.
- A gerincoszlop mozgásai lehetőségeinek vizsgálata.
- A térérzék elősegítése, a mozgások dinamikai változatosságának felismertetése.
- Az együttműködésre, kooperációra való készség fejlesztése páros, kiscsoportos, csoportos együttműködés során.
- Kreatív gyakorlatokon keresztül az önállóság ösztönzése, a figyelem fenntartásának fejlesztése és az alkotás folyamatának bevezetése

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok, játékok

- Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Csoportos játékok
- Figyelemfelkeltő játékok

Mozgásfelfedező gyakorlatok

- A lábfej és bokaízület mozgásai a talajon és álló helyzetben
- A gerinc mozgásai minden mozgásszinten
- Légző gyakorlatok
- A talajszinten történő mozgáslehetőségek
- Vezetéssel folyamatos mozgások

- Helyben mozgások a horizontális-, vertikális testtengelyek mentén valamint a mozgás fő irányában
- Különböző erő kifejtéssel végzett mozgások
- Testtengely

Figyelem vezetési gyakorlatok

- Mozgás és légzés kapcsolata
- Csoportos figyelem – járás, futás, állás, ülés, fekvés
- Páros feladatok
- Csukott szemes feladatok
- A tér alapvető irányában végzett gyakorlatok

Egyszerű gyakorlatsorok, mozgásminták

- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
- Gurulás, kúszás, mászás
- Formák, pozíciók és azok átmenetei a talajon és álló helyzetben
- Azonos és ellentétes oldali testrészekkel végzett mozgások
- Állásban végzett törzs, kar és lábgyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás)
- Állásban alap lábfejpozíciók és térdízületi gyakorlatok (pliék)
- Testrészek vezetésére épülő gyakorlatok
- Haladásos és mozgásszint váltással egyszerű sorok
- Egyszerű szökdelések és ugrások helyben és haladással, különböző térirányokban
- Forgások, fordulatok állásban, ülésben

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Egyéni formák, mozgások kialakítása és azok összekapcsolása
- Társ által készített formák és mozgások átalakítása (a tér és a dinamika eszközeivel)
- Meglévő elemek összekapcsolása sorokká

Improvizációs feladatok

- Zene inspirációjával, ellenpontozásával szabad mozgások
- Érzékszervi mozgásos feladatok
- Páros és csoportos improvizációk
- Utánzás, tükrözés, ellenpontozás
- Térjátékok

Követelmények

A tanuló ismerje a természetes mozgásokat és azok kombinálhatóságát, a láb ízületeinek alapmozgásait, a biztonságos talajra érkezés végrehajtási módját és az adott évfolyam mozgásnyelvi tananyagát. Ismerje a tér és a dinamika alapvető formáit és felhasználási lehetőségeit, a kapcsolatteremtés és együttműködés lehetőségeit

A tanuló legyen képes az együttműködésre páros és kiscsoportos feladatokban, a tananyag gyakorlatsorokba foglalt bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelő kreatív és improvizatív feladatok elvégzésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testismeretének további fejlesztése, saját mozgás szótár bővítése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgásokból kiinduló összetett mozgások megismertetése, a kreatív gondolkodás ösztönzése.
- A divergens gondolkodás fejlesztése.
- Az önállóság, az önálló munkavégzésre való képesség fejlesztése
- A láb izomzatának fejlesztése, a szökdelésekhez és az ugrásokhoz szükséges alapképességek fejlesztése.

- A biztonságos talajra érkezés gyakoroltatása.
- A gerincoszlop mozgáslehetőségeinek vizsgálata.
- A kar mozgáslehetőségeinek felismertetése.
- A térérzék és térbeli tájékozódás fejlesztése, a mozgások dinamikai változatosságának képességfejlesztése.
- A mozgások ritmikai változatosságának megismertetése.
- Kreatív páros és kiscsoportos, csoportos gyakorlatok alkalmazásával az együttműködésre és kooperációra való készség fejlesztése.
- A figyelem fenntartásának fejlesztése és az alkotás folyamatának további megismertetése

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok, játékok

- Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Csoportos és párban végezhető improvizatív játékok
- Figyelemfelkeltő és testre hangoló játékok

Mozgásfelfedező és testtudatossági gyakorlatok

- A lábfej, boka és csípőízületek mozgásai a talajon és álló helyzetben
- A gerinc végpontjainak mozgásba vezetése egyéni és párban végzett gyakorlatokkal
- A kar ízületeinek mozgásfelfedezése, talajfogás kartámasszal
- Független szabad karmozgások, ízületek tánca, kép: fonalak karvezetése
- A talajszinten történő mozgáslehetőségek, tolások, húzások a talajon
- Helyben mozgások a horizontális-, vertikális – és diagonális testtengelyek mentén, valamint a mozgás fő irányjaiban
- Vezetéssel folyamatos mozgások és lendületek (kar, láb, törzs)
- Ejtések, a végtagok súlyának felhasználása
- Különböző erő kifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
- A testtengely és a talaj viszonya
- A testrészek elmozdulásai egymáshoz és a főtengelyhez képest.
- Egyensúlyozás

Figyelem vezetési gyakorlatok

- A belégzés és kilégzés szabad mozgással való összekötése
- Csoportos figyelem – járás, futás, állás, ülés, fekvés
- Páros feladatok, vezető/követő szerepek érintés nélkül
- Csukott szemes feladatok párban és kiscsoportban
- Nyugalmi helyzet, ellazulás és belső képek

Egyszerű gyakorlatsorok, mozgásminták

- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
- Gurulás, kúszás, mászás, átmenetek
- Formák, pozíciók és azok átmenetei a talajon és álló helyzetben
- Azonos, ellentétes oldali testrészekkel végzett gyakorlatok
- Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás)
- Gördülések, spirálok a talajon, ülésben, állásban
- Állásban lábfej pozíciók és térdízületi gyakorlatok (pliék, relevék) variációi és kombinációi végtagmozgásokkal
- Karvezetés, ejtés, lendület, karpozíciók
- Haladásos és mozgásszint váltással egyszerű sorok
- Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz-, magasság- és mélység relációban
- Egyszerű szökdelések és ugrások helyben és haladással, különböző térirányokban
- Forgások, fordulatok állásban, ülésben
- Lassú, folyamatos mozgásos gyakorlatsorok különböző térirányokban

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Egyéni mozgássorok komponálása adott szerkesztési feladatokkal
- Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
- Meglévő elemek összekapcsolása sorokká

Improvizációs feladatok

- Zene, hang és ritmusadások inspirálta szabad mozgások
- Csoportos figyelmi improvizációk
- Reagálások, dinamikai változtatással
- Térjátékok
- Testrészvezetési feladatok (fej, lábfej, ujjak, szemek, nagy ízületek)
- Páros impulzusadások
- Egymást megfigyelő improvizációk, írásos és verbális visszajelzés

Követelmények

A tanuló ismerje saját mozgás szótárát, az adott évfolyam mozgásnyelvi tananyagát, a biztonságos talajra érkezés végrehajtási módját, a gerinc és a karok mozgáslehetőségeit. Ismerje a tér, a ritmus és a dinamika alapvető formáit és felhasználási lehetőségeit, a kapcsolatteremtés és együttműködés lehetőségeit

A tanuló legyen képes önálló feladatok végrehajtására, az együttműködésre csoportos feladatokban, a figyelem megosztására improvizatív helyzetekben, a tananyag gyakorlatsorokba foglalt bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelő kreatív feladatok elvégzésére

6. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A tanuló testismeretének további fejlesztése, saját mozgás szótár bővítése, önálló feladatok elvégzésének ösztönzése, a természetes mozgásokból kiinduló összetett mozgások megismertetése, a kreatív gondolkodás ösztönzése.
- Az emlékezet fejlesztése.
- A divergens gondolkodás alkalmazása különböző helyzetekben.
- Az önállóság, az önálló munkavégzésre való képesség fejlesztése
- A láb izomzatának fejlesztése, a szökdelésekhez és az ugrásokhoz szükséges képességek további fejlesztése.
- A biztonságos talajra érkezés gyakorlata.
- A gerincoszlop mozgáslehetőségeinek vizsgálata, a törzs izomzatának fejlesztése.
- A kar mozgáslehetőségeinek felismertetése.
- A térérzék és térbeli tájékozódás fejlesztése, a mozgások dinamikai változatosságának képességfejlesztése.
- A mozgások ritmikai változatosságának megismertetése.
- Kreatív páros és kiscsoportos, csoportos gyakorlatok alkalmazásával az együttműködésre és kooperációra való készség fejlesztése.
- A koncentráció és a figyelem fenntartásának fejlesztése, alkotói módok megismertetése, rövid kompozíciók készítésének ösztönzése.
- A társművészetek bevonásának mozgásos feladatokhoz

Tananyag**Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok, játékok**

- Az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Testre hangoló játékok
- Térjátékok
- Állóképességet fejlesztő játékok

Mozgásfelfedező és testtudatossági gyakorlatok

- A láb ízületeinek mozgásai partner munkán keresztül (a láb súlyának megéreztetése)
- Ellazítás és a végtag mozgatása párokban
- A gerinc végpontjainak mozgásai egyénileg
- A törzs mozgáslehetőségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
- A kar ízületeinek mozgásfelfedezése, talajfogás kartámasszal
- Független szabad karmozgások, ízületek tánca, kép: fonalak karvezetése
- A talajszinten történő mozgáslehetőségek, tolasok, húzások a talajon
- Vezetéssel folyamatos mozgások és lendületek (kar, láb, törzs)
- Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
- Különböző erő kifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
- A test központja, mint motor használata egyéni és páros feladatokban
- A testtartás és testtengely viszonyának felfedezése
- A testrészek elmozdulásai egymáshoz és a főtengelyhez képest
- Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz-, magasság és mélység relációban
- Egyensúlyozás különböző alátámasztási felületeken
- Elmozdulások a (test fizikai adottságai alapján) a gravitáció aspektusából

Figyelem vezetési gyakorlatok

- Irányított légzés, áramlás, engedés
- Csoportos figyelemi gyakorlatok
- Páros feladatok, vezető/követő szerepek érintés nélkül
- Csukott szemes feladatok párban és kiscsoportban
- Nyugalmi helyzet, ellazulás és belső képek

Egyszerű gyakorlatsorok, mozgásminták

- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok kombinációi
- Természetes mozgásokkal összetett gyakorlatok, gyakorlatsorok
- Formák, pozíciók, testszobrok és azok átmenetei a talajon és álló helyzetben
- A lábfej, boka és csípőízületek gyakorlatai talajon és álló helyzetben, törzs és karmozgással összekötve
- Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok (hajlítás/nyújtás, zárás/nyitás, zuhanás/visszarugózás)
- Spirálok a talajon, ülésben, állásban karmozgással és különböző lábpozíciókban végrehajtva
- Állásban lábfej pozíciók és térdízületi gyakorlatok (pliék, relevék) variációi és kombinációi végtagmozgásokkal, fordulattal
- Karvezetés, ejtés, lendület, karpozíciók és ezek kombinációi
- Haladásos és mozgásszint váltással gyakorlat sorok
- Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különböző térirányokban, fordulattal
- Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
- Forgások, fordulatok állásban, ülésben, fogás közbeni sík és térirányváltással
- Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel
- Lassú/gyors és folyamatos/szagatott mozgásos gyakorlatsorok különböző térirányokban, eltérő dinamikákkal, ritmusokkal
- Mozgássorokat ismétlő összetett gyakorlatok és azok variációi

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Saját mozgásvariációk megadott szempontok, testrészek, mozgások használatával
- Egyszerű mozgásgyakorlatok elemzése
- Egyéni mozgássorok komponálása adott és választott szerkesztési feladatokkal
- Mozgások a különböző érzékszervi területek illetve partner bevonásával
- Vizuális alkotás felhasználása komponálásra (festmény, rajz, szobor)
- Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
- Meglévő elemek összekapcsolása összetett sorokká

Improvizációs feladatok

- Zene, hang és ritmusadások inspirálta szabad mozgások
- Csoportos gondolkodást fejlesztő improvizációk
- Reagálások, dinamikai változtatással
- Térirányokkal és térsíkokkal
- Több testrész vezetésével
- Páros improvizációk érintéses feladatokkal
- Egymást megfigyelő improvizációk, írásos és verbális visszajelzés

Követelmények

A tanuló ismerje az adott évfolyam mozgásnyelvi tananyagát és saját mozgás szótárának kombinációs lehetőségeit, a láb, a gerinc és a karok mozgáslehetőségeit. Ismerje a tér, a ritmus és a dinamika alapvető formáit és felhasználási lehetőségeit, a kapcsolatteremtés és együttműködés lehetőségeit

A tanuló legyen képes önálló feladatok végrehajtására, az együttműködésre csoportos feladatokban, a figyelem megosztására improvizatív helyzetekben, a tananyag gyakorlatsorokba foglalt bemutatására, rövid kombinációk végrehajtására és az életkori sajátosságoknak megfelelő kreatív feladatok elvégzésére. Képes legyen összetett mozgássor komponálására és bemutatására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A test felépítését, saját mozgás szótárát és a tanult mozgásanyagot, a tér, a ritmus, a dinamika alapvető formáit, a kifejezés eszközeit, együttműködési képességeit, fizikális határait. Ismerje a társművészetek bevonásának lehetőségeit

A tanuló legyen képes

Ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, azokat a kapcsolatteremtésben, kommunikációban és az alkotói folyamatban hasznosítani. Testismerete alapján legyen képes egészségét megőrizni és a tánctanulásban szerzett képességeit az élet más területein is hasznosítani

A kortárástánc művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Kortárástánc, csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:

- Kortárástánc gyakorlatsor önálló csoportos bemutatása
- 2–3 perces, a szaktanár által összeállított, kombináció kiscsoportos bemutatása
- A szaktanár által előre kiválasztott kreatív feladat csoportos megoldása
- Rövid improvizáció bemutatása előre megadott szempontok alapján

A vizsga értékelése

- A bemutatott tananyag ismerete, a bemutatás biztonsága, minősége
- A kreatív és improvizatív feladatok megoldási minősége

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testtudatának fejlesztése, a testkapcsolatok megismertetése, a mozgás repertoár bővítése, a puha izomtónus használatának vizsgálata, a gazdaságos energiahasználat, a kreatív alkotói gondolkodás és az önálló feladatok elvégzésének ösztönzése.
- A mozgásemlékezet fejlesztése.
- A kortárstánc nyelvezetét adó technikák megismertetése
- A térérzék, a dinamika és erőkifejtés törvényszerűségeinek és az időbeliség fogalmának megismertetése.
- A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, alkotói módszerek megismertetése, kompozíciók készítésének ösztönzése.
- Az alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérő diszciplínák (társzművészetek) bevonásával.
- A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok

- Speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
- Testre hangolódás talajon, egyénileg, párban
- Állóképességet fejlesztő játékok

Mozgásfelfedező és testtudatosági gyakorlatok

- A térd és csípőízületek mozgásai partner munkán keresztül
- Ellazítás és végtagmozgatások párban
- A gerinc mobilizálása
- A törzs mozgáslehetőségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
- A kar használata talajra érkezéskor
- Vezetetessel folyamatos mozgások és lendületek (kar, láb, törzs)
- Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
- Különböző erőkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
- A test központ használata egyéni és páros feladatokban
- Testkapcsolatok felfedezése (fej – farokcsont, testfél – jobb- és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
- Helyes testtartás, „alignement”
- Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a főtengelyhez képest
- Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz-, magasság és mélység relációban
- Egyensúlyozás „off balance” helyzetekben
- A gravitáció használata

Figyelem vezetési gyakorlatok

- A légzés és mozgás összehangoltságának megfigyelése
- Páros és kiscsoportos feladatok, vezető/követő szerepek érintés nélkül
- Nyugalmi helyzet, ellazulás és belső képek
- Időérzékelést fejlesztő feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták

- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
- Ülésben a test központ mozgásai: contraction/release
- A lábfej, boka és csípő ízületek gyakorlatai talajon és álló helyzetben, törzs és karmozgással összekötve,
- Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
- Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kitartások, lendületek
- Spirálok a talajon, ülésben, állásban karmozgással és különböző lábpozíciókban végrehajtva

- Állásban lábfej pozíciók és plié, relevé gyakorlatok és kombinációi végtagmozgásokkal, negyed, fél és egész fordulattal
- Haladásos és mozgásszint váltással gyakorlat sorok
- Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különböző térirányokba, fordulattal
- Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
- Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel
- Lassú/gyors és folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különböző térirányokba, eltérő dinamikákkal, ritmusokkal
- Mozgássorokat ismétlő összetett gyakorlatok és azok variációi
- Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
- Egyszerű mozgás gyakorlatok elemzése
- Egyéni mozgássorok komponálása adott és választott szerkesztési feladatokkal
- Mozgások a különböző érzékszervi területek illetve partner bevonásával
- Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
- Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
- Meglévő elemek összekapcsolása összetett sorokká
- Mozgások megfigyelése, a mozgások leírása

Improvizációs feladatok

- Csoportos gondolkodást fejlesztő improvizációk
- Páros és trió improvizációk érintéssel
- Több testrész vezetésével feladatok
- Egymást megfigyelő improvizációk, írásos és verbális visszajelzés
- Ritmusképlet szerinti mozgások a térben

Követelmények

A tanuló ismerje az alap testkapcsolatokat, a kortárstánc nyelvezetét adó technikák alapjait, az adott évfolyam tananyagát, saját mozgásvilágának kifejező, előadói minőségeit, a tér, idő, dinamika és erő kifejtés törvényszerűségeit valamint az időbeliség fogalmát

A tanuló legyen képes mozgásához a megfelelő energiahasználatra, differenciált izomhasználatra, az életkori sajátosságoknak megfelelő kreatív feladatok elvégzésére, önálló gondolatainak kifejezésére, improvizációban döntések meghozatalára, rövid mozgástanulmányok elvégzésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testtudatának további fejlesztése, a testkapcsolatok fejlesztése és a sérülések megelőzését célzó mozgásos elemek, gyakorlatok ismerete, megismertetése.
- A mozgások folyamatának vizsgálata, a mozgás repertoár további bővítése, a fizikális mozgáshatárok tágítása, a puha izomtónus használatának fejlesztése, a gazdaságos energiahasználat ösztönzése.
- A kreatív alkotói gondolkodás és az önálló feladatok elvégzésének segítése.
- Az emlékezet fejlesztése.
- A kortárstánc nyelvezetét adó technikák mélyebb megismertetése
- A térérzék, a dinamika és erő kifejtés törvényszerűségeinek és az időbeliség fogalmának használata.
- A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, az összetett alkotói módszerek megismertetése, kompozíciók készítésének ösztönzése.
- Alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérő diszciplínák (társ művészetek) bevonásával.
- A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok

- Testre hangolódás talajon, álló helyzetben, egyénileg, párban
- Speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
- Állóképességet fejlesztő játékok
- Egymást vezető játékos gyakorlatok

Mozgásfelfedező és testtudatossági gyakorlatok

- A térd és csípőízületek mozgásai partner munkán keresztül
- Ellazítás és végtagmozgatások párban
- A törzs mozgáslehetőségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
- A kar használata talajra érkezéskor középszintről
- Lendületes kar, láb, törzsmozgások, ívek, rajzolatok
- Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
- Különböző erő kifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
- A test központ erejének használata egyéni és páros feladatokban
- Testkapcsolatok felfedezése (fej – farok csont, test fél – jobb- és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
- Helyes testtartás, „alignement”
- Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a főtengelyhez képest
- Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz-, magasság és mélység relációban
- Egyensúlyozás „off balance” helyzetekben
- A gravitáció és a súly használata

Figyelem vezetési gyakorlatok

- A légző mozgás megfigyelése irányított képadással
- Páros, trió és négyes csoportokban feladatok, vezető/követő szerepek érintés nélkül
- Nyugalmi helyzet, ellazulás és belső képek
- Időérzékelést fejlesztő feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták

- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
- Ülésben és állásban a test központ mozgásai: contraction/release
- A lábfej, boka és csípő ízületek gyakorlatai talajon és álló helyzetben, törzs és karmozgással összekötve,
- Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
- Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kitarások, lendületek
- Spirálok a talajon, ülésben, állásban karmozgással és különböző lábpozíciókban végrehajtva
- Állásban lábfej pozíciók és plié, relevé gyakorlatok és kombinációi végtagmozgásokkal, negyed, fél és egész fordulattal
- Haladásos és mozgásszint váltással gyakorlat sorok
- Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különböző térirányokba, fordulattal
- Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
- Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel, nyugalmi helyzetbe és folyamatokba
- Lassú/gyors és folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különböző térirányokba, eltérő dinamikkal, ritmusokkal
- Mozgássorokat ismétlő összetett gyakorlatok és azok variációi
- Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
- Egyszerű kombinációk elemzése
- Egyéni mozgássorok komponálása adott és választott szerkesztési feladatokkal
- Mozgások a különböző érzékszervi területek illetve partner bevonásával
- Vizuális alkotás felhasználása komponálásra

- Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
- Meglévő elemek összekapcsolása összetett sorokká
- Mozgások megfigyelése, a mozgások leírása

Improvizációs feladatok

- Csoportos gondolkodást fejlesztő improvizációk
- Páros és trió improvizációk érintéssel
- Több testrész vezetésével feladatok
- Egymást megfigyelő improvizációk, írásos és verbális visszajelzés
- Ritmusképlet szerinti mozgások a térben

Követelmények

A tanuló ismerje a testkapcsolatokat, a kortárstánc nyelvezetét adó technikák alapjait, az adott évfolyam tananyagát, saját mozgásvilágának kifejező, előadói minőségeit, a tér, idő, dinamika és erő kifejtés törvényszerűségeit valamint az időbeliség fogalmát

A tanuló legyen képes mozgásához a megfelelő energiahasználatra, differenciált izomhasználatra, az életkori sajátosságoknak megfelelő kreatív feladatok elvégzésére, önálló gondolatainak kifejezésére, improvizációban döntések meghozatalára, rövid mozgástanulmányok elvégzésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testtudatának további fejlesztése, a testkapcsolatok fejlesztése és a sérülések megelőzését célzó mozgásos elemek, gyakorlatok megismertetése, a test tartórendszerének tanulmányozása.
- Mozgássorok elemzésének megismertetése, a fizikális mozgáshatárok tágítása, a gazdaságos energiahasználat tudatosítása.
- A kreatív alkotói gondolkodás és folyamat értelmezése, önálló feladatok kivitelezésének fejlesztése.
- Az emlékezet fejlesztése.
- A kortárstánc nyelvezetét adó technikák mélyebb megismertetése.
- A problémamegoldó képesség fejlesztése
- A térérzék, a dinamika és erő kifejtés törvényszerűségeinek valamint az időbeliség fogalmának használata.
- A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, összetett alkotói módszerek megismertetése, egyéni és csoportos kompozíciók készítésének segítése.
- Az alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérő diszciplínák (tásművészetek) bevonásával.
- A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül és az alkotás–befogadás folyamatának megismertetése, elemzése.
- A tánc és az egészséges életmód kapcsolatán alapuló életvitel kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok

- Speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
- Állóképességet fejlesztő gyakorlatok
- Önálló hangolódás figyelem vezetéssel fekvő helyzetben

Mozgásfelfedező és testtudatosítási gyakorlatok

- A térd és csípőízületek mozgékonyasága, páros gyakorlatok
- Ellazítás és puha izomtónussal mozgásszint váltások, képek segítségével (olvadás, fonalak tánca)
- A nyak izmainak puha tónusa, ellazítása és a fej felfele előre irányba
- A törzs energia irányvonalai, vállak, bordák, mellkas kapcsolatai
- A törzs mozgáslehetőségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
- Test periféria térbeli mozgásai (kézfek, lábfejek, fejtető, farok csont)
- Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal

- Különböző erőkifejtéssel, dinamikai váltásokkal végzett mozgások
- A test központ erejének használata egyéni és páros feladatokban
- Helyes testtartás, „alignement”, ízületek és csontok kapcsolatai álló helyzetben
- Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a főtengelyhez képest
- Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz-, magasság és mélység relációban
- Egyensúlyozás váratlanul megállított helyzetekben
- A gravitáció és a súly használata

Figyelem vezetési gyakorlatok

- A légzés és mozgás összehangoltságának megfigyelése
- Páros, trió és négyes csoportokban feladatok, vezető/követő szerepek érintés nélkül és érintéssel
- Nyugalmi helyzet vizsgálata talajon és állásban
- Ellazulás és belső képek
- Időérzékelést fejlesztő feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták

- Testkapcsolatok gyakorlatai (fej – farok csont, test fél – jobb- és baloldal, kar – láb, testközpon – periféria)
- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
- Gurulások kombinációi, emelkedéssel és ereszkedéssel a talajra
- Ülésben és állásban, majd haladó gyakorlatokban a test közpon mozgásai: contraction/release
- A lábfej, boka és csípő ízületek gyakorlatai álló helyzetben, kötött és szabad törzs és karmozgással összekötve
- Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
- Ejtések, zuhanások, visszarugózások, kintartások, lendületek
- Spirálok szintváltással karmozgással és különböző lábpozíciókkal kombinálva
- Állásban lábfej pozíciók és plié, relevé gyakorlatok és kombinációi végtagmozgásokkal, negyed, fél és egész fordulattal
- Haladásos és mozgásszint váltással gyakorlat sorok
- Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különböző térirányokba, fordulattal
- Ugrások gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
- Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel
- Lassú/gyors és folyamatos/szagatott mozgásos gyakorlatsorok különböző térirányokba, eltérő dinamikákkal, szimmetrikus és aszimmetrikus ritmusokkal
- Mozgássorokat ismétlő összetett gyakorlatok és azok variációi
- Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
- Meglévő elemek összekapcsolása összetett sorokká
- Mozgások a különböző érzékszervi területek illetve partner bevonásával
- Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
- Társ által készített formák és mozgások átalakítása, formálása, kiegészítése a tér, a dinamika és ritmika eszközeivel
- Mozgások megfigyelése és leírása
- Mondanivaló létrehozása és táncban való megvalósítása

Improvizációs feladatok

- Csoportos gondolkodást fejlesztő improvizációk
- Páros és trió improvizációk érintéssel
- Több testrész vezetésével feladatok egyénileg, párban
- Egymást megfigyelő improvizációk, írásos és verbális visszajelzés
- Ritmusképlet szerinti mozgások a térben
- Improvizáció tárgyakkal, eszközökkel
- Vizuális alkotások inspirálta improvizációk egyedül és kiscsoportban

Elmélet, verbalitás

- Táncok értelmezése
- A táncnyelv értelmezése a különböző kulturális és történelmi periódusok tükrében
- Önálló kritikai véleményalkotás táncművek alapján

Követelmények

A tanuló ismerje a test anatómiáját, a sérülés megelőzését célzó mozgásos elemeket, gyakorlatokat, az adott évfolyam tananyagát, az előadói minőségeket, a tér, idő, dinamika és erő kifejtés törvényszerűségeit és használatát, az alkotás–befogadás folyamatát és a táncnyelv változásait a történelmi periódusok során, kifejezetten a XX. és a XXI. századra vonatkozóan

A tanuló legyen képes a kortáránc nyelvezetét adó technikákat differenciáltan használni rövid, önálló kompozíciókban, önálló véleményformálásra, improvizációban döntések meghozatalára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló testtudatának és anatómiai ismereteinek további fejlesztése, a testkapcsolatok fejlesztése, a sérülések megelőzését célzó mozgásos elemek, gyakorlatok megismertetése, a test tartórendszerének és működési mechanizmusának tanulmányozása.
- Mozgássorok elemzésének megismertetése, a fizikális mozgáshatárok tágítása, a gazdaságos energiahasználat tudatosítása.
- A kreatív alkotói gondolkodás és folyamat értelmezése, önálló feladatok kivitelezésének fejlesztése.
- A mozgásemlékezet fejlesztése.
- A kortáránc nyelvezetét adó technikák találkozásának vizsgálata és felhasználhatóságuk, átjárhatóságuk tanulmányozása.
- Az előadói minőségek, kifejezőeszközök megkülönböztetési szempontjainak vizsgálata.
- A problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A térérzék, a dinamika és erő kifejtés törvényszerűségeinek valamint az időbeliség fogalmának használata.
- A koncentráció és a figyelem irányításának fejlesztése, összetett alkotói módszerek megismertetése, egyéni és csoportos kompozíciók készítésének segítése.
- Az alkotóképesség, kreativitás fejlesztése eltérő diszciplínák (társzművészetek) bevonásával.
- A kritikai gondolkodás fejlesztése elemzéseken keresztül.
- A tánc és az egészséges életmód kapcsolatán alapuló életvitel kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Bemelegítő és ráhangoló gyakorlatok

- Speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok a légzés összehangolásával
- Állóképességet fejlesztő gyakorlatok
- Önálló hangolódás figyelem vezetéssel fekvő és álló helyzetben
- Párban hangolódás érintéssel, hangadással

Mozgásfelfedező és testtudatosítási gyakorlatok

- A térd és csípőízületek mozgékonyasága, páros gyakorlatok
- Ellazítás és puha izomtónussal mozgásszint váltások, képek segítségével (olvadás, fonalak tánca)
- A nyak izmainak ellazítása és a fej szabad mozgása
- A törzs energia irányvonalai, szférái a vállak, bordák, mellkas, medence kapcsolatai
- A törzs mozgáslehetőségeinek gyakorlása (gerinc, karok, fej, testközpont kapcsolata)
- Test periféria térbeli mozgásainak testközponttal való összekötése
- Végtag és az egész test mozgásai ejtésekkel, lendületekkel és zuhanásokkal
- A test központ erejének használata egyéni és páros feladatokban
- Helyes testtartás, „alignement”, ízületek és csontok kapcsolatai álló helyzetben
- Testrészek elmozdulásai az egymáshoz és a főtengelyhez képest

- Térbe kimozduló helyváltoztató mozgások hossz-, magasság és mélység relációban
- Egyensúlyozás váratlanul megállított helyzetekben
- A gravitáció és a súly használata

Figyelem vezetési gyakorlatok

- A légzés és mozgás kapcsolatának megfigyelése
- Páros, trió és négyes csoportokban feladatok, vezető/követő szerepek érintés nélkül és érintéssel
- Nyugalmi helyzet vizsgálata talajon, állásban, egyensúlyi helyzetekben
- Ellazulás és belső képek
- Idő- és ritmusérzékelést fejlesztő feladatok

Gyakorlatsorok, mozgásminták

- Testkapcsolatok gyakorlatai kombinációkban (fej – farok csont, test fél – jobb- és baloldal, kar – láb, testközpont – periféria)
- Talajon végzett (fekvő és ülő) törzs, láb és kargyakorlatok és azok összetett sorai
- Gurulások kombinációi, emelkedéssel és ereszkedéssel a talajra
- Ülésben és állásban, majd haladó gyakorlatokban a test központ mozgásai: contraction/release
- A lábfej, boka és csípő ízületek gyakorlatai álló helyzetben, kötött és szabad törzs és karmozgással összekötve
- Állásban végzett törzs, kar és láb összetett gyakorlatok és azok kombinációi
- Ejtések, zuhanások, visszaruhozások, kitartások, lendületek szintváltásokkal
- Spirálok szintváltással karmozgással és különböző lábpozíciókkal kombinálva
- Haladásos és mozgásszint váltással egyszerű és összetett gyakorlat sorok, etüdök
- Szökdelések, átugrások és ugrások helyben és haladással, különböző téirányokba, fordulattal
- Ugrások, vetődések gurulásba, támasz és karhasználat gyakorlatai
- Forgások egyensúlyi helyzetbe és/vagy talajra érkezéssel, váratlan helyzetekben megállítva
- Lassú/gyors, folyamatos/szaggatott mozgásos gyakorlatsorok különböző téirányokba, eltérő dinamikákkal, szimmetrikus és aszimmetrikus ritmusokkal
- Mozgássorokat ismétlő összetett gyakorlatok és azok variációi
- Kombinációk a tanult mozgássorok használatával

Kreatív, alkotó jellegű feladatok

- Önállóan készített mozgásvariációk megadott szempontok használatával
- Meglévő elemek összekapcsolása összetett sorokká
- Vizuális alkotás felhasználása komponálásra
- Mozgások leírás alapján történő megvalósítása
- Mondanivaló létrehozása és táncban való megvalósítása

Improvizációs feladatok

- Csoportos gondolkodást fejlesztő improvizációk
- Páros és trió improvizációk érintéssel
- Több testrész vezetésével feladatok egyénileg, párban
- Egymást megfigyelő improvizációk visszajátszása
- Jelen idejű komponálás
- Érzelem és történet kifejezése improvizációkban
- Vizuális alkotások és irodalmi művek inspirálta improvizációk egyedül és kiscsoportban

Elmélet, verbalitás

- A táncnyelv értelmezése a különböző kulturális és történelmi periódusok tükrében
- Az esztétikum változása a táncban, mint kifejezési formában a 20. századtól napjainkig
- Mozgóképművészet és tánc.
- Tánc, tudomány és technika – különböző tudományos elvek, koncepciók
- Önálló kritikai véleményalkotás táncművek alapján

Követelmények

A tanuló ismerje a test, mint élő rendszer anatómiáját, a sérülés megelőzését célzó mozgásos elemeket és gyakorlatokat, az adott évfolyam tananyagát, az előadói kifejezés eszközeit, az alkotás–befogadás folyamatát és a táncnyelv változásait a történelmi periódusok során, kifejezetten a XX. és a XXI. századra vonatkozóan

A tanuló legyen képes a kortárstánc nyelvezetét adó technikákat differenciáltan használni önálló kompozíciókban, önálló véleményformálásra, improvizációban döntések meghozatalára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A test anatómiáját, a kortárstánc nyelvezetét és fejlődési, kutatási irányvonalait, a tér-, idő-, dinamikai rendszert, a kifejezés eszközeit, az alkotás–befogadás folyamatát

A tanuló legyen képes

Ismereteit a gyakorlatban alkalmazni, azokat a kapcsolatteremtésben, kommunikációban és az alkotói folyamatban hasznosítani és az alkotásba eltérő diszciplínákat (tárművészeteket) bevonni. Testismerete alapján legyen képes egészségét megőrizni és a tánctanulásban szerzett képességeit az élet más területein is hasznosítani

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Kortárstánc, csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:

- Kortárstánc gyakorlatsor önálló csoportos bemutatása
- 3 perces, a szaktanár által összeállított kompozíció kiscsoportos bemutatása
- A szaktanár vagy a tanuló által előre kiválasztott témára készített önálló, rövid kompozíció bemutatása
- Rövid improvizáció bemutatása előre megadott szempontok alapján

A vizsga értékelése

- A bemutatott tananyag ismerete, a bemutatás biztonsága, minősége
- A kreatív és improvizatív feladatok megoldási minősége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

LIMÓN-TECHNIKA

A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltő mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erőt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult érzékenységet

A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képező és a többi modern tánctechnikától eltérő alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerű

ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
- A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
- A gravitáció használatának elősegítése.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A Limón–technika nyelvezetének megismertetése

Tananyag

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:

- A gerinc izolált mozgásai
- Légző gyakorlatok
- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő-, térd-, bokaízületek) izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása

Ülésben végzett gyakorlatok:

- Folyamatos gerincgördülések előre, oldalra, vég helyzetben kintartással, elnyújtással
- Gurulások, kar támasz helyzetekkel
- Láb pozíciók (előkészítő, első, második pozíció) elsajátítása
- Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetőségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával
- A gerincoszlop szakaszainak egymást követő mozgatása folyamatos gördülések által először előre, majd oldalirányban is
- Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával
- Gerincgördülések, vezetések különböző lábpozíciókban végrehajtva

Talajon végzett haladó gyakorlatok

- A karok súlyátvevő szerepének megismerése
- A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása
- A testközpont ereje lendületekben
- Folyamatos gurulások fekvésben, ülőhelyzetekben
- Ülésből fekvésbe érkezések lendületekkel
- Kéz és lábtámasz helyzetek

Álló középgyakorlatok

- Alaptartás helyzete
- Kar, törzs és láb alap pozíciók
- Kar és láb izolált mozgásai
- Plié, parallel és en dehors pozíciókban függőleges nyugalomban lévő törzs munkával
- Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs- és karlendítéssel
- A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
- Törzsnyújtás, zuhanások, suspension
- Lábfő, boka, ízületek artikulációi

Diagonális–haladó gyakorlatok

- Testsúlyáthelyezés síklásba, a testközpont folyamatos mozgása
- Kis ugrások előrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs egyszerűbb koordinációját, a gravitáció mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etűd bemutatására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminőségek bővítése.
- A Limón–technika gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
- A gravitáció használatának vizsgálata.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A technikára jellemző összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etűdökben.
- A Limón–technikára jellemző előadásmód kialakításának elősegítése.

Tananyag

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok

- A gerinc izolált mozgásai
- Légző gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva
- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállizület) és láb (csípő–, térd–, bokaizületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
- Mellkas emelés fekvőhelyzetből vállig, fejtetőig, majd ülésig

Ülésben végzett gyakorlatok

- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállizület) és láb (csípő–, térd–, bokaizületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
- A különböző alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követő mozgatásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) előre, oldalirányban, spirális helyzetekben
- Törzszuhanások előre és oldalirányokba

Talajon végzett haladó gyakorlatok

- Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel
- Ülésből, középhelyzetekből fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel
- Kéz és lábtámasz helyzetekben kintartások majd zuhanások

Álló középgyakorlatok

- Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
- Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
- A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
- Törzsnújtás, zuhanások és körkörös irányok különböző lábpozíciókban
- Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
- Egyszerű tendu gyakorlatok, kar– és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
- Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
- Egyszerű támadások különböző térirányokba
- Támadások karejtéssel

Diagonális–haladó gyakorlatok

- Siklás előre, oldalra, hátra haladással, kar– és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
- Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
- Kis ugrások előrehaladással, ritmikai változtatásokkal
- Láblengetések előrehaladással
- Egyik lábról a másikra történő átugrások

Etűdökkel, rövid koreográfiák

- Egyszerű talajon végzett etűdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
- Etűdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
- Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetőségeit, a gravitáció, mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyőző előadására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**A tanuló ismerje**

A Limón–technika alapjait képező és a többi moderntánc–technikáktól eltérő alapmozgás elveket, a technika jellemző gyakorlatait és térhasználatát

A tanuló legyen képes

Finom, koordinált mozgásra, a megfelelő súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelő alkalmazására ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyőző előadására

A művészeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Limón–technika, csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:

- A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerű majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces etűd kis csoportokban történő bemutatása

A vizsga értékelése

- A vizsga értékelésének szempontjai:
- A bemutatott tananyag ismeretének minősége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje
- A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága
- A Limón–technika stílusának megfelelő előadásmód minősége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

KONTAKT IMPROVIZÁCIÓ

A kontakt improvizáció spontán fizikai dialógusok sora, amelyek a mozdulatlanságtól az erőteljes, energikus mozdulatokig terjednek. A tánc a két mozgásban lévő test közötti kommunikáción alapul, valamint a táncosok mozgását irányító fizikai törvényekhez való közös viszonyulásukon, úgymint a gravitáció, a lendület, a tehetetlenség, a súrlódás. Ahhoz, hogy ezeket az élményeket átélhessük, a test megtanulja az izom többlet-feszültségeit felszabadítani és a mozgás természetes folyamának teret engedni egy bizonyos minőségű akaratlagosság elhagyásával. A gyakorlatok tartalmazzák a gurulást, esést, a fejfelé levést, a fizikai kapcsolat pontjának követését, a súly megtámasztását és átadását. A mozgásanyag a befelé figyelmet és a mozgás folyamata iránti nyitottságot tükrözi. A mozdulatok forrása az a kreatív mozgatóerő, amit az egyensúlyi helyzetekből való kibillenés, a dezorientáltság idéz elő. Általános a duett-forma, de többen is táncolhatják egyszerre. A kontakt improvizáció eltér a többi tánctechnikától, célja a spontán kialakult helyzetekre adott egyedi válasz megtalálásának támogatása

A kontakt improvizáció célja, hogy a tanuló megismerje és megtapasztalja e táncforma technikai elemeit és tanulmányozza az érintésből adódó információk fogadását és adását, megfigyelje a test reflexeinek működését. Célja az egyéni mozgásszótár, az improvizációs készség, az érintés nélkül és érintéssel történő kommunikáció, a figyelem, a váratlan helyzetek megoldási képességének, a belső mozgások érzékelésének fejlesztése. A kreatív kompozíciós készség fejlesztése. A tanuló a különböző területekről jövő információk megszerzésével képes lesz testének tudatosabb használatára, az improvizációkban mozgásainak, reflexeinek és döntéseinek megfigyelésére. A technikai elemek gyakorlásával „izom emlékezet” alakul ki, amely emlékezet képessé teszi a tanulót testének leggazdaságosabb és legmegfelelőbb használatára

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelem fenntartásának, a tanuló testismeretének, a mozgás gömbszerű térérzékelésének, improvizációs készségének, verbális és non verbális kommunikációjának és kreativitásának fejlesztése.
- A belső történések megfigyeltetésének képességfejlesztése.
- A puha izomtónusú és a gördülékeny talajra érkezés kialakítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- A saját test megtapasztalásának ösztönzése a társ viszonylatában.
- Duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés megfelelő használatának kialakítása.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások az adott pillanatban megfelelő kiválasztásának fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának fejlesztésével a figyelem belső irányításának elsajátítása.
- Csoportos játékokon keresztül a kapcsolatteremtés fejlesztése, a felszabadult mozgás ösztönzése, a figyelem megosztásának elősegítése és a váratlan helyzetekre való felkészülés vizsgálata.
- Az átélt fizikális élmény verbális megfogalmazásának elősegítése, ösztönzése

Tananyag

Egyéni mozgásfelfedező feladatok

- Mozgások különböző testrészek indításával
- A testközpont mint motor felfedezése

- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A gerinc mozgásaink megismerése, mozgások alacsony, közép és magas szinteken
- Tér, idő, dinamikai játékok

Test tudatossági feladatok

- Az elengedés és feszítés állapotai
- A különböző izomtónusok használata
- Aktív/passzív szerepek
- Információ adása és vétele érintéssel
- Az érintés minőségei
- Nyak, váll–kar, csípő–láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
- Ízületek izolálása végtagmozgatással
- Végtagok súlyérzékelése aktív, passzív szerepekkel
- A légzés megfigyelése, a légző mozgás szabadsága
- Gyakorlatok képek használatával: olvadás, gyökerezés/ellebegés

A talajon végzett gyakorlatok

- Gurulások különböző testrészek indításával (medence, kézfej, lábfej, fej, spirál, banán, vállon át előre/hátra)
- Tolások, kúszások, mászások, gördülés
- Támaszok. Fekvésben végrehajtott partner munkák

A partner munka

- Súlyérzékelési feladatok talajon, aktív/passzív szerepek
- Egyszerű figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerep feladatok
- Impulzusadással improvizációba vezetés

A táncforma alaptechnikai elemei

- Gurulások: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel
- Dőlések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban; párban – talajra vitel nélkül; csoportban
- Csúszások: egyénileg – talajon, falon; párban – társon: fekvő-, közép- és álló helyzetekben
- Mászások: egyénileg (kéz és lábtámaszok); párban társon: fekvő-, közép- és álló helyzetekben
- Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
- Húzások: párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
- A kontakt „gördülő pontja”: Egyénileg talajon, labdával, falnál, párban állásban (csak karok és a hát használatával)
- Emelések: test központra
- Statikus helyzetekben, földre vitellel
- Ugrások, elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása (álló- és támaszhelyzetekbe); párban – medence és válltámasszal, központra érkezések
- Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással
- Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások
- Asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
- Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető (követő szerep feladatok)
- Vezetett és szabad improvizációk
- Egyéni, páros improvizációk
- Páros gyakorlatokból felfedező improvizációk
- Fej–fej, hát–hát, tenyér–tenyér, talp–talp érintéssel
- Strukturált improvizáció

Az érzékeléses feladatok

- Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
- Periférikus látás megfigyelése
- Tapintás, hallás, nyomásérzékelés

Csoportos játékok

- Térjátékok
- Dinamikai játékok
- Ügyességi játékok
- Figyelemvezetési játékok, labdával, tapssal

Visszajelzés és verbalitás

- Adott feladat vagy improvizáció utáni visszajelzés
- Óra végi megosztás
- Párban vagy csoportban
- A tanár vezetésével vagy anélkül

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés különböző minőségeit

A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelemfenntartás képességének, testismeretnek, a mozgásszótárnak, a gömbszerű térérzékelésnek, a döntéshozatali képességnek, a kreativitásnak, az improvizációs készségnek, a verbális és nonverbális kommunikációnak a fejlesztése.
- Az elengedés/engedés érzet további fejlesztése, differenciálása, finomítása.
- Az izomtónus differenciált használatának fejlesztése, a figyelem hosszabb időn át való fenntartásának kialakítása.
- A gravitáció testre gyakorolt hatásának megismertetése, használatának megtapasztalása.
- A biztonságos súlyadás/átvétel kialakítása.
- Magasabb helyekről (lendületekből) a puha izomtónusú és gördülékeny talajra érkezés elsajátítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- Szóló, duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés és a dezorientáció használatának további fejlesztése.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások kiválasztásának fejlesztése az adott pillanatnak megfelelően.
- A döntési képesség fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának további fejlesztése, a figyelem belső irányításának tudatosítása.
- A verbális kifejezés fejlesztése véleményformálás nélkül

Tananyag

Egyéni mozgásfelfedező feladatok

- Mozgások különböző testrészek indításával
- Belső és külső tereket felfedező táncok
- A testközpont, mint motor használata
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A testközpont és a periféria kapcsolata
- A gerinc mozgásaink felfedezése kéztámasz helyzetekben, átjárhatóság az alacsony, közép és magas szinteken történő mozgások között
- Tér, idő, dinamikai játékok

Test tudatossági munka

- Az előző év anyagának ismétlése
- Nyak, váll–kar, csípő–láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
- Végtagok súlyérzékelése, passzív szerepből aktívvá válás

- Ízületek szabad mozgásai végtagmozgatással
- Gyakorlatok képek használatával: fejfonál, hálók, természeti képek
- Autentikus mozgás, a partner tanúja a csukott szemmel mozgó társ táncának

A talajon végzett gyakorlatok

- Gurulások: ismétlések különböző testrészek indításával
- Tolások, kúszások, mászások, gördülések: ismétlések és a mozgások kombinálása, improvizációba vezetése
- Támaszok, gyors és dinamikus átmenetek
- Fekvésben végrehajtott partner munkák

Partner munka

- Súlyérzékelési feladatok középhelyzetekben
- Összetett figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerepek váltakozása, majd egybeolvadása
- Impulzusadás, ellenállás, kiegészítés, hozzáadás, ellensúlyozás

Technikai elemek

- Gurulások: ismétlések: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel, érintő kísérettel, ellenállással
- Dőlések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban, haladással; párban – talajra vitel nélkül és talajra vitellel, hármascsoportokban, minden irányba, 6 fős csoportban, emelésekbe, elkapásokba, improvizációval
- Csúszások: párban – társ: fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, a társ követésével, földre vitellel, súlyadással befejezve
- Mászások: egyénileg – kéz és láb támaszok, párban – társ: fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, csoportban, földre vitellel
- Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben; párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
- Húzások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben, csoportban, eltérő dinamikai végrehajtások
- A kontakt „gördülő pontja”: egyénileg talajon, párban állásban az egész testfelület használatával, szintváltásokkal
- Emelések: testközpontra, felgurítások statikus és dinamikus helyzetekben, dőlésből hátra vételek támaszba érkezéssel
- Ugrások és elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása álló- és támasz helyzetekbe, gurulásban, párban – előre, oldalra, hátra ugrások – medence támasszal, központra érkezéssel, statikus és dinamikus helyzetekben
- Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással, kipörgetéssel, dinamikus helyzetben forgással
- Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások, asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
- Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok

Vezetett és szabad improvizációk

- Egyéni, páros és csoportos improvizációk
- Páros és kis csoportos gyakorlatokból felfedező improvizációk
- Strukturált improvizáció
- Improvizáció képekkel
- A tanár vezetésével vagy anélkül

Érzékelési feladatok

- Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
- A periférikus látás használata
- A látás, nézés mozgásirányító szerepe
- Tapintás, hallás, nyomásérzékelés, energia, erő, inercia

Csoportos játékok

- Térjátékok
- Dinamikai játékok

- Páros és csoportos szerepjátékok
- Figyelemvezetési játékok labdával

Visszajelzés és verbalitás

- Adott feladat vagy improvizáció után
- Óra végén
- Párban
- Csoportban
- Tanári vezetéssel vagy tanári vezetés nélkül

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés mélységeit és azok információtartalmát, a tér gömbszerű használatát, a döntéshozáshoz szükséges fizikális készenléti állapotot

A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, az érintésen keresztül kommunikálni, engedni a táncot történni, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a kontakt improvizáció mozgásnyelvét, alap technikai elemeit, a puha izomtónus használatát, a súly, az érintés, a környezettel és partnerekkel kialakított kontaktus törvényszerűségeit.

A tanuló legyen képes a technikai ismereteit a szabad táncban (duett, trió) előhívni és alkalmazni, döntést hozni és kreatívan megoldani a váratlan helyzeteket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Kontakt improvizáció, csoportban 40–50 perc

A vizsga tartalma:

- A szaktanár által összeállított kontakt improvizáció technikai alapgyakorlatok csoportos bemutatása tantermi körülmények között.
- Improvizációs feladatok bemutatása szóló és duett formákban.
- 3–4 perces adott szabályokon alapuló és/vagy szabad kontakt improvizáció duett bemutatása tantermi körülmények között.

A vizsga értékelése

- A Kontakt improvizáció elveinek és alaptechnikáinak gyakorlati ismerete – mértéke, mennyisége és minősége.
- A tananyag által szerzett ismeretek alkalmazásának minősége.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Video- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

TÁNC TÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése.
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
- A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag

A mozgás fogalma: életfunkciós mozgások, közhasználatú táncok, művészi mozgás, a művészi mozgás nyelvezete

Az őskor táncélete: ábrázoló táncok, szertartás táncok

Az ókor táncéletének bemutatás 2–3 kultúra (egyiptomi, indiai, japán, görög) alapján

A középkor társadalmának, táncéletének bemutatása

A reneszánsz kialakulása Európában, hatása a művészetek fejlődésére, a reneszánsz táncmesterek, a balett gyökerei

A barokk kor általános jellemzői és az udvari balett kialakulása

Noverre és a cselekményes balett

A romantika alapelvei, a kor jelentős prímabalerinái (Marie Taglioni, Fanny Elssler) koreográfusai, (Jules Perrot, Filippo Taglioni) kiemelkedő művek

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- A stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység, a nonverbális kifejezések, a képzelőerő és mozgásmemória fejlesztése.
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
- A táncműfajok iránti nyitottság és befogadóképesség fejlesztése

Tananyag

Az orosz táncélet kialakulása és a romantika továbbélése Kelet-Európában

Marius Petipa munkássága

Jelentős orosz művészegyüttesek: Gyagilev– balett

Az amerikai moderntánc kialakulása és hatása az európai tánc kultúrára

Lábán Rudolf újításai a német expresszionizmus művészetében

A magyar mozdulatművészet kialakulása, jelentős képviselők munkássága

Jelentős táncműhelyek (Szeged, Pécs, Győr) munkássága, alkotói, jelentősebb műveik

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi táncművészet fontos fordulópontjait, a magyar táncélet legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az egyes stílusirányzatok táncos mozgásnyelvét, mozdulatkincsét

Az egyes korszakok, irányzatok legkiemelkedőbb alkotóit, műveit

A tanuló legyen képes

A fenti ismereteit a tánctanulás, az alkotás, a szabad tánc, a műélvezet helyzeteiben alkalmazni, tudását a kapcsolatteremtés, a kifejező mozgás szolgálatába állítani

Gondolatait megfelelő szókinccsel szabatosan elmondani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli részekből áll:

A vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet

30–40 perces írásbeli

5–8 perces egyéni beszélgetés

A vizsga tartalma

– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

– Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:

Az őskor táncművészete

A középkor jellemző táncformái

A reneszánsz és barokk kor táncélete

A romantika

A reformkor táncélete
 A XX. század táncélete
 Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
 A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbéli vizsga

- A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
- Az összefüggések ismerete
- A szakmai kommunikáció fejlettsége
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) tanszerek

Videólejátszó vagy DVD-lejátszó

Televízió

Magnetofon

Diavetítő

CD-lejátszó

Videokazetták (archív felvételek, a tánc összes műfaját tartalmazó videokazettán)

Diasorozat (történelmi korok szerint, archív felvételeket tartalmazó sorozat)

Kézi könyvtár (tánc történeti kötetek, kiadványok, újságok)

Hangtár – CD, magnókazetta (tánc történethez kapcsolódó zenei anyagok)

LÁBÁN-TECHNIKA

A Lábán-technika – korábbi elterjedt nevén „Európai modern” technika – Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Nem stílus, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus, adott tanulókra tudatosan szerkesztett gyakorlat és mozdulatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése, a tér- és az erőtan adott évi követelményeinek elsajátítása, tudatos használata és verbalizálása

A helyi tanterv és a pedagógus szabadsága az oktatási forma meghatározása, mely lehet másolás alapú, melyben rögzített gyakorlatsorok rendszeres ismétlése történik, improvizáció alapú, ahol a tér és erő princípiumok határozzák meg az improvizáció gyakorlatokat és vegyes típusú, amely a fent említett két forma elegye. Amennyiben a tanulók alkalmasak rá, kompozíciós feladatokat is tartalmazhat az óra.

Aktív erő-befektetésű mozgások, melyekben mind a könnyű mind az erős erőfajta megjelenik; passzív erő-befektetésű mozgások, melyekben mind a gyenge mind a nehéz erőfajta megjelenik

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc alkotóelemeinek Lábán által rendszerezett, megfelelő szintű megismerése és tudatosítása, kiegészítve, megerősítve a tanszak más évfolyamain megismert tánctechnikák megértését.
- A testtel és az idővel, mint táncalkotó elemekkel kapcsolatos ismereteket bővítése.

- Testtudat, ritmus/idő érzék
- A mozgáslehetőség bővítése, az időben – mint mértékegységben – történő gondolkodás kialakítása
- A tempó különbségek megtapasztalásának elősegítése

Tananyag

A tér alsó szintjén végzett gyakorlatok:

- A központból, perifériából (lábujj, kézujj, fejtető), és midlimb-ből (könyök, térd) indított mozdulatok; bodyhalf: (testfél) – jobb-bal oldal, alsó-felső test tudatos, totális használata; diagonális kapcsolat tudatosítása; egyéb, a csoport igényeinek megfelelő testkapcsolat felhasználása

A tér középső szintjén végzett gyakorlatok:

- Izolációs gyakorlatok – lábfej, lábujjak, térd, csípő, felsőtest, fej, kar, kézujjak, alsó test: sarok-ülőcsont kapcsolat variációi a gravitáció, mint nehezítő tényező bevonásával; felsőtest: fejtető, farkcsont kapcsolatának mozdulatokban való feltérképezése; felsőtest: hát-kézujjak kapcsolatának megtartása különböző kar és testhelyzetekben
- Koordinációt fejlesztő gyakorlatok: bodyhalf (testfél), diagonális kapcsolatok felhasználásával
- A gyakorlatok folyamatos nehezítése, a térben való haladás fokozatos bevezetése.

A tér felső szintjén végzett gyakorlatok:

- Testkapcsolatok, koordinációk és izolációk alkalmazása; ugrások; emelések

Az idő, mint variációs elem:

- A gyakorlatok metruma 2/4, 3/4, 4/4, 5/4 illetve ettől eltérő szabályszerű illetve szabálytalan beosztású is lehet

Az improvizáció, mint módszer használata

- Mint egy-egy rögzített gyakorlatsor variációja

Verbalitásfejlesztés:

- A tanulók fizikai síkon megélt tapasztalatainak szavakba öntése: egyénileg, csoportos megbeszélés során, írásos formában

Követelmények

A tanuló ismerje a Lábán Rudolf által meghatározott testkapcsolatokat, mozdulatindítási lehetőségeket, a ritmikai előjegyzések gyakorlati megkülönböztetését, használatát, a különböző tempókat

A tanuló legyen képes a különböző testrészek tudatos izolációjára, totális mozgásra, az izolált testrészek tudatos koordinációjára, ritmus képletek mozgásban való pontos visszaadására, metrum-tartásra

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A térismeret rendszerezése, az erőhasználat, mint táncalkotó elem tudatosítása
- A testtudat, ritmus/idő érzék, tértudat fejlesztése
- A saját testen kívüli világ rendszerezése.
- Önmagára, kis és nagycsoportra való figyelés; izomkontroll, optimális izomhasználat; koncentrációs készség fejlesztése

Tananyag

A 27 téri irány Lábán Rudolf meghatározása szerint:

6 egy dimenziális irány: mély, magas, jobb, bal, előre, hátra

12 két dimenziális irány: bal magas, jobb magas, bal mély, jobb mély, elől magas, elől mély, hátul magas, hátul mély, jobb elől, bal elől, jobb hátul, bal hátul, háromdimenziós irányok jobb elől magas, jobb elől mély, bal elől magas, bal elől mély, jobb hátul magas, jobb hátul mély, bal hátul magas, bal hátul mély

A 27. irány a táncoló maga

Szagitális tengely és sík, vertikális tengely és sík valamint horizontális tengely és sík

Térben alkotott formák, egyénileg – kocka, mozgásgömb és csoportosan: térrajzok például shapeflow segítségével

Az alap szakkifejezések elméletben és gyakorlatban

Totális mozgás: az izolált mozgás ellentéte, teljes test vagy teljes testrész együttmozgását jelöli

Bodyhalf: testfél, a test vertikális középvonalától számított teljes jobb oldalát vagy teljes baloldalát jelöli

A test köldöknél elhelyezkedő horizontális vonal által elválasztott felső testet illetve alsó testet is jelölheti

Midlimb: végtag közép, a lábnál a térdet, a karnál a könyököt jelöli

Követelmények

A tanuló ismerje az erőtant és a minőségtant mind elméletben mind gyakorlatban: az egy-, a két- és háromdimenziós

irányokat, a 3 alaptengelyt és síkot, a 3 alapvető szintet, a mozgásgömb fogalmát, az aktív és passzív erőhasználatot

A tanuló legyen képes megkülönböztetni a 27 irányt, mozogjon tudatosan az oktaéderben és a kockában. Az izomhasználat tudatos befolyásolása a gravitáció ellenében, összetett minőségű mozdulatok kivitelezése

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

GRAHAM-TECHNIKA

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvvel, dinamikai elvekkkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a táncművészet világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.

A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

Alapelemek, alapsorozatok

Talajon végzett gyakorlatok:

- Bounces: a törzset és a medenceízületeket fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások
- Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába
- Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról fölemelkedés és az oda-vissza ereszkedés technikáját
- Contraction–release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja

Álló helyzetben végzett gyakorlatok

- Brush: a lábfő, boka, térd bemelegítése
- Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése
- Plié–contraction–release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva

Térben haladó gyakorlatok

- Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat
- Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
- Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva

Az év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stílári szempontból helyes végrehajtására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánc technikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stílári jellemzőinek, a Graham–technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése

Tananyag

Talajon végzett gyakorlatok: bounce, breathing, spirál, contraction–release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel

- Spirál IV. pozícióban, fold – a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont–indítású „contraction–release” és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra
- Álló középgyakorlatok: a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével
- Brush, plié, plié–contraction–release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában
- Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel

Térben haladó gyakorlatok,

- Walk – diagonális lépés–, járás–, futásgyakorlat
- Triplet – hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
- Skip – ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális–haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spirál elv alapjain
- Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction–release”, valamint a „spirál” elemeinek alkalmazása az ugrások közben

Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham–technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham–technika helyét a tánc történetben

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stílári szempontból helyes végrehajtására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

IMPROVIZÁCIÓ ÉS KOMPOZÍCIÓ

Az improvizáció elnevezésű tantárgy Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Ez a struktúra nem stílus, táncnyelv, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus adott tanulókra tudatosan szerkesztett gyakorlatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése

Az improvizáció, mint táncforma alkalmazása elősegíti a tanuló egyedi mozgásszótárának bővítését. A képzés célja, hogy a tanuló képes legyen a tánc alkotóelemeinek megismerésére, tudatos alkalmazására

A Lábán módszer a mozgás egyetemes szabályszerűségeire, lehetőségeire mutat rá, fejlesztve ezzel a már előző évfolyamokban megismert moderntánc–technikák megértését, tudatosabb kivitelezését

A kompozíció az improvizáció rendszere mentén integrálja a különböző művészeti ágak kompozíció elméleteiben felhalmozott tudást. A tantárgy a tanuló saját mozgásmemóriáját, struktúrafelismerő illetve alkotóképességét, kommunikációs eszközeit fejleszti, valamint megalapozza a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben aktív alkotóvá váljon egy koreográfus mellett vagy önállóan is

Továbbképző évfolyamok**9. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- Kreativitásfejlesztés
- Az integrált gondolkodásmód: érzelmi–szellemi–fizikai önálló összekapcsolása
- Testtudat fejlesztés: a test és az idegrendszer, izom, csont és szalagrendszer közötti kapcsolat tudatosítása
- Az érzelmek verbalizálásának elősegítése
- Az érzelmek mozdulati absztrahálásának elősegítése
- A struktúrában való gondolkodás képességének fejlesztése

Tananyag

A test, a tudat és az érzelmek kapcsolatán alapuló egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok

Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk

Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét

Zártkörű improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében

Hazai és külföldi, példaértékű előadások megtekintése és elemzése

Kortárs alkotókkal való eszmecsere

Követelmények

A tanuló ismerje az anatómia alapjait mind elméletben mind gyakorlatban. A tanuló képes legyen kifinomult idegrendszerrel tanúskodó egyéni jegyeket viselő mozgás-improvizációs folyamatokat létrehozni

A tanuló legyen képes önállóan és kisebb csoportokban is – felismerhető rendszeren alapuló – rövid mozgásetűdők alkotására

10. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A kreativitás fejlesztése
- A tér, mint absztrakció felismerése
- A tér, mint eszközzel való játék fejlesztése (távolságok, irányok, formák, képzőművészeti eszközök alkalmazása)
- A tér szerkeszthetőségének felismerése (2 és 3 dimenziós művek példája alapján)
- A tér, mint színpadi eszköz feltérképezése (díszlet, színpadi szabályok, perspektíva)
- A téridő kapcsolat élményének megtapasztalása
- Az idő, mint absztrakció felismerése
- Az idő szerkeszthetőségének felismerése (zenei struktúrák, előadás struktúrák, irodalmi struktúrák)
- Az idő, mint színpadi eszköz feltérképezése (színpadi idő, film idő, real time)
- Az idő, mint eszközzel való játék fejlesztése

Tananyag

A tér és az idő témájában adott egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok

Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk

Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét

Alkotói rendszerek ismertetése

Alkotói rendszerek másolása

Új alkotói rendszerek létrehozása

Zártkörű és nézők számára is nyitott improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében.

Zártkörű és nézők számára is nyitott kompozíciók bemutatása a visszajelzés (negatív és pozitív kritikák) megtapasztalása érdekében.

Követelmények

A tanuló ismerje a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályait, a társművészetek szerkesztési modelljeit, egyéni, kiemelkedő megoldásait

A tanuló legyen képes a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályainak újraértelmezésére, a régi modelleket új kontextusba helyezni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

REPERTOÁR

A tanulók megismerkednek, és részletesen elemzik a hazai és nemzetközi modern tánc repertoárt. Létrehozzák saját egyéni alkotásaikból álló mozgás nyelvüket. Kialakul egyfajta önálló gondolkodásmód és egyéni véleményalkotási képesség a táncművek, koreográfiák elemzése során.

A tanulók lehetőséget kapnak az egyéni és csoportos megnyilvánulásokra, önálló alkotások létrehozására és bemutatására. Felmérhetik, és tudatosan fejleszthetik tanulási képességeiket, stílusérzéküket.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé a modern órákon tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására.
- Alakítsa ki a csoport kooperációt, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét

Tananyag

A megismert táncstílusokra, mozgásanyagra építve a szaktanár által kiválasztott, betanított vagy felújított művek előadása. A tananyagban tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket

Követelmények

A tanuló ismerje a tanulás szempontjait, folyamatát, az előadott mű lépésanyagát, stílusát

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására.
- Alakítsa ki a csoport kooperációt, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét.
- Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére

Tananyag

A megismert táncstílusok mozgásanyagára építve a szaktanár illetve a tanulók által létrehozott művek előadása. A tananyagban tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket. Megismerkednek a modern repertoár jellegzetes műveivel, és a szaktanár vezetésével elemzik. Ezekből ihletet meríthetnek és az adott koreográfiához hasonló, rövid műveket készítenek. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az eddig elsajátított koreográfiák lépésanyagát

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására
- Alakítsa ki a tanulóban az önálló tanulás és önfejlesztés képességét.
- Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére

Tananyag

Megismerkednek a modern repertoár hazai és nemzetközi műveivel. A szaktanár irányításával előre kiválasztott és meghatározott részletek önálló betanulása. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az adott koreográfiák pontos lépésanyagát és rendelkezzen az adott darabhoz tartozó alapismeretekkel

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen az önálló tanulás képességével, művészi alázattal és együttműködési képességgel

10. évfolyam**Fejlesztési feladatok**

- A tanulót tegye képessé az eddig tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák létrehozására és minőségi előadására
- Alakítsa ki a tanulóban az önálló tanulás, az önfejlesztés és a csoporttal való együttműködés, együttgondolkodás képességét
- Motiválja a tanulót az eddig elsajátított koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére és az önálló véleményalkotásra

Tananyag

Megismerkednek az aktuális modern repertoár hazai és nemzetközi műveivel

A modern repertoárból a szaktanár és a tanuló közös feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket

Az eddig megismert, elsajátított és feldolgozott mozgásrepertoár felhasználásával a tanulók létrehozhatnak rövid önálló koreográfiákat, műveket

Követelmények

A tanuló ismerje az adott koreográfiák pontos lépésanyagát és rendelkezzen az adott darabhoz tartozó alapismeretekkel

A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, az önfejlesztésre és a tanult tánc tudatos művészi előadására. A tanuló rendelkezzen az önálló gondolkodás, művészi alázat és az együttműködés képességével

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

Kísérő hangszerek

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

IV. RÉSZ**KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG****I. FEJEZET****AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI**

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrekció megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én- tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)

Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)

Népművészet (1–10. évfolyam)

Művészettörténet (3–10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Fém- és zománcműves tanszak – Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

Fotó és film tanszak – Fotó és film műhelygyakorlat

Grafika és festészet tanszak – Grafika és festészet műhelygyakorlat

Környezet- és kézműves kultúra tanszak – Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat
Szobrászat és kerámia tanszak – Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
Textil- és bőrműves tanszak – Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgyak:

Népművészet (1–10. évfolyam)

Művészettörténet (3–10 évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönbébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok órászáma 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém- és zománcműves műhelygyakorlat, Fotó és film műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhazsnálati készség

Anyaghazsnálati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság

Empatikus készség

Együtműködési készség

Kezdeményezőkézség

Segítőkézség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás
 Probléma felismerés, –megoldás
 Tervezési készség
 Új ötletek, megoldások kipróbálása
 A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírállható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiek felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulóknak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátítása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méretek és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalarajos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratereemtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalakotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

A formák, színek használatában való jártasság

Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmoniai alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékekkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, tánra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatkövetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termékek formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékekkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakítás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.

- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különbéle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetiszöveg – történetábrázolás

- Képzletbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapijainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig
- Egy főszínrre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozsák készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsaablak – színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhazsnálati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különböző színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra – textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különböző anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmonikák

- Tájéképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)

- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átirásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalakotás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
 A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák
 A stíluskorokra jellemző előadásmódok
 Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
 Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Grotteszk, vigjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmoniók

- Ötletek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria firtorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közlőlől – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalításig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalító technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgye gyüttés,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készsége szintű elsajátítása.
- Az elvont gondolkodás, az analízis–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
 A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárggyegyettesek létrehozása
 A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
 A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
 Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárggyegyettesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban

- Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipszszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználatlaltal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete

Tónusos ábrázolás

A természeti formák átírása

Az anyagszerűség ábrázolása

A tér különböző léptékű megjelenítése

A konstruktívizmusra jellemző stílusjegyek, technikák

Anatómiai ismeretek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgye gyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (fal felület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang–báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltoztatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air–ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,

- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

A nonfiguratív ábrázolás eszköztára

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet).

Csoportos feladat

- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Vizsgamunka készítése**Értékelés és kiállítás–rendezés****Követelmény**

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,

- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok

Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításai
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotással, filctollal, festékkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képkeltés

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalyszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások

- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, szíkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Dombornyomat

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák

- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkításokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeiének egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnymatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képkalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, színkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, szíkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram

- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A színperspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése
 Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
 Egyszerű akció, performance létrehozása
 Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jellege, hangulatváltozásai megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítások, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső–belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képkalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai

- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvívésével
- Különbözö méretü illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képkalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valór színek

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcos linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képkalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában

- Többdúcú linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúccal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és egyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képzőművészeti gyakorlatban,
- a képzés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pseudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás

- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemez, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálja lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben

A látvány átértelmezésének lehetőségei

A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái

Az intermédiá, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellel, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átírataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képkötés

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédiá – kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
 - Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
 - Az egyéni formanyelv
 - Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
 - Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
 - Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv

Interaktív tér

Az intermédiák kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalpalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdők, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédiá – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitégítgító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web–lap)
 - Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitégítgító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitégítgító eljárások keresésé elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
- A valós és virtuális tér
- A filmtér, filmidő sajátosságai
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- A személyesség hatása
- Intermédiá-kísérletek
- A film műfaji lehetősége
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiá – kísérletek

- Saját személyes üzenet-kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai

törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk

Tároló szekrények

Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő
 Számítógép
 Szoftverek
 Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)
 Mobil lámpa
 Rajztábla (A/3, A/2)
 Vonalzók, olló, snitzer
 Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó
 Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera
 Festőállvány (továbbképző)
 Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES TANSZAK

FÉM- ÉS ZOMÁNCMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A fém- és zománcműves műhelymunka célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása révén, melyek képessé teszik a tanulót fém- és zománcműves tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészíti a művészi igényű alkotómunkára, az igényes kép- és tárgyalotásra.

A műhelygyakorlat feladata a fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek, a tárgyalotói tudás kialakítása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás legegyszerűbb módjainak, a zománctelődés, -bevonás technikáinak megismertetése.
- A tananyagtartalomban szereplő tárgyalotási műveletekhez szükséges fém- és zománcműves elméleti tudás, anyag- és eszközismeret, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
- A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A kezdetek fémművessége

A fém- és zománcműves műhely berendezése, szerszámjai, segédeszközei

A fém- és zománcművesség anyagai

A fémmegmunkálás módjai

A fémékszer-készítés műveletei

Zománctelődési, -bevonási technikák

Száritási, égetési műveletek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Ismerkedés a fémművességgel

- A fémművesség műfajai, tárgykultúrája
- A kezdetek fémművessége (réz-, bronz- és vaskori tárgyak)
- A kortárs fémművesség formanyelvi sokszínűsége

A fémműves műhely

- Térkialakítás, munkaasztal, satupad és tároló helyek
- A fémműves műhely legalapvetőbb szerszámai (lemezvágók, fogók, kalapácsok, reszelők, satuk), anyagai (vas és acél, színes- és könnyűfémek)
- Alapvető eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

A fémek tulajdonságai, alakíthatósága

- A réz-, és alumíniumhuzal tulajdonságai
- A színes- és könnyűfém huzal alakításának lehetőségei (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás)
- Az alakítás eszközei
- A megismert eszközök, alakítási módok felhasználásával huzal ékszerek (kitűző, medál, függő) készítése

Láncok készítése

- Lánc típusok megismerése
- A lánc készítés műveletei: láncszemek készítése, az egyszerű alapegységekből láncok fűzése, záródások készítése

Ismerkedés a zománcművességgel

- A zománc eredete
- Az ipari és iparművészeti zománc

A zománcművészet

- A zománcművészet műfaji sajátosságai, tárgykultúrája
- A kortárs zománcművészet sokszínűsége
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév anyagához

A zománcműhely

- Térkialakítás, munkaasztal és tároló helyek
- A zománcműhely alapeszközei (zománcégető kemence), a zománcozás és égetés segédeszközei (égető villa, hőálló kesztyű, spatula, ecset)
- A zománcművesség alapanyagai (előlapozott lemez, zománcszap, zománcpor)
- Alapvető eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Az ipari zománctechnika

- Ipari zománccal készült alkotások bemutatása
- Az előlapozott lemez és a zománcszap tulajdonságai
- Zománccelhordási, –bevonási technikák megismerése (felkenés ecsettel, felhordás spatulával, rácsurgatás, leöntés, összefolytatás, repesztés)
- Előlapozott, zsírtalanított lemezen zománcszappal a megismert zománccelhordási–bevonási technikák kipróbálása
- A szárítás, égetés műveletei
- Zománcozási hibák, zománccjavítási módok

Rusztikus felületképzés

- Az egyenletesen felkent vagy felszítált zománccelület rusztikussá tétele (fonalzománc, üveggolyócskák vagy szemcsés zománc alkalmazásával)
- A minták elforgatásával azonos elemekből épülő sorozatok készítése

Egyedi zománclapok készítése

- Forma- és színtervek készítése
- Zománcbevonási, díszítési műveletek alkalmazása
- Egyedi kísérletek
- Szárítás, égetés, utómunkálatok

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kezdetek fémművességét,
- a fém- és zománcművesség legmeghatározóbb példáit, legalapvetőbb műfaji sajátosságait,
- a fémtárgy és a zománczott dísz tárgy készítésének tárgyi feltételeit,
- a színes- és könnyűfémek, valamint a zománcszap tulajdonságait,
- a huzalalakítás, lánckészítés módjait, műveleteit,
- a zománcbevonás technikáit (felkenés, összefolytatás),
- a szárítás, égetés műveleteit,
- a szakszerű műhely- és eszközhasználat követelményeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (darabolás, hajítás),
- egyszerű tárgyalakítási feladatok elvégzésére (fém ékszer, zománczott lap készítésére),
- előlapozott fémlapok zománcozására,
- a legegyszerűbb zománcbevonási módok alkalmazására,
- egyedi zománclapok készítésére,
- az eszközök balesetmentes használatára.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
- A fém- és zománcműves műhely legfontosabb berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak, a fémmegmunkálás módjainak, a zománcfelhordás-bevonás, a zománcdíszítés technikáinak megismertetése.
- A tárgyalakítási műveletekhez szükséges vizuális művészeti (formai, szintani, komponálási, stilizálási, motívumképzési) ismeretek elsajátíttatása.
- A munkavégzéshez szükséges, anyag- és eszközismeret, tervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
- A környezettudatos és balesetmentes munkavégzés szabályainak betartatása.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A fém- és zománcművesség tárgykultúrája

Az ókori Egyiptom fémművészete

Kelta zománcművészet

Forma- és színismeret

Lényegkiemelés, figyelemvezetés

Stilizálás, motívumképzés

A fém- és zománcművesség műfaji követelményei

A fémművesség szerszámjai

A fémművesség anyagai

A fémmegmunkálás módjai
A lemezékszer és a fémtarzia-készítés műveletei
A (kő)befoglalás technikái
A fémlapok zománcozásra történő előkészítése
A különböző zománccfajták tulajdonságai
Zománccelvezési, –bevonási, díszítési technikák
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség
– Az ókori Egyiptom fémművessége
– Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A fémek világa

– A vas és acél, a színes- és nemesfémek, valamint a könnyűfémek tulajdonságai (szilárdság, hajlíthatóság)
– A fémek alakíthatósága (vágás, hajlítás, lapítás, kalapálás, zömítés), az alakítás szerszámai, eszközei (satupad, lemezvágó olló, fogó, kalapács, fűrész, fúró, reszelő, csiszolóvászson)

Lemezékszer, lemez öltözék-kiegészítő tervezése, készítése

– Azonos elemekből álló ékszerek bemutatása
– Azonos elemekből felépített ékszer tervezése
– Az ékszerkészítés műveletei: az elemek kivágása, a lemezfelület mintázása, az összekötő elemek elkészítése, a tárgy összeállítása

Fémintarzia készítés

– Példák bemutatása a különböző anyagú fémek eltérő szín- és felületi hatására, fémtarziával díszített tárgyakra
– Intarzia tervezése
– Az intarzia készítés műveletei: az elemek (formák) kiszabása, a részek összeépítése

Befoglalás

– Befoglalási módok megismerése
– Kövek befoglalása a választott foglalási móddal

A tanultak alkotó alkalmazása

– A tanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalakotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése

A zománccművészet

– A kelta zománccművészet
– Zománccművészeti példák felsorakoztatásával az ipari zománc alkalmazási lehetőségeinek megismerése

A zománccszap

– A zománccszap tulajdonságai
– Színminták készítése előlapozott vaslemezre és rézlapra. Összehasonlító elemzések
– A különböző fajtájú és színű zománccszapok hőigénye

A szín és fény szerepe a zománccalkotásokban

– Színtani ismeretek: a színek érzelmi és hőhatása, optikai és térhatása
– A színek figyelemfelhívó és szimbolikus szerepe
– A különböző zománccok fényáteresztő tulajdonságai (fényes és matt; áttetsző és fedő)
– A tanultak tudatos alkalmazása a zománccozási feladatokban

A forma szerepe a képzőművészetben

- A különböző formák síkká, foltokká, motívumokká alakítása
- A motívumok dinamikus rendezésével dekoratív zománckompozíciók kialakítása

Stilizálási gyakorlatok

- Kifejezési szándék szerinti átírási, komponálási gyakorlatok

Sablontechnika alkalmazása a zománcozás során

- A sablontechnika megismerése. Sablon készítése
- A pozitív–negatív formákból képzett sablonokkal más–más viszonyhelyzetek, forma–kapcsolatok kialakítása
- Forma– és színtervek alapján a lealapozott lemez sablontechnikával, zománccal felszítelésével történő zománcozása

Zománcozott ékszer, vagy öltözék kiegészítő készítése

- A vörösréz alakíthatósága
- A transzparens zománc tulajdonságai
- A fém lapok zománcozásra történő előkészítése (zsírtalanítás és a tapadóképesség fokozása), zománcozása, kiégetése, összeszerelése

Zománcozott lapok befoglalása

- Vörösréz alapú medálok zománcozása, a kiégetett medálok befoglalása

A tanultak alkotó alkalmazása

- A gyárilag lealapozott acéllemez vagy rézlemez egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozása a megismert zománccal (zománcciszap, zománccpor), zománcozási eljárások figyelembevételével.

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín és forma, a stilizálás, átírás, komponálás tárgykötő szerepét,
- a fém– és zománccművesség példáit, műfajait,
- az ókori Egyiptom és a kelták fém– és zománccművességét,
- a vas és acél, a könnyű– és színesfémek tulajdonságait,
- a zománcciszapok és zománccporok tulajdonságait,
- a tervezés fázisait, munkafolyamatait,
- a fém– és zománccműves tárgy készítésének technikai feltételeit,
- a lemezalakítás, díszítés módjait,
- az egyszerű fémékszer–készítés műveleteit,
- a zománccműves munkafolyamatokat (a zománccbevonás, –festés technikáit, a szárítás, égetés műveleteit),
- a szakszerű műhely– és eszközhasználat követelményeit.

Legyen képes:

- fémalakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás),
- féműves tárgykötési feladatok elvégzésére (lemez ékszer, lemez intarzia készítésére),
- a fémek zománccal történő bevonására, a legegyszerűbb zománccdíszítési módok alkalmazására,
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére,
- zománcozott ékszerek, öltözék kiegészítők készítésére,
- kövek, zománcozott medálok befoglalására,
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcművesség műfaji sajátosságainak, tárgykultúrájának bemutatása.
- Felkészítés a fém- és zománcműves műhely berendezéseinek, szerszámainak, anyagainak átgondolt használatára.
- A fémmegmunkálás, felületdísztítés (trasszírozás, domborítás, cizellálás) módjainak, a zománcművesség technikáinak (limougesi festett zománc, grisaille technika, zománc sgraffito) megismertetése.
- A tananyagtartalomban szereplő tárgyakotásai műveletekhez szükséges vizuális ismeretek (figyelemvezetés, kiemelés, ritmus, felületrendezés, egyensúlyteremtés) biztosítása.
- A tárgyakotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, tervező, munkaszervező, szerszámhasználó, anyagformáló készségek és képességek kialakítása.
- A tanuló felkészítése elképzelései, gondolatai tárgyasult formában való kifejezésére.
- A balesetmentes munkavégzés szabályainak elsajátítása.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A fém- és zománcművesség tárgykultúrája

A népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém- és ötvösművészete

A fém- és zománcművesség műfaji követelményei

A szín térhatása

Pozitív- negatív forma, formaredukció, motívum- és jelképzés, ornamentika

Az elemek elrendezése

A fémművesség anyagai

A fémművesség eszközei, szerszámjai

A fémmegmunkálás módjai

A trasszírozás, domborítás és cizellálás műveletei

A zománcszapok tulajdonságai, fajtái, a felhordás módja, eszközei

A zománc-sgraffito technikája

Festett zománc (grisaille technika)

A zománcozott tárgy égetésre történő előkészítése, ráégetés, átégetés

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- A népvándorlás-korának fémművészete
- A honfoglaló magyarok ötvösművészete
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Felületdísztítő technikák

- Ismerkedés a vörös- és sárgaréz (ezüst) díszíthetőségével
- A trasszírozás, domborítás, pusszírozás, cizellálás megismerése iparművészeti példákon keresztül

Felületdísztítés trasszírozással

- Trasszírozó szerszámok megismerése
- Tervezés, előrajzolás, rajzátvitel
- A lemeztárgy felületére átrajzolt kontúrok trasszírozása

Domborítás, cizellálás

- A domborítás, cizellálás eszközei
- Műveletei: az alapfelületek mélyítése, leütése poncolóval, a plasztikus minták kiemelése

Domborított, cizellált vagy trasszírozott fémlap zománcozása

- A mintázott lemez zománcozásra történő előkészítése, bevonása transzparens zománccal, szárítás, égetés

A zománcművészet

- Szkíta fém- és ötvösművészet
- Limougesi festett zománc
- Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A színek térhatása

- Azonos motívumok más–más színviszonyba helyezése

Pozitív–negatív formák viszonya

- A sablonteknika ismételt alkalmazása
- Pozitív és negatív formák viszonyával más–más jelentéstartalom kifejezése

Formaasszociációk

- Asszociációra alkalmas motívumok, jelek képzésével új tartalom kifejezése szabadon választott színvilággal, a gondolatközlést legjobban erősítő zománctechnikával

Festett zománc

- A limouges–i festett zománc megismerése
- Limouges–i technikai kipróbálása (fehér alapra ráégetett fekete kontúrok, külön–külön felvitt színek)

Grisaille technika

- A grisaille technika megismerése
- Műfaji sajátosságoknak való megfelelés (fekete alapzománcrea festés több rétegben fehér zománccal)

Zománc–sgraffito készítése

- A sgraffito technika
- Zománc–sgraffito tervezése
- A terv kivitelezése: gyárilag lealapozott lemezek zománcozásra történő előkészítése, a forma– és színtervek alapján a sgraffito legelső zománcretegének kialakítása, a ráégetést követően a következő zománcreteg felvitele, a bőrkemény állapotú zománcretegből a rajzolat vagy forma visszaszedése, ismételt égetés

Fémműves vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalakotó szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Egyéni kifejezési szándék szerinti zománcozás a megismert zománccok (zománccszip, zománccpor), a tanult zománctechnikai eljárások alkalmazásával
- Dokumentálás

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a színek térhatását, a pozitív és negatív formák viszonyát, a motívum és jelképzés szerepét,
- a fém– és zománcművesség példáit, műfajait,
- a népvándorlás kori törzsek, a szkíták és a honfoglaló magyarok fém– és ötvösművészetét,
- a trasszírozás, domborítás, cizellálás eszközeit, műveleteit,
- a sablonteknika és a sgraffito alkalmazhatóságát,
- a limougesi festett zománccot és a grisaille technikát,
- a szakszerű műhely– és eszközhasználat követelményeit.

Legyen képes:

- fémműves tárgykötési feladatok elvégzésére,
- a fém felületének trasszírozással, domborítással, cizellálással történő díszítése,
- a fémlapok zománcozására,
- a zománccal bevont tárgy kiégetésére,
- zománcgrafikai és festőzománc technikák alkalmazására,
- a munkavédelmi szabályok betartására, balesetmentes munkavégzésre.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fém és a zománc mint tárgykötési alapanyag tulajdonságait,
- a fém- és zománcművesség példáit, műfaji követelményeit,
- a tárgykészítéshez kapcsolódó tervezés munkafolyamatait, módszereit,
- a fém- és a tűzzománczott díztárgy készítésének technikai feltételeit,
- a fémalakítás, felületdíszítés és a kőfogalás lehetőségeit,
- a zománcműves munkafolyamatokat: a zománcbevonás, –díszítés és a zománcfestés technikáit, a szárítás, égetés műveleteit,
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- fémmegmunkálási, –alakítási műveletekre (vágás, darabolás, fúrás, fűrészelés, reszelés, csiszolás, hajítás, lapítás, kalapálás, vésés, domborítás, trasszírozás, domborítás, cizellálás),
- fémműves tárgykötési (lánc, lemez intarzia, lemez relief) feladatok elvégzésére,
- a fémek zománcozására,
- a fémek formára alakítására, zománcozásra történő előkészítésére,
- a fémek zománccal történő bevonására,
- a legegyszerűbb zománcdíszítési módok (repszítés, összefolytatás, átégetés) használatára,
- a legegyszerűbb zománcgrafikai, –festészeti (sablon, sgrafitto, grisaille technika) megoldások alkalmazására,
- a zománccal bevont, festett tárgy kiégetésére,
- életkorának megfelelő szinten, az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- a helyes munkamenet, a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgykötő képessége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő képalkotó és tervező képességét, a fém- és zománcművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, szakmai tudását.

A fém- és zománcműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy vagy tárgycsoport a fém- és zománcművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon megválasztott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- trasszírozott, domborított, cizellált vagy zománcozással díszített tárgy,
- zománcozott képsorozat,
- ékszerkollekció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján elkészített szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- ékszer, öltözék kiegészítő,
- zománcozott kép.

A munka kivitelezésénél a kiégetés fázisához szaktanári felügyeletre van szükség.

A vizsga értékelése

A fém- és zománcműves műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, tárgytervező, formaalkotó, felület és díszítményalakító képesség,
- fém- és zománcműves alapismeret,
- anyag- és eszközhasználat,
- az elkészített tárgy összhatása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Mindazon vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismeretek átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
- Mindazoknak a gyakorlati ismereteknek az elsajátítása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak a filigrán technikával, rekesz- és sodronyzománc technikával díszített tárgyak készítésére.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

Ékkő és almandin berakású, filigrán díszítésű ötvöstárgyak

Rekesz, sodrony és filigrán zománccal díszített ötvöstárgyak

Fémmegmunkálási eszközök, módok

Az ékszerzománc

A rekeszománc változatai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- Gepida ékkő berakás
- Germán almandin berakás
- Középkori filigrán és bőrtűs díszítésű tárgyak
- Egyéb művészeti példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

Hengerlés és dróthúzás

- A hengerlés eszközei, műveletei. A dróthúzás eszközei, műveletei

Forrasztási eljárások

- A lágyforrasztás és anyagai, eszközei. A keményforrasztás és anyagai, eszközei

A filigrán technika

- Sodratok készítése, formára alakítása

Filigrán technikával ékszergarnitúra tervezése, készítése

- A technikához illő forma, méret, díszítés, színvilág megválasztása
- A zsinórfonalszerű, vékony filigránhuzalokkal a terveknek megfelelő motívumképzés
- A kialakított motívumrendszerrel kollektióképzés

Filigrán és granulák alkalmazása

- A granulák kialakításának művelete
- Filigránnal és granulákkal díszített ékszer készítése
- A kialakított motívumrendszerrel kollektióképzés

A zománcművészet

- Ókori görög bordázott zománcok
- A legrégebbi kínai rekeszománcok
- Bizánci rekeszománc
- Ottó–kori rekeszománc
- Az orosz filigránzománc
- A kijeji fejedelemségek rekesz- és sodronyománc emlékei
- A magyar sodronyománc
- Az erdélyi filigránzománc
- Kortárs művészeti példák felsorakoztatása a tanév anyagához

Az ékszerzománc

- A vörösrézre alkalmas ékszerzománcok fizikai és kémiai tulajdonságai
- A zománcok fajtái funkció szerint (alapzománc, fedő, vagy díszítő zománc)
- A zománcok fajtái állag szerint (zománciszap, zománcpor, zománcristály)
- A zománcok fényáteresztő képesség szerint (transzparens, fondant, opak, opal zománcok)

Próbalapok, színminták készítése

- Az ékszerzománc tulajdonságainak megtapasztalása
- Égetési variációk, technikai kísérletek

Huzal- vagy drótzománc tervezése, készítése

- Egyszerű geometrikus ornamentikával mintaképzés
- A tárgykötés lépései: a huzal formára alakítása, a fémalap zománcozásra történő előkészítése, a lap ellenzománcozása, az előlap transzparens zománcval történő bevonása, a huzal beégetése az alapba, égetés után a reve eltávolítása, a huzalközök feltöltése zománcristállal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, szükség esetén újrafeltöltés, ismételt égetés

Rekeszománc készítése

- A műfaji sajátosságokhoz alkalmazkodó képanyelvel zománcalkotás tervezése
- A tárgyalakotás lépései: rekeszszalagok készítése, formára alakítása, a felület berekeszelése, a rekeszek rögzítése, a rekeszközök feltöltése zománccal, szárítás, égetés, a zománcozási hibák számbavétele, szükség esetén újrafeltöltés, égetés, a felület felcsiszolása, polírozása

Sodrony zománc

- A sodronyzománc műfaji sajátosságaihoz alkalmazkodó képanyelvel zománcalkotás tervezése
- A tárgyalakotás lépései: sodronyok készítése, formára alakítása, rögzítése, feltöltése zománccal, szárítás, égetés, égetés utáni műveletek

A tanultak alkotó alkalmazása

- A tanultak egyéni kifejezési szándék szerinti alkalmazása
- Az összeépítés, keretezés, installálás fontossága, megtervezése

Értékelés, kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait,
- a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
- a tárgyalakotás műveleteit,
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,
- a legalapvetőbb rekeszománc technikákat,
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- rekeszek, sodratok készítésére,
- filigránhuzalokkal díszített ékszerek készítésére,
- huzal- vagy drótzománc, rekesz- és sodronyzománccal díszített tárgyak alkotására,
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Mindazoknak a vizuális művészeti, fém- és zománcművészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakotási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak niello technikával díszített fémtárgyak, beágyazott zománccal díszített ékszerek, öltözék kiegészítők, képlemezek készítésére.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A fém- és zománcművesség műfajai, tárgykultúrája

A beágyazott zománc

A niello technika

A királyi Magyarország ötvös központjai, ötvöstárgyai

Fém- és zománcműves ékszerek

Képlemezek

A tervezés képi, plasztikai eszközrendszere

A műszaki rajz

A fém- és zománcművesség anyagai, eszközei, szerszámai

A fémmegmunkálás módjai

Ötvös zománc technikák

Alapvető eszközhasználati, munka-, és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

– A magyar fémművesség

– Ötvös központok a királyi Magyarországon

– Művészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A niello technika megismerése, alkalmazása

– Nielloval díszített tárgyak bemutatása

– A mintázatot adó anyag (pép) megismerése

– A tárgykötés műveletei: vésett vájatok feltöltése, a pép beégetése, beégetés után a felületet lecsiszolása, polírozása

A zománcművészet

– Román kori beágyazott zománc

– Rajna vidékén limougesi beágyazott zománc

– Középkori magyar zománcművészet

– Kortárs zománcművészi példák felsorakoztatása a tanév tananyagához

A beágyazott zománc

– A beágyazott zománc változatainak megismerése

– Sima beágyazott zománc (a rajz körvonalain belüli rész eltávolítása véséssel, maratással, giluzsálással történik)

– Áttetsző vagy lapos reliefzománc (az alap domború, esetleg cizellált)

– Kevert zománc (együtt jelenik meg a rekeszománc és a beágyazott zománc)

Ékszerek tervezése, készítése

– A különböző korú, stílusú ékszerek megismerése

– Életkorhoz, személyhez, alkalomhoz, ruhához illő garnitúrák (függők, melltűk, medálok, gyűrűk, karkötők, hajdíszek) tervezése

– Fémalakítási, zománctechnikai eljárások alkalmazása

Ruha kiegészítők tervezése, készítése

– Divattörténeti ismeretek

– Az öltözékek stílus azonos gombok, csatok tervezése, készítése

Ötvös zománccal díszített képlemezek létrehozása

– A tanult ötvös zománc technikák egyéni alkalmazása

Értékelés, kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet legjelentősebb technikai vonulatait, tárgytypusait,
- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, technikai vonulatait,
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
- a tárgyalakítás műveleteit,
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,
- az ékszerkészítés lehetőségeit,
- a legalapvetőbb beágyazott zománc technikákat,
- a kész zománcalakítás megjelenítésének lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- a feladatához kapcsolódóan tárgyterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- ékszerek készítésére,
- a beágyazott zománc technikák alkalmazására,
- a fém- és zománcműves műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- Mindazoknak a vizuális művészeti ismereteknek az átadása, melyek az adott évfolyamon az igényes tárgyalakítási gyakorlat megvalósításához szükségesek.
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, fém- és zománcműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag, eszközök és technika megválasztására.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás és igényesség kialakítása, melyek a fém- és zománcműves területen lehetőséget biztosítanak a különböző fémműves, festő-, és ötvös-zománc technikával díszített tárgyak, tárgytypusok készítésére.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A fém- és zománcművesség legjelentősebb stíluskorszakai, tárgytypusai a reneszánsztól a szecesszió ötvösművészetéig

A látványrajz szerepe a tervezésben

A műszaki rajz szerepe a szerkesztett megjelenítésben

A műhelyrajz szerepe, jellemzői, a műhelyrajz készítésének menete

A fémalakítás, megmunkálás újabb lehetőségei

Festőzománc és ötvös zománc technikák

Alapvető eszközhasználati, munka-, és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fémművesség

- A reneszánsz ötvösművészet
- A barokk, rokokó ötvösség és kovácsoltvas művesség
- A klasszicizmus és az empire ötvösművészete
- A romantikus és a biedermeier ötvösség
- Szecessziós irányzatok a zománcövös–művészetben

Fémmegmunkálási eljárások

- A fémnyomás, és sajtolás anyagai, eszközei, műveletei
- Kovácsolási eljárások

A zománcművészet

- Erdélyi zománc
- Limougesi festőzománc
- A barokk zománc: miniatúrafestészet
- Szecessziós irányzatok a zománcművészetben

Sodronyzománc készítése

- A magyar sodronyzománc emlékei
- Virágdíszes motívumokkal saját tervezésű, tárgyra szerelhető sodronyzománc lapocskák tervezése, kivitelezése

Az erdélyi zománc

- Erdélyi zománccok bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei: keretelt mezők kialakítása, a keretelt mezők zománcozása, a zománc felülfestése, luminálása, a zománcmezők közé gyöngy beillesztése

Az aszúrzománc (émail á jour)

- Aszúrzománccal díszített tárgyak bemutatása
- A megismert példák alapján zománctervek készítése
- A tárgykészítés műveletei: a fémkeret kialakítása, a színt elválasztó lemezek kialakítása, alátét készítése, az aszúrkeret és az ideiglenes alátét rögzítése, a lemezek közötti részek zománccal való feltöltése, a zománccok beégetése, az ideiglenes alátét eltávolítása, pácolás, felcsiszolás, polírozás

Festőzománc technikák

- Festés fémoxiddal
- Festés fondanttal és fémoxidokkal
- Aranyfestés zománccra

Miniatúrfestészet zománcon

- A technika megismerése és alkalmazása

A megismert zománctechnikák alkalmazása különböző tárgytipusokon

- Fémdoboz fedelének díszítése kazettába illeszthető erdélyi zománccal
- Mérműves aszúrzománc alkotás tervezése
- Szecessziós aszúrzománccok példájára zománccékszerek tervezése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az ötvösművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit a reneszánsztól a szecesszió koráig,
- a magyar ötvösművészet legjelentősebb alkotásait, műhelyeit, alkotóit,
- a tervezéshez, képi–plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,

- a zománc- és fémművesség műveleteit,
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc technikáit,
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- fém- és zománcműves látványterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- a festőzománc technikák alkalmazására,
- erdélyi zománccal, aszúrzománccal díszített tárgyak alkotására,
- a műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fém- és zománcműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- Mindazoknak a vizuális művészeti ismereteknek az átadása melyek az adott évfolyamon a tárgytervezéshez szükségesek.
- Olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, tudás kialakítása, melyek lehetővé teszik a művészi igényű tárgytervezést.
- Mindazon gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót a tárgyalakotói szándék szerinti fémműves tárgyak, tárgytipusok létrehozására.
- Felkészítés arra, hogy a tanult festőzománc és ötvös zománc technikákkal különböző funkciójú képsorozatokat, belső- és külső tereket díszítő zománccalkotásokat hozzon létre.

Tananyag

Fém- és zománcműves ismeretek

A kortárs fém- és zománcművesség tárgykultúrája, műfaji követelményei, alkotói

Cégérek, címerek

Öntészeti eljárások

Fémmegmunkálás, felületkezelés

Lemeztárgyak

Csavarkötés, szegecseles

Festőzománc

Ötvös zománc

A fémmegmunkálás, zománcozás munka-, és környezetvédelmi szabályai

Feladatcsoportok

A fémművesség

- A modern fémművesség
- Tárgytipusok
- Alkotók, alkotóműhelyek

Fémmegmunkálási eljárások

- Különböző öntészeti eljárások
- Homokba formázás, precíziós öntés viaszformával
- Előkészítő eljárások és utómunkálatok

Felületkezelési eljárások

- A különböző fémek felületkezelési módjának megismerése
- A galvanizálás

Oldható és oldhatatlan kötések

- Csavarkötés, szegecseles

Lemezek térbeli alakítása

- Doboz készítése lemezből, a tető záródása – zsanér, zárszerkezet alkalmazásával

Összetett tárgyak létrehozása

- Rézlemezből összetettebb funkciót kielégítő tárgyak tervezése és kivitelezése

A zománcművészet

- A kortárs zománcművészet
- Alkotóműhelyek, alkotók, tárgytípusok
- Műfaji sokszínűség

Festőzománc technikák alkalmazása egyéni terv alapján

- Festés fémozáddal
- Festés fondanttal és fémozáddal
- Aranyfestés zománkra
- Festőzománc és ötvös zománc technikák alkalmazása különböző tárgytípusokon

Cégek, címerek, emblémák tervezése, készítése

- A címer formája, a címerpajzs osztása, a mesteralak vagy jelkép és a felirat
- Különböző funkciójú (ország, város, intézmény, család...) címerek tervezése a heraldikai ismeretekre építve
- Különböző tevékenységek (cégek, üzletek, iparágak...) cégeireinek megtervezése, kivitelezése a tevékenység stilizált, szimbolikus jelével, feliratával
- Emblémák tervezése stilizált motívumokkal, jelképpé minősült színekkel

Utca és házsámtáblák tervezése, kivitelezése

- A helység, (település) utca, épület jegyeinek kiemelésével, ornamentikaképzéssel, stilizálással egyedi irányító, jelölő táblák tervezése

Lakberendezési zománccsúszék tervezése, kivitelezése

- Adott belső térbe, enteriőrbe a különböző lakberendezési tárgyak (bútor, tükör, doboz, tál...) díszítő zománccsúszékainak megtervezése, az adott tárgy stílusához, formájához, anyagához alkalmazkodva

Belső tereket díszítő zománccsúszék készítése

- Különböző funkciójú terekbe (színházterem, ebédlő, bálterem, kártyaszoba, tanterem, folyosó...) a helység stílusához (mérethez, színhez) igazodó nagyméretű muráliák tervezése
- A tervek kisméretű zománc-makettjeinek elkészítése

Külső teret díszítő zománccsúszék

- Fiktív vagy valódi épületek (étterem, cukrászda, zöldséges, szálloda...) homlokzatdíszéinek (kapu...) megtervezése, zománc makettjeinek elkészítése

Vizsgamunka készítése

- A megtanult fémműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgykötő szándék szerinti egyedi lemeztárgy készítése
- Tárgykötő szándék szerinti egyedi zománctárgy: – címer, cégér, ékszerkollekció, öltözék kiegészítő, zománcozott képsorozat, lakberendezési tárgy, vagy épületdíszítmény készítése

Értékelés, kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak értékelése
- Kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kortárs fém- és zománcművesség legjelentősebb műhelyeit, alkotóit, tárgytypusait
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az öntészeti, felületkezelési eljárásokat,
- a lemeztárgy készítés, összeszerelés műveleteit,
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc technikáit,
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- fém- és zománcműves látványterveket, műszaki rajzokat készíteni,
- az alkalmazni kívánt műveletek előkészítésére,
- a tervszerű, igényes munkavégzésre,
- a festőzománc technikák alkalmazására,
- az ötvös zománc technikák alkalmazására,
- a megismert fém- és zománcműves technikákkal, eljárásokkal külső és belső teret díszítő zománcalkotások készítésére,
- a műhely eszközeinek balesetmentes használatára, a környezetvédelmi előírások betartására.

Követelmény a továbbképző évfolyam elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fém- és zománcművészet fogalmát, díszítő szerepét,
- a fém- és zománcművészet legjelentősebb tárgyi emlékeit, stíluskorszakait, műhelyeit,
- a fém- és zománcművészet fejlődési szakaszait, technikai vonulatait,
- a magyar ötvös- és zománcművészet legjelentősebb korszakait, alkotásait, műhelyeit, alkotóit,
- a fém- és zománcművészet kifejező eszközeit,
- a tervezéshez, képi-plasztikai megjelenítéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás, stilizálás, ornamentikaképzés formai követelményeit,
- a színesfémek, könnyűfémek, nemesfémek anyagára jellemző fizikai és kémiai tulajdonságokat,
- a zománc- és fémművesség műveleteit,
- a fémek viselkedését a különböző megmunkálási műveletek során,
- a filigrán, granulák, niello, rekesz és sodronykészítés, aszúrozás technikáit,
- a térbeli lemezalakító módokat,
- a különböző felületkezelési módokat, amelynek ismeretében saját terveit önállóan tudja megvalósítani,
- a legalapvetőbb festőzománc és ötvös zománc (a huzal, rekesz, filigrán vagy sodrony zománc; a beágyazott és az aszúrzománc) technikáit,
- a felhordott zománc szárítását, égetését, az égetés utáni műveleteket,
- a kész zománcalkotás megjelenítésének lehetőségeit,
- a legfontosabb környezet- és munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a megszerzett ismereteket tűzzománc- és fémműves alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan tér, forma és színtanulmányokat, ornamentikaterveket, fémműves és zománcműves tárgyterveket, maketteket, magyarázó- és műszaki rajzokat készíteni,
- munkáin a forma-funkció-díszítmény összhangját megteremteni,
- az alkalmazni kívánt műveleteket előkészíteni, elvégezni,
- tervszerű, igényes munkát végezni,
- a tűzzománc- és fémműves műhely eszközeit balesetmentesen használni, a környezet- és tűzvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Tűzzománc- és fémműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

– tervezési feladat 50 perc

– tárgykötés 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező és tárgykötő képessége. A terv tükrözze a tanuló látványértelmező, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képkötő, tervező képességét, a tűzzománc- és fémművesség anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló technikai jártasságát, mesterségbeli tudását, művészeti igényességét.

1. A tűzzománc- és fémműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész tárgy vagy tárgycsoport a tűzzománc- és fémműves műfajokból.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított- tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- címer, cégér,
- ékszerkollekció, öltözék kiegészítő,
- zománcozott képsorozat,
- lakberendezési tárgy,
- épületdíszítmény.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra, gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján megvalósított alkotás, amely lehet:

- ékszer,
- öltözék kiegészítő, tarsolylemez,
- zománcgrafika vagy zománcfestmény.

2. A tűzzománc- és fémműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a zománc- és fémművesség legjelentősebb tárgyi emlékei, alkotói, műhelyei,
- a zománcművészet a művészeti terület fejlődési szakaszai, technikai vonulatai, stílusorszakai,
- a művészeti terület magyar vonatkozásai,
- zománc- és fémalakítási technikák, műveletek, díszítési módok,
- a tűzzománc- és fémművesség tűz-, baleset-, egészség- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező képesség,
- problémamegoldó és tárgytervező képesség,
- a terv tartalmi és formai megoldása,
- a zománc- és fémműves ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- anyag- és eszközhasználat,
- a forma és díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása, esztétikum.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti tananyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Zománcégető kemence

Égetési segédeszközök: berakó lap, berakó villa, hőálló kesztyű, hőálló szemüveg

Satupad, szerszámsatu, sikattyú, szorító

Állványos fűrőgép

Mérőeszközök: subler, körző, vonalzó, szögmérő

Fémmegmunkáló kéziszerszámok: kézi lemezvágó olló, fémlukasztó, pontozó, harapó-, csípő-, kúpos-, és lapos fogó, fémfűrész, reszelő, kalapács, véső, beütő és cizellőr szerszámok, fémkefe

Zománczó eszközök: spatula, csipesz

Dörzs és porító csésze

Rajzi, grafikai eszközök: ceruza, toll

Festő eszközök: vízfesték, ecset, vizes edény

Konstruáló eszközök: papírvágó olló, snitzer

Vegyszeres tál

FOTÓ ÉS FILM TANSZAK

FOTÓ ÉS FILM MŰHELYGYAKORLAT

A fotó és film műhelygyakorlat célja a fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának megismertetése, az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértése. Célja továbbá azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátíttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozása a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.

A műhelygyakorlat feladata a fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése és alkotó alkalmazása. A képrögzítés és szerkesztés eszközeinek gyakorlati felhasználása, az álló- és mozgóképek létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai alapismeretek elsajátíttatása. A képalkotási lehetőségek megismertetése, kipróbálása, alkalmazása, technikai kísérletek tervezése és kivitelezése, az utómunkálatok megvalósítása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és egyszerűbb alkalmazási lehetőségeinek megismertetése néhány példa segítségével.
- A tanuló fantáziájának, kísérletező kedvének, nyitottságának fejlesztése.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő elemző, képalkotó képességek kibontakoztatása.
- Az eszköz- és anyaghasználat terén élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása.
- A társakhoz való pozitív viszonyulás formálása, a segítőkészség alakítása.
- A munkakörnyezet tisztántartására való igény kialakítása, a fegyelmettség munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Ízelítő néhány hazai vagy külföldi alkotó munkájából

A fényvel, a fényérzékeny anyaggal való kísérletezés

A fotogram, kemogram, frottázs alapjai

Képkötés egyszerű digitális technikával (mobiltelefon, kompakt fényképezőgép)

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Camera obscura, lyukkamera

Camera obscura, lyukkamera készítése és használata

Ismerkedés a kintoszóppal

– 12 képes fázisrajz-csík készítése

Fényképezőgép, kamera a gyakorlatban

– Önálló felvételek készítése egyszerű képrögzítő eszközökkel (mobiltelefon, digitális fényképezőgép)

– Az eszközök megóvása, szakszerű kezelése

Árnykép

– Rövid történetet, jelenetet feldolgozó árnyképsorozat készítése

Fotogramok

– A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása

– A fényérzékeny papír jellemzőinek, az előhívónak és rögzítőnek gyakorlati kipróbálása

– A fény útjába helyezett tárgy megvilágításának lehetőségei

– Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása

– Lapozható, sodorható képsorok készítése

– Képregény-vázlatok elkészítése

– Szendvicsdia komponálása, képi megjelenítése

– Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a fotóművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,

– az álló- és mozgókép közti alapvető különbségeket,

– a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket,

– a laboreszközöket,

– a nézőpont, kompozíció fogalmait.

Legyen képes:

– megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,

– fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének bemutatása.

– A fotós és a filmes nyelv sajátosságainak, törvényszerűségeinek tanulmányoztatása.

– A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek megismertetése.

– A nézőpont, a képkivágás megválasztási szabályainak, képi következményeinek, valamint az egyszerű képregény-vázlat elkészítésének megismertetése, mozgó, mozgatható képek, képsorozatok előállításának gyakoroltatása.

- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség fejlesztése.
- Nyitottságra, problémaérzékenységre való felkészítés kisebb feladatok önálló megoldása által.
- A módszeres munkavégzés gyakoroltatása.
- Saját munkák elemző értékelésének, rendezésének, rendszerezésének, dokumentálásának alkalmaztatása.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Szemelvények a fotográfia és a filmművészet technikátörténetéből

A fotó- és filmművészet néhány emblemikus alkotásának megismerése

Kameramozgások

Álló és mozgó tárgy, személy követése statikus és mozgó kameraállásból

Különböző képkivágások (plánok)

Egy kitalált vagy felépített jelenet plánokra bontása (premier plán, kistotál, nagytotál)

Rövidfilmes kísérletek a tapasztalatok alapján

A mozgókép készítés néhány szabálya

A fényvel, a fényérzékeny anyaggal való kísérletezés

Fotogram, kemogram, frottázs létrehozása

analog vagy digitális fényképezőgéppel, mobiltelefonnal felvételek létrehozása

Képpár, képsor, képsorozat fogalma, dramaturgiai lehetőségei

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fényképezőgép és a kamera

- A nézőpont megválasztásának képi hatása
- A fénymérés alapjai, a záridő, fényrekesz (blende) összefüggéseinek és jelentőségének gyakorlati megismerése
- A kameramozgások fajtái és ezek variációi (svenkelés, emelés, süllyesztés, kocsisás)

A plánok kapcsolata

- A képkivágások (plánok) rendje (premier-, szekond-, bőszekond-, amerikai-, kistotál-, nagytotál plán)
- A jelenetek hosszának változatos alkalmazása
- Rövidfilmes kísérletek és tapasztalatok

Fotogramok, camera obscura felvételek

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
 - A fényérzékeny papír jellemzői, az előhívók és rögzítők működése
 - Átlátszó, félig átlátszó, átlátszatlan tárgyak megvilágításának lehetőségei
 - Transzparencia, reflexió
 - Fotogramok, kemogramok, frottázsok létrehozása
 - Tónusátmenetek kipróbálása
 - Nyomhagyás különféle eszközökkel és anyagokkal a fényérzékeny papíron
 - A fotogramok képsorokba, sorozatokba rendezése
 - A mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel
 - Egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban
 - Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása
- ##### Értékelés és kiállítás-rendezés

Képkalkotás egyszerű digitális technikával (mobiltelefon, kompakt fényképezőgép)

- Képpárok, képsorozatok létrehozása
- A kiválasztott fotók szerkesztése számítógépen
- A képek nyomtatása, párokba, sorozatokba rendezése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
- a természetes és mesterséges fényforrásokat, tudjon különbséget tenni hatásmechanizmusuk között,
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását,
- az optikai képképzés fogásait, fogalmait, lehetőségeit,
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait,
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria fogalmát.

Legyen képes:

- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban alkalmazni,
- egyszerű képregény-vázlatot elkészíteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállítani,
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának megismertetése.
- A képelemzések során az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális háttérének felismertetése az összefüggések alapján.
- A fényképezés és a filmkészítés anyagainak, eszközeinek és alkalmazási lehetőségeinek további megismertetése.
- A képképzési lehetőségek mélyítése, a tanultak kipróbáltatása és alkalmaztatása.
- Az idő-, és térbeli változás, mozgás, fejlődés, haladás képi kifejezésének megismertetése.
- A storyboard készítésének elsajátíttatása.
- A képrögzítő és szerkesztő eszközök gyakorlati felhasználásának bemutatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati tudnivalóknak az elsajátíttatása, melyek birtokában a tanulók képessé válnak önálló alkotások létrehozására a fotós és a filmes nyelv sajátosságok, törvényszerűségek felhasználásával.
- Az értékes munkák kiválogatásának, a rendszerezésének és kiállítási módjainak elsajátíttatása.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.
- Az interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció) elmélyítése.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete

Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül

A fotó- és filmművészet jelentős magyar alkotói

A helyes expozíció fogalma, szerepe, jelentősége

A fénymérés

Digitális technikai alapismeretek

Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria fogalma

A képkivágások (plánok), a helyes nézőpont

A kollázs, montázs mint formanyelv

Közelítés és nyitás zoom-objektívvel

Közelítő és nyitó felvételek, kameramozgások vágási lehetőségei

A mozgóképkészítés szabályai

Digitális vágóprogram megismerése

Folyamat- és mozgásábrázolás a művészetben

A felvételek technikai, tartalmi és esztétikai minősége

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Fotogramok

- A fény, a tér és az idő összefüggéseinek kutatása
- A fényérzékeny papír jellemzőinek, az előhívónak és rögzítőnek gyakorlati kipróbálása
- Térbeli manipuláció a fotópapírral (hajtogatás, vágás), megvilágítás, előhívás
- Irányított roncsolás (tépés, égetés), megvilágítás, előhívás
- A mozgás illúziója
- Szendvicsnegatív készítése
- Egyéni próbálkozások, újszerű hatások létrehozása

Fotóséta a város, település előre meghatározott helyszínein

- Szituációs gyakorlatok
- Az adott urbánus tér atmoszférájának bemutatása
- Kreatív, egyedi témakeresés a helyszín adottságaihoz igazodva
- Az elkészült fotók szelektálása, majd szerkesztése számítógépen
- A kiválasztott képek nyomtatás
- 5–10 képből álló fotósorozatok, valamint képpárok létrehozása

Kreatív feladatok

- Egyéni nézőpont és kompozíciós rend megválasztása
- Ritmus, ismétlés, kiemelés, elhagyás, szimmetria megjelenítése az alkotásokban
- Spontán és rendezett fotók készítése
- Az idő-, és térbeli változás, mozgás, képi kifejezése a fotó és a film formanyelvén keresztül
- Képsorozatok készítése digitális fényképezőgéppel
- Storyboard létrehozása rajzolással, kollázs technikával
- Forgatási terv elkészítése, filmetűd forgatása stáb munkában

Utómunkálatok

- Analóg, fekete–fehér felvételek készítése, filmhívás
- Digitális fotók szerkesztése számítógépen
- A fotók nyomtatása
- A leforgatott nyersanyag digitalizálása
- A vágóprogram alkalmazása
- A felvételek igényes megjelenítése webes felületeken

Vizsgamunka készítése

- A tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó vagy filmalkotás, dokumentálás

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotó- és filmművészet néhány jelentős alkotóját műveiken keresztül,
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait,
- a kameramozgások, a jelenetek képsorokra bontását, a képsorok megszerkesztésének elveit, módszereit,
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez,
- digitális fotótechnika alapjait,
- folyamat- és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben,
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiségjogokat, etikai szabályokat.

Legyen képes:

- fotogramok, valamint különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni,
- a számítógépes képszerkesztő programok alapvető lehetőségeit,
- az idő-, és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,
- storyboard–ot készíteni,

- önálló nézőpontot kiválasztani, egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján megfelelő segítséggel filmet forgatni,
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni, rendszerezni, dokumentálni,
- a baleset-, munka-, és környezetvédelmi szabályokat betartani.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fotó és filmtörténet néhány jellemző alkotását,
- a fotó- és filmművészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét,
- az álló- és mozgókép közti lényeges különbségeket,
- a rendelkezésére álló képrögzítő eszközöket,
- azokat a kreatív technikákat, amelyeket felhasználhat mondanivalója képi kifejezéséhez,
- a folyamat- és mozgásbrázolás jellegzetességeit a művészetben,
- a nézőpont, kompozíció, ritmus, ismétlés, szimmetria, kiemelés, elhagyás fogalmait,
- a rajz- és animációs filmek készítésének elveit (lapozható, sodorható képsorok),
- a laboreszközöket,
- a képkivágások (plánok) képalakító hatását,
- a mozgóképkészítés alapvető szabályait,
- a kameramozgásokat, a jelenetek képsorokra bontását,
- a fotózással és a filmezéssel kapcsolatos személyiséggjogokat, etikai szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- megfigyelni az alapvető fény-árnyék jelenségeket, és tapasztalatait a képi kifejezésben alkalmazni,
- képi gesztusokat, ábrákat, fotó- és filmalkotásokat tanári segítséggel elemezni,
- az idő- és térbeli változást, mozgást, fejlődést, haladást képileg kifejezni,
- egyszerű képregény-vázlatot elkészíteni, mozgó, mozgatható képeket, képsorozatokat előállítani,
- fotogramok, valamint különböző fotók felhasználásával montázsokat létrehozni,
- storyboard-ot készíteni,
- csendéletet, csoportképet, tájképet, városképet, életképet fotózni,
- saját munkáit elemzően értékelni, rendezni,
- önálló nézőpontot kiválasztani, egyszerűbb forgatási tervet készíteni, és annak alapján megfelelő segítséggel filmet forgatni,
- a tanult képzőművészeti technikákat, módszereket saját munkáiban is alkalmazni,
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat betartani.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Fotó és film műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- fotó és film készítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló a fotó- és filmművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai

törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. Az elkészített mű mutassa be a tanuló fotó- és filmtechnikai jártasságát, tudását.

A fotó és film műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész fotósorozat vagy filmalkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással – a koncepció alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított fotó vagy filmalkotás, amely lehet:

- fotó – camera obscura –fotogram sorozat,
- mozgás érzetének visszaadása képi eszközökkel,
- egyszerű szituáció ábrázolása képsorokban,
- képsorozat készítése azonos kompozíciós elv alapján,
- storyboard és film, filmrészlet készítése.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotósorozat vagy filmalkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervek vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- tárgyfotó sorozat,
- környezetfotó sorozat,
- rövid tárgy–animáció,
- ritmusgyakorlat készítése mozgóképi eszközökkel.

A vizsga értékelése

- a fényképezés és filmezés eszközeinek és anyagainak ismerete, tudatos használata,
- a kompozíció alapelemeinek ismerete, alkalmazása,
- a képkivágások, képalakító eljárások ismerete,
- önállóság, eredeti látásmód.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm–készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- Az álló- és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek elsajátíttatása.
- Újabb technikai kísérletek megtervezésének és kivitelezésének megismertetése.
- Szinopszis írásának, a forgatókönyv felépítésének, szerkezetének, használatának megismertetése.
- A tartalom és a művészi kifejezés összefüggéseinek megértetése.
- A fotó-, és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazási lehetőségének elsajátíttatása.
- A megtanult képzőművészeti technikák és kreatív módszerek egyre önállóbb beépítése az alkotó munkába.
- Az utómunkálatok szakszerű megvalósítása.
- A kész munkák webes megjelenítésének lehetőségei, szabályai.
- A munkafolyamat résztvevőivel való együttműködés fontosságának tudatosítása.
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartása.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete

Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül

Magyar alkotók a fotó- és filmművészetben

Expozíciós alapfogalmak (zársebesség, blende, érzékenység)

A fénymérés

- Különböző fényviszonyok, megvilágítások fajtái
- Szinopszis írása, a forgatókönyv felépítése, szerkezete, használata
- Snittek ritmusa
- A jelenetek felépítésének rendje, variációs lehetőségek
- A tartalom és a művészi kifejezés összefüggései
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Portréfényképezés

- A portréfotózás gyakorlata különböző gyújtótávolságú objektív használatával
- A portré megvilágításának változatai (egylámpás, kétlámpás és háromlámpás megoldások)
- Az elkészült fotókból sorozatok összeállítása számítógép segítségével

Montázsgyakorlatok

- A jelenetek (snittek) jellegének és hosszának megválasztása
- Plán kapcsolások
- Számítógépes vágóprogramok gyakorlati alkalmazása

Rövidfilmkészítés

- Szinopszis elkészítése
- Forgatókönyv írása a szinopszis alapján
- Rövidfilm forgatása stábmunkában

Utómunkálatok

- A negatív, pozitív eljárásmodok, filmhívás, nagyítás
- Digitális utómunka
- A leforgatott nyersanyag digitalizálása
- A vágóprogram alkalmazása
- Zenei részletek, hangeffektek alkalmazása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a fotótörténet legnagyobb korszakait,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a kamera működését,
- a fotózás és filmezés technikai és alkotói folyamatát,
- a plánok összekapcsolásának szabályait,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényegkiemelés eszközeit,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait,
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- helyesen exponálni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságát tudatosan alkalmazni,

- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat betartani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
- Az alkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak megismertetése.
- Az álló- és mozgókép létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek elmélyítése.
- A mozgóképi formanyelv tudatos alkalmaztatása.
- A fotográfiák módosítási lehetőségeinek, a műtermi felvételek és videóklip készítésének, az utómunkálatok módszereinek elsajátíttatása.
- Az álló- és mozgóképi eszközök fejlesztési irányainak követése.
- Az elkészült alkotások esztétikus formában történő dokumentálása és bemutatása (kiállítás, honlap).
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.
- A stáb munkájában való aktív, kreatív részvétel fejlesztése.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

A fotográfia és a filmművészet rövid technikatörténete
 Néhány jelentős alkotóművész ismerete műveiken keresztül
 Magyar alkotók a fotó- és filmművészetben
 Egész- és félalakos felvételek szabályai, lehetőségei
 Az aranymetszés fogalma, jelentősége a képszerkesztésben
 Munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Fotográfiák módosítása

- Képsorok, képsorozatok készítése a tanult technikai lehetőségek felhasználásával
- A munkák átkomponálása, módosítása képszerkesztő program segítségével

Műtermi felvételek

- Álló- és mozgófigurák megvilágítási módjai (főfény, derítőfények)
- Eltérő hátterek alkalmazása
- Kísérletek a blue-box technikával

Videóklip készítése

- A zenei anyag kiválasztása
- A zenei hangulatot kifejező tudatos és rögtönzött felvételek készítése
- Szokatlan nézőpontok és kameraállások használata
- A jelenetek sorrendjének variációs lehetőségei
- A leforgatott anyag utómunkálatai számítógépes programok segítségével

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,

- a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát,
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait,
- a kész munkák webes megjelenítésének lehetőségeit, szabályait,
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságait tudatosan alkalmazni,
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a munka-, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának, technikatörténetének megismertetése.
- A fotó-, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértése.
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak, valamint a reklámetika megismertetése.
- Az álló- és mozgóképek létrehozásához szükséges optikai és világítástechnikai ismeretek elmélyítése.
- A reklámfotó sajátosságainak megismertetése.
- Tárgy- és figura fotózási módszereinek elsajátíttatása műtermi és természetes körülmények között.
- Tervezett vagy aktuális eseményen keresztül a fotóriport-készítés lehetőségeinek bemutatása.
- Jelenetsorok rendezésének, montírozásának és utóhangosításának elsajátíttatása.
- Reklámfilm forgatásának gyakoroltatása stábmunkában.
- Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbáltatása és alkalmaztatása.
- Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósításának megismertetése.
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet

Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó- és filmművészetben

A kompozíciós szerkesztési elvek az álló- és mozgóképekben

Kompozíció sémák a képzőművészetben

A kép és a szöveg egymásra hatása

Műtermi fotográfia

Tipográfia

Reklámetika

Számítógépes szerkesztőeszközök ismerete

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Reklámfotó

- Tárgy és figura fotózása műtermi és természetes körülmények között
- A képek feldolgozása számítógép segítségével
- Tipográfia gyakorlati alkalmazása
- A nyomtatás gyakorlati megvalósítása

Fotóriport

- Tervezett vagy aktuális esemény dokumentálása
- Az elkészült felvételek sorozatba rendezése

Reklámfilm

- Témaválasztás
 - Reklámozandó tárgyhoz kreatív történet megírása
 - Storyboard készítése
 - A reklámfilm leforgatása stábmunkában
 - Számítógépes utómunka (vágás, trükkök, zene)
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait,
- kész munkák webes megjelenítésének lehetőségeit, szabályait,
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
- storyboard-ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni,
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fényképezés és a mozgófilm-készítés történetének, műfajának, technikátörténetének megismertetése.
- A fotó-, és filmalkotások történelmi, társadalmi és kulturális összefüggéseinek megértetése.
- A fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályainak bemutatása.
- Különböző megvilágítási módszerek kombinációjának megismertetése.
- A fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási és egyéb lehetőségek tudatos felhasználtatása.

- A kameramozgások, képkivágások, trükkök alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása a mondanivalónak megfelelően.
- A professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
- Tervezési készség, képesség továbbfejlesztése, új ötletek, megoldások kipróbáltatása és alkalmaztatása.
- Egyéb utómunkálatok szakszerű megvalósítása.
- A munka-, tűz és balesetvédelmi szabályok betartatása.
- Az egész éves tudatos tervezésben és a gyakorlati munkában való aktív részvétel igényének kialakítása.
- Felkészítés az elkészült alkotások kiállításra kész összeállítására és önálló bemutatására.

Tananyag

Álló- és mozgóképi ismeretek

Adott témához kapcsolódó rövid technikatörténet

Adott témához kapcsolódó külföldi és hazai alkotók a kortárs fotó- és filmművészetben

Különböző megvilágítási módszerek kombinációja

A fényérték fogalma

A mélységélesség fogalma

Baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Fotótörténet (esszé) fényképezése

- Előzetes tervezés
- Megrendezett vagy spontán jelenetek fényképezése adott fénynél
- Felvételek készítése eltérő nézőpontokból, különböző látószögű objektívvel
- Történet 5–6 jellegzetes képre való redukálása
- Összeállítás

Videóklip forgatása

- A zenei anyag kiválasztása
 - Forgatási ötletek, gegek összegyűjtése
 - A forgatókönyv elkészítése
 - Felvételezés többszörös forgatással
 - A klip végleges elkészítése vágással. A zenei ritmus előnyei
 - Vizsgamunka készítése
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikatörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait,
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
- storyboard-ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni,

- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni,
- együttműködni, a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, honlap),
- a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

Követelmény a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a fotózás és filmezés történetét, technikátörténetét,
- a legújabb hazai és nemzetközi fotó- és filmművészeti törekvéseket és azok képviselőit,
- a kamera működését,
- a professzionális kamerák alapvető felhasználási lehetőségeit,
- a fotózás és filmezés technikai és alkotó folyamatát,
- a filmkészítés elő- és utómunkálatait,
- a plánok összekapcsolásának szabályait, a szubjektív kamerás felvételsorokat,
- a különböző kompozíciós rendszereket, a lényeg kiemelés eszközeit,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat,
- a fotó- és filmkészítés etikai és jogi szabályait,
- a munkavédelmi tudnivalók.

A tanuló legyen képes:

- saját maga és mások által készített fotókat, filmeket értelmezni és elemezni,
- megérteni a téma és tartalom, továbbá a társadalmi és a kulturális kapcsolatok összefüggéseit,
- bonyolultabb folyamatot, jelenséget, szituációkat képsorokban, sorozatokban ábrázolni,
- spontán helyzeteket kreatív módon megörökíteni,
- konkrét eseményt előzetes szempontok alapján megörökíteni,
- a különböző hosszúságú jelenetek (snittek) ritmusképző tulajdonságának tudatos alkalmazására, vágóképek kiválasztására,
- a megtanult képzőművészeti technikákat és kreatív módszereket munkáiba beépíteni,
- a fotózás során elsajátított képszerkesztési, képkivágási, nagyítási, és egyéb lehetőségeket alkalmazni,
- storyboard-ot, forgatási vázlatot készíteni, egyszerű forgatókönyvet írni, hanganyaggal ellátott filmet készíteni,
- a kameramozgásokat, képkivágásokat, trükköket, a mondanivalónak megfelelően alkalmazni,
- a fotó- és filmkészítéshez kapcsolódó számítógépes programokat alkalmazni, igényes módon webes felületen bemutatkozni (honlap),
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- az elkészült alkotásait esztétikus formában dokumentálni és bemutatni (kiállítás, album),
- a munka-, tűz és balesetvédelmi szabályokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Fotó és film műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- fotó vagy film készítése 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A koncepció tükrözze a tanuló fotó és filmművészeti ismereteit. Az elkészített mű megoldása mutassa be a tanuló fotó és filmtechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

1. A fotó és film műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész fotósorozat vagy filmalkotás.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással – képi vagy szöveges koncepció alapján, a tanult technikai ismeretek segítségével megvalósított alkotás, amely témája alapján lehet:

- portrészorozat,
- reklám/divatfotó sorozat,
- riport/autonóm riport
- megrendezett fénykép
- kísérleti fotó/film
- kollázs, montázs, frottázs, kemogram lehetőségeit kihasználó képsorozat,
- ritmusképzés álló- és mozgóképi eszközökkel,
- rövidfilm.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített fotósorozat vagy filmalkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat, tervvázlatok vagy képes forgatókönyv alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- portréfotó sorozat,
- reklámfotó sorozat,
- riport/autonóm riport,
- megrendezett fénykép,
- mozgást kifejező mikrotörténet,
- fotó- vagy filmtechnika alkalmazásával készített montázs.

2. A fotó és film műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- az álló- és mozgókép létrehozásának anyagai, eszközei és műfajai,
- a fotózás és a filmezés technikái,
- a fényképezés és filmkészítés története,
- a fotó- és filmművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a magyar fotó- és filmművészet jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- lényegkiemelés eszközeinek és módjainak ismerete,
- a képkivágások és a képalakító lehetőségek alkalmazása,
- kompozíciós rendszerek ismerete és alkalmazása,
- a koncepció eredetisége, átgondoltsága,
- a megvalósítás minősége,
- a tanult ismeretek kreatív alkalmazása.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Munkasztalok, székek
Repró-állvány, fotóállvány
Fotónagyító
Fotólámpa, sötétkamra lámpa
Fényképezőgép tartozékokkal (digitális tükörreflexes, valamint manuális módban használható, analóg)
Videokamera
Projektor
Erősítő, keverő, mikrofon
Fotólabor eszközök
Zárható vegyszertároló szekrény (veszélyes anyagok alkalmazása esetén)
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Sötétítő eszköz
Tintasugaras, vagy lézeres nyomtató
Számítógép, képszerkesztő és vágóprogramok
A továbbképző évfolyamokban ajánlott eszközök:
3 db fejgenerátoros műtermi vaku (kiegészítő felszerelések, vakufénymérő, fotóhátter...)

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA TANSZAK

KÖRNYEZET- ÉS KÉZMŰVES KULTÚRA MŰHELYGYAKORLAT

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat célja a környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása, az általános és szakirányú ismeretek átadása révén a környezettudatos magatartás, az igényes kézműves tárgyalakítás képességének megalapozása. Célja továbbá a munkakultúra, a feladattudatos, kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek a tervezéstől a kivitelezésig biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését. Mindezzel a környezetharmonikus életvitel, a környezetalakítás képességének, az értékkeremtés, –megőrzés igényének kialakítása. A műhelygyakorlat feladata a környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ széleskörű megismertetése, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása a mindennapi életben és a modern viszonyok közt. A hazai és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásain keresztül megismertetni a tanulókkal a tárgykultúra funkcionális területeit, a felhasználható anyagokat, tulajdonságaikat, az alkalmazott eszközöket, használatukat, a készítési technikákat, az esztétikai törvényszerűségeket. Feladata emellett az ismeretek alkotó jellegű alkalmazásának elsajátítása, a múlt értékeinek a mai környezet- és tárgykultúrába való szerves beépítési lehetőségeinek felismertetése. A hagyományok megismertetésével múltunk, népművészeti és iparművészeti örökségünk megbecsülése, megszerettetése, a hovatartozás-tudat mélyítése. Más korok és népek környezet- és tárgykultúrájának megismertetésével a látásmód szélesítése, az empátia és a tolerancia kialakítása. Tárgyelemzéseken és a tárgyalakító tevékenységen keresztül, a tárgy, a környezet és az ember viszonyának felfedeztetése, a természethez, környezethez való kötődés mélyítése, a helyes felhasználói és fogyasztói magatartásformák kialakítása. Az alkotói tevékenységen keresztül a manuális és konstruáló képességek fejlesztése, az esztétikai érzékenység és ítélőképesség mélyítése, az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése. A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka baleset- és környezetvédelmi előírásainak megismertetése.

Ennek érdekében az oktatás a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve az alapfok és a továbbképző évfolyamain egyaránt hangsúlyosan alapoz a gyűjtőmunkára, a rekonstruálás és az átírás metodikájára, a kreativitásra. Az elsajátítandó elméleti és gyakorlati témakörök, tartalmak komplex szemlélettel, egymással szintézisben lévő rendszert alkotva jeleníthetők meg a tanítás folyamatában. Az élményszerű tapasztalatszerzés, az önművelés megalapozása érdekében javasolt könyvtár-, múzeum- és kiállítás-látogatások beépítése a műhelymunkába.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ területeinek bemutatása, a kézműves tevékenységek szerepének feltárása. Irányított megfigyelések által élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A környezet- és kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése.
- A tárgyalatás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A felhasználható anyagok, az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezet és környezetkultúra, tárgy és tárgykultúra

Természetes és mesterséges környezet elemei, alkotói

Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe

Tárgyelemzés alapvető szempontjai

Ősi, kézműves és ipari tárgyformálás

A környezet- és kézműves kultúra műhelymunkájának alapjai

A kézműves tárgyalatás alapanyagai: a növényi részek, a textilek, a papír, az agyag alapvető tulajdonságai, alakításuk egyszerű technikái

A kézműves tárgyalatás eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalatás alapvető fázisai

Környezetkultúra – természeti környezet, épített környezet: település, lakhely

Környettervezés, az ember környezetalkító tevékenysége

A makettkészítés alapjai

Ünnepi alkalmak

A mese világa

Feladatcsoportok

- A környezet- és kézműves kultúra műhely
- A környezet- és kézműves kultúra műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Tárgyalatási ismeretek

- A kézműves tárgyalatás sajátosságai
- A tervezés lépései
- Formák, színek kifejezőereje
- A tárgyalatás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A kézművesség anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Textúrák és faktúrák
- A növényi részekből készíthető tárgytípusok. Egyszerű tárgyalatási technikák
- A textilből készíthető tárgyak köre
- Textilfestés, mintázás nyomhagyási technikákkal
- Tárgykészítés a mintázott textilekkel

- Egyszerű fonástechnikák
- Papír alkalmazása az alkotótevékenységben
- Az agyag felhasználása a tárgyalakításban

A lakhely és a lakáskultúra

- Összhangban a természettel: törzsi kultúrák, modern viszonyok
- Az épített környezet vizsgálata
- Településtípusok, a falu és a város sajátosságai
- Az épületek típusai funkcionalitásuk alapján
- Építészeti megoldások vizsgálata természeti népeknél, a népi kultúrában
- A lakhely funkciói, beosztás, alaprajz
- Az épületek és a külső terek kapcsolata, harmóniája. Parkok, udvarok, kertek
- Településmakettek, épületmakettek, külső terek tervezése, készítése
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában
- Alkalmak és szokások
- Az ünnepek megnyilvánulása a környezet- és tárgykultúrában
- Alkalmak, szereplők, helyszínek, díszletek, kellékek
- Tárgykészítés, környezetalakítás az ünnepekhez kapcsolódóan, a megismert anyagok felhasználásával

A mese

- A mese világa
- Mesehősök – jó és szép, rossz és csúf, fantázialények; jellegzetes helyszínek
- Típusok, karakterek megjelenítésének lehetőségei
- Babák, bábok és díszletek készítése
- A megismert anyagok felhasználása az alkotómunkában

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra fő területeit, a tárgyalakítás szerepét,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a környezet- és kézműves kultúra műhely berendezését, munkarendjét,
- a környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakhelyhez, a meséhez és az ünnepekhez kapcsolódó környezet és tárgykultúra alapvető sajátosságait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A fa, a fonható szálanyagok, az agyag és a fémek szerepének megismertetése a tárgyalakításban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció

Kézműves mesterségek: az agyag-, a famunkák, a fonható szálanyagok, vesszőmunkák és a fémművesség alapjai

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgyalkotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalkotás alapvető fázisai

Az ember és környezete. A környezetalakítás jelentősége. Középületek, a családi környezet és a háztartás

Lakáskultúra, lakberendezés

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

– A tárgyak formája és funkciója

– A tervezés lépései, fontosabb szempontjai (szerkezeti megoldások)

– Az anyag- és technika választás szempontjai

– Tárgyalkotási műveletek: előkészítő műveletek, a tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Agyagművesség

– Az agyag felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai

– Az agyag tulajdonságai, formálhatósága, alakíthatósága

– A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései

– Az agyagmunka eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

– Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (tapasztás, formába rakás, felrakás, nyomhagyási technikák, rátét)

– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Faművesség, fonható szálanyagok, vesszőmunkák

– A fa, a vessző és a fonható szálanyagok felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai

– A fa, a vessző és a fonható szálanyagok tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk

– A megmunkálás eszközigénye, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

– Választott anyag egyszerű tárgyalkotási, összeállítási és díszítési technikái (sodrás, fonás, toldás, darabolás, vágás, csiszolás, kötözött, ragasztott – összeállítások, festés, pácolás, karcolás, ékrovás)

– Tárgyalkotás választott anyag és technika alkalmazásával

Fémművesség

– A fémek felhasználási területei, jellegzetes tárgytípusai

– A fémművesek jellegzetes tárgyalkotási és díszítési technikái

– A fémek alapvető tulajdonságai, formálhatóságuk, alakíthatóságuk

– A fémműves munka eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

– Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák (darabolás, hajlítás, domborítás, trébelés, poncolás)

– Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Lakhely, lakáskultúra, berendezés

– Az épület szerepe, jellege és berendezése közti összefüggések

– Középületek, lakóházak. Külső megjelenés, belső terek, berendezés

– A lakáskultúra elemei, összetevői

- A tárgyak információhordozó szerepe
 - A lakberendezés szempontjai
 - Bútortípusok, a bútortörténet érdekességei
 - A berendezési tárgyak, bútorok mint jelképek
 - Környezettervezés, makettkészítés, tárgyalgotás a megismert anyagok és technikák alkalmazásával
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalgotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- az agyag, a fa, a vessző, a fonható szálanyagok és a fém felhasználási lehetőségeit,
- az anyag- és formaalakításuk egyszerű módjait,
- a tárgyalgotás fontosabb szempontjait,
- a tanult tárgyalgotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit,
- a lakáskultúra, a lakberendezés alapjait,

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalgotásra,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum felfedezésére és megfogalmazására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra és a kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A tárgyak funkcionalitásának, a környezetalakítás, a környezettervezés, valamint az újrahasznosítás jelentőségének felismertetése. Irányított megfigyelésekkel élményszerű tapasztalatszerzés biztosítása.
- A textil, a nemez, a bőr szerepének megismertetése a tárgyalgotásban egyszerű technikák elsajátításával.
- Azoknak az ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú alkotómunka elvégzését
- Az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak kialakítása.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

Környezetkultúra, tárgykultúra, az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevői

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe

A tárgyelemzés szempontjai. A tárgyak esztétikai értéke, minősége

Textúrák és faktúrák, színek és hangulatok a tárgyakon

Használati és díszfunkció, reprezentáció

Újrahasznosítás

Kézműves mesterségek: a textil, nemez és bőrmunkák alapjai

Egyszerű tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek

A tárgyalgotás anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyalgotás alapvető fázisai

Az ember és környezete. Életmód és tárgykultúra, lakhely és munkakörnyezet

Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a lakáskultúrában

Az adott témakörök emlékei a törzsi kultúrákban, a népművészetben, az iparművészetben és a művészettörténetben
 Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben
 A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A forma funkció és a díszítés összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Tárgyalkotási műveletek az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében: előkészítő műveletek, tárgyformálás, díszítés, összeállítás, kikészítő és utómunkálatok

A kézművesség anyagai, technikái

Textilmunkák

- A textil felhasználási területei
- A textil munkák alapanyagai, tulajdonságaik, alakíthatóságuk
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A textilmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák, a szövés alapjai, egyszerű öltéstípusok, hímzés technikák
- A szabás alapvető ismeretei, egyszerű összeállítási módok
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Nemez

- A nemez felhasználási területei
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A nemezkészítés anyagai, eszközei
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A bőr

- A bőr felhasználási területei
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- A bőrmunkák eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák: fonástechnikák bőrszállal, díszítés nyomhagyással (poncolással, csontozással), lyukasztással
- Egyszerű lyukasztott, fűzött összeállítások
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Az újrahasznosítás

- Fogyasztói társadalom, felhasználói és fogyasztói magatartás
- Az újrahasznosítás fogalma, jelentősége a tárgykultúra területén
- Az anyagok újrahasznosítási lehetőségei
- A tárgyak újrahasznosítása, funkcióváltás
- Újrahasznosítási feladatok a megismert tárgytípusokhoz és anyagfélésekhez kapcsolódóan

Életmód

- A környezet, az életmód és a tárgykultúra kapcsolata
- Jellegzetes munkatevékenységek
- A munkakörnyezet jellemzői. Környezettervezés munkatevékenységekkel kapcsolatban
- Munkaeszközök készítése
- Munkafolyamatok megjelenítése ismert anyagok és technikák alkalmazásával

A lakáskultúra– ünnepi alkalmak

- Az ünnepek megnyilvánulása a környezetben, a tárgykultúrában
- A terítés kultúrája, a teríték elemei és a hozzájuk kapcsolódó szimbolikus értelmezések
- Használati és díszfunkcióval rendelkező tárgyak, díszítési lehetőségek
- Ünnepi környezet alakítása, tervezése
- Ismert és új anyagok, technikák felhasználása az ünnepi alkalmak, a terítés kultúrája témaköréhez kapcsolódó tárgyalásban

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil, a nemez, a bőr felhasználási területeit,
- az anyag– és formaalakításuk egyszerű módjait, díszítési lehetőségeit,
- a tárgyalás fontosabb szempontjait,
- az újrahaznosítás szerepét, lehetőségeit,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközszerét,
- a lakáskultúra alapjait, az ünnepek megnyilvánulási lehetőségeit a környezet– és tárgykultúrában,
- a tanult tárgyalási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalásra,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az ember által létrehozott mesterséges környezet összetevőit, a környezetkultúra fő területeit,
- a tárgyalás szerepét, a tárgyak funkcióját, anyagfajtaikat és díszítési lehetőségeit,
- az alapanyagok felhasználási lehetőségeit,
- az anyag és formaalakítás módjait,
- a tárgyalás, az újrahaznosítás lehetőségeit, fontosabb szempontjait,
- az önálló tapasztalatszerzés eszközszerét,
- a környezetkultúra és kézművesség legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes:

- pozitívan viszonyulni a természetes és mesterséges környezethez,
- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- az anyagok élményszerű megtapasztalására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- az önálló tárgyalásra, funkcionális, vagy gondolati tartalmat kifejező termék létrehozására,
- egyszerű tárgyak készítésének technológiai folyamatait meghatározni,
- tárgyelemzésre adott szempontok alapján,
- a tárgyakban rejlő esztétikum és a tárgyakkal kifejezhető jelentéstartalmak felfedezésére és megfogalmazására,
- a hagyományos kézműves tárgyak szerepének felismerésére, átértelmezésére a mai igények alapján,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító képességét, a kézművesség hagyományos anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyelemzés mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását.

A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezet és kézműves tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított- tervezési munka alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- használati vagy ajándéktárgy,
- játék,
- környezet- és lakáskultúra eleme.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet vagy kézműves kultúra műfajából.

Az intézmény által meghatározott feladat a tanuló által készített tervvázlat alapján, természetes vagy egyéb anyagból szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy,
- ajándéktárgy,
- játék.

A vizsga értékelése

- környezettervező képesség,
- tárgytervező képesség,
- formaalkotó és díszítményképző készség,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,

- kézműves alapismeret,
- a műfaji konvenciók, sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhatása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek bemutatása.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra megismertetése jeles példákon keresztül.
- A tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgykalkotási technikáinak megismertetése a kultúra és a szórakozás témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai

A tárgykalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

Egyedi tárgyak, tömegtermékek

A sokszorosítás

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

A tárgyak használati és díszfunkciója

A tárgyak dokumentációs funkciói

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték

A tárgykalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Kultúra és szórakozás. Könyvnyomtatás, színház, sport, játék, zene, tánc

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A gyűjtőmunka módszerei

Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgykalkotási ismeretek

- A kézműves tárgykalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Tárgy- és díszítményalkotási lehetőségek, technikák, esztétikai követelmények
- A tervezés lépései, szempontjai: formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek
- A színek, formák, a fény és az árnyék kifejező ereje
- A forma, a funkció és a díszítés összhangja
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk. Az anyagok kombinálásának lehetőségei
- Az anyag- és technikaválasztás szempontjai, az anyaghasználat és a technika összefüggései
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgykalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Kultúra és szórakozás

- A szabadidős, kulturális tevékenységek jellegzetes környezet- és tárgykultúrája
- Tárgyalkotás, környezettervezés a kultúra és a szórakozás témakörében

Az írás története. A könyvnyomtatás

- Érdekességek az írás, könyvnyomtatás történetéből
- Írás és betűtípusok. Könyvtervezés, illusztráció
- A könyvborítók készítési és díszítési módjai
- Tárgyalkotás az írás, könyvkötés témakörében az ismert és új anyagok, technikák alkalmazásával (Papírmerítés, papírdomborítás, díszítés más anyagokkal.
- A bőrdomborítás technikái – alátétes és zsinóros domborítás)

Sokszorosítás

- Sokszorosítás a tárgyalkotásban. Jellegzetes anyagok és technikák (öntés, préselés, trébelés, gipsz, agyag, fém)
- Sokszorosítási technikák a díszítményalkotásban (metszetek, dúcok, nyomatok mintázófák, pecsételők)
- Pozitív és negatív formák. Formakészítés
- Tárgy- és díszítményalkotás sokszorosítási technikák alkalmazásával ismert és új anyagokkal

A színház

- Színháztörténeti érdekességek
- Szereplőtípusok, karakterek, maszkok, álarcok, díszlet és jelmez
- A bábszínház. Bábtípusok: sík- és térbeli bábok, mozgatható végtagú bábok. Árnyjátékok.
- A bábkészítés anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a színház témakörében választott anyagokkal és technikákkal

Szórakozás: sport, játék, zene, tánc

- Statika és dinamika. A mozgás kifejezésének sík- és térbeli lehetőségei
- A játék, a sport, a zene és a tánc kifejezésének vizuális lehetőségei
- Mozgássorozatok, események megjelenítése
- Mozgást kifejező alkotások anyagai, technikái
- Tárgyalkotás a sport, játék, zene vagy a tánc témaköréhez kapcsolódóan választott anyagokkal, technikákkal. (Játék- és sporteszközök, hangszerek. Relief, plasztika. Szerkezetek, mobilok.)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalkotás műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a felhasznált anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a kultúra és a szórakozás témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- önálló tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére,
- a társzművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése, a tárgyi és szellemi kultúra összekapcsolódásának felfedeztetése.
- A hazai és az egyetemes tárgykultúra bemutatása jeles példákon keresztül.
- A díszítőművészet jellemzőinek és tudatos alkalmazásának elsajátítása.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalakotási technikáinak megismertetése az érzelem és egyéniség témakörében.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátítása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytípusai

A tárgyalakotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgy kapcsolata. Tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A díszítőművészet jellegzetességei

A tárgyak használati és díszfunkciója. Gyakorlati és lelki funkció, társadalmi–gazdasági jelző szerep

Közvetített és valódi érték, anyagi és eszmei érték. Ajándéktárgyak

Egyedi tárgyak, tömegtermelés. Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

A tárgyalakotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Érzelem és egyéniség kifejeződése a tárgy- és környezetkultúrában

Ízlés és divat. A stílus

Öltözet és viselet

Az önkifejezés lehetőségei

Az önművelés, a gyűjtőmunka módszerei

Az adott témakörök emlékei a magyar és az egyetemes tárgykultúrában, a művészettörténetben

Az adott témakörök megjelenése a modern kor törekvéseiben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalakotási ismeretek

- A kézműves tárgyalakotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- Formai és szerkezeti szabályok, arányrendszerek, szimmetria, aszimmetria
- Színtani ismeretek. Színek, érzelmek és hangulatok
- Motívumalakotás, stilizálás, átírás. Motívumelemek, fő- és mellékmotívumok. A kompozícióépítés elvei, szabályai
- A funkció–forma–díszítmény összhangja
- Modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás szempontjai, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalakotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Érzelem és egyéniség

- Az érzelem és egyéniség kifejezésének lehetőségei a környezet- és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések
- Tárgyalkotás, környezettervezés a témakörhöz kapcsolódóan

Díszítőművészet, motívumrendszer

- A díszítmények szerepe, jelentéstartalma
- Motívumelemek, motívumtípusok, kompozíciók
- A színhasználat üzenetértéke
- Motívumtípusok jellegzetes megjelenési formái, készítési technikái a kézművességben
- Tárgyalkotás a díszítőelemek tudatos alkalmazásával választott anyaggal és technikával

Személyes tárgyak – Ajándékozás

- Az érték fogalma, viszonylatai. A tárgyak gyakorlati és lelki funkciói, érzelmi, hangulati hatás
- Személyes tárgyak. Egyéni ízlés
- Az ajándékozás kultúrája. Az ajándéktárgy és a csomagolás harmóniája
- A csomagolás és a díszítés lehetőségei
- Alkalmazható anyagok és technikák
- Ajándékkészítés és csomagolás választott anyaggal, technikával

Az öltözet

- Az öltözet összetevői
- Az öltözettel közvetített jelentéstartalom
- Az öltözettervezés alapjai. Mintakészítés, modellezés
- Az öltözetkészítés technológiai alapjai – szabászati ismeretek, összeállítási és díszítési technikák
- Öltözet, vagy öltözetdarab készítése választott anyagok és technikák felhasználásával, kombinálásával, viseleti babákra vagy saját célra

Öltözet-kiegészítők

- Az ékszerek típusai
- Az ékszerkészítés anyagai, technikái
- Ékszer, ékszerkollekció készítése, választott anyagok és technikák alkalmazásával

Textilmunkák

- Textilfestés újabb lehetőségei (textilnyomás, batikolás)
- Hímzés- és szövés technikák újabb lehetőségei (szálszorítás, subrika, zsinórozás, madzagszövés, egyszerű szedett és göbös mintázás)
- Nemezelés. A nemez szabad felhasználása
- Összeállítási technikák. A gépi varrás alapjai
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Bőrműves technikák

- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szűcshímzés
- Rátéttípusok. A rátétkészítés módjai
- Egyszerű szironytechnikák
- A bőrműves technikák anyag- és eszközszükséglete
- Választott technikák alkalmazása a tárgyalkotásban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, a díszítőművészet jellemzőit,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,

- a kézműves tárgyalkotó tevékenység tanult területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a hagyományos kézműves tárgyalkotás beépítésének lehetőségeit a mai tárgykultúrába,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- az érzelem és egyéniség témakörének kifejezési lehetőségeit a kézműves alkotómunkában.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására,
- tárgyak, díszítmények, technikák átírására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A törzsi kultúrák, a magyar népművészet és az iparművészet korszakainak, tárgyalkotási területeinek bemutatása jeles példákon keresztül.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgyalkotási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka alapjainak, az átírás módszerének és alkalmazási lehetőségeinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A tárgykultúra összetevői, egyes kézműves területek jellegzetes tárgytipusai és díszítőművészete

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő kézműves emlékei: törzsi kultúrák, népművészet, népi iparművészet, iparművészet

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Az ember és a tárgyak viszonya. Információhordozó szerep, jelentéstartalom

Alkalmazott, átalakított és alkotott tárgyak

Az ember közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgáló tárgyak

A műalkotás mint speciális tárgy

A tárgyalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

A tárgyrekonstrukció szerepe, szempontjai, folyamata

Az átírás lehetőségei

Kulturális örökség. Műemlékvédelem, Világörökség

A természeti környezet és az épített környezet értékei

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A funkció–forma–díszítmény kifejezőereje, harmóniája
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag– és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Idő, időszámítás, időmérők
- Egyes időszakok jellegzetességeinek, az idő múlásának, a változások kifejeződése a környezet– és tárgykultúrában
- Gyűjtőmunka és megfigyelések. A tapasztalatok felhasználása a témakörhöz kapcsolódó tárgyalkotásban, környezettervezésben.

Törzsi kultúrák

- Természeti népek tárgykultúrája
- A természeti környezet, az életmód, a világszemlélet és a tárgyalkotás összefüggései
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása választott területhez kapcsolódóan
- Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényekhez igazodva

A népművészet

- A honfoglaló magyarság tárgyi kultúrája
- A népművészet korszakai: jellegzetes tárgytípusok, alapanyagok, motívum és színvilág
- Tájégségek népművészete. A saját, vagy egy választott tájégség jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete
- Tárgyelemzések, tárgyrekonstrukciók, technikák elsajátítása a népművészet egy–egy korszakához, vagy tájégségéhez kapcsolódóan
- A népművészet továbbélési lehetőségei. A népi iparművészet
- Régi és mai szerepek. Értékmegőrzés, értékteremtés
- Hagyományos funkciók, formák, díszítmények és technikák – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai környezet– és tárgykultúra választott területeire

Az iparművészet

- A művészettörténeti korszakok jellemzői
- Az iparművészet kiemelkedő emlékei, alkotói, alkotóműhelyei egyes korszakokhoz, kézműves területekhez kapcsolódóan
- Tárgyrekonstrukció, tárgyalkotások egy választott korszakhoz, vagy egy választott művészi kézműves területhez kapcsolódóan
- Tárgytípus, technika, díszítmény – átírási gyakorlatok, tárgyalkotás a mai igényeihez igazodva

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalkotó tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,

- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a tárgykalkotásban alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási lehetőségeit,
- a tanult tárgykalkotási folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgykalkotási folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyakkal, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgykalkotó tevékenységek továbbéltesének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet- és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására,
- önálló, igényes tárgykalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társzművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbéltetni,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezetkultúra, az ember alkotta tárgyi világ újabb területeinek megismertetése.
- A népi iparművészet, a modern és a kortárs művészet jeles példáinak, valamint a környezet- és tárgy kultúra modern törekvéseinek bemutatása.
- A megismert témakörök beépítési lehetőségeinek felfedeztetése a mai környezet- és tárgykultúrába.
- Az anyagok további felhasználási lehetőségeinek, tárgykalkotási technikáinak megismertetése.
- A gyűjtőmunka és a dokumentálás alapjainak, módszereinek elsajátíttatása.
- Azoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek a megalapozása, melyek biztosítják a meghatározott célú feladat, alkotómunka elvégzését.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység, a manuális és konstruáló képességek, a munkakultúra fejlesztése, a kitartó munkavégzés alapjainak elsajátíttatása, az önkifejezés, önművelés lehetőségének felfedeztetése.

Tananyag

Környezet- és kézműves kultúra ismeretek

A magyar és az egyetemes tárgykultúra kiemelkedő alkotásai: modern és kortárs művészet

A gyűjtőmunka módszerei. Az önművelés és az önkifejezés lehetőségei

A modern tárgy- és környezetkultúra jellegzetességei. Kísérletezések, új törekvések

Az ember és a tárgyak viszonya. A tárgyak információhordozó szerepe, jelentéstartalma napjainkban

A tárgykalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

Újrahasznosítás lehetőségei napjainkban

Alkotói, felhasználói és fogyasztói magatartásformák

Értékmegőrzés, értékteremtés

Nemzeti sajátosságok a környezet- és tárgykultúrában. A globalizáció hatása a környezet- és tárgykultúra alakulására

A tárgykalkotás újabb technikái, anyagai, eszközei, eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Dokumentálás, kiállítás–rendezés

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Feladatcsoportok

Tárgyalkotási ismeretek

- A kézműves tárgyalkotás sajátosságai, a kézműves technikák újabb lehetőségei
- Gyűjtőmunka, rekonstrukció, átírás
- A tervezés lépései, szempontjai, esztétikai követelmények
- A design, az ergonómia, a funkcionalizmus szempontjai
- Funkció – forma, anyag – szerkezet, arány – kompozíció, színdinamika, stílus
- Makettkészítés, modellezés
- Az anyagok tulajdonságai – alakíthatóságuk, formálhatóságuk, felhasználhatóságuk
- Az anyagminőségek kifejezőereje
- Az anyag- és technika választás összefüggései, társításuk, kombinálásuk lehetőségei
- A technikák eszközszükséglete, eszközhasználati, munkavédelmi és balesetvédelmi előírások
- Tárgyalkotási folyamatok az adott tárgy és az alkalmazott anyagok függvényében

Múlt, jelen és jövő

- Modern művészet, kortárs művészet
- A hagyományos tárgyalkotás sajátosságainak, szimbólumainak megjelenése a modern művészetben
- A környezethez való viszonyulás megjelenése a modern művészet ágaiban
- A tárgyalkotás és –felhasználás modern művészi értelmezései
- Az alkalmazott művészetek új útjai
- Tárgyalkotási kísérletek tetszőleges irányzat jegyében

Ipari formatervezés

- Az ipari formatervezés sajátosságai
- Modern funkcionalizmus, ergonómia
- Formatervezés a környezet- és tárgykultúra ismert és új területein (építkezés, lakáskultúra, közlekedés, kommunikáció, műszaki cikkek, csomagolás)
- Modellezések a formatervezés témaköréhez kapcsolódóan, választott anyagokkal és technikákkal

A környezet- és tárgykultúra jelene és jövője

- Az ember és a technika
- Termékek és szolgáltatás. Arculattervezés
- A design szerepe. A fogyasztói kultúra alakulása
- Újrahasznosítás, transzformáció
- Környezettudatosság. A környezetalakítás modern törekvései
- Jövőkép a környezet- és tárgykultúrában
- Ember – tevékenység – környezet kapcsolata. Környezetalakítási, környezettervezési, tárgyalkotási gyakorlatok

Dokumentáció és prezentáció

- A dokumentálás szerepe
- Az alkotások dokumentációja, technikai dokumentáció
- A fényképezés. Fények, világítás, nézőpont. Tárgy- és műtárgyfotó
- Személyes mappa, portfólió készítése
- Kiállítás–rendezés – szempontok, anyagválogatás, rendszerezés, kellékek, eszközök
- Tömegkommunikáció, reklám, plakát

Rendszerezés

- A környezet- és kézműves kultúra műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése
- A tárgyalkotás területeiről tanultak rendszerezése
- Az anyagokról tanultak rendszerezése
- A technikákról tanultak rendszerezése
- Az esztétikai értékekről tanultak rendszerezése
- A környezettervezésről, a környezetalakításról, tárgyalkotásról tanultak rendszerezése

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalgatás választott anyaggal és technikával. Dokumentálás
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra tanult területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a megismert kézműves tárgyalgató tevékenységek műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a kézműves tevékenységben alkalmazott anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tanult tárgyalgatósi folyamatok eszközeit, azok szakszerű használatát,
- a tanult tárgyalgatósi folyamatok munkavédelmi tudnivalóit,
- a modern művészet törekvéseit a környezet– és tárgykultúra területén,
- kézműves tárgyalgató tevékenységek beépítési lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába.

Legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet– és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalgatóra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő– és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbbővíteni,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a környezetkultúra és tárgykultúra fogalmát, területeit, összetevőit,
- a környezet és az ember kölcsönhatását, a harmonikus környezetkultúra kialakításának szempontjait,
- a tárgyak helyét, szerepét a hagyományos és a mai tárgykultúrában, valamint saját életében,
- a kézműves tárgyalgató tevékenység területeit, azok műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit, esztétikai törvényszerűségeit,
- a kézművességben alkalmazható anyagok fajtáit, tulajdonságait, felhasználási és társítási lehetőségeit,
- a tárgyalgatósi eszközöket, azok szakszerű használatát,
- a tárgykészítés munkafolyamatát a tervezéstől a kivitelezésig,
- a tervezés szempontjait, a funkció–forma–díszítés összhangját,
- a magyar népi kézművesség legjelentősebb emlékeit,
- más korok és népek legjellemzőbb kézműves emlékeit,
- a tárgyalgató, díszítményekkel kifejezhető jelentéstartalmakat,
- a hagyományos kézműves tárgyalgató tevékenységek továbbbővítésének, beépítésének lehetőségeit a mai környezet– és tárgykultúrába,
- a környezet– és kézműves kultúra műhely munkavédelmi teendőit.

A tanuló legyen képes:

- az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek, esztétikai törvényszerűségek alkalmazására, a környezet- és tárgykultúra tudatos alakítására,
- önálló, igényes tárgyalkotásra a tervezéstől a kivitelezésig,
- munkájában a funkció–forma–díszítés összhangjának megteremtésére,
- az anyagok, eszközök, díszítő- és összeállító technikák helyes megválasztására, alkalmazására,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a társművészetek, a kultúrtörténet, a népművészet összefüggéseinek meglátására, a tapasztalatok alkotó felhasználására,
- tárgyak, díszítmények, technikák rekonstruálására, átírására,
- alkotómunkájában a hagyományos kézművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazítva továbbbővíteni,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgy- és környezettervező-alkotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a kézművesség anyagairól, felhasználási lehetőségeiről, munkafolyamatairól, a kézműves díszítési módok műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy, tárgyegyüttes mutassa be a tanuló környezet és kézműves kultúra területén megszerzett jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

1. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott tárgy vagy tárgycsoport a környezetkultúra és tárgykultúra témaköréből.

A benyújtott vizsgamunka- tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- meghatározott funkcióra tervezett építészeti tér vagy épület makettje,
- környezet- és lakáskultúra elem,
- használati-, ajándék-, játék-, vagy fiktív tárgy, tárgyegyüttes,
- öltözet, öltözet-kiegészítő,
- anyagtársításra, újrahasonosításra épülő funkcionális tárgy, vagy tárgycsoport.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy a környezet és kézműves kultúra műfajából. Az intézmény által meghatározott feladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyagokkal és technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy,
- ajándéktárgy,
- játék.

2. A környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a környezet- és tárgykultúra fogalma, tárgytípusai,
- tárgyalakó módok: ősi, hagyományos népművészeti, iparművészeti és ipari tárgyformálás,
- a hagyományos kézműves mesterségek kialakulása, szakosodása,
- a magyar kézművesség legjelentősebb népművészeti és iparművészeti emlékei, alkotói, műhelyei,
- más korok és népek sajátos kézműves emlékei,
- a kézművesség anyagai, eszközei,
- a tárgy- és díszítményalkotás technikái,
- a tárgykészítés fázisai a tervezéstől a kivitelezésig,
- a funkció–forma–díszítés összhangja,
- esztétikum, jelentéstartalom a tárgyakon, a környezetkultúrában,
- a hagyományok továbbélésének lehetőségei, a mai környezet- és tárgykultúrában,
- a gazdaságosság és újrahasznosítás fontossága,
- a kézművesség munka- és környezetvédelmi alapismeretei.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- funkcionak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- manuális és konstruáló készség,
- díszítő, stilizáló készség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje, egyedisége, kreativitása,
- az anyag- és eszközhasználat szintje,
- a környezet- és kézműves kultúra ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- a megfelelő műveletek, munkafolyamatok kiválasztása,
- a vizsgatárgy összehatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkasztalok

Tároló szekrények

Vizesblokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Kemence

Tűzhely vagy főzőlap

Varrógép

Vasaló, vasalóállvány

Fényképezőgép

Festésre alkalmas edények

Műanyag tálak, kád

Kézi korong
Mintázó eszközök agyagmunkához
Szövőkeret
Madzagszövő tábla
Rámák, keretek
Vágólap
Ollók
Kések
Fűrészek
Kalapácsok
Fogók
Reszelők, csiszolók
Asztali satuk, pillanatszorítók
Bőröző satu
Árak
Textil- és bőrvarró tűk
Lyukasztók
Mintázó és poncoló vasak
Vonalzók
Körzők
Ecsetek
Munkavédelmi eszközök

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalásra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyaláshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek kialakítása.

A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia műterem felszerelésének megismertetése.

A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.

A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.

A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai tudnivalók megismertetése.
- A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása

- Egyszerű mintázó szerszámok elkészítése
- Egyszerű felrakott és díszített edények készítése
- Az alapvető mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az agyag felhasználási területei a művészettörténet nagy korszakaiban

Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei

Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engobozás, mázazás munkarendje

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Ismerkedés a szobrász és kerámiaműhellyel

- A szerszámok bemutatása, megnevezése
- Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez – mint plasztikus anyagok – összehasonlítása
- Egyszerű organikus formák mintázása
- Állatfigurák mintázása

Pozitív–negatív formák megismerése és formálása

- Faktúragyűjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
- Egyszerű tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük: terrakottában, gipszben
- Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel

- Masszagúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engobbal
- Színes agyagok
- Színes masszák készítése földfestékekkel,
- Ritmusgyakorlatok – ékszerkészítés

Plasztikai élménygyűjtés

- Múzeumlátogatás

Szabadon formálható kerámia

- Apró agyagplasztikák – ember és állatfigurák – készítése, földfestékekkel való díszítése

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész–egész viszonya, pozitív–negatív formák
- Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak
- Relief készítése

Állatbrázolás a különböző művészeti korokban

- Múzeum- és könyvtárlátogatás
- Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztő gyakorlat
- Kicsinyítés–nagyítás
- Domborműmintázás agyagból
- Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
- Üregelt körplasztika készítése
- Anyagválasztás – agyag, fa, gipsz
- Mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Mintázás pozitív–negatív plasztikai elemekkel
- Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
- Gipszformába préssel sokszorosítás
- A relief tagolása festéssel, engobozással

Pozitív, negatív, relief készítése

- Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
- Negatív ellenpár készítése

Edénykészítés

- Szabadformálású és felrakott edények készítése
- Különbéféle marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
- Formára vagy formába rakott intarziaedény
- Kézi korongon történő edényfelrakás

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- egyszerű edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni.
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
- A megismert tárgyakotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- A plasztilinnel, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Relief és körplasztika

A kerámiaégetésben rejlő lehetőségek

A máz, mint védőréteg és színezőanyag

A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag

Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

Pénzérmék, plakettek mintázása

- Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása plasztilinnel
- Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés
- Gipsz pozitív öntése, retusálása

Az építészet és a társművészetek kapcsolata

- Szobrok a közterületeken
- Makettek készítése
- Nagyobb méretű térforma felrakása samottos agyagból
- Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése

Műterem- és gyárlátogatás

- Szobrászművész munka közben
- Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszműhely, nyersgyártó–formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése

Felületalakítás

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen
- Síkfelület tagolása engobbal (csikozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás ...)

Edénykészítés

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Korongozás

- Egyszerű alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni.
- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére.
- mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal.
- kisebb feladatok önálló megoldására.
- tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Különböző alapszintű tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok (dombormű, körplasztika) megoldásával
- Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Képzési lehetőségek megismerése: iskolalátogatás művészeti szakközépiskolában

Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászművész, keramikumművész

Műterem látogatás szobrász- és keramikumművésznél
Alacsony- és magastűzű masszák és azok mázazása, égetése
Oxidáló és redukáló égetés, kemencék
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Szobrászat-kerámia gyakorlatok
– Egyszerű körplasztikák pozitív–negatív öntése

Portré mintázása
– Vázra épített portré mintázása agyagból
– A kész fejről 2 feles gipszforma vétel–tanári segítséggel
– A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára
– A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel

Drót és faelemekkel térkompozíció készítése
– Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejező erejének tudatos felhasználása

Anyaggyűjtés
– Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése

Korongozás
– Egyszerű hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engobbal
– Egyszerű edényformák korongozása különféle peremmegoldással
– Fenékszög esztergálása
– Fedő kialakítása

Fülezés
– Fülhúzás, felragasztás

Mázás edény készítés
– Mázazási, kemenceraakási gyakorlatok
– Az égetés figyelemmel kísérése

Értékelés és kiállítás rendezés
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.

Legyen képes:

- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika).
- kisebb hengeres formát korongozni

Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobrászat- és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit,
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit,

- a szobor- és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját,
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,
- a balesetvédelmi szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni,
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
- a tárgyalakítás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
- a tárgyakat, az anyag–funkció–forma szempontjai szerint értelmezni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig,
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni,
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel.

A tanuló rendelkezzen:

- a plasztikai formálás készségével,
- saját és más munkájának szóbeli, közösség előtti értékelésének képességével.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiaművészet, anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából, vagy bármely más anyagból,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből – mázazva, festve vagy patinázva,
- drótból, fából, hungarocellból, vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
- felrakással, korongolással vagy egyéb technikával készült tárgy, tárgycsoport.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
- korongozott vagy más technikával készített edény,
- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetésével készült plasztika.

A vizsga értékelése

- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- a szobrászat és kerámia alapvető technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása és használata,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgyalakító eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten
- A tanév során megismertetett új fogalmak megértetése és elsajátíttatása a tanulóval, hogy azokat a gyakorlatban helyesen tudja alkalmazni.
- Rajzi gyűjtés nyomán vázlat és tervekészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása
- Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése
- Az egyszerű gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges készség, képesség kialakítása
- A szobrász-kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A fény és árnyék szerepe a plasztikában

A ritmus

A geometrikus forma

A szín jelentősége a szobrászatban és kerámiában

A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerűségei, a jel fogalma

A díszítmények eredete

A monogram, a címer

Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés

Az agyag összetétele, anyagszerkezete

Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata – agyagyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje

Égetési alapismeretek

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Kötött és szabad formálás összekapcsolása
- Préselés agyagból
- Engobozás, mázazás, égetés
- Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése

- Különböző anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés–zsugorodás, kemény–lágy, kopás–csiszolódás
- Formaalkító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése
- Egyszerű szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból

Különböző művészettörténeti korokból való padlólapok másolása

- Gyűjtőmunka alapján padlólap másolás
- Tervrajz átmásolása gipszlapra
- Negatív vésés, pozitív gipszöntés
- Mindkét modellről gipszforma vétel
- Bepréssel a sokszorosítás gyakorlása
- Engobozás, zsengező égetés

Tárgyelemzés

- Az elkészült padlólap elemzése
- A funkció–forma–anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Nagyítás

- Kirándulás során gyűjtött vízkoptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása
- Kézzel épített, felrakott formák
- Színezés engobbal és mázakkal, égetés
- A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból

Szabad és kötött formálás összekapcsolása

- Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása
- Tervezés és anyaggyűjtés látványszerű rajz segítségével

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit.
- a szakmához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni.
- a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni.
- gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- A tárgykészítés során eltérő mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
- A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különböző módszerek elsajátíttatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei

A jel fogalma

Az emberi lépték – arányösszefüggések

Az élő test vázszerkezetének egyes részei

Padlólapok és kályhaszemek, készítése

Különböző mázazási eljárások – máz alatti, máz feletti festés, sgraffito

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámia gyakorlatok

- A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása
- Mintázás előtti nagyítás
- Tartóváz készítése fémből, drótból
- Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével
- Gipsznegatív készítése testrészeletről
- Festett és mázazott padlócsespe készítése
- Tervezés anyaggyűjtéssel, stilizálás

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- gyakorlottan alkalmazza az alapvető szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat

Legyen képes:

- Műalkotások értő elemzésére a stilizálás érdekében
- A stilizálás érdekében látványszerű rajzok egyszerűsítésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
- Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
- Koponya és csontváz alaposabb elemzése
- Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya

– csontváz rajzolása

– részletkiemelés és nagyítás

– a nagyítás felhasználása mintázáskor

– a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése

Stilizálás, deformálás

- Mozdulatrajzok ruhás alakról
- Ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
- Kis méretű agyagvázlatok stilizálva, deformálva

Az emberi lépték

- Gipsznegatív készítése különböző testrészekről – arcról, kézről
- Az arányösszefüggések megbeszélése

Emberi koponya mintázása

- koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
- koponya mintázása életnagyságban
- a szobor üregelése, vagy gipszbe öntése

Gyakorlati feladatok

- Síkfelület és plasztika kapcsolata

Felületkialakítási gyakorlatok

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban. Adott felület szabad illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Plasztikus padlócsempe

- Tervezés anyaggyűjtéssel
- Mintaszervezés, sorolható és terülő díszítmények
- Tárgykészítés gipsznegatív segítségével

Egyedi relief

- Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésű dombormű tervezése és készítése szabadon választható funkcióra

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- az emberi test fontosabb arányviszonyait

Legyen képes:

- alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- organikus formák redukált, jelzesszerű egyszerűsítésére
- műalkotások értő elemzésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerűen alkalmazni
- Az alapvető tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátítása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
- A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya

Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban

A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából

A töredék, a torzó problémája a művészetekben

Az épített tér és a szobor kapcsolata művészettörténeti példákon

Köedény- és porcelángyárok

A formatervezés jelentősége

Egyedi kortárs kerámia,

A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint

Korongolt edény díszítésének lehetőségei: zsinórozás, plasztikus dombormű, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésűs dísz, holdazás, ecsettel való festés, írókázás

Elektromos, gáz-, koks- és olajtüzelésű kemencék

A redukció különböző formái – feketeedény, porcelánégetés, raku

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Portré mintázás

Rajzi előtanulmányok – fejrész

Római portré rajzolása

– Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése

– Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez

– Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból

– Krokizás modell után

– Vázlatok, tanulmányrajzok

– Vázkészítés drótból, vasból, fából

– Mintázás agyagból

– Gipszforma vétel szilikon betéttel

– Pozitív öntése gipszből

– Múzeumi, könyvtári előtanulmányok, aktrajz, kroki modell után

– Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával

– 1/2-es méretben tömeg-szerkezet téri viszonyok figyelembevételével alak mintázása

– Egy kiválasztott részletről gipsz formavétel

– Látogatás kőszobrász műteremben

Felületdíszítési gyakorlat

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Az elméletben megismert díszítőtechnikák gyakorlása
- A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal-, folt–ritmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye

- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény–együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye

- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
- A tervezést megelőző anyaggyűjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása

- Préselt fül készítése kétféles forma segítségével
- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása
- Értelmező rajzok készítése pl. kiöntőedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat

- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi

Tárgy együttes készítése

- Azonos formavilágú, harmonikus tárgy együttes tervezése, elkészítése kézműves eszközökkel
- Az elképzelt darabok látványszerű megjelenítése rajzban

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény**A tanuló ismerje:**

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait.
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit
- az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten.
- Műalkotások értő elemzésére

Rendelkezzen alapvető tervezési ismeretekkel.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**A tanuló ismerje:**

- a szobor– és kerámiaalkotás anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait,
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
- egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,
- a szobrász és kerámia műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírás szerű kezelését,
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni,
- a műtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint,
- ismereteit, pozitív élményeit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni,
- a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, pasztilin, szilikon...) alkalmazni,
- a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelő szerszámok...) előállítani,
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni,
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezetet összeállítani,
- tervezett, igényes munkát végezni,
- önállóan tervezni az anyag–funkció–forma egységében,
- terveit látványos és formaértelmező műhelyrajzban megjeleníteni,
- a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
- a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
- a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- a célt és az eredményt összevetni,
- biztonsági és balesetvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező képességét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

1. A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából vagy bármely más anyagból,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből – mázazva, festve vagy patinázva,
- drótból, fából, hungarocellból vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
- felrakással, korongolással vagy egyéb technikák kombinációjával készített tárgy, tárgycsoport,
- épületkerámia vagy épületszobrászati díszítőelem.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
- korongozott vagy más technikával készített edény,
- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetésével készült plasztika,
- mintázott építészeti díszítőelem.

2. A szóbeli vizsga tartalma:

- az elkészített tárgy bemutatása,
- a szobrászat és kerámia anyagai, eszközei, műfajai,
- szobrászatban és kerámiában alkalmazott technikák,
- a szobrászat és kerámia művészettörténeti stíluskorszakai,
- a szobrászat és kerámia legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a szobrászat, a kerámia és az építészet kapcsolata,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, absztraháló kifejező készség,
- tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
- formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
- felületkezelési eljárások ismerete,
- díszítési eljárások ismerete,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Mintázó állványok

Mintázó szerszámok

Faragó szerszámok (gipszhez, fához, kőhöz)

Kéziszerszámok különböző segédanyagok megmunkálásához

Munkasztalok

Agyagos láda

Korong (láb-, gépi, kézi korongok)

Kemence (fatüzelésű, elektromos, gáz-, vagy olajfűtésű)

Kemence tartozékok

Hőfokmérő-, szabályozó műszer

Szárítóberendezés vagy szárítópólc

Keverő és tároló edények

Kéziszerszámok, festékező, mázazó eszközök

Kisgépek

Tároló szekrények

Mérőeszközök

Gipszműhely-felszerelések, gipszformák
Vizes blokk
Egyéni védőfelszerelések
Munkabiztonsági berendezések
Környezetvédelmi berendezések

TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES TANSZAK

TEXTIL- ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A textil- és bőrműves műhelygyakorlat célja megismertetni a textil- és bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgykötésre, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil- és bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil- és bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil és a bőr felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil- és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a textil és a bőr felhasználhatóságának megismertetése.
- A textil- és bőrműves tárgykötéshez szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése.
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása.
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgykötő készségek, képességek kialakítása.
- A tárgykötés során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A textil- és bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil és a bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója

A textil és bőrműves műhely berendezése, eszközei

A textil és a bőr anyag típusai, felhasználásuk fő területei

A textil- és bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok

A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyaga, előállítás, felhasználás szerint

Felületképzés. A díszítés és mintaképzés

Rezerválási technikák (batik)

A fonás és csomózás

A varrás felhasználási területei

Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata

A tartalom és a forma kapcsolata

A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései

Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A textil- és bőrműves műhely

- A textil- és bőrműves műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil és a bőr alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textilből és bőrből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalakítás alapvető fázisai
- A textil és bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák textil- és bőrtárgyakon
- Egyszerű díszítő technikák
- A díszítmény tervezés alapjai
- A felületképzés technikái. Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel
- Nyomtatás egyszerű eszközökkel
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalakításban

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batiktechnika sajátosságai
- A batikolás eszközei
- Batikolás különböző anyagokon
- A kötözött batik módszerei
- Motívumrendszerek
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései
- A bőr szabása, darabolása
- Egyszerű bőrintarzia
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái

- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

A nemezelés alapjai

- A nemez
- A nemez történetének érdekességei
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Egyszerű tárgyalkotási és díszítési technikák
- Egyszerű nemez tárgyak készítése: plasztikus formák (labda, zsinór)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség alapvető műfaji sajátosságait,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait,
- a tárgyalkotás munkafázisait,
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjai,
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit,
- egyszerűbb textil- és bőrtárgy készítésének műveletei,
- a műhely berendezését, munkarendjét,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára.
- A textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése.
- A textil- és bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása.
- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil- és bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A gyapjú és a bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei

A rátétes díszítmények

Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás. Kompozíciós lehetőségek

A tervezés szempontjai

A szövés

A viaszbatik

A nemezművészet

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A textil és a bőr, tárgyalotási ismeretek

- A textil- és bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőr- és textilművészetben
- Rátétes díszítmények. Rátét típusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések textilre, bőrre egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag-funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

A szövés alapjai

- A szőttetek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás. A csíkritmusok
- A szőttetek tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

Batikolás, a viaszbatik

- A batiktechnika műfaji sajátosságai
- A batikolás történeti érdekességei
- A viaszolt batik technikája
- Egyedi tárgyak tervezése, a tanult technikák alkalmazása textilen és bőrön

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szűcshímzés
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok, bőrkellékek
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

A nemezelés technikái

- A nemez művészet kezdetektől napjainkig
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezelt használati tárgyak (tarsoly, papucs)
- A nemezelés újabb lehetőségei. (kőnemez, tūnemez)
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttés)

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig,
- a textil, a bőr újabb felhasználási területeit,
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit,
- a nemezelés újabb technikáit,
- a szövés alaptechnikáit,
- a forma, díszítmény összhangját,
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit,
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő textil- és bőrműves példáit,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletekre,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a textil- és bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására,
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- az önálló tárgyalkotásra,
- a munkavédelmi előírások betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása.
- A textil- és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- A textil- és bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátítása.

- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalgató, díszítő készségek, képességek fejlesztése.
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása.
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil- és bőrművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége

A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei

A tárgyalgató anyagai, újabb eszközei

A plasztika

A domborítás

A festés. A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke

A gyapjúszövés. A festékes szőttesek

Az önálló tárgyalgató elvei

A dokumentálás

Kreatív anyaghasználat

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A textil- és a bőrplasztikák

- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil- vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalgatóban

Díszítőtechnikák, a festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés. A festékek alapanyagai. Festőnövények
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke, jelentősége
- Kompozíció
- Textil és bőr festése
- Tárgyalgató a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzéstechnikák, alapvető hímzéselemek (vonalak, álló- és dőlt kereszttek, négyzetek)
- A motívumképzés elvei a technika függvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szőttesek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szőttesek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szőttesek színei
- Alapkompozíciók. Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek. A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalgatókor

A batikolás, színvariációk

- A tanult batiktechnikák ötvözési lehetőségei textilen és bőrön
- Színkihagyás, több szín alkalmazása
- A színtartósság növelése
- A rezerválás különféle lehetőségei
- A mintaképzés módjai festéssel
- Tárgykészítés a tanult batikolási technikák alkalmazásával

Bőrműves technikák, domborítás

- A domborított díszítmények különféle tárgytipusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros)
- A domborítás munkafolyamata
- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- Könyvtörténeti érdekességek, a könyvborítók díszítmódjai
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalakítás domborított technikával

A nemezelés újabb technikái

- A gyapjú festése
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalkotás során
- Díszítmények nemezből (zsinóros, rátétes, applikált)
- A nemez szerepe a modern tárgykultúrában
- Az eddig megismert nemezelési eljárások alkalmazása projektekben
- Anyagtársítási lehetőségek a nemez munkákban

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgyalkotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil és a bőr tulajdonságait,
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit,
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit,
- a plasztika, a dombormű fogalmát, készítésének módjait,
- a szövés technikáit,
- a festés technikáit, a színek szerepét,
- a hagyományos tárgykészítést a textil- és bőrművesség példái alapján,
- a modern tárgykészítés lehetőségeit,
- az anyagtársítás lehetőségeit,
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit,
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására,
- textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzésére,
- gondolatainak tárgyiasult formában való megvalósítására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil és a bőr fontosabb felhasználási területeit,
 - a textiltől és bőrből készíthető tárgyak körét,
 - az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát,
 - a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait,
- a pontos vágás és ragasztás alapjait,
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket textilen, vékony bőrön,
 - az egyszerű hímző öltések készítését,
 - a rátétes díszítést,
 - az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást,
 - a fonatok készítését,
 - a nemezelés, a szövés és az egyszerű textiltechnikák alapjait,
 - a domborítást,
 - a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit,
 - a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalásra,
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre,
- az eszközök rendeltetésszerű használatára,
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni,
- a helyes munkamenet betartására,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalgó, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A textil- és bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a textil- és bőrművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati- és ajándéktárgy,
- öltözet-kiegészítő,
- játék,
- lakáskultúra elem,
- tértextil.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textil- vagy bőrműves tárgy.

A textil- vagy bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- nemezfigura,
- textilbáb,
- festett, batikolt kendő,
- egyszerű szerkezetű bőrműves tárgy, bőrzacskó,
- ékszer.

A vizsga értékelése

- tárgytervező képesség,
- formaalakító készség,
- kifejezőkészség,
- anyag- és eszközhasználat,
- textil- és bőrműves alapismeretek,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása által, melyek felkészítik a tanulót a művészi alkotómunkára, képessé teszik tervek készítésére, textil- és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag-, eszköz- és technikaválasztásra.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység fejlesztése.
- A tanuló felkészítése az önálló alkotómunkára.
- A balesetmentes munkavégzés képességének elsajátíttatása.

Tananyag

Textil – és bőrműves ismeretek

A tárgyalkotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A pásztorművészet jellemző tárgyai, forma- és motívumkincse

A szíjgyártók munkája

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A tárgyak használati funkciója

Különböző díszítési, összeerősítési technikák (fűzéstechnikák, öltésfajták)

Kézi és gépi varrási ismeretek

A varrógép. Munkavédelmi szabályok

A kárpitszövés, műfaji sajátosságok

Anyagtársítások

Tervezési és kivitelezési ismeretek az elsajátított technikák függvényében

Szabásminta, modellezés

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalókásban

Feladatcsoportok

A textil és bőr, anyagtársítás

- Textúrák, faktúrák textil- és bőr anyagokon
- Az alapanyag, a forma és a funkció összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyaghasználat és a technikaválasztás elvei
- Az anyagtársítások. A textil és a bőr együttes használata
- Anyagtársítási variációk tárgyegyüttesek darabjain
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása
- Tárgyalókási műveletek az anyagtársítás függvényében

A varrás, a gépi varrás alapjai

- A varrás sajátosságai, jelentősége
- A varrógép
- Gépi öltéstípusok (fércelő, szegő, hímző öltések)
- A tervezés. A szabásminta és a modellezés
- A forma, a funkció és az alapanyag összefüggései
- Összeerősítési technikák
- Tárgyalókás a tanult technikák alkalmazásával

Újabb bőrműves technikák

- A pásztorművészet: tárgytípusok, motívumkincs, technikák
- A szálvágás és a vékonyítás
- Felhasználható anyagok, szükséges eszközök
- Összeállító és díszítő fűzéstechikák
- A szíjgyártás. Tárgytípusok, jellegzetes technikák
- Egyszerűbb szíjgyártó technikák. A sallangfűzés alapjai
- Tárgyalókás az elsajátított ismeretek felhasználásával

A szövés, a kárpitszövés alapjai

- Érdekeségek a kárpitszövés történelméből. A kárpitszövés a textilművészetben
- A kárpitszövés műfaji sajátosságai, eszközei
- A kárpitszövés alaptechnikája
- A szövés előkészítése (tervezés, felvetés, vetülék, rendezés, előszövés)
- A szövés utómunkálatai
- Tárgyalókás tanult technikával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása a díszítmény viszonylatában
- Színvariációk. Hagyományos formák, újszerű színhasználat
- Anyagtársítás. Régi formák, mai funkciók. Átírási gyakorlatok
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség sajátosságait, szerepét a mindennapokban,
- a textil- és bőrművesség kifejező eszközeit,
- a tervezéshez és kivitelezéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás formai követelményeit,
- a díszítmény szerepét, a motívumalkotás alapjait,
- a kézi és gépi varrás műveleteit,
- a pásztorművészet sajátosságait,
- a különböző fűzéstechnikákat, a szíjgyártás alapjait,
- a kárpitszövés műfaji sajátosságait, alapttechnikáit,
- a legfontosabb munkavédelmi követelményeket.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteit a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan textil- és bőrműves tárgyterveket készíteni,
- munkáiban az alapanyag–forma–funkció, valamint a forma–díszítmény összhangjának megteremtésére,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- az önálló alkotómunkára, igényes munkavégzésre,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása.
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, textil- és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag-, eszköz- és technikaválasztásra.
- A tárgytervezés, az alapanyag–forma–funkció és a forma–díszítmény összhangjának megteremtéséhez szükséges készségek és képességek elsajátíttatása.
- A manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- Az értékteremtés igényének, valamint a korosztálynak megfelelő önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- A textil- és bőrművességhez kapcsolódó baleset- munka és környezetvédelmi szabályok gyakorlati alkalmazásának elsajátíttatása.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

Viselettörténeti alapismeretek. Viseletkészítő mesterségek

Öltözet, öltözet–kiegészítők

A tárgyalakotás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A csomózott szőnyegek műfaji sajátosságai

A csomózás technikája

A tárgyak használhatósága, a praktikum

A művészi átírás lehetőségei

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Mai textil- és bőrművesség művészeti törekvései

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakotásban

A tanult technikák önálló alkalmazása

Munkavédelmi és eszközhasználati ismeretek

Feladatcsoportok

A varrás, az átalakítás

- A kézi és gépi varrás műfaji sajátosságai
- A varrott textíliák a hagyományos és mai tárgykultúrában
- A forma–funkció törvényszerűségei
- A forma–funkció átírása. Funkcióváltás
- Eredeti tartalom – újszerű gondolatosság. Stílusváltás
- Kortalan textil- és bőrműves tárgyak
- Az átalakítás műfaji sajátosságai
- Tárgyalakítás, átalakítás a tanult technikák alkalmazásával

A viselet, a ruházat

- Viselettörténeti érdekességek
- Viseletkészítő mesterségek
- Honfoglalás kori viseletek
- Az öltözet összetevői. A ruházat
- Jelentés tartalmak a viseletben
- Jellegzetes díszítőtechnikák
- A viselet változása
- A népviselet hagyományainak megjelenésének helye modern öltözködési kultúrában
- Ruházattervezési alapismeretek. Mintakészítés, modellezés
- Egyszerű ruházati darabok készítése textil és bőr felhasználásával, kombinálásával

Újabb textil- és bőrműves technikák

- Textil- és bőrműves öltözetdarabok
- Más korok és népek öltözetei. Történelmi érdekességek
- Lábbeli típusok
- A fejviselet típusai
- Szerkezetek, modellezések
- Összeállítási és díszítési technikák megválasztása az öltözetdarabok függvényében
- Alapvető hímzésfajták (vászon- és szűcshímzés)
- Egyszerű textil- vagy bőrműves tárgy készítése a tanult technikák alkalmazásával

A szövés, a csomózott szőttés

- A csomózott szőttések történelmi érdekességei. A csomózás a keleti textilkultúrákban és a modern tárgykészítésben
- A csomózott szőnyegek. Műfaji sajátosságok
- A csomózás technikája, jellegzetes motívumkincse
- A szövés alpműveletei
- Tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű díszítmények
- Színvariációk. A viselet színei, színviseletek
- Anyagtársítási lehetőségek az átalakítás viszonylatában

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait,
- a textil- és bőrművesség jelentősebb tárgyi emlékeit,
- a viselettörténet jellegzetességeit,
- a honfoglalás kori bőrtárgyakat,
- az öltözetkészítő mesterségeket,

- az öltözetdarabokat és az öltözet–kiegészítőket,
- a csomózott szöttek sajátosságait,
- a textil– és bőrművesség szerepét napjainkban,
- a művészi átírás, az alakíthatóság lehetőségeit,
- a balesetmentes munkavégzés szabályait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan textil– és bőrműves tárgyterveket készíteni,
- munkáiban az alapanyag–forma–funkció és a forma–díszítmény összhangját megteremteni,
- a hagyományos textil– és bőrművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazodva továbbéltetni,
- tárgyak, díszítmények átírására,
- tervszerű igényes munkavégzésre, önálló alkotómunkára,
- a munkavédelmi előírások betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása által, melyek felkészítik a tanulót az igényes alkotómunkára.
- Az egyedi tárgyak kialakításának, a művészi átírás ismereteinek elsajátíttatása.
- Az önállóság, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- Az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A balesetmentes munkavégzés ismereteinek fejlesztése.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség műfaji követelményei napjainkban

A díszítményképzés újabb lehetőségei

A foltvarrás műfaji sajátosságai

Gépi és kézi varrási ismeretek

Öltözet–kiegészítők: az ékszerkészítés

A divat

A divattervezés alapismeretei

Jelmeztervezési alapismeretek

A művészi átírás

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakításban

Eszközhazsnálati– és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A divat

- A divat fogalma. Érdekeségek a divat történetéből
- A mai kor öltözkultúrája
- A divat és a praktikum
- A divattervezés alapjai
- Az alapanyag–forma–funkció összhangja
- A hagyományos és divatos ízlésvilág kombinálása. Átírási gyakorlatok
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Textilművesség, a foltvarrás

- A foltvarrás történeti érdekességei
- A foltvarrás műfaji sajátosságai
- A tervezés szabályszerűségei
- Anyaghasználati lehetőségek
- A foltvarrás alpműveletei, eszközei
- Mozaikkészítés, applikációs feladatok. Blokkok, sablonok, rátétek
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Bőrművesség, az öltözet–kiegészítők

- Övtípusok, övszerkezetek
- Az ékszerek típusai és funkciói
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Csontmunkák
- Bőr társítása más anyagokkal (csont, gyöngy, fém, nemez)
- A munkafolyamatok sajátosságai
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanult alkalmazásával

Egyedi tárgyak

- A jelmez
- Az egyén és jelmeze, a jelmez egyénisége
- A karakter jellegzetességei. A maszk
- A jelmeztervezés műfaji sajátosságai
- A textil és a bőr kifejezőereje, anyagkapcsolatok
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a tanult technikákkal

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. A tanult technikák ötvözése
- Színvariációk. A színek jellemábrázoló szerepe
- Szokatlan anyagtársítások

Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil– és bőrművesség műfaji sajátosságait a tanult témakörökben,
- a textil– és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét,
- a díszítményképzés tanult lehetőségeit,
- a divat fogalmát,
- a divattervezés alapjait,
- a foltvarrás alapjait,
- a gépi– és kézi varrás műveleteit,
- az öltözet–kiegészítők készítményi lehetőségeit,
- a jelmeztervezés alapjait,
- a textil és bőr felhasználhatóságát egyedi tárgyak készítésekor,
- a művészi átírás jellemzőit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályokat.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket textil– és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- munkáiban az alapanyag–forma–funkció–díszítmény összhangját megteremteni,
- tervszerű, igényes, önálló alkotómunkára,
- balesetmentes munkavégzésre.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása.
- A művészi alkotómunka és az igényes tárgyalakítás képességének fejlesztése.
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót művészi igényű tervek, textil- és bőrműves alkotások létrehozására.
- A tervezési tárgykészítési technikák szakszerű alkalmazásának fejlesztése, az egyéniség kifejezési lehetőségeinek, és az ehhez kapcsolódó ismeretek kialakítása.
- Az önálló alkotómunkához való képesség fejlesztése.
- A dokumentálás lehetőségeinek megismertetése.
- A korosztálynak megfelelő baleset- és környezetvédelmi ismeretek elsajátíttatása.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség tárgykultúrája

A lakhelyek típusai

A lakáskultúra

A textil és a bőr megjelenése a lakáskultúrában

Berendezési tárgyak, lakástextilek

Tárgyelemzések: formavariációk, technikai megoldások, díszítmények

Különleges tárgyak, több funkció textilk

A kreatív anyag- és eszközhasználati ismeretek

Az alkotómunka bemutatása, dokumentálása

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben, a közvetlen környezetben

A hagyományok továbbélésének lehetőségei

Eszközhasználati- és munkavédelmi ismeretek

A textil- és bőrműves műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése

Feladatcsoportok

Lakáskultúra

- Az épített környezet vizsgálata. A lakhelyek típusai, alaprajz, beosztás
- A bőr szerepe a lakhely kialakításában. Történeti érdekességek
- A lakáskultúra történeti érdekességei
- Az egyéniség kifejeződése a lakáskultúrában
- Textil- és bőrtárgyak a lakásban
- Makett- és modellkészítés
- Lakástextilk tervezése
- Textil és bőr felhasználása tárgyak, tárgyejüttesek készítésénél a lakhely, lakáskultúra témakörében

Térttextilk

- A térttextilk sajátosságai, jellemzői
- Térttextilk a kortárs művészetben
- Szimbolikus jelentésű textilk
- Új technikai eszközök és társműfajok (festészet, grafika) alkalmazása
- Térttextilk tervezése, alakítása, díszítményei
- Különleges környezetalakítási lehetőségek. A díszlet
- Tárgyalakítás az elsajátított ismeretekkel

A modern bőrművesség

- Bőr a kortárs művészetben és a mai tárgykultúrában (berendezési tárgyak, bőrszobrok, bőrplasztikák, design tárgyak)
- Újszerű formák, technikák, díszítmények
- Makett- és modellkészítés
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a bőr igényes, szabad felhasználásával

Egyedi tárgyak, öltözetek

- A textil és a bőr felhasználásának egyedi módjai
- Az egyén és a közösség kölcsönhatásai az öltözködésben. Elvegyülés–kitűnés
- Alternatív szemléletmódok, egyedi stílusok az öltözék viszonylatában
- A textil és a bőr szokatlan megjelenítési formái
- Az egyéniség kifejezése az alkotás során
- Tervezés, tárgyalakítás a tanult ismeretek igényes felhasználásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Szokatlan alakítási módok
- Színvariációk. Egyedi színhasználat. Szín–játékok
- Anyagtársítás. Időtálló textil- és bőr tárgyak

Vizsgamunka készítése

- A tanult textil- és bőrműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalakító szándék szerinti, művészi igényű tárgy készítése, a vizsga követelményeinek megfelelően. Dokumentálás
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény**A tanuló ismerje:**

- a textil- és bőrművesség műfaji sajátosságait a lakáskultúra témakörében,
- a textil- és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét,
- az alkotáshoz szükséges tervezési, kivitelezési követelményeket,
- a tanult eljárások önálló alkalmazását,
- a hagyományok továbbélési lehetőségeit,
- az egyéniség megjelenítését az alkotásban,
- munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket a textil- és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- feladatához kapcsolódóan szakszerű, igényes tervek készíteni,
- a forma–díszítmény, az alapanyag–forma–funkció összefüggéseinek alkalmazására,
- az önálló igényes munkavégzésre,
- alkotásainak művészi igényű dokumentálására és bemutatására,
- balesetmentes munkavégzésre.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**A tanuló ismerje:**

- a textil- és bőrművesség történeti alakulásának legjelentősebb korszakait, tárgyi emlékeit, műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- az anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait,
- az eszközök szerszámok típusait, helyes használatukat,
- a tárgykészítés munkafolyamatait,
- a tervezés szempontjait, folyamatát, a mintakészítést,
- az ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit,

- a szabás módjait, szempontjait,
- az előkészítő folyamatokat,
- az összeállítás módjait,
- a díszítési módokat, technikákat,
- a varrás, hímzés fajtáit, a nemezelést, a festést, a szövési technikákat,
- a rátétek alkalmazását, a domborítást, a poncolást, a fűzött technikákat és az egyéb tanult textil- és bőrműves technikákat,
- a műhelymunka eszközhasználati, munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes

- gondolatait, elképzeléseit alkotó módon tárgyi formában megjeleníteni,
- a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni,
- munkájában a funkció–forma–díszítés harmóniáját megteremteni,
- az elsajátított munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására,
- az anyagok, díszítő- és összeállító technikáinak helyes megválasztására,
- a textil, a bőr és más anyagok egymással való kombinálására,
- a hagyományos művészeti területek értékeit napjaink követelményeihez igazítva továbbéltetni,
- alkotások elemzésére, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a munka- és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsgák tantárgyai és időtartama

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgyszerző, tárgyaló képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, tartalomnak megfelelő tervezőképességét. A textil- és bőrművesség anyagairól, technikáiról, munkafolyamatairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

1. A textil- és bőrműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész textil- vagy bőrműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely ötvözi a textil- és a bőrművesség tanult ismeretanyagát.

A vizsgamunka lehet:

- használati- és ajándéktárgy,
- öltözék, öltözék-kiegészítő,
- ékszerkollekció,
- a lakáskultúra elem,
- tértexil, térplasztika.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített textil- vagy bőrműves tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező, a tanuló által készített tervvázlat alapján szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- textilkép,
- tarisznya, erszény,
- öltözetdarab: fejviselet, egyszerű lábbeli,
- ékszer, öv.

2. A textil- és bőrműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a textil- és bőrművesség anyagai, eszközei,
- a textil- és bőr felhasználási területei,
- a tárgytervezés és –készítés szempontjai, folyamata,
- textil- és bőrműves technikák, díszítési módok,
- jelentéstartalom a tárgyakon,
- a textil- és bőrművesség története, iparművészeti és népművészeti értékei,
- textiltől és bőrtől készült alkotások a kortárs művészetben, a hagyományok továbbélésének lehetőségei a mai tárgykultúrában,
- a textil- és a bőrművesség munkavédelmi és környezetvédelmi előírásai.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- funkciónak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- díszítő, stilizáló képesség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje,
- a megfelelő munkafolyamatok megválasztása,
- a textil- és bőrműves ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgatárgy összhatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló szekrények, polcok

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Szövőállványok

Szövőkeretek

Egyszerű képketrek, rámak

Gyöngyszövő táblák

Madzagszövő táblák

Karmantyúszövő hengerek

A szövéshez szükséges kiegészítő eszközök (vetélőfa, leverő, fonófa, ágacska)

Varrógépek, varráshoz szükséges kéziszerszámok

Varrópadok vagy fapofák

Főzőlap, főzőedények

Vasaló, vasalóállvány

Műanyag kád, műanyag tálak

Szárító eszközök

Vágólapok

Kéziszerszámok: textil- és bőrvarró tűk, ollók, kések, árak, lyukasztók, mintázó és poncoló vasak, szálvágó, vékonyító, varrásjelölő, kalapácsok, fogók, fűrészek, reszelők, csiszolók, asztali satuk, körzők, vonalzó, mérőeszközök, ecsetek, nyomóhengerek

Vizes blokk

Munkabiztonsági berendezések

Környezetvédelmi berendezések

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

NÉPMŰVÉSZET

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai

Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek

Népköltészeti alkotások

Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok

– Mondókák

– Mozdós játékok

– Vonulások

- Párválasztó játékok, körjátékok
- Szellemi játékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet

- Népmesék
- Népdalok
- Találós kérdések

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai
Játékkészítés, csapatszellem, szabályok
Jeles napok, naptári ünnepek
Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok

- Népi gyermekjátékok
 - Eszközös játékok
 - Ügyességi és sportjátékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek

- Kiemelkedő őszi ünnepek
- Kiemelkedő téli ünnepek
- Kiemelkedő tavaszi ünnepek
- Kiemelkedő nyári ünnepek
- A szokások felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.

A tanuló legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Múlt, és jelen, a népi kultúra

A közösség és a hagyomány szerepe

Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői

Hiedelemvilág, magyarázatkeresés

Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség

- Múlt és jelen egymásra épülése
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága
- A népi kultúra mibenlétének körvonalazása
- A közösség szerepe az ember életében
- A közösségi érzés, hovatartozás–tudat felkeltése a tanulóknál

Népköltészet

- A népköltészet sajátosságai
- Mesemondók, a mesemondás alkalmi
- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények
- A mese világképe, jellegzetes mesei elemek
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés
- Népi bölcsességek: szólások, közmondások
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések
- Események és érzelmek a népdalokban

Népi hitvilág

- A népi hitvilág
- Világképek
- Hiedelemalakok
- Mágikus cselekmények
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban

Népi gyermekjátékok

- A gyermekjáték szerepe
- Csoportba tartozás – feladatok, szerepek
- A játékok típusai
- Felnőttek játéka a gyermekekkel
- Fiúk és lányok játéka
- Szellemi és mozgásos játékok
- Eszközös és eszközkészítő játékok
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban
- A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hagyományok szerepét,
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.
- A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A néprajz mibenléte

Ünnep és hétköznap. Az ünnep jellemzői

Népszokások

Jeles napok, naptári ünnepek

Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében

Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság

Feladatcsoportok

A néprajz

- A népi kultúra fogalma, területei
- A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre
- Múlt és jelen egymásra épülése

Népszokások – Jeles napok

- Hétköznapok és ünnepek
- A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei
- Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A téli ünnepkör fontosabb ünnepei
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak

Az ember életének fordulói

- Az egyén és a közösség viszonya
- A közösségi értékrend
- Család, nagycsalád
- Csoportba tartozás – feladatok, lehetőségek
- Életút a közösségen át
- Születés, gyermekkor
- A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata

- A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre
- Ifjúkor
- Lakodalom, házasság
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi építészeti és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi építészeti településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz

A ház berendezése, bútorfajták

Életmód, munka, munkamegosztás

A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés

Feladatcsoportok

A népi építészeti

- A természeti viszonyok hatása az építkezésre
- A települések fajtái. A falu és a város
- A népi építészeti jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái
- Az építkezés mint közösségi munkaalkalom
- Lakóházak, gazdasági épületek
- Alaprajz, a jellegzetes háromszatú ház

A ház berendezése

- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei
- A helyiségek jellegzetes berendezési módjai
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója
- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek

A népi gazdálkodás

- A munka szerepe a közösségi értékrendben
- A közösség munkamegosztása – férfi és női munkák
- A „minden hasznosításának” elve
- A természeti környezet és az életmód összefüggései

Állattartás

- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- A pásztorkodás
- A termelt javak feldolgozása
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Földművelés

- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- Termények, a termelt javak feldolgozása
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit,
- a gazdálkodás szerepét, alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.
- A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői

A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján

Kézműves mesterségek kialakulása

Fával, agyaggal, textillel, bőrrel és fémmel dolgozó mesteremberek

Céh, céhszervezet

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei
- A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai

- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója
- Háztartási és gazdasági eszközök

A tárgyalás munkaformái

- Önellátás
- Kézműves mesterségek
- Céhszervezet, céhes hagyományok

Kézműves mesterségek

- Faművesség
- Agyagművesség
- Textilművesség
- Bőrművesség
- Fémművesség
- Egyéb mesterségek
- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalási területek
- Céhtörténeti érdekességek

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét,
- tárgyalás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit,
- a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- tárgyalás szerepét, területeit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalakotásról megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma,
- a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya,
- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói),
- népi hitvilág, világkép,
- a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok...),
- gyermekjátékok,
- természetharmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmak-hoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,
- népi építészet, a parasztház berendezése, bútorai, a belső terek funkciói,
- hagyományos tárgyalakotás helye és szerepe a népéletben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népéletben,
- ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösti ünnepkör alapjait,
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket,
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy- és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- helyes fogalomhasználat,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalkotó tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.
- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet általános jellemzői

Művészet a folklórban

Népzene, néptánc, dramatikus szokások

A tárgyalkotó népművészet

A népi díszítőművészet jellemzői

Famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok

A népművészet

- A népművészet fogalma, általános jellemzői
- Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában
- Kollektív művészet, közösségi értékrend
- Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben

Népzene, néptánc

- A népi hangszerek jellegzetes típusai
- A népzene jellegzetességei
- Jellegzetes tánc típusok
- Férfi és női táncok, páros táncok
- Táncalkalmak

Dramatikus szokások

- A népi színjátszás alapvető jellemzői
- Dramatikus szokások alkalmi

A népművészet motívumrendszere

- A népi díszítőművészet jellegzetességei, a díszítmények funkciói
- A népművészet motívumrendszere, motívum típusok
- A kompozícióépítés jellegzetességei
- A népművészet színvilága
- Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan

Famunkák, fonható szálanyagok

- A fa felhasználási területei
- A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái

- A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse
- A bútorkészítés jellegzetességei
- Kapufaragás
- Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák
- Felhasználási területek, tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok
- A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek

Népi kerámia

- A kerámiakészítés munkafolyamata
- Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs
- A kerámiák típusai, funkciói
- A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalakotás tanult területeit: famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalakotó tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakotási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A tárgyi népművészet

Népi bőrművesség

Népi textíliák, népviselet

Egyéb kézműves területek

Az anyagok előállítása és feldolgozása

Jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok

Népi bőrmunkák

- A bőrkészítés alapjai
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák
- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Népi textíliák

- A népi textíliák alapanyagai
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai
- A szövés – fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatuk
- A szövés mintakincse
- A népi hímzések
- Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók
- A kékfestés
- Alapvető munkafolyamatok
- Motívumkincs, mintafák
- A népi textíliák felhasználási területei
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

A népviselet

- A viselet elemei
- A ruházat jellemzői
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői
- Lábbeli típusok
- Öltözet–kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözeten keresztül
- Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek

Egyéb kézműves tevékenységek

- Mézesbábosság
- Mintaformák
- Tojásfestés
- A tojás mint szimbólum
- Egyéb kézműves tevékenységek
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalakítás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakítási területek jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldhöz való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.

- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség mélyítése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

- A népművészet történeti változásai
- A stíluskorszakok jellemzői
- Néprajzi tájegységek
- Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei
- A tájegységek jellegzetes népi kultúrája
- A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai

- A népművészet általános jellemzői
- A népművészet stíluskorszakai
- Régi stílus
- Új stílus
- Legújabb stílus
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete

Néprajzi tájegységek

- Közösségi értékrend
- Egyén és közösség viszonya, a közösségbetartozás kifejeződése
- Centrális és peremhelyzet
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek
- Dunántúli tájegységek
- Az Alföld tájegységei
- Az Északi–középhegység tájegységei
- Fontosabb tájegységek tanulmányozása:
- Földrajzi elhelyezkedés
- A természeti környezet, jellegzetes életmód
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- Irányított gyűjtőmunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet területeit,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakotás területeit,
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:

- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Néprajzi tájegységek

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei

A saját tájegység tanulmányozása

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása

Hagyományápolás, értékmegőrzés

Néprajzi szakirodalom

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtárzás alapjai

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság

- A népi kultúra táji tagolódása
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei
- Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér
- A természeti környezet, az életmód jellemzői
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete – tárgy-kultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- A közösségbetartozás kifejeződése
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás
- Irányított gyűjtőmunkák

A saját tájegység népművészete

- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás
- A táj jellegzetes népművészete, tárgy-kultúrája, díszítőművészete
- A szellemi kultúra sajátosságai
- A táj fontosabb központjai
- Irányított gyűjtőmunkák

Népi iparművészet

- A hagyományos közösségek felbomlása
- A népi iparművészet jellemzői
- Változások, átfogalmazva beépítés – új igényekhez való igazodás
- Érték, stílus és a használó ember összhangja
- A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei
- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban

- A hagyományápolás lehetőségei
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában
- Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét,
- a népi iparművészet jellemzőit,
- a hagyományápolás lehetőségeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,
- a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását,
- a díszítőművészet eszközrendszerét,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalkotó tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a népművészet fogalma, a népművészet korszakai,
- a hagyományos tárgyalkotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói,
- a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők (funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései,
- a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom,
- szőttések, népi hímzések, képfestés,
- a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma,
- bőrművesség területei, tárgytípusai, hagyományai,
- a fazekasság tárgytípusai, hagyománytárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai,
- a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse,
- vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai,
- mézesbábosság, tojásfestés,
- a népi kultúra táji tagolódása,
- a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai,
- a népművészet továbbélése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait,
- ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit,
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja elemezni a megismert tárgyakat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- fogalomismeret,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező- és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emléktanyájában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.

- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
- A művészet vizuális nyelve
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatok, kölcsönhatásai

Őskor

- Az emberré válás folyamata
- A művészet kezdetei
- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégebb emlékei
- Plasztikák, idolkok, állatszobrok
- Barlang- és sziklarajzok, festmények
- A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom
- Világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
- A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
- A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában
- A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet

- Korai földművelő kultúrák
- Mítoszok, szertartás és építészet
- A közép- és dél-amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
- Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet

- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
- Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
- A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora

- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az óskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
- az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,
- a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékkanyagában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- A szobrászat új feladatok előtt – a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete

- A római birodalom bukása
- A nomád népek életmódja, hitvilága
- A honfoglaló magyarok művészete
- A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, kereszties hadjáratok

A gótika

- Gótikus építészet – gótikus katedrális
- Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújítása
- A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei – trecento

- Művészet az itáliai városállamokban
- A szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
- Új stílus születése

A korai reneszánsz – quattrocento

- Kereskedők és mecénások
- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya
- Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz – cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
- A pápaság és a művészetek
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya – manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
- Európa világi építésze a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó és a vallásos művészet
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Új művészet az antik világ búvólejtében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
- A romantika Európa országaiban

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus

- Pointillizmus
- Az ösztönök felszabadítása
- A belső lényeg megragadása

A századforduló építészete és képzőművészete

- Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra
- Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet

Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
- Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus

- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
- A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig

- A modernség megújítása

Absztrakt expresszionizmus

- Felfokozott érzelmi hatások
- Tasizmus, akciófestészet

Pop art

- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus

- Fényképszerű valóságghűség

Op-art, kinetikus művészet

- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art

- Gondolati tartalmak feltárása
- A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete – kortárs művészet

- Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...
- Az építészet új útjai
- A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény**A tanuló ismerje:**

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- egyes kiemelkedő műalkotások befogadás–történetét és utóéletét,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközeit,
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**A tanuló ismerje:**

- az elemi ábrázolási módokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetéről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- művészettörténeti alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az óskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete,
- a román és a gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építésze és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analízis és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,

- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
- A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése
- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet
- A népművészet napjainkban
- Népművészet és üzlet
- Népművészet és turizmus
- Népművészet és politika

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Grafittik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
- a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- Előzmények – a minoszi kultúra
- Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok, különbözőségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés
- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között
- Görög hatások és hagyományok
- A római kultúra kezdetei

Római művészet

- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
- Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
- Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése

- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
- az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
- Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete

- Sokistenhit
- Az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág
- Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép–Kelet művészete

- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete

- A buddhizmus és a művészet
- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet–Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen–buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországból és Észak–Angliában
- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és kereszties hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz
- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet
- A gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
- Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete

- Ráció és művészet
- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete
- A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében

- Szubkultúrák, csoport ideológiák
- Kvázi kultuszok, rítusok
- Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.

Legyen képes:

- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértése.
- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés „klasszikus felfogása” és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom

- Művészet és politika
- Direkt módon politizáló agitatív művészet
- Tiltott, túrt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A magas művészet és a közönség
- A giccs fogalma

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- „Profi” és „amatőr” művészet
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
- Totális művészet, „mindenki művész”
- Művészet és élet

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- primitív művészet egykor és ma,
- városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,

- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde,
- művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)

Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

V. RÉSZ

SZÍN- ÉS BÁB- MŰVÉSZETI ÁG

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ SZÍN- ÉS BÁB- MŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi–bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi–dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színházi–bábszínházi művészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi mindkét területen

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását

- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
- Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókinccs bővítését
- Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színművészet területén különösen

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábművészet területén különösen

- Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
- Az alapvető bábszínpadi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
- A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- Bábjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Főtárgy: dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Bábjáték tanszak

Főtárgy: bábjáték

Kötelezően választható tantárgyak:

bábkészítés (1. alapfokú évfolyamtól)

beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a bábjáték és színjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv
Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Óraterv
Bábjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétel mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összórát biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A dráma és színjáték tantárgy heti órája a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1-1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A SZÍN-ÉS BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása

Drámai/színházi konvenciók alkalmazása

Meghatározó történelmi és kortárs színházi stílusok felismerése

A színházi műfajok felismerése

A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása
 Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása
 Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
 Színházi improvizáció
 Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
 Előadásban (játékban) szerepek megformálása
 A rendezői instrukciók mentén végzett munka
 Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
 Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák

Önállóság
 Döntésképeség
 Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
 Mozgáskoordináció
 Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtő készség
 Kezdeményező-készség
 Empatikus készség
 Tolerancia
 Kommunikációs rugalmasság
 Adekvát metakommunikáció
 Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák

Kreativitás, ötletgazdagság
 Problémamegoldás
 Figyelem összpontosítás
 Helyzetfelismerés
 Kritikus gondolkodás

Kiemelt kompetenciák a bábművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Bábszínházi alapfogalmak/szakkifejezések megismerése, alkalmazása
 Az animáció útján történő kifejezés sajátosságainak megismerése, alkalmazása
 A főbb báb- és színpadtechnikák elméletének és gyakorlatának megismerése
 A bábjáték kultúrtörténeti szerepének, tradícióinak megismerése
 A darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjainak megismerése, alkalmazása
 A bábjátékos tevékenység összetevőinek, azok egymásra épülésének megismerése, alkalmazása
 A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbség felismerése, alkalmazási lehetőségeik megtapasztalása, a különböző játéktípusok felismerése
 A társzművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeinek megtapasztalása
 A bábszínház működési struktúrájának megismerése
 A bábjáték alkotófázisaiban való részvétel
 A partnerekkel való alkotó együttműködés
 A színpadi szituációnak megfelelő improvizáció

A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerése és alkalmazása
Egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek felismerése
Egy-egy téma bábtechnikai és színpadtechnikai lehetőségeinek felismerése, alkalmazása
Önálló feladatmegoldás esetén témaválasztásának és a technikai megoldásának indokolása, megvalósítása (tanári segítséggel)
Tanári/rendezői instrukciók fogadása
Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszása és reprodukálása
Különbféle szerepek megformálása
Előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunka elvégzése

Személyes kompetenciák

Kézügyesség
Önállóság
Döntésképeség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtő készség
Kezdeményező-készség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák

Új ötletek, megoldások kipróbálása
Gyakorlatias feladatértelmezés
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálnak legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgozathatja.

Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

Bábjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:
bábjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
bábkészítés
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:
bábjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
bábkészítés
beszéd és vers
mozgás és tánc
zene és ének
színházismeret

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulóknak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül érjük el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanuló társaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömeit
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét

- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelő játékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozdalmas és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes-táncos játékok
- Mozdalmas (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyermekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyermekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánozó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyermekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására

- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mimes játékok tanári narrációra

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat

- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll–, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc–típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
- Játékos hangerő–gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételtéjével
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrataltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvé, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédleégzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés–felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzőkapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözésszerű játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok

- Testrészt–vezetési futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgással, tánc, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúly kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszélgetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására

- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrészt–vezetéses futások
- Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Légzőkapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus– és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait

- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetékes gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevésbé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
 - Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
- Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelm kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2–3 perc

színpadi produkció

– jelenet 3–5 perc

vagy

– előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjatekait
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók

- koncentrációját
- kezdeményezőképességét
- megfigyelőképességét ön maga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
- együttműködési képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínjátós előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételtől

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki-ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő- és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátószi állapot.

Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok

- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agresszióvezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek

- Egyéni szobrok
- Páros szobrok
- Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két- és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok

- Szinkronjátékok
- Hotelportás
- Ismételd a mozdulatot
- Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok

- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal
- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk

- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök

- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
- Etűdök tárgyak használatával
- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus– és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok
- Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátásban
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjatekait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállítás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit

- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek

- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók

- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önkritikáját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat

- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására
- diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére
- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok

- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal

- A lélektani típusok a hétköznapiakban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- Egyéni típusfigura-tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színhátékos eszközök fejlesztése

- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk

- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák

- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok

- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100–110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétél; a kemény/hideg hangvétél; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása

- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek

- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alapttechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontosító játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előlétele, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
- a drámai dialógus sajátosságait
- az egyszerű státuszjátékokat

Fejlessze a tanulók

- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat

- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
- a diákszínház legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételtől
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban

Típusfigurák atipikus helyzetben

Egyéni jellemrajz–tanulmányok

Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével

Jellem változását ábrázoló etűdsor

Etűdök a figura „háttérének” kidolgozására

A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete

A drámai feszültség növelésének technikái

Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása

Az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái

A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei

A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”)

„belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig

„kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetelig, állapotig

A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei

A kellékhasználat gyakorlatai

Etűdök kellékekkel

A jelmez figurateremtő jelentősége

Színjáték jelmezben

Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben

A drámai dialógus természete

Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira

Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház

Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)

- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy-egy jelenet lélektani háttérének jelentőségét
- a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerűbb státuszjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítést, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni
- jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét
- a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók

- közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
- szerepformálási képességeit
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat

- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
- a diákszínházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- színházi irodalom és szaksajtó olvasására
- az elsajátított színjátszó-képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
- legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszó-készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok

- Ön- és társismereti játékok ("helyem a csoportban")
- Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
- Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
- Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása
- Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok
- A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
- Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
- A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
- Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
- A vokális kifejező eszközök színpadi használata
- Etűdök zenei motívumok alapján
- A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zöreij)
- A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)
- A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények

- A tanulók ismerjék
 - a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
 - a cselekvő elemzés alapjait
 - egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
 - a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
 - a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
 - a státusz jelentőségét
 - a különböző státuszjeleket
 - egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
 - a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit
- Legyenek képesek
 - a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
 - a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezésből az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
 - több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
 - különböző státuszú figurák megformálására
 - jeleneten belül státuszt módosítani
 - jellemfejlődés alapszintű bemutatására
 - társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
 - az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
 - ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

- A tanulók ismerjék
 - a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
 - a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat

- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek

- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színjátszást, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 3–5 perc

színpadi produkció

- jelenet 5–7 perc

vagy

- előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
- Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)

- Figyelem, koncentráció
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
- A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
- Atmoszférateremtés
- Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
- Fantázia, ötletesség, humor
- Színpadi produkció (előadás, jelenet)
- Koncentráció, figyelem
- Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- A játék intenzitása
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
- Feszültségteremtés
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Színpad vagy dobogók

Egészalakos tükör

Ritmus- és dallamhangszerek

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k

Tornaszőnyeg

BÁBJÁTÉK TANSZAK

BÁBJÁTÉK

A tantárgy célja, hogy a tanulók a bábjátékot, mint komplex művészeti kifejezési formát élményszerűen, elsősorban játékba ágyazottan ismerjék meg. A képzés feladata, hogy biztosítson lehetőséget az önkifejezésre, a tanulók által elkészített egyszerűbb kivitelezésű bábok használatára, képességeik szerint nagyobb technikai tudást igénylő bábtechnikák megismerésére és alkalmazására, a megszerzett ismeretek bővítésére és a kialakított készségek továbbfejlesztésére. Biztosítson lehetőséget, továbbá csoportos produkciók létrehozására és bemutatására, de a kísérletezést szolgáló tevékenységformákra is.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a kapcsolatteremtés lehetőségeit hangok, mozgás által
- a természetes és mesterséges környezet formai gazdagságát
- saját testi adottságainak lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- az ember alkotta tárgyak funkcióinak sokféleségét, a tárgyak formai gazdagságát
- a csoportos játék szabályait
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióbba helyezését
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgató általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Fejlessze a tanulók

- csoportos megszólalásának képességét
- az egyénnek a csoporttal való együttműködési képességét
- egyéni megszólalásának képességét
- érzékelésének és megfigyelésének képességét
- szerepek iránti érzékenységét
- finommotoros képességét
- tárgyalkotó és tárgyalakító képességét

Ösztönözze a tanulókat

- csoportos játékra
- a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- környezetük és saját adottságaik megfigyelésére
- a testbeszéd megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre (pl. fű, virágok, fa, hangya, pók, kígyó)
- saját mozdulatainak összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- tárgygyűjtemény kialakítására
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézzel, párban
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező épített–világ és Én

- Elöttem, mögöttem, jobbra, balra, lent, fent – térirányok a teremben, tájékozódás és tárgyak felismerése csukott szemmel
- Testem (pl. külsőm, belsőm)
- Hangom (pl. természetes és elváltoztatott, beszéd és ének)
- Ritmusaim (pl. a természet ritmusai és én, testem ritmusai)
- Mozgások (pl. rám jellemző mozdulatok, testem adottságaiból fakadó mozdulatok, mozdulatlanság és gyorsaság általam, bennem, körülöttem)
- Egyszerű utánzó mozgások ujjakkal, kézzel, testtel
- A képmutogató játékok: a kép és én, önarckép (saját festmény), teljesalakú kép (fotó) alapján rövid történet magamról

A közvetlenül körülöttünk létező épített–világ és Mi

- Én és Te, páros– és utánzó–, tükörjátékok ujjakkal, kézzel, mimikával, testtel
- Egyszerű történet eljátszása párban, a szereplők fő jellemzőit (mozgás, forma) utánzó kézzel

- Én és a Többiek, csoportos helyzetgyakorlatok, a csoport által kialakított ritmusok, mozgások, mozdulatok „színháza” (ehhez népi gyermekmondókák, gyermekdalok, csúfolók, kiszámolók akár egy-egy népszokás ünnepköréhez készített szerkesztett vázlat alapján)
- Csoportos játék tárgyhasználat

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és tárgyainak felfedezése

- Tárggyűjtemény kialakítása a közvetlen környezetünk tárgyaiból
- Nyitott és zárt terek kialakítása a tanteremben testünkkel és bútorokkal, tárgyakkal, ezekben rövid történetek eljátszása

A közvetlenül körülöttünk tárgyak felruházása többletjelentéssel

- Vonulós gyermekjátékok, ahol a tárgyhasználat természetes, és tárgy nélkül nem megvalósítható
- Tárgyhasználatot igénylő népi gyermekjátékok

Bábos játék

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása tárgyhasználat
- Gyerekversek feldolgozása tárgyhasználat
- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tárgyhasználat, tanári közreműködéssel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- saját testi adottságaik lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezésének lehetőségét
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgató általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Legyenek képesek

- önmaguk és környezetük megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre
- saját mozdulataik összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalakító tevékenységre
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézzel, párban
- egyéni és csoportos megszólalásra
- kapcsolatteremtésre hangok, mozgás által
- csoportos játékokra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tér irányait, az ebben való tájékozódás módjait
- a tér átalakításának következtében létrejövő tartalmi változásait, ezek összefüggését
- a tér benépesítésének lehetőségeit
- a tárgyakkal alkotott mesei tér belső szabályait,
- a hangok, a hangokat adó tárgyak, ritmus hangszerek fajtáit, az ezekkel való játék különböző lehetőségeit
- a termékekből való figurák kialakításának módjait
- a tárggyal való és az élőszereplős játék közötti különbséget
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- fantáziáját
- figyelmét

- megfigyelőképességét
- önismeretét
- gesztusnyelvi kifejezőképességét
- verbális kifejezőkészségét
- kapcsolatteremtő és együttműködő képességét
- térbeli tájékozódását, térhasználatát
- finommotoros kézmozgását
- tárgykötő képességét
- instrukciókövető képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a testbeszéd megfigyelésére, gyakorlására
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- a mese folyamatának követésére, annak önálló alakítására
- szerepjátékokban minél több szerep kipróbálására
- a mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező természeti világ és Mi

- Előttünk, mögöttünk, jobbra, balra, lent, fent – térirányok felfedezése
- A tér határainak tágítása a tárgygyűjtemény felhasználásával
- A természet hangjainak megfigyelése
- Hangkeltés a természetben talált tárgyakkal
- Termékek, gyökerek, zöldecskék, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálas anyagok gyűjtése, figurák létrehozása

A közvetlenül körülöttünk létező természetes és a mesterséges tárgyak tudatos összekeverése

- Legkedvesebb tárgyam, kabalám, játéktárgyam bemutatása (pl. Miért és mióta kedves? Mi az eredeti funkciója? Mit lehet még vele tenni? Át lehet-e alakítani valami mássá?)
- A gyűjtött termékeink és kedves tárgyaink közös térbe helyezése
- A közös térbe helyezett tárgyokról saját történetek kialakítása, a történet egyes részeinek megelevenítése
- Termékek és tárgyak egyszerű technológiával történő átalakítása
- Az egyszerű technológiával átalakított termékek és tárgyak megmozgatása, szerepbe hozása

Típusok és karakterek megjelenítése tárgyakkal

- A leggyakrabban előforduló mesefigurák megjelenítése a tárgygyűjtemény tárgyaival
- A megjelenítés lehetőségeinek keresése (sémák és saját utak)

Bábos játék

- A tárgygyűjtemény elemeivel játszott saját történetek fejlesztése, összefűzése
- Mesei figurák szituációba helyezése
- A mesék csodás erővel rendelkező tárgyainak megjelenítése a tárgygyűjtemény elemeivel
- A szituációk történetté fűzése
- A szituációk és a történet térbe helyezése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér irányait
- a tér átalakításának és használatának változatos lehetőségeit
- a tárgyakkal történő hangkeltés lehetőségeit a termés- vagy terményfigurák készítésének lehetőségeit
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Legyenek képesek

- csoportos térkialakításra
- tanári instrukciók követésére

- a mese folyamatának követésére
- történetalkotásra
- mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására, azok használatára
- a játékban a tárgyak helyének, funkciójának felismerésére
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- terménybábok készítésére, játékba helyezésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- a bábos játék szabad térben lehetséges módjait
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a szertartás (rítus) fogalmát
- rítusaink, népszokásaink bábos elemeit, eszközeit és ezek használatának módjait, funkcióváltásait
- a szertartásmester szerepét (pl. mint vőfély, mint öreg pásztor, mint farsangi alakoskodó)
- az embert helyettesítő bábuk szerepét a népszokásokban
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációját
- kommunikációját a nonverbális jelek észlelése és értelmezése kapcsán
- testbeszédét
- problémaérzékenységét, problémamegoldási készségét
- képességét a tárgyat mozgató kéz és a mozgatott tárgy közötti összhang megteremtésére
- ritmusérzékét
- karakterábrázoló képességét
- beleélőképességét
- lényegkiemelő képességét

Ösztönözze a tanulókat

- hangutánzásra
- saját hang adottságaik kipróbálására, hangjukkal való játékra
- az életkoruknak megfelelő, minél többféle szerep kipróbálására
- ellentétes karakterek mozgásban és hangban való megjelenítésére
- a maguk által készített bábuval, tárggyal való játékra

Tananyag

A tárgy bábbá alakításának első lépései, az átlényegtetés fázisai

- Az egyszerű technológiával átalakított terményeink és kedvenc tárgyaink megmozgatása, eredeti funkcióiktól való eltávolítása, új szerepbe emelése
- Tárgy–metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása

Kialakított játékerünkben ünnepek teremtése népszokásaink bábos elemeivel

- Embert helyettesítő bábok közös felépítése, a velük való vonulás
- Őszi, téli tavaszi játékok (pl. kislefarsang, betlehemes bábáncoltatás, farsangi alakoskodás, kiszézés)
- Lány- és legénycsúfolók

Bábos játék (törekedve arra, hogy a fontos dramaturgiai egységeket bábuval, bábjátékkal oldják meg)

- Egyszerű állatmesék
- Tündérmesék epizódjai

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tárgyjáték fogalmát
- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a megismert rítusok, népszokások bábos elemeit
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Legyenek képesek

- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- egyszerű, botból kialakított bábuk mozgatására
- tárgyakból egyszerű bábokat alkotni, ezekkel típusfigurák alapvonásait megjeleníteni
- rövid jelenetekben tárgyak segítségével szerepet formálni

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az egyszerű zsinóros és pálcás marionett anatómiai részeit
- a felülről és hátulról mozgatás módjait, technikáit
- az ízesüléssel mozdítható és az átváltozó bábuk mozgatásának technikáit
- a valóságos és a színpadi tér közti legfőbb különbségeket
- egyszerű színpadi terek használatát
- a bábu fölött vagy mögött való megszólalás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- finommotoros mozgását
- figyelmét, koncentrációs készségét
- képességét a mozgás- és tekintetirányok összehangolására
- térérzékelő képességét, térhasználatát
- játékíránynak megfelelő hangképzését
- színpadi ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- a beszéd és a mozgás harmóniájának, egyensúlyának kialakítására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a felülről és a hátulról mozgatott bábokkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Játéktér kialakítása asztalon

- A játéktér kijelölése, részei, arányai
- Az asztalon kialakítható különböző játékterek alkalmazási lehetőségei

A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Tárgy bábuva alakulásának bábjátékos eszközei (pl. koncentráció, tekintet, mozdulat)
- A felülről való mozgatás technikai elvárásai (pl. a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; láb nélküli figurák használata)

- Játék a maguk által készített egyszerű, rögtönzött merevpálcás és zsinóros marionettekkel
- A tér és a lehatárolás (doboz–színház) lehetőségeinek feltérképezése
- Asztalon papírdobozból bábszínház kialakítása oldaljárásokkal, kipróbálása az egyszerű marionett bábokkal.

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Hátulról mozgatott, kisméretű plasztikus bábok használata (a fejet pálcával, a végtagokat kézzel mozgatva)
- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgatóval (markolattal) való játék
- A fej–nyak–törzs és a kezek mozgatásának összehangolása
- Bunraku típusú báb használata
- A hátulról nyitott színpad lehetőségei

Színpadi bábjáték

- Felülről vagy hátulról mozgatott, plasztikusan megformált bábokkal népmesékből vagy legendákból jelenetek létrehozása 2–3 fős csoportokban, tanári közreműködéssel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábszínpadon felülről és hátulról való játék lehetőségeit
- a néma- és a hangokkal kísért játék különféle lehetőségeit
- a beszéd, a hangsúlyok, a légzés módjait a bábu mozgatása közben

Legyenek képesek

- egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábok mozgatására
- mesék és legendák alakjainak megjelenítésére egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábokkal
- papírdobozból színpadi tér létrehozására és használatára

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a sík és a plasztikus felületek, formák közötti különbségeket, ezek hatását a színpadi játékban
- a képmutogató játék műfaji sajátosságait
- a síkbábok mozgatásának szabályait
- árnyékok létrehozásának lehetőségeit
- az árnyék és a fény színpadon betöltött szerepét
- a mágikus eredetű árnyjátékot
- a pontfényvel létrehozott árnyjáték–technikát, és annak bábtörténeti vonatkozásait
- az árnyfigurák különböző fajtáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés), ezek összefüggéseit
- a takarás mögötti megszólalás sajátosságait
- a jelenetszerkesztés főbb szabályait

Fejlessze a tanulók

- síkbeli látásmódját
- mozgásos karakteralkotó technikáját
- beszéddel történő karakterábrázolását

Ösztönözze a tanulókat

- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a síkbábokkal és az árnyjátékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Síkbábok és síkfelületek világa

- A körülöttünk lévő térbeli világ síkba fordításának lehetőségei
- A doboz–színház síkbábjai alulról, felülről, hátulról mozgatva
- Ember méretű síkbábok hátulról mozgatva (bábu játokban történő összeépítése, szétesése)
- Felülről mozgatott síkbábok: kétoldalú (elől – hátul, jobb – bal oldal), egyszerű ízekből összeállított, merevpálcás sík–marionettek
- Alulról mozgatott síkbábok paravánhasználatával

Árnyak világa

- Fényforrások és vetítőfelületek az árnyjátékban
- Árnyékok létrehozása fény elé tartott tárgyakkal, testekkel, síkká alakulásuk megfigyelése
- Az árnyfigurák különböző fajtái (pl. telített, áttört felületű, áttört felületű színezett)
- Játék alulról mozgatott árnyfigurákkal
- Síkbábok és különböző drapériák, vetített felületek (pl. képzőművészeti alkotások, fotók) együttes alkalmazása

Árnyjáték kezekkel

- A pontfényben alulról mozgatott (jávai, indiai, egyiptomi, török) technika
- Kísérletek a fényforrás mozgatásával (fel, le, előre, hátra)

Bábtörténet

- A képmutogató játék műfaji sajátosságai
- Az árnyjáték mágikus eredete, megőrzött mágikus elemei
- A tanult árnyjáték–technikák bábtörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték

- Jelenetszerkesztés
- Az ókori világok mítoszaiból és/vagy a keresztény kultúrkör legendáiból válogatva történetek feldolgozása a tanult technikákkal és műfajokban
- Szabadon választott téma rövid etűdben való feldolgozása a tanult technikák keverésével, egyedi stílusban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a síkbábok mozgatásának szabályait
- a pontfényrel létrehozott árnyjáték–technikát
- az árnyfigurák különböző fajtáit

Legyenek képesek

- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- a sík és plasztikus formák megkülönböztetésére
- árnyképek létrehozására pontfény megvilágítással
- paravánon és árnyjátékban egyszerű síkbábok mozgatására
- jelenetszerkesztésre
- doboz–színházban kisméretű bábokkal jelenetek előadására
- a megfelelő technikák kiválasztására a jelenetek készítése során
- karakterek mozgásban, hangban történő megformálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a botbáb képi világának jellemzőit
- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit

- az egyszerű botbábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz–színház sajátosságait
- a paraván mögül, felfelé irányuló megszólalás sajátosságait
- a kellékhasználat alapvetéseit
- a tánckoreográfia és a bábu mozdulatsorának összekapcsolását
- a méretek fontosságát a bábok világában
- a vajang történetiségét

Fejlessze a tanulók

- arányérzékét
- együttműködési készségét
- verbális kifejezőerejét
- állóképességét
- testtudatát
- jeleneteken átívelő folyamatos jelenlétre való készségét
- érzelmek, gondolatok gesztusokba való tömörítésének képességét
- ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló gyakorlásra, egymás jelenetsorainak megtekintésére
- minél több különböző karakter megformálására bábjátékában
- tükör előtti mozgásgyakorlásra, a hibák javítására
- állóképességét, testének karbantartását szolgáló gyakorlatok végzésére
- bábelőadások megtekintésére, ezek elemzésére, a bábjátékos munkájának megfigyelésére

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok

- Báb táncoltatás titiri doboz–színházban
- Ízesüléssel (felkar, alkar) és kézhez rögzített mozgatópálcával ellátott bábu használata
- Több segédpálca alkalmazása (lábak)
- Óriásfigurák hosszú mozgatópálcákkal/rudakkal, két–három mozgató munkájának összehangolása
- A kellékhasználat alapjai
- Paraván és háttérelemek, díszletek használata
- Díszletekkel térkialakítási gyakorlatok
- Térhasználat a tanult technikákkal
- Ritmus– és dinamikai gyakorlatok, egyszerűbb koreográfiák tanulása
- A színpadi kommunikáció alapjai (játszó–játszó, játszó–néző)

Bábtörténet

- A mítikus bábjáték, a rítus helye és szerepe a bábszínházban
- A vajang tradicionális megjelenési formája

Színpadi bábjáték

- Láncmese feldolgozása titiri doboz–színházban
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal
- A méretek, arányok különbségeire épülő mítikus, csodás tartalmú játék létrehozása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű botbábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz–színház sajátosságait
- a méretek fontosságát a bábok világában

Legyenek képesek

- lazító és koncentrációs gyakorlatok végzésére
- szöveg nélküli és szöveges légző-, hang- és artikulációs gyakorlatokra
- a megismert bábtechnikák és mozgatási elvek tudatos alkalmazására
- a pálcás mozgatás egyszerűbb módjaival jelenet bemutatására
- kellék használatára
- a színpad, a paraván terében feladatok végrehajtására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi jelenlét, a szerepbelépés fogalmát
- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a tempó, a ritmus, mint a kifejezőeszközök lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kéz bemelegítő gyakorlatait
- a kézzjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a rögzített jelleme, szereptípusok fogalmát
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit

Fejlessze a tanulók

- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszköztárát
- bábos improvizációs képességét
- szöveg- és előadáselemzési képességét
- koncentrációs készségét
- önértékelését, önkritikáját
- ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- saját ötleteik megvalósítására
- a társakkal való toleráns magatartásra
- a bábszínpadi előadás különböző feladatainak ellátására
- a kesztyűbábbal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére
- az érdeklődésüknek és képességüknek megfelelő bábjátékos területen való elmélyülésre

Tananyag

A kesztyűbáb világa

- Az emberi kéz mint forma, mint bonyolult szerkezet, mint anatómiai egység
- A kéz mint a kommunikáció eszköze
- A könyök–alkar–tenyér–kézfej kapcsolata
- A kéz bemelegítő gyakorlatai
- Kézzjátékok: csupasz és felöltött kéz
- Mozdulatsorok gyakorlása kötetlen ritmusban és zenére
- Ábrázolás a könyök–alkar–tenyér–kézfej formai lehetőségeivel (pl. fa, ház, erdő, kukac, lepke)
- A kesztyűk tárháza, a különböző kesztyűk kínálta jelentésteremtési lehetőségek
- A kézpantomim megjelenítő képessége, alkalmazási lehetőségei
- A takarás, a paraván, a háttér- és díszletelemek használata

- Paravános játék kesztyűbábbal (karakterábrázolás, ellentétes karakterek)
- A bábjáték létrehozásának folyamata
- A bábos és közönség kapcsolattartásának lehetősége (pl. köszönés, kitekintés, kikérdezés, kiszólás)
- A játék akusztikus elemekkel (zenével, zajkeltő tárgyakkal, szöveggel) való kiegészítése
- Ismerkedés a magyar vásári bábjáték hőseivel (Paprika Jancsi, Vitéz László)

Bábtörténet

- A vásári bábjáték magyarországi tradícióit

Színpadi bábjáték

- Kézpantomimmal különböző tartalmak megjelenítése szólójátékban (kellékhasználattal) vagy csoportosan
- Egyéni, majd páros jelenetekben ellentétes karakterek megformálása, szerepcsere, szerepátvétel
- Vásári bábjáték–etűdök létrehozása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítési lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kézzjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit

Legyenek képesek

- a kéz bemelegítő gyakorlatainak önálló elvégzésére
- a kesztyűbáb technikájának alkalmazására
- kesztyűbábbal rövid jelenetek eljátszására
- együttműködésre a paraván mögötti térben
- az eddig megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a maszk szerepét a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- a maszk színháztörténeti vonatkozásait
- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- a maszkkal történő játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a zene, zaj, zöreij funkcióit az előadásban
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat
- a pantomimtechnikában használt alapfogalmakat
- a pantomimes test–technikát segítő gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- arányérzékét
- mozgásos és gesztusnyelvi kifejezőkészségét

- lényegkiemelő képességét
- karakterábrázoló képességét
- színpadi jelenlétét
- játékintenzitását
- társzművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejezőeszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- tanári irányítás nélküli feladatmegoldásra
- az elvégzett feladatok elemző értékelésére, önértékelésre
- társaik ötletének elfogadására
- arányos feladatmegosztására
- bábszínpadi előadások megtekintésére elemzésére, értékelésére
- bábszínpadi előadásban való részvételre

Tananyag

Maszkok világa

- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- A maszk a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- A maszk mögé bújás különféle jelentései
- Félmaszk, teljes maszk, elől–hátsó maszk
- A maszkos játékok jellegzetességei
- A tekintet és a fej iránya maszkos játékban
- Maszkos szerep megformálása
- A test kommunikációs eszközei maszkos játékban
- A pantomim a maszkos játékban
- Tánc a maszkos játékban
- Kísérletezés a hangok torzításával
- Élőszereplő, óriásbáb, maszkos figura, és kisméretű báb együtt a színpadon

Színpadtechnika

- A főbb bábszínpad-típusok (pl. fekete- és kulisszaszínház, marionett-, forgószínpad)
- A színpadtechnika egyszerűbb elemei
- Kísérletezés különböző technikai eszközökkel színpadi effektek létrehozására (pl. diavetítő, írásvetítő, számítógép)

Bábtörténet

- A maszk színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték

- Csoportos előadás létrehozása az eddigiekben tanult bábtechnikák kevert alkalmazásával
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- a maszkos történeti játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat

Legyenek képesek

- a maszkos játékot előkészítő gyakorlatok önálló elvégzésére
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésre
- rövid zenei részletre mozgás rögtönzésére
- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- helyes színpadi beszédre maszkos színpadi munkájában egyaránt
- testtudatos szerepformálásra
- pantomimes alapismeretek alkalmazására
- az eddigiekben megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a bábjáték meghatározó tradícióit
- az alapvető bábtípusokat és bábtechnikákat
- a főbb bábszínpad-típusokat
- az általuk használt bábu felépítését, főbb alkotórészeinek elnevezését
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd – és mozgásgyakorlatokat
- az alapvető improvizációs technikákat
- az alapvető szakkifejezéseket (pl. paraván, mozgatókereszt, gapit)

Legyenek képesek

- a tanári instrukciók mentén végzett munkára
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd– és mozgásgyakorlatok önálló elvégzésére
- testtudatos mozgásra
- a bábu általi kapcsolatteremtésre, illetve érzelmi, gondolati tartalmak kifejezésére
- a megfigyelt és/vagy önállóan megtervezett mozdulatsor elvégzésére, megisméltésére
- egyszerű bábmozgatási technikák színpadi tartalomnak megfelelő alkalmazására
- az anyag életre keltéséhez szükséges egyszerű átalakító vagy tárgyalakító tevékenységre, eszközhasználatra
- a lényegkiemelésre
- improvizációra
- verbális produkcióban a szöveg kifejező megszólaltatására
- a partnerekkel alkotó együttműködésre
- bekapcsolódni az adott bábjátékhoz szükséges, egyszerűen kivitelezhető látványelemek (bábu, díszlet, kellék) csoportos megtervezésébe és kivitelezésébe
- adottságaiknak és képességeiknek megfelelően az adott tartalmak kifejtésére komplex játék (jelenet vagy jelenetsor vagy előadás) formájában

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bábjáték 2–3 perc

A vizsga tartalma

A tanuló egy vagy több szabadon választott tárgy animálásával improvizáció alapuló egyéni vagy páros jelenetet készít és mutat be. A vizsga helyszínén biztosítani kell a tanulók létszámának megfelelő, de legalább tizenöt darab környezetükben található használati tárgyat (pl. cipők, üvegpalackok, konyhai eszközök). A jelenetnek reprezentálnia kell az eddig tanultak egységben való kezelését, alkotó módon való felhasználását (pl. a bábjátéki elemek hatásmechanizmusa, a jelenetszerkesztés).

A jelenethez kapcsolódhat szöveg, zene, hanghatás, tánc is. Szükség szerint igénybe vehet segítőt (pl. kellékháználathoz, zenei, illetve hangtechnikai eszközök, hangeffektusok alkalmazásához).

A vizsga értékelése

- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkció esetén a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevenessége, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétel
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén a koncentráció, az együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet kifejezőeszközeinek összehatása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az egyensúly és a gravitáció központi szerepét
- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett–technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett–technikákat és alkalmazásukat
- a marionett–játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és scenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését, térhasználatát
- finommotoros képességeit
- mozgáskoordinációját
- egyensúlyérzékét
- állóképességét
- koncentrációját
- improvizációs készségét
- együttműködési készségét
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját

Ösztönözze a tanulókat

- a bábjáték során használt bábuik, eszközeik megtervezésére, elkészítésére
- bábszínpadi előadások megtekintésére, abban a bábszínész munkájának elemzésére, értékelésére
- báb előadás bemutatására
- a marionett játékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Marionettek világa

- Az egyensúly és a gravitáció központi szerepe
- Egyensúlygyakorlatok
- Egymás testének felzsinórozása, közös játék: engem mozgatnak, én mozgatok
- A bábu súlypontjai, függesztési pontjai, felzsinórozása

- Mozdulatsorok tervezése és kivitelezése önállóan és csoportban
- Mozgáskompozíciók zenére
- A naturalisztikus és szürreális ábrázolás speciális lehetőségei
- A mozgatók kiemelt és segítő szerepben
- Különböző marionett–technikák (pl. pálcás, egy– és többzsinóros, átváltozó, szétváló) alkalmazása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, működési elvének összefoglalása
- A marionett színpad szerkezete és szcenikai megoldásai (járatok és függönyök fajtái, takarások módjai, használata)

Bábtörténet

- A marionettjáték színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték

- Csoportos előadás létrehozása marionett–technikákkal
- Etüd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett–technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett–technikákat
- a marionett–játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és szcenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket

Legyenek képesek

- a szerepelemzési, szerepépítési módszereket gyakorlatban alkalmazni
- zsinóros marionett mozgatására
- a megismert mozgatási technikák improvizáció során történő alkalmazására
- a marionett bábu mozdulatsorának megtervezésére, a mozdulatsor begyakorlására
- zenei ritmusokra való bábmozgatásra
- a felülről lefelé irányuló megszólalás helyes alkalmazására
- a naturalisztikus és szürreális megoldások megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű–fajtákat
- a különböző kesztyűbábok arányait, szerkezetét, mozgatását
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér–díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték–hősöket

- egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének alkalmazását a színpad szemből történő megvilágításához
- a színpadi fény és az idő kapcsolatát
- a látvány és az akusztikus mező összekapcsolásának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- koordinációs készségét
- a tanulók együttműködési készségét
- a bábu és mozgatóinak összjátékát
- verbális kifejezőkészségét
- hangkarakter–formáló képességét
- érzelemfelidező képességét
- rögtönzésben való jártasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a megszerzett mozgatástechnikai szint gyakorlás útján történő megtartására
- a bábkészítés, bábmozgatás és szerepformálás kölcsönhatásának kialakítására
- a választott bábjátékmódnak megfelelő színpadi játékra
- a kivitelezési munka részfeladatainak összehangolására
- látott előadások, jelenetek elemzésére, értékelésére, önértékelésre
- egyéni megoldások keresésére
- önálló kezdeményezések kidolgozására
- a rögtönzésen alapuló játéokra

Tananyag

A bunraku bábok világa

- A bunraku bábu felépítése, mozgatása
- A bábu és mozgatóinak összjátéka
- A bunraku színpada
- A feketeszínház és változatai (technikai megoldások kipróbálása, fényutcak kialakítása)
- Feketeszínház: játék fényutcaban
- A mozdulat folyamatának megtervezése, végigkövetése, megvalósítása, mozdulatok begyakorlása
- Jelenetek szerkesztése, előadása

Kesztyűbábok világa

- Különböző bábkesztyű–fajták
- A bábu aránya, szerkezete, mozgatása
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- Az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése (pl. ellentétes karakterek, állandó figurák, jó és rossz küzdelme, dinamikus és pergő ritmus, rögtönzés, a közönséggel való közvetlen kapcsolat)
- Ellentétes karakterek tervezése (egyéni munka), etűd felépítése, mozgássor megtanulása és bemutatása
- Különböző magasságú, mélységű, szélességű paravánok és állványokra szerelhető egyszerű háttér–díszletelemek használata
- Kétkezes játék gyakorlása
- Humor és groteszk hangnem a színpadon
- Ismerkedés az európai vásári bábjáték–hősökkel (pl. Punch, Guignoll, Hans Wurst)
- A szemből megvilágított színpad (egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének kipróbálása)
- A fény és az idő kapcsolata (az időmúlás fényvel való jelzése)
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása (pl. tükrök, üvegfelületek, tűz- és vízhatás)
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés
- A látvány, az akusztikus mező és a mozgás összekapcsolása

Bábtörténet

- A bunraku történeti hagyományainak megismerése
- A vásári bábjáték és mutatványosság története, az utcaszínházi műfaj megjelenése

Színpadi bábjáték

- Bunraku technikájú bábuval jelenetek, jelenetsorok létrehozása
- A tradicionális vásári bábjáték–részlet bemutatása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcsás játékmódot
- a különböző bábkesztyű–fajtákat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér–díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték hőseit és műfaji sajátosságait

Legyenek képesek

- a bábjátékos munkájukat a bábjáték egészébe illeszteni, annak céljait szolgálni
- tanári–rendezői instrukciók alapján dolgozni
- bábuját a játék tartalmának megfelelő mozgatni
- a helyes színpadi beszédre szerephelyzetben
- a bunraku bábu mozgatása során magas fokú együttműködésre
- a bunraku bábbal játszott jelenetben egyszerű díszletlem használatára
- kesztyűbáb szerkezeti felépítésének megfelelő bábmozgatásra
- ellentétes karakterű figurákat jelenetbe helyezni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- a polgári bábjátszás jelentősebb képviselőit, állomásait
- a művészi bábjáték sajátos lehetőségeit, jeles magyar alkotóit, alkotóműhelyeit
- a bábszínészeknek, bábjátékosoknak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepét

Fejlessze a tanulók

- stílusérzékét
- művészi látásmódját
- képalkotó képességét
- animációs látásmódját
- lényegkiemelő képességét

Ösztönözze a tanulókat

- egyéni munkavégzésre, önálló elképzeléseik megvalósítására
- társai és saját bábjátékos munkájának értékelésére
- adottságaiknak, képességeiknek leginkább megfelelő játékmód megtanulására, az abban való elmélyülésre
- a társművészetekben rejlő lehetőségek keresésére és felhasználására
- kísérletezésre a bábszínház képi világának egyedivé tétele érdekében
- bábszínpadi előadások megtekintésére, elemzésére, értékelésére
- bábszínházak és/vagy bábművészek munkájába való betekintésre
- a tanulók által készített bábelőadás bemutatására

Tananyag

Árnyszínházak, árnybábok világa

- Zártterű dobozszínházban (elemlámpával, gyertyával) kialakítható árnyjáték
- Az emberi kézzel, az emberi sziluettel, tömör síkidomokkal, áttört síkfelületekkel való kísérletezés, események vetítőernyőn való megjelenítése
- A fényforrás helyének tudatos kialakítása
- Az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, egyszerű figurák elkészítése
- Játék különböző árnyfigurákkal
- Az egyes bábtechnikák árnyjátékban való alkalmazása
- A nézőpont és a technika összefüggései
- A világítás lehetőségei a bábszínpadon, a fény fajtái (pl. pont-, szórt-, csúcs-, ellenfény)
- A realitás és az irrealitás határán (pl. két írásvetítő használatával)
- Festett hátterek használata (pl. vetített dia háttér, celluloidra festett hátterek, vegyes anyagú hátterek)
- A festői hátterek alkalmazásának jelentősége
- A bábszínészek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepe

Bábtörténet

- A művészi bábjáték kialakulása Magyarországon és a világban
- A társművészetek hatása a bábművészetre

Színpadi bábjáték

- Szabadon választott témához fénytechnikai kísérletek, majd ezek eredményeinek beépítése előadásba
- Árnyszínházi bábelőadás létrehozása
- Etűd készítése önállóan vagy párban szabadon választott témára az eddigiekben tanult bábtechnikákkal; ezeket független jelenetekként vagy egymásba fűzve adják elő

Követelmények

A tanulók ismerjék

- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- az egyes bábtechnikák használatára vonatkozó konvenciókat

Legyenek képesek

- bonyolultabb mozgatótechnikájú bábu működtetésére
- az arnyszínházi előadás létrehozásában, különböző szerepekben és funkciókban történő közreműködésre
- tanulmányai során szerzett bábszínházi, dramatikus tapasztalatainak alkotó felhasználására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadai törekvéseket
- néhány kiemelkedő bábszínházi előadást
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, az értékelési szempontokat

Fejlessze a tanulókat

- a bábszínpadai munkában való jártasságát
- színpadai jelenlétének erejét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló kísérletezésre, gyakorlás általi fejlődésre
- a bábjáték sajátos kifejezési formáinak alkalmazására
- a bábjáték során használt eszközök elkészítésére vagy megtervezésére
- minél több bábelőadás megtekintésére, megbeszélésére, elemzésére, értelmezésére
- a bábszínészet hivatásszerűen gyakorolt módjainak megismerésére

Tananyag

A kísérletezések színháza

- Kortárs, jeles alkotások megtekintése és elemzése
- Témához szabadon választott bábtechnika és színpad (pl. paraván, doboz-színház, díszletek) kialakítása
- Kiscsoportos együttműködés a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel
- Az effektek, a térhasználat, a fény szerepe a tervezett bábjátékban
- Kiscsoportos bábjáték a létrehozott bábszínházban
- A létrejött előadás bemutatása
- Egymás alkotásainak megtekintése és értékelés (szempont kell legyen pl. a bábu és bábos kapcsolata; a bábu megjelenítő, utánzó, megidéző, helyettesítő funkciójának játékban való kibontása; a bábu-bábos-tér hármasságának kapcsolata; a vizuális megjelenítés egyedi stílusa; a szokásostól eltérő effektek használata)

Felkészülés a vizsgára

- Minden tanuló a szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez közel álló témát, ehhez bábtechnikát választ
- A témát önállóan, jelenetekre bontva, a próbafolyamatot megtervezve, majd bepróbálva kell előadásra kész állapotba hozni
- Csoportokban egy szabadon választott téma bábszínpadra állítása: a hangsúlyt a báb típusnak megfelelő mozgatási eljárások begyakorlására, a színpadkép kialakítására, a bábuk és bábosok kapcsolatára, a bábszínészi hiteles jelenlétre helyezve

Bábtörténet

- Nemzetközi és hazai kortárs bábszínházak
- Új törekvések a bábszínpadon

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadai törekvéseket
- kiemelkedő bábszínházi előadásokat
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, értékelési szempontokat

Legyenek képesek

- a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- kifejező bábmozgatásra
- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- az ábrázolt figura megjelenítésének elemzésére
- a társművészetekben szerzett ismereteiket a bábjátékos munkában hasznosítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**A tanulók ismerjék**

- a polgári–művészi bábjáték európai hagyományait, kortárs törekvéseit
- a bemutatásra szánt produkció funkcionális és látványelemeinek működését, hatását
- az egyes bábtechnikák lehetséges színpadtechnikai alkalmazását
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségét
- a bábszínház működéséhez kapcsolódó legfontosabb mesterségeket

Legyenek képesek

- bonyolult szerkezetű (marionett-, bunraku-, árny-) bábu mozgatására és alkalmazására
- az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására
- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre
- a bábu és bábos kapcsolatának értelmezésére a csoportos játékban és mások játékában is
- az általa használt bábu színpadi tartalomnak megfelelő mozgatására
- különféle szerepek megformálására, a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára
- egyéni és csoportos jelenetek önálló összeállítására, előadására

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama**Bábjáték**

- egyéni vagy páros jelenet, 3–5 perc

vagy

- csoportos jelenet vagy előadás, 15–30 perc

A vizsga tartalma

A tanuló egyéni vagy páros jelenet bemutatásával vagy csoportos jelenetben/előadásban önálló szerep megformálásával teljesítheti a művészeti záróvizsga követelményeket. A jelenet vagy előadás készülhet drámai, dramatizált vagy szerkesztett mű alapján, illetve zenei vagy képzőművészeti alkotás bábszínpadi adaptációjával vagy rögzített improvizációval. A tanulónak egyéni vagy páros produkciójában egy szabadon választott bábtechnikát kell (kesztyűs, árny, marionett, bunraku, vajang) alkalmaznia, választását indokolnia kell. A csoportos jelenet vagy előadás a választott téma szerint épülhet egy kiválasztott bábtechnikára, vagy – ha ez indokolt – több együttes alkalmazására.

A vizsga értékelése

- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkcióban a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevenisége, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele

- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén koncentráció, együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet/előadás kifejezőeszközeinek összehatása

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Paraván (állítható magasságú)

Dobogók

Árnyvászon

Nagyméretű tükör

Függönyök, takarások

Díszlettartó állványok

Bábtípusonként a szerkezetet mutató próbabábu

Bábkészlet bábtípusonként, tanulói használatra

Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

Ritmushangszer-készlet, hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök

BÁBKÉSZÍTÉS

A bábkészítés tantárgy legfőbb célja, hogy a tárgyalás során fejlessze a tanulók képzelőerejét, fantáziáját, továbbá tegye lehetővé, hogy a tanulók megismerhessék a bábkészítés során a tárgy bábuvá alakításának élményét. A képzés feladata, hogy a tanulók képességeit, eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve fejlessze vizuális érzékenységüket, kifejezőkészségüket, alkotóképességüket, bővítse technikai tudásukat, jártasságukat.

A tantárgy speciális feladata, hogy a bábjáték főtárggyal összhangban az ott alkalmazásra kerülő bábok, kellékek, díszletek előállítását is szolgálja.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természeti anyagok, a természetben található formák felhasználásának többféle módját
- az ember alkotta formák, tárgyak felhasználásnak többféle módját
- a tárgyak átlényegítési lehetőségeit
- a mozgatósi irányokat
- emberi tulajdonságok, jellemvonások, valamint anyagok, formák, arányok társításának lehetőségeit
- gyakran előforduló mesefigurák terményekből/tárgyakból történő elkészítésének egyes lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- lényegkiemelő képességét
- megfigyelő képességét
- a hasonlóságfelismerő és asszociációs képességét
- a természetben található formák iránti érzékenységét
- formaalkotási képességét
- stílusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- a tárgyak funkciójának megváltoztatására
- az ember alkotta formák megismerésére
- a különböző természetes és mesterséges formák, tárgyak, anyagok szabadon történő összeépítésére
- az egyszerű tárgyalakító technológiai eljárások kipróbálására
- a kialakított tárgybábokkal való játéokra

Tananyag

A természetben rejlő formák tanulmányozása, felhasználása

- Természetes anyagok (pl. termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálás anyagok gyűjtése, megfigyelése, csoportosítása)
- Szereptípusok és karakterek létrehozása a látvány alapján
- Egyszerű technológiák alkalmazásával rögtönzött bábuk készítése

A tanteremben, gyerekszobában található tárgyak, formák tanulmányozása, felhasználása: a tárgy–bábok világa

- Tárgy–metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása
- A mozgatási irányok és a mozgatási áttételek összhangba hozása
- Tárgyak összeépítése, átalakítása a kialakítandó figurának megfelelően

Játék a létrehozott bábukkal

- Mesefigurák és egyszerű mesei helyzetek megjelenítése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetben található és a mesterséges tárgyak közötti lényegi különbségeket
- azokat az egyszerű technológiai eljárásokat, amelyekkel a természetben található és mesterséges tárgyak összeépíthetők, átalakíthatók
- mozgatási irányokat
- a leggyakrabban előforduló mesefigurákat

Legyenek képesek

- a természetben található és a mesterséges tárgyak megkülönböztetésére
- emberi tulajdonságok megjelenítéséhez szükséges anyagok, formák vagy tárgyak keresésére
- tulajdonságok tárgyi ábrázolására
- a mozgatási irányok közötti eligazodásra
- tárgyakhoz, formákhoz meseszereplők társítására
- az általa készített tárgy–bábok használatára

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a test, a tömeg, a méretek, arányok kifejező erejét
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű marionett bábu fizikai tulajdonságait és abból adódó képességeit
- a bábu anyagának és az elvárt mozgékonyságának összefüggéseit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a színekkel, felületekkel, tömegekkel létrehozható legfontosabb figurákat
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit

- a fej–nyak–törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a báb arcának legfontosabb kifejező részeit
- az emberi arányoktól való eltérés következményeit (pl. érzelmi, hangulati, kifejezésbeli hangsúlyok)
- a bábu talajon való járásának módjait

Fejlessze a tanulók

- anyaghasználatban való következetességét
- anyagtársítási és –alakítási képességét
- arányérzékelését
- térformáló képességét
- tárgyalkotó képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az anyagok bátor kombinálására
- a pontos anyagmegmunkálásra
- az érzelmek megjelenítésére egyszerű, formában, színben, anyagban
- elkészített bábjaikhoz történetek kitalálására
- a bábuk kialakításával párhuzamosan mesei fordulatok játékokban való kipróbálásra
- a társakkal való közös alkotásra
- művészeti albumok tanulmányozására (öltözetek, viselek, épületek)

Tananyag

A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Ismerkedés a felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok készítésére alkalmas anyagokkal
- A felülről mozgatás technikai elvárásai: függőlegesek, vízszintesek aránya; a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; szoknyás, palástos, láb nélküli figurák kialakítása
- Marionett kereszt nélküli mozgatási lehetőségei
- Egyszerű figurák felzsinórozása
- A plasztikusság, a hengeresség megjelenése
- A tartórúd és nyelének használata

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgató (markolat) használata
- Az emberi anatómia szerinti szerkezet kialakítása a testarányok esetleges változtatásával
- A fej–nyak–törzs ízeinek mozgékonyására való törekvés
- Az arc egyszerű, de kifejező megjelenítése
- Apró mozdulatok kivitelezéséhez szükséges anyagok, eljárások megismerése

Asztalon kialakítható doboz–színház

- Az asztalon kialakítható színpadi tér lehetőségeinek kutatása
- A tér és a lehatárolás lehetőségeinek kialakítása
- Hullámkarton dobozok asztali színházzá alakítása
- A „színpad” használatának további lehetőségei (mint hátul nyitott tér, a hátulról való benyúlás)

Játék a létrehozott bábokkal

- Népmesék vagy legendamesék részleteinek megjelenítése az elkészített doboz–színházban, a kivitelezett bábokkal, csoportbontással
- A tanulók által szabadon készített bábukhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit

- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej–nyak–törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a bábu talajon való járásának módjait

Legyenek képesek

- a felülről mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű szerkezetű, textiltestű báb elkészítésére
- a hátulról mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- hátulról mozgatott, rövid markolatú egyszerű szerkezetű bábu elkészítésére
- textilek egyszerű megmunkálására,
- az általuk készített bábokkal kapcsolatot teremteni, azokat mozgásba hozni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a sík és a tér közötti legfontosabb különbségeket
- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az ízületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését, a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálcza törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület–megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást–kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit
- a vásári mézesbábokat

Fejlessze a tanulók

- konstrukciós képességét
- látványelemző képességét
- lényegkiemelő képességét
- absztraháló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- egyéni látásmód, egyéni stílus kialakítására
- a papírok sokoldalú kombinálására
- a síkbábokkal kialakítható papírszínház használatára
- egymás figurájának kipróbálására, közös játék szervezésére
- művészeti albumok megtekintésére (öltözködéstörténet, egyházművészet, népművészet, naiv festészet, történelmi korok emberábrázolása)

Tananyag

Síkbábok világa

- Egy anekdota– vagy legendamese elemzése, jelenetekre bontása, majd a képmutogató játékformához szükséges felületek megfestése
- Fényképek, fotók (ember, állat-, és növényvilág) vizsgálata, kézrajzzal való felnagyítása, ezek kivágása, ízekre bontása, kiegészítése, egyszerű technológiával való összeszerelése
- A szemben–nézet fontossága, eltűnés élbe fordulással, a profil nézet kialakítása
- Kétoldalú (elől – hátul, jobb – baloldal), felülről mozgatható, egyszerű ízekből összeállított síkbábok kivitelezése
- A síkbábokhoz dobogó, porond készítése
- A pálcás sík–marionettel való ismerkedés, mozgatópálcák használata
- A papír mint anyag sokoldalú felhasználása, különböző eljárások és felületmegmunkálások kipróbálása
- Síkidomok figurákká építése, ízeknél mozgékony alakítása
- Vásári mézesbábok egyszerű formáinak vizsgálata

- Alulról mozgatható síkbábok tervezése, kivitelezése
- Az alulról mozgatott síkbábokhoz háromoldalú, hullámkartonból rögtönzött paravánok készítése
- Különböző rétegek egymásra építése, plasztikus felületek létrehozása papírból
- Óriási méretű figurák alkotása hullámkartonból

Játék a létrehozott bábokkal

- Mítoszok, mitikus tartalmú mesék (vagy azok részleteinek) megjelenítése mozgó képekkel
- A tanulók által szabadon készített síkbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az ízületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését
- a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálca törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület–megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást–kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit

Legyenek képesek

- papírok felhasználásával felülről és alulról mozgatott, egyszerű ízesítésű síkbábok készítésére
- a papírok megmunkálásához szükséges eljárások végrehajtására
- a síkformák figurákká alakítására
- a szemben és profil nézet megkülönböztetésére
- a pálcás sík–marionett és a mozgatópálcák használatára

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat
- a bábu kézmozdulatainak kifejezésbeli jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- formaérzékét
- tárgyalkotó képességét
- a felületgazdag díszítésre való képességét
- metaforikus, szimbolikus látásmódját
- analízis és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló feladatmegoldásra
- egymás alkotásainak megismerésére
- közös játék kialakítására
- a népszokásaink bábjátékos elemeinek vizsgálatára

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok

- Egyszerű mozgásokra képes törzs, tengely, szerkezeti váz kialakítása
- Plasztikus fej létrehozása
- A népi betlehemes bábtáncoltatás tanulmányozása
- Saját, arasznyi méretű botbáb kollektió készítése, nyakba akasztható dobozszínházzal
- Fakanál báb (szoknyás és nadrágos) készítése

Alulról mozgatható egyszerű vajang bábok változatai

- Áttétellel, pálcákkal mozgatott kezek és karok ízesülései
- Az ízületek csatlakoztatása egyszerű technológiával
- A textilhasználat kifejező felhasználása a bábu öltöztetése során
- Különböző méretű (akár 70–80 cm magas) bábok készítése az eddig tanult technológiák alapján

Játék a létrehozott bábokkal

- Rövid bábütődök létrehozása botbábokkal, csoportbontásban
- A tanulók által szabadon készített botbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat

Legyenek képesek

- az egyszerű botos bábok szerkezetének felépítésére
- érzelmek kifejező ábrázolására a bábkészítés során
- az alapanyagok jellegzetességeit figyelembe vevő alkalmazásra
- a szerepkaraktereknek megfelelő mozgatás kitalálására, a szükséges szerkezetek megvalósítására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a kesztyűbáb szerkezeti adottságaiból fakadó elkészítési eljárások technológiáit
- a sík és plasztikus felületek kombinálási lehetőségeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- a kétkezes játék nyújtotta lehetőségeket
- az anyagkiválasztás és a mozgás, mozgékonyosság összefüggéseit
- a jelenethez illeszkedő stílus és mozgáslehetőségek jelentőségét a bábkészítést megelőző tervezésben
- a vásári bábjátékok műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- vizuális érzékenységét
- absztrakciós képességét
- stílusérzékét
- mozgáskoordinációját
- szakszerű eszközhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- a kivitelezés során a technológia átgondolására
- a kézzjátékok kipróbálására
- egyszerű, könnyű szerkezetű parvánok kipróbálására
- humoros jelenetek kitalálására, szereplőinek elkészítésére, a játék bemutatására
- a tradicionális vásári népi bábhősök megismerésére

Tananyag

Az alulról mozgatott gyűszűtől a zsákbábig

- Az emberi kéz mint a kommunikáció eszköze (mint forma és mint bonyolult szerkezet)
- A könyök–alkar–tenyér–kézfej, mint anatómiai egységgel való ismerkedés
- Kézzjátékok
- A kéz csupasz és kesztyűbe bújtatott „lénye”
- Zenére való mozdulatsorok gyakorlása, a könyök–alkar–tenyér–kézfej formai adottságaiból kialakítható „lények”
- A mindennapi életben használt különböző kesztyűk bábos felhasználása
- A kezek által megformált figurák mozgékonyasága, (kellékfogás, élethű szuszogás alvás közben, csetepaté teremtése)
- Egy vagy két ujra húzható apró gyűszűbábok készítése
- Festett, ötujjas kesztyűre könnyű, üreges fej szerelése

Az alulról mozgatott kesztyűbáb

- Zsákbáb készítésének fázisai: elemző megfigyelés, figurák tervezése, anyagválasztás
- A bábu alakjának és a kéz anatómiájának összefüggései
- A bábu nyakának, derekának, „lábának” helye
- A fej kialakításának technológiái: papírmasé, rideghab, szivacs, papírpép
- Az arc kifejező festése, varrása, a szem formája, a tekintet iránya
- A haj, az öltözetek fontossága

Játék a létrehozott bábokkal

- Rövid bábütődök létrehozása ellentétes karakterű kesztyűbákokkal, 2–3 fős csoportokban
- Ismerkedés Vitéz László-játékkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- az anyagválasztás és a mozgás, mozgékonyaság összefüggéseit
- a tradicionális vásári bábjátékot, néhány népi bábhős történetét

Legyenek képesek

- kézzjátékokban egyszerű mozdulatokkal megjeleníthető figura megjelenítésére
- öt ujjas kesztyűből báb készítésére
- a bábu tekintetének jelölésére, karaktervonások kifejezésére
- a jelenethez illeszkedő stílus- és mozgáslehetőségek kiválasztására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a maszkok különböző típusait
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb és bonyolultabb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait

- a maszkok, álarcok használatának egyes kultúrtörténeti példáit
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- érzelemkifejező képességét
- arányérzékét
- térhasználatát
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységét

Ösztönözze a tanulókat

- változatos eljárások kipróbálására
- veszélytelen technológiák alkalmazására
- a maszkok kipróbálására
- egyszerű jelmezek készítésére
- fejedők tervezésére és egyszerű eljárásokkal való kivitelezésére
- társművészeti kitekintésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ, a hétköznapi maszkok megfigyelésére
- művészeti albumok megtekintésére (nagy kultúrtörténeti korok maszkkultúrájával való ismerkedésre)

Tananyag

Maszkok világa

- A maszk, mint jel a természeti népek rítusaiban és népszokásainkban
- A maszk jelentősége a színháztörténetben, a történelmi korok karneváljain
- A maszk mögé bújás jelentésváltozásai
- Maszkkészítés: zacskó, zsák, sík, festett, teljes arcot eltakaró, orrnyergig érő plasztikus, léggömbre kasírozott, textil maszkok
- A karakterek felnagyítása, méretnövelés, a felületek érzelmi kifejezése
- A maszkos játékok jellegzetességeinek kipróbálása, közös játék (rítus, farsang, mesei vagy mitológiai jelenetek) kipróbálása

Óriások és törpék

- A méretek megnövelése, eltúlzása
- A maszkokhoz egyszerű jelmezek készítése
- Ellentétes karakterek teremtése méretek, arányok, bábtechnikák felhasználásával
- Kétemberes óriásbábok, „földön túli lények” készítése
- Fejre szerelt maszkok, elől–hátral kiképzett álarcok készítése
- Természeti népek rítusmaszkjainak rekonstrukciói, ezek működésbe hozása
- Gyűjtőmunka a természetből, természeti formák beépítése a maszkokba

Játék a létrehozott bábokkal, maszkokkal

- Játék mitológiai történethez készített maszkokkal és jelmezekkel
- Alakoskodó játék farsangi maszkokkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- maszkkészítési eljárások egyszerűbb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Legyenek képesek

- maszk tervezésére, figyelemmel az emberi arc arányaira,
- különböző technikákkal karakteres maszkokat létrehozni
- a maszk használatosságának bemutatására
- a különböző maszkokhoz egyszerű jelmezeket kivitelezni
- eligazodni a maszkos játékok világában

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a bábkészítés alapvető szakkifejezéseit (pl. felülről, alulról, hátulról mozgatott, sík és plasztikus báb)
- az egyes bábmozgatási technikák működési elvét, és elkészítésének egyszerűbb változatait (pl. merevpálcás sík marionett, hátulról mozgatott, bábfejbe beépített markolatú báb, kesztyűbáb ötujjas kesztyűre épített bábfejrel)
- a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait (pl. jelenetelemzésen alapuló figura látványterve, bábtechnika meghatározása, anyagkiválasztás, technológiai lépések egymásra épülő sorrendjének eldöntése, kivitelezése)
- az alapanyagok sokféleségét, fontosabb fizikai–kémiai tulajdonságaikat
- a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat, technológiákat
- az elkészített bábu alkalmazási lehetőségeit
- a rögtönzött báb fogalmát

Legyenek képesek

- az alapvető bábmozgatási technikák közötti biztonságos eligazodásra
- a kivitelezési munka fázisainak követésére
- kreatív anyaghasználatra, megmunkálásra
- a tárgyak átlényegítésére, azok funkcióinak megváltoztatásával egyszerű figurák megalkotására
- az alapvető anatómiai arányrendszereknek megfelelő figurák tervezésére és kivitelezésére
- a képi sűrítésre
- a csodás elemek egyszerű technikai megoldásainak (pl. sík átváltozó–báb) alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során a stílusegység megtartására
- saját elképzeléseinek megvalósítására tanári segítséggel vagy önállóan
- rögtönzött bábót készíteni
- az elkészített bábu „életterének” kialakítására egyszerű díszletelemekkel (pl. állványra szerelt sík hátterek, függesztett függönyök, rúdra szerelt térbeli tárgyak)
- az általa készített bábu használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bábkészítés 90 perc

A vizsga tartalma

A tanuló a vizsgán megadott témához szabadon választott figura megjelenítésére bábút készít szabadon választott technikával. A tanulónak a bábút rögtönzött módon, egészében kell megalkotnia, kiviteleznie, a rendelkezésére álló anyagokból, eszközökből választva. Az elkészült bábút karakterének megfelelően egyszerű mozgás- vagy mozdulatsor (pl. járás, forgás, dőlés) bemutatásával kell megmozgatnia, láthatóvá tennie ezzel a használhatóságot, a vizuális jellemzőket. A tanulónak a bemutatás során fel kell vázolnia a bábu elkészítéséhez szükséges lépéseket is.

A vizsgán a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően összeállított jelenetsorból húz.

A vizsga értékelése

- A választott bábmozgatási technika összhangja a jelenettel
- Műfaji sajátosságok figyelembevétele, ezek kreatív alkalmazása
- Lényegkiemelés, arányok, színek, kompozíció
- Ötletesség
- A bábu működőképessége, használhatósága
- A vizuális megformáltság igényessége
- Tárgyalkotó, manuális és konstruáló képesség szabadsága
- Karakterábrázolás (színek, formák, arányok, eredetiség, anyagválasztás)
- Az ötletek kreatív alkalmazása

Továbbképző évfolyamok**7. évfolyam****Fejlesztési feladatok****Ismertesse meg a tanulókkal**

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát
- a többzsinóros marionettek függesztésének és felzsinórozásának lehetőségeit
- a bábtest ízületeinek és felzsinórozásának kapcsolatát
- a marionettbábbal való játék és a játéktér kapcsolatának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységet
- manipulációs képességét
- térlátását és térhasználatát
- konstrukciós képességét
- analízis és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- változatosságra az anyaghasználat során
- önálló munkavégzésre
- a megismert munkaformák alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában
- egyre összetettebb szerkezetek alkotására, a többzsinóros marionett készítésére és használatára
- műalkotások, bábszínházi előadások megtekintésére

Tananyag**Marionettek világa**

- A felülről mozgatottság újszerű megtapasztalása, egymás testének felzsinórozása, közös játék
- A marionett bábok bonyolultabb változatainak vizsgálata
- A merev mozgatórúd kiváltása felzsinórozással
- Mozgatókereszt szerkesztése
- Ízelt testrészekkel rendelkező bábu készítése
- A bábu kezeinek, lábainak felzsinórozása, majd mozgatása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, technikájának, működési elvének tanulmányozása
- A marionett színpad technikai megoldásaival való ismerkedés, egyszerű, asztalok segítségével is kialakítható marionett-híd építése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdők létrehozása, kiemelt tekintettel az egyensúlyi problémákra, a reptetésre, a lebegés lehetőségeire
- A tanulók saját élményeiből, tapasztalataiból építkező történet feldolgozása marionett technikával, csoportbontással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábotest anyagának különböző fajtáit
- a bábotest és emberi arány kapcsolatát

Legyenek képesek

- a marionett bábok szerkezeti elemeinek megnevezésére
- felzsinórozással mozgatható marionett bábok elkészítésére
- mozgatókereszt készítésére és alkalmazására
- a bábotest felzsinórozására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábo sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábo mozgatásának módjait
- a bunraku bábo elkészítésének fázisait, a bábotörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bábotörzshe építhető egyszerűbb gapitok fajtáit és elkészítésének módjait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbábok szerkezetét
- kezek, lábak készítésének, felhelyezésének módjait
- a kesztyűbábo készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatának egyszerű módjait
- akusztikus hatások keltésének egyszerűbb változatait
- a vásári bábojáték műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- formateremtő, tárgyalakító, mintázó képességét
- perspektivikus ábrázoló képességét
- téralkotó képességét
- esztétikai érzékét
- képi önkifejező képességét
- igényét anyagok, tárgyak gazdag felületmegmunkálására
- eszközhasználatának szakszerűségét

Ösztönözze a tanulókat

- a szerkezetek aprólékos megfigyelésre
- a megfigyelt szerkezetek elemzésére, rekonstruálásának igényére
- egyre összetettebb és mechanikus szerkezetekkel mozgatott bábok tanulmányozására
- egyszerű világítástechnikai megoldások kialakítására
- a fényvel való kísérletezésekre
- egyéni korrekciók, vélemények megfogalmazására
- mások munkájának elemző értékelésére
- műalkotások vizsgálatára

Tananyag

A hátulról mozgatott bábtípus, a bunrakuk világa

- A bábfaj és markolatának kialakítása
- A bábtörzsbe való benyúlás módjainak kipróbálása és egyszerűbb bábtörzs elkészítése
- A báb kezeinek megjelenítési módjai (saját kezünk, mintázott karok és kezek) összegyűjtése
- A bábu könyökéhez mozgató pálcák, markolatok szerelése
- A bábu és a bábos testének viszonyrendszeréből adódó sajátosságok tanulmányozása
- A bábfaj formázása, festése
- A bunraku színpad sajátosságainak vizsgálata
- A bábos nyílszíni játékterének kialakítása
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdők létrehozása, kiemelt tekintettel egy bunraku és 2–3 mozgatókapcsolatának megvalósítására, játékban való közös koncentráció megélésére

Kesztyűbábok világa

Az 5. alapfokú évfolyamon megtanult technikák tovább fejlesztése, a kesztyűbáb színpadi eszközeinek megismerése

- A bábu arányának, szerkezetének, mozgatásának tanulmányozása
- Hagyományos vásári figurák rekonstrukcióinak elkészítése
- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése
- Saját stílusú vásári bábfigurák tervezése, kivitelezése
- A kesztyűbáb technikájához szükséges színpadi ismeretek összegyűjtése
- Állványokra szerelhető egyszerű háttér és díszletelemek készítése
- Ismerkedés a fényvel, a világítással mint fontos látványelemekkel
- A fényvel való időmúlás jelzése
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés, egyszerű zajkeltő eszközök készítése
- A látvány, az akusztikus mező és mozgás összekapcsolása

Játék a létrehozott bábokkal

- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak, a játékmód hagyományainak megfelelő 2–3 fős bábetűd létrehozása kesztyűbábbal
- A Vitéz László-játékok egy-egy szituációjának eljátszása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábtörténet egyetemes és magyar vonatkozásainak lényeges korszakait és nagy művészegyéniségeit
- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbáb szerkezetét
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatuk egyszerű módjait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerű fejmozgató–rudas bunraku báb készítésére
- a bunraku báb fejének mintázására
- a bunraku bábbal játszott jelenthez egyszerű díszletelemek készítésére
- egyszerű világítástechnikával a bábu karakterének megerősítésére

- kesztyűbáb szerkezeti felépítését követve a báb megalkotására
- a felületeket aprólékos, igényes kidolgozására
- a tradicionális vásári bábjáték műfaji sajátosságait ismerve két ellentétes karakterű figura elkészítésére,

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pálcás bábok tradícióit, történetiségét
- a pálcás, vajang bábok szerkezeti felépítését
- a pálcás báb arányainak fontosságát
- az arányok és mozgatási sajátosságok összhangját
- a színpadi irányoknak megfelelő arc és tekintet kialakítását
- a mozgatás és az anyag, valamint az ehhez társítható technológia kiválasztás összhangjának fontosságát
- az árnyjáték változatait, történeti háttérét, kultúrtörténeti jelentőségét
- az egyszerű eljárásokkal létrehozható árnyékok megjelenítésének módjait
- egyszerű szerkezetű árnybábok készítésének fázisait
- a balesetmentes kísérletezés és munkavégzés szabályait

Fejlessze a tanulók

- tárgyalkotó képességét
- rögtönző képességét
- absztraháló képességét
- téralkotó képességét
- a látványelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a sík és plasztikus formák fényben, vetítőfelületen való viselkedésének vizsgálatára
- az anyagmegmunkálásban és a tárgyalakításban a technológiák kombinálására
- más népek és korok kultúrájának, művészetének megismerésére
- pontos, szakszerű munkavégzésre
- egyéni stílus kialakítására
- önálló alkotómunkára, anyaggyűjtésre

Tananyag

Vajangok – alulról mozgatott pálcás bábok

- A vajang báb kultúrtörténeti jelentősége, a bábtörténetben elfoglalt helye
- A pálcás vajang báb szerkezetének megfigyelése
- Egyszerű szerkezetű vajang készítése
- A bábu fejének, tartórúdjának, karjainak rögzítés módjainak tanulmányozása, elkészítése
- A méretek anatómiai hűséghez való igazítása
- Egy vagy két, rövid vagy hosszú mozgató segédpálca beépítése
- A pálcás báb testének öltöztetése
- A világítás módjai (alulról, oldalról, felülről), hatása a bábu plaszticitására, a játék dramaturgiájára

Játék a létrehozott bábokkal

- A keleti mitológia egy–egy történetének árnyjátékkal történő megjelenítése

Árnyszínházak, árnybábok

- A keleti mitológia és az árnyjáték kapcsolata
- Vetítőernyő, vetítőfelületek, különböző fényforrások kipróbálása
- Kézrel, az ember sziluettjével, tömör és áttört síkfelületekkel fényforrások előtt való kísérletezés
- Több pontból való vetítés, mélységek kialakítása a vetítőernyőn
- Színes fények használata

- Zártterű dobozszínházban létrehozható árnyfelületek kialakítása
- Különböző anyagok mozgatása fényben, ezek árnyékával való kísérletezés
- A fényforrás helyének tudatos megválasztása, az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, elkészítése
- A nézőpont és a technika összefüggéseinek vizsgálata

Játék a létrehozott bábokkal

- Önállóan választott témához az árnyjáték műfaji és technikai sajátosságait szolgáló báb etűdök létrehozása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a vajang és az árnybáb történetét, műfaji sajátosságait
- a vajang és az árnybáb mozgatási lehetőségeit
- a vajang és az árnybáb készítéséhez használható anyagokat, eljárásokat, eszközöket
- a fény használatának egyszerű módjait
- a vajang és az árnyzínpad szerkezeti elemeit, felépítését

Legyenek képesek

- egyszerű vajang báb készítésére
- a vajang báb testrészeinek összeszerelésére
- a játékterek tagolására, ebben a vajang és árnybáb mozgatására
- hátulról és alulról mozgatott árnybábok szerkezetének továbbgondolására
- fényforrások összeállítására, vetítőfelületek kialakítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az alapvető színpadtechnikai, látványtervezői kifejezéseket
- a színpadi látványtervezést segítő makettek, modellek funkcióját
- a bábparavánok, takarások, színpadi elemek szerkezetét
- a színpadi világítás jelentőségét, a bábjáték világítási, fénytechnikai eljárásait
- a fény látványelemként való alkalmazásának fontosságát
- a kivitelezés fázisainak ésszerű elosztását a technika, az anyag, a technológia között
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az alkotó folyamatok (tervezés, kivitelezés, életre keltés) egymásra hatását
- bábelőadások látványelemző metodikáját

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- biztonságos munkavégzését
- konstrukciós képességét
- analízis és szintetizáló képességét
- tervező- és kivitelező készségét
- látványelemző képességét
- térlátását
- téri tájékozódási képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a színpadok szerkezetének lerajzolására, ezek elemzésére
- egyéni munkavégzésre
- pontos, szakszerű tervezésre és kivitelezésre
- látott bábelőadások látványrajzainak, díszletelemeinek lerajzolására
- makettek készítésére, berendezésére, ehhez méretarányos figurák készítésére
- önellenőrzésre, folyamatos korrektúrára

- a kísérletezések szakszerű korrektúrájára
- színházi, bábszínházi előadások megtekintésére
- társainak alkotásaival szemben elfogadó, elemző, igényes, értékelő észrevételek megfogalmazására
- saját alkotásának elemzésére, az eljárási, megoldási, technológiai, tervezői fázisok indoklására, másokkal való elfogadtatására

Tananyag

Szcenika, fények, világítás

- Kisméretű makett színpadok építése
- A makettek arányait figyelembe vevő díszletelemek, bábok készítése
- A készítés fázisainak rajzos rögzítése, látványtervek alkotása
- Paravánok, dobozszínházak, asztali porondok szerkezetének, felépítésének megismerése
- Egyszerű szerkezetű paravánok, takarások, díszletelemek alkotása
- Az eddig tanult összes bábkészítési eljárás önálló alkalmazása
- A világítással és fényvel való festés alkalmazása, fényvisszaverő felületek kialakítása
- A műhelymunka fázisainak, szabályainak kialakítása

Felkészülés a vizsgára

- A szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez legközelebb álló bábtechnika kiválasztása
- A bábkészítés fázisainak önállóan felvázolása
- A tanuló által megtervezett bábu elkészítése
- Az elkészült bábu típusához társítható díszletelemek, paravánok, doboz-színházak elkészítése

Játék a létrehozott bábokkal

- Közösén választott témához a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel a csoport bábszínházának kialakítása, kiemelt tekintettel az eddig tanult bábtechnikák szabadon történő felhasználásával
- Az önállóan létrehozott egyéni bábszínház bemutatása a csoport előtt

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szabadon választott téma önálló feldolgozásának, a tervezésnek, a bábkészítésnek egyes lépéseit
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az egyéni munka során felhasználható segédanyagok szabadon történő használatát
- a bábjáték legfontosabb báb típusait, báb fajtáit
- a báb fajtákhoz illeszkedő tereket, paravánokat, esztétikai elvárásokat
- a látványtervezés alapvető kritériumait

Legyenek képesek

- a tervezéstől a kivitelezéséig önálló munkavégzésre
- az anyagok és a bábtechnika kiválasztásának indoklására
- az egyes báb fajták elkészítéséhez szükséges idő megtervezésére
- az általa tervezett idő betartására
- a kivitelezés, bábkészítés során önmagával és társaival türelmes, igényes, elmélyült alkotási folyamatra
- önellenőrzésre
- önmaga és társai értékelésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a bábkészítés során használt anyagok fajtáit, ezek jellemző tulajdonságát, megmunkálásának eljárásait
- az egyes bábmozgatási technikák elkészítésének bonyolultabb változatait is (pl. zsinóros marionett, bunraku, kétpálcás vajang)
- az általa készített bábu kultúrtörténeti gyökereit

Legyenek képesek

- az alapvető bábtípusokhoz (kesztyűs, vajang, bunraku, marionett, árny) egyéni stílusú báb tervezésére és elkészítésére, a technikai megoldások továbbfejlesztésére
- az anatómiai arányrendszerektől eltérő figurák tervezésére, kivitelezésére
- az absztrakcióra, a stilizálásra
- a bábjátékban speciálisan alkalmazható trükkök, csodás elemek bonyolultabb technikai megoldásainak alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során saját, egyéni stílus kialakítására, stílusegységre, az attól eltérés megindokolására
- saját elképzeléseinek önálló megvalósítására
- a tervezés során más területeken szerzett ismereteinek (pl. gyermekjátékok, viselet, divat) beépítésére
- az általa készített bábu használatára, működtetésére a saját maga kialakította játéktérben (pl. kisméretű dobozszínház, térbeli domborzatok marionett bábhoz, térbeli, állványra szerelt díszletek kesztyűbábhoz).

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Bábkészítés

- gyakorlati 90 perc
- szóbeli 10 perc

A vizsga tartalma

Gyakorlati vizsga

A bábkészítés gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A vizsgát megelőzően

Adott jelenet bábterveinek (színterv, méretarányos tervrajz) elkészítése, valamint egy, a tanuló által választott figura kivitelezése.

A tanulónak önállóan kell elkészítenie a tanár által megadott 2–3 szereplős jelenethez a vizsgamunkát szabadon választott technikával. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A vizsga helyszínén, ideje alatt

Az elkészített bábtervek egyikének rész megoldása (pl. arcmintázás, mozdítási rendszer megépítése, technológia alkalmazása), elkészítése

A vizsgára elkészített bábút működésbe hozva szerkezeti felépítésének bemutatása

Szóbeli vizsga

A tanuló bemutatja a gyakorlati vizsgára készített bábterveket és az elkészült bábút, melyekről az alábbi szempontok szerint indoklást ad és/vagy kérdésekre válaszol

- a bábtechnika kiválasztása a téma kibontásának szolgálatában
- a tervezés során kialakított stílus
- a készítés szempontjai, a megvalósítás fázisai, anyagai, eljárásai

A vizsga értékelése

- Az alapanyag, a megjelenítés, az indoklás összhangja
- Az adott témához választott bábtechnika megfeleltetése
- A tervek és a bábu kivitelezésének igényessége (képzőművészeti megjelenítés, karakter, stilizáltság, arányok, méretek)
- A formaalkotó és alakító, kifejező, konstruáló képesség színvonala
- A bábu alkalmazhatósága
- A tanuló alkotásában megnyilatkozó eredetiség foka
- Tájékozottság a bábtechnikákban, a színpadok, paravánok típusaiban, a szakkifejezések helyes használatában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkasztalok

Alapanyagok

Kéziszerszámok: pl. olló, snitzer, varrókészlet

Vázlatok, tervek készítéséhez szükséges eszközök, pl. ragasztó (papír, fa, műanyag), csomagolóanyagok, ecsetek, hungarocell, színes papírok, celofán

Festéshez szükséges eszközök, pl. vékony- és vastagecset, szivacsenger, vizes és műanyag alapú festékek, textílfestékek

Faragáshoz, daraboláshoz szükséges eszközök, pl. tapétavágó kés, szabászolló, kisolló, kisértő

Varráshoz szükséges eszközök és anyagok: varrókészlet, varrógép, elasztikus bevonó textíliák, szőrmék, fonalak, cérnák (hajhoz), gombok, cérnák, zsinetek, damilok, filc, frottír, lepedővászón, bőr, dobbőr (pl. árnyjátékhoz), tömőanyag

Faanyagok, famunkához szükséges eszközök, pl. vékony falapok, lécek, fapálcák, szögek, csavarok, szemescsavarok, kalapács, csavarhúzó (több méretben)

Fémek, fémmunkához szükséges eszközök, pl. különböző vastagságú drótok, drótvágó, lemezvágó, réz- vagy alumíniumlemezek, szegecsek, kúpfogó

Világítóeszközök, pl. lámpák, reflektorok, diavetítő vagy írásvetítő, gyertyák

Modulos átalakítható paravánok, függönyök, állványok

KÖZÖS TANTÁRGYAK

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd folyamatát (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei–ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulókat

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás–feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szöveg tanulása (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédű versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédleégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs képességét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédleégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszédallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya

- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (válllemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangszáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúlygyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers-kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers- és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, vesszorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j–l–r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron-játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szövegekkel

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédű versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények**A tanulók ismerjék**

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam**Fejlesztési feladatok****Ismertesse meg a tanulókkal**

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag**Légzőgyakorlatok**

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények**A tanulók ismerjék**

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**A tanulók ismerjék**

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszéd folyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát

- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

Vers– és prózamondás

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók

- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásai megformálására

Ösztönözze a tanulókat

- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok

- Versek, népdalok vakszöveggé váló használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka

- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben – megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemzés ismérveit

Legyenek képesek

- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter-hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók

- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok

- Szinten–tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok

- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka

- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák –egypercesek, prózaversek
- Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével

Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bemelegítő hang-gyakorlatokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit

Legyenek képesek

- halkán és suttogva is szöveget mondani
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
- csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók

- „beszéd-elemző” hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó-technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat

- a változatos hanghasználatra
- a kifejező-eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár-építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok

- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat

- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka

- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása

- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit

Legyenek képesek

- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégzésére
- saját repertoár-építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulókat

- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat

- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag

Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása

Összetett beszéd-bemelegítő gyakorlatok

Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről

Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai

Szöveggel való munka

A kifejező előadás ismérveinek rögzítése

Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

Kortárs versekből való önálló választás
 Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
 Repertoár-építés, gyarapítás
 Szerkesztési gyakorlat
 Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szinten-tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit

Legyenek képesek

- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az önálló szövegelemzés ismerveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek

- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár-építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamonddás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

Beszédgyakorlat-sor bemutatása

A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

Vers- és prózamonddás

Repertoárból való vizsga:

A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:

A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállítás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
 - A felolvasás gördülékenysége
 - A szöveg értő megszólaltatása
 - A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Alapvető fénytechnika

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

CD-k, DVD-k, videofelvételek neves előadóművészek előadásaiából

Hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök

MOZGÁS ÉS TÁNC

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, tánkra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve tánkra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit

Fejlessze a tanulókat

- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömeinek megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás–megállítás gyakorlatok

- Az indítás és megállítás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözéssel járó játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmusos és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész–vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok

- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószákokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc

- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes löktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támasz helyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit

Fejlessze a tanulók

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc

- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módozatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit

Fejlessze

- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészes vezetéses futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, közép- és alacsony magasságú mozgások

- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

- Állatmozgások, közép- és alacsony magasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrá fejlesztése

Tánc

- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal
- Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
- a magasság szintek rugalmas váltására
- az állatmozgások koordinált végrehajtására
- a táncok stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit
- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
- a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós–legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetéses gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel történő mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások

- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgásképző kialakítása

Tánc

- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok
- Páros táncok
- Ugrós–legényes táncok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós–legényes táncok alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
- különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a test egyes részeinek függetlenített mozgásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kísérése elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok

- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb- és kar-gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc

- Eszkőzzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulókat

- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban

Ösztönözze a tanulókat

- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc- és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz- és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

A művészeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama**Mozgás és tánc**

- egyéni produkció 2–3 perc
- csoportos produkció 10–20 perc

A vizsga tartalma

Lépés-, járás-, futás-, ugrás-, esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése

- Mozgás- és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

Továbbképző évfolyamok**7. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pantomim technikai elemeinek elsajátításán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtagmozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- izolációs képességét, testtudatát
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- elmélyült, részletgazdag tánc- és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag

Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok

- Gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kéz- és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkező, kigördüléssel történő módon

Színházi akrobatika

- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok

- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés–technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét–gyakorlatok

- A koncentráció mozgó testre (testrésze) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdekében

Tánc

- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfitáncok, pl. legényesek)
- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása

Alapfokú mozgástervezési gyakorlat

- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorrá; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorrá tervezése

Karaktermozgások

- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkozatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
- színházi jelenlétét tánc– és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag

Kontakt tánc előkészítés

- Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi- és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználattal, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc- és mozgásszínházi technikák elsajátítása

Emelések

- Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechnikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció

- Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd

- Az előzőleg tánc- és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése

Tánc

- A reneszánsz táncgyománnyokat hordozó forgató alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás-ellentartás technikájára (pl. mezősegi páros táncok)
- A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző tánc típusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás- és tánc elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás- és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában

Fejlessze a tanulók

- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- kreativitását a tánc- és mozgásszínház terén

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc– és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc– és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- a színházi értékű tánc– és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag

Szimbolikus pantomim mozgások

- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás – lassú színház

- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéssel történő vezetésére vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok

- Az arc mimikájának „maszkos” lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés

- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott” mozdulatokra épül
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
- rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Tánc

Párban járt táncok, forgató alaptechnikák felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját

Legyenek képesek

- különböző tánc– és mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére
- a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érteinek működtetése révén
- a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett

Fejlessze a tanulókat

- képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén
- jelenlétét tánc– és mozgásszínházi helyzetekben
- színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag tánc– és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc– és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre

Tananyag

Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése

- Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás

- Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
- a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére
- színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvén, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében
- a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában
- néhány néptánc, történeti és kortárs tánc-, valamint mozgásszínházi stílust
- a tánc- és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait
- a mozgásszínházi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét

Legyenek képesek

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
- a különböző tánc- és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínházi játékban
- tánc- és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- etűd 3–5 perc
- előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Etűd

Az etűd egyéni vagy 2–3 fős mozgás-, illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.

A mozgás- és táncszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.

Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

Csoportos előadás

Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás- és táncszínházi adaptációja lehet.

Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése

- A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete
- A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Egészalakos tükör

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Videokamera

A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k

Tornaszőnyeg

ZENE ÉS ÉNEK

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok**1. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) és a nyolcad (ti-ti) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést
- az egyszerűbb ritmushangszereket
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre
- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl. naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés

- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció

- Dallamvisszhang-játék
- Versekszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekesbeszéddel

Ritmusgyakorlatok

- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megismétlése

Zenehallgatás

- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés ill. dal- vagy szövegritmus hangoztatására
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánozó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmások, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés

- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánozó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmások)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)

Többszólamú éneklés

- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció

- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmuszgyakorlatok

- Egész test mint hangszer használata (taps, dobantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmosztinátók különböző testhangzásokkal és ritmushangszerekkel
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mímes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás

- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)

Követelmények**A tanulók ismerjék**

- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- három, illetve négy hangból álló motívum improvizálására
- a zene hangulatának, karakterének visszaadására mozgással

3. évfolyam**Fejlesztési feladatok****Ismertesse meg a tanulókkal**

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát
- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk táncjátékok karakterét
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit

Fejlessze a tanulók

- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történetek értelmezésére, ismert történeten keresztül

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- a zenei stílusjegyek megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag**Beéneklő gyakorlatok**

- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig

Egyszólamú éneklés

- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népdalok, Gergely-járás)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai hangszeres kísérettel)

Többszólamú éneklés

- Kánonok
- Quodlibet

Énekes improvizáció

- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék

Ritmusgyakorlatok

- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmososztinató rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával

Dramatikus játékok

- Ismert eseményor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban
- Zenehallgatás
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat

- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- minél több klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés

- Klasszikus kánonok
- Könnyű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció

- Dallam felépítése hangonként, csoportban
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve
- Hangszínjáték
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmososztinató rögtönzése az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Karakterek megjelenítése ritmus- illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus- vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás

- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát
- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjászó hangszereket
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- ritmus- és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus stílusjegyeinek felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)
- ismertebb romantikus zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók

- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek – szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat

- a romantikus dal stílusjegyeinek megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok

Egyszólamú éneklés

- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok)
- Balladák
- Romantika ismertebb dalai

Többszólamú éneklés

- Romantika dalai
- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció

- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok

- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása” ritmus és/vagy dallamhangszerekkel
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás

- Történet a zenében
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők egyes dalait
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés–felelet, szóló–tutti, rondó)

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- a romantikus dalok kifejező éneklésére
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni
- a romantika stílusjegyeit felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát
- XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változatát
- a tizenhatod ritmusértéket
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait

Fejlessze a tanulók

- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában
- stílusirányzatok közötti eligazodását

Ösztönözze a tanulókat

- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés

- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés

- Könnyebb két- vagy háromszólamú kórusmű

Énekes improvizáció

- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembe vételével

Ritmusgyakorlatok

- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás

- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények**A tanulók ismerjék**

- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam- vagy ritmushangszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**A tanulók ismerjék**

- az egyszerűbb ritmusképleteket
- az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszereket és azok használatát
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, karakteres éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

A művészeti alapvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama**Zene és ének**

- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 10–15 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2–3 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:

- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése
 - az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekötése
- Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (3–4 fő)

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása

Akusztkus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció

Ének: tiszta intonáció, stílusú előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére

Ösztönözze a tanulókat

- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására
- minél több operarészlet éneklésére
- a tanult részletek kifejező előadására
- élő operaelőadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre

Tananyag

Opera

Beéneklő gyakorlatok

- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll)
- Dinamika változtatása vezénylésre

Egyszólamú éneklés

- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció

- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal
- Opera szövegek könyvének részleteire dallamimprovizálás

Ritmusgyakorlatok

- A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása”

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Operarészlet szövegének prózai jelenetként való eljátszása
- Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez

Zenehallgatás

- Különböző korok operáinak részletei
- Élő előadás és/vagy DVD-felvétel megtekintése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Legyenek képesek

- az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzélem, hangulat megfogalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- minél több mű megismerésére
- minél több dal, részlet eléneklésére
- a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására
- élő előadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására
- az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvétellel

Tananyag

Daljáték – Operett – Musical

Beéneklő gyakorlatok

- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr – moll)

Egyszólamú éneklés

- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Különböző daljáték-, operett-, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció

- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva
- többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva)

Ritmusingyakorlatok

- Ritmusingyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve

Zenehallgatás

- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei
- Élő előadás megtekintése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Legyenek képesek

- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzélem, hangulat minél pontosabb megfogalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock- és a jazz zenére
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját

Fejlessze a tanulók

- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során
- zenei érzékenységét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- improvizatív zenei megoldásokra
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére

Tananyag

Rock opera – világzene – kultúrák párbeszéde

Beéneklő gyakorlatok

- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés

- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével
- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembe vételével

Többszólamú/csoportos éneklés:

- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembe vételével
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció

- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok/hangszeres improvizáció

- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben
- Aszimmetrikus ritmusok

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Zenei dialógus, zenei szerepcsere
- Különféle kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása

Zenehallgatás

- A tanult rockoperák részletei
- Élő előadás megtekintése
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére
- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét
- a világzenét játszó jelentősebb előadókat

Legyenek képesek

- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy-egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait

Fejlessze a tanulókat

- zenei memóriáját
- zenei rögtönzési képességeit
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során

Ösztönözze a tanulókat

- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére

Tananyag

Színházi zene – alkalmazott zene

Beéneklő gyakorlatok

- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés

- Dalok kortárs színházi előadásokból

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés

- Oktávgyakorlatok
- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával
- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció

- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva

Ritmusgyakorlatok

- Ritmushangszerek és karakterek
- Ritmushangszerek a színész játékában
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel
- Gondolat és érzelem kifejezése ritmikai váltásokkal

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Jelenet és zenei hatás kontrasztja
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval

Zenehallgatás

- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése
- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése

Követelmények**A tanulók ismerjék**

- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők bele a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait

Legyenek képesek

- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet)
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után**A tanulók ismerjék**

- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit

Legyenek képesek

- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés- és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben való érvényesítésére, adottságainak megfelelően

A művészeti záróvizsga követelményei**A vizsga részei**

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama**Zene és ének**

- csoportos zenés színpadi etűd 15–20 perc
- szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3–5 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Csoportos zenés színpadi etűd

A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására!

A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (2–4 fő)

A tanuló öt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése**Etűd:**

- a kompozíció íve, megformálása,
- az együttműködés minősége;
- a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód

Ének:

- tiszta intonáció,
- a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,
- szövegérthetőség,
- prozódiai pontosság

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Ritmushangszerek, pl. dobok, gardon, tikfa, fadob

Dallamhangszerek, pl. mirliton, nádsíp, furulya

Egyszerű hangkeltő eszközök, pl. kanál, kanna, köcsögduda

Jelzőhangszerek, pl. kereplő, kolomp, csengő

Komplex (dallam, kísérő) hangszerek, pl. doromb, gitár, szájharmonika

A tanult zeneművek felvételei CD-n, vagy DVD-n

SZÍNHÁZISMERET

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké illetve „színházcsinálókká” váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai.

Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. Így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremhetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgy. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátékos előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulóknak egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

Alapfokú évfolyamok**3. évfolyam****Fejlesztési feladatok**

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát

- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a téri irányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát
- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra
- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználói képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára

Tananyag

Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.

A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása

- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációk alapján

Az irodalmi alapanyag kibontása

- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)
- Hanghatások és szöveg – aláhúzás és ellenpontozás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk

- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl. kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér

- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak

- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése

- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése
- A tér, az idő és a szöveg együttese
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg–gesztus–mozgás (tánc) együttese (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát

Legyenek képesek

- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal:

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit

- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét
- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, –hordozó lehetőségeit

Ösztönözze a tanulókat

- önálló véleményalkotásra
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több élő mesejáték–előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás meséből

A gyermekszínházszók által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további – az előző évfolyamhoz képest kibővített, mélyített – tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel

- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak – szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői

- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl. szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)
- A mese hőse a hős bemutatására (pl. improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)

Elbeszélés és megjelenítés

- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl. improvizációk, szituációs játékok)
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet

- Az üres tér lehetőségei
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk

- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek

- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és –hordozó lehetőségei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Legyenek képesek

- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér- és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi viszonyokat felismerjék

Ösztönözze a tanulókat

- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás novellából, regényből

Az adott korcsoportoz tartozó gyermek-, illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek- és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai

- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása
- Az egyes szituációk feltárása
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása
- Jelenetek építése a szituációkból
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)

Figurateremtés drámatechnikákkal

- Jellemzők összegyűjtése
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
- A figura helyzetben – a jelleme megteremtése

A szereplők viszonyai

- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
- A szereplők közötti kapcsolatok változása
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében

A színpadi környezet megteremtése

A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek

- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására
- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jelleme jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajait

Fejlessze a tanulók:

- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját

Ösztönözze a tanulókat

- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínjátész előadás megtekintésére

Tananyag

Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)

Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínjátészok munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása

- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)
- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe

- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe
- A személyek tipizálása (szituációk egy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés

- A problémák körüljárása rögtönzésekkel
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás

- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és –módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene

- Élő zene, gépzene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények**A tanulók ismerjék**

- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Legyenek képesek

- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után**A tanulók ismerjék**

- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy–egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramaturgiai konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl. játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek

- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre
- a színházi összetevőkről és működésükről tanult alkalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma

A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.

vagy

A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alpanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alpanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése

Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése

A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása

A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a drámai és nem drámai alpanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, táncszínház)
- a színház és a film legfőbb különbségeit
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű)

Fejlessze a tanulók

- érzékenységét a jelen idejű színházi élmény befogadására
- érzékenységét a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére
- színházi ízlését
- színházi előadás elemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások látogatására
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre

Tananyag

A színházművészet sajátosságai

Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve hogy mik azok a jellegzetességek, amelyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház mint a megjelenítés művészete

- Drámai és nem drámai alapanyagú színház
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei

Drámai műfajok a színházban

- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A komédia tere, térhasználati konvenciói
- A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában
- A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása)
- A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek
- A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje
- A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős” emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is)
- A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapisága és mitikus mélységei
- A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználata
- Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jellemábrázolása
- Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószínűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak)

Színházi előadás nem drámai alapanyagból

- A rituális játék hagyományai. A tradíció szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban
- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai
- A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat)
- A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a rítusban
- A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája (a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia)
- Mozgásformák, tánc technikák
- A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc-, illetve a mozgásszínházban

A színház és rokon műfajai

- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei
- A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei
- Az élő és a rögzített előadás

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház)
- a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit
- a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színháztól”
- felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét
- különbséget tenni egy adott színházi előadásban belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére
- dramaturgiai érzékenységét
- motívumfelismerő képességét
- improvizációs képességét
- térhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre
- színházi tárgyú kiadványok olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei I.

Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az élőben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy-egy részterületre figyelve a színház konkrétabb alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga

- Dráma, adaptáció, „önmagát író” előadás
- Az előadás szövegek könyve

Dramaturgia alapjai

- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei

A tér

- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió- vagy szobaszínház)
- A színpadi forma (a dobozszínpadtól a térszínházi formákig)
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok
- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai)
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig)
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok)

Az akusztikai réteg

- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok
- A zajtól a ritmusig és a zenéig
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció)
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái)
- A zene stílusa, hangzása, hatása
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai

A rendező munkája

- Az előadás jelrendszerének, kifejezőmódjának meghatározása
- Az előadás stílusának meghatározása, stiláris jellegzetességeinek érvényesítése
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével
- A színészvezetés

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a zaj, zöreje és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességeit
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásalakító szerepét
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játéktípus fogalmát

- a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játéktípussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék, ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető – színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- képességét, hogy a színészi játéktípus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- képességét, hogy felismerjék egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a – problémáikhoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait
- képességét, hogy érzékelje egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy – milyen viszonyrendszer működteti az egyes jelenteket, illetve az előadás egészét
- képességét, hogy érzékelje egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulóit
- képességét, hogy felismerjék egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

A színházi előadás alkotórészei II.

Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a tanulók színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában

- A testtartás, a mimika, gesztusok mint a színészi kifejezés alapjai
- A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje
- A térköz jelentésteremtő funkciója
- Hangszín, hanghordozás
- A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe

Színészi játék

- Alkat és színészi karakter
- Színpadi szerepkörök
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játéktípusok
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus játékmódig
- A színészi jelenlét
- Színészi szerepformálási módok

Jelmezek

- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig)
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe
- Színek és formák a jelmezekben
- A jelmezek karakterábrázoló képessége
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben
- Átöltözések, jelmezváltások
- Álöltözetek, álarcok, maszkok

Szereplők a jelenetekben

- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezőmódjai
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játéktípus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játéktípussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a szituációteremtés legfőbb formái
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Legyenek képesek

- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket
- érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit
- érzékelni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- felismerni a színészi játéktípus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait
- érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- felismerni egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a problémáihoz való különféle – emberi viszonyok sajátosságait
- érzékelni egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen – viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét
- érzékelni egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- felismerni egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy–egy konkrét előadás elemzésében

Fejlessze a tanulók

- színházi előadás elemző képességét
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- képességét a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Ösztönözze a tanulókat

- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy–egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhhetnek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.

A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni. Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról

Az alapanyag

- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag)
- Az alapanyag stílári, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására

Dramaturgia

- Színházi szövegkönyv: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek – ezek alkalmazásának célja)
- Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata
- Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe
- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra

A tér

- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig)
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig)
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra
- Játéktér és díszletvilág
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése)

Tárgyak, kellékek

- A tér berendezésének szerepe a játékban
- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések)
- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása

- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai
- A tárgyak, kellékek „útja”, az így keletkező motívumok
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra

Zajok, zenék

- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) – ezek illeszkedése a játékstílushoz
- A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész)
- A zene és az előadás műfajának összefüggései

Jelmezek

- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe
- Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói
- A szereplők csoportjai öltözékük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat közvetítő szerepe
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játékstílusára

A szereplők jellemzése szavak nélkül

- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnának
- Álarcok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával
- A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben
- A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre
- A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játékstílusával
- A metakommunikációs jelzések „üzenetei” a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról

A mozgások szerepe az előadásban

- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára

Színészi játék

- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára
- Az adott előadás játékstílusának hatása a színész játékára
- A színész mimikája, gesztuskészlete
- A színész hanghordozása, beszédmódja
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe
- A színész figura átteremtő eszközei
- Színészi „létezmódok” (az átéléstől az alak pszicho-fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig)

Az előadás stílusa

- A jelenetek szervező elvei
- Az előadás leghangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei)
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezőmódok
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Legyenek képesek

- színházi előadás elemzésére
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- a színházi előadás kifejezőmódjának és jelrendszerének felismerésére
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl. szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei- és látványelemek),
- a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl. drámai formák, színházi műfajok, színpadtípusok, játéktípus), azok meghatározásait, kapcsolódásukat,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek

- egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl. alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére
- a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint
- saját színházi tevékenységében – a megismert fogalmi készlet alapján – tudjon érvelni az általa kigondolt elképzelések, megoldások mellett
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Színházismeret

írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve)

szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Előadáselemző dolgozat (5–8 oldal)

Szabadon választott – a vizsga évében – készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A dolgozatnak ki kell térnie:

- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire
- a tér és a térhasználat sajátosságaira,
- a jelmezek jellegére és funkciójára
- a tárgyak, kellékek szerepére

- az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra
- az előadás felépítésére, ritmusára
- az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára
- a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására

vagy

Tanulói portfólió (dosszié)

Egy – a vizsga évében készült – előadás létrejöttének különböző fázisait (pl. olvasópróba, díszlettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatót követő véleményeket (pl. kritikák, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfólióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható.

A portfóliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a készítő nézőpontját, tanulási útvonulát jelenítik meg.

A portfóliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga

Az előadáselemző dolgozat vagy a portfólió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján.

Szemponyjai:

- a szövegkönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei
- a tér és a térhasználat sajátosságai
- a jelmezek jellege és funkciója
- a tárgyak, kellékek szerepe
- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói
- a világítás módja és hatása
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja
- az előadás felépítése, ritmusa
- a jelenetszervezés sajátosságai
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai
- az előadás stílusa, műfaja
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában

A vizsga értékelése

- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a választott színházi előadásra
- Szempontok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete
- A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

Színházi előadások videofelvételei”

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Gál András Levente,
a szerkesztésért felelős: dr. Borókainé dr. Vajdovits Éva.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 1–3.

A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://kozlony.magyarorszag.hu> honlapon érhető el.

A Magyar Közlöny oldalhú másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: Bártfai-Mager Andrea ügyvezető igazgató.